

K̄abas Qae-xg'ae sa

**The New Testament in the
Naro language of Botswana**

K̄abas Qae-xg'ae sa

The New Testament in the Naro language of Botswana
[nhr]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 2012 The Bible Society of Botswana

Print publisher, 2012 by The Bible Society of Botswana

Web version

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works)

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Table of Contents

	<i>page</i>
Mataio	Mt 13
Mareko	Mk 84
Luka	Lk 128
Johane	Jn 203
Tséé zi	Tsee 225
Roma ne	Rom 321
1 Korinta ne	1Ko 352
2 Korinta ne	Ko 380
Galatia ne	Gal 399
Efeso ne	Ef 410
Filipi ne	Flp 421
Kolosa ne	Kol 429
1 Tesalonika ne	1Tes 437
2 Tesalonika ne	2Tes 444
1 Timoteo	1Tim 449
2 Timoteo	2Tim 458
Tito	Tit 464
Filemone	Film 469
Hebera ne	Heb 447
Jakobo	Jak 496
1 Petere	1Pet 504
2 Petere	2Pet 513
1 Johane	1Jn 519
2 Johane	2Jn 527
3 Johane	3Jn 529
Juta	Juta 531
Xgòre-kg'ai	Xgore 534

Téé-cookg'ai sa Naro dis Baebeles di góá-kábian koe

Tcgāyas ncēe tsi ko nxárá kana ko komsana sa, qarian dis tcgāya si i, a Nqarim dim kg'ui me e. Kgoarakuan di qaria nes úúa hāa, a sa a ga wèè kg'òè-kg'áma tsi kabi. Ncēe komsana si tsi kò ne tsi ga kg'òèa tsi ka aaguse cgaeè, igabaga tsi gha chòò tamas kg'òè sa hòò!

Ncēe ba cam dim xòè me e Baebeles di ba, Kābas Qáé-xg'ae sa ta ko ma tcièè ba, Naro kg'uis cgoa góá kabièa ba. Baebele sa c'èe zi tcgāya zi ka kaias tcgāya si i. Q'āa-q'āa ta as ko, ntam ko ma Nqari ba khòè ne cgoa tséé sa. A sa a ko Gam ka kg'ui, Gam di ncàmkuan ka hēéthéè e. Cgáé si i. Ncēè c'èes gúus cgáé sa tsi ko tcáós q'oo koe tcāà kg'oana ne méé tsi tcáóa tsi koe hānas kg'ui sa tséékagu. Si tcáóa tsi dis kg'ui sa saòs dim tam me e. Gaa domkam cgáém dàòm Baebele sa tsi gha nxárá ba saòs dim tam cgoa a.

Tcoman ta úúa hāa Baebele sa gha kóma q'āaè sa. X'aigam Nqari ba méém Baebeles di góá-kábian ncēe Naros di tséékagu naka khòè ta di zi tc'èe zi hēé, naka tcáóa ta hēé, naka kg'òè-kg'áma ta hēé, naka x'áéa ta hēéthéè kaba-kaba. Dqom̄mè méém!

Còrè Me, còrè Me,
Còrè Me ntcuukg'ai cgoa, còrè Me koaba ka.
Còrè Me, còrè Me,
Còrè Me cáms ko dqòa ka.

Baebele sa tséékagua ne

Baebeles q'oo koe ta ko tǎáka zi gúu zi Baebeles ka nxárá. Ncēe zi gúu zia ko x'ái ta a, nta nooses Baebele sa cgáé ii sa, a zi a gha ntcàm ta a, ta Baebele sa tséékagu.

- Jeso ba kò Mk 13:31 koe máá: “Nqarikg'aian hēé naka nqóókg'aian hēéthéèa gha chòò, igaba i Tiri kg'uiian chòò tite,” témé.
- Jn 5:39 koem kò máá: “Nqarim di zi Tcgāya zi tu ko kaisase bóò q'oo, gatua tc'èea máá, gazi koe tu gha chòò tamas kg'òè sa hòò, ta tc'èea khama. Igabaga zi ko èe zi Tcgāya zi Tíi ka nxàea tseegukagu,” témé.
- Paulo ba ko Rom 15:4 koe góá a máá: “Wèè zi gúu zi ncēe xg'ao góàea hāa zia góàea, xgaa-xgaa ta a zi gha ka, nxāasega ta gha Nqarim di zi Tcgāya zi koe guua hāa qáò tcáóan hēé naka ghùì-ghui-tcáókuan hēéthéè koe guu a nqòðan úú ka,” témé.

- Paulo ba ko 2 Tim 3:15-17 koe Timoteo ba góá máá a máá: “Cg'áré-q'ooa tsi koe tsi kò guu a tshoa-tshoa a ma tcom-tcomsa zi Tcgāya zi Nqarim di zi ma q'ana hāa, ncēe ko kgoana a qāe tc'ēean q'āa di máà tsi zi, Jeso Krestem koe dtcòm a kgoaraèan di i. Wèès Tcgāya sa Nqarim koe guua hāa, a xгаа-xgaan hēé, naka dqàèkuan hēé, naka tchàno-tchanokuan hēé, naka tchànoan ka xгаа-xgaan hēéthēé di tsééan úú; nxāasegam gha Nqarim dim khòè ba tc'āda hāa xгаа-xgaasean úú, a gha wèès tséés qāe sa kg'ónòsea máána hāa ka,” témé.
- Hebera ne 4:12 ba ko máá: “Nqarim dim kg'ui ba kg'òèa hāa, a ko tséé, a wèè za ga ntcōe-kg'ám ntcàum ka kaisase ts'èè me e, a ko khòèan koe qhàea tcāase, a tcáo sa hēé naka tc'ēe ba hēéthēé gāda q'aa, a q'amku-q'oo zi hēé naka tcgaèan hēéthēé q'aa-q'aa, a ba a ko tcáós di cauan hēé naka tc'ēe-kg'ámān hēéthēé bōda tcg'òó,” témé.
- Me Jeso ba Xgorekg'ai dis tcgāyas koe (22:18,19) máá: “Wèém khòèm ēe ko ncēes tcgāyas di porofitan di kg'uiān komsana ba Ra ko tseeguan birí a ko máá: Ncèè c'ēem khòèm kò c'ēe gúūan gaan koe càua máāse, nem gha Nqari ba ncēes tcgāyas koe góàea hāa cg'āèan càua máá me, a ncèè c'ēem khòèm kò ncēes tcgāyas porofitan dis koe c'ēe kg'uiān sèea tcg'òó, nem gha Nqari ba gam di xòèan kg'òèan dis hiis koe hēé, naka tcom-tcomsam x'áé-dxoom koe hēéthēé sèea tcg'òó, ncēes tcgāyas koe góàea a,” tam Jeso ba méé.

Nqarim dim Kg'ui ba tāáka zi kg'ui-kg'ám zi úúā hāa. Johane 1 ba ko Nqarim dim Kg'ui ba cgāa ba kúrúā hāas ka kg'ui. Ncēe sa kò Nqarim dim Cómā koe kúrúse, gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba. Kg'uim ncēe ko 2,000 xu kuri xu cookg'ai ka cgāa ba kúrúsea ba méém gataga wèé cáim ka cgāa ba kúrúse gatá di kg'òè-kg'ámān koe, Baebeles di qarian koe guu a.

Dào-kg'ám zi nta ta gha ma Baebele sa tséékagu di zi

Baebele sa ta ga ma tséékagu xu dào xu:

- Qhàda tsi cgoa nxará si
- Khòè ne ēe nxará c'úua ne cgoa nxará si
- Cúim cáim ka tu cúim tcee ba nxará
- Chóà xg'ae tu, dùús ka tu kòo nxará sa: qhàda tu cgoa hēé, naka gatú di tcáràn cgoa hēé, naka c'ēe ne khòè ne cgoa hēéthēé e
- Tc'ēem ēe kaisase qgóó tcáo tsia hāa ba tcáoā tsi q'oo koe tcāa
- C'ēe xòèan tcáoā tsi koe xгаа-xgaase
- Bōda tcg'òó, Baebeles ko nta méé sa c'ēe zi gúú zi ka
- C'ēe ne khòè ne Baebeles ka xгаа-xгаа

Baebele sa

Baebele sa cúis tçgāya si i, igabas tǎáka zi tçgāya zi dis xg'ae-q'oo si i. Cǎm xòèan cgoas q'aa-q'aaèa: Ncúis Qǎé-xg'ae sa hēé nakas Kǎbas Qǎé-xg'ae sa hēéthēé e. Ncúis Qǎé-xg'aes di góá-kǎbian koe ta ko gataga thēé tséé, a ta a nqòðan úúa hǎa, 10 kurian qǎá q'oo koe ta gha xg'ara cgoa si di i.

Kǎbas Qǎé-xg'aes ncēe tu ncēeska tshàu q'ooa tu koe úúa sa, 27 zi tçgāya zi úúa hǎa.

- 5 zi tçgāya zi hàna hǎa, nxàea ko tçg'òó zi, dùús kúrúsea hǎa sa:
 - Mataio, Mareko, Luka naka Johanem di zi tçgāya zia ko Jesom di kg'òèan ka kg'ui nqóóm koe, si ko
 - “Tséé zi” dis tçgāya sa ko nxàe, dùú sam Nqari ba gaa x'aèan qǎá q'oo koe nqarikg'ai koe guu a Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe hēé naka kerekes koe hēéthēé kúrúá hǎa sa.
- Kǎí zi tçgāya zia hàna, Paulo ba hēé naka Petere ba hēé naka Johane ba hēéthēé ka góàa zi, naka c'èe xu hēéthēé e.
- Chòð dis kas ko “Chómsea zi gúú zi xgòrekg'ai” dis tçgāya sa x'ái ta a, Nqarim ko ma nqóómkg'ai koe kúrúsea zi gúú zi bóð sa, naka kǎí-kg'aise ko hàà kúrúse zi hēéthēé e.

Ncēes tséés góá-kābian dis ma tshoa-tshoasea hãa sa

Tséés ka

Tséés ncēe sa 1990 ka tshoa-tshoasea hãa. Gaa x'aè ka xu kò tc'ää-cookg'ai xu RCBs Dtcoaga dis di xu “Christian Reformed Churches” zi Holland di zi cgoa xg'ae, a hùian dtcàrà, Naro kg'uis dis Baebeles gha góáè di i. Si kò tséé sa 1991 ka tshoa-tshoàè.

Hùia ne

Káí ne khòè nea kò ncēes tséés koe hùì: kái-kg'aise x'áém di ne khòè ne, naka gataga xg'ae zi ncēe zi hēéthēé e: “Wycliffe Bible Translators” di ne hēé, UBS (“United Bible Societies”) sa hēé, naka “Bible Society of Botswana” di ne hēéthēé e. C'ēe ne khòè nea kòo góá kābi dis xg'aes koe tséé, ne ko c'ēe ne khòè ne ēe góá kābièa zi bóò q'ooan koe hùì. Eē góá kābièa sa bóò q'ooa ne kòo khòè ne x'áé koe dàra a kúrúè, tcgāyan koe hēé naka khòè ne xg'ae-xg'ae a workshopoan kúrúan ka hēéthēé e. Gatagam kòo tǎá nqóó koe guua hāam kg'ui zi q'āa-kg'ao ba hàà, a ēe góá kābièa hãa sa bóò q'oo.

Tséé sa kò qóm si i, igaba i kò kái khòèan hùì. Wèé zi gúù zi tc'amkg'ai koem kò Tcom-tcomsam Tc'ēe ba hùì ta a. C'ēe ne khòè nea kò gatá cookg'ai koe Baebele sa nxárá, a góá kābi sia hãa, ta gane dis tséé sa tséékagua hãa thēé.

Naro dis Baebele sa wèém khòè ba kúrúa mááèa, dtcòm-kg'ao ne cúí ne tamase, kg'uim Nqarim di ba wèém khòèm di me e khama.

Gáó-kābi sa xg'ara tite. Wèé x'aè ka i tǎáka dàðan hàna, me wèém dàð ba qǎè xòèan hēé naka tshúú xòèan hēéthēé úúa hãa. Kái xu dàð xu ta tcana, a qǎèse bóò q'ooa hãa. C'ēe gúù tu ko bóò i qǎè tama, kana tu ko qǎè khama iim dàðm c'ēe ba c'ēe xu kg'ui xu koe úúa hãa, ne tu cgómna gatá koe ēe kg'uian óa.

Gatá ncēe kg'ui sa ko góá kābi ta kaisase ncēes gúús ka korè tu u kg'oana:

GÓÁ KABIÈA KG'UIAN TSÉÉKAGU!

Nqari ba méém gaan koe guu na kg'ui cgoa tu u.

Gúù zi ncêe góá-kābian koe tu ga q'āa zi

Góá ta ko kābi ka ta kòo kg'aia Gerika dis kg'uis ka góàèa hāa kg'uiān qāèse bóò q'oo. Góá-kābi sa méés ncêe ko xùri zi khama ii:

1. Góá-kābi sa méés Gerika dis kg'uis cgoa cúíta xam̄ gúūan nxàe.
2. Góá-kābi sa méés khòèan ko ma kg'ui khama xam̄.
3. Góá-kābi sa méés khòèan ka kómá q'āaè.

1. Góá-kābi sa méés Gerika dis kg'uis cgoa cúíta xam̄ gúūan nxàe

Nqarim di Kg'uiān koe méé ta táá c'ēe gúù càù guu, naka ta táá cúí gúù ga tcg'òò guu. Nqarim di Kg'uiān wèé ga méé i góá-kābian q'oo koe hāa, c'ēe xòèan gaan di cúí tamase, naka ta táá cúí kg'uiān khòèan di ga càù guu. C'ēe gúù ta ga tākase nxàe sa ta kgoara máàè tama. Kg'ui zia tākāa zi i khama i gha tākāa zi kg'ui zi koe gúūan tākase nxàeè. Gatà i ga ma ii-q'ooan tākāa a igaba méé ta kúrú naka i méése-q'ooan cúíta ii.

2. Góá-kābi sa méés khòèan ko ma kg'ui khama xam̄

Góá-kābis ncêe sa ta kúrúa bóò hāa, si khòèan ko ma kg'ui khama xam̄.

Lk 1:12 koes ko Gerika sa máá: “q'áda nea ko cg'áè cgae me” témé. Naro di ne khòè nea ncēeta méé tama, khama ta ko bóò me cgám kg'uim tséékaguè gha ba “q'áòs ka tcāàè” me e, tchànose ko Naros koe kómse ba.

Lk 2:26 koem “x'oo sa bóò” dim kg'ui ba qāèse kómse tama, khama ta kò “x'óó” dim kg'ui ba tséékagu.

Lk 3:14 koe ta kò bóò tcg'òó hāa, “tshuu-ntcōan cgoa chibi-chibi” dim kg'ui ba qāèse tséékaguè tama sa, ta nxāaska ncêe ba téé-q'ooa ba koe tòóa: “khòèan gaan di tama chibian hāakagu” di ba.

Lk 9:44 koe ta “Tcāa ncêe kg'uia ne tcea tu koe” di kg'uiān téé-q'oo koe “Qāèse dxāa tcee” di kg'uiān tséékagua.

Tsee 4:24 koe ta “Ghù dom” dim kg'uim téé q'oo koe “tchàa-tchaa dom” dim kg'ui ba tséékagua.

3. Góá-kābi sa méés khòèan ka kómá q'āaè

Wèé x'aè ka méé ta qāèse bóò, kg'uiān ko kómá q'āase sa. Ncèe c'ēm khòèm kòo c'ēm xg'aekum koe nxará a ko c'ēe qgái koe tèese, a tèese

dim x'ái ba [?] kg'áí ba koe úúa ne ta bóda tcg'òó hãa, gaam khòem dis tèèse sa ta gha tcg'òó cgae me sa, a kgoanase i kò ne qāè-tcaokagu me, me qāè-tcaoan dim x'ái ba [!] kg'áí ba koe úú.

Ncèè c'èem kg'uim kò wèem khòem ka kómá q'āaè tama ne méé ta c'èem kg'ui ba tséékagu. Gúúan gha qāèse kómá q'āaè sa ta ko tc'èe ne méé ta c'èe x'aè ka kg'uian càù.

Mt 28:3 koe i ko máá, bódse-q'ooan moengelem di ko “nxōa-nxōan khama ma q'úú u,” téméè. Naros ka ta ēeta méé tama. Kg'uim tséékagu ta ga ba “nqōara-nqau” di me e. Tc'úúm úú tama khama ta ko “nqōara-nqau” ba tséékagu a máá, “nqōara-nqauan khama q'úú,” témé, igabam nxāam igaba qāèse kómá q'āase tama. Gaa domka ta “gōya-gōya” dim kg'ui ba tséékagua hãa, kómam gha q'āaè ka.

Tsee 6:10 “q'āan di tc'èean hēé naka Tc'èe ba hēéthēéa” cuiskaga kómá q'āasea hãa tite, “tc'èean” hēé naka “Tc'èem” hēéthēé di tsara kg'ui tsara kò ko tséékaguè ne, khama ta ko Tcom-tcomsa dim kg'ui ba tséékagu “Tc'èem” cookg'ai koe.

Tsee 12:4 koe xu kái xu kg'ui xu “me” di xu hàna hãa. Kómá i gha q'āase ka ta ko “Herote” dim cg'òè ba cúí q'oro tséékagu.

Kómá i gha q'āase ka ta kò c'èe xu dàò xu tséékagu:

- Ncèè khòem kò cām cg'òèan tãáka úúa hãa ne ta ko q'āa-q'āasam cg'òè ba tséékagu.

o X'ái sa: Petere ba ko c'èe x'aè ka “Kefase” ta ma tciìè. Gatà ii xg'aeku koe ta “Petere” ba tséékagua hãa gaam xg'aekum koe, a ta a kò gaam tceem ka nqāaka góá a máá: “Gerika sa ko máá ‘Kefase’ témé”.

o Perisila (Tsee 18:36) sa ko Rom 16:3 dim xg'aekum koe Gerikas koe “Perisika” ta ma tciìè, igaba ta kò “Perisila” dis cg'òè sa tséékagu.

- Gatá dim X'aiga ba Kābas Qáé-xg'aes koe kái xu cg'òè xu ka tciìèa hãa. C'èe koem ko “Jeso” ta ma tciìè, a c'èe koe “Kreste” ta ma tciìè, a c'èe koe “Jeso Kreste” ta ma tciìè, c'èe koem ko “Kreste Jeso” ta ma tciìè. Naros koe, cām dim cg'òè ba kái-kg'aise saòm dim cg'òè me e, khamam gha “Krestem Jesom” dim cg'òè ba tãáse kómá q'āaè “Jeso Krestem” dim cg'òèem ka, a ba a gha nqùu sa tcāa ta a. C'úúa ta hãa, dùú sa tãáka si i sa cg'òèan ka, domka ta kò “Jeso Krestem” dim cg'òè ba tséékagu.

Kg'ui sa góá-kābian koe hàna zi xháé zi

- Naro sa kái kg'uian qgóóas kg'ui si i. Naro sa ko ncèe kg'uian tséékagu: “tsao”, “sao”, “khao”, “xao”, naka “tu” ba hēéthēé e, si ko Gerika sa wèè kg'uian ncèe koe cúím kg'ui ba tséékagu, ncèe

ko góá-kābi-kg'ao ne koe kúrúá bódò zi ghùì ba. Gerika sa ko kái-kg'aise “Tíí qōe ga xaoè” dim kg'ui ba tséékagu, igabam ga gataga “tíí qōe ga saoè” dim kg'ui ba thēé nxàe, gaa domka ta “xao” dim kg'ui ba “tum” koe kābia hāa.

- Naros koe ta kái zi xháé zi úúa hāa nxárá-q'ooan di zi. Naro sa nxárán koe nqoana ba nqáé tama, gaa domka ta ko c'ēe kg'uiian koe nxárá-q'ooan cgóbè. Ta gataga q'ana hāa, kái ne Naro ne ko nxárán koe tǎá zi kg'ui zi di kg'uiian tséékagu sa.

C'ēe koe ta kò kg'ui xu kābi, kómá ko q'āase kg'uiian koe, Mk 14:5 dim tceem koe khama: “300 denarii” di marian ta kò kābi a “kurim di maria ne” témé (c'ēe koe ta ko “qano mari” dim kg'ui ba tséékagu).

- Botswana koe ko tséékaguè qóm-q'ooan hēé naka qád-q'ooan hēéthēé ta ko tséékagu, “kilomitara” dim kg'uim khama.

Baebes di zi kg'ui zi koe i ko cg'ōèan tǎákase kómse Naros koe. Ncēe i Naros ka góásea ka, qaase i ko cg'áré zi gúú zi méé zi tshentshaè sa.

- Gerika sa ko “Iesous,” témé, igaba ta ko Naros koe “Jeso,” témé. Naro di ne khóè nea ncēe góá-q'ooan q'ana hāa (c'ēe zi góá-kābi zi q'oo koe).
- Gerika sa ko “Yakoobos,” témé, igaba ta ko Naros koe “Jakobe” ba tséékagu Nciis Qáé-xg'aes koe (X'aù kg'ui sa ko “Jacob” ba tséékagu), ta ko Kābas Qáé-xg'aes koe “Jakobo” ba tséékagu (X'aù kg'ui sa ko ncēe koe “James” ba tséékagu).

C'ēe zi x'ái zi tcgāyas q'oo koe hàna zi

Ncēe ko xùri zi gúú zia Baebes koe Gerika dis kg'uis ka góáè tama.

- a. Téé-cookg'ai zi Baebes di zi tcgāya zi di zi ko xòmse birí ta a, wèés tcgāyas q'oo koes dùú hàna sa.
- b. Tcúú dim tcee ba ko wèém xg'aekum ko méé sa nxàe. Gataga xu c'ēe xu xg'aeku xu xg'ae-xg'aeèa hāa cgáé zi tcúú zi koe, nxāasegam gha wèém dàòm cgáém wèés tcgāyas di ba thamkase kómá q'āase ka. Ncēe zi tcúú zi cgáé zia gataga x'áìèa hāa wèés téé-cookg'ais koe.
- c. C'ēem xg'aekum ko c'ēem khama xaṁ, nem ko ēem xg'aekum dim kg'ui ba c'ēe xu xg'aeku xu koe x'áìse.
- d. Xg'aeku xua x'áìèa hāa, nxāasega i gha x'ái ndaka xòèan ko qōda mááku sa ka, nxáráse-kg'áíman gha kúrú i thamka a.
- e. Kái-kg'aise ta sere-sere zi tcana hāa, nxāasega i gha sere-serean ēe góásea hāas cgoa qōda mááku ka, ne nxárá-kg'ao ne kómá q'āa a.
- f. Qāèse i gha kómse ka ta ko nqāaka kg'uiian góá, qāèse tu gha kómá q'āa a ka.

g. Nqōó xu ko x'ái zi sere-sere zi Baebeles qāá koe hàna.

h. Kg'uiian kaikagu sa

Cg'ōèan ta kò góá ne ta ko kaim kg'uim cgoa tshoa-tshoa a, Nqari ba ko nxàe kg'uiian hēéthēé e (Gam, Me; “ba” ka tamase).

Kaiam kg'uim cgoa ta tshoa-tshoa tama satana ta kòo góá ne, kaikagua ba ta tc'ēe tama khama.

Ncēè c'ēe kg'uiian kòo cgáé-cgaeè ne ta ko kaia kg'uiian cgoa góá a. Gal 3:16 koe tsara kg'ui tsara hàna: “ba” ba hēé naka “xu” ba hēéthēé tsara. Qāèse tsara gha ncēè tsara kg'ui tsara x'áise sa ta ko tc'ēe domka ta ko kg'ui tsara ncēè tsara kaikagu.

Wéé xu kg'ui xu kg'uim koe hàna xua ga kaikaguè a tcúú sa x'ái (Tsee 17:23m khama).

i. C'ēe xu xg'aeku xu koe i kg'uiian nqúú xg'aekuse dxàe xòè dim xg'aekum koe góàè, gaa domka i c'ēe kg'uiian kg'áòm xòèm za hāa.

X'ái sa Mt 5 koe:

³ “Ts'ee-ts'eekg'aièa nea
gane ēe tc'ēm koe dxàua hāa
igaba Nqari ba dtcāasea hāa ne,
nqarikg'ai di x'aia nea gane di i khama.

⁴ Ts'ee-ts'eekg'aièa nea
gane ēe ko kg'ae ne,
qgài-qgai tcáóè ne gha khama.

j. Tc'úú-tc'uuèa hāa qgáia ne

Tc'úú-tc'uuèa hāa qgáia nea ko càua máásea hāa kg'uiian x'ái. Càua máásea hāa kg'uiian ta kò táá kaisase tcāà. Eē kg'uiia nea tséékaguèa hāa ēe qāèse kómse tama qgáian koe. Baebele sa góá hāam Khóèm (Nqarim) di qámse máán ka hēé, naka nxárá-kg'aoan koe ga hēéthēé ta ko bóò i ko qaase x'ái ta gha sa dùútsa xòè xu cúí xu ta càua máásea hāa sa.

k. Kg'ui xu [xgàris q'oo koe hāa xu] ko x'ái, gaa kg'uiia nea kò c'ēedaoka Baebeles ēe kò ncísega góàè hāas koe hāa tama sa.

Ncēè kg'uiia nea góá-kabi-kg'ao ne dis xg'aes ka góàè.

MATAIO

Mataiom ka góàèa qǎè tchōà ne,
Jeso Krestem ka

Téé-cookg'ai sa

Ncées tcgāyas dim góá-kg'ao ba Mataio me e, mari xg'ae-xg'ae-kg'aom ncēe kò Jesom dim xgaa-xgaase-kg'ao ba kúrú ba (Mt 9:9). Mataio ba kò gam dis tcgāyas koe birí ta a, Jeso Kreste ba nqòðkaguèam Kgoara-kg'ao Me e sa. Mataio ba kò káí kg'uian Nciís Qáé-xg'aes koe hàna tséékagu, a ba a ncēm dàòm ka x'ái, Nqari ba kò Jesom koe guu a Gam di ne khòè ne cgoam kò Nciís Qáé-xg'aes koe kúrúa hãa zi nqòðkaguku zi nxàea tseegukagu sa.

Ncēe qǎè tchōà nea Juta ne di cúí tama, gane ncēm kò Jeso ba gane koe ábàè, a gane cgoa x'áèa hãa ne, igabaga i wèém nqòòm di ne khòè ne di i. Mataiom dis tcgāya sa ko kg'aia tc'áà a Jesom di ábà x'áèan ka tshoa-tshoa, a sa a Gam di tcguù-tcguukuan ka hēé naka kúrúa bóðèan ka hēéthēé nxàe. A sa a nxàaska Gam di qǎè tchōàn di xgaa-xgaan ka hēé naka Me kò ma khòè ne Galilea koe kg'òèkagus ka hēéthēé nxàe. Gaa koe guus kas ko Jesom di dàðan ncēm kò Galilea koe guu a Jerusalema koe sífan ka hēéthēé nxàe, naka Jesom kò ko còo dim bekem ka kúrú sa hēéthēé e: Gam dis xgàus koe hēé naka èem kò ko x'ooan koe tēe x'aè ka hēéthēé e.

Jeso ba kaim Xgaa-xgaa-kg'ao Me e sas ko ncées tcgāya sa x'ái. Gaam ncēe Nqarim di x'áèa nem gha nxàea kǎbi, a ba a gataga Nqarim di x'aian ka xgaa-xgaa di qarian úúa hãa ba. Gam di xgaa-xgaa ne ko tááka zi gúù zi di zi dtcōo-coa zi 5 zi cgoa q'aa-q'aa a nxàèe:

1. Xàbim dis xgaa-xgaa sa. Ncēe sa ko nqarikg'ai di x'aian di ne khòè ne ka nxàe: ne ii sa hēé, naka tséé zi kúrú méé ne ga zi hēé naka ts'ee-ts'eekg'aiku zi èe ne gha máàè zi hēé naka èe ne gha hààkom x'aèm ka hòò zi hēéthēé e (Mt 5-7)
2. 12 xu xgaa-xgaase-kg'ao xu di x'áè-kg'lama ne, èe xu kò tsééa tcg'òòè hãa ka (Mt 10)
3. Nqarikg'ai di x'aian di zi sere-sere zi (Mt 13)
4. Xgaa-xgaase-kg'aom di tsééan nta ii sa (Mt 18)

5. Nc̄eem x'aèm di ch̄òd-q'ooan h̄éé naka nqarikg'ai di x'aian di hàà-q'ooan h̄ééth̄éé e (Mt 25)

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- nqarikg'ai di x'aia ne
- “nxāasega i gha Tcgāyas di kg'uian tseegukaguè”

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Jeso ba ko Gam di tséan tshoa-tshoa (1:1–4:11)
- Jeso ba Galilea koe (4:12–16:12)
- Jeso ba ko Jerusalema koe q̄òd (16:13–20:34)
- Jeso ba Jerusalema koe (21:1–25:46)
- Jesom di xgàrasean h̄éé naka Gam dis x'oo sa h̄éé naka Gam di x'ooan koe t̄e sa h̄ééth̄éé e (26:1–28:20)

Jeso ba ko Gam di tséan tshoa-tshoa (1:1–4:11)

Jesom dis qhàd sa

(Lk 3:23-38)

1 ¹Tcgāyas Jeso Krestem dis qhàd di sa, Dafitem ka tsgōose-coa ba, Abrahamam ka tsgōose-coa ba.

²Abrahama ba kò Isakam ka x̄òd me e,
me Isaka ba Jakobem ka x̄òd me e,
me Jakobe ba Jutam ka x̄òd me e,
káíkhoe ga xu h̄éé naka q̄ose ga xu h̄ééth̄éé di ba.

³Me kò Juta ba Perese ba h̄éé
naka Sera ba h̄ééth̄éé tsara ka x̄òd me e
(gatsara ka x̄òd sa kò Tamara si i).

Me Perese ba Heseronem ka x̄òd me e,
me Heserone ba Ramem ka x̄òd me e,
⁴me Rame ba Aminadabem ka x̄òd me e,
me Aminadabe ba Nasonem ka x̄òd me e,
me Nasone ba Salemonem ka x̄òd me e,

⁵me kò Salemonem ba Boasem ka x̄òd me e
(gam ka x̄òd sa kò Rahabe si i),
me kò Boase ba Obetem ka x̄òd me e
(gam ka x̄òd sa kò Rute si i),
me Obete ba Jesem ka x̄òd me e,

⁶me Jese ba x'aigam Dafitem ka x̄òd me e.

Dafite ba kò Solomonem ka x̄òd me e

(xõd sa kò Uriam ka kò séèèas khòè si i).

- 7 Me kò Solomone ba Rehoboamem ka xõd me e,
 Me Rehoboame ba Abiam ka xõd me e,
 me Abia ba Asam ka xõd me e,
 8 me Asa ba Jehosafatem ka xõd me e,
 me Jehosafate ba Joramem ka xõd me e,
 me Jorame ba Usiam ka xõd me e,
 9 me Usia ba Jotamem ka xõd me e,
 me Jotame ba Ahasem ka xõd me e,
 me Ahase ba Hese kiam ka xõd me e,
 10 me Hese kiam ba Manasem ka xõd me e,
 me Manase ba Amosem ka xõd me e,
 me Amose ba Josiam ka xõd me e,
 11 me kò Josia, Jekonia ba hēē
 naka qōese ga xu hēéthēé ka xõd me e,
 ncēe khòè ne kò tcg'òòé a ko Babilone koe úúé ka.

- 12 Eēs séèa tcg'òóku a Babilone koe chùia úúkus qǎá q'oo
 koem kò Jekonia ba Salatiele ba ábà,
 me Salatiele ba Serobabelem ka xõd me e,
 13 me Serobabele ba Abiutem ka xõd me e,
 me Abiute ba Eliakimem ka xõd me e,
 me Eliakime ba Asorem ka xõd me e,
 14 me Asore ba Satokem ka xõd me e,
 me Satoke ba Akimem ka xõd me e,
 me Akime ba Eliutem ka xõd me e,
 15 me Eliute ba Eleasarem ka xõd me e,
 me Eleasare ba Matanem ka xõd me e,
 me Matane ba Jakobem ka xõd me e,
 16 me kò Jakobe ba Josefam ka xõd me e,
 ncēe kò Marias dim khòè ba ii ba,
 ncēe Jesom ka xõd kò ii sa,
 ncēe ko Krete ta ma tciè ba.

17 Nxāaska zi kò wèè zi qhàò zi Abrahamam koe guu a sí Dafitem koe tcāà zi
 14 zi i, zi kò Dafitem koe guu a sí séèa tcg'òóku a Babilone koe chùia úúkus dim
 x'aèm koe tcāà ka zi 14 zi qhàò zi i, zi kò séèa tcg'òóku a Babilone koe úúkus
 dim x'aèm koe guu, a sí Kretem di x'aèan koe tcāà ka zi kò 14 zi qhàò zi i.

Jeso Krete ba ko ábàè

(Lk 2:1-7)

18 Ncēe zi gúú zi kò Jeso Kretem ko ábàè ka kúrúse. Gam ka xõd
 Maria sa kò Josefam ka séékuan tòóa mááèa hāa. Igaba ēe khara qanega

xg'ae ta ga hãa kas kò bódè a Tcom-tcomsam Tc'ëem ka ncãàn úúkaguèa. ¹⁹Gas dim khòem Josefa ba kò tchànóm khòè me e, a kò tc'ëe tama nxàea tcg'òóan gaan di i, sau-cgaekagu sim gha khama, a ba a kò tcáóa ba q'oo koe bìrísea hãa, cg'uri-cg'uri si tamasem gha q'aa cgoa si sa. ²⁰Qanegam hãa a ko ncëe zi gùù zi ka tc'ëe-tc'ëese kam ko moengelem X'aigam **Nqarim** di ba sòokuris q'oo koe qhúí cgae me, a bìrí me a máá: “Josefaè, Dafitem ka tsgòose-coaè, táá Maria sa sèè bèè guu, nakas tsaris khòè sa kúrú. Eè gas ka qómmeà nea Tcom-tcomsam Tc'ëem koe guua ke. ²¹Si gha kg'àòm cóá ba ábà, tsi gha cg'òèa ba Jeso ta ma tcii, Gam di ne khòè nem gha gane di chìbian koe kgoara khama,” témé.

²²Wèéan ncëea kò kúrúse, nxàasegas gha X'aigam **Nqarim** porofitim koe guu a kg'uiua hãa sa tseegukaguè ka, ncëe kò máá: ²³“Dxàe-coas qanega xóé cgoaè tama sa gha ncãàn úú, a sa a gha kg'àòm Cóá ba ábà, Me gha Emanuele ta ma tciiè,” tam méé, ncëe sa ko máá, ‘Nqari ba hãa cgoa taa,’ témé.

²⁴Me Josefa ba tc'oman koe tée, a ba a èem kò ma X'aigam dim moengele ba ma x'áè mea khama ma kúrú. A ba a síí Maria sa gam dis khòès iise sèè. ²⁵Igabam kò táá xóé cgoa si, si nxàakg'aiga síí kg'àòm cóá ba ábà. Me cg'òèa ba Jeso ta ma tcii.

Cg'àè-kg'ao xu cáms ko tcg'oa xòè koe guua xu

2 ¹Jesom Betelehema koe ábàèa hãa, Jutea di i, x'aigam Herotem di x'aèan ka, ka xu kò tçonò q'aa-kg'ao xu cáms ko tcg'oa xòè koe guu a Jerusalema koe hàà, ²a hàà tèè a máá: “Gaam èe ábàèam x'aigam Juta ne di ba ndaa? Gaam dim tçonò ba xae ncãa cáms ko tcg'oa xòè za bóò, xae hààraa hãa, hàà xae gha dqòm Me ka,” témé.

³Eèm ko x'aigam Herote ba ncëes gúùs ka kóm kam kò tcg'ái-tcao, naka wèém x'áém Jerusalema di ba hēéthēé e, gam cgoa. ⁴Me wèè xu kaia xu peresiti xu hēé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu khòè ne di xu hēéthēé tciaa xg'ae, a tèè xu nda koe méém ga **nqòòkaguèam** Kreste ba ábàè sa. ⁵Xu bìrí me a máá: “Betelehema koe e, Jutea di i. Ncëea porofitim kò ma góá hãa ga a khama:

⁶‘Tsáá Betelehema tseè,
Juta dim nqóóm koe hãa tsi,
cg'aré tama tsia x'aiga xu Juta di xu koe.
Tsáá koem gha tc'ãà-cookg'ai ba guu a tcg'oa khama,
ncëe gha Tiri ne khòè ne Iseraele di ne kòre ba,’

témé,” ta xu méé.

⁷Nxàaskam kò Herote ba tçonò q'aa-kg'ao xu kàa ka tciaa tcg'òó, a ba a qàèse tèèa kg'ónò xu dùútsa x'áè kam tçonò ba bóòsea sa. ⁸A ba a Betelehema koe tsééa úú xu a máá: “Qòò naka síí Cóám ka qàèse kóm, naka èe xao kòò hòò Me ne kg'uiian tsééa máá te, nakar gha nxàasega tíí igaba síí dqòm Me,” témé.

⁹Eë xu ko x'aiga ba kóma xg'ara ka xu kò xgoaba a qōò. Me gaa x'aè kaga tçonòm ãe xu kò cáms ko tcg'oa xòè za bóða ba tc'ää-cookg'ai xu, a ba a nxäakg'aiga sí Cóm hãa qgái tc'amkg'ai koe téé. ¹⁰Tçonò ba xu ko bóð ka xu kò kaisase qãè-tcao. ¹¹Nquum q'oo koe xu kò tcãa, a Cóa ba bóð xòs Marias cgoa, a xu a qámse a dqòm Me, a x'aian di cãan gaxu di xgobekg'am, a gautan di zi gúú zi hëé, qãè hmòm xg'ãð tshãán hëé naka tcg'ause di tshãán hëéthëé di zi aba zi tcg'òò a máá Me.

¹²Sōokuris q'oo koe xu ko q'äakaguèa, táá méé xu Herotem koe kãbise sa khama xu kò tãám dàð ba sèè a gaxu dim nqōóm koe kãbise.

Josefa xuku ne ko ts'ää a Egepeto koe qgóé

¹³Eë xu qōða hãa kam kò moengelem X'aigam *Nqarim* di ba sōokuris q'oo koe Josefam koe x'áise, a máá: “Tëe, naka Cóa ba hëé naka xòð sa hëéthëé sèè, naka Egepeto koe ts'ää naka qgóé! Gaa koe méé tsi hãa nakar nxäakg'aiga sí bìrì tsi *kúru tsi gha sa*. Kúru i gha me gha Herote ba Cóa ba qaa, cg'ōo Mem gha ka ke,” témé. ¹⁴Me ãem ntcúúm ka tãe, a ba a Cóa ba hëé naka xòð sa hëéthëé sèè, a Egepeto koe qōð. ¹⁵Gaa koem kò hãa, me nxäakg'aiga sí Herote ba x'óó.

Ncëe sa kò kúru, nxäasegas gha X'aigam *Nqarim* porofitim koe guu a kg'uiua hãa sa tseegukaguè ka, ncëe ko máá: “Egepeto koer Cóm Tiri ba tcia tcg'óða hãa,” témé ba.

Herote ba ko cóa xu cg'ōo

¹⁶Eë ko Herote bóða q'ãa, tçonò q'ãa-kg'ao xu kam qàe-qaeèa hãa sa, kam kò nxäaska kaisase xgòà, a ba a ncōo-kg'ao xu tsééa tcg'òò, sí xu gha wèé xu cóa xu ãe cámm kuri xu, kana gaxu ka nqãaka hàna kurian úúa xu, Betelehema ba hëé naka gam qàe koe hàna xu qgái xu wèé xu koe hëéthëé hàna xu cg'ōo ka. Ncëe sam kò kúru, tçonò q'ãa-kg'ao xu hàà bìrì mea hãas domka, ãe xu kò bìrì meam x'aèm koe guu a.

¹⁷Ka i kò nxäaska porofitim Jeremiam ka kò kg'uièa sa tseegukaguè, ncëe kò máá:

¹⁸“Dòm ba kò Rama koe kómse,
kg'ae sa hëé
naka thōð-tcaoase kg'ae sa hëéthëé di ba.
Ragele sa ko gas di cóán kg'ae cgae,
a kò qgài-qgai-tcáoókuan xguì,
kaàra i hãa khama,”

témé ba.

Josefa ne ko kãbise, a Nasareta koe qōò

¹⁹Herotem ko x'óó qãá q'oo koem kò moengelem X'aigam *Nqarim* di ba Josefam koe sōokuris q'oo koe x'áise, Egepeto koe, ²⁰a ba a máá: “Tëe

naka tsia Cóa ba hēe naka xōd sa hēéthēe sée, naka tsia Iseraele dim nqōóm koe qōd, ēe kò Cóm di kg'ōèan qaa nea x'óóa hāa ke,” témé.

²¹Me tēe, a Cóa ba hēe naka xōd sa hēéthēe sée, a ba a Iseraele dim nqōóm koe qōd. ²²Igaba ēem ko Josefa kóm Arekelose ba Jutea dim nqōd ba tc'āa-cookg'aia sa, gam ka xōm Herotem tée-q'oo koe, kam kò gaa koe sífan bèe. Sōokuris koem ko q'āakaguèa, khamam kò Galilea dim xòem koe qōd, ²³a síf Nasareta ta ko ma tcièm x'áé-dxoom koe x'āè, ēe porofiti xu ka kg'uièa hāas gha nxāasega tseegukaguè ka, ncēe kò máá: “Nasareta dim khòè ba, tam gha ma tcièè,” témé sa.

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba ko Nqarim di zi kg'ui zi xгаа-xгаа
(*Mk 1:1-8; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28*)

3 ¹Eē xu cáim xu kam kò Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba hàà, a ba a hàà tchàa-xgóós Jutea dis q'oo koe Nqarim di zi kg'ui zi xгаа-xгаа a máá: ²“Tcóóse tu gatu di chìbian koe, nqarikg'ai di x'aia nea cúu u ke,” témé. ³Ncēm Johane ba porofitim Isaiam kò gam ka kg'uia hāam ga me e, a ko máá:

“C'ēm dòm ba ko tchàa-xgóós koe guu

a q'au a ko máá:

‘X'aigam **Nqari** ba tu dàdò ba kg'ónòndà máá,

naka Gam di dàdàn tchànò-tchanoa máá Me,’ ”

témé ba.

⁴Johane ba kò nqabè c'òd cgoa kúrúèa qgáian hana, a khòd dim bàne ba kháóa ba koe qáéa. Gam di tc'ōoa nea kò tcòmān hēe naka qāáka di dènean hēéthēe e. ⁵Ne kò khòè ne Jerusalema hēe naka wèè Jutea hēe naka wèem xg'aeuku-coam Jorotane qàe dim koe hēéthēe guu a síf cgae me, ⁶a ne a gane di chìbian nxàe, a Jorotane dim tshàam koe tcguù-tcguuè.

⁷Igaba ēem ko kái xu Farasai xu hēe naka Saduke xu hēéthēe bód, xu tcguù-tcguuokuan domka gam koe hààraa, kam kò bìrì xu a máá: “Gaxao cg'aoan di xao cóa xaoè! Díin ka xaoa q'āa-q'āaèa hāa a ko hààko xgóan **Nqarim di** bèe? ⁸Nxāaska méé xao chìbian koe xao tcóósea hāa sa gha x'ái tc'áróan kúrú. ⁹Táá méé xao bìrìse naka máá, ‘Abrahama ba xae úúa, sixae ka tsgōose ba,’ témé guu. Bìrì xao or ko a ko máá: Nqari ba qarian úúa, ncēe zi nxōá zim gha sèè a Abrahama ba tsgōo-coan kúrú máá di i ke. ¹⁰Bód sa nxāakamaga hìi zi di tōbean kg'ónòndà tòóa mááèa, si gha wèés hìis ēe qàè tc'áróan kúrú tama sa xg'aoa tcg'òd, a c'eean q'oo koe xaoa tcāèè.

¹¹“Tíí ra ko tshàn cgoa tcguù-tcguu tu u, chìbian koe tu gha tcóóse ka, igaba Gaam ēe ko tíí qāá q'oo koe hàà ba tíí ka qari Me e, ncēe Gam di zi nxàbò zi qgóóan gar tc'āòd tama ba. Gabá gha Tcom-tcomsam Tc'ēm cgoa hēe naka c'ēm cgoa hēéthēe tcguù-tcguu tu u. ¹²Mabere tsoroa nem ko

dqòrò cgoam hii ba tshàua ba koe hãa, Me gha maberea nem ko dqòròs qgáis koe dqòròa xgãá a, a gha Gam di maberean Gam dis nxàés koe xg'ae-xg'ae, igabam gha ts'irì tamam c'eem koe tsoroan dàò," tam méé.

Jeso ba ko tcguù-tcguuè

(Mk 1:9-11; Lk 3:21-22)

¹³Me kò Jeso ba Galilea koe guu, a Jorotane koe hàà, hààm gha Johanem ka tcguù-tcguuè ka. ¹⁴Igabam kò Johane ba xgàè-kg'am Me, a máá: "Tsáá kar gha tcguù-tcguuè sa ko qaase, ka Tsi gáé ko Tsáá tíí koe hàà?" témé. ¹⁵Me Jeso ba xòa me a máá: "Guu u ncēeska, kg'anoa i máá tsama, ncēeta tsam gha hēé sa ke. Ncēm dàòm ka tsam gha ko wèé zi gúú zi tchàno zi kúrú, Nqarim ka ko qaaè zi," témé. Me dtcòm Me.

¹⁶Eēm kò Jeso ba tcguù-tcguuèa xg'ara kam kò kúúga tshàam koe tcg'oa, i kò gaa x'aè kaga nqarikg'aiian xgobekg'amse, Me Nqarim dim Tc'ēe ba bód, Me tc'fís khama ii a ko Gam koe xōa. ¹⁷Me gaa x'aè kaga dòm ba nqarikg'ai koe guu a máá: "Ncēe ba Tirim Cóm ncàma Raa Me e, Gam kar ko kaisase qàè-tcao," témé.

Jeso ba ko kúrúa bódè

(Mk 1:12-13; Lk 4:1-13)

4 ¹Me nxāaska Jeso ba Tc'ēm ka sèè a qāáka úúè, síím gha dxāwam ka kúrúa bódè ka. ²Eēm ko 40 cáman hēé naka 40 ntcúúan hēéthéé tc'ōoan carasea hãa kam kò gaa koe guus ka xàbàa.

³Me kò kúrúa bód-kg'ao ba hàà cgae Me, a birí Me a máá: "Nqarim di Tsi Cóa Tsi kò ii ne, ncēe nxōán birí naka i péréan kúrúse," témé.

⁴Me Jeso ba xòa a máá: "Góásea i hãa a ko máá: 'Khòè ba péréan ka cúí kg'òèkaguè tite, igaba wèém kg'uim ka a, ēe ko Nqarim di kg'áman koe guu a tcg'oa ba,' téméèa," tam méé.

⁵Kam ko nxāaska dxāwa ba tcom-tcomsam x'áé-dxoom *Jerusalema dim* koe úú Me, a ba a kaisase tc'amaka hàna qgáian tempelem tcòbe dim koe síí tòò Me, ⁶a birí Me a máá: "Nqarim di Tsi Cóa Tsi kò ii ne, nqāaka xaoa xòòse. Góásea i hãa ke a ko máá:

'Gam di xu moengele xum gha Tsáá ka x'áèan máà,
xu gha gaxu di tshàuan cgoa ghùì Tsi,
táá Tsi gha nxāasega nqàrèa Tsi
nxōán koe xg'áma tòò ka,' "

tam méé. ⁷Me Jeso ba birí me a máá: "Gaicara i góásea hãa a ko máá: 'Táá méé tsi tsarim X'aigam Nqari ba kúrúa bód guu,' " témé.

⁸Gaicaram kò dxāwa ba sèè a kaisase kaiam xàbìm koe úú Me, a ba a wèè x'aiian nqōómkg'ai di hēé, naka gaan di karean hēéthéé x'ái Me. ⁹A ba a birí Me a máá: "Wèéan ncēe gar gha máà Tsi, gómankg'ai koe Tsi kòò cg'áé a ko dqòm te ne," témé. ¹⁰Me Jeso ba nxāaska birí me a máá:

“Tíí koe tcg'oa, satanaè! Góásea i hãa a ko máá: ‘X'aigam Nqari ba tsi gha dqòm, a Gam cúí ba kúrúa máá,’ témé,” tam méé.

¹¹Me nxãaska dxãwa ba guu Me. Ka i ko gaa x'aè kaga moengelean hàà, a hàà hùì Me.

Jeso ba Galilea koe (4:12–16:12)

Jeso ba ko Gam dis tséé sa Galilea koe tshoa-tshoa

(Mk 1:14-15; Lk 4:14-15)

¹²Eëm ko Jeso ba Johane ba qáèèa hãa sa kóm, kam kò Galilea koe kabise. ¹³Nasareta koem kò tcg'oa, a Kaperenaume koe síí x'àè, ncèe ko tshàam qàe koe hànám qgái ba, Sebulone ba hëé naka Nafetali ba hëéthëé tsara dim nqóóm koe, ¹⁴èe porofitim Isaiam ka kò kg'uièas gha nxãasega tseegukaguè ka, ncèe kò máá:

¹⁵“Sebulonem dim nqóó ba hëé
naka Nafetalim dim nqóó ba hëéthëé tsara
tshàam koe ko qòòm dàòm koe hãa,
Jorotanem qàe koe, Galilea koe,
nqóóm tãá zi qhàò zi di ba;

¹⁶khòè ne ncèe **gaa koe** ntcúúan q'oo koe x'àèa hãa nea
kaïam x'àà ba hòða.
X'ooan dim nqóóm ntcúúm q'oo koe hãa ne koe
i x'ààn hààraa,”

témé.

¹⁷Eëm x'aèm koem kò Jeso ba guu a tshoa-tshoa a xгаа-xгаа a máá:
“Tcóóse tu gatu di chibian koe, nqarikg'ai di x'aia nea cúú u ke,”
témé.

Jeso ba ko tc'ãà di xu xгаа-xгааe-kg'ao xu tcii

(Mk 1:16-20; Lk 5:1-11)

¹⁸Eëm Jeso ba Galilea dim tshàam qàe koe xóé a ko qòò kam kò khòè qòeku tsara bóò, Simonem ncèe kò Petere ta ma tciiè ba hëé naka Anterea ba hëéthëé e, tsara c'uisi sa tshàn q'oo koe tcãà, x'àù qgóó-kg'ao tsara a kò ii khama. ¹⁹A ba a birí tsara a a máá: “Xùri Te tsao, kúrú tsao or gha tsao khòè ne qgóó-kg'ao tsao ii,” témé. ²⁰Tsara kúúga gatsara di c'uisian guu, a xùri Me.

²¹Gaa koem guu a ko qòò kam kò khòè qòeku tsara c'èe tsara bóò, Sebetem ka cóasem Jakobo ba hëé naka qòesem Johane ba hëéthëé e, tsara gatsara ka xòòm Sebetem cgoa dxòrom q'oo koe hãa, xu ko gaxu di c'uisian kg'ónò, Me Jeso ba tcii tsara a. ²²Ka tsara kò kúúga dxòro ba hëé naka gatsara ka xòò ba hëéthëé guu, a xùri Me.

Jeso ba ko tsàako ne khòè ne kg'òèkagu
(Lk 6:17-19)

²³Me Jeso ba wèém Galileam koe q̄ōda te, a gane di còrè-nquuan koe xгаа-xгаа, a ko x'aian di q̄è tchōàn ka khòè ne bìrì, a ko wèé tcìan koe hēé naka wèé thōdan koe hēéthēé q̄èkagu ne. ²⁴Gaam di tchōà ne kò wèém Siriam koe ts̄ai-ts̄aise, ne kò Gaam koe wèé ne ēe ko t̄āka zi tcì zi tsàa ne óá, naka thōókase tsàara hāa ne hēé naka dxāwa tc'ēean ka tcāàa ne hēé, naka x'óóa qae ko ne hēé naka nq̄ara ne hēéthēé e, Me kúrú ne ne q̄è. ²⁵Zi kò kái zi xg'ae zi Galilea koe hēé naka Dekapolise koe hēé naka Jerusalem koe hēé naka Jutea koe hēé naka c'ēe xòè Jorotane di koe hēéthēé guu a xùri Me.

Jeso ba ko xàbìm koe xгаа-xгаа (5:1–7:29)

5 ¹Eēm ko Jeso ba xg'ae zi bóò kam kò xàbìm koe q̄àò, a síí gaa koe ntcōò, xu Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hàà cgae Me.

Tseegu dis ts'ee-ts'eekg'aiku sa
(Lk 6:20-23)

²Me tshoa-tshoa a xгаа-xгаа xu a máá:

- ³ “Ts'ee-ts'eekg'aièa nea
gane ēe tc'ēem koe dxàua hāa
igaba Nqari ba dtcāasea hāa ne,
nqarikg'ai di x'aia nea gane di i khama.
- ⁴ Ts'ee-ts'eekg'aièa nea
gane ēe ko kg'ae ne,
qgài-qgai tcáòè ne gha khama.
- ⁵ Ts'ee-ts'eekg'aièa nea
gane ēe ko cg'áré-cg'arese ne,
nqōò ba ne gha q'òò khama.
- ⁶ Ts'ee-ts'eekg'aièa nea
gane ēe tchànoan xàbà máána hāa ne,
a cáma máá ana ne,
xg'āākaguè ne gha khama.
- ⁷ Ts'ee-ts'eekg'aièa nea
ēe thōò-xama-máákuan úúa ne,
Nqarim ka ne gha thōò-xama máàè khama.
- ⁸ Ts'ee-ts'eekg'aièa nea
gane ēe q'ano-tcáó ne,
Nqari ba ne gha bóò khama.
- ⁹ Ts'ee-ts'eekg'aièa nea

gane ãe ko tòókuan kúró ne,

Nqarim di ne cóá ne ta ne gha ma tciìe khama.

10 Ts'ee-ts'eekg'aièa nea

gane ãe ko tchànoan domka xgàràè ne,

nqarikg'ai di x'aia nea gane di i khama.

11 Ts'ee-ts'eekg'aièa tua,

ncèè khòèan kòo ncoi tu u, a ko xgàra tu u ne,

a ko Tíí domka wèè zi gúú zi cg'ãè zi

[tshúú-ntcōase] gatu ka nxàe ne.

12 Qãè-tcao méé tu naka tua cgabà-cgaban-tcao,

gatu di surutan nqarikg'ai dia kaia hãa ke,

gatà iim dàòm kaga ne kò porofiti xu xgàra

ncèè kò gatu cookg'ai koe ga hàna xu khama.

Tãbean hēé naka x'áàn hēéthēé e

(Mk 9:50; Lk 14:34-35)

13 "Gatua nqōómkg'ai di tu tãbe tu u. Igaba i kò tãbean di tsau-q'ooan kaà cgae e, ne i gha gaicara ntama kúróe a tsau? Cúí gúú ga i qãèa máánaa hãa tite, kg'ama tchàa koe aaguè a khòèan ka náàès cúí si i.

14 "Gatua nqōóm di tu x'áà tu u. X'áé-dxoom xàbìim tc'amkg'ai koe hàna ba cuiskaga chómmea hãa tite. 15 Cúí khòè ga gataga lampi sa x'áà-x'aa naka q'ores ka nqãaka tòó sia hãa tite, igaba i gha téé-q'ooa sa koe tòó si, si gha wèè ne ãe nquum q'oo koe hàna ne x'áàn máà. 16 Gatú di x'áàn méé i gatà iim dàòm ka khòè ne cookg'ai koe x'áà, naka ne gha nxãasega gatu di qãè tsééan bóò, naka nea gatu dim Xòòm nqarikg'ai koe hàna ba dqòm.

X'áèan kaàkagu sa kana tseegukagu u sa

17 "Táá tu tc'èea máá, hààr ko x'áèan ko méé sa kana porofiti xu ko méé sa kaàkagu, ta tc'èe guu. Hààra Raa, hààr gha táá kaàkagu si ka, igabar ko hàà tseegukagu si. 18 Tseegua ner ko bìrí tu u a ko máá: Nqarikg'aian hēé naka nqōók'g'aian hēéthēéa gha kaà, igabam cúím góám cg'árém ga ba kana góá-hiim ka góàèa gúúan ga igaba x'áèan koe guu a kaà tite, i gha nxãakg'aiga síí wèè gúúan kúróse. 19 Khama nxãaska, dìim wèèm ãe gha ncèe x'áè-k'g'áman ka cg'áré ba kaàkagu ba, a ba a ncèes gúú sa kúróan khòè ne xgaa-xgaa ba, nxãa ba gha nqarikg'ai di x'aian koe cg'áré ba ta ma tciìe. Igaba ãe ko x'áè-k'g'áman kúró, a ba a ko xgaa-xgaa a ba, nxãa ba gha nqarikg'ai di x'aian koe kaia ba ta ma tciìe. 20 Bìrí tu ur ko a ko máá: Gatú di tchànoan kòo x'áè xgaa-xgaa-k'g'ao xu dian hēé naka Farasai xu dian hēéthēé nqáé tama ne tu cuiskaga nqarikg'ai di x'aian koe tcàà tite.

Cg'õo sa
(Lk 12:57-59)

²¹“Kóma tu hãa, ne kò ncíi kuri di ne khòè ne birìè a ko máá: ‘Táá cg'õo guu.’ ‘Wèém ãe gha cg'õo ba gha xgàrakuan tééa máá,’ téméè. ²²Igabar ko Tíí birí tu u a ko máá: Dìím wèém ãe qõesem koe xgòà hãa ba gha xgàrakuan tééa máá. Gataga dìím wèém ãe ko qõese ba birí a máá: ‘Kàà hùì tsi gúù tsi i,’ témé ba gha x'àèan di xu kaia xu cookg'ai koe xõara mááse. Igaba dìím wèém ãe ko máá: ‘Tsáá kàà tc'èe tsi gúù tsi,’ témé ba chòò tamas c'ees dxāwam dis ka tééa mááèa hãa.

²³“Khama nxāaska, ãe tsi kò tsaris aba sa altaram koe úú ne, a tsi a ko gaa koe tc'èe-tc'èese tsáá qõe ba c'èes gúù sa tsáá cgoa úúa sa ne, ²⁴méé tsi tsari aban gaa koe guu, altaram cookg'ai koe. Naka tsia kg'aia qõò naka síí tsáá qõem cgoa tòókuan kúru, naka nxāwa hàà tsari aban úú.

²⁵“Qháséga méé tsi ãe ko chibi-chibi tsim cgoa kómku, ãe tsi kòo xgàrakuan dis qhàis koe síí cgoa me ne. Nxāa tama kò ii nem gha xgàra-kg'aom tshàu q'oo koe tcàà tsi, me gha xgàra-kg'ao ba qáé-kg'aom tshàu q'oo koe tcàà tsi, tsi gha qáé-nquus koe tcàà. ²⁶Tseegua ner ko birí tsi a ko máá: cuiskaga tsi gaa koe tcg'oara hãa tite, a gha nxāakg'aiga síí ãe qatua hãam mari-coa ba suruta.

Cg'árà kúrúa ne

²⁷“Kóma tu hãa i kòo ncēeta mééè a ko máá: ‘Táá cg'áràn kúrú guu,’ téméè. ²⁸Igabar ko Tíí birí tu u a ko máá: wèém khòèm ãe ko dxàe-khoe sa bódò, a ba a ko ncóó si ba, ncāa nxāakamaga cg'áràn kúrú cgoa si tcáóa ba koe. ²⁹A ncēè kg'ádò xòè dim tcgám tsarim kòo chibian kúrúagu tsi ne méé tsi nxõbea tcg'ódò naka aagu me. Qãè e, c'èe xòèa tsi gha aaguè sa ke, wèè tc'áróa tsi chòò tamas c'ees dxāwam dis koe xaoa tcààèan ka. ³⁰Gataga ncēè kg'ádòm x'òàm tsarim kòo chibian kúrúagu tsi ne méé tsi q'áea tcg'ódò naka aagu me. Qãè e c'èe xòèa tsi gha aaguè sa, wèè tc'áróa tsi gha chòò tamas c'ees dxāwam dis koe tcààèan ka ke.

Khòès cgoa q'aa sa
(Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18)

³¹“Gataga i kòo ncēeta mééè a ko máá: ‘Dìím wèém ãe ko gam dis khòès cgoa q'aa ba méém tcgāya sa góá máá si, q'aa cgoa siam hãa di sa,’ ta mééè. ³²Igabar ko Tíí birí tu u a ko máá: Wèém khòèm ãe ko gam dis khòè sa aagu ba, cg'árà nes kúrúa domka tamase, ba ko cg'árà-kg'ao sa kúrú si, me ko dìím wèém ãe ko aaguèas khòè sa sèè ba cg'áràn kúrú, tar ko méé.

Gaisea ne

³³“Gataga tu kóma hãa, ne kò ncíi kuri di ne khòè ne birìè a ko máá: ‘Táá tshúù-ntcõan cgoa gaise guu, igaba méé tsi tsari gaisean X'aigam

Nqarim cookg'ai koe tseegukagu,' témèè. ³⁴Igabar ko Tíí birí tu u a ko máá: Táá gaise guu, nqarikg'ai cgoa ga igaba, Nqarim dis ntcōó-q'loos x'aian di si i ke, ³⁵kana nqōómkg'ai cgoa ga igaba, Gam di nqàrèa nem ko tòò qgái i ke, kana Jerusaleman cgoa ga igaba, kaim X'aigam dim x'áé-dxoo me e ke. ³⁶Gataga méé tsi táá tciúú tsi cgoa gaise guu, cuiskaga tsi cúím c'òòm tsarim ga ba kúrú nakam q'úú kana ntcúú hãa tite ke. ³⁷Kg'amaga méés gatu dis 'Èè' sa 'Èè' sa ii, nakas gatu dis 'Èè èè' sa 'Èè èè' sa ii. A ncèè c'èes gúú sa tsi kò ncèè zi kg'ui zi koe càùa mááse nes gha nxãa sa dxãwam koe guua.

Kàbia mááku sa

(Lk 6:29-30)

³⁸“Kóma tu hãa i kòò ncèeta méèè a ko máá: ‘Tcgáí ba méém tcgáím c'èem domka tcg'dòè, nakam xōó ba xōóm domka tcg'dòè,’ ta méèè. ³⁹Igabar ko Tíí birí tu u a ko máá: Táá cg'ãè tc'èem khòè ba kàbia máá guu, igaba òím wèém èè ko kg'àò xòè di góóa tsi koe xg'ám tsi ba, nxãa ba c'èem góó xòè ba máá thèé **nakam xg'ám**. ⁴⁰A ncèè khòèm kò xgàrakuan dis qhàis koe úú tsi, a tsari subu marian di qgáían sèé kg'oana ne, máà me gataga thèé tsari kaisa marian di qgáía ne. ⁴¹Díím wèém èè gha ko chùí tsi, cúím kilomítara ba tsi gha gam di zi gúú zi xgàm a qòò ba, nxãam cgoa méé tsi cáím kilomítaran qòò. ⁴²Máà èè ko dtcàrà tsi ba, naka èè cgòbè cgae tsi kg'oana ba táá q'aumana guu.

Tsari cg'òo-kg'aoan ncàmà ne

(Lk 6:27-28, 32-36)

⁴³“Kóma tu hãa i kòò ncèeta méèè a ko máá: ‘Tsáá ka c'èe ba méé tsi ncàm, naka tsia tsarim cg'òo-kg'ao ba hòre,’ témèè. ⁴⁴Igabar ko Tíí birí tu u a ko máá: Gatu di cg'òo-kg'aoan méé tu ncàm, naka còrèa máá èè ko xgàra tu u ne, ⁴⁵naka tua gha nxãasega gatu ka Xòòm nqarikg'ai koe hànàm di tu cóá tu ii. Gam dis cáím sam ko kúrú si èè cg'ãè ne hèé naka èè qãè ne hèéthèé qàò cgae, a ba a ko túúan èè tchàno ne koe hèé naka èè kàma ne koe hèéthèé tsééa úú. ⁴⁶Eè ncàm tua hãa ne tu kò ncàmà hãa, ne ia gha dùútsa surutan kàbisea máá tu u? Mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu igaba xu ko thèé gataga hèé khama. ⁴⁷A ncèè gatu di qòean cúí ga tu kòò tsgámkagu, ne tu ko dùús cgáé sa kúrú? A táá zi qhàò zi di ne igaba ne gáé thèé gataga hèé tama? ⁴⁸Nxãaska méé tu tchàno ii, ncèem ma gatu ka Xòòm nqarikg'ai koe hàna ba ma tchàno Me e khamaga ma.

Tchàno zi tséé zi

6 ¹“Q'ãa méé tu naka tua gatu di zi tséé zi tchàno zi táá khòè ne cookg'ai koe kúrú guu, naka táá khòè ne x'ái zi guu. Gatà tu kò hèé ne tu surutan hòò tite, gatu ka Xòòm nqarikg'ai koe hànàm koe.

²“A c'ëem dtcàrà-kg'ao ba tu kò c'ëes gúù sa máà kg'oana ne méé tu còrè-nquuan hēé naka x'áéan xg'aeku koe hēéthēé táá torompitan cgoa nxàe ana téé guu, qāè khòèan khama ko ma kúrúse xu khòè xu ko hēé khama, nxāasega xu gha c'ëe khòèan ka dqòmme ka. Tseegua ner ko birí tu u a ko máá: Gaxu di surutan xu **khòè ne koe** cg'oèase hòda. ³Igaba tsáá ēe tsi kòo c'ëem dtcàrà-kg'ao ba c'ëes gúù sa máà ne, táá hēé nas dxàes x'òàs tsari sa q'āa, kg'áòm x'òàm tsarim ko kúrú sa. ⁴Naka i gha nxāasega gúùan tsi tcg'òó q'oo chómsea hāa, Me gha Saòm ncēe ko chómsea zi gúù zi bóò ba gha suruta tsi.

Còrèan ka xгаа-xгаа sa
(Lk 11:2-4)

⁵“Naka gatà còrè tu kò ne méé tu táá qāè khòèan khama ko ma kúrúse xu khòè xu khama ii guu, còrè-nquuan q'oo koe hēé naka x'áéan xg'aeku koe hēéthēé ko nqàrè ka téé a còrèan ncàma xu, nxāasega ne gha wèé ne khòè ne bóò xu ka. Tseegukar ko birí tu u a ko máá: Gaxu di surutan xu **khòè ne koe** cg'oèase hòda. ⁶Igaba tsáá ēe tsi kò còrè ne méé tsi tsarim nquum q'oo koe tcāà, naka nquu-kg'ám ba tcēekg'am, naka tsia Saò ba còrè, ncēe hòdse tama ba. Nakam gha nxāasega Saò ba suruta tsi, ncēe ko chómsea zi gúù zi bóò ba. ⁷Naka gatà còrè tu kòo ne, táá qaase tama zi kg'ui zi káí zi tséékagu guu, táá zi qhàò zi di ne ko hēé khama, káí zi kg'ui zi ēe ne ko kg'ui zi ka ne gha komsanaè, ta ne tc'ēea khama. ⁸Táá gane khama ii guu. Gatu ka Xòò ba tu ko dtcàràs cookg'ai koem gatu koe ko tcào sa nxāakamaga q'ana hāa ke. ⁹Ke méé tu ncēeta ma còrè na máá:

Sita ka Xòò Tseè
nqarikg'ai koe hàna Tseè,
cg'òèa Tsi méé i dqòmme,

¹⁰ Tsari x'aian méé i hàà.

Tsáá ko tc'ēe sa méés nqōómkg'ai koe kúrúè
nqarikg'ai koes ko ma kúrúè khama.

¹¹ Sita dis tc'òos wèé cáím di sa
ncēe cáím ka máá ta a.

¹² Naka qgóóa máá ta a chibia ta,
sita ma c'ēe ne gane di chibian
ma qgóóa máána hāa khama.

¹³ Táá kúrúá bóòkuan koe tcéèa úú ta a guu,
igaba dxāwam dim dàòm koe tcg'òó ta a.

[X'aian hēé,
naka qarian hēé,
naka x'áàn hēéthēéa
chòò tamase Tsari i ke.
Amen.]

¹⁴“Khòè ne tu kò gane di chìbian qgóóa máá nem gha gataga gatu ka Xòòm nqarikg'ai di ba gatu di chìbian koe qgóóa máá tu u khama. ¹⁵Igaba ncèè khòèan tu kò gaan di chìbian qgóóa máá tama, nem gatu ka Xòò ba thée cuiskaga chìbia tu qgóóa máá tu ua hãa tite.

Tc'òoan carasea ne

¹⁶“Gataga thée, ãe tu kò tc'òoan carase ne méé tu táá cg'ãè-cg'ãe kg'ái guu, qãè khòèan khama ko ma kúrúse xu khama ma, ncèe cg'ãè-cg'ãe kg'ái ko xu, c'èe ne xu gha nxãasega x'ái, tc'òoa ne xu ko carase sa ka xu. Tseegua ner ko bìrí tu u a ko máá: Gaxu di surutan xu **khòè ne koe** cg'oèase hòða. ¹⁷Igaba ãe tsi kò tc'òoan carase ne méé tsi xg'aà kg'ái naka nxúian tcg'áuse. ¹⁸Naka i gha nxãasega tsari tc'òoan carasean táá c'èe ne ka bóðe guu, igaba tsarim Xòòm ka, ncèe hòðse tama ba. Me gha Saòm ncèe chómsea zi gúù zi ko bóð ba suruta tsi.

Qguùan ka xгаа-xгаа sa (Lk 12:33-34)

¹⁹“Táá méé tu nqóomkg'ai koe qguùan tòóa mááse guu, ncèe tcg'áàn hée naka ncàbàn héeéthée ko tc'òó o koe, ncèe ts'ãà-kg'aoan ko khóá a tcãà a ts'ãà a koe. ²⁰Igaba méé tu gatu di qguùan nqarikg'ai koe tòóa mááse, ncèe tcg'áàn hée naka ncàbàn héeéthée tc'òó o tite koe, kana ts'ãà-kg'aoan ga khóá naka tcãà na ts'ãà tite koe. ²¹Eè tsari qguùan hãa koe i gha gataga thée tsari tcáóan hãa khama.

Qãèm tcg'ái ba (Lk 11:34-36)

²²“Tcg'ái ba tc'áróm dim x'áà me e. Ncèè tcg'áa tsi kò qãè ii, nem tsarim tc'áróm wèé ba x'áàn ka cg'oèa. ²³Igaba ncèè tcg'áa tsi kò tshúù ii, nem tc'áróm tsari ba dcùú-qoman ka cg'oèe cgaèa. A ncèè tsari x'áàn kò dcùú-qom sa ii ne, i gáé gha nta noose dcùú-qoman kaia!

Cám x'aigan tsééa máá ne (Lk 16:13; 12:22-31)

²⁴“Cám x'aigan gha tsééa máám khòè ba káà me e. C'èe bam gha hòre, a c'èe ba ncàm khama, kanam gha c'èem koe dtcãase, a c'èe ba ntcoe khama. Cuiskaga tu Nqari ba hée naka qguùan dim nqári ba héeéthée tsara cúí x'ae ka tsééa máána hãa tite.

Táá káise tc'èe-tc'èese guu

²⁵“Gaa domkar ko bìrí tu u, a ko máá: Táá gatu di kg'òèan ka káise tc'èe-tc'èese guu, dùú tu gha tc'òó kana kg'áà sa, kana tc'áróa tu ka igaba, dùú tu gha hãa sa. Kg'òè sa gáé tc'òoan ka cg'áé tama, me tc'áró ba qgáian ka

cgáé tama? ²⁶Bòd nqarikg'ai di tsará ne: xhárà tama i hāa, a tcuù tama, a gataga tòóa mááse tama, gabàm ko qanega gatu ka Xòdò nqarikg'ai di ba xáàrò o. Ka gatu gáé gaan ka cgáé tama? ²⁷Gatu ka c'èem díí ba gha gáé káíse tc'èe-tc'èesean ka, kg'òèa ba di cáman koe cárn ba càù?

²⁸“A tu a ko dùús domka qgáían ka káíse tc'èe-tc'èese? Bòd, nta i qááka di x'aan ii sa, nta i ko ma tsòm sa. Tséé tama i hāa, a gataga qgáían qgáéa mááse tama. ²⁹Igabar ko birí tu u a ko máá: *x'aigam* Solomonem gabà kò gam di x'aian wèé koe ga ncèe zi x'aa zi ka c'èea zi khama ma táá hāa. ³⁰Ncèè Nqarim kòo qááka di dcāan, ncèe ko ncèe cárn ka hāa, a q'uu ka c'èean q'oo koe xaoa tcāàè, nxāan ncèeta ma hāakagu, nem gha tseegukaga cgáése gatua hāakagu tu u, oo, gatu ncèe cg'aré dtcòmān úúu tuè!

³¹“Gaa domka méé tu táá káíse tc'èe-tc'èese guu naka máá: ‘Dùù sa ta gha tc'òó?’ témé, kana máá: ‘Dùù sa ta gha kg'áà?’ témé, kana máá: ‘Dùù sa ta gha hāa?’ témé guu. ³²Táá zi qhàò zi di nea ko wèé gúúan ncèe ga qaa, Me gatu ka Xòdò nqarikg'ai di ba ncèe gúúan tu ko tcào sa q'ana hāa ke. ³³Igabaga méé tu kg'áíka *X'aigam* Nqarim di x'aian hēé naka Gam di tchànoan hēéthéé qaa, naka tua gha ncèe zi gúú zi wèèa zi ga théé máàè. ³⁴Ke tu táá q'uu díim cárn ka káíse tc'èe-tc'èese guu, q'uu díim cárn ba gha cúíia tc'èe-tc'èese gam ka ke. Wèém cárn ba gam di xháéan tc'áòa.

C'èe ne bòd a tc'èea máá sa
(Lk 6:37-38, 41-42)

7 ¹“Táá c'èem khòè ba xgàra guu, naka tua gha nxāasega táá xgàràè guu. ²Gaam dàòm cúím èe tu ko c'èe ne bòd a xgàram cgoaga tu gha Nqarim ka bòd a xgàràè ke, si gha tc'áò-tc'áòs èe tu ko c'èe ne koe tséékagu sa gatu koe tséékaguè.

³“Dùús domka tsi ko tsáá ka c'èem tcgáí q'oo koe hāam tcg'óbé ba hòòa máá, igaba tsi tsáá tcgáí q'oo koe hāam hii-dxoo ba hòò tama? ⁴Nta tsi gha tsáá ka c'èe ba birí a máá: ‘Tíí tcáràè, hàà nakar tcgáí q'ooa tsi koe tcg'óbé ba tcg'òó,’ témé, ncèe tsáá tcgáí q'oo koe hāam hii-dxoo ba tsi hòò tama koe. ⁵Tsáá qàè khòèan khama ko ma kúrúse tseè! Kg'áíka tcgáí q'ooa tsi koe hànam hii-dxoo ba tcg'òó, naka nxāwa qàèse bòd naka tsáá ka c'èem tcgáí q'oo koe hàna tcg'óbéan tcg'òó.

⁶“Táá èe tcom-tcomsa ii sa haghuan máá guu, naka gataga táá gatu di tcààko nxòān xgùuan cookg'ai koe aagu guu. Gatà tu kò hēé ne i gha nqàrèan gaan di ka náà tcāà a, a i a gha kabise a tòà q'aa tu u.

Dtcàrà, Qaa, Xg'ám-xg'am
(Lk 11:9-13)

⁷“Dtcàrà tu, máàè tu gha ke, qaa tu, hòò tu gha ke, nquu-kg'ám ba tu xg'ám-xg'am, xgobekg'ama tu gha máàè ke. ⁸Díim wèém èe ko dtcàrà ba ko máàè, me

ko wèém ãe ko qaa ba hòd, me gha wèém ãe ko nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am ba xgobekg'ama máàè khama. ⁹Kana ndakam khóè ba gha gam dim cóám kòd péréan dtcàrà me ne, péréan téé-q'oo koe nxōán máà me? ¹⁰Kana ãem kòd x'aù ba dtcàrà me ne, cg'ao ba máà me? ¹¹A ncèè gatu ncèè cg'ãè tc'èe ii tu kòd qãè aban gatu di cóán máà q'ana hãa, ne ba gha nxãaska gatu ka Xòdm ncèè nqarikg'ai koe hãa ba ãe ko dtcàrà Me ne nta noose nqáéa hãase qãè aban máà!

¹²“Gaa domkar **ko birí tu u a ko máá**: wèè zi gúú zi ãe tu ko tc'èe khóè ne méé ne gatu koe kúrú zi, nxãa zi méé tu gane koe thèé kúrú. Ncèè sa x'ãèan ka hée naka porofitian ka héeéthéè ko nxàèès ga si i khama.

Cg'árés heke-kg'ám sa
(Lk 13:24)

¹³“Xg'ám-xgam naka nquu-kg'ám koe tcàà. Cg'ãèan koe ko úúm kg'ám ba tchàà me e, me gaa koe ko qòdm dàd ba thamka me e ke, ne gaa koe ko tcàà ne kái ne e. ¹⁴Igaba bóò, kg'òèan dis heke-kg'ám sa cg'áré si i, me gaa koe ko qòdm dàd ba qóm me e, ne ãe ko hòd me ne cg'oròd ne e.

Hii sa hée naka tc'áróa sa héeéthéè e
(Lk 6:43-44)

¹⁵“Tshúù-ntcōan di xu porofiti xu méé tu q'ãa! Gatu koe xu ko ghùuan di khòdan hãa a hàà, igabaga xu q'ooa xu koe xaùko xu ncuutshaa xu u. ¹⁶Gaxu di tc'áróan ka tu gha bóòd q'ãa xu. Khóèa ne gáé ko kuri dxàman úúa zi hii-coa zi koe kg'oman tcuù, kana ia ko dxàmga zi hii-coa zi koe faian tcuù? ¹⁷Gatagas ko ma wèès hii qãè sa qãè tc'áróan kúrú, igabas ko tshúùs hii sa tshúú tc'áróan kúrú. ¹⁸Qãès hii sa cuiskaga tshúú tc'áróan kúrú hãa tite, kanas gataga tshúùs hii sa cuiskaga qãè tc'áróan kúrú hãa tite. ¹⁹Wèès hii ãe tc'áróan qãè kúrú tama sa ko xg'aoa tcg'òòè, a c'eean q'oo koe tcààè. ²⁰Gaa domka tu gha gaxu di tc'áróan ka q'ãa xu.

Nciúsegar kò c'úú tsia
(Lk 13:25-27)

²¹“Wèém khóèem ãe ko birí Te a máá: 'X'aigaè, X'aigaè,' témé ba nqarikg'ai di x'aiian koe tcàà tite, igaba ãe ko Tirim Abom nqarikg'ai koe hànám ko tc'èe sa kúrúm cúúm ga ba gha tcàà. ²²Kái ne gha ãem cámm **còd dim** ka birí Te a máá: 'X'aigaè, X'aigaè, a gatá tama taa ncèè kòd Tsarim cg'òèem cgoa porofita ta, a Tsarim cg'òèem cgoa dxáwa tc'èean xhàiagu ta, a gam cgoa kái zi gúú zi are-aresa zi kúrú ta?' témé. ²³Ra gha nxãaska tchànose birí ne a máá: 'Nciúsegar c'úú tua, gatu cg'ãè gúú kúrú-kg'ao tu, ke tu Tíi koe tcg'oa!' témé.

Cámm tsara tshào-kg'ao tsara
(Lk 6:47-49)

²⁴“Díím wèém ãe ko Tiri kg'uian ncèè kóm, a i ko méé sa kúrú ba gha tc'èegam khóèem khama ii, ncèè ko gam dim nquu ba qãès tshoa-tshoase-

q'oos koe tshàò ba. ²⁵I túúan hàà, i tshàan cg'òè a tòè, i tc'áán tc'áá a i a ãem nquu ba xàbù, igabagam kò táá cg'áé, qãès tshoa-tshoase-q'oos koem kò tshàò tòòèa khama. ²⁶Igaba dìim wèem ãe ko Tiri kg'uian kóm, igaba kúru u tama ba gha káà tc'èem khòem khama ii, ncèe ko gam dim nquu ba gómankg'ai koe tshàò tòó ba, *qãès tshoa-tshoase-q'oos cgoa tamase*. ²⁷I túúan hàà, i tshàan cg'òè a tòè, i tc'áán tc'áá, a i a ãem nquu ba tcàò, me cg'áé, a kaias gúús khama ma cg'áé ba,” tam méé.

²⁸Eëm ko Jeso ba ncèe zi gúú zi nxàea xg'ara ka zi ko xg'ae zi Gam di xгаа-xгаа-q'ooan ka area hãa. ²⁹Qarian úúam khòem khamam kòo ma xгаа-xгаа ne khama, gane di xu x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu khama tamase.

Jeso ba ko lepero dis tcìi sa úúam khòè ba qãèkagu

(Mk 1:40-45; Lk 5:12-16)

8 ¹Eëm kò Jeso ba xàbim koe guu a ko xõa ka zi kò kái zi xg'ae zi khòè ne di zi xùri Me. ²Me gaa x'aè kaga lepero dis tcìi sa tsàaram khòè ba hàà cgae Me, a hàà cookg'aia ba koe qgom-tsi-quri, a máá: “X'aigaè, tc'èe Tsi kòo ne Tsi ga kúru ter q'ano,” témé. ³Me tchoanà tshàu, a qgóo me, a máá: “Gatàr ko ma tc'èe, ke q'ano!” témé. Kas kò gam dis tcìis lepero di sa kúúga kaà cgae me. ⁴Me Jeso ba bìrí me a máá: “Q'ãa, naka táá cúí khòè ga c'èe gúú ga bìrí guu. Igaba méé tsi qòò naka sí peresitim koe x'áise, naka ãem Moshe x'áèa hãas aba sa tcg'òó, x'áís iise khòè ne koe,” témé.

Ncõo-kg'aom di dtcòmà ne

(Lk 7:1-10)

⁵Eëm ko Jeso ba Kaperenaume koe sí tcàà kam kò ncõo-kg'ao xu dim tc'ãà-cookg'ai ba hàà cgae Me, a hàà hùikuan dtcàrà cgae Me a máá: ⁶“X'aigaè, tirim qãà ba x'áea te koe xõe, a nqara hãa, a ba a kaisa thòòan koe hãa,” témé. ⁷Me bìrí me a máá: “Sír gha a kúru mem qãè,” témé. ⁸Me ncõo-kg'ao xu dim tc'ãà-cookg'ai ba xõa a máá: “X'aigaè, díí cgáér tama ra a, nquua te tcòbe dòm q'oo koe Tsi ga tcàà ra. Ke kg'amaga kg'ui ba tcg'òó nakam gha tirim qãà ba kg'òè. ⁹Tíí igabar kaia xu dòm q'oo koe hãnar khòè ra a, xu gataga ncõo-kg'ao xu tíí dòm q'oo koe hàna ke. Ra ko ncèe ba bìrí a máá: ‘Qòò,’ témé, me qòò, ra c'èe ba bìrí a máá: ‘Hàà,’ témé, me hàà. Ra tirim qãà ba bìrí a máá: ‘Ncèe sa kúru,’ témé, me kúru sí,” tam méé.

¹⁰Eëm ko Jeso ba ãe sa kóm kam kò kaisase are, a ba a ãe kòo xùri Me ne bìrí a máá: “Tseegua ner ko bìrí tu u: Qanegar cúí khòè ga Iseraele koe hòò ta ga hãa ncèeta ma kaias dtcòm sa úúá hãa a. ¹¹Bìrí tu ur ko, kái ne gha cáms ko tcg'oa xòè koe hëé naka cáms ko tcheè xòè koe hëéthéé guu a hàà, a ne a hàà Abrahama ba hëé naka Isaka ba hëé naka Jakobe ba hëéthéé xu cgoa ntcõó a tc'òó, nqarikg'ai di x'aian koe. ¹²Igaba ne gha

gane ãe x'aian di ne tchàa koe xaoa tcg'òòè, dcùú-qoms q'oo koe, ncãe kg'aeane hãe naka gãò xõóan hãethãe gha hãa koe,” tam mée.

¹³Me nxãaska Jeso ba ncõo-kg'ao xu dim tc'ãã-cookg'ai ba bìrí a máá: “Eã tsi ma dtcòmã hãa khamaga mée i tsáá koe ii, ke qõò,” témé. Me kò gam dim qãa ba gaa x'aèan ãe kaga qãe.

Jeso ba ko kái ne khòè ne kúrú ne qãè
(Mk 1:29-34; Lk 4:38-41)

¹⁴Eãm ko Jeso ba Peterem dim nquum koe tcãà kam kò Peterem ka c'uise sa bód, si cgùrukagu si kos tcìis ka qgóòèa, a xóé-xòe. ¹⁵Me kò tshàua sa qgóó, i tcìian guu si, si tãe a sa a tshoa-tshoa a tsééa máá Me.

¹⁶Eãm dqòam ka ne kò kái ne khòè ne dxãwa tc'ãean úúa hãa ne Gam koe óá. Me kg'uim cgoa dxãwa tc'ãean xhàigu, a ba a wèè ne ãe kò tsàa ne kúrú ne kg'òè. ¹⁷**Ncãe sa kò kúrúse**, nxãasegas gha ãem ko porofitim Isaia ba nxàea sa tseegukaguè ka, ncãe ko máá:

“Gatá di thòda nem séèa,
a ba a tcìia ta xgàm a qõò cgoaa,”
témé sa.

Qaase ko sa Jeso ba xùrian koe
(Lk 9:57-62)

¹⁸Eãm ko Jeso ba khòè ne dis xg'ae sa qàea ba koe bód, kam kò x'áèan tcg'òò, tchoaba mée xu c'ãem xòèm tshàam dim koe di i. ¹⁹Me nxãaska x'áè xгаа-xгаа-kg'ao ba hàà cgae Me, a hàà bìrí Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'aoè, ãe Tsi ko sí qgái wèè koer gha xùri Tsi,” témé. ²⁰Me Jeso ba xoa me a máá: “Círía ne gaan di hãean úúa, i tsaràn gaan di nquuan úúa, igabagam Khòèm dim Cóa ba tòó tcúúm gha qgái úú tama,” témé.

²¹Me c'ãem xгаа-xгаа-kg'ao ba bìrí Me a máá: “X'aigaè, kg'aia qãa te nakar sí tirim xòè ba kg'ónò,” témé. ²²Igabam kò Jeso ba bìrí me a máá: “Xùri Te, naka ãe x'óóa hãa ne guu naka ne gane dian ãe x'óóa hãa kg'ónò,” témé.

Jeso ba ko tc'ãá ba nqaekagu
(Mk 4:35-41; Lk 8:22-25)

²³Eãm ko dxòrom q'oo koe tcãà ka xu kò Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu xùri Me. ²⁴Me kò kúúga kaim tc'ãá ba tshàam tc'amkg'ai koe tãe, me dxòro ba tshàam di qhonèan ka xàbua tcg'òòè, igabam kò Jeso ba x'ómã hãa. ²⁵Xu sí ghùì Me a máá: “X'aigaè, hùì xae e! Tòm xae ko ke!” témé. ²⁶Me bìrí xu a máá: “Dùús domka xao ko ma q'aea, gaxao ncãe cg'aré dtcòmãan úúa hãa xaoè?” témé. Kam ko nxãaska tãe a ba a tc'ãá ba hãe naka tshàa ba hãethãe dqàè, si kaisas nqoo sa xóé. ²⁷Xu ãe kò hãa cgoa Mea xu are, a tãèku a máá: “Dùútsa khòè ba gáé ncãe ba? Tc'ãán ga hãe naka tshàan ga hãethãe ka ko komsanaè ba!” témé.

Cám tsara khòè tsara dxāwa tc'ēean úúa tsara ko qāèkaguè
(Mk 5:1-20; Lk 8:26-39)

²⁸Eēm ko c'ēem xòèm tshàam dim koe síí, Gadarene dim xg'aekum di ba, kam ko cám tsara khòè tsara dxāwa tc'ēean úúa tsara cgoa xg'ae, tc'ám zi koe kò guua hāa tsara. Kaisase bèe-beesa kò ii tsara, i kò cúí khòè ga gaam dàò ba sèè naka nqáé tite. ²⁹Gaa x'aè kaga tsara kò q'au a máá: “Dùú sa Tsi ko tc'ēe sitsam koe, Nqarim di Tsi Cóa Tseè? A hààra Tsia, hàà Tsi gha xgàra tsam m ka, nxará tòòèam x'aèm cookg'ai koe?” ta méé.

³⁰Zi kò káí zi xgùu zi gaxu ka cg'árése nqúù ka hāa a ko dxòó. ³¹I kò gatsara di dxāwa tc'ēean Jeso ba dtcàrà a máá: “Ncèè hàà Tsi kò ko xhàigu ta a ne méé Tsi xgùuan dis xg'aes koe tsééa úú ta a,” témé. ³²Me bìrì i a máá: “Qòò!” témé. I tcg'oa, a i a síí xgùuan koe tcàà. Si wèés xg'aes xgùuan di sa kari-karisea xōa a síí tshàan q'oo koe x'óó.

³³Xu ēe kòo xgùuan kòre xu khòè xu bèe a qg'óé, a x'áé-dxoom koe síí, a síí wèéan ga nxàe, ēe kò dxāwa tc'ēean úúa tsara khòè tsara koe kúrúsean ga hēéthéé e. ³⁴Kam kò wèém x'áé-dxoo ba tcg'oa, a síí Jesom cgoa xg'ae. Eē ne ko bód Me, ka ne kò dtcàrà Me, gane dim nqōóm koem gha tcg'oa sa.

Jeso ba ko nqaram khòè ba kúrú me qāè
(Mk 2:1-12; Lk 5:17-26)

9 ¹Nxāaskam kò Jeso ba dxòrom q'oo koe tcàà, a tchoaba a ba a Gam dim x'áé-dxoom koe síí. ²Ka xu kò gaa x'aè kaga c'ēe xu khòè xu khòèm nqara hāa ba Gam koe óága, gam dim tcoàm koe xòó mea hāase. Eēm ko Jeso ba gaxu di dtcòman bód kam kò ēe nqara hāa ba bìrì a máá: “Tòón tcáó, Tiri tsi cóá tseè, chìbia tsi tsi qg'óóa mááèa hāa ke,” témé.

³Ka xu ko c'ēe xu x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu tcáóa xu q'oo koe máá: “Ncēem khòè ba ko **Nqari ba** cóè!” témé.

⁴Igabam ko Jeso ba bóda q'āa ēe xu tc'ēea hāa sa a máá: “Dùús domka xao ko cg'lāè zi gúú zi tcáóa xao q'oo koe tc'ēea máá? ⁵Ndaka nea thamkaà? ‘Chìbia tsi tsi qg'óóa mááèa,’ témé saa kana máá: ‘Tēe naka qòò,’ témé saa?” tam ma tēè xu. ⁶“Igabagar gha x'ái xao o, xao gha nxāasega q'āa, Khòèm dim Cóa ba nqōómkg'ai koe qarian úúa hāa sa, khòèa nem gha gaan di chìbian qg'óóa máá di i,” témé. Nxāaskam kò ēe nqara kò hāa ba bìrì a máá: “Tēe naka tsarim tcoà ba sèè naka x'áé koe dìbì,” témé. ⁷Me tēe a ba a x'áéa ba koe dìbì.

⁸Eē zi ko khòè ne di zi xg'ae zi ncēes gúú sa bód, ka ne kò q'áòs ka tcààè, a ne a Nqari ba dqòm, ncēe kò ēeta ii qarian khòèan máá ba.

Jeso ba ko Mataio ba tcii

(Mk 2:13-17; Lk 5:27-32)

⁹Eēm ko Jeso ba gaa koe guu kam kò Mataio ta ko ma tciièm mari xg'ae-xg'ae-kg'ao ba bód, me marian ko séèa xg'ae-xg'aeèm nquum koe ntcōóa-ntcōe. Me birí me a máá: “Xùri Te,” témé. Me tēe a xùri Me.

¹⁰I kúrúse Me Jeso ba Mataiom x'áé koe síí hãa a ko tc'óó. Ka i ko kái mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hēé naka chibi-kg'aoan hēéthéé hàà, a hàà Jeso ba hēé naka Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu hēéthéé cgoa ntcōó. ¹¹Eē xu ko Farasai xu ēes gúú sa bód ka xu kò Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu tēe a máá: “Dùús domka ba ko gaxao dim Xгаа-xгаа-kg'ao ba mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hēé naka chibi-kg'aoan hēéthéé cgoa tc'óóa máá?” témé.

¹²Ncēes gúú sam ko kóm kam kò Jeso ba máá: “Eē tsàa tama ne khòè nea naakan qaa tama, igaba ēe ko tsàa ne ko qaa a. ¹³Ke xao qōò naka síí xгаа-xгааse, ncēm kg'ui ba ko dùú sa méé sa: ‘Thōò-xama-máákua ner ko **khòè ne xg'aeku koe** tc'ēe, dàòà-máákuan ka tamase,’ ta ko méé ba. Tchàno ne khòè ner gha hàà tcii kar hàà tama, igabar hààraa, hààr gha chibi-kg'ao ne tcii ka khama,” tam méé.

Jeso ba ko tc'óoan carasean ka tèèè

(Mk 2:18-22; Lk 5:33-39)

¹⁴Nxãaska xu kò Johanem di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu síí cgae Me a síí tèè Me a máá: “Dùús domka xae ko sixae hēé naka Farasai xu hēéthéé xae káise tc'óoan carase, igaba xu Tsari xu xгаа-xгааse-kg'ao xu tc'óoan carase tama?” témé. ¹⁵Me Jeso ba xọa xu a máá: “Séè-kg'aom kò gam di ne cg'áè-kg'ao ne cgoa hãa ne nea gha dùús domka kg'ae? Igabam gha x'aè ba hàà, séè-kg'aom gha gane koe guu a séèa tcg'òòè ba, ne gha nxãaska tc'óoan carase.

¹⁶“Díím ga ba cuiskaga qgáí cg'anà ba kábam qgáím cgoa nqàba hãa tite, ēes nqàba sa gha ēem qgáím koe tòàra tcg'oa, si gha tòà sa càuse khama. ¹⁷Gataga i khòèan cuiskaga kàba gōéan ncíí zi khòò dtcòbè zi gōéan di zi q'oo koe gōéan qg'oea hãa tite. A ncèè gatà i kò ko hēé ne zi gha khòò dtcòbè zi qgaise, i gōéan ntcāa, zi dtcòbè zi tòàra q'aase. Igaba i ko kàba gōéan kàba zi khòò zi koe qg'oeè, i wèéan qāè qgáí koe tòòè,” tam méé.

X'óóas cóá sa hēé naka tsàakos khòè sa hēéthéé e

(Mk 5:21-43; Lk 8:40-56)

¹⁸Eēm qanega hãa a ko ncēes gúú sa gane cgoa nxàe kam kò kúúga c'ēem tc'āà-cookg'ai ba hàà, a hàà cookg'aia ba koe qámse, a máá: “Tiris cóá sa ncāa sencgaga x'óó. Ke hàà naka hàà Tsari tshàuan tòò cgae si, nakas kg'òè,” témé. ¹⁹Me Jeso ba tēe a qōò cgoa me, xu Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu xùri tsara a.

²⁰Kas ko 12 kurian kò úúa hãa, a ko xòm x'aèse nxoean hòos khòe sa qãaa ba koe guu a hàà, a hàà Gam dim qgám di xgám-kg'aman qgóó.

²¹Gaas kas kò bìrìse a máá: “Gam dim qgái bar kò qgóó ne cúígar gha qãè,” témé.

²²Me Jeso ba kabise a bòò si, a máá: “Tòón tcáo, Tiri si cóá seè, sari dtcòmà nea qãèkagu sia ke,” témé. Si khòe sa gaa x'aèan ãe kaga qãè.

²³Eëm ko Jeso ba tc'ãà-cookg'aim dim nquum koe tcãà, a ko fulutu cii-kg'ao xu hëé naka tcéé-tcéè kò kos xg'ae sa hëéthëé bòò, ²⁴kam kò máá: “Qòò tu, cóá sa x'óó tama, igabagas kg'ama x'òma hãa ke,” témé. Igabaga ne kò kg'ãè Me. ²⁵Igaba ães kò xg'ae sa tchàa koe tcg'òòèa xg'ara kam kò q'oo koe tcãà, a ba a cóá sa tshàua sa koe sèè, si tãe. ²⁶Ncèe tchòà ne kò wèém xg'aekum ãem koe qòò.

Jeso ba ko khòe tsara kàà tcgái tsara kúrú tsara qãè

²⁷Eëm Jeso ba ãe koe guu a ko qòò ka tsara ko kàà tcgái tsara khòe tsara xùri Me, a q'au a ko máá: “Thòò-xama máá tsam m, Dafitem ka Tsgòose-coa Tseè,” témé.

²⁸Eëm ko nquum q'oo koe tcãà ka tsara ko gaa tsara kàà tcgái tsara khòe tsara hàà cgae Me, Me tèè tsara a, a máá: “Dtcòm tsao ko qaria ner úúa sa, ncèe gúua ner gha kúrú di i?” témé. Tsara xòa Me a máá: “Èè, X'aigaè,” témé. ²⁹Me nxãaska tcgáia tsara qgóó, a ba a máá: “Gatsao di dtcòmàn khamaga mée i ma kúrúse,” témé. ³⁰I gatsara di tcgáian xgobekg'amse. Me Jeso ba qarika dqàè tsara a, a máá: “Bòò mée tsao naka i táá cúí khòe ga ncèes gúu sa q'ãa guu!” témé. ³¹Igabaga tsara kò qòò, a sí Gam di tchòàn wèém xg'aekum ãem koe xàà.

Jeso ba ko khòem kg'ui tama ba qãèkagu

³²Eè tsara kòò qòò kam kò dxāwa tc'ëean ka tcãàèa a kg'ui tamam khòe ba Jesom koe óágaè. ³³Eè i ko gaa dxāwa tc'ëean xhàiguè kam kò gaam khòem ãe kò kg'ui tama ba kg'ui. Zi kò xg'ae zi area, a zi a máá: “Ncèeta iis gúu sa qanega Iseraele koe kúrúse tama!” témé.

³⁴Igaba xu kò Farasai xu máá: “Dxāwa tc'ëean dim tc'ãà-cookg'aim cgoam ko dxāwa tc'ëean xhàigu,” témé.

Tséé-kg'aoa nea cg'orò o

³⁵Me kò Jeso ba wèè xu x'áé-dxoo xu koe hëé naka x'áé-coa xu koe hëéthëé qòòa te, a ba a gane di còrè-nquuan koe xgaa-xgaa, a kò x'aian di qãè tchòàn khòe ne xgaa-xgaa, a ba a kò wèès tcii sa hëé naka wèès thòò sa hëéthëé tsoò. ³⁶Eëm ko xg'ae zi bòò kam kò thòò-xama máá zi, ntcãa-ntcãaè ne kòò, a ne a kò kàà hùì ne e khama, kòre-kg'ao ba úú tama zi ghùu zi khama ma. ³⁷Me nxãaska Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrì a máá: “Tcuèè gha gúua ne kái i, igaba i tséé-kg'aoan cg'orò o. ³⁸Ke

xao tcuùs dim X'aiga ba dtcàrà, nakam tséé-kg'aoan tsééa óá naka i hàà tcuù," témé.

Jeso ba ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tsééa tcg'òó
(Mk 3:13-19; Lk 6:12-16)

10 ¹Me kò Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu 12 xu Gaam koe tciia óá, a ba a dxāwa tc'ēean xhàigu di qarian máà xu, naka wèé zi tcìi-kg'ámí zi hēé naka wèé zi thōò-kg'ámí zi hēéthēé qāèkaguan di i.

²Ncēea kò cg'òèan x'áè úú-kg'ao^a xu 12 xu di ga a. Tc'àà di ba kò Simonem ncēe kò Petere ta ma tciie me e, naka gam ka qōesem Anterea ba hēé, naka Sebetem ka cóásem Jakobo ba hēé, naka gam ka qōesem Johane ba hēé, ³Filipi ba hēé naka Baretolomaio ba hēé, Tomase ba hēé naka Mataiom mari xg'ae-xg'ae-kg'ao ba hēé, Alefaiom ka cóásem Jakobo ba hēé naka Tadaio ba hēé, ⁴Simonem ncēe kò tòókuan x'āà máá ba hēé naka Jutasem Isekariote ba hēéthēé e, ncēe kò khóè ne tshàu q'oo koe tcāà Me ba.

12 xu x'áè úú-kg'ao di tsééa ne
(Mk 6:7-13; Lk 9:1-6)

⁵Nxāa xu 12 xum kò Jeso ba ncēe x'áè-kg'ámán cgoa tsééa tcg'òó, a máá: "Táá táá zi qhàò zi di qgáian koe sí guu, naka táá x'áè-dxooan Samaria ne di ka c'ēean koe ga tcāà guu. ⁶Igaba méé xao Iseraele di ne khóè ne koe qōò, ncēe aagusea ghùuan **khama** ii ne. ⁷Naka xaoa ēe xao xóé a ko qōò ka, ncēe kg'uian xгаа-xгаа naka máá: 'Nqarikg'ai di x'aia nea cúu ul' témé. ⁸Eē ko tsàa ne kg'òèkagu, ēe x'óóa ne ghùì, gane ēe lepero dis tcìis di ne q'ano-q'ano, dxāwa tc'ēean xhàigu. Surutakaguè tamase xao máàèa hāa, ke xao kg'ama c'ēe ne surutakagu tamase thēé máà. ⁹Táá xao c'ēe mari x'òà ga qòè guu. ¹⁰Gaxao dis qōòs koe méé xao táá dtcòbèan ga, kana cām tsara qgáí tsara igaba, kana nxàboan ga igaba, kana dqàbian ga igaba sèè guu. Tséé-kg'ao ba gam di tc'òoan ka kg'anoèa hāa ke.

¹¹"Wèém x'áè-dxoo ba kana x'áém ēe xao ko tcāàm koe méé xao khóèan kg'ano-kg'anosa qaa, naka gaan di x'áéan koe hāa naka nxāakg'aiga sí gaa koe tcg'oa. ¹²Eē xao kòò x'áém koe tcāà ne méé xao tsgámkagu me. ¹³A ncēè x'áém kò kg'ano-kg'anosa ba ii, ne méé i gaxao di tòókuan gaam koe hāa, igaba ncēè gatàm kò ii tama ne méé i gaxao di tòókuan kàbise cgae xao o. ¹⁴A ncēè c'ēe khóè ga kò qāèse hààkagu xao o tama, kana gaxao di kg'uian komsana tama, ne méé xao gaam x'áém koe kana x'áè-dxoom koe tcg'oa naka xaoa nqàrèa xao di tsharàn qāè-qāè. ¹⁵Tseeguan

a 10:2 x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko "apostolo" témé.

kagar ko bîrî xao o a ko máá: xgàrakuan dim cámi kam gha gam x'áé-dxoo ba Sodoma hêé naka Gomora hêéthêé ka kaisa xgàrakuan hòð.

Xgàrakuan hàako kúrúse e
(Mk 13:9-13; Lk 21:12-17)

¹⁶“Bòð, Tíí ra ko ghùu zi khama ma ncuutshaan xg'aeku koe tsééa úú xao o. Gaa domka méé xao nxãaska tc'ēega ii cg'aoan khama ma, naka xaoa tc'íbi zi khama ma tc'aua hãa. ¹⁷Igabaga méé xao khòè ne koe kòrese, qáé xao o ne gha a qhàis cookg'ai koe úú xao o, a gha gane di còrè-nquuan koe xg'ámi xao o ke. ¹⁸Xao gha Tíí domka **c'ēe xu** tc'ãà-cookg'ai xu koe hêé naka x'aiga xu koe hêéthêé tc'éa úúè, a gha gaxu cookg'ai koe hêé naka táá zi qhàð zi di ne cookg'ai koe hêéthêé Tíí ka nxàea tseegukagu. ¹⁹Igaba ēe ne kò ko gaxu tshàu q'oo koe tc'ãa xao o ne méé xao táá káise tc'ēe-tc'ēese guu, dùú sa xao gha kg'ui sa, kana nta xao gha ma nxàe si sa, ēe xao gha kg'ui sa xao gha ēem x'aem ka máàè ke. ²⁰Gaxao tama xao gha ko kg'ui khama, igaba gaxao ka Xòðm dim Tc'ēe Me e gha ii, ēe gha ko gaxao koe kg'ui ba.

²¹“Khòè ba gha qōese ba x'oos koe tc'ãa, me xòð ba gam dim cóam ka gataga hêé, i gha cóan gaan di xòðan ntcoe, a gha cg'oo o. ²²Xao gha Tiri cg'òèan domka wèè khòèan ka hòrèè. Igaba gaam ēe gha qarika téé a chòð-q'ooos koe síí ba gha kgoaraè. ²³Eè c'ēem x'áém koe xao kò ko xgàraè ne méé xao c'ēem za bèea síí. Tseegua ner ko bîrî xao o a ko máá: X'áé-dxoo xu Iseraele di xu koe qōoatean cgoa xao xg'ara tite, Me gha nxãakg'aiga síí Khòèm dim Cóá ba hàà.

²⁴“Xgaa-xgaase-kg'ao ba gam dim xgaa-xgaa-kg'aom ka tc'amaka hãa tama, kana qãà ba gam ka q'òðsem ka tc'amaka hãa tama. ²⁵Tc'ãàa i hãa, xgaa-xgaase-kg'aom ga gaam dim xgaa-xgaa-kg'aom khama ii sa, me qãà ba gaam ka q'òðsem khama ii. X'áém dim tcúúm kò ko Belesebule ta ma tcièè ne, ne gha gaam x'áém di ne nxãaska ntama cg'ãèse tcièè!

Díí ba q'áò sa
(Lk 12:2-7)

²⁶“Ke táá q'áò ne guu. Wèès gúús ēe chómsea hãa sa gha xgòre-kg'aiè, si gha wèès tchòàs chómsea sa nxàese ke. ²⁷Eèr ko ntcúúan q'oo koe bîrî xao o gúúan méé xao x'áàn q'oo koe nxàe. Naka ēe xao kóm si ko c'aama hãase nxàèè sa méé xao nquuan tcòbe koe kgoarasea hãase nxàe. ²⁸Táá méé xao **khòè ne** ēe ko tc'áró ba cg'oo, igaba tc'ēe ba ne gha cg'oo di qarian úú tama ne q'áò guu. Igaba méé xao **Nqarim** ēe tc'áró ba hêé naka tc'ēe ba hêéthêé gha chòð tamas c'ees dxāwam dis koe kaakagu di qarian úúa hãa ba q'áò. ²⁹A nxāe tsará sara gáé cúim mari-coam cgoa x'ámáè tama? Igabas cúis ga sa gatu ka Xòðm tc'ēe tamase, góman koe tcheèa hãa tite. ³⁰I gataga wèè c'òðan tcúúu tu di ga nxáràèa. ³¹Ke táá q'áò guu. Kái zi nxāe tsará zi ka tu kaisase cgáé tu u ke.

Nxàese sa hēé naka xōase sa hēéthéé e
(Lk 12:2-7)

³²“Khama wèém khòèm ēe ko khòè ne cookg'ai koe Tíí ka nxàese bar gha Tíí igaba Tirim Xòòm nqarikg'ai koe hāam cookg'ai koe nxàea tcg'òó.
³³Igaba diím wèém ēe ko khòè ne cookg'ai koe xōase Te bar gha Tíí igaba Tirim Xòòm nqarikg'ai koe hāam cookg'ai koe xōasee.

Tòókus tamase igaba ntcàu ba
(Lk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴“Táá tc'èea máá, nqòómkg'ai koer ko hàà tòókuan óá, ta tc'èea guu. Hààr tòókuan óá tama, igaba ntcàu me e. ³⁵Hààra Raa,

hààr gha khòè ba kabi ka,
me gam ka xòòm cgoa táá kómku,
si cóá sa gas ka xòòs cgoa táá kómku,
si c'uise-coa sa c'uises cgoa táá kómku ka.

³⁶ I gha khòèm di cg'òo-kg'aoan
gam dim x'áém di ne khòè ne ii.

³⁷“Wèém ēe xòò ba kana xòò sa kaisase Tíí ka ncàma ba kg'ano Te tama. Me wèém ēe gam dim cóá ba kana cóá sa kaisase Tíí ka ncàma ba kg'ano Te tama. ³⁸Me diím wèém ēe gam dim xgàu ba sèé naka xùri Te tama ba kg'ano Te tama. ³⁹Diím wèém ēe ko gam dis kg'òè sa qarika qaa ba gha aaguse cgaeè si, me gha diím wèém ēe ko Tíí domka gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ba gha hòò si.

Suruta ne
(Mk 9:41)

⁴⁰“Wèém ēe ko qāèse hààkagu xao o ba ko Tíí ga Ra qāèse hààkagu, Me ko diím wèém ēe ko qāèse hààkagu Te ba qāèse hààkagu ēe tsééa óága Tea ba. ⁴¹Diím wèém ēe ko porofiti ba qāèse hààkagu, porofiti me e domka ba gha porofitian ko máàè surutan hòò. Me gha diím wèém ēe ko tchànóm khòè ba qāèse hààkagu, tchànóm khòè me e domka ba tchànóm khòèm ko máàè surutan hòò. ⁴²Tseeguan kagar ko gataga bìri xao o a ko máá: Diím wèém ēe ko qgàisa tshàan dis kubis igaba ncèe ne cg'áré ne ka c'èe ba máà, Tirim xгаа-xgaase-kg'ao me e domka ba gha tseeguan kaga gam di surutan hòò.”

Jeso ba hēé naka Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba hēéthéé e
(Lk 7:18-35)

11 ¹Eēm ko Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu 12 xu x'áèa xg'ara, kam kò ēe koe guu a qòò, síim gha Galilea di xu x'áé xu koe khòè ne xгаа-xгаа, a **Nqarim di kg'uian** bìri ne ka.

²Me Johane qáé-nquus koe hánase Krestem ko kúrú zi tséé zi ka kóm, a ba a kg'uian gam di tsara xгаа-xgaase-kg'ao tsara cgoa tsééa úú, ³sí méé tsara tēē Me naka máá: “A Tsáá ga Tsia ncēe ga ko koma hàà Tsi kana méé xae c'ēem khòè ba nqòd?” témé.

⁴Me kò Jeso ba xoa tsara, a máá: “Qòd naka sí Johane ba birí ēē tsaο ko kóm a ko bóò sa: ⁵Ncēe kàà tçgáí ne ko bóò, ne ko ēē kò qòd tama ne qòd, ne kò lepero dis tcìis di ne qāèkaguè, ne ko ēē kóm tama ne kóm, ne ēē kò x'óóa hāa ne ghùè, ne ko ēē dxàua hāa ne qāè tchòàn xгаа-xgaàè. ⁶Ts'ee-ts'eekg'aièa baa khòèm ēē gam di dtcòmān Tíí koe tçgàba tite ba **ncēe khòèm ko kuri ma nxōás koe ma tçgàba a cç'áé khama,**” tam méé.

⁷Eē tsara ko qòd kam kò Jeso ba tshoa-tshoa a xç'ae zi cgoa kg'ui Johanem ka a máá: “Tchàa-xçóós koe tu kò ko qòd ka tu kò sí dùù sa bóò? Tc'áán ka ko ntcāa-ntcāaèm tc'áà baa kò ii? **Eē-ēe.** ⁸Nxāas tamas kò ii ne tu kò ko sí dùù sa bóò? Khòèm xaa qç'áí ba hāna baa? **Eē-ēe,** khòè ne ēē xaa qç'áían ko hāa nea x'aigan di nquuan koe hāa. ⁹Kháé dùù sa tu kò nxāaska sí ko bóò? A porofiti baa? Eè, birí tu ur ko, porofitim ka tc'amaka hāa me e. ¹⁰Ncēe ba gaam ka i góáèa hāam ga me e, a ko máá:

‘Bòò, Tirim tchòà xàà-kg'ao bar gha
Tsáá cookg'ai koe tsééa úú,
ncēe gha sí Tsarim dàò ba
kg'ónòa máá Tsi ba,’

ta mééèa ba. ¹¹Tseegukar ko birí tu u, a ko máá: Eē khòè zi ka àbàèa hāa xu ka x'áísea hāa ba káà me e, Johanem tçguù-tçguu-kg'aom kam kaia hāa sa. Igaba gam ēē nçarikg'ai di x'aian koe cç'áré ii ba gam ka kaia hāam ga me e. ¹²Johanem tçguù-tçguu-kg'aom di cáman koe guu a ncēm x'aèm koe hààs koe i kò nçarikg'ai di x'aian qarian cgoa qçóókua, ne ko qarís di ne khòè ne qarian cgoa sèè e. ¹³Porofiti xu wèè xu hēè naka **Moshem di x'áèan hēéthēéa** kò ko porofita khama, me sí nxāakg'aiga Johane hàà. ¹⁴A ncēes gúù sa tu kò dtcòm kg'oana ne, gam Johane ba Elijam ga me e, ncēe **Nçarim kò nqòdçagu tua ba** hààm gha sa. ¹⁵Eē tceean úúa hāa ba méém kóm.

¹⁶“Igaba Ra gha kháé ncēm x'aèm dis qhàò sa dùùs cgoa nxará xç'ae? Kg'amaga i cç'áré cóán khama ii, ncēe gúùan ko x'amáguè qç'áí koe hāa a ko tciiku u, a ko máá:

¹⁷‘Fulutuan ta kò ciia máá tu u,
tu kò táá ntcāà,
ta kò gataga x'ooan di ciian nxàè,
tu kò táá kg'ae,’

témé. ¹⁸Johanem ko hàà kam kò tc'óó tama kana kg'áà tama, ne kò máá: ‘Dxāwa tc'ēea nem úúa,’ témé khama. ¹⁹Igabam kò Khòèm dim Cóa ba hàà, a ko tc'óó a ba a ko kg'áà, ne kò máá: ‘Bòò, tc'óó-kg'aom ncēe ba, a kg'áà-kg'aom gōéan di ba, mari xç'ae-xç'ae-kg'aoman hēè naka chibi-

kg'aoan hēéthēé dim tcàrà ba,' ta méé. Igaba i ko q'āan di tc'ēean gaan di kúrúse-kg'áman ka tchàno o sa x'áíse.”

X'áé-dxoo xu gaxu di chìbian koe tcóóse tama xu
(Lk 10:13-15)

²⁰Me Jeso ba nxāaska tshoa-tshoa a ba a x'áé-dxoo xu, ncēe kái-kg'aise zi Gam di zi x'áí zi are-aresa zi gaxu koe kúrúsea xu dqàè, táá xu kò gaxu di chìbian koe tcóóse khama, a ba a máá: ²¹“Haò, cg'āè i gha ii tsáá ka Korasineè! Cg'āè i gha ii tsáá ka Betesaidaè! Are-aresa zi x'áí zi ncēe ko gatsao koe kúrúsea zi kò Ture hēé naka Sitone hēéthēé koe kúrúsea hāa ne ne ga kò ncíse gane di chìbian koe tcóósea, a saka di qgáían hāa, a tháúan tcgáúsea. ²²Igabar ko birí tsao o a ko máá: ‘Xgàrakuan dim cáím ka tsara gha Turea tsara Sitonea tsara subu xgàrakuan hòd gatsao dian ka,' témé. ²³A ncēe tsáá ka, Kaperenaume tseè! Ncēè x'áí zi are-aresa zi tsáá koe kúrúsea zi kò Sodomam koe kúrúsea nem ga ko ncēeska qanega hàna. Gaa domka tsi gha kaisase nqāaka xòdè, x'óóa ne khòè ne dim qgáím koe, nqarikg'ai koe tsi gha ghùì a úúè, ta tsi tc'ēea igaba. ²⁴Igabar kò birí tsi a ko máá: Xgàrakuan dim cáím kam gha Sodoma ba subu xgàrakuan hòd tsarian ka, témé,” tam Jeso ba méé.

Tíí koe tu hàà naka sāa
(Lk 10:21-22)

²⁵Eēm x'aèm kam kò Jeso ba nxàe a máá: “Dqòm Tsi ko, Aboè, X'aiga Tsi, nqarikg'ai hēé naka nqóómkg'ai hēéthēé di Tsi, ncēe zi gúù zi Tsi kò tc'ēega ne hēé naka xгаа-xgaasea hāa ne hēéthēé chóm-kg'aia hāa, a Tsi a kò ēe cg'áré ne xгаа-xgaase tama ne^b x'áí zia hāa khama. ²⁶Eè, Aboè, ncēea Tsi kò ma ncàma hāa ga a khama.

²⁷“Wèé zi gúù zi Ra Tirim Abom ka máàèa, i cúí khòè ga Cóa ba c'úùà, Xòd oose, i cúí khòè ga Xòd ba c'úùà hāa, Cóásem oose, naka wèém ēe Cóám ka nxárá tcg'òdòèa ba hēéthēé e, gaam koem gha Cóa ba Xòd ba x'áí ka ba.

²⁸“Hàà tu Tíí koe gatu wèé tu ēe xhōea a ko tààè tu, sākagu tu ur gha ke. ²⁹Séè tu Tiris joko sa naka gatu ka xgàm, naka tua Tíí koe xгаа-xgaase. Tíí Ra kgàea hāa a ko cg'áré-cg'arese, a Ra a tcáóa Te koe tc'aua, tu gha nxāaska sāa-q'ooan hòd gatu di i. ³⁰Tiris joko sa xhóà-xhóà si i, si xgàm Tiri sa subu si i khama.”

Jeso ba Sabata dim X'aiga Me e
(Mk 2:23-28; Lk 6:1-5)

12 ¹Eēm x'aèm kam kò Jeso ba maberean dim xháràm q'oo koe ko Sabata dim cáím ka qòd. Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu kò

b 11:25 ēe cg'áré ne xгаа-xgaase tama ne - Gerika sa ko máá: “cg'áré ne cóá ne,” témé.

xàbà hãa ka xu kò nxãaska tshoa-tshoa a maberean tc'áró khõá a tc'õó.
²Igaba ãe xu ko Farasai xu ãe sa bódò, ka xu kò bìrí Me a máá: “Bódò! Tsari xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ko Sabata dim cáám ka x'áèan koe kgoara máàè tama sa kúrú,” témé.

³Igagam kò Jeso ba bìrí xu a máá: “Qanega xao gáé nxará ta ga hãa Dafitem xg'ao kúrú sa, gabá hëé naka gam ka c'ëea xu hëéthëé kò xàbà hãa ka? ⁴Nqarim dim nquum koem kò ma tcãà, a ba a gam ka c'ëea xu cgoa ts'ee-ts'eekg'aièa péréan tc'õó, ncëe peresiti xu ka cúí ko tc'õóe e, gabá hëé naka ãem kò hãa cgoa xu hëéthëé kò tc'õóan gaan di kgoara máàè tama a. ⁵Kana xaoa qanega Moshem di x'áèan koe nxará ta ga hãa, Sabata dim cáám ka xu kò peresiti xu tempelem q'oo koe Sabata dim cáám ba táá tcom, igaba xu kò táá chibi-chibiè sa. ⁶Bìrí xao or ko a ko máá: C'ëes gúús tempelem ka kaia sa ncëe koe hàna, témé. ⁷**Nqarim di** kg'uaia ne ko máá: “Thòd-xama-máákua ner ko qaa, dàda-máákuan ka tamase,” témé. Ncëe tseegukaga xao kò q'ana ncëes gúús ko nxàe sa ne xao ga kò khòè ne ncëe chibi úú tama ne, chibi-chibi naka xgàra tama. ⁸Khòèm dim Cóa ba Sabata dim cáám dim X'aiga Me e khama,” tam méé.

Khòèm nqoara x'òà hãa ba

(Mk 3:1-6; Lk 6:6-11)

⁹Eëm qgáim koem kò guu a gane dim còrè-nquum koe síí tcãà. ¹⁰Gaa x'aè kagam kò nqoara tshàua hãam khòè ba gaa koe hàna. C'ëe xu khòè xu kò hàna a xu a ko dàdan qaa, Jeso ba xu gha chibi-chibi di i, khama xu kò tèè Me, a máá: “A **x'áèan koe i** kgoaraèa Sabata dim cáám ka khòèan qãèkagua ne?” ta méé.

¹¹Me bìrí xu a máá: “Kháé ncëe gaxao ka c'ëem kò cúís ghùu sa úúa, si Sabata dim cáám ka hãém q'oo koe cg'áéa tcãà ne, a cuiskaga baa qgóó si naka tcg'òó sia hãa tite? ¹²Nta noose ba khòè ba ghùuan koe cgáé baa! Gaa domka i **x'áèan koe** kgoaraèa Sabata dim cáám ka qãèan kúrúa ne,” tam méé.

¹³A ba a nxãaska gaam khòè ba bìrí a máá: “Tchoanà tshàua tsi,” témé. Me khòè ba tchoanà a, i tshàua ba kãbise a qãèa xg'ara a c'ëean khamaga ii. ¹⁴Igaba xu kò Farasai xu tcg'oa, a xu a kàan qaa, ntama xu gha ma Jeso ba cg'òo di i.

Nqarim nxará tcg'òóa mááseam Qãa ba

¹⁵Eëm ko Jeso ba bóda q'ãa **kàa nem ko kúrúa máàè sa** kagam kò ãem hànam qgái ba tcg'oara guu. Zi kái zi xg'ae zi xùri Me, Me wèea ne kg'òèkagu. ¹⁶A ba a q'ãa-q'ãa ne, táá ne gha c'ëe ne bìrí, díí Me e sa ka. ¹⁷Ncëes gúú sam kò kúrú, porofitim Isaiam kò kg'uaia gúúan gha nxãasega hàà tseegukaguè ka, ncëem kòo máá:

¹⁸“Bódò, Ncëea tirim Qãàm ga Me e,

nxárár tcg'òóa hãa ba,
 ncēer ncàma ba,
 ncēe Gam kar ko qāè-tcao ba.
 Tirim Tc'ēe bar gha Gam koe tòó,
 Me gha tchànoan ka **nqōóm di zi** qhàò zi birí.

¹⁹ Khòean cgoam mēékua hãa tite
 kana q'aua hãa tite,
 i cúí khòè ga dòma ba
 dàdan q'oo koe kómá hãa tite.

²⁰ Naiseam tc'àà bam khōá tite,
 a ba a x'óó kg'oanam lampi dqùì ba ts'íríá hãa tite,
 a ba a gha tchànoan tcg'òó tcúúkagu.

²¹ Gam díim cg'òem koe
 zi gha **nqōóm di zi** qhàò zi
 gazi di nqòòan tòó,”
 témé ka.

Jeso ba ko Belesebulem ka xгаа-xгаа
(Mk 3:20-30; Lk 11:14-23)

²² Nxāaska ne kò khòè ne dxāwa tc'ēean ka tcāàem khòè ba Gam koe óá, ncēe kò bód tama a kg'ui tama ba, Me kò Jeso ba qāèkagu me, me kg'ui a bód. ²³ Zi kò wèè zi xg'ae zi area, a zi a máá: “A ncēe ba Dafitem ka Tsgoose-coam gabàa?” témé.

²⁴ Igaba ēe xu ko Farasai xu ncēes gúù sa kóm ka xu kò máá: “Ncēm khòè ba ko Belesebulem ncēe dxāwa tc'ēean dim tc'āà-cookg'aim di qarian cgoa cúí ga dxāwa tc'ēean xhàìagu!” témé.

²⁵ Igabam kò Jeso ba gaxu di tc'ēean q'ana khamam kò birí xu a máá: “Wèés x'ais ēe q'aara hãa sa gha kaà, i gha x'áé-dxooan kana nquuan ēe q'aa-q'aasea hãa a, táá gaicara hãa. ²⁶ A ncēè satanam kò satana ba xhàìagu, nem gaam igaba q'aara. Ntama i gha kháé nxāaska gam di x'aian hãa? ²⁷ A ncēè tíí kòò Belesebulem di qarian cgoa dxāwa tc'ēean xhàìagu, ne ia ko gaxao di khòean díim cgoa xhàìagu u? Gaa domkaga ne gha gaxao di ne khòè ne chibi-chibi xao o a ēe xao ko kg'ui sa tseegu tama sa x'ái xao o. ²⁸ Igaba ncēè Tíí kò ko dxāwa tc'ēean Nqarim dim Tc'ēem cgoa xhàìagu, nes ko nxāa sa Nqarim di x'aia ne gatu koe hààraa sa x'ái.

²⁹ “Ka ba gha khòè ba ntama ma qarim khòem dim nquum koe tcāà, a gam di zi gúù zi ts'āà, kg'aia méém ēem khòem qari ba qáéa ntcòò. Nxāaska cúígam gha nquua ba q'oo koe tcāà a gam di zi gúù zi ts'āà.

³⁰ “Gaam ēem Tíí cgoa hãa tama ba q'aumana Tea, me gaam ēem Tíí cgoa xg'ae-xg'ae tama ba ko tsai-tsai. ³¹ Khama Ra ko birí tu u a ko máá: Khòè ne gha wèés chibi sa hēé naka wèés cg'āès gúùs Nqarim ka ne ko

kg'uis ka hēéthēé qgóóa máàè, igaba ne cuiskaga cg'āès gúùs Tc'ēem ka ne ko kg'uis ka qgóóa máàè tite. ³²Me wèém khòèm ēe ko Khòèm dim Cóaam ka cg'āèse kg'ui ba gha qgóóa máàè, igaba wèém khòèm ēe gha Tcom-tcomsam Tc'ēem ka cg'āèse kg'ui ba qgóóa máàè tite, ncēm x'aèm koe igaba kana hààkom x'aèm koe ga igaba,” tam méé.

Hii sa hēé naka tc'áróa sa hēéthēé e
(Lk 6:43-45)

³³“Qāès hii sa tsi kò úúa ne tsi gha qāè tc'áróan hòò, a tshúùs hii sa úúa ne gha tshúú tc'áróan hòò. Hii sa ko gas di tc'áróan ka xáma q'āàè khama. ³⁴Cg'aoan di tu cóá tuè, ncèè cg'āè cau tu kò ii ne tu gha ntama qāè zi gúú zi nxàè? Dùús wèés ēe tcáós koe cg'oèa hāa sas ko kg'ám sa nxàea tcg'òó ka. ³⁵Qāèm khòè ba ko gam di qāèan koe guu a qāè zi gúú zi tcg'òó, me ko cg'āè caum khòè ba gam di cg'āè cauan koe guu a cg'āè zi gúú zi tcg'òó.

³⁶“Igabar ko bìrí tu u a ko máá: Xgàrakuan dim cárn ka ne gha khòè ne cg'āèm kg'uim wèém ēe ne kò kg'uia hāam ka xòara mááse. ³⁷Tsari kg'uian ka tsi gha tchàno iise bòdè, a tsi a gha tsari kg'uian ka chibi-chibi a xgàraè khama,” tam méé.

Jonam dis x'ái sa
(Mk 8:11-12; Lk 11:29-32)

³⁸Xu kò nxāaska c'ēe xu x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēé naka Farasai xu hēéthēé xu bìrí Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, **are-aresas** x'ái sa xae Tsáá koe bóò kg'oana,” témé. ³⁹Igabam kò xòa xu a máá: “Qhàòs ncèe cg'āè cau a cg'árà di sa ko **are-aresas** x'ái sa qaa. Igabas cúís x'áís ga sa x'áíèa hāa tite, porofitim Jonam dis x'áís cúís oose. ⁴⁰Eèm xg'ao ma Jona ma nqoana cáman hēé naka nqoana ntcùúan hēéthēé kiam x'aùm ncāa q'oo koe hāa khamagam gha gataga Khòèm dim Cóa ba nqoana cáman hēé naka nqoana ntcùúan hēéthēé nqóóm ka nqāaka hāa. ⁴¹Xgàrakuan dim cárn ka xu gha khòè xu Nínefe di xu tēe a téé, a gha ncēs qhàò sa chibi-chibi. Jonam di xгаа-xgaan koe xu kò guu a gaxu di chibian koe tcóòse khama. Me ncēeska Jonam ka kaia ba ncēe koe hàna. ⁴²X'aigas Sheba di sa gha xgàrakuan dim cárn ka tēe a téé, a ncēs qhàò sa chibi-chibi, nqóóm chòò-q'oo koes kò guu a ko hàà Solomonem di tc'ēegan komsana khama. Igaba bóò, Solomonem ka kaia ba ncēeska ncēe koe hàna.

Dxāwa tc'ēean di kǎbisean ka
(Lk 11:24-26)

⁴³“Eè i ko dxāwa tc'ēean khòèm koe tcg'oa, ne i ko c'óòda qgáian koe qòò, a sí sã i gha qgáian qaa, a ncèè hòò o tama i kò hāa ne ⁴⁴i ko

nxāaska bìrìse a máá: ‘Tirim nquum ãer guua hāam koer gha k̄abise,’ tēmé, a ãe i kò hàà nquu ba bòd me kàà gúù ii, a xgàia q'ano-q'anoèa, a qāèse kg'ónòèa, ⁴⁵ ne i ko nxāaska qòd a síf 7 tc'ëean sèè ncèe gaan nqáéase cg'āè tc'ëe e a hàà cgoa, i hàà tcāà a ia a gaa koe x'āè. Si ãem khòem dis téé-q'oo sa hàà kaisase cg'āè kg'aiaka dis ka. Ncèeta ga i gha qhàòs ncèe cg'āè caus ka ii,” tam mée.

Jesom ka xòd sa hēé naka Gam ka qōese ga xu hēéthēé e
(Mk 3:31-35; Lk 8:19-21)

⁴⁶ Eēm Jeso ba qanega hāa a ko xg'aes cgoa kg'ui, ka ne kò xòd sa hēé naka qōese ga xu hēéthēé ne tchàa za hàà téé, a ko dtcàrà kg'ui cgoa Me ne gha sa. ⁴⁷ [C'ëem khòè ba kò bìrì Me a máá: “Bòd, saò sa hēé naka Tsáá qōe ga xu hēéthēéa tchàa za tēe, a ko dtcàrà kg'ui cgoa Tsi ne gha sa,” tēmé.] ⁴⁸ Igabam kò xq̄a me a máá: “Dìf sa tiris xòd sa, i dīn Tíí qōea?” tēmé. ⁴⁹ A ba a Gam dì ne xgaa-xgaase-kg'ao ne nxáá a máá: “Bòd, ncèea Tiris xòds ga si i, a Tíí qōe ga ne ne e. ⁵⁰ Wèém khòem ãe ko Tirim Xòdm nqarikg'ai koe hànám ko tc'ëe sa kúrú ba Tíí qōem ga me e, a Tíí qōes ga si i, a gataga Tiris xòds ga si i khama,” tēmé.

Xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa
(Mk 4:1-9; Lk 8:4-8)

13 ¹ Eēm cáím kagam kò Jeso ba nquum q'oo koe tcg'oa, a ba a síf tshàam-kg'ám koe ntcòó. ² Kái ne khòè ne kò hàà cgae Me, khamam nxāaska dxòrom q'oo koe tcāà a gaa koe ntcòó, si wèés xg'ae sa tshàam-kg'ám koe téé. ³ Kam ko kái zi gúù zi sere-sere zi cgoa bìrì ne a máá:

“Bòd, c'ëe x'aè kam kò xhàrà-kg'ao ba qòd a síf xhàrà.

⁴ A ãem kò xhàrà ka i kò c'ëe cgùrian dàòm qàe koe tcheè, zi tsarà zi hàà tc'òó o.

⁵ I c'ëe cgùrian nxōá-kg'ai di qgàian koe tcheè, ncèe kái gómán kò káa a koe. I kò kúúga qhàése tsòm, gómá ne kò kaisa tama khama. ⁶ Igaba ães ko cáím sa qad ka i kò gaa tsoman dào. A i a kò tpe ga i kò úú tama khama nqai.

⁷ I c'ëe cgùrian dxàman hàna qgài koe tcheè, i dxàman kai, a chúú-chuu u.

⁸ I c'ëe cgùrian qāe gómán koe tcheè, a i a tc'òoan kúrú, i c'ëean 100 q'oro kúrúse, i c'ëean 60 q'oro kúrúse, i c'ëean 30 q'oro kúrúse.

⁹ “Eè tceean úúa hāa ba méém kóm,” tam Jeso ba mée.

Jesom ko dùús domka sere-sere zi ka kg'ui sa
(Mk 4:10-12; Lk 8:9-10)

¹⁰ Xu kò nxāaska xgaa-xgaase-kg'ao xu hàà, a tēè Me a máá: “Dùús domka Tsi ko sere-sere zi cgoa kg'ui cgoa ne?” tēmé.

¹¹ Me x̄oa xu a máá: “Gaxaoa máàèa, chómsea zi kàa zi nqarikg'ai di x'aiian di zi xao gha q'ãa sa, igaba ne gane máàè e tama. ¹² Wèém khòèm ãe úúa hãa ba gha káían máàè, a ba a gha kaian úú khama. Igaba wèém ãe gúú úú tama ba, ãem úúa hãa gúú-coan gam gha sèè cgaeè. ¹³ Gaa gúú domkagar ko sere-sere zi cgoa kg'ui cgoa ne,

bòan kaga ne bòd tama,
a ne a kómán kaga kóm tama,
a kómá q'ãa ga hée tama khama.

¹⁴ “Gatà iis gúús ka i kò Isaiam di porofitan gane koe tseegukaguè,
nc̄eem kò Nqari ba máá:

‘Kóm tu gha, igaba tu kómá q'ãa tite,
a tu a gha bòd, igaba tu bòda q'ãa tite.

¹⁵ Nc̄e ne khòè ne di tcáóa nea c'òda hãa,
i ko gane di tceean tshúú-xamse kóm,
ne tcgáía ne tc̄eekg'ama khama,
nxãasega ne gha táá tcgáía ne cgoa bòd,
a táá tceea ne cgoa kóm,
a táá tcáóa ne cgoa kómá q'ãa,
a ne a táá Tíí koe k̄abise,
Ra q̄àèkagu ne ka,’

ta ko méé e. ¹⁶ Igaba i gaxao di tcgáían ts'ee-ts'eeekg'aièa, bòd i ko khama, naka tceea xao ga hēéthēéa ts'ee-ts'eeekg'aièa, kóm i ko khama.

¹⁷ Tseegukar ko birí xao o a ko máá: Káí porofitian hēé naka tchàno khòèan hēéthēéa kò bòd kg'oana, ãe xao ko gaxao bòd sa, igaba i kò táá bòd si, a kò kóm kg'oana ãe xao ko gaxao kóm sa, igaba i kò táá kóm si.

Jeso ba ko xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa nxàea tchàno-tchano
(Mk 4:13-20; Lk 8:11-15)

¹⁸ “Ke xao nxãaska komsana xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa.

¹⁹ Gane ãe x'aiian dim kg'ui ba ko kóm, igaba kómá q'ãa me tama nea dàòm qàè koe xhàràèa cgùrian khama ii ne ne e. Gaam cg'ãèm **nc̄e dxãwa ii ba** ko hàà a hàà gane tcáó koe xhàràèa sa ntcàua tcg'òd ne.

²⁰ A nc̄e nxōán hàna qgáì koe xhàràèa nea: ãe kg'ui ba ko kóm ne ko kúúga q̄è-tcaoan cgoa hààkagu me ne e, ²¹ igaba ne káà t̄obe ne e, a ko xòm x'ae sèé a hãa. A ãe i ko kg'uim domka xhàéa ne kana xgàrakuan hàà nem ko qhàésega cg'áé.

²² Cgùrian ãe dxàman koe tcheèa nea kg'ui ba kómam khòè me e, igaba tc'èe-tc'èese zi nc̄es kg'òès di zi hēé, naka qguù sa ncàman hēéthēéa kò kg'ui ba xgàè-kg'am, me táá tc'áróan kúrú.

²³ Igaba ãe q̄è gómán koe xhàràèa cgùria nea, kg'ui ba ko kóm a kómá q'ãa mem ga me e. Tc'áróa nem ko kúrú, 100 q'oro, kana 60 q'oro, kana 30 q'oro ãe ko xhàràèa cgùrian ka,” témé.

Tc'ēese tama tsoman dis sere-sere sa

²⁴Jeso ba ko gaicara c'ēes sere-sere sa bīrī ne a máá: “Nqarikg'ai di x'aia nea khòem gam dim xhàrà koe qāe cgùrian xhàrà khama ii. ²⁵Igaba ēe i wèe khòean x'òma hāa kam kò gam dim cg'ōo-kg'ao ba hàà, a hàà gam di maberean xg'aeku koe tc'ēese tama tsoman xhàrà, a ba a qōò.

²⁶“Eē i ko maberean kai, a ko tc'ároan kúrú ka i ko tc'ēese tama tsoman qhúí thēé. ²⁷Xu qāa xu xhàrà koe ko tséé xu hàà q'òò mea ba bīrī a máá: ‘X'aigaè, a tsarim xhàrà koe tsi gáé kò qāe cgùrian xhàrà hāa tama? Kháé tc'ēese tama tsoma nea nxāaska nda guua?’ témé. ²⁸Me xoa xu a máá: ‘Tiri cg'ōo-kg'aoa nea ncēe gúuan kúrú,’ témé. Xu qāa xu tēe me a máá: ‘Kháé tsi ko tc'ēe, sí méé xae tshōé e sa?’ témé. ²⁹Me xoa a máá: ‘Eē-ēe, tc'ēese tama tsoman xao kò tshōé ne xao gha maberean di tōbean cgoa xg'ae-xg'ae a q'óé e. ³⁰Ke guu u naka i xg'ae naka kai, naka i nxāakg'aiga sí khōá di x'aèan hàà. Eē x'aè kar gha khōá-kg'ao xu bīrī a máá: ‘Tc'ēese tama tsoman méé xao kg'aia tshōe naka qáé xg'ae, naka i sí dādè, naka xao nxāaska maberean khōá naka tòóa mááse nquum tirim koe óága,’ témé,’” tam Jeso ba méé.

Cg'árém cgùrim dis sere-sere sa

(Mk 4:30-32; Lk 13:18-19)

³¹C'ēes sere-sere sam kò gaicara bīrī ne a máá: “Nqarikg'ai di x'aia nea mosetara **dis hūis** dim cgùrim khama ii, ncēe khòem kò sèe a gam dim xhàrà koe xhàrà ba. ³²Wèe xu cgùri xu kam cg'aré me e, igaba ēem kò tsom nem wèe hūian xhàrà di ka kaiam ga me e, a ba a ko hūi sa kúrú, i gha nqarikg'ai di tsarán hàà gas di nxāan koe nquuan kúrú,” témé.

Péré gāe-gāean dis sere-sere sa

(Lk 13:20-21)

³³Gatagam kò c'ēes sere-sere sa bīrī ne a máá: “Nqarikg'ai di x'ai ne péré gāe-gāean khama ii, ncēes ko dxàes khòe sa sèe a kái péréan cgoa xg'ae-xg'ae e, i wèes pérés koe tséé, si gāe,” tam méé.

Duús domkam kò Jeso ba sere-sere zi tséékagu sa

(Mk 4:33-34)

³⁴Jeso ba kò wèe gúuan ncēe ga sere-serean cgoa xg'ae zi bīrī. Táám kò cúí gúú ga gazi cgoa kg'ui, sere-serean tséékagu tamase. ³⁵Ncēe gúua nem kò kúrú, porofitim kg'ua gúuan gha hàà nxāasega tsegukaguè ka, ncēm kò máá:

“Sere-sere zi cgoar gha kg'áma Te xgobekg'am,
a gha nqóóm dis tshoa-tshoas koe guu a

chómsea zi gúù zi bìrì ne,”
témé ka.

Tc'ēese tama tsoman dis sere-seres ko nxàe sa

³⁶Jeso ba kò nxāaska xg'ae zi guu a ba a nquum q'oo koe tcāà. Xu Gam di xu xgae-xgae-kg'ao xu hàà cgae Me a máá: “Bìrì tchàno-tchano xae e xhàrà koe tc'ēese tama tsoman dis sere-seres ka,” témé.

³⁷Me xoa xu a máá: “Gaam ēem qāè cgùrian xhàrà baa Khòem dim Cóa Me e, ³⁸me xhàrà ba nqōō me e, i qāè cgùrian khòè ne e **nqarìkg'ai di** x'aian di ne, i tc'ēese tama tsoman nxāaska khòè ne e ēe cg'āem di ne **ncēe dxāwa ii ba**. ³⁹Me cg'ōo-kg'aom ēe xhàrà ana ba dxāwa me e, i khōán di x'aèan kurian chōò-q'oo o, xu khōá-kg'ao xu moengele xu u. ⁴⁰Ncēe ēe i ko ma tc'ēese tama tsoman q'òèa tcg'òòè a ko ma dàdè khamaga i gha kurian chōò-q'oo koe ii: ⁴¹Khòem dim Cóa ba gha Gam di xu moengele xu tsééa tcg'òò, xu gha wèè gúùan ēe ko khòèan chibian kúrúkguan hēé naka cg'āèan ko kúrú khòèan hēéthēé Gam di x'aian koe q'òèa tcg'òò. ⁴²A xu a gha c'eean dim haém q'oo koe xaoa tcāà ne, ncēe kg'aean hēé naka gāò xōóan hēéthēé gha hàna koe. ⁴³Nxāaska ne gha ēe tchàno ne gane ka Xòòm di x'aian koe cáms khama ma x'áà. Gaam ēe tceean úúa ba méém kóm.”

Nqoana zi sere-sere zi

⁴⁴“Nqarìkg'ai di x'aia nea qguùs xhàrà koe chómmeas khama ii, khòem ko hòd nem ko gaicara chóm sa, a ba a gam di qāè-tcaoan ka qōò a sí wèèan ēem úúa ga x'ámágu, a ba a ēem xhàrà ba hàà x'ámá.

⁴⁵“Gataga i gaicara nqarìkg'ai di x'aian x'ámá-kg'aom khama ii, ncēe tcāako zi nxōá zi ko qaa ba, ncēe kaisa marian ko tc'òà zi. ⁴⁶A ēem kò c'ēes tcāakos nxōás kaisase kái marian ko tc'òà sa hòd, nem ko qōò a sí wèè gúùan ēem úúa x'ámágu, a ba a hàà x'ámá si.

⁴⁷“Gaicara i nqarìkg'ai di x'aian c'uisís khama ii, ncēe ko tshàan q'oo koe tcāàè sa, a wèè x'aù qhàòan qgóó. ⁴⁸A ēe cg'òèas kò hāa ne xu ko x'aù qgóó-kg'ao xu tchàa koe tshāam-kg'ám koe tceea úú si, a xu a sí ntcóo a qāè x'aùan sáà tcāà gāba xu koe, a ēe qāè taman aagu. ⁴⁹Ncēeta ga i gha hàà ii kurian chōò-q'oo koe. Moengele xu gha hàà a ēe tchàno tama ne ēe tchàno ne xg'aeku koe tcg'òò. ⁵⁰A xu a gha c'eean dim haém q'oo koe xaoa tcāà ne, ncēe kg'aean hēé naka gāò xōóan hēéthēé gha hàna koe,” tam méé.

Kaba zi qguù zi hēé naka ncii zi hēéthēé e

⁵¹Me Jeso tēè xu a máá: “Ncāa xao wèè gúùan ncēe kóma q'āa?” témé. Xu xoa Me a máá: “Eè” témé. ⁵²Me bìrì xu a máá: “Gaa domkam wèem x'áè xgae-xgae-kg'ao ba, ncēe nqarìkg'aian di x'aian ka qāèse xgae-xgaeà

ba, nquum ka q'òòsem khama ii, ncēe ko gam di zi qguù zi k̄aba zi hēe naka ncíi zi hēéthēe gam dim nquum tòóa mááse dim koe tcg'òó, **a gam di ne khòe ne máa** ba.

Jeso ba ko Nasareta koe xguìe

(Mk 6:1-6; Lk 4:16-30)

⁵³Eēm ko Jeso ba ncēe zi sere-sere zi cgoa xg'ara, kam kò gaam qgái ba tcg'oara guu. ⁵⁴Gam dim x'áé-dxoom koem ko hàà kam ko tshoa-tshoa a gane dim còrè-nquum koe khòe ne xгаа-xгаа, ne khòe ne kaisase are a máá: “Ncēem khòe ba ncēe tc'ēean hēe naka are-aresa zi qari zi hēéthēe nda hòòà? ⁵⁵A ncēe ba gáé hii xom-kg'aom dim cóám tama baa? A gam ka xòòs di cg'òèa ne gáé Maria tama? A gataga gaam ka qōesea xu gáé Jakoboa xu, Josefaa xu, Simonea xu, Jutasea xu tama xua? ⁵⁶A gam ka qōese ga zi wèe zia gáé gatá cgoa hāa tama? Kháé ba nxāaska ncēm khòe ba ncēe zi gúú zi wèe zi nda séèa?” ta ne ma tèè. ⁵⁷Ne bóòà xguì Me.

Igabam kò Jeso ba bìrì ne a máá: “Porofiti ba wèe za ga tcommèam khòe me e, gam dim x'áé-dxoom koe hēe naka gam di x'áéan koe hēéthēe cúí oose,” témé. ⁵⁸A ba a kò gaa koe táá kái zi are-aresa zi tséé zi kúrú, gane di dtcòman úú tama domka.

Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis x'oo sa

(Mk 6:14-29; Lk 9:7-9)

14 ¹Eēm x'aèm kam kò x'aigam Galilea dim Herote ba Jesom ka kóm. ²A ba a gam di ne qāà ne bìrì a máá: “Ncēe ba Johanem tcguù-tcguu-kg'ao me e. X'ooan koem tēea! Gaa domka i ko ncēe qarian are-aresa zi tséé zi di gam koe kúrúse,” témé.

³Herote ba kò Johane ba qgóó a qáé, a qáé-nquus koe tcāà mea khama, Herotiasies gam ka káíkhoem Filipim dis khòès domka. ⁴Johane ba kò bìrì mea a máá: “X'áéan koe tsi kgoara máàè tama, sée si tsi ga kò hāa sa,” tam mééa khama. ⁵**Gaa domkam** kò Herote ba cg'òo me kg'oana hāa, igabam kò khòe ne q'áò, Johane ba ne kòo porofitim iise sée khama.

⁶Igaba Herotem di ábà x'aèan di cáman kas kò Herotiasies ka cóáse sa ntcāà máá ne, a sa a Herote ba kaisase qāè-tcaokagu. ⁷Me gaisies cgoa nqòòkagu si, dùús wèés ēes ko dtcàrà sam gha máà si sa. ⁸Xòòs kas kò qg'áìèa xg'ara khamas kò máá: “Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis tcúú sa gābas q'oo koe máá te,” témé. ⁹Me x'aiga ba kaisase tshúù-tcao, igabam kò gaisean ēem kò kúrú hāa hēe naka cg'áè-khoe ne hēéthēe domka x'áé sa tcg'òó, máàè sis gha sa. ¹⁰A ba a **ncōo-kg'ao ba** qáé-nquus koe tsééa úú, síím gha Johanem dis tcúú sa q'áe ka. ¹¹Si kò gam dis tcúú sa gābas koe óáè a hàà dxàe-coa sa máàè, si kò sée a xòòs koe úú si. ¹²Xu gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu hàà a hàà tc'áróa ba sée a síí kg'ónò. A xu a qòò a síí Jeso ba bìrì i.

Jeso ba ko 5,000 sa nqáéa ne khòè ne tc'òókagu
(Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

¹³Eēm ko Jeso ba ncēe sa kóm kam kò dxòrom cgoa tcg'oa a nqoo-nqoosam qgáim koe qōò a síí cúise hāa. Igaba ēes ko xg'ae sa ncēes gúú sa kóm ka ne ko x'áé-dxoo xu koe guu a nqàrè cgoa xùri Me. ¹⁴Eēm ko Jeso ba tcg'oa kam kò kaias xg'ae sa bóò si ko xùri Me, Me thòò-xama máá ne a ba a gane di tcìi-khoean kg'òèkagu.

¹⁵Dqòara i ko qōò ka xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu hàà cgae Me a máá: “Ncēe ba cúía hāam qgáì me e, i ncāa gataga dqòa, ke khòè ne qōòa q'aakagu naka ne x'áéa ne koe dìbi, naka síí tc'òoan x'amá mááse,” témé. ¹⁶Me Jeso ba xoa xu a máá: “Qaase tama ia qōò ne gha sa, gaxao c'ēe gúúan máà ne naka ne tc'òó,” témé. ¹⁷Xu bìrí Me a máá: “5 xu péré xu cúí xu xae úúa, naka cām x'au tsara hēéthēé e,” témé. ¹⁸Me máá: “Ncēe koe óága a, Tíí koe,” témé.

¹⁹A ba a khòè ne bìrí ne dcāan-kg'ai koe ntcōó, Me 5 xu péré xu hēé, naka cām x'au tsara hēéthēé séè, a nqarikg'ai koe ghùì-kg'ai, a ts'ee-ts'ee'kg'ai i, a péréan khóá q'aa. A ba a xгаа-xgaase-kg'ao xu máà, xu xгаа-xgaase-kg'ao xu khòè ne máà a. ²⁰Ne kò wèéa ne ga tc'òó a ne a xg'áà, xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ēe ncāa tc'òóa qaùèan ka 12 xu q'ore xu tcāà, xu cg'òè.

²¹Eē kò tc'òóa hāa xu di xg'ae-q'ooa ne kò 5,000 khama noo xu khòè xu u, khòè zi hēé naka cóán hēéthēé ko nxará tcāàè tama ne.

Jeso ba ko tshàam tc'amkg'ai koe náà qōò
(Mk 6:45-52; Jn 6:15-21)

²²Me nxāaska Jeso ba qháése xгаа-xgaase-kg'ao xu chùì, xu dxòrom q'oo koe tcāà, a c'ēem xòèm *tshàam òim* koe Gam ka tc'āà a qōò, Gam qanega qaù a ko khòè ne di zi xg'ae zi qōòa q'aakagu ka. ²³Eēm ko xg'ae zi qōòa q'aakagua xg'lara kam kò cúise xàbim koe q'ábà qàò, síím gha còrè ka. Eē i ko dqòa kam kò gaa koe cúise hāa. ²⁴Igabam kò dxòro ba tshàan nqàè koe hāa, nqōóm ka nqúù ka, a ko tshàan di qhonèan ka ntcāa-ntcāàè, tc'āá ba xu kò q'óá-kg'ama khama.

²⁵Me Jeso ba q'uui-kg'ai-q'oo ka hàà cgae xu, tshàam tc'amkg'ai koe náà qōò a. ²⁶Igaba ēe xu ko xгаа-xgaase-kg'ao xu bóò Mem ko tshàam tc'amkg'ai koe náà qōò ka xu kò kaisase q'ae, a máá: “Dcausoma me e!” témé, a xu a q'áòan ka q'au. ²⁷Igabam kò Jeso ba qháése kg'ui cgoa xu a máá: “Tíí Ra a ke xao tóòn tcáo! Táá q'áò guu,” témé. ²⁸Me Petere xoa Me a máá: “X'aiga Tsi Nqari Tsee, Tsáá ga Tsi kò ii ne, bìrí te nakar tshàam tc'amkg'ai koe síí cgae Tsi,” témé. ²⁹Me máá: “Hàà,” témé. Me kò nxāaska Petere ba dxòrom koe xōa, a ba a tshàam tc'amkg'ai koe qōò a Jesom koe síí. ³⁰Igaba ēem ko tc'āá ba bóò kam kò q'áò, a ba a tshoa-tshoa a tshàan ka tómmè, kam ko q'au a máá: “X'aigàè, hùì te,” témé.

³¹ Me Jeso ba tshàua ba qháése tchoana a qgóo me, a birí me a máá: “Tsáá ncēe cg'áré dtcòman di tsi, diús domka tsi kò káise tc'ée-tc'ēesea máá?” témé.

³² Eē tsara ko dxòrom koe q'ábà kam kò gam tc'áá ba téé. ³³ Xu nxāaska ēe kò dxòrom koe hàna xu dqòm Me a máá: “Tseeguan kaga Tsi Nqarim di Tsi Cóa Tsi i,” témé.

Jeso ba ko Genesarete dim nqōóm koe tsàara ne khòè ne qāèkagu
(Mk 6:53-56)

³⁴ Eē xu ko tshàa ba tchoaba ka xu kò Genesarete dim nqōóm koe hàà. ³⁵ Eēm nqōóm di xu khòè xu ko Jeso ba bóda q'āa ka ne kò kg'uiian tsééa úú gaam nqōo ba nxāma-nxāma hāa xu nqōo xu koe, ne wèè ne khòè ne gane di tcìi-khoean Gam koe óága, ³⁶ a ne a dtcàrà Me, kg'amaga ne gha Gam dim qgám xgám-kg'am qgóo sa. Ne kò wèèa ne ēe ko qgóo Me ne kg'òèkaguè.

Ncìi kuri di cauan kaia ne khòè ne di i
(Mk 7:1-13)

15 ¹ Xu nxāaska Farasai xu hēé naka x'àè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthéé Jerusalema koe guu a Jeso ba hàà cgae, a hàà tèè Me a máá: ² “Dùús domka xu ko Tsari xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ncìi kuri di cauan kaia ne khòè ne di ntcoea máá? Eē xu ko tc'òós cookg'ai koe xu xg'aà tshàu tama ka,” témé.

³ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Dùús domka xao ko gaxao igaba gaxao di cauan tc'āà-tc'āa a Nqarim di x'āèan ntcoea máá? ⁴ Nqari ba ko máá: ‘Tcom méé tsi saò ba hēé naka saò sa hēéthéé e,’ a ko gataga máá: ‘Wèém ēe ko xòòm ka kana xòòs ka cg'āèse kg'ui ba gha cg'òòè,’ témé. ⁵ Igaba xao ko gaxao máá: ‘Khòèm kò ko xòò ba kana xòò sa birí a máá: ‘Eēr ga ko hùì cgoa tsia sa, nxāa sa **Nqari bar nqòòkagua hāas** máàku si i **khamar ko hùia tsi ka tààè,**’ témé ⁶ ne i qaase tama xòò bam gha tcom sa,’ ta xao mééa, a xao a ncēem dàòm ka gaxao di cauan cgoa Nqarim dim kg'ui ba káà-hùikagua hāa. ⁷ Gaxao qāè khòèan khama ko ma kúrúse xaoè, tseegusem kò ko Isaia porofita gaxao ka, ncēem kò ko **Nqarim kg'uiua hāa sa nxàe ka a ko** máá:

⁸ ‘Ncēe ne khòè ne ko kg'árma ne cgoa tcom Te, igabaga i gane di tcáóan Tíi koe nqúu u,

⁹ a ne a ko káà hùise dqòm Te.

Gane di zi xгаа-xгаа zia

x'áè-kg'ármi zi khòè ne di zi i khama,’

témé ka,” tam Jeso ba méé.

Gúu zi khòè ne ko kúrú ne cg'uriga zi
(Mk 7:14-23)

¹⁰ A ba a khòè ne Gam koe tcíia óá a birí ne a máá: “Komsana naka tua kóma q'āa. ¹¹ Eē ko kg'árms koe tcāà sa khòè ba cg'uri-cg'uri tama, igaba ēe ko khòèm kg'ármi koe tcg'oa sa ko khòè ba cg'uri-cg'uris ga si i,” témé.

¹² Xu nxãaska xгаа-xgaase-kg'ao xu hàà cgae Me a birí Me a máá: “A q'ana Tsia, Farasai xua kò xg'aia hãa sa, ncëes gúú sa xu kò kóm ka?” témé. ¹³ Me xoa xu a máá: “Wèém hìim Tirim Xòòm nqarikg'ai dim xhàrà tama ba gha q'òea tcg'òdè tōbea ba cgoa. ¹⁴ Guu xu! Kàà-tcgáí xu tcèè-tcuì-kg'ao xu u, kàà-tcgáí ne khòè ne di xu ke. Kàà-tcgáím khòèm kò c'èem khòèm kàà-tcgáí ba tcèè-tcuì ne tsara gha wèèa tsara ga haém q'oo koe cg'áea tcàà,” tam méé.

¹⁵ Me Petere xoa Me a máá: “Ncëes sere-seres ka biría tchàno-tchano xae e,” témé. ¹⁶ A ba a máá: “Qanega xao gáé kómá q'ãa tama? ¹⁷ Bòd tama xao gáé hãa, dùús wèes èe ko kg'ámns koe tcàa sa ko ncàas koe qòd, a sa a síí tc'áróm koe tcg'oa sa? ¹⁸ Igaba èe kg'ámns koe guu a tcg'oara hãa sa tcáós koe guua, si ko nxãa sa khòè ba cg'uri-cg'uri. ¹⁹ Tcáós koe i ko cg'ãe tc'èean guu a tcg'oa khama, cg'òokuan hëé, cg'áràn hëé, xóe cgoakuan hëé, ts'ààn hëé, tshúù-ntcòakagukuan hëé, naka cóèkuan hëéthëé e. ²⁰ Ncèea gazi gúú zi khòè ba ko cg'uri-cg'uri zi zi i, igaba cg'uriga tshàuan cgoa tc'òó sa khòè ba cg'uri-cg'uri tama,” tam méé.

Khòès di dtcòmà ne

(Mk 7:24-30)

²¹ Eëm qgáim koem ko Jeso ba guu kam kò Ture hëé naka Sitone hëéthëé dim nqòóm koe qòd.

²² Kas kò gaa x'aè kaga Kanana dis khòès gaam xg'aekum di sa hàà cgae Me, a sa a q'au a máá: “X'aiga Tsi Nqari Tseè, Dafitem ka tsgòose-coa Tseè, thòd-xama máá te, tiris cóá sa ko kaisase dxāwa tc'èean ka xgáèè ke,” témé. ²³ Me Jeso ba táá c'èem kg'uim ga ba xoa si. Xu Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hàà dtcàrà Me, a máá: “Birí si nakas qòd, q'auas ko xùri xae e ke,” témé. ²⁴ Me xoa a máá: “Iseraele di ne khòè ne ncèe hōàra ghùuan khama ii ne koe cúíga Ra tsééa óáèa hãa,” témé.

²⁵ Si khòè sa hàà, a cookg'aia ba koe qúrùa sa cgoa qom a máá: “X'aigaè, hùì te,” témé. ²⁶ Me xoa si a máá: “Qàè tama ia cóán di péréan gha sèè a haghuan xaoa mááè sa,” témé.

²⁷ Si máá: “Èè X'aigaè, igaba i ko haghuan igaba qàmà-coa zi péréan di zi q'òdsean di tafolean koe ko guu a tcheè zi tc'òó na,” témé. ²⁸ Me nxãaska Jeso ba xoa si a máá: “Khòè seè, kaisa dtcòmàn si úúa! Èè si ko ma tc'èe khamaga ma méé i kúrúse,” témé. Si kò gas dis cóá sa gaam x'aèm èem kaga qàè.

Jeso ba ko kái ne khòè ne qàèkagu

²⁹ Me Jeso ba èe koe guu a Galilea dim tshàam qàè koe síí, a ba a xàbì ba q'ábà qad a síí ntcóó gaa koe. ³⁰ Zi kái zi xg'ae zi hàà cgae Me a óá ts'íiko ne hëé naka kàà tcgáí ne hëé, naka nqoara ne hëé naka kg'ui tama ne hëé naka kái ne c'èe ne hëéthëé e, a ne a hàà nqàrè-kg'ama ba koe xòo

ne, Me qāèkagu ne. ³¹Ne khòè ne are, ãe ne ko kg'ui tama ne khòè ne bóò ne ko kg'ui ka, naka ãe nqoara hāa ne hēé ne ko qāè ka, naka ãe ts'ũko ne hēé ne ko qòò ka, naka ãe kàà tçgáí ne ko bóò ka hēéthēé e. Ka ne ko Iseraele dim Nqari ba dqòm.

Jeso ba ko 4,000 sa nqáéa ne khòè ne tc'òókagu
(Mk 8:1-10)

³²Me Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tciaa óa a máá: “Ncēe ne khòè ner ko thòò-xama máá, ncēeska ne nqoana cáman Tíí cgoa hāa khama, a tc'òó ne gha gúú ga úú tama, Ra xàbà ne hāase dibikagua ne tc'ēe tama, hēé ne gha a dàðan q'oo koe qgaè-kg'ai a cg'áé khama,” tam méé. ³³Xu Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xq̄a Me a máá: “Ncēm tchàa-xgóóm koe xae gha ndaa koe tc'āda péréan hòò, a ncēeta noos xg'ae sa tc'òókagu?” témé. ³⁴Me Jeso ba tèè xu a máá: “Nta noo péréan xao úúa?” témé. Xu máá: “7 péréan hēé naka cg'orò x'au-coan hēéthēé e,” témé.

³⁵Me xg'ae sa bìrì si gómán-kg'ai koe ntcōó. ³⁶Me gaxu péré xu 7 xu hēé naka x'auan hēéthēé sēé, a ba a Nqari ba qāè-tcaoa máá xg'ara, a khōá q'aa a, a xгаа-xgaase-kg'ao xu máá a, xu xгаа-xgaase-kg'ao xu khòè ne máá a. ³⁷Ne wēéa ne ga tc'óó a ne a xg'āā, gaa koe guus ka xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu ēe kò qaùan ka 7 zi q'ore zi tcana cg'oè-cg'oe. ³⁸Khòè ne ēe kò tc'óó nea kò 4,000 ne e, khòè zi hēé naka cóán hēéthēé kò nxará tcāàè tama ne.

³⁹Me kò khòè ne dibikagu, a ba a dxòrom koe tcāà a Magatane dim nqòóm koe qòò.

Farasai xu hēé naka Saduke xu hēéthēéa ko x'ái sa qaa
(Mk 8:11-13; Lk 12:54-56)

16 ¹Xu kò Farasai xu hēé naka Saduke xu hēéthēé xu hàà cgae Me, a qgóó Me xu gha qgáian xu kòò qaa khama dtcàrà Me, **are-aresas** x'áís nqarikg'ai di sam gha x'ái xu sa. ²Me xq̄a xu a máá: [“Dqòara i kò hāa ne tu ko máá: ‘Nqarikg'ai ne ncoà a, khamam gha q'uu dim cárm ba qāè me e,’ témé, ³a ncēe ntcúúkg'ai cgoa kò ii ne tu ko máá: ‘Nqarikg'ai ne ncoà a, a ntcúú u, khama i gha ncēe cárm ka tuu-c'òðan hàna,’ témé. Nqarikg'ai di bóðse-q'ooan nxàea kabian tu q'ana hāa, ka tu gáé cuiskaga ncēm x'aèm ka ko kúrúse zi x'ái zi kgoana naka nxàea kabia hāa tite?] ⁴Qhàòs ncēe cg'āè cau, a cg'làrà di sa ko **are-aresas** x'ái sa qaa. Igabas cúís x'áís ga sa x'áièa hāa tite, Jonam dis x'áís cúís oose,” tam Jeso ba méé. A ba a nxāaska guu ne a qòò.

Farasai xu hēé naka Saduke xu hēéthēé di péré gāé-gāea ne
(Mk 8:14-21)

⁵Eē xu ko xгаа-xgaase-kg'ao xu tshàa ba tchoaba ka xu kò péréan sēé c'urùa hāa. ⁶Me Jeso ba bìrì xu a máá: “Q'āa méé xao, naka xaoa kòresea hāa Farasai xu hēé naka Saduke xu hēéthēé di péré gāé-gāean koe,” témé.

⁷Xu nxāaska kg'ui cgoaku a máá: “Ncāa xae táá péréan cgoa hàà,” témé.

⁸Igabam kò Jeso ba **Gaxu di kg'uian** q'ana hāase birí xu a máá: “Gaxao ncēe cg'aré dtcòmān úúa xaoè, dùús domka xao ko péréan xao úú tamas ka kg'ui cgoakua máá? ⁹Qanega xao gáé bòda q'āa tama? A tc'ēe-tc'ēese tama xaoa 5 xu péré xu ncēe Ra kò 5,000 ne khòè ne khóá q'aa máá xu, naka nta noo q'ore zi xao kò tcana cg'oè-cg'oe sa? ¹⁰Kana xaoa tc'ēe-tc'ēese tama 7 xu péré xu ka, 4,000 ne khòè ne koe, naka nta noo zi q'ore zi xao ko tcana cg'oè-cg'oe sa? ¹¹Dùúska xao bòda q'āa tama, péréan kar kg'ui cgoa xao o tama sa? Igaba méé xao Farasai xu hēé naka Saduke xu hēéthēé di péré gāé-gāean koe kòrese,” tam méé.

¹²Xu nxāaska kómā q'āa, péré gāé-gāean koe méé xu kòrese sam nxàe tama sa, igaba Farasai xu hēé naka Saduke xu hēéthēé di xgaa-xgaan koe e sa.

Jeso ba ko Jerusalema koe qòò (16:13–20:34)

Petere ba ko Jesom koe nxàese

(Mk 8:27-30; Lk 9:18-21)

¹³Eēm ko Jeso ba Kaesarea Filipi ta ko ma tcièem nqōóm koe hàà kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tèè a máá: “Khòèm dim Cómā ka ne ko khòè ne máá díí Me e, témé?” ta méé. ¹⁴Xu xòā a máá: “C'ēe ne ko máá: Johane Tsi tcguù-tcguu-kg'ao Tsi i,” témé, ne ko c'ēe ne máá: “Elija Tsi i,” témé, ne ko c'ēe ne qanega máá: “Jeremia Tsi i kana porofiti xu ka c'ēe Tsi i,” témé.

¹⁵Me máá: “Kháé xao ko gaxao nta méé, díí Raa, ta xao ko méé?” témé.

¹⁶Me Simone Petere ba xòā Me a máá: “Tsáá Tsia **nqòòkaguèa** Tsi Kreste Tsi i, kg'oèam Nqarim di Tsi Cóa Tsi,” témé.

¹⁷Me Jeso ba xòā me a máá: “Ts'ee-ts'eekg'aièa tsia tsáá Simone tsi, Jonam di tsi cóá tsi, ncēe sa tsi khòèan ka x'áièe tama, igaba tirim Xòòm nqarikg'ai koe hànām ka a khama. ¹⁸Ra ko Tíí birí tsi a ko máá, Petere tsi i, témé, ra gha Tiris kereke sa ncēes nxōás tc'amkg'ai koe tshào, i dxāwam di qarian ga tàà si tite. ¹⁹Xgobekg'aman nqarikg'ai di x'aiān dir gha máà tsi, si gha wèés gúús ēe tsi ko nqōómkg'ai koe qáé sa nqarikg'ai koe qáéèa hāa, si gha wèés gúús ēe tsi ko nqōómkg'ai koe kgoara sa nqarikg'ai koe kgoaraèa hāa,” tam méé. ²⁰A ba a nxāaska Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu qarika x'áièe a máá, táá méé xu cúí khòè ga birí Kreste Me e sa, témé.

Jeso ba ko Gam di xgàrasean hēé naka Gam di x'ooan hēéthēé ka kg'ui

(Mk 8:31–9:1; Lk 9:22-27)

²¹Jeso ba kò eēm x'aèem koe guu a Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tshoa-tshoa a x'ái, Jerusalema koe méém qòò sa, naka síí kaia xu hēé, naka kaia

xu peresiti xu hēé, naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu ka hēéthēé thōò-thōòè sa, naka baa cg'ōòè, naka baa nqoana dim cárn ka x'ooan koe ghùè.

²²Me Petere ba séèa tcg'òó Me, a tshoa-tshoa a dqàè Me a máá: “Cuiskaga a, X'aigaè, ncées gúú sa cuiskaga Tsáá koe kúrúse tite!” témé. ²³Igabam kò Jeso ba k̄abise a Petere ba bírí a máá: “Tíí koe tcg'oa, satanaè, Tiri tsi qae-kg'ao tsi i, Nqarim di zi gúú zi koe tsi tc'ēea tsi tcāa tama ke, igaba tsi khòèan di zi gúú zi koe tcāa tc'ēea,” témé.

²⁴Me nxāaska Jeso ba Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu bírí a máá: “Ncèè c'ēem khòèm kò xùri Te kg'oana ne méém bóda xguise naka baa gam dim xgàù hii ba dcéé naka xùri Te. ²⁵Dím wèém ēe gaam dis kg'òè sa qgóóa qari kg'oana bas gha aaguse cgae, igaba dím wèém ēe ko Tíí domka gaam dis kg'òès ka aaguse cgaeè, ba gha hòò si khama. ²⁶Dùús ka ba gha khòè ba kháé k̄abisea máàè, ncèè wèém nqóó bam kòò hòò, a ba a gaam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ne, kana ba gha khòè ba gaam di kg'òèan téé-q'oo koe dùútsa gúú sa tcg'òó a máà? ²⁷Xòòm dim x'áàm koe hànasem gha Khòèm dim Cóa ba Gam di xu moengele xu cgoa hàà khama, a ba a gha wèém khòè ba ēem kúrúá hāa zi tséé zi koe guu a suruta. ²⁸Tseegua ner ko bírí tu u: Ncèe koe téé-tēe ne ka c'ēea ne x'ooan xāma hāa tite, Khòèm dim Cóa ba ne bóò, Me Gam di x'aian koe hāase hàà tama cookg'ai koe,” tam méé.

Jesom di bóòse-q'ooa ne ko k̄abise a tǎá

(Mk 9:2-13; Lk 9:28-36)

17 ¹6 cárnán qǎá q'oo koem kò Jeso ba Petere ba hēé, naka Jakobo ba hēé, naka gam ka qōesem Johane ba hēéthēé xu séè, a kaiam xàbì ba q'ábà qad cgoa xu, xu gaa koe síí cúíá hāa. ²Gaxu cookg'ai koe i kò bóòse-q'ooa ba k̄abise a tǎá, i kg'áíá ba cárn khama ma tcāa, i Gam di qgáíán x'áàm khama ma q'úú. ³Ka tsara kò gaa x'aè kaga Moshe ba hēé naka Elija ba hēéthēé tsara gaxu ka bóòè, a ko Jesom cgoa kg'ui. ⁴Me Petere ba Jeso ba bírí a máá: “X'aigaè, qāès gúú si i ncèe koe xae hāa sa. Ncèè tc'ēe Tsi kòò ne, ra gha nqoana nquu xu ncèe koe tshào, me gha c'ēe ba Tsari ii, me c'ēe ba Moshem di, me gha c'ēe ba Elijam di,” tam méé.

⁵Eēm qanega hāa a ko kg'ui kas kò kúúga x'áàkos túú-c'òò sa qàbia tcāa xu. Me kò gaa x'aè kaga kg'ui ba túú-c'òòs q'oo koe tcg'oa a máá: “Ncèe ba Tirim Cóa Me e, ncàma Raa ba, Gaam kar kaisase qāè-tcaoa hāa. Komsana Me,” témé.

⁶Eē xu ko xгаа-xгаа-kg'ao xu ncées gúú sa kóm ka xu kò kg'áíá xu cgoa gómankg'ai koe cg'áé, a xu a kaisase q'ae. ⁷Igabam kò Jeso ba hàà a qgóó xu a máá: “Tēea xao téé, naka táá q'ád guu,” témé. ⁸Eē xu ko ghù-kg'ai ka xu kò táá cúí khòè ga hòò, Jesom cúím oose.

⁹Eē xu ko xàbim koe xōa kam kò Jeso ba x'áè xu a máá: “Táá cúí khòè ga ēe xao bóda hāa sa bírí guu, nakam nxāk'g'aiga Khòèm dim Cóa ba

x'ooan koe sí t̄ee,” témé. ¹⁰Xu xгаа-xгааse-kg'ao xu t̄ee Me a máá: “Dùús domka xu ko nx̄aska x'áe xгаа-xгаа-kg'ao xu máá, Elija ba méém kg'aia hàà, téméa máá?” témé. ¹¹Me Jeso ba x̄oa xu a máá: “Tseeguan kagam gha Elija ba hàà, a hàà wèe zi gúú zi kg'ónò, ¹²igabar ko birí xao o a ko máá: Elija ba ncl̄isega hààraa, igabaga ne kò bóòa q'āa me tama, a kò wèe zi gúú zi t̄'ee ne kò ko zi kúrú cgae me. Gaam dàòm cúím kagam ko Khòèm dim Cóa ba hàà tshàu q'ooa ne koe xgàràe,” tam méé. ¹³Xu nx̄aska xгаа-xгааse-kg'ao xu kóm̄a q'āa, Johanem t̄cguù-t̄cguu-kg'aom kam ko kg'ui sa.

Jeso ba ko dx̄awa t̄'eean ka t̄cāàèam cóa ba kg'òèkagu

(Mk 9:14-29; Lk 9:37-43a)

¹⁴Ēe xu ko xg'aes koe hàà, kam kò c'èem khòe ba Jesom koe hàà, a ba a hàà cookg'aia ba koe qom̄, ¹⁵a máá: “X'aigaè, thòò-xama máá tirim cóa ba, x'óóa qae dis t̄cì sam úúá, a ko kaisase xgàrase, a ko kái-kg'aise c'eean h̄eé naka tshàn h̄eéth̄eé q'oo koe cg'áea t̄cāà ke. ¹⁶Ra Tsari xu xгаа-xгааse-kg'ao xu koe óága mea, igaba xu kò kg'òèkagua ba ka tààe,” tam méé.

¹⁷Me Jeso ba x̄oa me a máá: “Oo, tsóágase dtcòm̄ úú tamas qhàò sa gáé nc̄ee sa, a cg'āè t̄'ee sa! Nta noo x'aèa ne Ra gha gatu cgoa h̄aa! Nta noose Ra gha qád̄-tcaoa máá tu u! Nc̄ee koe óá me, Tíí koe!” témé. ¹⁸Me Jeso ba dx̄awa t̄'eean dq̄è, i gam cóám̄ koe t̄cg'oa, me gam x'aèm̄ koe ga guu a q̄è.

¹⁹Nx̄aska xu kò xгаа-xгааse-kg'ao xu Jeso ba dx̄uukg'ai koe s̄eèa t̄cg'òó, a t̄ee Me a máá: “Dùús domka xae kò tààe, a táá xhàigu u?” témé. ²⁰Me x̄oa xu a máá: “Cg'áré dtcòm̄an xao úúá h̄aa domka a. Tseeguan kar ko birí xao o, a ko máá: Dtcòm̄an xao kò úúá mosetara dis hiis dim t̄'ubim khama noo o, ne xao gha nc̄eem x̄abi ba birí a máá: ‘Nc̄ee koe t̄cg'oa naka èe síí h̄aa koe síí,’ témé, nem gha t̄cg'oa. Cúí gúú ga tàà xaoa h̄aa tite. ²¹[Igaba i nc̄eeta iian t̄cg'oa tama, igaba còrèan h̄eé naka t̄'ooan carasean ka h̄eéth̄eé cúíga i ko kúrúse],” témé.

Jeso ba ko gaia Gam dis x'oos ka kg'ui

(Mk 9:30-32; Lk 9:43b-45)

²²Ēe xu ko Galilea koe hààraa xg'ae kam kò Jeso ba birí xu a máá: “Khòèm dim Cóa ba gha hàà khòe ne tshàu q'oo koe t̄cāàe, ²³ne gha cg'òo Me, Me gha nqoana dim cárm̄ ka x'óóan koe ghùie,” témé. Xu kò xгаа-xгааse-kg'ao xu kaisase tshúù-tcao.

Tempelem ko t̄cg'òóa máàè maria ne

²⁴Ēe xu ko Jeso ba h̄eé naka Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu h̄eéth̄eé xu Kaperenaume koe t̄cāà ka xu kò tempelem di xu mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu

Peterem koe hàà a tèè me a máá: “Gaxao dim xгаа-xгаа-kg'ao ba gáé tempelem di marian tcg'óo tama?” témé. ²⁵Me xq̄a a máá: “Èè, tcg'óo om ko,” témé.

Eēm ko Petere nquum q'oo koe tcāà, kam kò Jeso ba tc'āà a kg'ui cgoa me a máá: “Nta tsi ko ma tc'ēe, Simoneè? Dīn koe xu ko nqōōan di xu x'aiga xu marian sée? X'áé-kg'ao ne koea kana c'ēe ne koea?” ta méé. ²⁶Me Petere xq̄a a máá: “C'ēe ne koe e,” témé. Me Jeso ba birí me a máá: “Nxāaska ne x'áé-kg'ao ne kgoarasea. ²⁷Gatà i ii igaba méé xae táá ghāa xu guu, ke tshàam koe qōd naka x'àu qgóo cgoa dim dq̄ui ba sí tcāà, naka tc'āà dim x'àum qgóo tsi ko ba sée, naka kg'árna ba kgóà, ka iam mari ba tsi gha hòd ke. Sée me naka sí mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu máá me, Tíí hēé naka tsáá hēéthēé tsam di suruta iise,” tam méé.

Nqarikg'ai di x'aian koe kaisase kaia ba

(Mk 9:33-37; Lk 9:46-48)

18 ¹Eēm x'aèm ka xu kò xгаа-xгаа-kg'ao xu Jesom koe hàà a tèè Me a máá: “Dīna nqarikg'ai di x'aian koe kaia?” témé.

²Me cg'árém cóá ba Gam koe tciaa óá, a hàà xg'aequa xu koe tòó me, ³a máá: “Tseegua ner ko birí xao o: K̄abise xao kò a cóán khama ii tama, ne xao cuiskaga nqarikg'ai di x'aian koe tcāà tite. ⁴Gaa domkagam gha wèém ēe ko ncēm cóám khama ma cg'áré-cg'arese ba nqarikg'ai di x'aian koe kaia ba ii. ⁵Dīm wèém ēe ko ncēeta iim cóá ba Tiri cg'ōèan koe qāèse hààkagu ba ko Tíí tc'áróga qāèse hààkagu.

Chìbi kúrúkguku sa

(Mk 9:42-48; Lk 17:1-2)

⁶“Igabaga dīm wèém ēe ko ncēe ne cg'áré ne ncēe ko Tíí koe dtcòm ne ka c'ēe ba chìbian kúrúkgum ka i gha qāè ii, gáí cgoa dis nxōás kaias kòo qg'áoa ba koe qáéa tòóè, me tshàam ka nqāaka xaoa tcāàè, a tómmè ne. ⁷Haò, cg'āè i gha ii nqōóm koe, gúù zi ncēe ko khóèan chìbian kúrúkgu zi ka! Eēta ii zi gúù zi méé zi hàà, igabaga haò, cg'āè i gha ii, khóèm ēe zi ko gaa zi gúù zi gam koe guu a hààm ka.

⁸“Ncēè tsarim tshàu ba kana tsarim nqàrèm kò ko chìbi kúrúkgu tsi ne méé tsi q'āea tcg'óo naka aagu me. Qāèa i gha máá tsi, nqoara hāase kana ts'íkose tsi gha kg'ōèan koe tcāà ne, cām tshàu kana cām nqàrèse chòò tama c'eean koe xaoa tcāàèan ka khama.

⁹“A ncēè tsarim tcgáím kò ko chìbian kúrúkgu tsi ne, hōbea tcg'óo naka aagu me. Qāè i gha máá tsia, káà tcgáíse tsi gha kg'ōèan koe tcāà sa, cām tcgáí úúase chòò tamas c'ees dxāwam dis koe xaoa tcāàèan ka ke.

Hq̄ara hāas ghùus dis sere-sere sa

(Lk 15:3-7)

¹⁰“Q'ana méé tu hāa naka táá ncēe ne cg'áré ne ka c'ēea ne ga cg'āa-cg'ana iise bóó guu. Birí tu ur ko a ko máá: gane di xu moengele xu

nqarikg'ai koe hãa xu ko Abom nqarikg'ai koe hãna ba wèé x'aè ka bóò ke. ¹¹ [Khòèm dim Cóa ba hààraa, hààm gha hòàra ne kgoara ka.]

¹²“Nta tu ko ma tc'èe? Ncèè khòèm kò 100 zi ghùu zi úúa, si gazi xg'aeku koe cúí sa hòà, ne ba cuiskaga èe zi 99 zi xàbian koe guu naka ãe hòàra hãa sa síí qaa tite? ¹³A ncèè hòò sim kòò ne, tseegua ner ko bìrí tu u a ko máá: Kaisasem gha gaas èes cúís domka qãè-tcao, hòà ta ga hãa zi 99 zi nqáéa hãase. ¹⁴Gatà iim dàòm cúím kam gatu dim Xòòm nqarikg'ai koe hãna ba tc'èe tama, èe cg'aré ne ka i gha cúíá ne ga kaàkaguè sa.

Tsáá qõem ncèe ko chìbian kúrúá máá tsi ba

¹⁵“Ncèè tsáá qõem kò chìbian kúrú cgae tsia ne méé tsi síí cgae me, naka dqàè me cãm tsao ii koe, a ncèè komsana tsim kò ko ne tsi ncãa tsáá qõe ba gaicara hòòà mááse. ¹⁶Igabam kò komsana tsi tama ne méé tsi cúí kana cãm khòèan cgoa síí cgae me. **Ncèes gúú sa tsi kò kúrú ne tsi ko Nqarim di zi Tcgãya zi ko nxàe sa kúrú ncèe ko máá:** ‘Cãm kana nqoana khòèan kò c'èes gúú sa nxàea tseegukagu ne i gha wèé khòèan ga tseeguan bóòà hãa,’ témé sa. ¹⁷A ncèè komsana ne tamam kò hãa ne méé tsi kerekes dis xg'aes di ne koe síí naka bìrí ne. A ncèè kerekes di ne nem kò komsana tama ne méé tsi tãám nqòóm dim khòèm khama ma qgóó me, kana mari xg'ae-xg'ae-kg'aom khama ma.

¹⁸“Tseegua ner ko bìrí tu u a ko máá: Dùús wèés èe tu gha nqòómkg'ai koe qáé sa gha nqarikg'ai koe qáéèa hãa. Si gha gatà dùús wèés èe tu gha nqòómkg'ai koe kgoara sa nqarikg'ai koe kgoaraèa hãa.

¹⁹“Gaicara Ra ko [tseeguan] bìrí tu u a ko máá: A ncèè gatu ka cãm tsara kò nqòómkg'ai koe c'èes gúús dtcàrà koe dtcòmkuua ne, ne tsara gha Abom nqarikg'ai koe hànam ka kúrú mááé si. ²⁰Nda koe ga igaba cãm kana nqoana khòèan kòò tirim cg'òèm cgoa xg'aea hãa, ner gaa koe gane xg'aeku koe hãna,” tam méé.

Cgómku úú tamam qãàm dis sere-sere sa

²¹Me nxãaska Petere ba Jesom koe hàà a tèè Me a máá: “X'aigaè, nta noo q'oro ba gha tíí qõe ba chìbian kúrú cgae te, ra chìbia ba qgóóa máá me, 7 q'oroa gáé?” témé. ²²Me Jeso ba xõa me a máá: “Bìrí tsir ko: 7 q'oro ka tamase, igaba 70 zi 7 zi i.

²³“Gaa domka i nqarikg'ai di x'aian x'aigam cgoa ko nxárá xg'aeè, èe ko gam di ne qãà ne cgoa xg'ae a ntcóó a èe ne cgóbè cgae mea zi gúú zi nxàe cgoa ne ba. ²⁴Eëm ko tshoa-tshoa a ko gatà hëé kagam kò khòèm 10 cãan marian di kò cgóbè cgae mea ba gam koe óáè. ²⁵Surutaa ba kam kò ko tààè khamam kò x'aiga ba x'áè sa tcg'òó, gabá hëé naka gam dis khóè sa hëé naka cóáa khara hëé naka wèé gúúan èem úúa hãa hëéthéé méé i x'ámáguè, nakam suruta kabìè sa. ²⁶Me qãà ba cookg'aia ba koe qom, a corè me a máá: ‘X'aigaè, qád-tcaoa máá te, wèé gúúa ner gha suruta kabì

ke,' témé. ²⁷Me ãem qãàm dim x'aiga ba thòò-xama máá me, a kgoara me, a chibia ba qgóóa máá me.

²⁸“Igabaga ãem ko gaam qãà ba tcg'oa, kam kò c'ãem qãàm cg'aré mari-coan kò cgóbè cgae mea ba hòò. A ntcàù me, a tshoa-tshoa a chúú-chuu me, a máá: ‘Cgóbè cgae tea tsias gúù sa suruta kabi,’ témé. ²⁹Me gam ka c'ãe ba qom a dtcàrà me a máá: ‘Qàò-tcaoa máá te, surutar gha kabi tsi ke,’ témé. ³⁰Gabagam ko xguì, a ba a qòò a síí kúrú me khòè ba qáé-nquus koe tcààè, a nxãakg'aiga síí suruta kabi me.

³¹“Eë xu ko c'ãe xu qãà xu ãe kúrúsea sa bóò ka xu kò kaisase tshúù-tcao, a xu a síí gaxu dim x'aiga ba bìrí wèè zi gúù zi ãe kúrúsea zi. ³²Me nxãaska x'aiga ba qãà ba tciia tcàà a máá: ‘Tsáá qãà tsi cg'ãe cau tsi, wèè chibia tsi ãe gar kò qgóóa máá tsia, dtcàrà tea tsi kò hãa domka. ³³Qaase tama i gáé kò hãa, thòò-xama-máákuan tsi ga tsáá ka c'ãem koe úú sa, ncëer kò ma thòò-xama máá tsia khamaga ma?’ témé. ³⁴Me xgòàm hãa khama gam ka q'òòse ba síí qáé-nquus koe tcàà me, me kaisase thòò-thòòè, a síí nxãakg'aiga suruta kabi wèèan ãem kò cgóbèa a.

³⁵“Ncëea tirim Xòòm nqarikg'ai dim gha thèé gatu koe kúrús ga si i, ncèè gatu ka c'ãem wèèm kò gam ka qòese ba wèè tcáóa ba cgoa qgóóa máá tama ne,” tam Jeso ba méé.

Aagukus khòè khara di sa

(Mk 10:1-12)

19 ¹Eëm ko Jeso ba ncëe zi gúù zi kg'uia xg'ara kam kò Galilea koe guu a Jutea koe qòò Jorotane di c'ãe xòèan za. ²Zi kò kaia zi xg'ae zi xùri Me, Me gaa koe ga kúrú ne ne qãè.

³Xu c'ãe xu Farasai xu hàà cgae Me, qáé Me xu gha qgáian xu kòò qaa khama a máá: “A x'áèan koe ia kgoaraèa, khòèm gha gam dis khòè sa aagu sa c'ães gúùs domka?” témé.

⁴Me xoa a máá: “Nxará ta ga xao gáé hãa, tshoa-tshoas koem Kúrú-kg'ao ba khòè ba hëé naka khòè sa hëéthèé kúrúá hãa sa?” témé. ⁵A ba a máá: “Gaa domkagam gha khòè ba gam ka xòò ba hëé naka xòò sa hëéthèé khara guu a ba a gha gam dis khòès koe tc'àmàse, khara gha cúím cgàa ba ii. ⁶Gaa domka khara cuiskaga cãm tite, igabaga khara gha cúím cgàa ba ii. Gaa domka méés táá Nqarim ka xg'ae-xg'aeèa sa khòèm ka q'aa-q'aaè guu.

⁷Xu tèè Me a máá: “Kháé dùús domka ba kò ko Moshe nxãaska x'áèan tcg'òóa máá, khòèm ga gam dis khòè sa q'ara khara hãa dis tcgãya sa máà, a aagu si di i?” témé.

⁸Me xoa xu a máá: “Gaxao di qari tcúúan domkam kò Moshe ba kgoara máá xao o, gaxao di zi khòè zi xao gha aagu sa. Igabaga i kò tshoa-tshoas koe gatà ii tama. ⁹Igabar ko bìrí xao o a ko máá: Díím wèèm ãe ko gam dis khòè sa aagu, cg'árà di gúù ka tamase, a ko c'ães khòè sa sèè ba ko cg'áràn kúrú,” ta méé.

¹⁰ Xu xгаа-xгааse-kg'ao xu b̄ir̄i Me a máá: “A nc̄èè s̄èèkus kò nc̄èeta ii ne i q̄àè e khòè khara gha táá s̄èèku sa,” témé.

¹¹ Me x̄oа xu a máá: “Wèè khòèan ga cuişkaga nc̄èe kg'uian kóma q'āa tite, igaba ēe máàè ea ne cúi ne ne e. ¹²Khòè xua hàna khama, cóan ába tite xu: c'ēe xua gatà ma ábàèa, xu c'ēe xu khòèan ka gatà ma kúrùea, xu c'ēe xu gaxu ka kúrùse ana, nqarikg'ai di x'aiian domka. Eē ga kóma q'āa ba méém kóma q'āa,” témé.

Jeso ba ko cóan ts'ee-ts'eekg'ai

(Mk 10:13-16; Lk 18:15-17)

¹³ Nxāaska ne kò cóan Gam koe óá, tshàua bam gha tòó cgae, a còrèa máá a ka. Xu kò xгаа-xгааse-kg'ao xu khòè ne dq̄àè.

¹⁴ Igabam kò Jeso ba máá: “Cóan guu naka i Tíi koe hàà. Táá xḡàè-kg'am m guu! Nqarikg'ai di x'aia nea gatà ii ne di i ke,” témé. ¹⁵ A ba a tshàua ba gane koe tòó, a gaa koe guus ka tcg'oa a q̄òò.

Qári-kg'aom qguùa ba

(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)

¹⁶ Kam kò gaa x'aè kaga c'ēm khòè ba Jesom koe hàà a ba a tèè Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, dùútsa gúús q̄àè sa ra gha kúrú a nxāasega chòò tamas kg'òè sa hòò?” témé. ¹⁷ Me b̄ir̄i me a máá: “Dùúska tsi ko q̄àèan ka tèè Tea máá? Cúim khòèm cúim ga ba q̄àè Me e. Igaba tsi kò kg'òèan koe tcāà kg'oana ne méé tsi x'áè-kg'áman qgóoa qari,” témé. ¹⁸ Me tèè Me a máá: “Ndaka nea?” témé. Me Jeso ba x̄oа a máá: “Táá méé tsi cg'ōo guu, táá méé tsi cg'árà kúrú guu, táá méé tsi ts'āà guu, táá méé tsi tshúù-ntcōan nxàe guu. ¹⁹ Saò ba h̄èè naka saò sa h̄èéth̄èé méé tsi tcom. Tsáa ka c'ēe ba ncām, ēe tsi ma ncāmsea khamaga ma,” témé. ²⁰ Me gam qári-kg'ao ba máá: “Wèè x'áè-kg'áman nc̄èe gar qgóoa qaria, dùú sa ra qanega tcàoа hāa?” témé. ²¹ Me Jeso ba x̄oа me a máá: “Nc̄èè wèè za ga tsi kò tchàno kg'oana ne q̄òò naka tsia sí wèè zi gúú zi ēe tsi úúa hāa zi x'ámágu naka tsia ēe dxàua ne khòè ne máà, nxāaska tsi gha nqarikg'ai koe qguùan úúa. Naka nxāaska hàà x̄uri Te,” tam méé. ²² Eēm ko gaam qári-kg'ao ba nc̄èe sa kóm kam kò tshúù-tcaoase q̄òò, kái zi gúú zim kò úúa hāa khama.

²³ Me Jeso ba Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu b̄ir̄i a máá: “Tseegua ner ko b̄ir̄i xao o: Qguùam khòèm gha nqarikg'ai di x'aiian koe tcāà sa kaisase qari si i. ²⁴ A ra a ko gaia máá: Kamelean gha dq̄àam di kòm-coan koe nqur̄i sa thamka si i, qguùam khòèm gha Nqarim di x'aiian koe tcāàs ka,” témé.

²⁵ Eē xu ko xгаа-xгааse-kg'ao xu nc̄èe sa kóm ka xu kò kaisase are a xu a tèè a máá: “Kháé ba gha nxāaska díi ba kgoaraè?” témé. ²⁶ Me Jeso ba bóò xu a máá: “Khòèa ne ko tààè, igabam Nqari ba tààè tama, wèè gúúa ne Nqarim koe subu u khama,” témé.

²⁷Me Petere nxāaska x̄o Me a máá: “Bòd! Sixaea wèé gúúan ga guua, a ko xùri Tsi. Dùú sa gha k̄abisea máá xae e?” témé.

²⁸Me Jeso ba bìrì xu a máá: “Tseegukar ko bìrì xao o: k̄abam nq̄óm koe, nc̄ee Khòèm dim Cóám ko x'aian dis ntc̄ó-q'ooos x'ààn dis koe hàà ntc̄ó, ne xao gha gaxao ãe ko xùri Tea hãa xao th̄éé x'aian di zi ntc̄ó-q'oo zi 12 zi koe sí ntc̄ó, a xao a gha 12 zi qhàò zi Iseraele di zi bòd a xgàra. ²⁹Igaba dìm wèém ãe Tiri cg'òèan domka x'áea ba guua ba, kana q̄ese ga xu, kana q̄ese ga zi, kana x̄òm ga ba, kana x̄òs ga sa, kana cóán ga, kana xháràn ga, nxāa ba gha 100 q'oro **nc̄ee zi gúù zi** máàè, a ba a gha ch̄òd tamas kg'òè sa q'òd. ³⁰Igabaga ne gha kái ne ãe tc'àà di ne kháóka di ne ii, ne gha ãe kháóka di ne tc'àà di ne ii,” tam méé.

Kg'om xháràm di tséé-kg'aoan di surutaa ne

20 ¹Nqarikg'ai di x'aia nea xhárà ba q'òðam khòèm khama ii khama, nc̄ee ko ntcùúkg'ai cgoa tcg'oa a q̄òd, a sí khòè xu gam ðim kg'om xháràm koe gha tséé xu qaa ba. ²A ba a dtcòmku cgoa xu, cáman di maria nem gha ko suruta xu sa, a ba a gam ðim kg'om xháràm koe tsééa tcàà xu. ³A ba a 9 di x'aè ka tcg'oa, a q̄òd a sí c'èe xu bòd xu x'ámágu dis qgáis koe téé-tèe, cúí gúù ga kúrú tamase. ⁴Me bìrì xu a máá: “Gaxao igaba méé xao th̄éé tirim kg'om xháràm koe sí tséé. Eè tchàno ii sar gha suruta xao o ke,” témé. ⁵Xu q̄òd. Me gaicara koaba ka h̄éé naka dqòd tcgai ka h̄ééthéé tcg'oa a q̄òd, a sí gatà iis gúús ga sa kúrú. ⁶Me dqòd ka tcg'oa a q̄òd, a gaicara c'èe xu bòd xu tèe. Me tèe xu a máá: “Dùús domka xaoa koabam wèé ba gúù kúrú tamase nc̄ee koe téé-tèe?” témé. ⁷Xu x̄o me a máá: “Cúí khòè ga tsééan máà xae e tama domka a,” témé. Me máá: “Gaxao igaba méé xao tirim kg'om xháràm koe sí tséé,” témé.

⁸Cáms ko tcàà kam kò kg'om xháràm ka q'òðe ba tc'àa-cookg'aim gaxu di ba bìrì a máá: “Tséé-kg'ao xu tcii naka suruta xu. Kháóka hààraa xu cgoa tshoa-tshoa naka tc'àà di xu koe sí ch̄òd,” témé. ⁹Xu tséé-kg'ao xu ãe kò dqòd ka tsééan tshoa-tshoa xu hàà a xu a wèéa xu cáim dim mari ba ḡabakaguè. ¹⁰Igaba ãe kò tsééan tc'àà a tshoa-tshoa xu ko hàà surutaè ka xu kò tc'èea máá, kaisa maria ne xu gha surutaè, ta tc'èea. Igaba xu kò gaxu igaba wèéa xu ga cáim dim mari ba ḡabakaguè. ¹¹Eè xu ko ḡabakaguè e ka xu kò tshoa-tshoa a xháràm ka q'òðsem cgoa m̄éku, ¹²a máá: “Khòè xu nc̄ee kò kháóka tshoa-tshoa xua cúim aoara ba tsééa, igaba tsi kúrú xua xu sixae khama noo, nc̄ee tsééan di qóman h̄éé naka cáms ka dàoku sa h̄ééthéé xáma hãa xae,” ta xu méé. ¹³Me xháràm ka q'òðe ba gaxu ka c'èe ba x̄o a máá: “Khòè tseè, kàa tsi tama ra hãa, ka tsam gáé nc̄aa dtcòmku tama cáman dim marim ka? ¹⁴Séè tsari maria ne naka q̄òd. Kháóka tsééan tshoa-tshoa hãam tséé-kg'ao bar tsáá khama ma suruta kg'oana ke. ¹⁵Kgoarasea tama ra gáé hãa, tc'èer kos gúù sar

gha tiri marian cgoa kúrú sa? Kana ba ko tsarim tçgái ba tiri qãè tcáóan domka nxãè te?” ta méé.

¹⁶Ncëem dàòm ka ne gha tc'ãà di ne kháóka di ne ii, ne gha kháóka di ne tc'ãà di ne ii.

Jeso ba ko gaia Gam di x'ooan ka kg'ui

(Mk 10:32-34; Lk 18:31-34)

¹⁷Eëm kò Jeso ba Jerusalema koe qõd kam kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu 12 xu cúía sèèa tçg'òd, a dàd q'oo koe bìrí xu a máá: ¹⁸“Bòd, Jerusalema koe xae ko qõd, Me gha Khòem dim Cóa ba kaia xu peresiti xu hëé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hëéthëé tshàu q'oo koe tcãè. Xu gha x'óós koe chibi-chibi Me. ¹⁹A xu a gha táá zi qhàd zi di xu khòè xu tshàu q'oo koe tcãà Me, nxãasega xu gha ncõi Me, a qoa Me, a xgàu Me ka. Igabam gha nqoana dim cárm ka x'ooan koe ghuìè.

Xòos dis dtcàrà sa

(Mk 10:35-45)

²⁰Si kò nxãaska Sebetem di tsara cóá tsara ka xõd sa gas di tsara cóá tsara cgoa Gam koe hàà, a sa a qom, a c'èes gúú sa dtcàrà Me. ²¹Me Jeso ba gas ka máá: “Dùú sa si ko dtcàrà?” témé. Si xqo Me a máá: “Nxàè, tiri tsara cóá tsara gha Tsari x'aian koe Tsáá qàè koe ntcóó sa, me c'èe ba kg'áò xòèa Tsi koe ntcóó, me c'èe ba dxàè xòèa Tsi koe ntcóó,” tas méé. ²²Me Jeso ba xqo a máá: “Dùú sa tu ko dtcàrà sa tu q'ãa tama. A Tiris kubis kg'áàr kos koe tsao ga kg'áà?” ta méé. Tsara máá: “Kg'áà tsam ga,” témé. ²³Me bìrí tsara a máá: “Kubis Tiris koe tsao gha kg'áà. Igaba ncëe kg'áò xòèa Te koe hëé naka dxàè xòèa Te koe hëéthëé ntcóóan ka, nxãa nea Tíí ka kúrúè tama, igaba i gane èe Abom ka kg'ónò mááè ea ne di i,” ta méé.

²⁴Eè xu ko 10 xu ncëe sa kóm ka xu kò èe tsara khòè qõeku tsara kaisase xgòà cgae. ²⁵Igabam Jeso ba Gam koe tciia óá xu a máá: “Q'ana xao hãa, táá zi qhàd zi di xu x'aiga xu ko gane koe gaxu di qarian x'ái sa, xu ko gane di xu kaia xu gane koe gaxu di qarian tséékagu. ²⁶Táá méé i gaxao koe gatà ii guu. Igaba diím wèém èe gha ko gaxao koe kai kg'oana ba, méém gaxao dim tséé-kg'ao ba ii. ²⁷Naka méém wèém èe gaxao xg'aeku koe tc'ãà kg'oana ba gaxao dim qãà ba ii, ²⁸ncëem ma Khòem dim Cóa ba ma hàà khòè ne ka tsééa mááè tama khama. Igabam hààraa, hààm gha khòè ne tsééa máá ka, a gha hàà kg'òèa ba máà, kái ne khòè nem gha suruta máá, ne kgoaraè ka.

Jeso ba ko kàà tçgái tsara khòè tsara bóókagu

(Mk 10:46-52; Lk 18:35-43)

²⁹Eè xu ko Jeso ba hëé naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hëéthëé Jeriko koe tçg'oa kas kò kaias xg'ae sa xùri Me. ³⁰Ka tsara kò gaa x'ae

kaga căm khòe tsara kàà tcgáí tsara dàòm dxùukg'ai koe ntcõe. Eě tsara ko kóm Jesom ko nqáe sa ka tsara kò q'au a máá: “X'aiga Tsi Nqari Tseè, Dafitem ka tsgõose-coa Tseè, thòð-xama máá tsam m!” témé. ³¹Igabas kò xg'ae sa dqàe tsara a, a máá, nqoo méé tsara, témé, tsara kaisase q'au a máá: “X'aiga Tsi Nqari Tseè, Dafitem ka cóáse Tseè, thòð-xama máá tsam m!” témé.

³²Me kò Jeso ba téé a tcii tsara a, a ba a máá: “Dùú sar gha kúrúa máá tsao o sa tsao ko tc'ée?” ta ma tèè. ³³Tsara birí Me a máá: “X'aigaè, tcgáía tsam méé i xgobekg'amse sa *tsam ko tc'ée*,” témé. ³⁴Me Jeso ba thòð-xama máá tsara am ko khama tcgáía tsara qgóó, tsara kúúga bòð, a xùri Me.

Jeso ba Jerusalema koe (21:1–25:46)

Jeso ba ko ciiian cgoa Jerusalema koe qãese hàakaguè

(Mk 11:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

21 ¹Eě ne ko Jerusalema koe cúù, a ko Betefage koe hàà, Olife dim xàbìm koe, kam kò Jeso ba căm xгаа-xgaase-kg'ao tsara tsééa tcg'òð, ²a birí tsara a, a máá: “Qòð tsao gatsao cgoa q'óá-kg'amkuam x'áém koe, gaa koe tsao gha donghi sa hòð, si qáésea tēe, donghi-coam cgoa. Kgoara naka Tíí koe óá si. ³A ncèè c'èem khóèm kò c'èe gúù birí tsao o, ne méé tsao birí me naka máá: ‘X'aiga ba ko qaa khara a,’ témé, nxāaskam gha kúúga guu khara a,” témé.

⁴Ncées gúù sa kò kúrúse, porofitim ka kò kg'uièa hāas kg'uis gha nxāasega tseegukaguè ka, ncèe kò máá:

⁵“Cóás Sione di sa birí naka máá:

‘Bòð, sarim X'aiga ba ko cg'áré-cg'aresease hàà cgae si,
a ba a donghi sa qábìa hāa, donghi-coam cgoa hàna sa,
donghis dim cóá ba,’ ” ta méèè sa.

⁶Tsara xгаа-xgaase-kg'ao tsara qòð, a síí Jesom ko ma x'áè tsara a khama ma kúrú, ⁷a síí donghi sa óá, donghi-coam cgoa, a tsara a gatsara di qgáían gam koe tcee, Me gaa koe ntcóó. ⁸Si káís xg'ae sa dàòm q'oo koe gane di qgáían khárà, ne c'èe ne hìian di nxāan xg'ao a ne a dàòm q'oo koe khárà. ⁹Si kò xg'aes èe kò cookg'iaia ba koe hēé naka kháoá ba koe hēéthēé hāa sa q'au a máá:

“Hosana, Dafitem ka tsgõose-coa ba!

Ts'ee-ts'eekg'aièa baa,

Gaam èe ko X'aigam *Nqarim* di cg'òèan cgoa hàà ba!

Hosana, èe kaisase tc'amaka hàna ba!”

témé.

¹⁰Eēm ko Jeso ba Jerusalema koe tcāà kam kò wèém x'áé-dxoo ba nqàrè ka téé a máá: “Ncèe ba dìí baa?” témé. ¹¹Zi xg'ae zi xõa a máá:

“Nc̄ee ba Jeso Me e, porofitim Galilea dim xg'aekum Nasareta dim koe guua h̄aa ba,” témé.

Jeso ba ko tempelem koe tc̄aa
(*Mk 11:15-19; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22*)

¹²Me Jeso ba tempelem koe tc̄aa, a ba a wèé ne ēe kòo tempelem q'oo koe x'ámá, a ko x'ámágu ne xhàigu, a ba a kò khòè ne nc̄ee t̄aa nq̄óo di marian ko sèè a gaan téé-q'oo koe tempelem di marian khòè ne m̄aa ne di tafolean x̄ubu, naka gane ēe ko tc̄íbian x'ámágu ne di ntc̄óo-q'ooan h̄ééth̄é e, ¹³a ba a b̄irí ne a m̄aa: “Góásea i h̄aa a ko m̄aa: ‘Tirim nquu ba méém còrèan dim nquu ba ta ma tc̄ièè,’ igaba tu gatu ts'aa-k'g'ao ne dim nquu ba kúrú mea,” témé.

¹⁴Ne k̄aa tcḡái ne h̄éé naka nq̄ara ne h̄ééth̄éé tempelem koe hàà cgae Me, Me kúrú ne ne q̄àè. ¹⁵Igaba ēe xu ko kaia xu peresiti xu h̄éé naka x'áè xgaa-xgaa-k'g'ao xu h̄ééth̄éé ko are-aresa zi gúu zi kúrúu ko zi b̄òd, i ko cóán tempelem koe q'au a ko m̄aa: “Hosana, Dafitem ka tsḡoose-coam koe,” témé ka xu kò xḡòà, ¹⁶a xu a Gam ka m̄aa: “A kóm Tsi ko nc̄ee cóán ko méés gúu sa?” témé. Me Jeso ba x̄oa a m̄aa: “Èè, qanega xao gáé nxárá naka kóm ta ga h̄aa Nqarim di zi Tcḡaya zi koe góásea sa, nc̄ee ko m̄aa:

‘Cóán h̄éé naka comko cóá-coan h̄ééth̄éé
di k'g'ámán koer dq̄oman k'g'ónò máásea h̄aa,
ta méé sa?’” témé.

¹⁷A ba a guu xu a x'áé-dxoom ka tchàa koe tcg'oa a Betania koe síí, a gaa koe síí x'óm̄.

Jeso ba ko faia dis h̄ii sa cḡuí
(*Mk 11:12-14, 20-24*)

¹⁸Kaisa ntc̄úuk'g'ai cgoa, ēem ko x'áé-dxoom koe k̄abise kam kò xàbàa h̄aa. ¹⁹Faia dis h̄ii sam ko dàòm q̄àe koe b̄òd kam kò síí cgae si, a síí cúí gúu ga t̄aa hòd cgae si, igaba t̄oaran cúí ga a. Kam kò gaas ka m̄aa: “Chòd tamase méé i cúí tc'òo ga s̄aa koe gaia t̄aa tcg'oa guu!” témé. Si kò faia dis h̄ii sa gaa x'aè kaga nq̄ai.

²⁰Eè xu ko xgaa-xgaase-k'g'ao xu b̄òd si ka xu kò are, a m̄aa: “Nta sa ko ma faia dis h̄ii sa kúúga nq̄ai?” ta ma t̄èè.

²¹Me Jeso ba x̄oa xu a m̄aa: “Tseegukagar ko b̄irí xao o: Dtcòman xao kò úúa h̄aa, a káise tc'èe-tc'èese tama, ne xao cuiskaga faia dis h̄iis koe kúrúseas gúus cúí sa kúrúaa h̄aa tite, igaba ēe xao kòo nc̄em xàbì ba b̄irí a m̄aa: ‘Séèa gh̄ièè naka síí tshàam q'oo koe ncemea tc̄aaèè’ témé, ne i gha gatà ii. ²²A nc̄èè dtcòman xao kò úúa h̄aa ne xao gha dùús w̄és ēe xao ko còrèan cgoa dtcàrà sa hòd,” témé.

Jesom di qarian ka tèè sa

(Mk 11:27-33; Lk 20:1-8)

²³Jesom ko tempelem koe tcàà ka xu kò kaia xu peresiti xu hēé naka khòè ne di xu kaia xu hēéthēé hàà cgae Me, ãem hãa a ko xgae-xgae ka, a xu a máá: “Dùútsa qaris cgoa Tsi ko ncēe zi gùú zi kúrú, i gataga dīn ncēe qarian màà Tsia hãa ncēe gùú zi kúrú di í?” témé.

²⁴Me Jeso ba x̄o xu a máá: “Tíí igabar gha cúis gùú sa tèè xao o thēé, a ncēe x̄o ba xao kò máà Te, ner gha Tíí igaba bìrí xao o dùútsa qaris cgoar ko ncēe zi gùú zi kúrú sa. ²⁵Tcguù-tcguukuan Johanem dia kò ndaa guua, nqarikg'ai koea kana khòèan koea?” témé.

Xu xóé a tèèku a máá: “‘Nqarikg'ai koe e,’ ta xae kò ko méé nem gha tèè xae e a máá: ‘Dùús domka xaoa kò kháé nxãaska gam koe dtcòm tama?’ témé. ²⁶Igaba ncēe: ‘Khòèan koe e,’ ta xae kò ko méé ne xae ko khòèan bèe. Wèè ne khòè ne ko Johane ba porofitim iise bóò khama,” ta xu méé. ²⁷Xu Jeso ba x̄o a máá: “C'úùu xae hãa,” témé.

Me bìrí xu a máá: “Nxãaskar Tíí igaba cuiskaga bìrí xaoa hãa tite dùútsa qaris cgoar ko ncēe zi gùú zi kúrú sa,” témé.

Cóá tsara dis sere-sere sa

²⁸“Nta xao ko ma tc'ēe? C'ēem khòè ba kò cáñ cóá tsara úúa. A ba kò tc'ãà dim cóám koe síí, a bìrí me a máá: ‘Tiri cóàè, qòò naka síí ncēe cáñ ka kg'om xháràm koe tséé,’ témé. ²⁹Me x̄o me a máá: ‘Cuiskaga a,’ témé, igabam kò kháóka tc'ēea k̄abi, a ba a qòò.

³⁰“Me khòè ba cáñ dim cóám koe síí, a gataga gam ka méé, me x̄o a máá: ‘Qòòr gha àboè,’ témé, igabam táá qòò. ³¹Gatsara ka ndaka ba kòò xòòm ko tc'ēe sa kúrú?” tam Jeso ba ma tèè. Xu máá: “Tc'ãà di me e,” témé.

Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Tseegukar ko bìrí xao o: Mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hēé naka cg'árà-kg'ao zi hēéthēéa gha Nqarim di x'aian koe gaxao ka tc'ãà a tcàà. ³²Johane ba kò gaxao koe tchànóm dàòm cgoa hàà, xao kò táá gam koe dtcòm, igaba i kò mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hēé naka cg'árà-kg'ao zi hēéthēé gam koe dtcòm. Gataga xao kò ncēes gùú sa bóò, igaba xao kò táá kháóka tc'ēea k̄abi a gam koe dtcòm,” témé.

Chóó-kg'oman di xu xhárà-kg'ao xu dis sere-sere sa

(Mk 12:1-12; Lk 20:9-19)

³³A ba a máá: “C'ēes sere-sere sa kóm. C'ēem x'ãè-kg'ao ba kò hàna, ncēe kò kg'om xhárà ba xháràa ba, a ba a kò xhàro ba gaam koe kúrúa nxãma-nxãma, a ba a gòéan ko kúrúèm qgái ba hēé naka qàòm nquu ba hēéthēé gaa koe tshào, a ba a xhárà-kg'ao xu cgòbè me, a c'ēem nqóóm koe qòò.

³⁴“Eēm ko tc'ōoan ko kúrúsem x'aè ba cúu kam kò gam di qān tséa úu, xhàrà-kg'ao xu koe, sí xu gha gam di tc'ōoan sèe ka. ³⁵Xu kò xhàrà-kg'ao xu gam di qān sèe, a c'èe ba xg'ám, a c'èe ba cg'ōo, a xu a c'èe ba nxōán cgoa xgàrùbe.

³⁶“Gaicaram kò c'èe qān tséa úu, kg'aiakan nqáe hāa a, xu sí gataga hēe e.

³⁷“Kháókam kò gam dim cóa ba tséa úu cgae xu, a máá: ‘Tirim cóa ba xu gha tcom a qgóóse,’ témé. ³⁸Igaba ēe xu ko xhàrà-kg'ao xu cóa ba bōò ka xu kò bìríku a máá: ‘Ncēe ba gúú zi ka q'òðsem ga me e, ncēe gha ko hàà xhàrà ba q'òð ba, ke hàà naka xae cg'ōo me naka gam di x'aian sèe,’ témé.

³⁹Xu kò sèe, a kg'om xhàrà ka tchàa koe xaoa tcg'òò me, a cg'ōo me.

⁴⁰“Kháé nxāaska, ēem kòo kg'om xhàrà ka q'òðse ba hàà, ne ba gha ēe xu xhàrà-kg'ao xu xhàrà di xu dùu sa kúrú?” tam ma Jeso ba tèe.

⁴¹Xu bìrí Me a máá: “Eē xu cg'āè kúrú-kg'ao xum gha cg'āèm dàòm cgoa kaàkagu, a ba a gha c'èe xu xhàrà-kg'ao xu kg'om xhàrà ba máà, xu qgóóa máá me, ncēe gha gam di xòèan tc'ōoan di máà me xu, tc'áróan ko kúrúse x'aèan kòo hàà ne xu,” témé.

⁴²Me Jeso ba gaxu ka máá: “Qanega xao gáé **Nqarim di zi** Tcgāya zi koe nxará tama, ncēe ko máá:

‘Nxōás ēe tshào-kg'ao xu ka bōò xguìe hāa sa,
kaisase cgáés nxōá sa kúrú hāa.

Ncēe X'aigam **Nqarim** ma kúrú hāa a,
si ncēe sa tcgái-q'ooa ta koe t'òè si i,'

témé zi?

⁴³“Gaa domkar ko bìrí xao o, a ko máá: X'aian Nqarim dia gha gaxao koe sèe tcg'òòè, a ia a gha qhàòs ēe ko qāe tc'áróan kúrú sa máàè.

⁴⁴[Gaam ēe ko ncēes nxōás koe cg'áé ba gha khoana tòòm-tomse, igaba ēes kòo c'èe khòèan koe cg'áé nes gha tòòm-tom m,” témé.]

⁴⁵Eē xu ko kaia xu peresiti xu hēe naka Farasai xu hēéthēe Gaam di zi sere-sere zi kóm ka xu kò q'ana hāa gaxu kam ko kg'ui sa. ⁴⁶Qáé Me kg'oana xu kò hāa, igaba xu kòo khòè ne dis xg'ae sa bèe, porofitim iise ne kòo sèe Me khama.

Sèekuan dis kōès dis sere-sere sa

(Lk 14:15-24)

22 ¹Me Jeso ba gaicara gane cgoa sere-sere zi cgoa kg'ui, a máá: ²“Nqarikg'ai di x'aia nea x'aigam ncēe ko gam dim cóa ba sèekuan dis kōè sa kúrú máám cgoa nxará xg'ae hāa. ³Me nxāaska gam di qān tséa úu ēe ko sèekuan dis kōès koe tciièa hāa ne koe, sí ne gha bìrí ne ne hàà ka. Igaba ne kò hààn xguì.

⁴“Me gaicara c'èe qān tséa úu a máá: ‘Bìrí ēe kò tciièa hāa ne naka máá: ‘Bòò, kg'lónàr xg'ara hāa tc'ōoan kōès di i, tiri xu ghòè xu hēe naka tiri ghòè-coan

tsáúa hãa hēéthēéa cg'ōoèa hãa, i wèè gúúan kg'ónòda xg'araèa hãa, ke sèékuan dis kōès koe hàà,' témé. ⁵Igaba ne kò tc'irì-tc'irise, a ne a qōd, Me c'ēe ba gam dim xhàràam koe qōd, me c'ēe ba gam di tsééan koe qōd. ⁶Ne c'ēe ne wèéa ne ga gam di qāàn qgóó, a xgàra a, a ne a cg'ōo o. ⁷Me x'aiga ba xgòà, a ba a gam di ncōo-kg'aoan tsééa úú, a ēe ne cg'ōo-kg'ao ne cg'ōo, a gane di x'áé-dxooan dàdò.

⁸“A ba a nxāaska gam di qāàn birì a máá: ‘Sèékuan dis kōè sa kg'ónòda xg'araèa hãa, igaba ēer kò tciia hãa nea tciiku sa kg'ano tama. ⁹Ke ncēeska x'áé-dxoom xg'aeku di dàdan ko nxāa koe qōd, naka sèékuan dis kōès koe tciia óá khòéan wèè ēe xao gha hòd o,’ témé. ¹⁰I kò ēe qāàn x'áéan xg'aeku di dàdan koe qōd, a i a wèéan ēe xu kòo xg'ae cgoan xg'ae-xg'ae, tshúúan ga hēé naka qāèan ga hēéthéé e, me sèékuan dis kōès dim nquu ba cg'áé-kg'aoan ka cg'oè.

¹¹“Igabam ēem ko x'aiga ba tcāà, cg'áé-kg'aoa nem gha bóò ka, kam kò gaa koe sèékuan dis kōès di qgáían hãa tamam khòè ba bóò. ¹²A ba a birì me a máá: ‘Tíí tcáràè, nta tsi ma ncēe koe tcana, sèékuan dis kōès di qgáían úú tamase?’ témé. Me khòè ba káàn kg'ui. ¹³Kam ko nxāaska x'aiga ba qāà xu birì a máá: ‘Qáé me tshàua ba koe hēé naka nqàrèa ba koe hēéthéé e, naka tchàa koe xaoa tcg'dó me, dcúú-qoms q'oo koe, ncēe gaa koe i gha kg'ae an hēé naka gāò xōóan hēéthéé hãa koe,’ témé. ¹⁴Káí nea kò tcièa, igaba ne kò cg'orò ne nxárá tcg'òòèa hãa khama.”

Kaesaram koe surutan dis tèè sa

(Mk 12:13-17; Lk 20:20-26)

¹⁵Xu nxāaska Farasai xu tcg'oa, a síí kàa zi xg'ae-xg'ae, nta xu gha ma kg'uiian cgoa qgóó Me sa. ¹⁶A xu a nxāaska gaxu di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hēé naka Herotem di xu xùri-kg'ao xu hēéthéé Gam koe tsééa úú, xu síí máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, q'ana xae hãa tseegu di Tsi khòè Tsi i sa, a ko Nqarim dim dàdò ba xgaa-xgaa sa, a c'ēe khòè cgoa ga tchòà úú tama, khòéan di téé-q'ooan Tsi nqábé tama khama. ¹⁷Ke ncēeska birì xae e, dùú sa tsi ko tc'ēe sa: A tchànoa, **Roma ne òòim x'aigam** Kaesara ba méém surutaè sa kana méém táá surutaè saa?” ta xu méé.

¹⁸Igabam kò Jeso ba gaxu dis kàas cg'áè sa q'ana hãase máá: “Dùús domka xao ko kúrúa bóò Te, gaxao qāè qgóóse ko igabaga cg'áè cau xaoè? ¹⁹X'aigam ko suruta cgoaèm mari ba x'ái Te,” témé. Xu gaam mari ba máá Me. ²⁰Me Jeso ba **x'ái xu me a** tèè xu a máá: “Díín dis tcúú sa ncēe sa, naka gatàa díín di cg'òèa ncēe e?” témé. ²¹Xu xòa a máá: “Kaesaram di si i,” témé. Me nxāaska birì xu a máá: “Eè Kaesaram di ii sa nxāaska Kaesara ba máà, naka ēe Nqarim di ii sa Nqari ba máà,” témé. ²²Eè xu ko ncēe sa kóm ka xu kò area, khama xu kò guu Me a qōd.

X'ooan koe tèean dis tèè sa

(Mk 12:18-27; Lk 20:27-40)

²³Gaam cáím ēem kaga xu kò Saduke xu hàà, ncēe x'ooan koe tèes hàna sa dtcòm tama xu, a xu a hàà tèè Me, ²⁴a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè,

Moshe ba kò máá: ‘Khòèm kò x'óó, cóá úú tamase, ne méém qōese ba ēes khòès kàà kg'ád-khoe sa sèè naka káíkhoe ba cóán àbà máá,’ témé.
²⁵Nxāaska xu kò 7 xu khòè qōeku xu hàna, gatá cgoa kò x'àèa xu. Tc'āà di ba kò sèèa hāa, a ba a cóá úú tamase x'óó, a kò qōese ba khòè sa qaùa máá. ²⁶Me kò cám di ba gataga hēé, nqoana di ba hēéthēé e, Me nxāakg'ai ga síí 7 di ba tcāa. ²⁷Si wèéa xu qāá q'oo koe khòès ga sa x'óó. ²⁸Ka sa gha nxāaska x'ooan koe i kò tēèèm cám ka ndakam di saa, ēe xu 7 xu ka? Wèéa xu kò úú sia hāa ka,” ta xu méé.

²⁹Me Jeso ba xōa xu a máá: “Tsāa xao hāa, **Nqarim di zi** Tcgāya zi ko méé sa hēé naka Nqarim di qarian hēéthēé xao c'úua hāa khama. ³⁰Eē ne ko khòè ne x'ooan koe tēe ne i gha sèèkuan kàà ii khama, ne gataga sèèkuan kgoara máàè tama, igaba ne gha nqarikg'ai di moengelean khama ii. ³¹X'ooan koe ghùès ka: A nxará ta ga xao gáé hāa, Nqarim gatu koe nxāea hāa sa? Ncēem kò máá: ³²‘Tíí Ra Nqarim Abrahamam di Ra a, a Nqarim Isakam di Ra a, a Nqarim Jakobem di Ra a,’ témé ka. X'óóa ne dim Nqarim tama Me e, igabagam kg'òèa hāa ne di Me e,” tam méé.

³³Eē zi ko xg'ae zi kóm Me, ka zi kò Gam di xgaa-xgaan ka arekaguè.

Kaiam x'áè-kg'ám dis tēè sa
(Mk 12:28-34; Lk 10:25-28)

³⁴Eē xu ko Farasai xu kóm, Saduke xum kò tcēekg'am kg'ám sa, ka xu kò xg'ae. ³⁵Me gaxu ka c'ēe ba, ncēe x'áè q'āa-kg'ao kò ii ba, qáé Mem gha qgáì nem ko qaa khama tēè Me a máá: ³⁶“Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, x'áèan q'oo koe ba ndakam x'áè-kg'ám ba kaia?” témé. ³⁷Me bìrí me a máá:

“ X'aigam tsarim Nqari ba méé tsi
wèé tcáóa tsi cgoa hēé,
naka wèé kg'òèa tsi cgoa hēé
naka wèé tc'ēea tsi cgoa hēéthēé ncàm'.

³⁸“Ncēea tc'āà di a kaiam x'áè-kg'ám ga me e. ³⁹Me cám di ba ko gam cgoa qōda mááku a ko máá:

‘Tsáá ka c'ēe ba ncàm,
ēe tsi ma ncàmsea khamaga ma,’

témé.

⁴⁰“Ncēe tsara x'áè-kg'ám tsara koe i wèé x'áèan ga hēé naka porofiti xu ka goáèas ga sa hēéthēé qgóó xg'aeàa,” tam méé.

Krestem díin dim tsgōo-coam ii dis tēè sa
(Mk 12:35-37; Lk 20:41-44)

⁴¹Eē xu ko Farasai xu xg'aea hāa kam kò Jeso ba tēè xu ⁴²a máá: “Krestem ka xao ko ntama ma tc'ēe? Díin dim tsgōo-coa baa?” témé. Xu bìrí Me a máá:

“Dafitem ka tsgōose-coa Me e,” témé. ⁴³Me birí xu a máá: “Gatà i ko ii ne, ne ba kò kháe nxāaska Dafite ba dùús domka *Tcom-tcomsam* Tc'ëem ka kg'uikaguè a 'X'aiga ba' ta ma ma tcii Me, ncëem kò máá:

⁴⁴ 'X'aigam *Nqari* ba kò Tirim X'aiga ba birí a máá:

'Kg'àò xòèa Te dim x'òàm koe mée tsi ntcōò,
nakar gha nxāakg'aiga síí tsari cg'òo-kg'aoan
nqàrè-kg'ama tsi ka nqāaka tòó,'

témé ka.

⁴⁵“A ncèè Dafitem kòò 'X'aiga ba' ta ma ma tcii Me ne ba gha nxāaska ntama ma gam dim tsgōo-coa ba ii?” témé. ⁴⁶I kò cúí khòè ga táá kgoana a Jeso ba xqà, i kò èem cárn koe guu a khòè ne bèè a táá gaicara c'èe tèè ga tèè Me.

Jeso ba ko x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hëé naka Farasai xu hëéthëé dqàè
(*Mk 12:38-40; Lk 11:39-52; 20:45-47*)

23 ¹Me nxāaska Jeso ba xg'ae zi hëé naka xгаа-xгаа-kg'ao xu hëéthëé birí a máá: ²“X'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hëé naka Farasai xu hëéthëéa Moshem dis téé-q'oos koe hāa. ³Ke mée tu wèè zi gúú zi èe xu ko birí tu u zi kúrú naka qgóóa qari zi. Igaba èe xu ko kúrú zi táá kúrú guu, èe xu ko xгаа-xгаа sa xu kúrú tama ke. ⁴Kaia zi xgàm zi qóm zi xu ko qáé a khòèan nxàra koe tòó, igaba xu gaxu tshàua xu ka ghùì a nxònokagu zia hāa tite. ⁵Wèé zi gúú zi kúrú xu ko zi, xu ko khòèan gha bóò zi ka kúrú zi: gaxu di zi tcāà tcúú zi hëé naka horo q'óm zi hëéthëé, còrè di kg'uian góásea hāa zi xu ko tchāa-tchaa, a xu a gaxu di qgáian di x'òàn qád-qao. ⁶Tcomkuan di zi qgáì zi xu ncàma hāa, naka dòàn xòe koe hëéthëé e, a xu a gataga còrè-nquuan koe kaia zi ntcōó-q'oo zi ncàma hāa thëé, ⁷naka x'ámágu di zi qgáì zi koe tsgámkaguku sa hëéthëé e, naka gataga khòè ne ka 'xгаа-xгаа-kg'aoè' ta ma tcii kuan hëéthëé e.

⁸“Igaba mée tu táá 'xгаа-xгаа-kg'aoè' ta ma tciiè guu, cúím Khòè ba gatu dim Xгаа-xгаа-kg'ao Me e, tu wèèa tu ga qòekua hāa ke. ⁹Naka tua nqòómkg'ai koe táá cúí khòè ga 'àboè' ta ma tcii guu, cúím Khòè ba gatu dim Xòò Me e ke, ncèe nqarikg'ai koe hàna ba. ¹⁰Táá mée tu gataga 'tc'āà-cookg'aiè' ta ma tciiè guu, cúím Khòè ba gatu dim Tc'āà-cookg'ai Me e ke, Kreste ba. ¹¹Gatu xg'aeku koe kaia hāa ba méém gatu dim qāà ba kúrú. ¹²Wèém èe ko kaikaguse ba gha cg'áré-cg'areè, me gha wèém èe ko cg'áré-cg'arese ba kaikaguè.

¹³“Igaba haò, cg'āè i gha ii gaxao ka, x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xao hëé naka Farasai xao hëéthëé e, gaxao ncèe qāè khòèan khama ko ma kúrúse xao! Nqarikg'ai di x'aiian xao ko khòè ne cookg'ai koe tcèekg'am khama. A gaxao igaba táá tcāà, a xao a gataga èe tcāà kg'oana ne guu naka ne tcāà tama khama. ^{14c}

c 23:14 C'èe zi tçgāya zi Gerika di zi ncèe xùri ko kg'uian úúa: ¹⁴Haò, cg'āè i gha ii gaxao ka, x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xao hëé naka Farasai xao hëéthëé ka, qāè khòèan khama ko ma kúrúse xao! Dxàe-ntcōa zi xao ko nquua zi xhùu cgae, a xao a ko qád còrèan cgoa x'áí-x'aise. Gaa domka xao gha kias xgàraku sa hòò.

¹⁵“Haò, cg'ǎè i gha ii gaxao ka, x'ǎè xгаа-xгаа-kg'ao xao hēé naka Farasai xao hēéthēé e, gaxao ncēe qǎè khòèan khama ko ma kúrúse xao! Nqóó ba hēé naka tshàa ba hēéthēé xao ko qòda nxama-nxama, khòèm c'ées qhàòs di ba xao gha séèa mááse me hàà gaxao dis xg'aes koe tcǎa ka! A ncēe gatàm kò ko hēé, ne xao ko kúrú mem kg'ano, chòd tamas c'ees dxāwam dis koe sífa ne, cǎm q'oro nqǎé xaoa hǎase.

¹⁶“Haò, cg'ǎè i gha ii, gaxao tc'ǎà-cookg'ai xao kǎà tcgǎí xao ka, ncēe ko máá: ‘Khòèm kò tempelem cgoa gǎise ne i kǎà hùì i, igabam kò tempelem di gautan cgoa gǎise ne méém gaas gǎise sa tséékagu,’ ta ko méé xao. ¹⁷Gaxao kǎà tc'ée xaoè, a kǎà tcgǎí xaoè! Dùú sa cgǎé saa? Gautaa, kana tempele baa, ncēe q'ooa ba koem úúa hǎa gautan ko kúrú, i Nqarim cookg'ai koe q'ano iise bóðè ba? ¹⁸Xao ko gataga máá: ‘Khòèm kò altaram cgoa gǎise ne, i kǎà hùì i, igabam kò ko Nqarim ko tcg'òóa mááès abas cgoa gǎise ne, ncēe altaram koe hàna sa, ne méém gaas gǎise sa tséékagu,’ témé. ¹⁹Gaxao kǎà tcgǎí xaoè! Dùú sa cgǎé saa? Nqarim ko tcg'òóa mááès aba saa, kana altara baa, ncēe aba sa ko kúrú si Nqarim cookg'ai koe q'ano iise bóðè ba? ²⁰Gaa domkam, gaam ēe ko altaram cgoa gǎise ba, gam cgoa hēé naka wèés gúús ēe gam tc'amkg'ai koe hànas cgoa hēéthēé ko gǎise. ²¹Gatǎ iim dàòm kam kò ēe ko tempelem cgoa gǎise ba gaam cgoa hēé, naka Gaam ēe q'ooa ba koe x'ǎèa hǎam **Nqarim** cgoa hēéthēé gǎise. ²²Me ko gaam ēe ko nqarikg'aian cgoa gǎise ba Nqarim dis ntcóò-q'oos cgoa hēé, naka Gaam ēe gaas koe ntcòem cgoa hēéthēé gǎise.

²³“Haò, cg'ǎè i gha ii gaxao ka, x'ǎè xгаа-xгаа-kg'ao xaoè naka gaxao Farasai xao ka hēéthēé e, qǎè khòèan khama ko ma kúrúse xao! Nqari ba xao ko tc'òoan ko xg'ǎò-xg'ǎò zi gúú zi^d koe cúfs tshàu-q'oos dian tcg'òó a máá. Igaba xao kaisase cgǎé zi gúú zi x'ǎèan di zi xguìà hǎa khama: ncēe qǎèse qgóókuan hēé, thòd-xama-mááku sa hēé naka tcom-tcomsa sa hēéthēé zi. Qaase i ko, ncēe zi gúú zi **cgǎé zi** xao ga kò kúrúa hǎa sa, igabaga c'ée zi c'urù tamase. ²⁴Gaxao tc'ǎà-cookg'ai xao kǎà tcgǎí xaoè. Dcène ba xao ko ēe xao ko kg'ǎà gúúan q'oo koe tcg'òó, igaba xao ko kamele sa tòm!

²⁵“Haò, cg'ǎè i gha ii, gaxao x'ǎè xгаа-xгаа-kg'ao xao hēé naka Farasai xao hēéthēé ka, qǎè khòèan khama ko ma kúrúse xao! Kubi sa hēé naka gàba sa hēéthēé ka xao ko qǎáa sara xg'aà, igaba sara q'ooa sara koe chiikuan hēé naka cèèan hēéthēé ka cg'oèa hǎa. ²⁶Tsǎá kǎà tcgǎí tsi Farasai tseè! Kg'ǎíka q'ano-q'ano kubis q'oo naka gàba sa hēéthēé e, naka i gha nxāasega qǎáa sara q'ano ii.

²⁷“Haò, cg'ǎè i gha ii gaxao ka, x'ǎè xгаа-xгаа-kg'ao xaoè naka gaxao Farasai xao ka hēéthēé e, qǎè khòèan khama ko ma kúrúse xao! Xg'aàèa

d 23:23 *tc'òoan ko xg'ǎò-xg'ǎò zi gúú zi* - Gerika sa ko nqoana hii-coa zi ka kg'ui, Naros koe cg'òè úú tama zi.

a q'úú zi tc'ám zi khama xao ii, ncēe tchàa za tsi kò ko bóò zi ne t'òè ii zi, igaba q'ooa zi koe x'óóa hãa khòèan di c'óán hēé, naka wèè cg'uri qhàdan hēéthēé ka cg'oèa hãa zi. ²⁸ Gataga xao ii a khòè ne koe tchàa za tchàno khòèan di bóòse-q'ooan úúa, igaba xao q'ooa xao koe cg'ãè cauan ka hēé naka cg'urian ka hēéthēé cg'oèa hãa.

²⁹ “Haò, cg'ãè i gha ii gaxao ka, x'ãè xгаа-xгаа-kg'ao xaoè naka gaxao Farasai xao ka hēéthēé e, naka qãè qgóòse ko igaba cg'ãè cau xao hēéthēé e! Porofiti xu di zi tc'ám zi koe xao ko dqòm cgoaè xu gha zi gúú zi tshàoa tòò, a xao a ko èe kò tchàno ii ne di tc'áman t'òè-t'òe. ³⁰ A xao a ko máá: ‘Sixae ka tsgóosea xu di x'aèan ka xae kò xg'ao kg'òèa hãa ne, xae ga xg'ao porofiti xu di c'ádan ntcãàgua hãa tama,’ ta ko méé xao. ³¹ Ncēeta mééan ka xao ko nxàea tseegukagua mááse, èe xg'ao porofitian cg'òo ne di xao tsgóo-coa xao o sa. ³² Ke méé xao ncēeska gaxao ka tsgóose ga xu di chìbian xg'ara-xg'ara.

³³ “Gaxao cg'ao xaoè! A dcàüan di xao cóá xaoè! Nta xao gha ma chòò tamas c'ees dxāwam dis koe xgàrakuan bèe? ³⁴ Q'aa méé xao: porofiti xu hēé, naka tc'èega xu khòè xu hēé naka x'ãè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēér ko tsééa úú sa. Xao gha c'èe-kg'áía xu cg'òo, a gha c'èe xu xgàu, a gha c'èe xu gaxao di còrè-nquuan koe xg'ám, a xao a gha wèè xu x'áé-dxoo xu koe xgàra. ³⁵ Ncēes gúú sa gha kúrúse, nxāasega xao gha xgàraè ka, káà chibi ne khòè ne di c'ádan xao góman koe ntcãàgua khama. Ncēes ntcãàgu c'áòku sa kò tchànóm khòèm Abelem koe guu a tshoa-tshoa, a síí Sakariam, Barakiam dim cóám koe tcãà, ncēe xao xg'ao tempele ba hēé naka altara ba hēéthēé xg'aeku koe cg'òoa ba. ³⁶ Tseegukar ko bìrí xao o a ko máá: Wèéan ncēea gha ncēm x'aèm di ne khòè ne koe hàà kúrúse, témé.

Jeso ba ko Jerusalema ba thòò-xama máá

(Lk 13:34-35)

³⁷ “Oo! Jerusalemaè, Jerusalemaè, tsáá ncēe ko porofitian cg'òo tsi, a ko èe tsáá koe tsééèa hãa xu nxòán cgoa cg'òo tsi. Nta noose ra kò tc'èèa hãa, tsari khòèa ner gha xg'ae-xg'ae sa, ghòròs ko ma cóáa sa tcgàmàa sa dòm q'oo koe ma xg'ae-xg'ae khama, igaba tu kò tc'èe e tama. ³⁸ Q'aa méé xao, gaxao dim tempele ba xao gha cg'ãa-cg'anasea hãase guua mááè sa. ³⁹ Bìrí xao or ko, cuiskaga xao gaicara bóò Te tite, a xao a gha nxàakg'aiga máá: ‘Gaam èe ko X'aigam **Nqarim** dim cg'òèm cgoa hàà ba ts'ee-ts'ee'g'aiaèa,’ témé,” tam méé.

Nqóó ba ko chòò di zi x'ái zi

(Mk 13:1-2; Lk 21:5-6)

24 ¹ Jeso ba kò tempelem koe guu a tcg'oa a ba a qòò, xu Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu hàà cgae Me, hàà xu gha gaa nquuan

tempelem di x'ái Me ka. ²Me x̄o xu a máá: “Wèéan nc̄e ga xao ko bóò na? Tseegukar ko birí xao o: Cuisikagas nc̄e koe cúis nx̄óás ga sa c'èes tc'amkg'ai koe guuèa h̄a tite, wèéa zi ga gha x̄óa q̄arìè,” témé.

Cg'ǎè zi h̄é naka xgàraku zi h̄ééth̄é e
(Mk 13:3-13; Lk 21:7-19)

³Eēm Jeso ba Olife dim x̄àbim koe ntc̄óa-ntc̄e, ka xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu cúyaga hàà cgae Me, a máá: “Birí xae e, n-cáma i gha nc̄e gúuan kúrúse sa, i gha gataga Tsari hàà-q'ooan h̄é naka nq̄óm di ch̄òd-q'ooan h̄ééth̄é dùús ka x'áíe sa?” témé.

⁴Me Jeso ba x̄o xu a máá: “Q'ǎa xao naka i táá cúí khóè ga hoàkagu xao o guu. ⁵Kái ne gha Tirim cg'òem cgoa hàà, a máá: “Tí ra Krete ra a, témé, a ne a gha kái ne hoàkagu ke. ⁶Tu gha nc̄oan h̄é naka nc̄oan di zi nx̄àe zi ka h̄ééth̄é kóm, igaba bóò naka tu táá q'aekaguè guu. Gatà ii zi gúu zi méé zi kúrúse ke, igaba i qanega ch̄òd-q'ooan hàà ta ga h̄a. ⁷**Nq̄óm di zi** qhàò zi gha c'èe zi qhàò zi cgoa x'ǎaku, i gha x'aian x'aian cgoa x'ǎaku, i x̄àbàn h̄a, i nq̄óan di cgùruan kái zi qgài zi koe h̄a khama. ⁸Wèè zi nc̄e zia ábàn di th̄òan di zi tshoa-tshoase-q'oo zi khamaga xám.

⁹“Ne gha nx̄aaska xgàrakuan koe tc̄à tu u, a cg'ò tu u. Tu gha Tiri cg'òèan domka **nq̄óm di zi** qhàò zi wèè zi ka hòrè. ¹⁰Nx̄aaska ne gha kái ne gane di dtcòmān aagu, a gha qáékuan koe tc̄àaku, a ne a gha gane ka c'èea ne hòrè. ¹¹I gha tshúu-ntc̄oan di porofitian kái x'áíse, a kái ne khóè ne hoàkagu. ¹²Cg'ǎèan di càuse-q'ooan domka i gha kái khóèan di ncàmkuan qgài, ¹³igaba gaam èe ko qarika téé a ch̄òd-q'oos koe sí ba gha kgoaraè. ¹⁴I gha **Nqarim di** x'aian di qàè tchòàn wèém nq̄óm koe xgaa-xgaaè, x'áís iise **nq̄óm di zi** qhàò zi wèè zi koe, si gha nx̄aaska ch̄òd-q'oo sa hàà.

Q'ád-q'aosas gúu sa
(Mk 13:14-23; Lk 21:20-24)

¹⁵“Èè tu ko q'ád-q'aosas gúu sa bóò, nc̄e ko tcom-tcomsam qgài ba kúrú me x̄àdm khama ii sa, si gaa koe téé-tèe. Porofitim Danielelem kò tcom-tcomsam qgáim koe h̄ase gaas ka kg'ui sa (èe ko nx̄ará ba méém kóma q'ǎa). ¹⁶Ne méé ne nx̄aaska èe Jutea koe hàna ne x̄àbian koe qgóéa sí, ¹⁷nakam èe nquuan tc̄obe koe hàna ba táá x̄o na sí èe nquuan q'oo koe h̄a sa sèè guu, ¹⁸nakam èe xháràn koe hàna ba táá k̄abise naka sí gam di qgáian sèè guu. ¹⁹Haò, cg'ǎè i gha ii, èe zi cáim zi ka èe nc̄à zi koe cóán úúa zi khóè zi ka h̄é naka èe gha ko comkagu zi ka h̄ééth̄é e! ²⁰Còrè naka i gha gatu di qgóéan táá sao di x'aè ka h̄a guu kana Sabata dim cáim ka. ²¹Nx̄aaska i gha kaia xgàrakuan h̄a ke, nc̄e nq̄óm dis tshoa-tshoases koe guu a qanega h̄a tama a, nc̄es noose ga, a i a gaicara

hãa tite e. ²²A ncêè ãe xu cáím xu kò xòm-xommè ta ga hãa ne, i cúí khòè ga kgoaraèa hãa tite, igaba xu gha ãe nxará tcg'òóèa hãa ne domka ãe xu cáím xu xòm-xommè.

²³“A ncêè ãem x'aèm kam kò c'ẽem khòè ba bìrí tu u a ko máá: ‘Bòd, ncêè ga Me e Kreste ba,’ kana máá: ‘Eẽ gam síí hãa,’ témé ne, méé tu táá dtcòm m guu. ²⁴Tshúú-ntcõan di xu Kreste xu hẽé naka tshúú-ntcõan di xu porofiti xu hẽéthẽéa gha x'áíse, a kaia zi x'ái zi hẽé naka are-aresa zi gúú zi hẽéthẽé kúrú ke, ãe nxará tcg'òóèa ne xu gha hoàkagu ka, kgoanase i kòo ne. ²⁵Bòd, x'aèan cookg'ai koer kò bìrí tu ua.

²⁶“A ncêè gatu ka ne kòo máá: ‘Bòd, tchàa-xgóóm koem hãa,’ témé ne méé tu táá tcg'oa naka qòd guu. **A ncêè gaicara ne kòo máá:** ‘Bòd, nquum q'oo koem hàna,’ témé ne méé tu táá dtcòm guu. ²⁷Cáíms ko tcg'oa xòè koe i ko ma túú-tebean guu a cáíms ko tcãà xòè koe ma síí bóðse khama i gha ma Khòèm dim Cóám di hàà-q'ooan ii. ²⁸Eẽ x'óóa hãam tc'áróm hãa qgái koe i gha kg'ãean xg'ae.

Khòèm dim Cóám di hàà-q'ooa ne
(Mk 13:24-27; Lk 21:25-28)

²⁹“Eẽ xu cáím xu di xgàrakuan qãá q'oo koes gha kúúga cáím sa ntcúú-ntcuuè,
Me nxoe ba x'áà tite,
i gha tçonðan nqarikg'ai koe guu a tcheè,
i gha nqarikg'ai di qarian ntcãa-ntcãaè.

³⁰“Eẽm x'aèm kas gha Khòèm dim Cóám dis x'ái sa nqarikg'ai koe x'áíse, zi gha wèè zi qhàd zi nqóómkg'ai di zi kg'ae, a zi a gha Khòèm dim Cóá ba bóð, Me nqarikg'ai di túú-c'òðan koe guu a ko hàà, qarian hẽé naka kaia x'áàn hẽéthẽé cgoa. ³¹Me gha Gam di xu moengele xu kiam q'aum torompitam dim cgoa tsééa tcg'òó, xu gha Gam nxará tcg'òóa hãa ne wèè xòèan ãe tc'áán ko guu za xg'ae-xg'ae, nqarikg'ai dim chòd-q'oom c'ẽem koe guu a síí c'ẽem koe tééan koe.

³²“Ke tu ncêes gúús faia dis hìis koe kúrúsea hãas koe xgaa-xgaase: ãe i ko gas di nxãàn tshoa-tshoa a ko tsòm, i ko tçara sa tsòm, ne tu q'ana hãa qhóóa ne tcana hãa sa. ³³Gataga ãe tu kòo ncêè zi gúú zi wèè zi bóð ne tu q'ana hãa cúú Me e sa, a nquu-kg'áíman koe hãa. ³⁴Tseegukar ko bìrí tu u a ko máá: Ncêes qhàd sa kaà tite, i gha nxãakg'aiga síí ncêè gúúan wèè ga kúrúse. ³⁵Nqarikg'aian hẽé naka nqóók'gian hẽéthẽéa gha chòd, igaba i Tiri kg'uiian chòd tite.

Cúí khòè ga c'úúa hãa cáím ba kana x'aè ba
(Mk 13:32-37; Lk 17:26-30, 34-36)

³⁶“Igabaga i cúí khòè ga ãem cáím ba kana ãem x'aè ba q'ãa tama, moengele xu nqarikg'ai di xu ga igaba kana Cóám ga igaba, Xòòm cúím

ka oose. ³⁷Nowam di x'aèan ka i kò ii khama i gha Khòèm dim Cóám di hàà-q'ooan ii khama. ³⁸Eë xu cáím xu ka kaim tshàam hàà tama cookg'ai koe ne kòo tc'óó a ko kg'áà, a ko séèku, a ko séèkuan bìrìku, me nxāakg'aiga síí Nowam ko arakam koe tcāam cáím ba hàà, ³⁹igaba ne kò **cúí gúú ga** c'úúa **dùús ko hàà kúrúse sa**, me nxāakg'aiga kaim tshàa ba hàà, a hàà tchùua tcg'óó ne. Gatà i gha Khòèm dim Cóám di hàà-q'ooan ii. ⁴⁰Cám tsara khòè tsara gha xháràm koe hāa. C'ēe ba gha séèè, me gha c'ēe ba guuè. ⁴¹Cám sara khòè sara gha hāa a ko hāk'g'um koe maberean táó. C'ēe sa gha séèè, si gha c'ēe sa guuè.

⁴²“Gaa domka méé tu kòresea hāa, dùútsa cáím kam gha gatu dim X'aigam **Nqari** ba hàà sa tu c'úúa hāa ke. ⁴³igaba méé tu ncēe sa q'ana hāa: Ncēe nquu ba kàoa hāam khòèm kò q'ana, dùútsa x'aè kam ko ts'āa-kg'ao ba ntcúú ka hàà sa, nem ga kò ēem x'aèm ka kòrea hāa, a táá kúrú me gam dim nquu ba khōàè. ⁴⁴Gaa domka méé tu gatu igaba wèè x'aè ka kg'ónòsea. Khòèm dim Cóa ba ko ēe tsi q'āa tamam x'aèm ka hàà ke.

Tcom-tcomsa kana tcom-tcomsa tamam qāa ba
(Lk 12:41-48)

⁴⁵“Kháé díí ba nxāaska tcom-tcomsa a tc'ēegam qāa baa? Ncēe gam ka q'òðsem ko nquua ba di qarian máà ba, me qāè x'aè ka gaxu di tc'óoan máà xu ba? ⁴⁶Ts'ee-ts'eekg'aièa baa ēem qāa ba, ncēe gam ka q'òðsem ko hàà nem ko hàà sao-xg'ae me ko gatà hēè ba. ⁴⁷Tseegukar ko bìrì tu u a ko máá; wèè zi gúú zi ēem úúu hāa zi di qaria nem gha gam koe tóó. ⁴⁸igaba ēem qāam cg'āèm kò ko tcáóa ba koe bìrìse a ko máá: ‘Tíí q'òð ba ão me e,’ témé, ⁴⁹a ba a tshoa-tshoa a qāa ne gam ka c'ēe ne xg'ám, a ko tc'óó a ko kg'áà-kg'aoan cgoa kg'áà, ⁵⁰nem gha ēem qāam ka q'òðse ba tcom tamam hāam cáím ka hàà, c'úúam hāa x'aè ka, ⁵¹a ba a gha hàà xgàra me, a qāè qgóóse ko igaba cg'āè cau khòèan cgoa xg'ae-xg'ae me, ncēe gaa koe i gha kg'aeen hēè naka gāò xóóan hēéthéè hāa koe.”

10 zi dxàe-coa zi dis sere-sere sa

25 ¹“Gaa x'aè ka i gha nqarikg'ai di x'aian 10 zi dxàe-coa zi cgoa nxárá xg'aeè. Gazi di lampian zi kò séè a zi a síí séèkom khòè ba **qāà**, xg'ae cgoa me zi gha ka. ²Gazi ka 5 zia kò káà tc'ēe ii, zi 5 zi tc'ēega ii. ³Káà tc'ēe zi kò lampia zi séè, gabà zi ko táá nxúian séèa mááse. ⁴Zi tc'ēega zi lampian séè a zi a nxúian gāban koe séèa mááse. ⁵Me séè-kg'ao ba táá qháése hàà, ka zi ko wèéa zi ga x'óm, x'ómza zi ko cg'áé khama.

⁶“Ntcúú nqáè kam kò q'au ba tcg'oa a máá: ‘Bòò, séè-kg'aom ga me e síí ko hàà ba, ke tcg'oa naka hàà xg'ae cgoa me!’ témé. ⁷Ka zi ko wèè zi dxàe-coa zi tēe a lampia zi kg'ónò. ⁸Zi káà tc'ēe zi tc'ēega zi bìrì a máá: ‘Au se e nxúia ne gasao di nxúian koe, gase di lampia nea ko ts'irì ke,’ témé. ⁹Zi tc'ēega zi xqa a máá: ‘Cuiskaga i wèéa se ga tc'āò tite. Ke qòò

sao ãe ko x'ámágu u ne koe naka saoa síí x'ámá mááse e,' témé. ¹⁰Igaba ãe zi dàò q'oo koe hãa, síí zi gha gaa nxúian x'ámá, kam kò sèé-kg'ao ba hàà. Zi dxàe-coa zi ãe ko kg'ónòsea zi kòès sèèkuan dis koe gam cgoa tcãà, me nquu-kg'ám ba tcèekg'ammè.

¹¹“Gam x'aè-coam qãá q'oo koe zi gha c'èe zi dxàe-coa zi gataga hàà, a hàà máá: ‘X'aigaè, x'aigaè, xgobekg'ama máá se e,’ témé. ¹²Igabam kò xoa a máá: ‘Tseegua ner ko birí sao o: C'úù saoa ra hãa,’ témé.

¹³“Gaa domka méé tu kòresea, cárn ba hëé naka x'aè ba hëéthëé tu c'úùà hãa ke,” tam Jeso ba méé.

Nqoana qãà xu dis sere-sere sa

(Lk 19:11-27)

¹⁴“Gaicara i gha **nqarikg'ai di x'aian** c'èem nqõóm koe xóé a ko qõòm khòem khama ii, gam di xu qãà xu ko tcii a ba a gam di zi gúú zi gaxu tshàu q'oo koe tcãà ba. ¹⁵A cúí ba 5 xu cãa xu marian di xu máà, a c'èe ba cárn cãan máà, a c'èe ba cúím cãa ba máà. Wèem khòè bam kò gam di qarian di tc'ãò-tc'ãoan cgoa máà. A ba a tshoa-tshoa a dàò ba koe qõò. ¹⁶Me 5 xu cãa xu marian di xu máàèam khòè ba kúúga qõò a ba a síí tséékagu u, a gaicara c'èe xu cãa xu 5 xu kúú. ¹⁷Me gataga ãe kò cárn cãa tsara máàèa ba c'èe tsara kúú. ¹⁸Igabam kò cúím cãam mari di ba máàèa ba qõò a síí gómankg'ai koe hãé ba tshào, a gam ka q'òðsem ðim cãa ba kãé.

¹⁹“Qáòm x'aèm qãá q'oo koem kò ãe xu qãà xu ka q'òðse ba kabise a hàà cgae xu, a gaa marian xu ma tséékagua sa hàà nxàe cgoa xu. ²⁰Me khòem ãe kò 5 xu cãa xu máàèa ba cúù-cuuse a 5 xu cãa xu c'èe xu úú, a ba a máá: ‘Tíí q'òðè, 5 xu cãa xu tsi kò máà tea hãa. Bòò, 5 xu cãa xu c'èe xur kúú,’ témé. ²¹Me gam ka q'òðse ba birí me a máá: ‘Qãèse tsi kúú,’ tsáá qãè a tcom-tcomsa tsi qãà tsi. Cg'láré gúúan koe tsi kò tcom-tcomsa ii, ra gha kái zi gúú zi di qarian máà tsi. Tcãà naka tsia tsáá q'òðr cgoa qãè-tcao,' témé.

²²“Me gataga cárn cãa tsara ko máàèa ba cúù-cuuse a ba a máá: ‘Tíí q'òðè, cárn tsara cãa tsara tsi kò máà tea. Bòò, c'èe tsara cãa tsarar kúú,’ témé. ²³Me gam ka q'òðse ba birí me a máá: ‘Qãèse tsi kúú,’ tsáá qãè a tcom-tcomsa tsi qãà tsi. Cg'láré gúúan koe tsi kò tcom-tcomsa ii, ra gha kái zi gúú zi di qarian máà tsi. Tcãà naka tsia tsáá q'òðr cgoa qãè-tcao,' témé.

²⁴“Gatagam kò cúím cãa ba kò máàèa ba hàà a máá: ‘Tíí q'òðè, q'ana ra hãa tsi kàa tsi khòè tsi i, a tsi a ko xhàrà tama tsi hãa koe ga tcuù, a ko qanega tsi cgùrian tsaj-tsaj tama koe ga sáà sa. ²⁵Ra kò nxãaska q'áò tsi, a ra a qõò a síí tsarim cãa ba gómán q'oo koe kãé. Bòò, ncèe ga ia tsari gúúà ne,' témé.

²⁶“Me gam ka q'òðse ba xoa me a máá: ‘Tsáá cg'làè cau a kg'amka tsi qãà tsi! Q'ana tsia, xhàrà tama ra hãa koe ga ra ko tcuù sa, a ra a ko

qanega ra cgùrian tsai-tsai tama koe ga sàa sa. ²⁷Khama tsi ga kò marian ko tòòè koe marian tiri úúa, ne i ga kò ncēeska càusea, ra k̄abise a hàà sèè e, càusea i hāase.

²⁸“Ke xao gam koe cāa ba sèèa k̄abi, naka ēe 10 xu cāa xu úúa hāa ba mǎa me. ²⁹Wèém khòèm ēe c'ēe gúúan úúa ba gha mǎàè, a ba a gha káían úú, igabaga ēe cúí gúú ga úú tama ba gha ēem úúa hāa gúú-coan ga sèè cgaèè khama. ³⁰Naka xaoa ēe kǎà tséém qāà ba tchàa za dcúú-qoms q'oo koe xaoa tcǎà. Ncēe gaa za i gha kg'aeen hēé naka gǎò xōóan hēéthēé hāa koe,' témé.”

Ghùuan hēé naka pirian hēéthēé e

³¹“Khòèm dim Cóm kò Gaam dim x'áam koe hāase hàà naka wèè xu moengele xu Gaam di xu cgoa hēéthēé e, nem gha Gaam di x'áan dis ntcōó-q'ooos koe hàà ntcōó. ³²Zi gha *nqōóm di zi* qhàò zi wèè zi Gaam cookg'ai koe xg'ae-xg'aeè, Me gha hàà c'ēe zi koe q'aa-q'aa zi, ēem ko ma kòre-kg'ao ba ma ghùuan pirian koe ma q'aa-q'aa khamaga ma. ³³Ghùua nem gha Gam dim x'òam kg'òm xòè za tòó, a ba a pirian dxàes x'òàs xòè za tòó.

³⁴“Me gha X'aiga ba nxāaska kg'òm x'òam xòè di ne bìrí a mǎa: ‘Hàà gatu ēe Abom ka ts'ee-ts'ee/kg'aièa tu, x'aian di ntcōó-q'ooan xǎè, ncēe tu kò nqōóm tshoa-tshoasea koe guu a kg'ónòndà mǎàèa a. ³⁵Xàbàr kò hāa, tu tc'ooan mǎà ter tc'òó, ra kò cáma hāa tu c'ēe gúúan mǎà ter kg'áà, ra kò tǎá za guuar khòè ra ii, tu x'áéa tu koe qǎèse qgóó te, ³⁶qg'aè-cgaeear kò hāa tu hāakagu te, ra kòò tsàa tu q'òé te, ra kòò qǎé-nquus koe hàna tu hàà kabi te khama,' tam méé.

³⁷“Gaa x'aè ka ne gha ēe tchàno ne xòe Me a mǎa: ‘X'aigaè, n-cáma ta kò bòò Tsi Tsi xàbàa hāa, ta tc'òókagu Tsi, Tsi cáma hāa ta c'ēe gúú au Tsi, Tsi kg'áàa hāa? ³⁸Ta kò n-cáma bòò Tsi, Tsi tǎá za guua Tsi khòè Tsi, ta x'áéa ta koe qǎèse qgóó Tsi, ta n-cáma bòò Tsi, Tsi qg'aè-cgaea, ta hāakagu Tsi? ³⁹Ta kò n-cáma bòò Tsi, Tsi ko tsàa, kana qǎé-nquus koe tcǎàèa, ta síí kabi Tsi?’ témé. ⁴⁰Me gha X'aiga ba xòe ne a mǎa: ‘Tseegua ner ko bìrí tu u: Wèés gúús ēe tu Tíí ka c'ēe ne ncēe ne cg'áré ne ka cúia ne koe ga kúrúa sa, tu Tíí ga ra kúrúa máánaa,' témé.

⁴¹“Me gha nxāaska ēe dxàes x'òàs xòè di ne bìrí a mǎa: ‘Tcg'oa cgae Te tu, gatu ēe chòò tama c'eean koe cgúisea hāa tu, dxāwa ba hēé naka Gam di xu moengele xu hēéthēé kg'ónòndà mǎàèa ba. ⁴²Xàbàr kò hāa, tu tǎá gúú mǎà ter tc'òó, ra ko cámaa, tu tǎá gúú mǎà ter kg'áà, ⁴³tǎá za guuar khòè ra a kò ii, tu tǎá x'áéa tu koe qǎèse qgóó Te, qg'aè-cgaeear kò hāa, tu tǎá hāakagu Te, ra kòò tsàa, a qǎé-nquus koe hàna, tu tǎá kabi Te khama,' témé.

⁴⁴“Nxāaska ne gha gane igaba gataga xòe a mǎa: ‘X'aigaè, n-cáma ta bòò Tsi Tsi xàbàa, a cámaa, a tǎá za guua Tsi khòè Tsi, a qg'aè-cgaea, a

kò tsàa, a qáé-nquus koe hàna, ta táá hùì Tsia?’ témé. ⁴⁵Me gha nxãaska xɔa ne a máá: “Tseegukar ko bìrì tu u: Wèès gùús ãe tu ncèe ne cg’aré ne ka cúíá ne kúrúá máá tama sa, nxãa sa tu Tíí ga ra kúrúá máá tama thée,’ témé. ⁴⁶Ne gha nxãaska chòò tamas xgàrakus koe qòò, ne gha ãe tchàno ne chòò tamas kg’òès koe qòò,” tam Jeso ba méé.

Jesom di xgàrasean hěé naka Gam dis x'oo sa hěé naka Gam di x'ooan koe tēe sa hěéthěe e (26:1–28:20)

Kàas Jeso ba qae di sa
(Mk 14:1-2; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

26 ¹Eēm ko Jeso ba gaa zi kg'ui zi kg'uia xg'ara kam kò Gaam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrì a máá: ²“Q'ana xao hãa, Paseka dis kòè sa cãm cáman qãá q'oo koe hãa sa, Me gha Khòem dim Cóa ba khòè ne tshàu q'oo koe tcãàè, nxãasegam gha xgàuè ka,” témé.

³Xu kò nxãaska kaia xu peresiti xu hěé, naka khòè ne di xu kaia xu hěéthěé kaia peresitim Kaifase ta ko ma tcièm dis qhàis koe xg'ae, ⁴a xu a Jeso ba xu gha qgóó a cg'òo di kàan kúrú. ⁵Igaba xu ko máá: “Kòès di x'aè ka tamase, nxãaskas gha kias xg'ore sa khòè ne xg'aeku koe hãa khama,” témé.

Jeso ba ko Betania koe nxúian cgoa tcgàùè
(Mk 14:3-9; Jn 12:1-8)

⁶Eēm ko Jeso ba Betania koe hãa, Simonem ncèe xg'ao lepero dis tcìi sa tsàara hãam dim nquum koe ʔkas kò khòè sa hàà cgae Me, kaisa marian ka x'ámàèa tshãán qgóó a, alabasetere di nxõán cgoa kúrúèam ts'oo-c'òà-coam koe hàna a, a sa a ntcóó a ba a kò tc'òó koe hàà ntcãá tcúú Me.

⁸Eē xu ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ncèe sa bóò ka xu kò xgòá a máá: “Dùús ka sa ko ncèeta ma ma kòè cgoa a? ⁹Ncèe tshãá nea ga kò kái marian cgoa x'ámáguèa, i ga kò gaan di marian dxàua ne khòè ne máàèa hãa!” témé.

¹⁰Igabam kò Jeso ba ncèe sa q'ana hãase bìrì xu a máá: “Dùús ka xao ko khòè sa xgàèa máá? T'òès tséé sas Tíí koe kúrúá hãa ka. ¹¹Dxàua ne khòè ne cgoa xao gha wèè x'aè ka hãa, igaba xao wèè x'aè ka Tíí cgoa hãa tite. ¹²Ncèes ncãa ko ncèe tshãán cgoa ntcãá tc'áró Te kas ncãa ko kg'ónòa máá Te kg'ónòkuan Tiri i. ¹³Tseegukar ko bìrì xao o a ko máá: Wèem nqóóm ãe i ko ncèe qãè tchòàn xгаа-xgaaèm koe i gha ães kúrúá hãa gúuàn nxàèè, tc'èe-tc'èeseès gha ka,” tam méé.

Jutase ba ko dtcòm, Jeso bam gha x'ámágu sa
(Mk 14:10-11; Lk 22:3-6)

¹⁴Me kò nxãaska 12 xu ka c'èe ba ncèe Jutase Isekariote ta ko ma tciìe ba, kaia xu peresiti xu koe síí, ¹⁵a ba a máá: “Dùú sa xao máà te kg'oana,

ncèè gaxao tshàu q'oo koer kò tcàà Me ne?" témé. Ka xu kò 30 marian seleferan di kg'ónò máá me. ¹⁶ Me gaam x'aèm kaga Jutase tshoa-tshoa a qaa, ntamam gha ma gaxu tshàu q'oo koe tcàà Me sa.

Jeso ba ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao cgoa Paseka di tc'ōoan tc'ōó
(Mk 14:12-21; Lk 22:7-13, 21-23; Jn 13:21-30)

¹⁷ Tc'áá dim cám péré gǎe-gǎe úú tamas pérés di kōèan dim ka xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu Jesom koe hàà a máá: "Nda koe xae gha kg'ónò máá Tsi, naka Tsi síí gaa koe Paseka di tc'ōoan tc'ōó sa Tsi ko tc'ēe?" témé. ¹⁸ Me xoa a máá: "Qōd naka x'áé-dxoom koe síí, c'ēem khòem koe naka bìrí me naka máá: 'Xгаа-xгаа-kg'ao ba ko máá: 'Tsarim nquum koer gha Tiri xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa Paseka di ghùu-coan kg'oo,' témé,'" tam méé. ¹⁹ Xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ēem ma Jeso ba bìrí xua hǎa khama ma kúrú, a Paseka di tc'ōoan kg'ónò.

²⁰ Eē i ko dqòa kam kò Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu 12 xu cgoa qàò. ²¹ Eē xu hǎa a ko tc'ōó kam ko máá: "Tseegukar ko bìrí xao o, gaxao ka c'ēe ba gha khòè ne tshàu q'oo koe tcàà Te," témé. ²² Xu kò kaisase tshùu-tcao, a xu a wèéa xu tshoa-tshoa a cúí mana cúí tèè Me a máá: "A tíí tama raa, X'aigàè?" témé. ²³ Me Jeso ba xoa a máá: "Eē Tíí cgoa tshàua ba gǎbas q'oo koe tcana hǎa ba gha khòè ne tshàu q'oo koe tcàà Te. ²⁴ Eē i ma Khòem dim Cóm ka ma góásea khamaga i gha ii. Igaba haò, cg'ǎe i gha ii, ēe ko Khòem dim Cóm ba khòè ne tshàu q'oo koe tcààm ka! Qǎèa i ga kò máá mea hǎa, táám ga kò ábàèa hǎa sa," témé. ²⁵ Me Jutasem ēe ko hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcàà Me ba máá: "A tíí tama raa, xгаа-xгаа-kg'ao Tseè?" témé. Me Jeso ba xoa me a máá: "Ncǎa tsi nxàese," témé.

Dqòa di tc'ōoan X'aigam Nqarim di i
(Mk 14:22-26; Lk 22:14-20; 1Ko 11:23-25)

²⁶ Eē xu hǎa a ko tc'ōó kam kò Jeso ba péré sa sèè, a ba a ts'ee-ts'ee'kg'ai si, a khòá q'aa si, a xгаа-xgaase-kg'ao xu máá si, a ba a máá: "Sèè naka xaoa tc'ōó, ncèea cgàaa Te ga a ke," témé.

²⁷ A ba a kubi sa sèè a ts'ee-ts'ee'kg'ai si a máà xu si a máá: "Wèéa xao ga méé xao gaas koe kg'áà. ²⁸ Ncèea c'áòa Te ga a ke qáé-xg'aes di i, ncèe gha ntcǎáguè e, kái ne khòè ne gha chibíia ne qgóóa mááè ka. ²⁹ Bìrí xao or ko, ncèe kg'om dis hìis di gōéan ncèer ncèem cám koe guu a kg'áà tite, me gha nxǎakg'aiga síí cám ēer gha gaxao cgoa Abom di x'aian koe kabase kg'áà a ba hàà," témé.

³⁰ Eē xu ko cii ba nxàèa xg'lara ka xu kò tcg'oa a Olife dim xǎbim koe qōò.

Jeso ba ko Peterem gha xqase Me sa nxàe
(Mk 14:27-31; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

³¹ Me nxǎaska Jeso ba bìrí xu a máá: "Ncèem ntcùúm ka xao gha gaxao wèéa xao khuàagu Te, góásea i hǎa a ko máá:

'Kòre-kg'ao bar gha xg'ám,
 si gha ghùuan dis xg'ae sa qgóéa q'aa,'
 témée khama. ³²Igaba éer ko x'ooan koe ghùieà xg'ara ner gha tc'ää-
 cookg'ai xao o a Galilea koe qòð," témé.

³³Me Petere ba nxàe a máá: "Eēta xu ga ko ma wèéa xu khuàgu Tsi
 igabar tíi cuiskaga khuàgu Tsi tite," témé. ³⁴Me Jeso ba xoa me a máá:
 "Tseegukar ko birí tsi: Ncēem ntcùúm ka, qanegam ghòrò ba kg'ae tamas
 cookg'ai koe tsi gha senè nqoana q'oro xōase Te," témé. ³⁵Me Petere ba
 xoa Me a máá: "Tsáá cgoar ga ko x'óó igabagar cuiskaga xōase Tsia hãa
 tite," témé. Xu kò wèè xu xgaa-xgaase-kg'ao xu gatà méé.

Getesemane koe (Mk 14:32-42; Lk 22:39-46)

³⁶Kam kò nxāaska Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa
 Getesemane ta ko ma tcièm qgám koe qòð, a ba a síf gaa koe birí xu a
 máá: "Ncēe koe xao ntcóó, ēe síf hãa koer ko síf còrè ke," témé. ³⁷A ba a
 Petere ba hēè naka Sebetem di tsara cóá tsara hēéthēè sēè, kam kò tshoa-
 tshoa a tshùù-tcao a kaisase thòð-xám. ³⁸A ba a birí xu a máá: "Tcáóá Tea
 x'oos q'oo koe tshùù-tcaoan ka cg'oèa hãa. Ncēe koe xao qau, naka Tíí
 cgoa kókòda hãa," témé.

³⁹Cg'arésem ko còoka qòð kam kò kg'áía ba cgoa gómankg'ai koe cg'áé a ba
 a còrè a máá: "Aboè, kgoanase i kòo ne, kúrú nakas ncēes kubis **xgàrakuan
 di sa** Tíí koe tcg'òðè. Igaba Tsari tc'ēean ka, Tíí ko tc'ēes ka tamase," témé.

⁴⁰Kam kò xgaa-xgaase-kg'ao xu koe k̄abise a hàà sao-xg'ae xu xu x'óm̄a. Me
 Petere ba birí a máá: "A tààè xao koáé, x'aè-coa ba Tíí cgoa hãa a kókòda hãan
 ka? ⁴¹Kókòda hãa naka còrè, naka xaoa nxāasega táá kúrúa bòðkuan koe tcāà
 guu. Tc'ēe ba **kúrú** kg'oana hãa, igabam tc'áró ba kg'amka me e ke," témé.

⁴²Cám̄ di sam kò gaicara k̄abise a síf còrè, a máá: "Tiri Aboè! Ncēè
 kgoanase i kòo ne méés cgóm̄na ncēes **kubi** sa Tíí koe séèa tcg'òðè, nakar
 táá nxāasega gaas q'oo koe kg'áà. Igaba ncēè kgoanase tama i kò hãa ne
 méés nxāaska Tsáá ko tc'ēe sa kúrúse," tam méé. ⁴³Eēm ko gaia k̄abise a
 hàà kam kò sao-xg'ae xu xu x'óm̄a hãa, nqāéa xu kò hãa khama.

⁴⁴Me gaicara guu xu a qòð a síf nqoana di sa còrè, a cúís gúús ga sa
 gaicara méé. ⁴⁵A ba a nxāaska xgaa-xgaase-kg'ao xu koe k̄abise a máá: "A
 qanega xao x'óm̄a, a ko sãa? Bòð, x'aè ba hààra, Me ko Khóèm dim Cóá
 ba hàà chìbi-kg'ao ne tshàu q'oo koe tcāàè. ⁴⁶Tēe xao, naka xae qòð! Bòð,
 khòè ne tshàu-q'oo koe tcāà Team khòè ba cúuse hàna ke!" témé.

Jeso ba ko qgóéè (Mk 14:43-50; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴⁷Eēm qanega hãa a ko kg'ui kam kò Jutasem ncēe 12 xu ka c'ēe ba
 hàà, xu kò kái xu khòè xu dis xg'ae sa gam cgoa hàà, ntcàuan hēè naka

dxòman hēéthēé kò qgóóa hāa xu, a kaia xu peresiti xu hēé naka khòè ne di xu kaia xu koe hēéthēé guua hāa. ⁴⁸Me kò nxāaska ēe kò khòè ne tshàu q'oo koe tcāa Me ba x'ái sa máa xua hāa a ko máá: “Eēr gha ko x'obè ba Gaam ga Me e, ke xao qgóó Me,” témé. ⁴⁹Me Jutase tchànose Jesom koe síí a máá: “Tsgám̄mo, Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè!” témé. A x'obè Me. ⁵⁰Me Jeso ba gam ka máá: “Tiri Tsi ncām-khoe tseè, dùú sa tsi hààra máána?” témé.

Xu kò nxāaska cúù-cuuse a Jeso ba qgóó a sée Me. ⁵¹Me kò kúúga Jesom cgoa kò hāa xu 12 xu ka c'ēe ba tchoanà tshàu, a gam dim ntcàu ba tsgúúa tcg'dó, a kiam peresitim dim qām dim tcee ba xg'aoa qhòm. ⁵²Me kò nxāaska Jeso ba gam ka máá: “Kābi tsarim ntcàu ba téé-q'ooa ba koe, wèem ēe ko ntcàuan sée ba gha ntcàuan cgoa kaàkaguè ke. ⁵³Kana tsi c'úúa qari ner úúa sa tirim Abo bar ga tcii cgoa a, Me ncēeskaga 12 sa nqáéa zi xg'ae zi tcām-tcām zi moengele xu di zi tsééa óa máá Te sa? ⁵⁴Ncēs gúú sar kò ko kúrú ne zi gha **Nqarim di zi** Tcgāya zi ntama nxàea tseegukaguè, ncēe zi ko máá, ncēeta mée i ga kò ma kúrúse, témé ka?” tam mée.

⁵⁵Eēm x'aèm kam kò Jeso ba khòè xu dis xg'ae sa bìrí a máá: “Ts'āa-kg'ao ba tsāá hààraa khama xao gáé ntcàuan hēé naka dxòman hēéthēé cgoa hààraa, hàà xao gha qgóó Te ka? Wèé cam̄ kar tempelem q'oo koe hāa a ko xgaa-xgaa, igaba xao gaa koe síí táá qgóó Te. ⁵⁶Igaba wèean ncēea kúrúsea, nxāasega zi gha Tcgāya zi porofiti xu di zi tseegukaguè ka,” ta mée. Ka xu kò nxāaska wèe xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tcg'oara guu Me a bèe a qgóé.

Jeso ba ko qhàis cookg'ai koe úúé

(Mk 14:53-65; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

⁵⁷Xu ēe kò Jeso ba qgóóa xu kiam peresitim Kaifasem koe úú Me, x'áé xgaa-xgaa-kg'ao xu hēé naka kaia xu hēéthēé kò xg'aea koe. ⁵⁸Me Petere ba kháóka téé a xùri Me, a kiam peresitim dis qgáis koe síí. A ba a síí q'oo koe tcāa a kòre-kg'ao xu cgoa síí ntcóó, chòd-q'ooa nem gha bóó ka.

⁵⁹Xu kaia xu peresiti xu di xu hēé, naka wèes xg'aes x'áèan di xu kaia xu di sa hēéthēé tshúù-ntcōan dim dàò ba qaa Jeso ba xu gha chibi-chibi cgoa ba, cg'ōo Me xu gha ka. ⁶⁰Eēta i kò ma kái tshúù-ntcōan di chibi-chibi-kg'aoan hààraa xg'aea igaba xu kò táá cúím dàòm ga ba hòò.

Igaba tsara kò kháóka cam̄ tsara hàà, ⁶¹a tsara a máá: “Ncēm khòè ba kò máá, qari nem úúa Nqarim dis tempele sam ga kòbea q'aa, a nqoana cam̄an q'oo koe gaicara tshào si di i, témé,” ta tsara mée.

⁶²Me nxāaska kiam peresiti ba tēe a Jeso ba tēe a máá: “C'ēe gúú ga Tsi gáé xoa tama? Ncēe ne khòè ne ko Tsáá ka nxàe sa gáé dùú saà?” témé. ⁶³Igabam kò Jeso ba kg'ama nqoo.

Me kiam peresiti ba bìrí Me a máá: “Kg'òèam Nqarim cookg'ai koe mée Tsi tseeguan bìrí xae e, Kreste Tsi ii sa, Nqarim di Tsi Cóa Tsi?” témé.

⁶⁴Me Jeso ba x̄ōa me a máá: “Ēe tsi ko méé khamaga i ii. Igabar ko b̄irí xao o, nc̄ee koe guus ka xao gha Khòem dim Cóa ba b̄òd, Me ēe qari iim dim kg'áòm x'òàm x̄òè za ntc̄ó̄a-ntc̄òe, a ba a gha nqarikg'ai dis túú-c'òds cgoa hàà,” témé.

⁶⁵Me nx̄aaska kaim peresiti ba gam dim qgáí ba tòà q'aa a máá: “Nc̄aam nx̄aè e, còekua nem kg'ui! Dùú sa xae ko qanega tseegukagu-kg'aoan qaara máá? Bòd, nc̄aa xao nc̄eeska Gam di còekuan kórna mááse. ⁶⁶Ka xao ko ntama ma tc'ēe?” témé. Xu x̄ōa a máá: “X'oo sam kg'anoa,” témé.

⁶⁷Xu nx̄aaska kg'ám tshàran cgoa tcg'ae kg'ái Me, a xu a tshàua xu cgoa xg'ám Me. Xu c'ēea xu x'ábú Me a máá: ⁶⁸“Porofita naka b̄irí xae e, Kreste Tseè! Dína xg'ám Tsia sa?” témé.

Petere ba ko Jeso ba x̄ōase

(Mk 14:66-72; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁹Me kò Petere ba tchàa koe ntc̄ó̄a-ntc̄òe, xhàros koe, si kò dx̄aè-coas q̄àa di sa hàà cgae me a máá: “Tsáá igaba tsi kò Jesom Galilea dim cgoa hàà,” témé. ⁷⁰Igabam kò w̄éa ne cookg'ai koe x̄ōase a máá: “Ēe si ko nx̄aès gúús sar c'úua,” témé.

⁷¹Si kò ēem ko heke-kg'ám̄s koe tcg'oa a ko síí, ka c'ēes q̄àa sa gaa koe b̄òd me, a gaa koe hàà ne khòè ne b̄irí a máá: “Nc̄eem khòè ba kò Jesom Nasareta dim cgoa hàà,” témé. ⁷²Me kò gaicara gais̄es cgoa x̄ōase, a máá: “Ēem khòè bar c'úua!” témé.

⁷³X'aè-coam q̄áá q'oo koe ne ko ēe kò téé-tēe ne Peterem koe hàà a gam ka máá: “Tseeguan kaga tsi Gam ka c'ēe tsi i, tsari kg'ui-q'ooa ne ko x'ái i khama,” témé. ⁷⁴Me kò nx̄aaska tshoa-tshoa a cgúise a gaise a máá: “Khòem ēe bar c'úua hàà!” témé.

Me kò kúuga ghòrò ba kg'ae. ⁷⁵Me Petere ba Jesom kò b̄irí mea hàà kg'uian tc'ēe-tc'ēese nc̄eem kòo máá: “Ghòròm qanega kg'ae tama cookg'ai koe tsi gha nqoana q'oro x̄ōase Te,” témé e. Me kò tchàa koe tcg'oa a síí thòokase kg'ae.

Jeso ba ko Pilatom koe úúè

(Mk 15:1; Lk 23:1-2; Jn 18:28-32)

27 ¹Ēe i ko q'uu ka xu kò kaia xu peresiti xu di xu w̄éé xu h̄éé naka kaia xu khòè ne di xu h̄éth̄éé xu nx̄aèa xg'ae a dtcòmku Jeso ba xu gha cg'oo sa. ²Qáé Me xu kò a tc'āà-cookg'aim Pilatom koe úú Me, a xu a tshàua ba q'oo koe tc̄āà Me.

Jutasem dis x'oo sa

(Tsee 1:18-19)

³Ēem ko Jutasem nc̄ee kò Jeso ba x'ámágu ba ko b̄òd Jesom ko ma x'oo sa xgàra mááè sa kam kò tc'ēea k̄abi a ba a 30 marian seleferean

di i kaia xu peresiti xu hēé naka **khòè ne di xu** kaia xu koe hēéthēé kabi, ⁴a máá: “Chìbi ner kúrúa, khòèm kàà chìbim di c'àòà ner ntcā́água khama,” témé. Xu xòà me a máá: “Kháé sa ko nxāa sa sixae koe dùú sa méé? Tsáá tsi gha nxāan bóòà mááse ka,” témé. ⁵Me Jutase marian tempelem q'oo koe xaoa guu, a ba a tcg'oa a síf qáé a tceese.

⁶Xu kaia xu peresiti xu gaa marian sàà xg'ae, a xu a máá: “Kgoara i máàè tama, ncēe marian gha tempelem di marian q'oo koe tcāàè sa, khòèm tcúú di mari i khama,” témé. ⁷Ka xu ko dtcòmku a gaa marian cgoa “Gàba zi dim kúrú-kg'aom dim xhàrà ba” x'ámá, gaa koe xu gha tǎá za guua ne khòè ne kg'ónò ka. ⁸Gaa domkam kò gaam xhàrà ba “C'àðan dim xhàrà ba” ta ma tciìè, ncēes noosega.

⁹Nxāaskas kò porofitim Jeremiam kò kg'uiua sa tseegukaguè ncēm kòò máá: “Gaa 30 marian selefera di ne kò séè, ncēe Iseraele di ne khòè ne kò x'ámá cgoa mea a, ¹⁰a ne a ‘Gàba zi dim kúrú-kg'aom dim xhàrà ba’ x'ámá, ēem kò ma X'aigam **Nqari** ba ma x'áèa hāa khamaga ma,” téméa sa.

Jeso ba Pilatom cookg'ai koe

(Mk 15:2-5; Lk 23:3-5; Jn 18:33-38)

¹¹Jeso ba kò nqōóm dim kaim cookg'ai koe hàà téé, me tèè Me a máá: “A Tsáá ga Tsia Juta ne di Tsi X'aiga Tsi i ta ko méé Tsi?” témé. Me Jeso ba xòà a máá: “Eè tsi ko méé khamaga i ii,” témé.

¹²Igaba ēem ko kaia xu peresiti xu ka hēé naka **khòè ne di xu** kaia xu hēéthēé ka chìbi-chibiè, kam kò táá xòà.

¹³Me nxāaska Pilato ba tèè Me a máá: “Ncēeta noo zi kg'ui zi chìbi-chibi cgoa Tsi xu ko zi Tsi kóm tama?” témé. ¹⁴Igabam kò Jeso ba gazi kg'ui zi ka cúia zi ga táá xòà, me Pilato^e kaisase are.

Jeso ba ko x'oo sa xgàra máàè

(Mk 15:6-15; Lk 23:13-25; Jn 18:39–19:16)

¹⁵Cau me e kò ii nqōóm dim kaim koe, Paseka di x'aèan ka khòè ne kò nxàrá tcg'òóà mááse hāam khòèm qáéèa kò hāa ba kgoara sa. ¹⁶Gaa x'ae ka ne kò q'āaseam chìbi-kg'ao ba úúa, [Jeso] Barabase ta kòò ma tciìè ba. ¹⁷Nxāaska ēe ne ko khòè ne xg'ae kam kò Pilato birí ne a máá: “Díi ba ra gha kgoara máá tu u sa tu ko tc'ēe? [Jesom] Barabase baa, kana Jesom ncēe Kreste ta ko ma tciìè baa?” témé. ¹⁸**Tc'āà-cookg'ai** xua kò chìikuan domka Jeso ba tshàu q'ooa ba koe tcana hāa sam kò q'ana hāa khama.

¹⁹Eēm qanega ntcōó-q'oos xgàrakuan dis koe hāa kas kò gam dis khòè sa kg'uian gam koe tsééa úú a máá: “Tcg'òó tshàua tsi ēem khòèm

e 27:14 *Pilato* - Gerika sa ko máá: “nqōóm dim kaia ba” témé.

tchànom koe, ntcùúm ncëem kar ncãa kaisase tshúùs sōokuri sa gam ka sōokuri, a ncãa táá qãèse x'óm̄ ke,” témé.

²⁰ Ka xu ko kaia xu peresiti xu hëé naka **khòè ne di xu** kaia xu hëéthëé khòè ne qg'ái, Barabase ba méé ne dtcàrà mááse sa, naka nea Jeso ba cg'ōo. ²¹ Me nqōóm dim kaia ba xᵒa ne a máá: “Khòè tsara ncëe tsara ka ndaka ba ra gha kgoara máá tu u sa tu ko tc'ëe?” témé. Ne máá: “Barabase me e,” témé. ²² Me Pilato ba bìrí ne a máá: “Kháé ra gha nta hëé Jesom ncëe Kreste ta ko ma tciièm ka?” témé. Ne wèè ne máá: “Xgàùè méém!” témé. ²³ Me máá: “Dùús domka? Dùútsa gúùs cg'ãè sa ba kúrúa hãa?” Ne kaisase q'au a máá: “Xgàùè méém!” témé.

²⁴ Eëm ko Pilato bōò, cúí gúù kúrúm gha ga káà a sa, si ko tshúù sa tēe, kam ko tshàn sèè a khòè ne cookg'ai koe xg'aà tshàu, a máá: “Ncëem khòèm di c'áðan koer chìbi úú tama, ke tu gatu **kúrú naka** bóða mááse,” témé. ²⁵ Ne wèè ne khòè ne xᵒa a máá: “Gam di c'áðan ta gha sita hãa, sita di cóán cgoa!” témé.

²⁶ Me nxãaska Barabase ba kgoara máá ne, a ãem ko Jeso ba xg'ármèa xg'ara kam kò ncōo-kg'ao xu tshàu q'oo koe tcãà Me, sím gha xgàùè ka.

Ncōo-kg'ao xu ko Jeso ba nᵒi

(Mk 15:16-20; Jn 19:2-3)

²⁷ Nxãaska xu kò nqōóm dim tc'ãà-cookg'aim di xu ncōo-kg'ao xu Jeso ba sèè a nquum koe úú, a xu a wèés xg'aes ncōo-kg'ao xu di sa Gam cookg'ai koe xg'ae-xg'ae. ²⁸ A xu a kò qg'áa ba nxōo cgae Me, a nᵒàm qg'ái ba hãakagu Me. ²⁹ A xu a dxàman cgoa kúrúèas cába sa kabea xg'ae a cábákagu Me, a kg'áð xòè di tshàua ba koe tc'áà ba qg'óókagu Me, a xu a cookg'aia ba koe qom̄, a nᵒi Me, a máá: “Tsgám̄mo, Juta ne di Tsi x'aiga Tseè!” témé. ³⁰ A xu a kg'árm̄ tsharàn cgoa tcg'ae Me, a tc'áà dim hii ba sèè a xg'árm̄ tcúú Me. ³¹ Eë xu ko gatà ma nᵒi Mea xg'ara ka xu kò qg'ái ba nxōo cgae Me, a Gam di qg'áian hãakagu Me, a xu a nxãaska sèè a úú Me, síx xu gha xgàùè Me ka.

Jeso ba ko xgàùè

(Mk 15:21-32; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

³² Eë xu ko tcg'oa ka xu kò Kurene koe guuam khòèm Simone ta ko ma tciièm cgoa xg'ae, a xu a chùì Me xgàù sam gha dcéé ka. ³³ A xu a Gologota ta ko ma tciièm qg'áim koe síí, ncëe sa ko máá: ‘Tcúú-c'óás dim qg'ái ba,’ témé. ³⁴ Gaa koe xu ko hàà ka xu kò Jeso ba tgabian cgoa xg'ae-xg'aeà qgarian máà, kg'áà am gha ka, igaba ãem ko xám̄ m kam kò xguì i. ³⁵ Xu xgàùè Me, a xu a cgúúan ntcòo a qg'áa ba q'aa-q'aaku. ³⁶ A xu a gaa

f 27:19 ntcùúm ncëem kar ... Gerika sa ko máá: “ntcùúm ncëem kar ncãa sōokuris q'oo koe gam domka kái zi gúú zi ka xháèè,” témé.

koe ntcōó a kòre Me. ³⁷A xu a tcióúa ba koe Gam di chìbian ka ko kg'uis tcgāya sa tòó, ncēe kò máá: “NĈĒEA JESO ME E, JUTA NE DIM X'AIGA BA,” témé sa. ³⁸A xu a nxāaska cámm ts'āà-kg'ao tsara Gaam cgoa xgàu, me c'ēe ba Gam dim kg'áòm x'òàm xòè za téé, me c'ēe ba dxàe xòèa ba za téé.

³⁹Ne ēe kò ko gaa koe nqáé ne cg'āèse kg'ui cgoa Me, a nxāa-nxānan tcióú ⁴⁰a ko máá: “Tsáá ncēe ga ko koma tempele ba kòbea q'aa, a nqoana cáman qāá q'oo koe tshào me Tsi Tsia, Nqarim di Tsi Cóá Tsi kò ii ne xgàus koe xōa naka kgoarase,” témé.

⁴¹Gataga xu kò ma kaia xu peresiti xu hēe naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēe naka **khòe ne di xu** kaia xu hēéthhéé xu ma ncoi Me, a ko máá: ⁴²“C'ēe nem kgoara hāa, igabagam ko kgoarasean ka tààè. Iseraele ne dim X'aiga Me e, ke méém ncēeska xgàus koe xōa, nxāaska ta gha Gam koe dtcòm ke. ⁴³Nqarim koem kò tcoma hāa. Ncēè **Nqarim** kò ko tc'ēe Me ne méém ncēeska kgoara Me. “Tí ra Nqarim dir Cóá Ra a, tam ko méé ke,” ta xu méé.

⁴⁴Tsara kò ēe kò Gaam cgoa xgàùèa tsara ts'āà-kg'ao tsara thēé gataga ma còè Me.

Jeso ba ko x'óó

(Mk 15:33-41; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

⁴⁵Koaba di x'aèan 12 di koes kò guu a wèém nqōóm koe ntcùú sa xóé a síí dqòa di x'aèan nqoana di koe téé. ⁴⁶Me kò Jeso ba nqoana di x'aèan ka kaiam dòmm cgoa q'au a máá: “Eli, Eli, lama sabakatani?” témé. Ncēe sa ko máá: “Tiri Nqariè, Tiri Nqariè, dùús domka Tsi aagu Tea?” témé. ⁴⁷Ne ēe kò gaa koe téé-tēe ne ka c'ēe ne kóm Me a máá: “Ncēem khòè ba ko Elija ba tcii,” témé. ⁴⁸Me kò gane ka c'ēe ba kúúga qgóé, a x'úrúan séè, a síí gaa x'úrúan koe tsau tshàan ntcāá, a tc'áàm koe qhàea tòó, a hàà máá Me kg'áàm gha ka. ⁴⁹Ne c'ēe ne máá: “Qāà, naka ta bòó Elija ba gha hàà kgoara Me sa,” témé.

⁵⁰Me kò Jeso ba gaicara kaiam dòmm cgoa q'au, a ba a còo di sa sónòa tcg'òó.

⁵¹Ka bòó, còrè-nquum dim qgáí ba kò cámm xòè tsara cgoa tòàra q'aase, tc'amaka guu a síí nqāaka téé, me kò nqōó ba cgùru, i nxōán q'aa, ⁵²zi tc'ám zi xgobekg'amse, i tc'áróan ncēe kò x'óó^g hāa ne kái ne tcom-tcomsa ne di i x'ooan koe ghùìè. ⁵³Ne kò Jesom x'ooan koe ghùìèa qāá q'oo koe tc'ám zi koe tcg'oa, a ne a tcom-tcomsam x'áé-dxoom koe tcāà, a kái ne khòè ne koe x'áíse.

⁵⁴Eēm ko ncōo-kg'ao xu dim kaia ba hēe naka gam cgoa kòo hāa a ko Jeso ba kòre xu nqōóm di cgùruan bòó naka ēe ko kúrúse zi hēéthhéé

g 27:52 x'óóa - Gerika sa ko máá: “x'óma hāa,” témé.

e, ka xu kò q'áòs ka tcāàèa, a máá: “Tseegukagam kò ncēm khóè ba Nqarim dim Cóa Me e,” témé.

⁵⁵Gataga zi kò kái zi khóè zi ēe koe hàna, a nqúu ka téé a ko bódò. Ncēe kò Galilea koe guu a Jeso ba còd a hààraa zi, hàà zi gha hùì Me ka. ⁵⁶Gazi xg'aeku koes kò Maria Magatalena sa hāa, naka Jakoboa tsara Josefaa tsara ka xōds Maria sa hēé, naka Sebetem ka cóásea tsara ka xōd sa hēéthēé e.

Jeso ba ko kg'ónòè

(Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁵⁷Eē i ko dqòa kam kò qguuam khóm Arimatea di ba hàà. Cg'òèa ba kò Josefa a, me kò Jesom dim xgaa-xgaase-kg'ao me e. ⁵⁸Pilatom koem kò síí, a síí Jesom dim tc'áró ba dtcàrà, me Pilato x'àèan tcg'òó máàè mem gha di i. ⁵⁹Me Josefa ba tc'áró ba sèè, a q'úúm qgáím q'anom cgoa tcám Me. ⁶⁰A ba a Gam dis tc'àms k̄abas koe tcāà Me, ncēe nxōám koem kò tshàoa sa. A ba a kiam nxōá ba tc'àms-kg'ám koe ghànèa úú, a qōd. ⁶¹Sara kò Maria Magatalena sa hēé naka Marias c'ēe sa hēéthēé sara tc'ám sa q'óá-kg'amase ntcōóa-ntcōe.

Kòre-kg'ao xu tc'àms di xu

⁶²Xùrikom cáń ka, **Sabata dim cáń ko** kg'ónòèsa mááèm cáń qāá q'oo koe, xu kò kaia xu peresiti xu hēé naka Farasai xu hēéthēé xu Pilatom cookg'ai koe xg'ae, ⁶³a xu a máá: “Kaia tseè, ncēm k̄aa-kg'aom kò qanega kg'òèa hāa kam kò ko méé sa xae ko tc'ēe-tc'ēese, ncēm kò máá: ‘Nqoana dim cáń kar gha x'ooan koe tēe,’ témé sa, ⁶⁴ke x'àèan tcg'òó nakas tc'ám sa qarika kòrèè nakam nxāakg'aiga síí nqoana dim cáń ba tcāà, naka xu nxāasega Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu táá síí Gam dim tc'áró ba ts'āà guu, naka xua khóè ne bìrí naka máá: ‘X'ooan koem tēea,’ témé guu. Ncēes tshúù-ntcōas kháóka ka di sa gha tc'āà dis ka kaisase cg'āè sa ii ke,” ta xu méé. ⁶⁵Me Pilato x̄oa xu a máá: “Kòre-kg'aoan xao gha úúa, ke qōd naka síí tc'ám sa kòre ēe xao ma q'ana khama ma,” témé. ⁶⁶Xu qōd, a síí tc'ám sa kòre, a tc'àmà-tcēekg'am si, a xu a gaa koe kòre-kg'aoan tódò.

Jeso ba ko x'ooan koe tēe

(Mk 16:1-10; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

28 ¹Sabata dim cáń qāá q'oo koe, tc'āà dim cáń di ntcùúkg'ai cgoa kas kò Maria Magatalena sa hēé naka c'ēes Maria sa hēéthēé sara qōd a síí ko tc'ám sa bódò.

²Kas kò kúúga kaias cgùrus nqōóm di sa kúrúse, Nqarim dim moengele ba kò nqarikg'ai koe guu a ko xōa khama, a **tc'àms koe** síí, a ba a síí nxōá sa ghànèa dibi, a gaas koe q'ábà ntcōó. ³Gam di bóòse-q'ooa ne kò túú-

tebem dian khama ii, i kò gam di qgáian tsòan khama ma *gōya-gōyase* q'úú u. ⁴Xu kò kòre-kg'ao xu káise q'ád me, a cgùru, a xu a x'óóa khòèan khama ma xgàruku.

⁵Igabam kò moengele ba khòè sara bìrí a máá: “Táá sao q'ád guu, Jesom ncèe kò xgàuèa hãa ba sao ko qaa sar q'ana ke. ⁶Ncèe koem káa Me e, ghùìeam hãa, ãem kò mééa khama. Ke sao hàà naka xòòèam kò hãa qgáian bód. ⁷Naka saoa ncèeska qháése qòd naka síí Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí, x'ooan koem ghùìèa hãa sa, a ncèeska gaxao ka tc'ãà a ko Galilea koe qòd. Gaa koe xao gha sao-xg'ae Me, témé. Bód, táá sao c'urù guu bìrí saoar hãa sa,” tam méé.

⁸Sara kò q'áòan hēé naka kaisa qāè-tcaoan hēéthēé cgoa tc'ám̄s koe guu a qháése tcg'oa, a qàrò a síí Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí.

⁹Me Jeso ba gaa x'aè kaga xg'ae cgoa sara a, a máá: “Tsgám̄ saod!” témé. Sara hàà cgae Me, a nqàrèa ba qgóó, a sara a dqòm Me. ¹⁰Me nxāaska Jeso ba máá: “Táá q'ád guu, qòd naka síí Tíí qōe ga xu bìrí naka xu Galilea koe qòd, gaa koe xu gha sao-xg'ae Te ke,” témé.

Kòre-kg'ao xu dis xàa sa

¹¹Eè sara khòè sara dàd q'oo koe hãa ka xu kò gaa x'aè kaga kòre-kg'ao xu ka c'èea xu x'áé-dxoom koe síí, a xu a síí wèé zi gúú zi èe kò kúrúsea hãa zi kaia xu peresiti xu koe xàa. ¹²Xu kò kaia xu peresiti xu **khòè ne di xu** kaia xu cgoa xg'ae, a qg'áiku, a xu a ncōo-kg'ao xu kái marian máá, ¹³a bìrí xu a máá: “‘Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ncāa ntcùú ka hàà, a hàà ts'āà Me, èe xae ncāa x'óm̄a hãa ka,’ ta méé xao méé. ¹⁴Ncèes xààs kò ko tc'āà-cookg'aim ka kóm̄è ne xae gha bìrí tchàno-tchano me, a xae a gha qóm̄an koe tcg'dòó xao o ke,” ta xu méé. ¹⁵Xu ncōo-kg'ao xu marian sèé a xu a èe xu kò ma x'áèèa khama ma kúrú. Si kò ncèes tchōà sa Juta ne koe tsaj-tsajè, ncèes noosega.

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe x'áise (Mk 16:14-18; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23; Tsee 1:6-8)

¹⁶Xu 11 xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Galilea koe síí, ãem kò Jeso ba bìrí xuum xàbim koe. ¹⁷Eè xu ko bód Me ka xu kò dqòm Me, igaba xu kò c'èe-kg'áia xu káise tc'èe-tc'èese. ¹⁸Me Jeso ba hàà cgae xu a bìrí xu a máá: “Wèé qaria ner nqarikg'ai koe hēé naka nqōómkg'ai koe hēéthēé máàèa hãa, ¹⁹ke xao qòd naka síí **nqōóm di zi** qhàd zi wèé zi kúrú, naka zi Tiri xgaa-xgaase-kg'aoan kúrú, naka xaoa Xòd ba hēé, naka Cóa ba hēé, naka Tcom-tcomsam Tc'èe ba hēéthēé xu di cg'òèan cgoa tcguù-tcguu ne, ²⁰naka xgaa-xgaa ne naka ne wèé zi gúú zi èer x'áé xaoa hãa zi qgóóa qari. Q'āa méé xao: Tíí ra gha wèé cáman ka gaxao cgoa hãa, i gha nxākkg'aiga síí kurian di chòd-q'oo tcāa sa ke,” tam méé.

MAREKO

Marekom ka góàè qāè tchōà ne,
Jeso Krestem ka

Téé-cookg'ai sa

Marekom di qāè tchōà ne ko ncēe kg'uian cgoa tshoa-tshoase ncēe ko máá: “Jeso Krestem di qāè tchōàn dis tshoa-tshoase sa, Nqarim dim Cóa ba,” témé e, a qhàò zi di ne dtcòm-kg'ao ne góá máàèa hāa.

Ncēes tcgāya sa Marekom ka góàèa hāa, igabas ko Peterem nxāea hāa kg'uian ka kg'ui. (Ncēe zi tcee zi ko Marekom ka kg'ui: Tsee 12:12; 13:13; 15:37-39, Kol 4:10, 2Tim 4:11.) Marekom dis tcgāyas koe zi ko gúú zi qhāése kúrúse: “kúúga” dim kg'ui ba hēé naka “gaa x'aè kaga” di ba hēé naka “qhāése” di ba hēéthhēé xu ko ncēes tcgāyas koe kái q'oro tséékaguè.

Gataga ta ko bód, Jeso ba qarian úúa hāa sa. Gam di qaria ne ko Gam di xгаа-xgaan koe hēé, naka Gam di qarian ncēm dxāwa t'ēean koe úúa hāa koe hēé, naka khóèa nem ko ma gaan di chibian qgóóa máás koe hēéthhēé x'áise.

Jesom kò Gam ka kg'ui nem ko kái-kg'aise “Khòem dim Cóa ba” dim kg'ui ba tséékagu, ncēe ko máá, Nqari Me e, a ba a gaa khoa khòè Me e, témé ba. Hààraa baa, nxāasegam gha hàà Gam di kg'òèan khòè ne tcg'òóá máá, a gane di chibian koe kgoara ne ka (Mk 10:45).

Mareko ba kò kaisase Jesom kò ko kúrú tsééan koe tcāà tcgáía hāa, Gam di kg'uian hēé naka Gam di xгаа-xgaan ka hēéthhēé tamase.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- qāà (8:34-37; 10:45)
- kúúga, gaa x'aè kaga, qhāése

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Jeso ba Galilea koe (1–9)
- Jeso ba Jutea koe (10)
- Jeso ba Jerusalema koe (11–13)
- Jesom di xgàrasean hēé naka Gam dis x'oo sa hēé naka Gam dis x'ooan koe tēe sa hēéthhēé e (14–16)

Jeso ba Galilea koe (1–9)

Johanem tenguù-tenguu-kg'aom di xгаа-xгаа ne

(Mt 3:1-12; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

1 ¹ Jeso Krestem di qāè tchōn dis tshoa-tshoase sa, Nqarim dim Cóa ba. ² Ncēe i ma porofitim Isaiam *dis Tcgāyas* koe ma góásea hāa khama, a ko máá:

“Bòd, Tirim tchōa xàa-kg'ao bar gha
Tsáá cookg'ai koe tsééa úú,
ncēe gha sí Tsarim dàd ba kg'ónòd máá Tsi ba.

³ Tchàa-xgóós koe ko q'au a ko máá:
‘X'aigam *Nqari* ba tu dàd ba kg'ónòd máá,
naka Gam di dàdan tchàno-tchanoa máá Me,
témém dòm ba.”

⁴ Me ko nxāaska Johanem tenguù-tenguu-kg'ao ba tchàa-xgóós koe hàà, a khòè ne tenguù-tenguu, a ba a chibia ne koe ne gha tcóóse a tenguù-tenguuès ka xгаа-xгаа ne, nxāasega ne gha gane di chibian qgóóa mááè ka. ⁵ Me kò wèem nqóóm Jutea di ba hēé, naka wèè ne khòè ne Jerusalema di ne hēéthéé sí cgae me, a ne a gane di chibian nxàe, a Jorotane dim tshàam koe tenguù-tenguuè. ⁶ Johane ba kò nqabè c'òd cgoa kúrúèa qgáfan hana, a khòd dim bàne ba kháóa ba koe qáéa, a kòd tcòman hēé naka qāáka di dènean hēéthéé tc'òd. ⁷ A ba a ko *Nqarim di kg'uian* xгаа-xгаа a ko máá: “Tí qāá q'oo koem ko Gaam èe tí ka qari ba hàà, ncēe qarian ka nqáé tea hāa ba, ncēe qámse a nxàbo tcaia ba kgoara gar tc'āòd tama ba. ⁸ Tshàan cgoar tenguù-tenguu tua hāa, igabam gha Gabá Tcom-tcomsam Tc'èem cgoa tenguù-tenguu tu u,” tam méé.

Jesom dis tenguù-tenguuku sa hēé naka kúrúa bóde sa hēéthéé e

(Mt 3:13–4:11; Lk 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Eè xu cámi xu kam kò Jeso ba Galilea di Nasareta koe guu, a ba a kò Jorotane dim tshàam koe hàà Johanem ka tenguù-tenguuè. ¹⁰ Eè ko Jeso ba tshàan q'oo koe tcg'oa kam ko nqarikg'aian bóde i xgobekg'amse, Me Tcom-tcomsam Tc'èe ba tcíbís khama ii a ko xōa cgae Me. ¹¹ Me kò dòm ba nqarikg'ai koe guu a máá: “Tsáá Tsia Tiri Tsi Cóa Tsi ncàma Raa Tsi i, Tsáá koe Ra ko qāè-tcao,” témé.

¹² Tc'èe ba kò kúúga sèe a qāáka úú Me. ¹³ Me kò 40 cáman qāáka hāa, a ko satanam ka kúrúa bóde. A ba a kò gataga qāáka di kg'oo-coan cgoa hāa, i kò moengelean hàà hùì Me.

Jeso ba ko Gam dis tséé sa tshoa-tshoa

(Mt 4:12-17; Lk 4:14-15)

¹⁴ Eè ko Johane ba qáé-nquus koe tcāàea xg'ara kam kò Jeso ba Galilea koe sí, a Nqarim di qāè tchōn sí xгаа-xгаа, ¹⁵ a máá: “X'ae ba

hààraa, i Nqarim di x'aian cúu u, ke tu gatu di chìbian koe tcóóse naka qǎe tchòàn koe dtcòm,” témé.

Jeso ba ko 4 xu x'aù qgóó-kg'ao xu tcii

(Mt 4:18-22; Lk 5:1-11)

¹⁶Eēm kò Jeso ba Galilea dim tshàam qǎe koe nqáé, kam ko Simone ba hēé naka Simonem ka qōesem Anterea ba hēéthēé tsara bód, tsara ko c'uisi sa tshàan q'oo koe xaoa tcǎa; x'aù qgóó-kg'ao tsara a kò ii khama. ¹⁷Me Jeso ba bìrì tsara a a máá: “Xùri Te tsao, kúrú tsao or gha tsao khòe ne qgóó-kg'ao tsao ii ke,” témé. ¹⁸Tsara kúúga gatsara di c'uisían guu a xùri Me.

¹⁹Eēm ko cg'árése còoka qòd kam ko Sebetem ka cóásem Jakobo ba hēé naka qōesem Johane ba hēéthēé tsara bód, tsara dxòrom q'oo koe hāa a ko gatsara di c'uisían kg'ónò. ²⁰Me kò kúúga tcii tsara a, tsara kò gatsara ka xòm Sebete ba hēé naka gam koe ko tséé xu khòe xu hēéthēé dxòrom q'oo koe qàù, a xùri Me.

Jeso ba ko dxāwa tc'ēean xhàigu

(Lk 4:31-37)

²¹Xu kò Kaperenaume koe síí. Me kò kúúga Sabata dim cárn ka Jeso ba còrè-nquum koe tcǎa, a xгаа-xгаа. ²²Ne kò Gam di xгаа-xгаа-q'ooan ka area hāa. Qarian úúam khòem khamam kò ma xгаа-xгаа ne khama, gane di xu x'ǎè xгаа-xгаа-kg'ao xu khama tamase.

²³Gaam x'aèm ēem kam kò gane dim còrè-nquum q'oo koe c'ēem khòe ba hāa, cg'ǎè tc'ēean kò úúba, me kò q'au a máá: ²⁴“Jeso Tsi Nasareta di Tseè, dùú sa Tsi ko gatá cgoa tc'ēe? Hàà Tsi ko kaàkagu ta a? Q'ana raa díí Tsi i sa - Nqarim di Tsi Tcom-tcomsa Tsi i,” témé.

²⁵Igabam kò Jeso ba **cg'ǎè tc'ēean** dqàè a máá: “Nqoo, naka tcg'oa cgae me!” témé. ²⁶I kò cg'ǎè tc'ēean khòe ba qarika ntcāa-ntcāa, a kaisam q'aum cgoa tcg'oa cgae me.

²⁷Ne kò wèè ne khòe ne area hāa, a ne a kò tèèku a máá: “Dùútsa gúù saa ncēe sa? Kǎbas xгаа-xгаа saa - qarian úúba hāasem ko cg'ǎè tc'ēean ga dqàè i komsana Me ka!” témé. ²⁸I kò kúúga nxàea ba wèém xg'laekum Galilea dim koe qhǎésega tsǎi-tsǎise.

Jeso ba ko kái khòean kg'òèkagu

(Mt 8:14-17; Lk 4:38-41)

²⁹Eēm ko còrè-nquum koe tcg'oa kam kò Simonea tsara Anterea tsara x'ǎé koe síí tcǎa, Jakoboa tsara Johanea tsara cgoa. ³⁰Si kò Simonem ka c'uisè sa cgùrukagu si kos tcìis ka qgóóèa, xu kò Jeso ba gaa x'ǎè kaga gas ka bìrì. ³¹Me kò hàà, a hàà tshàua sa koe sèè a ghùì si. Si tcìi sa guu si, si tshoa-tshoa a tsééa máá ne.

³²Eēm dqòam ka, cáms ko tcàa ka ne kò wèè khòèan tsàako Gam koe óá, dxāwa tc'ëean úúa hāan ga hēéthēé e. ³³Ne kò wèém x'áé-dxoom di ne khòè ne nquu-kg'lám koe xg'aea hāa. ³⁴Me kò **Jeso ba** kái ne ēe ko tǎáka zi tcìi zi tsàara hāa ne kg'òèkagu, a kò gataga kái dxāwa tc'ëean xhàia tcg'òó cgae ne, a kò táá dxāwa tc'ëean kgoara máá i kg'ui, q'āa Mea i kò hāa khama.

Jeso ba ko Galilea koe xгаа-xгаа

(Lk 4:42-44)

³⁵Kaisa ntcùúkg'ai cgoa, qanega i ntcùú u kam kò Jeso ba tēe a c'ëem qgáim nqooa hāam koe qòò, a ba a síí gaa koe còrè. ³⁶Xu kò Simone ba hēé naka gam cgoa kò hāa xu khòè xu hēéthēé xùri Me. ³⁷A xu a ēe xu ko hòò Me ka bìrì Me a máá: “Wèém khòè ba ko qaa Tsi,” témé. ³⁸Me bìrì xu a máá: “Hààn xae cúuse hāa xu x'áé-coa xu koe qòò, nakar gha nxāasega gaa koe thēé síí xгаа-xгаа; gaan domkagar hààraa hāa ke,” témé.

³⁹Me kò wèém Galileam koe qòòa te, a gane di xu còrè-nquu xu koe Nqarim di kg'uiian xгаа-xгаа, a dxāwa tc'ëean xhàiaagu.

Jeso ba ko lepero dis tcìi sa tsàaram khòè ba kg'òèkagu

(Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)

⁴⁰Me kò lepero dis tcìi sa tsàaram khòè ba hàà cgae Me, a hàà qgom-tsi-quri a còrè Me a máá: “Tc'ëe Tsi kòò ne, Tsi ga kúru ter q'ano,” témé. ⁴¹Me kò Jeso ba thòò-xama máá me, a tchoanà tshàu a qgóó me, a bìrì me a máá: “Gatàr ko ma tc'ëe, ke q'ano,” témé. ⁴²Kas kò tcìis lepero di sa kúúga kaà cgae me, me q'ano. ⁴³Me kò Jeso ba qarika x'áé me, a ba a tcg'òó mem qòò, ⁴⁴a bìrì me a máá: “Q'āa, naka táá cúí khòè ga c'ëe gúú ga bìrì guu! Igaba méé tsi qòò naka síí peresitim koe x'áise, naka tsia tsari q'ano-q'anosean domka síí dàòa-mááku zi tcg'òó, ncēm kò Moshe x'áèa hāa zi, x'áís iise khòè ne koe,” témé. ⁴⁵Igabam kò gaam khòè ba tcg'oa a qòòa te a ba a tshoa-tshoa a wèè za ga nxàe e. Me kò gaas gúús domka Jeso ba tààè, x'áéan q'oo koem gha kgoarasea hāase qòòa tean ka, igabagam ko nqoo-nqoosa zi qgái zi koe hāa. Ne kòò khòè ne **qanega** wèè za guu a hàà cgae Me.

Jeso ba ko nqoara hāam khòè ba kg'òèkagu

(Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

2 ¹Cg'orò xu cáim xu qǎa q'oo koem kò Jeso ba gaicara Kaperenaume koe síí, ne kò khòè ne x'áé koem hàna hāa sa kóm. ²Ka ne kò kái ne khòè ne gaa koe xg'aea, i kò kòm ga káa a, nquu-kg'lám koe ga igaba, Me kò **Nqarim dim** kg'ui ba xгаа-xгаа ne. ³Ka xu kò 4 xu khòè xu hàà, khòèm nqoara kò hāa ba ko qgóóa mááku a ógara xu. ⁴Eē xu ko Gam koe úúa ba ka tààè, khòè ne di kái-q'ooan ka, ka xu kò nxāaska ēem kò

Jeso ba hānam qgàim di tchànoan cgoa nquum tcoḃe chùrù, a xu a ãem khòem nqōara kò hāam kò xòḃeam tcoà ba qám. ⁵Eēm ko Jeso ba gaxu di dtcòman bòḃ kam kò nqōara hāam khòè ba bìrì a máá: “Tiri cóáè, chìbia tsi tsi qgóó mááèa,” témé.

⁶Xu kò x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu gaa koe ntcōóa-ntcōe, a ko tcáóa xu q'oo koe tc'èe a ko máá: ⁷“Dùúska ba koáé ncēem khòè ba ncēeta mééa máá? **Nqari bam** ko cóè! Díí ba ga khòèan chìbian gaan di qgóóa máá, Nqarim cúí Me e ka?” ta tc'èe.

⁸Me kò Jeso ba qháése gatà xu ma tcáóa xu koe tc'èea hā sa bóḃ, a ba a tèè xu a máá: “Dùús domka xao ko ãe zi gúú zi tcáóa xao q'oo koe tc'èea máá? ⁹Ndaka nea thamkaà? Khòem nqōara hā ba bìrì a máá: ‘Chìbia tsi tsi qgóó mááèa,’ témé, kana máá: ‘Tèe naka tsarim tcoà ba sèè naka tsia qḃḃ,’ témé saa? ¹⁰Igabar gha x'ái xao o, xao gha nxāasega q'āa, Khòem dim Cóá ba nqōókg'ai koe qarían úúá hā sa, khòèa nem gha chìbian qgóóa máá di i,” témé. A ba a nqōara hāam khòè ba bìrì a máá: ¹¹“Bìrì tsir ko a ko máá: tèe naka tsarim tcoà ba sèè naka x'áéa tsi koe dìbi,” témé.

¹²Me **kúúga** qháése tèe a ba a gam dim tcoà ba sèè, a wèè ne khòè ne cookg'ai koe tcg'oa, ne wèè ne khòè ne are, a ne a Nqari ba dqom̃ a máá: “Ncēeta iis gúú sa ta qanega bóḃ ta ga hāa,” témé.

Jeso ba ko Lefi ba tcii

(Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)

¹³Me Jeso ba gaicara tshàam qàe koe síí, ne kò kái ne khòè ne hàà cgae Me, Me tshoa-tshoa a xgaa-xgaa ne. ¹⁴Eēm ko gaa koe guu kam kò Lefi ba bóḃ, Alefaiom dim cóá ba, me marian ko sèèa xg'ae-xg'aeem nquum koe ntcōóa-ntcōe. Me bìrì me a máá: “Xùri Te,” témé. Me tèe a xùri Me.

¹⁵Eēm Jeso ba hāa a ko Lefim dim nquum koe tc'óó, ka i kò kái mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hēé naka chìbi-kg'aoan hēéthhéé tc'óó cgoa Me, Gabá hēé naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hēéthhéé cgoa; kái ne khòè nea kòò xùri Me khama. ¹⁶Eè xu kò x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu Farasai di xu bóḃ Me mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu hēé naka chìbi-kg'aoan hēéthhéé cgoa ko tc'óó, ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tèè a máá: “Dùús domka ba ko mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hēé naka chìbi-kg'aoan hēéthhéé cgoa tc'óóa máá?” témé.

¹⁷Eēm ko Jeso ba ncēe sa kóm kam kò máá: “Eè tsàa tama ne khòè nea naakan qaa tama, igaba ãe ko tsàa ne ko qaa a. Tchàno ne khòè ner gha hàà tcii kar hàà tama, igabar hààraa, hààr gha chìbi-kg'ao ne tcii ka,” témé.

Jeso ba ko tc'óoan carasean ka tèèè

(Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

¹⁸Nxāaska xu kò Johanem di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hēé naka Farasai xu di xu hēéthhéé tc'óoan carase. Ne kò c'èe ne khòè ne Jeso ba síí cgae a

têe Me a máá: “Dùús domka xu ko Johanem di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu hêé naka Farasai xu di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu hêéthêé tc'ōoan carasea máá, igaba xu Tsari xu xгаа-xгааse-kg'ao xu tc'ōoan carase tama?” témé.

¹⁹Me Jeso ba xᵒa ne a máá: “Sêé-kg'aom kò gam di ne cg'áè-kg'ao ne cgoa hãa ne nea gha ntama tc'ōoan carase? Eêm sêé-kg'aom ko qanega gane cgoa hãa x'aè ka ne cuiskaga tc'ōoan carasea hãa tite. ²⁰Igabam gha x'aè ba hàà, ēem gha ko sêé-kg'ao ba gane koe sêèa tcg'òòè ba; gaam cáń ka ne gha nxãaska tc'ōoan carase.

²¹“Cúí khòè ga káà a, k̄abam qgáí ba gha ncíim cgoa nq̄aba a; gatà i kòo hêé nem gha kabam qgáí ba ncíim koe tòàra tcg'oa, si gha tòà sa càuse. ²²Gataga i khòèan káà a, k̄aba gōéan gha ncíí zi khòo dtcòbè zi koe qg'oe e. A ncèè gatà i kòo hêé ne i gha gōéan dtcòbè zi tòà, i gha gōéan ntc̄a, zi dtcòbè zi tòàra q'aase. Igaba méé i k̄aba gōéan k̄aba zi khòo dtcòbè zi koe qg'oeè,” tam méé.

Sabata dim cáń dis têe sa

(Mt 12:1-8; Lk 6:1-5)

²³C'ēem cáń Sabata dim kam kò Jeso ba ko mabere di xu xhárà xu xg'aeku koe qòò, xu Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu tshoa-tshoa a ko maberean di tcúúan tcuù. ²⁴Xu Farasai xu bìrí Me a máá: “Bòò, dùúska xu ko Sabata dim cáń ka x'áèan koe kgoara máàè tama sa kúrúa máá?” témé.

²⁵Me bìrí xu a máá: “Qanega xao gáé nxárà ta ga hãa Dafitem xg'ao kúrús ka? Eè xu kò gabá hêé naka gam ka c'ēea xu hêéthêé xàbà hãa a kòo c'ēe gúúan tcào ka xu kò kúrú sa. ²⁶Nqarim dim nquum koem kò ma tc̄à sa, Abitarem kò kaim peresiti ba ii x'aè ka, a ba a gam ka c'ēea xu cgoa ts'ee-ts'eekg'aièa péréan tc'óó, ncēe peresiti xu ka cúí ko tc'óòè e, ncēe gabá hêé naka ēe hãa cgoa mea xu hêéthêé kò tc'óóan gaan di kgoara máàè tama a,” témé.

²⁷A bìrí xu a máá: “Sabata dim cáń ba khòèan kúrúa máàèa, i khòèan Sabata dim cáń ba kúrú máàèa tama. ²⁸Khamam Khòèm dim Cóa ba Sabata dim cáń koe ga igaba X'aiga Me e,” témé.

Khòèm nq̄ara tshàua ba

(Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)

3 ¹Me kò gaicara còrè-nquum koe sí tc̄à. Me kò nq̄ara tshàua hãam khòè ba gaa koe hãa. ²Xu kò Farasai xu xaèa kg'ónò Me, a bóò Sabata dim cáń kam gha gaam khòèm ēe nq̄ara tshàua hãa ba q̄èekagu sa, nxãasega xu gha chibi-chibi Me ka. ³Me kò ēe nq̄ara tshàua hãam khòè ba bìrí a máá: “Tēe naka tsia sí khòè ne cookg'ai koe téé,” témé.

⁴Me kò bìrí xu a máá: “Sabata dim cáń ka sa kháé ndaka sa kgoaraèa: q̄èèan kúrú saa kana cg'áèan kúrú saa, khòè ba kg'òèkagu saa kana cg'òo

me saa?” témé. Igaba xu kò kg'ama nqoo. ⁵Me kò xgòase bóò ne, a ba a gane di qari tcúúan ka thòò-tcaoa hãase khòè ba bìrí a máá: “Tchoanà tshàua tsi,” témé. Me kò khòè ba tshàua ba tchoanà, i tshàua ba k̄abise a q̄àè. ⁶Xu kò Farasai xu tcg'oa, a xu a **x'aigam** Herotem di xu tséé-kg'ao xu cgoa xg'ae a qg'áiku, nta xu gha ma Jeso ba cg'òo sa.

Jeso ba ko tshàam q̄àè koe kái ne khòè ne kg'òèkagu

⁷⁻⁸Jeso ba kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa tshàam koe síí, ne kò kái ne khòè ne Galilea koe guu a xùri Me. Eē ne ko wèè zi ēem kòò kúrú zi kóm, ka ne ko kái ne khòè ne Jutea koe hēé, naka Jerusalema koe hēé, naka Itumea koe hēé, naka Jorotane ka ncíi za hēé, naka Ture koe hēé naka Sitone koe hēéthēé guu a hàà cgae Me. ⁹Me Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrí xu dxòro ba kg'ónòna máá Me, khòè ne dis xg'aes domka, táá ne gha nxāasega q̄àea cg'òo Me ka. ¹⁰Kái ne khòè nem kò kg'òèkagua hãa, khama ne kòò ēe kò tcìia hãa ne dqùria síí, síí ne gha qg'óó Me ka. ¹¹Eē ne kòò cg'àè tc'ēean ka tcāà cgaeèa ne bóò Me ne ne ko cg'áé a q'au a máá: “Nqarim di Tsi Cóa Tsi i,” témé. ¹²Me kaisase dxāwa tc'ēean dq̄àè, táá i gha c'ēe ne bìrí dīm ii sa ka.

Jeso ba ko 12 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu nxará tcg'òó

(Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)

¹³Me Jeso ba xàbì ba q'ábà q̄àò, a ba a Gam ko tc'ēe xu tcii, xu Gam koe hàà. ¹⁴Me 12 xu nxará tcg'òó a x'áè úú-kg'ao^a xu ta ma tcii xu, Gam cgoa xu gha hãa ka, a xu a tséèè a Nqarim di kg'uian qòòkagu, ¹⁵a dxāwa tc'ēean xu gha xhàiagu di qarian máàè.

¹⁶Ncēe xua kò: Simonem ncēm kò Petere ta ma tcii ba hēé, ¹⁷Sebetem ka cóásem Jakobo ba hēé, naka Jakobom ka qōesem Johane ba hēé (ncēm kò Boaneregese dis cg'òè sa máà tsara; ncēs cg'òè sa kòò máá: ‘Túú tebean di tsara cóá tsara a,’ témé), ¹⁸Anterea ba hēé, naka Filipi ba hēé, naka Baretolomaio ba hēé, naka Mataio ba hēé, naka Tomase ba hēé, naka Alefaiom ka cóásem Jakobo ba hēé, naka Tadaio ba hēé, naka Simonem (ncēe kò tòókuan x'āà máá ba) hēé, ¹⁹naka Jutase Isekariotem (ncēe kò khòè ne tshàu q'oo koe tcāà Me ba) hēéthēé xu u.

Jeso ba ko Belesebulem ka xгаа-xгаа

(Mt 12:22-32; Lk 11:14-23; 12:10)

²⁰Me nxāaska Jeso ba **dìbì a síí** nquum q'oo koe tcāà. Ne gaicara kái ne khòè ne xg'ae, xu Gabá hēé naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hēéthēé péréan tc'òó ka tààè. ²¹Eē ne ko Gam x'áé di ne ncēe sa kóm, ka ne ko síí tceea tcg'òó Me, tc'ēea ba nxana hãa, ta ne kò tc'ēea hãa khama.

a 3:14 x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

²² Xu kò x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu Jerusalema koe kò guua hãa xu hàà máá: “Belesebulem kam hãa cgaeèa, a ko dxãwa tc'ëean dim x'aigam cgoa dxãwa tc'ëean xhàigu,” témé.

²³ Me Jeso ba tcii ne, a sere-sere zi cgoa kg'ui cgoa ne, a máá: “Ntama ba ga ma satana ba c'ëem satana ba xhàigu?” ²⁴ X'aian kò q'aa-q'aasea hãa ne i cuiskaga ãe x'aian hãa tite. ²⁵ X'áém kò gataga q'aara hãa nem cuiskaga ãem x'áé ba hãa tite. ²⁶ A ncèè satanam kò cúia ntcoeku cgoase a q'aara hãa nem cuiskaga tééa hãa tite, igabam ko chõd-q'oos koe síí. ²⁷ Igabam c'ëem khòè ba cuiskaga qarim khòèm dim nquum koe tcàà, naka gam di zi gúù zi ts'àà hãa tite, kg'aia méém ãem khòèm qari ba qáéa ntcòd. Nxãaska cúígam gha nquua ba q'oo koe tcàà a gam di zi gúù zi ts'àà. ²⁸ Tseegukar ko bìrí tu u: Khòè ne gha wèè chibia ne koe hée naka wèè cg'ãè kg'uian kg'ám q'ooa ne koe ko tcg'oa koe héethée qgóóa mááè. ²⁹ Igaba ãe ko Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'ãèè kg'ui nea chõd tamase qgóóa-máákuan hòd tite, igaba ne chõd tamase chibiga ne e,” tam méé. ³⁰ “Cg'ãè tc'ëea nem úúa,” ta ne mééa domkam Jeso ba ncèeta mééa.

Jesom di ne qhàd ne

(Mt 12:46-50; Lk 8:19-21)

³¹ Jesom ka xõd sa hée naka qõese ga xu héethéa kò hàà, a hàà tchàa koe téé, a c'ëem khòè ba tsée, me síí Jeso ba tcii. ³² Ne kò kái ne khòè ne ntcóóa nxama-nxama Mea hãa khama ne máá: “Bód, sað sa hée naka Tsáá qõe ga xu héethéa tchàa za tãe a ko dtcàrà kg'ui cgoa Tsi ne gha sa,” témé.

³³ Me xõa ne a máá: “Tiris xõd sa díí saa, xu Tíí qõe ga xu díí ga xua?” témé. ³⁴ Me ãe kò ntcóóa nxama-nxama Mea ne ntcáà, a ba a máá: “Ncèea Tiris xõds ga si i, a Tíí qõe ga xu xu u. ³⁵ Wèém khòèm ãe ko Tirim Nqarim nqarikg'ai koe hànám ko tc'ëe sa kúru ba Tíí qõem ga me e, a Tíí qões ga si i, a gataga Tiris xõds ga si i,” tam méé.

Xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa

(Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

4 ¹ Me gaicara tshoa-tshoa a tshàam qàe koe xгаа-xгаа. Si kò kaias xg'ae sa qàea ba koe hãa, Me dxòrom q'oo koe tcàà a tshàam qàe koe síí ntcóó, si kò wèès xg'ae sa tshàam-kg'ám koe gómankg'ai koe téé-tèe. ² Me kái zi gúù zi xгаа-xгаа ne sere-sere zi cgoa, a ba a Gam di xгаа-xgaan koe máá:

³ “Komsana méé tu. Xhàrà-kg'ao ba kò qõd a síí xhàrà.

⁴ Eëm ko xhàrà ka i kò c'ëe cgùrian dàòm qàe koe tcheè, zi tsarà zi hàà tc'óo o.

⁵ I c'ëe cgùrian nxõã-kg'ai di qgàian koe tcheè, ncèe kái góman kò káa a koe. I kò kúúga qháése tsom, góma ne kò kaisa tama khama. ⁶ Eès ko cámi sa qàd ka i ko gaa tsoman dào, a i a kò tõe ga i kò úú tama khama nqai.

7I c'ëe cgùrian dxàman hàna qgái koe tcheè, i dxàman kai, a chúú-chuu u, i táá tc'õoan kúrú.

8I c'ëe cgùrian qãe góman koe tcheè, a i a tc'õoan kúrú, ãe i ko qhúí a ko kai ka i c'ëean 30 khama noo, i c'ëean 60 khama noo, i c'ëean 100 khama noo tc'õoan kúrú.

9Me Jeso ba máá: “Eë tceean úúa hãa ba méém kóm,” témé.

Jesom ko dùús domka sere-sere zi ka kg'ui sa

(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)

10Eëm cúíá hãa ka xu kò 12 xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hëé naka c'ëe ne ãe kò gaa koe hãa ne hëéthëé sere-sere zi ka tõe Me. 11Me kò birí ne a máá: “Gatua máàè, chómsea zi kàa zi Nqarim di x'aian di zi tu gha q'ãa sa. Igaba gane ãe tchàa za hãa ne koe i ko wèè gúúan ga sere-sere zi cgoa nxárá xg'aèè. 12Nxãasega

‘ne gha wèè x'aèan kaga bóò
igaba ne bóò q'ãa tite ka.
A ne a gha wèè x'aèan kaga kóm
igaba ne kómá q'ãa tite,
Nqarim koe ne ko kãbise
a qgóóa máàè ne cúí ga a gha ii.’ ”

13Me birí ne a máá: “Ncëes sere-sere sa tu gáé kómá q'ãa tama? Kháé tu gha nxãaska c'ëe zi sere-sere zi ntama kómá q'ãa?

14Xhárá-kg'ao ba ko kg'ui ba xhárá.

15C'ëè ne khóè nea dàòm qàe koe kò tcheèa hãa cgùrian khama ii, ncëe kg'uim xháráèa koe. Eë ne ko kóm me kagam ko kúúga satana ba hàà, a hàà kg'uim ãe gane koe xháráèa hãa ba séèa tcg'òó.

16Ne c'ëe ne khóè ne nxõán hàna qgái koe kò tcheèa hãa cgùrian khama ii. Nxãa nea ncëe kg'ui ba ne ko kóm ne ko kúúga qãe-tcaoan cgoa hààkagu me ne e, 17igaba ne káá tõe ne e **khama** ne ko xòm x'aè séè a hãa, a ne a ãe i ko kg'uim domka xháéa ne kana xgàrakuan hàà ne ne ko qháésega cg'áé.

18“C'ëe ne khóè nea ãe dxàman koe tcheèa hãa cgùrian khama ii. Gane ãe kg'ui ba kómá ne ne e, 19igaba kg'òès di zi xháé zi hëé, naka qguù sa ncàman hëé, naka c'ëe zi gúú zi ncóóan hëéthëéa kò tcãà cgae ne, a kg'ui ba chúú-chuu, me táá tc'áróan kúrú.

20“C'ëea ne qãe góman koe kò xháráèa cgùrian khama ii. Nxãa ne ko kg'ui ba kóm a ne a ko dtcòmá mááse me, a ne a ko tc'áróan kúrú, i c'ëean 30, i c'ëean 60, i c'ëean 100 ne ne e.”

X'àa-x'aa-kg'ai cgoa dis gúús dis sere-sere sa

(Lk 8:16-18)

21Me birí ne a máá: “Díina ga x'láa-x'aa-kg'ai cgoa dis gúú sa gãbas cgoa xoaba-kg'ai, kana kgàrom dòm q'oo koe tòó? Tseeguan kagas gha téé-

q'ooa sa koe tòòè! ²²Wèès gúùs ãe chómsea hãa sa gha x'áise, si gha ãe qàbi-kg'aièa hãa sa, xgòre-kg'aiè khama. ²³Khòèm ãe tceean úúa hãa ba méém kóm,” témé.

²⁴Me bìrí ne a máá: “Qãèse tu komsana! Eẽ tsi tcg'òóa hãas tc'ãd-tc'ão sa gaas máàè tsi ghas ga si i, a tsi a gha gataga càta máàè si. ²⁵Wèém khòèm ãe úúa hãa ba gha káían máàè. Me gha ãe gúú úú tama ba, ãem úúa hãa gúú-coan ga sèè cgaèè khama,” tam méé.

Tsòmkom cgùrim dis sere-sere sa

²⁶A ba a máá: “Nqarim di x'aia nea ncèeta ii: ‘Khòèm gómán koe cgùri ba xhàrà hãam khama i ii, ²⁷ncèe ko ntcúú ka x'óm a ko koaba ka tãe, me cgùri ba ko cúíaga kai, gam c'úúa hãase. ²⁸Góm ba kò cúíga kg'ama tc'òoan kúrú: kg'aiam ko tsòm a qhúí, a ba a kai, a x'òàn kúrú, i x'òàn tc'áróan kúrú. ²⁹Eẽ i ko tc'òoan x'ãé kaga i ko tcuùè, tcuù di x'aè ne hààraa khama,’ ” tam méé.

Mosetara dis hìis di cgùrian dis sere-sere sa

(Mt 13:31-32, 34; Lk 13:18-19)

³⁰A ba a máá: “Nqarim di x'aia nea gha dùús cgoa nxárá xg'aeè, kana dùútsa sere-seres cgoa ia gha nxárá xg'aeè? ³¹Mosetara *dis hìis* dim cgùrim khama i ii. Ncèè cgùrian kò ko gómán koe xhàràè nem wèè cgùrian nqòómkg'ai di kaga cg'áré me e. ³²Igaba ãem kò xhàràè nem ko tsòm, a kaias hìis xhàrà di sa kúrú, a kaia nxãan kúrú, i gha nqarikg'ai di tsaràn hàà gas di sómán koe nquuan kúrú,” tam méé.

³³Jeso ba kò káí zi sere-sere zi tséékagu, a kg'ui ba bìrí ne tc'ãd-tc'ãos ãe gane ko kómá q'ãas cgoa. ³⁴Táám kò cúí gúú ga gane cgoa kg'ui, sere-serean tséékagu tamase, igabam ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoam kò cúía hãa ka wèès gúú sa qãèse bìrí xu.

Jeso ba ko tc'ãá ba téékagu

(Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)

³⁵Me gaam cárm ãem dim dqòam ka bìrí xu a máá: “Hàà naka xae c'èem xòèm tshàam dim za tchoaba,” témé.

³⁶Xu kò khòè ne gaa koe qaù, a xu a ãem kò hãam dxòrom q'oo koe tcãà, zi kò gataga thée c'èe zi dxòro zi gaa koe hàna.

³⁷Me kò kaíam tc'ãá ba tãe, i tshàam di qhonèan qùbise a dxòrom q'oo koe tcãà, me dxòro ba cg'òè ka hëé. ³⁸Igabam kò Jeso ba dxòrom kháo koe hàna, a tcgábí ba dcãa a x'ómã xòe. Xu ghùì Me, a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, toím xae ko igaba i gáé Tsáá koe gúú méé tama?” témé.

³⁹Me tãe a ba a tc'ãá ba dqàè a tshàa ba bìrí a máá: “Nqoo naka kgàè!” témé. Me tc'ãá ba téé, si kò kaisas nqoo sa xóé.

⁴⁰Me tãe xu a máá: “Dùús domka xao ma q'aea? Dtcòmán xao gáé úú tama?” témé.

⁴¹Xu kaisase q'ád, a xu a tèeku a máá: “Dùútsa khòè ba gáé ncèe ba? Tc'áán ga hée naka tshàan ga hēéthēé ka ko komsanaè ba?” témé.

Jeso ba ko dxāwa tc'ēean úuam khòè ba qāèkagu
(Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)

5 ¹Xu tshàa-dxoom ka c'ēe xòèa ba za tchoaba, Gerase ne dim nqōóm xòè koe. ²Eēm ko Jeso ba dxòrom koe tcg'oa, kam ko cg'āè tc'ēean kò úúa hāam khòèm cgoa xg'ae, tc'ám zi xòè koe kò guua hāa ba. ³Tc'ám zi koe kò x'āèa hāa ba, ncèe khòè ne kò qáéa ba ka tààèa hāa ba, qano di xu tau xu cgoa ga igaba. ⁴Kái-kg'aisem kò ko tshàua ba koe hēé naka nqàrèa ba koe hēéthēé qano cgoa qáéa ntçòè, igabam kò ko qhòm m, a ba a nqàrè di qanoan khòè q'aa. Cúí khòè ga kò kàà a ncèè me i ga di qarian kò úúa hāa a. ⁵Ntcùú ba hēé naka koaba ba hēéthēém kò ko tc'ám zi hēé naka xàbì xu koe hēéthēé q'aua te, a ko nxōán cgoa thòè-thòose.

⁶Eēm ko Jeso ba nqúú ga ii a ko bóò, kam kò qgóéa síí, a síí cookg'iaia ba koe qom, ⁷a kaisase q'au a máá: “Jesoè, kaisase tc'ámáka hànám Nqarim di Tsi Cóa Tseè, dùú sa Tsi ko tíí cgoa tc'ēe? Nqarim cgoa ra ko gaise Tsi a ko máá, táá xgàra te guu,” témé. ⁸Me Jeso ba bìrí me a máá: “Ncèem khòèm koe tcg'oa, tsáá cg'āè tc'ēe tseè!” témé.

⁹Me nxāaska Jeso ba tēè me a máá: “Cg'òèa tsi dííá?” témé. Me máá: “Cg'òèa te Milione e, kái xae e khama,” témé. ¹⁰Me kaisase Jeso ba dtcàrà, táám gha ēem qgáim koe xhàigu xu ka.

¹¹Kái zi xgùu zia kò xàbìm dxùukg'ai koe hāa a ko dxòó. ¹²Ka i ko dxāwa tc'ēean Jeso ba dtcàrà a máá: “Xgùuan dis xg'aes koe tsééa úú ta a, kgoara máá ta a naka ta gaan koe tcāà,” témé. ¹³Me cg'āè tc'ēean kgoara máá i tcg'oa, a i a síí xgùuan koe tcāà, i ēe xgùuan ncèe kò 2,000 khama noo o, kari-karisea xōa a síí tshàam koe tcāà a toim.

¹⁴Eē kòo xgùuan kòre xu khòè xua kò bèe a qgóé a síí x'áé-dxooan koe hēé naka x'áé-coa xu koe hēéthēé xàà a. Ne kò khòè ne ēe kúrúsea hāa sa hàà bóò. ¹⁵Eē ne ko Jesom koe hàà ka ne kò ēe kò dxāwa tc'ēean úúa hāam khòè ba bóò, me gaa koe ntcóóa-ntcōe, a qgáían hana, i tc'ēea ba qāè e, ka ne kò q'ád. ¹⁶Gane ēe kò ēe kúrúsea hāa sa bóò ne kò dxāwa tc'ēean kò úuam khòèm koe hēé naka xgùuan koe hēéthēé kúrúsea hāa sa khòè ne bìrí. ¹⁷Ne tshoa-tshoa a Jeso ba dtcàrà, gane dim nqōóm koem gha tcg'oa sa.

¹⁸Eēm ko Jeso ba dxòrom koe tcāà kam kò ēe kò dxāwa tc'ēean ka tcāàèa hāam khòè ba Gam cgoam gha qòò sa dtcàrà Me. ¹⁹Igabam kò Jeso ba táá kgoara máá me Gam cgoa qòòa ne, a bìrí me a máá: “Dibi x'áéa tsi koe, tsari ne khòè ne koe, naka tsia síí X'aigam nta noose kúrú máá tsia hāa sa hēé naka nta noosem thòè-xama máá tsia hāa sa hēéthēé ka bìrí ne,” témé.

²⁰Me kò khòè ba wèé xu x'áé-dxoo xu ēe kò Dekapolise koe hāa xu koe qòòa te a Jesom gam koe kúrú hāa zi gúú zi kaisa zi ka tshoa-tshoa a khòè ne bìrí, ne wèé ne khòè ne are.

Jairom ka cóáse sa hēé naka khòès Jesom dim qgáí ba kò qgóó sa hēéthéé e
(Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)

²¹Eēm ko Jeso ba dxòrom cgoa tshàam ka ncíí za ka xòèa ba koe tchoaba, ka ne kò káí ne khòè ne Gam koe xg'ae, Me kò tshàam dxuukg'ai koe téé-tēé. ²²Me kò c'ēm khòèm, còrè-nquum di xu tc'āà-cookg'ai xu ka c'ēe ba hàà, Jairo ta kò ko ma tciiè ba, a ba a ēem ko Jeso ba bódò ka nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé. ²³A kaisase dtcàrà Me a máá: “Tiris cóás cg'áré sa x'oos qàe koe hāa, ke cgómna hàà naka Tsia tshàua Tsi tòó cgae si nakas gha nxāasega qāè naka kg'òè,” témé. ²⁴Me tēe a qòð cgoa me, ne káí ne khòè ne xùri Me, a ne a ncq̄rú Me.

²⁵Si kò thēé c'ēes khòès 12 kurian kò úúa hāa a ko xòm x'aèse nxoean hòò sa hāa, ²⁶ncēé kò káí kurian sēé a ko naakan koe tsoðse sa, a kò wèè gúūan ēes úúa hāa ga tséekagu, qāèkaguses gha ka, igabagas kò táá qāè, i kò gaas di tcìian càuse. ²⁷Eēs ko Jesom ka kóm, kas kò káí ne khòè ne xg'aeku koe guu a hàà Jesom kháo koe tcāà, a sa a ēem kò hanam qgáím di xgám-kg'aman qgóó. ²⁸Gas kas kò bìrìse a máá: “Ncèè Gam dim qgáí bar kòò qgóó ne cúígar gha qāè,” témé. ²⁹Si Gam dim qgáí ba qgóó, i kò gaa x'aè kaga gas di tcìian kaà, si cgáé-q'ooa sa koe xám ncāas gas di tcìian koe tsoðè sa. ³⁰Me Jeso ba qarian ncāa tcg'oa cgae Me sa qhásèsega xaṁa q'āa. A ba a kabise khòè ne koe a máá: “Díí na ncāa qgáí Te qgóó?” témé. ³¹Xu Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xq̄a Me a máá: “Khòè ne ma xg'ae cgae Tsia hāa sa Tsi ko bódò, igaba Tsi ko tēè díín qgóó Tsia hāa sa!” témé. ³²Me Jeso ba ntcāà, díín ēes gúú sa kúrúa hāa sam gha bódò ka. ³³Si nxāaska khòè sa ēe kúrúse cgae sia hāa sa bóða q'āa, a sa a hàà nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé q'áðan cgoa, a wèè tseeguan bìrì Me. ³⁴Me bìrì si a máá: “Tiri si cóá seè, sari dtcòm̄a nea qāèkagu sia, ke tòókuan cgoa qòð naka sia sari xháéan koe tcg'oa,” témé.

³⁵Eēm qanega hāa a ko khòè ne cgoa kg'ui, ka ne kò c'ēe ne **Jairom ncēe kò** còrè-nquum dim tc'āà-cookg'aim dim nquum koe kò guua hāa ne hàà, a ne a máá: “Tsáá xuù sa ncāa x'óó, ka tsia ko dùús domka xгаа-xгаа-kg'ao ba qanega xhōe-xhōea máá?” témé. ³⁶Igabam kò Jeso ba táá nqábé kg'uian ēe kòò kg'uiè e, a ba a còrè-nquum dim tc'āà-cookg'ai ba bìrì a máá: “Táá q'áð guu, kg'amaga méé tsi dtcòm̄,” témé. ³⁷A ba a kò táá c'ēe khòè ga kgoara máá i xùri Me, Petere ba hēé naka Jakobo ba hēé naka Johanem Jakobom ka qōese ba hēéthéé xu ka oose. ³⁸Eē xu ko còrè-nquum dim tc'āà-cookg'aim dim nquum koe síí tcāà, kam ko Jeso ba bóðò zi gúú zi qāè tama, ne ko khòè ne q'aua kg'aeku a ko xq̄ò. ³⁹Me tcāà a síí bìrì ne a máá: “Dùús domka zia gúú zi qāè tama, tu ko kg'aeku, a ko xq̄ò? Cóá sa x'óó tama a x'óm̄a hāa ka,” témé.

⁴⁰Igaba ne kò kg'lāè Me. Me wèèa ne ga tcg'òð, a ba a cóás ka xòè ba hēé, naka xòè sa hēé naka ēe kò Gam cgoa hāa xu xгаа-xгаа-kg'ao xu nqoana xu hēéthéé sēé a cóás kò hāa koe tcāà cgoa ne.

⁴¹ Me tshàua sa koe qgóó si, a birí si a máá: “Talita kumi!” témé. Ncêe sa ko máá: ‘Cóá seè, tēe tar ko sáá ka méé,’ témé.

⁴² Si gaa x'aè kaga cóá sa tēe a sa a qōda te (12 kuri si i kò ii). Eēs ko ncēe sa kúrúse ka ne kò kaisase are. ⁴³ Me Jeso ba qarika q'āa-q'āa ne, táá ne gha cúí khòè ga ncēes gúús ka q'āakagu sa. A ba a birí ne a máá: “C'ēe gúú máá si nakas t'ōó,” témé.

Jeso ba ko Nasareta koe xguìè

(Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)

6 ¹ Jeso ba kò ēem qgái ba tcg'oaragu, a Gam dim x'áé-dxoom koe síí, xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xùri Me. ² Me kò Sabata dim cáím ka tshoa-tshoa a còrè-nquum koe xгаа-xгаа. Ne kò kái ne ēe kò kóm Me ne kaisase are a máá: “Ncēem khòè ba wèè zi ncēe zi nda hòda? Dùútsa t'ēe saa ncēe Gam máàèa sa, ncēem ko kaia tsééan are-aresa ga kúrú sa? ³ Kháé ncēe ba gáé xom-kg'aom tama baa, Marias ka cóáse ba, Jakobo ba hēé, Josefa ba hēé, Jutase ba hēé, naka Simone ba hēéthēé xu ka káímkhoe ba. Gam ka qōseasa zi gáé gatá cgoa ncēe koe hāa tama?” ta ne méé. A ne a bōda xguì Me.

⁴ Me Jeso ba birí ne a máá: “Porofiti ba wèè za ga tcommèam khòè me e, gam dim x'áé-dxoom koe hēé naka gam di x'áéan koe hēéthēé cúí oose,” témé. ⁵ A ba a kò gaa koe táá are-aresa zi tséé zi kúrú, igabam kò kg'lama cg'orò ne khòè ne tsàà ko ne koe cúíga tshàua ba tòó, a kg'òèkagu ne. ⁶ Kaisasem kò area hāa, gane di dtcòmān úú tama domka.

A ba a kò x'áé-coa xu koe qōda te a xгаа-xгаа.

Jeso ba ko 12 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tsééa tcg'òó

(Mt 10:5-15; Lk 9:1-6)

⁷ Me kò Jeso ba 12 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu Gam koe tciia óá, a ba a tshoa-tshoa a cáím-cáím tsééa tcg'òó xu, a cg'āè t'ēean xhàigu di qarian máà xu. ⁸ A ba a x'áé xu a máá: “Táá méé xao cúí gúú dàò q'oo di ga séèa mááse guu, igaba méé xao dqàbi hìim cúím gabá séè, naka táá péré kana dtcòbè ga séè guu, naka táá cúí mari ga qòè guu. ⁹ Igaba méé xao nxàbo, naka xaoa táá c'ēe qgái ga séèa mááse guu,” témé. ¹⁰ Gatagam kò thēé birí xu a máá: “Eē xao ko tcāam x'áém koe xao kòo qāese hàakaguè, ne méé xao gaa koe x'āè, naka xaoa nxāakg'aiga síí ēem qgái ba tcg'oara guu. ¹¹ A ncēè c'ēe qgái gaa kò qāese hàakagu xao o tama, ne khòè ne komsana xao o tama, ne méé xao ēem qgáim koe nqàrèa xao di tsharàn qāè-qāè, naka xaoa tcg'oaragu me, nxāasegas gha ēe sa ēe ne khòè ne koe x'ái sa ii ka,” témé.

¹² Xu tcg'oa a xu a síí Nqarim dim kg'ui ba xгаа-xгаа, khòè ne méé ne gane di chìbian koe tcoóse di ba. ¹³ A xu a kái dxāwa t'ēean khòè ne koe xhàigu, a kái ne khòè ne tsàako ne nxúian cgoa tcgàù, a xu a qāèkagu ne.

Johanem tenguù-tenguu-kg'aom dis x'oo sa
(Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)

¹⁴ Me x'aigam Herote ba Jesom ka kóm, cg'õèa ba kò q'ãasea hãa khama. C'ëe ne khòè nea kòo máá: “Johanem tenguù-tenguu-kg'ao Me e. X'ooan koem tãea! Gaa domka i ko ncëe qarian are-aresa zi tséé zi di gam koe kúrúse,” témé. ¹⁵ Igaba ne kò c'ëe ne máá: “Elija Me e,” témé, ne ko c'ëe ne máá: “Porofiti Me e, c'ëe xu porofiti xu ncíi x'aè di xu khamaga ma,” témé. ¹⁶ Igaba ãem ko Herote ncëe sa kóm kam kò máá: “Johanem, ncëer kò q'ãe tcúúa hãa ba, x'ooan koe tãea hãa,” témé.

¹⁷⁻¹⁸ Herote ba kò gam ka káíkhøem Filipim dis khòès Herotiase sa sèèa hãa. Me kò Johane ba Herote ba bíria hãa a máá: “X'áèan koe tsi kgoara mááè tama, tsáá kíim dis khòè sa tsi ga kò sèèa hãa sa,” témé. Khamam kò Herote ba **c'ëe khòèan** tsééa úú, síi i gha Johane ba qg'óó, a qáé, a qáé-nquus koe tcãà ka.

¹⁹ Herotiase sa kò Johane ba hòrea hãa, a kò cg'õo me kg'oana, igabagas kòo tààè. ²⁰ Herote ba kò Johane ba q'áda hãa, a kò nq'áó-nqao mea hãa, tchàno a tcom-tcomsam khòè me e sam kò q'ana hãa khama. Eëm kòo Johane ba kóm nem kò q'ãèse hãa tama, igabam kò komsana ba ncàma hãa.

²¹ Igabas kò q'ãem x'aè ba hòd, me kò Herote ba ábà cáma ba ka gam di xu tc'ãà-cookg'ai xu kaia xu hëé, naka ncõo-kg'ao xu di xu kaia xu hëé, naka Galilea koe kò tc'ãà-cookg'aia xu khòè xu hëéthéé kòè sa kúrúa máá. ²² Eës ko Herotiasas ka cóase sa tcãà a ko Herote ba hëé naka kòès di xu cg'áè-khoe xu hëéthéé xu ko ntcãà máá kas ko Herote ba kaisase q'ãe-tcaokagu. Me x'aigam Herote ba cóa sa bíri a máá: “Wèés gúús èe si ga dtcàrà te sa dtcàrà te, máá si sir gha ke,” témé. ²³ A ba a gaisas cgoa nq'òòkagu si a máá: “Dùús wèés èe si gha dtcàrà te sar gha máá si, tiri x'aian di xòèan c'ëea ga ii igaba,” témé. ²⁴ Si xòès koe síi a máá: “Dùú sa ra gha dtcàrà?” témé. Si xòè sa máá: “Johanem tenguù-tenguu-kg'aom dis tcúú sa dtcàrà,” témé.

²⁵ Si kò x'aigam koe kúúga kabise a máá: “Johanem tenguù-tenguu-kg'aom dis tcúú sar ko g'abas q'oo koes tòóèa hãase dtcàrà,” témé.

²⁶ Me x'aiga ba kaisase tshúú-tcao, igabam kò gaisean ãem kò kúrúa hãa hëé naka cg'áè-khoe ne hëéthéé domkam kò gam dim kg'lui ba ntcoean tc'ëe tama. ²⁷ A ba a kò cg'õo-kg'ao ba qh'áése x'áèan cgoa tsééa úú, síim gha Johanem dis tcúú sa óaga ka. Me kò q'òd a síi Johanem dis tcúú sa q'ãe, q'áé-nquus koe. ²⁸ A ba a gaas tcúú sa g'abas koe tòó a óa, a hàà gaas dxàe-coa sa máá si, si kò cóa sa sèè a xòè sa máá si. ²⁹ Eè xu ko gam di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu èe sa kóm, ka xu kò hàà tc'áróa ba sèè, a síi tc'áms koe kg'ònd o.

Jeso ba ko 5,000 sa nq'áea ne khòè ne tc'òókagu
(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

³⁰ Xu kò x'áè úú-kg'ao xu Jesom koe kabise, a hàà wèè zi gúù zi èe xu kò kúrú zi hëé naka èe xu xgaa-xgaa hãa zi ka hëéthéé bíri Me. ³¹ Igaba i kòo

nxāaska kái khóèan hààku a ko qōòku, xu kò Jeso ba hēé naka Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu hēéthēé táá tc'ōó di x'aèan ga úu khamam kò birí xu a máá: “Hàà xao naka xae nqoo-nqoosam qgáim koe qōò naka xaea síf cúíá hāa naka xao gha nxāasega sāa,” témé. ³²Xu dxòrom cgoa qōò a xu a cúíaga nqoo-nqoosam qgáim koe síf hāa.

³³Ne kái ne khòè ne bóò xu, xu ko tcg'oa, ne díf ga xu u sa bóda q'āa. Ka ne ko x'áé-dxoo xu koe guu a tshàam dxùukg'ai sée, a tc'āà a nqàrèa ne ka gaa za qgóéa síf, a síf còoka hāa a qāa xu. ³⁴Eēm ko Jeso ba dxòrom koe xōa kam ko kaias xg'ae sa bóò, a ba a thōò-xama máá ne, kòre-kg'ao ba úu tama zi ghùu zi khama ne kò ii khama. Me nxāaska tshoa-tshoa a kái zi gúù zi ka xгаа-xгаа ne.

³⁵Eēs ko cáim sa dqòara qōò ka xu ko Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu hàà cgae Me, a máá: “Ncēm qgái ba cúíá hām qgái me e, i ncāa gataga dqòa, ³⁶ke khòè ne qōòa q'aakagu naka ne nxāasega cúúse nxāma-nxāma hāa xu x'áé xu koe hēé naka x'áé-coa xu koe hēéthēé síf c'ēe gúúan x'ámá mááse naka tc'ōó,” témé. ³⁷Igabam kò xoa xu a máá: “Gaxao c'ēe gúúan máà ne naka ne tc'ōó,” témé. Xu birí Me a máá: “Kháé méé xae síf **kái marian** 200 xu qano mari xu tséékagu naka pérén x'ámá máá ne naka ne tc'ōó?” témé. ³⁸Me máá: “Nta noo pérén xao úúá? Qōò naka síf bóò,” témé. Xu síf bóò a máá: “5 xu péré xu hēé naka cáim x'aù tsara hēéthēé e,” témé.

³⁹Me Jeso ba birí xu xu wèè ne khòè ne xg'ae-coa zi cgoa ntcōókagu, tsāa dcāan kg'ai koe. ⁴⁰Ne xg'ae-coa zi 100 ne khòè ne di zi hēé, naka 50 ne khòè ne di zi hēéthēé cgoa ntcōó. ⁴¹Me **ēe xu** 5 xu péré xu hēé naka x'aù tsara hēéthēé sée, a nqarikg'ai koe ghùu-kg'ai, a ts'ee-ts'ee'kg'ai i, a péréan khōá q'aa. A ba a xгаа-xгааse-kg'ao xu máá a, nxāasega xu gha khòè ne sama a ka. Me gataga x'aù tsara wèè ne khòè ne q'aa-q'aaa máá. ⁴²Ne kò wèéa ne ga tc'ōó a ne a xg'āà, ⁴³xu xгаа-xгааse-kg'ao xu ēe ncāa tc'ōóa qaùèan ka 12 xu q'ore xu péré-qàmàn hēé naka x'aù-qàmàn hēéthēé di xu tcāa, xu cg'òè.

⁴⁴Eē kò péréan tc'ōó xu di xg'ae-q'ooa ne kò 5,000 khama noo xu khòè xu u.

Jeso ba ko tshàam tc'amkg'ai koe nàà qōò

(Mt 14:22-33; Jn 6:15-21)

⁴⁵Me Jeso ba qháése Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu chùu, xu dxòrom q'oo koe tcāa, Gam ka xu gha tc'āà a Betesaida koe qōò ka, Gam qanega qaù a ko khòè ne qōòa q'aakagu ka. ⁴⁶Eēm ko x'áé nea xg'ara kam ko xàbì ba q'ábà qàò a síf còrè.

⁴⁷Eēs ko cáim sa dqòa kam kò dxòro ba tshàam nqàè koe hàna, Me kò Gabá gómankg'ai koe cúúse hàna. ⁴⁸Dxòro ba xu kò ko xháé-xháésase qōòkagu sam kò bóò, tc'āá ba xu kò q'óá-kg'ama khama, kam kò q'uu-

kg'ai-q'oo ka hàà cgae xu, tshàam tc'amkg'ai koe nàà qōò a, qàea xu koem kò hãa a ko nqáé xu, ⁴⁹igaba ãe xu kò bód Me, Me tshàam tc'amkg'ai koe xóé a ko nàà qōò, ka xu kò tc'ëea máá dcausoma Me e, ta tc'ëea hãa, a xu a kaisase q'au. ⁵⁰Wèéa xu ga kò bód Me khama, a xu a kaisase q'aea. Me gaa x'aè kaga kg'ui cgoa xu a máá: “Tíí Ra a, ke xao tòón tcáó! Táá q'ád guu,” témé. ⁵¹Eëm ko dxòrom koe gaxu cgoa q'ábà kam kò tc'ãá ba téé. Xu kò kaisase area. ⁵²Pérén kaga xu kò q'ãa tama, i tcáóa xu ga qari-qarièa khama.

Jeso ba ko Genesarete koe tsàako ne khòè ne qãèkagu
(Mt 14:34-36)

⁵³Eë xu ko tshàa ba tchoaba ka xu kò Genesarete dim nqōóm koe hàà, a xu a gaa koe gaxu dim dxòro ba tòó. ⁵⁴Eë xu ko gaxu dim dxòrom koe tcg'oa, ka ne ko khòè ne kúúga Jeso ba bóda q'ãa. ⁵⁵A ne a wèé x'áéan koe qgóéa te, a tshoa-tshoa a tcìi-khoean gaan di tcoàn koe xóóa hàase séèa úú, ãe ne ko kóm i ko máá hànám hãa téméè qgái koe. ⁵⁶Me èem ko nqōó-coa zi koe hëé, naka x'áé xu koe hëé naka nqōóm di c'ëe xòèan koe hëéthéé tcàa ka tsàako khòèan Gam koe séé a úúè, a síí gúú zi ko x'amáguè qgái koe xòòè, a dteçàrà Me, kg'amaga ne gha Gam dim qgáim xgám-kg'am qgóó sa, ne kò wèéa ne ãe ko qgóó Me ne kg'òèkaguè.

Nqarim di x'áè-kg'ámá ne kana khòèan di caua ne
(Mt 15:1-9)

7 ¹Xu Farasai xu hëé naka Jerusalem koe kò guua hãa xu x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu c'ëe xu hëéthéé Jesom koe hààra xg'ae. ²Ka xu ko c'ëe xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bóò, xu ko cg'uriga tshàuan cgoa tc'óó, xg'aà tshàu tamase. ³(Farasai xu hëé naka wèé ne Juta ne hëéthééa kò ncíi cauan tsgōosea ne di koe ga guu a xg'aà tshàu tama ne hãas cookg'ai koe tc'óó tama. ⁴Eë ne kò x'amágu dis qgáis koe guua hãa ne ne tshàua ne xg'aà tamas cookg'ai koe tc'óó tama. Gataga ne kò kái cauan c'ëe úúa hãa, kubian hëé naka suuan hëé naka tc'óó cgoa di zi gàba zi [hëé naka tcoà xu] hëéthéé xg'aà di i.)

⁵Xu nxãaska Farasai xu hëé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hëéthéé Jeso ba tèè a máá: “Dùús domka xu Tsari xu xgaa-xgaase-kg'ao xu gatá ka tsgōosea ne di cauan khama ma kg'òè tama, a ko cg'uriga tshàua xu cgoa péréan tc'óó?” témé.

⁶Me Jeso ba xqà xu a máá: “Eëm kò ko Isaia ba porofita kam kò tseegukaga gaxao qãè khòèan khama ko ma kúrúse xao ka porofita, ncèe i ma góásea hãa khama a ko máá:

‘Ncèe ne khòè ne ko kg'ámá ne cgoa dqòm Te,
igaba i tcáóa ne Tíí koe nqúu u.

⁷Kàà hùise ne ko dqòm Te,

a ko khòè ne di x'áèan xгаа-xгаа,'
témé khama. ⁸Nqarim di x'áè-kg'áman xao kúrú tama a xao a khòèan di
cauan qgóóa qaria hãa," tam méé.

⁹A ba a birí xu a máá: "Nqarim di x'áè-kg'áman xao gha máàa xguú sa xao
q'ana hãa, nxãasega xao gha gaxao di cauan di x'áèan qgóóa qari ka. ¹⁰Moshe
ba kò ncèeta mééa a máá: "Saò ba hée naka saò sa héeéthée tcom,' a ba a kò gaia
máá: 'Dím wèém èe ko xòom ka kana xòos ka cg'áèse kg'ui ba méém cg'òoè,'
témé, ¹¹igaba ncèè khòèm kò ko xòom ka kana xòos ka máá: 'Eër ga ko hùì cgoa
tsia sa, nxã sa *Nqari bar nqòðkagua hãas* máàku^b si i *khamar ko hùia tsi ka
tàdè*,' témé ne xao ko *ncèe sa dtcòm*. ¹²Gaa koe guus ka xao guu me nakam xòò
ba hée naka xòò sa héeéthée c'èe guú ga kúrúa máá tama. ¹³Gaxao di cauan ncèe
xao kúrúa máásea hãa koe xao guu a Nqarim dim kg'ui ba kàà-hùikagua hãa. A
xao a kò èeta iim dàòm ka kái zi gùù zi kúrú," tam *Jeso ba* méé.

Gúù zi khòè ne ko kúrú ne cg'uriga zi

(Mt 15:10-20)

¹⁴A ba a khòè ne Gam koe gaicara tciia óá, a birí ne a máá: "Komsana Te tu
wèéa tu ga, naka tua kórna q'áa. ¹⁵Khòèm ka tchàa koe hãa, a ko gam koe tcàà
sa khòè ba cg'uri-cg'uri tama, igaba èe ko khòèm koe guu a tcg'oa sa ko khòè ba
cg'uri-cg'uris ga si i. ¹⁶[Dím wèém èe tcean úúa hãa ba méém kóm,]" tam méé.

¹⁷Eèm ko Jeso ba khòè ne koe guu a ko nquum q'oo koe tcàà, ka xu ko Gam di
xu xгаа-xgaase-kg'ao xu èes sere-seres ka tèè Me. ¹⁸Me birí xu a máá: "Qanega
xao gáé kórna q'áa tama? Bòð tama xao gáé hãa? Dùús wèés èe ko khòèm koe
tchàa za guu a tcàà sa cg'uri-cg'uri me tite, ¹⁹tcáóa ba koes tcàà tama, a ko
ncàaa ba koe tcàà, a gatà ma nqáé khama," témé. (Ncèeta mééan kam kòò Jeso
ba wèè tc'òoa nea ts'ee-ts'eekg'aièa sa nxàe.)

²⁰Me máá: "Eè khòèm *tcáo* koe ko guu a tcg'oa sa, gaas khòè ba ko cg'uri-
cg'uris ga si i. ²¹igaba i ko q'oo koe, tcáós koe guu a cg'áè tc'èean hée, xóé
cgoakuan hée, ts'áàn hée, cg'òokuan hée, ²²cg'áràn hée, cg'áè zi cau zi hée, kàa sa
hée, cèèan hée, qgóóse tama sa hée, cg'áè tcg'ái cgoa bóòku sa hée, zàróku sa hée,
tc'amaka bóòse sa hée, naka cg'áè tcáo sa héeéthée tcg'oa khama. ²³Wèé zi cg'áè zi
ncèe zia kò q'oo koe guu a tcg'oa a zi a ko khòè ba cg'uri-cg'uri," tam méé.

Khòès di dtcòma ne

(Mt 15:21-28)

²⁴Me Jeso ba gaa koem kò guu a tcg'oa ne Ture dim nqòóm koe síí. A
gaa koem ko síí ka c'èem nquum koe tcàà, a ba a kò tc'èe tama c'èe khòè
gha *gaa koem hãa sa* q'áa sa, igabam gha ma xài sa kò kàà si i.

b 7:11 Gerika sa ko "korebane" dim kg'ui ba tséékagu, a sa a kháóka nxàe, dùù sam ko
ncèem kg'ui ba méé sa: " 'korebane' (ncèe sa ko máá '*Nqarim tcg'òóa máàea hãas* máàku
sa,' téméè")

²⁵ Kas ko kúúga khòès gas dis cóás kò cg'ǎè tc'ēean ka tcǎàèa hǎa sa Jesom ka kóm, a sa a hàà a nqǎrè-kg'ama ba koe cg'ǎé. ²⁶ Khòès ēe sa kò Gerika si i, a sa a kò Sirofonike dim nqǒóm koe ábàèa hǎa. A sa a kò Jeso ba dtcàrà, dxǎwa tc'ēea nem gha cóás koe tcg'ǒó sa. ²⁷ Me Jeso ba xǒa si a máá: “Hààn ta kg'aia cóán tc'ǒókagu, qǎè tama i hǎa cóán di péréan gha sèè a hǎghuan xaoa máàè sa ke,” témé.

²⁸ Igabas kò khòè sa xǒa Me a máá: “Èè, X'aigaè, ēe tafolean ka nqǎaka hàna hǎa hǎghuan ga ko cóán di péré qàmàn tc'ǒó,” témé. ²⁹ Me Jeso ba bírì si a máá: “Èèm xǒam domka si gha qǒò, saris cóás koe i dxǎwa tc'ēean tcg'oara hǎa khama,” témé. ³⁰ Si x'ǎéa sa koe dìbi a sa a síí sao-xg'ae, si cóáse sa tcoàm koe xǒe i dxǎwa tc'ēean tcg'oa cgae sia.

Jeso ba ko q'omase tcee dòmam khòè ba qǎèkagu

³¹ Me Jeso ba Ture dim nqǒóm koe gaicara guu a xgoaba a ba a síí Sitone dim nqǒó ba gǎá a tshàam Galilea dim koe síí, Dekapolise dim xg'aekum koe.

³² Ne kò khòèm ncēe kò q'omase tcee dòma a kg'ui tama ba Gam koe úú, a ne a dtcàrà Me, síím gha tshàua ba gaam khòèm koe tòó sa. ³³ Me Jeso ba khòè ne xg'aeku koe cúía tciia tcg'ǒó me, a ba a síí gaam khòèm di tcee dòman koe tshàua ba tcǎà a ba a tcg'ae a gaam khòèm di taman qgǒó. ³⁴ Me Jeso ba nqarìkg'ai koe ghùì-kg'ai a ba a kaisase sóndò, a bírì me a máá: “Efata!”^c témé (ncēeta i kò mēèè ne i kò máá: “Xgobekg'amse,” téméè). ³⁵ I khòèm di tcee dòman xgobekg'amse, i tama ba ga gataga kgoarase, me qǎèse kg'ui. ³⁶ Me Jeso ba khòè ne x'ǎè, táá ne gha cúí khòè ga bírì i ka. Igabaga ne kò ēem ko ma kúrú u khama noose Gam ka kg'ui.

³⁷ Ne kò khòè ne kaisase are a máá: “Wèè zi gùù zim qǎèse kúrúa hǎa, kg'ui taman gam kg'uikagua hǎa, a ēe kóm taman ga kómkagua hǎa,” témé.

Jeso ba ko 4,000 ne khòè ne tc'ǒókagu

(Mt 15:32-39)

8 ¹ Èè xu cáím xu koes kò gaicara kaias xg'aes khòè ne di sa xg'aea, ka ne kò tc'ǒó ne gha gùù úú tama, Me Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tciia óá, a bírì xu a máá: ² “Ncēe ne khòè ner ko thòò-xama máá, ncēeska ne nqoana cáíman Tíí cgoa hǎa khama, a tc'ǒó ne gha gùù ga úú tama.

³ Ncēè x'ǎéa ne koer kòò xàbà ne hǎase dìbikagu ne, ne ne gha dàðan q'oo koe qgaè-kg'ai a cg'ǎé; c'ēe-kg'ǎía nea nqúù ka guua hǎa khama,” tam méé.

⁴ Xu Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xǒa Me a máá: “Ncēem tchàa-xgóóm koe nea gha ncēe ne khòè ne ntama ma péréan xg'ǎà?” témé. ⁵ Me tèè xu a máá: “Nta noo péréan xao úúa?” témé. Xu máá: “7 xu péré xu u,” témé.

c 7:34 Efata - Ncēem kg'ui ba Hebera dis kg'uis di me e.

⁶Me **Jeso ba** xg'ae sa b'irí si góman-kg'ai koe ntcōó, Me gaxu péré xu 7 xu sèè, a ba a Nqari ba qàè-tcaoa máá xg'ara a khóá q'aa xu, a Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu máà xu, nxāasega xu gha khòè ne máà a ka. ⁷Xu kò gataga thēè cg'orò x'aù-coan úúa, Me kò gataga Nqari ba qàè-tcaoa máá, a ba a Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu máà xu, xu khòè ne máà xu. ⁸Ne kò tc'óó a ne a xg'āà, xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu ēe kò qaùan ka 7 zi q'ore zi tcana cg'oè-cg'oe. ⁹Gane ēe kò tc'óó hāa nea kò 4,000 khama noo. Me kò qōò q'aakagu ne, ¹⁰a ba a gaa x'aè kaga dxòrom q'oo koe tcāà, Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa, a Dalamenuta dim xg'aekum koe qòò.

Farasai xu ko are-aresas x'ái sa qaa

(Mt 12:38-42; 16:1-4)

¹¹Farasai xu kò **Jeso ba** hàà cgae, a tshoa-tshoa a ntcoeku cgoa Me, a xu a qgóó Me xu gha qgáian qaa ka **are-aresas** x'áis nqarikg'ai di sa qaa cgae Me. ¹²Me nxāaska kaisase sòndò a kg'ui a máá: “Dùús domka sa ko ncēes qhàò sa **are-aresas** x'ái sa qaa? Tseegukar ko b'irí tu u a ko máá: Cuisgagas ncēes qhàò sa cúís x'áis ga sa x'áíèa hāa tite!” témé. ¹³Me guu xu a dxòrom q'oo koe tcāà, a xgoaba a **tshàa ba** b'ara, a tshàam di c'ēe xòèan za qòò.

Farasai xu hēè naka Herote ba hēéthēè xu dis péré gāè-gāe sa

(Mt 16:5-12)

¹⁴Xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu péréan sèè c'urúa hāa, a cúim péré ba dxòrom q'oo koe úúa hāa. ¹⁵Me Jeso ba q'āa-q'āa xu a máá: “Q'āa méé xao, naka kōrese hāa Farasai xu hēè naka Herotem di péré gāè-gāean hēéthēè koe,” témé. ¹⁶Xu nxāaska kg'ui cgoaku a máá: “Péré cgoa xae hàà tama,” témé.

¹⁷Me Jeso ba tc'ēea xu q'oo koe hàna sa q'ana hāase b'irí xu a máá: “Dùús domka xao ko péréan xao úú tamasa ka kg'ui cgoakua máá? Qanega xao gáé bóò q'āa tama kana kóma q'āa tama? Tcáóa xao gáé tsóágase x'óó-x'ooèa? ¹⁸Tcgáian xao úúa hāa ka xao gáé bóò tama, a tceean úúa hāa ka xao gáé kóm tama? Tc'ēe-tc'ēese tama xaoa? ¹⁹Eēr kò ko 5 xu péré xu 5,000 ne khòè ne khóá q'aa máá, ka xaoa kò ēe kò qaù hāa péréan ka nta noo zi q'ore zi tcana cg'oè-cg'oe?” témé. Xu xoa Me a máá: “12 zi q'ore zi i,” témé. ²⁰**Me gaia máá:** “7 xu péré xu 4,000 ne khòè ner ko khóá q'aa máá xu, ka xaoa kò ēe kò qaù hāa péréan ka nta noo zi q'ore zi tcana cg'oè-cg'oe?” témé. Xu xoa Me a máá: “7 zi q'ore zi i,” témé. ²¹Me tèè xu a máá: “Kháé xaoa qanega kóma q'āa tama?” témé.

Jeso ba ko Betesaida koe káà tcgáim khòè ba bóòkagu

²²Ka xu kò Betesaida koe síí. Ne c'ēe ne khòè ne káà tcgáim khòè ba Gam koe óága, a ne a dtcàrà Me, tshàua bam gha tòò cgae me ka. ²³Me

kò Jeso ba kàà tcgáim khòè ba x'òàa ba koe sèè, a x'áém ka tchàa za tcg'oa cgoa me. A ba a ãem ko tcg'ae tcgái me a xg'ara, ka tshàua ba tòó cgae me, a tèè me a máá: “C'èe gúù ga tsi ko bódò?” témé. ²⁴Me ghùì-kg'ai a ba a máá: “**Eè**, khòèa ner ko bódò, igaba i hìi zi khama ii a ko qōòa te,” témé. ²⁵Me Jeso ba gaicara gaam tcgái koe tshàua ba tòó, me qāèse bódò, i tcgáia ba qāè, me wèès gúú sa qāèse bódò. ²⁶Me x'áéa ba koe tsééa úú me a máá: “Táá x'áém q'oo koe tcāà guu,” témé.

Petere ba ko Jesom koe nxàese

(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)

²⁷Jeso ba kò Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu cgoa Kaesaream Filipim dim qgáim qàe koe hàna hãa xu x'áé-coa xu koe tcg'oa a síi.

Eè xu dàò q'oo koe hãa kam ko Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu tèè a máá: “Khòè nea ko máá, dìí Raa témé?” témé. ²⁸Xu xqà Me a máá: “Johane Tsi tcguù-tcguu-kg'ao Tsi i, ta ne ko méé, ne ko c'èe ne máá: ‘Elija Tsi i,’ témé, ne ko c'èe ne máá: ‘Porofiti xu ka c'èe Tsi i,’ témé,” ta xu méé.

²⁹Me gaicara tèè xu a máá: “Kháé gaxaoa ko máá, dìí Raa?” témé. Me Petere xqà Me a máá: “Tsáá Tsia Kreste Tsi i,” témé. ³⁰Me Jeso ba qarika x'áè xu, táá xu gha cúí khòè ga Gam ka birí sa.

Jeso ba ko Gam dis x'oos ka kg'ui

(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

³¹Me nxāaska tshoa-tshoa a xгаа-xгаа, Khòèm dim Cóa ba gha kái zi gúú zi koe xgàrase sa, a gha **khòè ne di xu** kaia xu hēé, kaia xu peresiti xu hēé, naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu ka hēéthēé bóda xguìè, a gha cg'òòè, a ba a gha nqoana cáman qāá q'oo koe x'ooan koe tēe sa, tam méé. ³²Ncēe sam kò kgoarasease kg'ui, me Petere séèa tcg'òó Me a tshoa-tshoa a dqàè Me. ³³Igabam kò Jeso ba ãem ko ntcēè a ko Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu bódò ka Petere ba dqàè a máá: “Tíí koe tcg'oa, satanaè! Nqarim di zi gúú zi koe tsi tc'èea tsi tcāà tama, igaba tsi khòèan di zi gúú zi koe tcāà tc'èea ke,” témé.

³⁴Kam ko kaias xg'aes khòè ne di sa hēé naka Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu hēéthēé Gam koe tciia óá, a birí ne a máá: “Ncēè c'èem khòèm kò xùri Te kg'oana ne méém bóda xguìse naka baa gam dim xgàu ba dcēè naka xùri Te. ³⁵Díim wèém èe gam dis kg'òè sa qgóóa qari kg'oana hãa bas gha aaguse cgae, igaba díim wèém èe ko Tíí hēé naka qāè tchòan hēéthēé domka gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè, ba gha hòò si khama. ³⁶Dùúska ba gha khòè ba kháé kabisea mááè, ncēè wèém nqóó bam kòò hòò, a ba a gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ne? ³⁷Kana ba gha khòè ba gam dis kg'òès téé-q'oo koe dùútsa gúú sa tcg'òó a máà? ³⁸Díim wèém èe ko Tíí hēé naka Tiri kg'uian hēéthēé sau-cgaeese ba, ncēs qhàòs cg'áràn

hēé naka cg'āèan hēéthēé dis koe, ba gha thēé Khòèm dim Cóm ka sau-cgaeseè, ēem gha ko tcom-tcomsa xu moengele xu cgoa, Xòdm di x'ààn koe hāase hàà ne,” tam méé.

9 ¹Me bìrí xu a máá: “Tseegua ner ko bìrí xao o: Ncēe koe téé-tēe ne ka c'ēea nea x'ooan xàma hāa tite, Nqarim di x'aia ne ne bód, i qarían cgoa hàà tamás cookg'ai koe,” témé.

Jesom di bódse-q'ooa ne ko kabise a táá

(Mt 17:1-13; Lk 9:28-36)

²Jeso ba kò 6 cáman qāá q'oo koe Petere ba hēé naka Jakobo ba hēé naka Johane ba hēéthēé xu sēé a gaxu cúí xu cgoa kaim xàbi ba q'ábà qad; i kò gaa koe ga cookg'iaia xu koe bódse-q'ooa ba kabise a táá. ³Gam di qgáia ne kò kabise a tcaàkose q'úú, ncēe cúí khòé ga nqōómkg'ai koe qgáian xg'aà naka i q'úúa hāa titem q'úú ba. ⁴Ka tsara kò kúúga Elija ba hēé naka Moshe ba hēéthēé tsara gaa koe bódse, a ko Jesom cgoa kg'ui. ⁵Me Petere ba Jeso ba bìrí a máá: “X'aigaè, qāès gúú si i ncēe xae ncēe koe hāa sa. Ke hàà naka xae nqoana nquu-coa xu ncēe koe kúrú, nakam c'ēe ba Tsari, nakam c'ēe ba Moshem di, nakam c'ēe ba Elijam di,” témé. ⁶C'úúam kò hāa dùú sam gha kg'ui sa, kaisase xu kò q'aea hāa khama.

⁷Si kò túú-c'òd sa qàbia tcāà xu, me kò kg'ui ba túú-c'òds q'oo koe guu a tcg'oa a máá: “Ncēe ba Tirim Cóm Me e, ncàma Raa ba, komsana Me,” témé.

⁸Eè xu ko qháése ntcēè ka xu kò cúí khòé ga táá bód, a Jesom cúim Gabá bód.

⁹Eè xu ko xàbim koe xōa kam kò x'áè xu, táá xu gha ncāa xu ko bódès gúú sa cúí khòé ga bìrí sa, qaneam Khòèm dim Cóm ba sí x'ooan koe tēe tamás còokg'ai koe. ¹⁰Xu gaam kg'ui ba tcáoa xu koe tòoa mááse, a gaxu ka tèeku: x'ooan koe tēes ko dùú sa nxàe sa.

¹¹Xu nxāaska tēe Me a máá: “Dùús domka xu ko x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu máá: ‘Elija ba méém kg'iaia hàà?’” témé. ¹²Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Elija ba ko kg'iaia hàà wèè zi gúú zi kg'ónò; ka i dùús domka góàea hāa, Khòèm dim Cóm ba méém xgàrase, naka baà khòè ne ka xguèè, ta ma ma?” ¹³Igabagar ko Elijam hààraa hāa sa bìrí xao o, ne kò wèès gúús ēe ne kò tc'ēea hāa sa kúrú cgae me, ēe i kò ma gaam ka ma góásea hāa khamaga ma,” tam méé.

Jeso ba ko dxāwa tc'ēean úúam cóa ba qāèkagu

(Mt 17:14-21; Lk 9:37-43a)

¹⁴Eè xu ko xgaa-xgaa-kg'ao xu koe hàà, ka xu ko kaias xg'ae sa bód si nxāma-nxāma xua hāa, xu x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hāa a ko ntcoeku cgoa xu.

¹⁵Si kò kúúga wèès xg'ae sa Jeso ba bód, a sa a kaisase are, a qàràa sí cgae Me a sí tsgám Me. ¹⁶Me kò tēè xu a máá: “Dùú sa xao ko ntcoeku cgoa ne?” témé.

¹⁷Me xg'aes koe kò hāam khòem c'ěe ba x̄oa Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, tirim cóá bar Tsáá koe óágaraa, kg'uikagu me tamam dxāwa tc'ěe bam úúa hāa khama. ¹⁸Wèè x'aèan ěe i ko qarú cgae me ka i ko qáú me, me kg'ám-q'ooa ba koe xùbúan tcg'òò, a x̄óóa ba gāò, a xgàruku. Ra ncāa Tsari xu xgaa-xgaase-kg'ao xu dtcàrà, xhàia xu gha guu u ka, igaba xu ko tààè,” témé.

¹⁹Me Jeso ba x̄oa ne a máá: “Oo, tsóágase dtcòm úú tamás qhàò sa gáé ncēe sa! Nta noo x'aèa ne Ra gha gatu cgoa hāa? Nta noose Ra gha qáò-tcaoa máá tu u? Oá me Tíí koe,” témé.

²⁰Ne ko cóá ba Gam koe óá. Eè i ko gaa dxāwa tc'ěean Jeso ba bóò kaga i kò cóá ba qarika ntcāa-ntcāa, me gómankg'ai koe cg'áé a dibi-dibise, i kg'ám-q'ooa ba koe xùbúan tcg'oa.

²¹Me Jeso ba cóám ka xòò ba tèè a máá: “Nta noo x'aèan ba úúa a ko ncēeta hēé?” témé. Me cóám ka xòò ba máá: “Cg'áré-q'ooa ba koe ga i guu a tshoa-tshoa mea hāa. ²²Káí-kg'aise ěe i kò ko tshoa-tshoa me ne i ko c'eean q'oo koe xaoa tcāà me naka tshàan q'oo koe hēéthēé e, cg'ōo me i gha ka, igaba ncēè c'ěe gúù tsi ga kòò kúrú ne méé tsi thōò-xama máá ta a naka hùì ta a!” témé.

²³Me Jeso ba bìrí me a máá: “A ncēè dtcòmà tsi kò hāa ne i wèè gúúan ga thamka a,” témé. ²⁴Kúúgam ko cóám ka xòò ba q'au a máá: “Dtcòm ra ko, ke tiris kàà dtcòmš koe hùì te!” témé.

²⁵Eèm ko Jeso ba xg'ae sa bóò si ko qàrà síí cgae Me, kam ko cg'áè tc'ěean dqàè a máá: “Tsáá tc'ěe tsi nqóbó a q'omasen tcee dòmà tseè, dqàè tsir ko a ko máá, tcg'oa cgae me naka táá gaia gam koe tcāà guu!” témé. ²⁶Ka i ko dxāwa tc'ěean q'au, a ěe i ko kaisase qgaè-qgae-kg'ai mea xg'ara ka tcg'oaragu me. Me kò cóá ba x'óóam khòem khama ii, ne káí ne khòè ne tc'ěea máá, x'óóam hāa, ta tc'ěea.

²⁷Me Jeso ba tshàua ba koe qgóó a ghùì me, me tèè a nqàrè ka téé.

²⁸Eèm ko nquum q'oo koe tcāà, ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu dxùukg'ai koe tèè Me a máá: “Dùús domka xaea kò tààè, a xhàia guu u tama?” témé.

²⁹Me Jeso ba x̄oa xu a máá: “Ncēeta iia nea c'ěe gúù kaga tcg'òòèa hāa tite, igaba còrèan ka cúíga a,” témé.

Jeso ba ko gaicara Gam dis x'oos ka kg'ui

(Mt 17:22-23; Lk 9:43b-45)

³⁰Eèm qgáim koe xu kò tcg'oa a Galilea dim nqóó ba tchoaba. Jeso ba kò c'ěe khòèan ga gha hàna xu hāa qgáian q'āa sa tc'ěe tama, ³¹Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xum kòò xgaa-xgaa khama, a ko bìrí xu a máá: “Khòèm dim Cóá ba gha hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcāàè, ne gha cg'ōo Me, Me gha ěem cg'ōòèa ka nqoana cáman qāá q'oo koe tèè,” témé. ³²Igaba xu kò ěem ko méé sa táá kómá q'āa, a xu a kòò gataga thēé tèèa ba q'áò.

Dìí ba kaia?*(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)*

³³Xu kò Kaperenaume dim nqōóm koe síí. Me ãe xu nquum q'oo koe hãa ka tẽe xu a máá: “Dùú sa xao ncãa ko dàòm q'oo koe ntcoekua máá?” témé. ³⁴Igaba xu kò nqoo, ncãa xu dàòm q'oo koe kg'ui cgoaku díina kaia hãas ka khama.

³⁵Me ntcōó a ba a 12 xu tciaa xg'ae a birí xu a máá: “Ncẽe c'ẽem khòem kò tc'ãa di ba ii kg'oana hãa, ne méém wèe ne ka kháóka ka dis téé-q'ooos di ba ii, naka qãa ba ii,” témé.

³⁶A ba a cg'árém cóá ba sèe a xg'aekua xu koe tòó, a sèe a tchãma me, a birí xu a máá: ³⁷“Díím wèém ãe ko ncẽeta iim cóá ba Tiri cg'òean koe qãese hàakagu ba ko Tíí tc'áróga qãese hàakagu; me díím wèém ãe ko Tíí qãese hàakagu Te ba, Tíí qãese hàakagu Te tama, igabam ko Gam ãe tséé Tea hãa ba qãese hàakagu,” témé.

Eẽ gaxae cgoa ntcoeku tama ba gaxae ka c'ẽe me e*(Lk 9:49-50)*

³⁸Me Johane ba birí Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, c'ẽem khòe ba xae kò bód, me ko Tsari cg'òean cgoa dxãwa tc'ëean xhàiagu, xae kò sixae ka c'ẽem tama me e domka gatà hëéan cara me,” témé.

³⁹Igabam kò Jeso ba máá: “Táá cara me guu. C'ẽem khòem ãe ko Tíí cg'òe cgoa kaias tséé sa kúrú ba qháese kãbise naka Tíí ka cg'ãese kg'uia hãa tite ke, ⁴⁰ẽe gaxae cgoa ntcoeku tama ba gaxae xòe koe hàna khama. ⁴¹Tseeguan kagar ko birí xao o a ko máá: Díím wèém ãe ko Tiri cg'òean domka qgàisa tshàan dis kubi sa máà xao o, Krestem di xao o domka ba gha tseeguan kaga Gam di surutan hòò,” témé.

Chìbi kúrúaguku sa*(Mt 18:6-9; Lk 17:1-2)*

⁴²“Díím wèém ãe ko ncẽe ne cg'áré ne ncẽe ko Tíí koe dtcòm ne ka c'ẽe ba chìbian kúrúagum ka i gha qãe ii, gáí cgoa dis nxōás kaias kòo qg'áóa ba koe qáea tòóe, me kiam tshàam q'oo koe xaoa tcãàe ne.

⁴³“A ncẽe tsarim tshàum kòo chìbi kúrúaguku tsi ne, q'ãea tcg'òó me. Qãea i máá tsia, nqoara tshàu tsi gha a kg'òes koe tcãa sa, cãm x'òà tsi gha a chòò tamas c'ees dxãwam dis q'oo koe tcãan ka ke. ⁴⁴^d

⁴⁵“A ncẽe nqàrèa tsi kò ko chìbian kúrúaguku tsi ne, q'ãea tcg'òó o. Qãea i gha máá tsia, cúí c'òá tsi gha a kg'òes koe tcãa sa, cãm c'òá a chòò tamas c'ees dxãwam dis q'oo koe tcãan ka ke. ⁴⁶^e

d 9:44 C'ẽe zi tcgãya zi Gerika di zi ncẽe xùri ko kg'uiian úú: “ncẽe gaa koe hàna ne di nxãian x'óó tama koe, c'ẽem ts'irì tamam koe” (48 òm xg'aeku ba bóò thëé). **e 9:46** 44 òm xg'aeku ba bóò

⁴⁷“A ncèè tsarim tçgáim kò ko chìbian kúrúkgu tsi ne, hōbèa tçg'òó me. Cúí tçgái a Nqarim di x'aian koe tçãa sa qãè si i, cãm tçgái a chõð tamas c'ees dxãwam dis q'oo koe tçãan ka ke, ⁴⁸ncèè ***gaa koe hana ne di*** nxaian x'óó tama koe, c'eem ts'iri tamam koe.

⁴⁹“Wèèm khòè ba gha c'eean cgoa tsaubereè, si gha wèès dàda-mááku sa tãbean cgoa tsaubereè. ⁵⁰Tabea ne qãè e, igaba gaan di tsau-q'ooan kòo káà, ne i gha gaicara ntama ma kúrúè a tsau? Gatu xg'aeku koe méé tu tãbean khama ii, naka tua tòókuan úúa hãase c'èe ne cgoa x'ãè,” tam méé.

Jeso ba Jutea koe (10)

Aagukus khòè khara di sa
(Mt 19:1-12; Lk 16:18)

10 ¹Me kò Jeso ba gaa koem ko guu ka Jutea dim xg'aekum koe síí, a Jorotane dim tshàa ba tchòaba, zi kò khòè ne di zi xg'ae zi gaicara xg'ae cgoa Me, Me caua ba a kò ii khama gaicara xgaa-xgaa ne.

²Xu kò Farasai xu hàà cgae Me, a xu a kúrúá xu kòo bóó Me khama tèè Me a máá: “A x'áèan koe ia kgoaraèa khòèm gha gam dis khòè sa aagu sa?” témé.

³Me Jeso ba tèèm cgoa xq̄a xu a máá: “Moshe ba kò ntama ma x'áè xao o?” témé. ⁴Xu máá: “Moshe ba xg'ao khòè ba kgoara máá aagukuan dis tçgãya sam gha góá, a ***gam dis khòè sa*** aagu sa,” témé.

⁵Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Gaxao di qari tcúúan domkam kò Moshe ba ncèem x'áè ba góá máá xao o. ⁶Igabam xg'ao Nqari ba nqóòm ko tshoa-tshoase koe ga guu a khòè ba hée naka khòè sa héeéthée kúrúá. ⁷Gaa domkagam gha khòè ba xòð ba hée naka xòð sa héeéthée khara guu, a ba a gha gam dis khòès koe tc'àmàse, ⁸khara gha nxãaska èe khara cãm khara cúim tc'áró ba kúrú, a gaicara cãm ii tite, igaba khara gha cúim tc'áró ba ii. ⁹Gaa domka méés èem Nqari ba xg'ae-xg'aeèa hãa sa táá cúí khòè kaga q'aa-q'aaè guu,” tam méé.

¹⁰Eè xu Gam cgoa nquum q'oo koe hãa ka xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu gaicara ncèes gúús ka Jeso ba tèè. ¹¹Me kò bìrí xu a máá: “Dìim wèèm èe ko gam dis khòè sa aagu, a ko c'ees khòè sa sèè ba ko cg'áràn kúrú, ¹²a ncèè gaas igabas kòo gas dim khòè ba aagu, a ko c'èem khòè ba sèè nes ko cg'áràn kúrú,” témé.

Jeso ba ko cóán ts'ee-ts'eekg'ai
(Mt 19:13-15; Lk 18:15-17)

¹³Ne kò khòè ne cóán Gam koe óá, tshàua bam gha tòó cgae e ka, xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu dqàè ne.

¹⁴Igaba ãem ko Jeso ba ãe sa bõd kam kò kaisase xgòà, a bìrì xu a máá: “Cóán guu naka i Tíí koe hàà. Táá xgàè-kg'am m guu, Nqarim di x'aia nea gatà ii ne di i ke. ¹⁵Tseegua ner ko bìrì tu u a ko máá: Díím wèém ãe Nqarim di x'aian, cóán ko ma sèè e khama ma sèè e tama ba cuiskaga gaan koe tcana hãa tite,” témé. ¹⁶A ba a nxãaska gaa cóán sèè a tchàma, a tshàua ba tòó cgae e, a ts'ee-ts'eekg'ai i.

Oguàm khòè ba
(Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)

¹⁷Eẽm ko Jeso ba xgoaba a ko dàda ba koe qõd, kam kò khòè ba qàrà sít cgae Me, a sít cookg'aia ba koe qhòm tsi qúrùà ntcóò, a tèè Me a máá: “Qàè Tsi xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, nta ra gha hëè a nxãasega chòd tamas kg'òè sa hòd?” témé. ¹⁸Me Jeso ba bìrì me a máá: “Dùúska tsi ko qàè tsi khòè Tseè ta ma tcii Tea máá? Cúí khòè qàè ga kàà a, igaba Nqarim cúí Me e. ¹⁹X'àèan tsi q'ana hãa: Táá cg'õo guu, táá cg'áràn kúrú guu, táá ts'ãà guu, táá tshúù-ntcõan nxàe guu, táá kàan cgoa gúùan sèèa mááse guu, saò ba hëè naka saò sa hëéthëé tcom, ta ko mée e,” tam mée. ²⁰Me bìrì Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, ncèe zi gúù zir ncísega tshoa-tshoa a cóár ii koe ga ko kúrú,” témé. ²¹Me kò Jeso ba ãem ko bõd me ka ncàm me, a bìrì me a máá: “Cúís gúù sa tsi ko tcào. Qõd naka tsia sít wèés gúùs ãe tsi úúa hãa sa x'ámágu, naka tsia ãe dxàua hãa ne khòè ne máà, naka tsia gha nxãasega nqarikg'ai koe qguu sa úúa hãa, naka hàà xùri Te,” témé. ²²Me kò ncèes gúùs ka tshúù-tcaokaguè, a kò tshúù-tcaoa hãase qõd, káí zi gúù zim kò q'òda hãa khama.

²³Me kò Jeso ba Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu ntcàa a ba a máá: “Tsóágase i gáé gha qaria, gane ãe qguua hãa ne khòè ne gha Nqarim di x'aian koe tcàa sa,” témé.

²⁴Xu kò Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu Gam di kg'uiian ka kaisase area.

Igabam kò Jeso ba gaia bìrì xu a máá: “Cóá xaoè, tsóágase i gáé qaria Nqarim di x'aian koe tcàa sa. ²⁵Kameles ga dqààm tcgáí di kòmàn koe tcàa sa thamka si i, qguàm khòèm gha Nqarim di x'aian koe tcàas ka,” tam mée.

²⁶Xгаа-xгаа-kg'ao xu kò kaisase are, a xu a tèè Me a máá: “Kháé ba gha nxãaska díí ba kgoaraè?” témé.

²⁷Me Jeso ba bõd xu a máá: “Khòèa ne ko tààè, igabam Nqari ba tààè tama, wèè gúùà ne Nqarim koe subu u khama,” témé.

²⁸Me nxãaska Petere ba tshoa-tshoa a bìrì Me a máá: “Bòd, wèè gúùan ga xae guua hãa a ko xùri Tsi,” témé.

²⁹Me Jeso ba máá: “Tseegua ner ko bìrì xao o a ko máá: Wèém khòèm ãe gha Tíí hëè naka Tiri qàè tchòàn hëéthëé domka x'áéa ba guu, kana káíkhoea ba, kana qõea ba, kana xõd sa, kana xõd ba, kana cóáa ba,

kana xhàràa ba ga igaba, ³⁰nxāa ba gha 100 q'oro noose hòd o: x'áéan ga hēé, naka káíkhoa ba ga hēé, naka qōea ba ga hēé, naka dxàe xōda ba ga hēé, naka cóáa ba ga hēé, naka xhàràan ga hēé, naka xgàrakuan ga hēéthēé e, ncēeta hāa x'aèan kaga, a gataga hàako x'aèan ka chōd tamas kg'òè sa hòd. ³¹Igaba ēe kái ne còoka hàna nea gha kháóka di ne ii, ne gha ēe kháóka hāa ne còoka di ne ii,” tam méé.

Jeso ba ko nqoana dis ka Gam dis x'oos ka kg'ui

(Mt 20:17-19; Lk 18:31-34)

³²Xu kò dàòm q'oo koe hāa a ko Jerusalema koe qōd, Me Jeso ba tc'āa-cookg'ai xua, xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu kaisase area hāa, ne kò ēe ko xùri Me ne q'aea hāa. Me kò gaicara 12 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu sèea tcg'òd, a tshoa-tshoa a dùútsa gúus gha hàà kúrúse cgae Me sa bìrì xu ³³a máá: “Bód, Jerusalema koe xae ko qōd, Me gha Khóèm dim Cóá ba kaia xu peresiti xu hēé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēé tshàu q'oo koe tcāà. Xu gha x'oos koe chibi-chibi Me, a gha tǎá zi qhàd zi di ne tshàu q'oo koe tcāà Me, ³⁴a ncōi Me, a kg'ám tsharàn cgoa tcg'ae cgae Me, a qoa Me, a cg'ōo Me. Igabam gha nqoana dim cárn ka x'ooan koe tēe,” tam méé.

Jakoboa tsara Johanea tsara dis dtcàrà sa

(Mt 20:20-28)

³⁵Tsara kò nxāaska Jakobo ba hēé naka Johane ba hēéthēé tsara síi cgae Me, ncēe kò Sebetem ka cóáse ii tsara, a bìrì Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, wèés gúus ēe tsam ko Tsáá koe tc'òà sa méé Tsi kúrúá máá tsam m sa tsam ko tc'ēe,” témé. ³⁶Me bìrì tsara a a máá: “Dùú sa ra gha kúrúá máá tsao o sa tsao ko tc'ēe?” témé. ³⁷Tsara máá: “Kúrúá Tsi gha máá tsam sa ncēe si i: Tsari x'áàn koe méé Tsi kgoara máá tsam m nakam c'ēe ba Tsarim x'òàm kg'áòm xòè za ntcōo nakam c'ēe ba dxàes x'òàs xòè za ntcōo,” témé. ³⁸Igabam kò Jeso ba bìrì tsara a a máá: “Dùú sa tsao ko dtcàrà sa tsao c'úua hāa! Kgoana tsaoa gha a kubis Tíi ko kg'áà q'oos koe kg'áà kana tsaoa gha ncēer tcguù-tcguuèa hāas tcguù-tcguuku cgoa tcguù-tcguuè?” témé. ³⁹Tsara máá: “Kgoana tsam gha a gatá hēé,” témé. Me Jeso ba bìrì tsara a, a máá: “Kubis ēer ko kg'áà q'oos koe tsao gha kg'áà, a tcguù-tcguukus ēer gha ko tcguù-tcguuès cgoa tcguù-tcguuè, ⁴⁰igabaga ncēe kg'áò x'òàa Te xòè za ntcōo sa hēé, naka dxàe x'òàa Te xòè za ntcōo sa hēéthēér Tíi kgoara máá tama, igaba i nxāan ēe i kg'ónòna mááèa hāa ne di i,” tam méé.

⁴¹Eè xu ko c'ēe xu 10 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ncēe sa kóm ka xu ko tshoa-tshoa a kaisase Jakoboa tsara Johanea tsara xgòà cgae. ⁴²Me Jeso ba Gam koe tciia óá xu a bìrì xu a máá: “Q'ana xao hāa, ēe tǎá zi qhàd zi koe koma x'aiga ii xu ko gaxu di qarian gane koe tséékagu sa, xu ko gane

di xu tc'ãà-cookg'ai xu gaxu di qarian gane koe x'ái sa. ⁴³Igaba méé i gaxao koe táá gatà ii guu, igaba ãe ga gaxao ka kaia hãa ba méém gaxao dim tséé-kg'ao ba ii, ⁴⁴nakam diím wèém ãe gha gaxao ka tc'ãà-tc'ãase ba wèém khòém dim qãà ba ii. ⁴⁵Khòém dim Cóa ba hààraa, hààm gha tsééa máàè ka tamase, igabam hààraa, hààm gha **khòè ne** tsééa máá ka khama, a ba a hààraa, kg'òèa bam gha hàà **khòè ne** máà ka, kái ne khòè ne di chibia nem gha x'ámá tcg'òó di iise,” tam méé.

Jeso ba ko káà tcgáím Baretimaio ba qãèkagu
(Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)

⁴⁶Xu kò Jeriko koe hàà. Eëm ko Jeso ba Jeriko koe tcg'oa, Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu cgoa hëé naka kái ne khòè ne cgoa hëéthëé e, kam ko káà tcgáím dtcàrà-kg'aom Baretimaio, Timaio ka cóase ba dàòm qàe koe ntcóòá-ntcõe. ⁴⁷Eëm ko kóm Jesom Nasareta di Me e sa kam ko tshoa-tshoa a q'au a máá: “Jesoè, Dafitem ka tsgòose-coa Tseè, thòò-xama máá te,” témé. ⁴⁸Ne kái ne dqàè me a máá, nqoo méém témé, igabam ko kaisase q'au a máá: “Dafitem ka cóase Tseè, thòò-xama máá te,” témé. ⁴⁹Me Jeso ba téé a ba a máá: “Tcii me,” témé. Ne ãe káà tcgáím khòè ba tcii, a birí me a máá: “Tòòn tcáo naka tsia tãe, tcii tsim ko ke,” témé. ⁵⁰Me gaam khòè ba gam dim koà ba ncemeagu, a ba a nxàia tãe a Jesom koe sí. ⁵¹Me Jeso ba tèè me a máá: “Dùú sar gha kúrúa máá tsi sa tsi ko tc'èe?” témé. Me káà tcgáím khòè ba birí Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, bóòr gha sar ko tc'èe,” témé. ⁵²Me Jeso ba birí me a máá: “Qòò, tsari dtcòma nea qãèkagu tsia hãa ke,” témé. Me kò kúúga bóò, a xùri Me.

Jeso ba Jerusalema koe (11–13)

Jeso ba ko Jerusalema koe tcãà
(Mt 21:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

11 ¹Eë ne ko Jerusalema koe hëé naka Betefage koe hëé naka Betania koe hëéthëé cùù, Olife dim xàbim koe, kam kò Jeso ba Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu ka cáàm tsara tsééa tcg'òó, ²a birí tsara a, a máá: “Gatsao cgoa q'óá-kg'amkua hãam x'áém koe tsao qòò. Eë tsao ko tcãà ne tsao gha qanega cúí khòè kaga qábìè ta ga hãam donghi-coa ba hòò me qáése tãe; kgoara naka Tíí koe óága me. ³A ncèè c'èe khòè kòò tèè tsao o, dùúska tsao ko ncèeta hëé sa ne méé tsao birí i naka máá: ‘X'aiga ba ko qaa me, a ba a gha kúúga kabi me,’ témé.”

⁴Tsara qòò a sí donghi-coa ba sao-xg'ae, me xhàrom-kg'ám ka tchàa koe qáéa tòóèa, tsara kgoara me. ⁵Ne kò c'èe ne khòè ne gaa koe kò téé-tãe ne tèè tsara a, a máá: “Dùú sa tsao ko kúrú, a ko donghi-coa

ba kgoara máá?” témé. ⁶Tsara kò ěem ko ma Jeso ba ma bìrì tsara a khamaga ma bìrì ne, ne guu tsara a, tsara qōd. ⁷A tsara a donghi-coa ba Jesom koe óá, a tsara a kò gatsara di qgáian gam koe tcee, Me qábi me. ⁸Ne kò kái ne khòè ne gane di qgáian dàdm q'oo koe khàrà, ne c'ěe ne hìian di nxāán khóá a khàrà. ⁹Eě kòo cookg'iaia ba koe qōd ne hěé naka kháóa ba koe kòo xùri Me ne hěéthěéa kò q'au a máá:

“Hosana!

Ts'ee-ts'eeq'g'iaie méém

ěe ko X'aigam **Nqarim** di cg'òèan cgoa hàà ba.

¹⁰ Ts'ee-ts'eeq'g'iaie méé i x'aian

gatá ka xòdm Dafitem di i, ncěe kò hàà a,

Hosana, ěe kaisase tc'amaka hàna ba!”

témé.

¹¹ Me kò Jerusalema koe tcāà, a tempelem koe síí, a ěem kò caate a wèè zi gúú zi bóò ka, nxāakamaga i kò dqòara hàà khamam **Gam di xu** 12 xu kgoaba a Betania koe qōd.

Jeso ba ko faia dis hìi sa cgúí

(Mt 21:18-19)

¹² Q'uu dim cárm ka, ěe xu Betania koe guua hàà kam kò xàbàa hàà.

¹³ Khamam kò nqúú ka hàà a faia dis hìi sa bóò, si toàràan úúa, kam ko síí cgae si, síím gha c'ěe gúú ga hòd cgae si ka. Eěm ko hàà cgae si kam kò cúí gúú ga táá hòd, igaba toàran cúí ga a, faia di zi hìi zi gha tc'òoan kúrúm x'aèm tama me e kò ii khama. ¹⁴ Kam kò gaas ka máá: “Táá méé i cúí khòè ga gaicara chòd tamase, sáá koe tc'òoan tc'óó guu,” témé. Xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu kóm Me.

Jeso ba ko tempele ba q'ano-q'ano

(Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹⁵ Xu ko Jerusalema koe hàà tcāà, Me kò Jeso ba tempelem q'oo koe tcāà a tshoa-tshoa a khòè ne ěe hàà a ko x'ámágu ne hěé naka ěe ko hàà x'ámá ne hěéthěé xhàigu, a ba a marin ko xg'ámá q'aa ne di tafolean hěé naka ntcóó-q'ooan ěe ko tcíbían x'ámágu ne di hěéthěé xùbuku cgoa. ¹⁶ A kò cúí khòè ga táá kgoara máá i c'ěe gúú cgoa ga tempelem q'oo koe nqáé. ¹⁷ Me kò khòè ne xгаа-xгаа, a bìrì ne a máá: “Góáse tama i gáé hàà naka máá:

“Tirim nquu ba gha

wèè zi qhàò zi dim còrè-nquu ba

ta ma tcièè’

témèè tama?

Igaba tu gatu ts'āà-kg'ao ne di x'āè-q'ooan kúrú me!” tam méé. ¹⁸ Xu kò kaia xu peresiti xu hěé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hěéthěé gaas gúú

sa kóm, ka xu kò cg'õo Me xu gham dàò ba qaa; bèe Me xu kò ko khama, wèés xg'aes khòè ne di sa kò Gam di xгаа-xgaan ka area hãa khama.

¹⁹Eë i ko dqòa ka xu kò *Jeso ba hēè naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hēèthēè* x'áé-dxoom koe tcg'oa.

Faia dis hìis nqai sa

(Mt 21:20-22)

²⁰Eë xu ko ntcùúkg'ai cgoa nqáé ka xu ko faia dis hìis qàè koe nqáé, a bód si si tòbea sa cgoa ga c'òda hãa. ²¹Petere ba kò tc'ēe-tc'ēese a birí Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, bód! Faia dis hìis ncēe Tsi ncãa ko cgúí sa ncãa nqai,” témé.

²²Me Jeso ba xoa xu a máá: “Nqarim koe méé xao dtcòmàn úú. ²³Tseegukagar ko birí xao o: Díím wèém ēe ko ncēm nxōá xàbì ba birí a máá: ‘Tēe naka tshàam q'oo koe xaoa tcààè,’ témé, a tcáóa ba q'oo koe káise tc'ēe-tc'ēese tama, igaba ko dtcòm, ēem nxàea hãas gha kúrúse sa, nxãam ka i gha hàà kúrúse. ²⁴Gaa domkar ko birí xao o a ko máá: Dùús wèés ēe xao ko còrèan cgoa dtcàràs ka méé xao nxãakamaga xao mááé sia hãa sa dtcòm, nxãaskas gha gaxao koe kúrúse. ²⁵Gataga méé xao wèè x'aèan ēe xao téé ko còrè ka qgóóa mááku, c'ēe gúú xao kò gaxao ka c'ēean cgoa úúa hãa ne, nakam gha nxãasega gaxao ka Xòòm ncēe nqarikg'ai koe hãa ba chìbia xao qgóóa máá xao o. ²⁶[Igaba ncèè qgóóa mááku tama xao kò hãa nem cuiskaga gaxao ka Xòòm nqarikg'ai koe hãa ba chìbia xao qgóóa máá xaoa hãa tite,]” tam méé.

Jesom di qarian dis tèè sa

(Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)

²⁷Xu gaicara Jerusalema koe hàà. Eēm ko Jeso ba tempelem q'oo koe tcàà, ka xu kò kaia xu peresiti xu hēé, naka x'áé xгаа-xгаа-kg'ao xu hēé, naka *khòè ne di xu* kaia xu hēèthēé hàà cgae Me. ²⁸A tèè Me a máá: “Ndaka qari cgoa Tsi ko ncēe zi gúú zi kúrú kana ia díín qarian máá Tsia hãa Tsi ko ncēe zi gúú zi kúrú?” témé.

²⁹Me Jeso ba xoa xu a máá: “Cúís gúú sar gha tèè xao o. Xoa Te méé xao, nakar gha nxãasega birí xao o, ndaka qarian cgoar ko ncēe zi gúú zi kúrú sa. ³⁰Johanem dis tcguù-tcguukus ka birí Te: nqarikg'ai koe sa kò guua hãa, kana sa kò khòèan koe guua hãa? Xoa Te,” témé.

³¹Xu kò gaxu ka c'ēea xu cgoa xóé a tèèku a máá: “‘Nqarikg'ai koe e,’ ta xae kò ko méé, nem gha nxãaska tèè xae e a máá: ‘Kháé xao nxãaska dùús domka dtcòm me tama?’ témé. ³²Igaba xae gha máá: ‘Khòèan koe e,’ témé - Khòè ne xu kò ko bèe, Johane ba tseegu dim porofiti me e sa ne kò wèè ne khòè ne q'ana hãa khama.” ³³Xu kò nxãaska Jeso ba xoa a máá: “C'úúa xae hãa,” témé.

Me kò Jeso ba xoa xu a máá: “Tíí igabar birí xao o tite, ndaka qarian cgoar ko ncēe zi gúú zi kúrú sa,” témé.

Chóo-kg'oman di xu xhàrà-kg'ao xu dis sere-sere sa
(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)

12 ¹Me kò tshoa-tshoa a sere-sere zi cgoa kg'ui cgoa ne a máá: “C'ëem khóè ba kò kg'om xhàrà ba xhàràa, a ba a kò xhàro ba gaam koe kúrúa nxàma-nxàma, a ba a gōéan ko kúrúem haje ba hée naka tc'amaka qàòm nquu ba hēéthēé gaa koe tshào. A ba a c'ëe xu xhàrà-kg'ao xu cgóbè me, a c'ëem nqōóm koe qōò.

²“Eēm ko *tcuàan dim* x'aè ba hàà kam ko qāa ba xhàrà-kg'ao xu koe tsééa úú, nxāasegam gha sí kg'om xhàrà di tc'ōoan c'ëe sée cgae xu ka.

³Xu kò sée a xg'ám me, a kàà gúuse tsééa kabi me.

⁴“Me gaia c'ëem qāa ba tsééa úú cgae xu, xu sí tcúúa ba koe thōò-thōo me, a sau-saugase qgóo me.

⁵“Me kò c'ëe ba tsééa úú, xu nxāa ba cg'ōo. A xu a c'ëe xu kái xu kaga gataga hēé, c'ëe xu xu kò xg'ám, a c'ëe xu cg'ōo.

⁶“Cúim cóám kaisasem kò ncàma hāa bam kò úúa, a ba a kò gaam gabá tsééa úú cgae xu, a birise a máá: ‘Tirim cóá ba xu gha tcom a qgóose,’ témé. ⁷Igaba xu kò ēe xu xhàrà-kg'ao xu biriku a máá: ‘Ncēe ba gúú zi ka q'ōòsem ga me e, ke hààn xae cg'ōo me, naka zi gha gúú zi gaxae di ii,’ témé. ⁸Xu kò sée a cg'ōo me, a kg'om xhàrà ka tchàa koe xaoa tcg'òò me,” tam méé.

⁹**Me nxāaska Jeso ba tēè xu a máá:** “Kháé ba gha nxāaska kg'om xhàrà ka q'ōòse ba hàà dùú sa kúrú?” **témé, a ba a máá:** “Eē xu xhàrà-kg'ao xum gha hàà cg'ōo, a ba a gha xhàrà ba c'ëe xu xhàrà-kg'ao xu máá. ¹⁰Qanega xao gáé ncēes Tcgāyas **Nqarim di** sa nxará tama, ncēe ko máá:

‘Nxōás ēe kò tshào-kg'ao xu ka bóda xguìèa hāa sa, kaisase cgáés nxōá sa kúrúa hāa.

¹¹Ncēe X'aigam **Nqarim** ma kúrúa hāa ga a, si ncēe sa tcgái-q'ooa ta koe t'ōè si i,'”

témé.

¹²Ka xu ko qáé Me kg'oana, igaba xu kò xg'ae sa bèe, ēes sere-seres kam kòo gaxua nxàe xu sa xu kò q'ana hāa khama, xu kò guu Me a qōò.

Kaesaram koe suruta ne
(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)

¹³Ka xu ko nxāaska kháóka c'ëe xu Farasai xu hēé naka c'ëe xu Herotem di xu xùri-kg'ao xu hēéthēé Gam koe tsééa úú, nxāasega xu gha sí kg'uim ko zi gúú zi cgoa qgóo Me ka. ¹⁴Xu hàà a birí Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, q'ana xae hāa tseegu di Tsi khóè Tsi i sa, a c'ëe khóè cgoa ga tchōà úú tama, khóèan di téé-q'ooan Tsi nqábé tama khama. Igaba Tsi ko Nqarim dim kg'ui ba tseeguse xgaa-xgaa. Ka i gáé kgoara

máàa hãa **Roma ne ðim x'aigam** Kaesara ba méém surutaè sa, kana méém táá surutaè saa? Suruta méé ta kana méé ta táá suruta saà?” témé.

¹⁵Igagam kò Jeso ba gaxu dis kàa sa q'ana hãase bìri xu a máá: “Dùús domka xao ko kúrúia bóò Tea máá? C'ëem qano mari ba xao máà Te nakar bóò,” témé. ¹⁶Xu mari ba máà Me, Me bìri xu a máá: “Dìin dis tcúú sa ncëe sa, naka gatàa ðín cg'òèa ncëe e?” témé. Xu máá: “Kaesaram di si i,” témé.

¹⁷Me Jeso ba bìri xu a máá: “Eë Kaesaram di ii sa Kaesara ba máà, naka ëe Nqarim di ii sa Nqari ba máà,” témé. Xu kò kaisase are Me.

X'ooan koe tées qãá q'oo koe séèku sa
(Mt 22:23-33; Lk 20:27-40)

¹⁸Xu kò Saduke xu, ncëe kò ko máá, x'ooan koe tée sa kàa si i, témé xu hàà cgae Me, a hàà tèè Me, a máá: ¹⁹“Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, Moshe ba xg'ao x'àèan koe góá a máá, ncëe khòèm kò kàà cóáse khòè sa x'óóa guu, ne méém gam ka qòese ba èes dxàe-ntcōa sa séè, naka baà gam ka káimkhoe ba cóán ábà máá. ²⁰Xu kò 7 xu khòè qòeku xu hàna. Me kò kg'áfáaka di ba khòè sa séè a cóán úú tamase x'óó. ²¹Me kò cáim di ba gaas dxàe-ntcōa sa séè, a gataga cóán úú tamase x'óó. I kò nqoana ðim ka gataga cúí ga thée ii. ²²Xu kò wèéa xu èe 7 xu ga cóá úú tamase x'óó. Si kò khòès ga sa thée kháóka x'óó. ²³Eë i ko x'ooan koe téeè ka sa gha gaxu ka ndakam di saà? Ncëe wèéa xu 7 xu xg'ao séè sia hãa ka?” ta xu ma tèè Me.

²⁴Me Jeso ba x̄a xu a máá: “Dùús domka xao ts̄a hãa? **Nqarim di zi** Tcgāya zi ko méé sa hēé naka Nqarim di qarian hēéthēé xao c'úua hãa domkaa? ²⁵Eë ne ko khòè ne x'ooan koe tée ka ne séèa hãa tite, a ne a séèkuan kgoara máàa hãa tite, igaba ne gha nqarikg'ai di moengelean khama ii. ²⁶A èe x'óóa hãa ne ko x'ooan koe ghùìès ka xao gáé qanega Moshem dis Tcgāyas koe nxárá ta ga hãa, hìis di tchōàn ðim xg'aekum koem kò Nqari ba nta gam ka méé sa a máá: ‘Tíí Ra Abrahamam ðir Nqari Ra a, a Isakam ðir Nqari Ra a, a Jakobem ðir Nqari Ra a, tam mééa koe? ²⁷Eë x'óóa hãa ne ðim Nqarim tama Me e, igabagam èe kg'òèa hãa ne di Me e; khama xao kaisase ts̄a hãa,’ tam méé.

Kaiam x'àè-kg'ám ba
(Mt 22:34-40; Lk 10:25-28)

²⁸Me kò c'ëem x'àè xgaa-xgaa-kg'ao ba hàà, a kóm xu xu hãa a ko ntcoeku. Me èem ko Jeso ba qãèm x̄a ba máá xua hãa sa bóòda q'ãa ka tèè Me a máá: “Ndakam x'àè-kg'ám ba wèé xu ka tc'ãà di baa?” témé.

²⁹Me Jeso ba x̄a me a máá: “Wèé xu x'àè-kg'ám xu ka tc'ãà di ba ncëe me e:

‘Oo, Iseraeleè, komsana,

gatá dim X'aigam Nqari ba,
 X'aigam Nqari ba cúí Me e,
³⁰ naka tsia gha X'aigam tsarim Nqari ba
 wèé tcáóa tsi cgoa hēé,
 wèé kg'òèa tsi cgoa hēé,
 wèé tc'ēea tsi cgoa hēé,
 naka wèé qaria tsi cgoa hēéthēé ncàm,'
 témé,

³¹ Me ko cím di ba máá:

‘Eē tsi ma ncàmsea hāa khamaga ma
 méé tsi tsáá ka c'ēe ba ncàm,'

témé. C'ēe x'áè-kg'ám ga káa a ncēm x'áè-kg'ám ka kaia a,” tam méé.

³² Me kò x'áè xгаа-xгаа-kг'ao ba bírí Me a máá: “Xгаа-xгаа-kг'ao Tseè, tseegu Tsi ko, c'ēean ga káa a, igaba gaam cúí Me e, ³³ gataga i cgáé e, Nqari ba tsi ga wèé tcáóa tsi cgoa hēé, naka wèé kómá q'áa tsi cgoa hēé, naka wèé qaria tsi cgoa hēéthēé ncàm sa, naka ēe tsi ma ncàmsea hāa khamaga ma tsáá ka c'ēe ba ncàmán hēéthēé e. A wèé zi dàda-mááku zi hēé naka qhàea-mááku zi ka hēéthēé cgáé e,” témé.

³⁴ Eēm ko Jeso ba bóó, tc'ēegasem ncāa xoa sa kam kò bírí me a máá: “Nqarim di x'aian ka tsi nqúù tama,” témé. I kò gaa koe guus ka khóèan bèe, c'ēe tèè ga i gha tèè Me sa.

Dafitem ka Tsgōose-coam dis tèè sa

(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)

³⁵ Eēm Jeso ba tempelem q'oo koe hāa a ko xгаа-xгаа kam kò tèè ne a máá: “Nta hēés ka xu ko x'áè xгаа-xгаа-kг'ao xu máá, Kreste ba Dafitem ka Tsgōose-coa Me e, témé? ³⁶ Dafitem tc'áró-tc'aróa kò Tcom-tcomsam Tc'ēem ka kg'uikaguè, a máá:

‘X'aiga ba ko Tirim X'aiga ba bírí a máá:
 ‘Kg'áò x'òàa Te xòè za ntcōó
 nakar nxāakg'aiga sí Tsari cg'òo-kг'aoan
 nqàrè-kг'ama Tsi koe tòó,'

témé.’ ³⁷ Dafitem ga ba ko ‘X'aiga’ ta ma tcii Me, ka ba gha nxāaska ntama gam ka Tsgōose-coa ba ii?” témé.

Si kò kaias xg'ae sa qāè-tcaolan cgoa komsana Me.

Jeso ba ko Farasai xu hēé naka x'áè xгаа-xгаа-kг'ao xu hēéthēé dqàè

(Mt 23:1-36; Lk 20:45-47)

³⁸ Eēm ko xгаа-xгаа kam kò Jeso ba máá: “X'áè xгаа-xгаа-kг'ao xu koe méé tu q'òésea hāa, ncēe ko qáó qgáí-dxooan hāa, a x'ámágu di zi qgáì zi koe tsgámkagukuan qaa xu, ³⁹ a ko kaia zi ntcōó-q'oo zi còrè-nquu xu koe qaa xu, naka tcom-tcomsa zi ntcōó-q'oo zi hēéthēé e kōèan di zi qgáì zi

koe. ⁴⁰Ncēe ko dxàe-ntcōa zi di nquuan tc'ōóa xgǎá, a ko x'áise xu gha ka qáòse còrè xu. Eēta ii khòea ne gha kaisase thòokase xgàraè,” tam méé.

Dxàe-ntcōas dis tcg'òóa mááku sa
(Lk 21:1-4)

⁴¹Me kò Jeso ba aban ko tòòèm qgái ba q'óá-kg'ama hāase ntcōó, a ntcōó a ko xg'aes ko ma gaas di marian tempelean di ma tcāa sa bóò. Ne kòò kái ne khòè ne qguùà hāa ne kái marian tcāa. ⁴²Si kò dxàua hāas dxàe-ntcōa sa hàà cáám qano mari tsara ncemea tcāa, xg'ae-q'ooa tsara kòò thebe dim mari ba kúrú tsara.

⁴³Me kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Gam koe tciaa óá, a bìrí xu a máá: “Tseegua ner ko bìrí xao o: Ncēes dxàe-ntcōas dxàua hāa sa ncāa wéé ne khòè ne nqáéa hāase aban ko tòòèm qgáim koe marian tcana. ⁴⁴Wèé ne khòè nea kò gane di qguùan koe guu a tcg'òó, igabas kò gaa sa gas di dxàuan koe guu a wééan èes kò úúa hāa ga tcg'òó khama,” témé.

Jeso ba ko tempelem dis kōbes ka kg'ui
(Mt 24:1-2; Lk 21:5-6)

13 ¹Eēm ko Jeso ba tempelem koe guu a tcg'oa, kam ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'èe ba bìrí Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, tsóágase t'òè xu nxōá xu hēé naka nquu xu hēéthēea gáé ncēe e,” témé.

²Me Jeso ba bìrí me a máá: “Ncēe xu nquu xu kaia xu tsi ko bóò? Cuisagagas ncēe koe cúís nxōás ga sa c'èes tc'amkg'ai koe guuèa hāa tite, wééa zi ga gha xòóa qàrìè,” témé.

Xgaa-xgaase-kg'ao ne gha xgáèè
(Mt 24:3-14; Lk 21:7-19)

³Me ēem kò qanega Olife dim xàbim tc'amkg'ai koe q'ábà ntcōe, a tempele ba q'óá-kg'ama hāa, ka xu ko Petere ba hēé, Jakobo ba hēé, Johane ba hēé naka Anterea ba hēéthēé xu dxùukg'ai koe tèè Me a máá: ⁴“Bìrí xae e, n-cáma i gha ncēe gúùan kúrúse sa, naka gataga ncēe gúùan wéé ga gha hàà kúrúse dis x'áís gha dùú sa ii sa thēé?” témé.

⁵Me Jeso ba tshoa-tshoa a kg'ui cgoa xu a máá: “Q'āa xao, naka i táá cúí khòè ga hoàkagu xao o guu. ⁶Kái ne gha Tíí cg'òè ka hàà a gha máá, ganea Tíí ga Ra a, témé, a ne a gha kái khòèan hoàkagu. ⁷Naka èe tu kòò ncōoan hēé naka gaan di nxàean hēéthēé kóm ne méé tu táá q'ae guu. Ncēe gúùà ne gha kúrúse, igaba i qanega chòò-q'ooan hàà tama ke. ⁸**Nqōóm di zi** qhàò zi gha c'èe zi qhàò zi cgoa x'āàku, i gha x'aiàn x'aiàn cgoa x'āàku. Me gha nqōó ba gataga cgùru tǎáka zi qgái zi koe, xàbà ne gha nqōómkg'ai koe tcāa. Zi gha ncēe zi gúù zi ábàn di thòòan di zi tshoa-tshoase-q'oo zi khamaga xám.

⁹“Igabaga méé tu gatu q'õése, sèèè tu gha a qhàis cookg'ai koe úúè, a tu a gha sí còrè-nquuan koe qoaè, a gha Tíí domka tc'ää còo-kg'ao xu hēé naka x'aiga xu hēéthēé cookg'ai koe tòòè. Gatà hēéan ka tu gha Tíí ka nxàea tseegukagu. ¹⁰Kg'aia méé i qāè tchōàn **nqōóm di zi** qhàò zi wèé zi koe xгаа-xгааè. ¹¹Naka ēe xu kòò sèé a ko qhàis cookg'ai koe úú tu u ne, táá ēe tu ga kg'ui kg'oana hāas gúús ka q'ád guu, igaba tu wèés gúús ēe tu gha ēem x'aèm ka máàè sa kg'ui. Gatu tama tu u ēe gha ko kg'ui tu ke, igaba Tcom-tcomsam Tc'ēe Me e gha ii.

¹²“Khòè ba gha qōese ba x'oos koe tcāà, me gha xōò ba gam dim cóám ka gataga hēé, i gha cóán gaan di xōòan ntcoe, a gha cg'ōo o. ¹³Tu gha Tiri cg'òèan domka wèè khòèan ka hòrèè. Igaba gaam ēe gha qarika téé a chòò-q'oos koe síí ba gha kgoaraè.

Q'ád-q'aosas gúú sa
(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

¹⁴“Igaba ēe tu ko q'ád-q'aosas gúú sa bód si ēes ga kò téé tama qgái koe tēe (ēe ko nxará ba méém kómá q'āa!), ne méé ne nxāaska ēe Jutea koe hàna ne xàbian koe qgóa síí, ¹⁵nakam ēe nquuan tçobe koe hāa ba táá xōa, naka gam dim nquum q'oo koe tcāà guu, naka síí gaa koe hāa sa sèé, ¹⁶nakam ēe xhàràan koe hāa ba táá kàbise naka síí gam di qgáian sèè guu. ¹⁷Haò, cg'āè i gha ii, ēe zi cáím zi ka ēe ncāaa zi koe cóán úúa zi khòè zi ka hēé naka ēe gha ko comkagu zi ka hēéthēé e. ¹⁸Ke tu còrè naka i gha táá saò di x'aè ka kúrúse guu. ¹⁹Eē xu cáím xu ka i gha gatà ii xgàrakuan hāa, ncēe nqōóm dis tshoa-tshoases koe guu a qanega hāa tama a, ncēm kò Nqari ba kúrú ba, ncēes noose ga, a i a gaicara hāa tite. ²⁰A ncēe X'aigam **Nqarim** kò ēe xu cáím xu xòm-xom ta ga hāa, ne i cúí khòè ga kgoaraèa hāa tite. Igaba ēe nxará tcg'òóèa hāa ne domkam kò ēe xu cáím xu xòm-xom.

²¹“A ncēè ēem x'aèm kam kò c'ēm khòè ba bìrì tu u a ko máá: ‘Bód, ncēe ga Me e Krete ba,’ kana ko máá: ‘Bód, ēe gam síí hāa,’ témé ne méé tu táá dtcòm m guu. ²²Tshúù-ntcōan di xu Krete xu hēé naka tshúù-ntcōan di xu porofiti xu hēéthēéa gha x'áise, a gha x'ái zi hēé naka are-aresa zi gúú zi hēéthēé kúrú, ēe nxará tcg'òóèa ne xu gha hoàkagu ka, kgoanase i kòò ne. ²³Ke méé tu gatu q'õése hāa, x'aèan cookg'ai koer kò bìrì tu ua hāa ke.

Khòèm dim Cóá ba gha hàà
(Mt 24:29-31; Lk 21:25-28)

²⁴“Igabagas gha ēe xu cáím xu di xgàrakuan qāá q'oo koe ‘cáím sa ntcùú-ntcuuè, me nxoe ba x'áà tite,

²⁵ tçonò zi gha nqarikg'ai koe guu a tcheè,

i gha nqarikg'aian di qarian ntcãa-ntcãaè.'

²⁶Ne gha ãe x'aè ka Khóèm dim Cóa ba bód, Me túú-c'òðan q'oo koe guu a ko hàà, kaia qarian hēe naka x'ààn hēéthēe cgoa. ²⁷Me gha nxãaska moengele xu tsééa tcg'òó, a ba a gha Gam di ne ãe nxará tcg'òóèa hãa ne wèe xòèan ãe tc'áàn ko guu za xg'ae-xg'ae, a ba a gha nqóóm di chòð-q'ooan koe guu a sí nqarikg'ai di chòð-q'ooan ko chòð koe guu a Nqarim di ne ãe nxará tcg'òóèa hãa ne xg'ae-xg'ae.

Faia dis hiis dis sere-sere sa
(Mt 24:32-35; Lk 21:29-33)

²⁸“Ke tu faia dis hiis koe xгаа-xgaase: Eè i ko gas di nxãàn tshoa-tshoa a ko tšom, i ko tšara sa tšom, ne tu q'ana hãa qhóóa ne tcana hãa sa. ²⁹Gataga ãe tu kòo ncēe zi gúù zi bód zi ko kúrúse, ne tu q'ana hãa cúú me e sa, a nquu-kg'ámán koe hãa sa. ³⁰Tseegukar ko birí tu u a ko máá: Ncēes qhàð sa kaà tite, ncēe gúúan wèe ga kúrúse tamas cookg'ai koe. ³¹Nqarikg'aian hēe naka nqóókg'aian hēéthēea gha chòð, igaba i Tiri kg'uian chòð tite.

Cúí khòè ga cáím ba kana x'aè ba c'úúa
(Mt 24:36-44)

³²“Igabaga i cúí khòè ga ãem cáím ba, kana ãem x'aèm gabá q'ãa tama, moengele xu nqarikg'ai koe hàna xua ga igaba, kana Cóašem ga igaba, Xòòm cúím ka oose. ³³Q'òése meé tu hãa, naka kókòda hãa, c'úúu tu hãa n-cámám gha ãem x'aè ba hàà sa ke. ³⁴Khóèm x'áéa ba koe ko guu a tãám nqóóm koe dàram khama i gha ii: gam dim nquu ba ko guu a qãà xu qarian máà ba, a wèem khòè ba gam di tsééan máà, a ba a nquu-kg'ám ba ko kòre ba x'áè, q'òé mem gha sa.

³⁵“Gaa domka meé tu kòresea hãa, n-cámám ko nquum ka q'òðse ba hàà sa tu c'úúu hãa ke, dqòda kaa, kana ntcúú nqáé kaa, kana ghòròan ko kg'ae x'aè kaa, kana ntcúúkg'ai cgoaa. ³⁶A ncēe qháesem kòo hàà ne méém táá hàà sao-xg'ae tu u, naka tu x'òma hãa guu. ³⁷Ncēer ko birí xao o sar ko wèea tu ga birí a ko máá: ‘Q'òése meé tu!’ témé.”

Jesom di xgàrasean hēe naka Gam dis x'oo sa hēe naka Gam dis x'ooan koe tēe sa hēéthēe e (14–16)

Tc'ãà-cookg'ai xua ko Jeso ba xu gha cg'òo sa dtcòmku
(Mt 26:1-5; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

14 ¹I kò ncēeska cáím cáman qaùu hãa Pasekan hēe naka péré gãe-gãe úú tamas pérés dis kòè sa hēéthēe gha kúrúès cookg'ai koe, xu kò kaia xu peresiti xu hēe naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēe kàan

qaa, Jeso ba xu gha qgóó a cg'õo di i, ²a xu a kò máá: “Kõès di x'aè ka tamase, nxāaskas gha kaias xg'lore sa khòè ne xg'aeku koe hāa khama,” ta xu méé.

Khòè sa ko Jeso ba Betania koe tshāán cgoa ntcāá

(Mt 26:6-13; Jn 12:1-8)

³Jeso ba kò Betania koe hāa, Simonem ncēe kò lepero dis tcìi sa úúa hām dim nquum koe. Eēm gaa koe hāa a ntcōó a ko tc'óó koes kò khòès alabasetere di nxōán cgoa kúrúèam ts'óó-c'óám koe kò qāè h̄m̄m xg'āòm tshāám, kaisa marian di ba qgóóa hāa sa hàà, a hàà alabasetere di nxōán cgoa kúrúèam ts'óó-c'óá ba òè, a **Jesom** tcúú koe ntcāá.

⁴Ne kò c'ēe ne khòè ne ēe kò gaa koe hāa ne xgòà a máá: “Dùús domka ba koáé ncēm tshāá ba ncēeta ma kōè cgoaèa máá? ⁵Ncēe tshāá nea ga kò x'ámáguèa, kurim di marian di tc'āò-tc'āoan cgoa, i ga kò gaan di marian dxàua ne khòè ne máàèa hāa,” ta ne méé. A ne a kaisase méé si.

⁶Igabam kò Jeso ba máá: “Guu si tu, dùús ka tu ko xgàè sia máá? T'òès tséé sas Tíí koe kúrúá hāa. ⁷Dxàua ne khòè ne cgoa tu wèè x'aè ka hāa, a tu a gha ēe tu ko tc'ēe x'aè ka qāè zi gúú zi kúrúá máá a, igaba tu wèè x'aè ka Tíí cgoa hāa tite. ⁸Eēs ga kò kúrúá sas kúrúá hāa. Kg'ónòè tamar hāas cookg'ai koes tc'áróa Te tshāán cgoa ntcāá hāa khama. ⁹Tseegukar ko bìrì tu a ko máá: Wèém nqōóm ēe i ko ncēe qāè tchōàn xгаа-xгааèm koe, i gha ēes kúrúá hāa gúúan nxàèè, tc'ēe-tc'ēeseès gha ka,” tam méé.

Jutase ba ko tc'āà-cookg'ai xu cgoa dtcòmku

(Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)

¹⁰Me kò nxāaska Jutase Isekariote ba, 12 xu ka c'ēe ba, kaia xu peresiti xu koe síí, nxāasegam gha síí **Jeso ba** tshàu q'ooa xu koe tcāà ka. ¹¹Eē xu ko ēe sa kóm ka xu ko kaisase qāè-tcao, a bìrì me mari xu gha máà me sa. Me nxāaska qāèm x'aè ba qaa, Jeso bam gha tshàu q'ooa xu koe tcāà di ba.

Jeso ba ko Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu cgoa Pasekan tc'óó

(Mt 26:17-25; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)

¹²Tc'āà dim cām péré gāè-gāè úú tamas pérés di kōèan dim ka, ēe xu ko ghùu-coam Paseka di ba cg'õo, ka xu ko Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu bìrì Me a máá: “Nda koe xae gha kg'ónòa máá Tsi, naka Tsi síí gaa koe Paseka di tc'óoan tc'óó sa Tsi ko tc'ēe?” témé.

¹³Me Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu koe cām tsara tsééa tcg'òó a bìrì tsara a, a máá: “Qòò naka x'áé-dxoom koe síí, c'ēm khòèm tshàa gàba ba qgóóa hāa ba tsao gha xg'ae cgoa. Xùri me, ¹⁴naka ēem kòo nquum ka q'òòse ba tcāà ne bìrì me naka máá: ‘Xгаа-xгаа-kg'ao ba ko máá, cg'āè-nquum Tiri xu xгаа-xгааase-kg'ao xu cgoar gha hàà Paseka di tc'óoan

tc'óó ba nda hãa sa?' témé. ¹⁵Me gha tc'amaka hãam nquum kaia, a wèé zi gúú zi tc'ëeseke zi úúa hãam, nxãakamaga kg'ónònda xg'araèa ba x'ái tsao o, gaa koe tsao kg'ónònda máá xae e," témé.

¹⁶Tsara kò xгаа-xgaase-kg'ao tsara tcg'oa a x'áé-dxoom koe qòò, a síí ãem kò ma birí tsara a hãa khamaga ma sao-xg'ae i ii, tsara ko Pasekan kg'ónònda máá Me.

Jeso ba ko c'ëem xгаа-xgaase-kg'aom gha x'ámágu Me sa nxàè

¹⁷Eë i ko dqòa kam kò 12 xu cgoa hàà. ¹⁸Eë xu hãa a ko tc'óó kam ko Jeso ba máá: "Tseegukar ko birí xao o, gaxao ka c'ëe ba gha khòé ne tshàu q'oo koe tcàà Te, ncëe **koe hãa a** ko Tíí cgoa tc'óó ba," témé. ¹⁹Xu tshoa-tshoa a tshúù-tcaoa, a wèéa xu cúí mana cúí tèè Me a máá: "A tíí tama raa?" témé. ²⁰Me xoa xu a máá: "Eë gaxao 12 xao ka c'ëe me e, ncëe ko Tíí cgoa gàbas koe pérean tcguù-tcguu ba. ²¹Eë i ma Khòem dim Cóm ka ma góásea khamaga i gha ii, igaba haò, cg'àè i gha ii, èe ko Khòem dim Cóm ba khòé ne tshàu q'oo koe tcàam ka! Qàèa i ga kò máá mea hãa, táám ga kò ábàèa hãa sa," tam méé.

Dqòa dis tc'óo sa

(Mt 26:26-30; Lk 22:14-20; 1Ko 11:23-25)

²²Eë xu hãa a ko tc'óó, kam ko Jeso ba pére sa sèè, a ts'ee-ts'eekg'ai si, a khòá q'aa si, a máá xu si, a ba a máá: "Sèè, ncëea Tirim cgàa me e," témé.

²³A ba a kubi sa sèè, a ts'ee-ts'eekg'ai si, a máá xu si, xu wèé xu ga gaas q'oo koe kg'áà. ²⁴Me birí xu a máá: "Ncëe nea Tiri c'ád o, qáé-xg'aes di i, ncëe ko kái ne khòé ne di iise ntcãáguè e. ²⁵Tseegua ner ko birí xao a ko máá: Cuiskaga Ra gaicara kg'om dis hùis di góéan kg'áàa hãa tite, me gha nxãakg'aiga síí ãem cáím Nqarim di x'aian di ba tcàà, gaicara Ra gha kabase kg'áà a di ba," tam méé.

²⁶Eë xu ko cii ba nxàèa xg'ara, ka xu ko tcg'oa a Olife dim xàbim koe qòò.

Jeso ba ko Peterem gha xoase Me sa nxàè

(Mt 26:31-35; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

²⁷Me Jeso ba birí xu a máá: "Wèéa xao ga gha khuuagu Te, góásea i hãa a ko máá:

'Kòre-kg'ao bar gha xg'ám,

si gha ghùuan dis xg'ae sa qgóéa q'aa,'

téméè khama. ²⁸Igaba ãer ko x'ooan koe ghùiea xg'ara ner gha tc'ãà-cookg'ai xao o, a Galilea koe qòò," témé.

²⁹Me Petere ba birí Me a máá: "Eëta xu ga ko ma wèéa xu ga khuuagu Tsi, igabar tíí cuiskaga gatà hëé tite," témé. ³⁰Me Jeso ba birí me a máá:

“Tseegukar ko bìrì tsi: Ncēm ntcùum ka, qanegam ghòrò ba càm q'oro kg'ae tamas cookg'ai koe tsi gha nqoana q'oro xqase Te,” témé. ³¹Igabam kò Petere tcana hãa tcáo cgoa kg'ui a máá: “Tsáá cgoar ga ko x'óó igabagar cuiskaga xqase Tsia hãa tite,” témé. Xu kò wèè xu gatà méé.

Jeso ba ko Getesemane koe còrè

(Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

³²Xu Getesemane ta ko ma tcièm qgám koe qòò. *Eë xu ko gaa koe síí* kam ko Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrì a máá: “Ncēe koe xao ntcōò, nakar nxāakg'aiga síí xg'ara còrèan cgoa,” témé. ³³Kam ko Petere ba hēé, naka Jakobo ba hēé, naka Johane ba hēéthēé xu sēé, si kò tshoa-tshoa a kaisas tshùu-tcao sa hēé nakas nxùrù-tcao sa hēéthēé tcāa Me. ³⁴Me bìrì xu a máá: “Tc'ēea Tea kaisase thòòan xáma hãa, x'óór ga khama noose. Ncēe koe xao qàù naka q'òé,” témé.

³⁵Me cg'árése còoka síí a gómankg'ai koe cg'áé, a ba a còrè, ncēè kgoanase i kò nem ga ēem x'aè ba nqáé Me sa, ³⁶a ba a máá: “Aboè, Tiri Tsi Xòò Tseè, wèè zi gúù zia Tsáá koe tàà tama, ncēes kubis *xgàrasean di* sa Tíí koe sèèa tcg'òó. Igaba Tsari tc'ēean ka, Tíí ko tc'ēes ka tamase,” tam méé.

³⁷A ba a kǎbise a síí cgae xu, a síí sao-xg'ae xu xu x'ómà hãa, Me Petere ba bìrì a máá: “Simoneè, x'ómà tsi gáé hãa? Táá tsi gáé ga kò kg'lama cúím aoaram ga ba kókòda ntcōó a q'òé? ³⁸Q'òésea méé xao hãa naka còrè, naka xaoa gha nxāasega táá kúrúa bóòkuan koe tcāa guu. Tc'ēe ba *kúrú* kg'oana hãa, igabam tc'áró ba kg'amka me e ke,” tam méé.

³⁹Me gaicara kǎbise a qòò, a síí ēem ncāa ko ma còrè khamaga ma còrè.

⁴⁰Eēm ko gaicara kǎbise a ko hàà kam kò sao-xg'ae xu xu x'ómà hãa, tcg'áa xu kò ntcàma hãa khama. Xu kò táá q'āa nta xu gha ma xqà Me sa.

⁴¹Me gaicara nqoana dis ka hàà, a máá: “Qanega xao gáé x'ómà hãa, a ko sãa? Ncāa i tc'āò ncēeska, x'aè ba ncāa hàà. Bòò, Khómè dim Cóa ba ko hàà chìbi-kg'ao ne tshàù q'oo koe tcāàè. ⁴²Tēe xao, naka xae qòò. Eë khòè ne tshàù q'oo koe tcāà Team khòè ba cúuse hàna ke,” tam méé.

Jeso ba ko qgóóè

(Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴³Eēm Jeso ba qanega hãa a ko kg'ui kam ko kúúga Jutase ba hàà, 12 xu ka c'ēe ba, a kái xu khòè xu cgoa hãa, ntcàuan hēé naka dxòman hēéthēé kò qgóóa hãa xu, a kaia xu peresiti xu koe hēé, naka x'áé xгаа-xгаа-kg'ao xu koe hēé naka *khòè ne di xu* kaia xu koe hēéthēé guua hãa xu.

⁴⁴Me kò nxāaska ēe kò khòè ne tshàù q'oo koe tcāà Me ba x'áí sa máá xua hãa a ko máá: “Eēr gha ko x'obè ba Gaam ga Me e, ke xao qgóó Me naka xaoa q'òé Mea hãase úúa tcg'òó Me,” témé. ⁴⁵Me Jutase ēem ko hàà

ka gaa x'aè kaga Jesom koe síí a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè,” témé. A x'obè Me.

⁴⁶ Xu khòè xu Jeso ba sèè a qgóó Me.

⁴⁷ Igabam kò èe kò cúuse tēè xu ka c'ēè ba gam dim ntcàu ba tsgúua tcg'òó, a kaim peresitim dim qāàm dim tcee ba xg'aoa qhòm.

⁴⁸ Me Jeso ba bírí xu a máá: “Ts'āà-kg'ao ba tsāá hààraa khama xao gáé ntcàuan hēé naka dxòman hēéthēé cgoa hààraa, hàà xao gha qgóó Te ka?”

⁴⁹ Wèé cáím kar kò tempelem koe gaxao cgoa hāa a ko xгаа-xгаа, igaba xao kò gaa koe síí táá qgóó Te. Igaba méés *Nqarim di zi* Tcgāya zi koe góásea hāa sa nxàea tseegukaguès gúú si i,” tam méé.

⁵⁰ Xu kò nxāaska wèè xu *xгаа-xгаа-kg'ao xu* tcg'oara guu Me a bèè a qgóé.

⁵¹ Me c'ēem qárí-kg'ao-coa ba xùri Me, gúú ga kò hāa tama, a kò q'úúm qgáím cgoa tcámsea hāa ba, xu ntcàu me ka hēé, igabam tshàu q'ooa xu koe nxàia tcg'oa, ⁵² a qgáí ba tshàu q'ooa xu koe qaù, a ba a hāa tamase qgóé.

Jeso ba ko kaias xg'aes cookg'ai koe tèèè

(Mt 26:57-68; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

⁵³ Ka xu kò Jeso ba kaim peresitim koe úú. Xu kò nxāaska wèè xu kaia xu peresiti xu hēé, naka *khòè ne di xu* kaia xu hēé, naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēé xu hààra xg'ae.

⁵⁴ Me Petere ba kháóka téé a còò Me, a síí nxāakg'aiga kaim peresitim dim xhàrom q'oo koe tcāà, a ba a síí kòre-kg'ao xu cgoa c'ees-kg'ám koe ntcóó a kùru-kuruse.

⁵⁵ Xu kò kaia xu peresiti xu hēé naka wèè xu tc'āà-cookg'ai xu hēéthēé Jeso ba xu gha chìbi-chibi a cg'òom dàò ba qaa, igaba xu kò táá hòò kòm Me. ⁵⁶ Káí xu khòè xu kò ko Gam ka tshúù-ntcōan nxàea tseegukagu khama, igaba zi kò èe xu ko nxàe zi gúú zi táá qòò mááku. ⁵⁷ Tsara c'ēè tsara tèea-téé a tshúù-ntcōan Gam ka nxàe a máá: ⁵⁸ “Sitsama kò kómí Mea Me ko máá: ‘Tíí Ra gha ncēm tempelem *khòèan* tshàu ka tshàòèa ba kòbea q'aa, a ra a gha nqoana cáman qāá q'oo koe táá ba tshàò, *khòèan* tshàu ka tshàòèa tama ba,’ témé,” ta tsara méé. ⁵⁹ Igabagas kò èe tsara ko nxàea tcg'òó sa táá qòò mááku.

⁶⁰ Me kaim peresiti ba hàà a gaxu xg'aeku koe téé, a Jeso ba tèè a máá: “C'ēè gúú ga Tsi gáé xòà tama? Ncēè tsara khòè tsara ko Tsáá ka nxàe sa gáé dùú saà?” témé. ⁶¹ Igabam kò nqoo a táá cúím tèèm ga ba xòà.

Me gaicara kaim peresiti ba tèè Me a máá: “Kreste Tsi Tsia, Gam ncēè ts'ee-ts'ee'kg'aièa hāam di Tsi Cóa Tsi?” témé. ⁶² Me Jeso ba máá: “Tíí ga Ra a. Khòèm dim Cóa ba tu gha bóò, Me Gaam èe wèè qarian úúa hāam dim kg'áòm x'òàm xòè za ntcóóa-ntcōe, a ko nqarikg'ai di túú-c'òòan cgoa xòà,” témé.

⁶³Me kaim peresiti ba qgáa ba tòàra q'aa a máá: “Dùú di nxàea tseegukagu-kg'ao xae gáé ko qanega qaa? ⁶⁴Ncāa xao kóm kaisas còèkus ncēe sa! Gaxaoa ko ntama ma tc'ēe?” témé.

Xu wèea xu ga xgàra Me a máá, x'oos kam kg'anoèa, témé.

⁶⁵Xu c'ēea xu tshoa-tshoa a tcg'ae cgae Me, a qáé tcgái Me, a xu a xg'ámku cgoa Me, a birí Me a máá: “Porofita *naka birí xae e ndaka kg'áa xae ncāa xg'árú Tsi sa,*” témé. Xu kòre-kg'ao xu sèe a xg'ámku cgoa Me.

Petere ba ko Jeso ba xqase

(Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁶Eēm kò Petere ba nqāaka qanega xhàrom koe hāa kas kò kaim peresitim di zi qāa zi ka c'ēe sa hàà cgae me, ⁶⁷a ēes ko Petere ba bóò me hāa a ko kùru-kuruse, kas kò qāese bóò me a máá: “Tsáá igaba tsi kò thēe Nasareta dim Jesom cgoa hāa!” témé. ⁶⁸Igabam kò xqase e a máá: “C'ùuàr hāa, a ra a kómá q'āa tama, dùús ka sí ko kg'ui sa,” témé. A ba a xhàros-kg'ám koe sí tcg'oa, [me ghòrò ba kg'ae].

⁶⁹Si kò qāa sa gaa koe bóò me, a tshoa-tshoa a gaicara ēe kò gaa koe téé-tēe ne khòè ne birí a máá: “Ncēm khòè ba gaxu ka c'ēm ga me e!” témé. ⁷⁰Igabam kò gaicara xqase e.

X'aè-coam qāá q'oo koe ne ko ēe kò téé-tēe ne Petere ba birí a máá: “Tseguan kaga tsi gaxu ka c'ēe tsi i, Galilea di tsi khòè tsi i thēe khama,” témé. ⁷¹Me kò tshoa-tshoa a cgúise a gaise a máá: “Khòèm ncēe bar c'úua hāa, ncēe tu ko Gam ka kg'ui ba,” témé.

⁷²Me kò kúuga ghòrò ba cām di sa kg'ae. Me Petere ba Jesom kò birí mea hāa kg'uiian tc'ēe-tc'ēese, ncēm kò máá: “Ghòròm qanega cām q'oro kg'ae tamas cookg'ai koe tsi gha nqoana q'oro xqase Te,” témé e. Kagam ko qhúia óè a kg'ae.

Jeso ba ko Pilatom cookg'ai koe úúè

(Mt 27:1-2, 11-14; Lk 23:1-5; Jn 18:28-38)

15 ¹Kaisa ntcúúkg'ai cgoa xu kò kaia xu peresiti xu hēé, naka *khòè ne di xu* kaia xu hēé, naka x'áè xgae-xgae-kg'ao xu hēé, naka wèe xu tc'āa-cookg'ai xu hēéthēe kg'uiua xg'ae. A xu a Jeso ba qáé, a chùia tcg'òó a Pilatom koe úú Me.

²Me Pilato ba tèè Me a máá: “A Tsáá ga Tsia Juta ne di Tsi X'aiga Tsi?” témé. Me xqà me a máá: “Eē tsi ko mée khamaga i ii,” témé.

³Xu kò kaia xu peresiti xu kái zi gúú zi koe chibi-chibi Me. ⁴Me Pilato ba gaicara tèè Me a máá: “Kháé Tsi c'ēe xqà ga úú tama? Bóò, nta noo zi chibi zi ka xu ko chibi-chibi Tsi sa,” témé. ⁵Igabam kò Jeso ba táá cúú xqà ga kúrú, me Pilato ba are.

Jeso ba ko x'oo sa xgàra mááè

(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Jn 18:39–19:16)

⁶Me kò Pilato ba wèès kōès koe c'ēm khòèm qáé-nquum koe tcāàèa ba kgoara, ncēe khòè ne kò ko dtcàrà mááse ba. ⁷Eē x'aè kam kò Barabase ta

ko ma tcièm khòè ba qáé-nquum koe hãa, ncêe kò xg'ae sa kúrúa hãa a ko khòè ne cg'õo xu khòè xu cgoa kò xg'ae a qáèa hãa ba. ⁸Ne khòè ne hààraa xg'aeku a ne a tshoa-tshoa a Pilato ba dtcàrà ãem ko kg'aiga ma kúrúa máá ne khama méém ma kúrúa máá ne sa.

⁹Me Pilato ba xqa ne a máá: “Juta ne dim X'aiga bar gha kgoara máá tu u sa tu ko tc'èe?” témé. ¹⁰Kaia xu peresiti xu kò tauan xu úú cgoa Mea hãa domka gam koe óága Mea hãa sam kò q'ana hãa khama. ¹¹Igaba xu kò kaia xu peresiti xu khòè ne qg'ài, Barabase ba méé ne dtcàrà mááse naka nea nxãa ba kgoara mááè sa.

¹²Me kò Pilato ba gaicara tèè ne a máá: “Kháé ra gha Juta ne dim X'aiga Me e ta tu ko méém ka dùú sa kúrú sa tu ko tc'èe?” témé. ¹³Ne q'au a máá: “Xgàu Me!” témé.

¹⁴Me Pilato ba tèè ne a máá: “Dùútsa gúús cg'àè sa ba kúrúa hãa?” témé. Igaba ne kò kaisase q'au a máá: “Xgàu Me!” témé. ¹⁵Me kò Pilato ba khòè ne qàè-tcaokagu kg'oana hãa khamam kò Barabase ba kgoara máá ne. A ba a Jeso ba qoara xg'ara a tcg'òó Me, sím gha xgàuè ka.

Ncõo-kg'ao xu ko Jeso ba ncoi

(Mt 27:27-31; Jn 19:2-3)

¹⁶Xu kò ncõo-kg'ao xu Jeso ba x'aigam dim nquum q'oo koe tcàà (Peretoriume ta ko ma tciìè ba), a xu a wèés xg'aes ncõo-kg'ao xu di sa tciia xg'ae. ¹⁷A xu a ncoàm qgái ba hãakagu Me, a dxàman cgoa kúrúèas cába sa kabea xg'ae a cábákagu Me, ¹⁸a xu a tshoa-tshoa a tsgám Me a máá: “Tcgáío, Juta ne di Tsi X'aiga Tseè!” témé. ¹⁹A xu a kò tcúúa ba koe tc'áà dim hiim cgoa xg'ám Me, a tcg'ae Me, a xu a qhòm tsi qurù a ncoia ba ka dqòm Me. ²⁰Eè xu ko gatà ma ncoi Mea xg'ara ka xu kò ncoàm qgái ba nxõo cgae Me, a nxãaska sèè a úú Me, sí xu gha xgàu Me ka.

Jeso ba ko xgàuè

(Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

²¹Eè xu xóé a ko qòò ka xu kò c'èem khòèm Simone ta ko ma tcièm, Kurene dim, Alekesantere tsara Rufasea tsara ka xòòm cgoa xg'ae, me xhàràmm koe guu a ko x'áé-dxoom koe qòò, ka xu kò chùì mem Gam di xgàu sa dcéé. ²²Xu kò Jeso ba Gologota ta ko ma tcièm qgáim koe úú (ncêe sa ko máá: ‘Tcúú c'òás dim qgái ba,’ témé), ²³a xu a mira ta ko ma tcièm tsòòm cgoa tcg'ome-xg'aeà gòéan máà Me kg'áàm gha ka, igabam kò táá sèè e. ²⁴Xu kò xgàu Me, a xu a Gam di qgáian cgúúan ntcòó a q'aa-q'aaku.

²⁵Eè xu ko xgàu Me ka i kò 9 di x'aè e, ntcùúkg'ai cgoa di i. ²⁶Eèmm kò chibi-chibi cgoaèa hãas tcgāya sa kò ‘JUTA NE DIM X'AIGA BA’ ta ma góásea hãa. ²⁷Xu kò cam tsara ts'áà-kg'ao tsara Gam cgoa xgàu, c'èe ba

xu kò kg'áo xòèa ba za xgàua hãa, a c'êe ba dxàe xòèa ba za xgàua hãa.

^{28 f}

²⁹Ne êe kò ko dàòm cgoa nqáé ne khòè ne còè Me, a ne a nxaa-nxana tcúú a máá: “Eheè, Tsáá koma ko tempele ba kqbe, a nqoana cáman q'oo koe tshào me Tsi Tsia, ³⁰kgoarase naka Tsia xgàu hiis koe xõa,” témé.

³¹Gataga xu kò ma kaia xu peresiti xu hêé, naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hêéthêé xu ma nqoi Me thêé, a máá: “C'êe ne khòè nem kgoara hãa, igabam ko kgoarasean ka tààè. ³²Ncêem Krete ba, ncêe Iseraele dim x'aiga ba méém xgàu hiis koe xõa, naka ta gha nxãasega bód naka dtcòm,” ta xu méé.

Tsara êe kò Gam cgoa xgàuèa tsara gataga thêé nqoi Me.

Jesom dis x'oo sa

(Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

³³Koaba di x'aèan 12 di ko tcàa kas kò ntcúú sa wèém nqõóm koe xóé, a síf dqòa di x'aèan nqoana di koe téé. ³⁴Me kò Jeso ba nqoana dim x'aèm ka kaim dòm cgoa q'au a máá: “Eloi, Eloi, lama sabakatani?” témé. Ncêe sa ko máá: “Tiri Nqariè, Tiri Nqariè, dùús domka Tsi aagu Tea?” témé.

³⁵Ne êe kò gaa koe téé-têe ne ka c'êe ne kóm Me a máá: “Kóm, ncêe ba ko Elija ba tcii,” témé. ³⁶Me kò c'êe ba qgóé, a síf x'úrúan koe tsau tshàan ntcáá, a tc'áam koe qhàea tòó, a hàà máà Me, kg'áam gha ka, a máá: “Qàà naka ta bód Elija ba gha hàà xód Me sa,” témé.

³⁷Me kò Jeso ba kaim dòm cgoa q'au, a ba a còò di sa sònàa tcg'òó.

³⁸Me kò tempelem dim qgáí ba cáim xòè tsara cgoa tòàra q'aase, a tc'amaka guu a síf nqãaka téé. ³⁹Eèm ko ncõo-kg'ao xu dim kaim ncêe kò **Jesom** cookg'ai koe téé-têe ba, Jesom ma còò di sa sònàa tcg'òóa hãa sa bód, kam kò máá: “Tseegukagam kò ncêem khòè ba Nqarim dim Cóa Me e,” témé.

⁴⁰Gataga zi kò c'êe zi khòè zi nqúú ka téé a ko bód. Gazi xg'aeku koes kò Maria Magatalena sa hãa, naka Jakobom cg'áré ba hêé naka Josefa ba hêéthêé tsara ka xòès Maria sa hêé, naka Salome sa hêéthêé zi. ⁴¹Eèm kò Jeso ba qanega Galilea koe hàna ka kòò còò Me, a ko hùì Me zi khòè zi i kò ii. Káí zi khòè zi êe kò Jerusalema koe síf cgoa Mea hãa zi kò thêé hàna.

Jeso ba ko kg'ónòè

(Mt 27:57-61; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁴²Eè i ko dqòa, kg'ónòèsean dim cáim me e kò ii khama, Sabata cookg'ai di ba, ⁴³kam kò Josefam Arimatea di ba hàà, tcommèa kò hãam khòè me

f 15:28 C'êe zi tcgãya zi Gerika di zi ncêe xùri ko kg'uian úúa: “Si êe Nqarim di zi Tcgãya zi koe góáèa hãas gúús ncêe ko máá, “cg'uri-kg'ao xu cgoam kò nxárá xg'aeè” ta méé sa tseegukaguèa.”

e kò ii, kaia xu dis xg'aes di ba, ncēe gam tc'áró ga kò thēe Nqarim di x'aian qāa hāa ba. A ba a kò kgoarasea hāase Pilatom koe síí, a síí Jesom dim tc'áró ba dtcàrà. ⁴⁴Jesom nxāakamaga x'óóa hāa sam ko Pilato kóm kam kò are. A ncōo-kg'ao xu dim kaia ba tcii, a tēe me Jesom ncāa nciise x'óó sa. ⁴⁵Eēm ko ncōo-kg'ao xu dim kaia koe kóm gatá i ii sa, kam ko Josefa ba tc'áró ba máa. ⁴⁶Me Josefa ba q'úúm qgái ba x'ámá, a tc'áró ba xòó a gaam qgáim cgoa tcám, a ba a síí qarim nxōám koe tshàòèa hāas tc'áms koe xòó Me. A nxōá-dxoo sa gaas tc'áms kg'ám koe ghànèa tcēekg'am cgoa.

⁴⁷Sara kò Maria Magatalena sa hēe naka Marias Josefam ka xòó sa hēéthēe sara Jesom dim tc'áróm xòòèa hāa qgáian bód.

Jeso ba ko x'oos koe tēe

(Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

16 ¹Eēm ko Sabata dim cáím ba nqáé ka zi kò Maria Magatalena sa hēe, naka Marias Jakobom ka **xòó** sa hēe, naka Salome sa hēéthēe zi tshāán x'ámá, síí zi gha tcgáu Me ka. ²Tc'āa dim cáím bekem dim di kaisa ntcùúkg'ai cgoa zi kò cáims tcg'oara hāa ka xgoaba a tc'áms koe qòó. ³A ko tēeku a ko máá: “Díí na gha nxōá sa tc'áms-kg'ám koe ghànèa tcg'óóa máá se e?” témé. ⁴Igaba ēe zi ko ghùì-kg'ai ka zi kò nxōá sa bód si téé-q'ooa sa koe ghànèa tcg'òòèa hāa, kaisases ko kaia khama. ⁵Zi kò nxāaska ēe zi ko tc'áms koe tcāa ka q'úúm qgái ba hanam qáí-kg'ao ba bód me kg'ád xòé koe ntcóóa-ntcōe, ka zi kò area. ⁶Me birí zi a máá: “Táá sao q'ád guu, Jesom Nasareta di ba sao ko qaa, ncēe kò xgàùèa hāa ba. Ghùìèam hāa, a ncēe koe káa Me e; bód, ncēea xòóèam kò hāa qgáian ga a. ⁷Igabaga méé sao qòó, naka síí Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu birí - naka Petere ba hēéthēe e - naka máá, gaxao kam gha tc'āa a Galilea koe qòó. Gaa koe xao gha sao-xg'ae Me, ēem ma birí xaoa hāa khamaga ma, témé,” tam méé. ⁸Zi kò **Jesom dis** tc'áms koe tcg'oa a zi a qgóé, cgùruan hēe naka q'áðan hēéthēea kò tcāa cgae zia khama, zi kò c'ēe khóé ga táá cúí gúú ga birí, q'ád zi kò khama.⁸

[Jeso ba ko Maria Magatalenas koe x'áise

(Mt 28:9-10; Jn 20:11-18)

⁹Eēm ko tc'āa dim cáím bekem dim ka Jeso ba x'ooan koe ntcùúkg'ai cgoa tēe kam kò Maria Magatalenas koe tc'āa a x'áise, ncēm kò gaas koe 7 dxāwa tc'ēean xhàiagua hāa sa. ¹⁰Si kò qòó a sa a síí ēem kò ko hēe cgoa ne birí, ēe ne hāa a tshúú-tcaoa hāa, a ko kg'ae ka. ¹¹Igaba ēe ne ko kg'òèam hāa, a ba a Maria Magatalenas ka bódèa hāa sa kóm, ka ne kò táá dtcòm.

g 16:8 C'ēe zi Gerika di zi tcgāya zi ncii zi koes ko Marekom dis tcgāya sa ncēe koe chòó.

Jeso ba ko cáìm tsara xгаа-xгааse-kg'ao tsara koe x'áise
(Lk 24:13-35)

¹²Ncëes gúùs qǎá q'oo koem kò Jeso ba tǎám dàòm ka gane ka c'ëe tsara koe x'áise, ëe tsara xóé a ko c'ëem qgáìm koe qǒd ka. ¹³Tsara kǎbise a tsara a síí c'ëe ne koe xàà a, igabaga ne kò táá dtcòm.

Jeso ba ko 11 xu koe x'áise
(Mt 28:16-20; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23; Tsee 1:6-8)

¹⁴Me gaa koe guus ka Jeso ba 11 xu koe x'áise, ëe xu hǎa a ko tc'óó ka, a ba a gaxu di dtcòm taman ka hëé, naka gaxu di qari tcáóan ka hëéthëé dqàè xu, ëem x'ooan koe tëea hǎa ka bód Mea hǎa ne xu kò táá dtcòm khama. ¹⁵A ba a birí xu a máá: “Wèém nqǒóm ncëe ba xao qǒd, naka xaoa wèé ne khòè ne Nqarim di qǎè tchòàn ka xгаа-xгаа. ¹⁶Díím wèém ëe ko dtcòm a ko tcguù-tcguuè ba gha kgoaraè, igaba díím wèém ëe dtcòm tama ba gha xgàraè. ¹⁷Zi gha ncëe zi x'áí zi gane ëe dtcòmǎ hǎa ne koe tséé: dxǎwa tc'ëean ne ne gha Tiri cg'òèan cgoa xhàigu, a ne a gha kǎba xu tam xu cgoa kg'ui. ¹⁸Tshàua ne cgoa ne gha cg'aoan qgóóa ghùì, a ne a gha ëe ne dqǎèan kg'áà hǎa igabaga i cuiskaga thòd-thòo nea hǎa tite. A ne a gha tsàako ne khòè ne koe gane di tshàuan tòó, ne gha qǎè,” tam méé.

Jeso ba ko nqarikg'ai koe qadkaguè
(Lk 24:50-53; Tsee 1:9-11)

¹⁹Me kò nxǎaska X'aigam Jeso ba ëem ko kg'ui cgoa xua xg'ara, ka séèa ghùì a nqarikg'ai koe qadkaguè, a ba a síí Nqarim dim kg'áòm x'òàm xòè koe ntcóó. ²⁰Xu nxǎaska xгаа-xгааse-kg'ao xu tcg'oa a síí Nqarim dim kg'ui ba wèém nqǒóm koe xгаа-xгаа. Me kò X'aiga ba gaxu cgoa tsééa xg'ae, a kò Gam dim kg'ui ba x'áí zi cgoa tseegukagu. Amen.]

LUKA

Lukam ka góàèa qāè tchōà ne,
Jeso Krestem ka

Téé-cookg'ai sa

Luka ba kò naaka me e (Kol 4:14) a ba a kòo Paulom cgoa tséé (Film 24). Ncées tcgāya sam kò Teofila ba góá máá (1:3).

Tcgāyas ncées Lukam di sa ko Jeso ba Gaam nqòòkaguèam Kgoara-kg'aom Iseraele di Me e sa hēé, naka wèém nqóóm di ta khòè ta dim Kgoara-kg'ao Me e sa hēéthēé ka nxàè. Tǎá zi qhàò zi di ne dtcòm-kg'ao nem kò kái-kg'aise góá máá.

Luka ba ko Jesom kò ma Tcom-tcomsam Tc'èem ka ma ntcǎá tcúúèas ka nxàè, qāè tchōà nem gha ãe dxàua hǎa ne koe xгаа-xгаа ka (4:18), a ba a ko káise ncēe zi gúù zi tcàoa hǎa ne khòè ne ka tc'èe-tc'èese.

Luka ba ko kái q'oro qāè-tcaoan ka kg'ui (1:14, 2:10, 24:41,52).

Luka ba kò cáǎm dis tcgāya sa góá - si ncées tcgāya sa “Tséé zi” dis tcgāya si i. Lukam dis tcgāyas tc'ǎà di sa ko Jesom di nqarikg'ai koe qàda cgoa chòò, a sa a ko “Tséé zi” dis tcgāyas koe còoka qòòkaguè. C'èe khòèa ne ga kg'ama máá, Lukam dis tcgāya sa ko Jesom xg'ao ko qanega nqóómkg'ai koe kúrú zi gúù zi ka kg'ui, témé, si ko “Tséé zi” dis tcgāya sa Jesom xg'ao ko nqóómkg'ai koe kúrú zi gúù zi ka kg'ui, èem xg'ao nqarikg'ai koe hǎa ka.

Cám tsara xg'aeku tsara hàna (tcee tsara 1-2 di tsara koe hēé naka tcee xu 9-19 di xu koe hēéthēé e) ncées tcgāyas q'oo koe cúí ga ko nxàèè zi gúù zi úúa hǎa tsara; ncēe zi x'áí zi khama: moengelean kò ko nxàè cian hēé naka ghùu-kòre-kg'ao xu ncēe kò Jesom ko ábàè koe dàra xu hēé, naka Jesom kò tempelem koe cóá ba ii kam kò hǎa koe hēé, naka qāèm khòèm Samaria dim dis sere-sere sa hēé, naka cóám aagusea kò hǎa ba hēéthēé di zi.

Ncées tcgāyas wèés koe ko kaisase gaas ka kg'uièas gúù sa còrè si i naka Tcom-tcomsam Tc'èem ka hēé, naka khòè zi kò Jeso ba kúrúan ka hēé naka Nqarim kò ko khòè ne chìbia ne qgóóa máás ka hēéthēé e.

Qaa-qaasa kg'uiua ne:

- “i kúrúse”, “x'aèan”, “èe xu cáǎm xu ka”
- Tcom-tcomsam Tc'èe ba
- dxàua ne, khòè zi

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Jeso ba ko Gam di tsééan tshoa-tshoa (1:1–4:13)
- Jeso ba Galilea koe (4:14–9:50)
- Jeso ba ko Jerusalema koe qòdò (9:51–19:44)
- Jeso ba Jerusalema koe (19:45–21:38)
- Jesom di xgàrasean hēé naka Gam dis x'oo sa hēé naka Gam dis x'ooan koe tēe sa hēéthēé e (22–24)

Jeso ba ko Gam di tsééan tshoa-tshoa (1:1–4:13)

Tshoa-tshoa sa

1 ¹Káí ne khòè nea xg'ao xg'aekua ta koe xg'ao ko kúrúse zi gúù zi bódò a góá. ²Khòè ne ncēe tshoa-tshoas ka kò gane tcgáí ka ncēe zi gúù zi bódò ne, a ne a kò hàà Nqarim dim kg'uim di ne xгаа-xгаа-kg'ao ne ii nea ncēe zi gúù zi máá taa háa. ³Tíí igabar kò wèè zi gúù zi tshoa-tshoas koe qāèse tēèa xám, i ncēeska qāèa máá tea, ēe zi ma kúrúsea xùrikua háas kar ga góá máá tsi sa, tsáá Teofila tsi tcom-tcomsa tsi, ⁴nxāasega tsi gha wèè tseguan ncēe tsi xгаа-xгааèa ka q'āa ka.

Moengele ba ko Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba gha ábàès ka kg'ui

⁵I kúrúse Herotem xg'ao x'aigam Jutea di ba ii x'aè ka, me kò Sakaria ta ko ma tcièm peresiti ba hàna, Abiam dis xg'aes di xu peresiti xu di ba. Gam dis khòès Elisabete sa kò *kaíam peresitim* Aronem dis qhàdò si i. ⁶Sakaria khara Elisabetea khara kò Nqarim cookg'ai koe tchàno khara khòè khara a, a wèè x'áè-kg'áman X'aigam Nqarim di ko kúrú, a chibi úú tama. ⁷Elisabete sa kò ábà tamas khòè si i khama khara kò káà cóá khara a. A kò gataga wèéa khara ga gāeasea háa.

⁸I kúrúse me x'aè ba hàà Sakariam dis xg'aes di xu gha tempelem koe sí tséé di ba, me kò Sakaria ba sí peresitim di tsééan Nqarim cookg'ai koe kúrú. ⁹Peresiti xu di cauan ka xu xg'ao ko cúim khòè ba nxará tcg'òdò, tempelem q'oo koe gha tcàa a qāè hìmì xg'áò gúùan Nqari ba dàdò máá ba. Gaam cáim kam kò Sakaria ba nxará tcg'òdò. ¹⁰Eēm tempelem q'oo koe háa a ko qāè hìmì xg'áò gúùan Nqari ba dàdò máá ka ne kò wèè ne khòè ne tempelem ka tchàa koe háa a ko còrè.

¹¹Me moengelem Nqarim di ba qhúí-kg'ai me, a ba a kg'áòm x'òàm xòè za téé, ēem gabá háa a ko ēes qāè hìmì xg'áòs gúù sa altaram koe Nqari ba dàdò máá koe. ¹²Eēm ko Sakaria ba moengele ba bódò kam kò q'ae a

q'áòs ka tcààè. ¹³Me moengele ba bìrì me a máá: “Táá q'áo guu, Sakariaè. Còrèa tsi komsanaèa, si gha tsaris khòès Elisabete sa cóá ba ábà, tsi gha Johane ta ma tcii me ke. ¹⁴A tsi a gha kaisase qãè-tcao, i gha gataga kái khòèan gaam di ábà x'aèan ka qãè-tcao. ¹⁵X'aigam **Nqarim** cookg'ai koem gha tcom-tcomsam khòè ba ii, ke méém táá qgarì kana dùútsa tshàam xgòàm ga ba kg'áà guu. Eè ábà x'aèa ba koe gam gha guu a Tcom-tcomsam Tc'èem ka cg'oèa, ¹⁶a ba a gha kái ne khòè ne Iseraele di ne X'aigam gane dim Nqarim koe kabi. ¹⁷Elijam di tc'èean hée naka qarian hēéthēé cgoam gha **Nqarim** cookg'ai koe kg'òè, a xòòga xu di tcáóan cóán koe kabi, a èe komsana tama ne di tcáóan kabi tchàno ne khòè ne di tc'èean koe, a khòè ne X'aigam **Nqari** ba kg'ónòna máá,” tam méé.

¹⁸Me Sakaria ba moengele ba tèè a máá: “Nta ra gha ma q'áa ncèe zi gúú zi gha kúrúse sa? Gàeesea raa, si tiris khòès igaba gàeesea hãa ka,” témé. ¹⁹Me moengele ba xoa me a máá: “Tíí ra Gabariele ra a, a ra a Nqarim cookg'ai koe tēe. Gaam ga ba tséé tea, hààr gha kg'ui cgoa tsi, a qãè zi tchòà zi ncèe zi óágara máá tsi ka. ²⁰Bòò, dtcòm tama tsia domka tsi gha ncèe koe guus ka nqooa hãa, a kg'ui tite, me gha nxàakg'aiga sí x'aè ba hàà ncèe zi gúú zi gha hàà kúrúse ba,” tam méé.

²¹Nxàaska i ko kái khòèan tchàa koe téé-tēe a ko Sakaria ba qãà, a area hãa, dùús domkam tempelem q'oo koe ncèeta noose ãoa hãa sa. ²²Eēm ko tcg'oa kam kò gane cgoa kg'uiian ka tààè, ne kò bóòa q'áa tempelem q'oo koem kò x'ái sa bóòa hãa sa. Me kò nqoo-nqoosase nxàem ko sa tshàua ba cgoa x'ái ne. ²³A ba a kò èe xu cáím xu kam ko tempelem koe tsééa xg'ara ka x'áéa ba koe kábise.

²⁴Ncèe zi gúú zi qãá q'oo koes kò gam dis khòès Elisabete sa ncàan úú, a sa a 5 nxoean sèé a nquum q'oo koe cúía hãa, khòè ne gha táá bóò si ka. Si bìrìse a máá: ²⁵“X'aigam **Nqari** ba ncèes gúú sa kúrúa máá tea hãa, a ba a ncèem x'aèem ka Gam di thòò-xama-máákuan tíí koe x'áía, a ba a khòè ne koe tiri sau-cgaean cóá ner úú tama di koe tcg'óò tea hãa,” témé.

Moengele ba ko Jeso ba gha ábàès ka kg'ui

²⁶Me kò moengelem Gabariele ba 6 dim nxoem ka Galilea dim x'áé-dxoom Nasareta dim koe Nqarim ka tsééa úúè, ²⁷dxàè-coas koe, ncèe kò Josefa ta ko ma tciièm qárí-kg'aom ka séèkuan tòóa mááèa hãa sa. Josefa ba kò Dafitem dis qhàòs dim khòè me e, i gaas dxàè-coas di cg'òèan kò Maria a. ²⁸Moengelem ko Marias koe hàà kam kò hàà tsgámkagu si a máá: “X'aigam **Nqari** ba cgóm sia a sáá cgoa hàna,” témé.

²⁹Si Maria sa èem ko gatà méé ka kaisas q'áòs ka tcààè, a sa a kò tèèse dùús domkam ko gatà ma tsgámkagu si sa. ³⁰Me moengele ba bìrì si a máá:

“Táá q'áo guu, Máriaè,
Nqarim koe si cgómkuan hòòda hãa ke.

³¹ Bòd, ncāa si gha úu, a kg'òm cóa ba ábà,
a si a gha Jeso ta ma tcii Me.

³² Tcom-tcomsam khòè Me e gha ii,
a ba a gha tc'amaka hāam Nqarim dim Cóa ba iise tciiè,
Me gha X'aigam Nqari ba x'aian dis ntcōo-q'oo sa màa Me,
Gam ka xōd-dxoom Dafitem khamaga ma.

³³ Jakobem dis qhàds koem gha chōd tamase x'aiga ii,
si Gam dis x'ai sa cuiskaga chōd tite,”

tam moengele ba méé.

³⁴ Si Maria sa moengele ba birí a máa: “Nta i gha ii, qane cgoar kg'ád-khoe cgoa xóé tama ka?” témé.

³⁵ Me moengele ba xōa si a máa:

“Tcom-tcomsam Tc'ēe ba gha sáa koe hàà,
kaisase Tc'amaka hànám di qaria nea gha qàbi si,
Me gha gaa domka
Gaam ēe gha ko ábàè ba tcom-tcomsa ii,
a ba a gha Nqarim dim Cóa ba ta ma tciiè.

³⁶ Bód kg'ama, ncēe Elisabete koe kúrúsea sa.
Wèé khòèa ne kò q'ana hāa cóas úu tite sa,
a sa a ábà tamas khòè si i sa,
igaba ncēes gāeasea hāa kas kg'òm cóa ba qómá hāa,
i nxoea sa ncēeska 6 i.

³⁷ Cúí gúu ga káà a, Nqarim ka kúrúè tite e khama,”

tam méé.

³⁸ Si Maria sa xōa me a máa: “Ncāa ga ra a, X'aigam *Nqarim* dir qāa ra. Eē tsi ko méé khamaga méé i tíi koe ii,” tas méé. Me moengele ba guu si a qōd.

Maria sa ko Elisabete sa dàra

³⁹ Gaa x'aè kas kò Maria xgoaba a sa a qháése c'ēm x'áé-dxoom xàbian dim koe síi, Juta ne di ba. ⁴⁰ A sa a Sakariam x'áé koe tcāa a Elisabete sa tsgámkagu. ⁴¹ Eēs ko Elisabete sa kóm̄s ko Maria tsgám̄ sia ts'oo kam ko cóa ba ncāa sa q'oo koe q̄ori, si Tcom-tcomsam Tc'ēm ka cg'oè cgaeè, ⁴² a sa a tc'amaka kg'ui a máa:

“Wèé zi khòè zi cookg'ai koe si sáa ts'ee-ts'eekg'aièa. Me gataga sarim cóa ba thèé ts'ee-ts'eekg'aièa. ⁴³ Dùútsa gúus kaia sa ko ncēe cáim ka tíi koe kúrúse, ncēe tirim X'aigam *Nqarim* ka xòds ko tíi koe hàà ka? ⁴⁴ Eēr ko kóm̄ si ko ma tsgám̄ tea ts'oo sa kam ko gaa x'aè kaga cóa ba ncāa te q'oo koe qāè-tcaoan ka q̄ori khama. ⁴⁵ Ncēm X'aigam *Nqari* ba sáa cgoa kg'ui hāa zi gúu zi wèé zi gha kúrúse sa si dtcòm̄a hāa, khama si ts'ee-ts'eekg'aièa,” tas méé.

⁴⁶ Si Maria sa máa:

- “X'aigam **Nqari** bar ko wèé tcáóa te cgoa kaikagu,
⁴⁷ i tc'èea te Nqarim Kgoara-kg'aom Tirim koe
 qāè-tcaoan ka cg'oèa hāa,
⁴⁸ Gam dis qāns di nqāaka hāa nem bóda hāa khama.
 Bòd, ncēe koe guus ka zi gha wèé zi qhàd zi nxàe
 ts'ee-ts'eekg'aièar hāa sa.
⁴⁹ Qarian úúa hāa ba kaisa zi gúù zi kúrúá máá tea hāa khama,
 i cg'ōèa ba tcom-tcomsa a.
⁵⁰ Gam di thòd-xama-máákua nem ko
 ēe ko q'ád Me ne koe x'ái
 ēe zi ko ma qhàd zi hàà khama.
⁵¹ **Nqari ba** tshàua ba cgoa cgáé zi gúù zi kúrúá,
 a ba a ēe tc'èega ne e,
 ta tcáóa ne q'oo koe tc'èea hāa ne khòè ne
 tsai-tsai q'ara hāa.
⁵² Kaia x'aiga nem
 gaan di ntcōó-q'ooan x'aian di koe guu a xòda hāa,
 a ēe nqāaka hàna khòèan ghùia hāa.
⁵³ Xàbàa khòèa nem xg'āakagua hāa
 qāè zi gúù zi cgoa,
 a ba a ēe qguù hāa khòèan
 káà gúù tshàu-q'oose tcg'dòá hāa.
⁵⁴ Gam òm qāàm Iseraele bam hùia,
 thòd-xama-máákuan Gam òm ko tc'ēe-tc'ēese khama.
⁵⁵ Ncēem ma gatá ka xòdga ne nqòdkagua hāa khama,
 Abrahamam ka hēé
 naka qhàda ba ka hēéthēé e,
 chòd tamase,”
 tas Maria méé.
⁵⁶ Si kò Maria sa nqoana khama noo nxoean Elisabetes cgoa sí hāa, a sa
 a nxāwa kábise a x'áéa sa koe òbi.

Johanem tcguù-tcguu-kg'aom di ábà x'aèa ne

⁵⁷ Me kò Elisabetes gha ábàm x'aè ba hàà, si kò kg'ádòm cóá ba ábà. ⁵⁸ Ne
 kò cúuse x'áèa ne khòè ne hēé naka gas di qhàdan hēéthēé kóm X'aigam
Nqarim ma kaisase thòd-xama máá sia hāa sa, a ne a kò gas cgoa
 qāè-tcao.

⁵⁹ A ne a 8 cáma nem cóá ba úúa ka hàà, hàà ne gha q'āe nqāa-qgai
 khòe me ka, a ne a Sakaria ta ma tcii me kg'oana, xòdm cg'òè cgoa. ⁶⁰ Si
 gam ka xòd sa xòa a máá: “Eē ēe, Johane tam gha ma tciiè,” témé. ⁶¹ Ne
 khòè ne bìrí si a máá: “Eēta xaṁs cg'òès kò qhàda si di ne koe káà si i
 ná,” témé. ⁶² Ne tshàua ne cgoa sere-sere a xòd ba tēè, ntam ko cóám

di cg'òèan ka mée sa. ⁶³Me goám gha gúuan tc̣aba dtcàrà, a goá a máá: “Cg'òèa ba Johane e,” témé. Ne wèèa ne are.

⁶⁴Me kò gaa x'aè kaga Sakaria gaicara tshoa-tshoa a kg'ui, a Nqari ba dqòm.

⁶⁵Ne kò ěem qgàim di ne khòè ne wèè ne q'áòs ka tc̣àè, ne kò Jutea di xu xàbi xu wèè xu di ne khòè ne nc̣ee ko kúrúse zi gúú zi wèè zi ka kg'ui.

⁶⁶Ne kò wèè ne ěe kò kóm ne are a tèese a máá: “Dùútsa cóá ba gáé nc̣ee ba?” témé. X'aigam **Nqarim** dim tshàu ba kò hãa goa mea khama.

Sakaria ba ko Nqari ba dqòm

⁶⁷Me kò cóám ka xòòm Sakaria ba Tcom-tcomsam Tc'ěem ka cg'oè cgaèè, a ba a porofita a máá:

⁶⁸“Dqòm̄mè méém X'aigam Nqarim Iseraele di ba,

Gam di ne khòè ne koem hààraa

a ba a ko hàà kgoara ne ke.

⁶⁹Kgoarakuan dim nxàà bam tc'amaka ghùia máá ta a hãa.

Gam dim qààm Dafitem di ne qhàò ne koe.

⁷⁰Nc̣eem ko ma nc̣ísega

Gam di xu porofiti xu tcom-tcomsa xu koe ma kg'uia hãa khama,

⁷¹a ba a ko máá,

hààm gha gatá di ne cg'òo-kg'ao ne koe hēé

naka wèè ne ěe hòre taa ne

di tshàu-q'ooan koe hēéthēé kgoara ta a.

⁷²Nc̣eem dàòm kam ko **Nqari ba**

gatá di xòòan koe thòò-xama-máákuan x'ái,

nc̣eem kò nqòòkagu nea hãa a,

naka Gam dis qáé-xg'aes tcom-tcomsa sa tc'ěe-tc'ěesean hēéthēé e,

⁷³gaises nc̣eem gatá ka xòòm Abrahamam koe gaisea sa,

⁷⁴⁻⁷⁵ gatá di ne cg'òo-kg'ao ne koem gha tcg'òò ta a ka,

ta gha nxàasega q'áò tamase hēé,

tcom-tcomsase hēé

naka tchànose hēéthēé

cookg'aia ba koe tsééa máá Me,

wèè kg'òèa ta q'oo koe.

⁷⁶Tsáá tiri tsi cóá tsi,

X'aigam Nqarim nc̣eem tc'amaka hànám

di tsi porofiti tsi iise tsi gha tciìè,

Nqarim cookg'ai koe tsi gha qòò,

a tsi a gha hààm gha xu dàò xu kg'ónòa máá Me.

⁷⁷Gam di ne khòè ne tsi gha bìrí

nta ne gha ma q'āan di tc'ěean di kgoarasean hòò sa,

gane di chìbian di qgóóa-máákuan koe guu a.

⁷⁸ Gatá dim Nqari ba ko tcáóa ba q'oo koe thōðan xám,
gaa domkam gha cáms ko tcg'oa xòè koe guuam x'ààm
ncēe tc'amaka guuam cgoa x'àà-x'aa ta a.

⁷⁹ Wèém khòèm ēe
ntcùús q'oo koe hēé
naka x'ooan di sómán koe hēéthēé hànám
koem gha x'àà ba óága,
a ba a gha dàða ta tchàno-tchano
tòókuan dim dàðm koe,”

tam méé.

⁸⁰ Me kò cóá ba kai a tc'ēean koe qari, a ba a kò tchàa-xgóós koe hàna,
me síí hààm gha Iseraele di ne khòè ne cookg'ai koe x'áísem x'aè ba hàà.

Jeso ba ko ábàè

(Mt 1:18-25)

2 ¹Eēm x'aèm kam xg'ao **Roma dim** x'aigam Agusetosi ba x'àèan
tcg'òó, wèém nqōóm **di ne khòè ne** gha nxáráè di i. ²Ncēes
nxárákus kg'áíka di sa xg'ao Kurinem kò Siria koe x'aiga ii x'aè ka
kúrúse. ³Me kò wèém khòè ba nxāaska gam dim x'áé-dxoom koe síí
góáse.

⁴Me Josefa thēé Nasareta dim x'áé-dxoom Galilea dim koe guu a síí
Jutea dim x'áé-dxoom koe tcāà, Betelehema ta ko ma tciìè ba, **x'aigam**
Dafitem **ábàèa** koe, Dafitem dim qhàð me e kò ii khama. ⁵Gaa koem kò
síí Marias cgoa góáse, ncēem kò séèkuan tòóa máána hāa sa, si kò gataga
qóm ii. ⁶**Qanega** khara Betelehema koe hāa kam kò cóá bas gha ábà dim
x'aè ba hàà. ⁷Si kò qgáé-kg'ai dim cóám gas di ba ábà, a sa a qgáían cgoa
tcám Me, a dxòrom q'oo koe xòð Me, cg'áè-nquum koe i kò x'óm-q'ooan
káà a khama.

Ghùu kòre-kg'ao xu hēé naka moengele xu hēéthēé e

⁸Xu kò c'ēe xu ghùu kòre-kg'ao xu qāáka hāa a tééa q'uu a ko ghùu
zi kòre. ⁹Me kúúga moengelem X'aigam di ba hàà qàea xu koe téé, me
X'aigam dim x'àà ba x'àà-x'aa xu, xu kò kaisase q'áð. ¹⁰Me kò moengele
ba bìrí xu a máá: “Táá q'áð guu! Bòð, qāè tchōà ner ko óága máá xao o,
ncēe gha hàà wèé khòèan kaisa qāè-tcaoan máà a ke. ¹¹Ncēem cáím ka tu
Dafitem dim x'áé-dxoom koe Kgoara-kg'ao ba ábà máàèa - X'aigam Kreste
ba! ¹²Si gha ncēes gúú sa gaxao koe x'ái sa ii: cóá-coam qgáían ka tcám a
dxòrom q'oo koe xòðèa ba xao gha hòð,” tam méé.

¹³Si kò kúúga moengele xu dis xg'aes nqarikg'ai di sa qhúí a gaam
moengelem cgoa hàna hāase Nqari ba dqòm, a máá:

¹⁴“Dqòmkuam méé i kaisase tc'amaka hànám Nqarim koe hāa,
naka tòókuan hēéthēé e nqōómkg'ai koe,

khòè ne ãem ncàma hãa ne koe,”
témé.

¹⁵Eë xu ko moengele xu guu xu a ko nqarikg'ai koe k̄abise, ka xu kò kòre-kg'ao xu biriku a máá: “Hààn xae Betelehema koe q̄òd naka sí ncées gùús kúrúsea sa bòd, ncée X'aigam **Nqarim** birí xaea hãa sa,” témé. ¹⁶A xu a qháése xgoaba a q̄òd, a sí Maria khara Josefa khara hée naka Cóa-coa ba hēéthēē hòd, Me dxòrom q'oo koe xōe. ¹⁷Eë xu ko kòre-kg'ao xu hòd ne ka xu kò ncãa i Cóm ka méeè sa birí khara a. ¹⁸Ne kò wèè ne ēe kòre-kg'ao xu ko birí ne sa ko kóm ne are. ¹⁹Si Maria sa wèè zi gùù zi ncée zi tcáóa sa koe tòó, a sa a gazi ka kaisase tc'ēe. ²⁰Xu ghùu kòre-kg'ao xu k̄abise, a xu a Nqari ba dqòm a koa Me, wèè zi gùù zi ēe xu kò kómna zi ka hēé naka ēe xu kò bóa zi ka hēéthēē e; ēe xu kò ma biríèa khama i kò ii.

²¹8 cáman q̄áá q'oo koem kò Cóa ba q'ãe nqãa-qgai khòè, a ba a Jeso ta ma tciiè, qómme tamam hãa cookg'ai koem kò moengelem ka máàèa hãas cg'õè sa.

Jeso ba tempelem koe hàna

²²Eëm ko x'aè ba hàà **Josefa khara Maria khara mée khara peresitim ka** q'ano-q'anoè di ba, ncée Moshem di x'áèan kòo mée khama, ka khara kò Cóa ba Jerusalema koe úú, a sí X'aigam **Nqarim** cookg'ai koe tòó Me. ²³Eë i kò ma X'aigam **Nqarim** di x'áèan koe ma góásea khama, a ko máá: “Wèém cóam kg'ádòm tc'ãà a ábàèa ba méém X'aigam **Nqarim** di tsééan tòóa mááè,” téméè khama. ²⁴Gataga khara kò dàò-a-mááku sa **X'aigam Nqari ba** kúrúá máá, ãem kò ma X'aigam **Nqari** ba x'áèa khama a ko máá: “Cám tcíbí sara kana cámm tcíbí-coa sara ga igaba,” témé.

²⁵Gaa x'aè kagam kò Jerusalema koe Simone ta ko ma tciièm khòè ba x'áèa. Tchàno, a Nqari-tcáóa hãam khòè me e kò ii, Nqarim gha Iseraele ne qgài-qgai tcáo dim x'aè ba kò tééa máána hãa ba, me kò Tcom-tcomsam Tc'ēe ba gam koe hãa, ²⁶me kò Tcom-tcomsam Tc'ēem ka x'áíèa hãa, X'aigam **Nqarim** dim Krete bam bód tamas cookg'ai koem x'óóa hãa tite sa. ²⁷Tcom-tcomsam Tc'ēem kam kò tempelem koe óágaè. Khara kò Jesom ka xòd ga khara thée gakhara dim Cóm Jeso ba tempelem koe óá, hàà khara gha x'áèan ko mée sa kúrúá máá Me ka, ²⁸me kò Simone ba gaam Cóm Jeso ba sée a x'òàa ba koe tchàma a ba a Nqari ba dqòm, a máá:

²⁹“Tíí Q'òdè, ēe Tsi ma birí tea khama

Tsi gha ncéeska Tsarir q̄à ra

tòókuan cgoa dàd ba xgobekg'ama máá.

³⁰Tiri tcgáía nea Tsari kgoarakuan bóda hãa khama,

³¹ncée Tsi wèè zi qhàd zi tcgái q'oo koe kg'ónòa a,

³²tãá zi qhàd zi gha xgobekg'am tc'ēem x'áà Me e gha ii,

a ba a gha Tsaris qhàòs Iseraele di sa x'áàkagu,”
tam méé.

³³Khara kò Cóm ka xòòga khara Simonem ko Cóm ka méé gúúan are.
³⁴Me kò Simone ba ts'ee-ts'eeekg'ai ne, a ba a Marias Cóm ka xòò sa bírí
a máá: “Bòd, Nqari ba ncēm Cóm ba qaara máásea, kái ne khòè nem gha
kúrí ne cg'áé, a ba a gha kái ne khòè ne Iseraele koe tēekagu ka. X'ái
Me e gha ii ntcoeku cgoaè gha ba, ³⁵nxāasega zi gha kái ne khòè ne di zi
tc'ēe zi tcg'oa a x'áise ka, me gha ntcáu ba qhàè tcáo si,” témé.

³⁶Si kò gataga Anna ta ko ma tciès porofiti sa hànaa, Fanulem ka cóáse
sa, Asere dis qhàòs di ba. Kaisases kò gāeasea hāa, ncēe ko ēes ko sēèèa
xg'ara ka 7 kurian gas dim khòèm cgoa x'āèa hāa sa. ³⁷A sa a kò dxàè-
ntcōa sa kúrí, a nxāakg'aiga síí 84 kuri, a kò wèè x'aè ka tempelem koe
hàna, a ko ntcúu ba hēè naka koaba ba hēéthēé Nqari ba dqm̄, tc'ōoan
carasean hēè naka còrèan hēéthēé cgoa. ³⁸Gaam x'aèm ēem kagas kò hàà
cgae ne, a hàà Nqari ba qāè-tcaoa máá, a sa a wèèa ne ēe kò Nqarim gha
Jerusalema ba kgoara sa qāa hāa ne Cóm ka kg'ui cgoa.

³⁹Eè khara ko wèè zi gúú zi X'aigam **Nqarim** kò x'āèa hāa zi kúría
xg'ara ka khara ko Galilea koe k̄abise, gakhara dim x'áé-dxoom
Nasaretam koe. ⁴⁰Eēm ko Cóm ba kai kam kò qari, a tc'ēega, i Nqarim di
cgóm̄kuan Gam cgoa hāa.

12 kuri qāá q'oo koem ko Jeso ba tempelem koe k̄abise

⁴¹Wèém kurim q'oo koe khara kò ko **Jesom** ka xòò ga khara Jerusalema
koe qòd, Paseka dis kōès koe. ⁴²Eēm **Jeso ba** 12 kurian úúa ka ne kò
gaicara qòd a gaas kōès koe síí, khòè ne kò ko wèè x'aè ka hēè khama.

⁴³Eēs ko kōè sa xg'ara ka khara kò x'āéa khara koe k̄abise, igabam kò
Jeso ba Jerusalema koe qaù, khara kò Gam ka xòò ga khara ncēes gúú sa
c'úúa. ⁴⁴Khòè ne xg'aeku koem kò hàna, ta khara kò tc'ēea, khama khara
kò tc'āà dim cáím ba qòd, a khara a gakhara di qhàòan hēè naka khòè ne
ēe khara kò q'ana ne hēéthēé koe qaa Me.

⁴⁵Táá khara kò hòd Me khama khara kò Jerusalema koe k̄abise a síí qaa
Me.

⁴⁶Nqoana cáíman qāá q'oo koe khara kò tempelem q'oo koe hòd Me,
Me xgaa-xgaa-kg'ao xu xg'aeku koe ntcōe, a ntcōó a ko komsana xu, a
ko tēè-kg'ám̄ zi tēè xu. ⁴⁷Xu kò wèè xu ēe kò kóm̄ Me xu Gam di kóm̄a
q'āan hēè naka x̄oa-kg'ám̄a ba ka hēéthēé arekaguè. ⁴⁸Gam ka xòòga
khara ko bòd Me ka khara kò kaisase are, si Gam ka xòò sa máá: “Tiri Tsi
Cóm Tseè, dùús domka Tsi kò ncēeta hēéa máá? Bòd, saò ba hēè naka tíí
hēéthēé khama ncāa ko thòd-tcaoase qaa Tsi,” témé. ⁴⁹Me x̄oa khara a, a
máá: “Dùús domka khaoa kò ko qaa Te? C'úúa khaoa kò hāa, Abom Tirim
Xòòm di zi gúú zi koe méér ga hāa sa?” témé. ⁵⁰Khara kò dùú sam ko
méé sa táá koma q'āa.

⁵¹ Me Nasareta koe k̄abise cgoa khara a, komsana khara am kò ko. Si kò Gam ka x̄òd sa nc̄ees ḡùu sa tc̄áóa sa q'oo koe tòò. ⁵² I ko Jesom di tc'ēean h̄éé naka q̄aria ba h̄ééth̄éé kai a càuse, i kò Nqari ba h̄éé naka khòè ne h̄ééth̄éé di tòókuan càuse cgae Me.

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba ko Nqarim di kg'uian xгаа-xгаа

(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Jn 1:19-28)

3 ¹ 15 dim kuri me e kò ii **Roma ne dim x'aigam** Kaesaram Tiberiam kò wèem nq̄ó ba tc'āa-cookg'aia h̄āa ka, me kò Pontiose Pilato ba Jutea dim x'aiga ba ii, me Herote ba Galilea dim nq̄ó ba tc'āa-cookg'aia, me káíkhoem Filipi ba Iturea ba h̄éé naka Terakoniti ba h̄ééth̄éé di tsara nq̄ó tsara tc'āa-cookg'aia, me Lisania ba Abelenem dim nq̄ó ba tc'āa-cookg'aia. ² Gaa x'aè ka tsara kò Anase ba h̄éé naka Kaifase ba h̄ééth̄éé tsara kò kaia tsara peresiti tsara ii. Kam kò Nqarim dim kg'ui ba Sakariam dim cóám Johanem koe hàà, tchàa-xgóm koem h̄āase. ³ Me Jorotane dim tshàa ba nx̄ama-nx̄ama xu nq̄ó xu wèé xu koe q̄òdate, a ba a chibia ne koe ne gha tcóóse a tcguù-tcguuès ka xгаа-xгаа ne, nx̄asega ne gha gane di chibian qgóóa mááè ka, ⁴ èe i ma porofitim Isaiam di Tcḡāyas koe ma góásea h̄āa khama a ko máá:

“C'ēem dòm ba ko tchàa-xgóós koe guu a q'au a ko máá:

‘X'aigam **Nqari** ba tu dàò ba kg'ónà máá,
naka Gam di dàòan tchàno-tchanoa máá Me.

⁵ Wèé qḡàian èe qàm gha cg'oè-cg'oèè,
i gha wèé x̄àbian h̄éé naka nx̄óá x̄àbian h̄ééth̄éé
nq̄āaka qám̄mè,
i gha kàma dàòan tchàno-tchanoè,
i gha xgárá dàòan tcgàriè.

⁶ Ne gha wèé ne khòè ne
Nqarim di kgoarakuan hòò a bód,' ”

témé ba.

⁷ Me kò Johane ba tcguù-tcguukuan domka gam koe hààraa zi xg'ae zi bìrí a máá: “Gatu cg'aoan di tu cóá tuè, diín ka tua q'āà-q'āàèa h̄āa a ko hààko xgòàn **Nqarim di** bèe? ⁸ Nx̄aska méé tu chibian koe tu tcóósea h̄āa sa gha x'ái tc'áróan kúrú, naka tua táá tshoa-tshoa naka bìríse naka máá: ‘Abrahama ba ta úúa h̄āa, sita ka tsgōose ba,’ témé guu. Bìrí tu ur ko a ko máá: Nqari ba tààè tama nc̄ee zi nx̄óá zi sèè a Abrahama ba tsgōo-coan kúrúa máán ka ke. ⁹ Si gataga bód sa nx̄āakamaga h̄ii zi di t̄obean kg'ónà tòóa mááèa, si gha wèés h̄iis èe q̄è tc'áróan kúrú tama sa xg'aoa tcg'óó a c'eean q'oo koe xaoa tcāàè,” témé.

¹⁰ Ne xg'ae zi di ne khòè ne tèè me a máá: “Kháé nx̄ata i kò ii ne ta gha dùú sa kúrú?” témé. ¹¹ Me x̄oa ne a máá: “Dìím wèém èe cam̄ qḡàian úúa h̄āa ba méém èe cúis ga sa úú tama ba c'èe sa máà, nakam dìím wèém èe tc'òoan úúa h̄āa ba gataga th̄éé h̄éé,” témé.

¹² Xu c'ëe xu mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu hàà, tcguù-tcguuè xu gha ka. A tèè me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao tseè, dùù sa xae gha *sixae* kúru?” témé. ¹³ Me xoa xu a máá: “Táá méé xao qaaseko marian nqáéa hāan sée cgae ne guu,” témé.

¹⁴ Xu gataga ncōo-kg'ao xu hàà a tèè me a máá: “Kháé nxāaska sixae ka, dùù sa méé xae kúru?” témé. Me Johane xoa xu a máá: “Táá cúí khòè koe ga qari cgoa marian sée guu, naka táá khòèan gaan di tama chibian hāakagu guu. Naka xaoa gaxao di surutan qāè-tcaoa máá,” témé.

¹⁵ Khòè ne kò nqòda hāase qāa a ne a ko wèéa ne ga tcáóa ne q'oo koe tèèse a ko máá, Johane ba gha c'ēedaoka Krestem ga me e, ta tc'ēea. ¹⁶ Me Johane wèéa ne ga xoa a máá: “Tíí ra ko tshàan cgoa tcguù-tcguu tu u, igabam ko Gaam ēe tíí ka qari ba hàà, ncēe Gam di nxàbo tcāian kgoara ner kg'ano tama ba. Gaa ba gha hàà Tcom-tcomsam Tc'ēem cgoa hēé naka c'eem cgoa hēéthēé tcguù-tcguu tu u. ¹⁷ Mabere tsoroan ko dqòrò cgoaèm hii ba tshàua ba koe hāa, Me gha maberean ko dqòròès qgáis koe wèé maberean ga dqòrò, a gha Gam di maberean Gam dis nxáès koe xg'ae-xg'ae, igabam gha tsoroan ts'irì tamam c'eem koe dàò,” témé.

¹⁸ Johane ba kò kái zi dàò zi tāáka zi cgoa khòè ne koe qāè tchòan óá. ¹⁹⁻²⁰ Igabam kò Herotem tc'āa-cookg'ai ba táás gúù sa kúru a gam di chibian càù, Johane ba qáé-nquus koe tcāan ka. Johane ba kò chibi-chibi mea, Herotias es gam ka káíkhoem dis khòès cgoam kò xóea hāa, a ba a kò gataga kái zi gúù zi cg'āè zi kúrua hāa khama.

Jeso ba ko tcguù-tcguuè

(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

²¹ Khòè ne wèé ne ko tcguù-tcguuè kam kò Jeso ba thēé tcguù-tcguuè. Eēm hāa a ko còrè ka i kò nqarikg'aian xgobekg'amse, ²² Me kò Tcom-tcomsam Tc'ēe ba tcíbís khama ii a xōa cgae Me. Me kg'ui ba nqarikg'ai koe guu a tcg'oa, a máá: “Tiri Tsi Cóa Tsi ncāma Ra hāa Tsi i. Tsáá koe Ra ko qāè-tcao,” témé.

Jesom dis qhàò sa

(Mt 1:1-17)

²³ Eēm ko Jeso ba Gam dis tséé sa tshoa-tshoa kam kò 30 kuri Me e, ncēe khòè ne kò ko máá,

Josefam ka cóáse Me e, témé ba,

Josefam Elim ka cóáse ba,

²⁴ Elim Matatem ka cóáse ba,

Matatem Lefim ka cóáse ba,

Lefim Melekim ka cóáse ba,

Melekim Janaim ka cóáse ba,

Janaim Josefam ka cóáse ba.

- 25 Josefam Matatisim ka cóáse ba,
Matatisim Amosem ka cóáse ba,
Amosem Naumem ka cóáse ba,
Naumem Eselim ka cóáse ba,
Eselim Nagaim ka cóáse ba,
- 26 Nagaim Matam ka cóáse ba,
Matam Matatisim ka cóáse ba,
Matatisim Seminem ka cóáse ba,
Seminem Josekim ka cóáse ba,
Josekim Jodam ka cóáse ba,
- 27 Jodam Joanam ka cóáse ba,
Joanam Resam ka cóáse ba,
Resam Serobabelem ka cóáse ba,
Serobabelem Salatielem ka cóáse ba,
Salatielem Nerim ka cóáse ba,
- 28 Nerim Melekim ka cóáse ba,
Melekim Adim ka cóáse ba,
Adim Kosam ka cóáse ba,
Kosam Elemadam ka cóáse ba,
Elemadam Erem ka cóáse ba,
- 29 Erem Joshuam ka cóáse ba,
Joshuam Elieserem ka cóáse ba,
Elieserem Jorim ka cóáse ba,
Jorim Matatem ka cóáse ba,
Matatem Lefim ka cóáse ba,
- 30 Lefim Simonem ka cóáse ba,
Simonem Jutam ka cóáse ba,
Jutam Josefam ka cóáse ba,
Josefam Jonam ka cóáse ba,
Jonam Eliakim ka cóáse ba,
- 31 Eliakim Meleam ka cóáse ba,
Meleam Menam ka cóáse ba,
Menam Matatem ka cóáse ba,
Matatem Natanem ka cóáse ba,
Natanem Dafitem ka cóáse ba,
- 32 Dafitem Jesem ka cóáse ba,
Jesem Obetem ka cóáse ba,
Obetem Boasem ka cóáse ba,
Boasem Salemonem ka cóáse ba,
Salemonem Nasonem ka cóáse ba,
- 33 Nasonem Aminadabem ka cóáse ba,
Aminadabem Ademinem ka cóáse ba,

Ademinem Arenim ka cóáse ba,
 Arenim Heseronem ka cóáse ba,
 Heseronem Peresem ka cóáse ba,
 Peresem Jutam ka cóáse ba,
³⁴ Jutam Jakobem ka cóáse ba,
 Jakobem Isakam ka cóáse ba,
 Isakam Abrahamam ka cóáse ba,
 Abrahamam Teram ka cóáse ba,
 Teram Nahorem ka cóáse ba,
³⁵ Nahorem Serugem ka cóáse ba,
 Serugem Regum ka cóáse ba,
 Regum Pelegem ka cóáse ba,
 Pelegem Eberem ka cóáse ba,
 Eberem Selam ka cóáse ba,
³⁶ Selam Kainanem ka cóáse ba,
 Kainanem Arefekesatem ka cóáse ba,
 Arefekesatem Shem ka cóáse ba,
 Shem Nowam ka cóáse ba,
 Nowam Lamekem ka cóáse ba,
³⁷ Lamekem Methuselah ka cóáse ba,
 Methuselah Enokem ka cóáse ba,
 Enokem Jaretem ka cóáse ba,
 Jaretem Mahalalem ka cóáse ba,
 Mahalalem Kainanem ka cóáse ba,
³⁸ Kainanem Enosem ka cóáse ba,
 Enosem Setem ka cóáse ba,
 Setem Adam ka cóáse ba,
 Adam Nqarim ka cóáse ba.

Jeso ba ko kúrúá bóòè

(Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)

4 ¹Jeso ba kò Tcom-tcomsam Tc'ēem ka cg'oè cgaeèa, a ba a kò Jorotane dim tshàam koe guu a k̄abise. A ba a kò Tcom-tcomsam Tc'ēem ka sèè a qā́aka úúè. ²Gaa koem kò dxāwa ba 40 cárnán Jeso ba kúrúá bóòè. Jeso ba kò ēe xu cárn xu ka táá cúí guú ga tc'óó, khamam kò gaa koe guus ka xàbàa hāa.

³Me dxāwa ba bìrí Me a máá: “Nqarim di Tsi Cóá Tsi kò ii ne, nxōás ncēe sa bìrí nakas péréan kúrúse,” témé. ⁴Me Jeso ba xōa me a máá: “Góásea i hāa a ko máá: ‘Khóèa nea péréan ka cúí kg'ōè tama,’ témé,” tam méé.

⁵Me kò dxāwa ba sèè a kaisase tc'amaka hāam qgáim koe úú Me, a ba a kò ēem x'aèem ka wèè x'aian nqōómkg'ai di hēé naka gaan di k̄arean

hēéthēé x'áí Me. ⁶A ba a birí Me a máá: “Ncēe gúùan di qarian wèè hēé naka x'aian di x'ààn hēéthēé ra gha màà Tsi, máàè ana raa, a ra a ko tc'eer kom khòè ba máà a khama. ⁷A ncēe cookg'aia te koe Tsi ko dqòm ne i gha wèéan ncēe ga Tsari ii,” témé. ⁸Me Jeso ba x̣o me a máá: “Góásea i hãa a ko máá: ‘X'aigam Nqarim tsari ba dqòm, naka Gaam cúí ba tsééa máá,’ téméè,” tam méé.

⁹Me kò **dxáwa ba** Jerusalema koe sèè a úú Me, a ba a kaisase tc'amaka hàna qgàian tempelam tçobe di koe síí tòò Me, a birí Me a máá: “Nqarim di Tsi Cóa Tsi kò ii ne, ncēe koe guu naka nqāaka xaoa xòòse. ¹⁰Góásea i hãa ke a ko máá:

‘Gam di xu moengele xum gha x'àèan màà,
xu gha kòre Tsi,’

téméè khama. ¹¹Gataga i góásea a ko máá:

‘Tshàua xu cgoa xu gha qgóóa ghùì tsi,
táá tsi gha nxāasega nqàrèa tsi nxōán koe xg'áña tòò ka,’

téméè,” tam méé. ¹²Me Jeso ba x̣o me a máá: “Góásea i hãa a ko máá: ‘Táá méé tsi X'aigam tsarim Nqari ba kúrúa bóò guu,’ téméè,” tam méé.

¹³Eēm ko dxáwa ba gam di kúrúa bóòkuan wèè cgoa xg'ara kam kò gaa koe guu Me a qāem x'aè ba qāà.

Jeso ba Galilea koe (4:14–9:50)

Jeso ba ko Nasareta koe xguìè

(Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)

¹⁴Me kò Jeso ba **Tcom-tcomsam** Tc'ēem di qarian ka Galilea koe k̄abise, i nxàea ba wèém xg'aekum koe tsai-tsaise. ¹⁵Me kò gane di còrè-nquuan koe xgaa-xgaa, i wèè khòèan dqòm Me.

¹⁶Me kò Nasareta koe qòò, ncēm xg'ao kaikaguè koe. A kg'aigam ko hēé khama Sabata dim cárín ka còrè-nquum koe síí. **Nqarim dis Tcgāya sam** gha nxárá kam kò tēe, ¹⁷a ba a porofitim Isaiam dis Tcgāya sa máàè, a xgobekg'am si, a ba a ncēeta i ma góàèa qgàian koe síí:

¹⁸“X'AIGAM **Nqarim** dim Tcom-tcomsam Tc'ēe ba Tíí koe hàna,

nxárám tçg'òó a nxúian ntcāá tcúú Tea hãa khama,

ēe dxàua ne koer gha qāè tchōàn óága ka.

Tsééam óá Tea,

ēe qáéèa ner gha hàà birí, kgoaraè ne gha sa,

a ēe bóò tama ne, xgobekg'am tçg'áíè ne gha sa,

a Ra a gha ēe nqāaka hàna ne hàà kgoara sa ka,

¹⁹ a Ra a gha khòè ne birí, x'aè ba hààra sa,

X'aigam **Nqarim** gha **Gam di ne khòè ne**

Gam di cgóm̄kuan x'áí di ba,”

tam ma nxárá.

²⁰ Jeso ba kò tcgāya sa tcēekg'am, a ba a qāàm koe úúa kabi si, a ntcōó. I kò còrè-nquum koe ko hāa ne khòè ne wèè ne di tcgáian Gam koe qāesea tēe. ²¹ Me tshoa-tshoa a birí ne a máá: “Ncēe cárn kas ncāa ncēs qgáis **Nqarim dis** Tcgāyas di sa tseegukaguè, ncēe tu ncāa ma kóm i ko ma nxáráè khamaga ma,” tam méé.

²² Ne kò wèè ne khòè ne Gam ka qāèse kg'ui, a ne a kò kare kg'uiian ncēe kg'áma ba koe ko tcg'oa ka arekaguè, a ne a máá: “A ncēe ba gáé Josefam dim Cóám tama baa?” témé.

²³ Me Jeso ba birí ne a máá: “Tseeguan kaga tu gha ncēs sere-sere sa nxàea máá Te a máá: ‘Naaka Tseè, Tsáa ka qāèkaguse! Ncēe ta ko kóm Tsi Kaperenaume koe kúrúa zi gúù zi ncēe nqōóa Tsi koe kúrú,’” témé. ²⁴ A ba a birí ne a máá: “Tseegua ner ko birí tu u a ko máá: Porofiti ba x'áea ba koe dtcòmè tamam khòè me e.

²⁵ “Tseeguan kar ko birí tu u: Elijam di x'aèan ka, ēe i ko nqarikg'aian nqoana kurian hēe naka 6 nxoean hēéthēé tcēekg'amsea kas kò thòds xàbà sa nqōómkg'ai koe hāa, zi kò kái zi dxàe-ntcōa zi Iseraele koe hàna, ²⁶ igabam kò Elija ba c'ēe zi koe ga tséea úúè tama, a kò Sarefata dim qgái-coam koe hànas dxàe-ntcōas koe tséea úúèa, Sitone dim nqōóm koe. ²⁷ Ne kò porofitim Elisham di x'aè ka kái ne lepero dis tcìi sa kò tsàara hāa ne Iseraele koe hàna, igaba ne kò táá cúia ne ga q'ano-q'anoè, Namanem ncēe Siria dim cúim ga me e kò ii,” tam méé.

²⁸ Ncēs gúù sa ne ko kóm ka ne kò wèè ne khòè ne còrè-nquum koe kò hàna ne kaisase xgòà. ²⁹ Nxàia ne kò tēe a ne a x'áé-dxoom xg'aeku koe xàbua tcg'òó Me, a xàbim gane dim x'áé-dxoom tshàoèam tc'amkg'ai koe tceea úú Me, gaa koe ne gha síi guu a xaoa xòó Me ka. ³⁰ Igabam kò Jeso ba kg'ama xg'aekua ne koe nqáé a qòò.

Jeso ba ko dxāwa tc'ēean xhàiaqu

(Mk 1:21-28)

³¹ A ba a nxāaska Kaperenaume koe síi, Galilea dim x'áé-dxoom koe, a ba a kò Sabata dim cárn ka khòè ne xгаа-xгаа. ³² Ne kò Gam di xгаа-xгаа-q'ooan ka area hāa, Gam dim kg'ui ba kò qarian úúa hāa khama.

³³ Me kò còrè-nquum koe dxāwa tc'ēean úúam khòè ba hāa, a kò kaisam dòm cgoa q'au a máá: ³⁴ “Haaà! Jeso Tsi Nasareta di Tseè, dùù sa Tsi ko gatá cgoa tc'ēe? Hàà Tsi ko kaàkagu ta a? Q'ana raa díi Tsi i sa, Nqarim di Tsi Tcom-tcomsa Tsi i,” témé.

³⁵ Igabam kò Jeso ba dxāwa tc'ēean dqàè a máá: “Nqoo, naka tcg'oa cgae me!” témé. I kò dxāwa tc'ēean khòè ba qarika ntcāa-ntcāa a khòè ne xg'aeku koe xaoa xòó me, a i a thòò-thòo me tamase tcg'oa cgae me.

³⁶ Ne kò wèè ne khòè ne area hāa, a ne a c'ēe ne birí a máá: “Dùùtsa gúù saa ncēe sa? Qarian úúa hāasem ko dxāwa tc'ēean ga dqàè i tcg'oa

ka!” témé. ³⁷I kò kúúga nxàea ba ãem xg'aekum koe hàna xu qgái xu wèè xu koe qháése qòð.

Jeso ba ko kái ne khòè ne qàèkagu

(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)

³⁸Me kò Jeso ba gaam còrè-nquum koe tcg'oa, a síí Simonem dim nquum koe tcāà. Si kò Simonem ka c'uise sa cgùrukagu si kos tcìis kaias ka qgòòèa, ne Jeso ba gas ka bìrí. ³⁹Me Jeso ba gas koe qámse, a ba a ães tcìi sa dqàè, si guu si, si kò kúúga tēe a sa a tshoa-tshoa a tsééa máá ne.

⁴⁰Eēs ko cáím sa tcāà ka ne kò wèè ne khòè ne gane di tcìi-khoean tāáka zi tcìi zi ko tsàaraa hāa a Jesom koe óá. Me kò wèém khòèm koe tshàua ba tòó, a kg'òèkagu me. ⁴¹I kò gataga dxāwa tc'èean kái ne khòè ne koe guu a q'aua tcg'oa, a ko máá: “Tsáá Tsia Nqarim di Tsi Cóa Tsi i!” témé. Igabam kò dqàè e, a táá kgoara máá a i kg'ui, q'ana i ko hāa Kreste Me e sa khama.

Jeso ba ko còrè-nquu xu koe xгаа-xгаа

(Mk 1:35-39)

⁴²Eē i ko q'uu kam kò Jeso ba c'èem qgáim nqooako hāam koe qòð. Ne kò kái ne khòè ne qaa Me. Eē ne ko hàà sao-xg'ae Me ka ne ko xgáèa tòó Me, táám gha qòða guu ne ka. ⁴³Igabam kò bìrí ne a máá: “Qàè tchòàn Nqarim di x'aian di méér c'èe xu x'áé-dxoo xu koe thēè xгаа-xгаа, gaan domkagar tsééa óàèa hāa ke,” témé.

⁴⁴A ba a kò Jutea ne di xu còrè-nquu xu koe xгаа-xгаа.

Jeso ba ko tc'āà di xu xгаа-xгаа-se-kg'ao xu tcii

(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

5 ¹C'èem cáím ka ne kò khòè ne Jeso ba Genesarete dim tshàam-kg'ám koe nxāma-nxāmaa a ko Nqarim dim kg'ui ba komsana. Jesom gaa koe téé-tēe ²kam kò cáím dxòro tsara bóò, tsara tshàam dxùukg'ai koe téé-tēe, x'au qgóó-kg'ao xu ka xoana guuèa hāa tsara, ncēe kò síí hāa a ko gaxu di c'uisían xg'aà xu. ³Me Jeso ba c'èem dxòrom Simonem di kò iim koe tcāà, a ba a dtcàrà me, dxòro bam gha cg'árése tshàan q'oo koe ghànèa tcāà sa. Me kò gaam q'oo koe ntcóó a khòè ne xгаа-xгаа.

⁴Eēm ko kg'uiua xg'ara kam kò Simone ba bìrí a máá: “Tshàam nqáè koe ncēem dxòro ba úú, naka xaoa gaxao di c'uisían tcāà naka x'auàn qgóó,” témé. ⁵Me Simone xoa a máá: “X'aigaè, ncāa xae wèém ntcùú ba qarika tséé, a xae a táá cúí gúù ga qgóó. Igabaga ncāaga Tsi ko ncēeta méé khamar gha c'uisían tcāà,” témé.

⁶Gatà xu kò hēè a xu a kái x'auàn qgóó, i gaxu di c'uisían tòà gha khama ii. ⁷Ka xu ko c'èem dxòrom koe kò hàna xu x'au qgóó-kg'ao xu dtcàrà, hàà xu gha hùì xu ka. Xu hàà a ãe tsara dxòro tsara wèéa tsara ga cg'òè-cg'oe, tsara tshoa-tshoa a tom gha khama ma kúrúse.

⁸Eēm ko Simone Petere ncēe sa bód kam kò Jesom nqàrè-kg'am koe qáúse, a máá: “X'aigaè, tcg'oara guu te, chìbi-kg'aor khòè ra a ke,” témé. ⁹Gabá hēè naka wèè xu ēe kò gam cgoa hàna xu hēéthēèa kò kaisas ares ka tcāàèa khama, x'aùan ēe xu kò qgóóa hāa ka. ¹⁰Sebetem ka cóásea tsara, Jakoboa tsara Johanea tsara kò gataga area hāa thēè, ncēe kò Simonem cgoa tsééa xg'ae tsara. Me Jeso ba Simone ba birì a máá: “Táá q'ád guu; ncēm cáím koe tsi gha guu a tshoa-tshoa a khòè ne di tsi qgóó-kg'ao tsi i ke,” témé. ¹¹Xu kò ēe xu ko gaxu di dxòroan tshàam-kg'ám koe tòó, kaga wèè zi gúù zi guu, a xùri Me.

Jeso ba ko lepero dis tcìi sa úúam khòè ba qāèkagu

(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

¹²Eēm Jeso ba c'ēem x'áé-dxoom koe hàna kam kò lepero dis tcìi sa tsàaraa hām khòè ba hàà. Eēm ko Jeso ba bód kam kò kg'áíá ba cgoa gómankg'ai koe cg'áé a còrè Me a máá: “X'aigaè, tc'ēe Tsi kòo ne Tsi ga kúrú ter q'ano,” témé. ¹³Me Jeso ba tchoanà tshàu, a ba a khòè ba qgóó, a máá: “Gatà Ra ko ma tc'ēe, ke q'ano!” témé. Kas ko lepero dis tcìi sa kúúga kaà cgae me. ¹⁴Me kò Jeso ba qarika x'áè me a máá: “Táá méé tsi cúí khòè ga sí chòà máá guu, igaba méé tsi qòò naka tsia tsari q'ano-q'anosean domka sí peresitim koe x'áíse, naka dàda-mááku sa x'áís iise tcg'òó, ēem ma Moshe x'áèa hāa khamaga ma,” témé.

¹⁵Igabas kò Jesom dis tchòà sa kaisase tsàì-tsaìse, zi khòè ne di zi xg'ae zi kái zi hààku, hàà zi gha komsana Me a zi a thēè gazi di tcìian koe qāèkaguè ka. ¹⁶Me Jeso ba tcg'oara guu ne, a nqooa hāa xu qgàì xu koe qòò, a sí gaa koe còrè.

Jeso ba ko nqōara hām khòè ba qāèkagu

(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

¹⁷C'ēe cáím kam hāa a ko xгаа-xгаа ka xu kò Farasai xu hēè naka x'áé xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēè xu gaa koe ntcōe, ncēe kò wèè xu x'áé xu Galilea di xu koe hēè naka Jutea di xu koe hēè naka Jerusalema di xu koe hēéthēè guua hāa xu. I kò X'aigam di qarian Gam cgoa hāa, gaan cgoam gha khòè ne qāèkagu ka. ¹⁸Bód, ka xu kò c'ēe xu khòè xu kúúga khòèm nqōara hāa ba óága, gam dim tcoàm koe xòó mea hāase, a xu a kò dàò ba qaa, tcāà me xu gha a sí cookg'aia ba koe xòó me ba. ¹⁹Igaba ēe xu ko bód, khòè ne di kái-q'ooan ka xu ko xháé, nta xu gha ma nquum q'oo koe ma tcāà me sa, ka xu kò nquum tcōbe koe chúrù a tcāà, a xu a nquum nqàè koe gam dim tcoàm cgoa xòó me, Jesom cookg'ai koe. ²⁰Eēm ko Jeso ba gaxu di dtcòmān bód kam kò máá: “Khòè tseè, tsari chibian tsi qgóóa máàèa hāa,” témé.

²¹Ka xu ko x'áé xгаа-xгаа-kg'ao xu hēè naka Farasai xu hēéthēè tshoa-tshoa a tèèse a máá: “Dìí ba gáé ncēe ba, ncēe Nqari ba ko cóè khama ko

ma kg'ui ba? Nqarim cúí ba khòèan gaan di chìbian qgóóa máá di qarín úúa hãa ka, c'êe khòè ka oose!” ta xu méé.

²²Jeso ba ko tc'êea xu hãa sa q'ana hãa khamam kò tèè xu a máá: “Dùús domka xao ko ma tcáóa xao q'oo koe ma tc'êea êe e? ²³Ndaka nea thamkaà? ‘Chìbia tsi tsi qgóóa mááèa,’ témé nea kana máá: ‘Têe naka qòò,’ témé nea?” ***tam ma tèè xu.*** ²⁴***A ba a máá:*** “Igaba ***méé*** xao q'ãa, Khòèm dim Cóa ba nqóomkg'ai koe qarían úúa sa, khòèa nem gha gaan di chìbian qgóóa máá di i,” témé, kam kò êe nqara kò hãa ba birí a máá: “Birí tsir ko a ko máá, tèe naka tsarim tcoà ba sèè naka x'áéa tsi koe dìbi,” témé.

²⁵Gaa x'aè kagam kò gane cookg'ai koe tèe, a ba a ãem kò gam tc'amkg'ai koe xõem tcoà ba sèè, a x'áéa ba koe Nqari ba dqòmá máásea dìbi. ²⁶Si are sa wèèa ne ga tcãà, ne Nqari ba dqòm, a ne a q'àòs ka tcãè, a máá: “Are-aresa zi gùù zi ta ncẽem cáím ka bóòa hãa!” témé.

Jeso ba ko Lefi ba tcii (Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

²⁷Ncẽe zi gùù zi qãá q'oo koem kò Jeso ba tcg'oa, a mari xg'ae-xg'ae-kg'aom c'ẽem Lefi ta ko ma tciiè ba bóò, me marían ko sèèa xg'ae-xg'aeèm nquum koe ntcóóa-ntcõe. Me birí me a máá: “Xùri Te,” témé. ²⁸Me kò Lefi ba wèè gúúan guu a xùri Me.

²⁹A ba a x'áéa ba koe sí Jeso ba kaias kòè sa kúrúa máá. Si kò kaias xg'aes mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu di sa hêé, naka c'êe xu hêéthêé di sa gam cgoa tc'óó. ³⁰Xu kò Farasai xu hêé naka gaxu di xu x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hêéthêé Gam di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu cgoa mēéku a máá: “Dùús domka xao ko mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hêé naka chibi-kg'aoan hêéthêé cgoa tc'óó a kg'áà máá?” témé.

³¹Me Jeso ba xõa xu a máá: “Eè tsàa tama khòèa ne naakan qaa tama, igaba êe ko tsàa ne ko qaa a. ³²Tchàno ne khòè ner gha hàà tcii kar hàà tama, igabar hààraa, hààr gha chibi-kg'ao ne tcii ne tcóóse ka,” témé.

Jeso ba ko tc'óoan carasean ka tèèè (Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

³³Xu kò birí Me a máá: “Johanem di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu ko káise tc'óoan carase a ko còrè, khamaga xu ko Farasai di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu hêé; igaba xu ko Tsari xu ***wèé x'aè ka*** tc'óó a ko kg'áà,” témé.

³⁴Me Jeso ba xõa xu a máá: “A sèè-kg'aom di cg'áè-kg'aoan xao ga tc'óoan cara, qanegam gane cgoa hãa koe? Cuiskaga a! ³⁵Igabam gha x'aè ba hàà, sèè-kg'aom gha gane koe guu a sèèa tcg'òòè ba; ne gha êe xu cáím xu ka tc'óoan carase,” tam méé.

³⁶A ba a gataga ncẽes sere-sere sa birí ne a máá: “Cúí khòè ga káà a, kabam qgáí ba gha tòà, a ncíím qgáím koe qgãéa ntcòò me e. Gatà i kò

hēé nem gha k̄abam qgáí ba tòà, me gataga k̄abam qgáí ba nciím cgoa q̄òda mááku tite. ³⁷Gataga i khòèan kàà a, k̄aba gōéan gha ncií zi khòò dtcòbè zi koe qg'oe e. A ncèè gatà i kò hēé ne i gha k̄aba gōéan dtcòbè zi tòà, a i a gha ntcāa, zi gha dtcòbè zi tòàra q'aase. ³⁸Igaba méé i k̄aba gōéan k̄aba zi khòò dtcòbè zi koe qg'oeè. ³⁹Me gataga cuiskaga c'èem khòè ba ncií gōéan kg'áà xg'ara naka k̄aban tc'èea hāa tite; 'Nciía nea qāè e,' tam gha méé khama," tam Jeso ba méé.

X'aigam Sabata di ba
(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

6 ¹C'èem Sabatam kam kò Jeso ba maberean dim xháràm koe xóé a ko q̄òd, ka xu kò Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu gaan di tc'áróan khóá, a ko tshàu q'ooa xu koe ncóbéa tc'óó. ²Igaba xu kò c'èe xu Farasai xu birí Me a máá: "Dùús domka xao ko Sabata dim cáím ka x'àèan koe kgoara máàè tama sa kúrúa máá?" témé.

³Me Jeso ba xoa xu a máá: "Qanega xao gáé nxará ta ga hāa *x'aigam* Dafitem xg'ao kúrú sa, gabá hēé naka gam ka c'èea xu hēéthēé kò xàbà hāa ka? ⁴Nqarim dim nquum koem kò tcāà, a ba a ts'ee-ts'ee/kg'aièa péréan sèé, ncèe peresiti xu ka cúí ko tc'óòè e, a tc'óó a ba a gam ka c'èea xu au," témé. ⁵A ba a birí xu a máá: "Khòèm dim Cóa ba Sabata dim X'aiga Me e," témé.

Khòèm nqara tshàua ba
(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

⁶I kúrúse Me c'èem cáím Sabata dim ka còrè-nquum koe síí tcāà, a xгаа-xгаа. Me kò kg'ádò xòè di tshàua ba nqara hāam khòè ba gaa koe hāa. ⁷Xu kò Farasai xu hēé naka x'áé xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēé xu xaèa kg'ónó Me, Sabata dim cáím kam gha qāèkagu sa xu kò bóò kg'oana khama, nxāasega xu gha chibi-chibi Me ka. ⁸Igabam ko Jeso ba èe xu tc'èea hāa zi wèè zi q'ana khamam kò nqara tshàua hāam khòè ba birí a máá: "Tēe naka tsia wèè ne khòè ne ncèe koe hāa ne cookg'ai koe téé," témé. Me tēe a síí gaa koe téé.

⁹Me Jeso ba birí xu a máá: "Tēè xao or ko a ko máá: Sabata dim cáím ka sa kháé ndaka sa kgoaraèa: qāèan kúrú saa kana cg'āèan kúrú saa, khòè ba kg'òèkagu saa kana cg'óo me saa?" témé. ¹⁰A ba a wèéa ne ga bóò a gaam khòè ba birí a máá: "Tshàua tsi tchoanà," témé. Me gatà hēé, i tshàua ba k̄abise a qāè.

¹¹Igaba xu kò kaisase xgòà a xu a tshoa-tshoa a nxàe cgoaku, dùú sa xu gha Jeso ba kúrú sa.

12 xu x'áè úú-kg'ao xu
(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)

¹²Gaa xu cáím xu kam kò Jeso ba xàbim koe síí, a ko síí còrè, a wèém ntcúú ba hāa a Nqari ba còrè. ¹³Eè i ko q'uu kam kò Gam di xu xгаа-

xgaase-kg'ao xu Gam koe tciia xg'ae, a ba a 12 xu nxará tcg'òó, a x'áè úú-kg'ao^a xu ta ma tciia xu: ¹⁴Simonem ncēe kò Petere ta ma tciie ba hēé, naka gam ka qōesem Anterea ba hēé, naka Jakobo ba hēé, naka Johane ba hēé, naka Filipi ba hēé, naka Baretolomaio ba hēé, ¹⁵naka Mataio ba hēé, naka Tomase ba hēé naka Alefaiom ka cóasem Jakobo ba hēé, naka Simonem ncēe kò tòókuan x'àà máá ta ko ma tciie ba hēé, ¹⁶naka Jutasem Jakobom ka cóase ba hēé, naka Jutasem Isekariotem ncēe kò khòe ne tshàu q'oo koe tcàa Mea ba hēéthēe e.

Jeso ba ko xгаа-xгаа a ba a ko tsoó
(Mt 4:23-25)

¹⁷Me kò xàbim koe xōa cgoa xu a sí nqámán koe téé. Si ko gaa koe kaias xg'aes Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu di sa hēé, naka khòe ne di sa hēéthēe hàna, wèém nqōóm Jutea di ba hēé, naka Jerusalema di ba hēé naka tshàam qàe di tsara x'áé-dxoo tsara Ture ba hēé naka Sitone ba hēéthēe tsara koe guua ne khòe ne di sa. ¹⁸Hàa ne gha komsana Me ka kò hààraa ne, a gataga théé tcìia ne koe kg'òèkaguè ka. Ne kò ēe cg'àè tc'ēean ka kòo xgàèè ne théé qàèkaguè. ¹⁹Wèè ne khòe nea kò qgóó Me ne gha sa tc'ēe, qaria ne kò Gam koe guu a ko wèea ne **ēe kòo qgóó Me ne** qàèkaguè khama.

Ts'ee-ts'eekg'aikuan hēé naka dqàèkuan hēéthēe e
(Mt 5:1-12)

²⁰Xгаа-xгаа-kg'aoa nem téé a ko ntcáà koem kò máá:

“Ts'ee-ts'eekg'aièa tua gatu ēe dxàua hāa tu,
Nqarim di x'iaia nea gatu di i khama.

²¹ Ts'ee-ts'eekg'aièa tua

gatu ēe ncēeska ko xàbàn ka cg'òòè tu,
xg'āàkaguè tu gha khama.

Ts'ee-ts'eekg'aièa tua gatu ēe ko kg'ae tu,
kg'āè tu gha khama.

²² Ts'ee-ts'eekg'aièa tua, ncèè khòèan kò hòre tua hāa ne,

a ko gaan xg'aeku koe xhàigu tu u ne,
a ko cóè tu u ne,

i ko Khòèm dim Cóám domka cg'òèa tu cg'āès gúùs khama ma
aaguè ne.

²³“Eēm cáim ka qāè-tcao, naka tua nxàì-nxaise qāè-tcaoan ka, gatu di surutan nqarikg'ai dia kaia hāa ke. Gaxu ka xòò ga xu xg'ao ma porofiti xu ma qgóóa hāa ga a ke.

²⁴ Igaba haò, cg'āè i gha ii gatu ncēe qguùa hāa tu ka,

a 6:13 x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

nxāakamaga tu gatu di qgài-qgai-tcáókuan hòda hāa khama.

²⁵ Haò, cg'ǎè i gha ii gatu ncēeska qǎèse xg'ǎà tu ka, xàbàn ka tu gha cg'ǎòè khama.

Haò, cg'ǎè i gha ii gatu ncēeska ko kg'ǎè tu ka, tshúù-tcao tu gha a kg'ae khama.

²⁶ Haò, cg'ǎè i gha ii gatu ncēè wèé khóèan ga ko qǎèse kg'ui gatu ka tu, ēea gane ka xòò ga xu xg'ao ma tshúù-ntcōa di xu porofiti xu ma qgóóa hāa ga a khama.

Cg'ǎo-kg'aoa tu ncàm

(Mt 5:38-48; 7:12a)

²⁷“Igabar ko birí tu u gatu kóm Te ko tu a ko máá: Gatu di cg'ǎo-kg'aoan méé tu ncàm, naka qǎèan kúrúa máá ēe hòre tua ne.

²⁸Ts'ee-ts'eekg'ai ēe ko gúú tu u ne, naka ēe ko xgàra tu u ne còrèa máá.

²⁹Ncèè c'ēem khòèm kò kg'ǎò xòè di góóa tsi x'ábú ne, nxāa ba c'ēem góó ba máá thēé nakam x'ábú. A ncèè c'ēem khòèm kòò tc'amaka tsi hana qgáían nxōo cgae tsi, ne táá c'ēean nxōo cgaea tsi cara me guu. ³⁰Máà díím wèém ēe ko dtcàrà tsi ba, naka khòèm kò q'òda tsi hāas gúú sa sèé cgae tsia hāa ne táá sèea kǎbi si guu. ³¹Eē tu ko tc'ēe, khòè ne méé ne gatu koe kúrú, nxāa zi méé tu thēé gane koe kúrú.

³²“Eē ncàm tua hāa ne tu kò ncàm hāa ne sa gha dùú sa kǎbisea máá tu u? Ncēè chibi-kg'ao ne ne ko thēé gatà hēé a ko ēe ncàm nea hāa ne thēé ncàm ka. ³³A ncèè ēe ko qǎèan kúrúa máá tu u ne tu kòò qǎèan kúrúa máá, ne sa gha dùú sa kǎbisea máá tu u? Ncēè chibi-kg'ao ne ne ko thēé gataga hēé ka. ³⁴A ncèè nxāakamaga tu q'ana hāa suruta tu u gha ne tu kòò cgóbè, ne ba gha Nqari ba gaan domka qǎè-tcaoa máá tu u? Ncēè chibi-kg'ao ne ne ko thēé gane ka c'ēe ne chibi-kg'ao ne cgóbè, nxāasega ne gha surutaè domka ka. ³⁵Igaba méé tu gatu di cg'ǎo-kg'aoan ncàm, naka tua qǎèan kúrú máá a, naka cgóbè e, surutakuan qaa tamase. Nxāaska i gha gatu di surutan kaisa ii, tu gha gataga Kaisase Tc'amaka hāam di tu cóá tu ii, ēe qǎè-tcaoa máákuan úú tama ne hēé naka ēe cg'ǎè cau ne hēéthēé koem qǎè Me e khama. ³⁶Thòò-xama-mááku di méé tu ii, ncēem ma gatu ka Xòò ba ma thòò-xama-mááku di ii khamaga ma.

Xgàrakua ne

(Mt 7:1-5)

³⁷“Táá xgàra guu naka tua gha nxāasega táá xgàràè. Gataga táá chibi-chibi naka xgàra guu, naka tua gha nxāasega táá chibi-chibi naka xgàràè. Qgóóa máá, naka tua gha nxāasega chibia tu qgóóa mááè. ³⁸Máà naka tua gha nxāasega **Nqarim ka** mááè. Qǎès tc'ǎò-tc'ǎos, qǎea ntcòòèa, a khòò-khòòèa sa, a cg'òè a ko ntcāa sa gha cookg'iaia tsi koe tòòè. Eē tsi ko tcg'òòs tc'ǎò-tc'ǎo sa gha ēe tsi gha hòòs tc'ǎò-tc'ǎos ga si i ke,” tam méé.

³⁹Gatagam kò thēe sere-sere sa birí xu a máá: “A kàà tcgáim khòè ba ga c'ëem khòèm kàà tcgái ba tcèè tcui? A wèèa tsara ga haëm q'oo koe cg'láéa tcàà tite? ⁴⁰Xgaa-xgaase-kg'ao ba gam dim xgaa-xgaa-kg'aom ka tc'amaka hãa tama, igaba wèèm ãe qãèse xgaa-xgaasea xg'ara ba gha gam dim xgaa-xgaa-kg'aom khama ii.

⁴¹“Dùús domka tsi ko tsáá ka c'ëem tcgái q'oo koe hãam tcg'óbé ba hòò máá, igaba tsi tsáá tcgái q'oo koe hãam hii-dxoo ba hòò tama? ⁴²Nta tsi gha ma tsáá ka c'ëe ba birí a máá: ‘Tíí tcáràè, hàà nakar tcgái q'ooa tsi koe tcg'óbé ba tcg'òò,’ témé, ncèe tsáá tcgái q'oo koe hãam hii-dxoo ba tsi hòò tama koe. Tsáá qãè khòèan khama ko ma kúrúse tseè! Kg'áíka tcgái q'ooa tsi koe hànám hii-dxoo ba tcg'òò, naka tsia qãèse bóò naka nxáwa tsáá ka c'ëem tcgái q'oo koe hàna tcg'óbéan tcg'òò,” tam méé.

Hii sa hēé naka gas di tc'áróan hēéthéé e

(Mt 7:16-20; 12:33-35)

⁴³**A ba a máá:** “Qãès hii sa cuiskaga tshúú tc'áróan kúrúá hãa tite, si gataga tshúús hii sa qãè tc'áróan kúrúá hãa tite khama. ⁴⁴Wèés hii sa tc'áróa sa ka q'áaèa khama. Dxàman úúa zi hii-coa zi koe i faia di tc'áróan tcuèè tama, kana i xg'òà di zi hii zi koe kg'oman tcuèè tama khama. ⁴⁵Qãèm khòè ba ko gam di tcáóan di qãèan koe guu a qãè zi gúú zi tcg'òò, me ko cg'làè caum khòè ba gam di cg'làè cauan koe guu a cg'làè zi gúú zi tcg'òò. Kg'ám sa ko tcáós koe cg'òèa a ko ntcãa zi gúú zi nxàè khama,” tam méé.

Tc'ëegam tshào-kg'ao ba hēé naka kàà tc'ëe ba hēéthéé e

(Mt 7:24-27)

⁴⁶**A ba a máá:** “Dùús domka tu ko 'X'aigaè, X'aigaè,' ta ma tcii Te, igaba tu birí tu ur ko sa kúrú tama?

⁴⁷“Díim wèèm ãe ko Tíí koe hàà, a Tiri kg'uián kóm, a i ko méé sa kúrú bar gha x'ái tu u ntam ii sa. ⁴⁸Khòèm ncèe gam dim nquu ba ko tshoa-tshoa a tshàom khamam ii, ncèe ko kaisase nqãaka tshào, a tshoa-tshoa sa nxōán koe tshào ba. A ãe i ko tòèko tshàan hàà, a ko hàà ãem nquu ba tcãò igabam kori tite ba, qãèsem tshàoèa hãa khama.

⁴⁹“Igaba díim wèèm ãe ko Tiri kg'uián kóm, igaba kúrú u tama baà khòèm ncèe ko gam dim nquu ba tshoa-tshoa úú tamase gómankg'ai koe tshàom khama ii; tòèko tshàan kò gaam nquu ba tcãò ne kò gaa x'aè kaga cg'láé ba - si kò ãem nquum dis cg'láé sa cg'làè ii,” tam méé.

Jeso ba ko ncōo-kg'ao xu dim kaíam dim qãà ba qãèkagu

(Mt 8:5-13)

7 ¹Eëm ko Jeso ba wèè zi gúú zi ncèe zi khòè ne cgoa kg'uiáa xg'ara kam kò Kaperenaume koe síí tcàà. ²Gaa koem kò ncōo-kg'ao xu

dim kiam dim qãàm kaisasem kò ncàma hãa ba hàna, a ba a kòo x'oos qàe koe tsàa. ³Eēm ko Jesom ka kóm kam kò kaia xu Juta di xu Gam koe tsééa úú, xu síí dtcàrà Me hààm gha gam dim qãà ba kg'òèkagu ka. ⁴Xu kò Jesom koe síí a síí qarika còrè Me a máá: “Ncēem khòè ba tsari hùikuan ka kg'anoèa. ⁵Gaxae di ne khòè nem ncàma, a ba a gataga còrè-nquu ba tshàoa máá taa khama,” témé. ⁶Me Jeso ba qòò cgoa xu.

Eē xu qanega gaam khòèm dim nquum koe cúù tama kam kò ncōo-kg'ao xu dim kaia ba tcàràsea xu tsééa tcg'òóa máá Me, síí xu gha bìrì Me a máá: “X'aigaè, táá xhōe-xhōese guu, díí cgáér tama ra a ke, nquua te tçobe dòm q'oo koe Tsi ga tcàà ra. ⁷Cgáéser bóòse tama, gaa domkaga ra kò táá tííà hàà a hùikuan dtcàrà Tsi, ke kg'amaga kg'ui ba tcg'òò nakam gha tirim qãà ba qãè. ⁸Tíí igabar kaia xu dòm-q'oo koe hànar khòè ra a, xu gataga ncōo-kg'ao xu tíí dòm-q'oo koe hàna ke. Ra ko ncēe ba bìrì a máá: ‘Qòò,’ témé, me qòò, ra c'ēe ba bìrì a máá: ‘Hàà,’ témé, me hàà. Ra tirim qãà ba bìrì a máá: ‘Ncēe sa kúrú,’ témé, me kúrú si ke,” tam méé.

⁹Eēm ko Jeso ba ncēe sa kóm kam kò kaisase are, a ba a k̄abise cgae ēe kò xùrì Mes xg'ae sa a máá: “Bìrì tu ur ko a ko máá: Qanegar cúí khòè ga Iseraele koe hòò ta ga hãa, ncēeta ma kaias dtcòm sa úúà hãa a,” témé.

¹⁰Xu tchòà xàà-kg'ao xu gaxu dim kiam dim nquum koe k̄abise, a síí qãà ba sao-xg'ae me qãè me e.

Jeso ba ko dxàe-ntcōas dim cóá ba ghùì

¹¹Gaa koe guus kam kò Jeso ba x'áé-dxoom Naine ta ko ma tcièm koe síí, xu Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hēè naka khòè ne dis xg'aes kaia sa hēéthēè xùrì Me.

¹²Eēm ko heke-kg'árns x'áé-dxoom dis koe cúù kam kò kúúga x'óóam cóá ba tchàa koe tcg'oa cgoaè, síím gha kg'ónòè ka. C'ēes khòès dim cóám cúí me e kò ii, ncēe kò dxàe-ntcōa ii sa. Si kò kaias xg'aes x'áé-dxoom di ne khòè ne di sa gas cgoa hãa. ¹³Eēm ko X'aigam Jeso ba bóò si kam kò kaisase thòò-xama máá si, a ba a bìrì si a máá: “Táá kg'ae guu,” témé. ¹⁴Me còoka nqáé a síí káá ba qgóó, xu kò khòè xu ēe kò káá ba qgóóa xu téé. Me kg'ui a máá: “Cóá tseè, tēe, tar ko tsáá ka méé,” témé. ¹⁵Me kò x'óóam cóá ba tēe a ntcóò, a ba a tshoa-tshoa a kg'ui, Me Jeso ba síí xòò sa máá me.

¹⁶Si kò q'áo sa wèéa ne ga tcàà, ne Nqari ba dqòm a máá: “Kaiam porofiti ba hàà cgae taa,” témé, a ne a máá: “Nqari ba hààraa a ko hàà Gam di ne khòè ne kabi!” témé. ¹⁷Si ncēes tchòàs Jesom di sa wèém Juteam koe tsai-tsaise naka wèè xu qgáì xu nxàma-nxàma mea hãa xu koe hēéthēè e.

Johanem tcguù-tcguu-kg'aom di xu tchòà xàà-kg'ao xu

(Mt 11:2-19)

¹⁸Johanem di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu kò ncēe zi gúù zi wèè zi ka bìrì me. Me gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ka càm tsara tciì, ¹⁹a X'aigam

Jesom koe tsééa úú tsara a, a máá: “A Tsáá ga Tsia ncēe ga koma hàà Tsi, kana méé xae c'ēem khòè ba nqòò?” témé.

²⁰Eē tsara ko ncēe tsara khòè tsara Jesom koe síí ka tsara kò máá: “Johanem tcguu-tcguu-kg'ao ba Tsáá koe tséé tsama, a ba a ko máá, hàà méé tsam tēè Tsi, Tsáá ga Tsia sa ncēe ga koma hàà Tsi, kana méé xae c'ēem khòè ba nqòò?” témé.

²¹Gaa x'aè ēe kam kò Jeso ba kái ne khòè ne gane di tciian koe hēè naka cg'āè tc'ēean koe hēéthēè qāèkagu, a ba a khòè ne ēe kàà tcgái ne kúrú ne bód. ²²Me kò xoa tsara a, a máá: “Qòò naka síí Johane ba birí ēe tsao ko kóm a ko bód sa:

‘Ncēe kàà tcgái ne ko bód,
ne ko ēe kò qòò tama ne qòò,
ne kò lepero dis tciis di ne qāèkaguè,
ne ēe kóm tama ne ko kóm,
ne ēe kò x'óóa hāa ne ghùèè,
i kò qāè tchòàn ēe dxàua hāa ne xgaaxgaè.

²³Ts'ee-ts'eekg'aièa baa khòèm ēe gam di dtcòman Tíí koe tcgàba hāa tite ba,’ ” tam méé.

²⁴Eē tsara ko Johanem di tsara tchōà xàà-kg'ao tsara qòò kam ko Jeso ba tshoa-tshoa a xg'ae zi birí Johanem ka a máá: “Tchàa-xgòós koe tu kò ko qòò ka tu kò síí dùú sa bód? Tc'aán ka ko ntcāa-ntcāaem tc'āà baa kò ii? ²⁵Nxāas tamas kò ii ne tua kò síí dùú sa bód? Khòèm xaam qgái ba hāna baa? Eē-ēe, khòè ne ēe kái mari qgáian ko hāa, a karese x'aèa hāa nea x'aigan di nquuan koe hāa. ²⁶Kháé dùú sa tu kò nxāaska síí ko bód? A porofiti baa? Eè, birí tu ur ko, porofitim ka tc'amaka hāa me e. ²⁷Ncēe ba gam ka i góàèa hāam ga me e, a ko máá:

‘Bód, Tirim tséé-kg'ao bar gha
Tsáá cookg'ai koe tsééa úú,
ncēe gha Tsarim dàò ba
kg'ónòna máá Tsi ba,’

ta mééèa ba. ²⁸Birí tu ur ko a ko máá: Eē khòè zi ka ábàèa ne ka Johanem ka kaia hāa ba kàà me e, igaba gaam ēe Nqarim di x'aian koe cg'áré ii ba gam ka kaia hāam ga me e.”

²⁹(Ne kò wèè ne khòè ne komsana me, xu kò gataga mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu Nqarim di tchànoan dqòm, ne kò Johanem ka tcguu-tcguuè.

³⁰Igabaga xu kò Farasai xu hēè naka x'áè q'āa-kg'ao xu hēéthēè xu Nqarim tc'ēea máá xua hāa sa xguì, a táá Johanem ka tcguu-tcguuè.)

³¹“Kháé Ra gha nxāaska ncēem x'aèm di ne khòè ne dùús cgoa nxará xg'ae? Dùús khama ne ii? ³²Cg'áré cóán khama ne ii, ncēe gúuan ko x'ámáguè qgái koe hāa a ko tciiku u, a ko máá:

‘Fulutuan ta kò ciia máá tu u,
tu kò táá ntcāà;

ta kò gataga x'ooan di ciian nxàè,
tu kò táá kg'ae,'

témé e. ³³Johanem tenguu-tcguu-kg'ao ba kò hàà, a péré tc'óó tama, a gōé kg'áà tama, igabaga tu kò máá: 'Dxāwa tc'ēea nem úúa hāa,' témé. ³⁴Igabam kò Khóm̄m dim Cóa ba hàà, a ko tc'óó a ba a ko kg'áà, tu kò máá: 'Bòd, tc'óó-kg'aom ncēe ba, a kg'áà-kg'aom gōéan di ba, mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hēé naka chibi-kg'aoan hēéthēé dim tcárà ba,' ta méé. ³⁵Igaba i ko q'āan di tc'ēean gaan di cóán wèè koe guu a tchàno o sa x'áise," tam méé.

Jeso ba Farasaim Simonem x'áé koe hàna

³⁶C'ēem Farasai ba kò Jeso ba dtcàrà, síim gha tc'óó cgoa me ka. Me kò Jeso ba nquum q'oo koe síf tcāà, a ba a ntcóó a tc'óó. ³⁷Si kò gaam x'áé-dxoom koe c'ēes khòès chibi-kg'ao sa hàna. Eēs ko kóm̄m, Jeso ba Farasaim x'áé koe hāa a ko tc'óó sa, kas kò alabasetere di nxōān cgoa kúrúèam ts'óó-c'óám koe hāa qāè h̄m̄m xg'āò tshāán cgoa síf, ³⁸a sa a Jesom nqàrè-kg'am koe hàà téé, a kg'ae, a tshoa-tshoa a tcgáí-tshàra sa cgoa nqàrèa ba cg'lāà-cg'āa, a sa a c'òòda sa cgoa tchùu u, a x'obè nqàrè Me, a sa a tshāán cgoa ntcāá nqàrè Me. ³⁹Eēm ko Farasaim ncēe kò tcii Mea ba ncēes gúu sa bóòd kam ko bìrìse a máá: "Ncēem khóm̄m kò tseegukaga porofiti ba ii nem ga kò q'ana hāa ncēe ko qgóó Me sa dùútsa khòè si i sa, chibi-kg'ao si i," témé.

⁴⁰Me kò Jeso ba bìrì me a máá: "Simoneè, c'ēes gúu sar chóa cgoa tsi kg'ooana," témé. Me máá: "Xgaa-xgaa-kg'aoè, bìrì te si," témé. ⁴¹Me máá: "C'ēe x'aè ka tsara kò cām̄m khòè tsara hàna, marian kò c'ēem khóm̄m koe cgòbèa tsara. C'ēe ba kò 500 khama noo marian qano di cgóbèa, me c'ēe ba 50 khama nooan cgóbèa. ⁴²Cúí gúu ga tsara kò úú tama, suruta kabi cgoa me tsara gha a, khamam kò wèéa tsara ga qgóóa máá. Ke ncēeska bìrì Te, ndaka ba gha kaisase gatsara ka ncām̄m me sa?" tam ma tèè me.

⁴³Me Simone xoa a máá: "Bóòr ko ka ēe kaisa marian cgóbèa me e," témé. Me Jeso ba máá: "Qāèse tsi bóòda," témé.

⁴⁴A ba a nxāaska khòès koe kabise a Simone ba bìrì a máá: "Ncēes khòè sa tsia ko bóòd? Tsarim nquum koer ncāa hàà, igabaga tsi ncāa xg'aà nqàrèr ko tshàan táá máà Te, igabagas ncāa tcgáí-tshàraa sa cgoa nqàrèa Te cg'lāà-cg'āa, a c'òòda sa cgoa tchùu u. ⁴⁵Ncāa tsi táá x'obè Te, igabas ncāar hààm x'aèm koe guu a nqàrèa Te x'obèan chòòkagu tama. ⁴⁶Ncāa tsi táá tcúúa Te ga nxúian cgoa tcgáù, igabagas ncāa qāè h̄m̄m xg'āò tshāán ka nqàrèa Te tcgáù. ⁴⁷Gaa domkar ko bìrì tsi, gas di kái chibian kas qgóóa máàèa. Kaisa ncām̄mkua nes x'áíá hāa khama. Igabaga ēe cg'láré chibian ka qgóóa máàèa ba ko cg'láré ncām̄mkuan x'áí," tam méé.

⁴⁸Me kò nxāaska Jeso ba bìrì si a máá: "Sari chibian koe si qgóóa máàèa," témé.

⁴⁹Xu kò cg'áè-kg'ao xu tshoa-tshoa a tèèse a máá: “Dí ba gáé ncēe ba, ncēe ko khòèan chìbian gaan di qgóóa máá ba?” témé.

⁵⁰Igabagam ko Jeso ba khòè sa bìrì a máá: “Sari dtcòma nea kgoara sia, ke tòókuan cgoa qòd,” témé.

Jesom cgoa kò hãa zi khòè zi

8 ¹Ncēe zi gúú zi qāá q'oo koem kò Jeso ba x'áé-dxoo xu koe hēé naka x'áé-coa xu koe hēéthēé qòda te, a ko Nqarim di x'aian di qāè tchòàn khòè ne xгаа-xгаа. Xu kò 12 xu **xгаа-xгаа-kg'ao xu Gam di xu** hãa cgoa Mea, ²naka gataga c'ēe zi khòè zi hēéthēé e, ncēe kò cg'áè tc'ēean koe hēé naka tcìian koe hēéthēé kg'òèkaguè zi. Ncēe zia kò Marias Magatalena ta ko ma tciìe sa hēé, ncēe i kò 7 dxāwa tc'ēean gas koe tcg'òóèa sa, ³naka Herotem dim nquu kòre-kg'aom Gusam dis khòès Joana sa hēé, naka Susana sa hēé, naka c'ēe zi khòè zi kái zi, ncēe kò ko gazi di gúúan cgoa hùì xu zi hēéthēé e.

Xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa

(Mt 13:1-9; Mk 4:1-9)

⁴Ne kò khòè ne tãáka xu x'áé-dxoo xu koe guu a Jesom koe hàà. Eēs ko kaias xg'ae sa xg'ae kam kò Jeso ba sere-seres ka kg'ui a máá:

⁵“C'ēe x'aè kam xg'ao xhàrà-kg'ao ba qòd a síí xhàrà.

A ēem ko xhàrà ka i c'ēe cgùrian dàòm qàe koe tcheè, a i a nqàrèan cgoa náà tcāàè, zi tsarà zi hàà tc'òó o.

⁶I c'ēean tcheè nxōá-kg'ai di qgàian koe. Eē i ko qhúí ka i ko dào, tchàua ne ko káà a khama.

⁷I c'ēe cgùrian dxàman hàna qgái koe tcheè, i dxàman kai, a chúú-chuu u.

⁸I c'ēe cgùrian qāè gómán koe tcheè, a kái tc'òoan 100 kúrí,” tam méé.

Eēm ko ncēe zi gúú zi kg'uiua xg'ara kam kò máá: “Eē tceean úúa hãa ba méém kóm,” témé.

Jesom ko dùús domka sere-sere zi tséékagu sa

(Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)

⁹Xu Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu tèè Me, dùú sas ko ncēes sere-sere sa nxàe sa. ¹⁰Me máá: “Gaxaoa máàèa, chómsea zi kàa zi Nqarim di x'aian di zi xao gha q'āa sa, igabar ko c'ēe ne khòè ne cgoa sere-sere zi cgoa kg'ui: ‘nxāasega ne gha bóò, a táá bóòa q'āa ka, a nxāasega kóm a táá kómá q'āa ka.’

Jeso ba ko xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa nxàea tchàno-tchano

(Mt 13:18-23; Mk 4:13-20)

¹¹“Si ncēe sa xhàrà-kg'aom dis sere-seres ko nxàes ga si i: Cgùri nea Nqarim dim kg'ui me e.

¹²Dàòm q'oo di nea ãe kg'ui ba ko kóm ne ne e, igabam ko dxāwa ba hàà a kg'ui ba tcáóa ne koe séèa tcg'òò, nxāasega ne gha táá dtcòm a kgoaraè ka.

¹³Eë nxōán koe kò xháràè nea gane ãe kg'ui ba ne ko kóm, ne ko kúúga qāè-tcaoan cgoa hààkagu me ne ne e, igaba ne kàà tōbe ne e, a ko cg'orò x'aè-coan q'oo koe dtcòm. A ko kúrúá bóòkuan di x'aèan ka qháésega cg'áé.

¹⁴Eë dxāman za tcheèa nea, gane ãe kómá ne ne e, igaba gane di kg'òèan q'oo koe ne ko tc'èe-tc'èese zi hēé, qguàn hēé naka kg'òèan di karean hēéthéé ka chúú-chuuè, a ne a kai tama.

¹⁵Eë qāè gómán koe tcheèa nea, gane ãe kg'ui ba kómá, a qāè zi tcáo zi cgoa qgóóa qari mea ne ne e, a ne a ko qád tcáo cgoa me, a nxāakg'aiga sí tc'áróan kúrú,” tam méé.

X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúús dis sere-sere sa

(Mk 4:21-25)

¹⁶**A ba a máá:** “X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúú sa ga dàò a gābas cgoa xoaba-kg'ai sí, kana kgàrom dóm q'oo koe tcāà sí ba kàà me e, igabam gha téé-q'ooa sa koe tòò sí, ãe ko tcāà ne gha nxāasega x'áàn hòò ka.

¹⁷Dùús wèés ãe chómsea sa gha tchàa koe tcg'òòè, sí gha dùús wèés qābi-kg'aièa hāa sa q'āaè, a sa a gha x'áàn koe óágaè khama. ¹⁸Ke méé tu nxāaska q'āa, nta tu ko ma komsana sa. Wèém khóèm ãe gúú úúa hāa ba gha káían máàè, igaba wèém ãe gúú úú tama ba gha ãem úúa hāa gúú-coan ga sèé cgaèè khama,” tam méé.

Jesom ka xòò sa hēé naka qōese ga xu hēéthéé e

(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)

¹⁹Jesom ka xòò sa hēé naka qōese ga xu hēéthééa kò hàà cgae Me, igaba ne kò khóèan di kái-q'ooan ka tààè, a táá Gam koe cúú. ²⁰Me kò bìríè a máá: “Saò sa hēé naka Tsáá qōe ga xu hēéthééa tchàa za tēe, a bóò Tsi kg'oana,” téméè.

²¹Igabam kò xōa a máá: “Tiris xòò sa hēé naka Tíí qōe ga xu hēéthééa Nqarim di kg'uian ko kóm a ko kúrú u ne khóè ne e,” témé.

Jeso ba ko tc'áá ba téékagu

(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)

²²C'èem cáím kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa dxòrom q'oo koe tcāà a bìrí xu a máá: “Hààn xae c'èem xòèm tshàam dim koe qòò,” témé, xu xgoaba. ²³Eë xu xóé a ko qòò kam kò x'óm.

Me kúúga kiam tc'áá ba tshàam tc'amkg'ai koe xgoaba, me dxòro ba tshàn ka cg'oèè, xu kias cg'āès koe hāa. ²⁴Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu síí ghùì Me a máá: “X'aigaè, X'aigaè, toùm xae ko!” témé.

Me tēe a tc'āá ba hēé naka tshàam di tcēe-tcēean hēéthhēé dqàè, i tēé, si kò kaisas nqoo sa xóé.

²⁵Me tēé xu a máá: “Gaxao di dtcòmà nea ndaa?” témé.

Igaba xu kò q'ád, a area khama xu kò tēèku a máá: “Dùútsa khóè ba gáé ncēe ba? Tc'āán ga hēé naka tshàan ga hēéthhēé ko kg'ui cgoa i komsana Me ba,” témé.

Jeso ba ko dxāwa tc'ēean úúam khóè ba qāèkagu

(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

²⁶Xu tshàam tc'amkg'ai koe qōd a síí Gerase ne dim nqōóm koe tcāà, Galilea dim cgoa q'óá-kg'amkua hāa ba. ²⁷Eēm ko Jeso ba dxòrom koe xōa a ko gaam nqōóm koe tcāà kam kò c'ēem khóè m x'áé-dxoom koe guua hāam cgoa xg'ae. Gaam khóè ba kò dxāwa tc'ēean úúá, a kò qgái hāa tamase qád x'aèan hāa, a nquuan koe ga x'āè tama, a tc'áman koe cúí ga ko x'āèa te. ²⁸Eēm ko Jeso ba bód kam kò kaisase q'au a ba a cookg'aia ba koe cg'áé, a kaim dóm cgoa máá: “Dùú sa Tsi ko tíí koe qaa, Jesoè, Nqarim tc'amaka hāam di Tsi Cóá Tseè? Dtcàrà Tsi ko, táá xgàra te guu,” témé. ²⁹Jeso ba kò dxāwa tc'ēean bírí i ēem khóè m koe tcg'oa, gaa domkam kò khóè ba gatà méé. Kái q'oro i kò qgóó mea, me kò q'ómá ba koe hēé naka nqàrèa ba koe hēéthhēé táuan cgoa qáéèa, a kòrèa, igabam xg'ao gaa táuan qhòma tcg'dó, a kò dxāwa tc'ēean ka séèa tcg'dó a qāáka úúèa hāa.

³⁰Me Jeso ba tēè me a máá: “Cg'òèa tsi dííá?” témé. Me xqo Me a máá: “Milone ra a,” témé. Kái dxāwa tc'ēe nea kò tcāà mea hāa khama. ³¹I kò qarika dtcàrà Me, táám gha x'áèan tcg'dó, i chòd-q'oo úú tamam hāem koe tcāà sa.

³²Zi kò kái zi xgùu zi xàbim dxùukg'ai koe hāa a ko dxòó. Ka i kò dxāwa tc'ēean Jeso ba dtcàrà, xgùu zi koe i gha tcāà sa, Me kgoara máá a. ³³I khóè m koe dxāwa tc'ēean tcg'oa a i a síí xgùuan koe tcāà, zi xgùu zi xàbim tc'amkg'ai koe guu a kari-karisea xōa a zi a tshàam koe cg'áéa tcāà, a toim.

³⁴Eē xu ko xgùuan ko kòre xu khóè xu ēe kúrúsea hāa sa bód ka xu kò bèe a qgóé, a síí x'áé-dxoom koe hēé naka xhàran koe hēéthhēé xàà a.

³⁵Ne kò khóè ne tcg'oa a síí ēe kúrúsea hāa sa bód. Eē ne ko Jesom koe hàà ka ne kò dxāwa tc'ēean kò úúá hāam khóè ba sao-xg'ae, me Jesom nqàrè-kg'am koe ntcōe, a qgáían hāna, i tc'ēea ba qāè e, ne kò q'ád.

³⁶Gane ēe kò ēe kúrúsea hāa sa bód nea kò chóá a, ntam kò ma ēe dxāwa tc'ēean ka tcāàèam khóè ba ma qāèkaguè sa.

³⁷Ne wèé ne khóè ne Gerase dim xg'aekum di ne dtcàrà Me, gane koem gha tcg'oa sa, kaisa q'áòa nea kò tcāà nea hāa khama.

Me kò dxòrom koe tcāà a ba a kabise, ³⁸kam ko ēe kò dxāwa tc'ēean ka tcg'oa cgaèèam khóè ba dtcàrà Me, Gam cgoam gha qōd sa. Igabam kò

Jeso ba tsééa kabi me a máá: ³⁹“Kabise x'áéa tsi koe naka síí nxàe, nta noosem Nqari ba kúrúa máá tsia hãa sa,” témé.

Me khòè ba kabise a síí wèém x'áé-dxoom koe qòda te a khòè ne birí, Jesom nta noose kúrúa máá mea hãa sa.

Jairom dis cóá sa hée naka Jesom dim qgái ba ko qgóós khòè sa héeéthéé e
(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

⁴⁰Eëm ko Jeso ba *Galilea dim nqóóm koe* kabise kas ko khòè ne dis xg'ae sa qàèse hàakagu Me, wèé ne ne kò qàa Mea hãa khama.

⁴¹Kam kò gaa x'aè kaga c'ëem khòèm Jairo ta ko ma tcièm ncèe kò còrè-nquum dim tc'ää-cookg'ai ii ba gaa koe hàà, a hàà Jesom nqàrè-kg'am koe cg'áé, a còrè Me, gam dim x'áém koem gha síí cgoa me sa. ⁴²Cúís cóá sam kò úúa hãa, ncèe kò 12 kuri ii sa, si kò x'oos qàe koe hãa khama.

Eëm ko Jeso ba gaa koe qòd ka i kò kái khòèan ncorú Me. ⁴³Gane xg'ae ku koes kò 12 kurian kò úúa a ko xòm x'aèse nxoean hòds khòè sa hàna, [a sa a kò wèé gúuan èes kòd kg'òè cgoa, naakan koe xgáá hãa]

qàèkaguès gha ka, igabas kò táá cúían kaga qàèkaguèa. ⁴⁴Si Jesom qáá koe guu a hàà, a hàà Gam dim qgáim c'am qgóó, i ko c'àdàn kúúga téé.

⁴⁵Me Jeso ba tèe a máá: “Dìfina qgóó tea?” témé. Eë ne ko wèé ne xqase kam ko Petere ba máá: “Aboè, khòè nea kái ne e, a nxàma-nxàma Tsia, a ko tcàd Tsi,” témé. ⁴⁶Igabam kò Jeso ba máá: “C'èe khòèa nea qgóó Tea, xám Ra ko i kò qaria Te tcg'oa cgae Te khama,” témé. ⁴⁷Eës ko khòè sa bóò, xài tamas kò hãa sa kas ko cgùrukose hàà, a sa a hàà Jesom nqàrè-kg'am koe cg'áé, a wèé ne khòè ne cookg'ai koe birí Me, dùús domkas qgóó Mea hãa sa, naka si kò ma kúúga qàèkaguè sa héeéthéé e. ⁴⁸Me birí si a máá: “Tiri si cóá seè, sari dtcòmà nea qàèkagu sia, ke tòókuan cgoa qòd,” témé.

⁴⁹Qanegam Jeso ba téé a ko kg'ui kam kò c'ëem khòè ba hàà, còrè-nquum dim tc'ää-cookg'aim dim nquum koe guua ba, a birí me a máá: “Tsáá xuù sa ncàa x'óó, ke táá xgaa-xgaa-kg'ao ba xhòe-xhòe guu,” témé.

⁵⁰Igabam kò Jeso ba èe sam ko kóm ka Jairo ba birí a máá: “Táá q'áò guu, kg'amaga méé tsi dtcòm, qàès gha ke,” témé.

⁵¹Eëm ko Jairom dim x'áém koe tcàa kam kò táá c'èe khòè ga guu i Gam cgoa nquum q'oo koe tcàa, Petere ba hée naka Johane ba hée naka Jakobo ba hée, naka cóás ka xòò ba hée naka xòò sa héeéthéé cúí ga a kò ii. ⁵²Ne kò wèé ne khòè ne kg'ae, a ko cóá sa kg'ae cgae, Me Jeso ba máá: “Táá tu kg'ae guu, x'óó tamas hãa a sa a x'ómà hãa ke,” témé.

⁵³Ne kò wèéa ne kg'áè Me, x'óóas hãa sa ne kò q'ana hãa khama.

⁵⁴Igabam ko Jeso ba x'òàa sa koe qgóó si, a máá: “Tiri si cóá seè, tèe,” témé. ⁵⁵I kg'òèa sa kabise, si kúúga tèe, Me Jeso ba máá, c'èe gúù méés máàè naka tc'óò, témé. ⁵⁶Khara kò gas ka xòò ga khara kaisase are. Me birí khara a, táá méé khara cúí khòè ga dùús kúrúsea sa birí guu sa.

Jeso ba ko 12 xu xгаа-xгаase-kg'ao xu tsééa tcg'òó
(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

9 ¹Me kò Jeso ba 12 xu tciia xg'ae a ba a qarían máà xu, wèé dxāwa tc'èean xu gha xhàìagu, a wèé tcìian thée tsòò di i. ²A ba a tsééa tcg'òó xu, síí xu gha Nqarim di x'aián ka xгаа-xгаа, a xu a tsàako ne khòè ne kg'òèkagu ka. ³A ba a bìrí xu a máá: “Táá méé xao qòò xao ko ka cúí gúú ga sèé guu, dqàbì hìim ga igaba, dtcòbè ga igaba, péré ga igaba, mari ga igaba, kana cáìm di qgáíán ga igabaga. ⁴Eē xao ko tcààm nquu ba, ndakam ga igaba, gaam koe méé xao hāa naka nxāakg'aiga síí ēem x'áé-dxoom koe tcg'oa. ⁵A ncèè khòèan kò qāèse hààkagu xao o tama ne méé xao nqàrèa xao di tsharàn qāè-qāè, ēe xao ko gaam x'áé-dxoom koe tcg'oa ne, nakas gha nxāasega gane koe x'ái sa ii,” témé.

⁶Xu xгаа-xгаase-kg'ao xu xgoaba a wèé xu x'áé xu koe qòò te, a xu a kò qāè tchòàn xгаа-xгаа a ko wèé za ga khòèan kg'òèkagu.

Herotem dis xháé tc'èe sa
(Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)

⁷Eēm ko Galilea dim x'aigam Herote ba wèé zi gúú zi kúrúse ko zi ka kóm kam kò táá q'aa. C'èe ne khòè nea kòò máá, Johanem **tcguù-tcguu-kg'ao** ba x'ooan koe tèea, témé khama, ⁸ne ko c'èe ne máá, Elija ba hòdsea, témé, ne ko c'èe ne máá, c'èe xu porofiti xu ncíí x'aè di xu ka c'èe ba x'ooan koe tèea, témé. ⁹Me Herote máá: “Johane bar kò q'āe tcúúa hāa, ka ncèe zi gúú zi gam kar ko kóm ba dìí baà?” témé. A ba a kò bóò mem gha sa tc'èe.

Jeso ba ko 5,000 sa nqáéa ne khòè ne tc'òókagu
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Jn 6:1-14)

¹⁰X'áè úú-kg'ao xu kò kàbise a hàà wèé zi gúú zi ēe xu kò kúrú zi ka bìrí Me. Me sèé xu, xu Gam cgoa cúía síí hāa Betesaida ta ko ma tciìem x'áé-dxoom koe. ¹¹Ncèes gúú sa ne ko kóm kas kò xg'ae sa xùri Me, Me qāèse hààkagu ne, a ba a Nqarim di x'aián ka kg'ui cgoa ne, a ēe kò ko kg'òèkagukuan qaa ne qāèkagu.

¹²Nxāaskas cáìm sa tshoa-tshoa a ko dqòara qòò ka xu kò 12 xu xгаа-xгаase-kg'ao xu Gam koe hàà a máá: “Khòè ne qòò q'aakagu, naka ne nxāasega nxāma-nxāma hāa xu x'áé xu koe hēé naka xhàrà xu koe hēéthēé síí, naka nea síí x'òòm-q'ooan hēé naka tc'òoan hēéthēé qaara mááse, cúía hāam qgáìm koe ta hāa ke” témé. ¹³Igagam kò bìrí xu a máá: “Gaxao c'èe gúùn máà ne naka ne tc'òó,” témé. Xu máá: “5 xu péré xu cúí xu xae úúa naka cáìm x'aù tsara hēéthēé e, kana méé xae síí khòè ne wèé ne tc'òoan x'ámá máá?” témé. ¹⁴5,000 khama noo xu khòè xu kò ēe koe hàna domka.

Me kò Jeso ba Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu bĩrĩ a mǎá: “Khòè ne bĩrĩ naka ne wèès xg'aes koe 50 khama noose ntcōó,” tǎmé. ¹⁵Xu gataga hēé, i wèè khòèan ntcōó. ¹⁶Me Jeso ba 5 xu péré xu hēé naka cǎm x'au tsara hēéthēé sèè, a ba a nqarĩkg'ai koe ghùĩ-kg'ai, a ts'ee-ts'eekg'ai i, a péréan khòá q'aa, a xгаа-xгааase-kg'ao xu mǎá a, xu khòè ne q'aa-q'aa mǎá a.

¹⁷Ne kò wèèa ne ga tc'òó, a ne a xg'ǎà, xu ēe kò qatũan xg'ae-xg'ae a 12 xu q'ore xu tcǎà, xu cg'òè.

Petere ba ko Jesom koe nxàese

(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)

¹⁸Eēm cúĩse hǎa a ko còrè ka xu xгаа-xгааase-kg'ao xu síĩ cgae Me. Me tèè xu a mǎá: “Dĩĩ Raà, ta zi ko xg'ae zi méeé?” tǎmé. ¹⁹Xu xǒa Me a mǎá: “**C'ēe ne ko mǎá**, Johane Tsi tcguũ-tcguu-kg'ao Tsi i, tǎmé, ne ko c'ēe ne mǎá, Elija Tsi i, tǎmé, ne ko c'ēe ne qanega mǎá, ncĩĩ kuri di Tsi porofiti Tsi i x'ooan koe tēea Tsi, tǎmé,” ta xu méeé.

²⁰Me tèè xu a mǎá: “Khǎé xaoa ko gaxao mǎá, dĩĩ Raa, tǎmé?” Me Petere xǒa a mǎá: “**Ncēe kò nqòòkaguèa hǎa Tsi** Kreste Tsi Nqarim di Tsi i,” tǎmé.

Jeso ba ko Gam di xgàrasean ka hēé naka x'ooos ka hēéthēé kg'ui

(Mt 16:20-28; Mk 8:30–9:1)

²¹Me Jeso ba qarika x'ǎè xu, táá xu gha ncēes gúũ sa cúĩ khòè ga bĩrĩ sa. ²²A ba a mǎá: “Khòèm dim Cóa ba gha kǎĩ zi gúũ zi koe xgàrase, a gha **khòè ne di xu** kaia xu hēé, kaia xu peresiti xu hēé, naka x'ǎè xгаа-xгаа-kg'ao xu ka hēéthēé bòda xguìè, a gha cg'òòè, a ba a gha nqoana dim cǎm ka x'ooan koe tēe,” tam méeé.

²³Nxǎaskam kò Jeso ba Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu bĩrĩ a mǎá: “Ncēè c'ēem khòèm kò xũri Te kg'oana ne méém bòda xguise naka baa gam dim xgàu hĩĩ ba dcéé, naka xũri Te. ²⁴Dĩĩm wèém ēe gam dis kg'òè sa qgóóa qaria hǎa bas gha aaguse cgae, igaba wèém ēe ko Tĩĩ domka gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ba gha hòò si khama. ²⁵Dũús ka ba gha khòè ba kabisea mǎáè, ncēè wèém nqòó bam kòò hòò, a ba a gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ne, kana ba gha khòè ba dĩũtsa gúũ sa gam di kg'òèan tée-q'oo koe tcg'òó a mǎá? ²⁶Dĩĩm wèém ēe ko Tĩĩ hēé naka Tiri kg'uiian hēéthēé sau-cgaeese ba gha thēé Khòèm dim Cóm ka sau-cgaeeseè, ēem gha ko Gam di x'ǎàn koe hēé naka Xòòm di x'ǎàn koe hēé naka tcom-tcomsa xu moengele xu di x'ǎàn koe hēéthēé hǎase ko hàà ne. ²⁷Igabar ko tseeguan bĩrĩ tu u: Ncēe koe tée-tēe ne ka c'ēea ne x'ooan xǎma hǎa tite, Nqarim di x'ǎia ne ne ko bòò i hàà tama cookg'ai koe,” tam méeé.

Jesom di bòòse-q'ooa nea ko kabise a tǎá

(Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)

²⁸Eēm ko Jeso ba ncēe zi gúũ zi nxàea xg'ara kam kò 8 khama noo cǎmǎn qǎá q'oo koe Peterea xu, Johanea xu, Jakoboa xu sèè, a ba a

xàbim koe qõd cgoa xu a síf còrè. ²⁹Eëm hãa a ko còrè ka i kò kg'áíá ba k̄abise a tãá, i Gam di qgáían k̄abise a tçàkose q'úú. ³⁰Ka tsara ko kúúga cam tsara khòè tsara kg'ui cgoa Me, Moshe ba hēé naka Elija ba hēéthēé tsara, ³¹ncēe kò nqarikg'ai di x'ààn koe qhúí tsara, a ko Jesom cgoa kg'ui, a ko Gam di x'ooan hààko ka kg'ui, kháóa cgae ga ko Jerusalem koe kúrúse e. ³²Xu kò Petere ba hēé naka gam ka c'ēea tsara hēéthēé xu qarika x'òma cg'áé. Eë xu ko kókò ka xu kò Gam dim x'àà ba bódò, naka gaa tsara khòè tsara hēéthēé e, ēe ko Gam cgoa tēe tsara. ³³Eë tsara ko khòè tsara Jeso ba guu a ko qõd kam kò Petere ba birí Me a máá: “X'aigàè, tsóágase i gáé qãèa, ncēe koe xae ga hãa sa! Nqoana xu nquu-coa xu xae gha tshàò, me c'ēe ba Tsari, me c'ēe ba Moshem di, me c'ēe ba Elijam di,” tam méé. (C'úúam ko hãa dùú sam ko kg'ui sa.)

³⁴Qanegam hãa a ko kg'ui kas kò túú-c'òò sa qàbia tcàà xu, a sa a gas di sòman cgoa qàbi xu. Eë xu ko xгаа-xgaase-kg'ao xu túú-c'òòs koe tcàà ka xu kò q'ád. ³⁵Me kò kg'ui ba túú-c'òòs koe guu a máá: “Ncēe ba Tirim Cóa Me e, nxárár tcg'òóá ba, ke komsana Me,” témé.

³⁶Eëm ko kg'ui ba xg'ara kam kò Jeso ba cúise hãa. Xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu ncēes gúús cgoa nqoo, a xu a gaa xu cam xu ka táá cúí khòè ga birí dùú sa xu bóda hãa sa.

Jeso ba ko cóa ba qãèkagu

(Mt 17:14-18; Mk 9:14-27)

³⁷Xùrikom cam kam ko Jeso ba hēé naka xгаа-xgaase-kg'ao xu hēéthēé xàbim koe guu a k̄abise, si kaias xg'ae sa Jesom cgoa xg'ae. ³⁸Kam kò gaa x'aè kaga c'ēem khòè ba ēes xg'aes q'oo koe q'au a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, dtcàrà Tsi ko Tsi tirim cóa ba bódò, nooam cóam ga me e khama. ³⁹Dxāwa tc'ēean kòo tcàà cgae me ne i ko kúúga q'aukagu me, a qgaè-kg'aikagu me, a kg'ámá ba koe xùbúan tcg'òókagu me, a ko khóá tòòm-tom me, a qháése guu me tama. ⁴⁰Ra kò Tsari xu xгаа-xgaase-kg'ao xu dtcàrà, xhàia xu gha guu u ka, igaba xu kò tààè,” témé.

⁴¹Me Jeso ba xoa a máá: “Oo, tsóágase dtcòm úú tamas qhàò sa gáé ncēe sa! Nta noo x'aèa ne Ra gha gaxao cgoa hãa a qád-tcaoa máá tu u? Tsarim cóa ba ncēe koe óá!” témé. ⁴²Cóam ko hàà koe ga i ko dxāwa tc'ēean gómankg'ai koe xàbua qáú me, a i a qgaè-qgae-kg'ai me. Kam ko nxāaska Jeso ba dxāwa tc'ēean dqàè, a cóa ba qãèkagu, a ba a xòò ba máá me. ⁴³Ne kò wèé ne khòè ne Nqarim di kaian ka area.

Jeso ba ko gaia Gam dis x'oos ka kg'ui

(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)

Eë ne wèea ne qanega ēem Jeso ba kúrúá zi gúú zi wèé zi ka area kam kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu birí a máá: ⁴⁴“Qãèse dxāà tcee ncēer ko birí xao o kg'uia ne: Khòèm dim Cóa ba gha hàà khòè ne tshàò q'oo

koe tcāàè,” témé. ⁴⁵Igaba xu kò ěem ko mée sa táá kóma q'āa, gaxu koe i kò chómsea, táá xu gha kóma q'āa a ka khama. A xu a kò ěe kg'uiua ne ko dùú sa mée sa tēèan bèe.

Dìí ba kaia?

(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)

⁴⁶Si kò gaxu xg'aeku koe ntcoeku sa tēe, díina gaxu xg'aeku koe kaia hāa di sa. ⁴⁷Igabam kò Jeso ba tcáóa xu q'oo koe xu tc'ēea hāa sa q'anaa, khamam kò cg'árém cóá ba sée, a Gam qàe koe tòò, ⁴⁸a ba a bìri xu a máá: “Dìim wèem ěe ko ncēm cóá ba Tiri cg'òèan koe qāese hàakagu ba ko Tíí tc'áro ga qāese hàakagu. Me ko díim wèem ěe ko Tíia qāese hàakagu Te ba ěe tséé Tea ba qāese hàakagu. Eē gaxao koe kaisase cg'aré ba gaxao ka kiam ga me e khama,” témé.

Eē gaxao cgoa ntcoeku tama ba gaxao xòè koe hàna

(Mk 9:38-40)

⁴⁹Me Johane x̄oa a máá: “Kaia Tseè, c'ěem khòè ba xae kò bóò me ko Tsari cg'òèan cgoa dxāwa tc'ēean xhàigu, xae kò sixae ka c'ěem tama me e domka gatà hēèan cara me,” témé. ⁵⁰Igabam kò Jeso ba gam ka máá: “Táá cara me guu, ěe gaxao cgoa ntcoeku tama ba gaxao xòè koe hàna ke,” témé.

Jeso ba ko Jerusalema koe qōò (9:51–19:44)

Samaria dim x'áé ba ko Jeso ba qāese hàakaguan xgui

⁵¹Ěem ko Jeso ba nqarikg'ai koe sée a úúèm x'aèm ko cúú kam kò bìrise a Jerusalema koe qōò. ⁵²A ba a tséé-kg'ao xu tc'āa a tsééa tcg'òò. Xu Samaria ne dim x'áé-coam koe sí tcāà, gúú zi xu gha kg'ónòna máá Me ka. ⁵³Igaba ne kò gaa koe hāa ne khòè ne táá qāese hàakagu Me, Jerusalema koem kò úú-kg'aia khama. ⁵⁴Eē tsara ko xгаа-xgaase-kg'ao tsara Jakoboa tsara Johanea tsara ncēes gúú sa bóò ka tsara ko máá: “X'aigaè, nqarikg'ai koe guuam c'ee ba tsam gha tcii, me hàà cg'òo ne sa Tsi ko tc'ēe?” témé. ⁵⁵Me Jeso ba ntcèè a dqàè tsara a.^b ⁵⁶Xu kò *Jeso ba hēè naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hēéthēé xu* c'ěem x'áém koe qōò.

Nqoana khòèan Jeso ba ko xùri kg'oana a

(Mt 8:19-22)

⁵⁷Eē xu dàòm q'oo koe hāa a ko qōò kam ko c'ěem khòè ba bìrí Me a máá: “Eē Tsi ko sí qgàì wèè koer gha xùri Tsi,” témé. ⁵⁸Me Jeso ba x̄oa

b 9:55 C'ěe zi tcgāya zi Gerika di zi ncēe xùri ko kg'uiuan úúa: “a máá: “C'úúsea tsao hāa, dùútsa tc'ěem di tsao ii sa. ⁵⁶Khòèm dim Cóá ba hàà tama, hààm gha khòèan kaàkagu ka, igabam hààraa, hààm gha kgoara a ka,” tam mée.”

me a máá: “Círí nea gaan di haéan úúa, i tsarán gaan di nquuan úúa, igabagam Khòèm dim Cóa ba tòò tcúúm gha qgái úú tama,” témé.

⁵⁹Me kò Jeso ba c'ëem khòè ba birí a máá: “Xùri te,” témé. Igabam ko gaam khòè ba máá: “X'aigaè, kg'aia qāà te nakar sí tirim xòò ba kg'ónò,” témé.

⁶⁰Me Jeso ba birí me a máá: “Eë x'óóa hāa ne guu naka ne gane dian ēe x'óóa hāa kg'ónò, igaba tsáá qōò naka tsia sí Nqarim di x'aian ka xгаа-xгаа,” témé.

⁶¹Me kò c'ëem khòè ba gataga máá: “Xùri Tsir gha, X'aigaè, igaba qāà te nakar kg'aia sí x'áéa te di ne khòè ne x'áè,” témé. ⁶²Me Jeso ba xǒa me a máá: “Eëm tshoa-tshoa a ko xhàrà koe gha kabise a kháóka bóòm khòè ba Nqarim di x'aian kg'ano tama,” témé.

Jeso ba ko 72 xu khòè xu tsééa tcg'òó

10 ¹Ncēe zi gúú zi qāá q'oo koem kò X'aigam *Nqari* ba 72 xu khòè xu nxará tcg'òó, a ba a cam-cámse tsééa tcg'òó xu, tc'āà xu gha a ēem ko hàà Gabá qōò xu x'áé-dxoo xu koe hēe naka qgái zi koe hēéthēe qōò ka. ²A ba a birí xu a máá: “Tcuùè gha gúúa ne kái i, igaba i tséé-kg'aosan cg'orò o. Ke xao *Nqarim ncēe* tcuùs dim X'aiga ba dtcàrà nakam tséé-kg'aosan tsééa óá naka i hàà tcuù. ³Qōò xao. *Igaba* bóò, Tíí Ra ko ghùu-coan khama ma ncuutshaan xg'aeku koe tsééa úú xao o sa. ⁴Táá méé xao qgóá ga kana dtcòbèan ga kana nxàboan ga igaba sēe guu, naka táá cúí khòè ga dàdan q'oo koe tsgám guu.

⁵“Nquum ēe xao ga ko gaam q'oo koe tcāà ba, ndakam ga igaba, méé xao kg'aia máá: ‘Tòókuan méé i ncēem nquum cgoa hāa,’ témé. ⁶Tòókuan dim khòèm kò gaam nquum q'oo koe x'āèa ne i gha gaxao di tòókuan gam cgoa hāa. Eēta i kò ii tama ne i gha gaxao di tòókuan kabise cgae xao o. ⁷Eëm nquum koe méé xao hāa, naka xaoa wēes tc'òos ēe ne ko máà xao o sa tc'òó naka kg'āà, tséé-kg'ao ba gam di tsééan di surutan ka kg'anoèa hāa ke. Táá méé xao nquu xu koe kg'ama qōòa te guu.

⁸“X'áé-dxoom ēe xao ga ko tcāàm koe, ndakam ga igaba, ne ko qāèse sēe xao o ne méé xao ēe ko cookg'aia xao koe tòòès wēe sa kg'ama tc'òó. ⁹Tsàako ne méé xao kg'òèkagu, naka xaoa khòè ne birí naka máá: ‘Nqarim di x'aia nea cúù cgae tua,’ témé. ¹⁰Igaba x'áé-dxoom wēem ēe xao ko tcāàm koe ne kò khòè ne qāèse sēe xao o tama ne méé xao x'áéan xg'aeku koe tcāà naka máá: ¹¹‘Gatu dim x'áé-dxoom di tsharà a ncēe nqàrèa xae koe hāa a, xae ko qāè-qāe cgae tu u, igaba méé tu q'ana, Nqarim di x'aia nea cúù cgae tua sa,’ témé. ¹²Birí xao or ko, xgàrakuan dim cam kam gha ncēem x'áé-dxoo ba Sodomam ka kaisa xgàrakuan hòò.

X'áé-dxoo xu komsana tama xu

(Mt 11:20-24)

¹³“Cg'āè i gha ii tsáá ka Korasineè! Cg'āè i gha ii tsáá ka Betesidaè! Are-aresa zi x'ái zi ncēe ko gatu koe kúrúèa zi kò Ture hēe naka Sitone

hēéthēé koe kúrúea hãa ne ne ga kò ncíse gane di chibian koe tcóósea, a saka di qgáían hãa, a tháúan tégáúsea hãa. ¹⁴Igabar ko bìrí tu u a ko máá: Xgàrakuan òm cáím ka i gha Ture hēé naka Sitone hēéthēé gatu ka subuse xgàràè, témé.

¹⁵“A ncēe tsáá ka, Kaperenaume tseè, nqarikg'ai koe tsi gha ghùì a úúè, **ta tsi gáé tc'ēea?** Nqãaka tsi gha xòòè, x'óóa ne khòè ne òm qgáím koe.

¹⁶**Me Jeso ba nxãaska Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá:** “Wèém ēe ko gaxao komsana xao o ba ko Tíía komsana Te, me ko gataga ēe ko xguì xao o ba Tíí ga Ra xguì. Me ko ēe ko Tíía xguì Te ba ēe tsééa óága Tea ba xguì,” témé.

¹⁷Xu gaxu khòè xu 72 xu qãè-tcaoase kãbise a máá: “X'aigaè, dxãwa tc'ēean igaba i ko komsana xae e, Tsari cg'òèan cgoa xae kò ko dqàè e ne,” témé.

¹⁸Me xoa xu a máá: “Satana bar kò bóða me kò túú-tebem khama ma nqarikg'ai koe guu a ko tcheè. ¹⁹Bòð, qaria ner máá xaoa, cg'aoan hēé naka xg'árian hēéthēé xao gha náà cgoa di i. A Ra a gataga qarian máá xaoa hãa, **dxãwam** gaxao òm cg'òo-kg'aom di qarian wèé xao gha tàà cgoa a. I cuiskaga cúí gúú ga thòð-thòo xaoa hãa tite. ²⁰Cg'ãè tc'ēean ko komsana xao o domka méé xao táá qãè-tcao guu, igaba méé xao gaxao di cg'òèa nea nqarikg'ai koe góáèa domka qãè-tcao,” témé.

Jeso ba ko Xòð ba qãè-tcaoa máá

(Mt 11:25-27; 13:16-17)

²¹Eēm x'aèm kam kò Jeso ba Tcom-tcomsam Tc'ēem di qãè-tcaoan ka cg'òè cgaeèa, a máá: “Dqòm Tsir ko, Aboè, X'aiga Tsi nqarikg'ai hēé naka nqòómkg'ai hēéthēé di Tsi, ncēe zi gúú zi Tsi kò tc'ēega ne hēé naka xgaa-xgaasea hãa ne hēéthēé chóm-kg'aia hãa, a Tsi a kò cg'aré ne cóá ne x'ái zia hãa khama. Eè, Aboè, ncēea Tsi kò ma ncàma hãa ga a khama.

²²“Wèé zi gúú zi Ra Tirim Abom ka máàèa, i cúí khòè ga Cóám díí ii sa c'úúa hãa, Xòðm oose, kana i cúí khòè ga Xòðm díí ii sa c'úúa hãa, Cóásem oose, naka wèém ēe Cóám ka nxará tcg'òèa ba hēéthēé e,” témé.

²³Me Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe kãbise a dxùukg'ai za bìrí xu a máá: “Ts'ee-ts'ee'kg'aièa ia tégáían ēe ko gaxao ko bóð zi gúú zi bóð o, ²⁴bìrí xao or ko khama, kái porofitian hēé naka x'aiga xu hēéthēéa kò bóð kg'oana ēe xao ko gaxao bóð sa, igaba i kò táá bóð si; a kò kóm kg'oana ēe xao ko gaxao kóm sa, igaba i kò táá kóm si,” témé.

Qãèm khòèm Samaria di ba

²⁵Me kò gaa x'aè kaga c'ēem x'áè q'ãa-kg'ao ba tēe a Jeso bam kúrúea bóð kg'oana khama máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, dùú sa ra gha kúrúea chòð tamasa kg'òè sa hòð?” témé. ²⁶Me Jeso ba tēè me a máá: “Dùú sa

Moshem di x'áèan koe góàa? Nta tsi ko ma kóma q'ãa a?" témé. ²⁷Me gaam khòè ba xɔa Me a máá:

"X'aigam tsarim Nqari ba méé tsi
wèé tcáóa tsi cgoa hée,
naka wèé kg'òèa tsi cgoa hée,
naka wèé qaria tsi cgoa hée,
naka wèé tc'èea tsi cgoa héethée
ncàm,

naka tsia gataga thée
èe tsi ma ncàmsea hãa khamaga ma
tsáá ka c'èe ba
ncàm,"

témé. ²⁸Me bìrí me a máá: "Qàèse tsi xɔara hãa. Kúru ncèe gúua ne naka tsia gha kg'òèan hòò," témé. ²⁹Igabam kò gabá tchànóm iise bódè kg'oana khamam kò Jeso ba tèè a máá: "Kháé tíí ka c'èe ba dìí ba?" témé.

³⁰Me Jeso ba xɔa me a máá: "C'èem khòè ba kò Jerusalema koe guu a ko Jeriko koe qòò, a ba a kò ts'ãà-kg'ao xu cgoa qòòa xg'ae, xu qgáa ba xhùu me, a xg'ámna cg'òos q'oo koe xg'ám me, a xu a guu me a qòò.

³¹"I kò kúruúse me c'èem peresiti ba c'úúase ko gaam dàòm cgoa hàà. Èem ko gaam khòè ba bód kam kò nxãa a c'èe xòèan dàòm di sèè a nqáé.

³²"Me kò gatà thée tempelem koe ko hùim khòè ba^c gaam qgáim koe hàà, a èem ko gaam khòè ba bód ka gaam caum cúim cgoaga nxãa a c'èem xòèm dàòm di ba sèè a nqáé.

³³"Igabam kò Samaria dim khòèm c'èe ba gaam dàòm ga ba sèè a ko qòò, a gaam khòè ba hàà sao-xg'ae. A èem ko bód me ka thòò-xama máá me, ³⁴a ba a síí cgae me a gaa zi chibi zi nxúian hée naka gòéan héethée ka ntcáá cgae a tcám zi, a ba a gam dim donghim koe qábikagu me, a cg'láè-nquum koe úú me, a ba a síí gaa koe q'òé me.

³⁵"Èè i ko q'uu kam kò qano mari tsara tcg'òó a cg'láè-nquu-kg'ao ba màà, a máá: 'Q'òé me, kháóar ko síí kabise ner gha wèé gúuan èe tsi tsééa máá mea koe hàà suruta tsi ke,' témé."

³⁶Me Jeso ba tèè me a máá: "Ts'ãà-kg'ao xu ka xg'ámmeàm khòè ba kò hàà cgae xu khòè xu nqoana xu ka tsi ko ntama ma tc'èe? Gam ka c'èem iise sèè mea ba ndaka baa?" témé. ³⁷Me máá: "Èè thòò-xama máá mea me e," témé.

Kam ko Jeso ba bìrí me a máá: "Qòò naka tsia síí gatà hée thée," témé.

Jeso ba ko Maria sara Mareta sara dàra

³⁸Jeso ba hée naka Gam di xu xgae-xgaase-kg'ao xu héethéea ko dàòm koe hàna a ko qòò kam kò c'èem x'láé-coam koe hàà, si kò Mareta ta ko

c 10:32 Gerika sa ko máá: "Lefi dis qhàds dim khòè ba" témé.

ma tciìès khòè sa gas dim nquum koe qāèse hààkagu Me. ³⁹Mareta sa kò qōe sa úúa Maria ta ko ma tcièè sa. Si kò Maria X'aigam Jesom nqàrè-kg'am koe ntcōóa-ntcōe, a ko Gam di zi xгаа-xгаа zi komsana. ⁴⁰Igabagas kò Mareta sa kái tsééan ka xáèèa, khamas kò Jesom koe hàà a máá: “X'aigaè, tíí qōes ka Tsi gáé c'èe gúù méé ta ga hãa? Guu tes ko ra ko cúisega tsééa máá tu u ka. Bìrì si nakas hàà hùì te,” témé.

⁴¹Me X'aigam **Nqari** ba xoa si a máá: “Maretaè, Maretaè, kái zi gúù zi ka si ko tc'èe-tc'èese a ko xhōe-xhōese, ⁴²igabas ko cúis gúù sa qaase, si Maria sa qāès gúù sa nxárá tcg'òóá máásea hãa, si ncées gúù sa gas koe séèa kabìè tite,” témé.

Jeso ba ko còrèan ka xгаа-xгаа

(Mt 6:9-13; 7:7-11)

11 ¹C'èem cáím kam kò Jeso ba c'èem qgáim koe hãa a ko còrè. Eëm ko còrèa xg'ara kam kò Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu ka c'èe ba bìrì Me a máá: “X'aigaè, xгаа-xгаа xae e còrèa ne, èem ko ma gataga Johane gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu ma xгаа-xгаа a khamaga ma,” témé. ²Me Jeso ba bìrì xu a máá: “Còrè xao kò ne méé xao máá:

‘Sita ka Xōò Tseè,
Tsari cg'òèan méé i dqòmè.
Tsari x'aian méé i hàà.

³Sita dis tc'òos wèè cáím di sa
wèè cáím ka máà ta a.

⁴Naka qgóóá máá ta a chìbia ta,
sita igaba ta ko wèém
èe sita koe chìbian kúrúá hãa ba qgóóá máá ke.

Naka Tsia táá kúrúá bóòkuan koe tcéèa úú ta a guu,' témé,” tam méé.

⁵Me gaa koe guus ka Jeso ba bìrì xu a máá: “C'èem-kg'ám kam gaxao ka c'èe ba tcárà ba úúa, a ba a ntcúú nqàè ka síí cgae me, a bìrì me a máá: ‘Tíí tcáràè, nqoana xu péré xu cgòbè te, ⁶tíí tcáràm dàò koe hàna ba ncāa hàà cgae te, ra cúí gúù ga úú tama máà mer gham tc'òó o ke,’ témé. ⁷Me nxāaska èe nquum q'oo koe hàna ba xoa a máá: ‘Táá xhōekagu te guu, nquu-kg'ám ba tcēekg'amsea, ra x'ómā cóáa te cgoa, khama ra cuiskaga tēe naka máà tsi xua hãa tite ke,’ témé. ⁸Bìrì xao or ko, tēem gha a tcg'òó xu, gam dim tcárà me e domka. Nxāa tama ko ii nem gha tēe a èem dtcàràèa hãa sa kúrú, **gam dim tcárà ba** kò saucgae tamase téé-kg'am me a dtcàrà me si khama.

⁹“Ra ko bìrì tu u a ko máá: Dtcàrà tu, máàè tu gha ke, qaa tu, hòò tu gha ke, **nquu-kg'ám ba** tu xg'ám-xg'am, xgobekg'ama tu gha máàè ke. ¹⁰Díím wèém èe ko dtcàrà ba ko máàè, me ko wèém èe ko qaa ba hòò, me gha wèém èe ko nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am ba xgobekg'ama máàè khama.

¹¹“Ndakam xõò ba gha gam dim cóám kòò x'au ba dtcàrà me ne, x'aùm téé-q'oo koe cg'ao ba máà me? ¹²Kana xg'ári ba máà me, tc'ubi bam kò dtcàrà me koe? **Kàà me e.** ¹³A ncèè gatu ncèè cg'àè tc'èe ii tu kò qàè aban gatu di cóán máà q'ana hãa ne ba gha nxãaska **gatá ka** Xòòm nqarikg'ai di ba ãe kò dtcàrà Me ne nta noose nqáéa hãase Tcom-tcomsam Tc'èe ba máà?” tam ma tèè.

Jeso ba ko dxāwa tc'ēean ka kg'ui

(Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)

¹⁴Jeso ba kò nqóbóm khòèm koe dxāwa tc'ēean xhàigu. Eè i ko dxāwa tc'ēean tcg'oa kam kò gaam khòèm èe kò kg'ui tama ba kg'ui, zi xg'ae zi gaa koe kò hàna zi kaisase are. ¹⁵Igaba ne kò c'èe ne máá: “Dxāwa tc'ēean dim x'aigam Belesebulem di qarian cgoam ko dxāwa tc'ēean xhàigu,” témé.

¹⁶Ne c'èe ne qgóó Me ne gha qgáian qaa ka dtcàrà Me, **are-aresas** x'áís nqarikg'ai di sam gha x'ái ne sa. ¹⁷Jeso ba kò gane di tc'ēean q'ana khamam kò bìrí ne a máá: “Eè q'aara hãas x'ais wèè sa gha kaà, me èe q'aa-q'aasea hãam x'áé ba gaicara hãa tite. ¹⁸A ncèè satanam kò gaam ka q'aara hãa ne i gha kháé nxãaska ntama x'aian hãa? Ncèè gatu ko máá, Belesebule ba qarian máà Tea ra ko dxāwa tc'ēean gaan cgoa xhàigu, témé ne. ¹⁹A ncèè Tíí kòò Belesebulem di qarian cgoa dxāwa tc'ēean xhàigu, ne ia ko gatu di khòèan díim cgoa xhàigu u? Gaa domkaga ne gha gaxao di ne khòè ne x'ái, èe xao ko kg'ui sa tseegu tama sa. ²⁰Igaba ncèè Tíí kò ko dxāwa tc'ēean Nqarim dim tshàum cgoa xhàigu, nes ko nxãa sa x'ái, Nqarim di x'aia nea gatu koe hààraa sa.

²¹“Ncèè qarim khòèm ncõo gàba zi úúam kò ko gam dim nquu ba kòre ne i ko gam di gúùan qàè qgáì koe hãa. ²²Igaba qarian ka tàà meam káí zi ncõo gàba zi dim kò ko hàà a ko x'áà me nem ko tàà me, a gam di zi ncõo gàba zi èem kò dtcààsea hãa zi xhùu me, a ba a èem ko sèe cgae mea zi gúú zi q'aa-q'aa. ²³Eè Tíí cgoa hãa tama ba, Tíí cgoa tééa q'aumanakua, me gataga èem Tíí cgoa xg'ae-xg'ae tama ba ko tsaj-tsajia q'aa.

Dxāwa tc'ēean di kàbisea ne

(Mt 12:43-45)

²⁴“Eè i ko dxāwa tc'ēean khòèm koe tcg'oa ne i ko c'òò qgáian koe qòò, a sãa i gha qgáian qaa, a ncèè hòò o tama i kò hãa ne i ko nxãaska bìrìse a máá: ‘Tirim nquum èer guua hãam koer gha kàbise,’ témé, ²⁵a èe i kò hàà nquu ba bóò me káà gúù ii, a xgàia q'ano-q'anoèa, a qàèse kg'ónòèa, ²⁶ne i ko nxãaska qòò a síí 7 tc'ēean sèe a hàà cgoa, gaan nqáéase cg'áè e, i hàà tcàà a i a gaa koe x'áè. Si èem khòèm dis téé-q'oo sa hàà kaisase cg'áè kg'aiaka dis ka,” tam méé.

Tseegu di ts'ee-ts'eekg'aikua ne

²⁷Eēm ko Jeso ba ncēeta mééa xg'ara kas ko khòè sa xg'aes q'oo koe guu a q'aua kg'ui a Jeso ba bìrí a máá: “Ts'ee-ts'eekg'aièa saa khòès ēe ábà Tsia sa, naka bílan ēe Tsi coma hãa hēéthéé e,” témé.

²⁸Me Jeso ba x̣o si a máá: “Tseegukaga, igaba ēe Nqarim di kg'uiian ko kóm a ko ēe i ko méé khama hēé nea kaisase ts'ee-ts'eekg'aièa ne ne e,” témé.

Cg'ãè caus qhàò sa ko x'ái sa qaa

(Mt 12:38-42)

²⁹Eē zi ko khòè ne di zi xg'ae zi càuse kam ko Jeso ba tshoa-tshoa a máá: “Ncēes qhàò sa cg'ãè cau si i, a ko **are-aresas** x'ái sa qaa. Igabas cúís x'áis ga sa x'áièa hãa tite, Jonam dis x'áis cúís oose. ³⁰Eēm xg'ao ma Jona ma Ninefe di ne khòè ne koe ma x'ái sa ii, khamagam gha ma khòèm dim Cóa ba ma ncēes qhàòs koe x'ái sa ii khama. ³¹X'aigas Sheba di sa gha xgàrakuan dim cárn ka ncēes qhàòs di khòèan cgoa tēe a téé, a gha chìbi-chibi a xgàra si, nqōóm chòò-q'oo koes kò guu a ko hàà Solomonem di tc'ēegan komsana khama. Igaba bódò, Solomonem ka kaia hãa ba ncēeska ncēe koe hàna. ³²Xgàrakuan dim cárn ka xu gha khòè xu Ninefe di xu tēe a téé, a gha ncēes qhàò sa chibi-chibi a xgàra. Jonam di xgaa-xgaan koe xu kò guu a gaxu di chibian koe tcóóse khama. Me ncēeska Jonam ka kaia hãa ba ncēe koe hàna,” tam méé.

Cgáé-q'oom dis x'áà sa

(Mt 5:15; 6:22-23)

³³**A ba a máá:** “X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúù sa ga dàò a gàbas cgoa xoaba-kg'ai si ba káà me e, kana gàbas ka nqāaka tòò si ba, igabam gha téé-q'ooa sa koe tòò si, ne gha nxāasega ēe ko nquum q'oo koe tcāà ne x'áàn hòò. ³⁴Tsarim tcgáí ba tsarim tc'áróm dim x'áà me e. Tsarim tcgáím kò qāè e, nem wèém tc'áróm tsari ba x'áàn ka cg'oèa. ³⁵Gaa domka méé tsi bóò naka i tsáá koe hàna x'áàn táá ntcùú sa ii guu. ³⁶Khama nxāaska ncēè wèè cgáé-q'ooa tsi kò x'áàn ka cg'oèe cgaeta, i cúí xòèa tsi ga ntcùús q'oo koe hãa tama, nem wèém cgáé-q'oo ba x'áàn úúa, ncēes ko ma x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúù sa ma tsáá koe ma kaisase ma x'áà khamaga ma,” tam méé.

Jeso ba ko Farasai xu hēé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hēéthéé dqàè

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

³⁷Eēm ko Jeso ba kg'uia xg'ara kam ko c'ēem Farasai ba dtcàrà Me, sím gha tc'óò cgoa me ka. Me kò Jeso ba tcāà a síf tafolem koe ntcóò cgoa me, tc'óò cgoa mem gha ka. ³⁸Igaba ēem ko Farasai ba bóò q'áa, Jesom ko

xg'aà tshàu tamase tc'óó sa kam kò are. ³⁹Me X'aigam **Jeso** ba bìrí me a máá: “Gaxao Farasai xao ko kubi zi hēé naka gàba zi hēéthēé zi ka qāá zi xg'aà, igabaga xao q'ooa xao koe xhùuku sa hēé naka cg'āè cauan hēéthēé ka cg'oè cgaèa. ⁴⁰Gaxao káá tc'ēe xaoè, ēe qāá sa kúrúa ba gáé gam q'ooa sa thēé kúrúa hāam tama baà? ⁴¹Igaba dùús wēés gābas q'oo koe hàna sa ēe dxàua ne khòè ne máà, naka xaoa gha nxāasega tchàa za hēé naka q'oo za hēéthēé q'ano ii.

⁴²“Haò, cg'āè i gha ii gaxao Farasai xao ka! Nqari ba xao ko tc'óoan ko xg'āò-xg'āò zi gúú zi^d koe cúís tshàu-q'oos dian tcg'dòó a máà khama, wèé zi tc'óo-kg'ám zi xhàràn di zi koe hēéthēé e. Igabaga xao ko Gam di qāèe qgóókuan hēé naka ncàmkuuan hēéthēé nxorè. Qaase i ko, ncēe sara gúú sara **cgáé sara** xao ga kò kúrúa hāa sa, igaba méé xao táá c'ēe zi nxorè guu.

⁴³“Haò, cg'āè i gha ii gaxao Farasai xao koe! Còrè-nquuan koe xao kaia zi ntcōó-q'oo zi ncàma hāa, naka x'ámágu di zi qgái zi koe tsgámku sa hēéthēé e.

⁴⁴“Haò, cg'āè i gha ii gaxao koe, x'áise tama zi tc'ám zi khama xao ii, ncēe khòèan ko kg'ama tc'amkg'aia zi koe, bòda q'āa zi tamase gāá zi,” tam méé.

⁴⁵Me kò x'áè q'āa-kg'aom c'ēe ba xoa Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, ēeta Tsi kòo méé ne Tsi ko sixae igaba còè xae e thēé,” témé.

⁴⁶Me Jeso ba xoa me a máá: “Gaxao x'áè q'āa-kg'ao xao igaba: Haò, cg'āè i gha ii gaxao koe, qómse xao ko khòèan qóm gúúan dcéekagu, igaba xao gaxao cúím tshàum gaxao dim kaga qgóó o tama.

⁴⁷Haò, cg'āè i gha ii gatu koe. Porofiti xu di zi tc'ám zi koe tu kò dqòm cgoaè xu gha zi gúú zi tshàoa tòó, ncēe gatu ka tsgōose ga xu ka cg'ōoèa xu. ⁴⁸Ncēes gúú sa xao ko nxàea tseegukagu, gaxao ka tsgōose ga xu kúrúa hāa tsééa ne. Porofiti xu xu kò cg'ōo khama, xao kò gaxu di tc'ámàn tshào. ⁴⁹Ncēes gúús domkam kò Nqari ba Gam di tc'ēegan koe máá: “Porofiti xu hēé naka x'áè úú-kg'ao xu hēéthēér gha gane koe tsééa úú, ne gha c'ēe-kg'áia xu cg'ōo, a c'ēea xu xgàra. ⁵⁰Gaa domkas gha ncēes qhàò sa nqóóm tshoa-tshoasea koe guu a ntcāàguèa c'áòan wèé xu porofiti xu di xòara máá, ⁵¹Abelem di c'áòan koe guu a síí Sakariam dian koe tcāà. Sakariam ncēe kò altara ba hēé naka còrè-nquu ba hēéthēé xg'aeku koe cg'ōoè ba. Eè, bìrí tu ur ko, qhàòs ncēe sa gha wèéan ncēe ga xòara máá.

⁵²“Haò, cg'āè i gha ii gaxao x'áè q'āa-kg'ao xao koe, q'āan di tc'ēean dim xgobekg'am ba xao séèa máásea. Gaxaoa kò gaxao ka táá tcāà, a xao a kò ēe ko tcāà ne xgàè-kg'am,” tam méé.

d 11:42 tc'óoan ko xg'āò-xg'āò zi gúú zi - Gerika sa ko cam hii-coa sara ka kg'ui, Naros koe cg'oè úú tama sara.

⁵³Eēm ko Jeso ba ěem qgàim koe tcg'oa a ko qõd ka xu kò x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hěé naka Farasai xu hěéthěé xu tshoa-tshoa a xgáèa tòd Me, a kái zi tēè-kg'ám zi qaa tcáo Me ko zi tēè Me, ⁵⁴Nxāasegam gha tshúú gúúan kg'ui xu chibi-chibi Me ka.

Jeso ba ko khòè ne q'āa-q'āa Farasai xu ka

(Mt 10:26-27)

12 ¹Gaa koes kò kaias xg'aes tcám-tcáms khòè ne di sa xg'aea hāa, ne kò xáèkua hāa i kòm ga káa a, kam kò **Jeso ba** Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu cgoa tc'āa a tshoa-tshoa a máa: “Farasai xu di péré gāé-gāean koe méé xao q'õésea hāa, ncēe qāè khòèan khama ko ma kúrúse igaba cg'āè cau xu. ²Wěés gúús ěe chómsea hāa sa gha xgòre-kg'aiè, si gha wěés tchòàs ěe chómsea hāa sa q'āase. ³Eē xao ko ntcúúan q'oo koe kg'ui sa gha x'àn q'oo koe kómse, si gha gataga ěe xao kòo nquuan q'oo koe c'am sa thěé nquuan tçobe koe nxāese.

Q'ádè gha ba

(Mt 10:28-31)

⁴“Tíí ka c'ēea tuè, bìrì tu ur ko, a ko máa: Táá **khòè ne** ěe ko tc'áró ba cg'õo, a ne a gaa koe guus ka kúrú ne gha gúú úú tama ne q'ád guu. ⁵Igabar gha bìrì tu u díí ba méé tu q'ád sa: **Nqarim** ěem kòo cg'õoa xg'ara ne ko chòd tamas c'ees dxāwam dis koe xaoa úú di qarian úúa hāa ba méé tu q'ád. Eè, bìrì tu ur ko, q'ád Me méé tu! ⁶A 5 tsarà zia gáé mari-coa tsara cgoa x'amáguè tama? Igabas cúís ga sa Nqarim ka c'urùèa hāa tite. ⁷I gataga wèè c'òðan tcúúa tu di ga nxáràèa. Ke táá q'ád guu, kái zi tsarà zi ka tu kaisase cgáé tu u ke.

Nxàea tcg'òóse sa hěé naka Kreste ba xõase sa hěéthěé e

(Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸“Bìrì tu ur ko a ko máa: Dìím wèém ěe gha khòè ne cookg'ai koe Tíí ka nxàese bam gha Khòèm dim Cóa ba thěé Nqarim di xu moengele xu cookg'ai koe nxàea tcg'òó. ⁹Igaba dìím wèém ěe gha khòè ne cookg'ai koe xõase Te ba gha Nqarim di xu moengele xu cookg'ai koe xõaseè. ¹⁰Me gha wèém khòèm ěe ko Khòèm dim Cóm ka cg'lāèse kg'ui ba qgóóa mááè, igaba ěe gha Tcom-tcomsam Tc'ēem ka cg'lāè kg'uiian kg'ui ba cuiskaga qgóóa mááèa hāa tite.

¹¹“Igaba ěe ne kòo còrè-nquu xu koe hěé naka x'áèan di xu kaia xu koe hěé naka tc'āa-cookg'ai xu koe hěéthěé xõara máásean ka tcāa tu u, ne méé tu táá káise tc'ēe-tc'ēese guu, dùú sa tu gha nxàe sa, kana nta tu gha ma nxàe e sa, ncēm x'aèm kòo hàà ne tu gha nxàe tu gha sa máàè ke, ¹²Tcom-tcomsam Tc'ēe ba gha ěem x'aèm ka xгаа-xгаа tu u, dùú sa méé tu nxàe sa ke,” tam méé.

Oguàm khòem kàà tc'ëem dis sere-sere sa

¹³ C'ëem khòè ba kò ães xg'aes q'oo koe guu a Jeso ba birí a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, tí kím cgoa kg'ui nakam sitsam ka xòdm x'óóa guua zi gúú zi tí cgoa q'aa-q'aaku,” témé. ¹⁴ Igabam kò Jeso ba xoa me a máá: “Khòè tseè, díí na qarian máà Tea, gúua ner gha q'aa-q'aa tsao o di i?” témé. ¹⁵ Me **Jeso ba** birí ne a máá: “Bòd naka tua chiikuan koe q'óése, khòem dis kg'òè sa gúú zi kái zi ãem kàoa hãa zi koe hãa tama ke,” témé.

¹⁶ A ba a ncëes sere-sere sa birí ne a máá: “C'ëem khòem qguua kò hãa ba xg'ao hàna, gam dim xhàrà m kò kái tc'òoan kúru ba. ¹⁷ Me tc'óó ba koe tèèse a máá: “Dúú ra gha kúru? C'ëe qgái gar úú tama ka, tiri tc'òoan ner gha tòóa mááse e,” témé. ¹⁸ Kam ko máá: “Ncëe ra gha hée ga a: Tòóa máásean di xu nquu xu tiri xur gha kòbe a ra a kaia xu tshào, a tiri mabere cãan hée naka tiri zi gúú zi c'ëe zi hée hée gaa koe tòó. ¹⁹ Ra gha **nxãaska** biríse a máá: “Qãè zi gúú zi wèè zi ãer ko qaa zir úúa hãa, kái kurian gha kg'òèkagu te zi. A ra a gha kg'òè sa thamkase sée, a gha tc'òó a kg'áa, a ra a qãè-tcaoa mááse,” témé. ²⁰ Igabagam ko Nqari ba birí me a máá: “Tsáá khòè tsi kàà tc'ëe tseè, ncëem ntcúúm ka tsi gha kg'òèa tsi sée cgaèè, ka zia gha nxãaska ãe tsi kúrua mááse hãa zi gúú zi díín di ii?” témé. ²¹ Ncëe a i gha ii ga a, díím wèém ãe ko x'aia ba tòóa mááse ba Nqarim cookg'ai koe qguu tama,” tam **Jeso ba** méé.

Káise tc'ëe-tc'ëese sa

(Mt 6:25-34)

²² Me Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu birí a máá: “Gaa domkar ko birí xao o, a ko máá: Táá gaxao di kg'òèan ka káise tc'ëe-tc'ëese guu, dùú xao gha tc'òó kana dùú xao gha cgáé-q'ooa xao koe hãa sa. Kg'òè sa tc'òoan ka cgáé si i, me tc'áró ba qgáían ka cgáé me e ke. ²³ Kg'òè sa tc'òoan ka kaisase cgáé si i, me cgáé-q'oo ba qgáían ka kaisase cgáé me e. ²⁴ Hoaran bòd, xhàrà tama i hãa, a tcuù tama, a tc'òoan i gha tòóa mááse nquuan úú tama, gabàm ko Nqari ba xárò o. Tu gatu tsarán ka kaisase cgáé tu u. ²⁵ A gatu ka c'ëem díí ba gha kg'òèa ba di cáman koe káise tc'ëe-tc'ëesean ka cá m ba càù? ²⁶ Ncëes gúús cgl'arés kúru kaga tu ko tààè, ka tu koáé nxãaska dùúska c'ëe zi ka káise tc'ëe-tc'ëesea máá? ²⁷ Bòd, nta zi qãáka di zi x'aa zi ii sa, zi ko ma tsom sa; tsée tama zi hãa, a zi a gataga qgáían qgãéa mááse tama. Igabar ko birí tu u, **x'aigam** Solomonem ga ba kò gam di x'aian wèè koe ga ncëe zi x'aa zi ka c'ëe zi khama ma hãa tama. ²⁸ A ncëè Nqarim kòo qãáka di dcãan ncëe ko ncëe cá m ka hãa, a q'u'u ka c'ëean q'oo koe xaoa tcãàè, nxãan ncëeta ma hãakagu, nem gha tseegukaga cgáése gatua hãakagu tu u, oo, gatu ncëe cgl'aré dtcòmàn úúa tuè?

²⁹ “Ke tu táá dùú sa tu gha tc'òó kana kg'áa sa qaa guu, naka káise tc'ëe-tc'ëese guu. ³⁰ Táá zi qhàò zi di nea ko wèè gúúan ncëe ga qaa, Me

gatu ka Xõòm ga ba ncêe gùùan tu ko qaa sa q'ana hãa. ³¹Igabaga méé tu kg'aika X'aigam Nqarim di x'aian qaa, naka tua gha ncêe zi gúú zi wèè zi thêé máàè.

Nqarikg'ai di qguùan ne

(Mt 6:19-21)

³²“Ghùu-coa tuè, táá tu q'ád guu, qãè-tcaokagu i ko gatu ka Xõò ba, Me gha ntcõó-q'ooan máà tu u ke. ³³Eè tu úúa hãa zi tu x'ámágu, naka tua gazi di marian dxàua ne khòè ne máà. Cg'ãa-cg'anase tama qgóán tu kúrúa mááse, **naka** nqarikg'ai di qguùan ncêe kàà tite **cgoa**, cúí ts'ãà-kg'ao kaga cúù-cuuse cgaeè tite e kana tcg'ãàn kaga tc'òòè tite e. ³⁴Eè tsari qguùan hãa koe i gha gataga thêé tsari tcáóan hãa khama.

Kókòda hãa xu qãà xu

³⁵“Tséé sa méé tu kg'ónòsea máána hãa, naka i gatu di x'áà-x'aa-kg'ai cgoa di gùùan ko kãru. ³⁶Gane ka q'òðse ba qãà hãa ne tséé-kg'ao ne khama ma, séèkuan dis kòès koe kò qòda hãa ba. Eëm ko hàà a ko nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am, ne gha kúúga xgobekg'ama máá me ne. ³⁷Eè xu qãà xu, ncêe gaxu ka q'òðsem ko hàà a hàà sao-xg'ae xu kókòda hãa xu ka i gha kaisase cgáé ii. Tseegukar ko bìrí tu u: Tsééam gha máá xu sam kg'ónòsea máána hãa, a gha tafolem koe ntcòo xu, a tsééa máá xu. ³⁸Eè gaxu ka q'òðsem kòo ntcúú ka hàà kana ntcúú nqáè ka igaba gha kókòda hãa xu qãà xua ts'ee-ts'ee'g'aièa. ³⁹Igaba méé xao ncêe sa q'ana hãa: Ncêe nquu ba kàoa hãam khòèm kò q'ana hãa ts'ãà-kg'aom ko dùútsa x'aè ka tcàà sa, nem ga kò táá gam dim nquu ba guu me khòàèa hãa. ⁴⁰Ke méé tu gatu igaba kg'ónòsea hãa, Khòèm dim Cóa ba gha tcom tama tu hãam cáám ka hàà cgae tu u ke,” tam méé.

Tcom-tcomsa kana tcom-tcomsa tamam qãà ba

(Mt 24:45-51)

⁴¹Petere ba kò máá: “X'aigaè, ncêes sere-seres ncêe Tsi ko nxàe sa koáé sixae cgoa kg'ui, kana saa ko wèém khòèm cgoa kg'ui?” témé. ⁴²Me X'aigam **Jeso** ba xoa me a máá: “Kháé díí ba nxãaska tcom-tcomsa a tc'èegam qãà baa? Ncêe gam ka q'òðsem gha nquua ba di qarian máà ba, me qãè x'aè ka gaxu di tc'òoan máá xu ba. ⁴³Ts'ee-ts'ee'g'aièa baa èem qãà ba, ncêe gam ka q'òðsem ko hàà nem ko hàà sao-xg'ae me ko gatà héé ba. ⁴⁴Tseegukar ko bìrí tu u a ko máá: wèè zi gúú zi èem úúa hãa zi di qaria nem gha gam koe tòò. ⁴⁵Igabaga ncêe èem qãàm ko tcáóa ba q'oo koe bìríse a máá: “Tíí q'òò ba ãoa hãa a qháése hàà tite,” témé, a ba a tshoa-tshoa a c'èe ne qãà ne xg'ámku cgoa, a tc'òó a kg'áà a tshoa-tshoa a nqàre, ⁴⁶nem gha èem qãàm ka q'òðse ba tcom tamam hãam cáám ka hàà, c'úúam hãa x'aè ka, a ba a gha hàà xgàra me, a èe tcom-tcomsa tama ne cgoa xg'ae-xg'ae me.

⁴⁷“Qāàm ēe gam ka q'òðsem ko qaa sa q'ana hāa, igaba kg'ónòse naka kúrú si tama ba gha kái *tsaman* xg'ámmè. ⁴⁸Igaba ēem kúrú hāas domkam ko xgàràè sa c'ùùà hāam qāà ba gha cg'orò *tsaman* xg'ámmè. Wèém ēe káían máàèam koe i gha káían qaaè, ēe kaisase káían máàèam koe i gha gataga kaisase káían qaaè.

Jeso ba ko q'aa-q'aase sa óá
(Mt 10:34-36)

⁴⁹“Nqōómkg'ai koer gha hàà c'eean óá kar hààra, a kò gataga káise ncàmaa, nxāakamaga i ga kò karukaguèa sa! ⁵⁰Tcguù-tcguuuku sa hàna tcguù-tcguuèr gha ko sa, gaas kar qgóòèa si gha nxāakg'aiga síf xg'ara. ⁵¹Nqōómkg'ai koer ko hàà tòókuan óá, ta tu gáé tc'èea? Bìrì tu ur ko: nxāas tama si i, igabar ko q'aa-q'aase sa óága. ⁵²Ncèe koe guus ka ne gha 5 ne khòè ne cúím x'áém di ne q'aa-q'aaè, ne gha nqoana ne cáman cgoa táá kómku, i cáman táá nqoanan cgoa kómku. ⁵³Q'aa-q'aaè ne gha, me xòð ba cóám cgoa táá kómku, me cóá ba xòðm cgoa táá kómku, si xòð sa cóás cgoa táá kómku, si cóá sa gaas ka xòðs cgoa táá kómku, si c'ui sa c'uise-coas cgoa táá kómku, si c'uise-coa sa c'uises cgoa táá kómku,” tam méé.

X'aèm di zi x'ái zi
(Mt 16:2-3)

⁵⁴A ba a xg'ae zi bìrì a máá: “Túú-c'òð sa tu kò bóð si ko cáms ko tcàà xòè za guu a ko qaò ne tu ko kúúga máá: ‘Tuu i ko sene,’ témé, i gataga ii. ⁵⁵Dtcèè xòè za guuam tc'áá ba tu kò bóð ne, tu ko máá: ‘Sene i gha kaisase kùrusa a,’ témé, i gataga ii. ⁵⁶Gatu khòè tu qàè khòèan khama ko ma kúrúse tuè! Nqōómkg'ai hēè naka nqarikg'ai hēéthéè koe gha kúrúse zi guú zi nxàe tu q'ana hāa, igaba tu dùús domka x'aèan di zi x'ái zi nxàean c'ùùà hāa?

Tsarim chibi-chibi-kg'aom cgoa qhàis koe dtcòmku ne
(Mt 5:25-26)

⁵⁷“Dùús domka tu cúíaga bóða tcg'òòá mááse tama qàè gúùan kúrúè gha a? ⁵⁸Eè ko chibi-chibi tsim cgoa, méé tsi wèè qaria tsi kúrú naka tsao xg'aen ntcóó naka ēes chibi sa nxàe nakas qanega tsao dàòm q'oo koe hāa a xgàrakuan dis qhàis koe síf ta ga hāase chòð. Nxāa tama kò ii nem gha xgàra-kg'aom tshàu q'oo koe tcàà tsi, me gha xgàra-kg'ao ba qáé-kg'aom tshàu q'oo koe tcàà tsi, tsi gha qáé-nquus koe tcààè. ⁵⁹Bìrì tsir ko a ko máá: Cuiskaga tsi gaa koe tcg'oara hāa tite, a gha nxāakg'aiga síf ēe qaùà hāam mari-coa ba suruta,” tam méé.

Chìbian koe tcóósea ne

13 ¹Gaa x'aè ka ne kò c'èe ne khòè ne gaa koe hàna, ncèe kò Jeso ba Galilea di ne khòè ne ka bìrì ne, ncèem kò Pilato cg'òòá hāa ne,

ēe ne kò ko dàòà-mááku zi kúrú x'aè ka. ²Me Jeso ba xòà ne a máá: “Gatu ko bóò ka nea kò ncēe ne Galilea ne, wèè ne Galilea ne c'ēe ne ka tshúú ne chìbi-kg'ao nea, ncēeta ne kò ma xgàrase ka? ³Bìrì tu ur ko, gatà i ii tama, igaba tu kò gatu di chìbian koe tcóóse tama ne tu gha wèèa tu ga gataga ma kaàkaguè. ⁴Kana tua ko ntama ma tc'ēe 18 ne khòè ne ncēe kò Siloame koe qádm nxòá nquum ka cg'áé cgaèe ne ka, a cg'òòe ne, gatu ko bóò ka nea kò wèè khòèan ēe Jerusalema koe x'āèa hāa ka chìbiga nea? ⁵Bìrì tu ur ko, gatà i ii tama, igaba tu kò gatu di chìbian koe tcóóse tama ne tu gha wèèa tu ga gataga ma kaàkaguè,” tam méé.

Hìis tc'áróan kúrú tama sa

⁶Jeso ba kò nxāaska ncēes sere-seres ka bìrì ne a máá: “Khòè ba kò hàna a ba a faia dis hìi sa úúa, gam òm kg'om xhàrà m q'oo koe kò xhàràèa sa. Gaa koem kò síi ko tc'áróa sa qaa, igabam ko táá cúían ga hòò. ⁷Me nxāaska khòèm gam òm xhàrà ba kò kòre ba bìrì a máá: ‘Bòò, nqoana xu kuri xu ra úúa a ko ncēe koe hàà a ko hàà ncēes hìis faia dis di tc'áróan qaa, igabagar cúían ga hòò tama. Ke xg'aoa tcg'òò si! Kg'amagas téé a ko gómán tséékagu ke!’ témé. ⁸Igabam kò khòè ba xòà a máá: ‘Tíí q'òòè, guu si gaicara cúím kuri ba nakar tshào qàò si naka c'aruan máá si. ⁹Ncēeko hààm kurim kas kò tc'áró kúrú ne i gha qàè e, igabagas kò kúrú u tama ne tsi gha nxāaska xg'aoa tcg'òò si,’ témé.”

Jeso ba ko Sabata òm cárm ka khòè sa qāèkagu

¹⁰Sabata òm cárm kam kò Jeso ba hāa a ko c'ēem còrè-nquum koe xgaa-xgaa. ¹¹Igabagas ko gaa koe khòè sa hàna, 18 kurian ko dxāwa tc'ēean ka nqorakaguèa hāa sa, a sa a kò qhúùsea, a cg'árés kaga tchoanàse tama. ¹²Eēm ko Jeso ba bóò si kam kò Gam koe tciia óá si a máá: “Khòè seè, tciia si koe si kgoaraèa,” témé. ¹³A ba tshàua ba tòò cgae si, si gaa x'aè kaga tchoanàse a sa a Nqari ba dqòm.

¹⁴Jesom ko Sabata di cárm ka kg'òèkagus gúús domkam kò còrè-nquum òm tc'āà-cookg'ai ba xgòà, a ba a khòè ne bìrì a máá: “6 cárna ne hàna khòèan ga tséé e, ke méé ne gaa cármán ka hàà naka nea hàà kg'òèkaguse, Sabata òm cárm ka tamase,” témé.

¹⁵Me kò X'aigam **Jeso** ba xòà me a máá: “Gatu qàè khòèan khama ko ma kúrúse tuè, a gatu ka c'ēem ga ba gáé cuiskaga Sabata òm cárm ka gam dis ghòè sa kana donghim igabaga xgàris koe kgoara hāa naka chùia úú me naka síi kg'áàkagu mea hāa tite? ¹⁶Ka sa gáé ga ncēes khòès Abrahamam ka cóáses, ncēe kò ncēeta noo kurian 18 seè a satanam ka qáèèa hāa sa, Sabata òm cárm ka táá kgoaraè ēe kò qáé sia hāas gúús koe?” tam méé.

¹⁷Eēm ko ncēes gúú sa nxàe ka i kò Gam di ncoe-kg'aoan saucgae, igabas kò wèès xg'aes ēe sa wèè zi gúú zi cg'áé zi ēem kúrú hāa zi qāè-tcaoa máá.

Mosetara dis h̄iis di cḡurian dis sere-sere sa
(Mt 13:31-32; Mk 4:30-32)

¹⁸Me Jeso ba t̄èe **ne** a máá: “Nqarim di x'aia nea nta ii? Dùús cgoa Ra gha nxará xg'ae e? ¹⁹Mosetara **dis h̄iis** dim cḡurim khama i ii, nc̄eem kò khòè ba sèè a gam dim xháràm koe xhàrà ba. Me tsòm a ba a h̄ii sa kúrú, i kò nqarikg'ai di tsarán hàà gaas **h̄iis** di nxāan koe nquuan kúrú,” témé.

Péré gāè-gāean dis sere-sere sa
(Mt 13:33)

²⁰Me gaicara t̄èe a máá: “Dùús cgoa Ra gha Nqarim di x'aian nxará xg'ae? ²¹Péré gāè-gāean khama i ii, nc̄ees ko dxàes khòè sa sèè a kái péréan cgoa xg'ae-xg'ae e, i wèés pérés koe tséé, si gāe e,” tam méé.

Cg'árém nquu-kg'ám ba
(Mt 7:13-14, 21-23)

²²Eēm kò Jeso ba Jerusalema koe q̄òd kam kò x'áé-dxoo xu h̄éè naka x'áé-coa xu koe h̄ééth̄éè tc̄àà, a ba a ēem ko ma q̄òd khama ma xgaa-xgaa. ²³C'ēem khòè ba kò t̄èe Me a máá: “X'aigaè, a cg'orò ne khòè ne cúí ne ko hàà kgoaraè?” témé.

Me birí ne a máá: ²⁴“Wèè qaria tsi ga tséékagu naka tsia xgam-xgam nquu-kg'ám koe tc̄àà. Birí tu ur ko a ko máá: kái nea gha tc̄àà ne gha sa tc'ēe igaba ne gha tààè. ²⁵Eēm ko nquu-kg'ao ba t̄èe a ko nquu-kg'ám ba tc̄eekg'am x'aè ka tu gha tchàa za h̄aa, a tu a gha tshoa-tshoa a nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am, a kg'aea mááse a máá: ‘X'aigaè, nquu-kg'ám ba xgobekg'ama máá ta a,’ témé, igabam gha x̄oa tu u a máá: ‘C'úù tua raa ke tu tí koe tcg'oa, gatu cg'l̄aè kúrú-kg'ao tuè!’ témé. ²⁶Tu gha tshoa-tshoa a máá: ‘Tsáá cgoa ta kò ko tc'òó a ko kg'áà, tsi kò ko gatá di x'áéan koe ga th̄éé xgaa-xgaa,’ témé. ²⁷Igabagam gha x̄oa a máá: ‘C'úù tua ra h̄aa, a guua tu h̄aa qgái ga c'úua, ke tu tí koe tcg'oa, gatu wèè tu cg'l̄aè kúrú-kg'ao tuè,’ témé. ²⁸Abrahama ba h̄éé, Isaka ba h̄éé, naka Jakobe ba h̄éé, naka wèè porofitian Nqarim di x'aian koe hàna h̄ééth̄éé tu kò ko bóò nes gha kg'ae sa h̄éé nakas ḡàò x̄óò sa h̄ééth̄éé h̄aa, igabaga tu gha gatu tchàa za xaoa tcg'l̄oòèa h̄aa. ²⁹Igaba ne gha khòè ne cáms ko tcg'oa xòè koe guu, ne c'ēe ne cáms ko tcheè xòè koe guu, ne c'ēe ne c'ēe xòèan nq̄óm di koe guu, a hàà x'aian Nqarim di koe ntc̄ó. ³⁰Igabaga méé tu q'áa, c'ēe ne ēe kháóka kò h̄aa nea gha tc'l̄àà di ne ii, ne gha c'ēe ne ēe tc'l̄àà di kò ii ne kháóka di ne ii,” tam méé.

Jeso ba ko Jerusalema ba th̄òd-xama máá
(Mt 23:37-39)

³¹Eēm x'aèm ka xu kò c'ēe xu Farasai xu Jeso ba hàà cgae, a birí Me a máá: “Nc̄eem qgái ba tcg'oara guu naka Tsia c'ēe za q̄òd, Herote ba cg'òo

Tsi kg'oana ke,” témé. ³²Me Jeso ba x̄o xu a máá: “Qōò naka síí ãem círí ba bírí naka máá: ‘Dxāwa tc'ëea ner ko xhàiaagu, a Ra a ko khòè ne ncēm cáám ka hēé naka q'uu dim cáám ka hēéthēé qāèkagu, a Ra a gha Tiri tsééan nqoana dim cáám ka xg'ara-xg'ara,’ témé. ³³Gatà i ii igaba méér dàda te koe hāa ncēm cáám ka hēé, q'uu dim cáám ka hēé, naka q'uu dim cáám qāā q'oo dim cáám ka hēéthēé e. Porofitim ga Jerusalema ka tchàa za cg'ōò sa qāè tama khama.

³⁴“Oo! Jerusalemaè, Jerusalemaè. Tsáá porofitian ko cg'ōo tsi, a ãe tsáá koe i kò tsééa óàèa hāa ne ko nx̄án cgoa xao o tsi. Nta noose ra kò tc'ëea hāa, tsari cóá ner ga cúí koe xg'ae-xg'aea hāa sa, ães ko ma ghòrò sa tcgàmà sa dòm q'oo koe ma gas di ghòrò-coan ma xg'ae-xg'ae khama. Igabaga tu ko tc'ëe e tama. ³⁵Q'āa méé tu, Nqari ba gha Gam dim nquu ba guua máá tu u sa. Bírí tu ur ko, gaicara tu bóò Tea hāa tite a tu a gha nxāakg'aiga máá: ‘Èè ko X'aigam dim cg'ōèm cgoa hàà ba ts'ee-ts'ee kg'aièa hāa,’ témé,” tam méé.

Jeso ba Farasaim x'áé koe

14 ¹C'ëem cáám Sabata dim kam kò Jeso ba Farasai xu dim tc'āa-cookg'aim x'áé koe hàna, a ko tc'ōó, ka ne kò khòè ne qāèse bóò Me. ²Me kò kúúga x'ōàa ba hēé naka c'ōáa ba hēéthēé kò gāèa hāam khòè ba Jesom koe hàà. ³Me kò Jeso ba x'áè q'āa-kg'ao xu hēé naka Farasai xu hēéthēé tèè a máá: “Sabata dim cáám ka khòèan qāèkagua nea **x'úèan ka** kgoaraèa kana ia kgoaraèe tama?” témé. ⁴Igaba xu kò táá cúí gúú ga nxàe. Me kò Jeso ba khòè ba sèè, a qāèkagu, a guu mem qōò. ⁵Kam ko bírí xu a máá: “Ncèè gaxao ka c'ëem kò cóá ba úúa kana ghòè ba, me Sabata dim cáám ka tsàùm q'oo koe cg'áéa tcàà, ne ba síí tcg'òò mea hāa tite?” témé. ⁶Igaba xu kò ncèes gúús ka táá kgoana a x̄o Me.

⁷Eèm ko Jeso ba bóda q'āa, cg'áè-kg'ao ne ko ma kaia zi ntcōó-q'oo zi koe ma ntcōó sa, kam kò ncèes sere-sere sa bírí ne a máá: ⁸“Èè tsi kò c'ëem khòèm ka séèkuan dis kōès koe tciièa hāa ne táá kaia zi ntcōó-q'oo zi koe ntcōó guu, c'èedaokam gha c'ëem khòèm tsáá ka kaisase tcom-tcomsa ba thée tciièa hāa ke. ⁹Gatà i kò ii nem gha ãe tcii tsoa hāa ba hàà, a bírí tsi a máá: ‘Ncēm khòè ba tsaris ntcōó-q'oo sa máá,’ témé, tsi gha saucgae, a gha nxāaska tshoa-tshoa a cg'árés ntcōó-q'oo koe síí ntcōó. ¹⁰Igaba ãe tsi kò tciièa hāa ne, cg'árés ntcōó-q'oo koe ntcōó, nakam gha nxāasega ãe tcii tsia hāam kò ko hàà ne bírí tsi naka máá: ‘Tíí tcáràè, còoka hànas ntcōó-q'oo koe ntcōó,’ témé, naka tsi gha nxāasega cg'áè-kg'ao ne tsáá ka c'ëe ne cookg'ai koe tcom-tcomsakaguè. ¹¹Wèèm ãe ko kaikaguse ba gha cg'áré-cg'areè, me gha ãe ko cg'áré-cg'arese ba kaikaguè khama,” tam méé.

¹²Me Jeso ba nxāaska ãe kò tcii mea hāam khòè ba bírí a máá: “Èè tsi kò dòs koaba, kana dqòa di tc'ōoan di sa ko kúrú, ne méé tsi táá tsáá

tcàrà ne, kana tsáá qōe ga ne, kana tsari ne qhàò ne, kana tsáá ka c'ēea ne ēe qguà ne igaba tciì guu. Gatà tsi kò ko hēé ne, ne gha gane igaba thēé dòàn kúrú a gha tciia úú tsi, a síí ēe tsi kúrúa máá nea hãa sa suruta kabi tsi ke. ¹³Igaba ncēé dòà sa tsi kò kúrúa hãa ne méé tsi dxàua ne khòè ne hēé, nq̄ara ne hēé, ts'íiko ne hēé naka káà tçgáí ne hēéthēé tciia óá, ¹⁴naka tsia gha nxāasega ts'eekg'ai ii, c'ēe gúú gaan cgoa ne gha suruta kabi tsi ne úú tama khama, a tsi a gha tchàno ne khòè ne ko x'ooan koe ghùìè x'aè ka suruta kabiè,” tam méé.

Dòas dis sere-sere sa

(Mt 22:1-10)

¹⁵Eē kò Gam cgoa ntcōe xu ka c'ēm ko ncēs gúú sa kóm kam kò Jeso ba birí a máá: “Ts'eekg'ai me e gha ii, ēe gha ko dòas Nq̄arim di x'aian dis koe tc'òó ba!” témé.

¹⁶Me **Jeso ba** xoa me a máá: “C'ēm khòè ba kò hãa, kaias dòà sa kò kúrú, a kái ne khòè ne tciia óá ba.

¹⁷“Eēs dòas di x'aè kam ko gam dim qāà ba tsééa úú, síím gha ēe kò tciìèa hãa ne birí a máá: ‘Wèé zi gúú zia kg'òndèa hãa ke tu hàà,’ témé ka. ¹⁸Igabaga ne ko wèéa ne ga cúíta méé a tshoa-tshoa a c'ēe zi tséé zi ka ne ma qgóóa tòòèa sa nxàe. Tc'āà di ba kò máá: ‘Ncāar xhàrà ba x'ámá, qōò méér naka síí bóò mes gúú si i, ke cgómna kg'aika qāà te,’ témé. ¹⁹Me c'ēe ba máá: ‘Ncāar 5 xu ghòè xu jokoan di xu x'ámá, a ncēer ii ka ko síí kúrúa bóò xu, ke cgómna kg'aika qāà te,’ témé. ²⁰C'ēm igabam kò máá: ‘Khòè sar kabasega sèèa hãa, khamar síí tite,’ témé.

²¹“Me qāà ba kabise a hàà ncēe zi gúú zi gam ka q'òòsem koe xàà. Me kò x'áé-kg'ao ba xgòà, a gam dim qāà ba birí a máá: ‘Qhàé naka tsia x'áé xu koe hēé, naka x'áé tcúú xu koe hēéthēé síí, naka tsia síí ēe dxàua ne hēé, ēe nq̄ara ne hēé, ēe káà tçgáí ne hēé, naka ts'íiko ne hēéthēé, sèé naka ncēe koe óá,’ témé. ²²Me **gaa koe guus ka** qāà ba máá: ‘Tíí q'òòè, ēe tsi nxàea hãa sa kúrúsea, igabaga i qanega ntcōó-q'ooan hàna,’ témé.

²³“Me nxāaska qāam ka q'òòse ba birí me a máá: ‘Dàò xu koe hēé naka x'áéan xg'aeku di xu dàò-coa xu koe hēéthēé qōò naka tsia kúrú ne naka ne hàà, nakam gha nxāasega tirim nquu ba cg'oè. ²⁴Birí tu ur ko, ēe kò tciìèa hãa xu khòè xu ka cúím ga ba tiris dòas di tc'òoan xáma hãa tite!’ témé,” tam Jeso ba méé.

Xgaa-xgaase-kg'ao ba kúrúa ne

(Mt 10:37-38)

²⁵Zi kò kaia zi xg'ae zi Jesom cgoa qōò. Me kabise a birí ne a máá: ²⁶“Ncēé c'ēm **khòèm** kò Tíí koe hàà kg'oana, igabam kò xòò ba, kana xòò sa, kana gam dis khòè sa, kana gam di cóá ne, kana káíkhoa ba, kana qōea ba ga igaba hòre tama, kana gam di kg'òèan igaba hòre tama

nem cuisakaga Tirim xгаа-xгааse-kg'ao ba ii tite. ²⁷Diim wèem ãe gam dim xgàu hii ba dcéé naka xùri Te tama ba Tirim xгаа-xгааse-kg'ao ba ii tite.

²⁸“C'èedaokam gaxao ka c'èe ba qádòm nquu ba tshào kg'oana, ka ba gáé kg'aika ntcóo naka tc'èe-tc'èesea hãa tite, nta noo marian ko qaase sa, gaas tséé sam ga xg'ara-xg'ara cgoa a? ²⁹Eém ko tshoa-tshoa sa kúru, a kò xg'ara-xg'ara sa ka tààè, nem gha wèem khòem ãe ko bóò me ba kg'àè me khama, ³⁰a kg'ui a máá: ‘Ncèem khòè ba tshoa-tshoa a ko tshào, igabam xg'ara-xg'aran ka tààèa hãa,’ témé.

³¹“A ncèè c'èem x'aigam kò 10,000 xu ncóo-kg'ao xu úúa hãa, a ko síí c'èem x'aigam 20,000 xu ncóo-kg'ao xu úúa hãam cgoa x'ààku, ne ba gáé kg'aika ntcóo naka tc'èe naka bóò tama, tc'àda hãa qaria nem úúa hãa sa, síím ga c'èem x'aiga ba x'àà cgoa a? ³²A ncèè gatàm kò hée tama, nem gha tchòà xàà-kg'ao xu tsééa úú, c'èem qanega nquú ii koe, xu síí tòókuan dtcàrà. ³³Gatà iim dàòm kam, diim wèem ãe gatu xg'aeku koe hãa ba, a gam di zi gúú zi wèè zi èem úúa hãa zi aagu tama ba Tirim xгаа-xгааse-kg'ao ba ii tite.

Tabean hée naka x'áà ba héeéthéé e

(Mt 5:13; Mk 9:50)

³⁴“Tabea ne qàè e, igaba i kò tabean gaan di tsau-q'ooan ka kaà cgaèè, ne i gha gaicara ntama ma kúrué a tsau? ³⁵Góman koe ga hée naka cg'urian ãe tcheèguèa koe ga héeéthéé i káà tséé e, a ko khòèan ka tchàa za aaguè. Eè tceean úúa hãa ba méém kóm,” tam méé.

Hoàra ko hãas ghùu sa

(Mt 18:12-14)

15 ¹C'èem cáím ka i kò wèè mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hée naka chibi-kg'aoan héeéthéé Jesom koe cúu-cuuse, hàà ne gha komsana Me ka. ²Xu Farasai xu hée naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu héeéthéé tshoa-tshoa a kg'uiua mááse a máá: “Ncèem khòè ba ko chibi-kg'ao ne qàèse hàakagu, a ko gane cgoa tc'óó,” témé.

³Me nxãaska Jeso ba ncées sere-sere sa birí xu a máá: ⁴“C'èem-kg'ám kam gatu ka c'èe ba 100 zi ghùu zi úúa, si gazi xg'aeku koe cúí sa hòà, ne ba cuisakaga ãe zi 99 zi qááka guu, naka ãe hòàra hãa sa síí qaa, naka ba nxãakg'aiga síí hòò si tite? ⁵A èem kòò hòò si, nem gha kaisase qàè-tcao a ba a gha nxàra ba koe dcéé si. ⁶Eém ko x'áé koe hàà nem gha gam ka tcàràse ga xu xg'ae-xg'ae gam di qhàdan cgoa, a birí ne a máá: ‘Tiris ghùus ncèe ko hòàra hãa sar hòòda ke tu tíí cgoa qàè-tcao,’ témé. ⁷Birí tu ur ko a ko máá: gatà iim dàòm cúím ka i gha nqarikg'ai koe qàè-tcaoan hãa, cúím chibi-kg'aom ãe ko chibian koe tcóósem domka, 99 ne khòè ne ãe tchàno ne e **ta ko méèè ne ka**, ncèe chibian koe tcóóse qaa tama ne.

Aagusea ko hāam qano mari ba

⁸“Kanas kò c'ëem-kg'ám ka khòès 10 qano mari xu úúa hāa sa, c'ëem ka aaguse cgaeè, ne sa gáé ga táá x'àà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúú sa dàò, naka nquu ba xgàì q'oo, naka qāèse ãem mari ba qaa, naka nxāakg'aiga síí hòò me tite? ⁹Eēs kò hòò me nes gha gas di tcàràn hēé naka gas di qhàðan hēéthēé tciia xg'ae, a máá: ‘Marim ãe kò aagusea hāa bar hòò hāa ke tu tíí cgoa qāè-tcao,’ témé. ¹⁰Birí tu ur ko a ko máá: gatà iim dàòm cúúm ka i gha Nqarim di xu moengele xu cookg'ai koe qāè-tcaoan hāa, cúúm chìbi-kg'aom ãe gha gam di chibian koe tcóósem domka,” tam méé.

Hòàra ko hāam cóá ba

¹¹Me Jeso ba nxāaska máá: “Khòèm cámm cóá tsara kò úúa hāa ba kò hāa. ¹²Me cg'aré ba xòò ba birí a máá: ‘Aboè, tsari zi gúú zi q'aa-q'aa máá tsam m, naka tiri gha ii zi máà te,’ témé. Me kò gam di gúúan gam di tsara cóá tsara q'aa-q'aa máá.

¹³“Me cg'aré ba cg'orò xu cámm xu qāá q'oo koe gam di zi gúú zi wèè zi x'ámágu, a ba a marian sée, a x'áéa ba guu, a nqúùm nqóóm koe qòò, a síí gaa koe gam di marian x'āè a cg'āè zi gúú zi koe xgāá. ¹⁴Eēm ko gam di zi gúú zi wèè zi tséékagua xg'ara kas kò gaam nqóóm koe qhóó sa tcāà, me tshoa-tshoa a **ëem cóá ba** qóm cgoa qgóóku. ¹⁵Kam ko c'ëem khòèm gaam nqóóm dim koe síí a síí tsééan dtcàrà, me nxāa ba gam dim xhàràmm koe tsééa úú me, síím gha xgúuan kòre ka. ¹⁶Me kò káíse tc'ëea hāa, xgúuan di tc'òoan cgoam ga kg'òèkaguse sa, i kò táá cúí khòè ga c'ëe gúú tc'òó di ga máà me.

¹⁷“Me ãem ko ãe sa bòò q'āa ka biríse a máá: ‘Nta noo tséé-kg'aoan àbom dia káí tc'òoan úúa, ra ko tíí ncēe koe xàbàn ka cg'òòè. ¹⁸Xgoabar gha a àbom koe síí, a ra a gha síí birí me a máá: ‘Aboè, nqarikg'aian hēé naka tsáá cookg'ai koe hēéthēé ra chìbian kúrú hāa. ¹⁹Tsarir cóá ra a tar ga ma tciè sar kg'ano tama; ke tsari xu tséé-kg'ao xu khama ma qgóó te,’ tam méé. ²⁰A ba a xgoaba, a xòòm koe qòò.

“Eēm qanega nqúú ii kam kò xòò ba bòò me, a thòò-xama máá me, a qàrà síí cgae me, a síí xgábé me, a x'obè me. ²¹Me cóáse ba birí me a máá: ‘Aboè, nqarikg'aian hēé naka tsáá cookg'ai koe hēéthēé ra chìbian kúrú hāa. Tsarim cóá ba tar gha ma tciè sar kg'ano tama,’ témé. ²²Me xòò ba gam di xu qāà xu birí a máá: ‘Qhāése xao t'òèm qgáí ba óá, na hàà hāakagu me, naka xaoa tcāà tshàu sa tcāà tshàu me, naka xaoa nxàbokagu me. ²³Naka xaoa síí tsauam ghòè-coa ba sée na cg'òò, naka ta kg'oo na dòà sa kúrú. ²⁴Ncēem cóám tiri ba kò x'óóa hāa, igabam ncēeska kg'òèa hāa; hòàram kò hāa igabam hòòsea hāa ke,’ tam méé. Ne tshoa-tshoa a dòà sa kúrú.

²⁵“Gaa x'āè kam kò gam ka cóásem kaia ba xhàrà-kg'ai za hāa. Síím kabise a x'áéan qàe koe hāa kam ko khòè ne kóm ne ko nxàè a ko ntcāà.

²⁶Kam kò c'ëem qãa ba tcii a tèè, dùus ko kúrúse sa. ²⁷Me nxãa ba xõa me a máá: 'Tsáá qõe ba kãbisea hãa, me saò ba qãesem kãbisea hãas gúus domka tsuam ghòè-coa ba qhàea hãa,' témé. ²⁸Me káímkhoe ba kaisase xgòà a ba a nquum q'oo koe tcãan xgui.

"Me kò xõò ba tcg'oa a hàà dàna me. ²⁹Me xõa me a máá: 'Bòò, káí kurian ncëeta noor qãàm khama ma tsééa máá tsia hãa, a qanega tsari x'àè-kg'ámán ntcœ ta ga hãa. Igaba tsi qanega piri-coas ga sa máà te, nakar gha nxãasega tíí tcárà ne cgoa dòà sa kúrú ta ga hãa. ³⁰Igaba èem ko ncëem cóám tsari ba kãbise, ncëe kò tsari zi gúú zi cg'áràn koe kòè cgoa ba, ka tsi kò tsuam ghòè-coa ba cg'õoa máá me,' témé. ³¹Me xõò ba bìrí me a máá: 'Tiri cóáè, tsáá tsi wèè x'aè ka tíí cgoa hãa, i tiri gúúan wèè ga tsari i. ³²Gaa domka méé ta kòè naka qãè-tcao, tsáá qõem ncëe ba kò x'óóa hãa, igabam ncëeska kg'òèa hãa; hòàram kò hãa, igabam hòdsea hãa domka,' témé."

Tc'ëegam nquu kòre-kg'ao ba

16 ¹Jeso ba kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: "C'ëem khòè ba kò hãa qguua ba, a ba a kò nquu kòre-kg'ao ba úúa hãa, ncëe gam di zi gúú zi kò ko kòre ba. I ko xààn hààra hãa, gaam nquu kòre-kg'ao ba ko gam di zi gúú zim ko ma tc'ëe khama ma tséékagu sa. ²Me nxãaska gam ka q'òdse ba tciià tcàà me a máá: 'Dùú sa ncëer ko tsáá ka kóm sa? Tsari tséé-q'ooan dis tcgãya sa máá te, gaicara tsi cuiskaga nquu kòre-kg'ao ba kúrú hãa tite ke,' témé.

³"Me nquu kòre-kg'ao ba bìríse a máá: 'Dùú sa ra gha kúrú, ncëe tíí q'òòm ko tsééa te xhùu cgae te ka? Tshào cgoar gha qarian tc'ãda hãar úúu tama, a ra a ko gataga dtcàràn ka **cgómngase** sau-cgaekaguè. ⁴Ncëeskar q'ana hãa dùú sar gha kúrú sa, nxãasega ne gha khòè ne x'áéa ne koe qãèse hààkagu te ka, ncëe koer ko tsééan koe tcg'òdóè ne,' tam méé.

⁵"Kam ko wèè ne khòè ne èe kò gam ka q'òdse ba chibian kúrú cgaea ne cúí cúí tcii, a tc'ãà di ba bìrí a máá: 'Tíí q'òòm koe tsi nta noo chibian úúa?' témé. ⁶Me xõa me a máá: '100 xu gàba xu **olife dis hùis di** nxúian di xu u,' témé. Me máá: 'Tsisar tcgãya sa sèè naka qháése ntcóó naka 50 xu góá tòò,' témé. ⁷Me nxãaska cãm di ba bìrí a máá: 'Kháé tsáá ka, nta noo chibian tsi úúa?' témé. Me máá: '100 xu cãa xu maberean di xu u,' témé. Me bìrí me a máá: 'Tsisar tcgãya sa sèè naka 80 xu góá tòò,' témé.

⁸"Me kò gam ka q'òdse ba gam dim nquu kòre-kg'aom tcom-tcomsa tama ba dqòm, tc'ëegasem tsééa hãa khama. Ncëem kámám di ne khòè nea gane ka c'ëea ne cgoa **tsééan koe** x'áàn di ne cóá ne ka kaisase tc'ëega ne e khama. ⁹Tíí ra ko bìrí tu u a ko máá: Nqõómkg'ai di x'aian cgoa tcáràn kúrú, naka tua gha nxãasega èe i kò x'aian kaà ne, chõò tamam x'áém koe qãèse hààkaguè. ¹⁰Díím wèém èe cg'aré gúúan koe tcommèa hãa ba gha thèé kaian koe ga tcommè. Díím wèém èe cg'áran

koe tcommè tama ba gha thée ãe kaian koe ga táá tcommè. ¹¹Kháé nxãaska ncêe nqõóm di zi qguù zi qgóó koe tu kò tcom-tcomsa tama, ne tua gha ntama ma tseeguan di qguúan qgóó koe tcommè? ¹²Khama ncêe c'ëem khòem di zi gúú zi ka tu kò tcom-tcomsa tama ne, tu gha nxãaska gatu di zi diín ka máàè?

¹³“Cám x'aigan gha tsééa máám qãà ba káà me e. C'ëe bam gha hòre, a c'ëe ba ncàm khama, kanam gha c'ëem koe dtcãàse, a c'ëe ba ncoe khama. Cuiskaga tu Nqari ba héé naka x'aian dim nqàri ba hééthéé tsara cúí x'áè ka tsééa máána hãa tite,” tam méé.

Jeso ba ko porofiti xu ka héé naka Johanem ka hééthéé kg'ui
(Mt 11:12-13; 5:31-32; Mk 10:11-12)

¹⁴Eë xu ko Farasai xu, ncêe marian ncàma hãa xu wèè gúúan ncêe kóm, ka xu kò kg'ãèa ncõi Me. ¹⁵Igabam kò Jeso ba bìrì xu a máá: “Khòè ne cookg'ai koe xao ko tchàno iise bóòse, igabagam Nqari ba tcáóa xao q'ana hãa. Eë ko khòem ka cgáé iise bóòè sam ko Nqari ba tcgáí-q'ooa ba koe cg'ãa-cg'ana iise bóò khama.

¹⁶“X'áèan héé naka porofiti xu hééthééa kò hãa i nxãakg'aiga síí Johanem di x'áèan tcãà, i kò gaa koe guus ka nxãaska Nqarim di x'aian di qãè tchòàn xгаа-xгааè, i kò wèè khòèan ghùì tcáó a tcana máá a. ¹⁷Nqarikg'aian héé naka nqõómkg'ai hééthééa gha kaà sa thamka si i, igaba cg'áré xòè-coan x'áèan di ga kaà sa thamka tama.

¹⁸“Wèém khòem ãe ko gam dis khòè sa aagu, a c'ëes khòè sa sèè ba ko cg'áràn kúru, me gataga ãe aaguèa hãas khòè sa ko sèèm khòè ba thée ko cg'áràn kúru,” tam méé.

Lasaro ba héé naka qguuam khòè ba hééthéé e

¹⁹**A ba a máá:** “C'ëem khòem qguua hãam, kái marian ko tc'òàm qgáím ncòà ba hana hãa ba kò hàna, a kòò wèè x'áè ka dòàs q'oo koe kg'òè.

²⁰Me kò gataga c'ëem khòem Lasaro ta ko ma tcièm dxàua hãa ba hãa, ncêe kòò gam dis xhàros-kg'lám koe káise xóé ba, a kò cgáé-q'ooa ba koe kái chìbian úúa hãa. ²¹A kò káise ncóóa hãa ãem khòem qguua hãam dim tafolem koe ko guu a tcheè tc'òoan cgoam gha kg'òèkaguse sa. Gataga i kòò haghuan igabaga hàà a hàà gam di zi chìbi zi tshãà.

²²“Me x'áè ba hàà me ãem dtcàrà-kg'aom dxàua kò hãa ba x'óó, xu moengele xu sèè a síí Abrahamam qàe koe ntcóó me, me ãe kò qguua hãa ba thée x'óó, a síí kg'ónòè. ²³Igabam kò x'óóa ne khòè ne dim qgáím xgàrakuan dim koe kaisas thòòs koe hãase, ghùì-kg'ai a Abrahama ba bóò, me nqúù ii, me Lasaro ba qàea ba koe ntcòe, ²⁴kam ko q'au a máá: ‘Abrahama, àboè, thòò-xama máá te, naka tsia Lasaro ba tsééa óá, nakam gha hàà nxãasega tshàu c'ama ba tshàn q'oo koe tcãà naka tãma te qgáì-qgai, kaisas thòòs koer hãa ke,’ témé.

²⁵“Me kò Abrahamama ba x̄o me a máá: ‘Tiri cóàè, tc'ēe-tc'ēese, kg'òèa tsi q'oo koe tsi kò tsáá q̄àè gúúan máàèa, me kò Lasaro ba tshúú zi gúú zi máàè, igabam ko nc̄eska q̄gài-q̄gai tcáòè, tsi ko tsáá thòòan xám̄kaguè. ²⁶Me gataga, wèè zi gúú zi nc̄ee zi oose, sitsam h̄éè naka tsáá h̄ééth̄éè xae xg'aeku koe kaiam q̄am ba kúrùèa h̄ãa, q'òèè tite ba, nx̄ãasega ne gha nc̄ee koe guu a ēe koe síí kg'oana ne h̄éè naka ēe koe guu a q'oase hàà kg'oana ne h̄ééth̄éè tààè ka,’ tam méé. ²⁷Me máá: ‘Aboè, nx̄ãaskar ko dtcàrà tsi, tirim x̄òòm dim nquum koe tsi gha Lasaro ba tsééa úú sa, ²⁸nakam síí tíí q̄òe ga xu 5 xu gaa koe h̄ãa xu q'ãa-q'ãa, naka xu gha nx̄ãasega táá gataga th̄éè nc̄eer hàn̄am q̄gáim xgàrakuan dim koe hàà guu,’ témé.

²⁹“Me kò Abrahamama ba x̄o me a máá: ‘Tsáá q̄òe ga xua Moshe ba h̄éè naka porofiti xu h̄ééth̄éè di zi Tcḡãya zi úúa, ke méé xu komsana zi,’ témé. ³⁰Me máá: ‘Nx̄ãan tama a, àbo tsi Abrahamama tseè, igaba nc̄èè c'ēem khòèm kò x'ooan koe guu a síí cgae xu, ne xu gha gaxu di chibian koe tcóóse,’ tam méé.

³¹“Me Abrahamama ba bìrí me a máá: ‘Moshe ba h̄éè naka porofiti xu h̄ééth̄éè xu kò komsana tama, ne xu cuiskaga khòèm ēe x'ooan koe t̄eam **ko méés ga sa** dtcòma h̄ãa tite,’ témé.”

Chìbia ne

(Mt 18:6-7, 21-22; Mk 9:42)

17 ¹Jeso ba kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “Eè ko khòèan chibian kúrúkgu gúúan méé i h̄ãas gúú si i, igaba i gáé tsóágase ēe ko gaa cg'ãè-kg'ooan kúrú ba cg'ãèa máána h̄ãa! ²Gam ka i gha q̄àè e, gáí cgoa dis nx̄òás kaias kòo qg'áóa ba koe q̄áéa tòòè, me kaiam tshàam q'oo koe xaoa tcãàè ne, guuè naka nc̄ee ne cg'láré ne ka c'ēe ba chibian kúrúkgu tamase. ³Ke méé tu kòresea h̄ãa.

“Tsáá q̄òem kòo chibian kúrú, ne méé tsi dq̄àè me, naka ēem kòo chibi bódse ne qgóóa máá me. ⁴Eēm kòo cárn̄ q'oo koe 7 q'oro chibian kúrú cgae tsi, a ba a 7 q'oro k̄abise a hàà cgae tsi, a hàà chibi bódse ne méé tsi qgóóa máá me,” tam méé.

Dtcòma ne

⁵Xu x'áè úú-kg'ao xu X'aigam **Jeso** ba bìrí a máá: “Sixae di dtcòman kaikagu,” témé.

⁶Me X'aiga ba x̄o xu a máá: “Dtcòman xao kò úúa h̄ãa, mosetara dis h̄iis dim tc'ubim khama noo o, ne xao ga nc̄ees h̄iis kaias faia di sa bìrí a máá: ‘Tòbea si cgoa q'òè naka síí tshàam q'oo koe xháràse,’ témé, nes ga komsana xao o.

Q̄àm di tsééa ne

⁷“C'ēedaokam gaxao ka c'ēe ba xháràko máá me kana ghùuan ko kòrea máá mem q̄àè ba úúa, ne ba gha ēem q̄áka guua h̄ãa ne bìrí a máá:

‘Qhái naka hàà ntcōón tsam tc'ōó?’ témé. ⁸Kana ba cuiskaga bìrí me naka máá: ‘Dqòà di tc'ōoan tsāngua máá te, naka tsia ēer hāa a ko tc'ōó a ko kg'áà x'aè ka kg'ónòse naka qāà te, ēer kòo xg'ara ne tsi gha tsáá igaba thēē tc'ōó a kg'áà ke,’ téméa hāa tite? ⁹Gam dim qāà ba ba gha qāè-tcaoa máá, ēem kò bìrí me sam kúrúa hāa domka? **Cuiskaga a!** ¹⁰Gaxao ka igaba i gha thēē gatà ii: wēēs gúús ēe xao kúrú si xao gha ka máàèa hāa sa xao kò kúrúa xg'ara ne xao gha máá: ‘Cg'āa-cg'ana di xae qāà xae e, sixae ga kò kúrúa hāa tsééan cúí ga xae kúrúa hāa khama,’ témé,” tam Jeso ba méé.

10 xu khòè xu lepero dis tcìi sa kò tsàara hāa xu

¹¹Eēm dàòm koe hāa a ko Jerusalema koe qōò, kam kò Jeso ba Samaria hēē naka Galilea hēéthēē xg'aeku koe ko nqáé. ¹²Eēm ko c'ēem x'áé-coam koe tcāà, ka xu kò 10 xu khòè xu lepero dis tcìi sa kò tsàara hāa xu xg'ae cgoa Me. A xu a kò nqúú ka téé ¹³a q'au a máá: “Jesoè, X'aigaè, thòò-xama máá xae e!” témé. ¹⁴Eēm ko bóò xu kam kò bìrí xu a máá: “Qōò xao peresiti xu koe naka xu síí bóò xao o,” témé.

Eē xu ko qōò ka xu kò q'ano-q'anoè. ¹⁵Eēm ko gaxu ka c'ēe ba bóòse a qāèkaguèa kam kò kàbise a q'aua Nqari ba dqòm. ¹⁶Gómankg'ai koem kò qámse Jesom nqàrè-kg'am koe, a ba a qāè-tcaoa máá Me. Ncēem khòè ba kò Samaria dim khòè me e. ¹⁷Me kò Jeso ba tēem cgoa xoa a máá: “10 xu khòè xu gáé kò qāèkaguè tama, xu c'ēe xu 9 xu ndaa? ¹⁸Dùús domka ba ncēem khòèm táá za guuam cúí ba hàà ko Nqari ba dqòm?” témé. ¹⁹A ba a bìrí me a máá: “Tēe naka tsia qōò, tsari dtcòma nea kg'òèkagu tsia hāa ke,” témé.

Nqarim di x'aian di hàà-q'ooa ne

(Mt 24:23-28, 37-41)

²⁰Eē xu ko Farasai xu tēe Me, n-cáma i ko Nqarim di x'aian hàà sa, kam ko xoa xu a máá: “Nqarim di x'aia nea qāèse ko bóòèkose hààs gúús tama si i, ²¹kana i cuiskaga khòèan máá: ‘Bòò, ncāa ga ia,’ kana: ‘Eē ga ia,’ téméa hāa tite, Nqarim di x'aia nea gatu xg'aeku koe hāa khama,” tam méé.

²²A ba a Gam di xu xgae-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “X'aè ba ko hàà, hàà xao gha Khòèm dim Cóám di xu cárn xu ka c'ēe ba bóòan xgónè ba, igaba xao cuiskaga bóò mea hāa tite. ²³Bìrí xao o ne gha a máá: ‘Eē síí hāa koe bóò!’ kana ‘Ncēe koe bóò!’ témé, igaba táá qōò kana xùri ne guu. ²⁴Eēm ko ma túú-tebe ba x'áà, a ko c'ēem xòèm koe guu a síí c'ēem xòèm koe nqarikg'aian x'áà-x'aa khama i gha ma Khòèm dim Cóám ka ii, Gam dim cárn ka. ²⁵Igaba méém kg'aia kái zi gúú zi koe xgàrase, naka baa ncēes qhàòs ka bóòà xguèè.

²⁶“Ncēe i kò Nowam di cárn ka ii khamaga i gha Khòèm dim Cóám di cárn ka ii. ²⁷Khòè ne kòo tc'ōó, a kòo kg'áà, a kòo seèku, a kòo seèkuan

bìrìku, me nxāakg'aiga Nowam ko arakam koe tcāàm cáím ba síí hàà, me kò tshàa-dxoo ba hàà, a hàà wèè ne ne kaàkagu.

²⁸ “Lotem di cáíman cgoa i ko cúí ii, khòè ne kòo tc'òó, a kòo kg'áà, a kòo x'ámá, a kòo x'ámágu, a kòo x'hàrà, a kòo tshào. ²⁹ Igabaga ãem ko Lote ba Sodoma koe guu a qòòm cáím kam kòo c'ee ba hēé naka dàokom nxúí ba hēéthēé nqarikg'ai koe guu a hàà wèèa ne ga kaàkagu.

³⁰ “Ncēeta cgáéga i gha ii, Khòèm dim Cómam ko hàà x'áísem cáím ka. ³¹ Gaam ãe nquuan tçobe koe hãa, i gam di gúúan nquuan q'oo koe hãa ba méém táá xõa naka síí sèè e guu; gataga méém xhàrà koe hãa ba táá kabise guu. ³² Lotem dis khòè sa tc'èe-tc'èese. ³³ Díím wèém ãe ko gam dis kg'òè sa qgóóa qari bas gha aaguse cgae, igaba díím wèém ãe ko **Tíí domka** gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ba gha qgóóa qari si. ³⁴ Bìrí tu ur ko a ko máá: Eëm ntcùúm ka i gha cáím khòèan cúím tcoàm koe x'òma hãa, me gha cúí ba sèèè, me cúí ba guuè. ³⁵ Cáím khòè sara gha xg'ae a ko maberean táó, si gha c'èe sa sèèè, si c'èe sa guuè,” tam méé. ^{36 e}

³⁷ Xu kò **xgaa-xgaase-kg'ao xu** tèè Me a máá: “Nda koe, X'aigaè?” témé. Me xqa xu a máá: “Eè x'óóá hãam tc'áróm hãa qgái koe i gha kg'áéan xg'ae,” témé.

Dxàe-ntcõa sa hēé naka bóòà-tcg'òó-kg'ao ba hēéthēé khara dis sere-sere sa

18 ¹ Jeso ba kò **Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao** xu c'èes sere-seres ka bìrí, wèè x'aè ka méé xu còrè, naka táá xhòen-tcáo di sa, ² a ba a máá: “C'èem x'áé-dxoom koem kò bóòà-tcg'òó-kg'ao ba hãa, Nqari ba kò q'ád tama ba, a khòè ga tchõà úú cgoa tama. ³ Si kò gataga dxàe-ntcõa sa ãem x'áé-dxoom koe hãa, wèè x'aè ka kò ko hàà cgae me, a ko máá: ‘Tchànose bóòà tcg'òó naka tiri cg'òo-kg'aon x'áí tchàno ra ii sa,’ témé sa. ⁴ Me kò **gaam bóòà-tcg'òó-kg'ao ba** x'aè ba xguì, igabam kò kháóka bìríse a máá: ‘Nqari bar q'ád tama, a ra a khòèan cgoa ga tchõà úú tama, ⁵ igabas ko ncées dxàe-ntcõa sa xhòé-xhòe te domkar gha kg'uaia máá si. Gatàr kò hēé tama nes gha wèè x'aè ka qòòà máá te ka xhòe-xhòe te khama,’ témé,” **tam Jeso ba méé.**

⁶ Kam kò X'aiga ba máá: “Tchàno úú tamam xgàra-kg'aom ko méé sa kóm. ⁷ Kháé ba gáé Nqari ba cuiskaga Gam di ne khòè ne ãem nxará tcg'òóa hãa ne tchànoan máàna hãa tite, ncèe ko ntcùú ba hēé naka koaba ba hēéthēé Gam koe kg'ae ne? Kana ba gha hùia ne ka nqúú tcáo ii? ⁸ Bìrí tu ur ko a ko máá: qháésem gha tchànoan máà ne, témé. Gatà i ga ii igaba ba gha Khòèm dim Cómam ba ãem kòo nqóómkg'ai koe hàà ne hàà ãe dtcòma hãa ne hòò?” témé.

Farasai ba hēé naka mari xg'ae-xg'ae-kg'ao ba hēéthēé tsara dis sere-sere sa

⁹ Jeso ba kò gataga thēé ncées sere-sere sa khòè ne ncèe gane cúí ne tcomsea hãa, a c'èe khòèan ntcoea hãa ne bìrí, ¹⁰ a ba a máá: “Cáím khòè

e **17:36** C'èe zi tcgāya zi Gerika di zi ncèe xùri ko kg'uaian úú: ³⁶ “Cáím khòèa nea gha xhàrà koe hãa, me gha c'èe ba sèèè, me gha c'èe ba guuè.”

tsara kò còrè-nquum koe qòò a ko síí còrè, c'ěe ba kò Farasai me e, me c'ěe ba mari xg'ae-xg'ae-kg'ao me e.

¹¹“Farasai ba kò tēe a còrèa mááse a máá: ‘Nqariè, qāè-tcaoar ko máá Tsi, c'ěe ne khòè ne khamar ii tama khama, ts'āà-kg'ao ne, cg'āè cau ne, cg'árà-kg'ao ne, kana ncēm mari xg'ae-xg'ae-kg'aom khamaga igaba, ¹²a ra a ko cām q'oro bekem ka tc'òoan carase, a ko wèéan ēer ko hòò koe cúis tshàu-q'ooos dian tcg'òò a máá,’ témé.

¹³“Igabam kò mari xg'ae-xg'ae-kg'ao ba nquú ka tée, a ba a táá nqarikg'ai koe ga ghùì-kg'ai, a dxùua ba xg'ám a máá: ‘Nqariè, tíí chìbi-kg'ao ra thòò-xama máá,’ témé.”

¹⁴**Me Jeso ba bìrì ne a máá:** “Bìrì tu ur ko, ncēm khòè ba kò Nqarim cookg'ai koe tchàno iise bódèa hāase x'áéa ba koe dibi, c'ěem oose; wèém khòèm ēe ko kaikaguse ba gha cg'áré-cg'areè khama, igaba gaam ēe ko cg'áré-cg'arese ba gha kaikaguè,” tam méé.

Jeso ba ko cóán ts'ee-ts'eekg'ai

(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

¹⁵C'ěe ne khòè nea kòo cóán Gam koe óá, nxāasegam gha hàà tshàua ba tòò cgae e ka. Eē xu ko xгаа-xgaase-kg'ao xu ncēe sa bóò, ka xu kò dqàè ne. ¹⁶Igabam kò Jeso ba cóán Gam koe tciia óá a máá: “Cóán guu naka i Tíí koe hàà. Táá xgáè-kg'am m guu! Nqarim di x'aia nea gatà ii ne di i ke. ¹⁷Tseegua ner ko bìrì tu u: Dìím wèém ēe Nqarim di x'aian cóám ko ma sèè e khama ma sèè e tama ba cuiskaga gan koe tcana hāa tite,” témé.

Qgùuam tc'āà-cookg'ai ba

(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

¹⁸Me kò c'ěem tc'āà-cookg'ai ba Jeso ba tēe a máá: “Qāè Tsi xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, dùù sa ra gha kúrú a chòò tamas kg'òè sa hòò?” témé. ¹⁹Me Jeso ba máá: “Dùúska tsi ko ‘Qāè Tseè’ ta ma tciì Tea máá? Cúí khòè ga qāè tama igaba Nqarim cúí Me e ka. ²⁰X'áèan tsi q'ana: ‘Táá cg'áràn kúrú guu, táá cg'òo guu, táá ts'āà guu, táá tshúù-ntcòan nxàe guu. Saò ba hēé naka saò sa hēéthéé tcom,’ ta ko méé e,” témé. ²¹Me xoa a máá: “Cg'áré-q'ooa te koe gar guu a ko ncēe x'áèan wèè ga komsana,” témé. ²²Eēm ko Jeso ba ncēs gúù sa kóm kam kò bìrì me a máá: “Cúis gúùs qanega tsi tcàoa sa **ncēe si i**: X'ámágu wèès gúùs ēe tsi úúá hāa sa naka tsia ēe dxàua hāa ne khòè ne marian sama, naka tsia nqarikg'ai koe x'aian úú, naka tsia hàà xùri Te,” témé. ²³Igaba ēem ko ncēe sa kóm kam kò kaisase tshúù-tcao, kaisase qguuam khòè me e kò ii khama.

²⁴Me kò Jeso ba bóò me, a máá: “Tsóágase i gáé qaria, ēe kái mari a qguua hāa ne gha Nqarim di x'aian koe tcāà sa. ²⁵Thamka a kameles gha dqààm tcg'ái dim kòm koe tcg'oa sa, qguuam khòèm gha Nqarim di x'aian koe tcāan ka,” témé. ²⁶Ne kò ēe ko kóm m ne tēe a máá: “Kháé ba gha nxāaska díí ba kgoaraè?” témé.

²⁷Me Jeso ba x̄o a máá: “Gúù zi nc̄ee khòè ne ko tàà zia Nqari ba tàà tama,” témé. ²⁸Me Petere ba máá: “Bòò, sixaea x'áéa xae guu a ko x̄uri Tsi,” témé.

²⁹Me Jeso ba bìrì xu a máá: “Tseegua ner ko bìrì xao o: Khòèm ãe Nqarim di x'aian domka x'áéa ba, kana gam dis khòè sa, kana q̄oèa ba, kana gam ka x̄òga ne, kana cóáa ba guua hãa ba kàà me e, ³⁰nc̄ee gha nc̄em x'aem ka káían máàè tamase kg'ama tcg'oa ba, naka hààkos kg'òès chòò tamase koe h̄ééth̄é e,” témé.

Jeso ba ko nqoana di sa Gam dis x'oos ka kg'ui

(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)

³¹Jeso ba kò 12 xu x̄gaa-x̄gaase-kg'ao xu cúía sèèa tcg'òò a bìrì xu a máá: “Bòò! Jerusalema koe xae ko q̄ò, si gha w̄eès gúùs ãe porofiti xu ka Khòèm ðim Cóám ka góáèa hãa sa tseegukaguè. ³²Táá zi qhàò zi tshàù q'oo koem gha tcààè, ne gha nq̄oi Me, a còè Me, a tcg'ae cgae Me, ³³a qoa Me, a cg'oo Me, Me gha nqoana ðim cáím ka x'ooan koe t̄e,” témé.

³⁴Igaba xu kò x̄gaa-x̄gaase-kg'ao xu táá cúí gúù ga kómá q'ãa, nc̄ee zi kg'ui zi ko nxàe sa kò gaxu koe chóm̄sea hãa khama, xu kò c'úua hãa dùútsa gúùs kam ko kg'ui sa.

Jeso ba ko kàà tcgáím dtcàrà-kg'ao ba q̄èkagu

(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)

³⁵Ēm ko Jeso ba Jeriko sao-xg'ae kam kò kàà tcgáím khòè ba dàòm dxùukg'ai koe ntc̄óóa-ntc̄oè a ko dtcàrà. ³⁶Ēm ko xg'ae sa kóm̄ si ko nqáé kam ko t̄è, dùùs ko kúrúse sa. ³⁷Ne bìrì me a máá: “Jesom Nasareta di ba ko nqáé,” témé. ³⁸Me q'au a máá: “Jesoè, Dafitem ka tsḡoose-coa Tseè, thòò-xama máá te,” témé. ³⁹Ne kò khòè ne ãe ko còoka hãa ne dqàè me a máá, nqoo méém, témé, igabam kò kaisase q'au a máá: “Dafitem ka tsḡoose-coa Tseè, thòò-xama máá te,” témé.

⁴⁰Me kò Jeso ba t̄é, a ba a x'áèan tcg'òò, kàà tcgáím khòèm gha Gam koe óágaè sa. Ēm ko Gam koe cúù kam ko Jeso ba t̄è me a máá: ⁴¹“Dùù sar gha kúrúá máá tsi sa tsi ko tc'èe?” témé, me máá: “X'aigàè, bòòr gha sar ko tc'èe,” ta ma x̄o. ⁴²Me Jeso ba bìrì me a máá: “Xgobekg'amsen tcgáí, tsari dtcòm̄a nea q̄èkagu tsia hãa ke,” témé. ⁴³Me kò kúúga bóò, a ba a x̄uri Me, a Nqari ba dqòm̄. Ne kò w̄èè ne khòè ne nc̄ees gúù sa ne ko bóò ka Nqari ba dqòm̄.

Jeso ba h̄éè naka Sakaio ba h̄ééth̄é e

19 ¹Me kò Jeso ba Jeriko koe tcàà, a ba a ko nqáé. ²Gaa x'aè kagam kò c'èem khòèm Sakaio ta kò ma tciìè ba hãa; kaiam mari xg'ae-xg'ae-kg'ao me e kò ii, a ko gataga qguua hãa. ³Bòò kg'ooanam kò hãa Jeso ba ðí Me e sa, igabam kò kaisase xòm̄ me e khama táá bóò Me,

khòe nea kò káí ne e khama. ⁴Kam ko còoka qàràa síí, a ba a síí faia dis hìi sa q'ábà, nxāasegam gha Jeso ba bóò ka, gaa xòè koe méém hàà nqáé khama.

⁵Eēm ko Jeso ba gaam qgáim koe hàà kam ko ghùì-kq'ai a birí me a máá: “Sakaioè, qháése xōa, tsarim nquum koe méér ncēm cáím ka hāas gúú si i ke,” témé. ⁶Me kò qháése xōa, a qāè-tcaoise Jeso ba qāèse hàakagu. ⁷Wèè ne khòè ne ko ncēs gúú sa bóò ka ne ko kg'ui a máá: “Kaiam chibi-kq'aom dim dāra-kq'ao bam kúrúá hāa,” témé. ⁸Igabam kò Sakaio ba tēe a X'aiga ba birí a máá: “Bòò, X'aigaè; tiri zi gúú zi di c'ēe xòèa ner ko dxàua ne khòè ne máà, a ncēè c'ēe khòèa ner kò kàaraa hāa ner gha gaan di zi gúú zi 4 q'oro suruta kabì,” témé.

⁹Me kò Jeso ba birí me a máá: “Ncēm cáím ka i kgoarasean ncēm nquum koe hāa, ncēm khòèm igabam thēè Abrahamam ka cóase me e khama. ¹⁰Khòèm dim Cóa ba hààraa, hààm gha ēe aagusea hāa ne qaa a kgoara ka,” témé.

10 xu tséé-kq'ao xu dis sere-sere sa (Mt 25:14-30)

¹¹Khòè ne hāa a ko ncēe zi gúú zi komsana kam kò Jeso ba sere-seres *ncēe* sa birí ne. Jerusalema qāe koem kò hāa khama ne kò khòè ne tc'ēea máá, Nqarim di x'aia nea gha kúúga x'áise, ta tc'ēea. ¹²Gaa domkam kò máá: “C'ēem khòèm x'aigan x'áé di ba kò nqúum nqōóm koe qòò, síím gha x'aiga ba kúrúè, a *x'aiga iise* kabise ka. ¹³Qōòm ko cookg'ai koem kò 10 qāà xu gam di xu tcii, a wèém khòè ba qano dim marim gautan di ba máà, a birí xu a máá: ‘Tseekagu ncēe maria ne naka i káí nakar nxāakg'aiga síí kabise na hàà,’ témé.

¹⁴“Igabaga ne kò gam nqōóm di ne khòè ne hòre mea hāa, khama ne kò khòèan tsééa tcg'dóò i còò me a síí máá: ‘Ncēm khòèm gha sita dim x'aiga ba ii sa ta tc'ēe tama,’ témé. ¹⁵Me kò gaam khòè ba síí x'aiga ba kúrúè a ba a x'áéan koe kabise. Kam kò x'áéan tsééa tcg'dóò, qāà xu ēem kò marian máàna hāa xum gha tcii mááé di i, nxāasegam gha q'āa, marian cgoa xu ma tsééa i ma càusea hāa sa ka.

¹⁶“Me kò kg'aika di ba tc'āà a hàà, a hàà máá: ‘X'aigaè, tsarim mari ba 10 xu mari xu cgoa càusea hāa,’ témé. ¹⁷Me birí me a máá: ‘Qāèse tsi kúrúá, qāè tsi qāà tseè, cg'laré gúúan koe tsi tcom-tcomsa tsi qāà tsi i domkar gha 10 xu x'áé-dxoo xu máà tsi tsi tc'āà-cookg'ai,’ témé.

¹⁸“Me kò cáím di ba hàà a ba a máá: ‘X'aigaè, cúím marim ēe tsi kò máà tea ba 5 mari xu cgoa càusea hāa,’ témé. ¹⁹Me birí me a máá: ‘Tsáá tsia gha 5 xu x'áé-dxoo xu tc'āà-cookg'ai,’ témé.

²⁰“Me kò c'ēem qāà ba hàà a máá: ‘X'aigaè, bóò, ncāa ga me e tsarim marim qano di ba; lapim koer kò tcáím a chómā tòó mea, ²¹xgóà tsi khòè tsi i khama, ra kò ko bèe tsi domka. Eē tsi tòó tama sa tsi ko sèè, a tsi

a ko xhàrà tama tsia koe ga tcuù,' témé. ²²Me kò bìrì me a máá: 'Tsari kg'uian cgoar gha xgàra tsi, tsáá cg'ãè cau tsi qãà tsi. Q'ana tsi kò hãa xgòàr khòè ra a, a ko ãer tòó tama sa sèè, a ra a ko ãer xhàrà tama koe ga tcuù sa, ²³ka tsi kò kháé nxãaska dùús domka tiri marian síí marian ko tòòè qgái koe tcãà tama? Nakar gha ãer ko kãbise ka hàà càusea i hãa koe sèè e?' témé. ²⁴Me kò nxãaska èe cúuse tée ne bìrì a máá: 'Mari ba sèè cgae me, naka èe 10 xu mari xu úúa hãa ba máá me,' témé. ²⁵Ka ne ko bìrì me a máá: 'X'aigaè, 10 xu mari xum nxãakamaga úúa!' témé.

²⁶“**Me kò xɔa ne a máá:** ‘Bìrì tu ur ko, wèem khòèm èe úúa hãa ba gha káian máàè, igaba gaam èe cúí gúú ga úú tamam ka i gha èem úúa hãa gúú-coan ga sèèè. ²⁷Igaba ncéeska tiri ne cg'õo-kg'ao ne èe kò tc'èe tama gane dim x'aiga bar gha ii sa ne ncèe koe óága, naka cookg'iaia te koe cg'õo ne,' tam méé.”

Jeso ba ko Jerusalema koe tcãà
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Jn 12:12-19)

²⁸Jesom ko ncèe zi gúú zi kg'uiá xg'ara kam ko tc'ãà-cookg'ai xu, a Jerusalema koe qòð. ²⁹Eèm ko Betefage hêé naka Betania hêéthéé koe cúú, Olife ta ko ma tciièm xàbìm koe, kam kò Jeso ba cáìm tsara xgaa-xgaase-kg'ao tsara tsééa tcg'òó a máá: ³⁰“Qòð tsao gatsao cgoa q'óá-kg'amkuam x'áém koe. Eè tsao ko gaa koe tcãà ne tsao gha donghi-coa ba bòð, me gaa koe qáéseá tée, ncèe cúí khòè ga qanega qábì tama ba. Kgoara naka Tíí koe óá me. ³¹A ncèè c'èe khòè kòò tèè tsao o, dùúska tsao ko kgoara me sa ne méé tsao bìrì i naka máá: 'X'aiga ba ko qaa me,' témé,” tam méé.

³²Eè kò tsééèa hãa tsara kò qòð a síí èem kò ma bìrì tsara hãa khamaga ma sao-xg'ae me. ³³Eè tsara hãa a ko donghi-coa ba kgoara ka ne kò gam ka q'òðse ga ne tèè tsara a, a máá: “Dùús domka tsao ko èem donghi-coa ba kgoara máá?” témé. ³⁴Tsara xɔa a máá: “X'aiga ba ko qaa me,” témé. ³⁵A tsara a Jesom koe óá me, a gatsara di qgáian donghi-coam koe tcee, Me Jeso ba qábì. ³⁶Eèm ko qábì a ko qòð ka ne kò khòè ne qgáia ne dàòm q'oo koe khàrà.

³⁷Eèm ko dàòm ko nqãaka xõam qgáim koe cúú, Olife dim xàbìm koe kas ko wèès xg'aes xgaa-xgaase-kg'ao ne di sa qãè-tcaoase tshoa-tshoa a kiam dòm cgoa Nqari ba dqòm, are-aresa zi x'áí zi wèè zi èe ne bóða hãa zi domka. ³⁸A ne a máá:

“Ts'ee-ts'eekg'aièa baa, X'aigam
èe ko X'aigam **Nqarim** di cg'òèan cgoa hàà ba.
Tòókuan méé i nqarikg'ai koe hãa
naka i x'àn kaisase tc'amaka hãa,”

témé.

³⁹Xu kò c'èe xu Farasai xu xg'aes koe kò hãa xu Jeso ba bìrì a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, Tsari ne xgaa-xgaase-kg'ao ne dqàè,” témé. ⁴⁰Me

Jeso ba x̄o xu a máá: “Bírì xao or ko: ncēè nqoo ne kòo, ne zi gha nx̄á zi tshoa-tshoa a q'au,” témé.

⁴¹Eēm ko Jerusalema dim x'áé-dxoom koe cúù a ko bòd me, kam kò kg'ae-kg'ai me ⁴²a máá: “Tsóágaser gáé ko tc'ée, tòókuan ko óá zi gúù zi tsi gha ncēe cáím ka q'ana hãa sa! Igaba zi ncēeska tcgái-q'ooa tsi koe chómsea hãa. ⁴³Cáím ba gha hàà cgae tsi, tsari ne cg'òo-kg'ao ne gha xhàro ba kúrúa nxama-nxama tsi ba, a xg'aekua ne koe tcàà tsi, wèè xòèa tsi koe guu a. ⁴⁴Gómankg'ai koe ne gha xàbùà qáú tsi, tsáá hēé naka cóáa tsi hēéthēé e. A ne a tsáá koe cúís nx̄ás ga sa c'ēes tc'amkg'ai koe guua hãa tite, táá tsi kò Nqarim ko hàà cgae tsim x'aè ba bòda tcg'òó khama,” tam méé.

Jeso ba Jerusalema koe (19:45–21:38)

Jeso ba tempelem koe

(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Jn 2:13-22)

⁴⁵Kam ko tempelem q'oo koe tcàà, a ba a ēe ko x'ámágu ne tshoa-tshoa a tchàa za xhàia tcg'òó. ⁴⁶A ba a bírì ne a máá: “Góásea i hãa a ko máá: ‘Tirim nquu ba gha còrèan dim nquu ba ii,’ téméè, igaba tu gatu ts'ää-kg'ao ne di x'âè-q'ooan kúrú mea,” tam méé.

⁴⁷Wèé cáím kam kòo Jeso ba tempelem koe xгаа-xгаа. Xu kò kaia xu peresiti xu hēé naka x'âé xгаа-xгаа-kg'ao xu hēé, naka tc'âà-cookg'ai-kg'ao xu khòè ne di xu hēéthēé cg'òo Me kg'oana. ⁴⁸Igaba xu kò cúím dàdòm cg'òo cgoa Me xu gham ga ba hòd tama, wèé ne khòè nea kò Gam di kg'uian qarika komsana khama.

Jesom di qarian ka i ko tèèè

(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

20 ¹C'ēe cáím kam kò Jeso ba tempelem koe hàna a ko xгаа-xгаа, a ko qāè tchòàn chòà máá ne, ka xu kò kaia xu peresiti xu hēé naka x'âé xгаа-xгаа-kg'ao xu hēé naka **khòè ne di xu** kaia xu hēéthēé hàà cgae Me. ²A xu a bírì Me a máá: “Bírì xae e, dùútsa qari cgoa Tsi ko ncēe zi gúù zi kúrú sa, kana dìí na ncēe qarian máà Tsia hãa ncēe zi gúù zi kúrú di i sa?” témé.

³Me Jeso ba x̄o xu a máá: “Tíí igabar gha tèè xao o. Ke bírì Te, ⁴Johanem dis tcguù-tcguuku sa kò nqarikg'ai koe guua kana khòèan koea?” témé.

⁵Ka xu ko tshoa-tshoa a chòà mááku a máá: “‘Nqarikg'ai koe e,’ ta xae kòo méé nem gha máá: ‘Dùútsa xao kháé nxāaska dtcòm me tama?’ témé. ⁶Igaba xae kò ko máá: ‘Khòèan koe e,’ témé ne ne gha wèé ne khòè ne nx̄án cgoa xg'áíma cg'òo xae e, Johane ba kò porofiti me e sa ne kò

tcoma hãa khama,” ta xu méé. ⁷Ka xu ko x̣o a máá: “C'úua xae hãa nda koe i guua sa,” témé.

⁸Me Jeso ba birí xu a máá: “Tíí igabar nxãaska birí xao o tite, dùútsa qarís cgoar ko nc̄e zi gúú zi kúrú sa,” témé.

Xhárà-kg'ao xu dis sere-sere sa

(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

⁹Me kò tshoa-tshoa a nc̄es sere-sere sa khòe ne birí a máá: “C'ēm khòe ba kò kg'om xhárà ba xhàrà, a ba a c'ēe xu xhárà-kg'ao xu cgòbè me, a c'ēm nq̄óm koe q̄ò.

¹⁰“Eēm ko x'aè ba hàà kam kò xhárà-kg'ao xu koe q̄à ba tsééa úú, nxãasega xu gha kg'om xháràm di tc'ōoan c'ēe máà me ka. Igaba xu kò xhárà-kg'ao xu xg'ám me, a kàà gúuse tsééa k̄abi me.

¹¹“Me gaia c'ēm q̄à ba tsééa úú cgae xu, xu sí xg'ám me, a sau-saugase qgóó me, a xu a kàà gúuse tsééa k̄abi me.

¹²“Kam ko nqoana dim q̄à ba tsééa úú. Xu nxãa ba thòò-thòo, a xu a tchàa za xaoa tcg'òó me.

¹³“Kam kò kg'om xháràm ka q'òòse ba máá: ‘Dùú sa ra gha kúrú? Tirim cóám ncàma ra hãa bar gha tsééa úú, c'ēedaoka xu gha tcom me khama,’ témé. ¹⁴Igaba ēe xu ko xhárà-kg'ao xu bòò me ka xu ko biríku a máá: ‘Nc̄e ba xháràm ka q'òòsem ka cóase me e! Ke hààn xae cg'ōo me, naka zi gha nxãasega gúú zi sixae di ii,’ témé. ¹⁵Xu kò kg'om xháràm ka tchàa koe xaoa tcg'òó me, a cg'ōo me.

“Kháé ba gha nxãaska xháràm ka q'òòse ba dùú sa kúrú xu? ¹⁶Hààm gha a ba a ēe xu khòe xu cg'ōo, a ba a kg'om xhárà ba c'ēe xu xhárà-kg'ao xu máà,” tam Jeso ba méé.

Khòe ne ko nc̄es gúú sa kóm, ka ne kò máá: “Táá méés nc̄es gúú sa kúrúse guu!” témé.

¹⁷Igagam kò Jeso ba bòò ne a máá: “Kháé nxãaska nc̄e **Nqarim dis Tcgāyas koe** góásea hãa sa ko dùú sa nxàe, nc̄e ko máá:

‘Nxōás nc̄e tshào-kg'ao xu ka bóò xguìèa hãa sa nc̄eska k̄abise a cgáés nxōá sa kúrú hãa,’

témé sa? ¹⁸Weém khòem ēe gha gaas nxōás koe cg'áé ba gha khoana tòmm-tomse, igaba ēes kò c'ēe khòèan koe cg'áé nes gha tòmm-tom m,” tam Jeso ba méé.

Marian surutan dis tèe sa

(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

¹⁹Xu kò x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēe naka kaia xu peresiti xu hēéthēe xu gaa x'aè kaga Jeso ba qáé kg'oana, ēes sere-seres kam kòo gaxua nxàe xu sa xu kò q'ana hãa khama, igabaga xu kò ko khòe ne bèe. ²⁰A kòo dàdan qaa, qgóó cgoa Me xu gha a, a xu a kò khòe xu dtcòm-kg'aoan khama ko ma qgóóse xu Gam koe

tsééa úú, síí xu gha Jeso ba ěem kg'uia hãa kg'uiian cgoa qgóó ka, nxãasega xu gha x'áé-dxoom dim kiam koe sèè a úú Me ka. ²¹Xu Jeso ba tèè a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, q'ana xae hãa, tseeguse Tsi ko xgaa-xgaa a ko tseegu sa kg'ui sa, a Tsi a khòèan tãákase qgóó tama, igabaga Tsi ko tseeguse Nqarim dim dàò ba xgaa-xgaa. ²²Bìrì xae e, *Roma ne ìim x'aigam* Kaesara ba méé xae suruta saa, kana méé xae táá suruta me?” ta xu ma tèè Me.

²³Me Jeso ba gaxu dis kàa sa bóòa q'ana hãase bìrì xu a máá: ²⁴“X'aigam ko suruta cgoaem qano mari ba x'áí Te. Dìín dis tcúú sa ncèe sa, naka gatàa dìín di cg'òèa ncèe e?” témé. Xu máá: “Kaesaram di si i,” témé.

²⁵Me bìrì xu a máá: “Nxãaska xao ěe Kaesaram di ii sa Kaesara ba máá, naka ěe Nqarim di ii sa Nqari ba máá,” témé. ²⁶Xu kò khòè ne cookg'ai koe xu gha ma ěem ko méé gúùan ka qgóóa ba ka tààè, igaba xu kò Gam di xqan ka arekaguè a nqoo.

X'ooan koe tèean dis tèè sa

(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

²⁷C'ěe ne Saduke ne, khòèan x'ooan koe tēe tamas koe dtcòma hãa, nea ko Jesom koe hàà, a hàà tèè Me a máá: ²⁸“Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, Moshe ba ko x'áèan ncèe góá máá ta a a ko máá: ěem ko khòè ba káá cóáse dxàese sa guu a x'óó, ne méém ěem khòèm ka qòese ba gaas dxàe-ntcòa sa sèè naka káímkhoem ěe x'óóa hãa ba cóán ábà máá. ²⁹Nxãaska xu kò 7 xu khòè qòeku xu hãa. Kaia ba kò sèèa hãa a ba a cóá úú tamase x'óó. ³⁰Me cam di ba gaas khòè sa sèè, a x'óó thèè, ³¹me nqoana di ba sèè si, xu kò wèèa xu ga cúí ta ga ma táá cóán ábà, a xu a x'óó. ³²Si ko thèè khòès ga sa x'óó. ³³Ka sa gha nxãaska x'ooan koe ne ko tēe ne ndakam di sa ii? Wèèa xu 7 xu kò sèè sia hãa ka.

³⁴Me Jeso ba xqo xu a máá: “Khòè xu ncèem x'aèm di xua ko sèè, a sèèkuan máàèa. ³⁵Igaba khòè ne ncèe hààkom x'aèm koe gha kg'òè ne hèé, naka x'ooan koe gha tēe ne hèéthèéa sèèku tite, a sèèkuan koe tcàà tite. ³⁶Gaicara ne x'óó tite khama, moengelean cgoa ne cúíta noo, a ne a Nqarim di ne cóá ne e khama, a x'ooan koe tèea ne cóá ne e khama. ³⁷Igaba x'óóan koe i ko khòèan ghùìè sam kò Moshem ga ba x'áía hãa, ěem kò c'eean dis xg'ækus koe X'AIGAM Nqarim Abrahamam di ba hèé, naka Isakam di ba hèé, naka Jakobem di ba hèéthèé tcii me koe. ³⁸Eè x'óóa hãa ne dim Nqarim tama Me e, igabam ěe kg'òèa hãa ne di Me e, wèèa ne ga ko Gam koe kg'òè khama,” tam méé.

³⁹Xu kò c'ěe xu x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu xqo a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, qàèse Tsi xqara hãa,” témé. ⁴⁰Khòè nea kò bèe, c'ěe tèè ga ne gha tèè Me sa khama.

Krestem dìín dim Tsgõo-coam ii dis tèè sa

(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)

⁴¹Me Jeso ba tèè ne a máá: “Dùúska ne ko khòè ne máá, Kreste ba Dafitem dim Tsgõose-coa Me e, témé? ⁴²Dafite ba ko Pesalema zi dis Tcgãyas koe bìrì me a máá:

'X'aiga ba ko Tirim X'aiga ba bìrí a máá:

'Kg'ádò xòèa Te za ntcōó,

⁴³ nakar nxāakg'aiga síí Tsari cg'ōo-kg'aoan kúrú

naka i nqàrè-kg'ama Tsi koe ntcōó,'

témé.' ⁴⁴Dafite ba ko X'aiga ta ma tcii Me, ka ba kháé nxāaska ntama ma Gam dim tsgōose-coa ba ii?" tam ma tèè ne.

Jeso ba ko khòè ne x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu koe dqàè

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

⁴⁵ Wèè ne khòè ne ko komsana Me koem ko Jeso ba Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu bìrí a máá: ⁴⁶ "X'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu koe méé xao q'óéseá hāa, ncēe ko qádò qgái-dxooan hāa a caatean ncāmāa hāa xu, a x'ámágu di zi qgái zi koe tsgámkuan hēé naka kaia zi ntcōó-q'oo zi còrè-nquu xu koe hàna zi ncāmā hāa xu, naka cgáé zi ntcōó-q'oo zi hēéthēé e kōèan di qgáian koe. ⁴⁷ Ncēe ko dxàe-ntcōa zi di nquuan kaákagu xu, a ko qádòse còrèan ka x'áise tu u xu. Gaxu di xgàraè-q'ooa ne gha kaisase cg'āè ii," tam méé.

Dxàe-ntcōas ko tcg'òó aba ne

(Mk 12:41-44)

21 ¹ Jeso ba kò ghùì-kg'ai a tempelem koe qguùà ne khòè ne bóò ne ko aban dis gābas koe aban tòó. ² Kam kò kaisase dxàua hāas dxàe-ntcōa sa bóò si hàà cáìm qano mari tsara tòó. ³ Kam ko máá: "Tseegua ner ko bìrí tu u: Ncēes dxàe-ntcōas dxàua hāa sa wèè ne khòè ne nqáéa hāase marian tcana. ⁴ Wèè ne khòè nea kò gane di qguùan koe guu a gane di aban tcg'òó, igabas kò gaa sa gas di dxàuan koe guu a wèéan ēes úúa hāa ga tcg'òó khama," tam méé.

Jeso ba ko tempele ba gha kòbeès gúús ka kg'ui

(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

⁵ Eè xu c'ēe xu xгаа-xгаа-kg'ao xu hāa a ko tempelem ka kg'ui, a ko me ma t'òè nxōán ka hēé naka khòè ne koe guua hāa zi aba zi, Nqari ba ne tcg'òóa máána hāa zi ka hēéthēé ma t'òè-t'òeèa hāa sa nxàe, kam ko Jeso ba máá: ⁶ "Gúù zi ncēe tu ko ncēe koe bóò zi ka: x'áè ba gha hàà, cúis nxōás ga sa c'ēes tc'amkg'ai koe guuèa hāa tite ba, wèéa zi ga gha xòóa qàriè," témé.

Are-aresa zi gúù zi

(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)

⁷ Xu **xгаа-xгаа-kg'ao xu** tèè Me a máá: "Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, n-cámā zia gha ncēe zi gúù zi kúrúse? Si gha thēé x'áís gúù zi ncēe zi ko hàà kúrúse di sa nta ii?" témé.

⁸Me xoa a máá: “Q’óésea méé tu hãa, naka tua táá hoàkaguè guu, kái ne gha Tíí cg’òè cgoa hàà ke, a gha khòè ne birí a máá: ‘Tíí ra Krester ga ra a,’ témé, a ne a gha máá: ‘X’ àèa nea cúu u,’ témé, igaba méé tu táá komsana ne guu. ⁹Igaba ãe tu kò ko ncõoan hëé naka kómku taman hëéthëé ko kóm ne méé tu táá q’ae guu. Ncëe zi gúú zi méé zi kg’aika kúrúses gúú si i ke, igaba i chòò-q’ooan kúúga hàà tite,” tam méé.

¹⁰Me gaicara birí xu a máá: “**Nqóóm di zi** qhàò zi gha c’èe zi qhàò zi cgoa x’ãàku, i gha x’aian x’aian cgoa x’ãàku. ¹¹Kaisasem gha nqóó ba cgùru, i gha kaisa xàbàn hëé naka tcìlan hëéthëé kái xu nqóó xu koe hãa, q’ád-q’áòsa zi gúú zi hëé naka kaia zi x’ái zi are-aresa zi hëéthëéa gha nqarikg’ai koe guu a kúrúse.

¹²“Igaba ncëe zi gúú zi wèé zi cookg’ai koe, ne gha tshàua ne cgoa qgóó tu u, a gha xgàra tu u, a gha còrè-nquuan koe úú tu u qhàian koe, a ne a gha qáé-nquuan koe tcãà tu u, tu gha x’aigan hëé, naka tc’ãà-cookg’ai xu koe hëéthëé úúè, i gha wèéan ncëe ga Tiri cg’òèan domka kúrúse. ¹³Ncëe ba gha x’aè ba ii ncëe gatu gha Nqarim di kg’uian nxàea tseegukagu di ba. ¹⁴Igaba méé tu x’aèan cookg’ai koe ga tc’èea kabí naka gha nxàasega táá káíse tc’èe-tc’èese guu nta tu gha ma xòara mááse sa. ¹⁵Kg’uian hëé naka tc’èean hëéthëér gha máá tu u khama, i gha wèé cg’òo-kg’aoan gatu di táá qarían hòò a xguì kana ntcoe tu u. ¹⁶Gatu di ne khòè ne, ncëe gatu di qòe ii ne hëé, naka gatu di ne qhàò ne hëé, naka gatu di ne tcàrà ne hëéthëéa gha qáé tu u, a gha gatu ka c’èea tu x’ooan koe tcãà. ¹⁷Tu gha Tiri cg’òèan domka wèé khòèan ka hòrèè. ¹⁸Igabam cúúm c’òòm tcúúa tu dim ga ba kaà tite. ¹⁹Gatu di qarika tééan ka tu gha kg’òèan hòò.

Jerusalem ba gha kaàkaguè

(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

²⁰“Èè tu kòò Jerusalem ba bòò, me ncõo-kg’aoan ka nxàma-nxàmaèa, ne méé tu q’ãa, gam di x’aèan kaàkaguèm koa cúu u sa. ²¹Ke méé ne ãe Jutea koe hàna ne xàbian koe qgóóa síí, naka ne ãe Jerusalem koe hàna ne tcg’oa naka nea táá hëé naka ne ãe x’áé-coa xu koe hàna ne Jerusalem koe tcãà guu. ²²Ncëe ba gha xgàrakus dim x’aè me e, wèés gúús ãe **Nqarim di zi** Tcgāya zi koe góásea hãas gha tseegukaguè ba. ²³Haò, cg’ãè i gha ii, ãe zi cárn zi ka ãe ncãà zi koe cóán úúa zi khòé zi ka hëé naka ãe gha ko comkagu zi ka hëéthëé e. Kaias thòò-tcao sa hëé naka **Nqarim di** xgòàn hëéthëéa gha ncëe ne khòè ne koe nqóómkg’ai koe hãa. ²⁴Ntcàum cgoa ne gha cg’òòè, a ne a gha qáé-nquuan di ne khòè ne iise sèèè, a wèé zi qhàò zi koe úúè, Jerusalem ba gha táá zi qhàò zi ka nãà c’ãa-c’anaè, i gha nxàakg’aiga síí x’aèan táá zi qhàò zi di xg’ara.

Khòèm dim Cóm di hàà-q’ooa ne

(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)

²⁵“X’ái zi tãá zia gha cáms koe hëé naka nxoem koe hëé, naka tçonàn koe hëéthëé kúrúse. Zi gha kaim tshàm di ts’oo-q’ooan hëé naka

qhonèan hēéthēé ka nqōómkg'ai di zi qhàò zi qóm ba hēé naka arean hēéthēé ka tcāà cgaeè. ²⁶Khòè nea gha q'aeane hēé naka tc'ēea ne ko máá zi gúù zi ka hēéthēé x'óóa qae, nqōómkg'ai koe ko hàà kúrúse zi gúù zi domka, nqarikg'aian di qaria ne gha ko hàà ntcāa-ntcāè khama. ²⁷Eēm x'aèm ka ne gha Khòèm dim Cóa ba bód Me túú-c'òòs q'oo koe guu a ko qarian hēé naka kaia x'ààn hēéthēé cgoa hàà. ²⁸Ncēe zi gúù zi ko hàà tshoa-tshoa a ko kúrúse ne, tēea-téé naka ghùì-kg'ai, gatu di kgoarasea nea cùu u ke," tam méé.

Faia dis hiis di xгаа-xгааkua ne
(Mt 24:32-35; Mk 13:28-31)

²⁹Me kò Jeso ba ncēes sere-sere sa bìrì xu a máá: "Faia dis hiis sa hēé naka c'ēe zi hiis zi wèè zi hēéthēé bód. ³⁰Eē i ko gazi di tōaran tsom, ne tu ko bóda mááse a q'āa qhóóa ne tcana hāa sa. ³¹Gataga ēe xao kòo ncēe zi gúù zi bód zi ko kúrúse ne xao q'ana hāa, Nqarim di x'aia ne cùu u sa.

³²"Tseegukar ko bìrì tu u a ko máá: Ncēes qhàò sa kaà tite, i gha nxāakg'aiga sí ncēe gúúan wèè ga kúrúse. ³³Nqarikg'aian hēé naka nqōók'g'aian hēéthēéa gha chòò, igaba i Tiri kg'uian chòò tite.

Q'óése sa ko qaase

³⁴"Q'óése méé tu, naka i tcáóa tu táá karean nqōóm di ka tààè guu, kana qgarian nqàre ka igaba, kana kg'òèan di zi tc'ēe-tc'ēese-kg'ám zi ka igaba, tcom tama tu hāa koem gha ēem cáím ba hàà cgae tu u ke, ³⁵a gha wèé ne khòè ne, ncēe wèém nqōómkg'ai koe x'àèa hāa ne koe ntcóm'mèa ne hāa khama ma hàà cgae. ³⁶Wèé x'aè ka méé tu kókòda hāa, naka tua còrèa mááse, naka tua gha nxāasega qarian úúa hāa wèé gúúan ēe gha ko hàà kúrúse koe tu gha nxana mááse di i, naka tua gha nxāasega Khòèm dim Cóám cookg'ai koe hàà téé," tam méé.

³⁷Wèém koaba bam kòo Jeso ba tempelem koe xгаа-xгаа, a kòo wèè dqòa ka Olife dim xàbim koe sí hāa. ³⁸I kòo wèè khòèan ntcùúkg'ai cgoa tempelem koe hàà cgae Me, a hàà komsana Me.

Jesom di xgàrasean hēé naka Gam dis x'oo sa hēé naka Gam dis x'ooan koe tēe sa hēéthēé e (22–24)

Jeso ba ko cg'òoèm gha dis kàa sa kúrúá mááè
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Jn 11:45-53)

22 ¹Paseka ta ko ma tcièm x'aèm, péré gāé-gāé úú tamas pérés dis kòès di ba kò cùu me e, ²xu kò kaia xu peresiti xu hēé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēé xu kàan qaa, xu ga ma cg'òo Me di i, khòè ne xu kòo q'ád khama.

Jutase ba ko dtcòm, Jeso bam gha khòè ne tshàu q'oo koe tcàà sa
(Mt 26:14-16; Mk 14:10-11)

³Kam ko nxãaska satana ba Jutase Isekariote ta ko ma tcièm, 12 xu xгаа-xгааase-kg'ao xu ka c'ëem koe tcàà. ⁴Me Jutase ba tõe a ba a síf kaia xu peresiti xu hëé naka, tempele ba ko kòre xu x'aiga xu hëéthëé cgoa chòà xg'ae, Jeso bam ga ntama ma tshàu q'ooa xu koe tcààs ka. ⁵Xu kò qàè-tcao a xu a marin xu gha màà me sa dtcòmku. ⁶Me kò Jutase gaxu cgoa dtcòmku, a ba a tshoa-tshoa a qàèm x'aè ba qaa, khòè ne c'útasem gha Jeso ba gaxu tshàu q'oo koe tcàà di ba.

Jeso ba ko Pasekan kg'ónòsea máá
(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Jn 13:21-30)

⁷Me kò péré gãé-gãé úú tamás pérés di kòèan dim cáím ba hàà, Paseka dim ghùu-coam ko cg'òoèm x'aè ba. ⁸Me nxãaska Jeso ba Petere ba hëé naka Johane ba hëéthëé tsara tsééa úú ncëe x'àè-kg'ámán cgoa a máá: “Qòò naka síf Paseka di tc'òoan kg'ónòndà máá xae e naka xae nxãasega tc'òó,” témé. ⁹Tsara tèè Me a máá: “Nda koe xae gha kg'ónòndà máá Tsi i sa Tsi ko tc'èe?” témé. ¹⁰Me xqa tsara a, a máá: “Bòò, èe tsao ko x'áé-dxoom koe tcàà ne tsao gha c'ëem khòèm tshàa gàba ba qgóóa hãam cgoa xg'ae. Xùri me tsao naka èem ko tcààm nquum koe síf tcàà. ¹¹Naka nquum ka q'òòse ba bìrí naka máá: ‘Xгаа-xгаа-kg'ao ba ko máá, cg'áè-nquum Tiri xu xгаа-xгааase-kg'ao xu cgoar gha hàà Paseka di tc'òoan tc'òó ba nda hãa.’ témé. ¹²Nakam gha tc'amaka hãam nquum kaia, a wèè zi gúù zi tc'èese ko zi úúa hãam, nxãakamaga kg'ónòndà xg'araèa ba x'ái tsao o, tsao gha gaa koe hãas wèè sa kg'ónò,” tam méé.

¹³Tsara kò qòò, a síf èem kò ma bìrí tsara a hãa khamaga ma sao-xg'ae i ii, tsara kò Pasekan kg'ónòndà máá Me.

X'aigam dis tc'òos dqòda di sa
(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; 1Ko 11:23-25)

¹⁴Eèm ko x'aè ba hàà kam kò Jeso ba x'áè úú-kg'ao xu cgoa qàda. ¹⁵A ba a bìrí xu a máá: “Kaisaser kò tc'èea hãa, ncëes Pasekas di tc'òoan ner gha gaxao cgoa tc'òó sa, qanega Ra xgàràè tamás cookg'ai koe. ¹⁶Bìrí xao or ko, cuiskaga Ra tc'òó si tite, si gha nxãakg'aiga síf èes tc'òos ko nxàe sa Nqarim di x'aian koe tseegukaguè,” tam méé.

¹⁷A ba a kubi ba sèè a Nqari ba qàè-tcao máá, a ba a máá: “Sèè xao naka xaoa kg'áà. ¹⁸Bìrí xao or ko, Nqarim di x'aian hàà tamás cookg'ai koer cuiskaga kg'om dis hìis di gòéan ncëe kg'áà hãa tite,” témé.

¹⁹Kam ko péré qàmà sa sèè, a ba a Nqari ba qàè-tcao máá, a khòá q'aa si, a máá xu si, a ba a máá: “Ncëea cgàaa Te ga a, gatu ko máàè e. Ncëes gúù sa tu kúú naka tc'èe-tc'èese Te,” témé.

²⁰Gaam dàòm cúím kam kò t'õoan qǎá q'oo koe kubi sa máà xu, a máá: “Ncēes kubi sa Nqarim dis qǎé-xg'aes kǎba si i, c'áda Te koe, ncēe gatu ntcǎáguá mááèa hǎa a.

²¹“Igaba méé xao q'ǎa, gaam ēe ko khòè ne tshàu q'oo koe tcǎa Te ba ncēe koe Tíí cgoa ntcõóa-ntcõe sa. ²²Eē i ma Khòèm dim Cóm ka mééèa hǎa khamaga i gha ii, igaba haò, cg'ǎè i gha ii ēe ko khòè ne tshàu q'oo koe tcǎa Mem ka,” tam méé. ²³Xu tshoa-tshoa a gaxu xg'aeku koe tēeku, dìí ba gha ēeta iis gúú sa kúru sa.

Dìí ba kaia?

²⁴Si kò kaias kg'ui sa gaxu xg'aeku koe tēe, dìím kaia hǎa di sa. ²⁵Me Jeso ba bìrí xu a máá: “X'aiga xu tǎá zi qhàò zi di xu ko tc'ǎà-cookg'ai ne, xu ko ēe qarian úúa hǎa xu khòè xu qǎè xu ta ma tciie. ²⁶Igaba méé i gaxao ka tǎá gatà ii guu. Eē gaxao wèé xao ka kaia hǎa ba méém cg'ǎré ba ii, nakam ēe ko tc'ǎà-cookg'ai xao o ba qǎà ba ii. ²⁷Ka ba ndaka ba gatsara xg'aeku koe kaia: ēe ntcõó a ko tc'õó baa, kana qǎà baa? Tseeguan kaga, ēe ntcõó a ko tc'õo me e. Igabar Tíía gaxao xg'aeku koe qǎàm khama ma hǎa. ²⁸Igaba xao kò gaxao wèé zi kúrua bóòku zi Tiri zi koe Tíí cgoa hǎa. ²⁹Ncēm ma Abo ba ma qarian tc'ǎà-cookg'ai di máà Tea hǎa, khamagar gha ma qarian máà xao o. ³⁰Tiri x'aian koer ko Tíí ntcõó a tc'õóm qgáím koe xao gha nxāasega Tíí cgoa ntcõó a tc'õó, a kg'ǎà, a xao a gha x'aian dis ntcõó-q'oos koe ntcõó, a gha 12 zi qhàò zi Iseraele di zi bóò a xgàra ka,” tam méé.

Jeso ba ko Peterem gha xõase Me sa nxàe (Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Jn 13:36-38)

³¹A ba a máá: “Simoneè, Simoneè, q'ǎa méé tsi, satana ba dtcàrà mááse xaoa hǎa, sèèam gha mááse xao o ka, q'aa-q'aa xaom gha ka, ēe i ko maberean ma dqòròè i gaan di tsoroan gaan cgoa ma q'aa-q'aaè khamaga ma. ³²Igabar còrèa máá tsia Simoneè, tǎá i gha tsari dtcòmàn kaà ka. Nxāasega tsi gha, ēe tsi kòò **Tíí koe** kǎbisem x'aèm ka tsáá ka c'ēe ne qari-qari ka,” tam Jeso ba méé.

³³Me Petere ba xõa Me a máá: “X'aigaè, Tsáá cgoa qǎé-nquus koe síán ga hēé, naka x'óóan ga hēéthēér kg'ónòsea máána hǎa!” témé.

³⁴Me Jeso ba bìrí me a máá: “Petereè, bìrí tsir ko, ncēm cáím kam ghòrò ba kg'aea hǎa tite, tsi gha nxāakg'aiga síí nqoana q'oro xõase Te, c'úú Tea tsi hǎa sa,” témé.

Qgóá sa hēé, dtcòbè sa hēé, naka ntcàu ba hēéthēé e

³⁵Me nxāaska Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tēè a máá: “Eēr xg'ao kǎá qgóáse hēé, naka kǎá dtcòbèse hēé, naka kǎá nxàbose hēéthēé, tsééa úú xaoa hǎa ka xaoa xg'ao dùú cúí ga tcào?” témé. Xu máá: “C'ēe gúú tama a,” témé.

³⁶ Me Jeso ba birí xu a máá: “Igaba Ra ko ncēeska birí xao o a ko máá: Dīim wèem ēe qgóá sa hēe naka dtcòbè sa hēéthēe úúa hāa ba méem sée sara a, nakam ēe ntcàu ba úú tama ba gam di qgáian x'ámágu, naka c'ēe ba x'ámá. ³⁷ Birí xao or ko khama a ko máá: Ncēe Tíí ka **Nqarim di zi** Tcgāya zi koe góáèa a ko máá: ‘Ts'āà-kg'ao ne ka c'ēem khama ne kò ma qgóó Mea,’ témé sa méés tseegukaguè. Si gha ncēes gúú sa hàà Tíí koe tseegu, i gha ncēe gúúan qháése kúrúse,” tam méé.

³⁸ Xu xгаа-xgaase-kg'ao xu máá: “Bòd, cam ntcàuan xae úúa, X'aigaè!” témé. Me xoa xu a máá: “Qāè e,” témé.

Jeso ba ko Olife dim xàbim koe còrè

(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

³⁹ Me Jeso ba ēem x'áé-dxoom koe guu a tcg'oa, a ba a Olife dim xàbim koe qòd ēem ko kg'aiga hēe khama, xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xùri Me.

⁴⁰ Eēm ko gaam qgáim koe tcāa kam ko birí xu a máá: “Còrè xao naka xao nxāasega táá kúrúa bódkuan koe tcāa guu,” témé.

⁴¹ Me gaa koe guu a tcg'oa a ba a gaxu ka cg'árése nqúú ka síí hāa, nxōás ga xaoè a síí tcheè khama noo di nqúú-q'ooa koe, a ba a síí gaa koe qhòim tsi quri a còrè, ⁴² a máá: “Aboè, tc'ēe Tsi kò ko ne, ncēes kubis **xgàrakuan di** sa Tíí koe séèa tcg'òó. Igaba Tsari tc'ēean ka, Tíí ko tc'ēes ka tamase,” tam méé. ⁴³ [Me moengelem nqarikg'ai koe guua ba Gam koe x'áise, a qari-qari Me. ⁴⁴ Me kò kaias q'áòs arekagu me kos koe hàna, khamam kò kaisase qarika còrè. I kò Gam di khùbuan c'áòan khama ma gómankg'ai koe ntcāa.]

⁴⁵ Eēm Gam di còrèan koe guu a ko tēe kam kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu koe kàbise, a ba a sao-xg'ae xu xu tshúù-tcaoa hāase x'ómā. ⁴⁶ Me birí xu a máá: “Dùús domka xao x'ómā hāa? Tēe xao naka xaoa còrè, naka xaoa gha nxāasega táá kúrúa bódkuan koe tcāa guu,” témé.

Jeso ba ko qgóòè

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jn 18:3-11)

⁴⁷ Eēm **Jeso ba** qanega hāa a ko kg'ui kas kò kúúga xg'ae sa hàà, me kò Jutase ta ko ma tciièm khòèm 12 xu ka c'ēe ba tc'āà-cookg'ai sia, a ko Jeso ba q'óá, x'obè Mem gha ka. ⁴⁸ Igabam kò Jeso ba gam ka máá: “Jutaseè, a Khòèm dim Cóá ba tsi gáé ko khòè ne tshàu q'oo koe tcāa x'obèkus cgoa?” témé.

⁴⁹ Eè xu ko Gam cgoa kò hāa xu dùús ko kúrúse sa bóòa q'āa, ka xu kò máá: “X'aigaè, sixae di ntcàuan xae gha tséekagu?” témé. ⁵⁰ Me kò gaxu ka c'ēe ba kiam peresitim dim qāàm dim tceem kg'áò xòè di ba xg'aoa qhòim. ⁵¹ Me Jeso ba máá: “**Eè tsi kúrúa hāa sa** tc'āòa,” témé, a khòèm dim tcee ba qgóó, a qāèkagu me.

⁵² Me kò nxāaska Jeso ba kaia xu peresiti xu hēe, naka tc'āà-cookg'ai xu tempelem di xu hēe, naka **khòè ne di xu** kaia xu hēéthēe, ēe kò Gam

koe hààraa hãa xu bìrì a máá: “Ts'àà-kg'ao ba tsáá hààraa khama xao gáé ntcàuan hēé naka dxòman hēéthēé cgoa hààraa? ⁵³Wèé cárn kar kò tempelem q'oo koe gaxao cgoa hãa, igaba xao kò gaa koe táá sí qgóó Te. Igabam ncēe ba gaxao dim x'aè me e, naka ntcùús di qarían di ba hēéthēé e,” tam méé.

Petere ba ko Jeso ba xōase

(Mt 26:57-58, 69-75; Mk 14:53-54, 66-72; Jn 18:12-18, 25-27)

⁵⁴Jeso ba xu kò qgóó, a xu a sèè a kaim peresitim dim nquum koe úú Me. Me kò Petere kháóka téé a còò xu. ⁵⁵Eè xu xhàrom nqàè koe c'ee sa dxùu a ntcóóa-ntcōe, kam kò Petere gaxu xg'aeku koe ntcōe.

⁵⁶Si kò c'ēes qāà sa bóò me me c'ees x'áà koe ntcōe, si qāèse bóò me, a sa a máá: “Ncēem khòè ba kò thēé Gam cgoa hãa,” témé. ⁵⁷Igabam kò Petere xōase a máá: “Khòè seè, c'ùú Mea raa,” témé.

⁵⁸X'aè-coam qāà q'oo koem kò c'ēem khòè ba thēé bóò me a máá: “Tsáá igaba tsi thēé gaxu ka c'ēe tsi i,” témé. Igabam kò Petere máá: “Khòè tseè, tíí tama ra a,” témé.

⁵⁹Qáòm x'aè-coam qāà q'oo koem kò gaicara c'ēem khòè ba kaisa tcoman úúa hãase kg'ui a máá: “Tseeguan kagam kò thēé ncēm khòè ba Gam cgoa hãa, Galilea dim khòè me e khama,” témé. ⁶⁰Me Petere xōa a máá: “Khòè tseè, c'úúa ra hãa dùús ka tsi ko kg'ui sa!” témé. Me kò kúúga ēem qanega hãa a ko kg'ui ka ghòrò ba kg'ae. ⁶¹Me kò X'aiga ba kǎbise a Petere ba bóò. Me Petere ba X'aigam di kg'uián tc'ēe-tc'ēese, ncēm kò máá: “Ncēe cárn kam ghòrò ba qanega kg'ae tama cookg'ai koe tsi gha sene nqoana q'oro xōase Te,” témé e. ⁶²Me kò Petere tchàa koe tcg'oa, a síí thòókase kg'ae.

Jeso ba ko ncoiè, a ko xg'ámme

(Mt 26:67-68; Mk 14:65)

⁶³Xu kò ēe kò Jeso ba qgóóa xu khòè xu ncoi Me, a xu a xg'ám Me, ⁶⁴a xu a qáé tcgái Me, a tèè Me a máá: “Porofita naka bìrì xae e, díina ko xg'ám Tsi sa?” témé. ⁶⁵A kái zi gúú zi c'ēe zi còèkuan di zi Gam ka nxàe.

Jeso ba ko qhàis cookg'ai koe úúè

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Jn 18:19-24)

⁶⁶Eè i ko q'uu ka xu kò khòè ne di xu kaia xu hēé, naka kaia xu peresiti xu hēé, naka x'áé xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēé xg'ae, a Jeso ba sèè a cookg'aia xu koe úú. ⁶⁷Xu sí máá: “Kreste Tsi kò ii ne méé Tsi bìrì xae e,” témé. Me xōa a máá: “Ncēè bìrì xaor kò ko ne xao dtcòm tite. ⁶⁸A gataga ncēè tèè xaor kò ko ne xao xōa Te tite. ⁶⁹Igabagam gha ncēe koe guus ka Khòèm dim Cóa ba Nqarim dim x'òàm kg'áòm xòè za síí ntcóó, ncēe qariga ba,” tam méé. ⁷⁰Xu wèéa xu ga máá: “Kháé Tsi gáé nxāaska

Nqarim di Tsi Cóa Tsia?” témé. Me xɔa xu a máá: “Gaxaoa ko máá, Gar ga Ra a, témé,” tam méé. ⁷¹Xu máá: “Dúútsa gúùs tseeguan gha x'ái sa xae ko qanega qaa? Gam kg'ám koe ga xae guu a kóm ana ka!” témé.

Jeso ba ko Pilatom cookg'ai koe úúè

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Jn 18:28-38)

23 ¹Si nxāaska wèès xg'ae sa tēe, a sa a Jeso ba Pilatom cookg'ai koe úú. ²Xu kò gaa koe tshoa-tshoa a chìbi-chibi Me, a xu a máá: “Ncēm khòè ba xae sao-xg'aea, me ko sixae di ne khòè ne tām dàm koe tcea úú, a ko khòè ne xgàè-kg'am, táá ne gha *Roma dim x'aigam* Kaesaram di marian suruta ka, a ba a ko máá, gabá Kreste Me e, a X'aiga Me e, témé,” ta xu méé.

³Me Pilato ba tēè Me a máá: “A tsáá ga tsia Juta ne di tsi x'aiga tsi?” témé. Me xɔa me a máá: “Eè tsi ko méé khamaga i ii,” témé.

⁴Me Pilato kaia xu peresiti xu hēé naka kaias xg'aes khòè ne dis gaa koe kò hàna hāa sa hēéthéè birí a máá: “Khòèm ncēm koer cúí chibi ga hòè tama,” témé. ⁵Igaba xu kò Gam ka qarika nxàe a máá: “Wèém Juteam koem ko khòè ne xgaa-xgaa, a ko khòè ne tcg'ome tcúú, Galilea koem tshoa-tshoa, a ba a ncēe koe hàà tcana hāa,” ta xu méé.

Jeso ba ko Herotem koe tsééa úúè

⁶Eēm ko Pilato ncēe sa kóm, kam kò tēè gaam Khòè ba Galilea dis qhàòs di Me e sa. ⁷A ba a ēem ko bóda q'āa, Herotem dim nqōóm di x'áèan dòm q'oo koem hāa sa, kam ko Herotem koe úú Me, ncēe kò ēe x'aè ka Jerusalema koe hāa ba.

⁸Eēm ko Herote ba Jeso ba bóò kam kò kaisase qāè-tcao, ncísem kò bóda ba tc'ēea hāa khama, a ba a kò Gam ka kómā hāa, a kò nqòòan úúā hāa, are-aresa zi x'ái zim gha kúrú me bóò di i. ⁹Me Herote kái zi tēè-kg'ám zi tēè Me, igabam kò Jeso ba táá xɔa me. ¹⁰Xu kò kaia xu peresiti xu hēé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hēéthéè xu qarika chìbi-chibi Me.

¹¹Herote ba hēé naka gam di xu ncōo-kg'ao xu hēéthéèa kò ntcoe Me, a ncqi Me, a t'òèm qgái ba hāakagu Me, a Pilatom koe gaia tsééa kabi Me.

¹²Gaam cáím ēem ka tsara kò Herotea tsara Pilatoa tsara kg'aiga tsara kò hòrekua hāa igaba tcáràku.

Jeso ba ko x'oo sa xgàra mááè

(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Jn 18:39–19:16)

¹³Pilato ba kò kaia xu peresiti xu hēé, naka tc'āà-cookg'ai xu hēé, naka khòè ne hēéthéè tciaa xg'ae, ¹⁴a birí ne a máá: “Ncēm Khòè ba tu kò tíí koe óá, tām dàm koe ko xg'ae sa tcea úúm khòèm khama ma, igaba bóò, cookg'aia tu koer ncāa tēèa xaàm Me, a ra a ncāa ncēm Khòèm koe cúí chibi ga táá hòè, ēe tu kò chìbi-chibi Mea hāa zi gúú zi koe.

¹⁵Herotem igabam cúí chibi ga hòò cgae Me ta ga hãa, gaa domkam kò gatá koe tsééa kabi Me, ncée tu ko ma bòò khamaga ma, cúí gúú tshúú kúrúam hãa ga káà a, gaan domka ta ga cg'òo Me e. ¹⁶Gaa domkar gha kg'ama tsaman cgoa xg'ám Me, a ra a gha kgoara Me, Me qòò,” témé.

¹⁷[Kòès domka méém ga kòò c'èem khòè ba kgoara máá nes gúú si i.]

¹⁸Si kò wèès xg'ae sa q'au a máá: “Cg'òo Me, naka Barabase ba kgoara máá ta a,” témé. ¹⁹Barabase ba kò ncòoan x'áé-dxoom koe kúrúsea ka hēé, naka khòè ne cg'òoan domka hēéthēé qáé-nquus koe tcààèa.

²⁰Me kò Pilato ba Jeso ba kgoara kg'oana hãa, khamam kò gaia kg'ui cgoa ne. ²¹Igaba ne kò kaisase q'au a máá: “Xgàu Me! Xgàu Me!” témé.

²²Me nqoana dis ka gaia máá: “Kháé ba gáé dùútsa cg'àè sa kúrú hãa? Cúí gúú gar hòò tama x'oo sam gha xgàra máàè di i ka. Ra gha xg'ám Me, a kgoara Mem qòò,” témé. ²³Igaba ne kò qanega kaisase q'au Jesom gha xgàuès ka, i kò gane di q'au-q'ooan tàà.

²⁴Me kò Pilato ba nxàè, èe ne tc'èea hãa sa gha kúrúè sa: ²⁵gaam khòèm èe gane kò tc'èea hãa kgoaraèm gha sa bam kò kgoara, ncée kò ncòoan x'áé-dxoom koe kúrúsea ka hēé, naka khòè ne cg'òoan domka hēéthēé qáé-nquus koe tcààèa hãa ba, a ba a Jeso ba **ncòo-kg'ao xu tshàu q'oo koe** tcàà, **nxàasega xu gha** èe ne kò **khòè ne** ma tc'èea hãa khama ma **kúrú Me** ka.

Jeso ba ko xgàuè

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Jn 19:17-27)

²⁶Eè xu ko ncòo-kg'ao xu Jeso ba úú ka xu kò Kurene dim khòèm cgoa xg'ae, Simone ta ko ma tciiè ba, me qááka guua hãa, xu kò xgàu sa dcéékagu me, me Jesom qáá koe téé a xùri Me.

²⁷Si kò kaias xg'aes khòè ne di sa còò Me, zi kò gaas xg'aes q'oo koe c'èe zi khòé zi hàna, tshúú-tcaoase kò ko kg'ae cgae Me zi. ²⁸Me kò Jeso ba gazi koe kabiise a máá: “Jerusalema di sao khòé saoè! Táá sao Tíía kg'ae cgae Te guu, igaba sao gasao hēé naka cóáa sao hēéthēé kg'ae cgae.

²⁹X'aè ba gha hàà khama, khòè ne gha máá: ‘Tsóágase zi gáé khòè zi ncée cóán úú tama zi ts'ee-ts'eekg'aièa hãa, naka tchòoan ncée cóán úú tama hēé, naka bìlan ncée qanega comkagu tama hēéthēé e,’ témé ba.

³⁰Nxàaska ne gha tshoa-tshoa a xàbian ka máá: ‘Cg'áé cgae ta a,’ témé, a nxòán ka máá: ‘Qàbia tcàà ta a,’ témé. ³¹Ncèè hìian tsáá ii koe ne kòò ncée zi gúú zi kúrú ne, ne gha èe i xgòò hãa koe dùú sa kúrú?” tam méé.

³²Tsara kò càm tsara khòè tsara c'èe tsara chibi-kg'ao tsara a, tsara kò gatsara igaba úúè, sí tsara gha Jesom cgoa cg'òoè ka. ³³‘Tcúú-c'óá’ ta ko ma tciièm qgáim koe xu ko hàà ka xu kò gaa koe Jeso ba xgàu, gaa tsara chibi-kg'ao tsara cgoa, c'èe ba kò kg'áò xòèa ba za xgàuè, me c'èe ba dxàè xòèa ba za xgàuè.

³⁴[Me kò Jeso ba máá: “Aboè, qgóóa máá ne, c'úúa ne hãa dùú sa ne ko kúrú sa ke,” témé.] Gam di qgáa ne xu kò cgúúan ntcòò ka q'aa-

q'aaku. ³⁵Ne kò khòè ne téé a ko xaè, ãe xu kòo tc'ää-cookg'ai xu zàro Me ka, a ko máá: “C'èe nem kò kgoara hãa, ke méém kgoarase, ncèe nxará tcg'òòèa hãam Krestem Nqarim dim Cóám kò ii ne,” témé.

³⁶Xu kò ncõo-kg'ao xu thèe ncoi Me, a kò tsau tshàan cgoa hàà a hàà kg'áákagu Me, ³⁷a máá: “Juta ne di Tsi X'aiga Tsi kò ii ne, Tsáá ka kgoarase,” témé. ³⁸Gam tc'amkg'ai koe i ko ncèeta ma goásea hãa: ‘NCÈEA JUTA NE DIM X'AIGA ME E,’ ta ma ma.

³⁹Khòè tsara ãe kò Gam cgoa xgàuèa hãa tsara ka c'èe ba kò dcàro Me a máá: “Kreste Tsi tama Tsia gágé? Tsáá ka kgoaraseò, naka kgoara tsam m thèé!” témé. ⁴⁰Me c'èe ba xõa me a dqàè me a máá: “Nqarim igaba tsi gágé q'ád Me tama? Tsáá igaba tsi gatà iis xgàrakus koe hàna! ⁴¹Gatsama ko tchànose xgàràè, gatsam kúrúa hãas tséés di surutan tsam hòda khama, igabagam Gabá cúí gúù kàma ga kúrú ta ga hãa,” témé. ⁴²A ba a máá: “Jesoè, tc'èe-tc'èese te, Tsari x'aian koe Tsi kòo tcàà ne,” témé.

⁴³Me Jeso ba bìrí me a máá: “Tseegua ner ko bìrí tsi: Ncèe cáím ka tsi gha sene Tíí cgoa paradaisi koe hãa!” témé.

Jeso ba ko x'óó

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jn 19:28-30)

⁴⁴Koaba di x'aèan 12 di i kò ii, si kò wèém nqõóm koe ntcúú sa xóé, a síí dqòda di x'aèan nqoana di koe téé. ⁴⁵Eè i ko cáíms di x'áàn kaà kam kò tempelem koe tceèeam qgáí ba tòàra q'aase cáím qàmà tsara cgoa. ⁴⁶Me kò Jeso ba kiam dòm cgoa q'au a máá: “Aboè! Tiri tc'èea ner ko tshàu q'ooa Tsi koe tcàà,” témé. A ba a ncèe sam ko kg'uiua xg'ara ka còo di sa sònòda tcg'òó.

⁴⁷Eèm ko ncõo-kg'ao xu dim kaia ba ãe kúrúsea sa bóò, kam kò Nqari ba dqòm a máá: “Tseegukagam kò ncèem khòè ba tchànóm khòè Me e,” témé.

⁴⁸Wèé ne khòè ne ãe kò gaa koe xg'aea hãa, a ko xaè ne kò ãe zi gúù zi bóò zi ko kúrúse ka ne kò tshúù-tcaoa hãase dìbi. ⁴⁹Wèé ne ãe kò q'ãa Mea ne hèé, naka Galilea koe guu a còò Mea hãa zi khòè zi hèéthèé kò nqúù ka téé a ko bóò Me.

Jeso ba ko kg'ónòè

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jn 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹Kam kò gaa x'aè kaga c'èem khòèm Josefa ta ko ma tciìe ba hàna, Juta ne dim x'áé-dxoom Arimateam koe kò guua ba. Qãèm khòèm, tchàno me e kò ii, Nqarim di x'aian di hàà-q'ooan kò qãà hãa ba, tc'ää-cookg'ai xu ka c'èe me e kò ii, igabam kò táá c'èe xu di tc'èean cgoa dtcòmku. ⁵²Pilatòm koem kò síí, a Jesom dim tc'áró ba dtcàrà. ⁵³Me gaam tc'áró ba xòó, a q'úúum qgáím cgoa tcám, a ba a tshàòèa hãam nxõám dis tc'áms koe síí tcàà Me, ncèe c'èe khòè ga kò qanega gas koe

kg'ónòè tama sa. ⁵⁴Me kò ãem cáim ba kg'ónòsean dim cáim me e, Sabata dim cáim ba kò ko tshoa-tshoase khama.

⁵⁵Zi kò khòè zi ãe kò Jesom cgoa Galilea koe guua hãa zi Josefam cgoa qõð, a zi a síf Jesom dis tc'ám̄s sa bódò, a síf Jesom dim tc'áróm̄ ma xòðèa hãa sa bódò thée. ⁵⁶Ka zi ko x'áéa zi koe kabise, a zi a síf Jesom dim tc'áróm̄ ba qãè-hm̄m̄ xg'ãð tshãán kg'ónòda máá. Sabata dim cáim ka zi kò sãa, ãe i ko ma x'áèèa hãa khamaga ma.

Jeso ba ko x'ooan koe tãe

(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jn 20:1-10)

24 ¹Tc'ãà dim cáim bekem dim di ntcúúkg'ai cgoa zi kò ãe zi kúrúa hãa tshãán sèè a tc'ám̄s koe qõð. ²A zi a kò nxõá sa bódò si tc'ám̄s-kg'ám̄ koe ghànèa tcg'òðèa. ³Igaba ãe zi ko tcãà ka zi kò X'aigam Jesom dim tc'áróm̄ ba táá hòð. ⁴Eè zi qanega ncées gúús ka area hãa, ka tsara kò cáim khòè tsara qád qgáían x'áàko hãna tsara qàea zi koe téé. ⁵Zi kò q'áðan ka górò a gómankg'ai koe qám̄-kg'ai. Tsara kò khòè tsara gazi ka máá: “Dùús domka sao ko kg'òèa hãam khòè ba x'óóa hãa ne **di qgáian** koe qaa? ⁶Ncèe koem káà Me e, igabagam tãea hãa. Eem kò qanega Galilea koe hãa kam kò birí tu u sa tc'ëe-tc'ëese, ncèem kò máá, ⁷Khòèm̄ dim Cóa ba méém̄ cg'ãè ne khòè ne tshàu q'oo koe tcãàè, naka baa xgàuè, naka nqoana dim cáim ka x'ooan koe tãe, ta mééa hãa ka,” ta tsara méé.

⁸Ka zi kò Gam di kg'uian tc'ëe-tc'ëese, ⁹a zi a tc'ám̄s koe zi guu a ko kabise ka síf wèè gúúan ncèe ga Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu 11 xu hëé, naka wèè ne c'ëe ne hëéthëé birí. ¹⁰Maria Magatalena sa hëé, naka Joana sa hëé, naka Marias Jakobom ka xòð sa hëé, naka c'ëe zi khòè zi hëéthëéa kò x'áè úú-kg'ao xu ncèe gúúan birí, ¹¹igaba xu kò ncèe zi khòè zi táá dtcòm̄, gazi di kg'uia ne kò gaxu koe huwan khama xam̄ khama. ¹²Igabam kò Petere ba tãe a tc'ám̄s koe qgóéa síf, qám̄sem ko a ko bódò kam kò q'úú qgáí cgoa kúrúèa kòàn **ẽem kò tcám̄ cgoaèa** cúf ga bódò i cúfa hãa, me kò ncèe kúrúsea hãas gúús ka area hãase x'áé koe kabise.

Emause dis qõð sa

(Mk 16:12-13)

¹³Gaam cáim cúim kaga tsara kò cáim xgaa-xgaase-kg'ao tsara xóé ko Emause ta ko ma tciièm̄ x'áém̄ koe qõð, Jerusalema koe tsi kò guu a ko gaa koe síf, ne 11 kilomitara khama noo qád-q'ooan úúa hãa ba. ¹⁴Eè tsara xóé ko qõð ka tsara kòò wèè zi gúú zi ãe kúrúsea hãa zi ka chóà.

¹⁵Eè tsara xóé ko chóàa qõð, kam kò Jeso ba cúú-cuuse cgae tsara a, a hàà xu xg'ae a qõð, ¹⁶igaba tsara kò qgóó tcgáíèa hãa, khama tsara kò táá bóòa q'ãa Me. ¹⁷Me tãe tsara a, a máá: “Dùú sa tsao xóé ko chóàa qõð?” témé. Ka tsara ko ncóó a téé, a tshúú-tcaoa hãa khama ii.

¹⁸ Me kò gatsara ka c'ëem Kelopase ba x̄o Me a máá: “A Tsáá cúí Tsi Tsia gáé Jerusalema koe cg'áè-kg'ao Tsia, ncēe zi cárn zi ka gaa koe kúrúsea hãa zi gúù zi Tsi c'úùu hãa ka?” témé. ¹⁹ Me tēè tsara a, a máá: “Dùútsa gúù zi?” témé. Tsara x̄o Me a máá: “Jesom Nasareta dim ka, ncēe kò porofiti ii ba, a kò tsééan koe hēé, naka kg'uiian koe hēéthēé kaisa qarían úúu hãa, Nqari ba hēé naka wèè khòèan hēéthēé cookg'ai koe. ²⁰ Kaia xu peresiti xu hēé, naka gatá di xu tc'àà-cookg'ai xu hēéthēéa kò qgóó Me, a x'ooan koe xgàra Me, a xgàu Me. ²¹ Igaba ta kò tc'ëea máá, Gaam hàà gha Iseraele ne kgoaram ga Me e, ta tc'ëea hãa! Ncēe zi gúù zi wèè zi oose, ncēea nqoana dim cárn ga me e, zi ncēe zi gúù zi kúrúsea hãa. ²² Zi kò c'ëe zi khòè zi gatá dis xg'aes di zi arekagu ta a, kaisa ntcúúkg'ai cgoa zi kò tc'ám̄s koe síí, ²³ igaba zi kò tc'áróa ba síí táá hòò, a kò hàà birí ta a, moengele tsara zi bóda hãa sa, ncēe kò birí zi a máá, Jeso ba kg'òèa hãa, témé tsara. ²⁴ Ne kò gatá cgoa kò hãa ne c'ëe ne tc'ám̄s koe síí, a síí bòò si ēe zi kò khòè zi mééa hãa khamaga ii, igaba ne kò Gabáa táá hòò Me,” ta tsara méé.

²⁵ Me kò gatsara ka máá: “Tsóágase káà tc'ëe tsao khòè tsao gáé, a tsao a porofitian ka nxàèèa gúùan dtcòm̄ ka qóm̄ tcáò tsao o! ²⁶ Krestem gha ncēe zi gúù zi koe xgàrase, a ba a Gam di x'áàn koe tcàà sa gáé kò qaase tama?” tam méé. ²⁷ A ba a Moshem dis Tcgāyas koe hēé naka wèè xu porofiti xu di zi Tcgāya zi koe hēéthēé guu a tshoa-tshoa, a qāèse birí tsara a, wèè zi Tcgāya zi **Nqarim di zi** koe ko Gam ka kúrúse sa.

²⁸ Eē xu ko ncāa xu ko síím̄ x'áém̄ koe cúù, kam kò Jeso ba còoka ko nqáé khama ma kúrúse, ²⁹ igaba tsara kò qarika dtcàrà Me a máá: “Hãa cgoa tsam m, ncēeska i dqòa kg'oana, me cárn ba nqáéa hãa ke,” témé. Me kò síí cgae tsara a, xu síí xg'ae a hãa.

³⁰ Eē xu tafolem koe ntcōe, kam kò péréan sèè, a ts'ee-ts'eekg'ai i, a ba a khóá a máá tsara a. ³¹ I kò tcgáía tsara xgobekg'amse, tsara bóda q'āa Me. Me nxāaska tcgáí-q'ooa tsara koe kaà. ³² Tsara kò tēèku a máá: “Tcáóa tsam gáé kò nxùrù tama, ēem kòo dàòm̄ q'oo koe kg'ui cgoa tsam m, a kòo **Nqarim di zi** Tcgāya zi ka q'āa-q'āa tsam m ka?” témé.

³³ A tsara a kò gaa x'áè kaga tēe, a Jerusalema koe kabise. Gaa koe tsara ko síí ka tsara kò xgaa-xgaase-kg'ao xu 11 xu hēé, naka ēe kò hãa cgoa xua ne hēéthēé sao-xg'ae, ne xg'aea hãa, ³⁴ a ne a ko máá: “Tseeguan kagam X'aiga ba tēea, a ba a Simonem ka bódeà hãa!” témé.

³⁵ Tsara kò dùú sa kò dàòm̄ q'oo koe kúrúse cgae tsara a sa chóà máá ne, naka tsara kò ma Jeso ba ēem kò péréan khóá máá tsara a qāá q'oo koe ma bóda q'āa sa hēéthēé e.

Jeso ba ko Gam di ne xgaa-xgaase-kg'ao ne koe x'áise
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jn 20:19-23; Tsee 1:6-8)

³⁶ Eē ne qanega hãa a ko ncēes gúús ka kg'ui kam kò X'aigam Jeso ba hàà xg'ækua ne koe téé, a ba a birí ne a máá: “Tòókuan méé i gatu cgoa

hãa,” témé. ³⁷Ne kò kaisase q'aea hãa, a ne a area hãa, a tc'ëea máá, dcau-soma ba ne bóda hãa, ta tc'ëea.

³⁸Igabam kò bìrí ne a máá: “Dùús domka tu q'aea hãa? Dùús domka tu ko ncēeta ma ma tēesea máá? ³⁹Tshàua Te hēé, naka nqàrèa Te hēéthēé bód, naka tua Tíí ga Ra ii sa bód: Qgóóa xám Te, naka bód, dcau-soma nea cgàa kana c'óá ga úú tama, ncēe tu kò bód Ra Tíí úúu hãa a,” tam méé. ⁴⁰Eēm ko ncēe sa mééa xg'ara kam kò tshàua ba hēé naka nqàrèa ba hēéthēé x'ái ne.

⁴¹Eē ne qanega dtcòm tama, qāè-tcaoan hēé naka arean hēéthēé domka, kam ko tēè ne a máá: “C'ēe gúú tc'óòè gha tu úúu hãa?” témé. ⁴²Ka ne ko x'āèa kò hāam x'aù qàmà ba máá Me. ⁴³Me bód Me ne ko koe ga sèe a tc'óó me.

⁴⁴A ba a nxāaska bìrí ne a máá: “Ncēea bìrí tuar kò hãa kg'uian Tiri ga a, ēer kò gatu cgoa qanega hãa ka. Wèè gúúan ēe Moshem di x'àè-kg'ámān koe hēé, naka Porofiti xu di góán koe hēé, naka Pesalema zi koe hēéthēé Tíí ka góásea hãa méé i tseegukaguè,” témé. ⁴⁵A ba a kò gane di tc'ēean xgobekg'am, **Nqarim di zi** Tcgāya zi ko dùú sa méé sa ne gha kómā q'āa ka. ⁴⁶A ba a bìrí xu a máá: “Ncēeta i ma góásea hãa: Kreste ba gha xgàrase, a ba a gha nqoana dim cárn ka x'ooan koe tēe, ⁴⁷ke méé zi **nqóóm di zi** qhàd zi wèé zi, Jerusalema koe guu naka tshoa-tshoa naka zia **Nqarim** dim cg'òèm koe xgae-xgae, chìbian koe méé ne tcóóse, nxāasega ne gha gane di chìbian qgóóa mááè ka. ⁴⁸Gatua ncēe zi gúú zi di tu nxāea tseegukagu-kg'ao tu u. ⁴⁹Ra gha Tíí, Tirim Abom nqòðkagu tua hãa sa tsééa máá tu u, igabaga méé tu ncēm x'áé-dxoom **Jerusalemam** koe hãa, naka tua gha nxāakg'aiga síí tc'amaka guua hãa qarían hāakaguè,” tam méé.

Jeso ba ko qaò
(Mk 16:19-20; Tsee 1:9-11)

⁵⁰Kam kò tchàa za úúu tcg'òó ne, Betania khama noose nqúu ka. A ba a x'òàa ba ghùì a ts'ee-ts'ee'kg'ai ne. ⁵¹Eēm hãa a ko ts'ee-ts'ee'kg'ai ne, kam kò gane koe séèa tcg'òòè, a ba a nqarikg'ai koe qaòkaguè. ⁵²Ka ne ko dqòm Me, a kaisa qāè-tcaoan cgoa Jerusalema koe kabise. ⁵³A ne a wèè x'āè ka tempelem koe hãa, a ko Nqari ba dqòm.

JOHANE

Johanem ka góàèa qǎè tchōà ne,
Jeso Krestem ka

Téé-cookg'ai sa

Ncēes tcgāya sa Johanem ka góàèa, xгаа-xgaase-kg'aom Jesom kò ncàma hāa ba (21:20), Sebetem ka cóáse ba.

Ncēes tcgāya sa kò góàèa hāa, “nxāasega tu gha dtcòm, Jeso ba Krestem Nqarim dim Cóá Me e sa ka, a tu a gha dtcòmān ka Gam dim cg'òem koe kg'òèan úú ka” (20:31).

Johanem dis tcgāya sa ko Jesom ncēe Nqarim dim Kg'uim chōò tamase hāam ka kg'ui, Gaam ncēe kò khòè ba ii ba a ba a kò gatá cgoa x'āèa hāa ba (1:14). Are-aresa a, Jeso ba ko kái xu dàò xu cgoa kaikaguè sa (ncēe ko xùri zi x'ái zi bód: 1:1a, 1c, 14, 18, 29, 33, 34, 39, 42, 50b, 50c, 52).

Tc'āà di xòèan tcgāyas dia ko tāáka zi x'ái zi are-aresa zi Jesom, Kgoara-kg'aom Nqarim dim Cóám ncēe nqòòèa hāam di zi ka kg'ui. Xùriko zia ko gúú zi gazi x'ái zi are-aresa zi ko dùú sa nxàe sa nxàea tcg'òó.

7 zi x'ái zia ko nxàèè (2:1-12; 4:43-54; 5:1-18; 6:1-15; 6:16-21; 9:1-41; 11:1-44).

Johane ba ko cg'orò zi gúú zi ka góá, igabagam ko gazi gúú zi ka kaisase nxàe zi ma kúrúsea hāa sa. Ncēes tcgāyas di xòèa nea ko ntama ne kò ma c'èe ne khòè ne Jesom koe dtcòm a ne a Gam di ne xùri-kg'ao ne kúrú sa nxàe. Ne kò c'èe ne ncoe Me a ne a kò xguì dtcòmā ne.

Tcee xu 13-17 xu ko Jesom kò ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa cúuse tsééa xg'aes ka nxàe, èem kò qgóòèam ntcùúm ka. Gataga xu ko gaxu tcee xu nxàe, ntam kò ma Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu nxāakamaga kg'ónò tòóa hāa sa, a ghùì-ghui tcáo xua hāa, xu Gam dis x'oo sa q'ana hāa.

Còo di xu tcee xu ko Jesom kò ko qgóòès ka hēé naka Gam di xgaùèan ka hēé naka x'ooan koe tēes ka hēé naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu koe x'ooan koe tēes qǎ q'oo koe hòðsean ka hēéthēé kg'ui.

Johane ba ko kaisase chōò tama kg'ōèan dis abas Krestem koe hānas ka góá. Gane ēe ko Krestem koe dtcòm nea gha chōò tamas kg'ōè sa úú, gaas ncēe ko tshoa-tshoase a ncēeskaga hāna sa, Jn 1:12; 5:24; 17:3.

Johane ba kò ko ncēeska ta ko kg'ōèa ta q'oo koe tséekagu zi gúú zi tséekagu a ba a ko gam di zi x'ái zi kúrú: tshāan hēé, naka péréan hēé, naka x'ààn hēé, naka kòre-kg'aoan hēé, naka ghùuan hēé, naka Chōó-kg'oman hēé, naka gaan di cgùrian hēéthéé e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- qōòda mááku tama kg'uia ne:
- x'áà ne – ntcùú sa
- kg'ōè sa – x'oo sa
- tc'amaka – nqāaka
- tseegu – tshúù-ntcōa
- “Tíí Ra a” di kg'uia ne:
- Kg'ōèan dir péré Ra a (6:35)
- Nqōóm dir x'áà Ra a (8:12)
- Qāèr ghùu-kòre-kg'ao Ra a (10:11)
- X'ooan koe tēe sa hēé naka kg'ōè sa hēéthéé Ra a (11:25)
- Dàò Ra, Tseegu Ra, Kg'ōè Ra a (14:6)
- Tseegu dir Kg'om Ra a (15:1)
- Nqarim dim Cóa ba, Khóèm dim Cóa ba
- dtcòm (1:11-13; 3:16; 20:30, 31)

Tcgāyas q'oo koe hāna zi:

- Téé-cookg'ai tcgāyas di sa (1:1-18)
- Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba; tc'āà di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu (1:19-51)
- Jeso ba ko khóè ne còokg'ai koe Gam di zi x'ái zi are-are sa zi kúrú, a ba a ko xгаа-xгаа (2-12)
- Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xгаа-xгаа; Gam dim còrè ba (13-17)
- Jesom di xgàrasean hēé naka Gam dis x'oo sa hēé naka Gam di x'ooan koe tēean hēéthéé e (18-21)

Tcgāyas dis Téé-cookg'ai sa (1:1-18)

Kreste ba kg'ōèa hāam Kg'ui Me e

1 ¹Tshoa-tshoases koem kò Kg'ui ba hāna, Me kò Kg'ui ba Nqarim cgoa hāna, Me kò Kg'ui ba Nqari Me e. ²Nqarim cgoam kò tshoa-tshoases koe hāna. ³Wèés gúú sa kò Gam koe guu a kúrúè, i Gam oose

cúí gúù ga kúrùè tama, ãe kúrúsea a. ⁴Gam koe i kò kg'òèan hãa, i kò kg'òèan khòè ne di x'áà a. ⁵I ko x'áàn ntcúúan q'oo koe x'áà, i ntcúúan tàà a hãa tama.

⁶Nqarim ka kò tsééa tcg'òòèa hãam khòè ba kò hàna, cg'òèa ba kò Johane ii. ⁷X'áàn kam gha hàà nxàea tseegukagu kam kò hààraa, nxãasega ne gha wèè ne khòè ne gam koe guu a dtcòm ka. ⁸X'áàm tama me e kò ii, igabam kò hààraa, nxãasegam gha hàà x'áàn ka nxàea tseegukagu ka.

⁹Tseegu dim X'áàm, ncèe ko wèém khòè ba x'áà-x'aa ba kò nqóòmkg'ai koe hàà. ¹⁰Nqóòmkg'ai koem kò hãa, me kò nqóò ba Gam koe guu a kúrùè, igabam nqóò ba c'úù Mea. ¹¹Gam x'áé koem kò hàà, ne kò Gam x'áé di ne táá qàèse hààkagu Me. ¹²Igabam kò wèè ne ãe kò qàèse hààkagu Me ne, gane ncèe ko Gam di cg'òèan koe dtcòm ne, nxãa nem kò qarian máà, Nqarim di ne cóá ne ne gha ii ka. ¹³Ncèe ta ma q'ana hãa i ko ma cóán ábàè sa khama ne ma ábàè tama^a, cgàam ma ncàmà hãa khama tamase, kana khòèm ma ncàmà hãa khama tamase, igaba ne Nqarim koe guu a ábàèa.

¹⁴Me kò Kg'ui ba cgàa ba kúrú, a ba a gatá koe x'áè, cgómkuan hëé naka tseeguan hëéthhëé ka cg'òèa hãase. Ta kaia x'áàn Gam di bóda hãa, kaia x'áàn ncèe Xòòm koe guu a cúise ábàèam Cóám di i.

¹⁵Johane ba kò Gam ka nxàea tseegukagu, a ba a q'au a máá: “Ncèe ba kò Gam ga Me e, ncèer kò máá: ‘Gaam ãe qááa te koe ko hàà ba téé-q'ooan ka nqáé tea, tíí qanega hàà tamas cookg'ai koem kò hàna khama,’ témé ba.” ¹⁶Gam di cg'òèa hãase hãan koe ta wèéa ta ga guu a chòò tama cgómkuan hòda. ¹⁷X'áè ba kò Moshem koe guu a tcg'òòèa hãa khama, i cgómkuan hëé naka tseeguan hëéthhëé Jeso Krestem koe guua. ¹⁸Cúí khòè ga Nqari ba qanega bóò tama. Igabagam cúise ábàèam Cóám ncèe Nqari ii ba, a Xòòm dxùu koe ntcóóa-ntcòe ba, nxãa ba Nqari ba q'áakagu ta a hãa.

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba; tc'áà di xu xgaaxgaase-kg'ao xu Jesom di xu (1:19-51)

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba
(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Lk 3:1-18)

¹⁹⁻²⁰Jerusalema di xu Juta xu kò peresiti xu hëé naka tempelem koe ko hùì xu khòè xu^b hëéthhëé Johanem koe tsééa úú, síí xu gha díím ii sa tèè

a 1:13 *Ncèe ta ma q'ana i ko ma cóán ábàè sa khama ne ma ábàè tama* - Gerika sa ko máá: “ncèe c'áòan koe guu a ábàè tama ne,” témé. **b 1:19** *tempelem koe ko hùì xu khòè xu* - Gerika sa ko máá: “Lefi díis qhàòs di xu khòè xu” témé.

me ka. Me kò Johane ba tseeguan nxàe, a táá xoase e, igabam tseeguan nxàe a máá: “Tíí ra Krester tama ra a,” témé.

²¹Xu tèè me a máá: “Kháé tsi gáé nxāaska díí tsia? Elija tsia?” témé. Me máá: “Gaar tama ra a,” témé.

Xu máá: “Kháé tsi gáé gaa tsi porofiti tsi tsia, *Nqarim kò nxàea tsi?*” témé. Me xo a máá: “Eè ēe,” témé.

²²Ka xu ko nxāaska tèè me a máá: “Kháé tsia nxāaska díí tsia? Bìrí xae e naka xae ēe tsééa óá xaea hāa ne koe xoan úú. Díí tsia, ta tsi ga méé?” témé. ²³Me máá: “Tíí ra tchàa-xgóós q'oo koe ko q'aur dòm ra a, a ko máá: ‘X'aigam *Nqarim* dim dàò ba tchàno-tchanoa máá Me,’ èem porofitim Isaiam ma mééa hāa khama,” témé ra.

²⁴(Xu kò ncēe xu khòè xu Farasai xu ka tsééa tsg'òòèa hāa.) ²⁵Ka xu ko tèè me a máá: “Ncēe Krete tsi tama tsi kò ii, a Elija tsi tama tsi ii, a tsi a gataga gaa tsi porofiti tsi *Nqarim kò nxàea tsi* tama tsi ii, ne tsia ko dùús domka nxāaska *khòè ne* tsguù-tsguua máá?” témé.

²⁶Me Johane ba xo xu a máá: “Tíí ra ko tshàan cgoa tsguù-tsguu, igaba xao gaxao ēe xg'aekua xao koe téé-tēe ba c'úua hāa. ²⁷Gaam ēe tíí qáá koe ko hàà ba, ncēe Gam di nxàò tçaiian kgoara gar tc'ào tama ba,” témé.

²⁸Ncēe zi gúù zia kò Betania koe kúrúse, Jorotane ka ncíí za, ncēe Johanem kòò tsguù-tsguu koe.

Jeso ba Nqarim dim Ghùu-coa Me e

²⁹Me Johane ba xùrikom cárn ka Jeso ba bóò Me ko hàà, me máá: “Ghùu-coam Nqarim di ba tu bóò, ncēe ko hàà nqóóm di chìbian xgàm a qòò cgoa ba! ³⁰Gaam ga Me e ncēer kòò Gam ka kg'ui a ko máá: ‘Qāáa te koem ko Khòè ba hàà, ncēe téé-q'ooan ka nqáé tea ba, tíí kò qanega hàà tamas cookg'ai koem kò hàna hāa khama,’ témé ba. ³¹Tíí igabar kò díím ii sa c'úua hāa. Igabar kòò tshàan cgoa tsguù-tsguu, nxāasegam gha Iseraele ne koe x'áíè ka,” tam méé.

³²Me kò Johane ba ncēes gúù sa nxàea tseegukagu a máá: “Tc'ēe bar kò bóò Me nqarikg'ai koe guu a tcíbís khama ii a ko xōa cgae Me, a ba a kò hàà Gam koe x'áè. ³³Tíí igabar kò díím ii sa c'úua hāa. Igabam kò ēe kò tséé tea hāa, hààr gha tshàan cgoa tsguù-tsguu ka ba, bìrí te a máá: ‘Eè tsi gha Tc'ēe ba bóò Me ko Gam koe xōa, a Gam koe hāa ba, nxāa ba Gaam Tcom-tcomsam Tc'ēem cgoa gha tsguù-tsguum ga Me e,’ témé. ³⁴Ra bóòà hāa, a ra a ko nxàea tseegukagu Nqarim dim Cóm ga Me e sa,” tam méé.

Tc'àà di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu

³⁵Xùrikom cárn kam kò Johane gaicara gam di tsara xгаа-xgaase-kg'ao tsara cgoa téé-tēe. ³⁶Eēm ko *Johane ba* Jeso ba bóò Me ko qòò kam kò máá: “Ghùu-coam Nqarim di ba bóò!” témé.

³⁷Eë tsara ko xгаа-xгааe-kg'ao tsara ncëe sa kóm, ka tsara kò Jeso ba xùri. ³⁸Me Jeso ba kabise a ntcëe a bód tsara a, tsara ko xùri Me, Me tēe tsara a, a máá: “Dùu sa tsao ko qaa?” témé. Tsara xoa Me a máá: “Nda Tsi x'âèa, Rabiè?” témé. (Ncëem kg'ui ba ko 'Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè' témé, kg'uuiam kò kabìe ne). ³⁹Me birí tsara a, a máá: “Hàà naka tsoa bód,” témé. Ka tsara ko qòd cgoa Me a sí ēem kò x'âèa hãa qgáian bód, a tsara a wèém cáim ēe ba Gam cgoa dxãa. 4 di x'âe e kò ii dqòda di i.

⁴⁰Eë tsara khòe tsara ncëe kò Johane ba kóm a **Jeso ba** xùri tsara ka c'ēe ba kò Anterea me e, Simonem Peterem ka qōese ba. ⁴¹Tc'ãà dis gúus Anteream kò kúrús kam kò káfíkoem Simone ba qaa, a birí me a máá: “Mesia ba tsam hòda,” témé (ncëem kg'ui ba ko 'Kreste ba' témé, kg'uuiam kò kabìe ne). ⁴²Kam kò **Anterea ba qōesem** Simone ba Jesom koe óága, Me Jeso ba bód me a máá: “Simone tsi Johanem di tsi cóá tsi i, igaba tsi gha ncēeska Kefase ta ma tciè,” témé (ncëes cg'òè sa Petere si i **Gerika dis kg'uuis ka** a ko 'Nxōá sa' nxàe).

⁴³Xùrikom cáim kam kò Jeso ba Galilea koe qòd sa biríse. A ba a kò Filipim cgoa xg'ae, a birí me a máá: “Xùri Te,” témé. ⁴⁴Filipi ba kò Betesaida koe guua, Anterea ba hēe naka Petere ba hēéthēe tsara guua hãam x'áe ba. ⁴⁵Filipi ba ko Nataniele ba sao-xg'ae a birí a máá: “Gaam Khòem ēe xu kò ko Moshe ba hēe naka porofiti xu hēéthēe Gam ka góáa hãa ba tsam hòda hãa! Jesom Nasareta di ba, Josefam ka Cóáse ba,” témé.

⁴⁶Me Nataniele ba tēe me a máá: “Nasareta koe i ga qàè gúuan guu a tcg'oa?” témé, kam kò Filipi xoa me a máá: “Hàà naka tsam sí tsi bód,” témé.

⁴⁷Eēm ko Jeso ba Nataniele ba bód me ko hàà kam kò gam ka nxàe a máá: “Iseraelem tc'áró-tc'aro ga a ncëe e, cúí tshúù-ntcōa ga úú tama ba,” témé.

⁴⁸Me Nataniele ba birí Me a máá: “Nta Tsi ma q'ãa tea hãa?” témé. Me Jeso ba xoa me a máá: “Qanega tsi kò faia dis hiis dóm q'oo koe ntcōáa-ntcōe, me Filipi tcii tsi tamas cookg'ai koer kò bód tsi,” témé. ⁴⁹Me Nataniele xoa a máá: “Rabiè, Tsáá Tsi Nqarim di Tsi Cóá Tsi i, Tsáá Tsi X'aiga Tsi i Iseraele di Tsi,” témé.

⁵⁰Me Jeso ba xoa me a máá: “Ncãar birí tsi a máá: 'Faia dis hiis dóm q'oo koe tsi ntcōáa-ntcōe koer hòd tsia,' témé domka tsi ko dtcóm, igabaga tsi gha ncëe zi gúu zi nqáéa hãa zi bód,” témé. ⁵¹A ba a máá: “Tseegukar ko tseeguan birí xao o, a ko máá: Nqarikg'ai xao gha bód i xgobekg'amse hãa, i ko Nqarim di moengelean Khòem dim Cóám koe q'ábà xõa,” témé.

Jeso ba ko khòe ne còokg'ai koe Gam di zi x'ái zi are-are sa zi kúrú, a ba a ko xгаа-xгаа (2–12)

Jeso ba ko séèkuan dis kòès koe tshàan kabì i gōéan kúrú

2 ¹Nqoana dim cáim kas kò séèkuan dis kòe sa Kana **dim x'ám** koe kúrúse, ncëe kò Galilea koe hàna ba. Si kò Jesom ka xõd sa gaa koe

hàna. ²Me kò Jeso ba hēé naka Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu hēéthēé gaas kōès sèékuan di sa tciaa máàèa. ³Eē i ko gōéan tcào kas kò Jesom ka xōd sa bìrì Me a máá: “Gōéan ne úú tama,” témé.

⁴Me Jeso ba bìrì si a máá: “Khòè seè, kháé mèér dùú sa kúrú? Tirim x'aè ba qanega hàà ta ga hãa ka,” témé.

⁵Si Jesom ka xōd sa tséé-kg'ao xu bìrì a máá: “Eēm ko bìrì xao os gúùs wèé sa méé xao kúrú,” témé.

⁶Gaa koe xu kò nxōán cgoa kúrúèa xu káná xu 6 xu tshàan di xu téé-tēé, a xu a kò gaa koe tòdèa hãa Juta ne dis cau si i kò ii khama, xg'aàse di tshàan tòda máàse sa. Me kò wèém káná ba 100 litara khama noo tshàan úúa. ⁷Me Jeso ba bìrì xu a máá: “Káná xu tshàan cgoa cg'oèè-cg'oe,” témé. Xu cg'oèè-cg'oe xu, xu cg'oèè a síí kg'ámá xu koe téé. ⁸Me bìrì xu a máá: “Ncēeska xao xōbe naka xaoa kōès dim tc'àà-cookg'aim koe úú,” témé. Xu xōbe e a xu a síí máà me e. ⁹Eēm ko kōès dim tc'àà-cookg'ai ba tshàan ncēe gōéan koe kabièa xám, ncēm kò nda i guua hãa sa c'úúa a, (igaba xu kò tséé-kg'ao xu ncēe kò tshàan xàia hãa xu q'ana hãa nda i guua sa), kam kò sèé-kg'ao ba tcii, ¹⁰a bìrì me a máá: “Wèé ne khòè ne ko kuri kare gōéan kg'aia tcg'òd a khòè ne máà. Eē ne ko khòè ne kg'áà xg'ara, ne i ko nxāaska nxāwa ēe kare taman tcg'òdè. Igaba tsi tsáá kare gōéan ncēm x'aè ba tòda máána hãa,” témé.

¹¹Ncēe sa kò kg'aikas x'áís ga si i, Jesom ko Kana **dim x'adém** koe kúrú sa, ncēe Galilea di ba. Gam di x'áà nem kò x'áí, xu kò Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu Gam koe dtcòm.

¹²Ncēe zi gúù zi qāá q'oo koem kò **Jeso ba** Kaperenaume koe síí, Gabá hēé naka xōd sa hēé, naka qōese ga xu hēé, naka Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu hēéthēé e, ne kò gaa koe cg'orò cáman hãa.

Jeso ba ko tempele ba q'ano-q'ano
(Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46)

¹³Si kò Paseka dis kōès Juta ne di sa cúù si i, Me kò Jeso ba Jerusalema koe qōd. ¹⁴Eēm ko tempelem koe tcāà kam kò khòè ne bōd ne ko ghòèan hēé, naka ghùuan hēé naka tcíbían hēéthēé x'ámágu, ne c'ēe ne tafolean koe ntcōóa-ntcōe a ko tǎá nqóó di marian xg'ámá q'aa. ¹⁵Me kò dqùian cgoa tsám ba kúrú, a ba a wèéa ne ga tempelem koe xhàiaagu, ghùuan ga hēé naka ghòèan ga hēéthēé cgoa, a ba a ghànèa qáú marian ko xg'ámá q'aa ne di ntcōó-q'ooa ne, a ba a gane di qano marian tsai-tsai q'aa. ¹⁶A ba a ēe kò tcíbían x'ámágu ne bìrì a máá: “Eē zi gúù zi tu ncēe koe tcg'òd. Abom dim nquu ba tu tǎá x'ámágu-nquu ba kúrú guu!” témé. ¹⁷Ka xu ko Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu tc'ēe-tc'ēese ēe ko góàea hãa sa, ncēe kò máá: “Tsarim nquum di ncóóa ne ko cg'òo te,” témé sa.

¹⁸Xu kò Juta xu xōa Me a máá: “Ndakas x'áí sa Tsi gha x'áí ta a, ncēe zi gúù zi di qarian Tsi úúa hãa di sa?” témé.

¹⁹Me Jeso ba x̄ōa xu a máá: “Nc̄em tempele ba tu k̄ob̄è, nakar nqoana cáman q'oo koe tshàoa ghùì me,” témé.

²⁰Ka xu kò Juta xu máá: “Tempelem nc̄ee kò 46 kurian sèè a tshàoè ba Tsi gha Tsáá nqoana cáman q'oo koe ghùì dèè?” témé. ²¹Igabam kòo Jeso ba tc'áróba ba dim tempele ba nxàè. ²²Eēm ko x'ooan koe ghùìèa xg'ara ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ēem xg'ao mééa h̄a sa tc'ēe-tc'ēese. A xu a **Nqarim di zi** Tcgāya zi h̄éé naka Jesom kò kg'uaia h̄a kg'uiian h̄ééth̄éé d̄tcòm̄.

Jeso ba khòem ko qaa sa q'ana h̄a

²³Eēm ko Jeso ba Jerusalema koe hàn̄a, Paseka dis k̄òès dim x'aèm ka, ka ne kò kái ne khòè ne x'ái zi ēem kò kúrú zi bód̄ò, a ne a Gam dim cg'òèm koe d̄tcòm̄. ²⁴Igabam ko Jeso ba táá tcom ne, wèè ne khòè nem q'ana h̄a khama. ²⁵Gataga i kò Gam koe qaase tama, c'ēem khòèm gha c'ēe khòèan ka nxàea tseegukagu sa. Gabá kò Gam ka q'ana h̄a khòèm koe hàn̄a sa khama.

Jeso ba ko Nikodemase ba xgaa-xgaa

3 ¹Me kò c'ēem khòèm Farasai xu dim Nikodemase ta ko ma tciìè ba hàn̄a, Juta ne dim tc'āà-cookg'ai ba. ²Jesom koem kò n̄tcúú ka hàà, a hàà bìrì Me a máá: “Rabiè, Nqarim koe guua Tsi xgaa-xgaa-kg'ao Tsi i sa ta q'ana h̄a; cúí khòè ga Tsáá ko kúrú zi x'ái zi kúrúa h̄a tite, Nqarim kò gaan cgoa h̄a tama ne khama,” témé.

³Me Jeso ba x̄ōa me a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrì tsi, a ko máá: Khòèm kò k̄abase ábàè tama nem cuiskaga Nqarim di x'aian bóda h̄a tite,” témé.

⁴Me Nikodemase ba bìrì Me a máá: “Khòè ba ga kháé ntama ma ḡaeseam h̄a koe ábàè? Xòds di nc̄aan koe ba ko kháé gaicara tc̄aa, a nxāwa ábàè?” témé.

⁵Me Jeso ba x̄ōa me a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrì tsi, a ko máá: Khòèm kò tshàn̄an h̄éé naka Tc'ēe ba h̄ééth̄éé ka ábàè tama, nem cuiskaga Nqarim di x'aian koe tcana h̄a tite. ⁶Eē cḡaam ka ábàèa sa cḡaa si i, si ēe Tc'ēem ka ábàèa sa Tc'ēe si i. ⁷Táá méé tsi bìrì tsir kòo a ko máá: ‘K̄abase méé tu ábàè,’ témé ne are guu. ⁸Tc'āá ba ko gam ko tc'ēe xòè za tc'āá, tsi ko gam di ts'oo-q'ooan kóm̄, igaba tsi cuiskaga ēem guua h̄a kana ēem ko q̄òd̄ qḡaian q'āa tite. Me wèém khòèm ēe Tc'ēem ka ábàè ba gatà ii,” témé.

⁹Me Nikodemase ba x̄ōa Me a máá: “Ntama zi gha ma nc̄ee zi gúù zi kúrúse?” témé.

¹⁰Me Jeso ba x̄ōa me a máá: “Tsáá tsia Iseraele di tsi xgaa-xgaa-kg'ao tsi i, igaba tsia nc̄ee zi gúù zi ka q'āa tama? ¹¹Tseegukar ko tseeguan bìrì tsi, a ko máá: Sita q'ana h̄a zi gúù zi ka ta ko kg'ui, a ta a ko ēe ta bóda h̄a

zi ka nxàea tseegukagu, igaba tu gatu ãe ta ko gaas ka nxàea tseegukagu sa dtcòm tama. ¹²Nqóòm di zi gúú zi kar ko kg'ui cgoa tu u igaba tu dtcòm tama, ka tua gha ntama ma dtcòm, ncèè nqarikg'ai di zi gúú zi kar kòo kg'ui cgoa tu u ne? ¹³Cúí khòè ga qanega nqarikg'ai koe qadò ta ga hãa, ãe nqarikg'ai koe guu a xoana hãam oose, Khòèm dim Cóa ba, ncèè nqarikg'ai koe hãa ba.

¹⁴“Èèm kò ma Moshe tchàa-xgóós koe cg'ao ba ma ghùì khamaga ma méém Khòèm dim Cóa ba ma ghùìè, ¹⁵nakam gha nxãasega wèém **khòèm** ãe ko Gam koe dtcòm ba chòd tamas kg'òè sa úú. ¹⁶Nqari ba nqóo ba ncèeta noose ncàma hãa domkam kò Gam dim Cóám cúise ábàèa hãa ba tcg'òóa hãa khama, nxãasegam gha díím wèém ãe ko Gam koe dtcòm ba táá kaàkaguè, igabam gha chòd tamas kg'òè sa úú ka. ¹⁷Nqari ba kò Gam dim Cóám gha hàà nqóo ba xgàra ka tsééa óá Me tama, igabam kò hààm gha nqóo ba kgoara ka tsééa óá Mea hãa. ¹⁸Eè ko Gam koe dtcòm ba xgàràè tite, igaba gaam ãe Gam koe dtcòm tama ba nxãakamaga xgàràèa hãa, Nqarim dim Cóám, ncèè cúise ábàèa hãam koem kò táá dtcòm khama. ¹⁹Ncèea xgàrakus **ko ma tséé** ga a: X'áà ba kò nqóómkg'ai koe hààraa, igabaga i kò khòèan ntcùúan ncàma hãa x'áàn ka, gaan di zi tséé zia kò cg'ãè zi i domka. ²⁰Wèém khòèm ãe ko cg'ãèan kúrú ba x'áàn hòrea, a x'áàn koe hàà tite khama, nxãasega i gha gam di **cg'ãè** tsééan táá x'áíse ka. ²¹Igaba díím wèém ãe ko tseeguan kúrú ba ko x'áàn koe hàà, nxãasega i gha gam di tsééan qàèse bóòse ka, Nqarim ko ma tc'èe khamam ma kúrú hãa sa,” tam méé.

Jeso ba hëé naka Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba hëéthéé e

²²Ncèè zi gúú zi qãá q'oo koe xu kò Jeso ba hëé naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hëéthéé xu Jutea dim nqóóm koe qòd. Gaa koem kò síí gaxu cgoa ão, a ba a **khòè ne** tcguù-tcguu. ²³Me kò théé Johane ba Ainone koe **khòè ne** tcguù-tcguu, ncèè kò Salime dim x'áém ka cúuse hãam x'áé ba, gaa koe i kò tshàan kái i khama, ne kòo khòè ne gaa koe qòda tcguù-tcguuè. ²⁴Johane ba kò qanega qáé-nquus koe tcààè ta ga hãa khama.

²⁵Xu kò Johanem di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu c'èem Jutam cgoa q'ano-q'anosean dis ntcoeku sa ghùì. ²⁶Ka xu kò Johanem koe síí, a birí me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao tseè, ãe kò tsáá cgoa Jorotane ka ncíí za hànám Khòè ba, ãe tsi kò Gam ka nxàea tseegukagua hãa ba ko ncèeska **khòè ne** tcguù-tcguu, i ko wèè khòèan Gam koe síí,” témé.

²⁷Me Johane ba xòa xu a máá: “Khòè ba cuiskaga cúí gúú ga q'òda hãa tite, nqarikg'ai koem kò guu naka máàè e tama ne. ²⁸Gaxao igaba xao ga tíí ka nxàea tseegukagu ãer kòo máá: ‘Tíí ra Krester tama ra a, igaba ra Gam ko hààs cookg'ai koe tsééa tcg'òòèa hãa,’ témé ka. ²⁹Eè sèè-kg'aos cgoa hàna ba sèè-kg'ao me e, me sèè-kg'aom dim tcáràm ãe téé

a ko komsana me ba ko kaisase séè-kg'aom dim dòm ba qǎè-tcaoa máá. Gaa domka i ncēeska tiri qǎè-tcaoan cg'òèa hǎa. ³⁰Gam di cgáéan méé i kaisase càùse, naka i tiri cg'áré-cg'árésean kaisase nqǎaka síí,” tam méé.

³¹Eē tc'amaka guua ba wèè ne ka tc'amaka hàna. Eē nqǒómkg'ai koe guua ba nqǒómkg'ai di me e a ko nqǒómkg'ai di zi gúú zi ka kg'ui. Eē nqarikg'ai koe guua hǎa ba wèè ne tc'amkg'ai koe hàna. ³²Eēm bóda hǎa, a kómá hǎa gúúa nem ko nxàea tseegukagu, igaba i cúí khòè ga Gam ko nxàea tseegukagu sa dtcòm tama. ³³Khòèm ēe ko Gam ko nxàea tseegukagu sa dtcòm ba ko Nqari ba tseegu di Me e sa nxàea tcg'òó. ³⁴Eēm Nqari ba tsééa tcg'òòá hǎa ba ko Nqarim di kg'uian kg'ui khama, tc'ǎò-tc'ǎo sa nqáéa hǎasem ko Nqari ba Tc'ēe ba máá **Me** khama. ³⁵Xòò ba Gam dim Cóa ba ncàma hǎa, a wèè zi gúú zi Gam tshàù q'oo koe tcana hǎa. ³⁶Díím wèém ēe ko Cóám koe dtcòm ba chòò tamas kg'òè sa úúá hǎa, igaba ēe ko Cóa ba xguì ba cuiskaga kg'òèan hòò tite, i gha Nqarim di xgòàn gaam koe hǎa.

Jeso ba ko Samaria dis khòès cgoa kg'ui

4 ¹⁻³Jeso ba kò kái xгаа-xgaase-kg'aosan kúú, a ba a Johane ba nqáéa hǎase kái ne khòè ne tcguù-tcguu. Xu kò Farasai xu ncēe sa kóm. (Igabam ko Jeso ba tcguù-tcguu tama, xu kòò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ko tcguù-tcguu.) Eēm ko Jeso ba ēe kò nxàèè sa kóm, kam kò Jutea koe guu a ba a gaicara Galilea koe kabise kg'oana.

⁴Samaria dim nqǒóm koe méém tcana tcg'oas gúú si i kò ii. ⁵Me Samaria koe hànam x'áé-coam Sikare ta ko ma tcièm koe síí tcǎà, c'ēem xháràm Jakobem kò cóásem Josefa ba máà hǎam koe. ⁶Me kò Jakobem dim tsàù ba gaa koe hǎa. Me kò Jeso ba qáòs qòòs koem guua hǎa khama xhòea hǎa, khamam kò gaam tsàùm qàe koe síí ntcóóa-ntcòe, koaba nqáè e kò ii.

⁷Si ko Samaria dis khòè sa gaa koe hàà, tshàa nes gha hàà xài ka, Me Jeso ba bìrí si a máá: “Tshàan au Ter kg'áà,” témé. ⁸(Xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu x'ám koe tcana hǎa, síí xu gha tc'òoan x'ámá ka.) ⁹Si Samaria dis khòè sa bìrí Me a máá: “Tsáá Tsi Juta Tsi i, ra tíí Samaria dir khòè ra a. Ka Tsia ga nxāaska ntama ma tshàan dtcàrà te?” témé. Juta ne hēè naka Samaria ne hēéthēéa ko xg'ae qgáia káà a khama.

¹⁰Me Jeso ba xǒa si a máá: “Nqarim dis máàku sa si kò q'ana hǎa ne, a Díím ko dtcàrà si sa q'ana hǎa, ne si ga ko sáá dtcàrà Mea hǎa, Me ga kò kg'òèan di tshàan máà sia hǎa,” témé. ¹¹Si khòè sa bìrí Me a máá: “X'aigàè, xài cgoa Tsi ga gàba Tsi úú tama, me tsàù ba nqúú q'ane me e. Ka Tsia ko nxāaska gaa kg'òèan di tshàan nda hòò? ¹²A Tsáá Tsia gatá ka xòòm Jakobem ka kaia hǎa, ncēe kò tsàù ba máà ta ba, i kò gabá hēè, naka gam ka cóáse ga xu hēè, naka gam di kg'oo-coan hēéthēè gam koe kg'áà ba?” témé.

¹³Me Jeso ba x̄o si a máá: “Wèém khòèm nc̄e tshàan ko kg'áà ba gha gaicara cáám. ¹⁴Igaba díim wèém ēe gha tshàan ēer gha máà me kg'áà ba gaicara ch̄ò tamase cáma h̄a tite. Igaba wèém ēer gha ko nc̄e tshàan máàm koe i gha ch̄ò tamase kg'òès di tshàan di tsgòrèan kúrúse,” tam méé. ¹⁵Si khòè sa bìrì Me a máá: “X'aigaè, nc̄e tshàan máà te, nakar gha nx̄asega táá gaicara cáám guu, naka ra nx̄asega nc̄e koe hàà x̄àian ka táá nc̄eta noom dàò ba q̄ò guu,” témé.

¹⁶Me Jeso ba bìrì si a máá: “Q̄ò naka sia sí sarim khòè ba tcii na kabise na hàà,” témé. ¹⁷Si khòè sa x̄o Me a máá: “Khòè bar úú tama,” témé.

Me Jeso ba bìrì si a máá: “Tseegu si ko, ēe si ko máá, khòè ba si úú tama, témé ka. ¹⁸5 xu khòè xu si kò úúa h̄a, igaba si nc̄eska úúam khòè ba sarim tama me e. Eē si ko nx̄aè gúùa nea tseegu u,” témé. ¹⁹Si khòè sa bìrì Me a máá: “X'aigaè, Tsáá Tsia porofiti Tsi i sar ko bóò. ²⁰Gatá ka x̄òò ga xua kòò nc̄em x̄àbim koe còrè, igaba tu ko gatu máá, Jerusalema ba gaam qḡaim gaa koe méé ta còrèm ga me e, témé,” tas méé.

²¹Me Jeso ba bìrì si a máá: “Khòè seè, dtcòm ēer ko méés gúù sa: X'aè ba ko hàà nc̄em x̄àbim koe kana Jerusalema koe ga igaba tu Abo ba còrèa h̄a tite ba ke. ²²Gatu Samaria tua kò c'úua tu h̄a gúùan còrè, ta ko sita **Juta ta** q'ana ta h̄a sa còrè, kgoarasea nea Juta ne koe guua h̄a khama. ²³Igabam ko x'aè ba hàà, a nx̄aakamaga hààraa, nc̄e tseeguan di dqòm-kg'aoan gha Tc'ēem koe h̄éè naka tseeguan koe h̄ééth̄éè Abo ba dqòm ba. Abo ba ko gatá ii ne dqòm-kg'ao ne qaa khama. ²⁴Nqari ba Tc'ēe Me e, ke méé ne Gam di ne dqòm-kg'ao ne Tc'ēe ba h̄éè naka tseeguan koe h̄ééth̄éè dqòm Me,” tam méé. ²⁵Si khòè sa bìrì Me a máá: “Mesiam Krete ta ko ma tciiè ba ko hàà sar q'ana h̄a. Eēm ko hàà nem gha hàà wèè zi gúù zi ka bìrì ta a,” témé.

²⁶Me Jeso ba x̄o si a máá: “Tíí nc̄e ko sáá cgoa kg'ui Ra gar ga Ra a,” témé.

²⁷Xu gaa x'aè kaga Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu kabise. Eē xu ko hàà ka xu kò sao-xg'ae Me Me h̄a a ko khòès cgoa kg'ui xu are. Igaba i ko táá cúúa xu ga tèè a máá: “Dùú sa Tsi ko qaa?” kana “Dùús domka Tsia ko gas cgoa kg'ui?” témé.

²⁸Kas ko gas dim ḡabam x̄ai cgoa di ba guu, a sa a x'áé-dxoom koe kabise a sí khòè ne bìrì a máá: ²⁹“Hàà naka sí wèè zi gúù zi ēer kúrúa h̄a zi ka bìrì tea h̄am Khòè ba bóò. A Gaam Krestem ga ba ga ii?” témé. ³⁰Ne x'áé-dxoom koe guu a ne a Gam koe sí.

³¹Xu gaa x'aè kaga Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu Gam cgoa kg'ui a máá: “Xgaaxgaaxgaase-kg'aoè, tc'óó,” témé. ³²Me bìrì xu a máá: “Tc'óó Ra gha tc'óoa ner Tíí úúa h̄a, gaxao ka c'úùèa h̄a a,” témé. ³³Xu xgaaxgaase-kg'ao xu xóé a bìrìku a máá: “Nc̄a i gáé c'ēe khòèan tc'óoan óága máá Me?” témé.

³⁴ Me Jeso ba bìrì xu a máá: “Tiri tc'òoa nea Gaam ãe tséé Tea hãam ko tc'ãe sa kúrú si i, naka Gam dis tséé sa xg'ara-xg'ara sa hēéthēé e. ³⁵ Ncēeta tu gáé gatú mée tama: ‘4 nxoea nea qàua hãa, me ko nxãwa x'aèm tc'òoan mée i khòàè di ba hàà,’ témé tama? Bòd, bìrì xao or ko, ghùì-kg'ai xao naka bóòd xhàrà ma x'ãéa hãa, a i a khòàè i gha sa tééa máána hãa. ³⁶ Eë ko tc'òoan khòá ba ko surutaè, a ba a ko chòd tamas kg'òès di tc'áròan sáà-xg'ae, tsara gha nxãasega ãe ko xhàrà ba hēé naka ãe kò khòá ba hēéthēé tsara xg'ae a qãè-tcao. ³⁷ Ncēem kg'ui ba tseegu me e khama, ncēe ko máá: ‘C'ãe ba ko xhàrà, me ko c'ãe ba khòá!’ témé ba. ³⁸ Tséé xaoa Ra hãa, síí xao gha ãe xao tséé tama koe khòá ka. C'ãe nea gaa koe tsééa hãa, xao ko gaxao gane di tsééan koe tcuú,” tam mée.

³⁹ Ne kò kái ne Samaria ne ãem x'áé-dxoom di ne Gam koe dtcòm, kg'uim khòès kò nxàea tseegukagua hãam domka, ncēe kòo máá: “Wèè zi gúú zi ãer kúrú hãa zi kam bìrì tea hãa,” témé ba. ⁴⁰ Eë ne ko Samaria ne Gam koe hàà, ka ne kò dtcàrà Me gane cgoam gha hãa sa, Me cáím cáíman hãa cgoa ne.

⁴¹ Ne kò Gam di kg'uiian domka kaisase kái ne dtcòm. ⁴² A ne a khòè sa bìrì a máá: “Ncēeska ta ãe si nxàea hãa gúúan domka cúí dtcòm tama, igaba ta ncãa kómá mááse Me, a ta a ncēem khòè ba nqòóm dim Kgoara-kg'ao Me e sa ncēeska q'ana hãa,” ta ne mée.

⁴³ Eë tsara cáím tsara qáá q'oo koem kò gaa koe tcg'oa a Galilea koe qòd. ⁴⁴ (Jeso ba kò Gam ka nxàea tseegukagua hãa, porofiti ba gam dim x'áém koe dtcòm mée tamam khòè me e sa khama.) ⁴⁵ Eëm ko Galilea koe tcãà, ka ne kò Galilea di ne khòè ne qãèse hààkagu Me. Wèè zi gúú zi ãem kò Jerusalema koe kòès dim cáím ka kúrú hãa zi ne kò bóòa hãa khama, gane igaba ne ko gaas kòès koe hààraa khama.

Jeso ba ko x'aiga-coam dim cóá ba qãèkagu

⁴⁶ Gaiam kò Kana **dim x'áém** koe síí Galilea di i, ncēe gaa koem kò tshàan kúrú i gòé ii koe. Me kò Kaperenaume koe c'ãem tc'ãà-cookg'ai ba hãa, ncēe gam dim cóám kòo tsàa ba. ⁴⁷ Eëm ko Jeso ba Jutea koe guu a Galilea koe hààraa hãa sa kóm, kam kò Gam koe síí a dtcàrà Me, hààm gha gam dim cóá ba kg'òèkagu ka, ncēe ko x'oos qàe koe hãa ba.

⁴⁸ Me Jeso ba bìrì me a máá: “X'ái zi hēé naka are-aresa zi gúú zi hēéthēé tu kò bóòd tama ne tu cuis-kaga dtcòm tite,” témé. ⁴⁹ Me x'aiga-coa ba bìrì Me a máá: “X'aigaè, cóám tirim x'óó tamas cookg'ai koe hàà,” témé.

⁵⁰ Me Jeso ba xoa me a máá: “Tsarim cóá ba gha kg'òè ke qòd,” témé. Me khòè ba ãem Jeso ba bìrì mea kg'uiian dtcòm, a ba a qòd. ⁵¹ Qanegam dàòm q'oo koe hãa a ko qòd, ka xu kò gam di xu qãà xu qãè tchòàn gam dim cóá ba kg'òèa hãa di cgoa hàà xg'ae cgoa me. ⁵² Me dùútsa x'aèm kam kò cóá ba qãè sa tèè xu, xu bìrì me a máá: “Ncēe ncãa nqáém cáím

ka i ncāa tcìan guu me, koaba di x'aè ka,” témé. ⁵³Me kò cóám ka xòð ba nxāaska q'ana hāa gaam x'aèm ēem ka gam kò Jeso ba bīrī mea hāa a máá: “Tsarim cóá ba gha kg'òè,” témé sa. Ka ne kò gabá hēé naka gam dim nquum di ne wèè ne hēéthēé dtcòm.

⁵⁴Ncēea kò cām dis x'áís ga si i, Jesom kò Jutea koe guu a Galilea koe hàà kam kò kúrúa hāa sa.

Jeso ba ko khòè ba tèbem koe qāèkagu

5 ¹Ncēe zi gúù zi qāá q'oo koem kò Jeso ba Jerusalema koe qòð, c'ēes kōès Juta ne di sa kò gaa koe hàna khama. ²Nxāaskas kò Jerusalema koe heke-kg'ám sa hàna, ncēe kò ‘Ghùuan dis Heke-kg'ám sa’ ta ma tcièe sa. Me kò ncēes heke-kg'ám qàe koe tèbe ba hāa, Hebera dis kg'uis ka ko ‘Betesata’ ta ma tcièe ba, 5 zi xàð-xao zi kò úúa hāa ba. ³Gaa zi xàð-xao zi koe ne kò káí ne khòè ne tsàako ne hāa, káà tcgáí ne hēé naka qòð tama ne hēé naka nqoara ne hēéthēé e. ⁴ ⁵Nxāaskam kò c'ēm khòè ba gaa koe hàna, 38 kurian kòò úú a kò tsàa ba. ⁶Eēm ko Jeso ba bódò me, me gaa koe xóé-xòe, kam kò ncísem tsàara hāa sa bóða q'āa, a tèè me a máá: “A qāè kg'oana tsia?” témé. ⁷Me ēem tcìi-khoe ba xoa me a máá: “X'aigàè, cúí khòè gar úú tama ēem kòò tshàa ba kòbi-kòbise ne gha gaam koe tcāà te e. Eēr kò tcāà kg'oana ne i ko c'ēe khòèan tíí ka tc'āà a tcāà,” tam méé.

⁸Me Jeso ba bīrī me a máá: “Tēe naka tsarim tcoà ba sèè naka tsia qòð,” témé. ⁹Me gaam khòè ba kúúga qāè. A ba a gam dim tcoà ba sèè, a qòð.

Eēm cām ba kò Sabata dim cām me e. ¹⁰Ka xu kò Juta xu ēe ko qāèkaguèam khòè ba bīrī a máá: “Sabata dim cām me e khama tsi tsarim tcoà ba tsi ga sèè sa kgoara máàè tama,” témé. ¹¹Me xoa xu a máá: “Khòèm ēe qāèkagu tea ba ncāa bīrī te a máá: ‘Tsarim tcoà ba sèè naka tsia qòð,’ témé,” tam méé. ¹²Ka xu kò tèè me a máá: “Díí ba ēem khòè ba ncēe ko máá, tcoà ba méé tsi sèè naka qòð, témé ba?” ta xu méé. ¹³Igabam kò ēe qāèkaguèam khòè ba c'úúa hāa díí Me e kò ii sa, Jeso ba kò qòða hāa, ne kò gataga gaam qgáim koe kò hāa ne khòè ne káí ne e thēé khama.

¹⁴Eē zi gúù zi qāá q'oo koem kò Jeso ba tempelem koe sao-xg'ae me, a bīrī me a máá: “Bódò, ncēeska tsi qāè tsi i. Táá méé tsi gaicara chibian kúrú guu, nxāasega i gha kaisase cg'āè gúúan táá kúrúse cgae tsi ka,” témé. ¹⁵Me gaam khòè ba tcg'oa, a síí Juta xu bīrī, Jeso Me e kò ii, ncēe kò qāèkagu mea hāa ba sa.

c 5:4 C'ēe zi tcgāya zi Gerika di zi ncēe xùri ko kg'uiian úúa: “a ne a ko tshàan di kòbi-kòbisean qāè. ⁴ Moengele ba ko kuri c'ēe x'aè ka gaam tshàam koe xōa, a tshàan kòbi-kòbi khama. Me ēe tc'āà a tshàam koe hààraam khòè ba tcāà a wèès tcìis ēem ga úúa hāas koe qāèkaguè, ēe i ko tshàan kòbi-kòbiè ka.”

¹⁶Ka xu kò gaas kaga Juta xu *tshoa-tshoa a* Jeso ba xgàra, Sabata dim cárn kam kò ncēe zi tséé zi kúrúa hãa khama. ¹⁷Me Jeso ba bíri ne a máá: “Tirim Abo ba ko wèé x'aè ka tséé, ncēeskaga igaba, Ra ko Tíí igaba thée tséé,” témé.

¹⁸Gaa domkaga ne kò Juta ne cg'õo Me ne gham dàò ba kaisase tcg'aì-tcaoa hãase qaa, Sabata dim cárn di x'àèan cúim kò khóá tama, igabam kò thée máá, Nqari ba Gam ka Xòdm tc'áró-tc'aro Me e, ta mééa, a kòo Nqarim cgoa tc'ãò-tc'ãose.

Jesom di qaria ne

¹⁹Me Jeso ba xõa ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan bíri tu u, a ko máá: Cuisagam Cóa ba c'èe gúù cúí ga kúrúa hãa tite, igabam gha ãem ko Xòd ba bóò Me ko kúrús cúí sa kúrú. Wèés ãem ko Xòd ba kúrú sam ko Cóa ba gataga thée kúrú khama. ²⁰Xòd ba Cóa ba ncàma hãa, a ko wèé zi ãem ko kúrú zi x'áí Me. A ba a gha ncēe zi tséé zi ka kaia hãa zi *tséé zi x'áí* Me, nxãasega tu gha are ka. ²¹Eẽm ko Xòd ba ãe x'óóa hãa ne ghùì a kg'òèkagu khamagam gha ma Cóa ba ãem ncàma hãa ne kg'òèkagu. ²²Abo ba cúí khóè ga xgàra tama, igabam Cóaše ba wèé qarian xgàran di máàna hãa, ²³nxãasega ne gha wèéa ne ga Cóa ba tcom ka, ãe ne ma Xòd ba tcoma hãa khamaga ma. Eẽ Cóa ba tcom tama nea Xòdm ãe tséé Mea hãa ba tcom tama.

²⁴“Tseegukar ko tseeguan bíri tu u, a ko máá: Eẽ ko Tiri kg'uiian komsana, a ko Gaam ãe tséé Tea hãam koe dtcòm, ba chòd tamas kg'òè sa úúa hãa, a xgàrakuan koe tcàà tite, igabam x'ooan koe tcg'oara hãa, a kg'òèan koe tcana hãa. ²⁵Tseegukar ko tseeguan bíri tu u, a ko máá: X'aè ba ko hàà, a nxãakamaga hààra xg'araa, ãe x'óóa hãa ne gha Nqarim dim Cóm dim dòm ba kóm ba, ne gha gane ãe ko kóm Me ne kg'òè. ²⁶Eẽm ma Xòd ba ma Gam ka kg'òèan úúa hãa khamagam gataga thée Cóaše ba qarian máàna hãa, Gam kam gha kg'òèan úú di i. ²⁷A ba a *Cóa ba* xgàram gha di qarian máàna hãa, Khóèm dim Cóa Me e khama. ²⁸Táá méé tu ncēes gúús ka arekaguè guu, x'aè ba ko hàà wèé ne ãe tc'ám zi koe hàna ne gha Gam dim dòm ba kóm ba ke, ²⁹a ne a gha *gane di zi tc'ám zi koe* tcg'oa: ãe kò qàèan kúrúa hãa ne gha tēe a kg'òè, ne gha ãe kò cg'ãèan kúrúa hãa ne tēe a xgàràè. ³⁰Tíí ra cúí gúù ga cúía kúrúa hãa tite. Eẽr ko ma Abom koe ma kóm khamar ko ma xgàra, i Tiri xgàra-q'ooan tchàno o, Tíí ko tc'èe sar qaa tama, igabar ko ãe tséé Tea hãam ko tc'èe sa kúrú khama.

Jesom ka nxàea tseegukagua ne

³¹“Tíí kar kòo nxàea tseegukagua mááše nes Tiris nxàea tseegukagu sa cuisaga tseegu di sa ii tite. ³²C'èe ba hàna ãe ko Tíí ka nxàea tseegukagu ba, Ra q'ana hãa ãem gha ko Tíí ka nxàea tseegukagus kg'ui sa tseegu di

si i sa. ³³Johanem koe tu kò khòèan tsééa úú, me kò síí tseeguan nxàea tseegukagu. ³⁴Khòèan di nxàea tseegukagua ner ko dtcòmš tama si i, igabar ko ncêe zi gúú zi kg'ui, kgoarae tu gha ka. ³⁵Johane ba kò x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúùs k̄aruko a ko x'áàs khama ii, tu kò x'aè-coam ka tu gha gam di x'áàn koe q̄àè-tcao sa tc'êe.

³⁶“Nxàea tseegukagu sar úúa, ncêe Johanem dis kaga kaia hãa sa. Ncêe zi tséé zim Abo ba máà Tea hãa, xg'ara-xg'ara zir gha ka, gazi ncêer ko kúrú zi ko Tíí ka nxàea tseegukagu khama, Abom tséé Tea hãa sa. ³⁷Abom ncêe tséé Tea hãa ba Tíí ka nxàea tseegukagua hãa. Tu gatu qanega dòma ba kóm ta ga hãa, kana kg'áí ba igabaga tu bòd ta ga hãa. ³⁸Gam di kg'uiian igaba i gatu koe hãa tama, ãem tsééa hãa ba tu dtcòmš tama khama. ³⁹**Nqarim di zi** Tcgäya zi tu ko kaisase bòd q'oo, gatua tc'êea máá, gazi koe tu gha chòd tamas kg'òè sa hòd, ta tc'êea khama. Igabaga zi ko **êe zi Tcgäya zi** Tíí ka nxàea tseegukagu. ⁴⁰Igabaga tu ko Tíí koe hààn xguì, hàà tu gha kg'òèan hòd ka.

⁴¹“Dqom̄kua ner khòèan koe qaa tama. ⁴²Igabar q'ana hãa nta ii tu khòè tu u sa, Nqarim di ncàm̄kuan tcáóa tu q'oo koe úú tama tu. ⁴³Abom dim cg'òèm cgoar hààraa, igaba tu kò táá sèea mááse Te. Igabaga ncèè c'èem khòèm kòd gam di cg'òèan cgoa hàà ne tu ko sèea mááse me. ⁴⁴Nta tu gha ma dtcòm, ncèè gatu ka c'èea ne koe cúíga tu kòd dqom̄an qaara mááse, a tu a Nqarim cúím koe guua hãa dqom̄an qaa tama ne?

⁴⁵“Igaba méé tu táá tc'êea máá, Nqarim cookg'ai koer gha Tíí chibi-chibi tu u, ta tc'êea guu. Gatua gha chibi-chibi tu um khòè ba Moshe me e, gatu di nqòdàn tu gam koe tòóa hãa ba. ⁴⁶Ncèè Moshe ba tu kò dtcòmš hãa, ne tu ga kò Tíí thèè dtcòmš Tea hãa, Tíí kam góáa hãa khama. ⁴⁷Igaba ncèè gam góáa hãa zi tu kò dtcòmš tama, ne tua gha nxāaska Tíí ko méé zi ntama dtcòmš?” tam Jeso ba méé.

Jeso ba ko 5,000 ne khòè ne tc'òókagu
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)

6 ¹Ncèe zi gúú zi q̄á q'oo koem kò Jeso ba Galilea dim tshàam ka c'êe xòèa ba za tchoaba, ncêe Tiberia di ta kòd ma tciiè e. ²Si kò kaias xg'aes khòè ne di sa xùri Me, ãe kòd tsàa ne khòè ne koem kò kúrú zi x'áí zi ne kò bòd khama. ³Me Jeso ba xàbim di c'êe xòèa ba za q'ábà qaò, a síí Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu cgoa gaa koe ntcóó. ⁴Si kò Juta ne dis kòès Paseka di sa cúú si i.

⁵Eèm ko Jeso ba ghùì-kg'ai a ko kaias xg'aes khòè ne di sa bòd si ko Gam koe hàà, kam kò Filipi ba bìrí a máá: “Nda xae gha síí péréan x'ámá, ncêe ne khòè ne gha hàà tc'òó o?” témé. ⁶(Ncèetam ko ma kúrúa bóda ba domka tèe me, tc'êea ba koem kò nxāakamaga q'ana hãa dùú sam gha kúrú sa khama.)

⁷Me Filipi ba xòa Me a máá: “Khòèm ko 8 nxoean q'oo koe gàbakaguè maria ne cuiskaga tc'ãò tite, ncèeta noo ne khòè ne tc'òókagua ne!” témé.

⁸Me Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu ka c'ëem Anteream ncëe Simonem Peterem ka káimkhoe ba kg'ui a máá: ⁹“C'ëem cóá ba ncëe koe hãa, 5 xu péré xu hëe naka cáim x'aù tsara hëéthëe qgóóa hãa ba, ka sa ncëe sa dùú cgáe saa ncëeta noo ne khòe ne koe?” témé.

¹⁰Me Jeso ba máá: “Khòe ne xao birí naka ne ntcóó,” témé. Káí dcãa nea kò ìem qgáim koe hãa khama. Ne kò wèe ne khòe ne ntcóó, 5,000 khama noo xu khòe xu u kò ii. ¹¹Me Jeso ba nxãaska péré xu sée, a ba a Nqari ba qãe-tcaoa máá, a khòe ne ìe koe kò ntcóóa-ntcòe ne máà xu, ne kò ìe ne ko ma tc'ëe khama ma tc'óó. A ba a kò x'aùan ka thëe gataga hëe.

¹²Eë ne ko wèe ne tc'óóa xg'ara a ko xg'ãa, kam kò Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu birí a máá: “Sàà xg'ae péré qàmàn ìe qaùu hãa a, naka i gha nxãasega táá cúí gúú ga ncoìe guu,” témé. ¹³Xu kò ìe khòe ne ka kò tc'óóa qaùe péréan ka 12 xu q'ore xu péré qàmàn di xu tcãa, xu cg'oè, ìe xu péré xu 5 xu koe guu a.

¹⁴Eë ne ko khòe ne x'áís ìem kò Jeso ba kúrúu hãa sa bóò, ka ne ko tshoa-tshoa a máá: “Tseegukagam Gaam porofitim ga Me e nqóóm koe ga ko hàà ba,” témé. ¹⁵Me kò Jeso ba, hàà ne ko kgãa ka sée a x'aiga ba kúrú Me sa nxãakamaga q'ana hãa, khamam kò tcg'oaragu ne a xàbim koe qòò.

Jeso ba ko tshàam tc'amkg'ai koe qòò

(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)

¹⁶Eë i ko dqòa ka xu kò Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu tshàam koe qòò, ¹⁷a xu a síí dxòrom koe tcãa a tshàa ba tchoaba a Kaperenaume koe qòò. Ntcúú u kò ii, Me kò Jeso ba qanega hàà cgae xu ta ga hãa. ¹⁸Tshàa ne kò kòbi-kòbise, kaim tc'áá ba kòo tc'áá khama. ¹⁹Eë xu ko 5 kana 6 di qád-q'ooan khama noo kilomitaran qòò, ka xu kò Jeso ba bóò Me tshàam tc'amkg'ai koe ko náá qòò, a ko dxòrom koe cúú, ka xu kò q'ae. ²⁰Igabam kò birí xu a máá: “Tíí Ra a. Ke xao táá q'ád guu,” témé. ²¹Ka xu kò dxòrom koem gha gaxu cgoa hãa sa qãe-tcaoa máána hãa, igabam kò dxòro ba ìe xu kòo qòòm nqóóm koe kúúga síí tcãa, a síí gómankg'ai koe téé.

²²Xùrikom cáim kas kò khòe ne dis xg'aes ìe kò tshàam ka ncíí za hãa sa cúim dxòro ba hãa sa bóò, Me Jeso ba qanega Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu cgoa gaam koe tcãa ta ga hãa, igaba xu kò xгаа-xгааse-kg'ao xu cuiaga qòò hãa sa. ²³Nxãaska xu kò c'ëe xu dxòro xu Tiberia koe guua hãa xu, ìem kò X'aiga ba péréan qãe-tcaoa máá xg'ara si xg'ae sa ntcóó a ko tc'óó qgáì qàe ka cúuse hàà. ²⁴Eës ko khòe ne dis xg'ae sa Jesom káà ii, xu Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu thëe káà xu u sa bóò q'ãa, ka ne kò dxòro xu koe tcãa a ne a Kaperenaume koe qòò, a síí Jeso ba qaa.

Jeso ba kg'òèan dim Péré Me e

²⁵Eë ne ko tshàam ka ncíí za síí sao-xg'ae Me ka ne kò tèè Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, ncëe koe Tsi n-cáma hààraa?” témé.

²⁶ Me Jeso ba x̣ọa ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: X'ái zi tu bōda hāa domka tu qaa Te tama, igabaga tu péréan tc'óó a xg'áà hāa domka a. ²⁷Táá méé tu kaako tc'óoan tséé-kg'am guu, igaba méé tu chōd tamas kg'òès koe gha hāa tc'óoan tséé-kg'am, Khòem dim Cóm gha máà tu u. Nqarim Abo ba Gam koe x'ái sa tòda hāa **Gaam dim cóám ù di sa,**” tam méé.

²⁸ Ka ne ko nxāaska tèè Me a máá: “Dùú sa ta gha kúrú, a nxāasega Nqarim ko tc'ée sa kúrú?” ta ne méé.

²⁹ Me Jeso ba x̣ọa ne a máá: “Nqarim ko tc'ée sa ncēe si i: Gaam ěem tsééa hāam koe tu gha dtcòm si i,” témé. ³⁰ Ka ne kò nxāaska x̣ọa Me a máá: “Dùútsa x'ái sa Tsi gha Tsáá kháé kúrú, ta nxāasega bód a Tsáá koe dtcòm? Dùú sa Tsi gha kúrú? ³¹ Gatá ka xōd ga nea ko tchàa-xg'óós koe Mana **ta ko ma tciè péréan** tc'óó. Ncēe i ma góásea a ko máá: ‘Nqarikg'ai koe guua hāa péré nem kò máà ne ne tc'óó,’ témé khamaga ma,” ta ne méé.

³² Me Jeso ba birí ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: Moshem tama me e kò ii, ěe nqarikg'ai koe guua hāa péréan máà tu ua ba, igaba Abo Me e kò ii, ěe tseegu di péréan nqarikg'ai koe guua hāa máà tu ua ba. ³³ Nqarim di péréa ne Gaam ěe nqarikg'ai koe guu a xoana hāam ga Me e khama, nqōó ba kg'òèan máana hāa ba,” tam méé.

³⁴ Ne birí Me a máá: “X'aigaè, ěe péréan wèè cáń ka máà ta a,” témé.

³⁵ Me Jeso ba birí ne a máá: “Tíí Ra kg'òèan dir Péré Ra a. Díím wèém ěe ko Tíí koe hàà ba cuiskaga xàbà hāa tite, me díím wèém ěe ko Tíí koe dtcòm ba cuiskaga gaicara cáńa hāa tite. ³⁶ Igaba ěer ma birí tua khama: bód Tea tu hāa igaba tu qanega dtcòm tama. ³⁷ Wèém **khòem** ěem Abo ba máà Tea hāa ba gha Tíí koe hàà, Ra díím wèém ěe gha ko Tíí koe hàà ba tchàa koe aagua hāa tite. ³⁸ Nqarikg'ai koer guu a xoana hāa, hààr gha Tíí ko tc'ée sa kúrú ka tamase, igaba ěe tséé Tea hāam ko tc'ée sar gha hàà kúrú ka khama. ³⁹ Ncēea Gaam ěe tséé Tea hāam ko tc'ees ga si i: **wèé ne khòè ne** ěem máà Tea hāa ne ka méém táá cúím ga ba aaguse guu, igaba méém còo dim cáń ka ghùìè. ⁴⁰ Ncēea Abom ko ma tc'ée ga a khama: Wèém ěe ko Cóm ba bód, a ko Gam koe dtcòm ba gha chōd tamas kg'òè sa úú. Ra gha nxāaska Tíí còo dim cáń ka x'ooan koe ghùì me,” tam méé.

⁴¹ Ne kò Juta ne tshoa-tshoa a Gam ka kg'ui-kg'uisse, ncēetam kò méé a máá: “Tíí Ra nqarikg'ai koe guu a xoana hāar Péré Ra a,” ta mééa hāa khama. ⁴² A ne a máá: “Ncēe ba gáé Jesom tama baa, Josefam ka Cómase ba, ncēe xōd ba hēé naka xōd sa hēéthéé khara ta q'ana hāa ba? Ntama ba gha ncēeska máá: ‘Nqarikg'ai koer guu a xoana hāa,’ témé?” ta ne méé.

⁴³ Me Jeso ba x̣ọa ne a máá: “Táá tu gatu ka kg'ui-kg'uisse guu. ⁴⁴ Cúí khòè ga cuiskaga Tíí koe hàà tite, Abom ncēe tsééa óá Tea hāam kòo Tíí koe tsééa úú u ne cúí ga a, Ra gha còo dim cáń ka x'ooan koe ghùì ne. ⁴⁵ Góásea i hāa porofiti xu di zi Tcgāya zi koe, a ko máá: ‘Wèéa nea

gha Nqarim ka xгаа-xгаае,' témé. Me gha diím wèém êe ko Abom koe komsana a ko Gam koe xгаа-xгаае ba Tíí koe hàà. ⁴⁶Cúí khòè ga Nqari ba bód ta ga hãa, Gaam êe Nqarim koe guua hãam Cúím oose. Gaam Cúí ba Abo ba bóda hãa. ⁴⁷Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: Gaam êe ko dtcòm ba chòd tamas kg'òè sa úúa hãa. ⁴⁸Tíí Ra kg'òèan dir Péré Ra a. ⁴⁹Gatu ka tsgoose ga xua kò tchàa-xgóós koe Mana **ta ko ma tcièè pérean** tc'óó, a kò x'óó. ⁵⁰Igaba nqarikg'ai koe guua hãa Péréan ga ncèe e, ncèe khòèan ga tc'óó, a táá x'óó o. ⁵¹Tíí Ra kg'òèan dir Péré Ra a nqarikg'ai koe guua hãa Ra. Ncèe c'èem khòèm kòo ncèe Péréan tc'óó nem gha chòd tamase kg'òè. I ncèe Péréan Tiri cgàa a, ncèer gha nqóóm di kg'òèan di iise tcg'òó o.

⁵²Ne kò Juta ne xgóàse kg'ui cgoaku a máá: “Ntama ba gha ncèem khòè ba cgàaa ba máa ta a ta tc'óó?” ta ne méé.

⁵³Me Jeso ba birí ne a máá: “Tseeguan kar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: Khòèm dim Cóám di cgàan tu kò tc'óó tama, a tu a c'áda ba kg'áa tama ne tu gatu koe kg'òèan úú tama. ⁵⁴Diím wèém êe gha Tiri cgàan tc'óó, a Tiri c'ádan kg'áa ba chòd tamas kg'òè sa úúa hãa, Ra gha còo dim cáń ka x'ooan koe ghùí me. ⁵⁵Tirim cgàa baa tseegu dim tc'óo me e, i Tiri c'ádan tseegu di kg'áa gúú u khama. ⁵⁶Diím wèém êe ko Tiri cgàan tc'óó a ko Tiri c'ádan kg'áa ba gha Tíí koe hãa, Ra gha Tíí gam koe hãa. ⁵⁷Eèm ma kg'òèa hãam Abo ba ma tsééa óá Tea hãa, Ra Abom domka kg'òèa hãa, khamagam gha ma êe ko Tíía tc'óó Te ba Tíí domka kg'òè. ⁵⁸Ncèea nqarikg'ai koe guu a xoana hãa Péréan ga a. Gatu ka tsgoose ga xua Mana **ta ko ma tcièè pérean** tc'óó, a x'óóa hãa, igabagam gha êe gha ncèe Péréan tc'óó ba chòd tamase kg'òè,” tam méé.

⁵⁹Ncèe zi gúú zim kò èem kò Kaperenaume dim còrè-nquum koe hãa a ko xгаа-xгаа ka kg'ui.

Chòd tamas kg'òès di kg'uia ne

⁶⁰Káí xu xгаа-xгаае-kg'ao xu Jesom di xu kò kóń Me, ka xu ko máá: “Ncèe kg'uia nea qóm m. Díina gha kóńa q'áa a?” témé.

⁶¹Me kò Jeso ba Gam ka q'ana hãa, Gam di xu xгаа-xгаае-kg'ao xu kò gaan ka kg'ui-kg'uise sa, khamam kò tèè xu a máá: “Ncèes gúú sa gáé ko tshúú-tshuu tcáo xao o? ⁶²Kháé xaoa gha nta méé, ncèè Khòèm dim Cóá ba xao kòo bódo Me ko èem ko kg'aia hãa koe qaò ne? ⁶³Tc'èe ba ko kg'òèan máám ga Me e, me cgàa ba cúí hùí ga úú tama. Eèr kò kg'ui cgoa tu u kg'uia nea kg'òèan ko máám tc'èem koe guua hãa. ⁶⁴Igaba ne gatu ka c'èe ne hàna ncèe dtcòm tama ne,” tam méé. (Díina dtcòm tama, i gha diín khòè ne tshàu q'oo koe tcàa Me sam kò Jeso ba tshoa-tshoases koe ga guu a q'ana hãa khama.) ⁶⁵Me gaia kg'ui a máá: “Gaa domkar kò birí tua hãa a ko máá: Cúí khòè ga Tíí koe hàà tite, ncèe Abom kò kgoara máá a tama ne, témé,” tam méé.

⁶⁶Eēm x'aèm koe guu ka ne kò kái ne xгаа-xгааse-kg'ao ne Gam di ne kháóka tòóa dibise a táá xùri Me.

⁶⁷Me Jeso ba 12 xu tèè a máá: “Gaxao igaba xaoa qōò kg'oana?” témé.

⁶⁸Me Simone Petere ba xᵛa Me a máá: “X'aigaè, dín koe xae gha qōò? Tsáá Tsia chōò tama kg'òèan di kg'uiian úúa hãa ka! ⁶⁹Dtcòm xae ko, a xae a q'ana hãa Tsáá Tsia Nqarim di Tsi i sa, ncēe Tcom-tcomsa Tsi,” tam méé.

⁷⁰Me Jeso ba xᵛa a máá: “Tíí ga Ra gáé kò gaxao 12 xao nxárá tcg'òóa mááse tama? Igabam gaxao ka c'èe ba dxāwa me e,” témé. ⁷¹(Jutasem, Simonem Isekariotem ka cóáse bam kòo nxàe, Jutase ba kò xгаа-xгааse-kg'ao xu ka c'èe me e, igabam kò khòè ne tshàu q'oo koe hàà tcāà Me khama.)

Jeso ba hēe naka qōese ga xu hēéthēe e

7 ¹Eē zi gúú zi qāá q'oo koem kò Jeso ba Galilea koe qōòa te, Juta ne **di xu kaia xu** kò cg'ōo Me kg'oana hãa khamam kò Jutea koem gha qōòa te sa tc'èe tama. ²Me kò x'aèm Juta ne di zi xhái zi tshào dis kōès di ba cúu me e, ³xu kò Jesom ka qōese ga xu birí Me a máá: “Ncēe koe méé Tsi tcg'oa naka Tsia Jutea koe qōò, naka ne Tsari ne xгаа-xгааse-kg'ao ne síí nxāasega kúrú Tsi ko zi gúú zi bōò. ⁴Cúí khòè ga kàà a gaan di zi gúú zi gha xàia hãase kúrú u, q'āaè i gha sa i ko tc'èe ne. Gaa domka méé Tsi nqōóm koe x'áise!” témé. ⁵Xu kò Gam ka qōese ga xu igaba Gam koe dtcòm tama khama.

⁶Me Jeso ba birí xu a máá: “Tirim x'aèm qāè ba qanega hàà ta ga hãa, igaba i gaxao ka wèè x'aèan ga qāèa máá xaoa hãa. ⁷Nqōó ba cuiskaga gaxaoa hòre xao o tite, igabam Tíía hòre Tea, cg'āè zi tséé zi ēem ko kúrú zir ko nxàea tseegukagu khama. ⁸Qōò xao kōès koe gaxao ka. Tíí kam x'aè ba qanega hàà ta ga hãa khamar síí tite ke,” témé. ⁹Ncēetam ko méé kam kò Galilea koe qaù.

Jeso ba ko xhái zi tshào dis kōès koe xгаа-xгаа

¹⁰Eē xu ko qōese ga xu kōès koe qōò, kam kò Gam igaba thēe xgoaba a qōò, khòè ne ka hòèè tamase igaba xàia hãase. ¹¹Xu kò Juta xu kōès koe qaa Me a tèè a máá: “Gaam Khòè ba nda?” témé.

¹²Eē zi xg'ae zi khòè ne di zi koe i kò Gam ka kái kg'ui-kg'uissean hãa. Ne kò c'èe ne máá: “Qāèm khòè Me e,” témé, ne ko c'èe ne máá: “Eē ēe, khòè nem ko hoàkagu,” témé. ¹³Igaba i kò cúí khòè ga kgoarasease Gam ka kg'ui tama, Juta xu ne kòo bèe khama.

¹⁴Me kò Jeso ba kōès nqāè koe tempelem koe tcāà, a xгаа-xгаа. ¹⁵Ka xu kò Juta xu kaisase are a xu a tèè a máá: “Ncēem khòè ba ncēe xгаа-xgaan ntama ma hòòa, ncēe qanegam xгаа-xгааè e tama ka?” témé.

¹⁶Me Jeso ba xᵛa xu a máá: “Tiri xгаа-xгаа nea Tiri tama. Igaba i Gaam ēe tséé Tea hãam koe guua. ¹⁷Ncēè c'ēm khòèm kòo **Nqarim ko** tc'èe sa

kúrú kg'oana hãa, nem gha bôda tcg'dò, Tiri xгаа-xgaan Nqarim koe guua hãa, kana Ra ko Tíí ka kg'ui sa. ¹⁸Gaam ãe ko cúíaga gam ka kg'ui ba ko dqòmkuana qaara mááse. Igaba gaam ãe tséé mea hãam di dqòmkuana ko qaa ba tseegu di me e, i gam koe cúí cg'ãe ga káa a. ¹⁹Moshe ba gáé x'ãe-kg'áman máa tu u ta ga hãa? Gataga i ii, igaba i cúí tu ga x'ãe-kg'áman ko méé sa kúrú tama! Dùús domka tu ko cg'ôo Te tu gha sa tc'ëe?" tam ma tèe ne.

²⁰Si xg'ae sa xoa Me a máá: "Dxãwa tc'ëean Tsi úúa hãa! Díí na cg'ôo Tsi kg'oana?" témé.

²¹Me Jeso ba xoa ne a máá: "Cúís tséés are-aresa sar kò kúrú, tu kò wéa tu ga are. ²²Moshe ba kò x'ãe-kg'áman gatu di xu cóa xu tu gha q'ãe nqãa-qgai khò di máa tua hãa, tu ko Sabata dim cárn ka gatu di cóán q'ãe nqãa-qgai khò (ãe x'ãe nea kò Moshem koe guu tama, a kò khòe xuku xu koe guua hãa igaba), ²³nxãasega tu gha Moshem di x'ãe-kg'áman komsana ka. Kháé nxãaska ncèe cóám kò ko Sabata dim cárn ka q'ãe nqãa-qgai khòe, Moshem di x'ãe-kg'áman gha táá ntcoèe ka, ne tu ko dùús domka xgòá cgae Tea máá, ncèe Sabata dim cárn kar kò khòem dim tc'áróm wéé ba qãekagu ne? ²⁴Táá tu tcg'áian di bód-q'ooan cgoa bôda tcg'dò guu, igaba méé tu bôda tcg'dò qãe bôda tcg'dóan cgoa," tam méé.

Jeso ba Krestem ga baa?

²⁵Gaa domka ne kò c'ëe ne khòe ne Jerusalema di ne tshoa-tshoa a tèe a máá: "A gaam khòem tama baa ncèe cg'ôoa ba ko qaaè ba? ²⁶Bód tu, ncèe gam ko kgoarasease kg'ui, igaba ne cúí gúù ga Gam ka kg'ui tama. A tseeguan kaga xu tc'ãã-cookg'ai xu ncèem khòem Kreste Me ii sa q'ana hãa? ²⁷Ncèem khòem guua hãa qgáian ta q'ana hãa. Igaba Krestem ko hàam x'aem ka i gha cúí khòe ga c'úúa hãa guuam hãa qgái," ta ne méé.

²⁸Kam kò nxãaska Jeso ba tc'amaka kg'ui, ãem tempelem koe hãa a ko xгаа-xгаа ka a máá: "Tíí tu q'ãa Tea hãa, a tu a thëé ãer guua hãa qgáian q'ana hãa. Tíí kar óágase tama, igabam ãe tsééa óa Tea hãa ba tseegu di Me e, ncèe tu gatu c'úúa hãa ba. ²⁹Tíí ra q'ãa Mea hãa. Gam koe gar guua hãa, Me tsééa óa Tea hãa khama," témé.

³⁰Qgóó Me kg'oana xu kò hãa. Igaba i kò cúí khòe ga táá gaan di tshàuan tòó cgae Me, Gam dim x'aè ba kò qanega hàà tama khama. ³¹Igaba ne kò ães xg'laes koe kái ne khòe ne Gam koe dtcòm a ne a máá: "Krestem kò ko hàà ne ba gha hàà ncèem khòem kúrú hãa zi x'ái zi nqáea hãa zi kúrú? ***Ka ncèe ba gáé Gaam Krestem tama baa?***" ta ne ma tèeku.

³²Farasai xu kò khòe ne ko ma Gam ka ma kg'ui-kg'uisse sa kóm, ka xu ko kaia xu peresiti xu hëé naka Farasai xu hëéthëé tempelem di xu kòre-kg'ao xu tsééa úú, síí xu gha qgóó Me ka.

³³Me Jeso ba nxãaska máá: "Gatu cgoar gha qanega xòm x'aè-coa ba hãa, a Ra a gha Gaam ãe tséé Tea hãam koe kabise. ³⁴Qaa Te tu gha, igaba tu hòò Te tite, a tu a ãer hãa qgái koe cuiskaga hàà tite," témé.

³⁵ Xu nxãaska Juta xu tẽeku a máá: “Ncẽem khòe ba gha nda koe qõò, xae gha táá hòò Me? Gatá di ne khòe ne tsai-tsaisea hãa ne Gerika ne koe ba gha qõò, a sí Gerika ne xгаа-xгаа? ³⁶ Dùú sa ba ko méé ncẽem ko máá: ‘Qaa Te tu gha, igaba tu hòò Te tite,’ a ko máá: ‘Hàna Ra gha hãa qgái koe tu cuiskaga hàà tite,’ témé ka?” ta xu méé.

³⁷ Còò dim cámi kòes dim kaim kam kò Jeso ba tc'amaka kg'uia ghùì a máá: “Ncèè c'ẽem khòem kò cáma hãa ne méém Tíí koe hàà naka kg'áà. ³⁸ Eè ko Tíí koe dtcòm ba, ‘Kg'òèan di tshàan di tsgòrèa ne gha ncãa ba koe guu a ntcãa,’ èe zi ma **Nqarim di zi** Tcgãya zi ma nxàea khama,” tam méé. ³⁹ Eèm kòò Jeso ba ncèe gúúan nxàe kam kòò Tc'ẽem ka kg'ui, èe ko Gam koe dtcòm ne gha hòò Me ka. Tc'èe ba **ne** ko qanega mààè tama, Jeso ba kò qanega x'áàkaguè tama khama.

⁴⁰ Gam di kg'uiian ko kómse ka ne kò c'èe ne khòe ne máá: “Tseegukagam ncẽem khòe ba Porofiti Me e,” témé. ⁴¹ Ne kò c'èe ne máá: “Kreste Me e,” témé. Igaba ne kò c'èe ne tèè a máá: “Haò! Ntama ba gha ma Kreste ba Galilea koe guu? ⁴² **Nqarim di zi** Tcgãya zi gáé máá: ‘Dafitem dis qhàòs koem Kreste ba guua hãa’ témé tama, Betelehema koe, Dafitem kò x'ãèa hàam x'áé ba?” ta xu ma tèè. ⁴³ Si kò Jesom domka kaias q'aa-q'aase sa khòe ne xg'aeku koe hãa. ⁴⁴ C'èe nea kò qgóó Me kg'oana hãa. Igaba i kò táá cúí khòe ga gaan di tshàuan tòò cgae Me.

Juta ne di xu tc'ãà-cookg'ai xu di dtcòm tama ne

⁴⁵ Ka xu kò tempelem di xu kòre-kg'ao xu **ncèe ko tséèèa hãa xu** kaia xu peresiti xu koe hèé naka Farasai xu koe hèéthèé kabise. Xu nxãa xu tèè xu a máá: “Dùús domka xaoa kò óá Me tama?” témé. ⁴⁶ Xu kòre-kg'ao xu xõa a máá: “Cúí khòe ga Gam khama kg'ui ta ga hãa!” témé. ⁴⁷ Ka xu kò Farasai xu xõa xu a máá: “Gaxao igaba ba gáé qàe-qae xaoa hãa? ⁴⁸ Tc'ãà-cookg'ai xu ka c'èe baa, kana Farasai xu ka c'èem ga ba gáé Gam koe dtcòmnaa? ⁴⁹ Igaba ncèe ne khòe ne, ncèe x'áè-kg'ámán c'úùu hãa nea cgúíèa!” ta xu méé.

⁵⁰ Nikodemasem ncèe kò Jesom koe kg'aia síía ba, gaxu ka c'èe kò ii ba, nxãa ba kò bìrí xu a máá: ⁵¹ “Gaxae dim x'áè-kg'ám ba koáé kuri khòèan xgàra, dùú sa i ko gaan koe kúru sa kg'aia kóm tamase?” témé.

⁵² Xu xõa me a máá: “Tsáá igaba tsi gáé Galilea di tsia? **Tcgãya zi koe** qaara tcg'òó naka bóò, porofitian Galilea koe guu tama sa,” témé.

Khòes cg'áràn kúru koe qgóòea sa^d

⁵³ [Me kò wèem khòe ba x'áéa ba koe kabise.

8 ¹ Kam ko Jeso ba Olife dim xàbim koe qõò. ² Me kò ntcùúkg'ai cgoa gaicara tempelem koe síí, i kò wèé khòèan ga síí cgae Me, Me ntcóo a

d 7:53–8:11 C'èe zi Gerika di zi tcgãya zi ncíí zi ncèe xg'aekuan 7:53–8:11 úú tama.

xгаа-xгаа ne. ³Xu kò x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēé naka Farasai xu hēéthēé khòès hāa a ko cg'áràn kúrú koe qgóòèa sa óá. A xu a hàà khòè ne cookg'ai koe tòò si. ⁴A xu a birí Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, khòès ncēe sa cg'árà nes hāa a ko kúrú koe qgóòèa. ⁵Igabam kò Moshe x'áèan máá ta a, ncēeta ii zi khòè zi méé zi nxōān cgoa xg'áma cg'ōoè di i, ka Tsi ko Tsáá nta méé?” témé. ⁶Ncēem kg'ui ba xu kò ko kg'ui, qáé Me xu gha qgáian xu kò ko qaa khama, a xu a ko chibi-chibi Me xu gha zi dàò-kg'ám zi qaa. Kam ko Jeso ba qámse, a tshàua ba cgoa gómankg'ai koe góá.

⁷Qanega xu hāa a ko tèè Me kam ko tēe a birí xu a máá: “Ncēè c'ēm khòèm káà chibi iim kò gaxao xg'aeku koe hāa, ne méém tc'āà naka nxōā sa sēè naka xao si,” témé. ⁸A ba a gaicara qámse a gómankg'ai koe góá.

⁹Ncēe sa xu ko kóm ka xu kò kaia xu koe guu a tshoa-tshoa a cúimana-cúí tcg'oara qòò. Me Jesom cúím ga ba síf qau, naka gaas khòè sa hēéthēé e, si qanega gaa koe téé-tēe. ¹⁰Me Jeso tēe a ba a tèè si a máá: “Khòè seè, nda xua? Ncāa i gáé cúí khòè ga táá chibi bódò si?” témé. ¹¹Si máá: “Ncāa i táá cúí khòè ga chibi bódò te, X'aigaè,” témé. Me Jeso ba máá: “Nxāaskar Tíí igaba cúí guú kaga chibi bódò si tama, ke qòò, naka sia ncēe koe guus ka táá gaicara chibi kúrú guu,” témé.]

Jeso ba nqōóm dim X'áà Me e

¹²Me Jeso ba gaicara khòè ne cgoa kg'ui a máá: “Tíí Ra nqōóm dir X'áà Ra a. Dím wèém ēe gha xùri Te ba ntcúuan q'oo koe qòò hāa tite, igabam gha kg'òèan di x'áàn úúa hāa,” témé.

¹³Xu kò Farasai xu birí Me a máá: “Tsáá ka Tsi ko nxàea tseegukagu, khamas Tsáá ko Tsáá ka nxàea tseegukagu sa tchàno tama,” témé.

¹⁴Me Jeso ba xoa xu a máá: “Tíí kar kò nxàea tseegukagu igabagas tiris nxàea tseegukagu sa tchàno si i, ēer guua hāa qgáia ner q'ana hāa, a Ra a gataga ēer ko qòò qgáian q'ana hāa. Igabaga xao gaxao ēer guua hāa qgáian hēé, naka Ra ko qòò qgáian hēéthēé c'úúa hāa khama. ¹⁵Gaxao ko tc'áró ba xgàra, Tíí Ra cúí khòè ga xgàra tama. ¹⁶Igaba ncēè xgàrar kò ne i xgàra-q'ooa Te tchàno o, Tíí Ra Tíí ka cúise xgàra tama khama, igaba Ra Abom ncēe tsééa óá Tea hāam cgoa hāa. ¹⁷Gaxao di x'áèan koe i góásea hāa a ko máá: ‘Cám khòèan dis nxàea tseegukagu sa cgáé si i,’ téméè.

¹⁸Gaas ēe Tíí ka tseegu ii sar kò Tíía nxàea tseegukagu. Me ko gataga thēé Abom ncēe tsééa óá Tea hāa ba Tíí ka nxàea tseegukagu,” tam méé.

¹⁹Xu nxāaska tèè Me a máá: “Saò ba nda?” témé.

Me Jeso ba xoa xu a máá: “C'úù Te xao hāa, a xao a Abom ga ba c'úúa hāa, a ncēè q'āa Tea xao kò hāa ne xao ga ko thēé Abom ga ba q'ana hāa,” tam méé.

²⁰Jeso ba kò ncēe kg'uiian tempelem q'oo koem hāase kg'ui, aban ko tòòèm qgáim qàe koe. Igaba i kò táá cúí khòè ga qgóó Me, Gam dim x'aè ba kò qanega hàà tama khama.

²¹ Me kò Jeso ba gaicara bìrì xu a máá: “Qōd Ra ko, xao gha qaa Te, a xao a gha gaxao di zi chìbi zi q'oo koe ga x'óó. Tíí ko qōd koe xao cuiskaga síí tite,” témé.

²² Xu nxāaska Juta xu tèèku a máá: “Cg'oose ba gha? Ncēem ko máá: ‘Tíí ko qōd koe xao cuiskaga síí tite’ témé ka?” témé.

²³ Me bìrì xu a máá: “Gaxaoa nqāaka di xao o, Ra Tíí tc'amaka di Ra a; ncēem nqōóm di xao o, Ra Tíí ncēem nqōóm di tama. ²⁴ Gaa domkar kò bìrì xao o, a ko máá: ‘Gaxao di chìbian koe ga xao gha x'óó,’ témé. Ncēè Tíí Ra gaar ga Ra a tar ko méé sa xao ko dtcòm tama, ne xao gha tseeguan kaga gaxao di chìbian koe x'óó,” tam méé.

²⁵ Xu bìrì Me a máá: “Kháé Tsi Tsáá dìí Tsia?” témé.

Me Jeso ba bìrì xu a máá: “Ncēer kò ma tshoa-tshoas koe guu a bìrì xao o khama cúí ga Ra ko méé. ²⁶ Káí zi gúú zi Ra úúa hāa bóda Ra ga tcg'ódó a gaxao ka nxàe zi, igaba Gaam ēe tsééa óá Tea ba tseegu di Me e, Ra ko ēer kò Gam koe kóm sa nqóó ba bìrì,” tam méé.

²⁷ Xōdm kam kò ko kg'ui cgoa xu sa xu kò kómá q'āa tama. ²⁸ Kam ko nxāaska Jeso ba bìrì xu a máá: “Eē xao ko Khòem dim Cóa ba tc'amaka ghùia xg'ara, ne xao gha nxāwa q'āa Gaar ga Ra a sa, a Tíí ka cúise gúú zi kúrú tama, igaba Ra ko Abom ma xгаа-xгаа Tea hāa khama ma kg'ui. ²⁹ Me Gaam ēe tséé Tea hāa ba Tíí cgoa hāa, a cúise guu Te ta ga hāa, wèé x'aè kar ko ēe ko qāè-tcaokagu Me sa kúrú khama,” tam méé.

³⁰ Ncēe gúúa nem ko nxàe ka i ko káí khòèan Gam koe dtcòm.

Abrahamam di ne cóa ne

³¹ Me Jeso ba nxāaska Gam koe ko dtcòmā ne Juta ne bìrì a máá: “Tirim kg'ui ba tu kò ko komsana a ko qgóó qari me, ne tu gha tseegukaga Tiri tu xгаа-xгааe-kg'ao tu ii. ³² A tu a gha nxāaska tseeguan q'āa, i gha tseeguan kgoara tu u,” témé.

³³ Ne xoa Me a máá: “Abrahamam di ta cóa ta a, a ta a qanega c'ēe khòè di qāà kúrú ta ga hāa, ka Tsi nta méé-q'ooa, ncēe Tsi ko máá, kgoarasea ta gha hāa, témé ka?” témé.

³⁴ Me Jeso ba xoa ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrì tu u, a ko máá: Dìim wèém ēe ko chìbian kúrú ba chìbian dim qāà me e. ³⁵ Me qāà ba chòd tamase x'áé koe hēé tama, igabam ko cóa ba chòd tamase x'áé koe hēé. ³⁶ Gaa domkaga tu gha, ēem ko Cóa ba kgoara tu u, ne tseeguan kaga kgoarasea hāa. ³⁷ Abrahamam di tu cóa tu u sar q'ana hāa, igaba tu cg'lo Te kg'oana hāa, Tirim kg'ui ba tcáoá tu q'oo koe x'āè-q'ooan úú tama khama.

³⁸ “Tirim Xōdm koer bóda hāa zi gúú zi kar ko kg'ui, tu ko gatu, gatu ka xōdga xu koe tu kómá hāa zi kúrú,” tam méé.

³⁹ Ne xoa Me a máá: “Gatá ka xōd ba Abrahamama me e,” témé.

Me Jeso ba bìrì ne a máá: “Ncēe Abrahamam di tu cóa tu kò ii ne tu ga ko Abrahamam ko kúrú zi kúrú. ⁴⁰ Igaba tu ncēeska cg'lo Te kg'oana,

Tíí ncēe Nqarim koer kóma tseeguan kò birí tu ur khòè Ra. Abrahama ba kò ēeta ii gúú kúrú tama. ⁴¹Gatu ka xòè ga xu kòò kúrú zi gúú zi tu ko kúrú,” tam méé.

Ne birí Me a máá: “Sita cg'áràn di ta cóá ta tama ta a; sita dim Xòòm cúim úúa ta hãa ba Nqari Me e,” témé.

⁴²Me Jeso ba birí ne a máá: “Ncēè Nqarim kò gatu ka Xòò ba ii, ne tu ga kò ncàm Tea hãa, Nqarim koe Ra guu a hààraa khama. Tiri qarian kar ncēe koe hàà tama, igabam Gabá tsééa óá Tea hãa. ⁴³Dùús domka tua ēer ko kg'ui sa kóma q'ãa tama? Eēr ko kg'uis kóm ka tu ko tàèè domka a. ⁴⁴Gatua gatu ka xòòm dxāwam di tu cóá tu u, a tu a gatu ka xòòm ko tc'ēe zi gúú zi kúrú kg'oana. Tshoa-tshoases kagam kò cg'ōo-kg'ao me e, a ba a tseeguan cgoa tchōà úú tama, tseegua nem úú tama khama. Ncēe tshúù-ntcōan ábà cgoaèa hãa khamam ko ma kg'ui ii ba. Tshúù-ntcōa-kg'ao me e, a tshúù-ntcōan ka xòè me e khama. ⁴⁵Igabar ko Tíí tseeguan nxàè, domka tu Tíí koe dtcòm tama. ⁴⁶Ndaka kg'áíá tu ga chibiga Ra a sa x'áí? Ncēè tseegua ner kò ko nxàè, ne tu kháé nxāaska dùús domka dtcòm Te tama? ⁴⁷Gaam ēe Nqarim di ba ko Nqarim di kg'uian komsana, igaba tu gatu Nqarim di tama, gaa domkaga tu komsana a tama,” tam méé.

Jeso ba hēé naka Abrahama ba hēéthéé e

⁴⁸Xu Juta xu xōa Me a máá: “Tseegu tama xae gáé kò hãa ncēe xae kòò máá: ‘Samaria di Tsi i, a Tsi a dxāwa tc'ēean úúa hãa,’ témé ka,” témé.

⁴⁹Me Jeso ba xōa a máá: “Dxāwa tc'ēea ner úú tama, igabaga Ra Abo ba tcoma hãa, xao ko gaxao Tíí ntcōe Te. ⁵⁰Tíí Ra Tíí ka dqòmkuana qaara mááse tama, igabagam qaa a ko ba hàna, ncēe gha xgàra ba. ⁵¹Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: Dím wèém ēe gha Tirim kg'ui ba qgóóa qari ba chòè tamase x'óóa hãa tite, témé,” tam méé.

⁵²Xu kò Juta xu nxāaska birí Me a máá: “Dxāwa tc'ēean Tsi úúa hãa sa xae ncēeska q'ana hãa. Abrahama ba x'óóa, xu porofiti xu thēé x'óóa hãa, igabaga Tsi ko Tsáá máá, díim wèém ēe ko Tsari kg'uian qgóóa qari ba chòè tamase x'óóan xám tite, témé. ⁵³Gaxae ka xòòm Abrahamam ka Tsi Tsáá kaia? X'óóam hãa, xu gataga thēé porofiti xu x'óóa hãa. Ka Tsi gáé Tsáá tc'ēea máá, díi cgáé Tsi ii, ta tc'ēea?” ta xu méé.

⁵⁴Me Jeso ba xōa xu a máá: “Ncēè Tíí kòò dqòmse, ne i Tiri dqòmsean káà hùì i. Tíí ko dqòm Te ba Abo Me e, ncēe gaxao ko máá, gatu dim Nqari Me e, témé ba. ⁵⁵Igabaga xao c'úù Mea, Ra Tíí q'ãa Mea. Ncēè c'úù Mea Ra hãa tar kòò méé ner nxāaska tshúù-ntcōa-kg'ao Ra a, gaxao khamaga ma. Igabaga Ra q'ãa Mea, a Ra a ko kg'uia ba qgóóa qari.

⁵⁶Gaxao ka xòòm Abrahama ba kò Tirim cáim bam ko hàà bóò khama qāè-tcaoa hãa, a kò bóò me a qāè-tcao.

⁵⁷Xu nxāaska Juta xu birí Me a máá: “Qanega Tsi 50 kuri ga úú tama, igaba Tsi Abrahama ba bóòda hãa dèè?” témé.

⁵⁸ Me Jeso ba x̄o_a xu a máá: “Tseegukar ko tseeguan birí xao o, a ko máá: Abrahamam ko ábàès cookg'ai koe, Ra hàna,” témé.

⁵⁹ Ka xu ko n̄x̄án sàà, xao Me xu gha ka, igabam ko Jeso ba tempelem q'oo koe ts'ana tcg'oa a qōd.

Jeso ba ko káà tcgáise ábàèam khòè ba qàèkagu

9 ¹ Eēm Jeso ba xóé a ko qōd kam kò káà tcgáise ábàèa hāam khòèm cgoa xg'ae. ² Ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tēè Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, diín chibi domka ba káà tcgáise ábàèa? Gaam chibia kana xòda ba dia, ncēe kúrú mem káà tcgáise ábàèa hāa?” témé.

³ Me Jeso ba x̄o_a xu a máá: “Ncēem khòèm chibi tama a, gataga xòda ba di chibi tama a, igabagas ncēe sa kúrúse cgae mea hāa, n̄x̄asega i gha Nqarim di qarian bódè a ko gam koe tséé ka. ⁴ Qanega i koaba di x'aè e, ka méé xae ncēe tsééa óá Tea hāam di tsééan kúrú, ntcùúia nea ko hàà ke, ncēe cúí khòè ga tséé tite e. ⁵ Eēr qanega nqōóm koe hāa x'aè kar nqōóm dir X'áà Ra a,” tam méé.

⁶ Ncēe zi gúù zim ko kg'uia xg'ara kam kò gómankg'ai koe tcg'ae, a kg'ám-tsharà ba cgoa tçòàn kúrú a gaa tçòàn khòèm tcgái koe tcgáu, ⁷ a ba a gaam khòè ba birí a máá: “Qōd, naka tsia síí Siloame dim tēbem koe xg'aà-kg'ai,” témé. (Ncēem kg'uim Siloame di ba ko máá ‘Tsééa úúèa’ témé.) Me ko qōd a síí xg'aà-kg'ai, a ba a k̄abisem ko ka ko bód.

⁸ X'áé qàea ba di ne khòè ne hēé, naka kg'áíga kò ko bód me, me ko dtcàrà ne hēéthēéa kò tēèse a máá: “Ncēea gáé gaam khòèm xg'ao ko káise ntcōóa te a ko dtcàrà tam baa?” témé. ⁹ C'ēe ne kò máá: “Gaam ga me e,” témé, ne ko c'ēe ne máá: “Eē ēe, kg'lama tsara tc'ēèkua hāa,” témé. Me kò gaam khòè ba máá: “Tíí ga ra a,” témé. ¹⁰ Ne tēè me a máá: “Kháé i n̄x̄aska tcgáia tsi ntama ma xgobekg'ammèa?” témé. ¹¹ Me x̄o_a ne a máá: “Jeso ta ko ma tciēm Khòè ba kò tçòàn kúrú a tcgáia te tcgáu, a birí te a máá, síí méér Siloame dim tēbem koe xg'aà-kg'ai, témé, ra síí xg'aà-kg'ai, a gaa koe ga bód,” témé. ¹² Ne tēè me a máá: “Gaam khòè ba nda?” témé. Me x̄o_a ne a máá: “C'úua ra hāa,” témé.

Farasai xu ko Jesom di kg'òèkaguku-kg'áman di dàdan qaa

¹³ Ka ne ko gaam khòèm ēe kò káà tcgáise ábàèa hāa ba sèé a Farasai xu koe úú. ¹⁴ N̄x̄askam kò, gaam cáím ēem kò Jeso ba tçòàn kúrú, a khòè ba xgobekg'am tcgái ba Sabata di me e. ¹⁵ Ka xu ko Farasai xu khòè ba tēè, ntama i ma qōda hāa me ko bód sa. Me x̄o_a xu a máá: “Tçòà nem kò tcgáia te koe tcgáu, ra síí xg'aà-kg'ai, a kò gaa koe ga guu a bód,” témé.

¹⁶ Xu kò c'ēe xu Farasai xu máá: “Ncēem Khòè ba Nqarim koe guu tama, Sabata dim cáím bam qgóóa qari tama khama,” témé. Xu c'ēe xu máá: “Ntama ba ga ma chibi-kg'ao ba ncēeta ii zi x'ái zi kúrú?” témé. Xu kò tc'ēe-kg'ám zi koe q'aara hāa.

¹⁷Ka xu ko k̄abise a gaicara ẽe kò kàà t̄cgáí ii ba bìrí a máá: “Xgobekg'am t̄cgáí tsia baa ka tsi ko tsáá Gam ka nta méé?” témé. Me x̄o xa xu a máá: “Porofiti Me e,” témé.

¹⁸Xu kò Juta xu qanega dtcòm tama, kàà t̄cgáí me e kò ii, a ba a kúrúe a ko nc̄eska bód sa, khama xu khóèan tséé i síf xōd ga khara tcii. ¹⁹A hàà tèè khara a, a máá: “Nc̄eëa gakhao dim cóám ga baa, nc̄eë kò koma kàà t̄cgáíse ábàèa hãa ba? Kháé nx̄aaska i ntama ma qōda hãa me ko nc̄eska bód?” témé.

²⁰Khara xōd ga khara x̄o xa xu a máá: “Sikham dim cóá me e sa kham q'ana hãa, a kham a gataga q'ana hãa, kàà t̄cgáísem ábàèa hãa sa. ²¹Igaba kham gakhama ntama i ma qōda hãa me ko nc̄eska bód sa c'úua hãa, naka dífn xgobekg'am t̄cgáí mea hãas ga sa h̄eéth̄eé e. Ke xao gaxao tèèa mááse me, kuria ba tc'ãda hãa, me gha x̄oara mááse xao o ke,” témé.

²²Khara kò xōd ga khara nc̄eeta ma x̄o xa, Juta xu khara kòo bèe khama. Nx̄aakamaga xu kò kg'uiua xg'ara hãa, nc̄eë c'ẽem khóem kò nx̄æa tseegukagu Jeso ba Kreste Me e sa, ne i gha gaa khóèan còrè-nquum koe xhàiguè sa khama. ²³Gaa domka khara kò ko xōd ga khara máá: “Kuria ba tc'ãda hãa, ke méé xu tèè me,” témé.

²⁴Xu cam̄ dis ka gaam khóem ẽe kò kàà t̄cgáí ii ba tcii, a xu a bìrí me a máá: “Nqari ba dqom̄ *tseeguan kg'ui ka*, nc̄eem Khóè ba chibi-kg'ao Me e sa xae q'ana hãa ke,” témé.

²⁵Me x̄o xa xu a máá: “Chibi-kg'ao ba ga ii kana ba ga chibi-kg'ao tama sar tíf c'úua hãa. Cúis gúus tíf q'ana hãa saà: kàà t̄cgáí ra a kò ii, igaba ra ko nc̄eska bód si i,” témé.

²⁶Xu tèè me a máá: “Dùú sa ba kò kúrú cgae tsi? Ntama ba kò ma t̄cgáísa tsi xgobekg'am?” témé.

²⁷Me x̄o xa xu a máá: “Nc̄aar nx̄aakamaga bìrí xao o, xao nc̄aa táá kóm̄ te, ka xaoa ko dùús domka gaicara kóm̄an gaan di qaa? Kana xaoa Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu kúrúse kg'oana th̄eé?” témé.

²⁸Xu xhóré me a máá: “Tsáá tsia Gam di tsi xгаа-xgaase-kg'ao tsi i! Sixæa Moshem di xae xгаа-xgaase-kg'ao xae e. ²⁹Nqarim xg'ao Moshem cgoa kg'ui sa xae q'ana hãa, igaba nc̄eem Khóem ka xae ndam guua sa c'úua hãa,” témé.

³⁰Me khóè ba x̄o xa xu a máá: “Cg'ãèse i are-aresa a, Me guua hãa qgãan ga xao c'úua hãa, igabagam xgobekg'am t̄cgáí tea hãa khama. ³¹Nqari ba chibi-kg'ao ne komsana tama sa ta q'ana hãa: igaba nc̄eë c'ẽem khóem kòo Nqari ba dqom̄, a ko Gam nc̄am̄a hãa sa kúrú, nem ko Nqari ba komsana me. ³²Xg'aom kò ntcóó a nqóó ba tshoa-tshoase ne ta qanega kóm̄ naka i máá, díim ga ba khóem kàà t̄cgáíse ábàèa ba xgobekg'am t̄cgáísa hãa téméè ta ga hãa. ³³Nc̄eem Khóem kò Nqarim koe guu tama nem ga kò cúf gúu ga kúrú tama!” tam méé.

³⁴Xu gaa kg'uiuan nc̄eë tc'amkg'ai koe x̄o xa me a máá: “Chìbian q'oo koe tsi ábàèa, ka tsi tsáá dùú sa xгаа-xгаа xae e kg'oana?” témé. A xu a tchàa koe xhàigu me.

Jeso ba ko tçgáían úú tamás ka kg'ui

³⁵Jeso ba kò gaam khòè ba xu xhàìagua hãa sa kóm, ãem ko hòè me kam kò tèè me a máá: “Khòèm dim Còám koe tsia ko dtcòm?” témé. ³⁶Me gaam khòè ba tèè Me a máá: “Kháé díí baa, X'aigaè? Bìrì te Me nakar gha nxãasega Gam koe dtcòm!” témé.

³⁷Me Jeso ba máá: “Ncëe tsi ko bód, Me ko tsáá cgoa kg'ui ba, Gaam ga Me e,” témé. ³⁸Kam kò khòè ba máá: “Dtcòm̄r ko, X'aigaè,” témé, a cookg'aia ba koe cg'áé a dqòm̄ Me.

³⁹Me Jeso ba máá: “Xgàrar gha domkar ncëem nqõóm koe hààraa, nxãasega ne gha ãe káá tçgáí ne bód, ne ãe ko bód ne káàn tçgáí ka,” témé.

⁴⁰Xu c'èe xu Farasai xu ãem kòo ncëe gúúan nxàe ka kò hãa cgoa mea xu kóm, a xu a tèè Me a máá: “Dúú dèè? Sixae igaba xae thëé káá tçgáí xaea dèè?” témé.

⁴¹Me Jeso ba bìrì xu a máá: “Káá tçgáí xao kò ii ne xao ga ko ncëeska chibi úú tama. Igaba xao tçgáíga xao o sa bìrìsea hãa, khama i gha gaxao di chibian gataga ma hãa cgoa xao o.

Ghùu Kòre-kg'ao ba hëé naka Gam di zi ghùu zi hëéthëé e

10 ¹“Tseegukar ko tseeguan bìrì tu u, a ko máá: Khòèm ãe ghùu zi dis xgàris-kg'ám̄ koe tcàa tama a ko nqurì si, kana c'èem dàòm̄ ka q'ooa sa koe tcàa ba ts'ãà-kg'ao me e, a cg'ãè kúrú-kg'ao me e. ²Igaba gaam ãe ko xgàris-kg'ám̄ koe tcàa ba ghùu zi dim kòre-kg'ao me e. ³Xgàris-kg'ám̄ ko xgobekg'am ba ko gaam ghùu kòre-kg'ao ba xgobekg'ama máá, zi ghùu zi kg'ui-q'ooa ba kóm, me gam di zi ghùu zi cg'òèa zi ka tcii, a tc'ãà-cookg'ai zi. ⁴Eëm kò gam di zi wèèa zi tçg'òóa xg'ara nem ko tc'ãà-cookg'ai zi, zi ghùu zi xùri me, kg'ui-q'ooa ba zi q'ana hãa khama. ⁵Igaba zi cuiskaga tãám khòè ba xùri tite, a gha bèe me a qgóé, tãá khòèan di kg'ui-q'ooan zi c'úúa hãa khama,” tam méé.

⁶Jeso ba kò ncëes sere-sere sa gaxu koe tséékagu, igaba xu kò ãem ko bìrì xu sa táá kóm̄a q'ãa.

⁷Kam ko nxãaska Jeso ba gaicara máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrì xao o, a ko máá: Tíí Ra ghùu zi dir Xgàri-kg'ám̄ Ra a. ⁸Wèè xu ãe kò Tíí ka tc'ãà a hàà xua ts'ãà-kg'ao xu u, a cg'ãè kúrú-kg'ao xu u, igaba zi kò ghùu zi táá komsana xu. ⁹Tíí Ra Xgàri-kg'ám̄ Ra a. Díím wèém ãe ko Tíí koe tcàa ba gha kgoaraè, a ba a gha tcàa a tçg'oa a gha dxòó-q'ooan hòè. ¹⁰Ts'ãà-kg'ao ba kg'amaga hàà tama, a ts'ãà sa hëé naka cg'òo sa hëé naka kòbe sa hëéthëé cúíga hààraa máána. Ra Tíí hààraa, nxãasega ne gha kg'òèan úú ka, a gataga kaisase úú u ka.

¹¹“Tíí ra qãèr ghùu Kòre-kg'ao Ra a. Me ko qãèm Kòre-kg'ao ba gam di kg'òèan ghùu zi tçg'òóa máá. ¹²Gaam ãe ghùu zi kòre dis tséés koe

tcāàèa ba ghùu kòre-kg'aom tama me e, a ba a ghùu zi ka q'òðsem tama me e, ãem ko ncuutshaan bóð i ko hàà nem ko ghùu zi guu a qgóé, me ncuutshaa ba hàà ntcàu zi a tsaj-tsajia q'aa zi khama. ¹³Ghùu zi kòre di tséèan máàèam khòè ba ko guu zi a qgóé. Kg'amagam máàèa hãa tséé e, khamam tchòà úú cgoa zi tama.

¹⁴“Tíí ra qàèr Kòre-kg'ao Ra a, a Ra a Tiri zi ghùu zi q'ana, zi Tiri zi ghùu zi q'ãa Tea, ¹⁵ncëem ma Abo ba ma q'ãa Tea, Ra gataga Tíí ma q'ãa Mea khamaga ma. Ra ko Tiri kg'òèan ghùu zi tcg'òða máá. ¹⁶C'èe zi ghùu zir úúa hãa, ncëem xgàrim-q'oo di tama zi. Gataga méér óága zi théès gúú si i, naka zi hàà kg'ui-q'ooa Te kóm naka zia ncëe zi ghùu zi cgoa xg'ae naka cúí zi ghùu zi dis xg'ae sa kúrú, cúím kòre-kg'aom di zi.

¹⁷“Ncëes gúús kam Abo ba ncàm Tea, Tiri kg'òèa ner ghùu zi tcg'òða máána hãa khama, nxãasegar gha gaicara séèa kabi i ka. ¹⁸Khòèm Tíí koe gha **kg'òèa Te** séèa kabi ba kàà me e, igaba Ra ko Tíí ka tcg'òð o. Qari ner úúa hãa tcg'òð or gha di i, a Ra a qarian úúa hãa gaicara Ra gha séèa kabi i di i. Ncëem x'áè-kg'ám bar Abom koe hòða,” tam méé.

¹⁹Eè xu ko Juta xu ncëe kg'uiian kóm ka xu kò tc'èe-kg'ám zi koe gaicara q'aa. ²⁰Káí-kg'áíá ne kò máá: “Dxáwa tc'èea nem úúa, a temea, ka ba ko dùús domka kórmè?” témé.

²¹Igaba ne kò c'èe ne máá: “Ncëe zi gúú zi ga táá dxáwa tc'èean ka tcāàèam khòèm ka mééè. Dxáwa ba kàà tcg'ám khòè bam ga xgobekg'am tcg'ái di qarian úúa hãa ii?” témé.

Juta ne di dtcòm tama ne

²²Me x'áè ba tcāà, si tempelem ko kaba-kabaè dis kòè sa xóé Jerusalem dim x'áém koe. Sao di x'áè e kò ii. ²³Me kò Jeso ba tempelem koe hãa a ko caate, Solomonem dis xàð-xao sa ta ko ma tcièès xào-xaos koe. ²⁴Ka ne ko Juta ne Gam koe hààraa xg'ae, a nxàma-nxàma Me a máá: “Nta noo x'áèan Tsi ko hàà séè a ghùia tòð ta a? Ncëè Krete Tsi kò ii **ncëem Nqari ba nqòðkagu taa hãa Tsi** ne kg'lama kgoarasease bìrì ta a,” ta ne méé.

²⁵Me Jeso ba xòa ne a máá: “Bìrì tu ur kò, igabaga tu kò táá dtcòm. Tséé zi ncëer ko Abom cg'òè cgoa kúrú zia ko Tíí ka nxàea tseegukagu, ²⁶igaba tu dtcòm tama, Tiri tu ghùu tu tama tu u khama. ²⁷Tiri zi ghùu zia ko kg'ui-q'ooa Te kóm, Ra q'ãa zia, zi ko xùri Te. ²⁸Chòð tama kg'òèa ner ko máá zi, zi chòð tamase kaà tite, i cúí khòè ga tshàu q'ooa Te koe séèa tcg'òð zi tite. ²⁹Abom ncëe máá Te zia hãa ba wèè gúúan kaga kaia, i cúí khòè ga Abom tshàu q'oo koe séèa tcg'òð zia hãa tite. ³⁰Tíí hée naka Abo ba hēéthéé Tsama cúí Tsam m,” tam méé.

³¹Ka ne ko Juta ne gaicara nxòá zi sáà, xao Me ne gha ka, ³²igabam kò Jeso ba xòa ne a máá: “Káí zi tséé zi qãè zi Ra x'ái tua, Abom koe guua hãa zi. Ka tua ko gazi xg'aeku koe ndakas domka nxòán cgoa xao Te?” témé.

³³Ne Juta ne x̄oa Me a máá: “C'ēes tséés q̄ēs domka ta xao Tsi tama, igaba Tsi ko Nqari ba cóè domka a, kg'ama Tsi khòè Tsi i, igaba Tsi ko Nqari Tsi ii khama ma sèèse domka a,” témé.

³⁴Me Jeso ba x̄oa ne a máá: “Gatu di X'àèan koe i gáé ncēeta ma góásea naka máá: ‘Gatu kar ko máá: nqàrì tu u,’ témé tama? ³⁵Eē **Nqarim di zi** Tcgāya zi koe ko méése sa chòd tamase tseegu si i sa ta q'ana hāa. Me kò Nqari ba gane ēe Gam dim kg'ui ba kò máàèa hāa ne nqàrì ta ma tcii. Ncèè Nqarim kò ko gaa ne khòè ne ēe ne nqàrì ta ma tcii, ³⁶ne tua nxāaska gatu dìi tua ncēe ko máá, Nqari bar ko cóè témé tu, Nqarim dir Cóa Ra a tar ko méé domka, Tíí ncēe Abom nxárá tcg'òdò, a nqòómkg'ai koe tsééa óá Ra! ³⁷Ncèè Abom di zi tséé zir kò kúrú tama ne méé tu nxāaska táá Tíí koe dtcòm guu. ³⁸Igaba ncèè kúrú zir kòdò, igaba tu kò Tíí koe dtcòm tama ne méé tu nxāaska ēer ko kúrú zi tséé zi koe dtcòm, naka tua gha nxāasega q'āa naka kómá q'āa, Abom Tíí koe hāa, Ra Tíífa Gam koe hāa sa,” tam méé.

³⁹Ne gaicara qg'óó Me ne gha sa tc'ēe, Me tcg'oaragu ne.

⁴⁰Me nxāaska Jeso ba Jorotanem ka ncìi za ka xòèa ba koe kabise, Johanem kò ko kg'aika khòè ne tcguù-tcguum qgàim koe, a ba a síf gaa koe hāa. ⁴¹Ne kái ne khòè ne Gam koe síf a ne a máá: “Johane ba xg'ao táá c'ēes x'áís ga sa kúrú, igabam xg'ao ncēm Khòèm ka bìrì ta a zi gúú zi wèè zia tseegu zi i,” témé. ⁴²Ne kò ēem qgàim koe kái ne khòè ne Jesom koe dtcòm.

Lasarom dis x'oo sa

11 ¹Nxāaskam kò c'ēm khòèm Lasaro ta ko ma tciiè ba ko tsàa, Betania koe guua ba, Maria sa hēé naka gas ka káíkhoes Mareta sa hēéthēé sara dim x'áé-coa ba. ²Ncēes Maria sa gaas ncēe kò X'aigam **Nqari** ba tshāá di nxūian cgoa tcgàù nqàrèa hāas ga si i, a c'òòda sa cgoa tchùu u, ncēe káímkhoem Lasarom kòdò tsàa sa. ³Ka sara kò nxāaska khòè qōeku sara Jesom koe kg'luiian tsééa úú, a máá: “X'aigaè, ēe Tsi ncàma hāa ba ko tsàa,” témé.

⁴Eēm ko ncēe sa kóm, kam kò Jeso ba máá: “Ncēes tcii sa cuiskaga cg'òo mea hāa tite, igabas Nqari ba dqòm di si i, nxāasegam gha Nqarim dim Cóa ba dqòmme ka,” témé.

⁵Me kò Jeso ba Mareta sa hēé naka qōese sa hēé naka Lasaro ba hēéthēé ncàma. ⁶Khama ēem ko Lasaro ba ko tsàa sa kóm, kam kò càm càm tsara hāa ēem ko hāam qgàim koe.

⁷A ba a nxāaska Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu bìrì a máá: “Hàa naka xae Jutea koe gaicara kabise,” témé.

⁸Xu xgaaxgaase-kg'ao xu bìrì Me a máá: “Xgaaxgaaxgaase-kg'ao Tseè, Juta ne ncāaga nxōán cgoa xao Tsi kg'oana, igaba Tsia ko gaicara gaa koe ga kabise?” témé.

⁹Me Jeso ba xᵒa a máá: “Cám ba gáé 12 aoaran úú tama? Koaba ka ko qōòm khòè ba cuiskaga cǵ'áéa hãa tite, ncēm nqōòm di x'áà nem ko bóò khama. ¹⁰Igaba ncēè khòèm kò ko ntcùúan q'oo koe qōò nem ko cǵ'áé, x'áà nem úú tama khama,” tam méé. ¹¹Ncētam ko mééa xǵ'ara kam kò bírí xu a máá: “Gaxae ka c'ēm Lasaro ba x'òma hãa, Ra ko gaa koe sí tc'oman koe ghùì me,” témé.

¹²Xu xǵaa-xǵaase-kg'ao xu bírí Me a máá: “X'aigaè, x'òmam kò hãa nem gha qãè,” témé.

¹³Me kò Jeso ba x'óóam hãa sa nxàè, igaba xu kò Gam di xu xǵaa-xǵaase-kg'ao xu tc'ēea máá, tc'oman ncēe tseegu di Gam ko nxàè, ta tc'ēea.

¹⁴Kam kò nxãaska Jeso ba tchànose bírí xu a máá: “Lasaro ba x'óóa hãa. ¹⁵Ra gaxao domka qãè-tcaoa, kãà ra a kò ii khama, nxãasega xao gha dtcòm ka. Igaba hàà naka xae sí cǵae me,” tam méé.

¹⁶Kam kò Tomase *ncēe kò Didimo ta ma tciìè ba; ncēes cǵ'òè sa ko máá: ‘Hoo-hore’ témé* ba gam ka c'ēe xu xǵaa-xǵaase-kg'ao xu bírí a máá: “Hààn xae thée qōò, naka xae nxãasega sí x'óó cǵoa Me,” témé.

Jeso ba ko khòè qōeku sara qǵài-qǵai tcáo

¹⁷Eēm ko Jeso ba hàà kam ko hàà sao-xǵ'ae, me Lasaro ba nxãakamaga 4 cáman tc'ámns q'oo koe úúa hãa. ¹⁸(Nxãaska i kò Jerusalema koe guu a Betania koe sífan 3 kilomitaru khama noo. ¹⁹Ne kò kái ne Juta ne hààraa, hàà ne gha Mareta sa hēè naka Maria sa hēèthéè sara qǵài-qǵai tcáo ka, gasara ka káíkhoem di x'ooan koe.)

²⁰Eēs ko Mareta sa Jesom ko hàà sa kóm kas kò tcǵ'oa a sí xǵ'ae cǵoa Me, si kò Maria sa nquum q'oo koe hãa.

²¹Si kò Mareta sa Jeso ba bírí a máá: “X'aigaè, thuu Tsi kò ncēe koe hãa nem ga kò tíí kíí ba x'óóa hãa tama. ²²Ra ncēeskaga igaba q'anaa, wèes gúús ēe Tsi ko Nqarim koe dtcàrà sam gha Nqari ba máà Tsi sa,” témé.

²³Me Jeso ba bírí si a máá: “Sáá kíí ba gha x'ooan koe tēe,” témé.

²⁴Si Mareta sa xᵒa Me a máá: “Q'ana ra hãa me gha x'ooan koe tēe, còò dim cárn x'ooan koe i ko tēèem ka,” témé.

²⁵Me Jeso ba bírí si a máá: “Tíí Ra x'ooan koe Tēe Ra a, a Ra a Kg'òè Ra a. Gaam ēe ko x'óó igaba ko Tíí koe dtcòm ba gha kg'òè, ²⁶me díim wèem ēe kg'òèa hãa a ko Tíí koe dtcòm ba cuiskaga x'óó tite. Ncēe sa sia ko dtcòm?” tam méé.

²⁷Si bírí Me a máá: “Eè, X'aigaè, dtcòm ra ko Kreste Tsi i sa, Nqarim di Tsi Cóa Tsi, ncēe kòò nqōómkg'ai koe hàà Tsi,” témé.

²⁸Ncēe zi gúú zis ko nxàea xǵ'ara kas kò qōò a sí qōeses Maria sa dxùukg'ai koe tcia tcǵ'òò a bírí si a máá: “Xǵaa-xǵaa-kg'ao ba ncãa hàà, a ko tcii si,” témé. ²⁹Eēs ko ncēe sa kóm kas kò qháése tēe a sí cǵae Me.

³⁰Nxãaskam kò Jeso ba qanega x'áé-coam koe tcãa ta ga hãa, igabam kò

Maretas ncāa xg'ae cgoa Me koe ga qanega tēe. ³¹Eē kò Marias cgoa nquu q'oo koe hāa a ko qgàì-qgai tcáo si ne Juta ne ko bóò, si ma qháése tēe a tcg'oara hāa sa, ka ne kò còò si, tc'áms koes ko síí hāa a kg'ae, ta ne kò tc'ēea khama.

³²Eēs ko Maria sa Jesom hāas qgáìs koe síí, a ko bóò Me kas kò nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé a máá: “X'aigaè, thuu Tsi kò ncēe koe hāa nem ga kò tíí kíí ba x'óóa hāa tama,” témé.

³³Eēm ko Jeso ba bóò sis ko kg'ae, naka ēe kò xùri si a hààraa ne Juta ne hēéthēe ko kg'ae, kam kò kaisase xg'ai, i tcáóa ba nxùrù. ³⁴Me tēe ne a máá: “Nda koe tu xóò mea?” témé. Ne bìrí Me a máá: “X'aigaè, hàà naka bóò,” témé.

³⁵Me Jeso ba kg'ae. ³⁶Ne kò nxāaska Juta ne máá: “Bóò, nta noosem ncàm mea sa,” témé. ³⁷Igaba ne kò c'ēea ne máá: “Ncēm khóèm ncēe thuu káà tcgáím khòè ba xgobekg'am tcgáía hāa ba gáé kò táá ncēm khòè ba kúrú me x'óóa hāa tite?” ta ma tēeku.

Jeso ba ko Lasaro ba x'ooan koe ghùì

³⁸Me kò Jeso ba gaicara kaisase xg'aia hāase tc'áms koe síí. Xòam q'oo koes kò hāa, si nxōá sa kg'áma ba koe tòòea. ³⁹Me Jeso ba máá: “Nxōá sa tcg'òò,” témé.

Si ēe kò x'óóa hāam khóèm ka qōses Mareta sa bìrí Me a máá: “X'aigaè, ncēm x'aèm kam hòm̄sam xg'ãò ba hāa, 4 cáma nem úúa a kg'ónòèa hāa khama,” témé.

⁴⁰Kam kò Jeso ba bìrí si a máá: “Bìrí si ta ga Ra gáé hāa, dtcòm si kòò ne si gha Nqarim di x'áàn hòò sa?” témé. ⁴¹Ka ne ko nxōá sa tcg'òò. Me Jeso ba tc'amaka ghùì-kg'ai a máá: “Aboè, qāè-tcaoa Ra ko máá Tsi, kóm̄ Tea Tsi hāa domka. ⁴²Q'ana Ra hāa wèè x'aè ka Tsi ko kóm̄ Te sa, igabar ko ncēe tēe ne khóè ne domka ncēe sa nxàe, nxāasega ne gha dtcòm, Tsáá Tsia tsééa óá Tea hāa sa ka,” témé. ⁴³Ncēetam ko mééa xg'ara kam kò tc'amaka hāam dòm̄ cgoa q'au a máá: “Lasaroè, tchàa koe tcg'oa!” témé. ⁴⁴Me x'óóa kò hāam khóè ba tcg'oa, tshàua ba hēe naka nqàrèa ba hēéthēea kò lapian cgoa tcámmèa, i kg'áía ba c'ēm qgáím cgoa tcámmèa. Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Kgoara tcg'òò cgae me qgáía ne nakam qòò,” témé.

Juta ne ko Jesom di cg'ōoan qg'áikua máá

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)

⁴⁵Nxāaska ne kò káí ne Juta ne ncēe kò Maria sa dàra hāa ne, a kò Jesom kò kúrú hāa zi gúù zi bóò ne, Gam koe dtcòm. ⁴⁶Igaba ne kò c'ēe ne Farasai xu koe síí a bìrí xu Jesom dùù sa kúrú hāa sa. ⁴⁷Ka xu kò nxāaska kaia xu peresiti xu hēe naka Farasai xu hēéthēe xg'ae sa tcii a tēeku a máá: “Dùù sa xae gha kúrú? Ncēm Khóè ba ko káí zi x'áí zi kúrú

ka. ⁴⁸Guu Me xae kò Me ko ncēe zi gúú zi qanega kúrú, ne i gha wèé khòèan Gam koe dtcòm, ne gha Roma ne nxāaska hàà sixae dim nqōó ba hēé naka khòè ne hēéthhēé xhùu cgae xae e,” ta xu méé.

⁴⁹Igaba gaxu ka c'ēm Kaifase ta ko ma tciè ba, ncēe kò ēem kurim ka kaim peresiti ii ba kò kg'ui a máá: “Cúú gúú ga xao c'úúa hāa! ⁵⁰Bóda xao gáé q'āa tama, cúim khòè ba guu me wèé ne khòè ne x'óóa máá sa qāè si i, wèés qhàò sa guu si kaàkaguèan ka sa?” témé.

⁵¹Ncēe sam kò gam koe guuase nxàe tama, igabam kò ēem kurim ka kaim peresiti me e khama porofita, Jeso ba gha ko Juta dis qhàò sa x'óóa máá sa, ⁵²naka ēes qhàòs cúís tama sa, igaba gataga Nqarim di ne cóá ne ncēe tsai-tsaisea xōe ne hēéthhēé e, xg'ae-xg'ae nem gha, ne cúís gúú sa ii ka.

⁵³Xu kò nxāaska ēem cáim koe ga guu a qg'áiku, cg'ōo Me xu gha ka.

⁵⁴Me kò Jeso ba nxāaska táá kgoarasease Juta ne xg'aeku koe caate. Igabam kò gaa koe tcg'oa a tchàa-xg'óós qàe koe hāam qgáim koe qōò, Eferaima ta ko ma tciè ba, a sí gaa koe Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa hāa.

⁵⁵Juta ne dis Pasekas dim x'aè ba kò cúú me e, ne kò Pasekas cookg'ai koe kái ne nqōóm koe guu a Jerusalema koe qōò, sí ne gha q'ano-q'anoè ka. ⁵⁶Ne kò Jeso ba qaa, a ne a ko ēe ne tempelem q'oo koe hāa ka tēeku, a ko máá: “Dùú sa tu ko t'ēe? Cuiskaga ba gáé kōès koe hàà tite?” témé. ⁵⁷Igaba xu kò kaia xu peresiti xu hēé naka Farasai xu hēéthhēé x'āèan tcg'óóa hāa, ncēe c'ēm khòèm kò ndam hāa sa q'ana hāa ne méém q'āa-q'āa xu sa, nxāasega xu gha qg'óó Me ka.

Jeso ba ko Betania koe nxúian cgoa ntcāa nqàrèè

(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

12 ¹⁶cáimán Paseka dim cáim cookg'ai di kam kò Jeso ba Betania koe qōò, Lasarom kò x'āèa hāa koe, ncēm kò x'ooan koe ghùia hāa ba. ²Me kò Jeso ba gaa koe dqòa di tc'ooan máàè. Si kò Mareta sa nxaà máá xu, me kò Lasaro ba ēe ko Jesom cgoa tc'óó xu ka c'ēe me e. ³Kas kò nxāaska Maria sa nareta cgoa cúú kúrúèa tshāán dim ts'óó-c'óám kaia ba^e sèé, ncēe kaisa marian cgoa ko x'ámámè tshāá ba, a Jesom nqàrè koe ntcāá, a sa a c'òda sa cgoa tchùu nqàrè Me. Me kò nquu ba ēem tshāám di xg'áóan ka cg'òè.

⁴Igabagam kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ka c'ēm Jutase Isekariote ba, (ncēe gha hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcāà Me ba) máá: ⁵“Dùús domka ba kò ncēm tshāá ba x'ámáguè tama, kurim di marian cgoa, naka i maria ba dxàua ne khòè ne máàè?” témé. ⁶Ncēes gúú sam kò dxàua ne khòè nem ncàma hāa domka nxàe tama, igaba ts'āa-kg'ao me e

e 12:3 qáo-qaoseam litaram khama noo ba.

domka a. A kò mari dtcòbè sam qg'óó hã khama, q'oo koe marian séèa mááse kg'oana.

⁷Me Jeso ba x̣o a máá: “Guu si tu, Tiri kg'ónò cáma nes tòóa máá mea ke. ⁸Dxàua ne khòè ne cgoa tu wèè x'aè ka hã, igaba tu wèè x'aè ka Tíi cgoa hã tite,” tam méé.

Lasaro ba ko qg'áikua mááè

⁹Eēs ko kaias xg'aes Juta ne di sa Jeso ba hàna sa kóm, ka ne kò gaa koe síi, Jesom domka cúí tamase, igaba ne gha kúúu hàà Lasaro ba bóò ka hēéthēè e, ncēm kò x'ooan koe ghùia hã ba. ¹⁰Nxãaska xu kò kaia xu peresiti xu qg'áiku, Lasarom ga ba xu gha thēè cg'òo sa. ¹¹Gaam domka ne kò ko kái ne Juta ne Jesom koe síi, a ne a ko Gam koe dtcòm khama.

Jeso ba ko Jerusalema koe tcãà

(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

¹²Q'uu dim cáim ka ne kò kái ne khòè ne ēè kò kōès koe hààraa ne kóm, Jeso ba ko Jerusalema koe hàà sa. ¹³Ka ne kò mokolane dis hiis di ṭàrà̀n séè a tcg'oa, a síi xg'ae cgoa Me, a ne a q'au a máá:

“Hosana!

Ts'ee-ts'ee kg'aièa baa,

Gam ēè ko X'aigam **Nqarim** di cg'òèan cgoa hàà ba,
ncēè Iseraele dim X'aiga ba!”

ta ne méé.

¹⁴Me kò Jeso ba donghi-coa ba hòò a ba a qábì me, ncēè i ko ma góá tòóèa khamaga ma a ko máá:

¹⁵“Táá q'áò guu, Sione di si cóá seè;

bóò, sarim X'aiga ba ko hàà,

donghi-coam koe qábì ntcóò a ke,”

témèè khama.

¹⁶Xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tc'áà dis ka ncēè zi gúù zi kómá q'áa tama. Igaba ēem ko Jeso ba x'áàkaguè ka cúíga xu kò bóò q'áa, ncēè zi gúù zi **Nqarim dis Tcgáyas koe** góáèa hã zi ko Gam ka kg'ui, a zi a Gam koe kúrúèa hã sa.

¹⁷Eēm ko Lasaro ba tc'áms koe tciia tcg'òó, a ko x'ooan koe ghùì me ka kò hã cgoa Meas xg'ae sa kò Gam ka nxàea tseegukagu. ¹⁸Ncēes x'ái sam kúrúu hã sa ne kò kóm, domka ne kò kái ne khòè ne síi xg'ae cgoa Me.

¹⁹Ka xu kò Farasai xu nxãaska bìríku a máá: “Bòò tama xao gáé hã, cúí gúù kúrú xae gha ga káà a sa? Bòò, wèém nqóò ba ko xùri Me!” témé.

Jeso ba ko Gam dis x'oos ka kg'ui

²⁰Nxãaska xu kò ēè kò qòò a síi ko Jerusalema dis kōès koe còrè ne xg'aeku koe c'ēè xu Gerika xu hàna. ²¹Ka xu kò Filipim koe hàà, ncēè ko

Betesaida dim x'áém Galilea dim koe guua ba, a dtcàrà me a máá: “Aboè, Jeso ba xae bóò kg'oana,” témé. ²²Me kò Filipi ba síí Anterea ba bìrí, tsara kò Anterea ba hēé naka Filipi ba hēéthēé tsara síí Jeso ba bìrí.

²³Me Jeso ba xᵛa tsara a, a máá: “X'áè ba hààraa, Khòèm dim Cóm gha x'áàkaguè ba. ²⁴Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Mabere cgùrim kòò gómankg'ai koe tchēè, a x'óó tama, nem cúím cgùri me e. Igaba ēem kòò x'óó nem ko kái cgùrian kúrú. ²⁵Khòèm ēe gam dis kg'òè sa ncàma hãa bas gha aaguse cgae, igaba khòèm ēe gam dis kg'òè sa ncēm nqóòm koe hòrea hãa ba gha chòò tamase hòò si. ²⁶Dìím wèém ēe ko tsééa máá Te ba méém xùri Te, ēer hàna koem gha Tirim tséé-kg'ao ba thēé hãa, Me gha Abo ba ēe ko tsééa máá Te ba dqòm.

²⁷“Ncēskas tiris tcáo sa tshúú qgài koe hãa, ka Ra gha nta méé? ‘Aboè, ncēm x'aèm koe kgoara Te,’ ta ra gha méé? Eē-ēe, ncēs gúùs domka ga Ra ncēm x'aèm koe hààraa. ²⁸Aboè, cg'òèa Tsi x'áàkagu!” tam méé.

Kam kò dòm ba nqarikg'ai koe guu a máá: “Ncāar x'áàkagu u, a Ra a gha gaia x'áàkagu u,” témé. ²⁹Gaa koe hànas xg'aes ko kóm kas kò máá, túúm ts'oo-q'oo o, témé. Ne ko c'ēe ne máá: “Moengele ba ncāa kò kg'ui cgoa Me,” témé.

³⁰Me Jeso ba xᵛa ne a máá: “Ncēm dòm ba gatu domka hààraa, Tíí domka tamase. ³¹Ncēe ba ncēeska ncēm nqóòm gha xgàràè dim x'aè me e, me gha ncēeska x'aiga-coam ncēm nqóòm di ba xhàiaaguè. ³²Ra gha Tíí, nqóòmkg'ai koer kòò ghùèè ne wèè khòèan Tíí koe tcéèa óá,” tam méé. ³³Ncēe sam kò ko nxàè, hààm ko x'óós x'oo-kg'ám sam gha x'ái ka.

³⁴Si xg'ae sa xᵛa Me a máá: “X'áèan koe ta kómna hãa i ko máá, Kreste ba gha chòò tamase hãa, téméè, ka Tsi gág ko Tsáá nta hēés ka máá: ‘Khòèm dim Cóa ba gha ghùèè,’ témé? Khòèm dim Cóm ncēe ba díí baa?” ta ne méé.

³⁵Kam kò Jeso ba bìrí ne a máá: “X'áà ne gha cg'áré x'aè-coan gatu xg'aeku koe hãa. Ke tu qōò te, qanega tu x'áàn úúa hãa x'aè ka, naka i gha nxāasega táá ntcúuan tcāa cgae tu u. Khòèm ēe ko ntcúuan q'oo koe qōò ba c'úúa hãa nda koem ko qōò sa ke. ³⁶Eē tu qanega x'áàn úúa hãa x'aè ka méé tu gatu di tcoman x'áàn koe tòó, naka tua gha nxāasega x'áàn di tu cóa tu ii,” tam méé. Eēm ko Jeso ba kg'ui cgoa nea xg'ara kam kò tcg'oa a qōò a síí xài-kg'ai ne.

Juta nea gane dis dtcòm tamas koe qanega hãa

³⁷Jeso ba kò kái zi x'ái zi tcgái-q'ooa ne koe kúrú, igaba ne kò qanega Gam koe dtcòm tama. ³⁸**Si kò ncēe sa kúrúse**, nxāasega i gha porofitim Isaiam di kg'uian nxàea tseegukaguè ka, ncēe ko máá:

“X'aigaè, díí na gatá di kg'uian ncēe ta nxàea hãa koe dtcòmaa?
Me gataga X'aigam dim x'òà ba díín x'áíèa hãa?”
témé e.

³⁹Ncēes gúús domkaga ne kò dtcòmān ka tààè. Isaia ba kò gaicara máá:

⁴⁰“Gane di tçgáía nem kaàkagua hãa,
a tcáóa ne x'óó-x'ooa hãa,
nxãasega ne gha táá gane di tçgáían cgoa bóò ka,
a ne a gane di tcáóan cgoa táá kóma q'ãa ka,
a ne a Tíí koe táá kabise,
Ra Tíí qãèkagu ne ka,”

tam Nqari ba mééa khama.

⁴¹Isaia ba kò ncēe zi gúú zi kg'ui, *Jesom* di x'áà nem kò hòda hãa, a ko Gam ka kg'ui khama.

⁴²Gatà i ii igaba xu kò kái xu tc'ää-cookg'ai xu Gam koe dtcòm. Igaba xu kò Farasai xu domka gaxu di dtcòmān táá x'ái, nxãasega xu gha táá còrè-nquum koe xhàiguè ka. ⁴³Khòè ne di dqòmkuān xu kaisase ncāmā hãa Nqarim dian ka khama.

⁴⁴Kam kò Jeso ba q'aua kg'ui a máá: “Khòèm kò ko Tíí koe dtcòm nem Tíí koe cúí dtcòm tama, igabam ko thèé èe tsééa óá Team koe dtcòm.

⁴⁵Eēm kòò bóò Te, nem ko Gaam èe tséé Tea hãa ba bóò. ⁴⁶Nqōóm koer X'áà iise hààraa, nxãasega i gha táá cúí khòè èe ko Tíí koe dtcòm ga ntcúú q'oo koe hãa ka.

⁴⁷“Ncèè khòèm kòò Tiri kg'uiān kóm, igabam kò qg'óóa qari i tama, ne Ra Tíí xgàra tama. Nqōó ba hàà xgàra di ser hàà tama, igaba Ra nqōó bar gha hàà kgoara ka hààraa khama. ⁴⁸Gam èe ko xguì Te, a kg'uiā Te kóm tama ba xgàra me ko ba úúa: èer kg'uiā hãa kg'uiā ne gha còò dim cáín ka xgàra me. ⁴⁹Tíí ka Ra kg'uiā mááse tama, igabam Abom ncēe tséé Tea hãa ba x'áè Tea, dùú sar gha kg'ui a nxàe sa. ⁵⁰Ra q'ana hãa Gam di x'áè-kg'áíma nea chòò tamas kg'òè si i sa. Gaa domkas wèés gúús èer ko nxàe sa, Ra ko èem ma Abo ba ma bìrí Te sia hãa khama ko ma nxàe si,” tam méé.

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xgaa-xgaa; Gam dim còrè ba (13–17)

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xg'aa nqarè

13 ¹Paseka dis kòès cookg'ai i kò ii. Me kò Jeso ba q'ana hãa, x'áè ba hààraa, ncēem nqōó bam gha tçg'oaragu a Abom koe qōò di ba sa. Gam di ne khòè ne nqōóm koe hãa nem kò ncāmā hãa, khamam kò cg'òeasem ncām nea sa x'ái ne.

²Dqòā di tc'ōoa ne kò kúrùè, me dxāwa ba nxāakamaga Jutasem Isekariotem tcáó koe tcana, Simonem ka cóáse ba, Jeso bam gha khòèan tshàu q'oo koe tcàā ka. ³Jeso ba kò q'ana, Abo ba wèè zi gúú zi Gam di qarian koe tòóa hãa sa, Me Nqarim koe guua hãa, a ba a ko Nqarim koe

ga kabise sa. ⁴Kam kò nxāaska tc'ōoan ko tc'ōòè qgái koe tēe, a ba a tc'amakam hāna qgáian nxōo, a tchùuse cgoa dim qgái ba tcám kháo. ⁵A gaa koe guus ka, xg'aase cgoa dis gābas koe tshāan ntcāa, a Gam di xu xgaa-xgaa-se-kg'ao xu tshoa-tshoa a xg'aà nqàrè, a tcám kháoam kò hāam qgáim tchùuse cgoa dim cgoa tchùu nqàrè xu.

⁶A ba a Simonem Peterem koe hàà, me Petere ba bìrí Me a máá: “X'aigaè, hàà Tsia gáé ko Tsáá nqàrèa te xg'aà?” témé. ⁷Me Jeso ba xōa me a máá: “Ncēer ko kúru sa tsi cuiskaga ncēeskaga bóda q'āa tite, igaba tsi gha nxāwa kháooka bóda q'āa si,” témé. ⁸Kam kò Petere máá: “Cuiskaga Tsi nqàrèa te xg'aàra hāa tite,” témé. Me Jeso ba xōa me a máá: “Ncēè xg'aà nqàrè tsi tamar kò hāa ne tsi Tíí koe hāa tama,” témé. ⁹Me Simone Petere ba máá: “Kháé nxāaska, X'aigaè, nqàrèa te cúí tamase, igaba tshàua te hēè naka tcúúa te ga hēéthēè xg'áàò,” témé.

¹⁰Me Jeso ba xōa a máá: “Khòem ēe ncāa xg'aase ba ko nqàrèa ba cúíga xg'aàn tc'ēe, wèè tc'áróa ba ga q'ano o khama. Xao gaxao q'ano xao o, wèéa xaoa q'ano tama igaba,” témé. ¹¹Q'anam kò hāa díí ba ko hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcāa Me sa khama, gaa domkagam kò máá: “Wèéa xao ga q'ano tama,” témé.

¹²Eēm ko nqàrèa xu xg'aà cgoa xg'ara kam kò Gam di zi qgái zi hāa a ntcōó-q'ooa ba koe kabise, a ba a tēè xu a máá: “A bóda xao ko q'āa, ncēer ncāa kúru cgae xao o sa?” ¹³'Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè,' ta xao ko ma tcii Te, a ko máá: 'X'aiga Tseè,' témé, tseeguse, gaar ga Ra a domka. ¹⁴Ra Tíí gaxao díí X'aiga, a Xgaa-xgaa-kg'ao Ra ncāa nqàrèa xao xg'aà, ke méé xao gaxao igaba thēè gaxao ka c'ēe xu di nqàrèan xg'aà. ¹⁵Sere-sere sar kúrua máá xaoa, ke méé xao gaxao igaba ēer ma kúrua hāa khamaga ma thēè kúru. ¹⁶Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Gam ka q'òòsem ka kaia hāam qāa ba káa me e, me gataga ēe tsééa hāa ba ēe tséé meam ka kai tama. ¹⁷Ncēeska xao ncēe zi gúú zi q'ana hāa, khama xao gha kúru zi xao kòo ne ts'ee-ts'ee/kg'aiè.

Jeso ba ko khòè ne tshàu q'oo koe tcāakus ka kg'ui

(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)

¹⁸“Wèéa xao gar nxàe tama, ēer nxará tcg'òóa hāa xur q'ana hāa. Igabas ko ncēe sa **Nqarim dis** Tcgāyas koe góásea hāa sa nxàe tseegukagu, ncēe ko máá: ‘Gaam ēe ko tíí cgoa péréan tc'ōó ba tirim cg'ōo-kg'ao ba kúrua hāa,’ témé sa. ¹⁹Ra ko kúrua tama ias cookg'ai koe ncēeska bìrí xao o, nxāasega xao gha ēe i kòo kúrua ne, Tíí ga Ra a sa dtcòm ka. ²⁰Tseegu ner ko bìrí xao o, a ko máá: Wèém ēe ko ēer tsééa úua hāa ba qāese hàakagu ba ko Tíí ga Ra qāese hàakagu, me ko díím wèém ēe ko Tíí qāese hàakagu Te ba ēe tsééa óága Tea ba qāese hàakagu,” tam méé.

²¹Ncēetam ko Jeso ba mééa xg'ara ka i kò tcáóa ba tshúú qgái koe hāa, Me kò nxàe tseegukagu a máá: “Tseegukar ko bìrí xao o a ko máá: Gaxao ka c'ēe ba gha khòè ne tshàu q'oo koe tcāa Te, témé,” tam méé.

²²Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu ko téé a bóòku, gaxu ka ndaka bam ko nxàe sa c'úúa hãase. ²³Me kò gaxu ka c'ëem ncëe kò Jesom ka kaisase ncàmmeà hãam xгаа-xгааase-kg'ao ba Gam koe ghãasea ntcõe. ²⁴Me kò Simone Petere ba gaam xгаа-xгааase-kg'ao ba tcgáía ba cgoa qãe a birí me a máá, ndaka bam ko nxàe sa tèe Me, témé.

²⁵Me Jesom koe ntcóóa ghãase, a tèe Me a máá: “X'aigaè, díí baa?” témé.

²⁶Me Jeso ba xоа me a máá: “Gaam ãer ko ncëes péré qàmà sa máà me e, ãer kò gãbas q'oo koe tcguù-tcguu sia xg'ara ne,” témé. Eëm ko gaas péré qàmà sa tcguù-tcguua xg'ara, kam kò Jutase Isekariote ba máà si, Simonem ka cóase ba. ²⁷Eëm ko Jutase ba péré qàmà sa sée kagam ko satana ba tcãe cgae me. Me Jeso ba birí me a máá: “Kúru kg'oana tsi hãas gúú sa qháése kúru,” témé. ²⁸Igaba tc'óòe ko qgái koe i kò cúí khòe ga táá q'ãa, dùús domkam ko Jeso ba ãeta méé sa. ²⁹Jutase ba kò mari dtcòbè sa úúa hãa khama xu kò c'ëe xu tc'ëea máá, Jeso ba ko birí me, kòès koe ko tc'ëese zi gúú zim gha x'ámá sa, kana c'ëe gúú-coa nem gha ãe dxàua hãa ne máà sa, ta tc'ëea. ³⁰Eëm ko Jutase ba péréan séea xg'ara kam kò kúúga tcg'oa. I kò ntcúú u.

Kabam x'áè-kg'ám ba

³¹Eëm ko qòò, kam kò Jeso ba máá: “Ncëeskam ko Khòem dim Cóá ba x'áàkaguè, Me ko Nqari ba Gam koe x'áàkaguè. ³²Ncèè Nqarim kò ko Gam koe x'áàkaguè, nem gha Nqari ba nxãaska thée Cóá ba Gam koe x'áàkagu, a ba a gha cúí q'oro x'áàkagu Me.

³³“Cóá xaoè, xòm x'aèa ner gha hãa cgoa xao o. Qaa Te xao gha. Eër kò ma Juta ne ma biría khamaga Ra ko ma ncëeska birí xao o a ko máá: Eër ko qòò koe xao cuiskaga sía hãa tite.

³⁴“Ra ko kabam x'áè-kg'ám ba máà xao o, a ko máá: Gaxao ka c'ëe ne ncàm. Ncëer ma ncàm xaoa hãa khama méé xao ma gaxao ka c'ëea ne thée ncàm. ³⁵Ncëes gúús ka i gha wèè khòèan q'ãa, Tiri xao xгаа-xгааase-kg'ao xao o sa, gaxao ka c'ëean xao kò ncàmna hãa ne,” tam méé.

Jeso ba ko Peterem gha xоase Me sa nxàe (Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

³⁶Me Simonem Petere ba birí Me a máá: “X'aigaè, nda koe Tsi ko qòò?” témé.

Me Jeso ba xоа me a máá: “Ncëer ko qòò koe tsi cuiskaga kgoana naka xùri Tea hãa tite, igaba tsi gha kháóka nxãawa xùri Te,” témé.

³⁷Me Petere ba Gam ka máá: “X'aigaè, dùús domka ra gáé ga ncëeskaga xùri Tsi tama? Tsáá domkar gha kg'òèa te tcg'òó,” témé.

³⁸Me Jeso ba xоа me a máá: “Tíí domka tsia gha kg'òèa tsi tcg'òó? Tseegukar ko tseeguan birí tsi a ko máá: Ghòrò ba kg'aea hãa tite, tsi gha nqoana q'oro xоase Te,” témé.

Jeso ba dàò Me e, Abom koe ko síí ba

14 ¹“Táá méé i tcáóa tu nxùrù qgái koe hãa guu. Nqarim koe hēé naka Tíí koe hēéthēé tcoman úú. ²Abom dim nquum q'oo koe i kái x'ãè-q'ooan hàna; ncēè gatà i kò ii tama ner ga kò q'ãa-q'ãa tua hãa, síír ko x'ãè-q'ooan kg'ónònda máá tu u sa. ³Ncēè qòòr kòò a ko síí x'ãè-q'ooan kg'ónònda máá tu u, ner gha kabise a hàà séèa mááse tu u, nxãasega tu gha gatu igaba thēé síí Tíí hàna qgái koe hãa ka. ⁴Tu gataga qòòr kom qgáim di dàòan q'ana hãa,” tam méé.

⁵Me Tomase ba bìrí Me a máá: “X'aigaè, qòò Tsi kom qgái ba xae c'úua, ka xae ga ntama ma gaa qgái dim dàò ba q'ãa?” témé.

⁶Me Jeso ba xò me a máá: “Tíí Ra Dàò Ra a, a Tseegu Ra a, a Ra a Kg'òè Ra a. Tíí ka oose ko Abom koe síím khòèm cúím ga ba káà me e. ⁷Ncēè q'ãa Tea xao kò hãa ne xao ga kò thēé Abo ba q'ana hãa. Igaba xao ncēeska q'ãa Mea, a bódò Mea hãa,” tam méé.

⁸Me Filipi bìrí Me a máá: “X'aigaè, Abo ba x'ái xae e, nxãaska xae gha qãè xae e,” témé.

⁹Me Jeso ba bìrí me a máá: “Ncēetar ma qáò x'ãèan gaxao cgoa hãa igaba Tsi ko c'úu Te, Filipiè? Díím wèém ēe bódò Tea hãa ba Abo ba bódò hãa. Nta tsi gha máá: ‘Abo ba x'ái xae e,’ témé? ¹⁰A dtcòm tama tsia Abom koer hãa, Me Abo ba Tíí koe hãa sa? Kg'uiian ncēer ko gaxao cgoa kg'ui nea Tíí koe guu nakar kg'ui i tama, igaba Abom ncēe Tíí koe x'ãèa hãa ba ko tsééa ba kúrú. ¹¹Dtcòm méé xao, Abom koer hãa, Me Gabá Tíí koe hãa sa. Ncēè gatà i kò ii tama ne méé xao nxãaska dtcòm are-aresa zi tséé zi ēer ko kúrú zi domka. ¹²Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Díím wèém ēe ko Tíí koe dtcòm ba gha ēer ko Tíí kúrú sa kúrú, a ba a gha ncēe tsééan ka kaia hãa tsééan kúrú, Tíí Ra ko Abom koe qòò khama. ¹³A Ra a gha dùús wèés ēe xao ko Tíí cg'òè koe dtcàrà sa kúrú, nxãasegam gha Abo ba Cóám koe guu a dqòmme ka. ¹⁴Ncēè c'ees gúú sa xao kòò Tíí cg'òè koe dtcàrà ner gha kúrú si.

Jeso ba ko Tcom-tcomsam Tc'ēe ba nqòòkagu

¹⁵“Ncēè ncàm Tea xao kò hãa ne xao gha x'ãè-kg'árma Te qgóóa qari. ¹⁶Ra gha Abo ba dtcàrà Me gha c'ēem Hùì-kg'ao ba tsééa úúa máá xao o, gaxao cgoa gha chòò tamase hãa ba. ¹⁷Ncēe ba tseeguan dim Tc'ēe Me e. Nqóó ba cuiskaga hòò Me tite, bódò Meam hãa tite, a ba a c'úu Mea khama. Igaba xao gaxao q'ãa Mea, gaxao cgoam x'ãèa, a ba a gha gaxao koe hãa khama.

¹⁸“Cuiskagar khãadoma-coa khama ma guu xaoa hãa tite, a gha kabise a hàà cgae xao o. ¹⁹Xòm x'ãè q'oo koem nqóó ba gaicara hòò Tea hãa tite, igaba xao gha gaxao hòò Te, kg'òèa Ra hãa domka, xao gha gaxao igabaga kg'òè khama. ²⁰Gaam cáím ka xao gha q'ãa, Tíí Ra Abom koe

hãa, xao gaxao Tíí koe hãa, Ra Tíí gaxao koe hãa sa. ²¹Dìim wèem ãe x'âè-kg'ámá Te úúá, a qgóóá qari ana ba gaam ncàm Tea hãam ga me e. Gaam ãe ncàm Tea hãa ba gha Abom ka ncàmmè, Ra gha Tíí igaba thèè ncàm me a gha gaam koe x'áise,” tam méé.

²²Me Jutase (ncèe Isekariote tama ba) bìrí Me a máá: “X'aigaè, dùús domka Tsia gha x'áise xae e, nqóó ba x'áise tamase?” témé.

²³Me Jeso ba xoa a máá: “Ncèè khòèm kò ncàm Tea hãa nem gha kg'uia Te qgóóá qari, Me gha Abo ba ncàm me, Tsam gha hàà cgae me, a Tsam a gha Sitsam di x'âè-q'ooan gaam koe kúrú. ²⁴Gaam ãe ncàm Te tama ba kg'uia Te qgóóá qari tama; i gataga kg'uiian ãe xao ko kóm, Tíí koe guu tama, igaba i ncèe tsééa óá Team Abom koe guua.

²⁵“Ncèe gúua ner bìrí xaoa hãa, ãer kò qanega gaxao cgoa hãa ka. ²⁶Igaba Hùì-kg'aom ncèe Tcom-tcomsam Tc'èe ii ba, ncèem gha Abo ba Tiri cg'òèan cgoa tsééa óá ba, nxãa ba gha wèè gúúan ga xгаа-xгаа xao o, a ba a gha wèè gúúan ãer bìrí xaoa hãa tc'èe-tc'èesekagu xao o.

²⁷“Tòókuan cgoar ko guu xao o, Tiri tòókua ner ko máà xao o. Nqóóm ko ma máà xao o khamar ma máà xao o tama. Táá méé i tcáóá xao nxùrù qgái koe hãa guu, kana méé xao táá q'ádò guu. ²⁸Kóm tea xao kò hãa Ra ko bìrí xao o a ko máá: ‘Qòò Ra ko, a Ra a gha kabise a hàà cgae xao o,’ témé. Ncèè ncàm Tea xao kò hãa ne xao ga kò Abom koer ko qòò khama qâè-tcaoa, Abo ba Tíí ka kaia hãa khama. ²⁹Ra ncãa ncèeska bìrí xao o, qanega i kúrúse tama cookg'ai koe, nxãasega xao gha ãe i kòò kúrúse ne dtcòm ka. ³⁰Gaicarar qádòse kg'ui cgoa xaoa hãa tite, ncèem nqóóm dim x'aiga ba ko hàà khama. Cúí qari gam Tíí koe úú tama, ³¹igaba méém nqóó ba q'ãa, Abo ba Ra ncàmã hãa, a ko Abom ma x'âè Tea hãa khama ma tséé sa.

“Tèe xao ncèeska, naka hààn xae qòò,” tam méé.

Jeso ba tseegu dim Kg'om Me e

15 ¹**A ba a máá:** “Tíí Ra tseegu dir Kg'om Ra a, Me Tirim Xòò ba Xhàrà-kg'ao Me e. ²Tíí koe hãam nxãam wèem ãe tc'áróan kúrú tama bam ko q'ãea tcg'òó, a ba a ko wèem nxãam ãe ko tc'áróan kúrú ba dcàò, nxãasegam gha q'lano a kái tc'áróan kúrú ka. ³Nxãakamaga tu ncèer kò kg'ui cgoa tu um kg'uiim ka q'anokaguèa. ⁴Tíí koe tu hãa nakar Tíí gatu koe hãa. Cúím nxãam ga ba cúíam kò hãa ne tc'áróan kúrú hãa tite, kg'om dis hìis koem kò hãa ne cúí ga a, gatu igaba tu gatà hèéa tite, Tíí koe tu kò hãa ne cúí ga a.

⁵“Tíí Ra Kg'om Ra a, tu gatu nxãa tu u. Gaam ãe Tíí koe hãa, Ra Tíí gam koe hãa ba, gam kái tc'áróan ko kúrúm ga me e, Tíí ka oose tu cúí gúú ga kúrú hãa tite khama. ⁶Ncèè khòèm kò Tíí koe hãa tama, nem ko nxãam khama ma xaoaguè, a ba a xgóó; èeta ii nxãa ne ko sáà xg'ae, a c'eean q'oo koe síí xaoa tcãà, a dàdè. ⁷Ncèè Tíí koe tu kò hãa, i Tiri

kg'uian gatu koe hãa ne tu gha ãe tu ko tc'ees wèe sa dtcàrà, a tu a gha kúrúa mááe si. ⁸Si ko ncêe sa Tirim Xòò ba x'áakagu: kái tc'áróan tu gha kúrú, a tu a gha gatà iim dàòm ka Tiri tu xгаа-xгааse-kg'ao tu ii. ⁹Ncêem ma Abo ba ncàm Tea hãa khamagar ma ncàm tu ua hãa. Ke méé tu ncêeska Tiri ncàmkuan koe hãa. ¹⁰Ncêe Tiri x'áèan tu kò qgóóa qaria, ne tu gha Tiri ncàmkuan koe hãa, ncêer ma Tirim Xòòm di x'áèan ma qgóóa qaria, a Gam di ncàmkuan koe ma hãa khamaga ma.

¹¹“Ncêe gúua ner birí tua hãa, nxãasega i gha Tiri qãe-tcaoan gatu koe hãa ka, naka gatu di qãe-tcaoan gha cg'oè ka hêéthêé e. ¹²Tirim x'áe-kg'ám ba ncêe me e: ncàm gatu ka c'èea ne, ãer ma ncàm tua hãa khamaga ma. ¹³Cúí khòe ga ncêes ncàm ka kaia hãas ncàm sa úúa hãa tama, ncêe khòem ko ãem ncàma hãa ne khòe ne gam di kg'òean tcg'òóa máá sa. ¹⁴Tu gatu ãer ko x'áè tu u sa tu kòò kúrú ne Tiri tu ncàm-khoe tu u. ¹⁵Cuiskagar gaicara qãa ta ma tcii tua hãa tite, qãa ba gam ka q'òðsem ko dùú sa kúrú sa c'úua hãa khama. Ncêes gúús téé-q'oo koe Ra ko ncàm-khoe tu ta ma tcii tu u, wèes gúús ãer Tirim Xòòm koe xгаа-xгааsea hãa sar q'ãakagu tua hãa khama. ¹⁶Gatua nxará tcg'òó Te ta ga hãa, igabar Tíí nxará tcg'òó tua hãa, a Ra a qòð tu gha a síí tc'áróan kúrú ka nxará tcg'òó tua, tc'áróan ncêe gha qád x'áèan hãa a, nxãasegam gha Abo ba wèes gúús ãe tu gha ko Tíí cg'oè koe dtcàrà sa máá tu u ka. ¹⁷Ncêea Ra ko ma x'áè tu u ga a, a ko máá, gatu ka c'èe ne ncàm, témé.

Nqóó ba ko Jesom di xгаа-xгааse-kg'aoan hòre

¹⁸“Ncêe nqóóm kò hòre tua hãa ne méé tu q'ãa, gatuam hòre tua hãa cookg'ai koem kò Tííà hòre Tea hãa sa. ¹⁹Ncêe nqóóm di tu kò ii nem ga kò nqóó ba gam di tu iise ncàm tua hãa; igaba tu nqóóm di tu tama tu u, Ra kò nqóóm koe guu a nxará tcg'òó tu u, gaa domkam ko nqóó ba hòre tu u. ²⁰Ncêer kòò kg'ui cgoa tu u kg'uian méé tu tc'èe-tc'èese, a ko máá: ‘Qãa ba gam ka q'òðsem ka tc'amaka hãa tama,’ témé sa. Ncêe xgàra Te ne kòò ne, ne gha gataga thêé xgàra tu u. A ncêe Tiri xгаа-xгаа ne ne kòò qgóóa qari ne ne gha gataga thêé gatu dian igabaga qgóóa qari i. ²¹Igaba ne gha wèe gúuan ncêe ga Tiri cg'òean domka kúrú cgae tu u, Gaam ãe tsééa óá Tea hãa ba ne c'úua hãa domka. ²²Ncêe thuur kò hàà kg'ui cgoa ne tama ne, ne ga kò chibian úú tama. Igaba ne ncêeska gane di chibian koe ne gha qgóóa mááem **dàò ba** úú tama. ²³Gaam ãe hòre Tea ba gataga Tirim Abo ba hòrea. ²⁴Ncêe c'èe khòe ga qanega kúrú tama sar kò gane koe kúrú ta ga hãa, ne ne ga kò chibi úú tama. Igaba ne **ncêe zi x'ái zi** bóóa hãa, a ne a Tíí ga Ra hêé naka Tirim Xòòm ga ba hêéthêé Tsam hòrea. ²⁵Igabas ko ncêe sa x'áèan koe góásea hãa sa nxàea tseegukagu, ncêe ko máá: ‘Hòrea ne máá tea hãas gúú sa káà si i,’ témé sa.

²⁶“Igaba ãem kòò Hùì-kg'ao ba hàà, ncêer gha Abom koe guu a gatu koe tsééa úú ba, tseeguan dim Tc'èe ba, ncêe ko Abom koe guu a tcg'oa ba,

nem gha Gabá Tíí ka nxàea tseegukagu. ²⁷Gatu igaba tu gha Tíí ka hàà nxàea tseegukagu, Tíí cgoa tu kò tshoa-tshoases koe ga guu a hãa khama.

16 ¹“Ncêe gúúan wèer bìrì xaoa hãa, nxãasega xao gha táá gaxao di dtcòmàn aagu ka. ²Còrè-nquuan koe ne gha xhàiaagu xao o, me gha gataga x'aè ba hàà, wèém khòèm ãe ko cg'òo xao om gha tc'èea máá, Nqari bam ko tséea máá, ta tc'èea ba. ³Ncêe zi gúú zi ne gha kúrú cgae tu u, Abo ba kana Tíí ga Ra ne c'úúa hãa khama. ⁴Igabar ncêe gúúan bìrì xaoa hãa, nxãasega xao gha ãem kòo gaan dim x'aè ba hàà ne tc'èe-tc'èese, gaan kar q'ãa-q'ãa xaoa hãa sa ka.

Tcom-tcomsam Tc'èem di tséea ne

“A ra a kò ncêe zi gúú zi tshoa-tshoas koe táá bìrì xao o, gaxao cgoar kò hãa khama. ⁵Igabar ko ncêeska Gam ãe tséé óá Team koe qòò, igaba i gaxao ka cúúa xao ga tèe Te naka máá: ‘Nda koe Tsi ko qòò?’ témé tama. ⁶Igaba ncêe gúúa ner nxàea hãa domka xao tshúú-tcaoan ka cg'òè cgaeèa hãa. ⁷Gatà i ii igabar ko tseeguan bìrì xao o: Gaxaoa i qàea máá xaoa hãa qòòr gha sa. Ncêe qòò tamar kò hãa nem Hùì-kg'ao ba hàà cgae xaoa hãa tite khama. Igaba ãe qòòr kòo ner gha gaxao koe tséea úú Me. ⁸Eẽm kòo hàà nem gha hàà nqòó ba xгаа-xгаа a chibi-chibi; chibian domka hêé, naka tchànoan domka hêé, naka xgàrakuan domka hêéthêé e. ⁹Chibian kam *gha xгаа-xгаа*, Tíí koe ne dtcòmàn tama khama. ¹⁰Tchànoan kam *gha xгаа-xгаа*, Tirim Xòòm koer ko qòò, xao gaicara hòò Te tite khama. ¹¹Xgàra-kg'aman kam *gha xгаа-xгаа*, ncêem nqòóm dim x'aiga ba nxãakamaga xgàraèa hãa khama.

¹²“Qanegar káí zi gúú zi úúa, gaxao cgoar gha nxàe zi, igaba xao ncêeska kgoana zia hãa tite. ¹³Igaba ãem kòo tseeguan dim Tc'èe ba hàà, nem gha wèe tseeguan koe úú xao o. Cuiskagam Gam koe guua zi ka kg'uíua hãa tite, igabam gha ãem ko kómís ka cúí kg'uí, a ba a gha hààko zi gúú zi ka bìrì xao o. ¹⁴X'áákagu Tem gha, ãe Tiri ii sam gha sèè, a ba a bìrì xao o si khama. ¹⁵Wèéan ãe Abom úúa hãa nea Tiri i. Gaa domkar ko máá: Eẽ Tiri ii sam gha *Tc'èe ba* sèè, a ba a bìrì xao o si, témé.

¹⁶“X'aè-coa ba xao hòò Tea hãa tite, a xao a gha gaicara x'aè-coam qãá q'oo koe hòò Te,” tam méé.

Xгаа-xгааase-kg'ao xu di tshúú-tcaoa ne gha kãbise a qãè-tcaoan kúrú

¹⁷Xu kò Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu c'èe xu tèeku a máá: “Dúú sa ba ko nxàe, ncêem ko máá: ‘X'aè-coa ba xao hòò Tea hãa tite, a xao a gha gaicara x'aè-coam qãá q'oo koe hòò Te,’ témé ka, a ko gataga máá: ‘Tirim Xòòm koer ko qòò domka a,’ témé?” ta xu méé. ¹⁸Xu hãa a tèese a ko máá: “Dúú sa ba koáé nxàe: ‘X'aè-coam q'oo koe,’ tam kòo méé ne? Dúú sam ko nxàe sa xae kómía q'ãa tama,” ta xu méé.

¹⁹Me kò Jeso ba bóda q'ãa, ncêes gúús ka xu tèe Me kg'oana hãa sa, khamam kò nxãaska bìrì xu a máá: “Ntar ko méé sa xao koáé tèeku,

ncēer ko máá: ‘X'aè-coam q'oo koe xao hòd Tea hãa tite, a xao a gha gaicara x'aè-coam qãá q'oo koe hòd Te,’ témé ka? ²⁰Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Kg'ae xao gha, a gha thòd-tcaoase kg'ae, igabam gha nqõb ba qãè-tcaoa hãa. Thòd-tcaoa xao gha hãa, igaba i gha gaxao di thòd-tcaoan kabise a qãè-tcao sa ii. ²¹Eè khòès kòo cóán ábà di thòd koe hãa nes tshúù-tcaoa hãa, gas dim x'aè ba hààraa khama. Igaba ès ko cóán ábà xg'ara nes gaicara thòdan tc'èe-tc'èese tama, qãè-tcaoan èe cóá nea nqõómkg'ai koe ábàèa hãa di domka. ²²Khama xao gaxao ncēeska tshúù-tcaoan úúa hãa, igabar gha gaicara hàà bód xao o, xao gha qãè-tcao, i cúí khòè ga gaxao di qãè-tcaoan sée cgae xaoa hãa tite. ²³Eèm cárn ka xao cuiskaga cúí gúú ga dtcàrà Tea hãa tite. Tseegukar ko tseeguan bìrí xao o, a ko máá: Wèès gúùs èe xao ko Tíí cg'òè cgoa Abom koe dtcàrà sam gha máà xao o. ²⁴Ncēeska igaba xao qanega cúí gúú ga Tíí cg'òè cgoa dtcàrà tama. Dtcàrà, máàè xao gha ke, naka xaoa gha nxãasega qãè-tcaoan ka cg'òè.

²⁵“Ncēe gúúa ner kò sere-sere zi cgoa bìrí xao o, igabam ko x'aè ba hàà, gaxao cgoar gaia sere-sere zi cgoa kg'uía hãa tite ba, igabar gha hàà kgoarasea hàase Tirim Xòòm ka bìrí xao o. ²⁶Eèm cárn ka xao gha Tíí cg'òè koe dtcàrà. Gaxao téé-q'oo koer gha Abo ba hàà dtcàrà, tar méé tama. ²⁷Abo ba Gam ka ncàm xaoa hãa, ncàm Tea xao hãa domka, a xao a Nqarim koer guua sa dtcòmà hãa khama. ²⁸Abom koer guu a nqõóm koe hààraa. A Ra a ko gaicara nqõb ba guu, a Abom koe kabise,” tam méé.

²⁹Xu kò nxãaska Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu máá: “Bód, ncēeska Tsi ko kgoarasea hàase kg'uí, a Tsi a cúís sere-seres ga sa tséékagu tama. ³⁰Ncēeska xae ko bód wèè gúúan Tsi q'ana hãa sa, a Tsi a gataga c'èe khòè ga gha tèè Tsi sa qaa tama. Ncēes gúùs domka xae ko dtcòm Nqarim koe Tsi guua hãa sa,” ta xu méé.

³¹Me Jeso ba xoa xu a máá: “Ncēeska xaoa ko dtcòm? ³²Bód, x'aè ba ko hàà, a ba a hààraa xg'ara, èe xao gha wèèa xao ga x'áéa xao koe guu a tsai-tsaise ba, a xao a gha cúise qaù Te. Igabar cúise hãa tama, Tirim Xòò ba Tíí cgoa hãa khama.

³³“Ncēe gúúa ner bìrí xaoa hãa, nxãasega xao gha Tíí koe tòókuan úú ka. Ncēem nqõóm koe xao gha qóman cgoa qgóoku. Igaba méé xao tòn tcáo! Nqó bar tààa hãa ke,” tam méé.

Jeso ba ko còrèa mááse

17 ¹Eèm ko Jeso ba ncēe sa kg'uía xg'ara kam ko nqarikg'ai koe ghùì-kg'ai a máá: “Aboè, x'aè ba hààraa. Tsarim Cóá ba x'áákagu, nakam gha nxãasega Tsarim Cóá ba x'áákagu Tsi, ²wèè ne khòè ne tc'amkg'ai koe Tsi qarian máà Mea hãa ke, nxãasegam gha chòd tamas kg'òè sa wèè ne èe Tsi máà Mea hãa ne máà ka. ³Si chòd tamas kg'òè

sa nc̄ee si i: q'āa Tsi ne gha, Tsáá Tsia cúisega tseegu di Tsi Nqari Tsi i sa, naka Jeso Krestem nc̄ee Tsi tsééa óága hāa ba **q'āa sa** hēéthēe e. ⁴Nqōómkg'ai koer x'áakagu Tsia hāa, ēe Tsi kò màà Tea hāa tsééan kúrúa xg'ara-xg'ara ka. ⁵Ke nc̄eeska, Aboè, hàna Tsia koe x'áàn màà Te, nc̄ee nqōóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koer kò Tsáá cgoa úúa hāa a.

Jeso ba ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu còrèa máá

⁶“Eē Tsi kò nqōómkg'ai koe guu a màà Te xu khòe xu koer kò Tsari cg'òèan q'āakagu. Tsari xu u kò ii, Tsi kò màà Te xu, xu kò Tsarim kg'ui ba qg'óóa qaria. ⁷Nc̄eeska xu q'ana, ēe Tsi màà Tea hāa gúuan wèéa Tsáá koe guua hāa sa. ⁸Eē Tsi kò màà Tea kg'uiua ner màà xua hāa khama, xu kò cām tshàua máá a. A xu a kò tseeguan kaga q'āa, Tsáá koer guua hāa sa, a kò Tsáá Tsia tséé Tea hāa sa dtcòm. ⁹Nqōó bar còrèa máá tama, a ko gaxu ēe Tsi màà Tea hāa xu còrèa máá, Tsari xu u khama. ¹⁰Wèés ēer úúa hāa sa Tsari si i, si wèés ēe Tsi úúa sa Tiri si i. Ra gaxu koe guu a x'áakaguèa. ¹¹Nqōómkg'ai koe Ra gaia hāa tite, igaba xu gaxu qanega nqōómkg'ai koe hāa, Ra ko Tíí sencgaga Tsáá koe síí. Tcom-tcomsa Tsi Abo Tseè, Tsarim cg'òèm di qarian cgoa xgáèa máá xu - cg'òèm nc̄ee Tsi màà Tea ba, naka xu gha nxāasega cúí ii, nc̄ee Tsam ma cúí ii khamaga ma. ¹²Eēr kò gaxu cgoa hāa kar kòo xgáèa máá xu, a ēe Tsi kò máá Tea hāam cg'òèm cgoa kòre xu. Cúía xu ga kò táá aaguse, gaam ēe kò kaàkaguèm gha sa tééa máána hāam cúím oose, **Nqarim dis** Tcgāyas gha nxāasega nxàea tseegukaguè ka.

¹³“Igabar ko nc̄eeska Tsáá koe síí, a Ra a ko nc̄ee zi gúú zi kg'ui, nqōómkg'ai koer qanega hāase, nxāasega xu gha Tiri qāè-tcaoan ka cg'òèa hāa ka. ¹⁴Tsarim kg'ui bar màà xua, me nqōó ba hòre xua, nqōóm di xu tama xu u khama, nc̄eer Tíí ma nqōóm di tama khamaga ma. ¹⁵Tiri còrèa ne máá, nqōóm koe méé Tsi séèa tcg'òó xu, témé tama, igaba méé Tsi ēe cg'āè iim koe xgáèa máá xu si i. ¹⁶Nqōóm di xu tama xu u, nc̄eer Tíí ma nqōóm di tama khamaga ma. ¹⁷Tcom-tcomsakagu xu tseeguan cgoa, Tsarim kg'ui ba tseeguan di me e ke. ¹⁸Eē Tsi ma nqōómkg'ai koe ma tsééa óá Tea hāa khamagar ma nqōómkg'ai koe tsééa úú xua hāa. ¹⁹Gaxu domkar ko tcom-tcomsakaguse, nxāasega xu gha gaxu igaba thēé tseeguan koe tcom-tcomsakaguè ka.

Jeso ba ko wèè ne dtcòm-kg'ao ne còrèa máá

²⁰“Gaxu cúí xur còrèa máá tama. Eē gha gaxu di kg'uiian koe guu a Tíí koe dtcòm ner ko gataga thēé còrèa máá, ²¹wèéa ne ga gha cúí ii sa, ēe Tsi ma Tsáá Aboè Tíí koe hāa, Ra ma Tíí Tsáá koe hāa khamaga ma. Gane igaba méé ne thēé Gatsam koe hāa, nakam gha nxāasega nqōó ba Tsáá Tsia tséé óá Tea hāa sa dtcòm. ²²Eē Tsi màà Tea hāa x'áà ner màà nea, nxāasega ne gha cúí ii ka, nc̄ee Tsam ma Gatsam ma cúí ii khamaga ma.

²³Tíí Ra gane koe hãa, Tsi Tsáá Tíí koe hãa, nxãasega ne gha cg'oèase cúí ii ka, me gha nxãasega nqóó ba q'ãa, Tsáá Tsia tsééa óá Tea hãa sa ka, a Tsi a ncàm nea, ãe Tsi ma ncàm Tea hãa khamaga ma ka.

²⁴“Aboè, ãe Tsi máà Tea hãa ne gha Tíí cgoa ncëer hãa koe hãa sar ko tc'ëe, nxãasega ne gha Tiri x'ààn bód, ncëe Tsi máà Tea hãa a, nqóóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koe Tsi kò guu a ncàm Tea hãa khama. ²⁵Abo Tsi tchàno Tseè, ãetam ga ma nqóó ba c'úú Tsia igaba Ra Tíí q'ãa Tsia, ne q'ana hãa Tsáá Tsia tsééa óá Tea sa. ²⁶Cg'òèa Tsir q'ãakagu nea, a Ra a gha kúrú i q'ãe, nxãasega i gha ncàm kuan ncëe Tsi kò ncàm Tea hãa gane koe hãa ka, Ra gha gataga thëé Tíí ga Ra gane koe hãa ka,” tam ma còrè.

Jesom di xgàrasean hëé naka Gam dis x'oo sa hëé naka Gam di x'ooan koe tëean hëéthëé e (18–21)

Jeso ba ko qáèè

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

18 ¹Eëm ko Jeso ba còrèa xg'ara, kam kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa xgoaba, a Kiterone dim dòm ba tchoaba. C'ëem xòem koem kò Olife di zi hii zi dim xhàrà ba hãa. Xu kò Gabá hëé naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hëéthëé xu gaa koe tcàa.

²Nxãaskam kò Jutasem, ncëe kò khòè ne tshàu q'oo koe tcàa Me ba gaam qgái ba q'anaa, Jeso ba kò gaa koe kái-kg'aise Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa xg'ae khama. ³Me kò nxãaska Jutase ncõo-kg'ao xu dis xg'ae sa hëé naka kaia xu peresiti xu ka c'ëea xu hëé naka Farasai xu hëéthëé cgoa gaa koe síí. X'áà zi xu kò qgóóa, lampian hëé naka ncõo gàban hëéthëé e.

⁴Me kò Jeso ba wèéan ãe gha hàà kúrúse cgae Me sa q'ana hãase tcg'oa a tèè xu a máá: “Díí ba xao ko qaa?” témé. ⁵Xu xqà Me a máá: “Jesom Nasareta di Me e,” témé.

Me Jeso ba máá: “Tíí ga Ra a,” témé. (Me kò Jutasem, khòè ne tshàu q'oo koe tcàaku-kg'ao ba gaxu cgoa téé-tëe.) ⁶Eëm ko Jeso ba máá: “Tíí ga Ra a,” témé, ka xu kò tééa dìbi, a xu a gómankg'ai koe cg'áé.

⁷Me kò gaicara tèè xu a máá: “Díí ba xao ko qaa?” témé. Xu máá: “Jesom Nasareta di Me e,” témé.

⁸Me Jeso ba xqà xu a máá: “Ncãar bìrí xao o, ncëe ga Ra a sa. A ncëe Tíí xao kòo qaa Te ne méé xao nxãaska ncëe xu khòè xu guu naka xu qòò,” témé. ⁹**Ncëe sa kò kúrúse**, kg'uiian ãem kg'uiia hãa gha nxãasega tseegukaguè ka, ncëe kòo máá: “Eë Tsi kò máà Te xu kar c'ëem ga ba qanega aagu tama,” témé sa.

¹⁰Me kò nxãaska Simonem Petere ba ntcàu bam úúa hãa khama tsgúua tcg'óó me, a kiam peresitim dim qàa ba gáó, a kg'áò xòè dim tcee ba

xg'aoa tcg'òó. (Qǎàm di cg'ǒèa ne kò Malekose e.) ¹¹Kam kò nxǎaska Jeso ba Petere ba bìrì a máá: “Kǎbi tsarim ntcàu ba naka qòè! Cuiskaga Ra gǎé ga Abom máà Tea hǎas kubis *xgàrasean dis* koe kg'ǎà hǎa tite?” témé.

Jeso ba ko Anasem koe úúè

¹²Si kò nxǎaska ncōo-kg'ao xu dis xg'ae sa hǎé, naka gaas dim tc'ǎà-cookg'ai ba hǎé, naka Juta di xu tc'ǎà-cookg'ai xu hǎéthǎé Jeso ba qg'óó, a qǎé, ¹³a xu a kg'aia Anasem koe úú Me, ncǎe kò Kaifasem ka c'uìse ii ba, ncǎe kò ěem kurim ka kaim peresiti ba ii ba. ¹⁴Kaifase ba gaam khòem Juta xu kò tc'ǎe sa máàm ga me e, a máá: “Qǎè e gha ii, ncǎe c'ǎem khòem kò khòè ne x'óóa máá ne,” témé ba.

Peterem dis xqases tc'ǎà di sa

(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lk 22:55-57)

¹⁵Simonem Petere ba hǎé naka c'ǎem xгаа-xgaase-kg'ao ba hǎéthǎéa kò Jeso ba xùrì. Ncǎem xгаа-xgaase-kg'ao ba kò kaim peresitim ka q'ǎaèa, khamam kò Jesom cgoa kaim peresitim x'ǎé koe tcǎà. ¹⁶Igabam kò Petere ba tchǎa koe téé, xhàrom-kg'ǎm koe. Kam ko c'ǎem xгаа-xgaase-kg'aom ncǎe kò kaim peresitim ka q'ǎaèa ba kǎbise a tcg'oa, a dxǎe-coas ěe kò xhàrom-kg'ǎm koe hǎas cgoa kg'ui, a Petere ba q'oo koe tcǎà.

¹⁷Si kò qǎàs ěe kò xhàrom-kg'ǎm koe tǎe sa Petere ba bìrì a máá: “A tsǎá tsia gǎé ncǎem khòem di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ka c'ǎe tsi tama tsia?” témé. Me xq a máá: “Gaar tama ra a,” témé.

¹⁸Qgàisa a kò ii, xu kò qǎà xu hǎé naka tempelem di xu kòre-kg'ao xu hǎéthǎé xu ěe xu kò dxùua hǎas c'ees koe téé-tǎe, a ko x'òò-x'oose. Petere ba kò gataga thǎé gaxu cgoa téé-tǎe, a ko x'òò-x'oose.

Kaiam peresiti ba ko Jeso ba tǎè

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lk 22:66-71)

¹⁹Me kò nxǎaska kaim peresiti ba Jeso ba tǎè, Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ka hǎé naka Gam di xгаа-xgaan ka hǎéthǎé e. ²⁰Me Jeso ba xq a me a máá: “Xgobekg'amseaser kò wǎem nqǒóm cgoa kg'ui, a Ra a kò ko wǎé x'aè ka còrè-nquuan koe hǎé, naka tempelem koe hǎéthǎé xгаа-xгаа, ncǎe wǎé Jutan ko xg'ae koe. Cúí gúù gar kò táá xàise nxàe. ²¹Khǎé tsia ko dùús domka tǎè Te? Tǎè ěe kò kóm Tea hǎa ne, tseeguan kaga ne q'ana dùú sar nxàea hǎa sa,” tam méé.

²²Ěem ko Jeso ba ncǎe gúúan kg'uia xg'ara kam kò c'ǎem kòre-kg'aom, cúuse kò tǎe ba Jeso ba x'ǎbú, a máá: “Ncǎea Tsi ga ko ma kaim peresiti ba ma xq a gaa?” témé. ²³Me Jeso ba xq a me a máá: “Ncǎè c'ǎe gúúan cg'ǎè Ra kò kg'uia hǎa ne méé tsi nxàea tseegukagu, dùú sa cg'ǎè si i sa. Igaba ncǎe tchànoser kò kg'uia hǎa ne tsi ko dùús domka x'ǎbú góó Tea máá?” témé.

²⁴ Me nxāaska Anase ba kiam peresitim Kaifasem koe tsééa úú Me, qanegam qáéèa hāase.

Peterem dis xōases cáàm di sa hēè naka nqoana di sa hēéthéè e
(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lk 22:58-62)

²⁵ Eēm Simonem Petere ba hāa a ko kùru-kuruse kam kò tèèè a máá: “Tsáá tsia gáé Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'ēè tsi tama tsia?” témé. Me xōase a máá: “Gaar tama ra a,” témé.

²⁶ Me kò c'ēem qāàm kiam peresitim di ba, ncēe Peterem kò xg'aoa tçg'òò tceeam khòem dim qhàò ba tèè me a máá: “Gaam cgoa ra gáé kò Olife dim xhàrààm q'oo koe bòò tsi tama?” témé. ²⁷ Me gaicara Petere xōase e, me kò kúúga ghòrò ba tshoa-tshoa a kg'ae.

Jeso ba Pilatom cookg'ai koe
(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)

²⁸ Xu kò Juta xu Jeso ba Kaifasem dim nquum koe guu a, Roma ne dim tç'āà-cookg'aim dim nquum koe úú. Gaa x'aèan ēe ka i kò kaisa ntcùúkg'ai cgoa a. Xu kò Juta xu táá xu gha cç'uriga domka nquum q'oo koe táá tcāà, nxāasega xu gha Paseka di tç'òoan tç'òó ka.

²⁹ Khamam kò Pilato ba tçg'oa a síí cgae xu, a tèè xu a máá: “Dùútsa chibi sa xao ko ncēm Khòè ba tcee?” témé. ³⁰ Xu xōa me a máá: “Chibi kúrú-kg'ao tamam kò ii ne xae ga kò tsáá koe óá Me tama,” témé.

³¹ Me Pilato nxāaska birí xu a máá: “Séèa xao mááse Me, naka xaoa síí gaxao di x'aèan cgoa xgàra Me,” témé. Xu Juta xu xguì a birí me a máá: “Igaba xae c'ēem khòè ba xae gha x'ooan koe xgàra di qarí úú tama,” témé. ³² **Ncēe sa kò kúrúse**, ēem kò Jeso ba kg'uia hāa, nta iis x'oo sam gha hàà x'óó di kg'uiian gha hàà nxāasega tseegukaguè ka.

³³ Me kò nxāaska Pilato ba kàbise a nquum q'oo koe tcāà, a Jeso ba tcii, a tèè Me a máá: “A Tsáá ga Tsia Juta ne di Tsi x'aiga Tsi?” témé. ³⁴ Me Jeso ba xōa a máá: “Tsáá ka tsi ko ma cuiaga tèè Tea, kana c'ēè khòèa Tíí ka tsáá cgoa kg'uia hāa?” témé.

³⁵ Me Pilato xōa a máá: “Kháé tíí ga ra gáé Juta raa? Tsari ne khòè ne hēè naka Tsari xu kaia xu peresiti xu hēéthééa tíí tshàu q'oo koe tcāà Tsia. Ka Tsia dùú sa kúrúá hāa?” témé. ³⁶ Me Jeso ba xōa a máá: “Tiri x'aia nea ncēm nqōóm di tama. Ncèè gatà i kò ii, ne xu ga kò Tiri xu tséé-kg'ao xu ncōo sa x'āà hāa, nxāasegar gha táá Juta ne tshàu q'oo koe tcāàè di sa. Igaba i ncēeska Tiri x'aian ncēm nqōóm di tama a,” tam méé.

³⁷ Me Pilato nxāaska tèè Me a máá: “Kháé Tsia x'aiga Tsia?” témé. Me Jeso ba xōa a máá: “X'aiga Ra a, ta tsi ko méé. Gaas gúùs domkaga Ra ábàèa, a Ra a ncēes gúùs domkaga nqōómkg'ai koe hààraa, hààr gha nxāasega tseeguan nxàea tseegukagu ka. Wèé khòèan ēe tseeguan dia ko kg'uia Te komsana,” tam méé.

³⁸ Me Pilato ba bìrì Me a máá: “Tseegua nea dùúá?” témé.

Jeso ba ko x'oo sa xgàra mááè
(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)

Ncées gúù sam ko mééa xg'ara kam kò tchàa koe tcg'oa, a gaicara Juta xu koe sí, a bìrì xu a máá: “Cúí chibi gar hòd cgae Me tama gaan kam gha chibi-chibiè e. ³⁹Igaba i gatu di cau u, Paseka di x'aè ka méér c'èem chibi-kg'ao ba kgoara máá tu u sa. Ka tu ko tc'èe, Juta ne dim X'aiga ba méér kgoara máá tu u sa?” témé. ⁴⁰Xu q'au a xoa me a máá: “Eè-èe, Gam ka tamase, Barabase ba máá ta a,” témé. Barabase ba kò ts'àà-kg'ao me e.

19 ¹Nxàaskam kò Pilato ba Jeso ba sée a úú, Me sí qoaè. ²Xu kò ncõo-kg'ao xu dxàman cgoa kúrúeas cába sa kabea xg'ae a cábákagu Me, a xu a ncòàm qgái ba hãakagu Me, ³a téé a qòda máá Me a ko máá: “Tcg'áò, Juta ne di Tsi X'aiga Tseè!” témé. A xu a tshàua xu cgoa x'ábú góó Me.

⁴Me kò Pilato ba gaicara tcg'oa a Juta xu bìrì a máá: “Bòd, tcg'òd ra ko a gaxao koe óá Me, nxàasega xao gha q'aa, tíí ra cúí chibi ga hòd cgae Me tama sa ka,” témé. ⁵Eè ko Jeso ba tcg'oa, dxàman dis cába sa cába hãase, a ncòàm qgái ba hana, kam ko Pilato bìrì xu a máá: “Bòd! Ncèe ga Me e khòè ba!” témé.

⁶Eè xu ko kaia xu peresiti xu hēé naka tempelem di xu kòre-kg'ao xu hēéthēé ko bòd Me, ka xu kò q'au a máá: “Xgàu Me! Xgàu Me!” témé. Igabam kò Pilato xoa xu a máá: “Gaxao sée naka síí xgàu Me, tíí ra cúí chibi ga hòd cgae Me tama ke,” témé.

⁷Xu Juta xu xoa a máá: “X'àèan ta úúá; gaa x'àèan èe ka méém x'óós gúù si i, Nqarim dim Cóá Me e tam ko méé khama,” ta xu méé.

⁸Eè ko Pilato ncées gúù sa kóm kam kò kaisase q'áò, ⁹a ba a kàbise a gaicara nquum q'oo koe tcàà, a Jeso ba tèè a máá: “Nda koe Tsi guua?” témé. Igabam kò Jeso ba táá cúí xoa ga kúrú. ¹⁰Me Pilato ba tèè Me a máá: “Tíí cgoa kg'uiian Tsi tc'èe tama? C'úúá Tsia, qaria ner úúá, kgoara Tsi r gha di i kana xgàu Tsi di i sa?” témé. ¹¹Me Jeso ba xoa a máá: “Cúí qari ga tsi Tíí koe úú tama, ncèè nqarikg'ai koe tsi kò guu naka mááè e tama ne. Gaa domkam gaam èe tshàu q'ooa tsi koe tcàà Tea ba chibiga me e, kaias chibi sa,” tam méé.

¹²Gaa koe guus kam kò Pilato ba Jeso bam gha kgoara cgoa dàdan qaa, igaba xu kò Juta xu q'au a ko máá: “Eè tsi kòd ncèem khòè ba kgoara ne tsi **Roma ne òm x'aigam** Kaesaram ka tcáràse tsi tama tsi i. Wèém khòèm èe ko máá, x'aiga Me e, témé ba ko Kaesaram cgoa ntcoeku,” témé.

¹³Eè ko Pilato ncèe kg'uiian kóm kam kò Jeso ba tchàa koe tcg'òd, a ba a xgàra-kg'aom dis ntcõò-q'oos koe síí ntcõó, 'Nxòán dim nqám ba' ta ko ma tcièem qgáim koe (Hebera dis kg'uis ka ko Gabata ta ma tcièè ba).

¹⁴Paseka dim cáim ba kg'ónòseba máá dim cáim me e kò ii, i kò koaba di x'aè e. Kam kò Pilato ba Juta ne bìrì a máá: “Bòd, ncèe ga Me e gatu dim X'aiga ba,” témé. ¹⁵Igaba xu kò q'au a máá: “Tcg'òdò Me! Tcg'òdò Me! Xgàu Me!” témé. Me Pilato tèè xu a máá: “Kháé méér gaxao dim X'aiga ba xgàu dèe?” témé. Xu **kaia xu peresiti xu** x̣o a máá: “X'aiga ta úú tama, Kaesaram oose,” témé.

¹⁶Me kò nxāaska Pilato máà xu Me, nxāasegam gha xgàuè ka.

Jeso ba ko xgàuè

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)

Xu kò nxāaska ncōo-kg'ao xu Jeso ba sèè, ¹⁷Me Gam dis xgàu sa dcéé a tcg'oa, a ‘Tcúú c'òá’ ta ko ma tciès qgáis koe síí (ncèè ko Hebera dis kg'uis ka ko ‘Gologota’ ta ma tciè sa). ¹⁸Gaa koe xu kò xgàu Me, naka c'èe tsara khòè tsara hēéthēé e Gam cgoa, cúí ba c'èe xòèa ba za, me c'èe ba c'èe xòèa ba za, Me Jeso ba nqàè koe téé.

¹⁹Me kò Pilato x'ái sa góá hāa, a xgàus koe qáéa tòò sia; ncēetas kòò ma nxáráse: “NASARETA DIM JESO BA, JUTA NE DIM X'AIGA BA,” ta ma ma. ²⁰Ne kò káí ne Juta ne ncēes x'ái sa nxárá, ēem kò Jeso ba xgàuèam qgái ba kò x'áé-dxoom ka cúù me e khama. Si kò x'ái sa Hebera dis kg'uis ka hēé, Latini dis ka hēé naka Gerika dis ka hēéthēé góàèa. ²¹Xu kò nxāaska kaia xu peresiti xu Juta ne di xu Pilato ba bìrì a máá: “Táá góá naka máá: ‘Juta ne dim X'aiga ba,’ témé guu, igaba máá: ‘Ncēem khòè ba kòò máá, Juta ne dim X'aiga Me e,’ témé,” ta xu méé. ²²Me Pilato x̣o a máá: “Eèr góá hāa sar góá hāa,” témé.

²³Eè xu ko ncōo-kg'ao xu Jeso ba xgàu ka xu kò qgáia ba sèè, a 4 zi dtcòò zi cgoa q'aa-q'aa a, si dtcòò sa khòèm di sa ii, me q'oo koe ko hāaèem qgáim cúí ba qaù. Ncēem qgái ba kò qgāé-dàò úú tama, a cúí xòè koe tc'amaka guu a nqāaka xōas koe qgāéèa.

²⁴Xu kò bìríku a máá: “Hààn xae táá tòà me guu, igaba hàà naka xae cgúúan ntcòò naka bòd diína gha sèè me sa,” témé. Ncèe sa kò kúrúse, èe **Nqarim dis** Tcgāyas koe góáèas gha nxāasega nxāea tseegukaguè ka, ncèe kòò máá:

“Qgáia Te xu kò q'aa-q'aaku,

a Tiri qgáian domka cgúúan ntcòò,”

témé sa. Ncèea ncōo-kg'ao xu kò hēé ga a.

²⁵Jesom dis xgàus qàe koes kò xòè sa tēe, naka Gam ka xòès ka qōese sa hēé, Marias ncèe Kelopasem dis khòè sa, naka Maria Magatalena sa hēéthēé e. ²⁶Eēm ko Jeso ba xòè sa èe koe bòd, naka xgaa-xgaase-kg'aom ēem kò ncàma hāa ba hēéthēé e me qàea sa koe tēe, kam kò xòè sa bìrì a máá: “Khòè seè, sarim cóám ga me e ncèe ba!” témé. ²⁷A ba a xgaa-xgaase-kg'ao ba bìrì a máá: “Bòd, saòs ga si i ncèe sa,” témé. Me kò xgaa-xgaase-kg'ao ba ēem x'aèem koe guu a sèè a x'áéa ba koe úú si.

Jeso ba ko x'óó

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lk 23:44-49)

²⁸Wèè gúùà nea xg'ara hãa sa q'ana hãasem kò Jeso ba ncêes gúùs qǎá q'oo koe máá: “Cǎrǎa raa!” témé. Ncêes gúù sa kò kúrúse, **Nqarim di zi** Tcgāya zi gha nxāasega nxāea tseegukaguè ka. ²⁹Si kò tsau tshàan ka cg'oèa hãas gaba sa hãa, khama xu kò tsau tshàan ka cg'oèa hãas x'úrú sa tcìika-tcamkuan dim hìim koe tòò, a ghùu a kg'árǎa ba koe úú. ³⁰Eēm ko Jeso ba tsau tshàan kg'áà xg'ara kam kò máá: “Xg'ara-xg'araèa ia!” témé. A ba a tcúúa ba qám, a sónòà tcg'òó.

³¹Kg'ónòsean dim cǎm me e kò ii, me kò q'uu dim cǎm ba cgáém cǎm Sabata di me e. Ne kò Juta ne Sabata dim cǎm ka i gha tc'áróan xgàuan koe tceesea téé sa tc'èe tama, khama ne kò Pilato ba dtcàrà c'óán gha khòàé, i tc'áróan xòòè sa. ³²Xu kò nxāaska ncōo-kg'ao xu hàà, a hàà tc'ǎà dim khòèm di c'óán khòá, ncêe kò Jesom cgoa xgàuèa ba, naka c'èem dian hēéthēé e. ³³Igaba èe xu ko Jesom koe hàà, ka xu kò sao-xg'ae Mem nxāakamaga x'óóa hãa, xu kò táá c'óáa ba khòá. ³⁴Igabam kò ncōo-kg'ao xu ka c'èe ba Jeso ba kg'áó-xgàom cgoa gǎó dxàbè, i kúúga qháése c'áòan hēé naka tshàan hēéthēé gaa koe guu a ntcāa. ³⁵(Khòèm èe kò bóò o ba kò nxāea tseegukagu u, si gam dis nxāea tseegukagu sa tseegu si i. Me q'anaa, tseegu sam ko nxāe sa, **a ba a ko nxāea tcg'òó o**, gatu igaba tu gha thēé nxāasega dtcòm ka.) ³⁶Ncêe zi gúú zia kò kúrúse, èe **Nqarim dis** Tcgāyas koe góáèas gha nxāasega nxāea tseegukaguè ka, ncêe kò máá: “C'óáa ba ka cúían ga khòàé tite,” ta méé sa. ³⁷Si ko c'èes Tcgāyas **Nqarim di** sa gataga máá: “Bòò xu gha gaam èe xu gáòà hãa ba,” témé.

Jeso ba ko kg'ónòè

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56)

³⁸Ncêe zi gúú zi qǎá q'oo koem kò Josefam Arimatea di ba, ncêe kò Jesom di xgaa-xgaase-kg'ao ii ba, Jesom dim tc'áró ba xàia hãase Pilatom koe dtcàrà, Juta nem kòò q'áò khama. Me kò Pilato ba kgoara máá me me. Me hàà a Gam dim tc'áró ba sèé. ³⁹Nikodemasem ncêe kò kg'aia Jeso ba ntcúú ka dàraa hãa ba kò hãa cgoa mea. Nikodemase ba kò tsháán hēé, naka tcgàúse di nxúian hēéthēé óá, 30 qóm-q'ooan khama noo o. ⁴⁰Jesom dim tc'áró ba tsara kò sèé, a tsara a tsháán cgoa xg'ae-xg'ae a q'úú qgáí cgoa kúrúèa kòan cgoa tcám me. Ncêe sa kò caus Juta ne ko ma kg'aiga kg'ónòkus ga si i. ⁴¹Eēm kò Jeso ba xgàuèa hãam qgáim koem kò xhàrà ba hãa, me kò kabam hǎém tc'ám̄s di ba xhàrà q'oo koe hãa, ncêe cúí khòé ga qanega gam koe kg'ónòèe tama ba. ⁴²Juta ne dim cǎm kg'ónòsean di me e kò ii, si kò tc'ám̄s sa cúú si i, khama ne kò Jeso ba gas koe ga kg'ónò.

Kàà gúùs tc'ám̄s sa

(Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lk 24:1-12)

20 ¹Tc'ǎà dim cǎm bekem dim di ntcúúkg'ai cgoa, qanega i ntcúú u koes kò Maria Magatalena sa tc'ám̄s koe hàà, a hàà nxǒá sa

bòd si tc'áms-kg'ám koe ghànèa tcg'òóèa. ²Si ko Simonem Peterem koe hēé naka c'ēem xгаа-xгааse-kg'aom koe hēéthēé qgóéa síí, ncēe kò Jesom ka ncàmmèa ba, a síí bìrì tsara a a máá: “X'aiga ba xu tc'áms koe sèèa tcg'òóa hāa, ta c'úua hāa nda koe xu úú Mea hāa sa!” tas mée.

³Me kò nxāaska Petere gaam xгаа-xгааse-kg'aom cgoa xgoaba, tsara tc'áms koe qōd. ⁴Wēéa tsara ga kòo qàrò, igabam kò gaam xгаа-xгааse-kg'ao ba Petere ba qgóéa guu, a tc'áms koe tc'āa a síí. ⁵Téém ko a qámse a xhōo a bòd kam kò q'úú qgáí cgoa kúrúèa kòàn cúí ga bòd i gaa koe hāa, igabam kò táá q'oo koe tcāa. ⁶Me kò nxāaska Simonem Petere ba kháóka xùri me a hàà, a hàà tc'áms koe tcāa; a q'úú qgáian cgoa kúrúèa kòàn bòd i gaa koe xōe, ⁷naka kg'ónò cgoa òm qgáim ncēe kò Jesom tcúú koe hāa ba hēéthēé e. Qgáí ba kò kòàn cgoa hāa tama a kò cúíaga qabesea ntcōe. ⁸Me kò nxāaska gaam xгаа-xгааse-kg'aom, ēe kò tc'áms koe tc'āa a síí ba, q'oo koe tcāa thēé, a bòd, a dtcòm. ⁹Qanega tsara kò **Nqarim dis** Tcgāya sa kómá q'āa tama, Jeso ba méém x'ooan koe tēes gúú si i ta kòo mée sa. ¹⁰Tsara kò nxāaska xгаа-xгааse-kg'ao tsara x'áé koe kàbise a dìbi.

Jeso ba ko Maria Magatalenas koe x'áise

(Mt 28:9-10; Mk 16:9-11)

¹¹Igabas kò Maria sa tc'áms ka tchāa koe téé a ko kg'ae. Eēs hāa a ko qanega kg'ae kas kò qámse a tc'áms q'oo koe xhōo a bòd, ¹²a sa a cām moengele tsara q'úúse hāna tsara bòd, tsara Jesom òm tc'áróm kò xōe koe ntcōóa-ntcōe, c'ēe ba kò tc'úua ba kò hāa koe ntcōe, me c'ēe ba nqàrèa ba kò hāa koe ntcōóa-ntcōe. ¹³Tsara tēe si a máá: “Khòè seè, dùús domka si ko kg'ae?” témé. Si máá: “Tirim X'aiga ba xu tcg'òóa hāa, ra c'úua hāa nda xu úú Mea sa!” témé.

¹⁴Ncēetas ko mée kas kò kàbise a Jeso ba bòd Me tééa-tēe, igabas kò Jeso Me e sa táá bòda q'āa.

¹⁵Me Jeso ba bìrì si a máá: “Khòè seè, dùús domka si ko kg'ae? Díí ba si ko qaa?” témé. Xhàrà-kg'ao Me e, tas kò tc'ēea hāa khamas kò bìrì Me a máá: “Aboè, ncēè tsáá ga tsi kò sèè Mea hāa ne bìrì te nda koe tsi xòò Mea hāa sa, nakar sèè Me,” témé.

¹⁶Me Jeso ba bìrì si a máá: “Mariaè!” témé.

Si tééa kàbise a q'óá-kg'ai Me, a Hebera dis kg'uis ka máá: “Raboni!” témé. (Ncēe sa ko máá: 'Xгаа-xгаа-kg'ao Tsee,' témé.)

¹⁷Me Jeso ba bìrì si a máá: “Táá qgóó Te guu, qanega Ra Abom koe kàbise ta ga hāa ke. Igaba mée si Tíí qōe ga xu koe qōd naka síí bìrì xu naka máá: 'Kàbiser ko Tirim Abom koe, gaxao òm Abo ba; a Tirim Nqari ba, gaxao òm Nqari ba,' ” témé.

¹⁸Si kò Maria Magatalena sa xгаа-xгааse-kg'ao xu koe qōd a síí bìrì xu a máá: “X'aiga bar bòda hāa!” témé. A sa a bìrì xu ncēe zi gúú zim bìrì sia sa.

Jeso ba ko Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu koe x'áise
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Lk 24:36-49)

¹⁹Tc'ãà dim cárn bekem dim di dqòan ka xu kò xгаа-xгааse-kg'ao xu xg'aea hãa, i kò Juta ne di bèean ka nquu-kg'árnan qarika tcèekg'ammèa. Kam kò Jeso ba hàà xg'aekua xu koe téé a ba a birí xu a máá: “Tòókuan méé i gaxao cgoa hãa!” témé. ²⁰Eēm ko ncēe sa mééa xg'ara kam kò tshàua ba hēē naka xòèa ba hēéthēé x'ái xu. Eē xu kò xгаа-xгааse-kg'ao xu X'aiga ba bód ka xu kò qāè-tcao.

²¹Me gaicara Jeso ba birí xu a máá: “Tòókuan méé i gaxao cgoa hãa! Ncēm ma Abo ba ma tsééa óá Tea khamaga Ra ko ma tsééa úú xao o ke,” témé. ²²Eētam ko mééa xg'ara kam kò dqòmà tcāà cgae xu u, a máá: “Tcom-tcomsam Tc'ēe bar ko máà xao o. ²³Ncēè c'ēe khóèan xao kòo gaan di chibian qgóóa máá ne i qgóóa mááèa, a ncēè qgóóa máá a tama xao kò hãa, ne i qgóóa mááè tite,” tam méé.

Jeso ba ko Tomasem koe x'áise

²⁴Nxãaskam kò Tomasem (ncēe Didimo ta kòo ma tciēm) 12 xu ka c'ēe ba gaxu cgoa hãa tama, ēem kò Jeso hààraa ka. ²⁵Khama xu kò c'ēe xu xгаа-xгааse-kg'ao xu birí me a máá: “Ncāa xae X'aiga ba bód!” témé.

Igabam kò birí xu a máá: “Cgabian di xg'ama ner kòo tshàua ba koe bód tama, a tshàua te gaa xg'aman koe tcāà tama, naka tshàua te xòèa ba koe tcāà tama ner cuiskaga dtcòmà hãa tite,” tam méé.

²⁶Bekem qāá q'oo koe xu kò Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu nquum koe gaicara xg'aea hãa, me kò Tomase ba hãa cgoa xua. Nquu-kg'árn ne kò tcèekg'amsea hãa, igabam kò Jeso ba gaxu xg'aeku koe hàà téé, a máá: “Tòókuan méé i gaxao cgoa hãa!” témé. ²⁷A nxãaska Tomase ba birí a máá: “Tshàua tsi ncēe koe tcāà, naka tsia tshàua Te bód. Tchoanà tshàua tsi naka xòèa Te koe tcāà a. Káise tc'ēe-tc'ēesean cgoa q'aa naka dtcòm,” témé.

²⁸Me Tomase xqa Me a máá: “Tiri Tsi X'aiga Tseè, a tiri Tsi Nqari Tseè!” témé.

²⁹Me nxãaska Jeso ba birí me a máá: “Ncēe tsi ncāa bód Te ka tsia ko dtcòm? Eē bód tama igaba ko dtcòm nea ts'ee-ts'ee'kg'aièa!” témé.

Dùú domkas ncēes tcgāya sa góáèa sa

³⁰Jeso ba kò Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu cookg'ai koe kái zi x'ái zi c'ēe zi kúrú, ncēes tcgāyas koe góáse tama zi, ³¹igaba i ncēean góáèa hãa, nxãasega tu gha dtcòm, Jeso ba Krestem Nqarim dim Cóa Me e sa ka, a tu a gha dtcòmàn ka Gam dim cg'òèm koe kg'òèan úú ka.

Jeso ba ko 7 xu xгаа-xгааse-kg'ao xu koe x'áise

21 ¹Ncēe zi gúú zi qāá q'oo koem kò Jeso ba gaicara Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu koe x'áise, Tiberia dim tshàm koe.

Ncēetam ma x'áísea. ²Simonem Petere ba hēé, naka Tomase ba hēé (ncēe kò Didimo ta ma tciè ba), naka Nataniele ba hēé, ncēe kò Kana koe guua ba, Galilea di i, naka Sebetem di tsara cóa tsara hēé, naka xгаа-xгааase-kg'ao tsara c'ēe tsara hēéthēé xua kò xg'aea hāa. ³Simonem Petere ba kò c'ēe xu birí a máá: “Qōòr ko a sí x'aùan qgóó,” témé. Xu máá: “Qōò cgoa tsi xae gha,” témé. Xu tcg'oa a xu a sí dxòrom koe q'ábà, igaba xu kò èem ntcùúm ka táá cúí gúú ga qgóó.

⁴Kaisa ntcùúkg'ai cgoam kò Jeso ba tshàam-kg'ám koe téé-tēe, igaba xu kò xгаа-xгааase-kg'ao xu táá Jeso Me e sa bóda q'āa. ⁵Me Jeso ba tciè xu a máá: “Cóa xaoè, cúí x'aù ga xao gáé hòò tama?” témé. Xu xoa Me a máá: “Eē-ēel!” témé. ⁶Me birí xu a máá: “Gaxao dis c'uisí sa kg'áo xòèan dxòrom di koe xaoa tcāa, c'ēe gúú xao gha hòò ke,” témé. Xu xaoa tcāa si, a xu a dxòrom q'oo koe tcēa tcāa sa ka tààè, x'aùan di kái-q'ooan ka.

⁷Me kò nxāaska xгаа-xгааase-kg'aom ēe Jesom kò ncāma hāa ba Petere ba birí a máá: “X'aiga Me e!” témé. Eēm ko Simonem Petere ba kóm X'aiga Me e sa kam kò gam di qgáían hāa (tséé sam kò nxōòda máá ana hāa khama), a ba a tshāan q'oo koe nxàia tcāa. ⁸Igaba xu kò c'ēe xu xгаа-xгааase-kg'ao xu dxòrom cgoa tshàam tsam-tsáo koe sí, x'aùan ka cg'oèa hāas c'uisí sa tcēè a. Nqōómkg'ai ka xu kò nqúú tama, 100 khama noo zi nāa-q'oo zi cúí zi kò qaùa hāa. ⁹Eē xu ko nqōómkg'ai koe hàà ka xu kò gaa koe bóò si c'ee sa dxúúsea hāa, a x'aùan úúa hāa naka péréan hēéthēé e.

¹⁰Me kò Jeso ba birí xu a máá: “C'ēe x'aùan ēe xao ncāa qgóó xao óá,” témé.

¹¹Me kò Simone Petere ba q'ábà, a c'uisís x'aùan ka kò cg'oèa sa tcēa tcg'óó, 153 i kò ii. Kái i kò ii igabas kò c'uisí sa táá tòà. ¹²Me Jeso ba birí xu a máá: “Hàà xao naka hàà tc'óó,” témé. Nxāaska i kò xгаа-xгааase-kg'aoan kgoarase tama, tēè Me i gha a máá: “Díí Tsia?” témé ka. X'aiga Me e sa xu kò q'ana hāa khama. ¹³Me Jeso ba hàà, a hàà péréan sēè, a máà xu. A ba a gataga hēé x'aùan ka.

¹⁴Ncēea kò nqoana dim x'aèm ga me e, ncēm kò Jeso ba Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu koe x'áíse ba, èem kò x'ooan koe ghùèa ka.

Jeso ba hēé naka Petere ba hēéthēé tsara

¹⁵Eē xu ko tc'óóa xg'ara kam kò Jeso ba Simonem Petere ba birí a máá: “Simoneè, Johanem di tsi cóa tseè, ncēe xu khòè xu ka tsia ncām Tea?” témé. Me birí Me a máá: “Eè, X'aigaè, ncām Tsia raa sa Tsi q'ana,” témé. Me Jeso ba birí me a máá: “Tiri ghùu-coan dxòókagu,” témé.

¹⁶Me kò gaicara Jeso ba birí me a máá: “Simoneè, Johanem di tsi cóa tseè, ncām Tea tsia?” témé. Me birí Me a máá: “Eè, X'aigaè, ncām Tsia raa sa Tsi q'ana,” témé. Me Jeso ba máá: “Tiri ghùuan kòre,” témé.

¹⁷Nqoana dis kam kò Jeso ba birí me a máá: “Simoneè, Johanem di tsi cóa tseè, ncām Tea tsia?” témé. Petere ba kò tshúù-tcao, Jeso ba kò

nqoana q'oro tēè me a máá: “Ncàm Tea tsia?” témé khama, kam kò máá: “X'aigaè, wèè zi gúù zi Tsi q'ana; ncàm Tsia raa sa Tsi q'ana!” témé. Me Jeso ba máá: “Tiri ghùuan dxòókagu. ¹⁸Tseegukar ko tseeguan bìrí tsi a ko máá: Eë tsi xg'ao cg'aré ii ka tsi xg'ao ko hāakaguse, a ko kg'ama tēè a qōò ēè tsi ko tc'ēè koe. Igaba ncēè tsi kaia hāa ka tsi gha tshàua tsi tchoanà, me gha c'ēm khòè ba hāakagu tsi, a ba a ēè tsi tc'ēè tama koe úú tsi,” tam méé. ¹⁹(Ncēeta mééan kam kò Jeso ba Peterem gha hàà x'óóm dàò ba nxàè, a ba a Nqari ba x'àakagu.) Kam kò nxāaska bìrí me a máá: “Xùri Te!” témé.

²⁰Petere ba kò ntcēè, a c'ēm xгаа-xгааse-kg'aom Jesom kò ncàma hāa ba qāaa ba koe bóò, me ko xùri tsara a. (Ncēè ba gam ēè kò dqòà di tc'òoan koe, Jesom koe ghāase ntcōem ga me e, ncēè kò tēè Me a ko máá: “X'aigaè, dìna ko hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcāà Tsi?” témé ba.) ²¹Eēm ko Petere bóò me, kam kò Jeso ba tēè a máá: “X'aigaè, kháé gam ka ntamaà?” témé. ²²Me Jeso ba xoa me a máá: “Kg'òèasem gha hāa, Ra nxāakg'aiga síf kabise sar kòò tc'ēè ne i ko nxāan tsáá koe dùú sa nxàè? Tsáá méé tsi xùri Te,” tam méé.

²³Si kò ncēes tchōà sa khòè qōeku xu koe qòàrase, ncēm xгаа-xгааse-kg'ao ba x'óó tite di sa. Igabam kò Jeso ba máá, x'óóm tite, témé tama, kg'amam kòò máá: “Kg'òèasem gha hāa, Ra nxāakg'aiga síf kabise sar kòò tc'ēè ne i ko nxāan tsáá koe dùú sa nxàè?” témé.

²⁴Ncēm xгаа-xгааse-kg'ao ba gam ncēè zi gúù zi kò nxàea tseegukaguam ga me e, a kò góá zi ba. Ta q'ana hāa gam dis nxàea tseegukagu sa tseegu si i sa.

Tcgāyas dis chōò-q'oo sa

²⁵Jeso ba kò gataga thēè c'ēè zi gúù zi kái zi kúrú. Ncēè wèéa zi ga kò cúí-cúí góáèa hāa nem ga kò, bóòr ko ka, nqōóm ga ba kgoana naka wèè zi tcgāya zi ncēè zi qgóó tama, ēè ga kò góáèa hāa zi.

TSÉÉ ZI

x'áè úú-kg'ao xu di zi

Téé-cookg'ai sa

“Tséé zi x'áè úú-kg'ao xu di zi” dis tcgāya sa ko Lukam dis tcgāya sa còoka qōòkagu. Luka ba ko ncēes tcgāyas koe góá, ntama ne kò ma Jesom di ne xùri-kg'ao ne tc'āà di ne ma Tcom-tcomsam Tc'ēem ka tc'āà-cookg'aiès ka, a qāè tchòàn Gam ka tsai-tsai: “Jeruselema koe hēé naka Jutea koe hēé naka Samaria koe hēé naka nqōóm chōò-q'oo koe hēéthēé e” (1:8). Kaisases ko ncēes tcgāya sa bìrì ta a, Nqarim kò ntama ma kg'aia Juta ne xg'aeku koe ma tséé sa, igabagam kò gaa koe guus ka Gam di x'aian wèém nqōóm koe ma tsai-tsais ka hēéthēé e.

“Tséé zi” dis tcgāya sa nqoana xòèan cgoa q'aa-q'aasea hāa, a ko x'ái, Jesom di qāè tchòàn kòo ma xгаа-xгааè sa hēé, naka si kò ma kereke sa tshàòèa sa hēéthēé e:

1. Dtcòm-kg'ao ne kò Jeruselema koe tshoa-tshoa
2. Iseraele di c'ēe xòèan khama noose ne kò qōò
3. Càùsea ne kò qōò, a wèém nqōóm koe síí, Roma khama noose

“Tséé zi” dis tcgāyas koe ta ko kaisase Tcom-tcomsam Tc'ēem di zi tséé zi ka nxárá. Qarian cgoam kò xōa ncēe kò dtcòm-kg'ao ne Jeruselema koe hàna ne koe Pentekoste òim cárn ka hàà a. A ba a kò kereke sa tc'āa-cookg'ai a qari-qari.

X'áè úú-kg'ao xu di xгаа-xgaan hēé naka Nqarim òim kg'uim di qarian hēéthēéa ko “Tséé zi” dis tcgāyas koe qāèse x'áise.

Qaa-qaasa kg'uaia ne:

- Tcom-tcomsam Tc'ēe ba
- nxàea tseegukagu-kg'ao
- kereke sa
- kgoarasea ne
- táá zi qhàò zi di ne khòè ne

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Jesom di nqarikg'ai koe qàda ne (1)

- Petere ba hēé naka c'ēe xu x'áè úú-kg'ao xu hēéthēé di tsééa ne Jerusalema koe (2–7)
- Filipia xu Peterea xu di tsééa ne Jutea hēé naka Samaria hēéthēé koe (8–12)
- Paulom di tsééa ne wèém nqōóm koe: (13–28)
 - Paulom di xгаа-xgaan dis qōòs t'ǎà di sa (13:1–14:28)
 - Jerusalema dis xg'ae sa (15:1-35)
 - Paulom di xгаа-xgaan dis qōòs cáǎm di sa (15:36–18:22)
 - Paulom di xгаа-xgaan dis qōòs nqoana di sa (18:23–21:16)
 - Paulo ba ko qáé-nquuan koe tcǎè, a Roma koe síí (21:17–28:31)

Jesom di nqarikg'ai koe qaòa ne (1)

Jeso ba ko Tcom-tcomsam Tc'ēem gha hàà sa nqòòkagu

1 ¹Teofilàè, tc'ǎà dis tcgāyas tiris q'oo koer kò wèè zi gúù zi ncēem kò ko Jeso ba tshoa-tshoa a kúrú a xгаа-xгаа zi ka góáa hǎa. ²Me nxǎakg'aiga nqarikg'ai koem ko sèè a úúèm cáǎm ba síí tcǎà, ēem kòo Tcom-tcomsam Tc'ēem di qarian ka ēem nxǎrá tcg'òóa hǎa xu x'áè úú-kg'ao^a xu x'áèan máà ka. ³A ba a kò ēem ko xgàrasea xg'ara ka, gaxu koe kái zi dàò zi cgoa x'áise, kg'òèam hǎa sa. ⁴⁰cáǎma nem kò x'áise xu, a ko Nqarim di x'aian di zi gúù zi ka kg'ui cgoa xu. ⁴A kò ēem hǎa a ko tc'òó cgoa xu ka ncēe x'áèan máà xu a máá: “Táá méé xao Jerusalema koe tcg'oa guu, igaba méé xao **kg'aia** Abom nqòòkagua hǎa sa qǎà, ncēe xao Tíí koe kóǎma hǎa sa. ⁵Johane ba kòo tshàan cgoa tcguù-tcguu, igaba tu gha gatu cg'orò cáǎman qǎá q'oo koe hàà Tcom-tcomsam Tc'ēem cgoa tcguù-tcguuè,” tam méé.

Jeso ba ko nqarikg'ai koe sèè a úúè

(Mk 16:19-20; Lk 24:50-53)

⁶Khama ēe xu ko xg'ae cgoa Me ka xu kò tèè Me a máá: “X'aigaè, ncēem x'aèm ka Tsia gáé ga táá Iseraele ne gane di x'aian kabia máá?” témé. ⁷Me **Jeso ba** bìrí xu a máá: “Ncēem Abo ba Gam di qarian ka tòòa x'áèan hēé naka cáǎman hēéthēé xao gha q'ǎa sa gaxao di tama. ⁸Igaba ēem ko Tcom-tcomsam Tc'ēe ba hàà cgae xao o ka xao gha qarian hòò, a xao a gha Tiri xao nxàea tseegukagu-kg'ao xao ii: Jerusalema koe hēé, naka wèém xg'aekum Jutea dim koe hēé, naka Samaria dim xg'aekum koe hēé, naka nqōóm chòò-q'oo koe ga hēéthēé e,” tam méé. ⁹Ncēetam ko mééa xg'ara kam kò téé a xu a ko bóò Me koe ga sèè a **nqarikg'ai koe** qaòkaguè, si túú-c'òò sa tcgái-q'ooa xu koe ga qàbia tcǎà Me.

a 1:2 x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

¹⁰Eë xu nqarikg'ai koe tçgáía xu qãea tòóa, ãem ko ma qõd khama ma, ka tsara ko kúúga q'úúse hãna tsara khòe tsara hàà qàea xu koe téé, ¹¹a tsara a máá: “Galilea di xao khòe xaoè, dùús domka xao ncëe koe téé-tëe a téé a ko nqarikg'ai koe bòd? Jesom ncëe gaxao koe sée a nqarikg'ai koe úúèa hãa ba gha gaam dàòm ncëe xao bòd Mem ko qõdm cgoa ga kãbise a hàà,” ta tsara méé.

Matiase ba ko Jutasem dis téé-q'oo sa sée
(Mt 27:3-10)

¹²Ka xu ko nxãaska **x'áè úú-kg'ao xu** Olife ta ko ma tciièm xàbìm koe guu a Jerusalema koe kãbise. Xàbìm ncëe ba kò Jerusalema ka cúu me e, Sabata dim cárn ka tsi ko kgoara máàe a síí cgae me khama noo qád-q'ooa ne. ¹³Eë xu ko **Jerusalema koe** tcàa ka xu kò tc'amaka hãam nquum koe síí, ncëe xu kò gaa koe **cg'orò cáman** hãa ba: Petere ba hëé, naka Johane ba hëé, naka Jakobo ba hëé, naka Anterea ba hëé, naka Filipi ba hëé, naka Tomase ba hëé, naka Baretolomaio ba hëé, naka Mataio ba hëé, naka Jakobom Alefaiom ka cóáse ba hëé, naka Simonem ncëe kò tòókuan x'ãà máá ba hëé, naka Jutasem Jakobom ka cóáse ba hëéthëé xu u kò ii. ¹⁴Wèéa xu ncëe xua kò khòe zi hëé, naka Marias Jesom ka xòd sa hëé, naka Gam ka qõese ga xu hëéthëé cgoa xg'ae a tcàa tcáo a cúím tc'ëem cgoa còrè.

¹⁵Si kò khòe ne dis xg'ae sa 120 khama noo. Me kò ãe xu cárn xu ka Petere ba tãe a qõese ga xu xg'aeku koe téé a ba a máá: ¹⁶“Tíí qõe ga xaoè, ncëes gúús **Nqarim dis** Tcgãyas koe goásea hãa sa méés tseegukaguè, ncëem kò Tcom-tcomsam Tc'ëe ba Dafitem kg'árn koe guu a Jutasem ka kg'ui sa, gaam ncëe Jeso ba kò hàà qgóó xu khòe xu dim tc'ãà-cookg'ai kò ii ba. ¹⁷Jutase ba kò sixae ka c'ëe me e, a kò sixae cgoam gha cúís tséé sa kúrú ka nxará tçg'òdòèa hãa. ¹⁸Eëm ko Jutase cg'ãè cauan kúrú kam kò ãem kò suruta cgoaè marian cgoa xhárà ba x'ámá. Ncëem kò gaam koe cg'áé a x'óó, a q'arase nqáè, i wèè q'oo gúúa ba tçg'loa ba. ¹⁹Ne kò wèè ne khòe ne ãe kò Jerusalema koe x'ãèa hãa ne gaas gúú sa q'ãa, me gaa domkaga gaam xhárà ba gane dis kg'uis ka kò Akele-dama ta ma tciiè. Ncëe sa ko máá, ‘Xháràm c'áòan di ba,’ témé. ²⁰Pesalema zi dis Tcgãyas koe i goásea hãa khama a ko máá:

‘Gam di x'áéan méé i nqoo-nqoosam qgái ba ii,
naka i táá cúí khòe ga gaa koe x'ãè guu,’
téméè, a i a ko gaicara máá:

‘C'ëem khòe ba méém gam di téé-q'ooan máàè,’
téméè. ²¹Gaa domkagam kò c'ëem khòe ba qaase, ncëe kò sixae cgoa wèè x'ãè ka hãa, ãem kò ko X'aigam Jeso ba qõda te cgoa xae e ka ba, ²²Johanem di tçguè-tçguukuan dim x'aèm koe guu a tshoa-tshoa, a síí Jesom kò sixae koe guu a **sée a nqarikg'ai koe úúèm** x'aèm koe tcàan

koe. Ncēe xu khòe xu ka c'ēe ba méém sixae cgoa hàà nxàea tseegukagu-kg'ao ba ii, Jesom **x'ooan koe** tēea hāa di ba,” tam **Petere** méé.

²³Xu kò cáǵm khòe tsara nxará tcg'òò, Josefam ncēe kòo Barenabase ta ma tciìe ba, ncēe kò Juseto dis cg'òès ka q'āaèa hāa ba hēe, naka Matiase ba hēéthēe tsara. ²⁴Ne kò nxāaska còrè a máá: “X'aigaè, ncēe wèè khòèan di tcáóan q'ana hāa Tseè, x'ái ta a xg'aekua tsara koe Tsi ndaka ba nxará tcg'òóa máásea hāa sa, ²⁵nakam ncēe tsééan koe tcāa, x'áè úú-kg'ao di i, ncēm kò Jutase aagua a, a ba a ēem ko qaam qgám koe^b qòò,” témé. ²⁶A ne a kò cgúúan xg'ám, i cgúúan Matiase ba nxáá, me 11 xu x'áè úú-kg'ao xu koe tcāè.

Petere ba hēe naka c'ēe xu x'áè úú-kg'ao xu hēéthēe xu di tsééa ne Jerusalema koe (2–7)

Tcom-tcomsam Tc'ēm di hàà-q'ooa ne

2 ¹Eēm ko Pentekoste dim cáǵm ba hàà, ka ne kò wèea ne ga cúím qgám koe xg'aea hāa. ²Me kò kúúga tcēé-tcēe ba nqarikg'ai koe guu a tc'iria ne hāa koe hàà, kiam tc'āám di ts'oo-q'ooan khama xaǵm ba, a hàà ēe ne ko hāam nquum koe cg'oè. ³I kò c'eean di tǵaman khama ii gúúan hòdse, a tsǵai-tsǵaia q'aase, a gane koe ntcóò. ⁴Ne wèea ne ga Tcom-tcomsam Tc'ēm ka cg'oè cgaèè, a ne a tshoa-tshoa a tǵáka zi tǵam zi kg'ui, ēem kò Tc'ēe ba ma máà nea khama.

⁵Nxāaska ne kò Nqari-tcáóa ne Juta ne Jerusalema koe x'āea hāa, wèè zi qhàò zi nqarikg'ai ka nqāaka hāa zi di ne. ⁶Eē ne ko ncēes tcēé-tcēe sa kóm, ka ne kò kái ne khòe ne hààra xg'ae, wém khòe ba ne kò kóm me ko gam di tǵaman kg'ui. ⁷Ne kò are, a xháé, a ne a máá: “Kháé ncēe ko kg'ui ne khòe ne wèè ne gáé Galilea di ne tama nea? ⁸Ka ta koáé dùús domka kháé kóm ne ne ko sita dis kg'ui sa kg'ui, ncēe ta ábà cgoaèa hāa sa? ⁹Paretia ta hēe, naka Mede ta hēe, naka Elame ta hēe, naka Mesopotamia koe x'āea hāa ta hēe, naka Jutea di ta hēe, naka Kapatokia di ta hēe, naka Ponto di ta hēe, naka Asia di ta hēe, ¹⁰naka Ferugia di ta hēe, naka Pamfilia di ta hēe, naka Egepeto di ta hēe, naka Libia di c'ēe xòè di ta hēe, Kurene **ta ko ma tciìem x'áém** qàe koe hàna a, Roma koe guua ta cg'áè-kg'ao ta hēe, ¹¹Juta ta hēe, naka Juta khama kúrúsea ta hēe, naka Kereta ta hēe, naka Arabia ta hēéthēe e - wèea ta ga ko kóm ne ne ko are-aresa tsééan Nqarim di sita di tǵaman cgoa kg'ui,” ta ne méé. ¹²Ne kò wèea ne ga kaisase are a q'āa tama khama ne kò tēèku a máá: “Dùú sa ko nxàes gúú sa gáé ncēe sa?” témé. ¹³Igaba ne kò c'ēe ne ncōi ne a máá: “Kái gōèa ne ne kg'áà hāa,” témé.

b 1:25 *ēem ko qaam qgám koe* - Gerika sa ko máá: “qgáa ba koe” témé.

Petere ba ko khòè ne cgoa kg'ui

¹⁴Igabam kò Petere 11 xu cgoa téé-tée, a ba a khòè ne cgoa kaisase tc'amaka kg'ui a máá: “Gaxao khòè xao Jutea di xao hēé, naka gatu wèè tu ncēe Jerusalema koe x'āèa tu hēéthēé mée tu komsana te, nakar bìrí tu u, ncēes gúús ko dùú sa nxàè sa. ¹⁵Ncēe ne khòè nea nqàre tama, ēe tu ma tc'ēea khama, qanega i 9 di x'aè e ntcúúkg'ai cgoa di i khama.

¹⁶Igabas ko ncēes gúú sa porofitim Joelem ka nxàèèas ga si i, ncēm kò **Nqari ba** máá:

¹⁷‘Còdo di xu cáń xu kar gha Tíí Nqari Ra
wèém khòèm koe Tirim Tc'ēe ba ntcāa.
Xu gha gatu di xu cóá xu hēé naka cóá zi hēéthēé porofita,
xu gha gatu di xu qárí-kg'ao xu x'ái zi bóò,
xu gha gatu di xu xòòkhoe xu gataga sòokuri zi sòokuri.

¹⁸Tiri qāàn koe ga igaba,
kg'áðan hēé naka dxàean hēéthēé
koer gha ēe xu cáń xu ka
Tirim Tc'ēe ba ntcāa,
ne gha porofita.

¹⁹Are-aresa zi gúú zir gha tc'amaka x'ái,
nqarikg'ai koe,
a Ra a gha **are-aresa zi** x'ái zi nqāaka x'ái,
nqóómkg'ai koe,
c'áðan hēé naka c'eean hēé naka ts'énèan hēéthēé di zi.

²⁰Cám sa gha ntcúú sa kúrú,
me gha nxoe ba c'áðan khama ii,
Nqarim dim cáń hàà tamas cookg'ai koe,
ncēe kaia hāa a ko x'áàm cáń ba.

²¹Me gha wèém
ēe ko X'aigam **Nqarim** dim cg'òè ba tcii ba kgoaraè,'
tam Joele mééa.

²²“Gaxao khòè xao Iseraele di xaoè, ncēe kg'uiian xao komsana: Jesom Nasareta di ba kò Khòèm Nqarim ka xao nxárá tcg'òóa mááèa hāa Me e; qarian di zi tséé zi hēé, naka are-aresa zi x'ái zi hēéthēém kò Nqari ba Jesom koe guu a gaxao xg'aeku koe kúrú, ncēe xao ma q'ana khamaga ma. ²³Nqari ba kò nxāakamaga kàa sa úúa hāa, a ba a bóòa tcg'òóa hāase kò Jeso ba tshàu q'ooa xao koe tcāà, xao kò cg'òo Me, cg'āè cau xu khòè xu máá xu xgàus koe tceea ba ka. ²⁴Igabam kò Nqari ba x'ooan koe ghùì Me, a ba a x'ooan di thòðan koe kgoara Me, x'ooa nea qgóó Me i gha di qarian úú tama khama.

²⁵“Me kò Dafite ba Gam ka kg'ui a máá:
‘X'aigam **Nqari** bar kò wèè x'aè ka cookg'aia te koe bóò.

Tirim x'òàm kg'áòm xòè zam hàna
khamar cuiskaga ntcāà-ntcāàèa hāa tite.

²⁶ Gaa domka i tcáóa te qāè-tcaoa;
i t̄ama te thēé qāè-tcaoa,
me gha tirim tc'áróm ga ba thēé gataga nqòðan koe kg'òè.

²⁷ Cuiskaga Tsi tc'ēea te
x'óóa ne khòè ne dim qgáim koe aagua hāa tite,
kana Tsi gataga cuiskaga Tsarim Tcom-tcomsa ba
guu nakam ts'óóa hāa tite khama.

²⁸ Kg'òèan koe ko úú te dàðan Tsi x'ái tea hāa;
a Tsi a gha hàna Tsi ko hāa ne
qāè-tcaoaan ka cg'òè-cg'oe te,' tam Dafite ba mééa.

²⁹“Tíí kíf ga xaoè, kgoarasea hāaser gha gaxae ka tsgōosem Dafitem ka birí xao
o, x'óóam hāa a kg'ónòèa hāa sa, si gam dis tc'ám sa ncēe cárn ka igaba qanega
gatá xg'aeku koe hāa. ³⁰Porofiti me e kò ii, a q'ana hāa Nqarim ma nqòðkagu
mea hāa sa, a máá, gam di x'aiian dis ntcōó-q'oos koem gha gam dim qhàò ba
ntcòò, téméa sa. ³¹Còokam kò bóòà hāa, a kò gaa domka Krestem di x'ooan koe
tēean ka kg'ui, a máá, **Kreste ba** kò x'óóa ne khòè ne dim qgáim koe táá aaguè,
i kò gataga cgāaa ba táá ts'óó, témé. ³²Ncēem Jeso bam kò Nqari ba x'ooan koe
ghùia hāa, ta sita wēéa ta ga gaan di ta nxàea tseegukagu-kg'ao ta a. ³³Eēm ko
Jeso ba tc'amaka dis ntcōó-q'ooos Nqarim dim x'òàm kg'áò xòè dim dis koe ghùii
a úúè, kam kò nqòðkaguèam Tcom-tcomsam Tc'ēe ba Xòòm koe hòò, a ba a kò
wēés gúùs ncēe tu ko bóò a ko kóm sa ntcāa xòò. ³⁴Dafite ba kò nqarikg'ai koe
qàò tama khama, igabam kò máá:

'X'aiga ba kò Tirim X'aiga ba birí a máá:

'Kg'áò x'òàa Te xòè koe ntcōó,

³⁵ nakar gha nxāakg'aiga sí Tsari cg'òo-kg'aoan kúrú
naka i nqàrèa Tsi ka nqāaka hāa,' '

témé.

³⁶“Gaa domka méé ne wèè ne Iseraele ne ncēe sa qāèse q'āa: ncēe tu kò xgàum
Jeso bam Nqari ba X'aiga ba hēé naka Kreste ba hēéthēé kúrúa,” tam Petere méé.

³⁷Eē ne ko khòè ne ncēe sa kóm ka i kò tcáóa ne qhòmse, ne Petere
ba hēé naka c'ēe xu x'áè úú-kg'ao xu hēéthēé birí a máá: “Sita ka qōese
ga xaoè, nta ta gha hēé?” témé. ³⁸Me Petere xoa a máá: “Tcóóse gatu di
chibian koe naka tua wēéa tu ga Jeso Krestem dim cg'òèm koe tcguù-
tcguuè, nxāasega i gha gatu di chibian qgóóa máàè ke. A tu a gha
Tcom-tcomsam Tc'ēe ba abas khama hòò. ³⁹Nqòðkaguku sa gatu hēé,
naka gatu di cóán hēé, naka wēéan ēe nqúù ka hàna hēéthēé di si i
khama, wèé ne ēem gha X'aigam gatá dim Nqari ba tcii ne,” tam méé.

⁴⁰A ba a kái kg'uian cgoa nxàea tseegukagu, a ntcàm ne a máá:
“Kgoarase ncēes qhàòs cg'āè caus koe,” témé. ⁴¹Ne kò gane ēe kò gam di
kg'uian dtcòm ne tcguù-tcguuè, ne kò 3,000 ne ēem cárn ka càùse.

Dtcòm-kg'ao ne ko ma kg'òèa xg'ae sa

⁴²Wèè x'aè ka ne kò x'áè úú-kg'ao xu di xgaa-xgaan koe máàse, a kò xg'ae a cúis gúù sa kúrú, a ne e péréan tc'òó, a còrè. ⁴³Ne kò wèè ne khóè ne q'áòs ka tcààè, zi kò kái zi gúù zi are-aresa zi hēè naka x'ái zi hēéthēé x'áè úú-kg'ao xu ka kúrúè. ⁴⁴Ne kò wèè ne dtcòm-kg'ao ne xg'aea hãa, a cúis gúù sa xg'aea máána hãa. ⁴⁵A ne a wèè zi gúù zi ēe ne q'òda hãa zi x'ámágu, a ne a q'aa-q'aaku, ēem ma wèem khóè ba ma tcàoa hãa khama ma. ⁴⁶A ne a kò wèè cáím ka tempelem koe xg'ae, a kò x'áé xu ma xùrikua khama péréan tc'òó; qāè-tcaoa hãa a auku di tcáóan úúa hãase ne kò tc'òó. ⁴⁷Nqari ba ne kòo dqòm, a ne a kò wèè khóèan ka ncàmmèa hãa. Me kò Nqari ba wèè cáím ka gane di nxáràse-q'ooan càù ēe kò kgoaraèa hãa ne cgoa.

Nqora hãam dtcàrà-kg'ao ba ko qāèkaguè

3 ¹*C'ēm cáím ka* tsara kò Petere ba hēè naka Johane ba hēéthēé tsara còrè di x'aè ka tempelem koe qòd, nqoana di x'aè ka. ²Me kò ábà nqais koe ga guu a nqora hãam khóè ba 'T'òè' ta ko ma tcièm tempelem-kg'ám koe hàna. Wèé cáím kam kò gaa koe sèè a úúè a síí tòdè a ko ēe ko tcàà ne khóè ne mààku zi dtcàrà ba. ³Eēm ko Peterea tsara Johanea tsara bóò tsara ko tempelem-kg'ám koe tcàà kam kò mààku sa dtcàrà tsara a. ⁴Tsara téé a tcgái-q'ooa ba koe bóò me, ka tsara ko Petere tsara bìrí me a máá: “Bòò tsam m,” témé. ⁵Me khóè ba qāèse bóò tsara a, au me tsara gha di tcoman úúa hãase. ⁶Igabam kò Petere ba máá: “Selefera ga hēè naka gauta ga hēéthēér úú tama, igabar gha ēer úúa hãa sa máà tsi: Jeso Krestem Nasareta dim cg'òè ka tēe naka tsia qòda te!” témé. ⁷A ba a kg'áòm x'òàm gam dim cgoa qgóóa ghùì me, i khóèm di nqàrèan hēè naka nqóáa ba hēéthēé kúúga q'am. ⁸Me nxàia tēe a nqàrèa ba ka téé a tshoa-tshoa a qòda te, a ba a gatsara cgoa tempelem q'oo koe tcàà; qòdam ko téé a nxàì a Nqari ba dqòm. ⁹Eè ne ko wèè ne khóè ne bóò me, me ko qòd a ko Nqari ba dqòm, ¹⁰ka ne ko bóòda q'áa me, me gaam khóèm ncēe kòo káise tempelem 'T'òè kg'ám' ta ko ma tcièm koe ko ntcóó a ko dtcàràam ga me e sa, ka ne ko kaisas ares ka tcààè, dùús kúrúse cgae mea hãa sa.

Petere ba ko tempelem koe kg'ui

¹¹Gaam khóèm qanega Peterea tsara Johanea tsara cgoa tc'àmà-tc'amasea hãa ka ne kò khóè ne qàròda síí cgae xu, xàò-xaos Solomonem di sa ta ko ma tciès qgáís koe, kaisas ares ka tcààèase. ¹²Eēm ko Petere ncēe sa bóò, kam ko bìrí ne a máá: “Khóè xao Iseraele di xaoè, dùús domka sa ko ncēe sa arekagu xao o? Dùús domka xao ko ma bóò tsam màà? Sitsam di qarian hēè kana sitsam di Nqari-tcáóan hēéthēé domka

tsam kúrú mem ko qōò, ta xao tc'ěea? ¹³Nqarim Abrahamam di ba, a Isakam di ba, a Jakobem di ba, Nqarim gaxae ka xōò ga xu di ba, nxāa ba Gam dim Qāām Jeso ba x'āākagua. Tcg'óó Me xao kò, síim gha cg'ōòe ka, a xao a kò Pilatom cookg'ai koe c'úuse Me, ncēe kò qōòm gha ka kgoara Mea hāa ba. ¹⁴A xao a kò Tcom-tcomsa a Tchàno ii ba c'úuse, a dtcàrà mááse cg'ōo-kg'aom gha kgoaraè sa. ¹⁵X'aigam kg'òèan di ba xao kò cg'ōo, igabam kò Nqari ba x'ooan koe ghùì Me. Ncēes gúus di xae nxàea tseegukagu-kg'ao xae e. ¹⁶Dtcòmš ka i kò Jesom di cg'òèan ncēm khóèm, ncēe tu ko bóò a q'ana ba, qarian máána hāa. I Jesom koe guua dtcòman ncēm khóè ba gatu wèè tu cookg'ai koe kg'òèkagua.

¹⁷"Ncēeska, tí kíf gatuè, q'ana ra hāa, c'úua tu kò hāa domka tu ncēs gúù sa kúrúa hāa sa, gatu di xu tc'āa-cookg'ai xu kò hēea khama. ¹⁸Nqari ba wèè xu porofiti xu kg'ám koe guu a kg'aiga nxàea hāa a ko máá, Gam dim Krete ba gha xgàràè, témé. A ba a kò ncēe kg'uiian ncēm dàòm ka tseegukagua. ¹⁹Gaa domka méé tu gatu di chìbian koe tcóóse, naka **Nqarim koe** kàbise, naka i gha nxāasega chibia tu tchúua tcg'òòe, ²⁰nxāasega i gha kàba-kàban tc'ěe di x'aèan X'aigam koe guu a hàà ka, a ba a gha Jeso ba tsééa óá, Krete ii ba, ncēm nxāakamaga nxará tcg'òóa máá tua hāa ba. ²¹Nqarikg'ai koe méém hāa, me gha nxāakg'aiga síí x'aè ba hàà, Nqarim gha wèè zi gúù zi kúrúa kàbi di ba, èem ko ncísega Gam di xu porofiti xu tcom-tcomsa xu kg'ám koe guu a kg'uia hāa sa ba. ²²Moshe ba kò kg'ui a máá: 'X'aigam gatu dim Nqari ba gha gatu di ne khóè ne xg'aeku koe guu a tíí khama iim porofiti ba tsééa óá máá tu u. Ke méé tu wèés gúus èem gha ko bìrí tu u sa komsana. ²³Díim wèém èe porofiti ba komsana tama ba gha gam di ne khóè ne xg'aeku koe q'āea tcg'òòe,' témé. ²⁴Xu kò ncísega wèè xu porofiti xu ncēe xu cáim xu ka kg'uia hāa: Samuele ba hēé naka èe kháóka hààraa xu hēéthēé e. ²⁵Gatua porofiti xu hēé naka Nqarim kò gatu ka xōò ga xu cgoa kúrúa hāas qáé-xg'ae sa hēéthēé di tu cóá tu u. Ncēm kò Abrahamam cgoa kúrúa hāa sa, a bìrí me a máá: 'Wèé zi qhàò zi nqóómkg'ai di zia gha tsaris qhàòš domka ts'ee-ts'eekg'aiè,' témé. ²⁶Eèm ko Nqari ba Gam dim Qāām **Jeso** ba ghùì, kam kò kg'aia gatu koe tséé úú Me, síim gha ts'ee-ts'eekg'ai tu u ka, wèea tu gam gha gatu di zi dàò zi cg'āè zi koe tcg'òó ka," tam Petere méé.

Peterea tsara Johanea tsara kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe

4 ¹Eè tsara Peterea tsara Johanea tsara hāa a ko khóè ne cgoa kg'ui, ka xu kò peresiti xu hēé naka tempelem di xu kòre-kg'ao xu ka kaia hāa ba hēé, naka Saduke xu hēéthēé xu hàà cgae tsara a, ²xg'aia xu kò hāa, èe tsara x'áè úú-kg'ao tsara kòò khóè ne xгаа-xгаа, a kòò Jesom x'ooan koe tēas ka khóè ne xгаа-xгаа khama. ³Dqòa a kò ii khama xu kò qgóó a qáé-nquus koe tcāa tsara a, me nxāakg'aiga síí xùrikom cáim ba

hàà. ⁴Igaba ãe kò **Nqarim dim** kg'ui ba kóm ne koe ne kò kái ne dtcòm, i kò khòè xu di nxárase-q'ooan 5,000 khama noo.

⁵Xùrikom cáim ka xu ko tc'ää-cookg'ai xu hêé naka **khòè ne di xu** kaia xu hêé naka x'âè xгаа-xгаа-kg'ao xu hêéthêé Jerusalema koe xg'ae. ⁶Me kò Anase kaim peresiti ba hàna, Kaifase ba hêé, naka Johane ba hêé, naka Aleksantere ba hêé, naka wèè xu khòè xu kaim peresitim x'áè di xu hêéthêé e. ⁷Xu **Peterea tsara Johanea** tsara xg'aekua xu koe tòò, a tshoa-tshoa a tèè tsara a, a máá: “Dùútsa qarim ka kana cg'òèm cgoa tsaao kò ncèeta hêéa?” témé.

⁸Me kò nxáaska Petere ba Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'òè cgaea hãase bírí xu a máá: “Gaxao khòè ne di xao tc'ää-cookg'ai xao hêé naka kaia xao hêéthêé xaoè! ⁹Ncëem cáim ka tsam kò ko nqara hãam khòè ba kúrúse cgaeas gúús ncëes qâès ka ko tèèè, ntamam ma qâèkaguèa hãa sa ne ¹⁰méés nxáaska ncëes gúú sa gaxao hêé naka wèè ne khòè ne Iseraele di ne hêéthêé koe q'ãase, Jeso Krestem Nasareta dim di cg'òèan cgoa a, ncëe xao kò xgàua hãa ba, ncëem kò Nqari ba x'ooan koe ghúia hãa ba, Gam domkam ncëem khòè ba cookg'aia xao koe qâè a téé-téé. ¹¹Ncëea gaxao 'tshào-kg'ao xao ka xguèa hãam nxõám ga Me e, ncëe cgáés nxõá sa kúrúia hãa ba. ¹²I kgoarakuan c'ëe khòè koe ga káà a, me gataga c'ëem khòèm^c ga ba nqarikg'ai ka nqáaka káà me e, ncëe **Nqarim ka** khòèan xg'aeku koe máàèa hãa ba. Gam dis cg'òès koe méé ta guu naka kgoaraè,' ” tam méé.

¹³Eè xu ko Peterea tsara Johanea tsara di kgoarasean bóò, a xгаа-xгааse tama tsara hãa sa bóò, a kg'amaga khòè tsara a sa, ka xu ko are, a xu a bóò q'ãa, Jesom cgoa tsara kò hãa sa. ¹⁴Eè xu ko **tc'ää-cookg'ai xu** gataga khòèm ãe qâèkaguèa hãa ba bóò me gatsara cgoa tèe, ka xu kò kg'ui xu gha gúú ga úú tama. ¹⁵A xu a x'âè a máá, **Peterea** xu méé xu xg'aes koe tcg'oa. Ka xu kò tshoa-tshoa a xu a kg'uia xg'ae, ¹⁶a máá: “Nta xae gha ma ncëe tsara khòè tsara kúrú? Wèém khòèm Jerusalema koe x'ãèa hãa ba q'ana hãa, **are-aresas** x'ái sa tsara kúrúia hãa sa, xae gaxae igaba cuiskaga ntcoea hãa tite sa ka. ¹⁷Igaba ncëes gúús gha khòè ne koe táá còoka tsai-tsaisea qòò domka méé xae ncëe tsara khòè tsara dqàè naka tsara táá cúí khòè cgoa ncëes cg'òès ka kg'ui guu,” ta xu méé.

¹⁸Ka xu kò nxáaska gaia q'oo koe tcia tcãà tsara a, a x'âè tsara a, táá méé tsara gaia Jesom di cg'òèan ka kg'ui sa, kana gaan ka xгаа-xгаа sa. ¹⁹Igabaga tsara kò Peterea tsara Johanea tsara xoa xu a máá: “Gaxao ka bóò mááse, Nqarim tcgái q'oo koe i tchàno o sa, gaxao méé xao kaisase komsanaè sa, Nqarim ka oose? ²⁰Sitsama ko tààè, ncëe tsam bóò a kómá hãa zi gúú zi tsam ga nqoo cgoan ka ke,” ta tsara méé. ²¹Eè xu ko dqàè tsara xg'ara ka xu kò guu tsara a tsara qòò, xu gha ma xgàra tsara a sa kò

c 4:12 *khòèm* Gerika sa ko máá, “cg'òè,” témé.

kàà si i khama, wèé ne khòè nea kò èe kò kúrúsea hāas gúús ka Nqari ba dqòm khama. ²²Are-aresam dàòm ka qāèkaguèam khòèm di kuria ne kò 40 sa nqáéa hāa khama.

Dtcòm-kg'ao ne dim còrè ba

²³Eë tsara ko guuè ka tsara kò gatsara ka c'èe ne koe kabise a sí xààa máá ne, kaia xu peresiti xu hēé naka **khòè ne di xu** kaia xu hēéthēéa ko gatsara ka nta mééa sa. ²⁴Eë ne ko ncēe gúúan kóm kaga ne kò wèéa ne ga cúí koe tchàa-tchaa dòm, a Nqari ba còrè a máá: “X'aiga Tsi Nqari Tseè, nqarikg'ai hēé, naka nqóók'gai hēé, naka tshàa ba hēé, naka wèé zi gúú zi gaa koe hàna zi hēéthēé kúrúa hāa Tseè. ²⁵Ncēe ko gatá ka xòm Dafitem Tsarim qām kg'ám koe guu a, Tcom-tcomsam Tc'èem koe guu a kg'ui a máá:

‘Tāá zi qhàò zia dùús domka xgòà hāa,
ne ko khòè ne kàà hùì zi kàa zi kúrú?’

²⁶Nqóómkg'ai di xu x'aiga xu
téé-q'ooa xu séèa hāa, **x'āà xu gha ka,**
xu tc'āà-cookg'ai xu xg'aea hāa,
X'aigam **Nqari** ba hēé
naka Gam ka ntcāa tcúúèa ba hēéthēé cgoa
xu gha x'āàku ka,
tam Dafite méé.

²⁷Tseeguan kaga xu kò ncēm x'áé-dxoom koe Herote ba hēé naka Pontiose Pilato ba hēé, tāá zi qhàò zi di ne hēé naka Iseraele di ne hēéthēé nea xg'aea hāa a ko Tsarim tcom-tcomsam Tséé-kg'aom Jesom cgoa **x'āàku**, ncēe Tsi ntcāá tcúúa hāa ba. ²⁸A ne a èe Tsi kò Tsari qarian koe hēé naka Tsari tc'èean koe hēéthēé bóòa tcg'óòá hāa sa kúrú, ncēe gha hàà kúrúse sa. ²⁹Ke ncēeska X'aiga Tsi Nqari Tseè, gane di q'aekagukuan koe tòn tcgái, naka Tsia Tsari ta qāà ta di tcáoan ghùì-ghui, naka ta Tsarim kg'ui ba kgoarasea hāase xóé naka kg'ui, ³⁰naka Tsi Tsari x'òàn tchoanà xòó naka i qāèkagu, naka zi gataga x'ái zi hēé naka are-aresa zi gúú zi hēéthēé kúrúè, Tsarim tcom-tcomsam Tséé-kg'aom Jesom cg'òè koe,” ta ne ma còrè.

³¹Eë ne ko còrèa xg'ara kagam ko èe ne kò hāam qgái ba cgùru, ne wèéa ne ga Tcom-tcomsam Tc'èem ka cg'òè cgaeè, a Nqarim dim kg'ui ba kgoarasea hāase xóé a kg'ui.

Dtcòm-kg'ao ne ko gane di gúúan q'aa-q'aaku

³²Wèé ne dtcòm-kg'ao nea kò tcáoá ne hēé naka tc'èea ne hēéthēé koe cúí ne e. Cúim ga ba kò gam q'òòá hāa gúúan cúía kàoa mááse tama, igaba ne kò èe ne q'òòá hāa gúúan wèéa ne ga q'aa-q'aaku. ³³Xu kò x'áé úú-kg'ao xu X'aigam Jeso ba x'ooan koe téea hāa di tchōàn kaisa qarika

nxàea tseegukagu; i kò kaisa cgómkuan gane wèèa ne koe ga hãa, ³⁴c'èe gùu ko tcào khòèa kò gane xg'aeku koe káà a khama. Wèèm khòèm ãe xhàrààn úúa kana nquuan úúa hãa ba kò x'ámágu u, a ãe ne ko x'ámágu u ka ne hòda hãa marian ko úú, ³⁵a ne a kò x'áè úú-kg'ao xu di nqàrè-kg'aman koe hàà tòò o khama, me kò wèèm khòè ba ãem ma tcàoa hãa khamaga ma samaè e. ³⁶⁻³⁷Me kò Josefa ba gataga q'òòam kò hãam xhàrà ba x'ámágua, a kò marian cgoa hàà, a hàà x'áè úú-kg'ao xu nqàrè-kg'am koe tòò o. Lefi dis qhàòs di me e kò ii, a Kuperu koe guua hãa, a ba a kò x'áè úú-kg'ao xu ka Barenabase ta ma tciìe, ncèe ko máá: 'Ghùì-ghuì-tcáókuan dim cóá ba,' témèè ba.

Ananiasea khara Safira khara

5 ¹Igabam kò c'èem khòè ba hàna a kò Ananiase ta ma tciìe. A ba a kò dxàeses Safiras cgoa hàna, a c'èe gùuan gakhara di x'ámágua hãa. ²A ba a kò c'èe marian sèè a tòóa mááse, gam dis khòès q'ana hãase, a c'èe xòèan síí x'áè úú-kg'ao xu nqàrè-kg'am koe tòò.

³Me Petere ba máá: "Ananiaseè, dùús domka *tsi* ko satana ba *guu me* tcáóa tsi cg'oè-cg'oe, tsi kò Tcom-tcomsam Tc'èe ba tshúú-ntcōaa máá, a tsi a kò c'èe marian xhàrààn di sèè a tòóa mááse? ⁴X'ámágu me tama tsi hãa cookg'ai koe ba kò tsari tama? Eèm ko x'ámáguè ka ia kò gataga marian tsari tama? Dùús domka tsi ko nxàaska kháè ncèes gùu sa tcáóa tsi koe tcàà? Tíí tsi qàe-qae tea hãa tama, igaba tsi Nqari ba qàe-qaea hãa!" témé. ⁵Eèm ko Ananiase ncèe zi kg'ui zi kóm kam kò cg'áè a x'óó. Ne kò wèè ne gaas gùu sa kómá hãa ne kaias q'áòs ka tcààè. ⁶Xu qárí-kg'ao xu hàà tc'áróa ba sèè a tcám a tcg'òó, a síí kg'ónò o.

⁷Si kò nqoana khama noo aoran qã q'oo koe gam ka dxàe sa tcàà, dùú sa kúrúsea hãa sa c'úua hãase. ⁸Me Petere ba tèè si a máá: "Bìrì te, gaam marim xhàrà ba khao x'ámágu cgoam ga me e sa?" témé, si máá: "Èè, gaam marim ga me e," témé.

⁹Me Petere ba tèè si a máá: "Nta khao gha ma dtcòmku a X'aigam *Nqarim* dim Tc'èe ba kúrúa bóò? Q'ãa méé si: khòè xu sarim khòè ba kò síí kg'ónò xu di dàda nea nquum-kg'ám koe hàna, xu gha sáá sèè a tcg'òó si *théé*," témé. ¹⁰Kas ko gaa x'áè kaga qháésega nqàrè-kg'ama ba koe cg'áè a x'óó, xu qárí-kg'ao xu tcàà, a sao-xg'ae sis x'óóa hãa, xu sèè a tcg'òó a síí dxàesem qàe koe kg'ónò si. ¹¹Si kò wèès xg'aes dtcòm-kg'ao ne dis koe hèè naka ãe kò ncèe gùuan kóm ne koe hèéthéé kaisas q'áò sa xóé.

X'ái zi hèè naka are-aresa zi gùu zi hèéthéé e

¹²Xu x'áè úú-kg'ao xu kái zi x'ái zi hèè naka are-aresa zi gùu zi hèéthéé khòè ne xg'aeku koe kúrú. Ne kò wèè ne *dtcòm-kg'ao ne* wèè x'áè ka Solomonem dis xàò-xaos koe xg'aea hãa. ¹³Ne kò c'èe ne khòè ne ães

xg'aes koe tcā̀an bèe, igaba ne kò khòè ne tcom nea hāase qgóó ne. ¹⁴Eēta i ii igaba ne kò kái ne dtcòm-kg'ao ne Nqarim koe càuse, kái xu khòè xu hēé naka kái zi khòè zi hēéthēé e. ¹⁵Ka ne kò tcìi-khoe ne tchāa koe tcg'òò, a sí gane di tcoàn cgoa dàdan qàe koe xòòè, nxāasega ne gha ēem kòo Petere gaa koe nqáé ne sóma ba ga sóm-som ne ka. ¹⁶Jerusalem ba nxāma-nxāmaa hāa zi nqōó zi koe ne kò khòè ne guu a xg'aeku, a ēe tcìia hāa ne óága, naka dxāwa tc'ēean ka ko xgàèè ne hēéthēé e, ne wēea ne ga hàà kg'òèkaguè.

X'áè úú-kg'ao xu ko xgàèè

¹⁷Igabam kò kaiam peresiti ba hēé naka wèè xu gam cgoa kò hāa xu hēé naka Saduke xu dis xg'aes di xu hēéthēé tauan ka tcā̀è, ¹⁸a xu a kò x'áè úú-kg'ao xu qgóó a qáé a sí x'áé-dxoom dis qáé-nquus koe tcā̀a xu. ¹⁹Me ntcúú ka X'aigam **Nqarim** òim moengele ba qáé-nquum-kg'ám xgobekg'am, a tcg'òò xu, a bìrì xu a máá: ²⁰“Qòò xao naka sí tempelem koe téé, naka khòè ne cgoa kg'ui wèè kg'uiian ncēe **kaba** kg'òèan di i,” témé. ²¹Eē xu ko kóm ka xu kò qòò a q'uu i ko ka sí tempelem koe tcā̀a, a xgaa-xgaa.

Me kò kaiam peresiti ba hēé naka ēem kò hāa cgoa xu hēéthēé ko hàà, ka xu kò tc'ā̀a-cookg'ai xu hēé naka Iseraele di xu kaia xu dis xg'ae sa hēéthēé tcìia xg'ae, a xu a qáé-nquus koe c'ēe xu tsééa úú, sí xu gha x'áè úú-kg'ao xu tcìia óá ka. ²²Eē ko tsééa xu ncōo-kg'ao xu ko qáé-nquum koe sí ka xu kò sí táá sao-xg'ae xu, ka xu ko kàbise a sí xàà a, a máá: ²³“Ncāa xae qáé-nquu ba bóò me qarika tcēekg'ammèa, xu kòre-kg'ao xu wèè xu heke-kg'ám zi koe téé-tēe, igaba ēe xae ko heke-kg'ám zi xgobekg'am ka i kò cúí khòè ga q'oo koe káà a,” ta xu méé. ²⁴Eē xu ko tc'ā̀a-cookg'aim tempelem di xu kòre-kg'ao xu di ba hēé naka kaia xu peresiti xu hēéthēé xu ncēe gúúan kóm, ka xu kò are, dùútsa gúús ko kúrúse sa. ²⁵Me kò c'ēem khòè ba hàà bìrì xu a máá: “Bòò, gaxao thuu qáé-nquum koe tcana hāa xu khòè xua tempelem koe téé-tēe a ko khòè ne xgaa-xgaa,” témé. ²⁶Me nxāaska tc'ā̀a-cookg'ai ba gam di xu kòre-kg'ao xu cgoa qòò, a sí sèè a óága xu, chùu xu tamase, nxōān cgoa xu gha khòè ne ka xaoè sa xu kòò bèe khama.

²⁷Xu ko óága xu a kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe úú xu. Me kò kaiam peresiti ba tēè xu, ²⁸a máá: “Qarika xae kò x'áè xaoa a máá, táá xao ēes cg'òès ka xgaa-xgaa guu témé, igaba bóò, Jerusalem ba xao gaxao di xgaa-xgaan ka cg'òè-cg'oea hāa, ncēem khòè di chibian xao gaxae koe óá kg'oana,” témé.

²⁹Igabam kò Petere hēé naka c'ēe xu x'áè úú-kg'ao xu hēéthēé xoa a máá: “Nqari ba méé ta khòèan ka kaisase qámsea máá. ³⁰Gaxae ka xòòà xu òim Nqari ba Jeso ba x'ooan koe ghùia hāa, ncēe xao kò xgàus^d koe tceea ba

d 5:30 xgàu - Gerika sa ko máá: 'hii' témé.

ka cg'ōo ba. ³¹Nqari ba Gam dim x'ōàm kaiam xòè koe ghùì Mea, Tc'āa-cookg'ai a Kgoara-kg'ao bam gha ii ka, a ba a gha Iseraele ne kúrú ne chibian koe tcóóse, a chibia ne qgóóa mááe ka. ³²Sixaea ēe zi gúzi zi di xae nxàea tseegukagu-kg'ao xae e, sixae hēe nakam Tcom-tcomsam Tc'ēe ba hēéthēe e, ncēem kò Nqari ba ēe qámseha hāa ne máaa ba,” ta xu méé.

³³Eē xu ko ncēe sa kóm ka xu kò kaisase xg'òà a cg'ōo xu kg'oana. ³⁴Igabam kò c'ēm Farasaim Gamaliele ta ko ma tciiè ba xg'aes koe tēea téé, ncēe kò wèé khòèan ka tcommèam x'áè xгаа-xгаа-kg'ao ii ba. X'áèa nem kò tcg'òó, **x'áè úú-kg'ao** xu méé xu xòm x'áè tchàa koe tcg'òòè di i, ³⁵a **ēe q'oo koe hàna** xu birí a máá: “Gaxao Iseraele di xao khòè xaoè, ēe xao ko hàà ncēe xu khòè xu koe kúrús gúús ka méé xao q'āa tc'ēea hāase kúrú. ³⁶Ncēe xu cárn xu cookg'ai koem kò Tutase ba tēe, a ba a máá khòè cg'áé me e témé, xu kò 400 khama noo xu khòè xu xùri me. Igabam kò cg'òòè, i kò wèéan ēe ko xùri me tsai-tsaise, a kaà. ³⁷Eēm khòèm qāá q'oo koem kò Jutasem Galilea di ba tēe, khòè ne ko nxáràè x'áèan ka, a kò kái ne khòè ne ka xùriè. Me gaam igaba kaà, i kò wèéan ēe kòo xùri me ga tsai-tsai q'aase. ³⁸Khamar ko ncēeska birí xao o a ko máá: ncēe xu khòè xu koe méé xao tcg'òóse, guu xu méé xao. Ncēe gaxu dis tséés kana gaxu dis kàas kò khòè ne di sa ii, nes gha kaàkaguè ke. ³⁹Igaba ncēe Nqarim dis kò ii ne xao cuiskaga kòbe sia hāa tite. Nqarim cgoa ga xao gha ko x'āaku,” témé. ⁴⁰Xu kò gam cgoa dtcòmku, a x'áè úú-kg'ao xu tcii, a hàà xg'árn qāá xu, a dqàè xu, táá méé xu Jesom di cg'òèan ka gaicara kg'ui guu sa, a guu xu xu qòò.

⁴¹Xu kò qāè-tcaoa hāase xg'aes koe guu a tcg'oa, Jesom di cg'òèan domka xgàraèa ne kò kg'ano xua hāa khama. ⁴²A xu a kò wèé cárn ēe ka tempelem q'oo koe hēe naka khòè ne x'áè koe hēéthēe xгаа-xgaan cgoa chòò tama, a ko xгаа-xгаа Jeso ba **nqòòkaguèa hāam** Kreste Me e sa.

7 xu kaia xu kerekes di xu ko nxárá tcg'òòè

6 ¹Eē xu cárn xu ka ne ko xгаа-xgaase-kg'ao ne càuse a kái, ka ne ko Gerika di ne Juta ne mēeku Hebera di ne Juta ne cgoa, wèé cárn tc'ōoan ko gabaè x'áè ka zi kò Gerika di zi dxàe-ntcōa zi qāese máàè tama khama. ²Xu 12 xu **x'áè úú-kg'ao xu** wèé ne xгаа-xgaase-kg'ao ne tcia xg'ae a máá: “Qāèa i máá xae e tite, Nqarim dim kg'uim di tsééan guu a sí tc'ōoan gábakagu ne. ³Gaxae ka qōese ga tuè, gatu xg'aeku koe 7 xu khòè xu nxárá tcg'òó, q'ana tu hāa xu **Tcom-tcomsam** Tc'ēm ka cg'òèa a tc'ēega xu, naka xae ncēe tsééan máà xu. ⁴Igaba xae gha sixae còrèan hēe naka **Nqarim dim** kg'ui ba hēéthēe dis tséé sa tcāà tcáóa máá,” ta xu méé.

⁵Me kg'uim ncēe ba wèés xg'ae sa qāè-tcaokagu. Ne Stefane ba nxárá tcg'òó, khòèm ncēe kò dtcòmān ka hēe naka Tcom-tcomsam Tc'ēm

ka hēéthēé cg'òèa ba; naka Filipi ba hēé, naka Perokoro ba hēé, naka Nikanore ba hēé, naka Timone ba hēé, naka Paremenase ba hēé, naka Nikolao ba hēéthēé xu, ncēe kò Antioke koe kò guua hāa a Juta dis dtcòm̄s koe máàsea hāa ba. ⁶Ne kò ncēe xu khòè xu x'áè úú-kg'ao xu cookg'ai koe tòò, ncēe kò còrè a tshàua xu tòò cgae xu xu.

⁷Me kò Nqarim dim kg'ui ba tsai-tsaise. Ne xгаа-xgaase-kg'ao ne Jerusalema di ne qháése càùse a kaisase kái, si gataga thēé peresiti xu dis xg'aes kaia sa dtcòm̄an koe máàse.

Stefane ba ko qáéè

⁸Stefane ba ko Nqarim di cgòm̄kuan hēé naka qarian hēéthēé ka cg'òè cgaeèam khòè me e, a kò are-aresa zi gúù zi hēé naka kaia zi x'ái zi hēéthēé khòè ne xg'aeku koe kúrú. ⁹Igaba xu kò c'èe xu khòè xu ncēe kò còrè-nquum **qāan di tsééan koe guu a** kgoaraèa xu khòè xu di ba ta ko ma tcièem di xu, ncēe kò Juta xu Kurene hēé naka Alekesanteria hēéthēé di ii xu hēé, naka c'èe xu Kilikia hēé naka Asia hēéthēé di xu Stefanem cgoa ntcoeku. ¹⁰Igaba xu kò gam di tc'èean hēé naka **Tcom-tcomsam** Tc'èem èem kò ko Gam di hùian ka kg'uim cgoa hēéthēé tc'àòku tama.

¹¹Nxāaska xu ko c'èe xu khòè xu qg'ái, xu Stefanem ka máá: “Ncēm khòè ba xae kóm̄a hāa me ko Moshem di x'áèan hēé naka Nqarim ka hēéthēé cg'áèse kg'ui,” témé. ¹²Xu kò nxāaska khòè ne hēé naka kaia xu hēé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēé kòbi-kòbi. Ne qgóó me a ne a kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe úú me. ¹³A xu a tshúù-ntcōan di tééa-máá-kg'aoan qg'ái i máá: “Ncēm khòè ba ncēm tcom-tcomsam tempelem^e ka hēé naka x'áèan ka hēéthēé tshúùse kg'uian cgoa chòò tama. ¹⁴Kóm̄ mea xae hāa me ko máá: ‘Ncēm Jesom Nasareta di ba gha ncēes qgái sa kòbe, a ba a gha Moshem máà xaea hāa cauan qg'urì,’ témé khama,” ta xu méé. ¹⁵Xu kò kaia xu wèè xu èe kò xg'aes q'oo koe ntcōe xu tcg'áa xu Stefanem koe qāea tòò, a kg'áa ba bóò i moengelem dian khama ii.

Stefane ba ko xqara mááse

7 ¹Me nxāaska kaim peresiti ba tēè me a máá: “Kháé zi ncēe zi **chibi-chibiku zi** tseegu zia?” témé. ²Me **Stefane** xq̄a a máá: “Tíí kíí ga xao, àbo ga xaoè, komsana te! X'áàn dim Nqari ba kò gatá ka xòòm Abrahamam koe hòdse, qanegam kò Mesopotamia koe hāa ka, qanegam Harane koe x'áèe tamas cookg'ai koe, ³a birí me a máá: ‘Tcg'oa tsarim nqōóm koe hēé naka tsari ne qhàò ne koe hēéthēé, naka tsia x'ái tsir gham nqōóm koe qòò,’ témé. ⁴Me nxāaska Kaletea ne dim nqōóm koe tcg'oa a ba a Harane **dim x'áé-dxoom** koe síí x'áè. Me Nqari ba xòòm

e 6:13 *tempele* - Gerika sa ko máá: “qgái” témé.

dis x'ooos qǎá q'oo koe gaa koe tcg'òó me, a ncēe tu ncēeska x'ǎèa hāam nqōóm koe tsééa óá me. ⁵Me kò nqōóm di c'ēe xòèan ga táá máà me, a cúim nqàrèm ga bam gha tòò qgáì ga táá máà me, igabam kò nqòòkagu me, gabá hēé naka qǎaa ba dis qhàòs ga sa hēéthēém gha ēem nqóó ba máà ne q'òò sa, **Abrahama** ba kò cóá úú tama igaba. ⁶Me kò Nqari ba gam ka ncēeta méé a máá: 'Tsaris qhàò sa gha gane di tamam nqōóm koe c'úusea hāa, a gha qǎà kúrúè, a gha 400 khama noo kurian táá qǎese qgóòè. ⁷Igabar gha ēe ne ko tsééa máás qhàò sa xgàra, ne gha ēe zi gúú zi qǎá q'oo koe tcg'oa, a hàà ncēes qgáìs koe dqom Te,' tam Nqari ba méé. ⁸A ba a kò q'ǎe nqāa-qgai khòokus dis qǎé-xg'ae sa máà me. Me kò **Abrahama ba** Isaka ba ábà, a ba a kò 8 dim cáim ka q'ǎe nqāa-qgai khòò me; me kò Isaka ba Jakobe ba ábà, me kò Jakobe ba 12 xu cóá xu ábà, ncēe tc'ǎà di xu tsgōo xu gatá di xu.

⁹"Xu kò gatá ka tsgōose ga xu, gaxu ka qōesem Josefam cgoa tauan úú, a xu a kò Egepeto koe qǎàse x'ámágu me. Igabam kò Nqari ba hāa cgoa mea, ¹⁰a kò gam di zi xháé zi wèè zi koe kgoara me, a Egepeto dim x'aigam Farom cookg'ai koe cgómkuan hēé naka q'ǎan di tc'ēean hēéthéé máà me, me kò **Faro ba** Egepeto koe hēé naka wèém x'áém gam dim koe hēéthéé tc'ǎà-cookg'ai ba kúrú me. ¹¹Si kò nxāaska wèém **nqōóm** Egepeto dim koe hēé naka Kanana dim koe hēéthéé xàbà sa tcǎà, a kaisa thòòan óága, xu kò gatá ka xòò ga xu táá tc'òoan hòò. ¹²Eēm ko Jakobe ba kóm i ko máá, Egepeto koe i maberean hāa, témèè kam kò gatá ka xòò ga xu tc'ǎà dis dàras gaxu dis koe tsééa úú. ¹³Me kò Josefa ba cáim dis dàras gaxu dis ka káikhoe ga xu q'ǎakaguse, si kò Josefam dis qhàò sa Farom koe q'ǎase. ¹⁴Ncēes gúús qǎá q'oo koem kò Josefa ba khòèan tsééa hāa, i sí gam ka xòòm Jakobe ba hēé naka gam di qhàòan wèè ga hēéthéé tcii. Wèèa ne ga kò 75 ne e. ¹⁵Me kò nxāaska Jakobe ba Egepeto koe sí, ncēe xu kò gabá hēé naka gatá ka xòò ga xu hēéthéé sí x'óó koe. ¹⁶Gaxu di tc'áróa ne kò kǎbi a Shekeme koe úúè, a sí ncēm xg'ao Abrahama ba Hamorem di xu cóá xu koe marian tc'ǎòa cgoa x'ámás tc'ám̄s koe xòòè.

¹⁷"Eēm ko Nqarim xg'ao Abrahama ba nqòòkagua hāam x'aè ba cúú, ka ne kò khòè ne Egepeto koe kái a càùsea. ¹⁸Me kò c'ēem x'aiga ba nxāakg'aiga sí Egepeto koe tc'ǎà-cookg'ai, ncēe kò Josefa ba c'úúua hāa ba. ¹⁹A ba a kòò gatá di ne khòè ne cgoa cg'ǎèm dàòm ka tséé, a ko gatá ka xòò ga xu chùì, xu cóá-coan tchàa koe tcg'òó, nxāasega i gha cg'òòè ka.

²⁰"Me kò ēem x'aèm ka Moshe ba ábàè, a ba a kò Nqarim cookg'ai koe kaisase t'òè me e. A kò xòòm dim nquum koe nqoana nxoean kòrèè. ²¹Eēm sí tchàa za tòòèa kas kò Farom ka cóase sa séè a gas dim cóám khama ma kaikagua máase me. ²²Me kò Moshe ba Egepeto ne di q'ǎan di tc'ēean wèè ga xgaa-xgaaè, a ba a kò kg'uiian hēé naka tsééan hēéthéé koe qari me e.

²³“Eēm Moshe 40 kuri ii kam kò bîrise, gam ka c'êe ne Iseraele nem gha dâra sa. ²⁴Me kò gam ka c'êe ba bód me ko *Egepetom ka ghāaè* a ko xg'ámme, kam ko êe ko ghāaè ba hùì, a ncèa máá me, a Egepeto ba xg'ám. ²⁵Me Moshe tc'êea máá, gam di ne khòe ne gha bóda q'āa Nqari ba kò tsékagu me a ko kgoara ne sa, ta tc'êea, igaba ne kò táá bóda q'āa. ²⁶Me q'uu dim cáim ka Moshe x'āaku ko tsara Iseraele tsara koe hàà. Kúrúm ko a xg'aekua tsara koe tòókuan óá kg'oana, khamam ko máá: 'Khòe tsaòe, qòekua tsaò! Dùús domka tsaò ko thòd-thòoku?' témé. ²⁷Igabam kò khòem êe kò c'êe ba ghāa ba Moshe ba dxùukg'ai za xàbùà tcg'òó a máá: 'Díina sitsam koe tc'āa-cookg'ai a xgàra-kg'ao ba kúrú tsia?' ²⁸A cg'oo te kg'oana tsia, ncèe tsi ncāa ma ncāaka cáim ka Egepeto ba ma cg'oo khama ma?' témé. ²⁹Eēm ko Moshe ba ncèe sa kóm kam kò Midiane dim nqòóm koe qgóea síí, ncèem kò gaa koe síí x'āè koe, gaam nqòóm dim khòem tamam iise, a ba a kò gaa koe cáim cóá tsara ábà.

³⁰“Eè i ko 40 kurian nqáea xg'ara kam kò Sinai dim xàbim koe moengele ba qāaka hāas hiis k̄arukos koe hòdse cgae me. ³¹Eēm ko Moshe ba èes gúù sa bód kam kò ares ka tcāaè, a cúu-cuuse, qàesem gha síí bód ka, kam kò X'aigam *Nqarim* dim dòm ba kómse a ko máá: ³²'Tíí Ra Nqarir saò ga xu di Ra a, Nqarir Abrahamama ba hēe naka Isaka ba hēe naka Jakobe ba hēéthēe di Ra,' témé. Me Moshe q'ádan ka cg'oè cgaeè a gaa zam gha bód sa bèe. ³³Me X'aigam *Nqari* ba bîrí me a máá: 'Nqàrèa tsi koe nxàboan tcg'òó, èe tsi téé-tèem qgái ba tcom-tcomsam nqám me e ke. ³⁴Tseeguan kagar Tiri ne khòe ne Egepeto koe hàna ne di xhái-q'ooan bóda, gane di sònò ntcòose-q'ooa ner kóma hāa, a Ra a hàara hāa, hàar gha kgoara ne ka, ke ncèeska hàà nakar Egepeto koe tséea úú tsi,' témé.

³⁵“Ncèe ba gaam Moshem ga me e, ncèe ne kò xguia hāa a máá: 'Díina tc'āa-cookg'ai a xgàra-kg'ao ba kúrú tsia?' témé ba. Nqari ba kò ncèe ba tséea hāa, tc'āa-cookg'ai a kgoara-kg'ao bam gha kúrú ka, moengelem ncèe kò *k̄arukos* hiis koe x'áise mea hāam di hùian ka. ³⁶Me kò Egepeto koe guu a sèea tcg'òó ne. Gaa koem kò are-aresa zi gúù zi hēe naka x'ái zi hēéthēe kúrú, naka Ncoàm Tshàam koe hēe, naka tchàa-xgóós koe hēéthēe e, 40 kuria ne.

³⁷“Ncèea gaam Moshem ga me e, ncèe kò Iseraele di ne khòe ne bîrí a máá: 'Nqari ba gha gatu di ne khòe ne xg'aeku koe guu a tíí khama iim Porofiti ba tséea óá máá tu u,' témé ba. ³⁸Gaam ga me e ncèe kò tchàa-xgóós koe Iseraele di ne khòe ne dis xg'aes q'oo koe gaam moengelem cgoa hāa ba, ncèe kò Sinai dim xàbim koe gam cgoa hēe naka gatá ka xòò ga xu hēéthēe cgoa kg'ui ba. Me kò kg'òèa hāa kg'uian *Nqarim di* hòò, nxāasegam gha hàà gatá koe óaga a ka ba.

³⁹“Igaba ne kò gatá ka xòò ga ne komsanaa ba xguì. A ne a dxùukg'ai za xàbùà tcg'òó me, a ne a kò tcáóa ne q'oo koe Egepeto koe úú-kg'ai, ⁴⁰a ne a Arone ba bîrí a máá: 'Nqàrian kúrú máá ta a, cookg'aia ta koe gha qòò

o. Moshem ncēe kò Egepeto dim nqōóm koe séèa tcg'òó ta am koes dùú sa kúrúsea sa ta c'úúa hãa ke,' témé. ⁴¹Gaa x'a'èan ēe kaga ne kò ghòè-coam dis iis koe nqàrì ba kúrúa mááse, a ne a dàda-mááku zi óágaa máá me, a gane di tshàuan kúrúas gúús dis kōè sa kúrú. ⁴²Igabam kò Nqari ba q'aumana ne, a ba a guu ne ne nqarikg'ai di zi tçonò zi qámseaa máá, ncēe i ma porofiti xu dis Tcgāyas koe ma góáèa hãa a ko máá:

'Iseraele di tu khòè tuè,
40 kurian ncēe tu kò tchàa-xgóós koe hãa
ka tua gáé kò dàda-mááku zi hēé
naka qhàea-mááku zi hēéthēé Tíi kúrúa máá Tea?

⁴³Igaba tu kò wèè zi qgái zi ēe tu ko qōò zi koe
Molokem dim còrè-nquu ba hēé,
naka gatu dim nqàrìm Rafanem
dim tçonò ba hēéthēé tsara dqòm,
xommèa nqàrian tu gatu kúrúa máásea,
dqòm m tu gha ka.
Gaa domkar gha tòèkagu tu u,
a Babilonem ka ncii za úú tu u,'

témé khamaga ma.

⁴⁴"Gatá ka xòò ga xu kò tchàa-xgóós koe xgàuèkom còrè-nquu ba úúa, ncēe Nqarim kò khòè ne cgoa kg'ui koe. Nqarim kò Moshe ba ma x'áía, a x'áè meaa hãa khama kò ma kúrúèa ba. ⁴⁵Xu gatá ka xòò ga xu gaam còrè-nquu ba máàèa, a xu a séè a **ncēem nqōóm koe** óa me, Joshuaam kò tc'āa-cookg'ai xua ka. Xu kò nqōó ba séè, Me Nqari ba gaam nqōóm koe kò x'āèa zi qhàò zi gaxu cookg'ai koe xhàiagu. Gaam xgàuèkom còrè-nquu ba kò hàna, i síi nxāakg'aiga Dafitem di x'a'èan ga tcāà, ⁴⁶ncēe kò Nqarim tcgái-q'oo koe cgòmkuuan hòò ba. A ba a kò **Nqari ba** dtcàrà, còrè-nquu bam gha Jakobem dim Nqari ba tshàoa máá sa, ⁴⁷me kò Solomone ba nquu ba tshàoa máá Me.

⁴⁸"Igabam kò kaisase tc'amaka hànám **Nqari** ba khòè tshàu ka kúrúèa hãa nquuan koe x'áè tama, porofitim ko ma kg'ui khama, ⁴⁹a ko máá:

'Nqarikg'ai ne Tiri x'aiian dis ntcóó-q'oo si i,
me nqōó ba nqàrèa Ter ko tòó qgái i.
Nta iim nquu ba tu gha tshàoa máá Te?
Kana sãa-q'ooa Te di qgàia nea ndakaa?

⁵⁰Wèè zi gúú zi ncēe zia gáé Tiri tshàuan ka kúrúèa tama?'
tam X'aigam **Nqari** ba méé.

⁵¹"Gaxao khòè xao qari-tcúú xaoè, ncēe tcáóa xao hēé, naka tceea xao hēéthēé koe q'āe nqāa-qgai khòè ta ga hãa xaoè! Gaxao ka xòò ga xu khamaga xao ii: wèè x'áè ka xao ko Tcom-tcomsam Tc'ēm cgoa x'āaku!

⁵²Gaxao ka xòò ga xu kò wèè xu porofiti xu xgàraa hãa, a xu a kò ncēe xu **porofiti xu**, ncēe kò x'áè cookg'ai koe tchànóm Khòèm di hàà-q'ooan

nxàea hãa xu cg'õo, **Jesom** ncëe xao gaxao ncëeska x'amágua, a Gam di xao cg'õo-kg'ao xao ii ba. ⁵³Gaxao ncëe kò moengele xu ka xao kò máàea hãa x'àèan kò cam tshàua máá, igaba kò táá komsana a xao," tam Stefane méé.

Stefane ba ko nxōán cgoa xaoa cg'ōoè

⁵⁴Ncëe zi gùu zi xu ko kóm ka xu kaisase tcg'aìn tcáó a xu a dqùrì cgae me. ⁵⁵Igabam kò Stefane ba Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'oè cgaeà hãase nqarikg'ai koe ghù-i-kg'ai, a ba a Nqarim dim x'àà ba bód, naka Jeso ba hëéthëé e, Me Nqarim dim kg'ámom x'òàm xòè za téé-tëe. ⁵⁶Kam ko máá: "Bód, nqarikg'ai nea xgobekg'amsea ra ko bód, Me Khòem dim Cóa ba Nqarim dim kg'ámom x'òàm xòè za téé-tëe," témé.

⁵⁷Xu kò khòè xu ncëes gùus ka tceea xu tcëekg'am, a xu a kaisase q'au a qàrà sít cgae me, ⁵⁸a xu a x'áé-dxoom qãá koe tceea tcg'òó a úú me, a gaa koe sít nxōán ka xgàrùbe me. Nxàea tseegukagu-kg'ao xu kò gaxu di qgáfan Saulo ta ko ma tciiem qári-kg'aom nqàrè-kg'am koe tòó.

⁵⁹Eè xu hãa a ko Stefane ba nxōá zi cgoa xgàrùbe kam kò **Nqari ba** tcii a máá: "X'aiga Tsi Jeso Tseè, tirim tc'ëe ba sée," témé. ⁶⁰Kam ko qhòm tsi qurù a ba a kiam dòm cgoa q'au a máá: "X'aigaè, ncëe ne ko tí koe kúrús gùus koe táá chibi bód ne guu," témé. Eëm ko gatà mééa xg'ara kam kò x'óó.

8 ¹Me kò Saulo ba **Stefanem** di cg'òookuan dtcòmà máána hãa.

Filipia xu Peterea xu di tséea ne, Jutea hëé naka Samaria hëéthëé koe (8–12)

Saulo ba ko kereke sa xgàra

Eëm cam kas kò Jerusalema dis kerekes koe kaias xgàraku sa tshoa-tshoase, ka ne kò wèea ne ga Jutea hëé naka Samaria hëéthëé di tsara nqóó tsara koe tsai-tsaise, xu x'áé úú-kg'ao xu cúí xu qaù. ²Ne kò Nqari-tcáóa ne khòè ne Stefane ba kg'ónò, a kò kaisase kg'ae cgae me.

³Igabam ko Saulo tshoa-tshoa a nquu xu koe tcana te a kereke sa dxàua q'aa, a khòè xu hëé naka khòè zi hëéthëé tcéea tcg'òó a sít qáé-nquuan koe tcàà.

Qàè tchòà ne ko Samaria koe xгаа-xгааè

⁴Ne kò gane èe kò tsai-tsaisea hãa ne, wèè qgálan èe ne ko sít koe qàè tchòan xгаа-xгаа. ⁵Me kò Filipi Samaria dim x'áé-dxoom koe sít, a gaa koe sít **nqòðkaguèa hãam** Krestem ka xгаа-xгаа ne. ⁶Eè zi ko xg'ae zi

f 7:60 x'óó - Gerika sa ko máá: "x'óm," témé.

khòe ne di zi Filipi ba kóm a ko kúrúm ko zi x'ái zi **are-aresa zi** bód, ka zi ko wèea zi ga cùu-cuuse a qāèse kóm me. ⁷Dxāwa tc'ēea ne kò kái ne khòe ne koe kaiam q'auum cgoa q'aua tcg'oa khama, ne kò gataga kái ne khòe ne x'óó xòèa kò hāa ne hēé naka nqpara kò hāa ne hēéthéé qāèkaguè. ⁸Si kò ēem x'áé-dxoom koe kaias qāè-tcao sa xóé.

Simonem tsòd-kg'ao ba

⁹Igabam kò c'ēm khòem Simone ta ko ma tcièe ba gaam x'áé-dxoom koe hàna, tsòd-kg'ao kò ii ba, a kò Samaria di ne khòe ne arekagu. A ba a kòo gabá cgáém khòe me e sa koase. ¹⁰Ne kò wèe ne khòe ne, ēe nqāaka hāas téé-q'oos di ne hēé naka tc'amaka hāas téé-q'oos di ne hēéthéé qāèse komsana me, a ne a ko q'aua kg'ui a ko máá: “Ncēm khòe ba Nqarim di qarian úúa, ncēe kaia qari ka q'āasea a,” témé. ¹¹Gam koe ne ko qāèse komsana, tc'āda kuri nem ko sēe a ko gam di tsoð-kg'áman kàan di cgoa arekagu ne khama. ¹²Igaba ēe ne ko Filipi ba dtcòm, ēem kòo Nqarim di x'aian hēé, naka Jeso Krestem di cg'ōèan hēéthéé di qāè tchòan xgaa-xgaa ka, ka ne kò wèea ne ga tcguù-tcguuè, kg'ád-khoean ga hēé naka dxàe-khoean ga hēéthéé e. ¹³Simonem igabam ko thēé dtcòm, a ba a kò ēem ko tcguù-tcguuèa xg'ara ka Filipi ba wèe qgáian ēem ko qòd koe xùri. A ba a kò ēem ko **are-aresa zi** x'ái zi hēé naka kaia qarian kúrúse ko hēéthéé bód ka kaisase are.

¹⁴Eè xu ko x'áè úú-kg'ao xu Jerusalema koe hàna xu kóm, Samaria di ne khòe nea Nqarim dim kg'ui ba dtcòma hāa sa, ka xu kò Petere ba hēé naka Johane ba hēéthéé tsara tsééa úú cgae ne. ¹⁵Ncēe kò ēe tsara ko sí ka còrèa máá ne tsara, nxāasega ne gha Tcom-tcomsam Tc'ēe ba hòd ka. ¹⁶**Tcom-tcomsam Tc'ēe** ba kò qanega cúia ne koe ga hàà tcāà ta ga hāa khama, ne ko kg'amaga X'aigam Jesom dim cg'ōèe koe tcguù-tcguuèa. ¹⁷Ka tsara kò nxāaska tshàua tsara tòd cgae ne, ne Tcom-tcomsam Tc'ēe ba hòd.

¹⁸Eēm ko Simone, Tcom-tcomsam Tc'ēem ko x'áé úú-kg'ao tsara di tshàuan tòd cgaekus ka máàkuè sa bód, kam kò marian tcg'òd a máà tsara a, **ēe qaria nem gha x'ámá ka**, ¹⁹a máá: “Eè qarian tsao thēé máà te naka i gha nxāasega wèe khòèan ēe ra ko tshàua te tòd cgae e Tcom-tcomsam Tc'ēe ba hòd,” témé. ²⁰Me Petere xq̄a me a máá: “Maria tsi méé i tsáa cgoa kaà, Nqarim dis máàkus ka tsi tc'ēea máá, marian cgoa tsi gha x'ámá si, ta tc'ēea ke!” ²¹C'ēe xòè-coa ga tsi ncēes tséés koe úú tama, i tcáóa tsi Nqarim cookg'ai koe tchàno tama khama. ²²Gaa domka méé tsi tsari chìbian koe tcóóse naka tsia tsari tsééan cg'āè tcg'oaragu, naka X'aigam koe còrè, nakam gha ēeta ii tc'ēean tcáóa tsi q'oo koe tsi úúa domka qgóóa máá tsi. ²³Cg'āèan ka tsi cg'òèe cgaeèa, a chìbian ka qgóóèa sar ko bód khama,” tam méé. ²⁴Me Simone xq̄a a máá: “Nxāaska tsao gatsao X'aigam **Nqari** ba còrèa máá te, naka i gha nxāasega táá ncēe tsao ko méé cgae te gúian kúrúse cgae te,” témé.

²⁵Eë tsara ko X'aigam **Nqarim** dim kg'ui ba nxàea tseegukagu, a ko xгаа-xгаа xg'ara, ka tsara ko Peterea tsara Johanea tsara Jerusalema koe kabise, a **dàòm q'oo koe tsara hāase** qāè tchōàn kái xu x'áé-coa xu Samaria di xu koe xгаа-xгаа.

Filipi ba hēé naka Etiopia dim khòè ba hēéthēé e

²⁶Me nxāaska moengelem X'aigam di ba Filipi ba birí a máá: “Tēe naka koaba nqāè ka qōò, dàòm ncēe Jerusalema koe guu a ko Gaasa koe qōòm cgoa, ncēe tchāa-xgóós di ba,” témé. ²⁷Me xgoaba a qōò, a gaa x'aè kaga dàòm q'oo koe Etiopia dim khòèm cgoa xg'ae, ábà tama kò hāa ba, kiam mari qgóó-kg'aom Kandakes di ba, x'aigas Etiopia ne di sa. Ncēm khòè ba kò Jerusalema koe hààraa, a ko hàà Nqari ba còrè. ²⁸Me kò ěem xóé a ko gam dis karas q'oo koe hāase dibia qōò ka porofitim Isaiam dis Tcgāya sa ko nxará qōò. ²⁹Me **Tcom-tcomsam** Tc'ēe ba Filipi ba birí a máá: “Qōò ěe sí hāas karas koe naka sí qāea sa koe xóén qōò,” témé.

³⁰Me nxāaska Filipi qàròà sí karas koe, a ba a kóm me ko khòè ba porofitim Isaiam koe ko nxará. Me **Filipi** tēè me a máá: “Kómna tsi ko q'āa dùú sa tsi ko nxará sa?” témé. ³¹Me xja me a máá: “Nta ra gha ma q'āa, c'ēe khòè kò qāèse birí tchāno-tchano te e tama ne?” témé. A ba a Filipi ba dtcàrà, q'ábàm gha a hàà qāea ba koe ntcóó sa. ³²Ěem khòè ba kò ncēm tceem **Nqarim dis** Tcgāyas dim koe nxará, **ncēe kò ncēeta ma góàea a ko máá:**

“Ghùu-coam khamam kò ma
cg'òoku dis qgàis koe chùia úúè,
a ba a kò nqoo-nqoosase ko dqòmmèm ghùu-coam khama ma
táá xgobekg'am kg'ám.

³³Sau-cgaekaguèm gha kam kò táá qāèse qgóóè.
Dí na gha gam dis qhàòs hààkos cgoa kg'ui?
Ncēe nqóòmkg'ai koem kg'òea ba sèè cgaeèa ka,”
ta i ma góàea koe.

³⁴Me ábà tama kò hāam khòè ba Filipi ba tēè a máá: “Birí te, cgómna, dín ka ba gáé ko porofiti ba kg'ui, gabá ko nxàese kana ba ko c'ēe khòè ka kg'ui?” témé. ³⁵Me Filipi tshoa-tshoa a kg'ui, a ba a gaam tceem ěem cgoa ga tshoa-tshoa a xгаа-xгаа me qāè tchōàn Jesom di ka.

³⁶Eë tsara xóé a ko dàòm q'oo koe qōò, ka tsara ko tshāan **kò hāam qgám** koe hàà, kam ko ábà tamam khòè ba máá: “Bód, tshāan ga ncēe e. Ka dùúa ko tàà ra tcguù-tcguuè tite?” témé. ³⁷[Me birí me a máá: “Ncēè wèè tcáóa tsi cgoa tsi kò dtcòm ne i kgoarasea,” témé. Me xja me a máá: “Dtcòm ra ko Jeso Krete ba Nqarim dim Cóa Me e sa,” témé.] ³⁸Me x'áèan tcg'òò me kara qáé-kg'ao ba téé. Tsara wèea tsara ga tshāan q'oo koe tcàà, Filipi ba hēé naka ábà tamam khòè ba hēéthēé e, me Filipi tcguù-tcguu me. ³⁹Eë tsara ko tshāan q'oo koe tcg'oas kagam ko kúúga

X'aigam **Nqarim** dim **Tcom-tcomsam** Tc'ée ba Filipi ba séèa tcg'òó, me ábà tamam khòè ba táá gaicara hòò me, igabagam ko kg'ama qòò qāè-tcaoase. ⁴⁰Igabam kò Filipi Asetote koe síí hòòse a ko gaa koe caate, a ba a ko wèè xu x'áé xu koe qāè tchòàn xgaa-xgaa, a ba a nxāakg'aiga Kaesarea koe síí tcāà.

Saulo ba ko Jesom cgoa xg'ae

(Tsee 22:6-16; 26:12-18)

9 ¹Eè x'aè kam kò Saulo qanega tcg'ai-tcaoa, a X'aigam **Nqarim** di ne xgaa-xgaase-kg'ao ne cg'òo kg'oana, khamam kò kiam peresitim koe síí, ²a síí dtcàrà me, Damaseko koe hàna xu còrè-nquu xum gha tcgāya zi góá máá sa, ncèe gha qarian máà me zi, me èem kò **Nqarim dim** dàòm di ne khòè ne síí hòò ne qáé ne a Jerusalema koe úú ne sa - kg'àò khòèa ga ii kana dxàea ga ii igaba.

³Eèm gam dis qòòs-q'oo koe hānasem ko Damaseko koe cúù, kam ko kúúga x'áà ba dxúukg'aia ba koe nqarikg'ai koe guu a x'áà. ⁴Me cg'áé gómankg'ai koe, kam ko dòm ba kóm me ko máá: 'Sauloè, Sauloè, dùús domka tsi ko xgàra Tea máá?' témé. ⁵Me Saulo máá: "Dìí Tsia, X'aigaè?" témé. Me xòa me a máá: "Tíí Ra a Jeso Ra, ncèe tsi ko xgàra Ra. ⁶Ke ncèeska tēe naka tsia x'áé-dxoom q'oo koe tcāà, gaa koe tsi gha síí birìè dùú sa tsi gha kúrú sa ke," tam ma xòa me.

⁷Xu kò khòè xu èe kò Saulom cgoa hāa xu kg'ama téé káà kg'uisse, dòm ba xu kò kóm, igabaga xu kò táá cúí khòè ga hòò khama. ⁸Me Saulo ba gómankg'ai koe tēe, igaba èem ko xgobekg'am tcgáí kam kò cúí gúú ga bòò tama. Ka xu ko qgóó me tshàua ba ka, a Damaseko koe úú me. ⁹Me kò nqoana cáman séè, a táá bòò, a ba a táá c'èe gúú ga tc'òó kana kg'áà.

¹⁰Me kò Damaseko koe xgaa-xgaase-kg'aom Ananiase ta ko ma tciie ba hàna. Me kò X'aigam **Nqari** ba gam koe x'áise, a tciie me a máá: "Ananiaseè!" témé. Me xòa Me a máá: "Èè, X'aigaè, ncāa ga ra a," témé.

¹¹Me X'aiga ba birí me a máá: "Jutasem x'áé koe ncèem tchànóm cgoa qòò, naka khòèm Tareso koe guua hāam Saulo ta ko ma tciie ba tēè me, hāa a ba a ko còrè ke. ¹²X'áís koem khòèm Ananiase ta ko ma tciie ba x'áiea hāa, me tcāà a ko tshàua ba tòó cgae me, tcgáí ba gha bòò ka ke," tam méé. ¹³Me kò Ananiase xòa Me a máá: "X'aigaè, kái ne khòè ne koer kóma hāa èem khòèm ka, ntamam kò ma Tsari ne khòè ne tcom-tcomsa ne Jerusalema koe hàna ne koe cg'āèan kúrú sa. ¹⁴Me ncèeska ncèe koe kaia xu peresiti xu di qarian úúa, hààm gha qgóó èe ko Tsari cg'òèan tciie ne ka," témé. ¹⁵Igabagam kò X'aigam **Nqari** ba Ananiase ba birí a máá: "Ncèem khòè bar nxará tcg'òóa máásea hāa a ko hàà tséékagu me, me táá zi qhàò zi di ne hēé, naka x'aiga xu hēé, naka Iseraele di ne khòè ne cookg'ai koe hēéthēé cg'òèa Te úúa te. ¹⁶Ra gha x'ái me, Tiri cg'òèan domkam gha nta noose xgàrase sa. Ke qòò!" tam méé.

¹⁷Nxāaskam ko Ananiase qōd a sí nquum q'oo koe tcāà. A ba a Saulom koe tshàua ba tòó a máá: “Sauloè, tí qōèè, X'aigam Jesom ncēe kò dàòm q'oo koe tsi hāase ko tsáá koe x'áise ba tsééa óá tea, nxāasega tsi gha gaicara bóò, a tsi a gha gataga Tcom-tcomsam Tc'ēem ka cg'oèè-cg'oeè ka,” témé. ¹⁸I kò kúúga tsoro khama ii gúúan tçgáía ba koe q'òase, me Saulo gaicara bóò, a ba a tēe a tcguù-tcguuè. ¹⁹Eēm ko tc'óóa xg'ara, kam ko gaicara qarían hòò.

Saulo ba ko Damaseko koe hēé naka Jerusalema koe hēéthéé xгаа-xгаа

Saulo ba kò cg'orò cáman sēè a ba a xгаа-xгаа-k'ao xu Damaseko koe hàna xu cgoa hàna. ²⁰A ba a kò kúúga còrè-nquu xu koe xгаа-xгаа, Jesom Nqarim dim Cóám ii sa. ²¹Ne kò wèè ne ēe ko kóm me ne are, a ne a tēè a máá: “Gaam khòèm tama ba gáé ncēe ba, ncēe kò Jerusalema koe tshúú sa óágara hāa ba, gane ēe kò ncēm cg'òè ba tcii ne koe? Ncēe kò ncēe koe hàara ba, hààm gha khòè ne qáé, a kaia xu peresiti xu cookg'ai koe úú ne ka ba?” ta ne ma tēèku. ²²Igabagam kò Saulo càuse qarían koe, a Damaseko koe x'āèa ne Juta ne arekagu, qāèsem kò x'ái ne, Jeso ba **nqòòkaguèam** Krestem ga Me e sa khama.

²³Kái cáman qāá q'oo koe ne kò Juta ne qg'áiku a cg'óo me kg'oana. ²⁴Igabagam kò Saulo ēe ne kò kúúú kg'oana hāa sa q'āakaguè. Ne kò x'áé-dxoom di heke-kg'áman ntcúú ba hēé naka koaba ba hēéthéé q'óé, cg'óo me ne gha ka. ²⁵Igabaga ne kò gam di ne xгаа-xгаа-k'ao ne ntcúú ka **ts'āakagu me** gābas koe **tcāà me a x'áé-dxoom dim xhàrom** tc'amkg'ai koe guu a **xhoròkagua ba ka**.

²⁶Eēm ko Jerusalema koe sí kam ko xгаа-xгаа-k'ao xu cgoa xg'ae kg'oana, igabaga xu kò wèè xu ga bèe me, a xu a kò xгаа-xгаа-k'ao me e sa tcom tama. ²⁷Igabagam kò Barenabase sēè a x'āè úú-kg'ao xu koe úú me, a **Saulom** ntama ma X'aiga ba dàòm q'oo koe bóò hāas ka bìrí xu, naka **X'aigam** kò ma kg'ui cgoa me sa hēéthéé e. Gatagam kò Damaseko koem kò **Saulo** ma kgoarasease Jesom cg'òè ka ma xгаа-xгаа sa bìrí xu. ²⁸Nxāaskam ko Saulo hāa cgoa xu, a ba a qòòa te Jerusalema koe, a kgoarasea xóé a X'aigam cg'òè ka kg'ui. ²⁹Juta ne Gerika **sa ko kg'ui** ne cgoam kò kg'ui a ntcoeku, igabaga ne kò cg'óo me kg'oana. ³⁰Eē ne ko gam di ne khòè ne ncēs gúú sa bóò q'āa ka ne ko sēè a Kaesarea koe úú me, a Tareso koe tsééa úú me.

³¹Si ko wèès kerekes Jutea di sa hēé, naka Galilea di sa hēé, naka Samaria di sa hēéthéé tòókuan úúa hāa, a sa a kò qari-qariè, a kò Nqari ba q'áòa hāa, a kò Tcom-tcomsam Tc'ēem ka ntcàm qaoè, a sa a ko càuse.

Enease ba hēé naka Dorekase sa hēéthéé e

³²Eēm kò Petere wèè xu xòè xu nqóóm di xu koe qòòa te kam kò Lita dim nqóóm koe ko hàna ne dtcòm-kg'ao ne dàra. ³³Gaa koem kò khòèm

Enease ta ko ma tciie ba xg'ae cgoa, nq̄ara kò hãa ba, 8 kurian kò kḡarom koe x̄o ba. ³⁴Me Petere ba birí me a máá: “Eneaseè, Jeso Kreste ba ko q̄àekagu tsi, ke t̄ee naka tsarim kḡaro ba kg'ónò,” témé. Me kúúga t̄ee. ³⁵Ne kò w̄éè ne khòè ne ēe kò Lita h̄éè naka Sarone h̄éèth̄éè koe x'ãèa hãa ne bód me, a ne a kò X'aigam **Nqarim** koe kabise.

³⁶Si kò Jopa koe c'ēes xгаа-xgaase-kg'ao sa hàna, Tabita ta kò ma tciie sa. **Gerika di** cg'òèa sa kò Dorekase ii sa, nc̄ee kg'uiua tsi kòo kabí i ne tsi ga ‘Tcaí’ ta ma tcii sa. Nc̄ee kò w̄éè x'aè ka q̄àè tsééan kúrú a ko dxàua ne khòè ne hùì sa. ³⁷Gaam x'aèm ēem kas kò tsàa a sa a x'óó, i kò tc'áróa sa xg'aàè a tc'amaka kò hànam nquum-q'oo koe tòòè. ³⁸Lita dim nq̄ó ba kò Jopa dim ka cúu me e, khama ne kò ēe ne ko xгаа-xgaase-kg'ao ne Peterem Lita koe hàna sa kóm, ka ne ko cãm khòè tsara gam koe tsééa úú, tsara sí dtcàrà me a máá: “Cgómna táá ão guu naka sita koe hàà,” témé.

³⁹Me kò Petere xgoaba a qòd cgoa tsara a, a ba a ēem ko gaa koe sí ka tc'amaka hànam nquum-q'oo koe úúè. W̄éè zi dxàè-ntcōa zia kò **Peterem** qàè koe hàà téé a kg'ae, a zi a hãaèko xu qgáí xu h̄éè naka c'ēe qgáían h̄éèth̄éè x'ái me, Dorekases kò gazi cgoa qanega hãa x'aè kas kò qgàea hãa a. ⁴⁰Me Petere w̄éèa ne ga tchàa koe xhàiaigu, a ba a qúrúa ba ka ntcōó a còrè. Eēm ko x'óóas khòès dim tc'áróm koe kabise kam ko máá: “Tabitaè, t̄ee!” témé, si tcgáía sa xgobekg'am, a Petere ba bód a sa a t̄ee a ntcōó. ⁴¹Me kò tshàua sa ka s̄éè si a ba a nq̄arèa sa ka téékagu si. A ba a dtcòm-kg'ao ne h̄éè naka dxàè-ntcōa zi h̄éèth̄éè tciaa xg'ae, a kg'òèas hãase x'ái ne si. ⁴²Si kò nc̄ees gúu sa w̄éem Jopam koe q'ãase, ne kái ne X'aigam **Nqarim** koe dtcòm. ⁴³Me kò Petere ba Jopa koe, khòd tséé-kg'aom Simone ta ko ma tciiem cgoa tc'ãda cãmnan s̄éè.

Petere ba h̄éè naka Koniliase ba h̄éèth̄éè e

10 ¹Kaesarea koem kò khòè ba hàna Koniliase ta kò ma tciie ba, tc'ãa-cookg'ai me e kò ii, nc̄eo-kg'ao xu nc̄ee kòo Italea ta ko ma tciie xu di ba. ²Gabá h̄éè naka w̄éè ne khòè ne x'áéa ba di ne h̄éèth̄ééa kò Nqari-tcáóa ne khòè ne e, a kò Nqari ba q'ád. Khòè nem kò kái aban máá, a ba a kòd w̄éè x'aè ka Nqari ba còrè. ³Me kò c'ēem koabam ka, nqoana di zi x'aè zi ka, x'ái sa bód nc̄ee gaas koem kò q̄àèse moengelem Nqarim di ba bód sa, me ko tcãà, a ko birí me a máá: “Koniliaseè,” témé. ⁴Me gam koe q̄aea tòón tcgáí a bód me, a q'áòs ka tcãàè a máá: “Dùú saà, X'aiga Tseè?” témé. Me x̄oa a máá: “Tsari còrèan h̄éè naka tsari aban h̄éèth̄ééa tc'ēe-tc'ēeses iise Nqarim koe tc'amaka qada hãa, ⁵ke nc̄eska khòè xu Jopa koe tsééa úú, naka xu sí Simonem nc̄ee ko Petere ta ma tciie ba óá; ⁶c'ēem Simonem x'áé koem dàra hãa, khòd tséé-kg'ao ba, nc̄ee gam dim nquum tshàa-dxoom qàè koe hàna ba ke,” témé.

⁷Eēm ko moengelem ēe kò kg'ui cgoa me ba qòd kam kò gam di xu qãa xu ēe kò tsééa máá me xu koe guu a cãm qãa tsara tcii, naka Nqari-

tcáóam ncõo-kg'ao ba hēéthēé e, ⁸ a ba a wēés gúús ēe kúrúsea hãa sa bîrí xu, a Jopa koe tsééa úú xu.

⁹Xùrikom cáím di koaba ka, ēe xu gaxu dis qōds koe hãa, a x'áé-dxoom koe cúù xu u, kam ko Petere nquum tcoḃe koe q'ábà a síí gaa koe còrè. ¹⁰Si kò xàbà sa tcāà me, me c'ēe gúú tc'ōóm gha tc'ēe. Eē i hãa a ko tsāaguè kam ko sōokuris khama xaḃs gúús ka tcāà, ¹¹kam ko nqarikg'aian bóò i ko xgobekg'amse, me c'ēem gúúm qáòm qgáím khama ii ba, gaa koe guu a ko nqāaka xōa, a ko 4 c'ama ba cgoa górnankg'ai koe xòòè. ¹²Gam koe i kò wèè kg'oo-coa-qhàdan hēé, naka ncāà-kg'aman cgoa ko caate kg'oo-coan hēé, naka tsarán hēéthēé hàna. ¹³Me nxāaska dòm ba kóm me ko máá: “Tēe Petereè; cg'ōo naka kg'oo,” témé. ¹⁴Igabam kò Petere ba máá: “Eē-ēe X'aigaè, qanegar cg'uriga gúúan tc'óó ta ga hãa kana tc'ōokuan kg'ano tama gúúan gar tc'óó ta ga hãa thēé,” témé. ¹⁵Me kò dòm ba cáím dis ka gaicara bîrí me a máá: “Eē Nqarim q'ano iise kúrúas ka táá máá, q'ano tama saa, témé guu,” témé. ¹⁶Ncēe sa kò nqoana q'oro kúrúse, me gúú ba nqarikg'ai koe qháésega séèa kabìè.

¹⁷Eēm Petere qanega hãa a ko are, ēem ncāa ko bóòs x'ái sa ko dùú sa nxàe sa, ka xu ko kúúga Koniliasem ka tsééèa xu khòè xu hàà heke-kg'áms koe téé, Simonem dim nquum ka xu kò tèèa hãa khama. ¹⁸Q'au xu kò a tèè, Simonem ncēe Petere ta ko ma tciìè ba ēe koe x'āèa hãa sa.

¹⁹Eēm Petere hãa a ko ēes x'áís ka tc'ēe, kam ko **Tcom-tcomsam** Tc'ēe ba bîrí me a máá: “Bòò, nqoana xu khòè xu hãa a ko qaa tsi. ²⁰Ke tēe naka xōa, naka tsia qōò cgoa xu, c'ēe gúú tc'ēe-tc'ēese tamase, Tíí ra tséé xua hãa ke,” témé. ²¹Me Petere xōa a khòè xu koe síí a ba a máá: “Bòò, tíí ga ra a, qaa xao ko ra, dùú sa xao ko qaara máá te?” témé. ²²Xu xōa me a máá: “Koniliasem ka xae tsééa óàèa, ncõo-kg'ao xu dim tc'āà-cookg'ai ba, tchànóm khòèm, Nqari ba ko q'ád ba, ncēe gam ka i ko qāèse kg'uiè ba, wēés qhàòs Juta ne dis ka. Tcom-tcomsam moengelem kam kò q'āakaguè, tsáá koem gha khòèan tsééa úú, tsi síí tciìè, a gam dim nquum koe hàà, me hàà kóm nta tsi ko méé sa ka,” témé. ²³Me Petere tciia tcāà xu, a x'óm-q'ooan máá xu.

Q'uu dim cáím kam kò tēe a gaxu cgoa qōò, xu kò c'ēe xu dtcòm-kg'ao xu Jopa di xu qōò cgoa me thēé. ²⁴Xùrikom cáím ka xu ko Kaesarea koe tcāà, Koniliasem ba kò qāà nea, a gam di qhàdan tciia xg'aea, naka ncāmam hãa a tòóku cgoa khòèan hēéthēé e. ²⁵Eēm ko Petere tcāà kam kò Koniliasem cgoa xg'ae, me nqàrè-kg'lama ba koe cg'áé, a dqòm me. ²⁶Me Petere ghùì me a máá: “Táá ēeta hēé guu, khòè ra a, a tsáá khamaga ii ke,” témé.

²⁷Eēm ko kg'ui cgoa me, kam kò tcāà a kái ne khòè ne bóò ne hààra xg'aea. ²⁸Me bîrí ne a máá: “Gatu igaba tu gatu ka qāèse q'ana hãa, x'āèa nea kgoara máá tama, Juta ba gha c'ēe zi qhàò zi di ne cgoa xg'ae kana dàra ne sa. Igabam Nqari ba x'ái tea, táá méér cúí khòè ga q'ano tama

ia kana kg'amaga di i ta ma tcii guu sa, ²⁹khama ãer ko khòèan tsééa mááèa kar kò xguì tamase kg'ama hàà. Khamar ko ncēeska tèè, dùú sar tciaa mááèa sa,” témé. ³⁰Me Koniliase ba xoa a máá: “4 cáman ncēe nqáéa koe, ncēe x'aèan nqoana di kaga, ra kò hãa a ko tirim nquum koe còrè, kam kò kúúga tcãè qgáíkom khòè ba cookg'aia te koe hàà téé, ³¹a máá: ‘Koniliaseè, tsari còrèa ne komsanaèa, i tsari aban Nqarim cookg'ai koe tc'èe-tc'èeseèa. ³²Ke nxãaska Jopa koe *c'èe khòèan* tsééa úú naka i Simone ba síí dtcàrà, ncēe ko Petere ta ma tciiè ba. Simonem khòò tséé-kg'aom x'áé koem hàna, ncēe tshàa-dxoom qàè koe x'èa ba,’ tam méé. ³³Ra kò nxãaskaga kúúga khòèan tsáá koe tsééa úú, tsi qãèse hēé a hààraa. Ta ncēeska wèéa ta ga ncēe koe hàna Nqarim cookg'ai koe, a ko hàà komsana wèèan èe X'aigam *Nqarim* x'áè tsia, tsi ko hàà kg'ui i,” tam méé.

³⁴Me kò nxãaska Petere tshoa-tshoa a kg'ui cgoa ne a máá: “Tseeguan kagar ko *ncēeska* bóda q'ãa, Nqari ba khòèan tãákase qgóó tama sa, ³⁵igaba wèès qhàòs koe, wèém èe ko q'ád Me, a ko èe tchàno ii sa kúrú bam ko Gam koe qãèse hàákagu. ³⁶Q'ana tu hãa, Iseraele di ne khòè ne koem kò kg'uiian tsééa úúa hãa sa, Jeso Krestem koe guua tòókuan di qãè tchòà nem kòo xгаа-xгаа, ncēe X'aigam *Nqari* ba wèéa ne di Me e di i. ³⁷Eè tchòà nea kò Galilea koe tshoa-tshoase a síí Jutea koe tsai-tsaise sa tu q'ana, tcguù-tcguukus ncēe Johanem kò nxàes koe guu a, ³⁸ntam ko ma Nqari ba ma Jesom Nasareta di ba ma Tcom-tcomsam Tc'èe ba hēé naka qarian hēéthéé cgoa ntcãá tcúú sa, ntam ko ma qòda te a qãèan kúrú sa, naka èe wèéa ne èe kò dxãwam ka qgóóèa hãa ne khòè ne wèé nem ko ma kg'òèkaguan ka, Nqari ba ko Gam cgoa hãa khama. ³⁹Ta wèéa ta ga èem kúrúa hãas koe nxàea tseegukagu-kg'ao ta a, Juta ne dim nqòóm koe hēé naka Jerusalema koe hēéthéé e. Cg'òo Me ne kò, xgàus^g koe tceea ba ka, ⁴⁰igabam kò Nqari ba nqoana dim cárn ka ghùì Me, a kúrú Mem x'áise, ⁴¹wèé khòèan koe tamase, igaba sixae koe ncēe Nqarim ka ko nxárá tcg'òòèa xae, nxàea tseegukagu-kg'ao xae gha ii ka, ncēe ko tc'òó, a kg'áá cgoa Me xae, x'ooan koem tēeas qãá q'oo koe. ⁴²Me kò x'áè xae e, khòè ne xae gha xгаа-xгаа ka, a Gam ga Me e sa x'ái, Nqarim ka nxárá tcg'òòèa ba, a ba a gha èe kg'òèa ne hēé naka x'óóa ne hēéthéé dim Xgàra-kg'ao ba ii ba ka. ⁴³Wèé xu porofiti xu kò Gam ka nxàea tseegukagu, wèém èe ko Gam di cg'òèan koe dtcòm ba gha qgóóa-máákuan chibian di hòò sa,” tam Petere ba méé.

⁴⁴Eèm Petere qanega hãa a ko kg'ui kam kò Tcom-tcomsam Tc'èe ba wèéa ne èe kò kg'ui ba komsana ne koe tcãà. ⁴⁵Ne kò Juta di ne dtcòm-kg'ao ne, ncēe ko Peterem cgoa hààraa ne kaisas ares ka tcãèè, Tcom-tcomsam Tc'èe ba kò abas iise tãá zi qhàò zi di ne koe igabaga

g 10:39 *xgàu* - Gerika sa ko máá: 'hii' témé.

théé tcāà khama. ⁴⁶Ne kò kóm ne ne ko tǎáka xu tam xu cgoa kg'ui, a ko Nqari ba kaikagu khama. Nxāaskam ko Petere máá: ⁴⁷“A c'ée ba hàna tshàan gha xguì ba, ncēe ne khòè ne gha táá tcguù-tcguuè ka, ncēe Tcom-tcomsam Tc'ée ba hòda ne, sita khama?” témé. ⁴⁸Me x'ǎè, khòè ne gha Jeso Krestem dim cg'òèm cgoa tcguù-tcguuè sa. Ne kò dtcàrà me, cǎm-coa nem gha x'ǎè cgoa ne sa.

Petere ba ko xqara mááse Jerusalema koe hànas kerekes koe

11 ¹Xu kò x'ǎè úú-kg'ao xu hēé naka c'ée xu dtcòm-kg'ao xu Jutea di xu hēéthéé kóm, tǎá zi qhàd zia gataga théé Nqarim di kg'uiian dtcòma hāa sa. ²Xu kò nxāaska èem ko Petere Jerusalema koe sí ka q'ǎe nqāa-qgai khòèa xu dtcòm-kg'ao xu chibi-chibi me, ³a xu a máá: “Q'ǎe nqāa-qgai khòèe tama xu khòè xu di nquuan koe tsi tcana, a tsi a gaxu cgoa sí tc'óóa,” témé.

⁴Me Petere ba tshoa-tshoa a wèè gúúan ma qōda sa chóà máá xu, a máá: ⁵“Jopa dim x'ǎé-dxoom koer kò hàna a ko còrè, kar ko sōokuris q'oo koe bóðkaguè, kaim qgáim khama iim gúù ba, me nqarikg'ai koe guu a ko xōa èer hàna koe, 4 c'ama ba cgoa ko xòèè ba. ⁶Ra kò qǎèse ntcāa me, kar kò kg'oo-coan bóð, x'ǎéan dian hēé naka qǎáka dian hēé, naka ncāa-kg'aman cgoa ko caate kg'oo-coan hēé, naka tsarǎn hēéthéé e. ⁷Ra kò dòm ba kóm Me ko birí te a ko máá: ‘Petereè, tēe naka cg'oo naka kg'oo,’ témé. ⁸Ra kò xqo a máá: ‘Èè èe X'aigaè, q'ano tama zi hēé kana tc'óókuan kg'ano tama zi hēéthééa qanega tíi kg'ám-q'oo koe tcāa ta ga hāa,’ témé. ⁹Me kò dòm ba gaia cǎm di sa nqarikg'ai koe guu a kg'ui a máá: ‘Èè Nqarim q'anos iise kúrúas ka táá máá q'ano tama sa témé guu,’ témé. ¹⁰Ncēe sa kò nqoana q'oro kúrúse, si wèés gúú sa gaia séèa ghùèè a nqarikg'ai koe kabìè. ¹¹Eè x'ǎè kaga xu kò nqoana xu khòè xu hànar kò hāam nquum koe hàà téé, Kaesarea koe guu a tíi koe tséèèa xu. ¹²Me kò **Tcom-tcomsam** Tc'ée ba birí te a máá, táá méér tǎákase khòèan qgóó guu naka qōd cgoa xu, témé. Xu kò ncēe xu dtcòm-kg'ao xu 6 xu gataga tíi cgoa qōd, xae sí khòèm dim nquum koe tcāa. ¹³Me kò **Koniliase ba** birí xae e, moengele bam ma gam dim nquum-q'oo koe bóda sa, naka gaam moengelem kò ma x'ǎè me a máá: ‘Khòèan Jopa koe tsééa úú naka i Simone ba tcii, Petere ta ko ma tciiè ba. ¹⁴Kg'uiia nem gha óágara máá tsi, ncēe gha tsáá hēé naka wèés x'ǎés tsari sa hēéthéé kgoara a ke,’ tam méé. ¹⁵Eèr ko tshoa-tshoa a ko kg'ui cgoa ne kagam ko Tcom-tcomsam Tc'ée ba tcāa cgae ne, ncēm kò ma kg'iaia gatá koe ma tcana khamaga ma. ¹⁶Ra nxāaskaga X'aigam **Jeso** ba nta mééa sa tc'ée-tc'ēese, ncēm kò máá: ‘Johane ba tshàan cgoa tcguù-tcguua, igaba tu gha gatu Tcom-tcomsam Tc'ēem cgoa tcguù-tcguuèa,’ témé sa. ¹⁷Ncēè Nqarim kò gatáa cúís aba sa máà ta a, ncēm kò máà ta as khama ii sa, gatá ncēe X'aigam Jeso Krestem koe ko dtcòm ta, ne ra tíi nxāaska díi raà, Nqarim cgoa ga ntcoeku ra?” tam méé.

¹⁸Xu ãe xu ko ncãe gúuan kóm ka táá cúí gúú ga kg'ui, a Nqari ba dqòm a máá: “Cèè, Nqari ba gáé gatà thée táá zi qhàò zi gha gane di chìbian koe tcóóse a zi a kg'òèan hòò sa kgoara máána hãa!” témé.

Kerekes Antioke koe hàna sa

¹⁹Stefanem kò cg'òòès qãá q'oo koe ne kò dtcòm-kg'ao ne tsai-tsaise, xgàràè ne kò khama, ka ne kò nqúú ka qòò, Finikia koe hée, Kupero koe hée naka Antioke koe hée thée e, a ko Juta ne cúí ne Nqarim di kg'uian bìrí. ²⁰Igaba i ko c'èea xu hàna, khòè xu Kupero di xu hée naka Kurene di xu hée thée e, ãe xu ko Antioke koe hàà ka xu ko gataga thée Gerika ne cgoa kg'ui, a ko X'aigam Jesom di qàè tchòan xгаа-xгаа ne. ²¹Me kò X'aigam **Nqarim** dim tshàu ba gaxu cgoa hãa, ne kò káí ne khòè ne dtcòm, a X'aigam **Nqarim** koe kãbise.

²²I kò tchòan ncãe Jerusalema koe hànas kerekes koe síí kómse, xu Barenabase ba Antioke koe tsééa úú. ²³Eëm ko hàà a ko hàà cgómkuan Nqarim di bódò, kam ko qàè-tcao, a ba a wèea ne ga korè, X'aigam Nqarim koe ne gha tseeguse hãa sa, tóón-tcaoase. ²⁴**Barenabase** ba kò qàèm khòè me e khama, Tcom-tcomsam Tc'èem ka kò cg'òè cgaeèa ba, kaisa dtcòmàn kò úúa ba, ne kò káí ne khòè ne X'aigam **Nqarim** koe óágaè.

²⁵Me **Barenabase ba** Tareso koe qòò, a síí Saulo ba qaa. ²⁶A ba a ãem ko hòò me kaga Antioke koe úú me. Tsara kò Barenabasea tsara Saulo tsara nxãaska wèém kuri ba hée a kerekes di ne khòè ne cgoa xg'ae, a káí ne xгаа-xгаа. Ne kò Nqarim di ne xгаа-xgaase-kg'ao ne Antioke koe tc'ãà a dtcòm-kg'ao ne ta ma tciìè.

²⁷Eè x'aè ka xu kò c'èe xu porofiti xu Jerusalema koe guu, a xu a ko Antioke koe síí. ²⁸Me gaxu ka c'èem porofitim Agabose ta ko ma tciìè ba tée, a ba a Tcom-tcomsam Tc'èem ka cg'òè cgaeèase bìrí ne, kaisas xàbà sa gha wèém nqòó ba xóa cgae sa. Si kò ncãe sa kúrúse Kelaodiam ko **Roma koe** tc'ãà-cookg'iaia x'aè ka. ²⁹Ne xгаа-xgaase-kg'ao ne wèè ne dtcòmku, gane di kg'òè-q'ooan khama ne gha ma gane ka qòesea ne hùì sa, ncãe Jutea koe hàna ne. ³⁰Ncãe sa ne kò kúrú, a Barenabasea tsara Saulo tsara cgoa aban gane di kaia xu koe tsééa úú.

Herote ba ko kereke sa xgàra

12 ¹Gaa x'aè kam kò x'aigam Herote ba tshoa-tshoa a kerekes di xu c'èe xu xgàra. ²A ba a x'áèan tcg'òò, me kò Jakobom, Johanem ka káímkhoe ba, ntcàum cgoa cg'òòè. ³Eëm ko bódò, si ncãe sa Juta ne tcgáí q'oo koe qàè si i, kam kò còoka qòò, a x'áèan tcg'òò, me Petere ba thée qáéè. Cám xu ãe xua kò péré gáé-gáe úú tamas pérés ko tc'òòè xu cáí xu u. ⁴Eëm ko qgóó mea xg'ara kam ko qáé-nquum koe tcãà me, me 4 zi xg'ae zi ncõo-kg'ao xu di zi ka kòrèè. Me kò **Herote** bìríse, Paseka dis kòès qãá q'oo koem gha khòè ne cookg'ai koe óá me sa.

⁵Me kò Petere ba gataga ma qáé-nquum koe kòrèè. Igabas kò kereke sa Nqarim cookg'ai koe qarika còrèan kúrúá máá me.

Petere ba ko qáé-nquum koe guu a kgoaraè

⁶Eēm gha Herote khòè ne koe tcg'òó a úú mem cáím dim ntcùúm cookg'ai koem kò Petere cáím tsara ncōo-kg'ao tsara xg'aeku koe x'òma, a ba a cáím tsara táú tsara cgoa qáèèa, kòre-kg'ao xu ko nquum-kg'ám koe hãa, a xu a kò qáé-nquu ba kòre. ⁷Igabam kò kúúga moengelem X'aigam **Nqarim** di ba gam koe hàà téé, me qáé-nquum q'oo koe x'áà ba x'áà. Me Petere ba nxàraa ba koe ntcāa-ntcāa, a ghùì me, a máá: “Tēe qháése,” témé. I tàúan q'órna ba koe guu a kgoarase. ⁸Me moengele ba bìrí me a máá: “Kg'ónòse naka tsia nxàboa tsi nxàbo,” témé. Me gatà hēé. Me bìrí me a máá: “Hāa tsarim qgáí ba naka tsia xùri te,” témé. ⁹Me Petere xùri me, a tcg'oa cgoa me. Ncēe moengelem ka ko kúrúè sa tseegu si i sam kò c'ùua hãa, sōokuris q'oo koem kòo x'ái sa bódò, tam ko tc'ēea khama. ¹⁰Eē tsara ko tc'āà di kòre-kg'aoan nqáé, a ko cáím dian nqáé ka tsara ko síí qano dis heke-kg'ámns koe tcāa, heke-kg'ámns x'áé-dxoom koe i ko tcg'oa a sííe sa. Igabas ko kg'lama cuiaga xgobekg'amsea máá tsara a. Tsara tchāa koe tcg'oa, a tsara a c'ēem dàòm cgoa tcg'oa, me moengele ba kúúga guu me.

¹¹Eēm ko Petere síí cuiaga bódò q'āa kam ko máá: “Ncēskar tseegukaga q'ana hãa, Nqarim Gam dim moengele ba tsééa óágara hãa sa, hààm gha Herotem tshàu-q'oo koe kgoara te ka, naka wēés gúús Juta ne kò nqòò cgae teas koe hēéthēé e,” témé.

¹²Eēm ko ēes gúú sa tc'ēea xg'ara kam ko Marias dim nquum koe síí, Johanem ka xòò sa, Mareko ta ko ma tciie ba. Káí ne khòè nea kò gaa koe xg'aea, a ko còrè. ¹³Nquu-kg'ám bam kò xg'ám-xg'am kas ko c'ēes qāàs, Roda ta ko ma tciie sa síí komsana. ¹⁴Eēs ko Peterem dim dòm ba kómna q'āa kagas ko táá síí xgobekg'lama máá me, a qāè-tcaoan domka qàròà tcāa q'oo koe, a sa a síí Peterem nquu-kg'ám koe tēe sa nxàe. ¹⁵Ne bìrí si a máá: “Teme si ko,” témé, si gataga cúúga ma bìrí ne, gaan ga a sa. Ne máá: “Gam dim moengele me e,” témé.

¹⁶Me Petere hãa a nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am. Xgobekg'am ne kò, a bódò me a kaisase are. ¹⁷Me kò tshàua ba cgoa x'ái ne, nqoo ne gha ka, me chòà máá ne X'aigam **Nqarim** ma qáé-nquum q'oo koe tcg'òó mea sa. Me bìrí ne a máá: “Ncēes gúú sa méé tu Jakobo ba bìrí, tíí qōe ga ne hēéthēé e,” témé. Kam ko tcg'oa, a táá qgáì koe síí.

¹⁸Eē i ko q'uu kas ko kaias xháé sa ncōo-kg'ao xu koe tcāa, Peterem kas dùú sa kúrúsea di sa. ¹⁹Me Herote qaa a táá hòò me, kam ko kòre-kg'ao xu xgòàse tēè, a cgl'òòè xu gha di x'áèan tcg'òó. A ba a Jutea koe tcg'oa a Kaesarea koe síí, a síí gaa koe āo.

Herotem dis x'oo sa

²⁰Herote ba kò Turea tsara Sitonea tsara di ne khòè ne cgoa mēéku. Gane di tsara nqōò tsara kò Herotem kò tc'āa-cookg'iam qgáìm koe guu

a gane di tc'õoan hòdò. Kas ko xg'aes gane di sa Belasetom koe síí, tcom-tcomsam qààm x'aigam Herotem di ba, a síí tòókuan dtcàrà.

²¹Eë kò nxàrá tòdèam cám kam ko Herote x'aian di qgáian hãa, a síí x'aian dis ntcõó-q'oos koe ntcõó, a khòè ne cgoa kg'ui. ²²Ne kò khòè ne **qãè-tcaoan ka** q'au a máá: “Ncèea Nqarim dim dòm me e, khòèm dim tama me e!” témé. ²³**Herote ba kò** Nqari ba táá dqomà máá, khamam kò Nqarim dim moengele ba qháése xg'ám me, me nxàian ka kg'ooè, a x'óó.

²⁴Me kò Nqarim dim kg'ui ba càuse a kái.

²⁵Barenabasea tsara Sauloa tsara kò tsééa tsara kúrúa xg'ara ka tsara ko Jerusalema koe kàbise, Johane ba tsara ko sèè, Mareko ta ko ma tciie ba.

Paulom di tsééa ne wèèm nqóóm koe (13-28)

Paulom di xgaa-xgaan dis qõòs tc'ää di sa (13:1–14:28)

Barenabasea tsara Sauloa tsara ko tsééa tcg'dòè

13 ¹Antioke koe hànas kerekes q'oo koe xu ko porofiti xu hëé, naka xgaa-xgaa-kg'ao xu hëéthéé xu hàna: Barenabase ba hëé, naka Simonem ncèe ko Nigere ta kò ma tciie ba hëé (**ncèe kg'uia i ko kabiè ne i ko máá, ntcúum khòè ba témèè ba**), naka Lukiom Kurene di ba hëé, naka Manaenem ncèe kò tc'ää-cookg'aim Herotem cgoa xg'ae a kaikaguèa ba hëé, naka Saulo ba hëéthéé xu u kò ii. ²Hãa a xu a kò X'aiga ba dqom a ko tc'õoan carase, kam ko Tcom-tcomsam Tc'èe ba bìrí xu a máá: “Nxàrá tcg'dòóa máá Te Barenabasea tsara Sauloa tsara, naka tsara tsééan tciia Ra máá tsara síí kúrú,” témé. ³Eë xu ko tc'õoan carase a ko còrèa xg'aras kaga xu ko tshàua xu gatsara koe tòó a tsééa tcg'dó tsara a.

Barenabasea tsara Sauloa tsara Kuperò koe

⁴Gatsara èe kò Tcom-tcomsam Tc'èem ka tsééa tcg'dòèa tsara ko Selukia koe qõò, a tsara a gaa koe síí skepe sa q'ábà a tshàam ka nxàma-nxàmaèam nqõó-coam Kuperò dim koe qõò. ⁵Tsara Salamise koe síí a gaa koe Nqarim dim kg'ui ba Juta ne di còrè-nquuan koe xgaa-xgaa. Me Johane ba gatsara cgoa hãa gatsara dim hùi-kg'aom iise.

⁶Tshàam ka nxàma-nxàmaèam nqóóm wèèm èe ba tsara kò caate, a tsara a nxàakg'aiga Pafose **dim x'áém** koe síí tcàà, a gaa koe Juta dim tsòò-kg'aom cgoa xg'ae, ncèe kò gataga thëé tshúù-ntcõa dim porofiti ii ba, Bare-Jeso ta kò ma tciie ba. ⁷Me kò tc'ää-cookg'aim Seregio Paulom cgoa ko hãa, tc'èega kò iim khòè me e. Me Barenabasea tsara Sauloa tsara tciie, Nqarim dim kg'ui bam kò kóm kg'oana khama. ⁸Igabam ko

tsòd-kg'aom Bare-Jeso, Elemase ta ko ma **Gerikas ka ma** tciìè ba ntcoe tsara a, a ba a gataga **tc'ää-cookg'ai** bam gha dtcòmàn koe tcg'òó sa tc'èe. ⁹Me nxāaska Saulom, ncēe kò gataga Paulo ta ma tciìè ba, Tcom-tcomsam Tc'èem ka ko cg'oè cgaèa ba qāea tòon tcg'ái **Elemasem koe** a máá: ¹⁰“Tsáá dxāwam di tsi cóá tseè, wèè zi gúú zi tchàno zi di tsi cg'òo-kg'ao tseè! Wèè kàan x'ooan hēè naka xhùukuan hēéthēè di ka cg'oè cgaea tseè, cuiskaga tsi gáé X'aigam **Nqarim** di dàdan ncēe tchàno guua hāa tite kàma-kama a tamase?”

¹¹“Ncēeska bód, X'aigam **Nqarim** dim tshàu ba tsáá cgoa tééa q'aara. Káà tcg'ái tsi gha, a gha gataga qádòm x'aè ba sèè a táá cáms di x'ààn hòd a bód,” tam méé. Me kúúga qháésega nqara-nqau sa hēè naka ntcúú sa hēéthēè ka cg'áé-kg'aiè, me qòda nxāma-nxāma a qg'óó-hii me gha khòean qaa. ¹²Eèm tc'ää-cookg'aim ko dùús kúrúsea sa bód kagam kò dtcòm, xгаа-xgaan ēe X'aigam **Nqarim** dia ko kaisas are sa tcāa mea khama.

Pauloa tsara Barenabase tsara Antioke Pisidia di koe

¹³Pafose koem kò Paulo ba gam ka c'èea tsara cgoa skepe sa q'ábà, a Perega koe síí, Pamfilia di i. Me kò Johane síí gaa koe q'aa cgoa tsara a, a Jerusalem koe kabise. ¹⁴Perega koe guus ka tsara kò Antioke Pisidia koe hàna koe síí. Ka tsara ko Sabata dim cárn ka còrè-nquum q'oo koe tcāa, a tsara a ntcòó. ¹⁵X'áèan hēè naka porofiti xu hēéthēè di zi tcgāya zi ko nxáràea xg'ara, ka xu kò còrè-nquum di xu tc'ää-cookg'ai xu khòean tsééa úú, i síí dtcàrà tsara a, a máá: “Gaxae ka káíkhoea tsaoè, ghùì-tcáókuan dim kg'ui ba tsao kò úúa, ncēe khòè ne tsao gaam cgoa x'áè kg'oana ba, ne tsao khòè ne bìrì me,” témé.

¹⁶Me Paulo ba tēem ko ka, x'òaa ba cgoa nqookagu ne a máá: “Iseraele di tu khòè tuè, naka gatu c'èe zi qhàd zi di tu hēéthēè e, gatu ncēe Nqari ba ko q'ád tu, komsana te méé tu! ¹⁷Nqarim, Iseraele di ne khòè ne di ba kò gaxae ka xòd ga xu nxárá tcg'òóa máásea, a ko khòè ne di kg'òèan qāese qòdkagu, Egepeto koe ne ko x'áèa ka, a ba a ko kaisa qarian cgoa gaam nqōóm koe séèa tcg'òó ne, ¹⁸a ba a kò 40 khama noo kurian tchāa-xg'óós koe gane di kg'lòdan qád-tcaoa máá. ¹⁹A ba a kò Kanana koe eem ko 7 zi qhàd zi cg'òoa xg'áa kam ko khòè ne nqōóan gane di máà, q'òd o ne gha ka.

²⁰“Wèè zi gúú zi ncēe zia ko 450 khama noo kurian sèè. Me kò ncēe zi gúú zi qāá q'oo koe Nqari ba x'aigan máà ne, i kò nxāakg'aiga porofitit Samuelem di x'áèan síí tcāa. ²¹Ne kò khòè ne nxāaska x'aiga ba dtcàrà, Me Nqari ba Saulo ba máà ne, Kishem ncēe Benjamenem dis qhàd di ko iim ka cóase ba, me 40 kurian tc'ää-cookg'ai ne. ²²Saulo bam ko x'aigan koe tcg'òós qāá q'oo koem kò **Nqari ba** Dafite ba x'aiga ba tòó. A gam ka nxàea tseegukagu a máá: ‘Dafitem Jesem ka cóase bar hòda,

tcáó-c'óáa te dim khòè me e, tíí ko tc'ées gúùs wèé sam gha kúrú,' témé.
²³Ncēem khòèm dis qhàòs koem kò Nqari ba guu a Kgoara-kg'aom Jeso
 ba Iseraele ne koe tsééa óá, ncēem kò ma nqòòkagua khama. ²⁴Jesom
 hàà tamás cookg'ai koem kò Johane ba chìbian koe tcóósean di tcguù-
 tcguukuan ka wèé ne khòè ne Iseraele di ne xgaa-xgaa. ²⁵Eēm ko Johane
 tsééa ba cgoa xg'ara qòò kam kò tèè a máá: 'Tíí ra díí ra, ta tu tc'èea? **Eē**
tu nqòòkaguèar tama ra a, igaba bóò, C'èe ba ko qāáa te koe hàà, ncēe
 nxàò tcāia ba kgoara gar kg'ano tama ba,' tam méé.

²⁶'Tíí kíí ga xaoè, a Abrahamam ka cóáse ga xaoè, naka gatu ncēe ko
 Nqari ba q'ád tu, qhàò zi di tuè, kg'uian ncēe kgoarasean dia gatá koe
 tsééa óágaèa. ²⁷Jerusalemme koe x'àèa hāa ne khòè ne hēé naka gane di
 xu tc'āà-cookg'ai xu hēéthēéa kò Jeso ba bóò q'āa tama kana kómā
 q'āa tama. Igaba ne kò chìbi-chìbi a xgàra Me, a ne a ko ncēem dàòm
 ka porofiti xu di kg'uian tseegukagu, ncēe wèé cáman Sabata di ka ko
 nxáràè e. ²⁸Táá xu kò q'āa, dùútsa dàòm ka xu gha chìbi-chìbi a cg'òo Me
 sa, igaba xu kò Pilato ba dtcàrà, cg'òo Mem gha sa. ²⁹Eē xu ko Gam ka
 ko góásea gúùan wèé tseegukagua xg'ara ka xu ko xgàus^h tc'amkg'ai koe
 xòò Me, a tc'ám̄s koe tcāà Me. ³⁰Igabam kò Nqari ba x'ooan koe ghùì Me.
³¹Me kò gataga káf cáman ga bóòè ēe kò ko Gam cgoa Galilea koe guu a
 ko Jerusalemme koe qòò ne ka. Ncēes noose ga ne gatá di ne khòè ne koe
 Gam di ne nxàèa tseegukagu-kg'ao ne e. ³²Tsam ncēe koe hààraa, hàà
 tsam gha qāè tchòàn xgaa-xgaa tu u ka. Nqòòkagukus Nqarim gatá ka
 xòò ga xu máàna hāa ³³sam ncēeska tseegukagua gatá ka, gaxu di ta cóá
 ta, Jeso ba x'ooan koe ghùian ka. Ncēe i gataga ma cámm dim pesalemam
 koe ma góásea khama a ko máá:

'Tsáá Tsia Tiri Tsi Cóá Tsi i;

Ra ncēem cámm koe guu a Tsarir Xòò Ra a,'

téméè khama. ³⁴Nqari ba x'ooan koe ghùì Mea, táám gha gaia ts'óó ka, di
 tseeguan di kg'uian ga ncēe e **Baebes koe ncēe ko máá**:

'Tcom-tcomsa a tseegu di ts'ee-ts'eekg'aikua

ner gha máà tu u,

ncēe Dafite bar kò gaan ka nqòòkagua a,'

témé e.

³⁵I gataga c'èe koe ncēeta ma góásea a ko máá:

'Cuiskaga tsi tcom-tcomsam **Qāàm** tsari ba guu,

nakam ts'óóa hāa tite,' témé.

³⁶Dafite ba kò gam di x'aèan ka Nqarim ko tc'èea sa kúrú, a ba a kò x'óó,
 a ba a gam ka xòò ga xu cgoa kg'ónòè, i tc'áróa ba ts'óó. ³⁷Igaba Gaam ēe
 Nqarim ka kò x'ooan koe ghùìem di tc'áróa ne kò táá ts'óó. ³⁸Gaa domka
 méé xao q'āa, tíí kíí ga xaoè, qgóóa-máákuan chìbian dia ncēem Khòèm

h 13:29 xgàu - Gerika sa ko máá: 'hii' témé.

Jesom koe hàna sa. Ncēe tchōà nea gaan xгаа-xгаа xao o tsam ko ga a. Moshem di x'àèan **qgóóa qari** ka tu kò táá tchàno tu iise bóòè, ³⁹igabam ko wèém ēe ko **Jesom koe** dtcòm ba Gaam domka tchànóm iise bóòè.

⁴⁰Ke méé tu q'òése, nakas táá porofiti xu nxàeas gúù sa kúrúse cgae tu u guu, ncēe ko máá:

⁴¹'Bódò, gatu ntcoe-kg'ao tu,
are méé tu naka tua x'óóa xgãáse,
hààr gha gatu di xu cámi xu ka c'ées gúù sa kúrú,
c'ēe ne khòè ne kòo gaas ka birí tu u
ne tu dtcòm tite sa,' "

tam Paulo ba méé.

⁴²Tsara kò **Pauloa tsara Barenabasea tsara** còrè-nquum koe guu a ko qòò, ka ne kò khòè ne dtcàrà tsara a, kàbise tsara gha a hààkom Sabatam ka gaicara xгаа-xгаа ne sa. ⁴³Eēs ko xg'ae sa qòò q'aa ka ne kò kái ne Juta ne hēé, naka Nqari-tcáóa ne khòè ne ncēe Juta di cauan koe dtcòmà ne hēéthēé, Pauloa tsara Barenabasea tsara xùri, ncēe ko síf kg'ui cgoa ne, a korè ne, Nqarim di cgòmkuam koe méé ne kg'ama gataga cúf ma hāa sa tsara.

⁴⁴Xùrikom cámi Sabata dim ka ne ko wèè ne khòè ne x'áé-dxoom ēem di ne hàà ne gha X'aigam **Nqarim** dim kg'ui ba kóm ka qòò xg'ae **ne kò cg'orò ne táá síf**. ⁴⁵Eē ne ko Juta ne xg'ae zi khòè ne di zi bóò, ka ne ko chíi di tc'ēean ka cg'òè cgaeè, a ne a Paulo ba ncoi, a ēem ko kg'ui zi gúù zi ka ntcoeku cgoa me. ⁴⁶Tsara nxāaska Pauloa tsara Barenabasea tsara kgoarasease xoa xu a máá: "Kg'aia méé tsam ga kò Nqarim dim kg'ui ba gatua birí tu us gúù si i. Igabaga tu xguì Mea, a gataga x'áía hāa, chòò tama kg'òèan tu kg'ano tama sa, khama tsam gha ncēeska táá zi qhàò zi di ne koe síf. ⁴⁷Ncēea X'aigam **Nqarim** ma x'áè tsama hāa ga a khama a máá:

'Táá zi qhàò zi dim x'áà bar kúrú tu ua hāa,
nxāasega tu gha Tiri kgoarasean nqòóm chòò-q'oo koe úú ka,'
témé," ta tsara méé.

⁴⁸Táá zi qhàò zi di ne ko ncēe gúùan kóm ka ne ko qāè-tcao, a ne a X'aigam **Nqarim** dim kg'ui ba dqòm. Ne kò wèè ne ēe kò nxárá tcg'òòèa ne chòò tama kg'òèan ne gha hòò ka dtcòm.

⁴⁹Me kò X'aigam **Nqarim** dim kg'ui ba wèém nqòóm ēem koe tsaj-tsaise. ⁵⁰Igaba ne kò Juta ne tcom-tcomsa zi khòè zi dtcòmà hāa zi hēé, naka x'áé-dxoom di xu tc'āà-cookg'ai xu hēéthēé ntcàma ghù, a khòè ne kúrú, ne Pauloa tsara Barenabasea tsara cgáé-q'oo koe téé, a ne a gane dim nqòóm koe xhàigu tsara a. ⁵¹Tsara nxāaska gaa koe ga nqàrè tc'amkg'aia tsara di tsharàn qāè-qāè, a tsara a Ikonio dim nqòóm koe qòò. ⁵²Gatà i ko ii igaba ne kò xгаа-xgaase-kg'ao ne qāè-tcaoan ka cg'òè cgaeè, Tcom-tcomsam Tc'ēem ka hēéthēé e.

Pauloa tsara Barenabasea tsara Ikonio koe

14 ¹Kg'aiga tsara ko hēé khama tsara ko *Pauloa tsara Barenabasea tsara* Ikonio koe síf còrè-nquum Juta ne dim koe tcāà. Gaa koe tsara kò qarika kg'ui, ne gaa koe kái ne khòè ne Juta di ne hēé naka Gerika di ne hēéthēé dtcòm. ²Igaba ne kò Juta ne ēe kò dtcòmān xguì ne tǎá zi qhàò zi di ne kúrú ne cg'ǎè tc'ēean ka tcāà, a ne a kò táá dtcòm-kg'ao ne cgoa kómku. ³Tsara kò *Pauloa tsara Barenabasea tsara* gaa koe tc'ǎà x'ǎen sèè a hǎa, a tsara a X'aigam *Nqarim* dim kg'ui ba kgoarasea xóé a kg'ui, Me Nqari ba x'ái Gam di cgómkuan dim kg'ui ba tseegu me ii sa, qarian máà tsara ka, x'ái zi hēé naka are-aresa zi gúù zi hēéthēé tsara gha kúrú di i. ⁴Ne kò khòè ne x'ǎé-dxoom di ne q'aa-q'aaè. C'ēe nea kò Juta ne cgoa kómku, ne c'ēe ne x'ǎé úú-kg'ao tsara cgoa kómku. ⁵Qhàò zi di ne hēé, naka Juta ne hēé, naka gane di xu tc'ǎà-cookg'ai xu hēéthēé ne kò qg'áikua máá tsara a, xgǎé tsara ne gha, a nxōán cgoa xao tsara a ka. ⁶Igaba tsara kò gaas kàa sa bóò q'ǎa, a Lukonia di tsara x'ǎé-dxoo tsara koe bèe a qgóéa síf, Lusetera hēé naka Derebe hēéthēé di tsara *x'ǎé-dxoo tsara* koe, naka gatsara x'ǎé tsara nxāma-nxāmaa hǎa xu x'ǎé xu koe hēéthēé e. ⁷A tsara a kò gaa koe qǎè tchōàn xgaa-xgaa.

Pauloa tsara Barenabasea tsara Lusetera koe hēé naka Derebe koe hēéthēé e

⁸Lusetera koem kò nqàrèa ba koe kò nqara hāam khòè ba hàna, kg'aiga kò gataga ma ábàèa ba, a xg'aom ko ntcóò a ábàè ne qòò tama ba. ⁹Paulo bam kò komsana ēem ko ma xgaa-xgaa khama. Me kò Paulo ba qǎea tóòn tcgáí gam koe, a bóò me me dtcòmān úúa hǎa kg'òèkagu me gha a. ¹⁰Kam ko q'aua kg'ui cgoa me a máá: “Tēe naka nqàrè ka téé tchànose!” témé. Me kò gaa x'ǎè kaga khòè ba tc'ǎò ta ma tēe a tshoa-tshoa a qòò.

¹¹Eē ne ko khòè ne Paulom ncāa kúrús gúù sa bóò ka ne ko Lukonia dis kg'uis cgoa q'au a máá: “Nqária ne ncāa xōa-kg'ai ta a, khòèan dis iis koe,” témé. ¹²A ne a kò Barenabase ba Zese ta ma tcii *nqárim tc'amaka ka ba*, a Paulo ba Heremese ta ma tcii, kg'ui-kg'ao me e kò ii khama. ¹³Me kò peresitim Zesem di ba, ncēe gam dim tempelem kò x'ǎé-dxoom cookg'ai koe hǎa ba, ghòèan hēé naka x'aa zi hēéthēé óá, heke-kg'áims x'ǎé-dxoom dis koe, gabá hēé naka khòè ne hēéthēéa ko dàò-mááku zi x'ǎé úú-kg'ao tsara kúrúa máá kg'oana khama.

¹⁴Igaba ēe tsara x'ǎé úú-kg'ao tsara Barenabasea tsara Pauloa tsara kò ncēes gúùs ka kóm ka tsara ko qgáia tsara tòà q'aa, a khòè ne koe qgóéa síf, a tsara a q'au a máá: ¹⁵“Khòè tuè, dùuska tu ko hēéa? Gatsam igaba tsam khòè tsam m gatú khamaga ma ka, qǎè tchōàn tsam ko óágara máá tu u, cg'ǎa-cg'ana zi gúù zi ncēe zi méé tu guu, naka kg'òèa hāam Nqarim koe kabise, ncēe nqarikg'ai hēé naka nqóòkg'ai hēé naka tshàa ba hēé

naka wèé zi gaan koe hàna zi hēéthēé kúrúá ba. ¹⁶Ncēe nqáéa x'aè kam kò wèé zi qhàò zi guu, zi dàòà zi ēe zi ko ma tc'ēe khama ma qōò. ¹⁷Gatà i ii igabam kò nxàea tseegukagu, hàna baa sa, qāè zi gúú zi kúrúan ka, a ba a nqarikg'ai koe guu a túúan máà tu u, naka tc'ōoan ko tcuùè x'aèan hēéthēé e, a ba a kò tcáòá tu tc'ōoan cgoa xg'āākagu, a qāè-tcaokagu tu u,” tam méé. ¹⁸Ncēeta xám kg'uian tsara ko kg'ui igaba i kò qaria máá tsara a, xgàè-kg'am ne tsara ga sa, dàòà-máákuan kúrúá máá tsara an koe.

¹⁹Nxāaska ne ko c'ēe ne Juta ne Antioke koe hēé naka Ikonio koe hēéthēé guua ne xg'ae sa kg'uia tàà **a máá, Pauloa tsara tshúù tsara a, témé.** Ne kò Paulo ba nxōán cgoa xg'ám, a ne a x'áé-dxoom ka tchàa za tcéèa tcg'dóò me, x'óóa baa, ta ne kò tc'ēea khama. ²⁰Igaba ēe xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu ko qàea ba koe nxāma-nxāma me kagam ko tēe, a ba a x'áé-dxoom koe kǎbise. Xùrikom cárn kam ko gabá hēé naka Barenabase ba hēéthēé tsara Derebe koe qōò.

Pauloa tsara Barenabasea tsara ko Antioke koe kǎbise

²¹A tsara a gaam x'áé-dxoom koe qāè tchōàn xgaa-xgaa, a kái xgaa-xgaase-kg'aoan hòò. Nxāaska tsara ko Lusetera koe hēé naka Ikonio koe hēé naka Antioke koe hēéthēé kǎbise. ²²A tsara a síí xgaa-xgaase-kg'aoan qari-qari, a ntcàm ne, dtcòmān koe ne gha qgóóa qari ka. Tsara birí ne a máá: “Kái xgàrakuan koe méé ta hāa naka nxāatama Nqarim di x'aian koe tcāà,” témé. ²³Ne kò kaia xu wèés kerekes koe nxárá tcg'dóóa mááse. A ne a còrè a tc'ōoan carase a ne a Nqarim cookg'ai koe tòò xu, ncēe Gam koe xu dtcòmā hāa ba.

²⁴Eē tsara ko Pisidia tchoaba ka tsara ko Pamfilia koe hàà, ²⁵a ko Perega koe **Nqarim dim** kg'ui ba xgaa-xgaa, ka tsara ko Atalia koe xōa. ²⁶A tsara a kò gaa koe guu a skeepes cgoa Antioke koe síí, ncēe khòè ne kò gaa koe **còrèa máá tsara a koe** a ne a kò Nqarim di cgómkuan di qarian dòm q'oo koe tsééa úú tsara a, tséés ēe tsara kò **ncēeska** xg'ara-xg'ara hāas koe.

²⁷Gaa koe tsara ko tcāà ka tsara ko kereke sa xg'ae-xg'ae, a tsara a wèé gúú ēem Nqari ba kúrú cgoa tsaraà nxàe, naka Nqarim ma tǎá zi qhàò zi di ne heke-kg'ámns dtcòmān di sa kgoara máána hāa sa. ²⁸Gaa koe tsara kò xgaa-xgaase-kg'ao ne cgoa qádòm x'aè ba sée a hāa.

Jerusalema dis xg'ae sa (15:1-35)

15 ¹Xu kò c'ēe xu khòè xu Jutea koe guu a **Antioke koe** dtcòm-kg'ao ne síí xgaa-xgaa, a kò máá: “Moshem di x'áè-kg'ámān ka xao ko q'āe nqāa-qgai khòè tama ne xao cuiskaga kgoaraè tite,” témé. ²Ncēe sa kò Paulo ba hēé naka Barenabase ba hēéthēé tsara kúrú tsara ntcoeku

cgoa xu, a qarika tēeku cgoa xu. Tsara kò Paulo ba hēé naka Barenabase ba hēéthēé tsara, c'ēe xu dtcòm-kg'ao xu cgoa nxára tcg'òòe, Jerusalema koe xu gha qōd ka, a x'áè úú-kg'ao xu hēé naka kaia xu koe hēéthēé sí ncēes tēes ka kg'ui ka.

³Si kò kereke sa tséea tcg'óo xu, xu ko Finikia koe hēé naka Samaria koe hēéthēé tcāà, a xu a nxàe, nta ne ma tǎá zi qhàd zi di ne Nqarim koe kabisea hāa sa. Ncēe tchōà nea kò wèe ne dtcòm-kg'ao ne kúrú ne kaisase qāè-tcao. ⁴Eē xu ko Jerusalema koe tcāà ka xu kò kereke sa hēé naka x'áè úú-kg'ao xu hēé naka kaia xu ka hēéthēé qāèse hààkaguè. A tsara a kò ēem Nqari ba gatsara koe kúrú hāa zi gúu zi wèe zi nxàe. ⁵Igaba ne kò c'ēe ne dtcòm-kg'ao ne ncēe kò Farasai xu dis xg'aes koe hāa ne tēea-téé a máá: “*Nqōóm di zi qhàd zi di* ne méé ne q'āe nqāa-qgai khòe, naka nea biríe Moshem di x'áè-kg'ámán méé ne qgóóa qari sa,” témé.

⁶Xu kò x'áè úú-kg'ao xu hēé naka kaia xu hēéthēé xu ncēes tchōà sa xg'aea máá a nxàe. ⁷Me kò Petere kaias nxàes qāá q'oo koe tēea-téé a birí xu a máá: “Tíí ka c'ēe xaoè, q'ana xao hāa me kò kg'aiaka x'áè ka Nqari ba gatu xg'aeku koe nxára tcg'òd sa kúrú hāa, tíí kg'ám koe ne gha tǎá zi qhàd zi di ne guu a qāè tchōàn kóm sa, a ne a dtcòm ka. ⁸Nqarim ncēe khóem dis tcáo sa q'ana ba ko x'ái ne, qāèsem ko hààkagu ne sa, Tcom-tcomsam Tc'ēe ba màà ne ka, ncēm kò sixae ka hēé khama. ⁹Sita hēé naka gane hēéthēé xg'aeku koem kò cúí q'aa-q'oo ga tǎá kúrú, gane di tcáo nem kò dtcòmán cgoa q'ano-q'ano khama. ¹⁰Dùús domka xao ko Nqari ba kúrú bōda máá? Dùús domka xao ko xgaa-xgaase-kg'ao ne qg'áó koe jokoan xòó, ncēe gaxae kana gaxae ka xòd ga xu xu kò gaan dcéé ka tààè e? ¹¹Igaba xae ko tseeguan kaga dtcòm, cgómkuan X'aigam Jesom di ka ta gha gane khamaga ma kgoaraè sa,” tam méé.

¹²Xu wèe xu khòe xu nqoo, a Barenabasea tsara Paulo tsara komsana, tsara ko ma x'ái zi hēé naka are-aresa zi gúu zi hēéthēé ma nxàe sa, ēem kò Nqari ba tǎá zi qhàd zi di ne koe gatsara ka kúrú zi. ¹³Eē tsara ko kg'uia xg'ara kam ko Jakobo xoa a máá: “Tíí ka c'ēe xaoè, komsana te xao: ¹⁴Simone ba ko nxàe, me ma Nqari ba ma tǎá zi qhàd zi di ne ma kg'ia dāra hāa sa, gaa zi koem gha cg'ōèa ba domka khòe ne nxára tcg'óóa máase ka. ¹⁵Kg'uian porofiti xu di igabaga i ko ncēes gúus cgoa dtcòmku, ncēe i ma ncēeta ma góáèa koe, **ncēm ko Nqari ba máá:**

¹⁶‘Ncēe zi gúu zi qāá q'oo koer gha kabise,
a Ra a gha Dafitem dim nquu ba kabase tshào, ncēe cg'áéa ba.
Eē cg'áéa hāa xòèa ba Ra gha gaia tshàoa ghùì,
a gha kúrú me me tchànose téé,

¹⁷nxāasega ne gha ēe qaùà ne khòe ne X'aigam **Nqari** ba qaa ka,
naka wèe ne tǎá zi qhàd zi di ne hēéthēé e,
ncēe cg'ōèa Te ka ko tciìe ne.

¹⁸Nqarim ko ma kg'ui i,

ncēe ko ncīsega ncēe zi gúú zi nxàea tcg'òó zi q'āaèa ba,' tam méé.
¹⁹Gaa domkaga ra bóòà tcg'òóà, a ko còò dis ka ko máá: Ncēè tǎá zi qhàò
 zi di ne kò Nqarim koe kǎbise ne méé ta tǎá xgǎè ne guu. ²⁰Igaba méé
 xae góá máá ne, naka ne tǎá kúrú mááseèa nqárian máàèa hǎa zi gúú
 zi tc'òó guu, naka nea gataga tǎá cg'áràn kúrú guu, naka nea tǎá chúú-
 chuuèa kg'oo-coan di kg'òòàn kg'oo guu, naka nea tǎá c'áòàn tc'òó guu.
²¹Ncīsega i ko Moshem di x'áèàn x'áé-dxoo xu koe xgaa-xgaaè, ncēe i ko
 ma còrè-nquuan koe wèè Sabatan ka nxáráè khama," tam méé.

Tcgāyas dtcòm-kg'ao ne ko góá máàè sa

²²Ka xu ko nxāaska x'áè úú-kg'ao xu hēé, naka kaia xu hēé, naka wèés
 kereke sa hēéthēé bóò i qǎè e, cǎm khòè tsara ne gha xg'aes koe guu
 a nxárá tcg'òó, a Paulo ba hēé naka Barenabase ba hēéthēé tsara cgoa
 Antioke koe tsééa úú sa. Jutasem ncēe kò Baresabase ta ma tcièè ba hēé
 naka Silase ba hēéthēé tsara kò nxárá tcg'òòè, ncēe kò dtcòm-kg'ao ne ka
 kaisase tcommèa hǎa tsara. ²³Ka xu ko tcgāyas ncēeta ma góásea hǎa sa
 gatsara cgoa tsééa úú, ncēe ko máá:

“Gaxae x'áè úú-kg'ao xae hēé naka kaia xae hēéthēéa ko, gataga gatu
 ka káíkhoe ga xae ko tsgámkagu tu u, gatu dtcòm-kg'ao tu tǎá zi qhàò
 zi di tu, Antioke koe hēé, Siria koe hēé, naka Kilikia koe hēéthēé hànà
 tu, a xae a ko máá:

²⁴Gaxae ka c'èea xua gaxae dis xg'aes koe tcg'oara hǎa sa xae kóma
 hǎa, a xu a kg'uiian cgoa tcg'ome tcúú tua, a tshúú-tshuu tc'èe tua sa,
 gaxae x'áèàn máá xu tama koe. ²⁵Gaa domka xae xg'ae a dtcòmkuua, a
 cǎm tsara khòè tsara nxárá tcg'òóà, a gatu koe tsééa úú hǎa, gaxae di
 tsara ncàm-khoe tsara Barenabasea tsara Paulo a tsara cgoa tsara gha
 qòò ka, ²⁶khòè tsara ncēe kò gatá dim X'aigam Jeso Krestem domka
 gatsara di kg'òèàn cg'òè-cg'oegam qgáim koe tcana hǎa tsara. ²⁷Gaa
 domka xae ko Jutase ba hēé naka Silase ba hēéthēé tsara gatu koe
 tsééa úú, sí tsara gha ncēe koe xae góáa hǎas gúú sa kg'áma tsara ka
 chóà máá tu u ka. ²⁸Tcom-tcomsam Tc'èe ba hēé naka gaxae hēéthēéa
 kò bóò i qǎèa máá xaea hǎa, tǎá méé xae cúí gúú qóm ga xgámkagu tu
 u guu sa, ncēe zi gúú zi gatu koe ko qaase zi ka oose, ncēe ko xùri zi:
²⁹tǎá méé tu kúrú mááseèa nqárian ko máàè tc'òòàn tc'òó guu, naka
 tua c'áòàn tc'òó guu, naka tua tǎá chúú-chuu a cg'òòè kg'oo-coan kg'oo
 guu. Naka tua gataga tǎá cg'áràn kúrú guu. Ncēe x'áè-kg'áman tu kò ko
 xùri ne tu gha ko qǎèse hēé. Qǎèse tu hǎa.”

³⁰Eè xu ko tsééa tcg'òòè ka xu kò Antioke koe sí tcǎà, a xu a kò gaa
 koe khòè ne xg'ae-xg'ae, a tcgāya sa máà ne. ³¹Eè ne ko nxárá si ka ne kò
 ghù-ghui-tcáókuan di kg'uiian qǎè-tcaoa máá. ³²Ka tsara kò Jutasea tsara
 Silasea tsara, porofiti tsara a kò ii khama qáò x'áèàn sèè a dtcòm-kg'ao
 ne cgoa kg'ui, a ghù-ghui tcáò ne, a qari-qari ne. ³³Eè tsara kò gaa koe

x'aèan séèa hãa, ka tsara kò dtcòm-kg'ao ne ka tòókuan cgoa tsééa kabiè, a tsara a kò gane èe kò tsééa úú tsara hãa ne koe kabise. ³⁴ [Igaba i ko Silase ba qàèa máá gaa koem gha qaù sa.]

³⁵ Igaba tsara ko Paulo tsara Barenabase tsara Antioke koe qaù, ncèe gatsara hée naka kái ne khóè ne c'èe ne héeéthée kò X'aigam *Nqarim* di qàè tchòàn xгаа-xгаа koe.

Paulom di xгаа-xgaan dis qòòs cáàm di sa (15:36–18:22)

Paulo ba hée naka Barenabase ba héeéthée tsara ko qòòa q'aa

³⁶ Cg'orò cáàm qàá q'oo koem kò Paulo Barenabase ba bìrí a máá: “Hààn tsam kabise naka tsama síí wèè xu x'áé-dxoo xu koe gatsam ka c'èe ne kabi, ncèe tsam kò X'aigam dim kg'ui ba xгаа-xгаа hãa xu, naka bóò nta ne ma hãa sa,” témé. ³⁷ Me kò Barenabase tc'èe, Johanem ncèe Mareko ta kò ma tcièm cgoa tsara ga qòò sa. ³⁸ Igabam kò Paulo tc'èe a bóò, i qàèa máá tsara tama gatsara cgoam gha qòò sa, Pamfilia koem kò q'aa cgoa tsara a, a kò táá còoka tsééa qòò cgoa tsara a khama. ³⁹ Kas kò kaisas ntoekus tshúù sa tée, tsara kò gaa koe ga q'aa. Me Barenabase ba Mareko ba séè, a ba a Kupro koe skepes cgoa qòò. ⁴⁰ Me Paulo Silase ba nxará tcg'òóa mááse, a ba a xgoaba, ne kò dtcòm-kg'ao ne còrèa máá tsara a, Nqarim di cgómkuan gha hãa cgoa tsara a ka, ⁴¹ tsara kò Siria hée naka Kilikia koe héeéthée tcana nqáé a kò gaa koe kereke zi qari-qari.

Timoteo ba ko Paulo tsara Silasea tsara cgoa qòò

16 ¹ Me kò Paulo gataga Derebe koe qòò, a síí Lusetera koe tcàà. Gaa koem kò c'èem xгаа-xгаа-kg'aom Timoteo ta kòò ma tcièè ba x'áèa, ncèe xòòs kò Juta dis qhàòs di ii, a dtcòm-kg'ao sa ii, me xòò ba Gerika dis qhàòs di ii ba. ² Dtcòm-kg'ao ne Lusetera hée naka Ikonio héeéthée di nea kò ko qàè zi gúú zi gam ka kg'ui. ³ Me kò Paulo ba tc'èe, Timoteom gha xùri me sa, khamam kò séè me a q'áe nqaa-qgai khòò me, Juta ne èe zi nqóó zi koe hàna ne domka, xòò ba Gerika me e sa ne kò wéèa ne ga q'ana hãa khama. ⁴ Eè xu ko ma x'áé-dxoo xu koe ma qòòa te khama xu kò ma x'áè úú-kg'ao xu hée naka kaia xu Jerusalema koe hàna xu héeéthée xu kúrúa hãa x'áèan bìrí ne, a xu a qarika méé ne qgóó o sa bìrí ne. ⁵ Zi kò kereke zi dtcòmàn koe qari-qariè, a wèè cáàm ka càuse.

Paulom dis bóòkaguè sa Teroa koe

⁶ Xu Ferugia hée naka Galatia héeéthée di xu xg'aeku xu koe qòò, Asia dim xg'aekum koe xu ga kg'ui ba xгаа-xгаа sam kò Tcom-tcomsam Tc'èe ba cara xua hãa khama. ⁷ Eè xu ko Misia dim xg'aekum koe cúù, ka xu kò Bitunia dim xg'aekum koe xu gha tcàà sa x'áà máá, igabam kò Jesom dim Tc'èe ba táá kgoara máá xu. ⁸ Khama xu kò Misia dim xg'aekum koe

tcana nqáé, a Teroa dim x'áé-dxoom koe síí. ⁹Eēm ntcùúm kam kò Paulo Maketonia dim khòem dis x'ái sa bóòkaguè, me téé-tēe a ko dtcàrà me a ko máá: “Tchoaba naka Maketonia koe hàà hùì ta a,” témé. ¹⁰Eēm ko Paulo ēes x'ái sa bóòda xg'ara ka xae kò qháése Maketonia koe xae gha síí sa kg'ónòsea máá, gaa koe xae gha qàè tchòàn síí xгаа-xгаа ne sam kò Nqari ba tcia máá xaea hãa sa xae kò bóòda tcg'òóá khama.

Filipi koes ko Lidia Jesom koe dtcòm

¹¹Teroa koe xae ko skepes cgoa guu ka xae kò tchànose Samoterake koe qòò, a xùrikom cáím ka Neapolise koe síí. ¹²Gaa koe xae kò guu a Filipi koe síí tcàà, kiam x'áé-dxoom Maketonia dim xg'aekum di ba, Roma dim nqòóm di qarian dòm q'oo koe hãa ba. Eēm x'áé-dxoom koe xae kò cg'lorò cáím-coan sèè.

¹³Sabata dim cáím ka xae kò **x'áé-dxoom dis** heke-kg'ámns koe tcg'oa, a tshàam koe síí, còrè di qgáia ne ko gaa koe hàna, ta xae kò tc'ēea khama. Khòè zi ēe kò gaa koe xg'aea hãa zi cgoa xae kò ntcòó a kg'ui. ¹⁴Gazi ka c'ēe sa kò Lidia si i, Tiatira dim x'áé-dxoom di sa, Nqari ba kòò còrè sa, ncēe kò ko ncoà a tcaàko qgáian t'òè x'ámágu sa. Paulom ko kg'ui zi gúú zis kò qarika komsana, Nqari ba kò xgobekg'am tcáo sia hãa khama. ¹⁵Eē ne ko gasá hēé naka gas dim x'áé-q'oom di ne hēéthēé tcguu-tcguuè, kas ko x'áéa sa koe tcia úú xae e, a máá: “Ncēè X'aigam **Nqarim** koe dtcòmàr khòèr ii sa xao kò bóòda hãa ne mée xao nxãaska x'áéa te koe hàà, naka tíí cgoa hãa,” témé. A kò qarika dtcàrà xae e, xae síí cgae si.

Pauloa tsara Silasea tsara qáé-nquum koe

¹⁶C'ēem cáím ka, ēe xae xóé a ko còrè dim qgáim koe qòò ka xae kò qãas cgoa xg'ae, ncēe kò tc'ēean úúa sa, hààko zi gúú zi gha nxàe di i sa, ncēe kò ko hààko kúrúse zi gúú zi nxàean ka gas ka q'òòse ga ne kái marian kúrúa máá sa. ¹⁷Ncēes cóá sa kò Pauloa xae q'aua xùri, a ko máá: “Ncēe xu khòè xua kaisase tc'amaka hãam Nqarim di xu qàà xu u, ncēe ko kgoarase tu gha di dàòan ka bìrí tu u xu,” témé. ¹⁸Kái cáíma nes kò sèé a ncēes gúú sa kúrú, me Paulo xg'ai a ba a kq̄bise a dxãawa tc'ēe ba bìrí a máá: “Jeso Krestem cg'òè kar ko bìrí tsi, a ko máá, gas koe mée tsi tcg'oa,” témé. Me dxãawa tc'ēe ba gaa x'aè kaga tcg'oa cgae si.

¹⁹Eē xu ko q'òòsea xu bóòda q'ãa, gaicara xu marian hòò tite sa, ka xu ko Pauloa tsara Silasea tsara qgóó a x'ámágu dis qgáis koe úú, tc'ãà-cookg'ai xu koe. ²⁰Eē xu ko Roma di xu kaia xu cookg'ai koe síí cgoa tsara a ka xu kò máá: “Ncēe tsara khòè tsara Juta tsara a, a ko x'áé-dxoom koe ncóoan kúrú, ²¹a tsara a ko gataga tãá cauan khòè ne xгаа-xгаа, Roma di ta khòè ta di x'áèan koe tc'ēese tama a, ta dtcòm m tama,” témé.

²²Si kò xg'aes khòè ne di sa thēé qaru cgae tsara a, xu kò Roma di xu kaia xu qgáian mée tsara tcg'òó cgaeè naka qoaè sa x'áè. ²³Eē tsara ko

thōokase xg'ámmeà xg'ara ka tsara kò qáé-nquum koe tcāà, me kò kòre-kg'ao ba qāèse méém kòre tsara a sa x'áèè. ²⁴Eēm kò máàèa hāa x'áèa nem kò tséékagu, a ba a kò q'oo koe hànám qáé-nquu-coam q'oo koe tcāa tsara a, a hìi-tcúrian koe nqàrèa tsara qáéa ntcòo.

²⁵Ntcùú nqáè ka tsara ko Paulo tsara Silasea tsara còrè, a Nqari ba ciian nxáèa máá, xu kò c'èe xu khòè xu qáèèa kò hāa xu kóm tsara a. ²⁶Si kò kúúga kaias cgùrus nqōóm di sa kúruse, si kò qáé-nquum ko tc'amkg'aia sa koe tshàòèa hāas tshoa-tshoase-q'oo sa qori, i kúúga wèè qáé-nquuan di kg'ámán xgobekg'amse, i wèém khòèm di tàúan kgoarase. ²⁷Eēm ko qáé-nquum dim kòre-kg'ao ba tēè kam kò bód i qáé-nquum di kg'ámán xgobekg'amsea hāa, kam ko ntàu ba tsgúua tcg'òo a cg'òose ka hēè, khòè xua qgóéa hāa, tam kò tc'èea hāa khama. ²⁸Igabam kò Paulo ba kaisase q'au a máá: “Táá tshúú gúù kúrú cgaese guu, wèèa xae ga ncēe koe hàna ke,” témé.

²⁹Me qáé-nquum dim khòè ba x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúù sa dtcàrà a qháèse tcāa, si kò cgùru sa tcāa me, me kò Paulo tsara Silasea tsara nqàrè-kg'am koe cg'áé. ³⁰A ba a tchàa koe tcg'òo tsara a, a tēè tsara a, a máá: “Khòè tsaoè, dùú sa ra gha kúrú a nxāasega **Nqarim di** kgoarakuan hòò?” témé. ³¹Tsara xoa me a máá: “X'aigam Jesom koe dtcòm, tsáá hēè naka x'áéa tsi di ne hēéthéè tu, nxāaska tu gha kgoaraè ke,” témé. ³²Ka tsara kò X'aigam **Nqarim** dim kg'ui ba gabá hēè, naka wèè ne èe kò gam x'áé koe hàna ne hēéthéè bìrí.

³³Eēm ntcùúm kagam kò qáé-nquum dim kòre-kg'ao ba sèè tsara a, a síí gatsara di chìbian xg'laà-kg'am, ne kò gaa x'aè kaga gabá hēè naka gam dis x'áé-q'oos di ne hēéthéè tcguù-tcguuè. ³⁴A ba a gam dim nquum koe úú tsara a, a tc'òoan máà tsara a. Gabá hēè naka gam dis x'áé-q'oos di ne hēéthéèa kò qāè-tcaoan ka cg'òè cgaèè, ncēeska ne Nqarim koe dtcòma hāa khama.

³⁵Xùrikom **cám ka** ntcùúkg'ai cgoa di x'aè ka xu kò Roma di xu kaia xu x'áèan pirisean cgoa tsééa úú ncēe kò máá: “Eè tsara khòè tsara kgoara naka tsara qòò,” témé e. ³⁶Me qáé-nquum dim kòre-kg'ao ba gaa kg'uian Paulo ba bìrí a máá: “Kaia xu ncāa kgoaraè méé tsao di x'áèan tcg'òo, ke tsao ncēeska tòókuan cgoa tcg'oa naka qòò,” témé.

³⁷Igabam kò Paulo bìrí xu a máá: “Khòè ne cookg'ai koe ne kò xg'ám tsam m, qāèse tēèa cgáé-cgae naka chibi-chibi tsam m tamasega, Roma di tsam khòè tsam m igaba, a kò qáé-nquum koe tcāa tsam m, ka xua ko ncēeska ts'āà ka tcg'òo tsam m sa tc'èe? Cuiskaga a! Gaxu méé xu hàà naka hàà gaxu ka tcg'òo tsam m,” témé.

³⁸Pirise xua kò Roma di xu kaia xu ncēe kg'uian bìrí. Eè xu ko Roma di tsara khòè tsara ii sa kóm ka xu kò q'áò, ³⁹a xu a hàà qgóoa-máákuan dtcàrà, a tcg'òo tsara a, a dtcàrà tsara a, x'áé-dxoom koe tsara gha tcg'oa sa. ⁴⁰Tsara èe tsara ko qáé-nquum koe guu ka Lidia sa dàra, ka tsara kò

gaa koe dtcòm-kg'ao ne cgoa xg'ae, a tsara a ghùì-ghui tcáo ne ko kg'uian máà ne, a xgoaba.

Tesalonika koe

17 ¹Eë tsara ko **Pauloa tsara Silasea tsara** Amfipolise hée naka Apolonia hēéthēé tchoaba ka tsara kò sí Juta ne dim còrè-nquum Tesalonika koe hàna hāam koe tcāà. ²Me Paulo caua ba **a kò ii khama** sí còrè-nquum q'oo koe tcāà, a nqoana xu cárxu Sabata di xu sée a qarika khòe ne cgoa kg'ui, **Nqarim di zi** Tcgāya zi koe guu a. ³A ba a kabí, a biría kg'ónò ne, qaase i ko Krestem **ncēe nqòðkaguèa** ba méém xgàrase naka ba x'ooan koe tēe sa. Birí nem kò a máá: “Jesom ncēer ko birí tu u ba, Gaam Krestem ga Me e,” témé. ⁴Ne kò c'ēe ne **Juta ne** ncēe kò ncēe gúùan kóm ne kaisase nxùrù-tcáoá máá Pauloa tsara Silasea tsara xùria ne. Kaias xg'aes Nqari ba ko còrè ne Gerika ne di sa hēé, naka kái zi khòe zi tc'amaka hàna tée-q'ooan di zi hēéthēe e kò ii.

⁵Igaba ne kò c'ēe ne Juta ne tau di ne e khama ne kò c'ēe ne khòe ne dàðan qàe koe x'āèa hāa ne cg'āè cau ne xg'ae-xg'ae a tshúùan ghùì. Jasonem dim x'áé ba ne kò qaru cgae, sí ne gha Pauloa tsara Silasea tsara qaara tcg'òó a khòe ne cookg'ai koe úú tsara a ka. ⁶Igaba ēe ne kò táá hòð tsara a ka ne kò Jasone ba hēé naka c'ēe ne dtcòm-kg'ao ne hēéthēe tcēea tcg'òó, a x'áé-dxoom di xu tc'āà-cookg'ai xu koe úú ne, a q'au a máá: “Khòe tsara ncēe kò ko nqòð ba tshúù-tshuu tsara ncēeska ncēe koe hàna, ⁷me Jasone ba x'áéa ba koe tciia tcāà tsaraa hāa. Xu ko wèea xu ga **Roma ne dim x'aigam** Kaesaram di x'áè-kg'ámán xguì, a kò máá: ‘C'ēem X'aigam Jeso ta ko ma tciie ba hāa,’” témé. ⁸Eë ne ko khòe ne hēé naka tc'āà-cookg'ai xu hēéthēe ncēes gúù sa kóm ka ne kò kaisase xg'ai. ⁹Xu **kaiia xu** Jasone ba hēé naka c'ēe ne hēéthēe surutakagu, a guu ne ne qòð.

Pauloa tsara Silasea tsara Berea koe

¹⁰Eēm ntcùúm kaga ne kò kúúga dtcòm-kg'ao ne, Pauloa tsara Silasea tsara Berea koe tsééa úú. Eë tsara ko sí ka tsara kò Juta ne dim còrè-nquum koe tcāà. ¹¹Berea di ne khòe ne ko qàè ne khòe ne e Tesalonika di ne khòe ne ka t'òè-tcáo ne, khama ne kò kg'ui ba wèe tcáoá ne ka séea máase, a ne a kò **Nqarim di zi** Tcgāya zi wèe cárxu ka nxará, Paulom kg'uia hāas tseegu ii sa ne kò bóð kg'oana hāa khama. ¹²Ne kò kái ne dtcòm, kái zi khòe zi tcom-tcomsa zi Gerika di zi hēé naka kái xu khòe xu Gerika di xu hēéthēea kò dtcòm.

¹³Igabaga ēe ne ko Juta ne Tesalonika koe hàna ne Paulom ko Nqarim dim kg'ui ba Berea koe xgaa-xgaa sa kóm, ka ne kò gaa koe sí, a sí ncōoan ghùì. ¹⁴Ne nxāaska dtcòm-kg'ao ne Paulo ba tshàa-dxoom qàe koe qháese tsééa úú, igaba tsara kò Silasea tsara Timoteo tsara Berea koe qàù.

¹⁵Eē kò Paulo ba úúa tòò xu khòè xua kò Atene noose qõd cgoa me, a síí Berea koe k̄abise, Silasea tsara Timoteoa tsara méé tsara qhàése síí cgae me di x'àè-k̄g'ám̄an cgoa.

Paulo ba Atene koe

¹⁶Eēm kò Paulo qanega Atene koe Silasea tsara Timoteoa tsara qãà hãa, kam kò ēem ko x'áé-dxoom koe i kúrúa mááseèa hãa nqárian c̄g'oèa hãa sa bód̄ ka kaisase tshùù-tcao. ¹⁷A ba a kò ko wèé cáím̄ ka còrè-nquum koe Juta ne hēé, qhàd̄ zi di ne ncēe Nqari ba kò ko còrè ne hēé, naka khòè ne ncēe kò ko wèé cáím̄ ka gúú zi ko x'amáguè̄m̄ qgáim̄ koe nqáé ne hēéthēé cgoa qarika kg'ui. ¹⁸Xu kò gataga thēé c'ēe xu Epikuria hēé naka Setoike hēéthēé **di sara dtcòm̄ sara** di xu q'ãa-k̄g'ao xu ntcoeku cgoa me. C'ēe xua kò ko máá: “Dùús tc'amkg'ai koe ba gáé ko ncēm̄ khòè ba kg'ui?” témé. Xu c'ēe xu x̄oa a máá: “Kúrúa mááseèa nqárian kam ko kg'ui khama i xám̄,” témé. Paulo ba kò ko Jesom ka hēé naka x'ooan koe tēes ka hēéthēé x̄gaa-x̄gaa domka xu kò ko ncēeta méé khama. ¹⁹Ne nxãaska tc'ãà-cookg'ai xu dis x̄g'aes Areopago ta ko ma tciìes cookg'ai koe séé a úú me, a máá: “Q'ãa kg'oana ta hãa, dùútsa x̄gaa-x̄gaaas k̄abas ka tsi ko kg'ui sa. ²⁰C'ēe zi gúú zi ēe ta ko kóm̄ tsi tsi ko nxàe zia gatá koe are-aresa zi i, ta dùú zi ko nxàe sa q'ãa kg'oana,” ta ne méé. ²¹Wèé ne x'ãè-k̄g'ao ne Atene di ne hēé naka tãá xu nqõd̄ xu koe guua ne khòè ne, ncēe kò gaa koe x'ãèa hãa ne hēéthēéa kò ko tc'ēe, gane di x'ãèan ne gha k̄abase ne ko nxàe a ko kóm̄ zi gúú zi koe nqáék̄agu sa.

²²Me kò nxãaska Paulo ba Areopagom̄ dis x̄g'aes nqáè koe tēe a téé a máá: “Gaxao khòè xao Atene di xao koer ko wèé zi dàd̄-k̄g'ám̄ zi koe bód̄, dtcòm̄an xao úúa hãa sa. ²³Eēr kòo caate gatu dim̄ x'áé-dxoom koe kar kò ēe tu ko còrè zi qgáí zi bód̄ kar kò altaram̄ ncēeta ma góásea hãa ba bód̄: 'NQARIM C'ÚÚSEA HĀAM DI BA,' ta ko mééè ba. Tu kò díim̄ ii sa tu c'úúa hãa igaba còrè Me, ra ko ncēeska Gam kar ga bíri tu u sa tc'ēe.

²⁴“Nqarim ga Me e, ncēe nqõóm̄kg'ai hēé naka wèé zi gúú zi gaam koe hãa zi hēéthēé kúrúa hãa ba. X'aigam nqarikg'ai hēé naka nqõóm̄kg'ai hēéthēé di ba, khòèan tshàu ka kúrúèam̄ tempelem koe x'ãè tama ba, ²⁵kana c'ēe gúú ko qaa khòè khama ma khòèan tshàu ka kúrúa mááè tama ba, Gabá ko wèé khòèan ga kg'òèan hēé naka sònòan hēé naka wèes gúú sa hēéthēé máà khama. ²⁶Cúim̄ khòèm̄ koem̄ guu a **nqõóm̄ di zi** qhàd̄ zi wèé zi kúrúa hãa, wèém̄ nqõóm̄ koe zi gha x'ãè ka, Me x'ãèan hēé naka hàà zi ko x'ãè qgáian hēéthēé q'aa-q'aa máá zia hãa. ²⁷Nqari ba ne gha nqòd̄an úúa hãase qaa ka, a gha c'ēedaoka ēe ne ko qaa Me ka hòd̄ Me. Gatàm̄ ma gatá wèé ta ka nqúù tama igaba. ²⁸Ncēe ta ko c'ēea ta méé khama a ko máá:

‘Gam koe ta kg'òèa, a ko qòda te, a hàna hãa.’

Ncēe ne ko gatu di ne dqòm̄-k̄g'ao ne méé a ko máá,

‘Gatá igaba ta theé Gam di ta cóa ta a,’
témé khama.

²⁹“Ncēe ta Nqarim di ta cóa ta ii, ka méé ta táá tc'ēea máá, Nqari ba khóèan tshàu ka kúrúèa hãa, kana t'òè nxōán tcàako hēé naka seleferan hēéthēé cgoa kúrúèa hãa, ta tc'ēea guu. ³⁰Nqari ba xg'ao ko khóè ne di tc'irì-tc'irisean bóda guu, igabagam ko ncēeska wèé zi qgái zi koe khóèan bìrí, kúrúa mááseèa hãa nqárian méé ne tcg'oaragu, naka gane di chìbian koe tcóóse sa. ³¹Cám bam tòda hãa, Gam kam gha nqóó ba bóó q'oo a Gam nxará tcg'òda hãam Khóèm cgoa xgàra me ba khama. Ncēe sa tseegu si i sam wèé ne khóè ne x'áíá hãa, x'ooan koe ghùia ba ka.

³²Eè ne ko Paulo ba kóm me ko x'ooan koe ghùies ka kg'ui, ka ne kò c'ēe-kg'áíá ne tsaruan kúrú u, igaba ne kò c'ēe ne máá: “Gaicara tsi gha ncēes gúús ka kg'ui sa ta ko tc'ēe,” témé. ³³Me nxāaska Paulo gane xg'ae ku koe tcg'oa. ³⁴Igaba xu kò c'ēe xu khóè xu hàà cgae me, a xu a dtcòm. Gaxu cgoam kò Dionisio, Areopagom x'áé di ba, xg'aes dim tc'āa-cookg'ai ba hēé naka c'ēes khóès Damarise ta ko ma tciie sa hēé, naka c'ēe ne hēéthēé hàna.

Paulo ba Korinta koe

18 ¹Ncēe zi gúù zi qā q'oo koem kò Paulo ba Atene koe guu a ba a Korinta koe qòó, ²a ba a kò gaa koe Akilam cgoa xg'ae, ncēe kò Juta dis qhàòs di ii ba, Ponto koe kò ábàèa ba, me kò gam dis khóès Perisilas cgoa Italea koe guu a kabasega hààraa, Kelaodiase ba kò wèé ne Juta ne èe Roma koe hãa ne méé ne tcg'oa di x'áèan tcg'òda hãa khama. Me kò Paulo gaa koe sí xg'ae cgoa khara a, ³a ba a kò sí hãa cgoa khara a, a tséé cgoa khara a, gakhara khamam kò ko ma xgàuèko nquu-coan kúrú khama. ⁴Wèé cáman Sabata di kam kò ko còrè-nquuan koe khóè ne cgoa qarika kg'ui, a ba a kò ko Juta ne hēé naka Gerika ne hēéthēé tchàno dàdan x'áí.

⁵Eè tsara ko Silasea tsara Timoteoa tsara Maketonia koe sí tcāà kam kò Paulo qāè tchòàn xgaa-xgaa koe tcāàn tcáo, a kò Juta ne Jesom ka nxàea tsegukagua máá, *nqòòkaguèam* Krestem ga Me e sa.

⁶Igaba èe ne kò Juta ne Paulo ba ntcòe, a ne a ko cg'āèse gam ka kg'ui, kam kò qgáíá ba di tsharàn qāè-qāe, a ba a bìrí ne a máá: “Gatu tcúú koe i cúíaga c'áòan cg'oèa hãa, tíí ra tchàno ra a. Ncēe koe guus kar ko táá zi qhàò zi di ne koe qòó,” témé. ⁷Me Paulo ba còrè-nquum koe guu, a ba a c'ēem khóèm Titio Jusetò ta ko ma tciiem dim nquum ncēe kò qàea ba koe hãam koe sí tcāà, ncēe kò ko Nqari ba còrè ba. ⁸Ne kò còrè-nquum dim tc'āa-cookg'aim Kerisepo ba gam x'áé-q'oo di ne hēéthēé cgoa X'aigam koe dtcòm. Ne kò kái ne c'ēe ne Korinta koe kò x'āèa hãa ne ncēe qāè tchòàn kóm, a ne a kò dtcòm, a tcguù-tcguuè.

⁹C'ēem ntcúum kam kò Paulo X'aigam ka bóòkaguè, Me X'aiga ba kg'ui cgoa me, a ba a máá: “Táá bèe guu, igaba méé tsi kg'ama kg'ui naka táá

nqoo guu, ¹⁰Tí ra tsáa cgoa hãa, i cúf khòè ga gaan di tshàuan tòó cgae tsia hãa tite, ncēm x'áé-dxoom koer kái ne khòè ne úúa hãa ke,” tam méé. ¹¹Me kò nxãaska Paulo gaa koe kuri ba hēé naka 6 nxoean hēéthēé hãa, a khòè ne Nqarim dim kg'ui ba xгаа-xгаа.

¹²Igabaga ēem ko Galio Akaia dim tc'āa-cookg'ai ba tòòè ka ne kò Juta ne Paulo ba xg'aea máá a qarú cgae, a ne a qhàis koe úú me, síim gha chibi-chibiè ka, ¹³a ne a kò máá: “Ncēm khòè ba ko khòè ne qg'ái, a ko máá, Nqari ba méé ne còrè, témé, sita di x'áèan koe qaase tamás gúú sa,” ta ne méé.

¹⁴Igaba ēem Paulo ba kg'ui kg'oana hãa kam ko Galio ba Juta ne bíri a máá: “Ncēè gatu Juta tu kò cg'āè gúúan kúrú dis chibi sa kana xgóás chibi sa kúrú hãa, ner ga kò komsana tua hãa. ¹⁵Igaba tséékaguèa xu kg'ui xu hēé, naka cg'ōèan hēé naka gatu di x'áè-kg'áman hēéthēé di zi tèè zi i, ke tu gatu bóda mááse tu ga ma kg'ónò zi sa. Cuiskagar tíi gaa zi di dàðan bóda tcg'òóa máá tu u tite ke,” tam méé. ¹⁶A ba a nxãaska qhàis koe xhàigu ne. ¹⁷Ne kò wèéa ne còrè-nquum dim tc'āa-cookg'aim Sosenese ba qarú cgae. A ne a qhàis cookg'ai koe xg'ámi me. Igabam kò Galio ba táá cg'árés kaga nqábé ne.

Paulo ba ko Antioke koe k̄abise

¹⁸Paulo ba ko Korinta koe tc'āda x'aè-coan dtcòm-kg'ao ne cgoa x'áè, a ba a nxãaska Perisila khara Akila khara cgoa xgoaba a skepes cgoa Siria koe qòð. Eēm ko Kenkerea koe síis cookg'ai koem kò tcúúa ba dqòm, gaiseam kò hãas gaises domka. ¹⁹Ne Efeso koe síi tcāa, ncēe gaa koem kò Paulo síi Perisila khara Akila khara qau koe. A ba a gabá síi còrè-nquum koe tcāa, a ba a síi Juta ne cgoa qarika kg'ui. ²⁰Eē ne ko khòè ne dtcārà me, cg'árésem gha hãa cgoa ne sa, kam kò xguì. ²¹Igabaga ēem ko xgoaba kam kò x'áè ne a máá: “Ncēè Nqarim kò ncàma hãa ner gha k̄abise cgae tu u,” témé. A ba a nxãaska Efeso **dim x'áé-dxoom** koe skepes cgoa qòð.

²²Eēm ko Kaesarea **dim x'áé-dxoom** koe síi skepes cgoa tcāa, kam ko gaa koe guus ka kerekes **Jerusalem koe hãnas koe** síi tcāa, a khòè ne tsgám̄kagu a ba a nxãaska Antioke **dim x'áé-dxoom** koe k̄abise.

Paulom di xгаа-xgaan dis qòðs nqoana di sa (18:23–21:16)

Apolose ba Efeso hēé naka Korinta hēéthēé koe

²³Gaa koem kò x'aè-coa sée a hãa, a ba a nxãaska wèém xg'aeukm Galatia dim koe hēé naka Ferugia dim di xu x'áé xu koe hēéthēé tcana te, a ko wèè ne xгаа-xгаа-kg'ao ne qari-qari.

²⁴Me c'ēem Jutam Apolose ta ko ma tciie ba, Efeso **dim x'áé-dxoom** koe hàà, ncēe kò Alekesantheria **dim x'áé-dxoom** koe ábàèa ba. Qāèse ko kg'uim khòè me e kò ii, Nqarim di zi Tcgāya zi kò qāèse q'ana ba. ²⁵Gatagam kò

Nqarim dim dàò ba qāèse xгаа-xгааèa, a ko kgoara-tcaoase kg'ui, a ko Jesom ka tseeguse xгаа-xгаа, Johanem di tenguù-tenguukuan ka cúim kò q'ana igaba. ²⁶Tshoa-tshoam kò a còrè-nquum q'oo koe kgoarasease kg'ui. Eē khara ko Perisila khara Akila khara kg'uia ba kóm kaga khara ko x'áéa khara koe sèè a úú me, a síí Nqarim dim dàòm ka qāèse cg'oèase bírí me.

²⁷Me nxāaska Apolose Akaia **dim xg'ækum** koem gha qōò sa bírìse, ne kò dtcòm-kg'ao ne Efeso koe hàna ne hùì me, a tcgāya sa dtcòm-kg'ao ne Akaia koe hàna ne góá máá, a kò dtcàrà ne, qāèse ne gha hààkagu me sa. Eēm ko síí gaa koe tcāà kam kò gane ēe kò Nqarim di cgómkuan domka dtcòm-kg'ao ii ne kaisase hùì. ²⁸Wèém khòèm cookg'ai koem kòo Juta ne cgoa ntcoeku khama, a **Nqarim di zi** Tcgāya zi cgoa x'ái, Jeso ba **nqòðkaguèam** Krestem ga Me e sa.

Paulo ba Efeso koe

19 ¹Eēm kò qanega Apolose Korinta koe hāa, kam kò Paulo nqōóm nqàè koe tchoaba a nqáé, a ba a Efeso koe síí tcāà. Gaa koem kò c'ēe xu xгаа-xгааase-kg'ao xu cgoa xg'ae. ²Kam ko tèè xu a máá: “Xg'ao xao ko dtcòm ka xaoa xg'ao Tcom-tcomsam Tc'ēe ba hòò?” témé. Xu xqà me a máá: “Qanega xae Tcom-tcomsam Tc'ēem ka kóm ta ga hāa,” témé. ³Me tèè xu a máá: “Kháé nxāaska xaoa dùútsa tenguù-tenguukus ka tenguù-tenguuèa?” témé. Xu xqà me a máá: “Johanem dis tenguù-tenguuku si i,” témé. ⁴Me Paulo máá: “Johanem dis tenguù-tenguuku sa chìbian koe tcóóse a Nqarim koe kabisean di si i. Khòè nem kò bírí, Gaam ēe ko gam qāá q'oo koe hààm koe ne gha dtcòm sa, ncēe Jeso ba,” tam méé.

⁵Ncēe sa xu kò kóm ka xu kò X'aigam Jesom di cg'òèan koe tenguù-tenguuè. ⁶Eēm ko Paulo gaxu koe tshàua ba tòó kam kò Tcom-tcomsam Tc'ēe ba tcāà cgae xu, xu tǎáka tǎman ka kg'ui, a xu a porofita. ⁷Wèéa xu kò 12 xu khòè xu u.

⁸Me kò Paulo ba còrè-nquum q'oo koe tcāà, a gaa koe nqoana nxoan Nqarim di x'aian ka kgoarasease kg'ui, a ko tèèku a ko xqaku cgoa ne. ⁹Igaba ne ko c'ēea ne kóman xguì, a ne a táá dtcòm, a ne a ko khòè ne cookg'ai koe **Nqarim dim** dàòm ka cg'āèse kg'ui. Me kò Paulo ba nxāaska guu ne, a ba a xгаа-xгааase-kg'ao xu sèè, a wèém cáim ba Turano dim xгаа-xгаа-nquum koe qarika kg'ui. ¹⁰Ncēe sa kò cáim kurian sèè, nxāasega ne gha wèè ne Asia dim nqōóm koe kò x'āèa hāa ne Juta ne hēè naka Gerika ne hēéthéè X'aigam **Nqarim** dim kg'ui ba kóm ka.

Sekefam di xu cóá xu

¹¹Me kò Nqari ba Paulom di tshàuan cgoa are-aresa zi x'ái zi kúrú, ¹²i kò ēem kò khùbuan tchùu cgoa qgáían hēè naka tc'amakam ko hāa qgáían hēéthéè tsàako ne khòè ne koe sèè a úúè, i tcìian guu ne, i dxāwa tc'ēean tchg'oaragu ne.

¹³Xu kò nxāaska c'ěe xu Juta xu, ncēe kòo nqōō ba nxāma-nxāma a ko caate xu, gane ēe kò dxāwa tc'ěean ka cg'oè cgaeèa ne koe tshoa-tshoa a dxāwa tc'ěean tcg'òò, X'aigam Jeso Krestem dim cg'òè ba tcian ka, a xu a kò máá: “Jesom cg'òè kar ko x'àè tsi, ncēe Paulom kò Gam ka xгаа-xгаа ba, a ko máá, tcg'oa,” témé. ¹⁴Juta ne dim kaiaam peresitim Sekefam di xu cóá xu 7 xua kò ncēes gúú sa kúrú. ¹⁵Igabam kò dxāwa tc'ěe ba xoa xu a máá: “Jeso bar q'ana, a ra a Paulom ka q'ana, ka xaoa gaxao díí ga xaoa?” témé. ¹⁶Me kò dxāwa tc'ěean úúam khòè ba nxàì cgae xu, a ba a wèèa xu ga tàà. Xg'ám xum kò a thòò-thòò xu, xu kò nquum koe guu a hāa tamase qgóéa tcg'oa.

¹⁷Ne kò wèè ne Juta ne hēé naka Efeso koe x'àèa ne Gerika ne hēéthēé ne ncēe gúúan q'āa. Wèèa ne ga kò q'àòs ka tcāèè, i kò X'aigam Jesom di cg'òèan kaikaguè. ¹⁸Ne kò kái ne dtcòm, a ne a hàà gane di zi tséé zi ēe ne kò kúrú zi cg'āè zi nxàè. ¹⁹Kái ne ēe kòo tsoðan ka xгаа-xгааase nea kò gane di zi tcgāya zi óága, a ne a síí wèè khòèan cookg'ai koe dàò zi. Gaa zi tcgāya zi di mari ne kòo nxará xg'ae ne i 50,000 xu qano mari xu selefera di xu khama noo. ²⁰Me kò ncēm dàòm ka X'aigam dim kg'ui ba kaisase càùse a kaisa qarian úú.

Ncōo sa Efeso koe

²¹Ncēe zi gúú zi ko kúrúsea xg'ara kam kò Paulo biríse, Maketonia hēé naka Akaiia hēéthēé koem gha nqáé a Jerusalema koe qòò sa, a máá: “Gaa koer ko síí hēéa xg'ara ne méér Roma koe síí dàra,” témé. ²²Me kò cām tsara hùì-kg'ao tsara gam di tsara, Timoteo ba hēé naka Eraseto ba hēéthēé tsara Maketonia koe tsééa úú. A ba a gabá x'aè-coa ba Asia dim nqòóm koe qaù.

²³Gaam x'aèem ēem kas kò kaias ncōo sa **Nqarim dim** dàòm ka tcāà. ²⁴Me kò c'ēm khòèm Demeterio ta kò ma tciiè ba hàna, seleferan di gúúan kòo kúrú ba, tempelem **c'ēs nqáris** Aretamese dis di sere-serean ko seleferan cgoa kúrú ba, i kòo gam di tsééan kái marian óága **gam cgoa kò kúrú xu** tséé-kg'ao xu koe. ²⁵Kam ko gaa xu **tséé-kg'ao xu** hēé naka c'ěe xu gatà iise ko tséé xu hēéthēé tciaa xg'ae, a ba a máá: “Khòè xaoè, q'ana xaoa, ncēes tséés koe xae qguu sa úúa hāa sa. ²⁶Ncēeska xao bóò a kómā hāa, ncēm khòèm Paulo ba kái khòèan qg'áia hāa sa, Efeso dim x'áé-dxoom koe cúí tamase, igaba wèém nqòóm Asia dim koe ga hēéthēé e, a ba a ko tshàu cgoa kúrúèa nqária ne nqári tama a, témé, a tc'āòa hāa khòèan séèa kábia hāa. ²⁷Cg'āès gúú sa gha hàà kúrúse, sixae dis tséés qāè sa cg'āa-cg'ana di iise cúí bóòè tite, igabam gha thēé tempelem kaias nqáris Aretameses di ba kg'amaga káà hùise hāa, i gha gataga thēé gas di dqòmàn, nqòò xu Asia di xu koe hēé naka wèém nqòóm koe hēéthēé kaàkaguè!” tam méé.

²⁸Eè ne ko ncēs gúú sa kóm ka ne kò kaisase xgòà, a ne a tshoa-tshoa a q'au a máá: “Kaia saa Aretameses Efeso di sa!” témé. ²⁹Me kò kúúga

wèém x'áé-dxoo ba kaias tcéé-tcées ka tcāàè. Ne khòè ne kōèan dim qgáim koe xg'ae a qàrda tcāà, a ne a kò Paulom cgoa ko qōda te tsara khòè tsara, Maketonia di tsara, Gaio ba hēé naka Arisetareko ba hēéthéé tsara, kōèan dim qgáim koe tcéèa tcāà. ³⁰Paulo ba kò xg'aes koe tcāà kg'oana, igabaga xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu xgàè-kg'am me. ³¹C'èe xu tc'āà-cookg'ai xu Asia dim nqóóm di xu, ncée kò gam di ncàm-khoe ii xua kò thée kg'uian tsééa úú, kōèan dim qgáim koe méém táá sí di i.

³²Si kò xg'ae sa dùús ko kúrú sa q'āa tama. C'èe nea kò cúús gúús ka q'au, ne ko c'èe ne c'ées ka q'au. Ne kò kái-kg'aise khòè ne dùús domka ne ko ēe koe xg'aea hāa sa q'āa tama. ³³Juta ne kò Alekesantere ba xg'aes q'oo koe xàbùta tcāà, ne c'èe ne xg'aes di ne dùú sam gha kúrú sa birí me. Me kò xɔara mááse kg'oana kam kò tshàua ba cgoa dtcàrà, nqoo ne gha sa. ³⁴Igabaga ne kò Juta me e sa bóda q'āa, ka ne ko càm aoaran wèéa ne ga cúí koe ntcoon-kg'ám a q'au, a máá: “Aretameses Efeso di sa kaia hāa!” témé.

³⁵Igabam kò x'áé-dxoom dim góá-kg'ao ba xg'ae sa nqookagu, a ba a máá: “Efeso di tu khòè tuè, wèém khòè ba q'ana hāa', Efeso dim x'áé-dxoo ba kaia hāas Aretameses dim tempelem dim kòre-kg'ao me e sa, naka nqarikg'ai koe guu a cg'áéa hāas sere-sere sa hēéthéé e! ³⁶Ncèe zi gúú zia ntcoèè tama, gaa domka méé tu nqooa hāas gúú si i, naka táá c'èe gúú ga qhàése kúrú guu. ³⁷Ncèe xu khòè xu ncèe tu ncèe koe óágara xua ts'āà tama, a xu a gataga gatá dis nqàrí sa còè tama. ³⁸Khama ncèè Demeterio ba hēé naka gam di xu tséé-kg'ao xu hēéthéé ko c'èem khòèm cgoa ncōoan úúa hāa ne, xu x'aiga-coa xu hàna, i qhàlan xgobekg'amsea. Guu xu naka xu gaa koe sí chìbi-chibiku. ³⁹Igabaga ncèè xao kò c'èe gúú úúa hāa, ncèe xao còoka úú kg'oana hāa a, ne xao gha kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe nxàe e. ⁴⁰Ncèe i ma ncèe càm ka ii khama, ta gha ncèe kúrúseas gúús ka kaias cg'āès q'oo koe hāa. Xɔara mááse ga kàà a, gaan cgoa ta ga ncées tcéé-tcèe sa ncèèa mááse e khama,” tam méé. ⁴¹Ncèetam ko mééa xg'ara kam kò xg'ae sa qōda q'aakagu.

Maketonia koe hēé naka Akaia koe hēéthéé e

20 ¹Eès ko tcéé-tcèe sa chòd kam ko Paulo xгаа-xgaase-kg'aoan tciia xg'ae, a ba a ghùì-ghui tcáo ne, a x'áè ne, a ba a tcg'oa a Maketonia koe qōd. ²Eè xu qgáì xum ko tchoaba, a kò khòè ne kái kg'uian cgoa ghùì-ghui tcáo, a ba a sí Akaia koe tcāà, ³a gaa koe sí nqoana nxoan x'āè. Siria koem kò qōd kg'oana kam kò bóda q'āa, Juta xu qg'áikua máá mea hāa sa, khamam kò Maketonia koem gha kàbise dis tc'èe sa kúrú. ⁴Gam cgoa kò hāa xu khòè xua kò Sopaterem Pirom ka cóasem ncèe Berea koe guua ba hēé, naka Tesalonika koe kò guua tsara

i 19:35 *Wèém khòè ba q'ana hāa* - Gerika sa ko máá: “Dìf ba gáé c'úua hāa?” témé.

Arisetarekoa tsara Sekumadua tsara hēé, naka Gaiom Derebe koe ko guua ba hēé, naka Timoteo ba hēé, naka Asia dim nqōóm koe ko guua tsara Tigikoa tsara Terofimoo tsara hēéthēé e. ⁵Ncēe xu khòe xu kò sixae cookg'ai koe qōò, a sí Teroa koe qāà xae e. ⁶Igaba xae kò sixae skepes cgoa Filipi koe guu a qōò, péré gāe-gāe úú tamas pérés ko tc'ōòès kōès qāá q'oo koe. A xae a 5 cáman qāá q'oo koe Teroa koe sí cgae xu, a xae a kò sí gaa koe 7 cáman hāa.

Paulom dis dāra sa Teroa koe

⁷Tc'āà dim cárn bekem dim ka xae kò hààra xg'ae a xae a péréan tc'ōó. Paulo ba kò khòe ne cgoa qarika kg'ui, i nxāakg'aiga sí ntcùú nqāèan tcāà, xùrikom cárn kam gha qōò sam kò dtcāasea hāa khama. ⁸Eē ta kò xg'aea hāam nquum tc'amaka hāam koe i kò kái lampian hàna hāa. ⁹Me kò qárí-kg'ao-coam Etiko ta ko ma tciie ba fensteres koe ntcōe, ncēe kò Paulom kò ko qāòse kg'ui ka ko kaisase x'òma cg'áé ba. Tc'oms ko tàà me kam kò nqoana dim nquum koe guu a gómankg'ai koe cg'áé, a sím ko ghùie ka x'óóa. ¹⁰Me kò Paulo ba xōa, a ba a qárí-kg'ao-coam tc'amkg'ai koe ncemea xòose, a ba a x'òàa ba ka xgábé me, a máá: “Táá q'ae guu, kg'òèam hāa ke,” témé. ¹¹A ba a gaicara tc'amaka hāam nquum koe qāò, a sí péréan tc'ōó. Kg'ui cgoa nem ko i nxāakg'aiga sí cáman tcg'oa, me xgoaba. ¹²Ne kò khòe ne qárí-kg'ao-coa ba kg'òèam hāase **x'áéan koe** sée a úú, a ne a kò kaisase qgàì-qgai tcáóè.

Teroa koe guu a Milete koe qōòna ne

¹³Xae xgoaba a skepes q'oo koe tcāà a xae a Asose koe qōò, ncēe gaa koe xae kò Paulo ba sí skepes cgoa sée kg'oana koe. Ncēetam kò ma kg'ónòsea, nqàrè cgoam kò ko gaa za sí khama. ¹⁴Eēm ko Asose koe sí xg'ae cgoa xae e ka xae ko sée me, a xae a skepes cgoa Mitilene koe sí. ¹⁵Q'uu dim cárn ka xae kò skepes cgoa qōò, a Kiose koe sí tcāà. Eēm cárn qāá q'oo koe xae kò tchoaba a sí Samose koe tcāà, a q'uu dim cárn ka Mileto koe sí. ¹⁶Me Paulo Efeso koem gha nqáé a qōò sa bìrise, nxāasegam gha táá Asia dim nqōóm koe sí qāò x'aèan hāa ka. Pentekoste dim cárn cookg'ai kam gha sí Jerusalema koe tcāà sam kò qháéa máána hāa khama.

Paulo ba ko Efeso di xu kaia xu cgoa còò di sa kg'ui

¹⁷Mileto koem ko guu kam kò Paulo ba Efeso koe khóèan tsééa úú, sí i gha kerekes di xu kaia xu tciia máá me ka. ¹⁸Eē xu ko gam koe hàà kam ko bìrì xu a máá: “Q'ana xaoa, ntar kò ko ma kg'òè sa, wèè x'aèan ncēer kò gaxao cgoa hàna ka, tc'āà dim cárn Asia dim nqōóm koer ko hààm koe guu a. ¹⁹Juta ne kò kúrúá bóò te, a ne a kàa zi ka qarika xgáé te, igabar X'aigam **Nqari** ba cg'áré-cg'aresean cgoa hēé naka tcgáí tshàran cgoa

hēéthēé kúrúa máána hāa. ²⁰*Q'ana xao hāa*, c'ēe gúú gatuar ga hùì cgoa tuar kò táá gatu koe chóm sa, igabar kò wèé ne khòè ne cookg'ai koe hēé naka x'áéa tu koe ga hēéthēé gaan ka xгаа-xгаа tu u. ²¹Juta ne hēé naka Gerika ne hēéthēer qarika biría hāa, gane di chìbian koe ne gha tcóóse a Nqarim koe kabise a gatá dim X'aigam Jesom koe dtcòm sa.

²²“Igaba bód, ncēskar ko Jerusalema koe qōd Tcom-tcomsam Tc'ēem ka chùè a, gaa koe gha síí kúrúse cgae te sar c'úua hāase. ²³Wèém x'áé-dxoom ēer kò tcāam koem kò Tcom-tcomsam Tc'ēe ba qarika birí te, qáé-nquuan koe hēé naka qóm cgoa qgóókuan hēéthēéa tééa máá tea hāa sa. ²⁴Gatà i ii igabar kò táá tiris kg'òè sa cgáés iise sèèa mááse. Nooase cgáéa máá teas gúú sa X'aigam Jesom máá tea hāa tsééan xg'ara-xg'ara si i khama. *Wèé qaria te cgoar ko gaan koe tséé, qàrò-kg'aom* kōès koe ko qàròm khama ma. Ncēes tséé sa ko khòè ne qarika qāè tchōàn Nqarim di cgómkuan di ka birían di si i.

²⁵“Q'ana ra hāa, xao gaicara kg'áía te hòd naka bóda hāa tite sa, gaxao ncēe wèéa xao xg'aeku koer kòd qōda te a ko x'aiian *nqarikg'ai di ka* xгаа-xгаа xao. ²⁶Gaa domkar ko ncēm cáím ka biría cgáé-cgae xao o, ncēè c'ēe-kg'áía tu kò ko aaguse ne i tíí chìbi tama a gha ii sa. ²⁷Wèés Nqarim ko tc'ēe sar birí tua, c'ēe gúú gar chóm-kg'ai tu u tama. ²⁸Q'óésea méé xao hāa, naka xaoa wèés xg'aes ghùuan di sa thēé q'óé. Tcom-tcomsam Tc'ēe ba kòre-kg'ao iise gaxaoa tòd xaoa hāa, kerekes Nqarim di sa xao gha kòre ka, ncēe Gam di c'ádan kam x'ámáa sa. ²⁹Q'ana ra hāa, qōdar hāa koe i gha bèe-beesa ncuutshaan xg'aekua tu koe hàà tcāa sa, ncēe cuiskaga ghùuan bóda guua hāa tite e. ³⁰Gatu xg'aeku koe ga igaba xu gha kàma zi gúú zi ko kg'ui xu khòè xu guu a tcg'oa, a xu a gha xгаа-xгаа-kg'ao ne *tseeguan dim dàòm koe* tcg'òd, xùri xu ne gha ka. ³¹Ke méé tu kókòda hāa! Naka tua tc'ēe-tc'ēese, nqoana kurian ncēe nqáéa hāa kar ko koaba ba hēé naka ntcúu ba hēéthēé wèéa tu ga tcgái-tshàran cgoa tchàno-tchano sa.

³²“Ncēskar ko Nqarim tshàu q'oo koe tcāa tu u. Gam dim kg'uim cgómkuan di ba méé tu tc'ēe-tc'ēese. Ncēe ba qarian úúa, tshàoam gha ghùì tu u di i, a gha gataga ts'ee-ts'ee'kg'aikuan máá tu u, wèé ne ēe Nqari ba máàse a hāa nem ko ma máá khama. ³³C'ēem khóèm di selefera, kana gauta, kana qgáían gar ncóó ta ga hāa. ³⁴Gaxao igaba xao q'ana hāa, tiri tshàuan ncēea ko ēer tcàoa hāa gúuan máá te sa, naka tíí ka c'ēea xu tcàoa hāa gúuan hēéthēé e. ³⁵Wèé zi gúú zi ēer kúrúa hāa zi koer x'ái xaoa, ncēeta ma tsééan ka méé ta ēe kg'amka ne hùì sa, naka ta gataga X'aigam Jesom di kg'uian tc'ēe-tc'ēese, ncēm kòd máá: ‘C'ēem khòè ba c'ēes gúú sa tcg'òd a máá nea kaisase ts'ee-ts'ee'kg'aièa, tchoanà tshàu a sèèan ka, témé sa,’ tam Paulo méé.

³⁶Ncēetam ko mééa xg'ara kam kò wèéa xu cgoa ga qhòm tsi qurú a còrè. ³⁷Xu wèéa xu ga kaisase kg'ae, a xu a Paulo ba xgábé, a x'obè me.

³⁸Me kò ma x'áè xua sa kò kaisase tshúù-tcaokagu xu, ncêe cuiskaga xu gaicara kg'áía ba hòd naka bóda hãa tite sa.

Paulo ba ko Jerusalema koe qòd

21 ¹Eë xae ko gaxu cgoa q'aa, ka xae kò skepes cgoa qòd, a xae a tchàno a Kose koe sí, a xùrikom cárn ka Rotese koe sí tcàa, a gaa koe guus ka Patara koe qòd. ²Xae Finikia koe ko qòds skepe sa saoxg'ae, a gaas koe tcàa, a qòd. ³Eë xae ko **tshàan ka nxama-nxamaèa hãam nqòd-coam** Kuperò **di ba** hòd, ka xae kò dxàe xòè za ntcòo me, a Siria koe qòd, a Ture koe sí tcàa, gaa koes kòo skepe sa èes nqàda hãa zi gúú zi xòo khama. ⁴Gaa koe xae kò xgaa-xgaase-kg'ao xu hòd, a xae a kò 7 cárnan gaxu cgoa hãa. **Tcom-tcomsam** Tc'èem di qarian ka xu kò Paulo ba bìrí, táá méém Jerusalema koe nqáé sa. ⁵Igaba èe i ko gaxae di cárnan xg'ara ka xae kò xgoaba, a dàda xae koe qòd. Ne kò wèéa ne ga, khòè zi hëé naka cóán ga hëéthéé, úúá tòó xae e. Ta nxàakg'aiga x'áé-dxoom ka tchàa koe sí, a èe ta ko tshàam-kg'ám koe sí ka ta kò qúrùá ta cgoa qom, a còrè. ⁶Xae kò nxàaska x'áè ne a skepes koe tcàa, ne gane x'áéan koe kabise a dìbi.

⁷Eë xae ko Ture koe guuam dàòm cgoa xg'ara, ka xae kò Petolemaia koe tcàa, a xae a kò sixae ka c'èea ne tsgámkagu, a gane cgoa cúím cárn ba hãa. ⁸A xae a q'uu dim cárn ka xgoaba, a Kaesarea koe hàà, a xae a Filipim dim nquum koe sí tcàa, qàè tchòàn dim kg'ui-kg'ao ba, 7 xu **hùì-kg'ao xu Jerusalema koe kò nxará tcg'òdèa xu** ka c'èe ba, a gam cgoa hãa. ⁹Qanega sèèè ta ga hãa zi cóá zi 4 zim kò úúá hãa, ncêe kòo porofita zi.

¹⁰Eë xae gaa koe cárn-coa xu hãa, kam kò Agabose ta ko ma tcièem porofiti ba Jutea koe guu a hàà. ¹¹Sixae koem ko hàà kam kò Paulom dim bàne ba sèè a nqàrèa ba hëé naka q'óma ba hëéthéé qáé, a máá: “Ncèea Tcom-tcomsam Tc'èem ko méé ga a: Ncèem bànem dim khòèm gha ma Jerusalema di ne Juta ne ka ma qáéè ga a, a ne a táá zi qhàò zi di ne tshàu q'oo koe tcàa me,” témé.

¹²Eë xae ko sixae hëé naka èe koe kò hàna ne khòè ne hëéthéé ncèes gúú sa kóm, ka ta kò Paulo ba dtcàrà, táám gha Jerusalema koe qòd sa. ¹³Igabam kò Paulo xòá ta a, a máá: “Dùú sa tu ko kúrú ncèe tu ko kg'ae a ko thòd-thòo tcáo te ka? Qáé-nquum koe tcààèan cúí ra kg'ónòsea máá tama, igaba ra X'aigam Jesom di cg'òèan domka Jerusalema koe x'óóan ga thëé kg'ónòsea máána,” témé. ¹⁴Eë ta ko bóò, kg'uiá ta tàà mea hãa tite sa, ka ta kò guu me, a máá: “X'aigam **Nqarim** ko tc'èe sa méés kúrúse,” témé. ¹⁵Eë xu cárn xu qáá q'oo koe xae kò Jerusalema koe abagu, a qòd. ¹⁶Xu kò c'èe xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Kaesarea di xu qòd cgoa xae e, a kò Menaso ta ko ma tcièem khòèm Kuperò dim x'áé koe úú xae e, kg'aiakam xgaa-xgaase-kg'ao ba, ncèe xae gha sí x'áè cgoa ba.

Paulo ba ko qáé-nquuan koe tcãàè, a Roma koe síí (21:17–28:31)

Paulo ba ko Jakobo ba dàra

¹⁷Eě xae ko Jerusalema koe hàà ka ne kò dtcòm-kg'ao ne qãèse-hààkagu xae e. ¹⁸Xùrikom cárn kam kò Paulo ba sixae cgoa Jakobom koe qòò, xu kò wèé xu kaia xu hànaa. ¹⁹Eēm ko tsgámkagu xua xg'ara kam kò wèès gúùs ēem Nqari ba gam di tsééan koe guu a qhàò zi di ne koe kúrúá hãa sa cúí cúí qãèse bírí xu.

²⁰Eēs gúù sa xu ko kórná xg'ara ka xu kò Nqari ba dqòm. A xu a nxãaska bírí me a máá: “Bòò tsi ko, sixae ka qōese tseè, nta noo tcám-tcãma nea Juta ne xg'aeku koe dtcòma hãa sa, a ne a wèéa ne ga Moshem di x'àèan qgóóa qaria hãa. ²¹Tsáá ka ne bírfèa hãa, wèé ne Juta ne ēe táá zi qhàò zi di ne xg'aeku koe hãa ne tsi ko xгаа-xгаа, Moshem di x'àèan ne gha ntcoe sa, a ko bírí ne, táá ne gha gane di cóán q'ãe nqãa-qgai khòò, kana Jutan di cauan xùri sa. ²²Kháé sa gha nxãaska dùú sa kúrúè? Tseegukaga ne gha kórn, hààraa tsi hãa sa. ²³Ke ncēe xae ko bírí tsis gúù sa kúrú. Gaisea hãa xu khòè xu 4 xua ncēe koe hàna. ²⁴Ke gaxu cgoa tempelem koe qòò, naka q'ano-q'anosean dis xg'aàku sa gaxu cgoa tcana máá. Suruta máá xu naka xu gha nxãasega tcúúá xu dqòm. Nxãaska ne gha wèé ne **khòè ne** q'ãa, wèé gúùan ēe tsáá ka ko nxàèe nea tseegu tama sa, igaba tsi ko Nqarim di x'àèan qgóóa qari sa. ²⁵Igaba táá zi qhàò zi di ne ncēe dtcòma hãa ne: xae tcgãya sa góá máána hãa, sixae ma bóòá hãa sa, a máá, táá méé ne kúrú mááseèa nqárian ko máàè tc'òoan tc'òó guu, naka nea c'áðan tc'òó guu, naka nea táá chúú-chuu a cg'òoè kg'oo-coan kg'oo guu, naka nea cg'áràn kúrú guu, ta ko méé sa,” ta xu méé.

²⁶Me kò Paulo ba gaa xu khòè xu sèè, a ba a xùrikom cárn ka gaxu cgoa xg'ae a q'ano-q'anosean dis xg'aàku sa tcana máá. A ba a tempelem koe tcãà, a nxàè, n-cárna i gha gaa q'ano-q'anosean di cárnán chòò sa, a gataga nxàè, gaxu di dàòá-máákuan gha n-cárna kúrúè sa.

Paulo ba ko qáéè

²⁷Eě i 7 cárnán nqáéa hãa ka xu kò c'ēe xu Juta xu Asia koe guua xu tempelem koe bóò me; a xu a kò wèé xu khòè xu qg'ái, xu tshàua xu cgoa qgóó me, ²⁸a q'au a máá: “Iseraele di xao khòè xaoè, hùì xae e! Ncãa ga me e khòèm wèé khòèan ko wèé qgáian koe xгаа-xгаа ba, gatá di ne khòè ne hēé, x'áè-kg'áman ga hēé, naka ncēm qgáim kaga hēéthēé ko tshúú gúùan kg'ui ba, a Gerikan gataga tempelem koe óágara hãa, a gatá hēés ka ncēm qgáim tcom-tcomsa ba cg'ãè-cg'ãea hãa!” témé. ²⁹Ncēeta xu kò méé, Terofimom Efeso di ba xu kò Paulom cgoa x'áé-dxoom koe bóòá hãa khama, a xu a kò tc'ēea máá, Paulo ba tempelem koe tcãà mea, ta tc'ēea hãa.

³⁰Me kò wèem x'áé-dxoo ba xháés ka tcãàè, ne khòè ne wèè ne qgóéa xg'ae a tempelem q'oo koe Paulo ba qgóó a tcea tcg'dòò, i kò tempelem di nquu-kg'ámán kúúga tcèekg'ammè. ³¹Paulo ba ne kò cg'õo kg'oana kam ko Roma di xu ncõo-kg'ao xu dim kaia ba bìrìè, Jerusalemam wèè ba tshúú qgáì koe hãa sa. ³²Kam ko cúí q'oro ncõo-kg'ao xu hêé naka ncõo-kg'ao di xu tc'ãà-cookg'ai xu hêéthêé sèè, a khòè ne koe qgóéa tcãà. Eè ne ko khòè ne ncõo-kg'ao xu cgoa bód me ka ne kò Paulom xg'ám guu.

³³Me kò nxãaska ncõo-kg'ao xu dim kaia ba gaa koe sí a Paulo ba qgóó a qáé me, a x'àè, cáì tãùan cgoa méém qáéè sa. A ba a tèè, díím ii sa, a gataga dùú sa kúrúia hãa sa. ³⁴Ne kò xg'aes koe c'èe ne cúís gúú sa q'au, ne c'èe ne tãá sa q'au. Are sa kò hànà khamam kò ncõo-kg'ao xu dim kaia ba táá q'ãa, dùús ko kúrúse sa, a kò gam di xu ncõo-kg'ao xu x'áè, Paulo ba xu gha sèè a ncõo-kg'ao xu dim x'áém koe úú sa. ³⁵Eè xu ko q'ábà qadò dim qgáìm koe sí kam kò **Paulo ba** ncõo-kg'ao xu ka qgóóa ghùìè, khòè ne di xgòàn ka. ³⁶Wèèa ne kò xùri me, a kò q'au a ko máá: “Cg'õo me,” témé khama.

Paulo ba ko tééa mááse

³⁷Eè xu ncõo-kg'ao xu gaxu dim x'áém koe tcãà me kg'oana, kam ko Paulo ncõo-kg'ao xu dim kaia ba tèè a máá: “C'èes gúú sa ra gáé ga kg'ui cgoa tsi?” témé. Me máá: “Gerika sa tsi koáé cèè kg'ui?” ³⁸Kháé tsi nxãaska Egepeto tsi tama tsia, ncèe kò nqáéa x'aèan ka tshúú sa ghùia tsi, a 4,000 xu cg'õo-kg'ao xu qãáka úúá tsi?” tam ma tèè me. ³⁹Me Paulo xoa a máá: “Tíí ra Juta ra a, Tareso Kilikia di koe ábàèa ra, cgáém x'áé-dxoom dir x'ãè-kg'ao ra. Cgómna guu te nakar khòè ne cgoa kg'ui,” témé.

⁴⁰Me kgoara máá me, me Paulo q'ábà ko qadè qgáì koe tèèse tshàua ba cgoa khòè xu x'áí, nqoo xu gha ka. Eè xu ko qhái ta ma nqoo kam ko Paulo Hebera sa kg'ui cgoa xu, a máá:

22 ¹“Tíí kíí ga xao, àbo ga xaoè, ncèeska xao tiris tééa mááse sa komsana, ncèer ko ncèeska gaxao cookg'ai koe nxàe sa,” témé. ²Eè xu ko kóm me ko Hebera dis kg'ui sa kg'ui cgoa xu ka xu kò kaisase nqoo.

Me nxãaska Paulo ba máá: ³“Tíí ra Juta ra a, Tareso Kilikia di koe ábàèa ra, a ra a ncèem x'áé-dxoom koe kaikaguèa, a ra a kò x'áèan àbo ga xu di ka Gamalielelem di nqàrè-kg'aman koe qarika xгаа-xгааè, a kò Nqari ba qarika tsééa máá, gaxao wèè xao ncèe cáì ka ii khama. ⁴Xùri-kg'ao ne ncèem dàòm **Jesom** di ner kò x'ooan koe xgàra, kg'ád-khoean hêé naka dxàe-khoean hêéthêér kòò qáé, a ra a kòò qáé-nquuan koe tcãà a, ⁵ncèem ga ma kiam peresiti ba hêé naka kaia xu dis xg'ae sa hêéthêé ma nxàea tseegukagua máá tea hãa khama ma. Tcgãya zi Damaseko di xu Juta xu góá mááèa hãa zir kò sèè, a ra a Damaseko koe úú, a ra a gaa koe sí khòè ne qáé, a sèè a Jerusalema koe óá ne, nxãasega ne gha xgàràè ka.

Paulo ba ko nxàe, ntam ma Jesom cgoa xg'aea sa
(Tsee 9:1-19; 26:12-18)

⁶“Eër ko koaba di x'aè ka Damaseko qàe koe hàà, kam ko kúúga kaisase tcaàkom x'áà ba nqarikg'ai koe guu a x'áà-x'aa te, ⁷kar ko gómankg'ai koe cg'áé, a ra a kg'ui ba kóm me ko birí te a máá: ‘Sauloè! Sauloè! Dùús domka tsi ko xgàra Te?’ témé. ⁸Ra tèè Me a máá: ‘Díí Tsia X'aigaè?’ témé. Me xọa te a máá: ‘Tíí Ra Jeso Ra a, Nasareta di Ra, ncée tsi ko tsáá xgàra Ra,’ témé. ⁹Xu kò tíí cgoa kò hãa xu khòè xu x'áà ba bód, igaba xu ko táá Gaam èe kò tíí cgoa kg'uim di kg'ui-q'ooan kóm. ¹⁰Ra tèè Me a máá: ‘X'aigaè, dùú ra gha kúru?’ témé. Me X'aigam **Nqari** ba birí te a máá: ‘Tèe, naka tsia Damaseko koe qòd, gaa koe tsi gha síí birìè wèè zi gùú zi **Tíí** x'áè tsia hãa zi, kúru tsi gha zi,’ témé. ¹¹Xu tíí cgoa kò hãa xu khòè xu qgóó hìi a Damaseko koe úú te, x'áàm di tcaà-q'ooa nea ko cg'òo tsgáí tea hãa khama.

¹²“Me kò Ananiase ta ko ma tciìem khòè ba hàà bód te. Nqari-tcáóam khòem x'áèan ko komsana me e kò ii, a ba a kò wèè ne Juta ne gaa koe x'áèa ne ka kaisase tcommèa. ¹³Me dxùukg'aaia te koe téé a ba a máá: ‘Tíí qòe tsi Saulo tseè, bód gaicara!’ témé. Ra kò gaam x'aèm èem kaga bód me. ¹⁴Kam ko nxàaska máá: ‘Nqarim gatá ka xòd ga xu di ba nxárá tsg'òd tsia hãa, x'áèa ba tsi gha q'áa ka, a tsi a tchànóm Khòem **Jeso** ba bód ka, a Gam kg'ám koe guuam kg'ui ba kóm ka. ¹⁵Eè tsi bód a kómna hãa zi koe tsi gha Gam dim nxàea tseegukagu-kg'ao ba ii ka, wèè khòèan koe. ¹⁶Ka ncéeska tsi ko dùú sa qàà? Tèe naka tsia tsguù-tsguùè naka i chìbia tsi xg'aàra tsg'òdè, tciì cg'òè Me kose,’ témé.

Paulo ba ko tciìe a síí qhàd zi di ne xгаа-xгаа

¹⁷“Eër ko Jerusalema koe kabise, a ra a ko tempelem koe còrè, kar ko c'èes sòokuris ka tcààè. ¹⁸A ra a **X'aigam Nqari ba** bód Me ko tíí cgoa kg'ui a ko máá: ‘Qháé, naka ncéeskaga Jerusalema koe tsg'oa, cuiskaga ne Tíí ka nxàea tseegukaguan tsari dtcòmna hãa tite ke,’ témé. ¹⁹Ra kò xọa a máá: ‘X'aigaè, ncée xu khòè xua q'ana, wèém còrè-nquum koer kò ko tcàa a ko èe ko Tsáá koe dtcòmna ne qáé, a ra a ko xg'ám ne sa. ²⁰Eè i ko Tsarim nxàea tseegukagu-kg'aom Stefanem di c'ádan ntcāaguè, kar ko tíí ga ra gaa koe tééa-tèe a ra a ko gaxu cgoa dtcòmku, a kò èe ko cg'òo me xu di qgáían kòre,’ témé. ²¹Me nxàaska X'aiga ba birí te a máá: ‘Qòd, nqúú kar gha tsééa úú tsi, táá zi qhàd zi di ne koe ke,’ témé,” tam Paulo méé.

Paulo ba ko xg'ámme, Roma dim khòè me e igaba

²²Xu kò khòè xu Paulo ba komsana, me nxàakg'aiga qòd a síí ncèeta méé. Xu kaisase q'au a máá: “Ncèeta iim khòè ba méém nqóómkg'ai koe

tcg'òòè, qāè tama ia, kg'òèm gha sa ke,” témé. ²³Eē xu ko q'au, a ko qgáa xu xaoa q'aa, a ko góman dōea kǎé tc'amaka, ²⁴kam ko tc'amaka hānas téé-q'oos dim tc'āà-cookg'aim ncōo-kg'ao xu di ba x'àè, me Paulo sí ncōo-kg'ao xu dim x'áém koe tcāàè, a ba a xg'ámǎmèkose tēèè. **Tc'amaka hānas téé-q'oos dim tc'āà-cookg'ai ba** kò q'āa kg'oana, dùús domka xu ko khòè xu ēeta ma q'au cgae me sa khama. ²⁵Eē xu ko qáèa xòó me, sí xu gha xg'ám me ka, kam kò Paulo ncōo-kg'ao xu dim tc'āà-cookg'aim ēè kò qàea ba koe tēem ncēe nqāaka hānas téé-q'oos dim ka máá: “A x'āèa ne kgoara hāa, Roma dim khòèm gha xg'ámǎmè sa, ncēe kg'ui zi cgoa kò táá tēèè a nxāata ma chibi-chibiè ba?” témé.

²⁶Nqāaka hānas téé-q'oos dim tc'āà-cookg'aim ko ncēs gúú sa kóm kam ko tc'amaka hānas téé-q'oos dim tc'āà-cookg'aim koe sí xà si, a máá: “Nta tsi gha hēè? Ncēm khòè ba Roma dim khòè me e ka,” témé.

²⁷Me tc'amaka hānas téé-q'oos dim tc'āà-cookg'ai ba Paulom koe sí, a tēè me a máá: “Bírí te, Roma di tsi khòè tsi ii sa?” témé. Me máá: “Èè, gaar ga ra a,” tam ma xoa. ²⁸Me nxāaska tc'amaka hānas téé-q'oos dim tc'āà-cookg'ai ba máá: “Tíí ra kaisa surutan surutaa, nxāasegar gha Roma dim x'āè-kg'ao ba kúrú ka,” témé. Me Paulo ba xoa a máá: “Igabar tíí nqóóm dir x'āè-kg'aor iise ábàèa,” témé.

²⁹Xu ēè kò tēè me kg'oana hāa xu qháése guu me. Me tc'amaka hānas téé-q'oos dim tc'āà-cookg'ai ba q'ae, ēem ko bóda q'āa, Paulo ba Roma dim khòèm me e, igabam táuan cgoa qáé mea sa ka.

Paulo ba Juta di xu tc'āà-cookg'ai xu dis xg'aes koe

³⁰Ncōo-kg'ao xu dim kaia ba kò qāèse q'āa kg'oana, dùús kam ko Paulo ba Juta ne ka chibi-chibiè sa, khamam kò q'uu dim cárn ka kgoara me, a ba a x'āèan tcg'òó, kaia xu peresiti xu hēè naka kaia xu dis xg'ae sa hēéthēè xu méé xu xg'ae sa. Me kò nxāaska Paulo ba cookg'aia xu koe óága.

23 ¹Me Paulo ba kaia xu dis xg'ae sam qāèse téé a ko tcgái-q'ooa sa koe bóò koe máá: “Tíí kíí ga xaoè, Nqarim cookg'ai koer q'anos tcáós cgoa tchānos kg'òè sa kg'òèa hāa ncēs koosega,” témé. ²Kam ko nxāaska kaim peresitim Ananiase ba ēè kò Paulom qàe koe téé-tēè xu bírí a máá, xg'ám kg'ám me méé xu, témé. ³Me nxāaska Paulo bírí me a máá: “Nqari ba gha xg'ám tsi, tsáá ēè q'úúse xg'aàèam nquum cgáé-q'oo khama ii tseè! Eē koe tsi ntcōe a ko chibia te bóó x'āèan ma ii khama, igaba tsi ko tsáá ga tsi x'āèan ntcōe, thòò-thòòè méé ra, ta mééan ka,” témé.

⁴Eē kò Paulom qàe koe téé-tēè xu kò bírí me a máá: “Kaiam peresitim Nqarim di ba tsi koáé cgúí?” témé. ⁵Me Paulo ba xoa xu a máá: “Tíí kíí ga xaoè, kaim peresiti me e sar kò bóda q'āa tama; góásea i hāa a ko máá: ‘Táá tc'āà-cookg'aim tsari ne khòè ne dim ka cg'āè gúú kg'ui guu!’ téméè khama,” tam méé.

⁶Me kò nxāaska Paulo ba, c'ěea xu Saduke e, xu c'ěea xu Farasai e sam kò q'ana hāa khama xg'aes cookg'ai koe q'aua tcg'dó a máá: “Tíí kíf ga xaoè, tíí ra Farasai ra a, Farasai khara ka cóáse ra a. Tèèkus q'oo koer hāa, x'óóa ne gha x'ooan koe tēe di nqòda ner úúa hāa khama,” témé.

⁷Eēm ko ncēeta méea xg'ara kas ko Saduke xu hēe naka Farasai xu hēéthēe xg'aeku koe mēeku sa tēe, si xg'ae sa q'aa-q'aase. ⁸Saduke xu kò máá, x'ooan koe tēe sa káa si i, i moengelean ga káa a, me tc'ěe ba thēe káa me e, témé khama. Igaba xu kò Farasai xu ncēe gúùan wèe ga hāna sa dtcòm. ⁹Si kò kaisas tcēe-tcēe sa tēe, xu c'ěe xu x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu ncēe kò Farasai di ii xu tēe a kaisase ntcoeku a máá: “Ncēm khóm ka xae cúí gúù tshùu ga hòd tama. Kháé dùu sa gha ii, ncēe c'ěedaokam kò tc'ěe ba kana moengele ba kg'ui cgoa mea ne?” ta xu méé. ¹⁰Si xg'ae sa kaisase mēeku, me tc'amaka hānas tée-q'oos dim ncōo-kg'ao ba q'ád, Paulo ba xu gha sèe a tòà q'aas gúùs ka, khamam ncōo-kg'ao xu birí, xóa xu gha a síí qarika sèea tcg'dó me, a ncōo-kg'ao xu dim x'ám koe úú me ka.

¹¹Xùrikom ntcùum kam ko X'aigam **Nqari** ba Paulom qàe koe hàà tée a máá: “Tòón tcáo! Ncēe tsi kò Tíí ka ma Jerusalema koe nxāea tseegukagua khama méé tsi gataga ma thēe Roma koe nxāea tseegukagu,” témé.

Paulom gha cg'ōoè dis kàa sa

¹²Q'uu i ko ka xu ko Juta xu tcúú qáé, a xu a kaias gaises cgoa gaise, cuiskaga xu tc'óó kana kg'àà tite di sa, Paulo ba xu cg'ōo tamas cookg'ai koe. ¹³Ncēes gaise sa kò kúrúa hāa xu khòe xua kò 40 sa nqáea hāa.

¹⁴Kaia xu peresiti xu hēe naka **khòe ne di xu** kaia xu hēéthēe koe xu kò síí a máá: “Gaisea xae hāa kaias gaises cgoa, cúí gúù ga xae xám tite sa, Paulo ba xae cg'ōo tamas cookg'ai koe. ¹⁵Ke méé xao ncēeska gaxao hēe naka kaia xu dis xg'aes di xu hēéthēe ncōo-kg'ao xu dim kaia ba birí nakam máà xao o me, gam ka xao qāèse q'āa kg'oana khama ma kúrúse ná. Sixaea ncēe koem hàà tamas cookg'ai koe cg'ōoa ba kg'ónðsea máána hāa ke,” témé.

¹⁶Igaba ēem ko Paulom ka qōeses dim cóá ba gaas kàa sa kóm, kagam ko síí Paulo ba birí si, ncōo-kg'ao xu dim x'ám q'oo koe. ¹⁷Me nxāaska Paulo ba c'ěem tc'āà-cookg'aim nqāaka hānas tée-q'oos di ba tcii, a birí me a máá: “Ncēm qáí-kg'ao ba sèe naka tc'amaka hānas tée-q'oos dim tc'āà-cookg'aim koe úú, c'ěes gúù sam úúa hāa birí mem gha sa ke,” témé. ¹⁸Me nxāaska sèe me, a ba a tc'amaka hānas tée-q'oos dim tc'āà-cookg'aim koe úú me. A ba a máá: “Paulom qáèea ba tsée tea, ncēm qáí-kg'ao bar gha tsáá koe óá ka, c'ěe gúùm úúa, birí tsi kg'oanam hāa a khama,” témé.

¹⁹Me tc'amaka hānas tée-q'oos dim tc'āà-cookg'ai ba qáí-kg'ao ba sèe, a dxùukg'aia ba za tcēea nqáékagu me, a tēe me a máá: “Dùu sa tsi úúa

hãa, birí te kg'oana tsi hãa sa?" témé. ²⁰Me máá: "Juta xu kg'uaia xg'aea hãa, dtcàrà tsi xu gha, tsi q'uu ka Paulo ba kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe óága ka, gam ka xu qãèse tēèa kg'ónò kg'oana khama xu kò hēé. ²¹Igaba táá nqábé xu guu, 40 sa nqáéas xg'aes khòè xu di sa qae mea hãa ke. Gaisea xu hãa, tc'óò a xu a kg'áà tite sa, cg'òo me tama xu hãas cookg'ai koe ke. Kg'ónòsea xu hãa ncēeska, a qãà hãa nxàe tsi ghas cúí sa, gaxu dis dtcàràs koe.

²²Me tc'amaka hànas téé-q'oos dim tc'ää-cookg'ai ba qárí-kg'ao ba birí me qòò, a q'ãa-q'ãa me, a ba a máá: "Táá cúí khòè ga ncēe gúúan ncēe tsi tíí koe xààa hãa birí guu," témé.

Paulo ba ko Kaesarea koe úúé

²³Me nxãaska c'ēe tsara nqãaka hàna téé-q'oosan di tsara tc'ää-cookg'ai tsara tcii, a birí tsara a, a máá: "Kg'ónòse tsao naka 200 xu ncōo-kg'ao xu sèé, 70 xu bìi qábì-kg'ao xu hēé naka 200 xu kg'áo xaose xu hēéthēé e, naka xao Kaesarea koe ncēm ntcùúm ka 9 di x'aè ka qòò, ²⁴Paulo ba bìian qgóóa máá, nakam nxãasega tc'ää-cookg'aim Felikisem koe qãèse úúé," témé. ²⁵A ba a kò tcgãya sa ncēeta ma góá:

²⁶"Tíí ra Kelodiase Lisiase ra a,

"Tc'ää-cookg'aim Felikisem tcom-tcomsa bar ko **góá máá**:

"Tsgámkua ne!

²⁷"Khòèm ncēer kò **tcgãyas cgoa tséé úú** ba Juta xu ka qgóòea, xu kò cg'òo me kg'oana, igabar kò tiri xu ncōo-kg'ao xu cgoa hàà, a hàà hùì me, Roma dim khòè me e sar kò kómá hãa khama. ²⁸Q'ãa kg'oana ra kò hãa, dùús domka xu ko chìbi-chìbi me sa, khamar ko nxãaska gaxu dis xg'aes kaias koe óá me. ²⁹Ra kò bóò, chìbi-chìbi mes gaxu di sa kò gaxu di x'àèan di ii sa, igaba i ko cg'òoèm gha kana qáéèm gha di chìbia ba kg'anoa hãa di chìbian kàà a. ³⁰Eèr ko ēem khòèm koe gha hàà kúrúses kàa sa q'ãakaguè, kar ko cúí q'oro tsáá koe tsééa úú me. A ra a gataga ēe ko chìbi bóò me xu thēé x'àèan máà, chìbian ēe xu úú cgoa mea xu gha tsáá koe úú ka," témé.

³¹Xu kò nxãaska ncōo-kg'ao xu gaxu di zi x'àè-kg'ám zi komsana, a xu a Paulo ba sèé a ntcùú ka Antipatirise koe úú. ³²Xu q'uu dim cáím ka nqàrè cgoa hàna xu khòè xu, ēe kò bìian qábìa hãa xu guu xu Paulo ba úú, xu gaxu ncōo-kg'ao xu dim x'àém koe kábise. ³³Eè xu ko bìian qábìa hãa xu khòè xu Kaesarea koe síí, ka xu kò tc'ää-cookg'ai-kg'aom koe tcgãya sa tcg'óó a úú, a Paulo ba gam tshàu q'oo koe tcàà. ³⁴Me tc'ää-cookg'ai-kg'ao ba tcgãya sa nxárá, a ba a ndakam nqóóm koem guua hãa sa tēè. Kilikia koem guua hãa sa kò bóòa q'ãase ³⁵kam ko máá: "Ncèè chìbi ko bóò tsi xu khòè xu kò ncēe koe hàà ner gha hàà tsaris tchòà sa kóm," témé. A ba a nxãaska x'àè, Paulom gha Herotem dim nquum x'aian dim koe qãèse qgóó, a q'òèè sa.

Paulo ba ko Juta xu ka chibi-chibiè

24 ¹⁵ cáman ko nqáé kam kò kaiam peresitim Ananiase ba *Kaesarea koe* sí, c'ée xu kaia xu hěé naka x'áè q'áa-kg'aom Teretalase ba hěéthěé cgoa, a ko sí gaxu ko ma Paulo ba chibi bóò sa tc'ää-cookg'aim koe nxàè. ²Eēm ko Paulo ba tciia tcääè, kam kò Teretalase ba tshoa-tshoa a chibi-chibi me, a máá:

“Qàè-tcaoa ta máána hãa, qámò x'aèm ncée ta tsáá dòm q'oo koe tòòkuan cgoa x'áèa hãa ba. Tsari tc'ää-cookg'aia ne kái còoka-kg'òèa-qòðan óágara hãa, sita di ne khòè ne kúrúa kabi di i. ³Felikise tsi kaisase tcom-tcomsa tseè, wèè dàðan koe ga hěé naka wèè za ga hěéthěé ta ko ncées gúù sa dtcòm, wèè qàè-tcaoan cgoa. ⁴Igaba nxãaska, nqúù ka tchòà sa úú tamaser ko còrè tsi, tsari qàèan koe tsi gha guu a xòmse komsana xae e sa.

⁵“Ncēm khòè ba ta ko bóò me ghãàku-kg'ao me e, a ba a ko wèém nqòòm koe wèè ne Juta ne qg'ái. A ba a gataga Nasareta dis xg'aes dim tcúú me e. ⁶A ba a kò gataga tempele bam gha cg'uri-cg'uri di dàðan qaa, ta kò nxãaska qgóó a qáé me. ⁷ ⁸Tèèa xaṃa ba ka tsi gha tsáá ga tsi tseeguan hòò, chibi zi ncée zi wèè zi ncée xae kò tcee me zi koe,” tam méé.

⁹Xu kò Juta xu gataga chibi bóòba ba koe tcää, a wèè gúúan ēea tseegu u sa nxàè.

Paulo ba ko Felikisem cookg'ai koe tééa mááse

¹⁰Eēm ko tc'ää-cookg'ai ba kg'uim gha di x'aèan máá me, kam kò Paulo ba kg'ui a máá: “Q'ana ra hãa, tsi ncées qhàò sa tc'áòa kurian tc'ää-cookg'aia hãa, ra ko qàè-tcaoase cookg'aia tsi koe xòara mááse. ¹¹Thamkase tsi gha nxàea cgáékagu u, 12 ga nqáé tama cáman kar kò Jerusalema koe sí ko còrè sa. ¹²Tiri xu chibi-chibi-kg'ao xu kò hòò te nakar cúí khòè cgoa ga tempelem koe ntcoeku tama, kana c'ée khòè gar kò còrè-nquuan koe qg'ái tama, kana x'áé-dxoom q'oo koe ga igaba. ¹³Gataga xu cuiskaga qàèse x'ái tsi tite, chibi-chibia xu kò ko máá tes gúù sa. ¹⁴Gatà i ii igaba, xu ko ncées gúùs cúís ka tseegu, ncée xu ko máá, Nqarim ncée sita ka xòò ga xu di bar ko dqòm gaam dàðm ncée xu ko tshúù-ntcòa iise séem ka. Igabagar ko wèés gúùs Moshem di x'áèan koe góáèas koe hěé naka ncée porofiti xu koe góáèas koe hěéthěé dtcòm. ¹⁵A ra a gataga ncée xu khòè xu khamaga ma gaas nqòòs cúís ga sa Nqarim

j 24:7 C'ée zi tcgāya zi Gerika di zi ncée xùri ko kg'uiian úúa: “a ta a kò tc'ée, sita di x'áèan cgoa ta ga xgàra me sa. ⁷ Igabam kò ncòo-kg'ao xu dim kaiam Lisiase ba hàà a hàà kgàà ka tshàù-q'ooa ta koe sèèa tcg'óò me. ⁸ A ba a ēe ko chibi-chibi me ne x'áé, tsáá cookg'ai koe méé ne hàà sa.”

koe úúa hãa, ncêe x'ooan koe tãe sa gha ãe tchàno ne koe ga hãe naka ãe chibiga ne koe ga hãe hãe hãa di sa. ¹⁶Ra ko gaa domkaga wèe qaria te cgoa kúrú, Nqari ba hãe naka khòe ne cookg'ai koe hãe hãe gha wèe x'a'e ka tchàno tcáóan úúa hãa sa.

¹⁷“Jerusalema koer kò kái kurian nqáeese hàà, tiri ne khòe ne dxàua ner gha màáku zi óágara máá ka, a ra a hàà dàòà-mááku zi kúrú ka. ¹⁸Eã ne ko tempelem koe bóò ter ko ncêeta hãe kar ko x'àean koe ko qaase sa kúrú hãa. Kaias xg'ae sa kò tí cgoa hãa tama, i kò tcêe-tcêean káà a. ¹⁹Igaba i kò c'êe Jutan hàna, Asia dim xg'aekum koe guua a, ncêe tsáá cookg'ai koe ga kò hààraa a, a hàà chibia te nxàe, úú ana ra kò hãa ne. ²⁰Kana ncêe koe hàna xu igaba méé xu ãer kò xg'aes cookg'ai koe tée-tãe ka xu kò dùútsa chibi sa bóò tea hãa sa nxàe. ²¹Cúís gúús **chibi-chibi te xu ga ko sa**, ncêer kò q'au si i, ãer ko cookg'iaa xu koe tãe ka, a máá: ‘X'ooan koe tãean dis gúú si i, ncêer tí gaxao cookg'ai koe chibian q'oo koe hãa sa,’ témé sa,” tam méé.

²²Me kò nxáaska Felikisem, ncêe ko dtcòm-kg'aoan di kg'òean di dàòan ka qàese q'ana ba gane di còoka-qòòan téékagu, a ba a máá: “Eãm ko Lisiasem ncòo-kg'ao xu dim tc'amaka hànas tée-q'ooos dim tc'ãà-cookg'ai ba hàà ner gha gaxao dis tchòà sa hàà bóò,” témé. ²³A ba a kò ãe nqáaka hànas tée-q'ooos dim tc'ãà-cookg'ai ba bìrí, Paulo bam gha kòre sa, igaba méém kgoarasean màá me, naka gam ka c'êea xu táá cara guu, gam ko tc'êe gúúan máà mea ne.

Paulo ba Felikise khara Derusila khara cookg'ai koe

²⁴C'êe cáman nqáeasem kò Felikise ba gam dis khòes Derusilas cgoa hàà, ncêe Juta kò ii sa. A ba a Paulo ba tcii, a hàà kóm me, me ko Jeso Krestem di dtcòmman ka kg'ui. ²⁵Igabaga ãem ko Paulo ba tchàno sa hãe naka qgóose sa hãe naka hààkos xgàraku sa hãe hãe ko bìrí me, kam ko Felikise q'áòs ka tcãàe a ba a máá: “Tc'ãòa i hãa, ke qòò ncêeska! Eãr ko x'aean hòò ner gha sí tcii tsi ke,” témé. ²⁶Eãm x'aem kam kò gataga tcoma hãa, Paulom gha ts'ãà ka mari cgoa x'ámá me sa, khamam kò káise tcii me kg'ui cgoa mem gha ka.

²⁷Cám kurian nqáea kam kò Porekio Feseto ba ntcóo-q'ooan Felikisem di sée, igabam kò Felikise Juta ne hùì kg'oana khamam kò Paulo ba qáe-nquuan koe guu.

Paulo ba Fesetom cookg'ai koe

25 ¹Eãm ko Feseto gam dim xg'aekum koe hàà kam kò nqoana cáman qáa q'oo koe Jerusalema koe qòò, Kaesarea koe guu a. ²Xu kò kaia xu peresiti xu hãe naka Juta di xu tc'ãà-cookg'ai xu hãe hãe gam cookg'ai koe sí x'áise, a xu a Paulom di chibian nxàe, a Feseto ba dtcàrà, ³Paulo bam gha Jerusalema koe úú sa, kàa sa xu kò kg'ónò,

dàòm q'oo koe xu gha cg'òo me di sa khama. ⁴Me kò Feseto ba x̄oa a máá: “Paulo ba Kaesarea koe qg'óòèa, ra ko tíí ga ra thée gaa za qòò. ⁵Ke guu naka xu gaxao di xu kaia xu c'èe xu tíí cgoa qòò, naka gaa za síí khòè ba chibi-chibi, ncèe c'èe gùù tshùùm kò kúrúa ne,” témé.

⁶Eëm ko 8 kana 10 cáman nq'áé tama cáman Jerusalema koe hãa kam kò Kaesarea koe qòò, a q'uu ðim cáman ka qhàis koe síí ntcóó-q'ooa ba koe ntcóó, a ba a x'áèan tcg'òó, Paulom gha cookg'aia ba koe tciia óáé sa. ⁷Eëm ko Paulo hàà ka xu ko Jerusalema koe guua xu Juta xu hàà tééa nxama-nxama me, a kái zi chibi zi qóm zi tcee cgae me, ncèe tseegukagu tama xu hãa zi.

⁸Me nxãaska Paulo x̄oara mááse a máá: “Cúí chibi ga ra kúrúa hãa tama, Juta ne di x'áèan ntcoean koe, kana tempelem koe ga igaba, kana **Roma ne ðim x'aigam** Kaesaram koe ga igaba,” témé.

⁹Me Fesetom, ncèe Juta ne ko hùì kg'oana ba Paulo ba bìrí a máá: “Jerusalema koe qòò sa tsia ko tc'èe, a tsi a síí cookg'aia te koe téé, a chibian ncèe x̄oara mááse?” témé.

¹⁰Me Paulo x̄oa a máá: “Ncèeskar Kaesaram dis qhàis koe téé-tèe, ncèe gaa koe méér ga ko hàà x̄oara máásekaguè koe. Cúí gúù tshúù gar Juta ne koe kúrúa hãa tama, ncèe tsáá ga tsi ma thée t'òèse q'ana khama. ¹¹A ncèe chibigar kò ii, x'óó ra gha sa ko qaas chibi sa, ner x'óó sa xguia hãa tite, igaba ncèe chibi ne ko bóò te qgàì kò kàà ii ne i cúí khòè ga qari úú tama, gane tshàu q'oo koe i gha tcàà te di i. Kaesara bar ko dtcàrà mááse!” témé.

¹²Eëm ko Feseto gam dis xg'aes cgoa chòà xg'ara kam ko nxàe a máá: “Kaesara ba tsi dtcàrà máásea, khama tsi gha Kaesaram koe qòò,” témé.

Paulo ba Ageripa khara Berenise khara cookg'ai koe

¹³Cg'orò cáman-coan qáá q'oo koe khara kò x'aigam Ageripa ba hée naka Berenise sa héeéthée khara Kaesarea koe hàà, a síí Feseto ba tsgámkagu. ¹⁴Kái cáman khara ko gaa koe hãa kam kò Feseto ba Paulom dis tchòàs ka x'aiga ba chòá cgoa, a ba a máá: “Ncèe koem c'èem khòè ba hàna Felikisem ka qáé-nquum koe qaùèa ba. ¹⁵Eër ko Jerusalema koe síí ka xu ko kaia xu peresiti xu hée naka kaia xu Juta ne di xu héeéthée chibi-chibi me, a xu a dtcàrà te, chibiga me e, tar gha méé sa. ¹⁶Ra ko bìrí xu, Roma ne dis kg'óòs tama si i sa, khòèm gha khòè ne máàè, qanegam chibi ko bóò mem khòèm cgoa q'oaku naka máàèa baa chibian koe x'áèan hòò naka x̄oara mááse tamas cookg'ai koe sa. ¹⁷Eë xu ko ncèe koe xg'ae, kar kò tchòà sa táá ão-ão, igabar kò q'uuan ka qhàis koe síí ntcóó-q'ooa te koe ntcóó, a ra a khòèm gha óágaè di x'áèan tcg'òó. ¹⁸Eë xu ko chibi ko bóò me xu tée a ko kg'ui ka xu ko táá cúí gùù kaga chibi-chibi me tíí ko nqòòà hãa a. ¹⁹Gaan téé-q'oo koe xu ko kg'ama kg'uian úúa ntcoeku cgoa me xu kòò o, gaxu dis dtcòmè ka naka Khòèm x'óóam ka héeéthée

e, Jeso ta ko ma tciè ba, ncèe Paulom kò máá kg'òèam hãa, témé ba. ²⁰Aagusear kò hãa, ntar ga ma chìbian ãe ma xùri dàò sa, khamar kò tèè me, Jerusalema koe qòda nem ko tc'èe sa, a gaa koe síf chìbian xòara mááse sa. ²¹Eëm ko Paulo dtcàrà mááse, Kaesaram dis bóòs koem gha úúe sa, kar ko x'áè, qgòòem gha sa, ra nxãakg'aiga Kaesaram koe síf tsééa úú me,” tam méé.

²²Me nxãaska Ageripa Feseto ba birí a máá: “Tíí kar ncèem khòè ba kóm kg'oana,” témé. Me xòa a máá: “Q'uu ka tsi gha kóm me,” témé.

Paulo ba Ageripam cookg'ai koe

²³Xùrikom cáím ka khara kò Ageripa ba hëé naka Berenise sa hëéthëé khara hàà, x'ai-x'áisean cgoa, a khara a hàà komsanan dim nqum koe tcàà, tc'amaka hãas téé-q'oos di xu ncõo-kg'ao xu cgoa, naka q'ãàeà xu khòè xu x'áé-dxoom di xu hëéthëé cgoa. Fesetom di x'áè-kg'ámán kam kò Paulo óágaè. ²⁴Feseto ba ko máá: “X'aigam Ageripa ba hëé, naka wèè ne khòè ne ncèe koe gatsam cgoa hãa ne hëéthëé tuè, ncèem khòè ba tu ko bóò! Wèè ne khòè ne Juta di nea còrè tea gam ka, Jerusalema koe hëé naka ncèe *Kaesarea* koe hëéthëé e, a ko q'au cgae te, táá méém ga qanega kg'òèas gúús ka. ²⁵Ra bóò me cúí gúú ga kúrúa hãa tama, x'oo sam ga kg'anoa a, igabam ko nxãaska x'aiga-dxoom Roma dim koes gha tchòà sa úúe sa dtcàrà mááse, ra nxãaska bóò Roma koer gha úú me sa. ²⁶Igabar cúí gúú ga úú tama, gam kar gha x'aiga-dxoom tiri ba góá máá a. Khamar gaa domkaga óága mea wèéa tu cookg'ai koe, gataga kaisase tsáá x'aiga tsi Ageripa tsi cookg'ai koe, nxãasegar gha ncèe xùri dàòan di xòan koe c'èes gúú sa hòò, a nxãan ka góá ka. ²⁷Bòòr ko i káà hùì i khama, qáèèam khòè ba tsééa úúa ne, chibi-chibièam ko máàès gúú sa qàèse nxàe tamase,” tam méé.

26 ¹Me kò nxãaska Ageripa Paulo ba birí a máá: “Kgoara tsi máàèa kg'uía tsi gha mááse sa,” témé. Kam kò nxãaska Paulo x'òàa ba ghùì, a ba a xòara mááse, a máá:

²“X'aiga tsi Ageripa tseè, bóòr ko ts'eekg'ai ra a sa, ncèer ncèe cáím ka tsáá cookg'ai koe tée ka, a ko wèè chìbian tiri ncèe Juta ne koe guua hãa koe xòara mááse. ³Qàèse tsi q'ana hãa, Juta ne di kg'óòan hëé naka ntcoeku-kg'ámá ne hëéthëé e khama. Gaa domkar ko dtcàrà tsi, qàèse tsi gha komsana te sa.

⁴“Cg'áré ra a koe ga ne guu a wèè ne Juta ne kg'òè-q'ooa te q'ana hãa. **Q'ana ne hãa, ntar kò ko ma** tiri ne khòè ne xg'aeku koe hëé naka Jerusalema koe hëéthëé tshoa-tshoases koe ga guu a ko ma kg'òè sa.

⁵Qáò x'aèa ne ne q'ãa tea, a ne a ga nxàea tcg'òó, tc'èe ne kòò ne, qari dàòan sita dis dtcòmš di koer kò kg'òè sa, Farasai ra iise. ⁶Ra ncèeska ncèe koe tée, tèèkus koe, nqòòs ncèer úúa hãas di sa, nqòòkagukus ncèe Nqarim kò sita ka xòòa xu nqòòkagua hãas koe. ⁷Sita di zi qhàò zi 12

zi Iseraele di zi ko koaba ba hēé naka ntcùú ba hēéthēé Nqari ba qarika tsééa máá, ncēes nqòðkaguku sa ne gha hòd di tcoma ne ne úúa hã khama. Oo, x'aigaè, ncēes nqòðs domkar ko Juta ne ka chibi-chibiè. ⁸Dùús domka tu dtcòm úú tama, Nqari ba ga khòèan x'ooan koe ghùì di i?

⁹“Igabab kò tíí, tíí ka bóda hã, kái zi gúú zi méér ga kúrú naka Jesom Nasareta dim di cg'òèan ntcoé sa. ¹⁰Ncēea Jerusalema koer kò kúrús ga si i: Kaia xu peresiti xu koer hòda qarian cgoar kò kái dtcòm-kg'aoan^k qáé-nquuan koe tcàa, gatagar kò tíí igaba èer ko kóm cg'òòè ne ko sa ka, èes gúú sa dtcòmà máána hã. ¹¹Káiser kò ko còrè-nquu xu koe tcana te a xgàra ne, a ra a kò kúrú ne, gane dis dtcòm sa ne gha còè ka. Kaisase gane koe xgòàn kar kò gataga tãá nqòóan di x'áé-dxooan koe ga síí xgàra ne.

Paulo ba ko nxàe, ntam ma Jesom cgoa xg'aea sa

(Tsee 9:1-19; 22:6-16)

¹²“Ncēes tc'ēe sa úúaser kò Damaseko koe qòð, kaia xu peresiti xu koe guua qarian hēé naka x'áèan hēéthēé úúa hãase. ¹³X'aigaè, koaba di x'áè e kò ii, èer kò dàd q'oo koe hàna kar kò nqarikg'ai koe guuam x'áà ba bóð, kaisase ko cáms ka x'áà ba, me ko tíí koe x'áà, naka èe kò tíí cgoa hã xu koe hēéthēé e. ¹⁴A èe xae wèéa xae ga gómankg'ai koe cg'áéa hã kar kò dòm ba kóm, me ko Hebera dis kg'uis ka kg'ui cgoa te a ko máá: ‘Saulòè, Saulòè, dùú sa tsi ko xgàra Tea máá? Tc'íí tsi kòo kabi ne tsi ko thòð-thòose, *ghòèm khama* dqàbi hii ba ko tc'íí ba,’ témé. ¹⁵Ra tèè a máá: ‘Díí Tsia, X'aigaè?’ témé. Me X'aigam **Nqari** ba xoa a máá: ‘Jeso Ra a, ncēe tsi ko xgàra Ra. ¹⁶Igabaga tèe naka nqàrèa tsi cgoa téé, ncēes gúús domkar tsáá koe x'áísea hã ke: Tiri tsi qàà tsi gha ii kar nxará tcg'òó tsia, a Tíí koe tsi bóda hã zi gúú zi hēé naka x'áí tsir gha zi gúú zi hēéthēé di tsi nxàea tseegukagu-kg'ao tsi ii ka hēéthēé e. ¹⁷Tsari ne khòè ne koe hēé naka tãá zi qhàd zi di ne koe hēéthēér gha kgoara tsi, ncēer gha gane koe tsééa úú tsi ne, ¹⁸tcg'áí ne tsi gha xgobekg'am ka, a ntcùúan koe kabi a tcg'òó ne a x'áàn q'oo koe tcàa ne ka, a satanam di qarian koe tcg'òó ne a Nqarim koe úú ne ka, nxãasega ne gha chibian di qgóóa-máákuan hòd, a ne a gha Tíí koe dtcòmàn ka Nqarim di ne khòè ne ii ka,’ témé.

Paulo ba ko gam di xгаа-xgaan ka nxàe

¹⁹“Khamar x'aiga tsi Ageripa tseè, nqarikg'ai dis x'áí sa ntcoé tama. ²⁰Igabab kò kg'aia Damaseko di ne koe síí nxàe si, a nxãaska Jerusalema koe hēé naka Jutea dim nqòóm koe hēé, naka gataga tãá zi qhàd zi di ne

k 26:10 dtcòm-kg'ao ne - Gerika sa ko máá: “tcom-tcomsa ne,” témé.

koe ga hēéthēé sí nxàe si a ko máá, gane di chìbian koe méé ne tcóóse naka Nqarim koe kabise, naka tcóósea ne hãa sa ko x'ái zi tséé zi kúrú. ²¹Ncēes gúús domka ne kò Juta ne tempelem koe qgóó te, a ne a cg'oo te kg'oana. ²²**Igaba** ra wèè x'aèan ncēe kaga Nqarim koe hùian hòda, a ncēe koe tēe, a ko **wèè ne khòè ne** ēe nqāaka hàna ne hēé naka tc'amaka hàna ne hēéthēé koe nxàea tseegukagu. C'ēe gúù **tíí tc'ēe koe tcg'oara hãar** nxàe tama, igabar ko porofiti xu hēé naka Moshe ba hēéthēé xu nxàea hãa, a máá, kúrúses gha témés gúù sa nxàe. ²³Ncēe xu kòo máá, Kreste ba gha xgàrase, a ba a gha tc'āa a x'ooan koe tēe, a gha ncēm dàm ka Iseraele di ne khòè ne koe hēé naka tãá zi qhàò zi di ne koe ga hēéthēé x'àan ka kg'ui, témé sa," tam Paulo ba méé.

²⁴Paulom qanega hãa a ko gam di xòara máásean ka nxàe kam kò Feseto ba tcàa kg'ám-q'oo me, a q'au a máá: "Temea tsia, Pauloè! Kaisase xgaa-xgasean tsaria temekagu tsia!" témé.

²⁵Igabam kò Paulo ba máá: "Teme tama raa, tcom-tcomsa tsi Feseto tseè, igaba ra ko tchàno tseeguan kg'ui. ²⁶Ncēe zi gúù zi kam x'aiga ba q'anaa hãa khamar ko gam cgoa kgoarasease kg'ui, a gataga tcoma hãa, c'ēe gúúan ga kò táá nqáé me sa, ncēe zi gúù zia kò xàlase kúrúè tama khama. ²⁷X'aiga tsi Ageripa tseè, porofiti xu tsia ko dtcòm? Q'ana ra hãa dtcòm xu tsi ko sa," tam méé.

²⁸Me kò Ageripa Paulo ba birí a máá: "Xòm **x'aè** ka tsi gha kúrú ter dtcòm-kg'ao ba kúrú, sa tsi koáé tc'ēe!" témé.

²⁹Me Paulo xò a máá: "Xòm **x'aè** kana qád **x'aè** i ko sèè **igabar tchòà úú tama**, a ko Nqari ba còrè, tsáá cúí tsi tama tsi méé tsi ii sa, igaba gataga wèéa ne ncēe ko ncēe cáám ka komsana te ne méé ne tíí khama **dtcòm-kg'ao ba kúrú** sa, **igaba ra tc'ēe tama tíí khama tu gha ii sa**, ncēe zi táù zi úúan ka," tam Paulo ba méé.

³⁰Me nxāaska x'aiga ba tēe, naka tc'āa-cookg'ai ba hēé, naka Berenise sa hēé, naka wèè ne ēe ko gane cgoa ntcōe ne hēéthēé e. ³¹Eè ne ko qòò ka ne ko biríku a máá: "Ncēm khòè ba cúí chìbi ga kúrú tama, cg'ooèm gha sa ko qaa a, kana qáé-nquuan koem gha tcààè di i!" témé.

³²Me kò Ageripa Feseto ba birí a máá: "Ncēm khòè ba ga kò kgoaraèa, ncēè Kaesaram koe tchòà sa úúa nem kò dtcàrà máásea tama ne," témé.

Paulo ba ko tshàa ba tchoaba a Roma koe qòò

27 ¹Eè i ko dtcòmkuèa Italea koe xae gha qòò sa, ka xu kò Paulo ba hēé naka c'ēe xu ēe kò qáéèa hãa xu hēéthēé, xu ncōo-kg'ao xu dim kaiam Juliom tshàu q'oo koe tcààè, ncēe kò Kaesara ta ko méèès xg'aes di ba. ²Xae Aderamitime koe guua hãas skepe sa q'ábà, ncēe kò Asia di xu nqòó-coa xu tshàam qàe koe hàna xu koe qòò sa tééa máána hãa sa. Xae kò tshàan q'oo koe tcàà. Arisetarekom cgoa xae kò hàna, Maketonia dim nqòóm di ba, ncēe kò Tesalonika koe guua ba. ³Q'uu dim

cám ka xae kò Sitone koe tcāà, me kò Julio ba Paulo ba qāèse qgóóa hāa khamam kò kgoara me, tcārāse ga xu koem gha síí ka, xu síí ēem ko tc'ēe gúúan koe hùì me ka. ⁴Eē koe guus ka xae kò Kuperō qāe koe síí nqáé, tc'āá sa kò q'óá-kg'am xaea khama. ⁵Eē xae ko Kilikia hēé naka Pamfilia hēéthēé q'óá-kg'amam tshāa ba tchoaba, ka xae kò Mira koe síí, ncēe kò Likia koe hāna a. ⁶Gaa koem kò ncōo-kg'ao xu dim kaia ba Alekesanteria dis skepes, Italea koe ko qōd sa hòd, a gaas koe nqàd xae e.

⁷Káí cáman xae kò kgāesase qōd, a qóm cgoa qgóókua hāase Kenito koe síí tcāà. Tc'āá ba kò guu xae e naka xae còoka qōd tama, khama xae ko nxāaska *tshàam ka nxama-nxamaèam nqōó-coam* Kereta dim qāe koe síí nqáé, Salemonē q'óá-kg'ama hāase. ⁸Qóm ba qgóóa hāase xae kò qōd a c'ēem qgáim koe síí tcāà, 'Qāem qgáim skepe zi ko téé ba,' ta ko ma tciìe ba, ncēe Lasea dim x'áé-dxoom qāe koe hāna ba.

⁹Káí x'aèa ne kò nqáéa, skepes cgoa tshāa ba tchoaba nea kò cg'oe-cg'oega a, tc'ōoan carasean di x'aèan qāá q'oo o kò ii khama, me kò Paulo ba nxāaska q'āa-q'āa xu ¹⁰a máá: "Khóè xaoè! Bòòr ko kam gha gaxae dim dàd ba cg'oe-cg'oega ii, skepes koe hēé naka gúú zi koe hēéthēé cúí tamase, igaba gaxae di kg'ōèan koe ga hēéthēé e," témé. ¹¹Igabam kò ncōo-kg'ao xu dim kaia ba, Paulo bam ga komsana kámá ka, chùì-kg'ao ba hēé naka skepes ka q'òdse ba hēéthēé tsara di biríkuan komsana. ¹²Skepean ko téés qgái sa ko sao di x'aè ka qāè tama, khama xu kò kái xu dtcòmku, kg'ama xu gha qōd sa, c'ēedaoka xu gha Fenekise koe síí dis nqòd sa úúa hāase, a sao di x'aè ka gaa koe hāa. Ncēe sa kò skepean ko téés qgái si i, Kereta di sa, dtcēèan xòè hēé naka tcg'loan xòè hēéthēé dim xg'aekum koe.

Kaiam tc'āá ba

¹³Eēm ko dtcēè xòè dim tc'āám nqaea hāa ba tshoa-tshoa a ko tc'āá, ka xu ko tc'ēea máá, ncāa xu ncēeska tc'ēe xu ko sa nxāwa hòd, ta tc'ēea, a xu a nxāaska skepe sa ko qgóóa tòd gúúan tcg'òd, a xgoaba a Kereta qāe dim tshāam dxùukg'ai sēe a qōd. ¹⁴Xòm x'aè qāá q'oo koem kò dxāwa tc'āám Erakilo ta ko ma tciìe ba Kereta koe guu, a kaisase tc'āá hàà. ¹⁵Si kò skepe sa tc'āám ka qgóòe, a kò gāá ba ka tààè. Xae kò nxāaska guu me a *kg'ama q'ooa ba koe ntcōó, i kò tshāan gaan ko tc'ēe koe* xàbùà úú xae e. ¹⁶Eē xae ko tshāam ka nxama-nxamaèa hāam nqōó-coam cg'árém Kauda ta ko ma tciìem qāe koe hàà nqáé, ka xae ko skepe-coas ncēe skepe-dxoos kháo koe hāna sa qóm cgoa qgóókua hāase kgoana a kòre, táás gha kōbese ka. ¹⁷Eē xu ko khóè xu tc'amaka ghùì a ko tcāà sia xg'ara ka xu ko skepes dòm q'oo koe dqùian qáéa ntcòd, qgóó xu gha tòd si ka. Siretise di góm dtcōdan koe xu gha síí ncemea tcāàsean bèe ka xu ko skepe sa ko qgóóa tòd qanoan tshāam q'oo di qáú, a xu a skepe sa guu si tshāan ka ghànèa úúè. ¹⁸Dxāwa tc'āá ba kò tshùú qgái koe tòd xaea, xu

nxāakg'aiga q'uu dim cáím ka skepes q'oo koe xu nqàda hāa zi gúú zi xaoa tcg'òó. ¹⁹Nqoana dim cáím ka xu kò skepes ko tséé cgoaè zi gúú zi tshàua xu tc'áró ka xaoa tcg'òó. ²⁰Cáím sa hēé naka tçònò zi hēéthēéa kò káí cáíman hòdse tama, i kò tc'āán qanega tc'āá, i hùian xae gha hòd di nqòd ga kàà a.

²¹Eē xu ko qádòm x'aè ba úú a tc'òó tama kam ko Paulo xg'aekua xu koe tēe, a máá: “Khòè xaoè, komsana tea xao ga kò hāa, a ga kò táá Kereta koe guu a xgoaba hāa, ncēeska xao ga kò ncēe cg'āèan koe hēé naka aaguse-cgaeSean koe hēéthēé tcg'òósea hāa. ²²Igabar ko ncēeska bìrí xao o a ko máá, tòn tcáo méé xao, témé! Cúia xao ga kg'òèa xao ka aaguse cgaeèa hāa tite ke. Igabas gha skepes cúí sa tshúú-tshuuè. ²³Ncēe ncāa nqáém ntcúúm kam ncāa, ncēer Gam di ii a ko gataga tsééa máám Nqarim dim moengele ba hàà qàea te koe téé, ²⁴a ba a máá: “Táá q'ád guu, Pauloè. **Roma ne dim x'aigam** Kaesaram cookg'ai koe tsi gha tééa mááse. Bòd, Nqari ba wèè xu ēe tsi ko tshàa ba tchoaba cgoa xu, Gam di cgómkuan ka kg'òèa xu kgoara hāa, témé. ²⁵Ke xao khòè xaoè, ghùì tcáo, Nqarim koer tcoman úúa hāa ke, ēer ma bìrfèa khamaga i gha ii sa. ²⁶Gatà i ii igaba méé xae tshàam ka nxāma-nxāmaèam nqòó-coam c'ēem koe xaoa tcāàè,” tam méé.

Skepes x'oo-q'oo

²⁷14 dim ntcúúm ka xae ko qanega Ateria dim tshàam q'oo koe ko ghànèa úúè. Xu skepes di xu nqàri-kg'ao xu nqòó ba xu sao-xg'aea sa ntcúú nqàè ka bóda q'āa. ²⁸Xu kò qàm-q'ooan ko tc'āò-tc'āòm gúú ba tshàn q'oo koe tcāà a bóò i 40 xu mitara xu di qàman úúa. Xòm x'aè qāá q'oo koe xu ko gaia tc'āò-tc'āo, i 30 xu mitara xu di qàm-q'ooan qgóó. ²⁹Nxòá xàbìan koe xae gha xg'áma ntcòsean bèe ka xu ko 4 qanoan skepe sa ko qgóóa tòó kháóa sa koe guu a xòò, a xu a q'uu i gha sa còrè. ³⁰Skepes di xu nqàri-kg'ao xu kò skepes koe ts'ana tcg'oa kg'oana khama xu kò skepe-coa sa tshàn q'oo koe xòò, skepe sa ko qgóóa tòó qanoan xu kò síí skepe sa ko qòòkagus qanos koe guu a xòó témé a. ³¹Nxāaskam kò Paulo ba ncòo-kg'ao xu dim kaia ba hēé naka ncòo-kg'ao xu hēéthēé bìrí a máá: “Khòè xu ncēe xu kò skepes q'oo koe hāa tama ne xao cuiskaga kg'òèa hāa tite,” témé. ³²Xu kò nxāaska ncòo-kg'ao xu skepe-coa sa qgóóa hāa dqùian q'āea qhòm, a guu sis cg'áéa tcāà.

³³Eē i ko qhòase kam kò Paulo ba wèéa xu q'āa-q'āa, tc'òó méé xu sa, a máá: “Ncēea 14 dim cáím me e, xae ko kg'ama bóda mááse ba, a xàbàs cgoa hāa, a cúí gúú ga tc'òó ta ga hāa. ³⁴Gaa domkar ko ncēeska dtcàrà xao o, tc'òó xao gha sa, kg'òèan di qaria ne i gha máà xao o, gaxao ka c'ēem cúím ga ba gaam dim tcúú-c'òòm cúím kaga aaguse cgaeèa hāa tite khama,” témé. ³⁵Gatàm ko mééa xg'ara kam ko péréan sèè, a ba a wèè xu cookg'ai koe Nqari ba qāè-tcaoa máá, a khòá q'aa a, a ba a tshoa-tshoa

a tc'óó. ³⁶Xu kò wèéa xu ga ghùì-ghuin tcáòè, a xu a gaxu igaba tshoa-tshoa a tc'óoan tc'óó. ³⁷Wèéa xae xg'ae-q'ooa kò 276 xae khòè xae e, ã kò skepes koe q'ábà hãa xae. ³⁸Eẽ xu ko tc'óóa tc'ãò ka xu kò skepe sa xu gha subu-subu ka maberean tshàam q'oo koe ncemea tcãà.

³⁹Q'uu i ko ka xu ko nqõò ba táá bòda q'ãa, igaba xu ko tshàam-kg'ám hòè gómán úúa a, ncèè qãèse xu kò ko bódè ne xu gha gaa koe skepe sa tòò ka. ⁴⁰Khama xu kò skepe sa ko tshàn q'oo koe qgóóa tòò qanoan qgóóa ghùì, a xu a gaa x'aè kaga skepe sa ko qòðkagu xu hii xu koe qáèsea hãa xu dqùì xu kgoara, a nxãaska còoka hànám sari ba tc'áám úú-kg'aia xèè koe tchoanà a gómán hànà qgálan koe síí. ⁴¹Igabas kò skepe sa góm-dtcòdan koe xg'ámá tcãàse. I kò skepes di còo-kg'aian nqàè, a táá kòri, i kháóa sa tshàn di qhonèan ka xg'ámámè a khoana tòm-tomse.

⁴²Xu kò ncõo-kg'ao xu ãe qáèèa hãa xu khòè xu cg'õo kg'oana, tshàa ba xu gha b̄ara a síí tcg'oa a ts'ãà khama. ⁴³Igabam kò ncõo-kg'ao xu dim kaia ba, ncèe kò Paulo ba kg'òèkagu kg'oana hãa ba, gaxu ko tc'èes gúús koe cara xu. A ba a birí xu, ãe b̄ara q'ana xu méé xu kg'aika tshàn q'oo koe nxàia tcãà naka xua b̄ara, na gómankg'ai koe síí sa. ⁴⁴Naka xu ãe qaùà hãa xu wèè xu nqaoan hèè naka skepes di qàmàn hēéthēè cgoa síí, témé. Xu kò gataga ma wèéa xu gómankg'ai koe bèea síí.

Paulo ba Maleta koe

28 ¹Eẽ xae ko tshàam ka nxama-nxamaèam nqõóm koe qãèse síí, ka xae ko Maleta me e sa kóm. ²Ne kò gaam nqõóm di ne qãèse qgóó xae e. Tuu i kò ko a gataga qgàisa a khama ne ko c'ee sa dxúúa máá xae e, a wèéa xae ga cg'áè xgàu. ³Paulo ba kò c'ee-tcaruan sãà a c'eean koe tcãà, kas kò dcàu sa c'eean di kùruan ka tcg'òóè a sa a tshàua ba koe q'ámse. ⁴Eẽ ne ko x'ãè-kg'ao ne cg'ao sa bódè, si Paulom tshàu koe ntcãà-ntcãanasea tēè ka ne ko biríku a máá: “Tseegukagam ncèem khòè ba khòè cg'õo-kg'ao me e, tshàam koem qãèse tcg'oara hãa, igaba i Xgàrakuan guu mem kg'òèa hãa tite,” témé. ⁵Igabam kò Paulo ba cg'ao sa c'eean q'oo koe xaoa tcãà, a ba a táá c'èe gúú ga tsàa. ⁶Khòè ne kò tc'èea máá, gãem gha kanam gha qháèse ga cg'áè a x'óó, ta tc'èea. Igaba ãe ne qáòm x'aè ba sèè a qãà mea, a ne a bódè i cúí gúú tshúú ga kúrúse cgae me tama ka ne kò tc'èea kabi a ne a máá, nqári me e, témé.

⁷C'èem x'áè ba kò gaa koe cúúse hànà, Pubilio ta ko ma tciièm khòèm di ba, gaam tshàam ka nxama-nxamaèam nqõóm dim x'aiga ba. Ncèe kò x'áèa ba koe qãèse hààkagu xae e ba, a kò nqoana cáman qãèse qgóó xae e. ⁸Pubiliom ka xòè ba kòò tsàa a kgàrom koe xòe. Cg'òà ba hèè naka c'áòan úúam q'oo ba hēéthēém kò ko tsàa. Me kò Paulo ba síí cgae me, a ba a còrè, a ba a gam koe tshàua ba tòò, a kúrú mem qãè. ⁹Ncèe gúúan kúrúsea qãá q'oo koe ne kò èem nqõóm di ne khòè ne tcìia kò hãa ne wèéa ne hàà, a ne a kò gataga thèè hàà kg'òèkaguè. ¹⁰Káí zi aba zi ne kò

máà xae e, a ne a kò ěe xae ko xgoaba ka wèé gúùan ěe ko qaase máà xae e.

Paulo ba ko Roma koe hàà

¹¹Nqoana nxoean qāá q'oo koe xae ko Alekesanteria dis skepes cgoa xgoaba, ncěe ko gaam nqōóm koe saolan nqáékagua hāa sa, a ko tcúúa sa koe 'Hò-hore tsara nqári tsara' ta ma góásea sa. ¹²Sirakuse koe xae ko hàà tcāà a xae a gaa koe nqoana cáman hāa. ¹³Gaa koe guus ka xae kò gaia xgoaba a xae a Regume koe sí tcāà. Me kò q'uu dim cáma ka tc'āá ba tshoa-tshoa a dtcěè xòè koe guu a tc'āá. Xae kò cáma dim cáma ka Puteoli dim x'áé-dxoom koe hàà. ¹⁴Gaa koe xae kò dtcòm-kg'ao xu c'ěe xu cgoa xg'ae, xu ko dtcàrà xae e, 7 cáman xae gha gaxu cgoa hěé sa. Xae kò nxāaska Roma koe sí tcāà. ¹⁵Xu kò dtcòm-kg'ao xu ěe xu ko sixae ka kóm kaga hàà, c'ěe xua kò Apiom di x'amágu qgái hěé naka 'Nqoana nquuan cg'áèan di' **ta ko ma tciìem qgái ba** hěéthěé khama noose nqúu ka guu a hàà, xg'ae cgoa xae e xu gha ka. Paulom ko bóò xu kam kò Nqari ba qāè-tcaoa máá, a ba a ghui-ghui tcáòè.

Paulo ba ko Roma koe xgae-xgae

¹⁶Eě xae ko Roma koe hàà kam ko Paulo ba cúsem gha hěé sa kgoara mááè, ncōo-kg'aom q'óé me gham cgoa.

¹⁷Paulo ba ko nqoana cáman qāá q'oo koe Juta di xu tc'āà-cookg'ai xu x'áé-dxoom di xu xg'aes koe tciia óá, a ba a kò ěe xu hààra xg'aea ka bírí xu a máá: "Tíí kíí ga xaoè, qanegar cúí gúú ga kúrú tama gaxae di ne khòè ne ka, gaxae ka tsgōosea ne di kg'òðan igaba gar tsáá hāa tama, igabar kò Jerusalema koe guu a tcg'òðèa, a kò Roma xu tshàu q'oo koe tcāàè. ¹⁸Těè tea xu ko xg'ara ka xu ko **Roma xu** kgoara te kg'oana, cúí chibi gar kò úú tama x'oos di xgàrakuan kg'anoa a khama. ¹⁹Eě xu ko Juta xu xgui kar kò Kaesaram koe tchōè sa úúan ka cúí qaà mááèa. Khòè ne tiri ner gha ma chibi-chibi sa ko káà si i igaba. ²⁰Gaa gúúan domkagar kò dtcàrà máásea, bóò xao or gha sa, a ra a gataga chóa cgoa xao o. Iseraele ta di nqòðan domkar táúan ncěe cgoa qáèèa," tam méé.

²¹Xu xoa me a máá: "Tsáá ka ko kg'ui tcgāyan xae qane cgoa ga hòò tama Jutea koe guua a. Xu sixae ka c'ěea xu, gaa koe ko guu a ncěe koe hàà xua tsáá ka cg'áè gúú ga xàà tama, kana kg'ui ta ga hāa. ²²Igaba xae ko tsáá koe kóm sa tc'ěe, nta tsi ko tsáá ma bóò sa, wèé qgái koe ne khòè ne ncěes xg'ae sa ma x'óea sa xae q'ana khama," ta xu méé.

²³Xu kò c'ěem cáma ba tòò Paulom cgoa xu gha xg'ae ba, ka xu ko kái a ěem ko Paulo hěé koe hàà. Me kò ntcúúkg'ai cgoa koe guu a kg'ui cgoa xu i sí dqòà. A ba a Nqarim di x'aian ka nxàea tseegukagu, a ko Jesom ka kg'uia tàà xu kg'oana, Moshem di x'áèan koe hěé, naka porofiti xu di Tcgāyan koe hěéthěé guu a. ²⁴Xu kò c'ěea xu kg'uia ba dtcòm, xu c'ěe

xu táá dtcòm m. ²⁵Xu ko ntcoeku cgoaku, a gataga qõòà q'aa. Paulom ko ncēm kg'uim còo di ba kg'uia xg'ara, a ko máá: “Tcom-tcomsam Tc'ēe ba gaxao ka tsgõose ga xu koe tseeguan kg'uia, ēem kò ko porofitim Isaiam koe guu a ko kg'ui ka a ko máá:

²⁶ ‘Khòè ne ncēe ne koe qõò naka sí máá:

‘Kóm tu gha igaba tu kóma q'āa tite,
a tu a gha bóò,
igaba tu cuiskaga bóòà q'ana hāa tite.

²⁷ Ncēe ne khòè ne di tcáòà nea x'óòà khama,

ne ko tshúù-xamse tceea ne cgoa kóm,
a ne a tcgáíá ne tcēekg'ama,
táá ne gha tcgáíá ne cgoa bóò ka,
a gataga táá tceea ne cgoa kóm ka,
a ne a gha táá tcáòà ne cgoa kóma q'āa ka,
a ne a gha táá Tí koe k̄bise ka,
Ra gha táá q̄è-q̄è ne ka,'

ta i ma góáèa.'

²⁸ “Khama ra ko tc'ēe, q'āa tu gha, Nqarim di kgoarakua nea tāá zi qhàò zi di ne koe tsééa úúèa sa, ne gha komsana a,” tam méé. ²⁹ [Ncēetam ko mééa xg'ara ka xu ko Juta xu xgoaba a qõò, kái kg'uiian úú cgoakuase xg'aekua xu koe.]

³⁰ Me kò Paulo ba cáǎm kurian x'āè, ēem kò cgóbèa hāam nquum koe, a ba a gataga wèè ne ēe ko dàra me ne q̄èse hààkagu. ³¹ A ba a kò Nqarim di x'aian ka xгаа-xгаа, a ko X'aigam Jeso Krestem ka xгаа-xгаа, kaisase kgoarasease, i kò cúí khòè ga xgáè-kg'am me tama.

ROMA NE

Paulom dis tcgāya sa

Roma ne koe

Téé-cookg'ai sa

Paulo ba kò ncées tcgāya sa Roma di ne dtcòm-k'ao ne góá máá, Roma dis kereke sam kò dàra kg'oana khama. Gam dis tc'ée sa kò dtcòm-k'ao ne cgoa sí gaa koe cg'árése hāa, a nxāwa còoka qòd si i.

Dtcòm-k'ao nem ko qāèse bìrí, dtcòm-k'ao ba ko dùús koe dtcòm sa, naka dtcòm ko wèé cáman di kg'òèan koe dùú sa nxàe sa.

Paulo ba ko 1:17 koe góá, tcgāyas ko nxàe gúuan ka: Baebele sa ko nxàea tcg'òó, Nqari ba ko ntama ma khòè ne Gam ka tchànokagu sa: dtcòm koe guu a, “gaas di tshoa-tshoasean koe guu a sí gaa di chòd-q'ooan koe tééan koe.”

Me ko nxāaska Paulo ba 1-3 di xu tcee xu koe x'áí, wèé ne khòè ne (Juta ne hēé naka tǎá zi qhàd zi di ne hēéthēéa) cg'ǎèan di qarian dòm q'oo koe hāa, ke méé ne Nqarim cgoa xg'ae-xg'aese sa. Jeso Krestem koe dtcòmān koe cúí ne ko khòè ne guu a Nqarim koe tchànokaguè (3:22).

Dtcòm-k'ao ne ko Krestem koe guu a Nqarim koe tòókuan hòd (5:1), naka kǎbas kg'òè sa hēéthēé e (6 dim tceem koe). Nqarim dim Tc'ée ba ko dtcòm-k'ao ba kgoara, x'ǎèan di qarian koe hēé, cg'ǎèan koe hēé naka x'oos koe hēéthēé e (7-8 di tsara tcee tsara koe).

Me ko nxāaska Paulo góá, nta ne kò ma Juta ne hēé naka qhàd zi di ne hēéthēé ma Nqarim ko ma nqòóm di ne khòè ne ma tc'èea máás koe ma tcāa sa (9-11).

Còd dis kam ko Paulo ba dtcòm-k'ao ne gha ma kg'òès ka góá, kái-kg'aise c'èe ne khòè ne cgoa tséea xg'aean ka (12-16 di xu tcee xu koe).

Qaa-qaasa kg'uaia ne:

- dtcòm sa (1:16, 17; 5:1)
- tchànokagu (5:1)

- q'anokagu (6:22)
- cgàa ba - Tc'ée ba (8:5-9)

Tcgāyas q'oo koe hāna zi:

- Téé-cookg'ai sa hēé naka tc'ée-kg'ám zi hēéthéé e (1:1-17)
- Kgoarasean koe ko qaase sa (1:18–3:20)
- Nqarim dim dàòm kgoarasean di ba (3:21–4:25)
- Kābas kg'ōè sa Krestem koe (5:1–8:39)
- Nqarim dis tc'ée sa Iseraele koe hēé naka qhàò zi di ne koe hēéthéé e (9:1–11:36)
- Dtcòm-kg'ao ne ko ma tséé sa (12:1–15:13)
- Chòò-q'oo sa hēé naka tsgámku zi hēéthéé e (15:14–16:27)

Téé-cookg'ai sa (1:1-17)

Tsgámkaguku zi

1 ¹Paulo ra a, Jeso Krestem dir qāà ra, ncēe x'áè úú-kg'ao^a bar gha ii ka tciièa hāa ra, a ra a Nqarim di qāè tchōàn dise nxará tég'óò a cúia tòóèa. ²**Nqari ba** kò nxāakamaga Gam di xu porofiti xu koe guu a **ncēe qāè tchōàn** nqòòkagu taà hāa, Tcom-tcomsa zi Tcgāya zi **Nqarim di zi** koe, ³ncēe ko Gam dim Cóám ka kg'ui i, ncēe kò khòèan dis iis koe Dafitem ka tsgōose-coa ii ba, ⁴a kò ēem kò x'ooan koe tēe ka Tcom-tcomsam Tc'ēem koe guu a qarian cgoa x'áfèa ba, Nqarim dim Cóám ii sa - gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba. ⁵Ncēe xae kò Gam koe guu a cgómkuan hēé naka x'áè úú-kg'ao xae gha ii sa hēéthéé hòò ba, nxāasega xae gha wèé ne khòè ne qhàò zi di ne Gam di cg'òèan domka tciaa óá, ne gha nxāasega dtcòm̄s koe guua komsanan úú ka. ⁶Tu gatu thēé gane ka c'ēe tu u, Jeso Krestem di iise tciièa hāa tu.

⁷Wèéa tu ēe Roma koe hāna tu ncēe Nqarim ka ncām̄mèa hāa, a hàà tu gha tcom-tcomsa ii ka tciièa hāa tu kar ko máá:

Nqarim gatá ka Xòò ba hēé naka X'aigam Jeso Kreste ba hēéthéé tsara koe guua hāa cgómkuan hēé naka tòókuan hēéthéé méé i gatu cgoa hāa, témé.

Paulo ba Roma koe dàran xgónèa

⁸Tc'āà dis kar ko Jeso Krestem koe guu a gatu wèé tu domka tirim Nqari ba qāè-tcoa máá, gatu dis dtcòm̄ sa ko wèém nqōóm koe nxàèè khama. ⁹Nqarim, ncēer ko wèé tcáóa te cgoa Cóásem di qāè tchōàn xгаа-xgaan koe tsééa máá ba tirim tééa-máá-kg'ao Me e, xòm̄ x'aèser ko

a 1:1 x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

tc'êe-tc'êese tu u di ba. ¹⁰Tiri còrèan koer ko wèe x'aè ka dtcàrà, còo dis ka i gha, Nqarim kò ncàma hãa ne, dàdan xgobekg'amsea máá te, ra síf cgae tu u sa. ¹¹Bòda tur xgònèa hãa khama, nxãasegar gha c'êes máàkus Tcom-tcomsam Tc'êem di sa máà tu u, tu gha qari-qariè ka. ¹²Méer ko saa, tíí hêé naka gatu hêéthêé ta ga korèku si i, ncêe ta gatá wèéa ta úúa hãa dtcòmman cgoa, gatu hêé naka tíí ga ra hêéthêé e.

¹³Tíí qõe ga tuè, q'ãa tu gha sar ko tc'êe, kái q'oro ra ko hàà cgaea tu bìrísea hãa, nxãasegar gha hàà gatu koe ga thêé tc'áróan kúrú ka, ncêer ma táá zi qhàò zi di ne c'êe ne koe hêéa khamaga ma; igabagar ncêes noosega xgáèa tòòèa. ¹⁴Kúrú méer gas tséés kaia sar úúa hãa, Gerika ne koe hêé naka Gerika tama ne koe ga hêéthêé e, èe tc'èega ne koe hêé naka èe kàà tc'êe ne koe ga hêéthêé e. ¹⁵Gaa domkar ko kaisase tc'êe, gatu èe Roma koe hàna tu koer gha gataga thêé qãe tchòàn xгаа-xгаа sa.

Qãe tchòàn di qaria ne

¹⁶Qãe tchòàn domkar sau-cgaekaguè tama, Nqarim di qari i khama, èe ko dtcòm wèém gha kgoarase di i, tc'àà dis ka Juta ne koe, naka gataga Gerika ne koe hêéthêé e. ¹⁷Nqarim di tchànoa ne ko dtcòmms koe guu a qãe tchòàn koe x'áfè khama, gaas di tshoa-tshoasean koe guu a síf gaas di chòò-q'ooan koe tééan koe, ncêe i ma góásea a ko máá: “Èè tchàno ii ba gha dtcòmms koe guu a kg'òè,” témèè khamaga ma.

Kgoarasean koe ko qaase sa (1:18–3:20)

Wèém khòè ba cg'uri-kg'ao me e

¹⁸Nqarim di xgòà ne ko nqarikg'ai koe guu a wèés èe Nqari-tcáo tama sa hêé naka khòèan di cg'lãè tcáoan koe hêéthêé x'áfè khama, ncêe ko gaan di cg'lãè cauan cgoa tseeguan náà ntcòò o. ¹⁹Ncêe Nqarim ka ga q'ãaè sa ne x'áfèa hãa khama, Nqari ba x'áfè ne sia hãa domka. ²⁰Chòò tama qarian Nqarim di hêé naka Gam di ii-q'ooan hêéthêé ncêe hòdse tama, nea kò nqòóm tshoa-tshoase koe guu a èem Nqari ba kúrú hãa gúúan koe ga bòda q'ãase a ko x'áfèe, nxãasega ne gha khòè ne táá máá, c'úúa ne kò hãa, témé ka. ²¹Eèta ne ma Nqari ba q'ana hãa igaba ne Nqarim iise dqòm Me tama, kana qãe-tcaoa máá Me tama khama, igaba i gane di tc'êe-kg'lámán kàà hùis gúú sa kúrú, i gane di tcáoan ncêe kàà tc'êe e ntcúú-ntcuuèa hãa. ²²Eèta ne ko máá, tc'èega ne e, témé, igaba ne kò kaàn tc'êe, ²³a ne a kò chòò tamam Nqari ba ne gha dqòm kámá ka, chòòko khòèan di zi sere-sere zi hêé, tsaràn di zi hêé, naka kg'oo-coan di zi hêé naka ncãa-kg'aman cgoa ko caate kg'oo-coan di zi hêéthêé dqòm.

²⁴Gaa domkam kò Nqari ba cg'lãè zi gúú zi tcáoa ne ko tc'êe zi guua máá ne, ne kò cg'áé-q'ooa ne koe sau-sauga zi gúú zi kúrú cgaeku.

²⁵Nqarim di tseeguan ne kò tshúù-ntcōan kúrú, a ne a kò xommèa hãa zi gúù zi dqòm a tsééa máá zi, Kúrú-kg'ao ba ne gha dqòm khama ii x'aè ka - ncèe ko chōò tamase dqòmme ba! Amen.

²⁶Ncèes gúùs domkam kò Nqari ba tcáóa ne koe ne ko qaa zi gúù zi sau-sauga zi máà ne. Zi kò gane di zi khòè zi gazi khama ma dxàe zi khóè zi cgoa séèkuan kúrú. ²⁷Gatà iim dàòm kaga xu kò khòè xu théé khòè zi cgoa séèkuan kúrú guu, a xu a gaxu khama ma kg'ád-khoe xu cgoa séèku di tc'èean ka tcààè. A kò gaxu khama ma kg'ád-khoe xu cgoa sau-sauga tsééan kúrú, a kò gaxu di cg'àè tsééan koe guu a xgàrasean óága cgaese.

²⁸Ncèe ne khòè ne kò Nqarim q'ãa cgoa tchōà úú tama, khamam kò cg'àè tc'èean guua máá ne, ne kúrúè ta ga kò hãa zi gúù zi kúrú. ²⁹Wèé zi cau zi cg'àè zi ka ne kò cg'oè cgaèè, cg'àèan hëé, cèèan hëé naka cg'àè tc'èean ka hëéthhëé e. Wèés ncóó sa cg'oè cgae nea, naka cg'òo sa hëé, kómku tama sa hëé, kàaku sa hëé naka cg'àè tcáó sa hëéthhëé e. C'amku-kg'ao ne e, ³⁰ncōiku-kg'aoan hëé, Nqarim di ne hòre-kg'ao ne hëé, dxàesere ne hëé, bóòseko ne hëé, dqòmseko ne hëé, cg'àè zi gúù zi di ne kúrú-kg'ao ne hëé, gane di xòðan ntcoea hãa ne hëéthhëé e. ³¹Káà tc'èe ne e, a tcom-tcomsa tama, a gane ka c'èe ne ncàm tama, a ne a thòò-xama-máákuan úú tama. ³²Eèta ne ma tchàno x'áèan Nqarim di q'ana hãa, èe zi gúù zi ko kúrú khòèa nea x'oos ka kg'anoèa di i, igaba ne ncèe zi gúù zi cúí zi kúrú tama, a ko gataga théé èe ko kúrú zi ne cgoa qàè-tcao.

Nqarim di xgàrakua nea tchàno o

2 ¹Gaa domkaga tsi gha méé gúùa káà a, tsáá ncèe c'èe khòèan ko xgàra tsi, díí tsia ga igaba. Eè tsi ko ma c'èe khòèan xgàra khamaga tsi ko ma xgàrase, tsáá èe ko c'èe khòèan xgàra tsia ko gaan ko hëé khamaga hëé khama. ²Ta q'ana hãa, Nqarim di xgàrakua ne èe ko ncèe zi gúù zi kúrú ne koe tchàno o sa. ³Khama tsáá, ncèe kg'ama khòè ii tsi, nxãa tsi kò ko ncèe zi gúù zi ko kúrú khòèan xgàra, a tsi a ko tsáá ga tsi théé gataga kúrú zi, ne tsi gáé tc'èea máá, Nqarim di xgàrakuan tsi gha nxàragu, ta tc'èea? ⁴Kana tsia ko Gam di qàèan hëé, naka Gam di qgóósean hëé naka Gam di qád tcáóan hëéthhëé dis qguù sa tana? A c'úúa tsia Nqarim di qàèa ne ko chìbian koe tcóósean koe úú tsi sa? ⁵Igaba tsari qari tcúúan hëé naka tcóóse tamas tcáós tsari sa hëéthhëé domka tsi ko Nqarim di xgòàn xg'ae-xg'ae cgaese, Nqarim di xgòàn dim cáám ka, ncèe i gha Gam di xgàrakuan tchàno hàà x'áíse ba. ⁶**Nqari** ba gha wèém khòè ba èem ma tsééa hãa khamaga ma kabia máá: ⁷Gane èe qàèan kúrú koe qád tcáóa hãa ne, a ko gatà hëéan ka **Nqarim koe** dqòmkuan hëé, naka tcomkuan hëé, naka èe kaà tama sa hëéthhëé qaa, nem gha Nqari ba chōò tamas kg'òè sa máá. ⁸Igaba gane èe ko xaù, a tseeguan xùri tama, igaba ko cg'àèan xùri ne koe i gha **Nqarim di** xg'àiàn hëé naka xgòàn hëéthhëé hãa. ⁹Xgàrase sa hëé naka qóm zi hëéthhëéa gha wèém khòèm

ēe ko cg'āèan kúrúm koe hāa: kg'aika Juta ne koe, naka gataga qhàò zi di ne koe hēéthēé e. ¹⁰Igaba i gha dqòmkuane hēé, naka tcomkuan hēé, naka tòókuan hēéthēé wèém khòèm ēe ko qāèan kúrúm koe hāa: kg'aika Juta ne koe, naka gataga qhàò zi di ne koe hēéthēé e. ¹¹Nqari ba tākase khòèan qgóó tama khama.

¹²**Qhàò zi di** nea x'áèan dòm q'oo koe hāa tama, a ne a gha chibian kúrú a x'áèan dòm q'oo koe hāa tamase ga kaàkaguè; ne **Juta ne** x'áèan dòm q'oo koe hāa, a ko chibian kúrú, a ne a gha x'áèan ka xgàràè. ¹³Eē ko x'áèan kóm nea Nqarim cookg'ai koe tchàno ne iise bóòè tama khama, igaba ēe ko x'áèan ko méé sa kúrú ne ko tchàno ne iise bóòè. ¹⁴Tāá zi qhàò zi di nea **Moshem di** x'áèan úú tama, igaba ncēè ēe ne kòò tcáóa ne q'oo koe ne q'ana hāa sa kúrú nes nxāa sa **Moshem di** x'áèan koe ko qaases ga si i, a ne a gane ka x'áèan úú hāa, ēeta ne ma **Moshem di** x'áèan úú tama igabaga. ¹⁵Gane di qgóóse-kg'áman koe i ko x'áise, ēe ko x'áèan koe qaase sa tcáóa ne q'oo koe góásea hāa sa. Gataga ne tc'ēe-kg'áman úú hāa ncēè ko ēe qāè iis ka hēé naka ēe qāè tamasa ka hēéthēé bírì ne e. Si ko ncēè sa x'áèa nea tcáóa ne q'oo koe hàna sa nxàea tseegukagu. Gaa kaga i ko gane di tc'ēean c'ēe x'aè ka chibi-chibi ne, a c'ēe x'aè ka kúrú ne ne kg'uiua mááse. ¹⁶**Ncēè xgàrakua ne gha hàà kúrúse**, Nqarim ko hàà khòèan di zi tséé zi chómsea zi Jeso Krestem koe guu a xgàram cámi ka, ēer ko ma qāè tchòàn koe ma xgaa-xgaa khamaga ma.

Juta ne hēé naka Moshem di x'áèan hēéthēé e

¹⁷Igaba tsáá, ncēè Juta ka ko tciise tsi, a x'áèan koe dtcāàsea hāa tsi, a ko Nqarim cgoa dqòmse tsi, ¹⁸tsáá ēem **Nqari ba** tc'ēea hāa sa q'ana tsi, a ko ēe cgáé ii zi bóòea tcg'òò tsi, **Moshem di** x'áèan koe tsi xgaa-xgaase zia hāa khama, ¹⁹tsáá ēe káà tcgáí ne khòè ne ko qgóó-hiì tsi, naka ēe ntcúú q'oo koe hàna ne di tsi x'áà tsi di tcoman úú hāa tsi, ²⁰tsáá ēe káà tc'ēe ne di tsi tchàno-tchano-kg'ao tsi, naka ēe cg'áré ne di tsi xgaa-xgaa-kg'ao tsi, (q'āan di tc'ēean hēé, naka tseeguan hēéthēé tsi x'áèan koe úú hāa domka). ²¹Kháé nxāaska tsáá ncēè c'ēe ne ko xgaa-xgaa tsi, te tsi koáé tsáá xgaa-xgaase? Tsáá ēe ts'āàn méé i guuès ka ko xgaa-xgaa tsi, nxāa tsia gáé ko ts'āà? ²²Tsáá ēe ko máá, khòè ne méé ne táá cg'áràn kúrú témé tsi, nxāa tsia gáé ko cg'áràn kúrú? Tsáá ēe kúrú mááseèa hāa nqárian ko xguì tsi, nxāa tsia gáé ko tempelean koe tcāa a ts'āà? ²³Tsáá ēe Nqarim di x'áèan tsi úú hāa sa ko dqòmse tsi, Nqari ba tsia ko sau-cgaekagu Gam di x'áèan ko méé sa kúrú taman ka? ²⁴Ncēè i ma góásea hāa khama a ko máá: “Gatu domka i ko Nqarim di cg'òèan táá zi qhàò zi di ne ka cg'uri-cg'uriè,” témèè khama.

²⁵Ncēè x'áèan tsi kòò komsana nes tsaris q'āe nqāa-qgai khòèè sa cgáé si i; igaba ncēè x'áèan tsi kòò tsāa nes nxāaska tsaris q'āe nqāa-qgai

khòè sa gaas tama si i. ²⁶Ncèè ãe q'ãe nqãa-qgai khòè tama ne kò ko x'àèan ko qaa sa qgóóa qari, ne ne gáé ãe q'ãe nqãa-qgai khòèa ne khama ma bóðè tite? ²⁷Tsáá ãe góá tòòèa x'àèan úúa hãa a q'ãe nqãa-qgai khòèa hãa tsi, igabaga ko x'àèan khóá tsia gha chibi-chibi a xgàraè, ãe tc'áróa ne koe q'ãe nqãa-qgai khòèè tama igaba ko x'àèan komsana ne ka. ²⁸Khòè ba tc'áróa ba koem kò ***q'ãe nqãa-qgai khòèa hãa ne cúíga tseegu dim*** Jutam tama me e, si gataga tseegu dis q'ãe nqãa-qgai khòèè sa tchàa di kana tc'áróm koe ko kúrúès tama si i. ²⁹Igaba tseegu dim Juta ba ãe q'oo za Juta ii me e, si q'ãe nqãa-qgai khòèè sa ko tcáós koe kúrúè, Tc'ëem ka, góá tòòèa hãa x'àèan ka tamase. Eèta iim khòè ba khòèan kam gha dqòmè sa kg'ano tama, igabam Nqarim kam gha dqòmè sa kg'anoa.

3 ¹Kháé nxãaska dùútsa cgáé sa hàna, Juta tsi kò ii ne? Kana i ko q'ãe nqãa-qgai khòèèan dùú sa hùì? ²Wèé zi xòè zi koe ga i kaisase cgáé e! Tc'áà dis ka ne Juta ne Nqarim di kg'uiian máàèa hãa khama.

³Igaba kháé, ncèè c'ëe-kg'áía ne kò xg'ao tcom-tcomsa tama ne i ga kò nta ii? Gane dis tcom-tcomsa tama sa gha Nqarim dis tcom-tcomsa sa kaàkagu? ⁴Nxãas tama si i! Ncèe sa méés q'ãase: Nqari ba méém tseegu ii, nakam wèém khòè ba tshúù-ntcôa-kg'ao ba ii. Ncèe i ma góàèa a ko máá:

“Nxãasega Tsi gha ***Tsáá Nqari Tsi***

Tsari kg'uiian koe guu a tchàno Tsi iise bóðè ka,

a gha Tàà-kg'ao ba ii,

ëe Tsi kòò ***qhàis koe*** xgàra ne,”

témèè khama.

⁵Igaba ncèè gatá di tchàno taman kòò Nqarim di tchànoan x'áí, ne ta gha dùú sa méé? Méé ta gha a máá, Nqari ba qãèse hëé tama, gatá koe xgòàn ka? témé. (Khòèan ga méé khamar ko méé.) ⁶Nxãas tama si i!

Nqarim kò tchàno tama ne ba gha nta hëés ka nqóó ba xgàra?

⁷Igaba i ga ***c'ëe khòèan máá***: “Tiri tshúù-ntcôan kòò Nqarim di tseeguan càù a kaisa dqòmkuian máà Me ne, ra ko dùús domka qanega chibi-kg'aom khama ma bóðèa máá?” témé. ⁸Kháé nxãaska ta ko dùús domka máá: “Hàà naka ta cg'ãè gúùan kúrú, naka i gha nxãasega qãè gúùan hàà,” témé tama? C'ëe ne ncèe ko chibi-chibi ta a, a ko máá, ta ko méé ga a témé ne khama. Eè ne ii khamaga ne gha ma xgàraè, si gha ãe sa tchàno si i.

Cúí khòè ga tchàno tama

⁹Kháé ta gha nxãaska dùú sa nxàè? ***Sita Juta ta*** gáé cgáé taà? Cg'arés kaga i gatà ii tama! Ncìisegar x'áía hãa, Juta ne hëé naka qhàò zi di ne hëéthëéa cúíta ga ma chibian dòmm q'oo koe hãa sa. ¹⁰Ncèe i ma góàèa khama a ko máá:

- “Cúí khòè ga kàà a, tchàno o.
¹¹ Cúí khòè ga kàà a, kóma ko q'ãa a,
 i cúí khòè ga kàà a, Nqari ba ko qaa a.
¹² Wèéa ne ga **Nqari ba** q'aumana hãa,
 a ne a wèéa ne ga kàà hùì ne e,
 wèéa ne ga.
 Cúím qàè tsééan ko kúrúm ga ba kàà me e.”
¹³ “Gane di dòma nea
 xgobekg'amsea zi tc'ám zi khama ii,
 i ko gane di tãman qàè-qaeku sa kúrú.”
 “I cg'aoan di dqàèan kg'ámá ne koe hãa.”
¹⁴ “Gane di kg'ámá nea cg'úkuan hëé
 naka xgòàn hëéthëé ka cg'oèa hãa.”
¹⁵ “Gane di nqàrèa ne c'áðan ntcãagu ka qháé e.
¹⁶ Eë ne nqáéa hãam dàòm koes kòbe sa hëé
 nakas cg'ãa-cg'anakagu sa hëéthëé hàna,
¹⁷ ne tòðkuan dim dàò ba c'úua.”
¹⁸ “Tcgáí q'ooa ne koe i Nqarim q'ádò ga kàà a.”
¹⁹ Ta q'ana hãa, wèés gúùs èe i ko x'áèan nxàe sa, i ko èe x'áèan dòm
 q'oo koe hàna ne cgoa nxàe sa, nxãasegas gha wèés kg'ám sa nqookaguè,
 me gha wèém nqòò ba Nqarim koe xòara mááse ka. ²⁰ Gaa domkam
Nqarim cookg'ai koe cúím khòèm ga ba x'áèan komsanan ka, tchànóm
 iise bóðèa hãa tite; x'áèan koe ta ko guu a chìbian ka q'ãa khama.

Nqarim dim dàòm kgoarasean di ba (3:21–4:25)

Dtcòmàn koe guua hãa tchànoa ne

²¹ Igaba i ncéeska x'áèan koe guu tama, a Nqarim koe guua tchànoan x'áísea hãa, gatà i ko ma x'áèan hëé naka porofiti xu hëéthëé ma gaan ka nxàea tseegukagu igaba. ²² Ncëe tchànoa ne Nqarim koe guua, Jeso Krestem koe dtcòmàn ka, wèé ne èe ko dtcòm ne di iise. Cúí q'aa-q'oo ga kàà a khama, ²³ wèéa ne ga chìbian kúrúa hãa, a Nqarim di x'áàn tcàoa hãa domka, ²⁴ a ne a ko Gam di cgómkuan domka tchàno ne iise bóðè, Jeso Krestem koe hàna kgoarakuan koe guu a, si ncëe sa kg'amaga dis máàku si i. ²⁵ Ncëem kò Nqari ba qhàea-máákus iise tcg'òò ba, nxãasega ta gha Gam koe dtcòmàn ka, Gam di c'áðan koe guu a gatá di chìbian qgóóa máàè ka. Ncëe sa kòò Nqarim di tchànoan x'áí, kg'aia kò kúrúsea hãa chìbian nem kò kg'ama bóða guu di i. ²⁶ Ncëe sam kò Gam di qád tcáðan koe guu a kúrú, Gam di tchànoa nem gha nxãasega ncëem x'aèm koe x'áí ka. Gataga i ko thëé x'áí, Gabá tchàno Me e sa, èe ko Jesom koe dtcòm ba tchànóm iise bóðan ka.

²⁷Kháé ta gha nxāaska dùús cgoa dqòmse? Gúú cgoa tama a! Dùús domka? X'áèan ko méé sa kúrú domkaà? Nxāan tama a, igaba dtcòman domka a. ²⁸Khòè ba ko dtcòmš koe guu a tchànóm iise bóòè sa ta q'ana hāa khama, x'áèan ko méé sa kúrús ka tamase. ²⁹Ka ba gáé Nqari ba Juta ne cúí ne di baa, a tǎá zi qhàò zi dim tama baa thēé? Tǎá zi qhàò zi di Me e gataga thēé, ³⁰Nqari ba cúí Me e khama, a gha ēe q'ǎe nqāa-qgai khòòèa hāa ne gane di dtcòman koe guu a tchàno ne iise bóòè, a gha gataga thēé ēe q'ǎe nqāa-qgai khòòè tama ne gane di dtcòman koe guu a tchàno ne iise bóòè. ³¹Ka sa ko nxāa sa nxāaska máá, dtcòman domka ta ko x'áèan aagu, témé? Nxāas tama si i! Igaba ta ko x'áèan qgóóa qari.

Abrahamam dis x'ái sa

4 ¹Dùú sa ta gha kháé nxāaska Abrahamam ka nxàe, khòèan dis iis koe kg'aika dim xòm gatá di ba. Dùú sa kò kúrúse cgae me? ²Ncēè Abrahamam kò ēem kúrúa hāa zi tséé zi domka tchànóm iise bóòèa hāa, nem ga kò dqòmse cgoam ko sa úúa hāa, igaba Nqarim cookg'ai koe tamase. ³**Nqarim dis** Tcgāya sa ko máá: “Abrahama ba kò Nqarim koe dtcòm, a ba a kò gam dis dtcòmš koe guu a tchànóm iise bóòè,” témé khama. ⁴Tséé-kg'aom kò tsééa hāa nem gam di surutan máàkus iise máàè tama, igabam ko ēem tséé-kg'am hāa sa suruta-kg'ammè. ⁵Igaba ēe tséé tama, a Nqarim koe tcoman úúa hāa ba, Nqarim ncēe ēe Nqari-tcáo tama ba ko tchàno iise bóòè ba, nxāam di dtcòma nea ko Nqarim ka tchàno iise bóòè. ⁶Ncēem kò gataga Dafite ma khòèm di ts'ee/kg'aian ma nxàe khamaga ma; khòèm ncēe kò Nqarim ka tchànóm iise bóòè ba, gam di zi tséé zi bóòè ka oose, a ko máá:

⁷“Ts'ee-ts'ee/kg'aièa nea
gane ēe gane di tsééan cg'ǎe ko qgóóa máàè ne,
ncēe gane di chìbian ko qàbi-kg'aièe ne!

⁸Ts'ee-ts'ee/kg'aièa baa
khòèm ēe gam di chìbia nem
Nqari ba tcee cgae me tite ba,”

tam méé.

⁹Ncēes ts'ee-ts'ee/kg'aiku sa gáé q'ǎe nqāa-qgai khòòèa ne dis cúí saà, kana saa thēé q'ǎe nqāa-qgai khòòè tama ne di saa? Ncēeta ta ko méé a ko máá: “Abrahama ba kò gam dis dtcòmš domka tchànóm iise bóòè,” témé ka. ¹⁰Nta iis téé-q'ooos koe ba kò tchànóm iise bóòè? Eēm kò q'ǎe nqāa-qgai khòòè qǎá q'oo koea kò ii, kana ēem ko q'ǎe nqāa-qgai khòòè cookg'ai koea kò ii? Eēm kò q'ǎe nqāa-qgai khòòè qǎá q'oo koe tama a kò ii, igaba ēem kò q'ǎe nqāa-qgai khòòèa cookg'ai koe e. ¹¹A ba a kò q'ǎe nqāa-qgai khòòèam hāa dis x'áís dtcòman koe guua hāa tchànoan ka ko nxàea tseegukagu sa hòòè, dtcòman ēem kò qanega q'ǎe nqāa-qgai khòòè tama kam kò úúa hāa a. Nxāasegam gha wèè ne ēe ko dtcòm, igaba qanega q'ǎe nqāa-qgai khòòè tama ne dim xòò ba

ii, ne nxāasega tchàno ne iise bódè ka. ¹²A ba a gataga gane ãe q'ãe nqāa-qgai khòèa ne dim xò me e (ãe q'ãe nqāa-qgai khòèa ne cúí ne ka tamase, igaba thée ãe dtcòm̃s dim dàòm koe ko qòd ne, ncēm ko gatá ka xòm̃ Abrahamama ba úúa hāa sa, ãem kò qanega q'ãe nqāa-qgai khòèe tama ka.)

Nqarim dis nqòðkaguku sa ko ãe dtcòm̃a hāa ne ka hòdè

¹³Abrahama ba hée naka gam dis qhàd sa hēéthēea kò nqòm̃ di ne q'òd-kg'ao ne ne gha ii dis nqòðkaguku sa x'àèan domka hòd tama khama, igaba dtcòm̃s koe guua tchànoan domka a. ¹⁴Ncèè **Nqarim** kò ãem ko nqòðkaguas gúú sa ãe ko x'àèan **komsana ne** màà, nes nxāaska dtcòm̃ sa kàà tsée si i khama, si nqòðkaguku sa thée kàà hùí si i. ¹⁵X'àèa ne ko **Nqarim di** xgòan óa khama. Igaba ãe x'àèan kàà a koe, i x'àèan tsaa kàà a.

¹⁶Gaa domkagas nqòðkaguku sa dtcòm̃an koe guua, nxāasegas gha cgóm̃ku dis gúú sa ii ka, a sa a gha wées qhàd **Abrahamam dis** koe qarika téé - x'àèan di ne cúí ne ka tamase, igabaga gane ãe Abrahamam dis dtcòm̃s koe hàna ne koe hēéthēe e, gatá wéea ta dim xòd ba. ¹⁷Ncèe i ma góásea a ko máá: “Káí zi qhàd zi dim xòd bar kúrú tsia hāa,” témèè khama. Nqarim ncēm kò Gam koe dtcòm̃, Nxāam cookg'ai koem **gatá dim xòd me e**, - Nqarim ncèe ãe x'óóa hāa ne ko kg'òèkagu, a kò ãe kg'aiga kàà ii zi gúú zi kúrú zi hāa ba. ¹⁸Nqòda ne kò kàà a, igabam kò Abrahamama nqòðan úúa hāa, a dtcòm̃, a hàà káí zi qhàd zi dim xòd ba kúrú, ãem kò ma bîrîe a máá: “Tsarís qhàd sa gha gatá ii,” témèèa khamaga ma. ¹⁹Eètam kò ma gam dim tc'áró ba cg'āa-cg'anasea hāa sam kò bódè, i kuria ba 100 qàe koe hāa, si Sarah sa gataga thée cóan ábà tite, tchòoa sa ko x'óóa hāa khama, igabam kò gam dis dtcòm̃s koe táá xhōen-tcáo. ²⁰A ba a kò gam dis dtcòm̃ úú tamasa ka Nqarim dis nqòðkagukusa ka táá káise tēese, a táá gam di dtcòm̃an cgoa ntcoeku, igabam kò dtcòm̃an koe qari-qariè, a kò Nqari ba dqòm̃. ²¹A kò kaisa tcoman úúa hāa, Nqari ba qarian úúa, ãem nqòðkagu mea hāa sam gha kúrú di i. ²²Ncèes gúús domkagam kò “dtcòm̃an koe guu a **Nqarim ka** tchànóm iise bódèa hāa.” ²³Me ncēm kg'uim “tchàno iisem bódèa hāa” di ba gaam cúí ba góá tòóa mááè tama, ²⁴igabam gatá di me e thée, gatá ncèe gha Nqarim ka tchàno ta iise bódè ta, ncèe ko Gam koe dtcòm̃ ta, Gaam ncèe Jesom gatá dim X'aiga ba x'ooan koe ghùia hāa ba. ²⁵Ncèe kò gatá di chibian domka x'ooan koe tcāàè ba, a kò x'ooan koe ghùie ba, tchàno iise ta gha bódè ka.

Kābas kg'òè sa Krestem koe (5:1–8:39)

Tòóku sa hée naka qāe-tcao sa hēéthēe e

5 ¹Gaas gúús domkaga a, ncèe ta dtcòm̃an koe guu a tchàno ta iise bódèa hāa a, domka ta Nqarim cgoa tòókuan úúa, gatá dim X'aigam

Jeso Krestem koe guu a, ²Gam koe ta ko guu a dtcòm'an koe kgoarasea hãase Gam di cgòm'kuan ncêe koe tcãà, ncêe ta gaan tc'amkg'ai koe téé-têe e, a ko Nqarim dim x'áàm dis nqòðakagukus koe qãè-tcao o. ³Gaan ka cúí tamase, igaba ta ko gataga thêe xgàrasean ka qãè-tcao, q'ana ta hãa i ko xgàrasean qarika téékagu ta a khama; ⁴Me gha **Nqari ba**, qarika ta kò téé ne cgáé ta iise bóò ta a; ta gha Nqarim kòo cgáé ta iise bóò ta a ne, nqòð sa úúa hãa. ⁵Si nqòð sa sau-cgaekagu ta a tama, Gam di ncàm'kuan cgoam Nqari ba tcáóa ta cg'oèè-cg'oea hãa khama, ncêem máà ta a hãam Tcom-tcomsam Tc'êem ka.

⁶Eê ta ko qanega kg'amka ii kam kò Kreste ba qãem x'aem ka Nqari-tcáó tama ne domka x'óó khama. ⁷Kái-kg'aise i thamka tama, khòem ga tcg'dòse a êe tchàno iim khòem domka x'óó sa, khòem êe **kaisase** qãem ka i ga kúrúse, c'êem khòem ga tcg'dòse a gaam domka x'óó sa. ⁸Igabagam Nqari ba gatá koem úúa ncàm'kuan x'áíá hãa, qanega ta kò chibi-kg'ao ta ii kam Kreste ba x'óóa máá ta a hãa di i.

⁹Khama nxãaska, ncêe ta ncêeska Gam di c'áðan ka tchàno ta iise bóòèa, ka ta gha nta noose Gam koe guu a **Nqarim di** xgòàn koe kgoaraè? ¹⁰Nqarim di ta cg'òo-kg'ao ta a kò ii, igaba ta kò Gam dim Cóám dis x'oos koe guu a Gam cgoa tòóku. Ncêe ta Gam cgoa tòókua hãa ka ta gha nta noose kgoaraè, **Krestem** dis kg'òès ka? ¹¹Ncêes gúús ka cúí tama a, igaba ta ko thêe Nqarim koe qãè-tcao gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe guu a, ncêe ta Gam koe guu a **Nqarim cgoa** tòókuan hòða ba.

**X'oo sa cúím khòem (Adam) koe guua, si kg'òè
sa cúím Khòem (Krestem) koe guua**

¹²Gaa domka i chìbian cúím khòem **Adam** koe guu a nqòóm koe tcana, a i a x'oo sa óágara hãa, si x'oo sa ncêem dàòm ka wèé khòèan koe hààraa, wèé khòèa nea chìbian kúrúá hãa domka. ¹³X'áèan kò tcg'dòòès cookg'ai koe, i kò nqòómkg'ai koe kg'aiga chìbian hàna khama, igaba êe i x'áèan káà a koe i chìbian x'áíse tama. ¹⁴Igabas kò Adam di x'aèan koe guu a síí Moshem di x'aèan koe chòò koe x'oo sa tc'áà-cookg'aia hãa, gane êe chìbian gane di kò Adam di zi tséé zi cg'áè zi khama ii tama ne koe ga igaba, Adam ncêe kò **Krestem** êe gha hààm dis sere-seres khama ii ba.

¹⁵Igabas **Nqarim dis** aba sa **Adam ka** kúrúèa cg'áèan khama ii tama. Eêm khòem cúím di cg'áè tsééan domka
ne kò kái ne khòè ne x'óó,
igabas Nqarim dis cgòm'ku sa hêé naka Gam dis abas **ncêem kò cúím
Khòem Jeso Krestem di cgòm'kuan koe guu a máà ta a** sa hêéthêé
káí ne khòè ne koe kaisase càùsea.

¹⁶Nqarim dis aba sa hêé naka cúím khòem dis chibi sa hêéthêé sara xg'aeku koe i gataga q'aa-q'oosan hàna hãa:

Cúis tséés cg'ǎès qǎá q'oo koe i bóda tcg'dòèa hǎa,
 khòè ba méém xgàràè sa,
 igaba ne gha khòè ne kái zi tséé zi cg'ǎè zi qǎá q'oo koe **Nqarim dis**
 máàkus domka
 tchàno ne iise bóðè.

¹⁷Eēm khòèm cúim **Adam** dis tséés cg'ǎès domkas kò
 x'oo sa gaam khòèm cúim koe guu a tc'ǎà-cookg'aia hǎa.
 Igaba ncēm Khòèm cúim Jeso Kreste ba
 ncēs gùu sa nqáéa hǎase kúrúa hǎa: ēe ko kaisa cgòmkuan hēé naka
 abas tchànoan di sa hēéthēé hòð ne gha Gam koe guu a kg'òèan
 koe tc'ǎà-cookg'ai ka.

¹⁸Gaa domka, ncēe ne kò ma wèè ne khòè ne cúim khòèm dis tséés
 cg'ǎès koe guu a chìbiga ne iise bóðè, khamaga ne kò wèè ne khòè ne
 cúim Khòèm di tsééan tchànoan di koe guu a tchàno ne iise bóðè, a gha
 kg'òèan úúa hǎa. ¹⁹Ncēe ne kò ma kái ne cúim khòèm di komsana taman
 domka chìbi-kg'ao ne kúrúè, khamaga ne gha ma kái ne cúim Khòèm di
 komsanan domka tchàno ne iise bóðè khama.

²⁰I kò x'ǎèan ga thēé hàà, nxāasega i gha chìbian càù ka. Igaba ēe i kò
 chìbian càùse, koe i kò cgòmkuan kaisase càùse. ²¹Nxāasegas gha, ēes
 ma x'oo sa chìbian ma tc'ǎà-cookg'aia hǎa khamaga ma gataga cgòmku
 sa thēé tchànoan koe guu a tc'ǎà-cookg'ai, a gha gatá dim X'aigam Jeso
 Krestem koe guu a chòð tamas kg'òè sa óá ka.

Chìbian koe ta guu a x'óóa hǎa, igaba ta Krestem koe kg'òèa hǎa

6 ¹Kháé ta gha nxāaska dùù sa nxàe? Chìbian méé ta x'ǎèa máá na
 kúrú saa, naka i gha nxāasega cgòmkuan càùse? ²Nxāas tama si
 i! Chìbian x'óóa guua hǎa ta khòè ta a, ka ta gha ntama ma gaan koe
 qanega kg'òè? ³Kana tua c'úúa hǎa, wééa ta ēe Jeso Krestem koe tcguù-
 tcguuèa hǎa ta Gam di x'ooan koe tcguù-tcguuèa sa? ⁴**Gam dis** x'oos koe
 tcguù-tcguuèan ka ta Gam cgoa kǎéèa hǎa. Igabagam kò Kreste ba Xòðm
 di x'ǎàn ka gataga thēé x'ooan koe ghùìè, nxāasega ta gha gatá igaba thēé
 kǎbas kg'òè sa kg'òè ka.

⁵X'oos koe ta Gam cgoa cúí ta a, khama ta gha gataga thēé x'ooan
 koe ghùikus koe Gam cgoa cúí ii. ⁶Q'ana ta hǎa, si gatá dis ncìis ii-q'ooos
 khòèan di sa Gam cgoa xgàùèa hǎa, nxāasega i gha gatá di tc'áróan ncēe
 chìbian di kaàkaguè, ta gha táá gaicara chìbian di ta qǎa ta ii ka, ⁷díim
 wèém ēe x'óóa hǎa ba chìbian dòm q'oo koe hǎa tama khama.

⁸Ncēè Krestem cgoa ta kò x'óóa hǎa, ne ta ko dtcòm, gataga ta gha thēé
 Gam cgoa kg'òè sa. ⁹Kreste ba x'ooan koe ghùìèa hǎa sa ta q'ana hǎa
 khama, a cuiskaga gaicara x'óóa hǎa tite, si x'oo sa gaia Gam koe qari
 úú tama. ¹⁰X'oos ēem kò x'óós koem kò chìbian koe cúí q'oro x'óó, igaba
 kg'òès ēem kò kg'òè sam kò Nqari ba kg'òèa máá khama. ¹¹Gaam dàòm

cúim kaga méé tu Jeso Krestem koe: chìbian x'óóa guua hãa, igaba ko Nqari ba kg'òèa máá tu khòè tu khama ma qg'óóse.

¹²Gaa domka méé tu táá chìbian hēé naka i gatu di tc'áróan ncēe kaàko koe x'aiga ii guu, naka tu cg'àè zi tc'ēe zi gaan di zi komsana guu. ¹³Táá méé tu gatu di tc'áróan di xòèan chìbian tcg'd'óóa máá guu, cg'àè zi tséé zi koe gha tséékaguè gúùan iise. Igaba méé tu Nqari ba máàse, khòè ne ncēe x'ooan koe tcg'd'òóèa a kg'òèan koe tcāàèa hãa ne khama ma, naka tua gatu di xòèan tchàno zi gúù zi koe gha tséékaguè di iise màà Me. ¹⁴X'àèan dòm q'oo koe tu hãa tama, igaba tu cgómkuan dòm q'oo koe hãa, ke méé i chìbian gatu koe táá qarian úú guu.

Tchànoan di ne qāà ne

¹⁵Kháé méé ta nxāaska nta hēé? Chìbian méé ta kúrú saa, x'àèan dòm q'òè koe ta hãa tama, a cgómkuan dòm q'oo koe hãa domka? Nxāas tama a si i! ¹⁶C'úúa tu gáé hãa, c'ēem khòèem komsana koe tsi kò máàsea hãa ne tsi gaam *khòèem* di tsi qāà tsi i sa? Chìbian ncēe ko x'oo sa óága di tsi qāà tsia ga ii, kana tsia ga komsanan, ncēe ko tchànoan óága di tsi qāà tsi ii igaba. ¹⁷Nqari ba méém qāè-tcaoa máàè, chìbian di tu qāà tu u kò ii, igaba tu kò ēe tu kò máàè xgaa-xgaan wèè tcáóa tu cgoa komsana domka. ¹⁸Chìbian koe tu kgoaraèa hãa, a tu a ncēeska tchànoan di tu qāà tu u.

¹⁹Khòèan ga ko méé khamar ko méé, gatu di ii-q'ooan koe tu kg'amka tu u khama, a ra a ko máá: ēe tu kò ma gatu di tc'áróan di xòèan ma kúrú hãa, i cg'urian hēé naka chòò tama zi tséé zi cg'àè zi hēéthéé di qāà ii, khamaga méé tu ma ncēeska kúrú u naka i tchànoan di qāà, naka tu gha nxāasega q'ano-tcáo ii. ²⁰Qanega tu kò chìbian di tu qāà tu ii, ka tu *kò tc'ēea máá*, kgoarasea tu hãa a ēe tchàno ii sa kúrú tite, *ta tc'ēea hãa* khama. ²¹Dúú sa kò ēem x'aèm ka kàbisea máá tu u? Ncēeska zi ko gaa zi gúù zi sau-cgaekagu tu u ka. Si gaa zi gúù zi dis chòò-q'oo sa x'oo si i! ²²Igaba tu ncēeska chìbian koe kgoaraèa, a tu a Nqarim di tu qāà tu u, a gatu dis kàbisea mááku sa hòòà, si gha q'ano-tcáókagu tu u, i gha chòò-q'ooa sa chòò tamas kg'òè sa ii. ²³Chìbian di suruta nea x'oo si i, igabas Nqarim dis aba sa chòò tamas kg'òè si i khama, gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe.

Séèkuan dis x'ái sa

7 ¹Tíí qōe ga tuè, gatu ncēe x'àèan q'ana hãa, tu gáé c'úúa hãa, x'áèa nea khòèem koe qarian úúa hãa sa, kg'òèam hãas noose? ²Gaa domkas séèa hãas khòè sa x'àèan koe guu a gas dim khòèem koe qáésea hãa, ēem kg'òèa hãas noose; igaba gas dim khòèem kòò x'óó nes séèkuan di x'àèan koe kgoarasea. ³A ncēè gas dim khòèem qanega kg'òèa hãa koes kòò c'ēem khòè ba séè, nes ko cg'árà-kg'ao sa ta ma tciìè; igaba ncēè gas dim khòèem kòò x'óó nes gha ēe x'àèan koe kgoarasea hãa, a c'ēem khòè bas kòò séè ne cg'árà-kg'ao tama.

⁴Tíí qōe ga tuè, gatu ka igabaga i gatà ii, gatu igaba tu kò Krestem dim tc'áróm koe guu a x'áèan koe x'óó, nxāasega tu gha C'ēem ēe x'ooan koe ghùèa hāam di ii ka, ta gha nxāasega Nqari ba tc'áróan kúrúa máá ka. ⁵Eē ta kò qanega nqōóm di ta ii, ka zi kò gúú zi ēe chibian ka ncàmmèa hāa zi, x'áèan ka kúrúè a cgáé-q'ooa ta koe tséé, nxāasega ta gha x'oo sa tc'áróan kúrúa máá ka. ⁶Igaba ta ncēeska x'áèan koe kgoarasea hāa, a ēe kò qáé taa hāa sa x'óóa guua, nxāasega ta gha táá ncìis kg'òès góá tòòèa hāa zi gúú zi dis koe tséé, igaba ta gha k̄aba kg'òèan Tc'ēem di koe tséé ka.

Chìbian cgoa x'āaku sa

⁷Kháé ta gha nxāaska dùú sa nxàè? X'áèa nea chibigaa? Nxāas tama si i! X'áèan tama kò ii ner ga kò chibian c'úúa hāa. X'áèan kò méé naka máá, “Táá ncóó guu,” témé tama ner ga kò ncóós dùú sa ii sa c'úúa hāa khama. ⁸Igaba i chibian *ncēem* x'áè-kg'ám koe guu a kòm ba hòda, a wèè zi ncóó-kg'ám zi tíí koe óágara hāa; x'áèan káà a koe i chibian x'óóa hāa khama. ⁹Tíí igabar kò c'ēe x'áè ka x'áèan káà a koe kg'òèa, igaba ēem ko *ncēem* x'áè-kg'ám ba hàà ka i kò chibian tshoa-tshoa a kg'òè, ¹⁰ra tíí x'óó. Ra kò bóda q'āa, gaam x'áè-kg'ám ēe kò ko kg'òè sa óága ba, tíí koe x'oo sa óágara hāa sa. ¹¹Chìbia ne kò *ncēem* x'áè-kg'ám koe kòm ba hòd a qàè-qae te, a gaam koe guu a cg'oo te khama.

¹²Khama ra ga nxāaska máá, x'áèa ne tcom-tcomsa a, me x'áè-kg'ám ba gataga tcom-tcomsa, a tchàno, a qàè me e, témé. ¹³Ka sa kò kháé nxāaska gaas gúús ēe qàè sa k̄abise a tíí koe x'oo sa kúrú? Nxāas tama si i! Igaba chibi si i kò ii *ncēe kò tíí koe x'oo sa kúrú sa*, nxāasegas gha chibi sa x'áíse chibi si i sa ka, ncēe kò qàès gúús koe guu a tíí koe x'oo sa óágara hāa sa. Ncēem dàòm kas kò kaisase x'áíse, kaias chibi si i sa, ncēem x'áè-kg'ám koe guu a.

¹⁴X'áèa nea tc'ēem di i sa ta q'ana hāa, igaba ra tíí cgàam cgoa kúrúèa, a chibian koe qàè iise x'ámáguèa, ¹⁵a ēer ko kúrú sa bóda q'āa tama. Eēr kúrú kg'oana hāa sar kúrú tama khama, igaba ēer kúrú sa tc'ēe tama sa, gaas kúrú ra kos ga si i. ¹⁶Igaba ncēè ēer kúrú sa tc'ēe tama sar kò kúrú, ner ko dtcòm, x'áèa ne qàè e sa. ¹⁷Ncēe i ii khama ra tíí tama ra a ncēe ko kúrú u ra, igaba tíí koe x'áèa hāas chibi si i. ¹⁸Q'ana ra hāa, si cúis gúús qàès ga sa tíí koe x'áèa hāa tama khama, nxāa tar ko méé ner ko máá, tirim cgàam koe témé. Ncàma ner úúa hāa, qàèa ner ga kúrú di i, igabar ko gaan kúrú ka tààè khama. ¹⁹Eēr kúrú kg'oana hāas gúús qàè sar kúrú tama, igaba ēer kúrú sa tc'ēe tamas cg'áè saa, gaas kúrúr kos ga si i khama. ²⁰Nxāaska, ncēè ēer kúrú sa tc'ēe tama sar kò kúrú ner tíí tama ra a ēe ko kúrú si ra, igaba tíí koe x'áèa hāa chibi ii *ēe ko kúrú si i*.

²¹Ra ko bóò, i ko ncēe qarían tíí koe tséé: qàèa ner kúrú kg'oana, igaba i cg'áèan gaa koe ga tíí cgoa hàna. ²²Tcáóa te q'oo koe ra ko Nqarim di

x'áèan koe qãè-tcao khama; ²³ igabar ko c'ëe qarian bóò, i ko cgáé-q'ooa te di zi xòè zi koe tséé, a ko tc'ëea te di qarian cgoa x'ãaku, a ko chìbian di qarian dim qãà ba kúrú te, ncëe cgáé-q'ooa te di zi xòè zi koe hàna a. ²⁴ Tsóágase cgómgar khóè ra gáé! Dìi na gha ncëem tc'áróm x'ooan dim koe kgoara te? ²⁵ Igaba méém Nqarim ncëe ko gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe guu a **kgoara te** ba qãè-tcaoa máàè!

Ncëe sa gha nxãaska tiris téé-q'oo sa ii: Tc'ëea te koer Nqarim dim x'ámè dóm q'oo koe hãa, igabar cgàa te koe chìbian di qarian dóm q'oo koe hãa sa.

Tcom-tcomsam Tc'ëem koe kg'òèa ne

8 ¹ Gaa domka i ncëeska gane ëe Jeso Krestem koe hãa ne koe cúí xgàrakuan ga káà a. ² Kg'òèan dim Tc'ëem di qaria nea Jeso Krestem koe guu a chìbian hëé naka x'ooan hëéthëé di qarian koe kgoara taa^b hãa khama. ³ Moshem di x'áèa ne kò cgàam di kg'amkan domka kgoara ta ka tààè, igabam kò Nqari ba Gam dim Cóám koe guu a kgoara ta a khama. Ncëe kò chìbi-kg'aom khama ma tsééa tcg'òèa hãa ba, a ko hàà cgàa ii, a hàà gaam cgàam koe chìbian dis tcg'òóa mááku sa ii ba. ⁴ Nxãasega ta gha x'áèan koe ko qaase tchànoan kúrú ka, a ta a Tc'ëem ko ma qaa khama ma kg'òè, cgàam ko ma qaas ka tamase.

⁵ Eë cgàam di nea ko gane di tc'ëean cgàam di zi gúú zi koe tcãà, igaba ne ko gane ëe Tc'ëem di ne gane di tc'ëean Tc'ëem di zi gúú zi koe tcãà khama. ⁶ Si cgàam koe tcãà tc'ëe sa x'oo si i, si Tc'ëem koe tcãà tc'ëe sa kg'òè sa hëé naka tòóku sa hëéthëé e. ⁷ Cgàam koe tcãà tc'ëe sa Nqarim cgoa kómku tama si i, cgàa ba Nqarim di x'áèan dóm q'oo koe máàse tama khama, a máàse ana hãa tite. ⁸ Ne gane ëe cgàam koe hãa ne cuiskaga Nqari ba qãè-tcaokagua hãa tite.

⁹ Igaba tu gatu cgàam koe hãa tama, a Tc'ëem koe hãa, ncëè tseeguan kagam kò Krestem dim Tc'ëe ba gatu koe x'ãèa hãa ne. Igaba ncëè c'ëem khóèm kò Krestem dim Tc'ëe ba úú tama nem Krestem di tama. ¹⁰ Igaba ncëè Krestem kò gatu koe hãa, nem gatu dim tc'ëe ba tchànoan domka kg'òèa hãa, èetam **ga** ma gatu dim tc'áró ba chìbian domka x'óóa igaba. ¹¹ Ncëè Gaam ëe Jeso ba x'ooan koe ghùia hãam dim Tc'ëem kò gatu koe x'ãèa hãa, nem gha thëé Gaam ëe Krete ba x'ooan koe ghùia hãa ba gatu di tc'áróan ncëe kaàko o gha kg'òèan máà, Gam dim Tc'ëem ncëe gatu koe x'ãèa hãam koe guu a.

¹² Gaa domka ta kúrú ta gas tséé sa úúa hãa, tíi qòe ga tuè - cgàam ko ma tc'ëe khama ma kg'òè di tama sa, ¹³ cgàam ko ma tc'ëe khama tu kòo ma kg'òè ne tu gha x'óó khama, igaba ncëè Tc'ëem **di qarian** ka tu kòo

b 8:2 *taa* - Gerika sa ko máá: “tsi” témé. Ncëes gúú sa ko wèè ne dtcòm-kg'ao ne nxàe khamam kò “ta” dim kg'ui ba tséékaguè.

tc'áróm di zi tséé zi cg'õo ne tu gha kg'õè. ¹⁴Wèéa ne ã Nqarim dim Tc'ëem ka tc'ãà-cookg'aièa nea Nqarim di ne cóa ne e khama. ¹⁵Qãàn ko kúrú tu um Tc'ëe ba tu mááè tama khama, gaicara gha q'áðan koe tcãà tu u ba, igaba tu cóa tu gha ii dim Tc'ëe ba mááèa, ncèe ta ko tcii a ko máá, “Aboè, gatá ka Xòè Tseè!” témé ba. ¹⁶Tc'ëe ba ko Gaam ka gatá dim tc'ëem cgoa xg'ae a nxãea tseegukagu, Nqarim di ta cóa ta a sa. ¹⁷Ncèe **Nqarim di ta** cóa ta kò ii, ne ta nxãaska **x'aian di ta** q'õð-kg'ao ta a, Nqarim **di x'aian** di ta q'õð-kg'ao ta, Krestem cgoa xg'ae a **Nqarim di x'aian** q'õða hãa ta. Igaba méé ta gataga Gam cgoa xg'ae naka xgàràè, naka taa nxãasega Gam di x'ààn koe tcãà.

Hàako x'aè di x'àa ne

¹⁸Tíí ko bóð ka i gatá di xgàrakuan ncèe x'aè di gúú cgáé tama a, ncèe gha hàà gatá koe x'áíè x'ààn cgoa i kòo tòóa xg'aeè ne. ¹⁹Wèém nqóò ba kaisa tcoman cgoa Nqarim di ne cóa ne gha hàà x'áíèm x'aè ba qãà hãa khama. ²⁰Nqóò ba gha hàà cg'ãa-cg'anase domka, ãem gaam nqóóm ga ba ma tc'ëea khama tamase, igaba Gaam ãe kò gaatama ma xgàra mem kò ma tc'ëea hãa khama ma; **me nqóò ba** nqòðan úúa hãa, ²¹ts'óóm tite di i, a ba a gha kgoaraè a gaicara qãà-khoe ii tite, a gha nxãasega Nqarim di ne cóa ne di kgoarasean hëé naka x'ààn hëéthëé máàè ka. ²²Q'ana ta hãa khama, me ko wèém nqóò ba ncèeskaga igaba thòð-tcaoase kg'ae, ábàn di thòðan koe hãas khòès khama ma. ²³Me nqóóm cúím tama me e ncèe ko thòð-tcaoase kg'ae ba, igaba ta ko gatá igaba thëé thòð-tcaoase kg'ae, ncèe Tc'ëe ba úúa hãa ta. Me Tc'ëe ba tc'ãà a kúrúsea hãam tc'áró me e, **ncèe hàako x'aè di kg'õèan di nqòðan máà ta a hãa ba**, ta hãa a ko Nqarim gha hàà Gam di ta cóa ta ii sa x'áím cáím ba qãà, tc'áróa tam gha kgoarasean máà ba. ²⁴Ncèe nqòðan úúa hãase ta kò kgoaraè khama. Si hòðsekos nqòð sa cg'árés kaga nqòðs tama si i: díí na ga ãe i hòða hãas koe nqòð? ²⁵Igaba ncèe èeta hòð tamas koe ta kò nqòðan úúa hãa, ne ta ko qáð tcáoan cgoa qãà si.

²⁶Gatà iim dàðm kagam ko Tc'ëe ba gatá di kg'amkan koe hùì ta a thëé. C'úúa ta hãa dùú sa ta ga còrè a dtcàrà sa, naka ta ga ma còrè sa, igabam ko Tc'ëe ba Gam ka gatá téé-q'oo koe thòð-tcaoase còrèa máá ta a, a ba a ko kg'uian cgoa nxàèè tite nxãa kg'uian cgoa kg'aea máá ta a. ²⁷Me Nqarim ncèe ko tcáoá ta q'oo koe hãa zi bóð ba **Tcom-tcomsam** Tc'ëem di tc'ëe-kg'áíman q'ana hãa, Gam di ne khòè ne téé-q'oo koem ko Tc'ëe ba ãem ko ma Nqari ba tc'ëe khama ma còrèa máá ne khama.

²⁸Ta q'ana hãa, wèè zi gúú zia ko gane ãe Nqari ba ncàma hãa ne koe tsééa xg'ae sa, nxãasega i gha qãè ka, gane ãem nxãakamaga Gam di tc'ëean koe guu a tcii hãa ne koe. ²⁹Gane ãem Nqari ba nxãakamaga q'ana hãa nem nxará tcg'òóa hãa khama, Gam dim Cóám dis iis koe ne gha hãa ka. Nxãasegam gha **Gam ðim Cóá ba** kái qõea ba xg'aeu koe

qgáé-kg'ai di ba ii ka. ³⁰Me Nqari ba nxāaska gane ěem nxará tcg'òóa hāa ne tciia hāa, a ěem tciia hāa ne ko tchāno ne iise bóò, a ěem ko tchāno ne iise bóò ne Gam di x'āàn máàna hāa.

Nqarim di ncāmkuwa ne

³¹Kháé ta gha nxāaska ncēe zi gúu zi ka dúu sa nxàe? Ncēe Nqarim kò gatá xòè koe hāa ne i gha díin gatá cgoa x'āàku? ³²Gaam ěe kò Gam dim Cóm tc'árò-tc'aro ga táá bóòa guu, igaba kò gatá wèèa ta domka tcg'òó Me ba, nxāa ba gáé cuiskaga Gam cgoa wèè zi gúu zi máà ta a hāa tite thēé? ³³Díí na gha ěe Nqarim ka nxará tcg'òóèa hāa ne chìbi-chìbi? Nqari ba ko tchāno ne iise bóò ne. ³⁴Díí na gha xgàra ne? Jeso Kreste ba x'óóa hāa! Si gataga kaisas gúu sa: x'ooan koem ghùìèa hāa si i, a gataga Nqarim dim kg'áòm x'òàm xòè koe hāa, a ko gataga còrèa máá ta a! ³⁵Díí na gha Krestem di ncāmkuwan cgoa q'aa-q'aa ta a? A tcabà zia, a qóm zia, a xháé zia, a xàbà saa, a dxàu saa, a cg'āè saa, a ntcàu baa? ³⁶Ncēe i ma **Nqarim di zi** Tcgāya zi koe ma góásea hāa a ko máá:

“Tsáá domka ta ko wèém koaba-dàò ba cg'òòè,
a ta a ko g'òòè ko zi ghùu zi khama ma bóòè,”

téméè khama. ³⁷Nxāan tama a, igaba ta wèè zi gúu zi ncēe zi koe kaia ta tàà-kg'ao ta a, Gaam ěe ncām ta am koe guu a. ³⁸Kaisa tcoma ner úúa hāa, **Nqarim di ncāmkuwan cgoa ga q'aa-q'aa ta as gúu sa káá si i sa** khama: a kg'òè saa ga igaba, a moengele xua ga igaba, a tc'āà-cookg'aia ga igaba, a ncēm x'aèm di zi gúu zia ga igaba, a hààkom x'aèm di zia ga igaba, a c'ēe qaria ga igaba, ³⁹a tc'amaka hāam nqóò baa ga igaba, a nqāaka hāa baa ga igaba, a c'ēes gúus ncēm nqóòmkg'ai di saa ga igaba, nxāa zia cuiskaga Nqarim di ncāmkuwan cgoa q'aa-q'aa ta a hāa tite, ncēe Jeso Krestem gatá dim X'aigam koe hāa a.

Nqarim dis tc'ēe sa Iseraele koe hēé naka qhàò zi di ne koe hēéthēé e (9–11)

Nqari ba Gam di ne khòè ne nxará tcg'òóa

9 ¹Tseegua ner ko Krestem koe kg'ui, a tshúu-ntcōa tama, i ko tiri tcáóan Tcom-tcomsam Tc'ēem koe nxàea tseegukagu, ²kaisa tshúu-tcaoa ner úúa, a chòò tamas thòò sa tcáóa te koe úúa hāa. ³Ncām̄ar kò hāa, tíí ra ga kò tíí ka cgúìèa sa, a ga kò Krestem koe guu a q'āea tcg'òóèa hāa, tíí qōe ga ne domka, ncēe tiris qhàòs di ii ne. ⁴Iseraele di ne khòè nem Nqari ba nxará tcg'òóa Gam di ne cóá ne gha ii ka, a ba a Gam di x'āàn x'ái nea, a gane cgoa qáé-xg'ae sa kúrúa hāa, a Gam di x'áèan máà nea, **a ba a xгаа-xгаа nea hāa nta ne gha ma** dqom̄ Me sa, ncēm gataga thēé Gam di zi nqòòkaguku zi máàna hāa ne, ⁵ncēe kò **Nqarim ka tsééa**

tcg'òòèa xu khòè xuku xu ka tsgōose-coa ne; khòèan dis iis ka i kòo kg'uiè nem ncēm Krete ba gane dis qhàòs koe guua hāam ga Me e. Nqarim ncēm wèé zi tc'amkg'ai koe hāa ba. Chòò tamase méém dqòmè. Amen.

⁶Eēm kò Nqari ba Iseraele ne nqòòkagua hāas kam tààèa hāa tar méé tama. Wèéa ne ēe Iseraele koe ábàèa nea Iseraele di tama khama. ⁷Ne gataga Abrahamam ka tsgōose-coa ne wèé ne **Nqarim di ne** cóá ne tama ne e. Nqari ba kò Abrahamam ba birí a máá: “Isakam koe tsi gha guu a ēer nqòòkagu tsia tsgōo-coan úú,” témé khama. ⁸Ncēe sa ko máá, cgàam di ne cóá ne tama ne e ncēe Nqarim di ii ne, igaba nqòòkagukus di ne cóá nea, gane Abrahamam di ne cóá ne ne e, témé. ⁹Ncēea nqòòkagukus kò ma nxàèèa hāa ga a khama: “Tchànòom x'aèm kar gha kàbise, si gha Sarah sa cóá ba ábà,” tam méé.

¹⁰Ncēes gúús cúís tama si i, igaba tsara kò thēé Rebekas di tsara cóá tsara cúim xòòm ka ábàè, gatá ka tsgōosem Isaka ba. ¹¹⁻¹²Nqarim di tciikua ne kaisase cgáé e, i khòèan ko kúrú tsééan cgáé tama. Nqari ba ko Gam di tc'ēean koe guu a nxará tcg'òò - ncēes gúú sa méés qarika tééa mááse sa. Si ko ncēes gúú sa ncēe koe x'áíse: qanega tsara cóá tsara ábàè tama cookg'ai koe, a qanega tshúú kana qàè gúú ga kúrú tamas cookg'ai koem kò Nqari ba gatsara ka xòòs Rebeka sa birí a máá: “Kaia ba gha cg'laré ba tsééa máá,” témé. ¹³Ncēe i ma góásea hāa khama a ko máá: “Jakobe bar ncàma hāa, a Esau ba hòrea hāa,” téméè khama.

¹⁴Kháé ta gha dùú sa nxàè? Nqari ba tchàno tama saa? Nxāas tama si i!
¹⁵Moshem kam kò máá:

“Eēr ko thòò-xama máá bar gha thòò-xama máá,
a ēer ko cgòm ba cgòm,”

témé khama. ¹⁶Khama i nxāaska khòèm dis ncàms koe kana tsééa ba koe guu tama, igaba i Nqarim di thòò-xama-máákuan koe guua. ¹⁷Si ko **Nqarim dis** Tcgāya sa Faro ba birí a máá: “Kaikagu tsia raa, Tiri qaria ner gha tsáá koe x'áí ka, nxāasega i gha Tiri cg'òèan wèém nqòóm koe nxàèè ka,” témé khama. ¹⁸Gaa domkam ko nxāaska Nqari ba ēem thòò-xama máá kg'oana hāa ba thòò-xama máá, a ba a ko ēem qari-qari tcúú kg'oana hāa ba qari-qari tcúú.

Nqarim di xgòàn hēé naka Gam di thòò-xama-máákuan hēéthéé e

¹⁹Me gha nxāaska gatu ka c'ēe ba birí te a máá: “Ncēeta i kò ii ne ba ko nxāaska Nqari ba dùús domka chìbi-chibi taa máá? Nqarim tc'ēea hāa sa i gha dīn ntcoe?” témé. ²⁰Ka tsi gáé tsáá tc'ēea máá dī tsi i ta tc'ēea, khòè tseè, Nqarim cgoa ga ntcoeku tsi? Ka sa gáé ga ēe xommèa hāa sa ēe xom sia hāa ba birí naka máá: “Dùús domka tsia ncēer ii khama ma kúrú tea hāa?” témé? ²¹Gàba zi dim kúrú-kg'ao ba gáé xom cgoa di góman koe, cúis dtcōos koem ga cam gàba sara kúrú di qarian úú tama, si c'ēe sa cgáé zi tséé zi di sa ii, si c'ēe sa kg'amaga di zi tséé zi di sa ii?

²² **Igaba tsi ko nta méé ncēes gúús ka:** Nqari ba kò ěem xgòà cgaea hãa gàban, ncēe kaakagukuan tééa máána hãa koe Gam di xgòàn x'ái kg'oana, a Gam di qarian q'āakagu kg'oana. Igabam kò qád tcáoše hãa cgoa ne, ²³ Gam di x'áàn kaisam gha nxāasega gataga cgòmkuuan di gàban koe x'ái ka, ncēem nxāakamaga x'áàn kg'ónòda máána hãa a, ²⁴ gatá ncēem tcii hãa ta koe, Juta ne cúí ne koe tamase, igaba tãá zi qhàò zi di ne koe ga hěéthěé e. ²⁵ Ncēem ko Hoseam **dis Tcgāyas** koe méé khama a ko máá:

“Gane ěe kò **kg'aiga** Tiri ne khòè ne tama ner gha Tiri ne khòè ne ta ma tcii, a ra a gha gaas ěe kò **kg'aiga** ncàm̀mè tama sa tiris ncàm̀-*khoe* sa ta ma tcii,” témé.

²⁶ “Ne gha gaam qgáim ěe ne kò birìèa hãa a máá: ‘Tiri tu khòè tu tama tu u,’ téméèam koe ne gha birìè a máá: ‘Kg'òèa hãam Nqarim di tu cóá tu u,’ téméè.”

²⁷ Me ko Isaia ba Iseraelem ka q'au a ko máá: “Ēèta ne ga ma tshàa-dxoom qàè di góm̃an khama ma kái ne e igaba ne gha cg'orò ne kgoaraè,” témé.

²⁸ X'aigam **Nqari** ba gha xòm̀ x'aè-coan q'oo koe chòd tamase nqòò ba xgàra khama. ²⁹ Ēem xg'ao Isaia ba mééa khamaga i ii, ncēem kòo máá: “Ncèè X'aigam qarim wèem kò xg'ao c'ēè qhàòan ga qaùà máá ta a tama, ne ta ga kò Sodoma khama ii, a ga kò Gomora khama ma kúrúsea,” témé khama.

Paulo ba ko Iseraele ne còrèa máá

³⁰ Kháé ta gha nxāaska dùú sa nxàe? Tãá zi qhàò zi di ne, ncēe kò tchànoan qaa tama, nea tchànoan hòda ka, tchànoan ncēe dtcòm̃s koe guua a. ³¹ Igaba ne kò Iseraele ne, ncēe x'áèan koe guua tchànoan kòo qaa ne táá hòd o. ³² Dùús domkaà? Dtcòm̃an koe ne kò guu a qaa a tama, igaba ne kòo tséé zi koe guu a qaa a khama. A ne a kò nxōás tc'amkg'ai koe tcgàba, ³³ ncēe i ma góásea a ko máá:

“Q'āa, nxōá sar ko Sione koe tòó, khòè ne gha kúrú ne tcgàba sa, nxōám kúrú ne gha ne cg'áé ba; me gha diím wèem ěe ko Gam koe dtcòm̀m ba

táá sau-cgaekaguè ka,”
tam méé.

10 ¹Tíí qōe ga tuè, tcáóa te q'oo koer ko kaisase tc'ēe *Iseraele* ne gha kgoaraè sa, a ra a ko gataga Nqarim koe còrèa máá ne. ²Nqarim koe ne máàsea hãa khama, ra ko ncēe sa nxàea tseegukagu, igabaga i gane di máàsean tseeguan di q'āan koe guu tama. ³Nqarim koe guua hãa tchànoan ne bóòda q'āa tama khama, a ko gane di tchànoan ne gha kúrúa mááse sa qaa, a Nqarim di tchànoan koe máàse tama. ⁴Kreste ba ko x'áèan chòòkagu khama, *nxāasega ta gha táá x'áèan ko qaa sa kúrúan ka tchànokaguè ka*, igabagam gha díím wèém ēe ko dtcòm ba tchànokaguè.

Kgoarakuan di qāè tchōà nea wèém khòèm di i

⁵Moshe ba x'áèan koe guua hãa tchànoan ka ncēe sa góáa hãa a ko máá: “Díím wèém ēe ko *x'áèan ko qaa sa* komsana ba gha gaan ka kg'òè,” témé khama. ⁶Igaba i ko dtcòm s koe guua tchànoan ncēeta méé a ko máá: “Táá tcáóa tsi q'oo koe máá, ‘Díí na gha nqarikg'ai koe qaò?’ témé guu” (ēe sa Kreste ba nqāaka úú si i ke), ⁷“kana máá: ‘Díí na gha nqāaka hãam nqōóm koe síí?’ témé guu” (ēe sa Kreste ba x'ooan koe ghùu si i ke). ⁸Kháé i ko nxāaska dùú sa méé? *Ncēe si i*: “Kg'ui ba tsáá ka cúú me e, kg'áma tsi koe hēé naka tcáóa tsi koe hēéthēé e,” ta i ko méé. Ncēe ba dtcòm s dim kg'ui me e, ncēe xae ko gaam ka xгаа-xгаа ba, ⁹ncēe ko máá: “Ncēè tsáá ka tsi kòò kg'áma tsi cgoa nxàea tseegukagu Jeso ba X'aiga Me e sa, a kòò tcáóa tsi koe dtcòm Nqari ba x'ooan koe ghùu Mea hãa sa, ne tsi gha kgoaraè,” témé ba. ¹⁰Tcáóa ta cgoa ta ko dtcòm, a ta a ko tchànokaguè, a ko kg'áma ta cgoa nxàea tseegukagu, a ko ncēem dàòm ka kgoaraè khama. ¹¹*Nqarim dis* Tcgāya sa ko máá: “Díím wèém ēe ko Nqarim koe dtcòm ba cuiskaga sau-cgaekaguè tite,” témé khama. ¹²Juta ne hēé naka qhàò zi di ne hēéthēé xg'ae ku koe i cúí q'aa-q'oo ga káà a; cúím Nqari ba X'aigam wèè ne di Me e, a ba a ko wèè ne ēe ko tcii Me ne qguàn cgoa ts'ee-ts'eekg'ai khama. ¹³“Díím wèém ēe gha Nqarim dim cg'òè ba tcii ba gha kgoaraè,” *ta i ko méèè* khama.

¹⁴Kháé ne gha nxāaska ntama ma cg'òèa ba tcii, ncēè Gam koe ne kò dtcòm tama ne? A ne a gha ntama ma Gam koe dtcòm, ncēè qanega ne kò Gam ka kóm tama ne? A ne a gha ntama ma kóm, ncēè xгаа-xгаа ne gha ba ne kò úú tama ne? ¹⁵Me gha ntama ma gaam ēe ko tchōàn xгаа-xгаа ba xгаа-xгаа, ncēè tsééam kò úúè tama ne? Ncēe i ma *Nqarim di zi Tcgāya zi koe* ma góásea a ko máá: “Tsóágase i gáé qāè tchōàn di xàà-kg'aoan di hàà-q'ooan t'òèa!” témèè khamaga ma. ¹⁶Igaba ne kò kái-kg'aise táá qāè tchōàn komsana. Isaia ba kò máá: “X'aigaè, díí ba gaxae di kg'ui an komsana hãa?” témé khama. ¹⁷I ko nxāaska dtcòm an ēe ko kóm mès koe guu, si ko ēe ko kóm mè sa Krestem dim kg'uim ka ko xгаа-xгааès koe guu.

¹⁸Igabar ko ãe ne kómí ta ga hãas ka tõe. Tseeguan kaga ne kómí hãa! Ncãe **Nqarim di zi** Tcgãya zi ko mée a ko máá:

“Wèém nqõóm koe ga i dòma xu síía hãa,
i gaxu di kg'uian nqõóm chõd-q'oo koe ga síía hãa,”
témé khamaga ma.

¹⁹Ra ko gaicara tõe, Iseraele ne kò kómí q'íaa tama sa? **Kómí ne kò q'ana hãa!** Moshe ba kò tc'áà dis ka máá:

“Kúrú tu ur gha tu gane ãe qhàòs di tama ne koe tau di,
a ra a gha káà tc'ées qhàòs di ne cgoa xgòákagu tu u,”
témé khama.

²⁰Me kò gataga Isaia ba kgoarasea hãase **Nqarim mééa hãa sa nxàe a máá:**

“Gane ãe qaa Te tama ne kar hòdèa hãa,
a Ra a kò gane ãe tc'ée Te tama ne koe x'áísea hãa,”
témé.

²¹Igabam kò Iseraele ba birí a máá:

“Wèém cáím kar tshàua Te tchoanà xòóa máána hãa
khòe ne ãe komsana tama a ko ntcoeku cgoa Te ne,”
témé.

Nqarim di thõd-xama-máákua ne Iseraele ne koe

11 ¹Ra ko nxãaska tõe a máá: “Nqari ba gáé kò Gam di ne khòe ne xguì?” témé. Nxãas tama si i! Tíí ga ra thée Iseraele ra a khama, a Abrahamam ka tsgõose-coa ra a, Benjamenem dis qhàòs di ra. ²Nqari ba kò Gam di ne khòe ne ncãe kg'aigam kò q'ana hãa ne táá xguì. C'úúa tu gáé hãa **Nqarim dis** Tcgãyas ko Elijam ka mée sa? Me ko ma Nqarim cookg'ai koe Iseraele ne ma chibi-chibi sa, a ko máá: ³“X'aigaè, Tsari xu porofiti xu ne cg'õoa hãa, a Tsari altaran kòbea hãa, ra tíí cúí ga ra qaúa, ne ko cg'õoa te xaù,” témé. ⁴Ka ba kò kháé Nqari ba ntama ma xoa me? **Nqari ba kò xoa a máá:** “7,000 xu khòe xur tòóa máásea hãa, ncãe qanega Baale ba qámsea máá tama xu,” témé. ⁵Ncãeskaga i gataga ii: qaúa hãa nea hàna, cgómkus koe guu a nxára tcg'dóèa hãa ne. ⁶Igaba ncãe cgómkus koe i kò guua hãa ne i nxãaska **gane di** tsééan koe guu tama; ncãe gatà i kò ii nes nxãaska cgómku sa cgómkus tama si i.

⁷Kháé nxãaska dùú saa? Iseraele ne kò ãe ne kòo qaas guú sa táá hòd. Khòe ne ãe nxára tcg'dóèa hãa ne cúí ne kò hòd si, igaba ne kò ãe qaúa hãa ne qari-qarin tcúúè. ⁸Ncães ko **Nqarim dis** Tcgãya sa mée khama a ko máá:

“Nqari ba kò tcáóa ne hée naka tc'èea ne héethée ntcúú-ntcuu,
a tcgáía ne ga táá bóðkagu
a tceea ne ga táá kómkagu
ncãem cáím kaga igaba,”

témé khama.

⁹Gatagam ko Dafite ba máá:

“Gane dis suu^c sa méés ntcòm sa ii naka xhám sa ii,
nxāasega ne gha cg'áéa tcāa,
a gha gane di xgàrasean kabia mááé ka.

¹⁰Gane di tcg'áan méé i ntcúú-ntcuuè

naka ne nxāasega táá bódò,
naka i gane di qhùrian chòò tamase naiè,”

tam kò méé.

¹¹Ra ko nxāaska tēè a máá: Eē ne kòo **Juta ne** tcgàba ka nea gáé kò cg'áé, táá ne gha gaicara tēè ka? Nxāas tama si i! Igaba gane di cg'áé-q'ooan gha táá zi qhàò zi di ne koe kgoarasean óága domka a, nxāasega ne gha Juta ne chíi ka. ¹²Gane di cg'áé-q'ooa ne kò nqóó ba qguùkagu, i kò gataga tààè-q'ooa ne táá zi qhàò zi di ne qguùkagu. Ka nea gha **nxāaska táá zi qhàò zi di ne** nta noose **qguùkaguè**, ncèè cg'oèas tc'āò-tc'āos Juta ne dis kò hāa ne?

Táá zi qhàò zi di ne di kgoarasea ne

¹³Gatu cgoar ko kg'ui, táá zi qhàò zi di tuè: táá zi qhàò zi di ne koer x'áè úú-kg'ao ra a domka ra ko ncēes tséés tiri sa kaikagu, ¹⁴tiris tséés koer gha c'ēedaoka tiris qhàòs di ne khòè ne kúrú ne chíi di ii domka, ra gha nxāasega c'ēe ne kgoara ka. ¹⁵Ncèè **Nqarim ka** xguìès **Juta** ne dis kò ko dàò ba xgobekg'am, me nqóó ba Nqarim cgoa tòókuan úú ne sa gha gane **Juta ne** dis dtcòmme sa dùú sa ii? X'ooan koe guu a kg'òè si i gha ii! ¹⁶Ncèè tc'āà dis péré-qàmàs kò Nqari ba tcg'òóa mááèa, nem nxāaska wèém péré ba gataga thēé Gam di me e, a ncèè hìis di tōbean kò Gam di ii, ne i nxāan ga thēé Gam di i. ¹⁷A ncèè c'ēe xu nxāa xu olife dis hìis di xu kòo q'āea tcg'òòè, tsi tsáá ncèe qāáka ka dis olifes di tsi **nxāa tsi** gaa koe q'āma tòòè, a ko c'ēe xu cgoa ēes hìis tōbe di qguùan q'aa-q'aaku, ¹⁸ne méé tsi táá gaxu nxāa xu koe bódò-boose guu. Ncèè bódò-boose tsi kòo ne **méé tsi tc'ēe-tc'ēese**, tsáá tsia tōbean qgóó tòò tama, igaba i tōbean qgóó tòò tsia hāa sa.

¹⁹Igaba tsi gha máá: “Nxāa xua q'āea tcg'òòèa hāa, nxāasegar gha tíi q'āma tòòè ka,” témé. ²⁰Eē sa tseegu si i. Gaxu di dtcòmman úú taman domka xu q'āea tcg'òòèa hāa, tsi kò tsáá tsari dtcòmman domka tééa hāa. Ke méé tsi táá bódò-boose guu, igaba méé tsi q'áòa hāa. ²¹Ncèè Nqarim kòo hìis kg'aiga úúa hāa nxāan bóòà guu tama, ne tsi tc'ēea máá, tsámam gha bóòà guu tsi, ta tc'ēea?

²²Ke méé tsi Nqarim di qāèan hēé naka Gam di xgòan hēéthēé q'ana hāa. Xgòà Me e ēe **chìbian kúrú ka** cg'áéa hāa ne koe, igabam tsáá koe

c 11:9 suu - Gerika sa ko máá: “cháà sa” témé - tc'ōoan ko tòò a tc'òòès qgái si i.

qāè Me e, ncēè Gam di qāèan koe tsi kòo hāa ne. Tama kò ii ne tsi gha tsáá igaba thēé q'āea tcg'òòè. ²³A ncēè Juta ne kò gane dis dtcòm tamas koe kúúá hāa tama, ne ne gha gaicara q'áma tòòè, Nqari ba qarian úúá hāa, gaicaram gha q'áma tòó ne di i khama. ²⁴Ncēè kg'aiga qāáka ka dis hiis olife dis koe tsi kò tsáá guu a q'āea tcg'òòèa hāa, a olife dis hiis xhàràèas koe q'áma tòòèa hāa, ncēè i ga kg'aiga ii tama khama, ne ba gha Nqari ba nxāaska nta noose kabi a kg'aigaka di nxāan gaan dis hiis olife dis koe gaicara q'áma tòó?

Iseraele ba gha kabi a tòóa kg'ónòè

²⁵Tíí qōe ga tuè, ncēes gúús chómsea hāa sa tu gha q'āa sar ko tc'ēe, nxāasega tu gha táá tc'ēega tu ii sa birise ka. **Ncēes gúús chómsea hāa sa ncēè si i:** qari tcúúan Iseraele di ne khòè ne dia xòm x'aè q'oo^d di i, si gha nxāakg'aiga síí cg'oèa hāas nxárase-q'oos táá zi qhàò zi di ne di sa **Nqarim koe** hàà. ²⁶Ne gha ncēm dàòm ka wèè ne Iseraele ne kgoaraè, ncēè i ma góásea hāa a ko máá:

“Kgoara-kg'ao ba gha Sione koe guu a hàà,
a ba a gha Jakobem **ka tsgōose-coa ne** koe
cg'āè tcáóan tcg'òó.

²⁷Si gha ncēè sa Tiris qáé-xg'ae sa ii gane cgoa,
gane di chibia ner gha ko séèa tcg'òó cgae ne ka,”
téméèa khama.

²⁸**Juta nea** qāè tchōàn **xguia hāa** khama ne **Nqarim di ne** cg'ōo-kg'ao ne e, **nxāasega i gha qāè tchōàn** gatu **qhàò di tu koe hàà** ka. Igaba ncēè nxará tcg'òóa mááses ka ta kòo kg'ui ne ne Nqarim ka ncàmmèa hāa, gane ka tsgōose ga xu **cgoam kúrúá hāas qáé-xg'aes** domka. ²⁹Nqari ba aban ēem ko tcg'òó ka hēé naka ēem ko tcii ne ka hēéthéé tc'ēea kabi tama khama. ³⁰Gatu qhàò zi di tua kò c'ēe x'aè ka Nqari ba komsana tama, igaba tu ncēeska, Juta ne di komsana taman domka, Nqarim di cgómkuan hòò. ³¹Gane igabaga ne ncēeska ēeta iim dàòm ka Nqarim máà tua hāa cgómkuan domka komsana tama, nxāasega ne gha thēé ncēeska Nqarim di cgómkuan hòò ka. ³²Nqari ba kò wèè ne khòè ne kúrú ne komsana taman koe tòóse, nxāasegam gha wèèa ne ga cgómkuan x'ái ka khama.

Nqari ba dqōma ne

³³Tsóágase i gáé Nqarim di qguúan kaia!
Tsóágase i gáé Gam di q'āan di tc'ēean hēé
naka q'āa-kg'áma ba hēéthéé tchàà-a!
Díí na gha Gam di zi tc'ēe-kg'ám zi bóò q'āa?

d 11:25 xòm x'aè q'oo - kana “c'ēe xòè za”.

Dìi na gha Gam di zi dàò zi qaara tcg'òò a xùri?

³⁴ **Nqarim dis Tcgāyas ko méé a ko máá:**

“Dìi na X'aigam di tc'ēe-kg'áman q'ana?

Dìi na ga tchàno-tchano Me?

³⁵ Kana ia xg'ao diin c'ēe gùu máà Me,

Me ga gaa gùuan suruta kabi?”

témé khama.

³⁶ Wèé zi gùu zia Gam ka kúrúèa,

a zi a Gam koe guua,

a Gam domka hàna.

Nqari ba méém chòò tamase dqòmè! Amen.

Dtcòm-kg'ao ne ko ma tséé sa (12:1–15:13)

Nqari ba tsééa máá

12 ¹Gaa domkar ko Nqarim di thòò-xama-máákuan koe guu a dtcàrà tu u, tíí qōe ga tuè, tc'áróa tu tu gha dàò-a-máákus iise tcg'òò sa, kg'òèa hāa, a tcom-tcomsa, a ko Nqari ba qāè-tcaokagu sa - ncēea tc'ēm di tsééan gatu ga còrè cgoa ga a khama. ²Táá méé tu ncēm nqōóm di cauan xùri guu, igaba méé tu tc'ēe-kg'áma tu koe kaba-kabaè, naka tua gha nxāasega Nqarim dis tc'ēe sa q'āa, gaas ēe qāè ii, a ko qāè-tcaokagu Me, a tchàno ii sa.

³Cgòmkuuan ncēer máàèa hāa domkar ko wèém khòèm ēe gatu xg'aeku koe hāa ba birí a ko máá: Táá méém tc'ēe-q'ooa ba koe tc'amakam hāa sa birísea hāa guu, igaba méém wèém khòè ba tc'ēe-kg'áma ba koe, ēem Nqari ba máà mea hāas tc'āò-tc'āos dtcòmman dis cgoa qgóóse. ⁴Cúim tc'áróm koe ta kái xòèan úúa hāa, i wèé xòèan cúis tséé sa kúrú tama khama. ⁵Ncēm dàòm ka ta ko, ēeta ta ma kái ta a igaba cúim tc'áró ba Krestem koe kúrú, me wèém xòè ba c'ēe xu xòè xu cgoa xg'ae-xg'aèa hāa. ⁶Ke méém wèém khòè ba tāáka zi aba zi ēem Nqari ba Gam di cgòmkuuan ka máà taà hāa zi tséékagu: ncèè porofitan kò ii ne méém ēem úúa hāa dtcòmman dis tc'āò-tc'āos cgoa tséékagu u. ⁷Naka ncèè c'ēe ne tsééa máás kò ii ne méém tsééa máá ne, naka ncèè xgaa-xgaa kò ii ne méém xgaa-xgaa, ⁸naka ncèè c'ēe ne korès kò ii ne méém korè ne. Ncèè c'ēe ne hùis kò ii ne méém kgoarasea hāase hùì ne. Ncèè c'ēe ne tc'āà-cookg'ais kò ii ne méém wèé tcáóa ba cgoa gatà hēé. Ncèè c'ēe ne koe cgòmkuuan x'áís kò ii ne méém qāè-tcaoan cgoa x'áí i.

Dtcòm-kg'ao ne dis kg'òè sa

⁹Ncàmku sa méés tseegu di sa ii. Eē cg'āè ii sa hòre, qgóóa qari ēe qāè ii sa. ¹⁰Gatu ka c'ēea ne kaisase ncàm, khòè qōeku ne ga ma ncàmku

hãa khama ma. Gatu nqáease tu gatu ka c'ëe ne tcom. ¹¹Táá méé tu xhōen-tcáo guu; gatu dim tc'ëe ba méém k̄aru; X'aiga ba méé tu tsééa máá. ¹²Nqòdan koe méé tu qāè-tcaoa hãa, naka tua xgàrasean koe qāò tcáo ii, naka còrèan koe qgóóa qari. ¹³C'ëe ne dtcòm-kg'ao ne kòo xháé ne méé tu èe tu úúa hãa sa gane cgoa q'aa-q'aaku. X'áéa tu koe c'ëe ne qāèse hàakaguan koe tu tcān tcáo.

¹⁴Ts'ee-ts'eekg'ai èe xgàra tu u ko ne; ts'ee-ts'eekg'ai ne, táá cgúí ne guu. ¹⁵Eè ko qāè-tcao ne cgoa qāè-tcao, naka èe ko kg'ae ne cgoa kg'ae. ¹⁶Cúíta noose tu qgóóku; táá bóò-boose guu, igabaga èe nqāaka hànas téé-q'loos di ne cgoa tsééa xg'ae; táá tc'ëega tu ii sa bìrìse guu.

¹⁷Táá c'ëem khòem cg'āèan kúrúa máá tua ba cg'āèan cgoa k̄abia máá guu. Eè wèém khòem koe qāè iis koe méé tu tcāa tc'ëe. ¹⁸Ncèè tààè tama tu kò hãa, i gataga gatu koe guua hãa, ne méé tu wèè khòèan cgoa tòòku. ¹⁹Ncām-ncamsa tuè, táá méé tu cg'āèan k̄abia máá guu, igaba tu Nqarim di xgòan guua máá a; ncèe **Nqarim di zi** Tcgāya zi ko X'aigam ka méé a ko máá:

“K̄abia mááku sa Tiri si i,
Ra gha Tíia k̄abia máá,”

témé khama.

²⁰Igaba

ncèè gatu dim cg'ōo-kg'aom kò xàbà hãa ne
tc'ōoan máà me nakam tc'ōó,
naka cáman kò hãa ne
tshāan máà me nakam kg'āà.

Eèta hēéan ka tu gha ko kúrú mem saucgae a chibi bóòse.^e

²¹Táá méé tu cg'āèan ka tààè guu, igabaga méé tu qāè gúuan cgoa cg'āèan tàà.

Tc'āà-cookg'aian qámseá máá sa

13 ¹Wèém khòè ba méém tc'āà-cookg'aian qámseá máá. Nqarim ka **kgoara máàèa hãa** tama tc'āà-cookg'ai nea káa a ke, igaba èe hàna ne Nqarim ka tòòèa hãa. ²Dìim wèém èe ko tc'āà-cookg'aian ntcoe ba ko Nqarim nxárá tcg'òóa hãa sa ntcoe, me gha dìim wèém gatà ko hēè ba xgàrakuan óága cgaese. ³Tc'āà-cookg'ai xua èe qāèan ko kúrúu ka bèèè tama khama, igaba xu ko èe cg'āèan ko kúrúu ka bèèè. Eè tc'āà-cookg'aia hãam bèè tsi kò tc'ëe tama ne méé tsi nxāaska qāè gúuan kúrú nakam gha dqòm tsi. ⁴Nqarim dim tséé-kg'ao me e, tsari qāèan domka ko tséé ba khama. Igaba ncèè cg'āèan tsi kòo kúrú ne méé tsi bèè, ntcàum èem qgóóa hãa bam kg'amaga qgóó tama ke. Nqarim dim tséé-kg'ao me

^e **12:20** kúrú mem saucgae a chibi bóòse - Gerika sa ko máá: “k̄aruko zi c'ee ntcom̄ zi tcúúa ba koe xg'ae-xg'ae,” témé.

e, a ko Nqarim di xgòàn óá, ãe ko cg'ãèan kúrú ne koem gha xgàrakuan qòðkagu khama. ⁵Gaa domka méé tsi ãe tc'ãà-cookg'aia hãam koe qámseã hãa, **Nqarim di** xgàrakuan bèe domka cúí tamase, igaba tsari tc'ëe-tc'ëesean domka hëéthéé e. ⁶Ncëes gúús domkaga tu ko nqòóm ko tcg'òóã mááè marian tcg'òò, tc'ãà-cookg'ai xua Nqarim di xu tséé-kg'ao xu u khama, ncëe ko tsééã xu kúrú xu. ⁷Ke méé tsi ãe tsi ga wèém khòè ba úú cgoa hãa sa máà me: nqòóm ko tcg'òóã mááè mari kò ii ne tcg'òò o, ncëè mari kò ii ne méé i mari ii, tàðkg'aikus kò ii ne méés tàðkg'aiku sa ii, naka kaikagukus kò ii ne méés kaikaguku sa ii.

Tsáá ka c'ëe ba ncàm sa

⁸Táá méés cúí khòè koe ga qanega tsi suruta tamã chibi sa hãa guu, tsáá ka c'ëe ba ncàmã cúís oose. Eë gam ka c'ëe ba ncàmã hãa ba ko x'ãèan ko qaa sa kúrú ke. ⁹X'ãèan ncëe ko máá: “Táá méé tsi cg'áràn kúrú guu; táá méé tsi cg'òo guu; táá méé tsi ts'ãã guu; táá méé tsi ncóó guu,” naka c'ëe x'ãè-kg'ámãan hëéthééã cúím x'ãè-kg'ám koe qgóóã xg'aeèã, ncëe ko máá: “Tsáá ka c'ëe ba ncàm ãe tsi ma ncàmseã hãa khamaga ma,” témé ba. ¹⁰Ncàmku sa tsáá ka c'ëe ba chibi kúrú cgaes tama si i. Gaa domkagas ko ncàmku sa x'ãèan ko méé sa kúrú.

X'ám q'oo koe kg'òè

¹¹X'ám ncëe ta ko gaam q'oo koe kg'òè ba tu q'ana hãa, ke méé tu ncëe sa kúrú. Tc'oman koe tu gha tãe dim x'aè ba hààraa. X'ám kgoarakus di ba ncëeska kaisase cúú me e ke, ncëe ta kò tshoa-tshoa a ko dtcòm kam kò ii tama khama. ¹²Ntcùúã ne nqáéã hãa, i koaban cúú u. Ke hàà naka ta ntcùú-q'oo di tsééã dxùukg'ai za tòó naka taa x'ám di zi ncõo gàba zi hãa. ¹³Hàà naka ta qãèm dàòm ka qgóóse, cáms di x'ám q'oo koe hãa ne khòè ne khama ma, ãe kaisase ko tc'òó, a ko kg'áã ne hëé, naka cg'áràn ko kúrú a káà qgóóse-q'oo ne hëé, naka mēéku a tau di ii ne hëéthéé ka tamase. ¹⁴Igaba méé tu X'aigam Jeso Krete ba hãa, naka tua cgàã ba tu ga ma qãè-tcaokagu di zi tc'ëe-kg'ám zi chòðkagu.

Kg'amka ne hëé naka qari ne hëéthéé e

14 ¹Eë dtcòmã hãa, igaba gam di dtcòmãan koe kg'amka ba, qãese hààkagu, ãem tc'ëeã hãas koe ntcoeku cgoa me tamase. ²C'ëem khòèm dis dtcòm sa ko kgoara máá me, me wèés gúú sa tc'òó, igaba khòèm ãe gam dis dtcòmã kg'amka ii ba ko tsq̀bèãan cúí ga tc'òó. ³Khòèm ãe ko wèés gúú sa tc'òó ba méém táá ãe wèés gúú sa tc'òó tama ba ntcoea hãase sèé guu, nakam ãe wèés gúú sa tc'òó tama ba táá ãe ko wèés gúú sa tc'òóm qãese hëé tama sa bóð guu, Nqari ba qãese hààkagu mea hãa ke. ⁴Díí tsia tsáá, c'ëem khòèm dim qãàm qãese hëé tama ta ko méé tsi? Gam ka q'òðsem koe i guua hãa **ãem ko kúrú tsééã koem gha** tééã qari

kanam gha cg'áé sa. Igabam gha tééa qari, X'aiga ba qarian úúa hãa khama, kúrú mem gham tééa qari di i.

⁵C'ëem khòem kam c'ëem cáim ba c'ëe xu cáim xu ka cg'áé me e, me ko c'ëem khòè ba wèè cáiman ga cúíta noose séè. Wèem khòè ba méem tc'ëea ba q'oo koe birísea hãa, ãem tc'ëea hãa sa gaas ga si i sa. ⁶Gaam ãe ko c'ëem cáim ba c'ëe xu ka tãákase séè ba ko X'aigam gha kaikaguè domka gatà hëé. Me ko gaam ãe ko tc'óó ba thëé X'aigam gha kaikaguè domka gatà hëé, Nqari bam ko qãè-tcaoa máá khama. Me ko gaam ãe c'ëe zi tc'óo zi tc'óó tama ba thëé X'aigam gha kaikaguè domka gatà hëé, a ba a ko Nqari ba qãè-tcaoa máá. ⁷Gatá ka c'ëem cúía ko gam ka kg'òèa mááse ba kàà me e, me gataga c'ëem cúía ko gam ka x'óóa mááse ba kàà me e khama. ⁸Ncèè kg'òè ta kòo ne ta ko X'aiga ba kg'òèa máá, a ncèè x'óó ta kòo ne ta ko X'aiga ba x'óóa máá. Khama nxãaska, kg'òè ta ga ko kana ta ga ko x'óó igabaga, ta X'aigam di ta a. ⁹Kreste ba kò ncèes gúús domka x'óó, a kò gaicara kg'òè, nxãasegam gha ãe x'óóa hãa ne hëé naka kg'òèa hãa ne hëéthéé dim X'aiga ba ii ka khama. ¹⁰Kháé nxãaska tsáá, dùús domka tsia ko tsáá qõem qãèse hëé tama sa bóò, kana tsáá, dùús domka tsia ko tsáá qõe ba ntcoea hãase séè? Wèéa ta ga gha Nqarim dis ntcóó-q'ooos xgàrakuan dis cookg'ai koe hàà téé ka. ¹¹Ncèeta i ma góásea a ko máá:

“Kg'òèar hãas noosem gha
wèém qúrú ba cookg'aia Te koe qõm,
me gha wèém tam ba Nqarir ii sa dqõm,”

téméè khama. ¹²Me gha nxãaska wèém khòem gatá xg'aeku koe hàna ba gam ka Nqarim koe xõara mááse.

Táá tsáá qõe ba chibi kúrúka

¹³Ke méé ta táá xgàraku guu. Igaba méé ta tc'ëea ta koe birísea hãa, gaicara ta gatá ka qõesem cookg'ai koe xg'áé-kg'am me gha kana gha chibian koe tcãà me sa tòóa hãa tite sa. ¹⁴Q'ana ra hãa, a X'aigam Jesom koe kaisa tcoman úúa hãa, cúís gúús gaas ka q'ano tama sa káà si i sa. Igaba ncèè c'ëem khòem dis bóòs kas kò q'ano tama, nes nxãaska gaam koe q'ano tama. ¹⁵A ncèè tsáá ko tc'óós kòo tsáá qõe ba tshúú-tshuu tc'ëe, ne tsi ncãmikuan x'áí tama. Táá méé tsi hëé nakas tc'óó tsi ko sa tsáá qõe ba hõàkagu guu, ncèe Krestem kò gaam domka x'óó ba. ¹⁶Táá hëé nakas ãe gatu ka ko qãè iise bóòè sa c'ëe ne ka cg'áè iise nxàèè guu. ¹⁷Nqarim di x'aia nea tc'óó sa hëé naka kg'áà sa hëéthéé di tama a khama, igaba i Tcom-tcomsam Tc'ëem koe tchànoan hëé, naka tòókuan hëé naka qãè-tcaoan hëéthéé di i. ¹⁸Díim wèém ãe ko ncèem dàòm ka Kreste ba kúrúa máá ba ko Nqari ba qãè-tcaokagu, a ko khòèan ka tchànom iise bóòè.

¹⁹Gaa domka méé ta wèè qaria ta cgoa tòókuan ko óá zi gúú zi hëé naka gatá ka c'ëe ne ko tshàoa ghùì zi gúú zi hëéthéé kúrú. ²⁰Táá Nqarim

kúrúa hãa sa tc'õoan domka kōbe guu. Wèès gúù sa q'ano si i, igaba ncèè c'èem khòèm kòo c'èes gúù sa tc'òó, si nxãa sa c'èem khòè ba kúrú me chibiga ii ne i qãè tama. ²¹Qãès gúù sa, táá méé tsi kg'òóan kg'oo, kana gōèan kg'áà, kana c'èes gúùs tsáá ka c'èe ba ko chibian kúrúkgu sa kúrú guu.

²²Gaa domka méés dùús wèès èe tsi c'èes gúùs ka dtcòmà hãa sa tsáá hée naka Nqari ba héeéthée tsao ka cúí ga q'aaèa hãa. Ts'ee-ts'ee/kg'aièa baa khòèm èe gam koe qãè ii sa kúrúan ka ntcoese tama ba. ²³Igaba khòèm èe tc'òóm kò ko ne ko káíse tèèse ba xgàràèa hãa, dtcòmàn cgoam tc'òó tama khama; si wèès gúùs èe dtcòmàn koe guu tama sa chibi si i.

C'èe ne qãè-tcaokagu, tsáá ka tamase

15 ¹Gatá ncèe qari ii ta méé ta gane èe dtcòmà ne koe kg'amka ii ne gane di tààè-q'ooan koe hùì, naka taa táá gatá qãè-tcaokaguse guu. ²Wèém khòè ba méém gam ka c'èe ba qãè-tcaokagu, nxãasegam gha qãèan hòò a tshàoa ghùìè ka. ³Krestem igabam kò táá qãè-tcaokaguse khama, igaba ncèe i ma góásea a ko máá: “Gane èe còè Tsia hãa ne di còèkua nea Tíí koe hààraa,” témée khamaga ma. ⁴Wèè zi gúù zi ncèe xg'ao góàèa hãa zia góàèa, xgaa-xgaa ta a zi gha ka, nxãasega ta gha **Nqarim di zi** Tcgãya zi koe guua hãa qád tcáóan hée naka ghùì-ghui-tcáókuan héeéthée koe guu a nqòðan úú ka.

⁵Nqarim ncèe qád tcáóan hée naka ghùì-ghui-tcáókuan héeéthée di ba méém kg'òèa xg'aeandim tc'èe ba máà tu u, èe tu ko Jeso Kreste ba xùri ka, ⁶naka tu nxãasega xg'ae naka Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka Xòò ba cúím dòm cgoa dqòm.

Qãè tchòà nea Juta ne hée naka qhàò zi di ne héeéthée di i

⁷Gaa domka méé tu gatu ka c'èe ne qãèse hààkagu, èem ma Kreste ba ma qãèse hààkagu tua hãa khamaga ma, nxãasegam gha Nqari ba dqòmme ka. ⁸Birí tu ur ko khama **a ko máá**, Kreste ba kò èe q'ãe nqãa-qgai khòòèa hãa ne dim qãà ba kúrúse, Nqari ba tseegu di Me e sam gha x'áí ka, nxãasega zi gha Abrahama xuku xu kò nqòòkaguèa hãa zi gúù zi tseegukaguè ka, ⁹naka gataga èe táá zi qhàò zi di ne gha Nqari ba Gam di cgomkuan domka dqòm ka, ncèe i ma góàèa hãa a ko máá:

“Gaa domkar gha táá zi qhàò zi di ne xg'laeku koe dqòm Tsi,
a ra a gha cg'òèa Tsi nxáè,”

témée khama,

¹⁰a i a ko gaicara máá:

“Qãè-tcao tu, táá zi qhàò zi di tuè,
Gam di ne khòè ne cgoa,” témée.

¹¹A ko gaicara máá:

“X'aiga ba dqòm, gatu wèè tu táá zi qhàò zi di tuè,

naka méé ne wèé ne khòè ne dqòm Me,”
témèè.

¹²Me ko gaicara Isaia ba máá:

“Jesem dim Tobe ba gha hàà,

Gaam ãe gha tãe a tãá zi qhàò zi di ne dim Tc'ãà-cookg'ai ii ba,
ne gha tãá zi qhàò zi di ne Gam koe nqòðan úú,”

témèè.

¹³Nqarim ncãe nqòðan ko Gam koe guu ba méém wèé qãè-tcaoan hãé naka tòòkuan hãéthhãe cgoa cg'oè-cg'oe tu u, ãe tu ko Gam koe dtcòm ka, naka tua gha nxãasega Tcom-tcomsam Tc'ãem di qarian ka cg'oèa nqãése nqòðan koe.

Chòò-q'oo sa hãé naka tsgámku zi hãéthhãe e (15:14–16:27)

Paulo ba tãá zi qhàò zi dim x'ãé úú-kg'ao me e

¹⁴Tíí qõe ga tuè, tíí igabar gatu ka kaisa tcoman úúa hãa, gatu qãèan ka cg'oèa, a q'ãan di tc'ãean wèé ka cg'oè-cg'oeà hãa sa, a tu a qarian úúa hãa xgaa-xgaaku tu gha di i. ¹⁵Igaba ra kò c'ãe zi qgái zi koe kgoarasea hãase góá máá tu u, a ko tc'ãe-tc'ãese tu u, cgòmkuan ncãer Nqarim ka máàèa domka, ¹⁶nxãasegar gha tãá zi qhàò zi di ne koe Jeso Krestem dim tséé-kg'ao ba ii ka. Peresitim khamar ko ma Nqarim di qãè tchòàn xgaa-xgaa, nxãasega ne gha tãá zi qhàò zi di ne dàða-mááku sa ii, ncãe gha Tcom-tcomsam Tc'ãem ka qáða tcg'òó a cúfa tòòè, a Nqarim ka qãése hààkaguè sa.

¹⁷Gaa domkaga ra ko Jeso Krestem koe, tiri tsééan Nqari bar kúrúa máána hãa domka dqòmse, ¹⁸⁻¹⁹a cuiskaga c'ãe gúú kaga kg'uíua hãa tite, Krestem tíí koe kúrúa hãas tséés ka cúí oose. **Tiri** kg'uíuan hãe naka tsééan hãe, naka x'ái zi hãe naka are-aresa zi gúú zi di qarian hãéthhãe cgoa, naka Nqarim dim Tc'ãem di qarian cgoa hãéthhãem ko Kreste ba tãá zi qhàò zi di ne kúrú ne **Nqari ba** komsana. Ra kò gatà iim dàòm ka Jerusalema koe guu, a ra a **wèém nqóó ba** nxãama-nxãama, a Iliriko koe ga síí, a síí Jeso Krestem di qãè tchòàn cg'oèa hãase xgaa-xgaa. ²⁰Wèé x'aèan kar kò ko ãem Kreste ba q'ãaè tama koer gha qãè tchòàn xgaa-xgaa sa tc'ãe, nxãasegar gha tãá c'ãem khóèm dis tshoa-tshoas tc'amkg'ai koe guu a tshòaa ghúi ka. ²¹Igaba ncãe i ma góásea hãa a ko máá:

“Gane ãe qanega Gam ka biríè tama

ne gha bóò,

ne gha gane ãe Gam ka kómí tama

ne kómí q'ãa,”

témèè khama.

²²Ncães gúús domkar kòò káíse xgáè-kg'ammè a hàà cgae tu u tama.

Paulo ba ko Roma ne gam di zi kàa zi ka birí

²³Igaba ncēeska, ncēe zi xg'aeku zi koer gha tséé qgáa kàa a, ra kò gataga ncísega hàà cgaea tu xgónèa hãa, ²⁴khamar birísea hãa gatàr gha hēé sa, ēer ko Spaine koe qōd ka. Eēr ko **Roma koe** tcana nqáé kar gha bóò tu u di nqòòà ner úúa hãa khama, ra gataga nqòòàan úúa, ēer kò xòm x'aè-coan gatu ka qāè-tcaokaguèa xg'ara ka tu gha tiris qōds koe hùì te di i. ²⁵Igabar ncēeska dàò q'oo koe hãa a ko Jerusalema koe qōd, gaa koe hãa ne dtcòm-kg'ao ne di hùia ner gha úú ka. ²⁶Maketonia hēé naka Akaiia hēéthēé **di ne dtcòm-kg'ao ne** kò bóò i qāèa máá nea hãa, Jerusalema koe hãa ne dtcòm-kg'ao ne ēe dxàua hãa ne ne ga aban tcg'óòá máá sa khama. ²⁷Gatà hēéan ka ne kò qāè-tcaokaguèa hãa, i kò gataga kg'anoa hãa gatà ne ga hēé sa. Ncēè **Juta ne** kòò tc'ēm di ts'ee-ts'ee/kg'aikuan tãá zi qhàò zi di ne máà, ne i gataga thēé kg'anoa hãa **tãá zi qhàò zi di ne** ga nqōóm di zi gúú zi ēe ne úúa hãa zi thēé **Juta ne** máá sa khama. ²⁸Ra gha nxãaska ēer ko ncēes tséé sa kúrúa xg'ara, a ko tseeguan kaga ne ncēe aban hòòà hãa sa bóò, kar gha Spaine koer ko qōd ka tcàà cgae tu u a nqáé. ²⁹Ra q'ana hãa ēer ko hàà cgae tu u, ner gha cg'òèa hãa ts'ee-ts'ee/kg'aikuan Krestem di cgoa hàà sa.

³⁰Tíí qōe ga tuè, gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka hēé naka Tc'ēm di ncàmkuan ka hēéthēé, ra ko dtcàrà tu u, tíí cgoa tu gha xg'ae a qarika Nqari ba còrèa máá te sa. ³¹Nxãasegar gha ēe dtcòm-kg'ao tama ne Jutea koe hàna ne koe kgoaraè ka, i gha gataga tiri tsééan Jerusalema di gaa koe hãa ne dtcòm-kg'ao ne qāè-tcaokagu ka, ³²nakar gha nxãasega Nqarim kò ncàmà hãa ne qāè-tcaoan cgoa hàà cgae tu u, naka raa gatu dis xg'aes ka kàba-kàbaè. ³³Nqarim tòókuan di ba méém gatu wèé tu cgoa hãa. Amen.

Tsgámkaguku zi

16 ¹Gatá ka qōeses Febe sar ko koara máá tu u, Kenkerea koe hànas kerekes dis qāà sa, ²a ko dtcàrà tu u, X'aigam koe tu gha qāèse hààkagu si sa, dtcòm-kg'ao ne kg'anoa hãam dàòm cgoa, naka tua ēes ga ko hùikuan qaa qgáì koe hùì si, káí ne khòè nes hùia hãa domka, tíí ga ra hēéthēé e.

³Perisilaf sa hēé naka Akila ba hēéthēé khara tsgámkagu, ncēe ko Jeso Krestem koe tíí cgoa tséé khara. ⁴Tíí domka khara kò kg'òèa khara cg'òè-cg'oegas qgáìs koe tcàà. Tíí cúí ra qāè-tcaoa máá khara a tama, igaba zi ko tãá zi qhàò zi di zi kereke zi wèé zi thēé qāè-tcaoa máá khara a. ⁵Gakhara dim nquum koe ko xg'aes kereke sa thēé tsgámkagu.

f 16:3 *Perisila* - Gerika sa ko "Perisika" témé.

Tirim ncàm-khoem Epeneto ba thêé tsgámkagu, ncêe Asia dim khòem tc'ãa a Krestem koe máàsea hãa ba.

⁶ Maria sa tsgámkagu, ncêe kaisase tsée tua hãa sa.

⁷ Anteroniko ba hêé naka Juniase ba hêéthêé tsara tsgámkagu, tiris qhàòs di tsara, ncêe xae kò xg'ae a qáèèa hãa tsara. C'êe xu x'áè úú-kg'ao xu ka kaisase tcommèa hãa tsara, a tíí ka kg'aia Krestem koe hààraa tsara.

⁸ Ampeliato ba tsgámkagu, tirim ncàm-khoe ba, X'aigam koe.

⁹ Urebano ba tsgámkagu, gatá cgoa ko Krestem koe tsée ba, naka Setakuse ba hêéthêé e, tíí tcáràm ncàm-ncamsa ba.

¹⁰ Apelese ba tsgámkagu, ncêe kò Krestem koe kúrúa bóòè, a tchàno ii ba.

Arisetobulom dis x'áé-q'oos di ne tsgámkagu.

¹¹ Tirim qhàòm Herodione ba tsgámkagu.

Narekisom dis x'áé-q'oos di ne tsgámkagu, gane èe X'aigam koe hàna ne.

¹² Terufena sa hêé naka Terufosa sa hêéthêé sara tsgámkagu, X'aigam di sara tsée-kg'ao sara.

Tíí tcáràs ncàm-ncamsas Peresise sa tsgámkagu thêé, ncêe X'aigam koe kaisase tséèa hãa sa.

¹³ Rufase ba tsgámkagu, X'aigam ka nxará tcg'òòèa ba, naka gam ka xòò sa hêéthêé e, ncêe kò gataga tiris xòò sa ii sa.

¹⁴ Tsgámkagu Asunekireto ba hêé, naka Felegone ba hêé, naka Heremese ba hêé, naka Paterobase ba hêé, naka Heremase ba hêé naka tíí qòe ga xu hêéthêé e, èe gaxu cgoa hàna xu.

¹⁵ Tsgámkagu Filolego ba hêé, naka Julia sa hêéthêé khara, naka Nereo ba hêé, naka gam ka qòese sa hêé, naka Olumpase ba hêé, naka wèè ne dtcòm-kg'ao ne èe gane cgoa hàna ne hêéthêé e.

¹⁶ Tcom-tcomsas x'obèkus cgoa tu tsgámkaguku.

Wèè zi kereke zi Krestem di zia ko tsgámkagu tu u.

¹⁷ Tíí qòe ga tuè, dtcàrà tu ur ko, gane èe ko q'aa-q'aasean óága ne, a ko èe tu xгаа-xгааèa hãa gúúan ko ntcoe zi gúú zi dàò tu q'oo koe tòò ne koe tu gha q'òèse sa; tcg'oaragu ne. ¹⁸ Eèta ii ne khòè nea gatá dim X'aigam Kreste ba tséèa máá tama, igaba ne ko gane di ncààn kúrúa máá. Gane di kg'uiian t'òè-t'òèèa hãa, a qàè khama xàm cgoa ne ko èe kg'amka tc'èe ne di tcáóan qàè-qae. ¹⁹ Wèém khòè ba gatu di komsana-q'ooan ka q'ana hãa, ra gaa domkaga gatu domka qàè-tcaoa hãa. Igabagar ko tc'èe, tc'èega tu gha ii sa èe qàè iis koe, naka tua gha káà chìbi ii èe cg'áè iis koe.

²⁰ Nqarim tòókuan di ba gha xòm x'aè-coa q'oo koe satana ba nqàrè-kg'ama tu koe cg'ám-cg'am.

Gatá dim X'aigam Jesom di cgòmkuan méé i gatu cgoa hãa.

²¹Timoteom tí cgoa ko tséé ba ko tsgámkagu tu u. Xu ko gataga thée tiri xu qhàò xu Lukio ba hée, naka Jasone ba hée naka Sosipatere ba hée thée xu tsgámkagu tu u.

²²Tí Teretio ra, ncées tcgāyas dir góá-kg'ao ra ko X'aigam koe tsgámkagu tu u.

²³Gaio ba ko tsgámkagu tu u, ncēer x'áéa ba koe x'āèa hāa ba, si ko wées kereke sa x'áéa ba koe xg'ae.

Erasetom ncēe kòre-kg'aom x'áé-dxoom di marian di ba ko tsgámkagu tu u, naka gatá ka qōesem Kareto ba hée thée e. ^{24g}

Còo di dqòmkuu ne

²⁵Nqari ba méém dqòmme! Qàè tchōàn ēer kòo Jeso Krestem ka xgaa-xgaa cgoa gha qari-qari tu u di qarin úúá ba. Xgòre-kg'aisean ncēea kò c'úúusea hāa tseeguan ga a, ncēe kò nqáéa hāa kurian kái ka kò chómsea hāa a, ²⁶igabaga ncēeska xgòre-kg'aièa hāa a, a porofiti xu ka góáèa zi Tcgāya zi koe guu a x'áièa hāa, a chòò tamam Nqarim tcg'òóá hāa x'āèan koe guu a wèè zi qhàò zi q'āakaguèa hāa, nxāasega zi gha drcòm a komsana Me ka.

²⁷Ncēem Nqarim cúisega tc'ēega ba méém Jeso Krestem koe guu na chòò tamase dqòmme! Amen.

g 16:24 C'ēe zi tcgāya zi Gerika di zi ncēe xùri ko kg'uian úúá: ²⁴Cgòmkuu gatá dim X'aigam Jeso Krestem di méé i gatu wèè tu cgoa hāa. Amen.

1 KORINTA NE

Paulom dis tcgāyas tc'āà di sa

Korinta ne koe

Téé-cookg'ai sa

Paulo ba kò ncēes tcgāya sa góá, c'ēe zi qóm zia kò kerekes Korinta dis koe hàna khama. Gaa x'aè ēe kam kò Korinta ba kaia hāam x'áé-dxoom Gerika ne di me e. X'ámágu sa hēe naka x'ámá sa hēéthēe kò Korinta koe hàna. Gaam nqōó ba kò cg'uria ba hēe naka tāáka zi dtcòm zi hēéthēe ka q'āasea hāa. Paulo ba ko kái zi gúú zi ka góá, ncēe ko xùri zi: q'aa-q'aasean ka hēe (1-4), naka kerekes koe ko kúrúe cg'áràn ka hēe (5-6), naka xóe cgoakuan di tēean ka hēe naka séèkuan ka hēe (7) naka kerekes ko ma tsées ka hēe (8-11) naka Tcom-tcomsam Tc'ēem di aban ka hēe (12-14) naka x'oos koe tēean (15) ka hēéthēe e.

13 dim tcee ba ko ncàmkus ka kg'ui a ko máá, kaisase cgáés abas Nqarim dis ga si i, Gam di ne khòe nem máàna hāa sa, témé. Ncēm tcee ba gaas tcgāyas koe kaisase q'āaèa hāam ga me e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- q'āan di tc'ēea ne
- kgoarasea ne
- tcom-tcomsa
- Tcom-tcomsam Tc'ēem di zi aba zi

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Q'aa-q'aasea ne kerekes koe (1-4)
- Séèkuan di x'áè-kg'aman hēe naka x'áé-q'oos di kg'òè-kg'ámán hēéthēe e (5-7)
- Dtcòm-kg'ao ne hēe naka dtcòm-kg'ao tama ne hēéthēe e (8-10)
- Kerekes di kg'òèan hēe naka Nqari ba qámsea máán hēéthēe e (11-14)

- X'ooan koe tēe sa (15)
- Dtcòm-kg'ao ne Jutea di ne di zi aba zi (16)

Q'aa-q'aasea ne kerekes koe (1–4)

Tsgámkaguku zi

1 ¹Paulo ra a, tcièa ra Jeso Krestem dim x'àè úú-kg'ao^a bar gha ii ka Nqarim ma tc'èea khama, a ra a gatá ka qōesem Sosetenesem cgoa hãa.

²Tsam ko *ncēes tcgāya sa* Korinta koe hãnas kerekes Nqarim di sa góá máá. Jeso Krestem domka tu Nqarim di tu khóè tu kúrúea, a tu a Nqarim ka tcièa Gam khama tu gha ma tcom-tcomsa ii ka. Gatú hēé naka wèé ne khóè ne wèé qgái za hãna ne hēéthēé tsam ko góá máá, ncēe X'aigam Jeso Krestem dim cg'òè ba ko tcii ne - gane hēé naka gatá hēéthēé dim X'aiga ba, a tsam a ko máá:

³Nqarim gatá ka Xòò ba hēé naka X'aigam Jeso Krete ba hēéthēé tsara koe guua hãa cgómkuu hēé naka tòókuan hēéthēé méé i gatú cgoa hãa, témé.

Qāè-tcaoa-mááku sa

⁴Wèé x'àè kar ko tirim Nqari ba gatú ka qāè-tcaoa máá, cgómkuu ãem Jeso Krestem koe máá tua hãa domka. ⁵Gam koe tu wèé zi gúú zi koe qguúkaguèa khama - wèé kg'uiian koe hēé naka wèé q'āan di tc'èean koe hēéthēé e - ⁶tchōàs Krestem di sa ncēeska gatú koe nxàea tseegukaguèa khama. ⁷Gaa domka tu cúís abas Nqarim koe guuas ga sa tcào tama; ãe tu hãa a ko gatá dim X'aigam Jeso Krete ba qāà ka, hààm gha x'áise ka. ⁸Kúrú tu um gha tu chòò-q'oos koe ga igaba qari, a gha nxāasega táá chibi-chibiè gatá dim X'aigam Jeso Krestem dim cárú ka. ⁹Nqari ba tcom-tcomsa Me e, ncēe tcii tua ba, hàà tu gha Cóásem Jeso Krestem gatá dim X'aigam cgoa xg'ae a cúís gúú sa kúrú ka.

Q'aa-q'aasea ne kerekes koe

¹⁰Tíí qōe ga tuè, gatá dim X'aigam Jeso Krestem di cg'òèan cgoar ko dteàrà tu u, a ko máá: gatú wèé tu méé tu dteòmku naka i nxāasega xg'aekua tu koe q'aa-q'aasean kaà, naka tu gha qāèse xg'ae naka cúíta ma tc'èe, naka cúíta ma tc'èe-tc'èese. ¹¹Tíí qōe ga tuè, c'èe ne Keloas x'áé-q'oo di nea q'āa-q'āa tea, xg'aekua tu koe i mēékuan hàna hãa sa. ¹²Méér ko sa ncēe si i: Gatú ka c'èe ne ko máá: “Tíí ra Paulom di ra a,” témé, ne ko c'èe ne máá: “Tíí ra Apolosem di ra a,” témé, ne ko c'èe ne máá: “Tíí

a 1:1 x'àè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

ra Peterem^b di ra a,” témé, ne qanega c'êe ne máá: “Tíí ra Krestem di ra a,” témé. ¹³Kreste ba q'aa-q'aaèa ii? Paulo baa kò ii ncêe gatu domka kò xgàuèa ba? Kana tua Paulom cg'òè koe tcguù-tcguuèa ii?

¹⁴Nqari bar ko qâè-tcaoa máá, gatu ka cúím ga bar tcguù-tcguu ta ga hãa khama, Kerisepoa tsara Gaio tsara oose. ¹⁵Nxãasega i gha cúí khòè ga táá hãa, tíí cg'òè koe tu tcguù-tcguuèa ta gha méé e ka. ¹⁶Ra gataga Stefanasem dis x'áé-q'oos di ne tcguù-tcguu, a gaas x'áé-q'oos ka oose ra c'êe khòè ga tc'êe-tc'êese tama, tcguù-tcguu ra hãa a. ¹⁷Kreste ba hààr gha tcguù-tcguu ka tsééa óá te ta ga hãa, igabam qâè tchòà ner gha hàà xгаа-xгаа ka tsééa óá tea, khòèm di tc'êegan di kg'uiian ka tamase, táás gha nxãasega Krestem dis xgàu sa kâà hùise bòdè ka.

Kreste ba Nqarim di qarian hêé naka q'ãan di tc'êean hêéthéé Me e

¹⁸Gane êe aagusea hãa ne koe i xgàus di tchòàn cg'ãa-cg'ana a khama, igaba i gatá ncêe ko kgoaraè ta koe Nqarim di qari i. ¹⁹Ncêeta i ma góásea:

“Eè tc'êega ne di tc'êea ner gha cg'òo,
a gha êe q'ana ne di q'ãan xguì,”

ta i mééèa khama.

²⁰Tc'êegam khòè ba ndaà? Góá-kg'ao ba ndaà? Kg'ui q'ãa-kg'aom ncêem nqóóm di ba ndaà? A Nqari ba gáé q'ãan di tc'êean ncêem nqóóm di cg'ãa-cg'anasekagu tama? ²¹Nqari ba kò Gam di q'ãan di tc'êean ka khòè ne kúrí, ne gane di tc'êegan ka táá bòda q'ãa Me. Me kò Nqari ba qâè-tcaokaguè, cg'ãa-cg'ana xгаа-xgaan ncêe xae ko tséékagu koe guu a êe ko dtcòm ne kgoaran ka. ²²Juta nea ko **are-aresa** zi x'ái zi **ne gha x'áúè sa** qaa, ne ko Gerika ne tc'êean ne **gha máàè sa** qaa khama. ²³Igabaga ta ko gatá Krestem ncêe xgàuèa hãam ka xгаа-xгаа. I ko ncêe tchòàn Juta ne tomagu tcg'ái, a táá zi qhàò zi di ne koe cg'ãa-cg'ana di i, ²⁴igaba êe **Nqarim ka** tciiea hãa ne, Juta ne hêé naka Gerika ne hêéthéé koem Kreste ba Nqarim dim qari Me e, a ba a gataga Nqarim dim tc'êem q'ãan di Me e. ²⁵Eè ko cg'ãa-cg'anase bòdès Nqarim di sa cg'ái si i, khòèan dis êe ko cg'áése bòdès ka, i Nqarim di kg'amkan khòèan di qarian tàà hãa.

²⁶Tíí qòe ga tuè, tc'êe-tc'êese tu nta tu kò ii sa **êem kò Nqari ba** tcií tu u ka. Nqóóm di ne cgoa tu kò ko nxárá xg'aeè ne tu kò kái-kg'aise tc'êega tama, a cg'ái tama, a kò x'aian q'oo koe ábàè tama. ²⁷Igabagam Nqari ba cg'ãa-cg'ana zi gúú zi nqóómkg'ai di zi nxárá tcg'òóa hãa, nxãasegam gha êe tc'êega ne sau-cgaekagu ka. A ba a kg'amka zi gúú zi nqóómkg'ai di zi nxárá tcg'òóa, nxãasegam gha êe qari ne sau-cgaekagu ka. ²⁸Nqari ba nxárá tcg'òóa nqãaka hãnas téé-q'oos di zi gúú zi nqóómkg'ai di zi, ncêe ntcoèèa hãa zi hêé naka cg'ái tama zi hêéthéé e, nxãasegam gha êe

b 1:12 Peterem - Gerika sa ko máá: “Kefasem di” témé.

cgáé ii zi kaàkagu ka, ²⁹nxāasega i gha táá cúí khòè ga Nqarim cookg'ai koe dqòmse ka. ³⁰Nqari ba xg'ae-xg'ae tua Jeso Krestem koe khama, a Kreste ba kúrúá, Me hàà gatá koe q'āan dim tc'ēe ba ii, ta ko Gam domka tchàno ta iise bódè, a ko Gam ka q'ano-q'ano tcáòè, a ta a Gam ka x'ámá tcg'òóèa. ³¹Gaa domkaga i ncēeta ma góásea hāa a ko máá: “Eē *c'ēem khòè ba* dqòm kg'oana ba méém X'aiga ba dqòm,” téméè.

Jeso Krestem xgàuèa hāa di tchòà ne

2 ¹Tíí qōe ga tuè, ēer kò hàà cgae tu u, kar kò táá t'òè-t'òèea kg'uian cgoa hàà cgae tu u, kana tc'ēegan cgoa, ncēer kò ko hàà chómsea zi gúú zi Nqarim di zi ka birí tu u ka. ²Birísear kò hāa, Jeso Krestem ncēe xgàuèa hāam ka cúír gha tc'ēe-tc'ēese a birí tu u sa khama. ³A ra a kò kg'amkan hēé, q'áòan hēé naka kaisa cgùruan hēéthéé cgoa hàà cgae tu u. ⁴Tiri kg'uian hēé naka xgaa-xgaan hēéthééa kò khòè ne di kg'uian tc'ēegan di tama a, ncēe khòè ne ko kúrú ne thamkase tc'ēea kabi i, igaba i kò Tcom-tcomsam Tc'ēem di qarian x'ái, ⁵nxāasega i gha gatu di dtcòmman táá khòèan di tc'ēegan koe hāa, igaba Nqarim di qarian koe hāa ka.

Q'āa di tc'ēean Nqarim di i

⁶Gatà i ii, igaba xae ko ēe dtcòmman koe q'amā hāa ne koe tc'ēean di kg'uian kg'ui, ncēe tc'ēea ne ncēm nqōóm di tama, kana tc'āà-cookg'ai xu ncēm nqōóm di xu di tama a, ncēe ko hàà kaàkaguè xu. ⁷Igaba xae ko Nqarim di tc'ēean ncēe c'úúsea, a chómsea hāa ka kg'ui. Nqōóm qanega kúrúè tamas cookg'ai koem kò Nqari ba bóda tcg'òóá, ncēes tc'ēe sam gha máá ta a sa, Gam di x'áàn koe ta gha nxāasega hāa ka. ⁸Táá i kò cúí tc'āà-cookg'aian ncēm nqōóm di ga ncēes gúú sa kómá q'āa. Kómá i kò q'ana hāa, ne i ga kò x'áàn dim X'aiga ba táá xgàua khama. ⁹Igaba ncēe i ma góásea, a ko máá:

“Cúím tcgáím ga ba bóò zi ta ga hāa,
me cúím tceem ga ba kómí zi ta ga hāa,
zi cúís tcáós koe ga tcāà ta ga hāa,
gazi gúú zi ēem Nqari ba
ēe ncām Mea hāa ne
kg'ónòda máána hāa zi,”

téméè khamaga ma. ¹⁰Igabam ko Nqari ba Tcom-tcomsam Tc'ēem koe guu a ncēe zi gúú zi nxàea tcg'òóá máá ta a.

Tcom-tcomsam Tc'ēe ba ko wèè zi gúú zi qaara tcg'òó khama, ēe chómsea zi gúú zi Nqarim di zi hēéthéé e. ¹¹Ndakam khòè ba c'ēem khòèm tc'ēe q'oo koe hāa sa q'anaa? Gaam khòèm dim tc'ēem cúí ba q'ana. Gatà iim dàòm kam cúím khòèm ga ba Nqarim tc'ēea hāa sa c'úúa, Nqarim dim Tc'ēem oose. ¹²Nqōóm di tc'ēe-kg'áman ta máàè ta

ga hãa, igabaga ta Nqarim koe guuam Tc'êe ba máàèa, nxãasega ta gha Nqarim máa taà zi gúu zi bóda q'ãa ka. ¹³Ta ko nxãa zi ka kg'ui, khòean di tc'êegan ka ta xгаа-xгааèa kg'uiian cgoa tamase, igaba Tcom-tcomsam Tc'êem ka ta xгаа-xгааèa kg'uiian cgoa, a ta a ko Tcom-tcomsam Tc'êem di tseeguan kg'uiia tchàno-tchano, êe Tcom-tcomsam Tc'êe ba úúa ne koe. ¹⁴Khòem êe Tcom-tcomsam Tc'êe ba úú tama ba Nqarim dim Tc'êem di zi gúu zi cgoa xg'ae tama, gaam koe zi cg'ãa-cg'ana di zi i khama. Me gataga kgoana naka bóda q'ãa zi tama, Tcom-tcomsam Tc'êem ka cúí zi ko bóda tcg'dòè khama. ¹⁵Khòem ncêe Tcom-tcomsam Tc'êe ba úúa ba ko wèé zi gúu zi qàèse bóda tcg'dó, igabagam gabá khòe ne c'êe ne ka bóde naka nxàèè tama.

¹⁶ “Díí ba nxãakamaga X'aigam **Nqarim** di tc'êean q'ana hãa, a ga tchàno-tchano Me?”

Igabaga ta gatá Krestem di tc'êean úúa.

Jeso Krestem ka, sixae ka tamase

3 ¹Tíí qòe ga tuè, táá ra kò Tcom-tcomsam Tc'êe ba úúa ne khòè ne khama ma kg'ui cgoa tu u, igaba ra kò nqòóm di ne khòè ne khama ma kg'ui cgoa tu u - Krestem koe cg'aré ne cóá ne khama ma. ²Bílan ra kò kg'áakagu tu u, a ra a kò táá qari tc'òoan máa tu u, tc'ãò o tama tu kò hãa khama, ncêe tu qanega ma tc'ãò o tama khamaga ma. ³Ncêes noosega tu qanega nqòóm di tu u, qanega i tauan hêé naka mēékuan hēéthēé xg'aekua tu koe hãa khama, ka tua nqòóm di tu tama tua? Nqòóm di ne khòè ne ko hēé khama tu gáé hēé tama? ⁴Ncêè c'êem khòem kòo máá: “Paulo bar ko xùri,” témé, me c'êe ba máá: “Apolose bar ko xùri,” témé, ne tua nqòóm di ne khòè ne ko hēé khama hēé tama?

⁵Kháé ba nxãaska Apolose ba díí baà? Me Paulo ba díí baà? Ncêe kg'ama tsam hùì-kg'ao tsam m ka, sitsam koe tu ko guu a dtcòm tsam, ncêem ma X'aiga ba ma wèéa tsam ga ma tséean máana hãa khamaga ma. ⁶Tíí ra kò xhàrà, me kò Apolose **xhàrà** kg'áakagu, igabam kò Nqari ba kaikagu u. ⁷Gaa domkagam êe ko xhàrà ba, kana ko **xhàrà** kg'áakagu ba gúu cgáé tama, igabam Nqarim cúí ba cgáé Me e, ncêe ko gúu zi kaikagu ba. ⁸Khòem êe ko xhàrà ba hēé naka êe ko **xhàrà** kg'áakagu ba hēéthēé tsara cúís tséé sa úúa, a tsara a gha wèéa tsara ga surutaè, êe tsara ma gatsara dis tséé sa ma kúrúá hãa khamaga ma. ⁹Nqarim cgoa ko tsééa xg'ae tsam khòè tsam m khama, gatua Nqarim di tu xhàrà tu u, a Nqarim di tu nquu tu u.

¹⁰Nqarim máa tea cgómkuan kar kò tc'êegam tshào-kg'aom khama ma tshoa-tshoa sa tshào, me ko c'êem khòè ba tc'amkg'aia sa koe tshào. Igaba méém wèém khòè ba q'òése hãa, ntam ko ma tc'amkg'aia sa koe tshào sa. ¹¹Cúím khòem ga ba káà me e khama, tshoa-tshoa sa ga tshào ba, ncêe nxãakamaga tshàoèas téé-q'oo koe, ncêe Jeso Krete ba ii sa.

¹²Dùútsa gúús wèés ãe khòem ga ko tshoa-tshoas tc'amkg'ai koe tshào cgoa sa: a gauta di saa, a selefera di saa, a t'òè nxōān di saa, a hùì di saa, a dcāa di saa, kana tc'áà di saa ga igaba, ¹³wèém khòem dis tséé sa gha hàà qāèse bódse, **Jesom ko hàà kabisem** cámi ba gha x'ái si khama, si gha c'ee sa wèém khòem dis tséé sa tcg'òó, a gha kúrúia bód **dùútsa tséé si i sa**. ¹⁴Ncèè c'èem khòem tshoa-tshoas tc'amkg'ai koe kúrúias tséés kò ko c'ees koe guu a kg'òèase tcg'oa nem gha surutaè. ¹⁵Ncèè c'èem khòem di tsééan kò dàda cg'òòè nem gha kaisas xháés koe tcāà, igabam gha gabá kgoaraè, c'ee ba gāá a nqáéa hāam khòem khama ma.

¹⁶C'úua tu gáé hāa Nqarim di tu còrè-nquu tu u sa, me Nqarim dim Tc'èe ba gatu koe x'āèa sa? ¹⁷Ncèè c'èem khòem kò Nqarim dim còrè-nquu ba cg'òo nem gha Nqari ba cg'òo me, Nqarim dim còrè-nquu ba tcom-tcomsa me e khama, tu gatu gaam còrè-nquum ga me e.

¹⁸Táá méém cúim khòem ga ba qàe-qaese guu. Ncèè c'èem khòem kò gatu xg'aeku koe tc'èea máá, nqōómkg'ai koem tc'èega me e ta tc'èea ne méém “káà tc'èe” ba ii naka baa gha nxāasega tc'èega ba ii. ¹⁹Ncèem nqōóm di tc'èega nea Nqarim tcg'ái q'oo koe káà hùì i khama. Góásea i hāa a ko máá: **“Nqari ba** ko ãe tc'èega ne gane di kàan koe qgóó,” téméè khama. ²⁰I ko gaia máá: “X'aigam **Nqari** ba tc'èega ne di tc'èe-kg'ámān q'ana hāa, káà hùì i sa,” téméè. ²¹Gaa domkaga méé i cúí khòé ga táá c'èe khòèan koe bódse guu. Wèè zi gúú zia gatu di zi i ke, ²²Paulor ga ii igaba, kana Apolosem ga ii igaba, kana Peterem^c ga ii igaba, kana nqōóm ga ii igaba, kana kg'òès ga ii igaba, kana x'oos ga ii igaba, kana ncèeskaga ko kúrúse zi gúú zi ga ii igaba, kana hààko x'aè ka ko hàà kúrúse zi gúú zi ga ii igaba; wèè zi ãe zia gatu di zi i. ²³Tu gatu Krestem di tu u, Me Kreste ba Nqarim di Me e.

Krestem di xae tséé-kg'ao xae e, ke xùri xae e

4 ¹Khòèan méé i Krestem di xae tséé-kg'ao xae khama ma qgóó xae e, ncèe chómsea zi gúú zi Nqarim di zi ko q'òé a ko xгаа-xгаа xae. ²Tséé-kg'aom koe ko kái-kg'aise qaases gúú sa tcommè méém si i. ³Igaba tíí ka kaisase cg'árés gúú si i, gatu ka xgàràè sa, kana khòèan dis qhàis ka igabaga, tíí igabar tíí ka xgàrase tama khama. ⁴Cg'āès gúús kúrúar hāa sar tc'èe-tc'èese tama, igabas nxāa sa kúrú te nakar tchàno tama. X'aigam cúí Me e ncèe ko xgàra te ba. ⁵Gaa domka méé tu táá xgàra guu nxará tòòèam x'aèm cookg'ai koe, X'aigam hàà tamas cookg'ai koe. Ncèe gha hàà ntcúuan q'oo koe chómsea zi gúú zi x'áàn koe óá ba, a ba a gha tcáós q'oo koe hàna zi x'ái. Me gha nxāaska wèém khòè ba Nqarim koe guua dqòmkuān hòò.

⁶Tíí qōe ga tuè, gatu domka tsam Apolosea tsam ncèe zi gúú zi tséékagua, kg'uim ko méé sa tu gha nxāasega sitsam koe xгаа-xгааe

ka, nc̄em ko máá: “Táá góásea t̄ee sa tsáá guu,” témé ka. Nx̄aska tu cuiskaga c'ēem khòè ba tcom naka c'ēe ba ntcoea h̄aa tite. ⁷C'ēe ne ka cḡáese kúrú tua ba dii baa? Dùú sa tu úúa, máàè tama tu kò h̄aa sa? Nc̄èè máàè sia tu kò h̄aa, ne tu ko dùús domka máàkus tama si i khama noose dqòmse máá?

⁸Nx̄akamaga tu wèés gúús t'ēe tu ko sa úúa h̄aa na! A tu a nx̄akamaga qguà! X'aiga tu u, sixae x'aiga tamase ga! X'aiga tu u ga kò ii, xae ga kò nx̄asega gatu cgoa xg'ae a x'aiga ii! ⁹Tíí ko bóò kam Nqari ba sixae x'áè úú-kg'ao xae khaokakas tée-q'oo sa máàna h̄aa, x'oo sa tòóa máàèa xu khòè xu khama ma, wèém nqóò ba tcgái tòó xaea h̄aa khama, moengelean ga h̄éé naka i khòèan ga h̄ééthéé e. ¹⁰Krestem domka xae káà t'ēe xae e, tu gatu Krestem koe t'ēega tu u! Kg'amka xae e, tu gatu qari tu u! Tcommèa tua, xae sixae tcommè tama! ¹¹Nc̄ees noosega xae ko xàbà a ko cáám, a ncòbèan h̄anaa, a ko xḡáèè, a x'áè-q'ooan úú tama. ¹²Qómse xae ko tshàua xae cgoa tséé. Khòèan kò ko sixae ka cg'áè gúúan nxàe ne xae ko ts'ee-ts'ee'gai i. Eè xae ko xḡaraè ne xae ko qari-qari-tcaoa máá a. ¹³Nc̄èè ntcoèè xae kòo ne xae ko qàèse xqa. Nc̄em nqóóm di cg'urian xae kúrúèa, a nc̄ees noosega ko wèèa ne kaga tcg'óbéan khama ma bóòè.

¹⁴Nc̄ees gúú sar sau-cgaekagu tu ur gha ka góá tama, igaba tchàno-tchano tu ur gha ka a, tiri tu cóá tu ncàm-ncamsa tu iise. ¹⁵Eèta tu ga ma 10,000 khòèan Krestem koe ko kòre tu u úúa h̄aa igaba tu kái xu xòò xu úú tama, qàè tchòàn koer kò guu a Jeso Krestem koe ábà tu u khama. ¹⁶Gaa domka ra ko dtcàrà tu u, sere te tu gha sa. ¹⁷Nc̄ees gúús domkar tirim cóám Timoteo ba, nc̄ee X'aigam koe ncàm-ncamsa a tcom-tcomsa ba, gatu koe tsééa úúa. Tiri kg'òè-kg'ámán Jeso Krestem di koe gha t'ēe-t'ēe tu u ba, nc̄eer ko ma wèés kerekes koe ma wèè za xgaa-xgaa a khamaga ma.

¹⁸Gatu ka c'ēe ne t'ēea máá, hàà ra tite, ta t'ēea, khama ne ko bóò-boose. ¹⁹Igabagar gha qh̄áese hàà cgae tu u, X'aigam **Nqarim** kò t'ēe ne, èe ko bóò-boose ne di kg'uiian hàà qaa ka tamase, igaba hàà gane di qarian qaa ka. ²⁰Nqarim di x'aia nea kg'ui di tama a, a qari di i khama. ²¹Dùú sa tu ko t'ēe? Tsám cgoa ra gha hàà cgae tu u, kana ncàmkuan h̄éé naka kgàeam t'ēem cgoa h̄ééthééa?

Séèkuan di x'áè-kg'ama ne naka x'áé-q'oos di kg'òè-kg'ámán ne (5–7)

Cg'ará ne kerekes di ne koe

5 ¹Gatu xg'aeku koe i cg'áràn h̄aa sa tseegukaga nxàèèa h̄aa, cg'áràn nc̄ee dtcòm-kg'ao tama ne koe kúrúse tama a, nc̄ee khòèm ko gam

ka xōm dis khòès cgoa xóe e. ²Igaba tu ko **qanega** bóò-boose! A tu a tshúù-tcaose kg'ae ta ga hãa. Gaam ãe ncées gúù sa kúrúa hãa ba méém gatu xg'aeku koe séèa tcg'òòè! ³Eëta i ga ma tc'áróa te gatu xg'aeku koe kàà a, igabagam tirim tc'ëe ba gatu cgoa hãa. Ra ncées gúù sa kúrúa hãa ba nxãakamaga xgàraku sa tcg'òóa máána hãa, hàna kò hãam khòèm khamaga ma, ⁴gatá dim X'aigam Jesom dim cg'òèm koe tu kò xg'aea hãa koe, me tirim tc'ëe ba gatu cgoa hãase, i gatá dim X'aigam Jesom di qarian hãa cgoa tua, ⁵ncëem khòè ba satana ba máà, naka i gam di cg'ãè cauan kaàkaguè, nakam gha nxãasega gam dim tc'ëe ba X'aigam dim cáím ka kgoaraè.

⁶Gatu di dqòmse ne qãè tama. C'úùu tu gáé hãa, cg'áré péré gãé-gãe ne ko wèès péré sa gækagu sa? ⁷Xg'aàra tcg'òò **cg'uria tu ncëe** ncíí péré gãe-gãean di i, naka tua gha nxãasega kaba tu péré tu ii, nxãakamaga tu **péré tu** péré gãé-gãe úú tamas pérés di tu u ke, Me gataga gatá dim Ghùu-coam Paseka di ba, ncëe Krete ii ba, dàda-máákus di iise úúèa hãa khama. ⁸Ke tu hàà naka ta kòè sa kúrú, cg'urian hëé naka cg'ãean hëéthhëé di péré gãé-gãean ncíí cgoa tamase, igaba péré gãé-gãe úú tamas pérés cgoa, péréan ncëe tcom-tcomsa, a tseegu di i.

⁹Tcgãyas tiris góár kò máá tu us koer góáa hãa, táá méé tu cg'arán ko kúrú khòèan cgoa xg'ae-xg'aese sa. ¹⁰Ncées gúù sar ko méé kar máá, táá méé tu cg'árs kaga ncëem nqōóm di ne cg'árà-kg'ao ne, kana hòà-hòànasen-tcáoóko ne, kana ts'ãà-kg'ao ne, kana kúrúa mááseèa hãa nqárian ko còrè ne cgoa xg'ae guu, témé tama. Nxãaska méé tu ncëem nqōóm koe tcg'oa si i gha ii khama. ¹¹Igaba ra ko ncéeska góá máá tu u a ko máá: “Táá méé tu wèém ãe ko dtcòm-kg'ao ka tciise igaba cg'árà-kg'ao ba, kana hòà-hòànasen-tcáoóko ba, kana kúrúa mááseèa hãa nqárian ko còrè ba, kana c'amku-kg'ao ba, kana kg'áà-kg'ao ba, kana ts'ãà-kg'aom cgoa xg'ae guu. Eëta iim khòèm cgoa táá tc'óó ga hëé guu,” témé.

¹²Dùúska ra ga ko kerekes ka tchàa za hàna ne xgàraa máá? Kerekes q'oo di ne tama ne gáé ncëe tu ga ko xgàra ne? ¹³Nqari ba ko ãe tchàa za hàna ne xgàra. “Ke cg'ãè caum khòè ba gatu xg'aeku koe xhàiaгу.”

Dtcòm-kg'ao ne di chìbi-chibikuan ne

6 ¹Ncèè gatu ka c'ëem kò c'ëem cgoa kómku tama, ne ba ga kgoara tcáo a ãe dtcòm tama ne^d cookg'ai koe séè a úú me, síí ne gha xgàra me ka, Nqarim di ne khòè ne koem gha úú me khama ii x'aè ka? ²C'úùu tua Nqarim di ne khòè ne gha c'ëem cáím ka nqōó ba xgàra sa? Ncèè nqōó ba tu kò ko xgàra ne tu gáé cg'áré chìbian ga kgoana naka xgàra hãa tite? ³C'úùu tu gáé hãa moengelean ta gha xgàra sa? Ncèè gatà i kò ii ne ta ko kgoana a ncées kg'òès di zi gúú zi xgàra. ⁴Kháé nxãaska, ncèè ntcoekuan

d 6:1 dtcòm tama ne - Gerika sa ko máá: “tchàno tama ne,” témé.

ncēes kg'òès di tu kò úúa ne tu ko dùús domka kerekes ka nq̄aaka hãa ne khòè ne koe úú ana máá? ⁵Ncēe gúúa ner ko sau-cgaekagu tu ur gha ka nxàe. Gatu xg'aeku koe i gáé cúí khòè tc'ēega ga káàa, ncēe gha dtcòm-kg'ao ne xg'aeku koe hàna zi kómku tama zi xgàra a? ⁶Igaba ncēes gúús téé-q'oo koem ko dtcòm-kg'ao ba gam khama ma dtcòm-kg'ao ba séè a qhàis koe úú, a ncēe sa dtcòm-kg'ao tama ne cookg'ai koe kúrú!

⁷Ncēeta ii zi chibi-chibiku zi gatu xg'aeku koe hàna zia ko x'ái, tààa tu hãa sa. Qãè i gáé tite, ncēe gatu kò ko c'ēe ne khòè ne ka chibi bódè ne? Qãè i gáé tite gatu kò ko kààè ne? ⁸Igaba tu ko gatu c'ēe ne chibi bódè, a ko khòèan kàa, a ko ncēe zi gúú zi gatu ka qōese ga ne koe kúrú!

⁹C'úúa tu gáé hãa ēe cg'àè cau nea Nqarim di x'aian q'òò tite sa? Táá qàe-qaeè guu: gane ēe cg'áràn ko kúrú ne hēé naka kúrúa máàseèa hãa nqárian ko còrè ne hēé naka dxùukg'ai di sèèkuan ko kúrú ne hēé naka x'amáguse ko xu khòè xu hēé naka gaxu khama kg'àò xu cgoa ko xóé xu hēé, ¹⁰naka ts'ää-kg'ao ne hēé naka hōa-hōanan-tcáoá ne hēé naka kg'áà-kg'ao ne hēé naka ncoe-kg'ao ne hēé, naka xaù-kg'ao ne hēéthēéa cuiskaga Nqarim di x'aian q'òò hãa tite. ¹¹Gatu ka c'ēe ne kò ncēeta ga ii, igabaga tu kò **chibia tu koe** q'ano-qanoè, a tu a ko séèa tcg'òò a cúfa tódè, Nqarim di tu gha ii ka, a kò X'aigam Jeso Krestem dim cg'òèm koe hēé naka gatá dim Nqarim dim Tc'ēem koe hēéthéé tchàno tu iise bódè.

Nqari ba tc'áróm koe hēé naka tc'ēem koe hēéthéé dqòm

¹²**C'ēem khòè ba ga máá:** “Wèés gúús kúrú ra kgoara máàèa,” témé - igabagar **ko tíí máá**, wèés gúú sa hùian úúa hãa tama. “Wèés gúús kúrú ra kgoara máàèa,” tar ga méé - igabaga ra cuiskaga cúí gúú kaga tcéè-tcereèa hãa tite. ¹³**Gaicaram ga c'ēem khòè ba máá:** “Tc'òoa ne ncààs di i, si ncàà sa tc'òoan di si i,” témé. Igabam gha Nqari ba wèéan ga kaàkagu. Tc'áró ba cg'áràn domka hãa tama, igabam X'aigam domka hàna, Me X'aiga ba tc'áróm di Me e. ¹⁴Nqari ba X'aigam Jeso ba x'ooan koe ghùia, a ba a gha qaria ba cgoa gatá igaba thēé ghùì ta a.

¹⁵C'úúa tu gáé hãa, tc'áróa tua Krestem di zi xòè zi i sa? Ka ra gha kháé nxãaska Krestem di zi xòè zi séè a cg'árà-kg'aos di zi cgoa xg'ae-xg'ae? Cuiskaga a! ¹⁶C'úúa tu gáé hãa, ēe ko cg'árà-kg'aos cgoa xg'ae-xg'aese ba gaas cgoa cúím tc'áró me e sa? Ncēeta i ma **Nqarim di zi** Tcgáya zi koe góáèa: “Cáma ne gha cúím tc'áró ba ii,” téméèa khama. ¹⁷Igaba gaam ēe ko X'aigam cgoa xg'ae-xg'aese ba gha X'aigam cgoa Tc'ēem koe cúí ii.

¹⁸Cg'áràn bèè! Wèè chibian c'ēe, ncēe khòèan ka ko kúrúè nea tc'áróm koe kúrúè tama, igaba gaam ēe ko cg'áràn kúrú ba ko gam dim tc'áróm koe kúrú u. ¹⁹C'úúa tua, gatu di tc'áróa nea Tcom-tcomsam Tc'ēem dim tempele me e sa, ncēe gatu koe hàna ba, ncēe tu Nqarim ka máàèa ba, tu gatu q'òòse tama sa? ²⁰Nqari ba kaiase suruta máá tua, ke tc'áróa tu cgoa Nqari ba dqòm.

Séèku sa

7 ¹Ncēeska gúù zi ēe tu goáa hãa zi ka: khòem ka i qãe e, táá méém khòe sa sèe sa. ²Igaba cg'áràn ncēe kái domka méém wèem khòe ba gam dis khòe sa úúa, nakas wèes khòe sa gas dim khòe ba úúa. ³Khòe ba méém gam dis khòes ko tc'ēe sa máa si, nakas gataga thēe khòe sa gas dim khòem ko tc'ēe sa máa me. ⁴Khòe sa gas di tc'áróan koe qari úú tama, gas dim khòem oose, me gataga thēe khòe ba gam di tc'áróan koe qari úú tama, dxàses oose. ⁵Táá xóe cgoakuan cēe cgaeku guu. Igaba còrèan koe máasean domka khao kò gatà hēe kg'oana ne méé khao dtcòmku naka xòm x'aè-coa q'oo koe gatà hēe, naka khaoa gaia xg'ae, nakam nxāasega satana ba táá kúrúba bódèe o guu gakhao di qgóose úú taman domka. ⁶Ncēea tíí tc'ēea si i, khamar birí tu u tama gatà tu gha hēe sa. ⁷Tc'ēe ra kòo, wèem khòem ga kò tíí khama ii sa, igabam wèem khòe ba Nqarim koe guu a táákase máàèa hãa. C'ēe ba gam di sa úúa, me c'ēe ba c'ēe sa úúa.

⁸Ncēeskar ko sèe tama khòean hēe naka dxàe-ntcōan hēéthēe ka máá: Kg'ama hēea ne qãe e, sèe tamase, ncēer tíí hēea khama, témé. ⁹Igabaga ncēe qgóose tama ne kò hãa ne méé ne sèe, sèe sa cgáe si i ke, kg'ama hãa a ncóan ka.

¹⁰Eē sèea hãa ner ko ncēe x'àèan máa, tíí ka tamase igaba X'aigam koe guu a: khòe sa mées gas dim khòe ba táá aagu guu. ¹¹Igabaga ncēe aagu mes kò ko ne mées kg'ama hēe sèe tamase, kana nxāaska tóókuan kúrú xg'aekua khara koe. Gataga méém khòe ba thēe gam dis khòe sa táá aagu guu.

¹²Igaba ncēea tíí ko c'ēe ne ka méé ga a, X'aigam ka tamase: Ncēe c'ēm dtcòm-kg'aom kò dtcòm-kg'ao tamas khòe sa úúa, si ko x'àè cgoa ba tc'ēe ne méém táá aagu si guu. ¹³Si kò gataga thēe khòe sa dtcòm-kg'ao tamam khòe ba úúa hãa, me ko x'àè cgoa sa tc'ēe ne mées táá aagu me. ¹⁴Khòem ēe dtcòm tama ba nxāakamaga gam dis khòes **di dtcòm**an koe guu a q'anokaguèa hãa, si gataga khòes ēe dtcòm tama sa nxāakamaga gas dim khòem **di dtcòm**an koe guu a q'anokaguèa hãa khama. Ncēeta i kò ii tama ne i ga kò gatu dí cóan q'ano tama, igaba i ncēeta ii domka i ncēeska cóáa tu q'anokaguèa hãa. ¹⁵Igabaga i kòo c'ēe-kg'áa khara ēe dtcòm tama a qòd kg'oana ne méé i guuè naka qòd. Dtcòmna hãam khòe ba kana dtcòmna hãas khòes igabagas ēeta ii zi qgái zi koe xgáe-kg'ammé tama. Tóókuan tu gha úú kam Nqari ba tcii tua khama. ¹⁶Nta si ma q'ana, khòe seè, sarim khòe ba si gha kgoara sa? Kana tsi ntama q'ana, khòe tseè, tsaris khòe sa tsi gha kgoara sa?

¹⁷Wèem khòe ba méém ēem ma X'aiga ba máa mea khama ma kg'òe naka ēem ma Nqari ba tcii mea khama hēéthēe e. Ncēea wèe zi kereke zi koe tirim x'àèm ga me e. ¹⁸A khòe ba kò kg'aiga q'āe nqāa-qgai khòeà

ẽem ko tciìe x'`aè ka? Táá méém q'`aè nq`aa-qgai khòoem gha sa qaa guu. A khòe ba kò q'`aè nq`aa-qgai khòe tama ẽem kò tciìe ka? Táá méém q'`aè nq`aa-qgai khòoku sa qaa guu. ¹⁹Q'`aè nq`aa-qgai khòoku sa gúù cgáés tama si i, si gataga thée q'`aè nq`aa-qgai khòe tama sa gúù cgáés tama si i, igabaga cgáés gúù sa Nqarim di x'`aè-kg'`áman qgóóa qari si i. ²⁰Wèem khòe ba méém ẽem kò Nqari ba tciìe mea kam kò hàna hãas téé-q'oos koe hãa. ²¹Q`aa tsia kò ii ẽe tsi kò tciìe ka? Táá hée nakas nxãa sa ntcãa-ntcãa tsi guu. Igabaga kgoarasean dim x'`aè ba tsi kò hòd ne, tséékagu me. ²²Gaam ẽe kò q`aa ii, ẽem ko X'aiga ba tciìe me ka ba X'aigam dim khòem kgoarasea hãa me e, me gataga gaam ẽe kò kgoarasea hãa ẽem ko tciìem ka, ba Krestem dim q`aa me e ke. ²³Nqari ba kaisase suruta máá tua hãa, ke táá khòean di q`aan kúru guu. ²⁴Tíí q`oe ga tuè, wèem khòe ba méém ẽem kò Nqari ba tciìe me kam kò hãas téé-q'oos koe Nqarim goa hãa.

Khòean ẽe sèe tama a

²⁵Ncèeska, sèe tama ne khòe ne ka. X'aigam koe guua hãa x'`aèa ner úú tama, igabagar ko ncèe tíí tc'`èea hãa sa bíri tu u, X'aigam di thòd-xama-máákuan ka tcom-tcomsar khòe ra iise. ²⁶Ncèem x'a'em q'`oo koer hàna zi tcabà zi domkar tc'`èea máá, q`aè e khòem gha ẽem ii khama ma ii sa, ta tc'`èea. ²⁷Khòe sa tsi kò úúa ne, táá aagu si tsi gha sa tc'`èe guu, a ncèe khòe sa tsi kò úú tama ne, táá khòe sa tsi gha sèe sa tc'`èe guu. ²⁸Igabaga sèe tsi kò ko ne tsi chibi kúru tama, gataga ncèe qanega xóe cgoaè tamas khòes kò ko sèe nes chibi kúru tama. Igaba ẽe ko sèe ne gha kái zi tcabà zi gaas kg'`òes di zi koe tcãa, ra ncèe zi tcabà zi koe tcg'`òó tu u kg'`oana.

²⁹Tíí q`oe ga tuè, méer ko sa ncèe si i: **X'aigam ko hàà** x'`aèa nea cùu u. Ncèe koe guus ka méé xu ẽe khòe zi sèea hãa xu, úú zi tama khama ma hãa; ³⁰gataga méé ne ẽe ko kg'`ae ne kg'`ae tama khama ma hãa; naka ne ẽe q`aè-tcaoa hãa ne, q`aè-tcao tama khama ma hãa; naka ne ẽe ko x'`ámá ne, gúuan ẽea gane di tama khama ma hãa; ³¹ẽe ko nq`óm di zi gúù zi tséékagu ne méé ne gataga kaisase gazi koe tséé tama khama ma hãa, ncèem nq`ó ba ko ncèem kámám ka chòd ke.

³²Káise tc'`èe-tc'`èesean koe tu gha kgoarasea hãa sar ko tc'`èe. Sèe tamam khòe ba X'aigam di zi gúù zi koe tcãa tc'`èea, X'aiga bam ga ma q`aè-tcaokagus koe. ³³Igaba ẽe sèea hãam khòe ba nq`óm di zi gúù zi koe tcãa tc'`èea, gam dis khòe sam ga ma q`aè-tcaokagus koe - ³⁴i tc'`èe-kg'`áma ba q'`aa-q'aasea. Khòes ẽe sèèe ta ga hãa sa kana kg'`ád-khoe cgoa qanega xóe tamas khòe sa X'aigam di zi gúù zi koe tcãa tc'`èea, nxãasegas gha tc'`áróa sa hée naka tc'`èea sa hée thée koe X'aigam koe tcom-tcomsa ii ka. Igaba khòes ẽe sèea hãa sa nq`óm di zi gúù zi koe tcãa tc'`èea, gas dim khòe bas ga ma q`aè-tcaokagus koe. ³⁵Ncèe gúua ner ko hùia tu domka nxàe, xgáè-kg'`am tu u tamase, igaba tu gha tchànóm dàòm koe kg'`òè ka, a tu a X'aigam koe x'`aè a táá wèe za sèea tòdè.

³⁶Ncèè khòèm kò tc'èea máá, ãem séèkuan nqòòkagua hãas dxàe-coas qanega xóe cgoaè tama sa séèan kam qàès gúú sa kúrú tama, ta tc'èea, igabagam kò tcáóa ba q'oo koe kaisase ncàm sia a qgóósean ga úú tama ne méém guuè naka ba ãem tc'èea hãa sa kúrú naka baa séè si, tshúús gúú sam gha kúrú tama ke. ³⁷Igaba khòèm ãe tcáóa ba q'oo koe kgàea a tcomsea ba, c'èe gúú kaga chùìe tama ba, igaba ãem tc'èea a kúrú kg'oana hãas koe qgóósea hãa ba, qanega xóe cgoaè tamas khòè sam séè tite sa bìrìsea hãa ba, nxãa ba ko qàès gúú sa kúrú. ³⁸Khama nxãaska ãe ko qanega xóe cgoaè tamas khòè sa séè ba ko qàès gúú sa kúrú, igabaga ãe séè tama ba ko kaisase cgáés gúú sa kúrú.

³⁹Khòè sa x'àèan dòm q'oo koe hãa, gas dim khòèm kg'òèa hãas noose. Igabaga ãem ko gas dim khòè ba x'óó nes tc'èes kom khòè ba séèan koe kgoarasea hãa, igabaga méém X'aigam di ba ii. ⁴⁰Tíí ko bóò kas gha kaisase qãe-tcaoa, séèè tamases kò hãa ne. Ra gataga tc'èea máá, tíí igabagar thèè Nqarim dim Tc'èe ba úúa hãa, ta tc'èea.

Dtcòm-kg'ao ne hëé naka dtcòm-kg'ao tama ne hëéthëé e (8–10)

Kúrúa mááseèa nqárian ko máàè tc'òoa ne

8 ¹Ncéeska, kúrúa mááseèa hãa nqárian ko máàè tc'òoan dim **kg'uim dim xoa ba**: Q'ana ta hãa, wèea ta ga q'aan di tc'èean úúa hãa sa. Q'aan di tc'èea ne ko kúrú ta a ta bóò-boose, igabagas ko ncàmku sa tshàoa ghùì ta a. ²Khòèm ãe tc'èea máá, c'èe gúúm q'ana hãa, ta tc'èea ba qanega cúí gúú ga q'ãa tama, ãem ga kò ma q'ãa ana hãa khama. ³Igabaga khòèm ãe Nqari ba ncàmã ba Nqarim ka q'ãaèa. ⁴Khama ncéeska, kúrúa mááseèa hãa nqárian ko máàè tc'òoan tc'òós ka: Q'ana ta hãa, kúrúa mááseèa hãa nqária nea nqóómkg'ai koe cg'ãa-cg'lana a sa, i gataga c'èe nqári káà a, igabam cúím Nqari ba hàna. ⁵Nxàata i ma kái nqárian nqarikg'ai koe hëé kana nqóómkg'ai koe hëéthëé hàna igaba - ncèe i tseeguan kaga ma kái “nqárian” hëé naka “x'aigan” hëéthëé ma hàna khamaga ma, ⁶igabam gatá ka cúím Nqari ba hàna, Xòò ba, ncèe wèè zi gúú zi kúrú hãa ba, ta Gam ka kg'òèa ba, naka cúím X'aigam Jeso Krete ba hëéthëé e, ncèe wèè zi gúú zi Gam koe guu a kúrúèa ba, ncèe Gam ka ta kg'òèa ba.

⁷Ncées gúú sa wèè khòè koe q'ãase tama. Igabaga ne c'èe ne khòè ne qanega tc'èea máá, kúrúa mááseèa hãa nqári ne kg'òèa, ta tc'èea. Gaa domkaga ne tc'èea máá, kúrúa mááseèa hãa nqárian di tc'òoa ne ko tc'òóè, ta tc'èea. I ncèem dàòm ka gane di tcáóan nxãakamaga cg'luri-cg'lurièa, kg'amka a khama. ⁸Igaba tc'òoa nea Nqarim koe cúù-cuu ta a tama. Tc'òó ta ga ko kana ta ga tc'òó tama igaba ta cgáé tama.

⁹Q'ana méé tu hãa naka táá gatu di kgoarasean tséékagu naka ãe kg'amka ne kúrú naka ne chibian koe tcãa guu. ¹⁰Ncëè c'ëem khòem tcáóa ba koe kg'amkam kò ko tsáá tc'ëega tsi bóò, tsi ko kúrúa mááseèa hãa nqárian dim còrè-nquum koe tc'óó, ne sa nxãa sa ghùì tcáó me nakam kúrúa mááseèa hãa nqárian di tc'óoan tc'óó tite? ¹¹Me gha ncëem dàòm ka kg'amkam qõem tsari ba, ncëe Krestem gaam domka x'óóa hãa ba, nxãa ba gha tsari “tc'ëegan” ka cg'òòè. ¹²Eë tu kò kg'amka tcáóan gatu ka qõese ga ne di thòò-thòò, a ko gatu ka qõese ga ne koe chibian kúrú, ne tu ko ncëem dàòm ka Krestem koe chibian kúrú. ¹³Khama, ncëè tc'óoan kò ko tíí qõe ba kúrú me ko chibian koe tcãa ner gaicara chòò tamase kg'òóan kg'ooa hãa tite, nxãasegar gha chibian koe táá tcãa me ka.

X'áè úú-kg'aom di kgoarasease hãa ne

9 ¹Kgoarasea tama ra gáé hãa? X'áè úú-kg'ao ra tama ra gáé? Qanega ra gáé gatá dim X'aigam Jeso ba bóò ta ga hãa? Tiri tsééan X'aigam koer kúrúa hãa koe tu gáé guu tama? ²Eëtar ga ma c'ëe ne koe x'áè úú-kg'ao ra tama ra a, igabagar tseeguan kaga gatu koe x'áè úú-kg'ao ra a! Tu gatu X'aigam koe tiri tu x'áí tu u, x'áè úú-kg'ao ra ii di tu khama.

³Eë tshúú xòèa te ko qaa ne koer gha ncëèa mááse ncëeta ma xõan ka: ⁴Tc'óóan hëé naka kg'áàn hëéthëé koe tsam gáé kgoarasea hãa tama? ⁵Dtcòma hãas khóè sa sèè a nxãas cgoa caatean koe tsam gáé kgoarasea hãa tama, ncëe c'ëe xu x'áè úú-kg'ao xu hëé naka X'aigam **Jesom** ka qõesea xu hëé naka Petere^e ba hëéthëé xu ko hëé khama ma? ⁶Kana tíí hëé naka Barenabase ba hëéthëé tsam cúí tsam méé tsam tséé naka kg'òèkaguses gúù saa? ⁷Ndakam ncòo-kg'ao ba ko gam di tsééan koe suruta mááse? Díí ba ko kg'om xhárà ba xhárà a táá tc'áróa ba tc'óó? Díí ba ko piri zi kòrè bfiãa zi kg'áà tamase?

⁸Ncëe zi gúù zi tíí tc'ëe koe tcg'oa tama, a zi a ko thëé Baebes kaga nxàèè. Tseegu tama raà? ⁹Moshem di x'áèan koe i góásea khama a ko máá: “Ghòem kò ko maberean náà gáí a ko dxòò ne méé tsi táá dxòóan cara me guu,” témèè. Nqari ba gáé kò ko ghòem ka **cúí** tc'ëe-tc'ëese? ¹⁰Gatá ka ba gáé kò kg'ui tama? Eè, gatá domka i ko góáèa hãa, xhárà-kg'ao ba méém nqòòan úúa hãase xhárà nakam náà gáí-kg'ao ba nqòòan úúa hãase náà gáí, gaan koe tsara gha kg'òèan hòò di i. ¹¹**Eë xae ko qãè tchòàn birí tu u ka** xae kò Tcom-tcomsam Tc'ëem di cgùrian gatu koe xhárà. Ka xae gáé nxãaska, gatu koe xae gha gúù zi tcuàan di qarian úú tama? ¹²Ncëè c'ëe xu kò qarian úúa hãa èeta ii hùian xu gha gatu koe hòò di i, ne tsam gáé sitsam gane ka kaisa qarian úú tama gatu koe tsam ga hòò o di i?

e 9:5 *Petere* - Gerika sa ko “Kefase” témé.

Gatà i ii igaba tsam ncêe qarian tséékagu ta ga hãa. Igaba tsam ko kg'ama wêes gúu sa qád tcáòan cgoa kúrú, nxãasega tsam gha táá Krestem di qãè tchòàn di xгаа-xgaan xgáè-kg'am ka. ¹³C'úua tu gáé hãa ãe ko tempelem koe tséé xua ko gaxu di tc'òoan tempelem koe hòò sa, xu ko ãe ko altaram koe tséé xu ãe dàda-máákus ko tcg'òòá máàèan koe gaxu di xòè-coan hòò sa? ¹⁴Gatà iim dàòm cúim kam ko X'aigam **Nqari** ba x'áèan tcg'òò, ãe ko qãè tchòàn xгаа-xгаа xu méé xu gaxu di kg'òèan gaan koe hòò sa.

¹⁵Igabagar ncêe qarian ka cúian ga tséékagu ta ga hãa. A ra a gataga kúrúa tu gha máá te zi di nqòðan úúa hãase ncêe zi gúu zi góá tama. Kg'ama ra ga x'óó, c'èem khóè ba guu nakam hàà tiris koase sa ncoe ka tamase. ¹⁶Qãè tchòà ner ko xгаа-xгаа domkar koasea hãa tite, kaisase ko tíi koe qaases gúu si i khama. Cg'ãè i gha ii ncêe qãè tchòà ner kò xгаа-xгаа tama ne! ¹⁷Ncêes gúu sar kò ko tíi tc'èe koe guu a ko kúrú ner ga kò surutan qaa. Igabagar ko tíi tc'èe koe guua hãa sa kúrú tama, a ra a ko kg'ama Nqarim máá tea tsééan kúrú. ¹⁸Ka nxãaska ra gha dùútsa surutaku sa qaa? **Káà si i!** Gaa domka méér khóèan surutakagu tamase qãè tchòàn xгаа-xгаа. Naka ra táá tiri qarian qãè tchòàn xгаа-xгаа koe tséékagu guu.

¹⁹Eëtar ma kgoarasea, a c'èe khóè dir qãàr tama ra a, igaba ra kò wèém khóèm koe qãà ba kúrúse, nxãasegar gha kái ne khóè ne Nqarim koe kabi ka. ²⁰Juta ne koer kò Jutam khama ma qgóóse, nxãasegar gha Juta ne Nqarim koe kabi ka. Ncêe x'áèan dòm q'oo koe hàna ne koer kò tíi igaba x'áèan dòm q'oo koe hàna khama ma qgóóse, (ëetar ma x'áèan dòm q'oo koe hãa tama igaba), nxãasegar gha ãe x'áèan dòm q'oo koe hàna ne Nqarim koe kabi ka. ²¹Eë x'áèan úú tama ne koer kò x'áé úú tamam khama ma qgóóse, nxãasegar gha gane ãe x'áèan úú tama ne Nqarim koe kabi ka (ncêe sa máá, Nqarim di x'áèa ner komsana tama témé tama, Krestem di x'áèa ner ko komsana khama). ²²Eë kg'amka ne koer kò kg'amkam khama ma qgóóse, nxãasegar gha kg'amka ne Nqarim koe kabi ka. Wêes gúu sar wèé khóèan koe kúrúse, nxãasegar gha wèé zi qgái zi koe c'èea ne ga kgoara ka. ²³Wèé zi ncêe zir ko qãè tchòàn domka kúrú, nxãasegar gha qãè tchòàn di ts'ee-ts'eekg'aikuan hòò ka.

²⁴C'úua tu gáé hãa, qàròs di qgái koe i ko wèé qàrò-kg'aoan qàrò, igabam ko cúí ba surutan hòò sa? Ke tu gataga qàrò thée naka tua gha nxãasega surutan hòò. ²⁵Wèém khóèm ãe tààku dis kòès koe ko tcãà ba ko thòòkas xгаа-xgaases qarís koe tcãà. Eë sa ne ko kúrú, nxãasega ne gha chòòkos cába sa cábákaguè ka; igaba ta ko gatá chòò tamas cábás domka kúrú si. ²⁶Khamar còoka bóò úú tamam qgóé-kg'aom khama ma qgóé tama, a ra a tc'áám cgoa ko x'áàkum khóèm khama ma x'áà tama. ²⁷Igabar ko tirim tc'árò ba qgóó xgáè, a ra a ko qãà ba kúrú me, khóè ner ko xгаа-xгаа qãà q'oo koer gha nxãasega táá xhàiguè ka.

Iseraele koe kúrúsea zi gúù zi di dqàèkua ne

10 ¹Tíí qōe ga tuè, tc'ēe-tc'ēese tu gha sar ko tc'ēe, gatá ka tsgōose ga ne wèe ne kò túú-c'ōòs dòm q'oo koe hāa, a kò wèea ne ga tshàa-dxoo ba tchoaba sa. ²A ne a kò wèea ne ga túú-c'ōòs koe hēe naka tshàa-dxoom koe hēéthēe Moshem koe hāase tenguù-tcguuè. ³A ne a kò wèea ne ga cúis tc'ōos tc'ēem di sa tc'ōó. ⁴A ne a kò wèea ne ga cúis gúùs kg'áa di sa kg'áa tc'ēem di sa, ēe ko xùri nem nxōam tc'ēem dim koe ne kò kg'áa khama; me kò ēem nxōá ba Kreste Me e. ⁵Igabam kò Nqari ba kái-kg'áa ne táá qāè-tcaoa máá, i kò tc'áróa ne tchàa-xgóós koe dxàa q'aaè.

⁶Zi kò ncēe zi gúù zi gatá koe x'ái zi iise kúrúse, nxāasega ta gha cg'āè zi gúù zi táá tcáóa ta koe tcāa ka, ēe ne ko gane hēe khama. ⁷Táá kúrúa mááseèa hāa nqárian dqom guu, ncēe gane ka c'ēe ne kò hēe khama. Ncēe i ma góasea a ko máá: “Khòe nea kò ntcōó, a tc'ōó a kg'áa a ne a ko tēe a ntcāa,” témé khama. ⁸Táá méé ta cg'áràn kúrú guu, ncēe gane ka c'ēe ne kò hēe khama, i ko cúim cárn ka 23,000 khama noo khóèan x'óó. ⁹Táá méé ta Kreste ba kúrúa bóò guu, ncēe gane ka c'ēe ne kò hēe khama, a ko cg'aoan ka cg'ōoè. ¹⁰Táá méé ta kg'ui-kg'uisse guu, ncēe gane ka c'ēe ne kò hēe khama, a ne a kò cg'ōokom moengelem ka cg'ōoè.

¹¹Ncēe zi gúù zi kò gane koe kúrúse, **gatá koe** zi gha x'ái zi ii ka, a ko q'āa-q'āa ta a zi gha ka góá tòòè, gatá ncēe chòò dim x'aèm ka hàà cgaèa ta ka. ¹²Khama ncēè qarika tsi tēe, ta tsi kò tc'ēea, ne méé tsi q'ōése naka táá cg'áé! ¹³Wèè kúrúa bóòkuan ēe gatu koe ko kúrúse nea khóèan koe ko kúrúsean ga a. Igabam Nqari ba tcom-tcomsa Me e, a ba a cuiskaga guu naka tu tàà tu u kos ka kúrúa bóòè tite, igabam gha ēe ko hàà cgae tu us kúrúa bóòkus koe dàò ba máà tu u, tu gha ma nxāa si sa, nxāasega tu gha qád-tcaoa máá si ka.

Kúrúa mááseèa hāa nqárian dis kōè sa hēe naka
X'aigam Nqarim dis tc'ōo sa hēéthēe e

¹⁴Ncām-ncamsa tu tiri tuè, gaa domka méé tu kúrúa mááseèa hāa nqárian bèe. ¹⁵Tc'ēega tu khóè tu iiser ko kg'ui cgoa tu u, ke tu bóòa tcg'òóa mááse dùú sar ko kg'ui sa. ¹⁶Kubis ncēe ts'eekg'iaian di còrèan ko gaas koe nxàèè sa, ncēe ta ko Nqari ba gaas koe qāè-tcaoa máá sa, nxāa sa gáé Krestem di c'áðan cgoa xg'ae-xg'ae ta a tama? I péréan ncēe ta ko khóá Krestem dim tc'áróm koe xg'ae-xg'ae ta a tama? ¹⁷Cúim péré ba hàna, domka ta gatá ncēe kái ta cúim tc'áró me e, wèea ta ga ko cúim péré ba tc'ōó khama.

¹⁸Iseraele di ne khóè ne ka tc'ēe-tc'ēese: gane ēe ko altaram koe dàò-mááku sa tc'ōó ne, nxāa nea gáé Nqarim di tsééan altaram koe ko kúrúè koe xg'aea hāa tama? ¹⁹Kana ra ko dùú sa nxàè? Kúrúa mááseèa nqárian dis dàò-mááku

sa gúú cgáé si i saà, kana kúrúa mááseèa hãa nqàrì nea gúú cgáé e saà? ²⁰Eë-ëe, nxãas tama si i. Méér kos gúú sa ncëe si i: kúrúa mááseèa hãa nqàrian di zi dàòà-mááku zi ko dxãwa tc'ëean kúrúa mááè khama zi Nqari ba kúrúa mááè tama, ra tc'ëe tama dxãwa tc'ëean cgoa tu gha xg'ae sa. ²¹Cuiskaga tu X'aigam dis kubis koe ko kg'láà, naka tua dxãwa tc'ëean dis kubis koe ga thëé kg'láà hãa tite. Cuiskaga tu X'aigam dim tafolem koe ko tc'óó naka tua gataga dxãwa tc'ëean dim tafolem koe ga thëé tc'óóa hãa tite. ²²Kana ta X'aiga ba taukagu kg'oana? Kana ta tc'ëea máá, Gam ka ta qari ta a, ta tc'ëea?

Dtcòm-kg'ao ne di kgoarasease hãa ne

²³*C'ëe khòèa ne ga máá:* “Wèés gúús kúrú ta kgoara mááèa,” témé, igabar *ko tí máá:* “Wèés gúú sa hùian úúa hãa tama,” témé. *I ga c'ëe khòèan máá:* “Wèés gúús kúrú ta kgoara mááèa,” témé, *ra ko tí máá:* “Igabas wèés gúú sa tshàoa ghùì tsi tama,” témé. ²⁴Táá méém c'ëem khòè ba gam ko tc'ëes gúú sa qaa guu, igaba méém c'ëe ne ko tc'ëe zi gúú zi qaa.

²⁵Wèés gúús kg'òóan ko x'amáguè qgál koe ko x'amáguè sa tu ga tc'óó, káise tc'ëe-tc'ëese naka tèè tamase. ²⁶Nqóó ba hëé naka wèés gúús èe gaam koe hàna sa hëéthëéa Nqarim di i khama.

²⁷C'ëem khòèm dtcòm-kg'ao tamam kò tc'óoan nqai koe tcii tu u, tu kò síí kg'oana ne méé tu síí naka wèés gúús cookg'aia tu koe ko tòòè sa tc'óó, káise tc'ëe-tc'ëese naka tèè tamase. ²⁸Igaba ncèè c'ëem khòèm kò birí tu u a ko máá: “Ncèe sa dàòà-máákus koe guua,” témé ne táá tc'óó si guu, gaam khòèm èeta ma birí tua hãa ba hëé naka káise tc'ëe-tc'ëesean hëéthëé domka. ²⁹Káise tc'ëe-tc'ëesea ne, tar kò ko méé ner gatu dian nxàe tama, a ko c'ëem dian nxàe. Nta i gha ma c'ëem khòèm di káise tc'ëe-tc'ëesean tiri kgoarasean koe xgàè-kg'am te? ³⁰Ncèè qãè-tcaoaser kòo tc'óó ne ra ko dùús domka cg'làèse kg'lui cgoaèa máá? Nqari bar ko qãè-tcaoa máá ka.

³¹Igaba nxãaska, tc'óó tu ga ko kana tu ga ko kg'láà kana dùú wèè èe tu ga ko kúrú igabaga, wèéan èe ga Nqarim di dqòmàn di iise kúrú. ³²Khòèan *gaan di dtcòmàn koe* qómàn qgóókagu tama tu khòè tu méé tu ii, Juta nea ga igaba, kana Gerika nea ga igaba, kana Nqarim dis kereke saa ga igaba. ³³Ncèer ko tíí ma wèè zi dàò zi ka ma wèè ne khòè ne qãè-tcaokagu khama ma. Tiri qãèa ner qaa tama igabar ko kái ne di qãèan qaa khama, nxãasega ne gha kgoaraè ka.

11

¹Serè te tu, ncèer ko ma Kreste ba ma serè khama ma.

Kerekes di kg'òèan hëé naka Nqari ba qámseá máán hëéthëé e (11–14)

Còrèan di qgáian koe qãèse qgóósea ne

²Eër kò máà tu u xgaa-xgaan tu ko xùri, a tu a ko wèés gúús koe tc'ëe-tc'ëese te khamar ko dqòm tu u. ³Igabar ko tc'ëe, bóòà tu gha q'ãa sa,

wèém khòèm dim tcúú ba Kreste Me e, me khòès dim tcúú ba gas dim khòè me e, Me Krestem dim tcúú ba Nqari Me e sa. ⁴Khama khòèm ãe cábá hãase ko còrè ba kana ko porofita ba ko gam dim tcúú ba sau-cgaekagu. ⁵Si ko wèès khòès ãe cábá tamase ko còrè kana ko porofita sa, gas dim tcúú ba sau-cgaekagu; tcúúa sas dqòma hãa khamaga i ii khama. ⁶Khòès ko cábá tama ne méés gataga c'òda sa thée dqòm. Igaba ncèè khòès ga dqòma tcg'òós kò sau-saugas gúù sa ii, ne méés nxãaska cábá. ⁷Khòè ba méém táá cábás gúù si i, Nqarim dis ii sa hëé naka x'áa ba hëéthëé me e ke, si khòè sa khòèm dis x'áa si i. ⁸Khòè ba khòès koe guu naka kúrúè tama, igabas khòè sa khòèm koe guu a kúrúèa hãa khama. ⁹Me kò gataga khòè ba khòès domka kúrúè tama, igabas kò khòè sa khòèm domka kúrúèa hãa. ¹⁰Ncëes gúùs domka hëé naka moengele xu domka hëéthëé méés khòè sa cábá hãa naka khòèm di qarian koes hãa sa x'ái.^f ¹¹Igabas X'aigam **Nqarim** koe khòè sa khòèm ka cúíá hãa tama, nakam khòè ba khòès ka cúíá hãa tama. ¹²Ncëes ma khòè sa khòèm koe guua hãa khamagam ma khòè ba khòès ka ábàèa khama; i wèè gúúan ga Nqarim koe guua.

¹³Bóda tcg'óóa mááse: khòès gha cábá tamase Nqari ba còrèa ne qãè e sa? ¹⁴Gúú zi di ii-q'ooan koe ga i gáé guu naka x'ái tu u tama, khòèm kò qád c'òðan úúá ne i sau-sauga a sa, ¹⁵igaba ncèè khòès kò qád c'òðan úúá ne i gas di x'áa a? Qád c'òðan nes máàèa, qàbi tcúú cgoa as gha ka khama. ¹⁶Igaba ncèè c'èe khòèan kò ncèe sa ntcoe kg'oana ner ko máá: 'Sita èeta ii kg'òðan úú tama, zi Nqarim di zi kereke zi igabaga èeta ii kg'òðan úú tama,' témé.

X'aigam Nqarim dis tc'òo sa
(Mt 26:26-29; Mk 14:22-25; Lk 22:14-20)

¹⁷Igabaga ncèe ko xùri zi x'áè zi kar dqòm tu u tama: xg'aea tu kò hãa ne tu ko kaisa cg'ãèan kúrú, qãèan ka khama. ¹⁸Tc'ãà dis gúùs kar ko kóm, kerekes koe tu ko hààraa xg'aea hãa ne i q'aa-q'aasean gatu xg'aeku koe hàna hãa sa, ra tc'èea máá c'èe koe i tseegu u, ta tc'èea. ¹⁹Q'aa-q'aasean méé i gatu xg'aeku koe hãa, naka ne gha nxãasega ãe tchàno ii ne bóda q'ãè. ²⁰Eè tu kò hààraa xg'aea hãa ne i nxãan Nqarim dis tc'òos dqòa dis tama si i. ²¹Tc'óó tu kò ne tu qãàku tama khama, me ko wèém khòè ba gam ka tc'óóa mááse, me c'èe ba xàbà, me c'èe ba nqàre. ²²X'áéan tu gáé úú tama, kg'làa tu ga, a tc'óó di i? Kana tua ko Nqarim dis kereke sa ntcoe, a ãe káà gúù ne sau-cgaekagu? Dùú sa ra gha gatu ka méé? Dqòm tu u méér? Igabar ncëes gúùs koe guu a cuiskaga gatà hëéa tite.

f 11:10 méés khòè sa cábá hãa naka khòèm di qarian koes hãa sa x'ái - Gerika sa ko máá: "Khòè sa méés tcúúa sa koe qarian úúá hãa," témé.

²³X'aigam **Nqarim** kar máàèa hãa ncëer ko gataga thëé máà tu u sa khama: X'aigam Jeso ba kò ãem gha hàà khòèan tshàu q'oo koe tcãàèm ntcùúm ka péréan sée, ²⁴a ãem ko Nqari ba qãè-tcaoa máá ka khóá q'aa si, a máá: “Ncëea Tiri tc'ároan ga a, ncëe gatu di i; ncëeta méé tu hëé, nxãasega tu gha tc'ëe-tc'ëese Te ka,” témé. ²⁵Gaam dàòm cúúm kam kò tc'óóa xu ko xg'ara ka kubi sa sée, a máá: “Ncëes kubi sa kabas qáè-xg'ae si i c'áda Te koe; ncëeta méé tu hëé, wèé x'aèan ãe tu ko kg'áà ka, nxãasega tu gha tc'ëe-tc'ëese Te ka,” témé. ²⁶Wèé x'aèan ãe tu ko ncëe péréan tc'óó, a ko ncëes kubis koe kg'áà, ne tu ko Nqarim dis x'oo sa nxàea tseegukagu, Me nxãakg'aiga síf hàà khama.

²⁷Gaa domkam gha ãe saucgaekaguko cauan cgoa ko péréan tc'óó a ko Nqarim dis kubis koe kg'áàm khóè ba chibiga ii, a ba a gha ko X'aigam **Nqarim** dim tc'áro ba hëé naka c'áda ba hëéthéé cg'uri-cg'uri. ²⁸Gaa domka méém khóè ba kg'aika tcáóa ba q'oo qãèse bóò naka baà nxãwa péréan tc'óó naka baà Nqarim dis kubis koe kg'áà. ²⁹Ncèè c'èem khóèm kòo tc'óó a ko kg'áà, Nqarim dim tc'áro ba ko dùú sa méé sa bóda q'aa tamase, nem gha ko ãem ko tc'óó a ko kg'áà ka gam dis xgàraku sa óaga cgaese khama. ³⁰Gaa domkaga i gatu xg'aeku koe kái-kg'áía tu kg'amka a, a ko tsàà, i c'ëe-kg'áía tu x'óóa. ³¹Igaba ncèè gatá ka ta kòo xgàrase ne ta Nqarim di xgàrakuan dòm q'oo koe hãa tite. ³²Igaba ncèè X'aigam kò ko xgàra ta a nem ko tchàno-tchano ta a, nxãasega ta gha táá nqóóm di ne cgoa cg'òòè ka.

³³Ke tu nxãaska tíf qõè ga tuè, ãe tu kò hààraa xg'ae a ko tc'óó ne méé tu qãàku. ³⁴Ncèè khóèm kò xàbà hãa ne méém x'áéa ba koe tc'óó, naka tu gha xg'aea tu kò hãa ne nxãasega táá xgàràè guu.

Hààr ko x'aè kar gha hàà c'ëe zi gúú zi ka qãèse bìríá tchàno-tchano tu u.

Tcom-tcomsam Tc'ëem di zi aba zi

12 ¹Ncëeska, tíf qõè ga tuè, tc'ëe ra ko Tcom-tcomsam Tc'ëem di zi aba zi ka tu gha q'áa sa. ²Q'ana tu hãa, qanega tu xg'ao dtcòm-kg'ao tama ka tu xg'ao kúrúa mááseèa hãa nqárian koe tceea úúèa sa, ncëe kg'ui tama a. ³Gaa domkar ko tc'ëe, ncëes gúú sa méé tu q'áa sa: Nqarim dim Tcom-tcomsam Tc'ëem ka gha kg'uikaguè a máá: “Jeso ba méém cg'uíè” témém khóè ba káà me e, me gataga káà me e, Tcom-tcomsam Tc'ëem ka hàà cgaèè tamase gha máá: “Jeso ba X'aiga Me e” témé ba.

⁴Tááka zi aba zi hàna, igabagam cúúm Tcom-tcomsam Tc'ëe ba hàna. ⁵Tááka zi dàò-kg'ám zi Nqari ba tsééa máá di zia hàna, igabagam cúúm Nqari ba hàna. ⁶Tááka zi tséé-kg'ám zi Nqari ba tsééa máá di zia hàna, igabagam cúúm Nqari ba hàna, ncëe ko wéèa zi ga wèém khóèm koe kúrú zi tséé ba.

⁷Wèém khòem koe i ko Tcom-tcomsam Tc'ëem di aban tãákase x'áise, nxãasega ne gha wèè ne khòè ne tsééa xg'ae ka. ⁸Tcom-tcomsam Tc'ëem kam ko c'ëe ba tc'ëean di kg'uian máàè, me c'ëe ba Gaam Tcom-tcomsam Tc'ëem kaga q'ãan di tc'ëean di kg'uian máàè. ⁹Me c'ëe ba Gaam cúím Tcom-tcomsam Tc'ëem kaga dtcòm sa máàè, me c'ëe ba Gaam cúím Tcom-tcomsam Tc'ëem kaga khòèan qãèkagu di zi aba zi máàè. ¹⁰Me c'ëe ba are-aresa zi gúú zi kúrú di qarian máàè, me c'ëe ba porofitan dis aba sa máàè, me c'ëe ba tãáka xu tc'ëe xu bóda q'aa-q'aa dis aba sa máàè, me c'ëe ba tãáka xu tam xu ka kg'uian dis aba sa máàè, me c'ëe ba tãás kg'ui sa kg'uia kabi dis aba sa máàè. ¹¹Cúí a Gaam cúím Tcom-tcomsam Tc'ëem di tséé e ncèe wèè e, Me ko wèém khòè ba q'aa-q'aa máá a, ãem ko ma Gabá ma tc'ëe khama.

Cúím tc'áróm kái xòèan úúa ba

¹²Ncèe tc'áróm ma cúí ii, igabam kái xòèan úúa, i gam di xòèan kái i igaba i ko cúím tc'áró ba kúrú, khamaga i Krestem ka ii. ¹³Wèéa ta cúím Tcom-tcomsam Tc'ëem ka tcguù-tcguuèa hãa, cúím tc'áró ba ta gha kúrú ka khama, Juta ne hëé, Gerika ne hëé, qãà ne hëé naka ãe kgoarasea hãa ne ne hëéthéé e, me kò wèéa ta koe ga cúím Tcom-tcomsam Tc'ëe ba ntcãa tcãàèa hãa.

¹⁴Tc'áró ba cúím xòèm tama me e, igaba kái zi xòè zi i khama. ¹⁵Ncèè nqàrèm kò xg'ao máá: “Tshàur tama ra a khamar tc'áróm dir xòèr tama ra a,” téméa, ne ba ga xg'ao gaas gúús domka táá tc'áróm dim xòè ba ii? Cuiskaga a! ¹⁶Ncèè tceem kò xg'ao máá: “Tcgáír tama ra a khamar tc'áróm dir xòèr tama ra a,” téméa, ne ba ga xg'ao gaas gúús domka táá tc'áróm dim xòè ba ii? Cuiskaga a! ¹⁷Ncèè wèém tc'áróm kò xg'ao tcgáí ba ii ne ba ga ko ntama ma kóm? Ncèè wèém tc'áróm kò xg'ao tcee ba ii ne ba ga ko ntama ma hímòm xám? ¹⁸Igabagam Nqari ba wèém tc'áróm di xòèan tchànose tóóa hãa, Gam ko ma tc'ëe khama. ¹⁹Ncèè wèéan ga kò xg'ao cúím xòè ba ii ne ba ga kò tc'áró ba ndaa hàna? ²⁰Ncèe i ma ii khama i kái xòèan hàna, igabam tc'áró ba cúí me e.

²¹Tcgáí ba cuiskaga tshàu ba bìrí naka máá: “Tc'ëe tsi tama raa,” téméa hãa tite, si tcúú sa cuiskaga nqàrèan bìrí naka máá: “Tc'ëe tsao o tama raa,” téméa hãa tite. ²²Igaba, gaa xòèan tc'áróm di ncèe kg'amka khama ii nea gaan kaisase ko qaasean ga a. ²³Ta ko gataga c'ëe xòèan tc'áróm di ncèe cglárése ncàmmea khama ii i, nxãan kaisa ncàmman cgoa qgóó. A ta a ko c'ëe xòèan gatá di ncèe chómsea a, cgáése q'óé, ²⁴i gatá di xòèan ncèe tchàa za hàna a, cgáé q'óékuan qaa tama. Igabam Nqari ba tc'áróm di zi xòè zi gatà ma xg'ae-xg'aea, a ncàmme tama zi xòè zi kaisa ncàmman máana hãa, ²⁵nxãasega i gha q'aa-q'aasean tc'áróm koe táá hãa ka, me gha wèém xòè ba cúíta noose c'ëe ba qãèse qgóó ka. ²⁶Cúím xòèm kòo thòò ne i ko wèè xòèan ga thòò, cúím xòèm kòo dqòmme ne, i ko wèè xòèan ga qãè-tcao cgoa me.

²⁷Tu gatu Krestem di tu t'áró tu u, a wèéa tu ga Gam di tu xòè tu u.
²⁸Me Nqari ba kerekes koe khòè ne tǎ́áka zi téé-q'oo zi koe tòóa: t'ǎ́a dis koe x'áè úú-kg'ao xu, cam dis koe porofiti ne, nqoana dis koe xгаа-xгаа-kg'ao ne, naka are-aresa zi gúú zi di ne tséé-kg'ao ne hēé, naka qǎèkagu di qarian úúa ne khòè ne hēé, naka khòèan ko hùì ne hēé, naka khòèan t'ǎ́a-cookg'aia ne hēé naka tǎ́áka xu tam xu cgoa ko kg'ui ne hēéthéé e. ²⁹Ka nea kháé wèéa ne ga x'áè úú-kg'ao nea? Kana nea wèéa ne ga porofiti nea? Kana nea wèéa ne ga xгаа-xгаа-kg'ao nea? Kana nea wèéa ne ga are-aresa zi gúú zi di ne tséé-kg'ao nea? ³⁰Kana nea ko wèéa ne ga aban khòèan qǎèkagu di máàèa? Kana nea ko wèéa ne ga tǎ́áka xu tam xu cgoa kg'ui? Kana nea ko wèéa ne ga tǎ́ás kg'ui sa kg'uia kabi?
³¹Igabaga méé tu kaisase kaia zi aba zi qaa.
 Ra gha ncēeska kaisase qǎem dàò ba x'áí tu u.

Ncàmku sa

13 ¹Ncèè tǎ́áka taman khòè ne di cgoar kòo kg'ui naka moengelean dian cgoa hēéthéé e,
 igabar kò ncàmkuan úú tama
 ner nxǎaska kg'ama ko tcéé-tcēes qanos khama ii
 kana xg'ǎma ko xg'aeè sara qano sara khama.
²A ncèè porofitan dis aba sar kò úúa,
 a ra a wèé zi gúú zi chómsea zi q'ana,
 a ra a wèé t'ēean q'ǎan di ga úúa,
 a ra a wèé dtcòmman ga úúa ncèè xǎbian ko nxònokagu u,
 igabar kò ncàmkuan úú tama
 ner gúú cgáér tama ra a.
³A ncèè ēer q'òòà hāan wèé gar kò ko ēe dxǎua ne máà,
 a ra a ko t'áróa te tcg'òò, dàdè i gha ka,
 igabar kò ncàmkuan úú tama
 nes ēe sa cúí gúú ga kabi máá te tama.

⁴Ncàmku sa

qád tcáo si i,
 a sa a qǎè tcáo si i,
 ncàmku sa tau di tama,
 a sa a bóò-boose di tama,
 a sa a koase di tama,
⁵a sa a tshúú cau tama,
 a sa a qaara mááse tama,
 a sa a qháése xgóakaguè tama,
 a sa a cg'ǎè gúúan kúrúèa hǎa tcáo sa koe tòó tama,
⁶a sa a cg'ǎè zi gúú zi ka qǎè-tcaokaguè tama,

igabagas ko tseeguan di zi gúù zi ka qǎè-tcaokaguè,

- 7 a sa a ko wèè gúùan koe qgóóse,
 a sa a ko wèè gúùan koe dtcòm,
 a sa a wèè gúùan koe nqòðan úúa,
 a sa a ko wèè gúùan qád-tcaoa máá.

- 8 Ncàmku sa chòð tite,
 si gha porofita sa kaà;
 si gha tǎá xu tǎm xu cgoa kg'ui sa chòð;
 i gha q'ǎa di tc'ēean kaà.

- 9 Gatá di q'ǎa di tc'ēea nea tc'ǎò tama,
 i gatá di porofitan ga tc'ǎò tama khama.

- 10 Igaba ēe tc'ǎðan kò ko hàà,
 ne i gha ēe tc'ǎò taman kaà.

- 11 Xg'aor cóá ii kar kòò cóá khama ma kg'ui,
 a ra a kòò cóá khama ma tc'ēe,
 a ra a kòò cóá khama ma xqa,
 a ēer ko hàà kaim khòè ba kúru
 kar kò cóán di zi dàð-kq'ám zi chòðkagu.

- 12 Ncēeska ta ko bòð-kq'áís koe nxòmase bòð khama,
 igaba ta gha hàà tchànose q'óáku cgoa **Me** a bòð **Me**.
 Ncēeskar cg'árés xðè-coa sa q'ana,
 igabar gha ēem x'aèm ka kaisase q'ǎa,
 ncēer ma kaisase q'ǎaèa khamaga ma.

- 13 Zi gha ncēeska
 dtcòm sa hēé,
 nqòð sa hēé,
 naka ncàmku sa hēéthēé zi hǎa,
 ncēe zi nqoana zi,
 si gaa zi ka kaia sa
 ncàmku si i.

Porofitan hēé naka tǎm xu cgoa kg'uiian hēéthēé e

14 ¹Ncàmkuian koe tu tcǎàn tcáo, naka Tcom-tcomsam Tc'ēem di zi aba zi tcǎàn tcáoá hǎase qaa, igabaga méé tu kaisase qaas gúù sa porofita si i. ²Eè ko tǎm xu cgoa kg'ui ba khòèan cgoa kg'ui tama a ko Nqarim cgoa kg'ui ke. Cúí khòè ga kóma q'ǎa me tama, Tcom-tcomsam Tc'ēem di qarian kam ko chómseá zi gúù zi kg'ui khama. ³Igaba khòèm ēe ko porofita ba ko khòèan cgoa kg'ui, tshàòam gha ghùì i, a ba a ghùì-ghui tcáo o, a qgài-qgai tcáo o ka. ⁴Gaam ēe ko tǎm xu cgoa kg'ui ba ko gaam cúí ba tshàò ghùise, igaba ēe ko porofita ba ko kereke sa tshàò

ghùì. ⁵Ncàmàr kò hãa, gatu wèéa tu ga t̄am xu cgoa kg'ui sa, igabar ko kaisase tc'êe porofita méé tu sa. Gaam êe ko porofita ba êe ko t̄am xu cgoa kg'uim ka cgáé me e ke, ncèè kg'uia xu ko k̄abiè tama ne. Igabaga ncèè t̄am xu kòo kg'uia k̄abiè nes gha kereke sa tshàoa ghùìè.

⁶Ncèeska tí qōe ga tuè, ncèè gatu koer ko hàà a ko hàà t̄am xu cgoa kg'ui ne ra gha ko dùús q̄è sa kúrúa máá tu u, ncèè méé xu ko sar ko x'áí tu u tama, kana q'ãan di tc'ëean máà tu u tama ne, kana porofitan máà tu u tama ne, kana c'êe gúù ga xгаа-xгаа tu u tama ne? ⁷Cii cgoa di zi gúù zi kg'òèa hãa tama zi ka igaba, ncèe fulutuan hēé kana harepan hēéthēé khama ii zi, nta ba gha ma c'ëem khòè ba q'ãa ndakam tcgáì ba ko ciìè sa, tcgáìan koe i kò q'aa-q'ooan hãa ne cúíga a? ⁸Gataga ncèè torompitam ncōoan ka ko q'ãa-q'ãam kò q̄èse ts'oo tama ne i gha díín ncōoan kg'ónòsea máá? ⁹Gataga i gatu koe ii. Ncèè kómá q'ãase tama kg'uian tu kòo gatu di t̄aman koe kg'ui ne, ba gha ntama c'ëem khòè ba q'ãa dùú sa tu ko nxàè sa? Kg'ama tu gha ko tc'ãán q'oo koe kg'ui. ¹⁰Ncèè ta ko ma bóð khama, zi káí zi kg'ui zi tãáka zi nq̄oomkg'ai koe hàna, a ko wèéa zi ga kómá ko q'ãase gúúan nxàè. ¹¹Ncèè c'ëem khòèem ko nxàè sar kò kómá q'ãa tama ner gaam koe tãá za guuar khòè ra a, me gabá tíí koe tãá za guuam khòè me e. ¹²Khama gatu ka igaba, Tcom-tcomsam Tc'ëem di zi aba zi tu úú kg'oana, ke méé tu êe gha kereke sa tshàoa ghùì zi qaa naka gazi ka cg'oè cgaèè.

¹³Gaa domka méém wèém khòèem êe gha ko t̄am xu cgoa kg'ui ba aba sa dtcàrà, èem ko kg'ui sam gha kg'uia k̄abi di sa. ¹⁴Eèr ko t̄am xu cgoa còrè nem gha ko Tcom-tcomsam Tc'êe ba tirim tc'ëem koe còrè, igaba i tiri tc'ëean tc'áróan kúrú tama. ¹⁵Kháé ra gha nxãaska dùú sa kúrú? Tc'ëem koe hãase ra gha còrè, igabar gha gataga thēé tc'ëea te cgoa còrè; tc'ëem koe hãase ra gha nxàè, igabar gha gataga thēé tc'ëea te cgoa nxàè. ¹⁶Ncèè Nqari ba tsi kò ko tc'ëem koe tsi hãase dqòm, ne ba gha ntama ma gaam êe kómá q'ãa tsi tama ba tsari q̄è-tcaoa-máákuan ka máá: “Amen” témé, c'úuam hãa dùú sa tsi ko nxàè sa ka? ¹⁷Q̄èse tsi gha ko Nqari ba q̄è-tcaoa máá, igabas êe sa c'ëem khòè ba tshàoa ghùì tama.

¹⁸Nqari bar ko q̄è-tcaoa máá, wèè tu nq̄éaser ko t̄am xu cgoa kg'uis gúús domka, ¹⁹igabar kerekes koe tc'ëea te cgoa 5 xu kg'ui xu **kómako q'ãase** xu kg'ui kg'oana, a nxãasega c'êe ne xгаа-xгаа; t̄am xu cgoar ko 10,000 kg'uian kg'ui ka tamase.

²⁰Tíí qōe ga tuè, cg'áré cóá khama ma tc'ëean tu chòòkagu. Cg'ãè zi gúù zi koe méé tu cóá ii, igaba méé tu tc'ëea tu koe kaia hãa. ²¹Nqarim di x'áèan koe i ncèeta ma góásea:

“Ncèe ne khòè ne cgoar gha kg'ui
tãá zi kg'ui zi ko kg'ui ne khòè ne hēé
naka tãá za guua ne khòè ne di kg'áman cgoa hēéthēé e,
igabaga ne komsana Tea hãa tite,”

tam kò X'aigam **Nqari** ba méé.

²²Khamas tam xu cgoa kg'ui sa ãe dtcòm-kg'ao tama ne dis x'ái si i, a dtcòm-kg'ao ne di tama, igaba porofita sa, nxãa sa dtcòm-kg'ao ne dis x'ái si i, a ãe dtcòm-kg'ao tama ne di tama.

²³Khama ncëè wées kerekes kò hààra xg'ae, me ko wèém khòè ba tam xu cgoa kg'ui, ne c'èe ne ncëe ãe tu ko kúrú sa kómá q'ãa tama a c'èem-kg'ám ka dtcòm-kg'ao tama ne hàà ne, nea cuiskaga máá, temea tua, ta mééa hàà tite?

²⁴Igaba ncëè wèém khòèm kò hàà a ko porofita, me dtcòm-kg'ao tama ba kana ãe kómá q'ãa tama ba tcàà, nem gha wèéan koe qãèse x'áise chibi-kg'aom ii sa, a **gha kháóa** wèéan koe ga xoara mááse, ²⁵i gha tchòàn ãe tcáóa ba koe chómsea a tchàa koe tcg'oa. Me gha ncëem dàòm ka kg'áía ba cgoa cg'áé, a Nqari ba dqòm, a nxàe a máá: “Tseeguan kagam Nqari ba gatu xg'aeku koe hàà,” témé.

Tchànose dqòm ne

²⁶Dùú sa ta gha kháé nxãaska nxàe, tí qòe ga tuè? Eè tu kò hààra xg'ae nem wèém khòè ba c'èes gúú sa úúa, ciim ga ba, kana xгаа-xгаа sa, kana Nqarim x'ái mea sa nxàea tcg'òó sa, kana tam xu cgoa kg'ui sa, kana tam xu ko méé sa kg'uia kabi sa. Wèéan ncëe ga méé i kúrúè nakas gha nxãasega kereke sa tshòoa ghùè. ²⁷Ncëè c'èe khòèan kòò tam xu cgoa kg'ui ne méé i cam kana nqoanan cúíga gatà hée, nakam ko wèè x'aè ka cúí ba kg'ui, nakam gataga cúí ba hànaa kg'uia ko kabi ba. ²⁸Ncëè kg'uia-kabi-kg'aom kò káà ii ne méém kg'ui-kg'ao ba kerekean koe nqoo, naka baa gam ka kg'ui cgoase naka Nqarim cgoa héethée e. ²⁹Cam kana nqoana xu porofiti xu méé xu kg'ui, naka ne c'èe ne gane di zi kg'ui zi qãèse bòda tcg'òó. ³⁰Ncëè c'èem khòèm kò xg'aes koe hàà, a ba a gaa x'aè kaga Nqarim ka c'èes gúú sa x'áìè ne méém ãe hàà a ko kg'ui ba nqoo. ³¹Wèéa tu ga gha cúí mana cúí porofita, nxãasegam gha wèém khòè ba xгаа-xгаа, a ba a gha korèè ka. ³²Porofiti xu ko gaxu di tc'èean gaxu di qarian dòm q'oo koe tòòaa hàà. ³³Nqari ba kómku tam dim Nqarim tama Me e, igabam tòókus di Me e khama.

Ncëe i wèè zi kereke zi tcom-tcomsa ne di zi koe ii khama ³⁴méé zi khòè zi kerekean koe nqoo. Kg'ui zi gha sa zi kgoara máàè tama, igabaga méé zi máàsea hàà, ncëe i ko Moshem di x'áèan méé khamaga ma.

³⁵Ncëè c'èes gúús ka zi kò q'ãa kg'oana hàà ne, méé zi gazi di xu khòè xu x'áèan koe tèè, khòès gha kerekean koe kg'ui sa sau-sauga si i ke.

³⁶Nqarim dim kg'ui ba gáé gatu koe guu a hààraa? Kana baa gatu koe cúíga hààraa? ³⁷Ncëè c'èem khòèm kòò tc'èea máá, porofiti me e, ta tc'èea, kana Tcom-tcomsam Tc'èem di aba nem úúa, ta tc'èea, ne méém dtcòm ãer ko góá máá tu u sa X'aigam dis x'áè si i sa. ³⁸Ncëes gúús kam kòò tc'irì-tc'irise ne, i gha gam ka thée gataga tc'irì-tc'iriseè.

³⁹Ke ncëeska, tí qòe ga tuè, porofitan koe tcàà tcáóa tu, naka tua táá tam xu cgoa kg'uian xgáè-kg'am guu. ⁴⁰Igaba méé zi wèè zi gúú zi tcom-tcomsam dàòm tchànóm cgoa kúrúè.

X'ooan koe tēe sa (15)

X'ooan koe tēes Krestem di sa

15 ¹Tíí qōe ga tuè, qāè tchōàn ncēer kòo xгаа-xгаа tu u kar ko t'ēe-tc'ēe tu u, ncēe tu kò thēe séèa mááse e, a tu a kò gaan koe téé-tēe e, ²ncēe gaan ka tu ko kgoaraè e, ncēer ma xгаа-xгаа tu ana khama tu kòo ma qgóó o ne. Nxāata tu kò hēe tama ne tu kg'amaga káà hùise dtcòma hāa.

³Eēr kò máàèa hāa sar kò gataga thēe kaisase cgáés gúús iise máà tu u khama: ncēe Krestem gatá di chibian domka x'óóa máána hāa sa, **Nqarim di zi** Tcgāya zi ko méé khamaga ma, ⁴a ba a kò kg'ónòè, a nqoana cáman qāá q'oo koe x'ooan koe tēe, **Nqarim di zi** Tcgāya zi ko méé khamaga ma, ⁵a ba a kò Peterem koe^s x'áíse, naka 12 xu **xгаа-xгааse-kg'ao xu** koe hēéthēe e. ⁶A kò gaa koe guus ka cúí x'áè ka 500 sa nqáéa hāa ne xùri-kg'ao ne Gam di ne koe x'áíse, ncēe káí-kg'aise i gane ka c'ēea ne qanega kg'òèa hāa ne, i c'ēea ne x'óóa^h hāa ne. ⁷A kò gaa koe guus ka Jakobom koe x'áíse, a ba a gaa koe guus ka wèè xu x'áè úú-kg'ao xu koe x'áíse.

⁸Wèéa ne ka kháókam kò gataga tíí koe x'áíse, c'ēm khòèm x'aèa ba ka ábàè tamam khama ma. ⁹Wèé xu x'áè úú-kg'ao xu ka cg'árér ga ra a khama, a x'áè úú-kg'ao tar gha ma tcièè sa kg'ano tama, Nqarim dis kereke sar kò xgàra khama. ¹⁰Igaba Nqarim di cgómkuan kar ncēer ii khamaga ma ii, i kò cgómkuan ēem máà tea hāa a tíí koe táá káàn tséé. Igabagar wèè xu x'áè úú-kg'ao xu ka kaisase tsééa hāa, tiri qari tama a kò ii igaba, a kò Nqarim di cgómku u ncēe kò tíí cgoa hāa a. ¹¹Khama nxāaska, tíí koe i ga guua kana gaxu koe i ga guua igabas ncēe sa wèéa xae ko xгаа-xgaas ga si i, si ncēe sa gaas koe tu kò dtcòmš ga si i.

X'ooan koe tēes ēe x'óóa hāa ne di sa

¹²Ncēeta i ko ma xгаа-xгааè a ko máá: Kreste ba x'ooan koe tēea, téméè, ka ne gha ntama ma gatu ka c'ēe ne máá, x'ooan koe tēe sa káà si i, témé? ¹³Ncēè x'ooan koe tēes kò káà sa ii nem nxāaska Krestem ga ba x'ooan koe ghùèè ta ga hāa. ¹⁴Ncēè Krestem kò x'ooan koe ghùèè ta ga hāa, ne i sixae di xгаа-xgaan káà hùè i, i gatu di dtcòmān ga thēe káà hùè i. ¹⁵Nxāaska ne gha khóè ne gataga bóda tcg'òó, tshúú-ntcōa di xae nxàea-tseegukagu-kg'ao xae Nqarim di xae e sa, Nqarim ka tseeguan nxàe tama xae, Nqari ba Kreste ba x'ooan koe ghùia, téméan ka. Ncēè ēe x'óóa ne kò ghùèè tama nem **Nqari ba** Kreste ba thēe ghùè ta ga hāa khama. ¹⁶Ncēè ēe x'óóa ne kò ghùèè tama nem nxāaska Krestem igabaga

g 15:5 *Petere* - Gerika sa ko “Kefasem koe,” témé. **h 15:6** *x'óóa* - Gerika sa ko máá: “x'óoma,” témé.

ghùìè ta ga hãa khama. ¹⁷Ncèè Krestem kò ghùìèa hãa tama ne i gatu di dtcòmàn kàà tséé e, tu qanega gatu di chìbian koe hàna. ¹⁸Nxãaska ne gane èe Krestem koe dtcòma hãase x'óóa' hãa ne thée aagusea hãa. ¹⁹Ncées kg'òès koe cúí ta kò Krestem koe nqòðan úúa hãa ne ta wèè khóèan nqáéa hãase cgómga ta a.

²⁰Igaba, ncèe i ii khamagam Kreste ba x'ooan koe ghùìèa hãa! Tc'ää a kúrúseam tc'áróm dis x'áís iise èe x'óóa' hãa ne gha ghùìè di sa. ²¹Eès ma x'oo sa khóèm koe guu a hààraa khamagas gha ma x'ooan koe tée sa thée khóèm koe guu a hàà khama. ²²Ncèe i ko ma Adam koe ma wèè khóèan ga x'óó khama i gha ma Krestem koe wèéan ga kg'òèkaguè khama. ²³Igabam gha wèém khóè ba gam di x'aèan ka **ghùìè**: Kreste ba tc'ää a kúrúseam tc'áróm ga Me e, ne gha nxãaska Gam di ne xùri Me, ncèe hààram kò hãa ne. ²⁴Si gha nxãaska chòð-q'oo sa hàà. Eèm ko Kreste ba wèè tc'ää-cookg'aian hée naka èe qarian qgóóan hée naka qarian héeéthée kaákagua xg'ara kam gha Nqarim Xòð ba hàà x'aian máá. ²⁵**Kreste ba** méém tc'ää-cookg'ai nakam gha **Nqari ba** nxãakg'aiga síí Gam di cg'òo-kg'aoan wèé ga Gam di nqàrèan ka nqãaka tòò khama. ²⁶Kháóka dim cg'òo-kg'aom hàà gha cg'òoè ba x'oo si i. ²⁷**Nqarim dis** Tcgäya sa ko máá: “Nqari ba wèè gúúan nqàrèa ba ka nqãaka tòóa,” témé khama. Eè i kò máá, wèè zi gúú zia Gam qari koe tòóèa, témé ne i tchàno o, Me Gabá q'oo koe kàà Me e, Gaam èe kò wèè zi gúú zi nqàrèa ba ka nqãaka tòò ba. ²⁸Wèè zi gúú zi kò Gam qari koe tòóèa, nem gha nxãaska Cóám igaba thée Gam qari koe hãa, Gaam èe wèè zi gúú zi ko nqàrèa ba ka nqãaka tòò ba, nxãasegam gha Nqari ba wèè ne khóè ne koe wèès gúú sa ii ka.

²⁹Ncèè èe x'óóa ne kò tseegukaga ghùìè tama ne, i ko nxãaska dùús domka c'èe khóèan qanega èe x'óóa ne di téé-q'ooan koe tcguù-tcguuè? Dùútsa gúú sa ia ko nxãaska hùì, gane téé-q'oo koe tcguù-tcguuèa ne? ³⁰Dùús domka ta ko nxãaska wèè x'aè ka tshúù-xam zi qgái zi koe tcãàsea máá? ³¹Tíí qòe ga tuè, tseegua ner ko bìrí tu u - koasean ncèer gatu domka Jeso Krestem gatá dim X'aigam koe úúa hãa domkar ko wèè cáín ka x'óó. ³²Dùú sa gha kãbisea máá te, èer kò Efeso koe qãáka di kg'oo-coan cgoa x'ãàku ne, khóèan di zi tc'èe-kg'ám zi cgoa? Ncèè èe x'óóa ne ko x'ooan koe ghùìè tama ne ta ga nxãaska máá:

“Hàà naka ta tc'óó naka kg'áà
q'uu ka ta ko x'óó ke!”

témé.

³³Táá qàe-qaeè guu: “Cg'ãè tc'èe khóèan cgoa xg'aea ne ko qãè gúúan tshúù-tshuu ke.” ³⁴Gatu di qãè tc'èean koe kãbise, naka tua táá chìbian kúrú guu. C'èe nea Nqarim ka c'úúa hãa ke. Sau-cgaekagu tu ur gha kar ko ncèe gúúan nxàe.

X'ooan koe tēeam tc'áró ba

³⁵Igabam ga c'ēe ba tēe a máá: “Nta iim dàòm ka ne ko ēe x'óóa hāa ne ghùìe? Nta iim tc'áró ba ne gha úúa?” témé. ³⁶Tsáá kàà tc'ēe tsi khòè tseè! Eē tsi ko xháràm cgùri ba méém kg'aika x'óó naka baa nxāwa kg'òè. ³⁷Eē tsi kòo xhàrà, ne tsi kúrúse gham tc'áró ba xhàrà tama, igabaga tsi ko kg'ama cgùri ba xhàrà, c'ēem kg'amka péréan di ba kana c'ēe tc'óoan dim ga ba. ³⁸Igabam ko Nqari ba Gam tc'ēea máá ana hāa tc'áróan máá a, gatagam ko wèém cgùri ba gam dim tc'áró ba máá.

³⁹I cgàan cúíta ii tama: khòèan dia ne hàna, i kg'oo-coan dian hàna, i tsaràn dian hàna, i x'aùan dian hàna. ⁴⁰Nqarikg'ai di tc'áróa ne hàna, i nqòómkg'ai di tc'áróan hàna; igabaga i nqarikg'ai di tc'áróan di x'àan cuiaka a, nqòómkg'ai di tc'áróan di x'àan ka. ⁴¹Cám sa c'ēem x'àa ba úúa, me nxoe ba c'ēe ba úúa, i tçonðan c'ēe ba úúa. C'ēem tçonðm di x'àa-q'ooa nea c'ēem dian ka tãáka a khama.

⁴²Ncēeta i gha ii ēe x'óóa ne ko hàà x'ooan koe ghùìe ne. Eē ko xhàràe sa ko kaà, igabas ēe ko ghùìe sa kaà tite; ⁴³Cg'àès iises ko xhàràe, igabas gha hàà t'òès iise ghùìe; kg'amka iises ko xhàràe, igabas gha hàà qari úúase ghùìe; ⁴⁴tc'áróm kòo xhàràe nem nqòómkg'ai dim tc'áró me e, igabam gha hàà ghùìe a nqarikg'ai dim tc'áró ba ii.

Ncēem ma nqòómkg'ai dim tc'áró ba hàna khamagam gataga thēe nqarikg'ai dim tc'áró ba hàna. ⁴⁵**Nqarim di zi** Tcgāya zi koe i ncēeta ma góásea a ko máá: “Kg'aika dim khòèm Adam ba kò kg'òèa hāam khòèm iise kúrúèa,” téméè, igabagam Adam, kháóka ka di ba kg'òèan ko kúrúm Tc'ēe Me e. ⁴⁶Tc'ēe ba tc'āa naka hàà tama, igabagam tc'áró ba tc'āa a hààraa, me nxāwa kháóka tc'ēe ba hààraa. ⁴⁷Tc'āa dim khòè ba kò nqòómkg'ai koe guua, a kò tshàran cgoa kúrúèa, me kò cámm dim khòè ba nqarikg'ai koe guua. ⁴⁸Khòè ne nqòómkg'ai di nea nqòómkg'ai dim khòèm khama ii, ne nqarikg'ai di ne nqarikg'ai dim khòèm khama ii. ⁴⁹Ncēe ta ma nqòómkg'ai dim khòè ba ma tc'ēea hāa khamaga ta gha ma nqarikg'ai dim khòè ba tc'ēè.

⁵⁰Birí tu ur ko, tíi qōe ga tuè, a ko máá: “Cgàa ba hēe naka c'áðan hēéthēea Nqarim di x'aian q'òò tite, si gataga kaàko sa cuiskaga ēe kaà tama sa q'òò hāa tite,” témé.

⁵¹Komsana tu! Chómsea tseegua ner ko birí tu u: cuiskaga ta wèea ta ga x'óó^k tite, igaba ta gha wèea ta ga kúrúa kabiè, ⁵²xòm x'aè-coam q'oo koe, tcgáim di ts'ee-ts'ebean khama, kháóka dim nxāam ko q'au ka. Nxāa ba gha q'aukaguè khama, ne gha ēe x'óóa hāa ne ghùìe a kaà tite, ta gha kúrúa kabiè. ⁵³Eē kaàkoan méé i kaà taman hāakaguè, naka i ēe x'óókoan x'óó taman hāakaguè khama. ⁵⁴Gaam x'aèm eem kaàkos gha

ko ãe kaà taman hãakaguè, si x'óoko sa ãe x'óo taman hãakaguèm kas gha nxãaska ãe **Nqarim di zi** Tcgãya zi koe goásea hãa sa kúrúse, ncëe ko máá: “X'oo sa tààa a kaakaguèa,” témé sa.

⁵⁵ “X'oo seè, tààa si hãa xòèa nea ndaa?

X'oo seè, sari xõóan di thòòà nea ndaa?”

⁵⁶ X'oo sa ko gas di kaá cgoa di qarian chibian koe hòò, i ko chibian gaan di qarian x'àèan koe hòò. ⁵⁷ Igabaga ta ko Nqari ba qãè-tcaoa máá, ncëe ko tàà cgoa di qarian máà ta a ba, gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe guu a.

⁵⁸ Gaa domka, tíí qõe ga tu ncàm-ncamsa tuè, qarika méé tu téé, naka táá ntcãa-ntcãè guu, naka tua X'aigam di tsééan wèè x'aè ka cg'òèa hãase kúrú, X'aigam koe i gatu di tsééan kãà hùì tama sa tu q'ana hãa ke.

Dtcòm-kg'ao ne Jutea di ne di zi aba zi (16)

16 ¹ Ncëeska aba zi ncëe ko dtcòm-kg'ao ne **Jutea di ne** xg'ae-xg'aea mááè zi ka: Gatu igaba méé tu thèé Galatia di zi kereke zir kò ma x'àèa hãa khama hëé. ² Tc'àà dim cáím wèém bekem dim ka méém wèém khòè ba ãem ko gãba marian ka c'èean tòóá mááse, naka i gha nxãasega ãer kòò hàà ne a i marian xg'ae-xg'ae guu. ³ Ra gha ãer ko hàà ne, ãe tu nxárá tcg'òóá hãa xu khòè xu tcgãya zi máà, díí xu ii sa ko nxàe zi, a ra a gha gatu di aban cgoa Jerusalema koe tsééa úú xu. ⁴ Ncèè tíí ga ra méér qòòs kò ko qaase ne xu gha tíí cgoa qòò.

Paulom di zi dàò zi

⁵ Maketonia koer ko tcana nqáé ner gha dàra tu u, Maketonia koe méér síí tcana tcg'oa sar bìrísea hãa khama. ⁶ A ra a gha c'èedaoka gatu cgoa x'aè-coa ba hãa, c'èedaoka wèés saos ga sa, tu gha nxãasega hùì te ra còoka qòò, ãer ga ko qòò qgáí wèè koe. ⁷ Nqáékose bóòà tur ncëeska tc'èe tama, x'aè bar gha gatu cgoa hãa sar nqòòà hãa khama, ncèè X'aigam **Nqarim** kòò kgoara máá te ne. ⁸ Igabar gha Efeso koe hãa, me gha nxãakg'aiga síí Pentekoste dim cáím ba hàà. ⁹ Kaisam nquu-kg'ám qãè tsééan di ba tchààse xgobekg'amsea máá tea khama, i káí ntcoe-kg'aoan hàna.

¹⁰ Timoteom kòò hàà ne méé tu kúrú nakam táá cúí gúù ga gatu koe bèè guu, X'aigam di tsééa nem ko kúrú ke, ncëer ko tíí hëé khama. ¹¹ Ke méé i táá cúí khòè ga ntcoe me guu. Tòókuan cgoa tu gam di dàòan koe tsééa úú me, nakam gha nxãasega tíí koe kãbise. Gabá hëé naka c'èe xu dtcòm-kg'ao xu hëéthéè ra qãà hãa ke.

¹² Ncëeska gaxae ka qõesem Apolosem ka, kaisaser kò dtcàrà me, gam ka c'èea xu cgoam gha dàra tu u sa. Igabam kò ncëeskagam gha síí sa

wèè tcáóa ba ka tc'ée tama^l. Igaba ěem kòo tchànom x'aè ba hàà nem gha sí cgae tu u.

Còo di zi x'áèku zi

¹³Q'óéseá méé tu hãa, dtcòmš koe qarika téé, ghùì-ghuin tc'èea hãa, naka qari ii. ¹⁴Wèés gúùš ěe tu ko kúrú sa méé tu ncàmkuán cgoa kúrú.

¹⁵Stefanase ba hěé naka gam x'áé di ne hěéthěea Akaia koe tc'ää di ne dtcòm-kg'ao ne e, sa tu q'ana hãa; a ne a c'ěe ne dtcòm-kg'ao ne tséea máás koe máàsea hãa. Ra ko dtcàrà tu u tíí qōe ga tuè, ¹⁶gatu igaba tu gha ěeta iis tséé sa ko kúrú xu hěé naka wèém ěe ncées tséé sa gaxu cgoa xg'aea máána hãa a ko kaisase gaas koe tsém ga ba hěéthěé di qarian dòm q'oo koe hãa sa.

¹⁷Stefanase ba hěé naka Foretunato ba hěé naka Akaiko ba hěéthěé xu ncēe koe hààraa domkar qāè-tcaoa, gatu téé-q'oo koe xu kò hùì khama. ¹⁸Tirim tc'ěe ba hěé naka gatu dim tc'ěe ba hěéthěé xu kò kaba-kaba. Ke méé tu ěeta ii khóean kaisa tcoman máà.

¹⁹Asia dim nqóóm di zi kereke zi ko tsgámkagu tu u. Akila ba hěé naka Perisila sa hěéthěé khara ko kaisase tsgám tu u X'aigam koe, si ko kerekes gakhara x'áé koe ko xg'ae sa gataga méé thěé. ²⁰Wèé ne dtcòm-kg'ao ne ncēe koe hãa ne ko tsgámkagu tu u. Tsgámkaguku tu x'obèkus tcom-tcomsas cgoa.

²¹Tíí Paulo ra ko tíí tshàu cgoa ncēe tsgámkuán góá.

²²Ncēè c'ěem khóem kò X'aiga ba ncàm tama ne méé i cgúíkuán gam koe hãa. *Maranatha!*^m - **Hàà, gatá di Tsi X'aiga Tseè.**

²³X'aigam Jesom di cgómkuán méé i gatu cgoa hãa.

²⁴Tiri ncàmkuán méé i gatu wèé tu cgoa hãa, Jeso Krestem koe. Amen.

l 16:12 wèè tcáóa ba ka tc'ěe tama - Gerika sa ga máá: “Nqarim dis tc'ées tama si i,” témé.

m 16:22 *Maranatha* - Ncēm kg'ui ba Aramaike dis kg'uis di me e, a ko máá: “Hàà, gatá di Tsi X'aiga Tseè,” témé.

2 KORINTA NE

Paulom dis tcgāyas cím di sa

Korinta ne koe

Téé-cookg'ai sa

Cám di tcgāyas Paulom di sa Korinta ne dis kerekes cgoam kò tshúù qgái koe hāa x'aè ka góáèa hāa. C'ée ne kerekes di nea kò cg'āè zi dàò zi cgoa Paulo ba qaru cgae, igabam kò Paulo ba gam di qád tcáoan x'ái, a ba a ko kaisase tc'ée, xg'ae ne gha a tòóku sa. Tcgāyas di xòèan tc'āà di koem ko Paulo ba Korinta dis kerekes cgoam ma tòókua hāas ka kg'ui. A ko nxàe, ntam kò ma cóèkuan ka hēé, naka kerekes koe hàna q'aa-q'aasean ka hēéthēé ma xgòase xq̄a sa, a ba a ko kaisa qāè-tcaoan gam di x'ái, gam di xgòase xq̄a nea tcóósean hēé naka xg'ae a tòókuan hēéthēé óágara hāa khama.

A ba a ko nxāaska kereke sa dtcàrà, qāès tcáós di aban ne gha ēe ko hùikuan qaa ne dtcòm-kg'ao ne Jutea koe hàna ne máà sa (8-9).

Chòò di xu tcee xu (10-13) koem ko Paulo ba gam di tsééan x'áè úú-kg'aom ii di kg'uia máá, ēe kòò máá, ganea tseegu di ne x'áè úú-kg'ao ne e témé ne khòè ne Korinta di ne koe, a ne a ko Paulo ba chibi-chibi ne, a ko máá: “tseegu di tama baa,” témé ne.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- Xg'ae a tòóku sa
- x'áè úú-kg'ao

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Paulo ba hēé naka kerekes Korinta koe hàna sa hēéthēé e (1-7)
- Dtcòm-kg'ao ne Jutea koe hàna ne marian xg'ae-xg'aea máá sa (8-9)
- Paulo ba ko gam di tsééan x'áè úú-kg'aom ii di kg'uia máá (10-13)

Paulo ba hēé naka kerekes Korinta koe hàna sa hēéthéé e (1–7)

Tsgámkaguku zi

1 ¹Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'àè úú-kg'ao ra, Nqarim ma tc'èea khama, a ra a gatá ka qōesem Timoteom cgoa hãa.

Korinta koe hãnas kerekes Nqarim dis koe hēé naka gane wèè ne tcom-tcomsa ne wèèm Akaiam koe hàna ne hēéthéé tsam ko *ncēes tcgāya sa* góá máá, a ko máá:

²Nqarim gatá ka Xòd ba hēé naka X'aigam Jeso Kreste ba hēéthéé tsara koe guua hãa cgómkuana hēé naka tòókuan hēéthéé méé i gatu cgoa hãa, témé.

Paulo ba ko Nqarim di qgài-qgai-tcáókuan qāè-tcaoa máá

³Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka Xòd ba méém dqòmè, Abom thòd-xama-máákuan di ba, Nqarim wèè qgài-qgai-tcáókuan di ba, ⁴Gaam ncēe ko wèès qóms gatá dis q'oo koe qgài-qgai tcáo ta a ba, nxãasega ta ga gatá kúrú a gane èe tãáka zi qóm zi q'oo koe hàna ne qgài-qgai tcáo ka, gaas qgài-qgai-tcáókus ncēe ta gatá igaba Nqarim koe hòda hãa sa. ⁵Eè i ko ma Krestem di xgàrasean sixae *di kg'òèan* koe kaisase x'áise khamaga i ko Krestem koe guu a sixae di qgài-qgai-tcáókuan kaisase x'áise khama. ⁶Ncèè qóman q'oo koe xae kò hàna ne i ko nxãan kúrú tu u tu gha qgài-qgai tcáoè a kgoaraè. Ncèè qgài-qgai tcáoè xae kò ko ne tu gha gatu *igaba thēé* qgài-qgai tcáoè, si gha ncēes qgài-qgai-tcáóku sa kúrú tu u tu qád tcáoan cgoa qarika téé, gaa xgàrasean èe xae sixae igaba thēé hãa-q'ooa koe. ⁷Si gatu koe xae úúa hãas nqòd sa qarika tēe, xae q'ana hãa, èe tu ko ma *sixae khama ma* xgàrase khamaga tu gha ma *sixae khama ma* qgài-qgai tcáoè sa thēé.

⁸Sixae ka qōese ga tuè, qóman ncēe xae kò Asia dim xg'aekum koe úúa hãa ka tu gha q'ãa sa xae ko tc'èe: kaisase qóma nqáé xaea hãa qóman q'oo koe xae kò hãa, xae kò cúí nqòd ga úú tama kg'òè xae gha di i. ⁹X'ooan xgàrasea máá sa xae kò máàèa hãa, ta xae kò tc'èea hãa. Igabagas *kò ncēes gúú sa kúrúse cgae xae e*, nxãasega xae gha táá sixae koe dtcãase, igaba Nqarim koe ka, ncēe kò èe x'óóa hãa ne x'ooan koe ghùì ba. ¹⁰Ncèeta ma cg'òè-cg'oega x'ooan koem kgoara xaea hãa, a ba a gha *qanega* kgoara xae e, xae Gam koe nqòda xae tòóa hãa, qanegam gha kgoara xae e di i. ¹¹Cgómna hùì xae e naka còrèa máá xae e. Naka ne gha nxãasega kái ne khòè ne còrèa máá xae e, nakam gha Nqari ba ts'ee-ts'ee'kg'ai xae e, naka ne kái ne qāè-tcaoa máá Me.

Paulo ba ko nxàe, dùús domkam kò gam di zi dàd zi koe tc'èea kabi sa

¹²Ncēea sixae ko dqòmè cgoas ga si i: sixae di tcáoá ne chibi-chibi xae e tama, igaba i ko nxàea tseegukagu, ncēm nqòóm koe xae tcom-

tcomsan hēé naka Nqarim di q'ano-tcáoan hēéthēé cgoa kg'òèa hãa sa. Gatu cgoa xae ko hãa ka xae kò kaisase kái-kg'aise **ncēeta ma kg'òèa hãa**, nqòóm ko ma tc'ēe khama tamase, igaba Nqarim di cgòmkuian koe guu a. ¹³⁻¹⁴Nxará tu gha a kóma q'ãa gúuan xae ko góá máá tu u. Gatà tu ko ncēeska cg'árése kóma q'ãa xae e igabar nqòðan úúa hãa, hàà tu gha cg'òèase kóma q'ãa xae e sa. Nxãasega tu gha gatá dim X'aigam Jesom dim cárn ka sixae ka dqòmse ka, ēe xae ko hàà gatu ka dqòmse khamaga ma.

¹⁵**Qãese ta ko tséea xg'ae di** tcoman ncēer úúa hãa khamar ko kg'aia gatuà dára tu u kg'oana, nxãasega tu gha cárn **q'oro dárakuan** di ts'ee-ts'ee/kg'aikuan hòò ka. ¹⁶Tc'ēe ra kòò, gatu koer gha guu a Maketonia koe sí sa, a ra a gaa koe guu a gaicara gatu koe hàà sa, a ra a nxãaska gatu ka Jutea koe tséea úúé sa. ¹⁷Eēr kòò ncēes tc'ēe sa kúrú ka ra gáé kòò kg'ama subusase kúrú sí? Kana ra gáé ko tiri tc'ēean kg'amaga Nqarim cgoa kg'ui tamase^a kúrú? **Qhãesega** ra gáé ko tiris “Eè” sa **kabi**, si “Eē-ēe” sa ii, si tiris “Eē-ēe” sa “Eè” sa ii? ¹⁸Igabagam Nqari ba tcom-tcomsa Me e khamaga i ma sixae di tchòàn **gatuà xae ko birí tu u** “Eè” sa hēé naka “Eē-ēe” sa hēéthēé tama a. ¹⁹Nqarim dim Cóám Jeso Krestem, ncēe i kò Gam ka gatu xg'aeku koe tí ka hēé naka Silefanom^b ka hēé naka Timoteom ka hēéthēé xгаа-xгааè ba kò “Eè” sa hēé naka “Eē-ēe” sa hēéthēé di tama khama, igabagam Gabá wèé x'aè ka “Eè” Me e^c. ²⁰Nqari ba ga nta noo zi nqòðkaguku zi kúrú hãa igaba zi wèéa zi ga Krestem koe “Eè” zi i khama. Gaa domka ta ko Krestem koe guu a **Gam di kg'uiian koe** Amen, témé, nxãasega ta gha Nqari ba dqòm ka. ²¹Me Gaam ncēe ko kúrú xae e xae gatu cgoa Krestem koe qarika téé ba Nqari Me e. A ba a kò gataga ntcãá tcúú ta a, ²²a kò Gam di **q'òðkuan** gatá koe tòò x'áís **iise**, a Gam dim Tc'ēe ba tc'ãà ko a tcg'òóè gúuan khama ma gatá di tcáoan koe tcãà, **ncēe hààko gúuan ko téea máá a**.

²³Nqari bar kò tirim téea-máa-kg'aom iise tcii: Korinta koer kò táá kabise, nxãasegar gha táá qóm zi koe tcãà tu u ka. ²⁴Sixae gha gatu di dtcòmman koe x'aiga ka tamase, igabaga tu gha qãè-tcaoan úú ka xae ko tséea xg'ae. Dtcòmman ka tu ko qarika téé khama.

2 ¹⁻²Ncēe **sí cgae tu ur kòò a ko** thòò-xámkagu tu u, ne ia gha dín qãè-tcaokagu te, gatu ēer thòò-xámkagua tu oose? Gaa domkar kò birísea hãa, gaicarar cuiskaga thòòs dára sa gatu koe dára hãa tite sa. ³Gaa domkar kò **ēs tcgãya sa** góá **máá tua**: nxãasegar gha táá gatu ka sí thòò-xámkaguè ka, gatu ēe ga kò qãè-tcaokagu tea tu. Gatu wèéa tu koer tcoman úúa hãa khama, ncēe qãè-tcaoa ra kò hãa ne tu qãè-tcaoa

a 1:17 Nqarim cgoa kg'ui tamase - Gerika sa ko máá: “cgàam ko ma tc'ēe khama ma,” témé.
b 1:19 Silefano - Silefanom di c'ēe cg'òèa nea Silase e. **c 1:19** Gabá wèé x'aè ka “Eè” Me e - Ncēe zi kg'ui zi ko gataga ncēes gúú sa méé: “Gam koes “Eè” sa kúrúsea hãa,” témé.

hãa sa. ⁴Eër kòo ães tçgãya sa góá, kar kòo kaisase thòðan xãm a kòo qão tçáo khama. Kái tçgái-tshàran cgoar góá sia, a ra a kò thòð-xãmkgua tu tç'ëe tama, igaba tu gha nxãasega q'ãa, kaisa ncàmà ner gatu koe úúa hãa sa ka.

Paulo ba ko Korinta ne ntcàm, chibi-kg'ao ba ne gha qgóóa máá sa

⁵Ncëe thòðan kúrúa hãam khòè ba tífa kaisase thòð-xãmkgu te tama, igabam ko gatu wèè tu c'ëem dàòm ka thòð-xãmkgu (qómkguar gha máá tu u sar tç'ëe tama). ⁶Kái-kg'aise tu ãeta iim khòè ba xgàra hãa khama i nxãakamaga tç'àò mea. ⁷Ke méé tu ncëeska kãbise naka qgóóa máá me naka tua qgài-qgai tçáo me; tama kò ii nem gha kaisa thòðan ka tààè. ⁸Khamar ko dtçàrà tu u, ncàm mea tu hãa sa tu gha nxàea tseegukagu sa. ⁹Ncëes gúùs domkar kò **gaas tçgãya sa** góá máá tu u, nxãasegar gha qãèse bóóa q'ãa wèes gúùs koe tu komsanan úúa hãa sa ka. ¹⁰C'ëem khòèm èe tu ko qgóóa máá bar ko tíf igaba qgóóa máá. Ncëe gaas kar gha qgóóa máá mes gúùs c'ëes kò hàna ner ko Krestem cookg'ai koe gatu domka gatà hëé. ¹¹Nxãasegam gha satana ba táá tàà ta a ka. Gam di kàan ta q'ana hãa khama.

¹²Eër ko Teroa koe síf Krestem di qãè tchòàn xgaa-xgaa kar ko bóò Me X'aiga ba nquu-kg'ám ba xgobekg'ama máá tea; ¹³igaba i kò tç'ëea te táá x'aèan hòò a sãa, tíf qòem Tito bar kò gaa koe táá sao-xg'ae khama. Ra kò nxãaska x'áè ne a Maketonia koe qòò.

Krestem koe xu Paulo ba xu kãre xu xg'ãò xu khama ii

¹⁴Igabar ko Nqari ba qãè-tçaoa máá, ncëe ko Krestem koe wèè x'aè ka tç'ãà-cookg'ai xae e, a ko **wèè zi qgái zi koe** Gam dis tàà sa x'áfa te ba, a ba a ko sixae koe guu a wèé xu qgái xu koe Krestem ka q'ãan tsai-tsai, kãrem xg'ãòm iise. ¹⁵Kãre xae xg'ãò xae, Krestem ka tçg'òó a Nqari ba máàèa hãa xae e khama, **ncëe ko tsai-tsaise xae**, èe ko kgoaraè ne xg'aeku koe hëé naka gane èe aagusea hãa ne xg'aeku koe hëéthéé e. ¹⁶Eè **ko aaguse** ne koe xae x'oos di xae xg'ãò xae e, igaba xae èe **ko kgoaraè** ne koe kg'òès di xae xg'ãò xae e, ka ia gha dínn ncëe zi gúú zi ka kg'anoèa hãa? ¹⁷C'ëe ne ncëe kái ne khama xae ii tama khama, ncëe ko Nqarim dim kg'ui ba xgaa-xgaa ne, nxãasega ne gha qguù ka, igaba xae ko Nqarim ka tséèa xae khòè xae iise q'anos tçáoos cgoa hëé, naka Nqarim cookg'ai koe hëé naka Krestem di qarian cgoa hëéthéé kg'ui.

Paulo ba xu kãbas qáé-xg'aes di xu tséé-kg'ao xu u

3 ¹A gaicara xae ko tshoa-tshoa a koase? Kana xae ko, c'ëe ne khòè ne khama ma, q'ãa-q'ãako zi tçgãya zi gatu di zi kana gatu koe guua hãa zi qaa? ²Gatua sixae di tu tçgãya tu **q'ãa-q'ãako** tu u, tçáoá xae koe góásea hãa tu, a wèém khòèm ka q'ãaèa hãa a ko nxáràè tu. ³Krestem

koe guua hãa tu tçgãya tu u sa tu ko x'ái, sixae ka góàèa hãa tu, góá hìim ka tamase igaba kg'òèa hãam Nqarim dim Tc'ëem ka góàèa hãa tu, nxōán di tafolean koe tamase igaba khòèan tcáo di tafolean koe.

⁴Krestem koe xae guu a Nqarim cookg'ai koe gaas gúú sa qarika dtcòma hãa. ⁵Sixae di qarian koe i guua hãa^d ta xae méé tama, igaba i sixae di qarian Nqarim koe guua hãa, ⁶ncèe ko kúrú xae e xae kabas qáé-xg'aes di xae tséé-kg'ao xae ii ba. **Ncèes qáé-xg'ae sa** góá tòòèa hãa **x'áèan dis qáé-xg'aes** tama si i, igabas Tc'ëem di si i. Góá tòòèa hãa **x'áèa** ne ko cg'òo, igabam ko Tc'ëe ba kg'òèkagu khama.

⁷X'áèa ne kò nxōán koe góàèa hãa, i kò èe i ko tçg'dò a ko máàkuè ka Nqarim di x'ààn x'áise. I kò gataga Moshem di kg'áían kaisase x'áà. Xòm x'áèa ne i kòo x'áà igaba i kò Iseraele di ne khòè ne kúrú ne táá bód me. Khama ncèè x'oo sa ko óága x'áèan kò èeta ma ma x'áà, ⁸ne sa nxãaska Tc'ëem ko Gam di tsééan koe guu a óágas x'áà sa ntama noose kaia hãa! ⁹Xgàraku sa ko óám dàò ba kò x'ààn úúa hãa, ka ba ko nxãaska èe ko tchànoan óám dàò ba nta noose kaisase x'áà! ¹⁰**Kabas qáé-xg'aes** di x'áà nea **nciis qáé-xg'aes** di x'ààn koe gúú cgáé tama, **kabas qáé-xg'aes di x'áà ne ko nciis qáé-xg'aes** di x'ààn kaisase nqáé khama. ¹¹Ncèè èe xòm x'áèan hãas **qáé-xg'aes** kò x'ààn úúa hãa, ne ia gha nxãaska èe chòò tamase hãas **qáé-xg'aes** koe nta noose kaia x'áàn hãa!

¹²Ncèes nqòò sa xae úúa hãa domka xae ko kaisase kgoarasea hãase kg'ui, ¹³a xae a Moshem khama ii tama, ncèe ko kg'áí ba qgáim cgoa qàbi ba, nxãasega ne gha Iseraele ne kg'áí ba koem ko ma **x'áà ba** xgãáse sa táá bód ka. ¹⁴Igaba i kò gane di tc'ëean tcèekg'ammèa; ncèe cárn ka igabas kòo nciis qáé-xg'ae sa nxáràè nem gaam qgáí ba qanega hãa, a xgòre-kg'aièe tama, Krestem koe cúígam ko guu a sèèa tçg'dòòè khama. ¹⁵Ncèe cárn ka igaba èes kòo Moshem **dis Tçgãya sa** nxáràè nem qgáí ba tcáo a ne qàbia hãa. ¹⁶Igaba èem kòo khòè ba X'aigam koe kabise nem ko qgáí ba tçg'dòè. ¹⁷Me X'aiga ba Tc'ëe Me e, i èem X'aigam dim Tc'ëe ba hàna koe kgoarasean hãa. ¹⁸Igaba ta ko wèéa ta ga xgòre-kg'aièas kg'áis cgoa Nqarim di x'ààn x'ái. Èem ko ma X'aigam ncèe Tc'ëe ii ba gatá koe ma tséé khama ta ko ma kabise a Gam khama ii, a ko c'èes x'áàs koe guu a c'èes koe sí.

Pauloa xu Nqarim di qguàan úúa, góman di gàban koe

4 ¹**Nqarim di** thòò-xama-máákuan koe xae guu a ncèes tséés **Gam di** sa úúa hãa, domka xae xhòen-tcáo tama, ²igaba xae ko chómsega hãa zi gúú zi saucgaekaguko zi kgoarasea hãase xguì. Kàakuan xae tséékagu tama, a xae a Nqarim dim kg'ui ba kàmakagu tama, igaba xae

d 3:5 *Sixae di qarian koe i guua hãa* - Gerika sa ko máá: “C'èe gúú ga xae úú tama ncèe gha kúrú xae e xae máá, ncèes tséé sa xae gha kgoana a kúrú,” témé e.

ko tseeguan tchànose x'ái, nxāasega ne gha wèé ne khòè ne tcáóa ne koe q'áa a tcom xae e ka, Nqarim cookg'ai koe xae káà chibi xae e sa. ³Igaba ncèé xгаа-xгаа xae ko qāè tchōàn kò **qanega c'èe ne koe** chómsea hāa ne i gane ēe aagusea hāa ne koe chómsea hāa. ⁴Ncēem nqōóm dim nqári ba gane ēe dtcòm tama ne di tc'ēean ntcùú-ntcuua hāa, nxāasega ne gha Krestem di x'áàko qāè tchōàn di x'áàn táá bód ka, **Krestem** ncēe Nqarim dis ii sa úúa^e ba. ⁵Sixae ka xae xгаа-xгаа tama khama, igaba xae ko Jeso Kreste ba X'aiga Me es ka xгаа-xгаа, xae sixae Jesom domka gatu di xae qāà xae e. ⁶Nqarim ncēe xg'ao máá: “X'áà ba méém ntcùúan q'oo koe x'áà,” témé ba kò Gam dim x'áà ba kúrú me tcáóa xae q'oo koe x'áà, a ko Krestem di kg'áían koe guu a Nqarim di x'áàn q'áakagu xae e khama.

⁷Igaba xae ncēe qguúan úúa hāa góman di gāban koe. Ncēes gúú sa ko x'ái, kaisase kaia hāa qaria ne Nqarim koe guua hāa sa, sixae ka tamase. ⁸Qarika xae ko wèé za tçoè, igaba xae tòmm-tommè tama; a ko nqù-nquuè, igaba xae bóda xguise tama; ⁹xgàràè xae kò, igaba xae aaguè tama; xg'áíma xae kò qáúé, igaba xae cg'ōoa xgāàè tama. ¹⁰Wèé x'aèan ncēe kaga xae tc'áróa xae koe Jesom di x'ooan dcééa hāa a ko caate cgoa, nxāasega i gha thēé Jesom di kg'ōèan cgáé-q'ooa xae koe x'áíse ka. ¹¹Sixae ncēe kg'ōèa hāa xaea wèé x'aèan ncēe kaga Jesom domka x'ooan tshàu q'oo koe hàna, nxāasega i gha Jesom di kg'ōèan sixae dim cgáé-q'oom kaàkom koe x'áíse ka. ¹²Gaa domkas ko x'oo sa sixae koe tsééa sa kúrú, igabas ko kg'òè sa gatu koe tsééa sa kúrú.

¹³Góàèa i hāa a ko máá: “Dtcòmra ra hāa, a gaa domka kg'uíia hāa,” témé. Gaam tc'ēem ēem dtcòmms dim cúí ba úúa hāase xae ko gataga thēé dtcòm, a ko gaa domka kg'uí, ¹⁴a xae a q'ana hāa Gaam ēe kò X'aigam Jeso ba x'ooan koe ghùia hāa ba gha thēé Jesom cgoa ghùì xae e sa, a gha gatu cgoa Gam cookg'ai koe óa xae e. ¹⁵I kò **ncēe xgàrasean** wèé ga gatu domka kúrúse, nxāasega i gha ēe i kòo Nqarim di cgómkuan tchoanàse a kái ne khòè ne koe hàà ne, a ne kaisase Nqari ba qāè-tcaoa máá, nxāasegam gha dqòmèè ka.

Gatá dis x'áè-q'ooos nqarikg'ai di sa

¹⁶Ncēes gúús domka ta xhōen-tcáo tama. Eèta i ga ko ma tchàa za ka di tc'áróa ta xgāàse igaba i ko tcáóa ta wèém q'uuum ka kàba-kàbaè. ¹⁷Subu xgàrasean xòm x'aè dia ko kaisa a chòd tama x'áàn óága máá ta a khama, **x'áàn** ncēe ko wèés xgàrase sa kaisase nqáé e. ¹⁸Eè hòd a bódè tama zi gúú zi koe ta ko tcgáía ta qāea tòó, a ta a ēe hòd a bódè tama zi koe qāea tòó o tama khama. Eè ko hòd a bódè zi ko xòm x'aè-coan cúí ga hāa, igaba zi ko ēe hòd a bódè tama zi chòd tamase hāa khama.

5 ¹Gatá di **tc'áróa ne** kgoara-cgae-q'ooos gaas koe ta nqōómkg'ai koe x'áèa hāas khama ii. Igaba ncēe kgoara-cgae-q'ooan kò ko kòbèè

e 4:4 Nqarim dis ii sa úúa - Gerika sa ko máá: “Nqarim dis ii sa ii ba,” témé.

ne ta q'ana hãa, Nqarim koe ta x'ãe-q'ooan úúa hãa sa. Ncêe x'áea ne khòe tshàu ka kúrúe tama, a gha chòe tamase nqarikg'ai koe hãa. ²Ta ko ncêes **kg'òes** koe tshúu-tcaoase kg'ae, gatá di x'ãe-q'ooan nqarikg'ai di cgoa hãakaguèan ta xgónèa hãa khama, ³nxãasega ta gha ãe ta kò ko hãa a, ne cuiskaga bóde naka qg'aè-cgaea hãa tite khama. ⁴Qanega ta ncêes kgoara-cgae-q'oos koe hàna x'aè ka ta ko tshúu-tcaoase kg'ae, kaisa thòdan q'oo koe hãase. Qgáian ta gha tcg'óo cgaeè sa ta tc'ée tama, igabaga ta **x'ãe-q'ooan nqarikg'ai di cgoa** hãakaguè kg'oana khama, nxãasegas gha ãe ko x'óo sa kg'òèan ka kaakaguè ka. ⁵Gaam ãe ncêes tsée sa kúrúa máa taa hãa ba Nqari Me e, ncêe Gam dim Tc'ée ba x'áis khama ma máa taa hãa ba, nqòokaguèa hãa gúuan gha tseegukaga hàà sa.

⁶Gaa domka ta wèe x'aè ka kaisa tcoman úúa hãa, a q'ana hãa, ãe ta tc'áróm koe x'ãea hãa x'aè ka ta X'aigam koe x'áean **úúa hãa sa, ãeta ta ga ma qanega** gaan ka nqúu ta a **igaba**. ⁷Dtcòmš koe ta ko guu a kg'òe khama, ãe ta ko bóds ka tamase. ⁸Ta kaisa tcoman úúa hãa, a ta a ko tc'ée, gatá di tc'áróan ta gha x'áean khama ma guu, a gha X'aigam cgoa x'áean koe hãa sa. ⁹Gaa domka ta ko kaisase tc'ée, qãe-tcaokagu Me ta gha sa, **Gam cgoa** ta ga x'áean koe hãa, kana ta ga **Gam ka** nqúu ka hãa igaba. ¹⁰Wéea ta ga méé ta Krestem cookg'ai koe x'áise naka taa Gam ka xgàraè khama. Nxãaska ta gha wéea ta ga ãe kg'lano ta hãa sa máàè, wéés gúus ãe ta gatá di tc'áróan koe kúrúa hãas tc'amkg'ai koe guu a, tshúu kana qãe sa.

Nqarim cgoa tòókua ne, Krestem koe guu a

¹¹Gaa domka xae q'ana hãa, Nqari ba méém q'ádè sa, khama xae ko khòe ne kúrú ne **chìbia ne koe tcóose**. Nqari ba qãese q'ana hãa tcáóa xae qãe e sa, ra nqòdan úúa hãa, tcáóa tu koe tu gataga q'ana, tcáóa xae qãe e sa di i. ¹²Sixae gha gaicara dqòmè sa xae qaa tama. Igabaga ne c'ée ne hàna ncêe ko tchàa koe hàna zi gúu zi tchòà úú cgoaa ne, tcáóa ne q'oo di zi gúu zi ka tamase. Gaa domka xae ko dàò ba x'ái tu u gatu gha sixae ka dqòmse ba, nxãasega tu gha xqara máase ka. ¹³Ncèè tc'èea xae kò **koma** nxana hãa ne i Nqarim domka gatá ii. Igaba ncèè tc'èea xae kò **koma** tchàno ii ne i gatu domka gatá ii. ¹⁴Krestem di ncàmkuu ne ko tcéè tcuì xae e khama. Xae ncêes gúu sa bóda hãa: ncèè cúim khòem **Krestem** kò wèe ne khòe ne x'óóa máana hãa ne, ne nxãaska wéea ne x'óóa hãa sa. ¹⁵Me Kreste ba wéea ta domka x'óóa hãa, nxãasega ne gha ãe kg'òèa hãa ne táa gane ka kg'òèa máase ka, igaba ne gha kg'òèa máa Gaam ãe kò x'óóa máa nea hãa, a x'óóan koe ghùiea hãa ba ka.

¹⁶Gaa domka ta ncêeska gatá cúì khòe ga nqòómkg'ai di tcgáian cgoa bóda hãa tite. Nxãata ta xg'ao c'ée x'aè ka ma Kreste ba nqòómkg'ai di tcgáian cgoa bóda hãa igaba, ta cuiskaga gaicara gatá hãea tite. ¹⁷Gaa

domkam dìim wèém ãe Krestem koe hàna ba k̄abam nq̄óm **di** me e. Nc̄i zi gúu zia nq̄áea h̄aa, zi wèè zi gúu zi nc̄eska k̄aba zi i. ¹⁸I wèéan nc̄e Nq̄arim koe guua, Gaam nc̄e ko Krestem koe guu a Gam koe xg'ae-xg'ae ta a, ta tòóku ba, a ba a tsééan máà xaea h̄aa, c'èe ne xae gha Gam cgoa xg'ae-xg'ae ne tòóku ka. ¹⁹Nc̄e xae ko méé a ko máá: Nq̄ari ba kò nq̄óm di ne khòè ne Krestem koe xg'ae-xg'ae ne Gam cgoa tòóku, a kò táá gane di chibian nxárá tc̄àa, a ba a kò tchòàn nc̄e tòókuan di máà xaea h̄aa. ²⁰Gaa domka xae ko Krestem téé-q'oo koe kg'ui, Me ko Nq̄ari ba sixae di kg'uiian koe guu a dtcàrà tu u; Krestem téé-q'oo koe xae ko dtcàrà tu u a ko máá: Nq̄arim cgoa méé tu xg'ae-xg'aese naka tòóku, témé. ²¹Kreste ba kò cúí chibi ga kúrú tama, igabagam kò Nq̄ari ba gatá domka kúrú Me, Me chibian úú, nxãasega ta gha gatá Gam koe guu a Nq̄arim di tchànoan úú ka.

6 ¹*Nq̄arim cgoa* ko tsééa xg'ae xu khòè xu khama xae ko ma dtcàrà tu u, gatu nc̄e Nq̄arim di cgómkuan hòda tu gha táá kàà hùì iise sèè e ka. ²*Tcḡayas Gam dis koem ko Nq̄ari ba* máá:

“Èém kò ko cgómkuan dim x'aè ba hàà
ner kóm tsia h̄aa.

Èém kò ko kgoarakuan dim cárn ba hàà
ner kòo hùì tsi,”

témé khama. Tseegukagam nc̄eska cgómkuan dim x'aè me e, a tseegukaga nc̄eska kgoarakuan dim cárn me e.

Paulom di qóm cgoa qgóókua ne

³C'èe khòè gha sixae di tsééan ntcoe sa xae tc'èe tama, gaa domka xae c'èe gúu xgáè-kg'am m gha tòó **tc'èe** tama. ⁴Igaba xae ko wèè gúúan ãe xae ko kúrú koe x'ái, Nq̄arim di xae tséé-kg'ao xae ii sa: qád tcáóan cgoa xae kò qómán q'oo koe h̄aa, xháé zi q'oo koe h̄éé naka qóm zi xg'aeku zi koe h̄ééthéé e. ⁵Xg'árm̄mè xae kò ko, a kò qáé-nquuan koe tc̄àèè, a xae a kò xg'orean koe h̄aa, a xae a kò tsééa cg'òoè, a xae a kò x'óm̄ tama, a kò tc'òo ga tc'òó tama. ⁶Sixae di q'anoan h̄éé naka q'ãa di tc'èean h̄éé naka qád tcáóan h̄éé naka qãèan h̄ééthéé ka **xae Nq̄arim di xae qãa xae e sa x'áia h̄aa**, Tcom-tcomsam Tc'èem koe h̄éé naka tseeguan di ncàm̄kuan cgoa h̄éé, ⁷naka sixae di kg'uiian tseegu di h̄éé naka Nq̄arim di qarian ka h̄ééthéé e. Tchànoan xae nc̄o gàba zi khama ma úúa h̄aa, **x'ãã cgoa xae ko o** kg'áòm x'òàm xòè di i, naka **xgáèa ko máá xaean** dxàès x'òàs xòè di h̄ééthéé e. ⁸Tcommèa xae kò h̄aa kana xae kò tcommè tama igaba, kana kò ko còèè kana dqòm̄mè igaba **xae kò Nq̄arim di xae tséé-kg'ao xae e**. Tshúù-ntcõa-kg'aoran khama xae kò ma qgóóè igaba xae ko tseeguan nxàè. ⁹C'èe ne khòè ne ka xae c'úùèa h̄aa, igaba xae kò **gatu ka** q'ãaèa. X'óóa khama xae kò ii, igaba bóò, kg'òèa xae h̄aa. Xgàràè xae kò ko, igaba xae kò cg'òoè tama. ¹⁰Gatá ma xae kò ko ma thòò-tcaokaguè igaba xae kò

wèè x'àè ka qāè-tcaoa hāa. Dxàua xae hāa igaba xae kò kái ne khòè ne qguùkagu. Cúí gúú ga xae kò úú tama igaba xae kò wèè gúúan ga q'òð.

¹¹Korinta tuè, kgoarasease xae ko gatu cgoa kg'ui, i tcáóa xae tchààse xgobekg'amsea. ¹²Tcáóa xae xae gatu koe tcēekg'am tama, igaba tu gatu tcáóa tu sixae koe tcēekg'ama hāa. ¹³Tiri tu cóá tu ii khamar ko ma kg'ui cgoa tu u. X'ái xae e xámse-kg'aman gatá ii i, ncēe xae sixae gatu koe úúa hāan khama ii i. Tcáóa tu tchààse xgobekg'am.

Tempele ta Nqarim di ta a ke méé ta q'ano-q'anose

¹⁴Táá méé tu gane ēe dtcòm tama ne cgoa cúíta noose joko ba tcéè guu. Ntama ia gha tchànoan ēe tchàno taman cgoa tsééa xg'ae? Kana ntama i gha ma x'ààn hēé naka ntcúúan hēéthēé xg'ae, a cúís gúú sa kúrú? ¹⁵Ntama ba ga ma Kreste ba dxāwam' cgoa tòóku? Kana ba ga ntama dtcòmā hāam khòè ba ēe dtcòm tamam cgoa tòóku? ¹⁶Nqarim dim tempele ba ga ntama ma kúrúa mááseèa hāa nqárian cgoa qáé-xg'ae sa kúrú? Gatá tempelem kg'òèa hāam Nqarim di ta a ka. Ncēm kò Nqari ba máá:

“Tiri x'áéa ner gha **Tiri ne khòè** ne cgoa kúrú
a Ra a gha gane xg'aeku koe caate.
Gane dir Nqari Ra a gha ii,
ne gha gane Tiri ne khòè ne ii,”

témé.

¹⁷Ke “tcg'oa gane xg'aeku koe
naka gane cgoa q'aa,”
tam Nqari ba méé.

A ba a máá:

“Táá c'ēe gúú q'ano tama qgóó guu,
nxāaskar gha qāèse hààkagu tu u.”

¹⁸“A Ra a gha gatu ka Xòð Ra ii,
tu gha Tiri tu cóá tu ii,
cóá xu hēé naka cóá zi hēéthēé tu,”
tam X'aigam wèé qarian úúa hāa ba méé.

7 ¹Ncām-ncamsa tuè, ncēe nqòðkagukuan ta úúa hāa, ke hàà naka ta wèés gúús ēe ko gatá di tc'áróan hēé naka tc'ēea ta hēéthēé cg'uri-cg'uris koe q'ano-q'anose, naka taa tcom-tcomsas kg'òè sa cg'oèase kg'òè, Nqari ba q'áda hāase.

Korinta ne ko komsana domkam Paulo qāè-tcaoa

²Gatu di tcáóan xgobekg'ama máá xae e. Cúí khòè ga xae chibi kúrú cgae ta ga hāa, a xae a cúí khòè ga cg'āèan koe tcāà ta ga hāa, kana

xae c'êe khòè kàa naka marian sèè cgae e ta ga hãa. ³Chìbi-chibi tu ur ko domkar ncêe gúuan kg'ui tama. Ncêer kò kg'aika ma bìrí tua hãa khamaga ma: **kaisase xae ncàm tua**, tu wèè x'aèan ncêe kaga tcáóa xae koe hãa, x'óó xae ga ko kana xae ga ko kg'òè igaba. ⁴Kaisa kgoarasea ner gatu koe úúa hãa kg'ui cgoa tu ur gha di i, a ko gatu cgoa kaisase dqòmse, **tu** kaisa ntcàmkuan tíí koe úúa hãa, ra kái xháéan koe xae ga hãa igaba kaisa qãè-tcaolan úúa hãa.

⁵Eè xae kò Maketonia koe hàà ka igaba i kò sixae di tc'áróan táá sãa-q'ooan hòò khama, xae kò wèè x'aè ka xháéan q'oo koe hãa: tchàa za guua zi mēéku zi hēé, naka **tcáóa xae** q'oo koe hànas q'ád sa hēéthēé di i. ⁶Igabam kò Nqarim, ncêe ko gane ēe nqāaka hàna ne ntcàm ba, Titom di hàà-q'ooan ka ntcàm xae e. ⁷Gam di hàà-q'ooan cúí tama a kò **ii ncêe kò ntcàm xae e**, igaba **xae kò** thēé **ntcàmmè** ēem **gatu ka bìrí xaea hãa kg'uiian ka: ntam** ma gatu ka ntcàmmèa sa. Tu ma xgónè tea hãas kam kò bìrí xae e, naka tu ma tshúu-tcaoa hãas ka hēé, naka tu ma tééa máá tea hãas ka hēéthēé e, ra ko kaisase qãè-tcao.

⁸Eētar kò ma tiris tcgāyas cgoa tshúu-tshuu-tcáo tu u, igabar ēes **tcgāyas** ka chìbi bódse tama. Kg'aiar kò chìbi bódse, xòm x'aè-q'oo kas kò tshúu-tshuu-tcáo tu ua hãa sar ko bód khama. ⁹Igabar ncēeska qãè-tcaoa hãa, tshúu-tshuu-tcáo tuar hãa domka tamase, igaba gatu di tshúu-tcaoa ne kò hēé tu u tu gatu di dàdan koe tcóóse domka. Nqarim q'ád ka tu kò tshúu-tcaoa, a kò táá sixae ka thòð-thòòè khama. ¹⁰Nqarim q'ád di tshúu-tcaoa nea ko kgoarasean koe ko úú tcóósean óága khama, i gatà ko hēé **khóèan** nxāas koe chìbi bódse tama, igaba i ko nqóóm di tshúu-tcaolan x'ooan koe úú. ¹¹Bód, Nqarim q'ád di tshúu-tcaolan gatu koe kúrúa hãa sa: **húia te ka tu kò** qháé tu u, tééa máá **te ka**, xgòase **kg'uia máá te ka**, tcoma **te ka**, xgónèa **te ka**, tu ma máàse **tea** hãas ka, tu ma tshúuan xgàra kg'ónòsea máána hãas ka hēéthēé e. Wèés gúús koe tu káà chìbi tu u sa tu x'áía hãa.

¹²Gaa domka ēer kòò góá máá tu u ka i kò chìbiga ne kana chìbi-chibiè tama ne domka tama a, igabar kò góá hãa, gatu koe i gha tchànose x'áise Nqarim cookg'ai koe, nta tu ma sixae cgoa tchòà úúa hãa sa. ¹³Wèé zi ncêe zia kò ntcàm xae e.

Xae kò sixae dis ntcàmkuus tc'amkg'ai koe kaisase qãè-tcaoa hãa, Tito ba xae kò bód me qãè-tcaoa hãa, gam di tc'ēea nea gatu wèè tu dian ka kàba-kàbaèa hãa khama. ¹⁴Gatu kar kò gam koe dqòmse, tu kò táá sau-cgaekagu te. Igaba wèés ēe xae bìrí tua hãas ma tseegu ii khamagas ma ēe xae kò Titom koe **gatu ka** dqòmsea hãa sa tseegu si i sa x'áía hãa thēé. ¹⁵**Tiri x'áè-kg'áma nem kòò gatu koe úú ka** tu kò wèéa tu ga komsana me, a tu a kò q'áòan hēé naka cgùruan hēéthēé cgoa qãèse hàakagu me. Ncêe zi gúú zim ko tc'ēe-tc'ēese ka i ko gam di ncàmkuan gatu koe càùse. ¹⁶Kaisa tcoma ner gatu koe úúa hãa domkar ko qãè-tcao.

Dtcòm-kg'ao ne Jutea koe hàna ne marian xg'ae-xg'aea máá sa (8–9)

Sere-seres Maketonia di zi kereke zi di sa

8 ¹Ncēeska, tí qōe ga tuè, Nqarim Maketonia di zi kereke zi koe x'áía hãa cgómkuan ka tu gha q'ãa sa xae ko tc'ēe: ²Ncēeta noose kái zi kúrúa bódoku zi xháean di zi koe ne hàna igaba i kò gane di qāe-tcaoaan cg'oè a ntcāa, ne kò ēeta ne ma kaisase dxàua hãa igaba gane di qāe tcáóan di qguùan x'áí **a máaku zi tcg'òó**. ³**Gane kar ko** nxàea tseegukagu khama a ko máá: ēe ne ga úúa hãa sa ne kò tcg'òó, a ne a ēe sa nqáea sa hēéthēé tcg'òó. Gane ka ne kò ⁴qarika dtcàrà xae e, cgómkuan dis máàkus cgoa ne gha c'ēe ne cgoa xg'ae a **Jutea di ne** dtcòm-kg'ao ne tséea máá sa. ⁵A ne a kò táá ēe xae kò ma nqòda hãa khama **cúí** ma kúrú, igabaga ne kò kg'aia X'aigam koe máàse, a ne a **nxāwa** Nqarim di tc'ēean koe guu a sixae koe máàse.

Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne ntcàm, máàkua ne ne gha tcg'òó ka

⁶Tito ba nxāakamaga ncēes máàkus cgómkuan di sa gatu koe tshoa-tshoara hãa, khama xae kò dtcàrà me, gatagam gha ncēes tséé sa xg'ara-xg'ara sa. ⁷Igaba ncēe tu ma wēé zi gúú zi koe ma kaisase qguùaa hãa: dtcòmman koe hēé, kg'uiian koe hēé, q'ãan koe hēé, wēes kgoara-tcáós koe hēé, naka ēe xae xгаа-xгаа tua ncàm kuan koe ga hēéthēé, khamaga méé tu thēé ma ncēes máàkus cgómkuan dis koe kaisase qguù.

⁸X'áèa ner máá tu u tama, igabar ko kg'amaga ncēes sere-seres c'ēe ne ncēe kaisase hùì kg'oana hãa di sa x'áí tu u. Ncēem dàòm kar ko bóò, nta i ma gatu di ncàm kuan tseegu di i sa. ⁹Gatá dim X'aigam Jeso Krestem dis cgómku sa tu q'ana hãa khama: qguùam ko hãa igabam ko gatu domka dxàu, Gam dis dxàus koe tu gha gatu nxāasega guu a qguù ka.

¹⁰Ncēe nqáea hãam kurim ka tu kò tc'ãà a máàkuan tcg'òóa tu tu u, a tu a kòo tc'ēe tu kò khama máà. Ke tiri kàan komsana: ¹¹Eē tu tshoa-tshoara hãas cgoa méé tu ncēeska xg'ara, naka ēe tu ma tc'ēea khama ma xg'ara-xg'ara si - ēe tu ma úúa hãa khama ma máà. ¹²Khòe ba nta noose úúa hãa sa **Nqarim koe** gúú méé tama khama. Cgáés gúú si i, khòem ko ēem q'òda hãa zi gúú zi ka c'ēe sa tcg'òó kg'oana hãa ne. **Nxāaskam gha Nqari ba qāe-tcaoa máá** dùús wēes ēem ko tcg'òó sa.

¹³C'ēe ne sākagu, a gatua qóman q'oo koe tcāa tu u sar tc'ēe tama, igabar ko cúíta noose tu gha ii sa tc'ēe: ¹⁴ncēe x'aè ka tu gatu kaisase tc'ãdan úúa hãa, ke méé tu ēe tcàoa hãa ne cg'oè-cg'oea máá. Eē tu gha ko tcào x'aè ka ne gha gane kaisase tc'ãdan úúa hãa, a gha nxāasega ēe tu tcàoa koe cg'oè-cg'oea máá tu u. Ncēem dàòm ka tu gha cúíta noo, ¹⁵ncēe i ma **Nqarim di zi Tcgāya zi koe** ma góáèa a ko máá: “Gaam ēe kò káían

tcuù ba kò táá kaisase tc'ãðan úú, me kò gataga gaam ãe kò cg'orðan **tcuù** ba táá tcào," téméè khama.

Titoa xu ko Korinta koe tsééa úúè

¹⁶Tc'ëe-tc'ëeses ncëer tíí úúa máá tua hãas khama ii sam Nqari ba Titom tcáo koe tcana hãa khamar ko Nqari ba qãè-tcaoa máá. ¹⁷Tito ba kò táá sixae dis dtcàrà **sam gha kúrús** cúí sa dtcòm, igabam kò thëé **gatuam gha hùì tu u** sa tc'ëe-tc'ëesea máá, a ba a kò gam di ncàmman ka bìrìsea hãa gatu koem gha síí sa. ¹⁸Xae ko sixae ka qõese ba gam cgoa **gatu koe** tsééa úú, ncëe ko gam di tsééan qãè tchõàn xгаа-xгаа di koe wèè zi kereke zi ka koaè ba. ¹⁹Ncëe zi gúú zi ka cúí tamase, igabam kò gataga thëé kereke zi ka nxárá tcg'òòèa hãa, ncëe gha sixae cgoa xg'ae a gatu dis máàku sa **úú dis** tséé sa kúrú ba, nxãasegam gha Nqari ba dqòmme ka, si sixae di tcáoan kgoarasea hãase hùì kg'oana hãa sa x'ái thëé ka.

²⁰**Xg'ae a qòòs ka** xae ko q'õése, nxãasega i gha cúí khòè ga táá ncëes máàkus kaisas ko ma xg'ae-xg'ae a samaès ka chibi-chibi xae e ka.

²¹Tchàno zi gúú zi **kúrú sa** xae bìrìsea hãa khama. Nqarim tcgái q'oo koe cúí tamase, igaba khòèan tcgái q'oo koe ga hëèthéé e.

²²A xae a ko sixae ka qõese ba gatsara cgoa tsééa úú, ncëe kái q'oro kái zi dàò zi cgoa kgoara-tcáoam hãa sa x'ái xaea ba, me gataga ncëeska gatu koe kaisa tcoman úúa hãa khamam hùì tu um gha sa kaisase kgoara-tcáoá máána hãa. ²³A ncëe Titom xòè ka: tíí ka c'ëe me e, a tíí cgoa tséé-kg'ao me e gatu koe. A ncëe c'ëe tsara sixae ka qõese ga tsara **ëe hãa cgoa mea tsara** xòè ka: nxãa tsaraa kereke zi di tsara x'áè úú-kg'ao tsara a, Krestem koe ko dqòmkuan óága tsara. ²⁴**Gaa domka méé tu** ncëe xu khòè xu gatu di ncàmkuan x'ái, nxãasega zi gha kereke zi **gatu di ncàmkuan** bóò, a q'ãa, tchànose xae ko gatu ka dqòmse sa.

Paulo ba ko gaia dtcàrà, marian gha tcg'òòè sa

9 ¹Qaase tama ia, góár gha máá tu u sa, hùikuan di tsééan ncëe ne ko Nqarim di ne khòè ne **Jerusalema di ne** tsééa mááè ka. ²Hùì **ne** tu gha sa tu kg'ónòsea máána hãa sar q'ana hãa khama, a ra a ko Maketonia di ne khòè ne cookg'ai koe gatu ka dqòmse, a ra a ko bìrí ne a ko máá, Akaia koe tu gatu ncìsega, ncëe nqáéa hãam kurim koe ga guu a máàkuan tu gha tcg'òò sa kg'ónòsea máána hãa, témé. Si gatu dis kg'ónòse sa **gaa koe** kái ne ghùì-ghuin-tcáoá hãa. ³Ra kò **ncëes gúús domkaga** gatá ka qõese ga xu gatu koe tsééa úú. Ncëer kò ma gatu ka ma dqòmse khamaga ma méé tu ma kg'ónòsea hãa sar ko tc'ëe. Ncëe sa gha x'ái sa ii, chibiga tama xae gha hãa sa, gatu ka xae kò dqòmse ne. ⁴A ncëe **gatu** koer kò ko c'ëe ne Maketonia ne cgoa síí a sao-xg'ae tu u, tu kg'ónòse ta ga hãa, ne xae gha kaisase saucgae, kaisa tcoman xae kò gatu koe úúa hãa khama. (Gatu di saucgaekaguan kar kg'ui tama...) ⁵Gaa domkar kò bóò i ko qaase,

tíí qõe ga xu méér dtcàrà naka xu tc'ää-cookg'ai te naka síí cgae tu u, naka xua síí bód, ãe tu nqòðkagua hãas máàku sa kg'ónòèa hãa sa. Igabar ko tc'ëe, kgoara-tcáóase tu gha **gaas máàku sa** tcg'ódó sa, chùiku tamase.

Marian tcg'ódó a máà sa ko ts'ee-ts'eekg'aikuan óága

⁶**Tc'ëe-tc'ëese** ncëe sa:

ëe ko cg'orò cgùrian xhárà
ba gha thëé cg'orò tc'óoan tcuù,
me gha gaam ãe ko káíse xhárà
ba thëé kái tc'óoan tcuù.

⁷Wèém khòè ba méém ãem gabá tcáóa ba koe ma birísea hãa khama ma tcg'ódó, tc'ëe tama tcáo ka hëé naka chùiem ko domka hëéthëé tamase, Nqari ba gaam ãe ko q'ano-tcáóse tcg'ódó a máà ba ncàma hãa ke. ⁸Nqari ba wèé cgòmkuu nem gha káísase máà tu u di qarian úúa hãa, nxãasega tu gha wèé x'aè ka wèé zi gúù zi koe, wèés ãe tu ko qaa sa úúa máásea hãa ka, wèé zi tséé zi qãè zi tu gha nxãasega nqáéase kúru ka. ⁹Ncëe i ma **Nqarim di zi Tcgāya zi koe** ma góàèa a ko máá:

“**Khòem Nqari ba ko q'ádó ba** ko aba zi tsai-tsai
a ãe dxàua hãa ne máà;
i gam di qãèan chòð tamase hãa,”

téméè khama.

¹⁰Nqari ba ko xhárà-kg'ao ba cgùrian máà, a ba a wèé khòèan tc'óoan máà. Gatagam gha gatu di **zi gúù zi** càua máá tu u cgùrian **khama ii zi** a gha kaikagu u, a gatu di qãèan koe guu a kái tc'óoan kúru. ¹¹Wèé za ga tu gha qguùkaguè, nxãasega tu gha wèé za ga kgoara-tcáóa hãase máàkuan tcg'ódó ka. Ne gha **Jerusalem di ne khòè ne** Nqari ba qãè-tcaoa máá, **gatu di zi** máàku zi xae ko **tcg'ódó máá ne x'aè** ka. ¹²Ncëe tu ko kúrús tséé sa Nqarim di ne khòè ne ko tcáo sa tu gha cg'oè-cg'oea máá nes cúis tama si i, igaba kái ne khòè ne kúru ne Nqari ba qãè-tcaoa máá si i thëé. ¹³Tséés ncëe tu kò gaas ka tseegu tu ii sa x'áía hãa sa gha dqòmkuu Nqarim koe óága. Krestem di qãè tchòàn tu kò dtcòm, a kò komsana a, a tu a kò Nqarim di ne khòè ne hëé naka c'ëe ne wèé ne hëéthëé aban tcg'ódó máá ka kgoarase. ¹⁴Còrèa ne gha máá tu u, a gha xgónè tu u, cgòmkuu ncëem kò Nqari ba nqáéa hãase máà tua hãa domka. ¹⁵Gam dis máàkus ncëe kg'uian cgoa nxàea tcg'ódóè tites domka méém Nqari ba qãè-tcaoa mááè!

**Paulo ba ko gam di tsééan x'áè úú-kg'aom
ii di ka kg'uia mááse (10–13)**

10 ¹Tíí Paulo ra ko Krestem di qãèan hëé naka qãè tcáóan hëéthëé ka dtcàrà tu u. Tíí ncëe gatu koer kò hàna ne **koma** kg'amka ii

ra, igaba nc̄ee gatu cgoar kò h̄aa tama ne ko **koma** xgòase kg'ui cgoa tu u ra. ²C'ēe ne khòe ne ko máá, nq̄óm ko ma tc'ēe khama xae ko ma kg'lòe, témé. Bòd̄ ko ka i ko qaase, kaisase xgòaser gha kg'ui cgoa ne sa. Igabar ko dtcàrà tu u, táá tu gha ch̄ui ter nc̄em dàòm koe tc̄àa sa. ³Tseegu u nq̄óm koe ta ga x'āe sa, igabaga ta nq̄óm di cauan cgoa x'āàku tama. ⁴Nc̄o ḡaba zi nc̄ee ta ko x'āà cgoa zia nq̄óm di zi nc̄o ḡaba zi tama zi i, igaba zi Nqarim di qarian úúa, a zi a gúúan zi ga k̄obe di qarian úúa h̄aa. ⁵**Nc̄ee zi nc̄o ḡaba zi cgoa** ta ko k̄aa-kg'ám̄ zi h̄ee, naka w̄ees gúús ēe ko dq̄m̄se sa h̄eéth̄ee k̄obe, gaa zi nc̄ee ko khòe ne xḡáe-kg'am zi Nqari ba q'āan koe. Ta ko w̄ém tc'ēe ba qḡó a q̄áe, a kúrú me me Kreste ba komsana. ⁶Nc̄è gatu di komsana-q'ooan kò tc'āda h̄aa, ne ta kg'ón̄osea máána h̄aa, w̄ém khòem di komsana taman xḡara ne.

⁷Gúúan di q̄án cúíga tu ko bód̄. Nc̄è gatu ka c'ēm̄ kò Krestem di me e sa birísea h̄aa, ne méém gatà ma tc̄áa ba koe q'ana h̄aa, sixae igaba xae th̄ee gaam khama ma Krestem di xae e sa. ⁸Gaa domkar sau-cgaekaguè tama, gatàr ga ko ma qarian nc̄em X'aiga ba máà xaea h̄aa ka dq̄m̄se igaba. Qarian nc̄em kò máà xaea h̄aa, nx̄asega xae gha tsh̄òa gh̄ui tu u, a táá k̄obe q'aa tu u ka. ⁹Tcḡaya zi tiri zi cgoar ko q'aeagaku tu u khama i ga kò ii sar tc'ēe tama. ¹⁰C'ēe ne ko máá: “Paulom di zi tcḡaya zia qarian úúa, a ko xgòase kg'ui, igabaga nc̄ee cḡáe-q'ooa ba kò gatà cgoa h̄ana nem qari úúa tama, i gam di kg'uiian cúí gúú ga méé tama,” témé. ¹¹Gatà ii ne khòe ne méé ne bòda q'āa, ēe xae ko tcḡaya zi koe góá zi xae gha th̄ee kúrú sa. Gatu cgoa xae ga h̄aa, kana xae ga gatu cgoa h̄aa tama igaba xae sixae xae e sa.

Táá méé ta dq̄m̄se guu

¹²Bèe xae ko, gane ēe ko dq̄m̄se ne cgoa nx̄ará xg'aesea ne, kana gane h̄anas téé-q'oos koe t̄òosea ne. Igaba ne ko gane, gane ka tc'āð-tc'āose, a ne a ko gane ka nx̄ará xg'aese. Tsóágase ne gáé k̄aa tc'ēe nea! ¹³Igaba xae sixae cuiskaga Nqarim máà xaea h̄as tc'āð-tc'āos **kúrú xae gha tséean** di sa nq̄áea h̄ase dq̄m̄se tite, igaba xae gha Nqarim máà xaea h̄as tc'āð-tc'āos cgoa dq̄m̄se, tc'āð-tc'āos nc̄ee gatu igaba tu gaas koe h̄aa sa. ¹⁴Sixaea kò tc'āà di xae e, Krestem di q̄e tch̄òan ko gatu koe úúa h̄aa xae. Khama xae c'ēm̄ khòem kúrú h̄aa tséean dim nq̄óm koe tc̄àa tama. Nqari ba máà xae e tua h̄aa! ¹⁵C'ēe ne khòe ne kúrú h̄aa tséean koe xae nq̄áease dq̄m̄se tama, igaba xae ko Nqarim máà xaea h̄as tc'āð-tc'āos cgoa dq̄m̄se, a xae a nq̄òan úúa h̄aa, gatu di dtcòman gha kai, a gha sixae di tséean gatu xg'aeku koe kaisase tch̄àakagu sa. ¹⁶Nx̄asega xae gha q̄e tch̄òan c'ēe zi xg'aeku zi gatu ka nc̄i za h̄aa zi koe sí xga-xga ka. C'ēm̄ khòem ēem h̄aa qḡai koe kúrú h̄aa tséean koe xae dq̄m̄se tc'ēe tama khama.

¹⁷Igaba nc̄ee c'ēm̄ khòem kò dq̄m̄se kg'oana ne méém X'aigam koe dq̄m̄se. ¹⁸Nc̄è khòem kò dq̄m̄se, nem tch̄anom iise bód̄e tama khama. Igaba nc̄ee X'aigam kò khòe ba dq̄m̄ nem ko tch̄anom iise bód̄e.

Paulo ba hēe naka tshúù-ntcōa di xu x'áè úú-kg'ao xu hēéthéé e

11 ¹Tiri káà tc'ēean koe tu ga qád tcáo cgoa te sar ko tc'ēe; ke mée tu cgómna gatà hēé. ²Nqarim koe guua hāa taua ner úú cgoa tua hāa khama. Cúím khòem di séèkua ner nqòðkagu tua, Kreste ba, nxāasegar gha cookg'aia ba koe tòò tu u ka, qanega xóé cgoaè tamas dxàe-coas khama ma. ³Igabar ko q'ád, gatu di tc'ēea ne gha tseegu a q'ano máasean Krestem di koe tcg'oa sa, ēem kò cg'ao ba ma gam di kàan cgoa Efa sa ma qàe-qaea hāa khamaga ma. ⁴Thamkase tu ko c'ēe khòean koe máase khama. Ncēe c'ēe khòean kò hàà cgae tu u, a hàà tām Jesom, ncēe sixae qanega Gam ka xгаа-xгаа tu u ta ga hāam ka xгаа-xгаа, ne tu ko gaan koe máase, kana tua sixae máà tua hāam tc'ēem ka tǎá ba hòda, kana tua sixae xгаа-xгаа tu u ta ga hāa qǎe tchōàn ka tǎán hòda.

⁵Tíí ko bóð kar nxāata noose nqāaka hāa tama gaxu x'áè úú-kg'ao xu ncēe cgáé xu u **ta i ko méeé xu** ka. ⁶Nxāatar ga ma kg'uiian xгаа-xгааsea máá tama, igabar tc'ēega ra a. Ncēes gúú sa xae wèè zi dàò zi koe qǎese x'ái tua hāa.

⁷Nqarim di qǎe tchōà ner kò xгаа-xгаа tu u x'áè kar kò surutakagu tu u tama, a ra a kòò cg'aré-cg'arese, nxāasega tu gha gatu kaikaguè ka; ka ra gǎé kò ko chìbi sa kúrú? ⁸C'ēe zi kereke zir **koma** xhùua hāa, gaa zi koer gha hùian hòd a gatua tsééa máá tu u zi. ⁹A ēer kòò gatu cgoa hāa, a c'ēe gúú tcàoa hāa kar kò cúí khòé ga qóm ba qgóókagu tama, ēer tcàoa hāas koe xu kò tíí qōe ga xu ncēe kò Maketonia koe guua hāa xu hùì te khama. Ra kò wèè zi dàò-kg'ám zi koe qgóósea hāa, táár gha qómá máá tu u ka, a ra a gha gatà cúíga hēé. ¹⁰Ncēer ko ma Krestem koe tseeguan kg'ui khamaga ma i cuiskaga ncēe dqòmsean tiri Akaia di xu xg'aeku xu **ncēe gatu x'áèa hāa xu** koe guu na chòðkaguèa hāa tite. ¹¹Dùús domka **ra kò gatu koe hùian qaa tama?** Ncàm tu u tamar hāa domkaa? Nqari ba q'ana hāa, ncàm tuar hāa sa! ¹²Khama ra gha ncēer ko kúrú sa kg'ama kúrú **a gatu di hùian qaa tite**, a gha nxāasega gaxu ēe ko sixae cgoa cúíta noose tséé sa dqòmse xu sau-cgaekagu. ¹³Eēta ii xu khòé xua tshúù-ntcōa di xu x'áè úú-kg'ao xu u, qàe-qaekuan di xu tséé-kg'ao xu, Krestem di xu x'áè úú-kg'ao xu kúrúsea hāa xu. ¹⁴Arekagu tama i hāa, satanam igabam ko moengelem x'áàn di ba kúrúsea hāa khama. ¹⁵Gaa domka i are-aresa tama, gam di xu qǎà xu igaba xu kò tchànoan di xu qǎà xu kúrúsea hāa ne. Chòð-q'oos koe xu gha gaxu di tsééan khama ma suruta kabìè.

Paulo ba ko gam di xgàrasean ka dqòmse

¹⁶Gaicara ra ko kg'uiian tiri kg'ui a ko máá: Tǎá mée i cúí khòé ga kǎà tc'ēer iise qgóó te guu. Igaba ncēe gatà tu kò ko hēé ne mée tu nxāaska kǎà tc'ēem khòé ba tu ga ko ma qgóó khama ma qgóó te, nakar nxāasega tíí igaba thée cg'árese dqòmse. ¹⁷Ncēe dqòmsean tiri koer X'aigam ga ko ma kg'ui khama

ma kg'ui tama, igaba ra ko káà t'ēe iise kg'ui. ¹⁸Ncāaga i ko kái khòèan ga nqòóm di cauan cgoa dqòmse khamar gha tíí igabaga thēe dqòmse. ¹⁹Tc'ēega tu u **sa tu ko bīrīse**, igaba tu ko ēe káà t'ēe ii ne cgoa qāè-tcaoa hāase tsééa xg'ae ná! ²⁰Khòèa ne kò qāàn kúrú tu u, a ko tcana máá tu u, a ko ntcóm tu u, a ko náà c'āa-c'ana tu u, a i a ko x'ábú góó tu u ne tu ko kgoara máá a. ²¹**Ncēe gúuan kúrú koe** xae kò kg'amka xae e, témé sar ko saucgae.

Igaba ncēe c'ēe khòèan kò bīrīsea hāa c'ēes gúus ka i gha dqòmse sa ner tíí igaba bīrīsea hāa (káà t'ēem khòèm khamar ko ma kg'ui). ²²Hebera dis qhàòs di xua? Tíí igabar gaar ga ra a. Iseraele dis qhàòs di xua? Tíí igabar gaar ga ra a. Abrahamam di xu tsgōo-coa xua? Tíí igabar gaar ga ra a. ²³Krestem di xu tséé-kg'ao xua? (Temeam khòèm khamar ko ma kg'ui a ko máá:) **gaxu kar** cgáé ra a, a ra a gaxu ka kaisase tsééa hāa, a ra a gaxu ka kái q'oro qáéèa hāa, a gaxu ka kái q'oro qoaèa, a kái q'oro x'óó ka hēèa. ²⁴Juta ne kar 5 q'oro 39 tsāman qoaèa hāa, ²⁵nqoana q'oro ra kò **Roma ne ka** tsān xu cgoa qoaè, a ra a kò c'ēe x'aè ka nxōān cgoa xaoè, a ra a kò nqoana q'oro skepes ka x'óó cgoaè, a ra a kò c'ēe x'aè ka koaba ba hēé naka ntcúú ba hēéthēé tshàam q'oo koe hāa. ²⁶Eēr kò káise caete a ko dàra kar kò kái zi tcabà zi koe tcāa: tshàan di zi, ts'āa-kg'aoan di zi, tiri ne khòé ne di zi, táá zi qhàò zi di zi, x'áé-dxooan di zi, qāaka ka di zi, tshàa-dxooan di zi hēé naka tshúù-ntcōa di dtcóm-kg'aoan di zi hēéthēé koe. ²⁷Thòókaser kòo tséé, a ra a thēé ko qómse tséé, ra kò kái ntcúúan x'óm tama, a xābàa hāa, a cáma hāa, a ko kái-kg'aise t'ōoan úú tama, a ra a kòo qgàì, a qg'aè-cgaea hāa. ²⁸Wèé zi gúú zi oose ra ko wèé cárn ka qómán xám, wèé zi kereke zi t'ēea máás tiris ka. ²⁹C'ēem khòèm kò kg'amka ii ner ko tíí igaba xámse a kg'amka. C'ēem khòèm kòo chibian koe tcāèè ner ko tshúù-tcao.

³⁰Ncēè qaase i kò ko, dqòmser ga sa, ner gha gúú zi tiri kg'amkan ko x'ái zi cgoa dqòmse. ³¹Nqarim ncēe X'aigam Jesom ka Xōò ba, ncēe ko chòò tamase dqòmme ba, nxāa ba q'ana hāa tshúù-ntcōar nxàe tama sa. ³²Damaseko koem kò t'āà-cookg'aim x'aigam Aretasem dòm q'oo koe hāa ba x'áé-dxoom Damaseko di ba kòre, nxāasegam gha qáé te ka. ³³Igabar kò x'áé-dxoom dim xhàrom kòm koe guu a q'ores q'oo koe hāase xòòè, a tshàù q'ooa ba koe nxàà tcg'oa.

Paulo ba ko x'ái zi bóò ka dqòmse

12 ¹Dqòmse méers gúú si i, ēeta i ga ma cúí gúú qāè ga kúrúa máá te tama igaba. Ncēeskar gha X'aigam bóòkagu tea hāa zi x'ái zi hēé naka xgòre-kg'áise ko zi ka hēéthēé kg'ui. ²Q'ana ra hāa Krestem koe hànám khòè ba, ncēe kò nqáéa hāa kurian 14 ka, séè a kaisase t'amaka hāam nqarikg'aim^s koe úúèa hāa ba. (C'úúa ra hāa, ncēes gúú sa kò cgáé-q'ooa ba

g 12:2 kaisase t'amaka hāam nqarikg'ai - Gerika sa ko máá: “nqoana dim nqarikg'ai ba,” témé.

koe kúrúse sa, kana sa ko x'ái sa^h ii – Nqarim cúí ba q'anaa.)³ Ra ncēm khóè ba q'ana hãa (igabar c'úúa hãa, ncēes gúú sa kò cgáé-q'ooa ba koe kúrúse sa, kana sa ko x'ái saⁱ ii – Nqarim cúí ba q'anaa)⁴ ntam kò ma sèè a paradaisi koe úúè sa. Nxàèè tite zi gúú zim kò kóm, gúú zi ncēè khóèan kgoara máàè naka nxàè tite zi.⁵ Ncēm khóèem kar gha dqòmse igabar tíí ka dqòmsea hãa tite, tiri kg'amkan ka cúí ga a gha ii.⁶ A ncèè dqòmser kòo ner kàà tc'ēm khóè ba ii tama, tseegua ner gha ko nxàè khama. Igabar ncēeska dqòmsea hãa tite, nxàasega i gha c'ēè khóèan táá kaisase tc'ēea máá te ka, ēe i ko tíí koe bòos ka hēé naka ēe i ko tíí koe kóms ka hēéthēé e.

⁷Igaba méér táá kaisase kaikaguè guu ēer ko bód zi x'ái zi kaisase kaia hãa zi domka. Gaa domkar dxàm ba cgàaa te koe máàèa hãa, ncēè satanam di tséé-kg'ao ii ba, me ko qhàè te, nxàasegar gha táá kaisase koase ka.⁸ Ncēes gúús domkar kò X'aiga ba nqoana q'oro còrè, nxàasegas gha tíí koe sèèa tcg'òdóè ka.⁹ Igabam kò birí te a máá: “Tiri cgómkua ne tc'ãd tsia hãa, **Tiri** qaria ne ko kg'amkan koe cg'oèase x'áise khama,” témé. Gaa domkar gha tiri kg'amkan koe kaisa qàè-tcaoan cgoa dqòmse, nxàasega i gha Krestem di qarian tíí koe hãa ka.¹⁰ Gaas gúús domkaga ra ko kg'amkan koe qàè-tcao, naka cóèkuan koe hēé, naka xhái zi koe hēé, naka xgàraku zi koe hēé, naka qóm zi koe hēéthēé e, **ncèè** Krestem domka **zi kòo kúrúse ne**. Eēr kò kg'amka ii ner nxàaska qari ra a khama.

Paulo ba ko Korinta dis kerekes ka káise tc'ēe-tc'ēese

¹¹Kàà tc'ēm gúú bar kò kúrúse, igaba tu kò gatu gaan koe chùia úú te, gatu ka méér ga kò koaèa hãas gúú si i khama. Gúú cgáér tama ra a ga ii, igabar ēe xu x'áè úú-kg'ao xu cgáé xu u **ta ko méé** xu ka nqāaka hãa tama.¹² Tseegu **dir** x'áè úú-kg'ao **ra a** di zi x'ái zia kò gatu xg'aeku koe qád tcáoan cgoa x'áíè, x'ái zi cgoa hēé naka are-aresa zi gúú zi cgoa hēé naka kaia hãa qarian cgoa hēéthēé e.¹³ Cúús gúú sa tu kò c'ēè zi kereke zi ka tcào: ra kò tíía táá qóm ba qgóókagu tu u. Ke méé tu cgómna ncēes chibi sa qgóoa máá te!

¹⁴Ncēer ii kar nqoana dis dàra sar gha dàra tu u sa kg'ónòsea máána hãa. A ra a cuiskaga qóma máá tu ua hãa tite; ēe gatu di ii sar qaa tama, igabar ko gatua qaa tu u khama. Cóán méé i gaan di xòdan táá tsééa máás gúú si i, igaba méé i xòdan gaan di cóán tsééa máá khama.¹⁵ Ra gha kaisase qàè-tcaoa hãase wèès gúús ēer úúa hãa sa gatu koe tséékagu naka tíí ga ra hēéthēé e. Ncèè kaisaser kò ncàm tua hãa, ne tua gha gatu cg'lárese ncàm te? ¹⁶Ncèè tu ma dtcòmaa khamaga ma, táár kò qóm ba qgóókagu tu u sa, igabar kò **koma** kàa sa kúrú, a gaas cgoa qgóó tu u.¹⁷Ntama? A gaxu khóè xu ēer kò gatu koe tsééa úúa hãa xu ka c'ēm cgoa

h 12:2 x'ái sa - Gerika sa ko máá: “cgáé-q'ooa ba ka tchàa koe,” témé. **i 12:3** x'ái sa - Gerika sa ko máá: “cgáé-q'ooa ba ka tchàa koe,” témé.

ra kò c'ëe gúù ga sèè cgae tu u? ¹⁸Tito bar ko dtcàrà qõòm gha ka, a ko c'ëem dtcòm-kg'ao ba gam cgoa tsééa úú. A Tito ba kò c'ëe gúù ga sèè cgae tu u ii? Cúúm tc'ëem cgoa tsam gáé kò tséé tama? Cúúm dàò ba tsam gáé kò sèè tama?

¹⁹A ncëe tu hãa ka tua kò tc'ëea máá, gatu cookg'ai koe xae ko kg'uia mááse, ta tc'ëea? Nqarim cookg'ai koe xae ko kg'ui, ãem ga ma Krete ba ma kg'uikagu xae e khama, si wèés gúùs *ëe xae ko góá a ko kúrú sa*, gatu di tshàoa ghùèàn di si i, ncàm-ncamsa tuè. ²⁰*Gatu koe* síia ner ko q'ád. C'ëedaokar ãer ko ma qaa tu u khama ma sao-xg'ae tua hãa tite, tu gatu igaba ãe tu kòò ma qaa te khama ma sao-xg'ae tea hãa tite. I gha c'ëedaoka mēékuan hēé, taukuan hēé, xg'òàn hēé, cēèàn hēé, còèkuan hēé, c'amkuan hēé, bóòsean hēé naka kómku taman hēéthéé hãa.

²¹Gaicara ra kòò síi nem gha tirim Nqari ba gatu cookg'ai koe cg'aré-cg'are te sar ko q'ád. Ra gha kái ne ãe kò nxàakamaga chìbian kúrú ne kg'ae cgae, gane di chìbian koe ne kò táá tcóòse khama. Qanega ne q'ano taman hēé, cg'áràn hēé, naka cg'ãèàn hēéthéé koe hãa.

Còò di zi dqàèku zi

13 ¹Ncëea nqoana dis dàras ga si i ncëer ko gatu koe dàra sa. *Si ko Nqarim dis Tcgáya sa méé a ko máá*: “Cám kana nqoana tééa-máá-kg'aoan di kg'áma ne gha wèés kg'ui sa nxàea tseegukagu,” témé. ²⁻³Eë nxàakamaga chìbian kúrú hãa ne hēé naka wèé ne c'ëe ne hēéthēér ko dqàè; ãer kò cám di sa dàra nea kar kò ma dqàè ne khamagar ko ma ncëer káà iim x'aèm ka dqàè ne. Krete ba ko tíi koe kg'ui dis x'ái sa tu ko qaa ná? Eër kò gaicara hàà ner gaa domkaga ncëe ne khóè ne cuiskaga bóò guua hãa tite. **Krete ba** gatu koe kg'amka tama, igabam gatu xg'aeku koe qarian úúa. ⁴Gatàm kò ma kg'amkan koe guu a xg'auè, igabam ko Nqarim di qarian ka kg'òè. Gataga xae ma Gam koe kg'amka xae e, igaba xae gha Nqarim di qarian ka Gam cgoa kg'òè, a tsééa máá tu u.

⁵Gatu kúrú bóòse naka tua bóò dtcòmàn koe tu hàna sa; kúrú tu gatu bóòse. Bóò tu q'ãa tama Jeso Krete ba gatu koe hàna sa? Igaba ncëè kúrú tu kòò bóòse a ko tààè nem Jeso Krete ba gatu koe hãa tama. ⁶Ra tcoman úúa hãa, bóò tu q'ana hãa sixaea kúrú bóòku sa tààa hãa sa di i. ⁷Igaba xae ko Nqari ba còrè, táá tu gha c'ëe gúù cg'ãè ga kúrú sa. Khóè ne gha bóò, kúrú bóòku sa xae tààa hãa sa domkar ncëes gúù sa kg'ui tama, igaba xae ko tc'ëe, ãe tchàno ii sa tu gha kúrú sa, ãeta xae ga ma sixae tààèa hãa khama ii igaba. ⁸Cuiskaga xae tseeguan cgoa x'ãàkua hãa tite khama, igaba xae gha tseeguan kúrú máá. ⁹Ncèè qari tu iis gúùs *cúí* sa gha ko qãè-tcaokagu xae e, ãe ta xae ga ma kg'amka khama ii igaba. Còrèa xae ko máá sa gatu gha còoka qòò si i. ¹⁰Gaa domkar ko ncëer káà ii ka ncëe zi gúù zi góá máá tu u, nxãasegar gha ãer kòò hàà ne táá hàà

xgòàse kg'ui a tiri qarian tséékagu ka. X'aiga ba ncēe qarian máà tea hãa, tshàoar gha ghùì **tu u** ka, a táá tòà-q'aa **tu u** ka.

Còo di zi tsgámkaguku zi

¹¹ Còo dis ka, tíí qōe ga tuè, qāè-tcao tu. Gúù zi kúrú naka zi qāè, korèku tu, naka cúí tc'ēe ii, tòókuan cgoa kg'òè, nakam gha ncàmkuàn hēe naka tòókuan hēéthēe dim Nqari ba gatu cgoa hãa.

¹² Gatu ka c'ēe ne tcom-tcomsas x'obèkus cgoa tsgám.

¹³ Wēe ne dtcòm-kg'ao ne ko tsgámkagu tu u.

¹⁴ X'aigam Jeso Krestem di cgómkuàn hēe naka Nqarim di ncàmkuàn hēe naka Tcom-tcomsam Tc'ēem di hãa cgoakuan hēéthēe méé i gatu wèéa tu cgoa hãa.

GALATIA NE

Paulom dis tçgãya sa

Galatia ne koe

Téé-cookg'ai sa

Eë i ko Jesom di qãè tchõàn tshoa-tshoa a ko xгаа-xгааè, a ko èe Juta tama ne ka cáìm tshàua mááè, kas kò tèè sa xgoaba: khòè ba méém Juta iise kg'òè naka baà Moshem di x'áèan ko méé sa komsana naka baà q'ãe nqãa-qgai khòè, nxãaskam gha tseegu dim dtcòm-kg'ao ba ii di sa. Me kò Paulo ba ncées gúùs cgoa ntcoeku, a ko máá qaase tama ia témé. Qaasekos gúù sa, Krestem koe dtcòm si i, gaas ka ta gha wèéa ta ga Nqarim ka tchànokaguè. Igaba Galatia koe hàna zi kereke zi xg'aeku koe ne c'èe ne khòè ne hãa, Paulo ba ko ntcoe ne, a bìrìsea hãa khòè ba méém gataga Moshem di x'áèan komsana naka baa nxãasega Nqarim ka tchànokaguè sa.

Paulom dis tçgãya sa kò góáèa, tseegu di dtcòmàn koes gha Galatia ne kabi ka, ncèe ko tshùù-ntcõa di xгаа-xgaan ka hqàkaguè ne.

Paulo ba kò tshoa-tshoa (1-2) koe a Jeso Krestem dim x'áè úú-kg'ao ba tam gha ma tciìè di qaria nem úúa hãas ka kg'ui. A ba a kò nxàè, gam di tsééan x'áè úú-kg'aom ii dia Nqarim koe guua hãa, khama i khòèan koe guu tama sa, i gam di tsééan èe Juta tama ne khòè ne koe hãa sa.

Me kò nxãaska kg'ui sa ghùì, ncèe ko máá, dtcòmàn ka cúím ko khòè ba Nqarim koe tchànokaguè, témé di sa. Qãè tsééa nea khòè ba kgoara tama, igabam ko kgoaraèam khòè ba qãè tsééan kúru ka (3-4).

Chòò di xu tcee xu (5-6) koem ko Paulo ba x'ái, Krestem koe dtcòm sa ko ncàmkus ncèe ko kg'òèa ta kaba-kaba sa óga sa.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- q'ãe nqãa-qgai khòoku sa
- x'áèa ne
- kgoarasea ne

Tcgāyas q'oo koe hāna zi:

- Paulom di tsééa ne x'áè úú-kg'aom ii di i (1–2)
- Nqarim di cgómkuan di qāè tchōà ne (3–4)
- Dtcòm-kg'ao ne di kgoarasea ne naka tsééa ne hēéthēé e (5–6)

Paulom di tsééa ne x'áè úú-kg'aom ii di i (1–2)

Tsgámkaguku zi

1 ¹Paulo ra a, x'áè úú-kg'ao^a ba kúrúèa hāa ra: khòè ne koe guu tamase, kana khòèm ka tamase, igaba Jeso Kreste ba hēé naka x'ooan koe ghùì Mea hāam Nqarim Abom ka hēéthēé e. ²Tíí hēé naka wéé xu qōe xu ncēe tíí cgoa hāa xu hēéthēéa ko *ncēes tcgāya sa* Galatia di zi kereke zi góá máá a ko máá:

³Nqarim gatá ka Xōò ba hēé naka X'aigam Jeso Kreste ba hēéthēé tsara koe guua hāa cgómkuan hēé naka tòókuan hēéthēé méé i gatu cgoa hāa. ⁴Ncēe ko gatá di chìbian domka máàse ba, nxāasegam gha ncēe x'aè dim nqóóm cg'áè tc'ēean dim koe kgoara tcg'òó ta a ka, ncēm ko ma gatá dim Nqarim Xōò ba ma tc'ēe khama. ⁵Chōò tamase méém dqòmè, Amen.

Cúísega tseegu ii qāè tchōà ne

⁶Gatu kar area hāa! Eē Krestem di cgómkuan koe tciia óá tu ua hāa ba tu ncēeta ma qháésega aagua hāa, a tǎá tchōàn koe nxana, ⁷ncēe qāè tchōà tama a. Igaba i c'ēe khóèan hāna ncēe ko nqùu sa tcāà tu u, a Krestem di qāè tchōàn kámakagu kg'oana. ⁸Igabar *ko bìrí tu u a ko máá*: ncēe sixae igaba kana nqarikg'ai koe guuam moengelem kòo c'ēe tchōàn xгаа-xгаа tu u, ncēe sixae kòo xгаа-xгаа tu u qāè tchōàn cgoa qōda mááku tama a, ne méém chōò tamase xgàràè! ⁹Ncēe xae nxāakamaga mééa hāa khamagar ko ncēeska gaicara méé a ko máá: ncēe c'ēm khòèm kòo ēe tu xгаа-xгааèa qāè tchōàn cgoa qōda mááku tama qāè tchōàn xгаа-xгаа tu u ne méém chōò tamase xgàràè!

¹⁰Khòè ne kar gha koaè sa ra koáé qaa kana Nqarim kaa? Kana ra ko khóèan qāè-tcaokagu sa qaa? Ncēe qanega ra kòo khóèan qāè-tcaokagu ner Krestem dir tséé-kg'aor tama ra a!

Ntam ko ma Paulo ba x'áè úú-kg'ao ba kúrú sa

¹¹Q'āa méé tu sar ko tc'ēe khama, tíí qōe ga tuè, ncēer kòo xгаа-xгаа qāè tchōà nea khóèan koe guu tama sa. ¹²Khóèan kar máàè e tama khama, a *khóèan ka* xгаа-xгааè e tama, igaba ra Jeso Krestem ko tíí koe x'áíse koe guu a máàè ea.

a 1:1 x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

¹³Kóma tu hãa ãer kò Juta dis dtcòmš koe hãa kar kòo ma kg'õè sa khama: kaisase nqáeaser kò Nqarim dis kereke sa xgàra, a kòo cg'õoa dqùrì si. ¹⁴A ra a kò Juta dis dtcòmš koe kái xu tiris tcáràs di xu ka còoka hãar Juta ra a, a kò ãe ne kò sita ka tsgõose ga ne máà ta a cauan kaisase qgóoa qari. ¹⁵Qanegar ábàè tama cookg'ai koem kò Nqari ba nxára tcg'òó tea. A ba a kò Gam di cgómkuan ka tciaa óá te. I kò qãè-tcaokagu Me ¹⁶Gam dim Cóa bam x'ái tea sa, nxãasegar gha tãá zi qhàò zi di ne koe Gam di qãè tchòàn xгаа-xгаа ka. Gaa x'aè kagar kò khòèan cgoa táá xg'ae, ¹⁷a ra a kò gataga Jerusalema koe ga táá qòò, a ãe xg'ao tíí ka tc'ãà a x'áè úú-kg'ao ii xu koe síí, igaba ra kò Arabia koe qòò, a ra a gaa koe guus ka Damaseko koe kabise.

¹⁸Ra kò nxãaska nqoana kuri qãá q'oo koe Jerusalema koe qòò, a Petere^b ba dàra, a síí 15 cáman gam cgoa x'áè. ¹⁹Igaba ra kò cúím x'áè úú-kg'aom ga ba táá bóò, Jakobom oose, ncèe X'aigam *Jesom* ka qòese ba.

²⁰Bóò, Nqarim cookg'ai koer ko gaise, ncèer góá máá tua hãa sa tshúù-ntcòas tama si i sa. ²¹Kháókar kò Siria héé naka Kilikia hééthéé di zi xg'aeku zi koe qòò. ²²Ra kò Jutea di zi kereke zi koe q'áaè tama, ncèe Krestem koe hãa zi; ²³kg'amaga ne kò tíí ka kómáa hãa i ko máá: “Gaam ãe kòo kg'aia xgàra ta a ba ko ncèeska dtcòmš ka xгаа-xгаа, ncèem kòo cg'õoa dqùrì sa,” téméè. ²⁴Ne kò tíí domka Nqari ba dqòm.

Paulom di tchòà ne ko x'áè úú-kg'ao xu c'èe xu ka dtcòmš

2 ¹Ra kò nxãaska 14 kurian qãá q'oo koe gaia Jerusalema koe qòò, Barenabsem cgoa hãase, a ra a kò thèé Titom ga ba sèé, ²a *Nqarim ko x'ái te* sa xùri; a ra a ãer kò tãá zi qhàò zi di ne xгаа-xгаа hãa qãè tchòàn gaxu cookg'ai koe síí tòó. Kaia ntcòó-q'ooan úúa hãa xu cgoar kò ncèe sa cúía hãase nxàè; tsééan ncèer ko wèè qaria te cgoa kúrúá hãa a, a ko qanega kúrú u, nea gha kg'amaga di ii sar tc'èe tama khama. ³Igaba Titom ncèe kò tíí cgoa hãam ka i kò qaase tama, q'áe nqãa-qgai khòèem gha sa, Gerika me e kò ii igaba. ⁴Igaba xu kòo c'èe xu khòè xu kúrúè i gha sa tc'èe. Dtcòm-kg'ao xu khama xu ko ma qgóóse, igaba xu tchòà qaase xu iise sixae koe ts'ana tcana. A xu a ko ãe ta Jeso Krestem koe úúa hãa kgoarasean hàà bóò, nxãasega xu gha gaxu di qãàn kúrú ta a ka. ⁵Igaba xae kò x'aè-coam di kòm ga táá máà xu, nxãasega tu gha qãè tchòàn di tseeguan úú ka.

⁶Igaba gaxu ãe tc'ãà-cookg'aian khama ko ma qgóóè xu - ãe xu kò hãas téé-q'oo sa tíí koe cúí gúú ga méé tama, Nqari ba khòè ne tãákase qgóó tama khama - ãe xu khòè xua kò táá bírí te, cúí gúú ga ra gha *ãer ko xгаа-xгаа qãè tchòàn* koe càù sa. ⁷Igaba xu kò bóò q'ãa, Nqari ba

b 1:18 *Petere* - Gerika sa ko “Kefase” témé.

tíia máa tea hãa, qhàò zi di ner gha qãè tchõàn xгаа-xгаа sa, ãem kò ma Petere ba máana hãa khamaga ma, Juta nem gha qãè tchõàn xгаа-xгаа sa. ⁸Nqarim ncëe kò Petere ba tsééa hãa, me x'áè úú-kg'aom Juta ne ko qãè tchõàn xгаа-xгаа ba ii, ba kò tíí tséé te, x'áè úú-kg'aom táá zi qhàò zi di ne ko qãè tchõàn xгаа-xгаа bar gha ii ka khama. ⁹Xu kò Jakobo ba hëé, naka Petere^c ba hëé naka Johane ba hëéthëé xu, ncëe kòo nquu ba ko ghù-i-ghui xu hii xu iise sèèè xu bóòà q'áa Nqari ba ncëes tséé sa máa tea hãa sa, a xu a tíia hëé naka Barenabase ba hëéthëé tsam qgóó tshàu, dtcòmkuu xae hãa dis x'áís iise. Dtcòmkuu xae ko hãa ncëeta xae gha ma tsééa xg'ae sa: Sitsam gha táá zi qhàò zi di ne koe síí, xu gaxu Juta ne koe síí sa. ¹⁰Cúís gúús dtcàrà xu kòò sa: ãe dxàua hãa ne méé tsam qãèse kòre si i, si kò gaas gúú sa tcáóa te koe tcàà kúú sir gha sa.

Paulo ba ko Petere ba ntcoe

¹¹Igaba ãem ko Petere ba Antioke koe hàà kar kò **dtcòm-kg'ao ne** cookg'ai koe ga ntcoe me, chìbia nem úúa hãa khama. ¹²C'èe xu khóè xu Jakobom ka tsééa óàèa xu ko hàà cookg'ai koem kòò táá zi qhàò zi di ne cgoa tc'óó, igaba ãe xu ko hàà kam kò q'ãe nqãa-qgai khòokus dis xg'ae sa bèe, a tééa dìbi, a táá zi qhàò zi di ne cgoa q'aa-q'aase. ¹³Gabá hëé naka c'èe xu Juta xu hëéthëéa kò tshoa-tshoa a ãe xu q'ana hãa si qãè tamas gúú sa kúú, me kò Barenabasem ga ba gaxu di cg'ãè tsééan domka hòà cgoa xu. ¹⁴Igaba ãer ko qãè tchõàn di tseeguan xu xùri tama sa bóò kar ko wèéa ne cookg'ai koe ga Petere^d ba birí a máá: “Juta tsi i, igaba tsi ko **gane cgoa tc'óóan ka** táá zi qhàò zi di ne di cauan cgoa kg'òè, Juta ne dian ka tamase. Ka nxãaska dùú saa ncëe tsi ko qhàò zi di ne chùì, Juta ne di cauan ne gha xùri ka sa?” témé.

¹⁵Abà nqais koe ga ta guu a Juta ta a, a qhàò zi di tama, ncëe chìbi-kg'ao **ta ko ma tciìè** ne. ¹⁶Igaba ta q'ana hãa, khóè ba x'áèan komsana ka tchànóm iise bóòè tama, igaba Jeso Krestem koe dtcòmàn ka a sa. Gaa domka ta gatá **Juta ta** igaba thëé Jeso Krestem koe dtcòmà hãa, nxãasega ta gha Krestem koe dtcòmòs ka tchàno ta iise bóòè ka, x'áèan komsana ka tamase; x'áèan komsana kam cúím khòèm ga ba tchàno iise bóòè hãa tite khama.

¹⁷Igaba ncëe Krestem koe **dtcòmàn ka** ta kò tchàno ta iise bóòè kg'oana ne ta gha **qhàò zi di ne khama ii, ncëe** chìbi-kg'ao ne **ta ko ma tciìè ne**. Kháé ãe sa ko nxãaska máá, Kreste ba chìbian dim tséé-kg'ao Me e, **ãe ko kúú ta a ta chìbi-kg'ao ii ba**, témé? Nxãas tama si i! ¹⁸Ncëe c'èem khòèm kòò ãem kòbea hãa sa gaia tshàoa ghùì, nem ko chìbian kúú. ¹⁹X'áèa ner **kg'òèa máá tama** khama, igabar x'áèan koe guu a x'óóa, nxãasegar gha Nqari ba kg'òèa máá ka. Krestem cgoar xgàuèa, ²⁰ra tíí

c 2:9 *Petere* - Gerika sa ko “Kefase” témé. d 2:14 *Petere* - Gerika sa ko “Kefase” témé.

ncēeska kg'òèa hāa tama, igabam Kreste ba tíi koe kg'òèa hāa; ra ncēer ko cgàam koe kg'òès kg'òè sa ko Nqarim dim Cómam koe dtcòmman koe kg'òè, ncēe kò ncàm tea, a tíi domka máàsea ba. ²¹Ncēè khòèm kò ko **cgómkuan ka tamase, igaba** x'áèan koe guu a Nqarim cgoa tchànokaguè, nem Kreste ba nxāaska kg'amaga káà hùise x'óóa hāa. Gaa domkar cuiskaga Nqarim di cgómkuan dxùukg'ai za tòóa hāa tite.

Nqarim di cgómkuan di qǎè tchōà ne (3–4)

Dtcòm sa nooam dàòm kgoaraè ta gham ga me e

3 ¹Gatu káà tc'èe tu Galatia tuè! Díina gáé tsoò tua hāa? Gatu ncēe tcgáí q'ooa tu koe gam kò Jeso Kreste ba qǎèse x'áise xgàùèam hāa sa tu! ²Cúis gúù sar gatu koe q'āa kg'oana: x'áèan komsana ka tua kò **Tcom-tcomsam** Tc'èe ba hòò, kana èe tu kómá hāa **qǎè tchōàn koe** dtcòmms kaa? ³Tsóágase tu gáé káà tc'èe tua! **Tcom-tcomsam** Tc'èem cgoa tu tshoa-tshoa hāa, ka tua ko ncēeska cgàam **di cauan** cgoa chòòkagu? ⁴A hùì úú tamase tua kaisase xgàrasea hāa? Kháé tseegukaga ia kò hùì úú tama? ⁵Gaam èe ko **Tcom-tcomsam** Tc'èe ba máà tu u, a ko gatu xg'aeku koe are-aresa zi tséé zi kúrú ba koáé x'áèan tu ko komsana domka gatà hēé? Kháé ba gáé èe tu kómá hāa **qǎè tchōàn koe** tu dtcòmna hāa domka gatà hēé tama?

⁶Abrahamam ka i kò ii khamaga i ii: Nqarim koem kò dtcòm, a ba a kò tchànóm iise bóòè! ⁷Ke nxāaska kómá q'āa, èe dtcòm sa úúa hāa nea Abrahamam ka cóase ga ne e sa. ⁸**Nqarim di zi** Tcgāya zia kò nxāakamaga còoka bóò, Nqari ba gha tǎá zi qhàò zi di ne dtcòmms koe guu a tchàno ne iise bóò sa, a ba a kò Abrahama ba kámága qǎè tchōàn máà, a máá: “Wèé zi qhàò zia gha tsáá koe guu a ts'ee-ts'eekg'aiè,” témé; ⁹khama gane èe dtcòmman úúa hāa nea kò dtcòmna hāam Abrahamam cgoa xg'ae a ts'ee-ts'eekg'aiè.

¹⁰Wèé ne èe x'áèan komsanan ka ko **tchàno ne iise bóòè kg'oana** nea cgúisea hāa; **Nqarim di zi** Tcgāya zi koe i góásea hāa a ko máá: “Wèé x'laè ka èe X'áèan dis Tcgāyas koe góásea hāa zi gúù zi wèé zi kúrú tamam khóè ba cgúisea hāa,” témé khama. ¹¹X'áise i ko, cúim khòèm ga ba x'áèan ka Nqarim cookg'ai koe tchàno iise bóòè ta ga hāa sa; **Nqarim di zi Tcgāya zia ko máá**: “Eè tchàno ii ba gha dtcòmms koe guu a kg'òè,” témé khama. ¹²Igaba i x'áèan dtcòmman koe guu tama, a ncēe koe guua, **Nqarim di zi** Tcgāya zi ko méé khama a ko máá: “Eè ko ncēe zi gúù zi kúrú ba gha gazi koe guu a kg'òè,” témé.

¹³**Nqarim di zi** Tcgāya zi koe i góásea hāa a ko máá: “Wèém khòèm èe ko hiis koe tceèè ba cgúíèa hāa,” téméè khamam kò Kreste ba gatá domka cgúíè. A ba a kò ncēeta hēéan ka x'áèan dis cgúíkus koe x'ámá tcg'òò ta

a. ¹⁴Nxāasega i gha Abrahamam kò nqòðkaguèa hāa ts'ee-ts'ee'kg'aikuan Jeso Krestem koe guu a tǎá zi qhàò zi di ne koe tcāà ka, ta gha nxāasega dtcòm̄s koe guu a ēe ta kò nqòðkaguèa hāam **Tcom-tcomsam** Tc'ēe ba hòd.

X'áèan hēe naka nqòðkagukuan hēéthēe e

¹⁵Tíí qōe ga tuè, wèe cáim dis sere-sere sar gha tséékagu. Khòe ne kò qáé-xg'ae sa kúrú a tseegukagu sia hāa ne i cúí khòe ga kōbe si, kana c'ēe gúú ga gaas koe càua hāa tite. ¹⁶Nqòðkaguku zia kò Abrahama ba hēe naka gam ka cóase ba hēéthēe tsara bìrìeà hāa. Si **Nqarim dis Tcgāya sa** ncēeta mée naka máá: “naka gam ka cóase ga XU hēéthēe e,” témé tama naka sa kái xu nxàe, igabas ko máá: “naka cóase BA hēéthēe e,” témé, a ko cúí ba nxàe, ncēe Kreste ii ba. ¹⁷Ncēe sa nxàer kos ga si i a ko máá: Qáé-xg'ae sa Nqarim ka kámága kúrú a tseegukaguèa hāa, i x'áèan 430 kurian qāá q'oo koe hààraa. Ncēe x'áèa ne ēes qáé-xg'ae sa kōbe tite, a Nqarim dis nqòðkagu sa kaàkagua hāa tite. ¹⁸Ncēe Nqarim dis máàkus kò x'áèan koe guua hāa ne i nxāaska gaicara nqòðkagukus koe guu tama khama; igabam kò Nqari ba nqòðkagukus koe guu a Gam di cgóm̄kuan ka Abrahama ba máà a.

¹⁹Nxāaska x'áèan di tséea nea dùú saa? Tcāàeà i kò hāa, **nxāasega i gha x'ái**, chibian **kúrú sa dùú si i sa** ka, me gha nxāakg'aiga **Abrahamam ka** Cóase ba síí hàà, ncēe kò nqòðkagukus koe nxàeèa ba. Moengele xu ka i kòo qòðkaguè, **Moshem** ēe ko nqàè koe hāam koe guu a. ²⁰Igaba ēe nqàè koe hāa ba cúís **xg'aes cgoa cúí tséé** tama, igabam Nqari ba cúí Me e.

Qāan hēe naka cóan hēéthēe e

²¹Kháé nxāaska ia x'áèan Nqarim di zi nqòðkaguku zi cgoa qòda mááku tama? Nxāas tama si i! Ncēe kg'òè sa ko óá di qarian úúam x'áèm kò hàna hāa, nem ga kò khòe ba tseegukaga x'áèan komsana koe guu a Nqarim cgoa tchànokaguèa khama. ²²Igabas ko **Nqarim dis** Tcgāya sa nxàea tseegukagu, wèém nqōó ba chibian koe hāa sa, nxāasegas gha ēe kò nqòðkaguèas abas ncēe ko Jeso Krestem koe dtcòm̄an koe guu a máàè sa, ēe ko dtcòm̄ ne máàè ka.

²³Igaba dtcòm̄s ko hàà cookg'ai koe ta kò x'áèan ka qgóó a qáèeà hāa, nxāakg'aigas gha síí ncēe ko hààs dtcòm̄ sa hòdè ka. ²⁴I kò gaa domkaga x'áèan tc'làà-cookg'ai ta a hāa, Me nxāakg'aiga síí Kreste ba hàà^e, nxāasega ta gha dtcòm̄s koe guu a **Nqarim cookg'ai koe** tchàno iise bòdè ka. ²⁵Si gaas dtcòm̄ sa hààraa, i ncēeska **x'áèan** tc'làà-cookg'ai ta a tama.

²⁶Wèea tu ga dtcòm̄s koe guu a Jeso Krestem koe Nqarim di tu cóá tu u khama. ²⁷Wèea tu ēe kò Krestem koe tcguù-tcguuèa hāa tua Kreste ba

e 3:24 Me nxāakg'aiga síí Kreste ba hàà - kana “a ko Krestem koe úú ta a”.

hàna khama. ²⁸Me Juta ba kana Gerika ba hãa tite, me qãa ba kana qãa tama ba hãa tite, me kg'ãò ba kana dxàes ga sa hãa tite, wèèa tu ga Jeso Krestem koe cúí tu u khama. ²⁹A ncèè Krestem di tu kò ii, ne tu nxãaska Abrahamam di tu cóa tu u, a tu a ãe kò nqòðkaguèa hãas x'ais di tu q'òð-kg'ao tu u.

4 ¹Méé ra ko sa: ãe gha ko hàà x'aian q'òðm kò cóa ba ii nem gha hàà kg'amaga qãàm khama ma séèè, èetam ga ma wèè zi gúú zi q'òða hãa igaba. ²Tchàno-tchanoku-kg'ao xu hëé naka qòðkagu-kg'ao xu hëéthëé dòm q'oo koem hãa, me gha nxãakg'aiga xòòm ka tòòèa hãam x'aè ba síí hàà. ³Ncèem dàòm ka ta gatá igaba thëé, ãe ta kò cóa ii, ka kò nqòòm di qarian di ta qãa ta a. ⁴Igaba ãem ko x'aè ba cg'oè kam kò Nqari ba Gam dim Cóa ba tsééa úú, khòès ka ábàèa hãa, a x'àèan dòm q'oo koe kg'òèa hãa ba, ⁵síím gha ãe x'àèan dòm q'oo koe hãa ne kgoara ka, nxãasega ta gha **Nqarim di ta** cóa ta ii di qarian hòò ka. ⁶Me kò Nqari ba cóa tu u domka Gam ka Cóásem dim Tc'èè ba tsééa tcg'òó, Me síí tcáóa ta koe tcàà, a ba a q'aua tcii a ko máá: “Aboè, gatá ka Xòð Tseè,” témé. ⁷Khama tsi ncèeska gaicara qãa tama, igaba tsi cóa tsi i, a cóa tsi kò ii ne tsi gataga thëé Nqarim koe guu a q'òð-kg'ao tsi i.

Paulo ba Galatia ne dis téé-q'oos ka area hãa

⁸Kg'aia, ncèè tu kò Nqari ba c'úúa hãa x'aè ka tu kò gúú zi ncèè nqári tama zi di tu qãa tu u. ⁹Igaba tu ncèeska Nqari ba q'ana hãa (i ko gataga qaase, nxàer gha a máá: “Nqarim ka tu q'ãaèa hãa,” témé sa), ka tua gha nxãaska ntama ma nqòòm di qarian ncèè kg'amka, a cgóm-cgomsa koe gaicara kabise? A tseegukaga tua gaicara gaan di qãa kg'oana? ¹⁰C'èè cáman hëé, naka nxoean hëé naka x'àèan hëé naka kurian hëéthëé tu xaèa kg'lónò a ko kòè zi kúú. ¹¹Q'áòkagu te tu ko! Eèr gatu koe kúúria hãa tsééa ne kãà hùì khamaga i ii domka.

¹²Tíí qòe ga tuè, còrè tu ur ko a ko máá: Tíí khama méé tu ii, témé, tíí igabar gatu khama ii ke. Cúí cg'ãè ga tu kúúria cgae te tama. ¹³Q'ana tu hãa, cgáé-q'oom di kg'amkan domkagar kòò kg'aia qãè tchòàn xgaa-xgaa tu u sa. ¹⁴Eèta i kò ma tiri tcìian kúúria bóða tu dí ii, igaba tu kò táá ntcoe te ga hëé, a xguì te ga hëé, a kò Nqarim dim moengelem khama ma qãèse hààkagu te, Jeso Krestem khama ma. ¹⁵Gatu di qãè-tcaoa ne **ncèeska** ndaa? Tíí ga ra gha nxàea tseegukagu a máá, kgoanase i kò ne tu ga tcgáía tu nxòbea tcg'òó, a máà te, témé. ¹⁶A **ncèeska** ra gáé gatu dim cg'òo-kg'ao ba kúúrisea, ncèer ko tseeguan birí tu u ka?

¹⁷Eè xu **tshúú-ntcòa-kg'ao** xua qãèm dàòm ka tcàà-tcaoa máá tu u tama, igaba xu ko qaa sa **sixae cgoa** q'aa-q'aa tu u si i, nxãasega tu gha tcàà-tcaoa máá xu ka. ¹⁸I wèè x'aè ka qãès gúús koe tcàà-tcaoa qãè e, tíí kò gatu cgoa hãa ne cúí tamase. ¹⁹Tiri tu cóa tu ncàm-ncamsa tuè, gatu domkar gaicara ábàn di thòðan koe hãa, Me gha nxãakg'aiga síí Kreste

ba gatu koe kúrúse! ²⁰Nta ra ko ma tc'ée, ncēskar ga gatu cgoa hãa sa, a ra a ga kg'ui-q'ooa te kabi! Gatu kar area hãa khama.

Hagare sa hēé naka Sarah sa hēéthéé e

²¹Birí te tu, gatu ncēe x'áèan dòm q'oo koe tu gha hãa sa ko tc'ée tu: a x'áèan tu komsana tama? ²²Góásea i hãa a kò máá, Abrahama ba ko cãm cóa tsara úúa hãa, me c'ée ba qãas di me e, me c'ée ba **gam dis khòès** kgoarasea hãas di me e, téméè. ²³Igabam kò qãas dim cóa ba cgåam koe guu a ábàè; me kò kgoarasea hãas khòès dim cóa ba nqòðkagukus koe guu a ábàè. ²⁴Ncēe zi gúù zia gha x'áís iise séèè: ncēe sara khòè sara cãm sara qáé-xg'ae sara a; c'ée sa Sinai dim xàbìm dis x'áí si i, a ko hàà gha qãan kúrú cóan ábà, si nxãa sa Hagare si i. ²⁵Si Hagares ncēe sa Sinai dim xàbìm Arabia dim nqõóm koe hànám dis x'áí si i, a Jerusalema dis x'áí si i; gas di ne cóa ne cgoas xg'ae a qãa si i khama. ²⁶Igaba tc'amaka hãas Jerusalema sa kgoarasea, a sa a gasá gatá ka xòð si i. ²⁷Góásea i hãa khama a ko máá:

“Qãè-tcao, sáá ábà tama si khòè seè,
qãè-tcaoan ka q'au,
 sáá ncēe ábàn di thòðan koe hãa tite si;
 ēe aaguèas khòès di cóa nea
 ēe séèa hãas khòès dian ka kái i khama,”

téméè.

²⁸**Ncēes Jerusalema sa gatá ka xòð si i khamaga** tu gatu, tíí qõe ga tuè, Isakam khamaga ma nqòðkagukus di tu cóa tu u. ²⁹Igaba ēem x'aèm kam kò ēe ko cgåam koe guu a ábàè cóa ba, ēe Tc'ēem koe guu a ábàèa ba xgàra; si ko gatá iis gúù sa ncēe zi cãm zi kaga igaba kúrúse. ³⁰Igaba sa ko **Nqarim dis** Tcgãya sa nta méé? Ncēetas ko méé a ko máá: “Xhàigu qãa sa hēé naka gaas dim cóa ba hēéthéé e! Qãas dim cóa ba cuiskaga ēe kgoarasea hãas khòès dim cóam cgoa xg'ae naka q'òða hãa tite ke,” témé. ³¹Gaa domka, tíí qõe ga tuè, qãas di ta cóa ta tama ta a, igaba ta kgoarasea hãas khòès di ta cóa ta a.

Dtcòm-kg'ao ne di kgoarasea ne naka tsééa ne hēéthéé e (5–6)

Krestem koe kgoarasea hãa ne

5 ¹Kreste ba kò kgoara ta a, nxãasega ta gha kgoarasease hãa ka; gaa domka méé ta nxãaska qarika téé, naka taa qãan dis joko sa gaicara táá kgoara mááse guu.

²Komsana! Tííá, Paulo ra ko birí tu u a ko máá: q'ãe nqãa-qgai khòè tu kòo nem Kreste ba gatu koe cúí hùì ga úú tama, témé. ³A ra a ko wèem khòèm ēe q'ãe nqãa-qgai khòèem gha sa máàsea hãam koe gaicara nxàea

tseegukagu, nxāaska méém ēe i ko x'áèan méés wèè sa kúrú sa. ⁴Gatu ncēe x'áèan **komsana** ka gha tchàno tu iise bódè tua Krestem koe guu a q'áea tçg'òòèa; cgòmkuuan tu cg'áé guua. ⁵Tc'ēem koe ta ko guu a dtcòmš koe ta gha tchàno ii dis nqòò sa hāa a qāā khama. ⁶Q'āe nqāa-qgai khòòe sa kana q'āe nqāa-qgai khòòe tama sa Jeso Krestem koe cg'áé tama, igaba ncāmš koe ko tséés dtcòmš si i.

⁷Qāēse tu kòo qàrò, ka ia diin xg'áè-kg'am tua hāa tseeguan komsana ne? ⁸Eēta iis xгаа-xгааaku sa Gaam ēe ko tcii tu um koe guu tama. ⁹Cg'áré péré gāé-gāe ne ko kái péréan kúrú i gāe. ¹⁰X'aigam koer tcoman úúa hāa, cuiskaga tu c'ēe dàò ga sèea hāa tite di i; me gha gaam ēe ko nqùu sa tcāā tu u ba gam dis xg'arase sa xām, diim ga igaba.

¹¹Igaba, tí qōe ga tuè, ncēè xгаа-xгаа ra kòo, a ko máá: q'āe nqāa-qgai khòoku sa ko qanega qaase, témé ne ra ko kháé nxāaska dùús domka xg'aràèa máá? Gatà i kò ii, ne i ga kò xg'auš **ka xгаа-xgaan** xg'ore sa ghùu tama. ¹²Eē ko tçg'ome tcúú tu u xu khòè xu méé xu qòò naka sí q'āe khòo-kg'aiè sar ko tc'ēe!

¹³Kgoarasea tu gha hāa ka tu tciièa khama, tí qōe ga tuè; igaba méé tu gatu di kgoarasean táá cg'ām di zi tséé zi koe tcāā guu; igaba méé tu ncāmkuuan koe guu naka gatu ka c'ēean tsééa máá. ¹⁴Wèè x'áèa ne ko cúim x'áè-kg'ám koe nxàèè a ko máá: “Tsáá ka c'ēe ba méé tsi ncām, ēe tsi ma ncāmseha hāa khamaga ma,” témé khama. ¹⁵Igaba ēe tu kòo kq'áku a ko kq'á kg'ooku, ne méé tu q'òése naka tua gha gatu ka c'ēe ne ka táá cg'òòè guu.

Tcom-tcomsam Tc'ēem koe kg'òè sa hēé naka cg'ām di tsééan hēéthéé e

¹⁶Igaba ra ko máá: **Tcom-tcomsam** Tc'ēem ka méé tu tcéè tcuìè naka tua cg'ām ko tc'ēe sa táá kúrú guu, témé. ¹⁷Cg'ām ko qaa sa ēem ko **Tcom-tcomsam** Tc'ēe ba qaas cgoa qòòa mááku tama khama, si Tc'ēem ko qaa sa cg'ām dis cgoa qòòa mááku tama; ncēea ne ko x'āàku khama, nxāasega tu gha ēe tu ko tc'ēe sa táá kúrú ka. ¹⁸Igaba ncēè **Tcom-tcomsam** Tc'ēem ka tu kò tc'āà-cook'gaièa hāa ne tu x'áèan dòm q'oo koe hāa tama.

¹⁹Cg'ām di tséé ne ko kg'ama bódse a i a: cg'árà a, naka cg'āè zi tséé zi hēé, naka cg'urian hēé, ²⁰naka kúrúa mááseèa hāa nqárian dqòmān hēé, naka tsoðan cii hēé, naka hòrekuan hēé, naka xg'orean hēé, naka tauan hēé, naka xg'òàn hēé, naka cēean hēé, naka kómku taman hēé, naka dtcòò zi cgoa q'aa-q'aasean hēé, ²¹naka chiikuan hēé, naka nqàrea hāa ne hēé, naka qarika kg'lààn hēé, naka ncēe zi gùu zi khama ii zi hēéthéé e. Ra ko ncēeska bìrúa q'āa-q'āa tu u, ncēer kò kg'laiā ma q'āa-q'āa tua hāa khamaga ma, a ko máá: ēeta ii zi gùu zi ko kúrú nea cuiskaga Nqarim di x'aiān q'òòa hāa tite, témé.

²²Igaba **Tcom-tcomsam** Tc'ēem di tc'áróa ne ncām si i, naka qāè-tcaoan hēé, naka tòókuan hēé, naka qào tcáoan hēé, naka qāè tcáoan hēé, naka qāèan hēé,

naka tcom-tcomsan hēé, ²³naka tc'aua hāan hēé, naka qāè qgóósean hēéthēé e. Eēta ii zi gúú zi koe i x'áèan tséé úú tama. ²⁴Ne gane ēe Jeso Krestem di ne cgàa ba xgàua hāa, naka gaam cgàam di zi xámse-q'oo zi hēé naka gaam di zi tc'ēe zi hēéthēé cgoa. ²⁵Ncēè Tc'ēem ka ta kò kg'òèa hāa, ne méé ta Tc'ēem cgoa qōda te si i. ²⁶Táá méé ta bōse gúú kana ghāaku di ii guu, kana chiiku di ii guu.

Wèém khòè ba qāèan kúrúa máá ne

6 ¹Tíí qōe ga tuè, ncēè c'ēem khòèm kò cg'āèan kúrú ka qgóóèa hāa, ne méé tu gatu ncēè **Tcom-tcomsam** Tc'ēe ba úúa hāa tu tc'ausase úúa tcg'òò me. Tsáá igaba méé tsi kòresea hāa naka tsia táá chibian koe tcàa guu. ²Gatu di zi xgàm zi tu xgàma hùiku, naka tua gha ncēem dàòm ka Krestem di x'áèan komsana. ³A ncēè c'ēem khòèm kò tc'ēea máá, gúú cgáé me e, ta tc'ēea hāa, gúú cgáé tama baa igaba, nem ko qàe-qaese khama. ⁴Wèém khòè ba méém gam di tsééan qāèse bód. Qāè kò ii nem gha nxāwa koase, c'ēem khòèm cgoa tòóa xg'aese tamase. ⁵Wèém khòè ba méém gam dis xgàm sa dcéea mááses gúú si i khama.

⁶Eē ko **Nqarim dim** kg'ui ba xгаа-xгааè ba méém gam dim xгаа-xгаа-kg'aom cgoa wèè zi gúú zi qāè zi xg'aea máá.

⁷Táá méé tu qàe-qaee guu: Nqari ba cuiskaga ncoiè tite ke; wèès gúús ēem ko khòè ba xhàrà sa, nxāa sam gha gataga thée tcuù khama. ⁸Me gha gaam ēe ko gam di cgàan koe xhàrà ba, gaam cgàam koe ga guu a kōbea cg'òo sa tcuù; igaba gaam ēe ko **Tcom-tcomsam** Tc'ēem koe guu a xhàrà ba gha **Tcom-tcomsam** Tc'ēem koe guu a chòò tamas kg'òè sa tcuù khama. ⁹Ke hàà naka ta qāèan kúrú ka táá xhòekaguè guu; kg'anoa hāam x'aèm ka ta gha tcuù ke, ncēè kaàn tcáo tama ta kò hāa ne. ¹⁰Gaa domka, ncēe ga ta x'aè ba hòda hāa, ke hàà naka ta wèè khòèan koe qāèan kúrú, kál-kg'aise ēe dtcòmš dim x'áém di ne koe.

Còò di zi dqàèku zi hēé naka tsgámku zi hēéthēé e

¹¹Bód, nta noose kaia hāa góá ner ko tséékagu sa, ncēer ko **ncēeska** tshàua te cgoa góá máá tu u ka.

¹²Gane ēe ko chùu tu u q'āe nqāa-qgai khòèè tu gha ka nea ko cgàam koe qāè-qgóósean cúga tc'ēe, nxāasega ne gha Krestem dis xgàus domka táá xgàraè ka. ¹³Gane ēe q'āe nqāa-qgai khòèèa nea gane ka x'áèan qgóóa qari tama khama, igaba ne ko tc'ēe gatu méé tu q'āe nqāa-qgai khòèè sa, nxāasega ne gha gatu dim cgàam koe dqòmš ka. ¹⁴Igaba tíí ka, cuiskagar c'ēes gúús koe dqòmšea hāa tite, gatá dim X'aigam Jeso Krestem dis xgàus koe cúú oose. Gaas koer guu a nqóó ba xgàua mááèa, ra tíí nqóó ba xgàua mááèa. ¹⁵Q'āe nqāa-qgai khòèè sa kana q'āe nqāa-qgai khòèè tama sa gúú méé tama khama, igabam ko Nqari ba kabas kg'òè sa kúrúa máá ta a'. ¹⁶Tòókuan hēé naka thòò-xama-máákuan

f 6:15 *kabas kg'òè sa kúrúa máá ta a* - Gerika sa ko c'ēe zi kg'ui zi tséékagu ncēe ko máá: “kabase kúrúèa hāam nqóóm” khama ma, témé zi.

hěéthěé méé i gane ěe ko ncěem x'áè-kǵ'ám ba xùri ne cgoa hãa, **gane hěé** naka Nqarim di ne Iserale ne hěéthěé e.

¹⁷Còo dis ka méé i c'ěe khòè ga táá cg'ǎèan kúrúa máá te guu, cgáe-q'ooa te koer Jesom domka xǵàrakuan di zi x'ái zi úúa hãa ke.

¹⁸Cgómkuan X'aigam Jeso Krestem di méé i gatu dim tc'ěem cgoa hãa, tíí qòe ga tuè. Amen.

EFESO NE

Paulom dis tcgāya sa

Efeso ne koe

Téé-cookg'ai sa

Paulom dis tcgāyas Efeso di ne khòè nem góá máána hāa sa tc'āà dis ka ko Nqarim dis tc'ées ka kg'ui. Nqari ba kò tc'ēe, wées gúùs ēe nqarikg'ai di sa hēé naka nqōómkg'ai di sa hēéthēé gha Krestem koe xg'ae a cúis gúù sa kúrú sa (1:10). Gatagas ko thēé Nqarim di ne khòè ne dtcàrà, Gam ko ma tc'ēe khama ne gha ma xg'ae a Jeso Krestem cgoa cúis gúù sa ii sa.

Tc'āà di xòèan tcgāyas di koem ko Paulo ba cúí iis ka nxàe, Nqarim Abom kò ma Gam di ne khòè ne ma nxárá tcg'òó sa hēé, naka ne kò ma Jeso Krestem koe ma chìbia ne qgóóa mááe a kgoaraès ka hēé, naka Nqarim dis nqòòkagukus ko ma Tcom-tcomsam Tc'ēem ka ma máàkuès ka hēéthēé e.

Cám dim xòèm koem ko nxárá-kg'ao ne bìrí, tseeguse méé ne Krestem dis kg'òè sa nqōómkg'ai koe kg'òè sa.

Tāáka zi dàò-kg'ám zia ko tséékaguè, a ko x'ái, Nqarim di ne khòè ne ko ma Krestem cgoa xg'ae a cúis gúù sa ii sa: kereke sa tc'áróm khama ii, me Krete ba Tcúú Me e; a sa a nquum khama ii, Me Krete ba hukuan dim Nxōá Me e; a sa a sèèès kos khòès khama ii, me Krete ba khòès dim Khòè Me e.

Paulo ba kò káíse Nqarim di cgómkuan Jeso Krestem koe hàna ka kg'ui. Wéé zi gúù zia ko Krestem di x'ààn koe guu a bódè: Gam di ncàmkuàn hēé, naka dàda-máákuan hēé, naka chìbian di qgóóa-máákuan hēé, naka cgómkuan hēé, naka q'ano-q'anokuan hēéthēé e.

Qaa-qaasa kg'uiua ne:

- kereke sa Krestem dim tc'áro me e, Me Krete ba Tcúú Me e
- Krestem di zi qguù zi
- (tc'áróm di) kai-q'ooa ne

- Nqarim dis tc'ëe sa
- tòókua ne
- cúís gúù sa ii

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Kreste ba hēé naka kereke sa hēéthēé e (1–3)
- K̄abas kg'òè sa Krestem koe (4–6)

Kreste ba hēé naka kereke sa hēéthēé e (1–3)

Tsgámkaguku zi

1 ¹Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'àè úú-kg'ao^a ra, Nqarim ma tc'ëea khama.

Efeso koe hāa ne tcom-tcomsa, a Jeso Krestem koe dtcòma hāa ner ko *ncēes tcgāya sa* góá máá, a ko máá:

²Nqarim gatá ka Xòò ba hēé naka X'aigam Jeso Kreste ba hēéthēé tsara koe guua hāa cgómkuan hēé naka tòókuan hēéthēé méé i gatu cgoa hāa, témé.

Krestem koe guua ts'ee-ts'ee'kg'aikua ne

³Dqòmè méém Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka Xòò ba, ncēe kò Krestem koe guu a nqarikg'ai koe hàna zi qgál zi di ts'ee-ts'ee'kg'aikuan Tc'ëem di wèé cgoa ts'ee-ts'ee'kg'ai taa ba. ⁴Nqóóm kúrúé tamás cookg'ai koem kò Gam koe guu a nxárá tcg'òóa mááse ta a khama, tcom-tcomsa ta gha, a tcgál q'ooa ba koe káà chibi ii ka. ⁵Ncàmkuan cgoam kò bóòà tcg'òó a nxàea hāa, Jeso Krestem koe ta gha guu a Gaam di ta cóá ta ii sa, èem kò ma tc'ëea hāa a ma ncàma hāa khama, ⁶nxàasega ta gha x'áàko cgómkuan Gam di dqòm ka, ncēm **Gam dim Cóám** ncàmam hāam koe kgoarasea hāase máà taa a. ⁷Krestem koe ta chibian di qgóóa-máákuan dis kgoarase sa úúa. Gam di cgómkuan dis qguùs koem guu a Gam di c'áòan cgoa x'ámá tcg'òó ta a hāa khama. ⁸Cgómkuan ncēm tchààse máà taa hāa a, wèé tc'ëean Gam di cgoa hēé naka bóòà q'āan cgoa hēéthēé e. ⁹Nqari ba kò Gam di zi tc'ëe zi chómsea hāa zi q'āa-q'āa ta a, èem kò ma **Krestem** koe guu a ncàma hāa khama ma: ¹⁰Eēm Nqari ba nxárá tcg'òóa hāam x'aèm kam gha wèé zi gúù zi Krestem koe xg'ae-xg'ae a cúís gúù sa kúrú ka, wèés gúùs èe nqarikg'ai di sa hēé naka nqóómkg'ai di sa hēéthēé e. ¹¹Nqari ba nxárá tcg'òó taa, Krestem koe ta gha Gaam di ta ii ka, èem kò ma bìrisea hāa khama, wèé zi gúù zim kò Gaam ko ma tc'ëe khama hēé naka Me ko ma bóòà tcg'òó

a 1:1 x'àè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

zi khama hēéthēé ma kúrú khama, ¹²nxāasega ta gha Gaam di x'áàn dqòm ka, gatá ncēe kò **nqòðkaguèa hāam** Krestem koe tc'āa a nqòðan úúa hāa ta.

¹³Gatu igaba tu Krestem koe hāa, ēe tu kò tseeguan dim kg'uim, ncēe qāè tchōàn gatu di kgoarakuan di ba ko kóm ka. Gam koe dtcòmān ka tu kò Gaam di tu ii dis x'ái sa tòò cgaeè, nqòðkaguèa hāam Tc'ēem Tcom-tcomsa ba. ¹⁴Tcom-tcomsam Tc'ēe ba x'ái Me e, nqòðkaguèa hāa gúúan gha tseeguan kaga hàà sa. Gaam x'aèm kaga ta gha kgoarakuan cg'oèase hòò, nxāasega ta gha Gam di x'áàn dqòm ka.

Paulo ba ko Efeso ne còrèa máá

¹⁵Ra ko ncēs gúús domka còrèa máá tu u. X'aigam Jesom koe dtcòmān gatu di kar kómā hāa, naka wèè khòèan tcom-tcomsa koe tu úúa hāa ncàmkuān ka hēéthēé e. ¹⁶Gaa domkar gatu domka Nqari ba qāè-tcaoa máán chòðkagu tama, a ko tiri còrèan koe tc'ēe-tc'ēese tu u. ¹⁷Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem di ba, x'áàn ka Xòð bar ko dtcàrà, bòòā q'āan dim Tc'ēe bam gha màà tu u sa, Me nxāasega **Nqarim di zi gúú zi** xgòre-kg'aia máá tu u, tu qāèse q'āa Me ka. ¹⁸**Còrèr ko**, tcáóā tu gha x'áàkaguè, tu nxāasega q'āa, dùútsa nqòðs koem tcii tua hāa sa hēé, naka Gam dis qguùs x'áàko sa nta noose kaia hāa sa hēéthēé e, ncēe tcom-tcomsa ne khòè ne Gam di nem nqòðkagua hāa sa. ¹⁹**Gatagar ko còrè, q'āa tu gha** nta noose i Gam di qarian gatá ncēe ko dtcòm ta koe kaia, a nxáràè tite sa. Gam di qarian ncēe ko kaia qarian cgoa tséé e, ²⁰qarian ēem kò Krestem koe tséékagua hāa a, ēem kò x'ooan koe ghùì Me, a nqarikg'ai koe kg'ádòm x'òām Gam dim xèè koe ntcòo Me ka. ²¹**Nqari ba gaa koe** wèè ne khòè ne ntcòó-q'ooga ne hēé, naka x'aigan hēé, naka tc'āā-cookg'aian hēé naka wèè qarian hēé, naka wèè zi cg'oèè zi hēéthēé tc'amkg'ai koe ntcòo Mea, ncēm nqòóm koe cúí tamase, igaba ncēe ko hààm nqòóm koe ga hēéthēé e. ²²Nqari ba wèè zi gúú zi **Krestem di** nqàrèan ka nqāaka tòóā, **a kerekes dim tc'āā-cookg'ai ba kúrú Mea**, Me wèè zi gúú zi **tc'āā-cookg'aia hāa**. Ncēm dàòm kam kerekes dim Tcúú Me e, ²³ncēe Gam di tc'áró ii sa. Si Gam cgoa cg'oèè-cg'oèèa hāa, Gaam ncēe ko wèè ne khòè ne wèè gúúan cgoa cg'oèè-cg'oèe ba.

Chìbian koe ta kò hāa a x'óóā hāa, igabagam kò

Nqari ba Krestem koe kg'òèkagu ta a

2 ¹⁻²C'ēe x'aè ka tu kò x'óóā hāa, gatu di cg'lāè cauan hēé naka chìbian hēéthēé koe tu kò hāa ka, a tu a kòò cg'lāèm dàòm koe kg'oèè, ncēm nqòóm di ne khòè ne khama ma, a kò tc'āā-q'oo dim tc'āā-cookg'aim di qarian dòm q'oo koe hāa, tc'ēem ncēe ko ncēska khòè ne ēe Nqari ba kóm tama ne koe tséé ba. ³Gataga ta kò wèéa ta ga gane khama ii, a kòò gatá di cgàan ko tc'ēe sa xùri, a kòò cgàa ba hēé naka tc'ēean hēéthēé ko

tc'ëe zi gúú zi kúrú, a kò gatà iim dàòm ka ncìisega kg'òèa ta q'oo koe **Nqarim ka** xgòà-cgaekuan tééa máána hãa ta khòè ta a, c'ëe ne khòè ne khamaga ma.

⁴Igabagam kò Nqari ba Gam dis ncàmkus kaias cgoa ncàm ta a, a kò cg'làè cau ta ii a x'óóa hãa koe Krestem cgoa xg'ae a kg'òèkagu ta a. A kò ncëes gúú sa thõo-xama-máákuan kam cg'oè cgaeèa hãa domka kúrú. Cgómkuan domka tu kgoaraèa! ⁶A ba a kò Gam cgoa xg'ae a **x'ooan koe** ghùì ta a, a kúrú ta a, ta kò Gam cgoa xg'ae a nqarìkg'ai di zi qgáì zi koe ntcóò, Jeso Krestem koe. ⁷Nxãasegam gha hààko zi x'èè zi ka Gam di cgómkuan dis qguùs nxará chòèè tite sa x'ái ka, ncëem kò Jeso Krestem koe guu a Gam di qàèan koe máà ta a sa. ⁸Dtcòmàn koe tu guu a cgómkuan domka kgoaraèa khama, si ncëe sa gatu koe guu tama, a Nqarim dis aba si i, ⁹a gatu di tséé-q'ooan koe guu tama, nxãasega i gha táá cúí khòè ga dqòmse ka. ¹⁰Nqarim tshàu ka ta kúrúèa khama, a Jeso Krestem koe kúrúèa, qàè tsééan ta gha kúrú ka, ncëem kò Nqari ba nxãakamaga kg'ónònda tòóa a, gaan q'oo koe ta gha qòò ka.

Krestem koe cúís gúú sa kúrúa ne

¹¹Gatu ncëe táá zi qhàò zi di iise ábàèa^b tu cgoar ko kg'ui. **Juta** ne kò q'áe nqãa-qgai khòèè, ncëe khòèm ko tshàua ba cgoa cgáé-q'ooa ba koe kúrús gúú sa, a ne a ko nxãaska 'q'áe nqãa-qgai khòèèa ne' ta ma tciise, igabaga tu ko gatu 'q'áe nqãa-qgai khòèèa tama ne' ta ma tciie. Ke méé tu tc'ëe-tc'ëese, ¹²èe x'èè ka tu kò Kreste ba úú tama sa, a tu a kò Iseraele di ne khòèè ne ka táá nqóò di tu khòèè tu u, a kò qáé-xg'aes nqòòkagukuan dis koe c'úúsea tu khòèè tu u, a tu a kò nqòòan ga úú tama, a kò nqòómkg'ai koe Nqari úú tama. ¹³Igaba tu ncëeska gatu èe kò nqúú ii tu, Jeso Krestem koe, cúúse óáèa hãa, Krestem di c'áòan ka. ¹⁴**Kreste ba** gatá dim tòóku Me e khama, ncëe kúrú ta a ta cúí ii ba, cam̄ xg'ae sara a kò ii igaba, a ba a hòrekuan dim xhàrom q'aa-q'aa ta a kòò ba xg'ækua ta koe khòá hãa. Gam di cgàan koem kò ¹⁵**Juta ne di** x'áèan hëé, naka gaan di x'áèè-kg'áman hëé naka dqàèè-kg'aman hëéthèé cg'òo, a cúím tc'áróm kaba ba Gam koe kúrú, cam̄ tc'áróan téé-q'oo koe, tòóku sa kúrúan ka. ¹⁶Xgàus koe x'óóan Gam di kam kò wèè sara qhàò sara cúím tc'áróm koe Nqarim cgoa tòókukagu, a kò gane di hòrekuan gaas xgàus cgoa ga cg'òo. ¹⁷Me kò hàà tòókuan di qàè tchòàn xgaa-xgaa: gatu èe kò nqúú ii tu koe hëé, naka gane èe cúú ne koe hëéthèé e. ¹⁸Gam koe ta ko guu a wèèa ta ga cúím Tc'ëem cgoa kgoarasease Abom koe síí khama.

¹⁹Khama tu ncëeska táá za guua kana c'úúsea hãa tu khòèè tu tama tu u, igaba tu ncëeska èe tcom-tcomsa ne cgoa cúím nqòóm di tu khòèè tu u, a tu a gataga Nqarim dim nquum di tu x'áèè-kg'ao tu u. ²⁰Gaam nquum dis

b 2:11 *ábàèa* - Gerika sa ko máá: “cgàam koe,” témé.

tshoa-tshoase-q'oo sa x'áè úú-kg'ao xu hēé naka porofiti xu hēéthéé ka kúrúèa hāa, Me Jeso Krestem ba nquum huku dim nxōá Me e. ²¹ Gam koem ko wèém nquu ba qgóóa xg'ae a kaikaguè, a ba a gha nxāasega X'aigam koe tcom-tcomsam tempele ba ii. ²² Gam koe tu ko gatu igaba *c'ēe ne dtcòm-kg'ao ne cgoa* tshàoa xg'aeè, nxāasega tu gha Tc'ēem koe guu a Nqarim gha x'āèm qgái ba ii ka.

Paulo ba ko tǎá zi qhàò zi koe Krestem ka xгаа-xгаа

3 ¹Ncēes gúús domkar kò tíía Paulo ra, Jeso Krestem domka qáèèa hāa ra, gatu tǎá zi qhàò zi di tu domka ra... *ko máá*: ²Nqarim máà tea hāas tséés cgómkuan xгаа-xгаа dis ka tu gáé kórna hāa, *ra gha gaa cgómkuan* gatu koe *tséékagu*. ³Nqari ba kò Gam dis tchōàs chómsea hāa sa x'ái tea hāa, ra kò gaas ka kg'aia xómse góá máá tua hāa. ⁴Eè tu kòo ncēer tíí góá hāas gúú sa nxárá ne tu gha q'āa, Krestem dis tchōàs chómsea hāa sar q'ana hāa sa. ⁵Ncēe nqáéa zi x'aè zi kas kò cúím khòèm ga ba q'āa-q'āae tama, igabam ncēeska *Nqari ba* Tcom-tcomsam Tc'ēem koe guu a Gam di xu tcom-tcomsa xu x'áè úú-kg'ao xu hēé, naka porofiti xu hēéthéé koe x'ái sia hāa. ⁶*Si ncēes tchōàs chómsea hāa sa ncēe si i*: Jeso Krestem koe ne kò tǎá zi qhàò zi di ne qāè tchōàn koe guu a *Juta ne* cgoa xg'ae a Nqarim di zi gúú zi di ne q'òò-kg'ao ne kúrúèa, a hàà gane cgoa xg'ae a cúím tc'áró ba kúrú, a ne a kò *Nqarim nxāea hāas* nqòòkaguku sa gane cgoa xg'aea máá. ⁷Nqarim di qarian di tséé-kg'áman koem kò guu a Gam di cgómkuan máà te, ncēes tchōàs qāès dim tséé-kg'ao bar gha kúrú di i. ⁸Wèé ne ēe tcom-tcomsa ne kar nqāaka hāas téé-q'oos di ra a, igabar ncēe cgómkuan máàèa hāa, tǎá zi qhàò zi di ne koer gha Krestem di zi qguu zi ncēe nxárá chòdè tite zi di qāè tchōàn xгаа-xгаа ka, ⁹a wèè ne khòè ne q'āa-q'āa, Nqarim ko ma Gam dis tchōàs chómsea hāa sa ma qòòkagu sa. Nqarim ncēe wèè zi gúú zi kúrú hāa ba kò ncēes gúú sa kúrú si kuri xu kuri xu tǎá q'āase, ¹⁰nxāasegam gha *Nqari ba* ncēem kámám ka kerekes koe guu a bòòse tamam nqòóm^c di xu tc'āà-cookg'ai xu hēé naka qarian hēéthéé koe, Gam di q'āan di tc'ēean kúrú i q'āase ka - *Gam di q'āan di tc'ēean ncēe ko* kái zi tǎáka zi dàò zi ka x'áise e. ¹¹Nqòóm kúrúèe tamas cookg'ai koem kò ma tc'ēea hāa khamam kò ma Nqari ba Jeso Krestem gatá dim X'aigam koe guu a ncēes gúú sa kúrú. ¹²Gam domka ta gha Gam koe dtcòm^s koe guu a kgoarasease Nqarim hàna koe tcāà, tcoman úúa hāase. ¹³Gaa domkar ko dtcàrà tu u, tǎá tu gha xgàrasean tiri ka xhōen-tcáo sa; gatu domkar ko kúrú u, qāè-tcao tu gha máá a ka.^d

c 3:10 *bòòse tamam nqòóm* - Gerika sa ko máá: “nqarikg'ai di zi *qgái zi*,” igabam ko ncēem kg'ui ba Nqarim di x'āè-q'oo ka kg'ui tama, domkam ko “bòòse tamam nqòò ba” ta ma ma góáè. Gataga thēè 6:12 ba bòò. **d 3:13** *qāè-tcaoa tu gha máá a* - Gerika sa ko máá: “gatu di x'āà a,” témé.

Paulo ba ko gaia Efeso ne còrèa máá

¹⁴Gaa domkar ko **gatá ka** Xòòm cookg'ai koe qúrùta te cgoa qámse, ¹⁵ncēe nqarikg'ai hēe naka nqōómkg'ai hēéthēe di zi qhàò zi wèe zi cg'òèan màana hāa ba. ¹⁶Ncēem ko ma x'áàkos qguù sa úúa khamar ko ma **còrè Me**, Gam dim Tc'ēem koem gha guu a tcáóa tu q'oo koe qariqari tu u sa. ¹⁷**Ra ko gataga còrè**, Krestem gha dtcòmān koe guu a gatu di tcáóan koe x'āè sa, nakas gha ncāmku sa gatu dis tōbe sa hēe naka tshoa-tshoase-q'oo sa hēéthēe ii sa. ¹⁸**Còrè ko**, qarian méé tu úú naka nxāasega wèe ne ēe tcom-tcomsa ii ne cgoa Krestem di ncāmku di tc'āò-tc'āoan bóòta q'āa sa: gaan di tchàà-q'ooan hēe, qáò-q'ooan hēe, naka qàm-q'ooan hēéthēe e, ¹⁹nxāasega tu gha ncāmku ncēe q'āa sa nqáéa hāa q'āa ka. **Ncēe zi gúù zi kar ko còrè**, nxāasega tu gha wèe cg'òè-q'ooan Nqarim di cg'òèan di ka cg'òè-cg'oeè ka.

²⁰Qaria nem úúa, wèes ēe ta ko dtcàrà kana tc'ēe-tc'ēese sam gha kaisase tc'amaka nqáéa hāase kúrú di i, ncēe ko gatá koe tséé qarian koe guu a. ²¹Kerekes koe hēe naka Jeso Krestem koe hēéthēe méém dqōmmè, wèe zi qhàò zi **khòè ne di zi ko ma xùriku khama**, chòò tamase. Amen.

Kābas kg'òè sa Krestem koe (4–6)

Krestem dim tc'áróm koe cúís gúù sa kúrúa ne

4 ¹Gaa domkar ko tíí, ēe X'aigam domka qáèèa ra dtcàrà tu u, qāèse tu gha kg'òè sa, ēem Nqari ba tcii tua hāas kg'òè sa kg'anoa hāas kg'òè sa. ²Wèe x'aè ka méé tu cg'aré-cg'arese, naka tua qāè tu khòè tu ii, qáò tcáó tu, ncāmku cgoa qgóókua hāa tu, ³qáé-xg'aes tòókuan dis koe ko guu a wèe qaria tu cgoa Tc'ēem koe cúí ii sa qgóóa qari tu. ⁴Cúím tc'áró ba hāa, me cúím Tc'ēe ba hāa, ēe tu kò ma gataga cúís nqòòs koe ma tciièa hāa khama, ēem kò Nqari ba tcii tua hāa ka. ⁵Me cúím X'aiga ba hāa, si cúís dtcòm sa hāa, si cúís tcguù-tcguuku sa hāa, ⁶cúím Nqari ba hāa, wéa **ta** dim Xòò ba, wèe zi gúù zi ka tc'amaka hāa ba, wèe za ga hēe, naka wéean koe ga hēéthēe e.

⁷Igabaga ta wéa ta ga aba sa máàèa, eem Kreste ba Gam dis tc'āò-tc'āos koe guu a q'aa-q'aa máá taa hāa sa. ⁸Gaa domka i ko máá:

“Èem xg'ao ko tc'amaka qàò

kam xg'ao Gam di xu cg'òo-kg'ao xu qáé

a ba a kò khòè ne aban máá,”

témèè.

⁹Ncēe i ko máá: “Xg'aom tc'amaka qàò,” témèè ka sa ko dùú sa nxàèè? Kg'aikam kò nqāaka hàna xu qgáì xu nqōóm di xu koe xōana hāa sa ko nxàèè. ¹⁰Eè kò xōana hāa ba kò Gam ga Me e, ncēe kò wèe nqarikg'aian

ka tc'amaka qaða hãa ba, nxãasegam gha wèè gúúan cg'oè-cg'oe ka.
¹¹Aba zi ãem kò tcg'dòóa hãa zia kò c'ëe xu gha x'àè úú-kg'ao xu ii, xu c'ëe xu porofiti xu ii, xu c'ëe xu qãè tchòàn di xu tsai-tsai-kg'ao xu ii, xu c'ëe xu xg'ae zi di xu kòre-kg'ao xu hëé naka xгаа-xгаа-kg'ao xu hëéthëé ii di zi ii. ¹²A kò ncëem dàòm ka tcom-tcomsa ne khòè ne kúrú ne **Nqari ba hëé naka c'ëe ne hëéthëé** tsééa máán kg'ónòsea máána hãa, nxãasegam gha Krestem dim tc'áro ba kaikaguè ka, ¹³ta nxãakg'aiga sí wèèa ta ga dtcòm koe cúis gúú sa kúrú, a kaia ta khòè ta ii, Nqarim dim Cóa ba q'ana hãa ta, nxãasega ta gha cg'oèa hãas tc'ãd-tc'ãos Krestem dis téé-q'oos dis koe sí ka. ¹⁴Nxãasega ta gha táá cg'áré cóán khama ii, a tshàn di qhonèan ka wèè za xàbùèa te ka, naka táá wèés xгаа-xgaas di tc'áán ka wèè za dqòmmea te guu. Khòèan di zi kàa-kg'ám zi hëé naka hoàkaguko zi dàò zi hëéthëé cgoa ne ko tsáákagu tu u, a ko qãèm dàòm koe tcg'dóó tu u. ¹⁵Hàn ta táá gatà ii guu, gabà méé ta ncàmkuan cgoa tseeguan nxàe, naka ta nxãasega kai naka wèè zi gúú zi koe Gam khama ii, Krestem ncëe Tcúú ii ba. ¹⁶Gam koe i ko guu a wèè tc'ároan kai, i ko wèè xòèan cgáé-q'oom di qòða xg'ae a q'amku-q'oo zi koe qarika qgóóku. Eëm ko wèém xòèm cgáé-q'oom di ba ma gam dis tséé sa cúia kúrú khamam ko ma cgáé-q'oo ba kai, a ko ncàmkuan koe tshàoa ghùise.

Kabas kg'òè sa Krestem koe

¹⁷Gaa domkar ko wèè tcáóa te cgoa ncëe gúúan X'aigam cookg'ai koe birí tu u a ko máá: Táá méé tu táá zi qhàò zi di ne khòè ne dis kg'òè sa kg'òè guu, ncëe cg'ãa-cg'anasea tc'ëean úúa ne. ¹⁸Gane di komsana taman hëé naka gane di tc'iri-tc'irisean hëéthëé domka ne ntcùú-ntcuu tcáóea, a ne a Nqarim dis kg'òès cgoa qòða mááku tama. ¹⁹Sau-cgaean di tc'ëe ne úú tama, a ne a qgóóse tamas koe máàsea hãa, wèè gúúan cg'ãè ne gha nxãasega kúrú ka, a ko wèè x'ae ka ncëe gúúan qaara mááse.

²⁰Igaba tu kò gatu ncëeta iim dàòm ka táá Krete ba xгаа-xgaase. ²¹Tseeguan kaga tu Gam ka kómãa hãa, a Gam ka xгаа-xгааèa hãa, tseegua ne Jesom koe hãa khama. ²²Ncìf cauan gatu dis kg'òès kg'aiakas di méé tu aagu, ncóó-kg'ám zi ncëe ko hoàkagu tu u zi ka ko cg'ãè-cg'ãèe e. ²³Naka i gatu di tc'ëean hëé naka tcáóan hëéthëé kaba-kabaè, ²⁴naka tu kabase hãa, Nqarim dis iis khama ma, tseeguan di tchànoan koe hëé naka q'anoan koe hëéthëé e.

²⁵Gaa domka méé tu nxãaska gatu di tshúú-ntcòan aagu nakam wèém khòè ba gam ka c'ëem cgoa tseeguan kg'ui, wèèa ta ga cúim tc'árom di ta a ke. ²⁶Xgòà tsi kò hãa ne táá tsari xgòàn hëé naka i chibian koe tcãà tsi guu. Táá wèém cámba xgòà hãa naka i sí dqòða guu. ²⁷Táá dxãwa ba kòm máà guu. ²⁸Eè ko ts'ãàm khòè ba méém táá gaicara ts'ãà guu, igabaga méém tséé naka baa qãè gúúan tshàua ba cgoa kúrúa mááse, naka baa gha nxãasega ãe gha ko hùian qaa ne c'ëe gúúan máà.

²⁹Táá cg'ǎè kg'uian hēé naka i kg'áma tu koe tçg'oa guu, igaba méé i qǎè kg'uian cúí ii, ncēe ko tshàoa ghùì tu u, a ko c'ēe ne qaaseko **gúúan** màá a, nxāasegas gha ēe tu ko kg'ui sa ēe ko kóm si ne qǎèan kúrúa máá ka. ³⁰Táá méé tu Tcom-tcomsam Tc'ēem Nqarim di ba thōò-xámkagu guu, ncēe tu kò q'òòkuan dis x'ái sa Gam ka tòò cgaèè ba, nxāakg'aigam gha síí kgoarakuan dim cáím ba hàà di sa. ³¹Cg'ǎè tcáóan hēé naka qǎo-qǎo-tcáókuan hēé naka xg'òà-cgaekuan hēé naka q'au-kg'aikuan hēé naka còèkuan hēéthēé méé i gatu koe kaà, naka hòrekuan di zi tc'ēe zi cg'ǎè zi hēéthēé e. ³²Igaba méé tu gatu ka c'ēean koe qǎè tu ii, naka tua gatu ka c'ēe ne tcáóa tu xgobekg'ama máá, naka qg'óóa máá tsáá ka c'ēe ba chìbia ba, ēem ma Nqari ba ma Krestem koe chìbia tu ma qg'óóa máá tua hāa khama.

X'áam koe kg'òèa ne

5 ¹Ke méé tu Nqarim di tu serè-kg'ao tu ii, ncàm-ncamsa tu cóá tu iise, ²naka tua ncàmkuan cgoa kg'òè, ncēm ma Kreste ba ma ncàm taa hāa khama ma, a ba a kg'òèan Gam di màána hāa gatá domka, qǎè hímms dàòà-máákus iise, a ba a qhàea-mááku Me e, Nqarim koe.

³Igaba méé i táá gatu xg'aeku koe cg'áràn kómse guu, kana c'ēe cg'uri ga igaba, kana ncóókuan ga igaba, gatà iis kg'òè sa tcom-tcomsa ne kg'anoa hāa ke. ⁴Cg'ǎè cauan ga igaba kana káà hùì kg'uian ga igaba, kana tshúù kg'uian ga igaba, ncēe qaase tama a, igaba méé i qǎè-tcaoa máákuan hāa. ⁵Ncēean méé tu q'āas gúù si i khama: díím wèém ēe ko cg'áràn kúrú ba, kana q'ano tama ba, kana ēe ko c'ēe ba ncóó ba (ncēe kúrúa mááseèa nqárian ko dqòm ba) hēéthēéa cuiskaga nqòòkaguèa hāa gúúan hòò tite, x'aiian Krestem di hēé naka Nqarim di hēéthēé koe.

⁶Táá hēé naka i c'ēe khòè ga qàe-qae tu u guu, káà hùì kg'uian cgoa, ncēes gúùs domka i ko Nqarim di xg'òàn ēe komsana Me tama ne hàà cgaè ke. ⁷Ke nxāaska gane cgoa táá xg'ae guu.

⁸C'ēe x'ae ka tu kò ntcùúan di tu u, igaba tu ncēeska X'aigam koe x'áàn di tu u, ke méé tu x'áàn di tu cóá tu iise kg'òè. ⁹X'áam di tc'óoa ne ko hòòè wèès ēe qǎès koe naka wèès ēe tchànos koe hēé naka ēe tseegus koe hēéthēé e khama. ¹⁰Kúrú naka bóò dùú sa ko Nqari ba qǎè-tcaokagu sa. ¹¹Káà tc'óo tsééan, ntcùúan-q'oo di méé tu tchōà úú cgoa guu, igaba méé tu cg'ǎè e sa x'ái. ¹²Gúú zi ēe ne ko chómsease kúrú zi ka kg'uian igaba i sau-sauga a khama. ¹³Igaba wèès gúùs ēe ko x'áàn cgoa x'áà-x'aaè sa ko bóòse, ¹⁴wèès gúùs ēe ko bóòse sa x'áàn **di tséé** e khama. Gaa domkaga i ko máá:

“Kókò, tc'om-kg'ao tseè,
naka tēe x'ooan koe,
nakam gha Kreste ba x'áà-x'aa tsi,”
témèè.

¹⁵Ke méé tu qāèse bód, nta tu ko ma kg'òè sa, táá káà tc'èe ne khòè ne khama ma kg'òè guu, igaba tc'èega khòè khama ma. ¹⁶Qāèse wèém x'aè ba tséékagu, cáám zia cg'áè zi i ke. ¹⁷Gaa domka méé tu táá kàà-tc'èekaguse guu, igaba kúrú naka X'aigam **Nqarim** dis tc'èe sa dùú si i sa q'áa. ¹⁸Táá góéan ka nqàrekaguè guu, nxāaska tu q'áa tama dùú sa tu ko kúrú sa ke, igaba méé tu Tcom-tcomsam Tc'èem ka cg'oèè-cg'oeè, ¹⁹naka pesalema zi ka gatu ka c'èea ne cgoa kg'ui, ciian cgoa hēé naka Tcom-tcomsam Tc'èem di ciian cgoa hēéthēé e, naka tua nxàè naka tcáóa tu koe X'aigam **Nqari** ba ciian kúrúa máá. ²⁰Wèè x'aè ka, wèè zi gúú zi koe Nqarim Abo ba qāè-tcaoa máá, gatá dim X'aigam Jeso Krestem cg'òè koe.

Khòè zi hēé naka khòè xu hēéthēé e

²¹Krestem di q'áòan domka tsáá ka c'èe ba máàse.

²²Khòè saoè, gasao di xu khòè xu koe máàse, ncèe sao ko X'aigam **Nqarim** ka hēé khama. ²³Khòè ba khòès dim tcúú me e, ncèem Kreste ba ma gataga Tcúú ba hēé naka Kgoara-kg'ao ba hēéthēé ii khama, Gam dis kerekes ncèe tc'áróa ba iis koe. ²⁴Ncèes kereke sa ma Krestem koe máàsea hāa khamaga méé zi khòè zi gataga thēé wèè gúúan koe gazi di xu khòè xu koe máàse.

²⁵Khòè xaoè, gaxao di zi khòè zi méé xao ncàm, ncèem ma Kreste ba ma kereke sa ma ncàm hāa khama, a Gam di kg'òèan gas domka máàna hāa, ²⁶nxāasegam gha kúrú si si tcom-tcomsa ii ka, a ba a kò tshāan cgoa xg'laà si, Gam dim kg'uim cgoa, ²⁷nxāasegam gha x'áàkos kereke sa úú ka, cg'uri úú tama sa, kana nqāia hāa tama sa, kana c'èe gúú gatà ii igaba. Igaba méés tcom-tcomsa ii, naka cúí chibi ga úú tama. ²⁸Gaam dàòm cúím ka méé xu khòè xu gaxu di zi khòè zi ncàm, gaxu di tc'áróan khamaga ma. Khòèm ncèe gam dis khòè sa ncàm hāa ba ncàmsea. ²⁹Gatá ka cúím ga ba qanega gam dim cg'áé-q'oo ba hòrea hāa ta ga hāa, igabam ko tc'óókagu me, a ko gataga kòre me, ncèem ko Kreste ba ma kerekes ka hēé khama. ³⁰Wèéa ta ga Gam dim tc'áróm di ta xòè ta a khama. ³¹Ncèem dàòm kam gha khòè ba gam ka xòè ba hēé naka xòè sa hēéthēé guu, a ba a gha gam dis khòès cgoa cúí ii, khara gha gakhara cáám khara cúím cgàa ba kúrú. ³²Ncèes kàas chómsea sa kaisa si i, igabar ko Kreste ba hēé naka kereke sa hēéthēé ka kg'ui. ³³Gatà i ii igaba méém wèém khòè ba gam dis khòè sa ncàm, èem ma ncàmsea hāa khamaga ma, nakas wèés khòè sa gataga gas dim khòè ba tcom.

Cóan hēé naka xòè ga ne hēéthēé e

6 ¹Cóá tuè, X'aigam **Nqarim** koe gatu ka xòè ga ne komsana, ncèe sa tchànos gúú si i ke. ²Saò ba hēé naka saò sa hēéthēé khara tcom (ncèea tc'áà dim x'áé-kg'ám ga me e nqòòkagukus cgoa **ncèe ko máá**): ³“naka i gha nxāasega wèéan ga qāèse qòòa máá tsi naka tsi gha nqòómkg'ai koe qáòse kg'òè,” témé ba.

⁴Cóán ka xòè ga xaoè, gaxao di cóán táá kúrú naka i xgòà guu, igaba kaikagu u dqàè e kose naka X'aigam **Nqarim** di x'àèan koe hēéthēé e.

Qàan hēé naka x'aigan hēéthēé e

⁵Qàa tuè, gatu di x'aigan nqōómkg'ai di komsana, q'àdan hēé naka cgùruan hēéthēé cgoa, cúí tcáóa tu cgoa, ēe tu ga ko Krestem ka hēé khamaga ma. ⁶Tcgáí cgoa tu kò bódè ne cúí ka tamase, qàè-tcaokagu ne tu gha ka, igaba qàa tu Krestem di tu iise, Nqarim dis tc'ēe sa ko tcáóa tu koe guu a kúrúse. ⁷T'òè tcáóan cgoa tsééa tu kúrú, ncēe tu ga ko ma X'aigam **Nqari** ba ma kúrúa máá a khama, khòèm ka tamase. ⁸Q'āa méé tu qàès gúús ēem ko c'ēem khòè ba kúrús kam gha X'aigam **Nqarim** ka kabí mááè sa, qāam ga ii, kana qàa tama baa ga ii igaba.

⁹Gaxao x'aiga xaoè, gane koe gataga hēé, naka xgàèkuan tòóa dìbì, q'ana hāase X'aigam gane di, a gataga gatu di ba nqarikg'ai koe hàna sa, ncēe tākase khòèan qgóó tama ba.

Cg'āè qarian cgoa x'āàkua ne

¹⁰Còo dis ka, X'aigam **Nqarim** koe méé tu qari ii naka Gam di qarian kaisa koe hēéthēé e. ¹¹Nqarim máà ta a zi qgáí zi xgàèa mááse di zi wèè zi méé tu hāa, naka tua gha nxāasega dxāwam di zi qàè-qaeku zi cg'āè zi koe tééa mááse. ¹²Cgàa ba hēé naka c'ádò ba hēéthēé cgoa ta x'āaku tama, a ta a ko x'aiga xu hēé, naka qarian hēé, naka tc'āà-cookg'ai xu ntcùúan dim nqōóm di xu hēé, naka cg'āè tc'ēean di qarian bódse tamam nqōóm^e di hēéthēé cgoa x'āaku khama. ¹³Ke méé tu nxāaska Nqarim máà ta a qgáían xgàèa máásean di wèè ga sèè naka hāa, naka tua gha nxāasega cg'āèm cáím ka xgàèa mááse, naka tua gha wèè gúú ga kúrúa hāase tééa mááse.

¹⁴**Qarika** méé tu téé nxāaska, naka tseeguan kháóa tu koe bànem khama ma qáé, naka tchànoan tcāà, dxùua tu ko xgàèa máá di gúúan khama ma. ¹⁵Tcāà nqàrè nxàboa tu koe, **x'áís iise**, qàè tchòàn tòókuan di tu kg'ónòsea máána hāa di sa. ¹⁶Ncēe zi gúú zi wèè zi koe méé tu dtcòmān xgàèa mááse di gúúan iise sèè, ncēe gaan cgoa tu gha karuko kg'áóan ēe cg'āè iim di qgàì-qgai i. ¹⁷Naka cábás kgoarakuan di sa sèè, xgàèa ko máá tu us cábás khama ma, naka ntcàum **Tcom-tcomsam** Tc'ēem di ba hēéthēé e, ncēe Nqarim dim kg'ui ba ii ba, ¹⁸naka tu gataga wèè x'aè ka Tc'ēem koe còrè, wèè còrèan koe hēé naka dtcàràn koe hēéthēé e. Gaas gúús ka méé tu wèè qari ka kòreseha hāa naka wèè ne tcom-tcomsa ne khòè ne còrèa máá. ¹⁹Còrèa máá te gataga, nakam gha nxāasega, ēer kòo kgòà kg'ám a kg'ui ne, Nqari ba kg'uian máà te, nakar gha qàè tchòàn di chómsean kgoaraseha hāase kg'ui. ²⁰Gaa domkar gaan

e 6:12 bódse tamam nqōóm - 3:10 koe bód.

dir kg'uaia máá-kg'ao ra a, a táuan cgoa qáéèa, nxãasegar gha q'ádò tamase nxàe e ka, ncēer ga ko ma kg'ui khama ma.

Còo di zi tsgámkaguku zi

²¹Tigikom ncàm-ncamsam qōe ba, a X'aigam **Nqarim** koe tcom-tcomsam tséé-kg'ao ba gha tíí ka wèé gúúan bìrí tu u, nxãasega tu gha gatu igaba q'ãa, dùú sar ko kúrú sa ka. ²²Gatu koer tsééa úú mea ncēes tséés domkaga, nxãasega tu gha q'ãa nta ta ii sa ka, me gha gataga tcáóa tu ghùì-ghui ka.

²³Dtcòm-kg'ao ne koe méé i tòókuan hãa, naka ncàmkuuan hēéthēé e, dtcòmàn cgoa, Nqarim Xòòm koe guua a, naka X'aigam Jeso Krestem koe hēéthēé e. ²⁴Cgòmkuuan méé i wèé ne ēe gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba ncàma hãa ne koe hãa, chòò tama ncàmkuuan cgoa.

FILIPHI NE

Paulom dis tçgãya sa

Filipi ne koe

Téé-cookg'ai sa

Kerekes Filipi koe hàna sa kò tc'ãà dis kerekes Yuropa koe hànas ga si i. Paulo ba kò ncêes tçgãya sa qáéèam hãa x'aè ka góá. C'êe ne dtcòm-kç'ao ne di ne tséé-kç'ao ne kò Paulo ba ntcoe, i kò tshúù-ntcõa di xgaa-xgaan hàna Filipi koe. Gatà i kò ii igabam kò Paulo kaisa qãè-tcaoan cgoa hêé naka tcoman ka hêéthêé góá - Jeso Krestem koe guua hãa dtcòmman cgoa.

Ncêes tçgãya sam góá hãa, Filipi di ne dtcòm-kç'ao nem gha qãè-tcaoa máá domka, ncêe ne kò èem ko hùian qaa x'aè ka tsééa máá mes abas domka. Me ko ncêem x'aè ba tséékagu a bîria cçáé-cçae ne, èeta ii zi qóm zi koem hãa igaba ne gha ghùì-ghui tcáósea hãa, a tcoman úúa hãa ka (tcee tsara tc'ãà di ba hêé naka 4 di ba hêéthêé di tsara koe).

Dtcàrà nem kò, gane dim tc'êe ba méém Jesom dim khama ii sa, ncêe kò cç'áré-cç'arese ba, naka nea gane ka c'êe ne, gane ka cçáése sèè (2 dim tceem koe)

Tc'êe-tc'êesekagu nem kò, gane dis kç'òès Krestem di sa abas Nqarim di cçómkuan di ii sa, ncêe ne dtcòmman koe guu a hòda hãa sa, Moshem di x'áèan komsana ka tamase (3 dim tceem koe).

4 dim tceem koem ko qãè-tcaoan hêé naka tòókuan hêéthêé Nqarim máà nea hãa ka kç'ui.

Ncêes tçgãya sa ko x'ái, Paulom kò kerekes Filipi ne dis ka úúa hãas ncàmkus ka.

Qaa-qaasa kç'uia ne:

- qãè-tcao sa
- ntcoeku sa hêé naka kaikaguku sa hêéthêé e

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Téé-cookg'ai sa (1:1-11)
- Paulom hãa cgoa zi qóm zi (1:12-26)
- Krestem khama ma kg'òè (1:27-2:18)
- Paulo ba gha Timoteo ba hěé naka Epaferadito ba hěéthěé tsara tsééa úú (2:19-30)
- Dqàèkuan hěé naka qāè-tcaoan hěéthěé e (3:1-4:9)
- Paulo ba Filipi di ne khòè ne qāè-tcaoa máá (4:10-23)

Téé-cookg'ai sa (1:1-11)

Tsgámkaguku zi

1 ¹Paulo ra a, a Timoteom cgoa hàna, Jeso Krestem di tsam qāa tsam, a tsam a ko *ncēes tcgāya sa* wèè ne khòè ne ncēe Jeso Krestem koe tcom-tcomsa ii ne, ncēe Filipi koe hàna ne góá máá, tc'āà-cookg'ai xu hěé naka hùì-kg'ao xu hěéthěé cgoa, a ko máá:

²Nqarim gatá ka Xòò ba hěé naka X'aigam Jeso Krete ba hěéthěé tsara koe guua hãa cgómkuan hěé naka tòókuan hěéthěé méé i gatu cgoa hãa, témé.

Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne Filipi di ne còrèa máá

³Wèè x'aèan ēer ko tc'ēe-tc'ēese tu u kar ko Nqarim tiri ba qāè-tcaoa máá, ⁴a ra a ko gataga wèè x'aèan ēer ko còrè ka wéèa tu ga qāè-tcaoase còrèa máá, ⁵ēe tu ko tíí cgoa tsééa xg'ae, a Jesom di qāè tchòàn *khóè ne koe úú* ka, tc'āà dim cáím *ēe tu kò dtcòm* koe guu a, a hàà ncēem cáím koe tcāà ka. ⁶*Nqari* ba qāès tséé sa tshoa-tshoàà gatu koe. Ra kaisa tcoman úúa, xg'ara-xg'ara sim gha sa, Jeso Krestem *ko kabise a hààm* cáím ka.

⁷Tcáoá te koe tu hàna khama i qāèa máá tea, ncēetar gha ma wéèa tu tc'ēea máá sa. Wèè tsééan ēe Nqarim kò Gam di cgómkuan koe máá tea tu kò tíí cgoa xg'aea hãa: qáéèa ra kò hãa ka hěé, naka Nqarim di qāè tchòà ner ko tééa máána hãa x'aè ka hěé, naka ēer kò Nqarim di qāè tchòàn tseegu ii sa x'áía hãa ka hěéthěé e. ⁸Nqarim ga ba q'ana khama, tseegua ner ko nxàe sa, ēer kò ko máá: Jeso Krestem dis tcáós koer guu a wéèa tu xgónèa hãa, témé ne.

⁹Ncēea tiri còrè e, gatu dis ncámkus gha kaisase càuse di i, q'āan koe hěé naka qāèse bóòda q'āas koe hěéthěé e, ¹⁰qāè zi gúú zi tu gha nxāasega bóòda tcg'òó, a tu a gha q'ano ii a káà chibi ii ka, me gha nxāakg'aiga síí Krestem dim cáím ba tcāà. ¹¹*Ra ko gataga còrè*, Jeso Krestem koe tu gha guu a tchàno zi tséé zi ka cg'oè-cg'oeè sa, nxāasegam gha Nqari ba x'áàkaguè a dqòmèè ka.

Paulom tč'áró di zi qóm zi (1:12-26)

Krestem ka méé i xгаа-xгааè

¹²Q'ãa tu ghas gúu sar ko tč'ëe, tí qõe ga tuè, ncëe kúrise cgae teas gúu sa qãe tchõan qõðkagua khama. ¹³I hàà ncëeska wèe kòre-kg'aoan x'aigam dim nquum di hëe naka wèe ne khòe ne koe hëéthëe q'ãasea, Krestem domkar qáèèa sa. ¹⁴Tiri qáékua ne ko tí qõea ne kái ne X'aigam **Nqarim** koe hàna ne kúru ne tcoman úú, a **Nqarim dim** kg'ui ba q'áo tamase kg'ui, kgoarasease hëéthëe e.

¹⁵Eëta ne ko ma c'ëe ne Krestem ka ko tauan hëe naka mëékuan hëéthëe cgoa xгаа-xгаа, igaba ne ko c'ëe ne qãe tč'ëean cgoa Gam ka xгаа-xгаа. ¹⁶Ncëe **Gam ka ko qãe tč'ëean cgoa ko xгаа-xгаа** ne ko ncãmkuuan cgoa kúru u, qãe tchõan téea máá dise ra ncëe koe tòòèa hãa sa ne q'ana khama. ¹⁷Igaba ne ko **mëékuan di ne** Krestem ka xгаа-xгаа q'ano-tcáo cgoa tamase, cúia ga ne cgáékaguse kg'oana hãa domka, tiris qáékus koe ne gha qarían cgoa qgóókukagu te ka.

¹⁸Ka ra gha kháe nxãaska nta méé? Eëta ga i wèe qgáian koe ga ii ka, tshúu-ntcõase ga igaba, kana tseeguse ga igaba, i ko Krestem ka xгаа-xгааè. Ra ko ncëes gúus domka qãe-tcao, eè, a ra a gha kg'amaga qanega qãe-tcao. ¹⁹Eè, q'ana raà, gatu di cõrèan ka hëe naka Jeso Krestem dim Tč'ëem di hùian ka hëéthëes gha ncëe kúrise cgae teas gúu sa **tiri** kgoarakuan koe kabise sa. ²⁰**Kreste ba kò** wèe x'aè ka **kaikaguè**, ra ko wèe tcáoa te cgoa ga tcom a ko nqòð, cúí gúu kagar sau-cgaekaguè tite sa, igabagam gha Kreste ba ncëeskaga igaba cgáe-q'ooa te koe kgoarasease kaikaguè, kg'òèa ra ga hãa kana ra ga x'óóa hãa igaba. ²¹Tí ko bóð ka kg'òè sa Kreste Me e, si x'oo sa kabisea mááku si i khama. ²²Ncèè qanegar kò cgàam koe kg'òèa ne, hùigas tséé si i gha ii tí koe, igaba dùú sar gha nxárá tcg'òóa mááse sar c'úúa. ²³Qóms xháes cãm gúu sara dis koer hàna. Tč'ëer ko, x'óór gha a Krestem cgoa síi hãa sa, nxãa sa kaisase qãe si i khama. ²⁴Igaba cgàam koer gha hãa sa ko kaisase qaase gatu domka. ²⁵Tcoms ncëer úúas kar q'ana, gatu cgoar gha hãa sa, a ra a gha wèea tu cgoa qanega hëe, gatu **di dtcòmàn** gha còoka qòð ka, naka gatu di dtcòmàn di qãe-tcaoan hëéthëe e. ²⁶A ncèè gaicarar kò gatu cgoa hàna ne tu gha tíi domka Jeso Kreste ba kaisase dqòm.

Krestem khama ma kg'òè (1:27–2:18)

Krestem koe méé tu kg'òè

²⁷Igaba kaisase ko qaase sa, kg'òèa tu di kg'òòan méé i Krestem di qãe tchõan kg'anoa hãa. Hàà ra ga ko hàà bóð tu u, kana ra ga káà ra a igaba méér kóm,

kg'òè-q'ooa tua qarika cúim tc'ëem koe hàna sa, tu ko gataga qàè tchòàn di dtcòmàn koe cúis tcáós cgoa qarika tséé sa. ²⁸Ra kóm kg'oana, cuiškaga tu ntcoeko ne ka q'aekaguè tite sa. Ncëe sa bóòsekos x'ái si i gane di kaàkaguèàn di sa, igabas gatu di kgoarakuan di si i. Si ncëe sa Nqarim koe guua. ²⁹Cgómkuan tu mààèa hãa khama, Krestem koe tu gha dtcòmòs ka cúí tamase, igaba gataga Gam domka xgàrases ka hëéthhëé e. ³⁰Gatu hëé naka tíí hëéthhëé ta ko cúis ncòo sa x'áà khama. Ncúisegar kò ncëes ncòo sa x'áà, ncëe tu ko ma bóò khama, a ra a ko ncëe tu ko ma kóm khamaga ma qanega ncëeska x'áà si.

Krestem di cg'aré-cg'aresean hëé naka Gam di kaian hëéthhëé e

2 ¹Kreste ba ko ghùì-ghui tcáo tu u. Si ko Gam dis ncàmku sa qgài-qgai tcáo tu u, Tcom-tcomsam Tc'ëe ba ko xg'ae-xg'ae tu u, tu thòò-xama mááku sa hëé naka cgómku sa hëéthhëé úúa hãa. ²**Ncëe zi gúù zi tu kò úúa hãa** ne méé tu nxãaska tiri qàè-tcaoan kaisakagu, cúíta ma tc'ëean ka, naka tu ncàmku naka cúíta cúíga xám, naka tua cúis tcáo sa úú. ³Táá méé tu cëè di guu, naka bóòse guu, igaba méé tu cg'aré-cg'arese, naka gatu ka c'ëe ne, gatu ka cgáése sèè. ⁴Wëém khòè ba méém táá gam di zi gúù zi cúí zi q'òé guu, igabaga méém c'ëe ne khòè ne di zi gúù zi gataga q'òé.

⁵Gatu dim tc'ëe ba méém Jeso Krestem dim khama ii.

⁶Ncëe xg'ao Nqarim dis iis koe hàna
a Gam cgoa cúí ii ba,
igabam ko Nqarim cgoa tòóa xg'aesean táá qgóóa qari, kúrúm gas gúú sa.

⁷Igabam xg'ao cg'lãa-cg'anasekaguse
a qãàm dis téé-q'oo sa sèè,
a khòèm dis iis koe ábàèa.
Eëm ko khòèàn di iian koe sao-xg'aeè

⁸kam kò cg'aré-cg'arese,
a x'ooan koe ga igaba mààse,
xgàus dis x'oos koe ga igaba.

⁹Gaas gúùs domkam kò Nqari ba kaisase kaikagu Mea,
a ba a wèè zi cg'òè zi ka kaias cg'òè sa màà Mea.

¹⁰Nxãasegam gha wëém qúrù ba Jesom dis cg'òè sa qomà máá ka,
wèè gúúan nqarikg'ai di hëé,
naka nqóómkg'ai di hëé,
naka nqóóm ka nqãaka hãnan hëéthhëé e.

¹¹Nxãasega zi gha wèè zi tam zi gataga nxàe,
Jeso Kreste ba X'aiga Me e sa ka,
Nqarim Xòòm gha x'áàkaguè ka.

Nqóómkg'ai di x'àn khama méé tu x'áà

¹²Ncàm-ncamsa tu tiri tuè, wèè x'aè ka tu kò komsana, èer hàna hãa ka cúí tamase, igaba kaisase kàà ra a x'aè kaga. Ke méé tu ncëeska gatu

di kgoarasean koe tséé, q'ádan hēé naka cgùruan hēéthēé cgoa. ¹³Nqari ba ko gatu koe tséé, tc'ēe tu kos koe hēé naka kúrú tu kos koe hēéthēé e, qāè-tcaokaguèm gha ka.

¹⁴Wèé zi gúú zi méé tu kg'ui-kg'uisse tamase kana mēéku tamase kúrú, ¹⁵naka tua gha nxāasega káàn chibi naka q'ano ii, qāè tu cóá tu Nqarim di tu iise, tshúù caus qhàòs hòàra hāas xg'aeku koe. Gane xg'aeku koe méé tu x'áà, nqarikg'ai di tconòan khama ma, ¹⁶kg'òèan dim kg'ui ba qgóóa hāase. Ncēeta tu kò hēé ner gha Krestem dim cáím ka **gatu** ka dqòmse. **X'áí i gha** tiri qgóéan kò kg'amaga di tama sa, i kò qóm tsééan tiri kōès di tama a sa. ¹⁷A ncèè tiri c'ádan kò dàda-máákus dis gúús khama ma ntcāaguè ne, ncèe gatu dis dtcòmòs ko Nqari ba kúrúa máá sa, gatà i kò ii ner gha qāè-tcao, a gha tiri qāè-tcaoan gatu wèé tu cgoa xg'aea máá. ¹⁸Gatu igaba méé tu gatà ma qāè-tcao. Naka tua tíí cgoa gataga qāè-tcao.

Paulo ba gha Timoteo ba hēé naka Epaferadito ba hēéthēé tsara tsééa úú (2:19-30)

¹⁹X'aigam Jesom koer nqòòan úúa hāa, Timoteo bar gha gatu koe qháése tsééa úú di i, nxāasega ra gha ēem ko kabise ne tíí igaba qāè-tcao ka, gatu kam gha hàà bírí te khama. ²⁰Gam khama ii tcáo khòèr úú tama, tseegukaga gha gatu di zi gúú zi tc'ēe-tc'ēese e. ²¹Wèéa ne ga ko gane di zi gúú zi cúí zi qaa khama, Jeso Krestem di zi tamase. ²²Gatu igaba tu q'ana, ntam kò ma gam ka x'áise sa, cóám xòò ba ko tsééa máám khamam kò ma tíí cgoa Nqarim di qāè tchòàn koe tséé. ²³Ra gaa domka nqòòan úúa, gaam ga bar gha tsééa úú di i, ēer kò ko gúú zi ko ma tíí ka qòò sa q'áa ne. ²⁴Ra X'aigam koe tcoman úúa hāa, tíí igabar gha qháése síí sa.

²⁵Igabar kò bóò, kaisase i ko tc'ēese sa, Epaferadito bar gha gatu koe tsééa úú sa, ncèe tíí qōe ba, a tíí khama ma tséé-kg'ao ba, a tíí khama ma ncōo-kg'ao ba, ncèe gatu dim tséé-khoe ba gataga, ncèe tu kò tsééa óá ba, hààm gha ēer ko tcào zi q'óé ka ba. ²⁶Wèéa tu gam xgónèa hāa, a ba a gataga thòò-tcaoa hāa, tsàam ko sa tu kómá hāas gúús domka. ²⁷Tseegukagam kò ko tsàa a ba a kò x'oos qàe koe hāa, Me kò Nqari ba thòò-xama máá me, gaam cúím tamase igabaga tíí ga ra hēéthēé e, nxāasegar gha táá gaia c'ēes tshúù-tcaos tshúús koe hāa ka. ²⁸Ra kò ncèes gúús domka qháése tsééa úú me, nxāasega tu gha ēe tu ko bóò me ne qāè-tcao ka, nakar gha nxāasega gataga tiri tshúù-tcaoan ka kaà cgaeè. ²⁹Ke méé tu kaisas qāè-tcaos cgoa Nqarim koe qāese hààkagu me, naka tua ēeta ii khòèan tcom, ³⁰gam dis kg'òè sam kò cg'àè zi qgài zi koe tcāà, a ba a kò Krestem di tsééan domka x'óó ka hēé, gatu kúrúa máá tea hāa tite tsééan kúrú koe.

Dqàèkuan hěé naka qǎè-tcaoan hěéthěé e (3:1–4:9)

Tseegu di tchànoan ncēe Nqarim koe guua a

3 ¹Còo dis ka, tí qōe ga tuè, Nqarim koe qǎè-tcao! Cúis gúus ncēer ko góá máá tu u sa xhōekagu te tama, a sa a gha qǎèa máá tu u. ²Q'ōése méé tu haghuan koe, naka q'ōése cg'ǎè cau ne koe, naka q'ōése cgàan ko gád ne khòè ne koe. ³Gatáa tseeguka q'ǎe nqǎa-qgai khòèa ta ta a khama, gatá Nqari ba kò Tcom-tcomsam Tc'ēm koe dqom̄ a Jeso Krestem koe koase ta, a cgàa ba dtcàase tama.

⁴Tíí igabar ga koase. Tíí xòè za ka, ncēè c'ēm khòèm kò cgàan koe dtcàasea hãa, ner gha tíí igaba kaisa dtcàasean úú: ⁵Q'ǎe nqǎa-qgai khòèa raa 8 dim cáń ka, Iseraele dis qhàòs koer guua, Benjamenem dis qhàòs koe. Heberar tc'áró-tc'aro. **Moshem di** x'ǎèan xùri koe ra Farasai ra a. ⁶Wèè tcáóa te koer kò kerekes cgoa x'ǎàkua. X'ǎèan koe tsi kòo chibia te qaa ne tsi gha bóò ra chibi úú tama.

⁷Igabaga wéés gúus ēer ko bóò si ga kabisea máá te sa, nxãa sar ko káa hùì iise bóò Krestem domka. ⁸Eè, tseegukar ko wèè zi gúú zi káa hùise sèè, Jeso Krestem tirim X'aiga ba q'ǎa nea gaa zi gúú zi ka kaisase cgáé e khama. Gaam domkar wèè gúúan aagua, a ra a ko cg'uri khama ma sèè e, nxãasegar gha Krestem **cúí** ba hòò ka, ⁹a ra a gha Gam koe hànase sao-xg'aeè ka. Nqarim di x'ǎèa ner kò kúrús gúus koer guu a tchàno iise bóòè tama, igabaga Krestem koe dtcòm̄an ka a. Nqarim koe guua tchànoan ga ncēe e, dtcòm̄an di i. ¹⁰Kreste bar q'ǎa kg'oana, tēe-q'ooa ba di qarían ka hěé, naka Gam di xgàrasean ka hěéthěé e. Gam khamar ii kg'oana Gam dis x'ooos koe, ¹¹a ra a gha nxãasega x'ooan koe tēean hàà sao-xg'ae ka.

Tcg'òó tcúú sa qàròa máá

¹²Sao-xg'ae ta ga ra hãa, a ra a qanega tc'ǎò tama. Gabagar ko ncēes gúú sa qgóó a qaa, Jeso Kreste ba gaas ka qgóó tea khama. ¹³Tíí qōe ga tuè, qgóóar xg'ara tar méé tama. Igabagar ko cúis gúú sa kúrú. Ncēetar ko méé: kháóka hàna zi gúú zir ko q'aa cgoa, a ra a ko kóé còoka hàna zi gúú zi. ¹⁴Còokar ko qarika kúrú xám̄, tcg'òó tcúúr gha ka. Nqari ba tc'amaka **hãas kg'òès ncēes koe** tcíia úú tea hãa Jeso Krestem koe.

¹⁵Gatá ncēe **dtcòm̄an koe** kaia hãa ta méé ta gatá ma tc'ēe. Igabaga ncēè c'ēes gúus ka tu kò tǎáka zi tc'ēe zi úú hãa nem gha Nqari ba gaas gúú sa thēé x'ái tu u. ¹⁶Igaba méé ta ēe ta sao-xg'aeam dàòm cgoa cúí ga còoka qòò.

¹⁷Tíí qōe ga tuè, wèè tu méé tu serè te, naka tua khòè ne ēe ko sixae dis x'áís khama ma kg'òè ne xaèa kg'ónò. ¹⁸Kái q'oror ncēes gúú sa bìrì tua, ra ko ncēeska tcgái-tshàran cgoa bìrì tu u, a ko máá: kái ne khòè ne hãa, Krestem dis xgàuku sa hòrea ne, témé. ¹⁹Gane dis chòò-q'oo sa kaàkaguè

si i. Gane dis nqàrì sa ãe tc'áróa ne ko tc'ées gúús ga si i^a. Saucgae di gúúan koe ne ko dqòmse. Nq̄ómkg'ai di gúúan koe i tc'ëea ne tée.
²⁰Igabas gatá dis x'áé sa nqarìkg'ai koe hàna, ncëe Kgoara-kg'aom gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba ta ko guu a q̄àa koe. ²¹Gabá gha kg'amka tc'áróa ta, Gam dim tc'áróm x'áàkom cgáém khama ma kúrúa kabi i. Ncëe gúúa nem gha kúrú, qaria nem úúa wèè gúúa nem gha Gam dòm q'oo koe tòò di i khama.

Tááka zi x'áè-kg'ám zi

4 ¹Ke méé tu ncëeska, ncàm-ncamsa tuè, X'aigam **Nqarim** koe qarika tée! Tíí qōe ga tu u, ncàmar hãa a xgónèa tu, q̄è-tcaokagu te tu ko, a tu a gataga dqòmkuuan dis cábás khamaga ii.

²Odia sa hēè naka Sentuke sa hēéthēè sara ra ko wèè tcáóa te cgoa dtcàrà, a ko máá, méé sara cúí tcáóa sara cgoa X'aigam **Nqarim** koe x'áè, témé. ³Eè, tsáá igaba ra ko dtcàrà tsi, tcom-tcomsa tsi joko xgàm-kg'ao tsi, khòè sara ãe sara hùì, q̄è tchōàn **Nqarim di** koe sara tíí cgoa tséèa hãa, Kelemente ba hēè, naka c'ëe ne tséè-kg'ao ne hēéthēè e, ncëe gane di cg'òèan tcgāyas kg'òèan dis koe hàna ne.

⁴Wèè x'áè ka méé tu X'aigam koe q̄è-tcao. Gaiar ko ncëeta méé: q̄è-tcao tu! ⁵Gatu di q̄è cauan méé i wèè ne khòè ne koe q'áaè. X'aigam **Nqari** ba cúù Me e ke. ⁶Táá méé tu cúí gúù kaga káise tc'ëe-tc'ëese guu, igaba méé tu wèès gúús koe gatu di dtcàrà kúrú nakam Nqari ba q'áa a, còrèan koe hēè naka dtcàrà koe hēéthēè e, q̄è-tcaoa-máákuan cgoa. ⁷I gha kómá q'áan ka tc'amaka hãa tòókuan Nqarim di, tcáóa tu hēè naka tc'ëea tu hēéthēè Jeso Krestem koe kòre.

⁸Còò dis ka, tíí qōe ga tuè: tc'ëea tu méé tu cg'òè-cg'oe q̄è zi gúù zi hēè naka dqòmkuuan kg'anoa hãa zi gúù zi hēéthēè cgoa: wèè zi gúù zi tseegu di zi hēè, naka wèè zi dqòmme ko zi gúù zi hēè, naka wèè zi tchàno zi gúù zi hēè, naka wèè zi gúù zi q'ano zi hēè, naka wèè zi ncàm-ncamsa zi gúù zi hēè, naka wèè zi gúù zi q̄è zi iise ko nxàèè zi hēéthēè cgoa. ⁹Tíí koe tu xgaa-xgasea zi gúù zi hēè, a gataga mààèa zi gúù zi hēè, a tu a gataga kómá zi hēè, a tíí koe bóòda zi hēéthēè méé tu tséékagu, nxàaskam gha tòókuan dim Nqari ba hãa cgoa tu u.

Paulo ba Filipi di ne khòè ne q̄è-tcaoa máá (4:10-23)

¹⁰Kaisaser ko Nqarim koe q̄è-tcao, tíí ka tu gha tc'ëe-tc'ëese di x'aèan tu gaia hòòda khama. Kg'aiga tu kò tc'ëe-tc'ëese te, igaba tu ko x'aèan úú tama. ¹¹Ncëes gúù sar ko méé kar máá, qaar kos gúù si i témé tama. Wèès

a 3:19 ãe tc'áróa ne ko tc'ées gúú si i - Gerika sa ko máá: “gane dis ncàa sa,” témé.

téé-q'oos ēer hāas koer gha qāè-tcaoa hāa sar xгаа-xgaasea hāa khama. ¹²Tòó dibiku sar q'ana hāa; a ra a gataga tòó ghùiku sa q'ana hāa. Ncēes kàa sar xгаа-xgaasea: wèè qgái hēé naka wèè x'aè hēé kar gha qāè-tcaoka. Xg'āà ra ga hāa kana xàbà ra ga hāa igaba, q'òda ra ga hāa kana ra ga káà gúù ra a igaba. ¹³Wèè zi gúù zir gha ēe ko qari-qari tem cgoa kgoana. ¹⁴Eēta i ii igabaga tu qāese hēéa, a kò tíi cgoa xg'aea máána, qgóóar kò hāa qómá ne. ¹⁵Gatu igaba tu q'ana, gatu Filipi tu, qāè tchōàn kò tc'āà a gatu koe hàà x'aè ka, Maketonia koer ko tcg'oa, kas kò cúis kerekes ga sa káà si i, tíi cgoa ko tòókua sa aban marian di ka kò hùì te sa, gatu ka oose. ¹⁶Tesalonika koe igaba tu xg'ao ēer tcàoa hāa koe hùian úúa máá te, x'aèan ko ma ntcōóa xùriku khama. ¹⁷Aba ner ko qaas tama si i, igabar ko tc'ēe, khòè ne gha kaisase koa tu u sa, qāè tsééan ncēe tu kúrúá hāa kái domka. ¹⁸Wèè aban ēe tu kò Epaferoditom cgoa tsééa máá tea hāa ra hòda, i kaisase tc'āò tea, a tc'āda nqáéa. Dàda-máákus **Nqarim dis** qāè hñmñ xg'āòs **khama zi xám**, ncēe Nqarim koe ko qaase sa, Nqari ba ko qāè-tcaokagu sa. ¹⁹Igabagam gha tirim Nqarim, ncēe qguúa hāa ba, Gam di x'aian koe guu a wèes gúùs ēe tu tcàoa hāa sa máà tu u, Jeso Krestem koe. ²⁰Gatá dim Nqarim Xòò ba méém chòò tamase dqm̀m̀m̀! Amen.

Còo di zi tsgám̀kaguku zi

²¹Tsgám̀kagu wèém Jeso Krestem koe tcom-tcomsa ba. Tíi qōe ga ne tíi cgoa hàna nea ko tsgám̀kagu tu u. ²²Wèè ne tcom-tcomsa ne khòè nea ko tsgám̀kagu tu u, **Roma ne dim x'aigam** Kaesaram dim nquum di ne tc'áró ga.

²³X'aigam Jeso Krestem di cgóm̀kuan méé i gatu di tc'ēean cgoa hāa.

KOLOSA NE

Paulom dis tcgāya sa

Kolosa ne koe

Téé-cookg'ai sa

Ncēes tcgāya sa kò Kolosa koe hānas kereke sa góá mááèa hāa. Ncēes kereke sa kò Paulom ka tshoa-tshoàè tama, igabas kò Paulom kò xāmse a ko tséém xòèm koe hāna, me kòò tséé-kg'aoan kiam x'áé-dxoom Asia dim Efesom koe guu a tsééa tcg'òó.

Paulo ba kò bóòda q'āa, tshúù-ntcōa di xгаа-xгаа-kg'aoa ne Kolosa dis kerekes koe hāna sa, ncēe kòò khòè ne xгаа-xгаа, tāá nqárian ne gha qámsea máá ka a.

Ncēes gúús cúis tama si i, igaba xu kòò ncēe xu xгаа-xгаа-kg'ao xu máá: khòèan méé i q'āe nqāa-qgai khòòè, naka tc'òoan di x'áè-kg'ámán xaèa kg'ónò, témé.

Paulo ba kò dtcòm-kg'ao ne di tchōàn tseegu di góá, a ncēe xu xгаа-xгаа-kg'ao xu cgoa ntcoeku. A ba a kòò máá: Jeso Kreste ba ko cg'oèa hāa kgoarasean máà ta a, zi ko c'ēe zi xгаа-xгаа-kg'ám zi Krestem koe séèa tcg'òó ta a.

Krestem koem Nqari ba guu a nqóómkg'ai kúrúa hāa, a ba a ko gataga Gam koe ga guu a nqóó ba séèa kábía mááse. Krestem cgoa xg'ae a cúí iian ka cúí ta gha nqóómkg'ai koe kgoarasean úúa hāa.

Gaa koe guus kam ko Paulo ba Krestem koe kg'òè sa ko wèé cáím di kg'òèan koe dùú sa nxàes ka góá. Ncēes tcgāyas Kolosa ne góá mááèa hāa sa Efeso ne góá mááèas hāas tcgāyas cgoa cúí si i.

Tigiko ba kò ncēes tcgāya sa séè a Kolosa koe úú, a ba a kò Onesimom cgoa hāa, qāàm ncēm kò Paulo ba tcgāya sa Filemone ba téé-q'ooa ba koe góá máá ba.

Qaa-qaasa kg'uía ne:

- nqóó ba (1:15-20)

- tc'áró ba (1:18-24)

- ncíís kg'òè sa, k̄abas kg'òè sa

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Nqōóm dis kg'òè sa hēé naka Krestem di tsééan hēéthēé e (1–2)
- K̄abas kg'òè sa Krestem koe (3–4)

Nqōóm dis kg'òè sa hēé naka Krestem di tsééan hēéthēé e (1–2)

Tsgámkaguku zi

1 ¹Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'àè úú-kg'ao^a ra Nqarim ma tc'ëa khama, a gatá ka qōesem Timoteom cgoa hãa.

²Kolosa koe hàna ne dtcòm-kg'ao ne, gatsam ka qōese ga ne ncēe Krestem koe tcom-tcomsa ne tsam ko *ncēes tcgāya sa* góá máá a ko máá: Nqarim gatá ka Xòòm koe guua hãa cgómkuan hēé naka tòòkuan hēéthēé méé i gatu cgoa hãa, témé.

Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne Kolosa di ne còrèa máá

³Eē tsam kò ko còrèa máá tu u ne tsam ko wèé x'aè ka Nqarim gatá òm X'aigam Jeso Krestem ka Xòò ba qāè-tcaoa máá, ⁴⁻⁵**Nqarim koe** tu nqòòan úúa hãa, a gaa domka Jeso Krestem koe dtcòmaa, a gataga wèé ne tcom-tcomsa ne ncàmà hãa sa tsam kómá hãa khama. Ncēe nqòòan tu nqarikg'ai koe tòóa máàèa hãa. Nxāakamaga tu gaa nqòòan ka kómá hãa, tseeguan di qāè tchòàn tu kòo xгаа-xгааè ka. ⁶Eē i ko qāè tchòàn gatu koe hààm cárn ka tu kò kóm m a tu a kò **tshoa-tshoa a** Nqarim di cgómkuan tseeguan kaga gatu ka q'ana hãa. Ncēe i ko ma wèém nqōóm koe tc'áróan kúrú a kai khama i ko gataga gatu xg'aeku koe hēé. ⁷Epaferasem koe tu kò xгаа-xгааe e, qām sixae ka c'èem ncàm-ncamsa ba, ncēe gatu domka tcom-tcomsam tséé-kg'aom Krestem di ba. ⁸Ncēe kò gataga **Tcom-tcomsam** Tc'èem ka tu máàèa hãa ncàmkuan ka bìrí xae e ba.

⁹Ncēes gúús domka xae kò táá chòò cgoa còrèa máá tu ne, gaam cárn ēe xae kò kóm m ka, xae kò Nqari ba dtcàrà Me kúrú tu u, Gam ko tc'ēe sa tu gha cg'òèase q'āa ka, nakam gha Tcom-tcomsam Tc'èem ka hēéthēé cg'òè-cg'òe tu u, ncēe gha kúrú tu u tu wèé za ga tc'ēega, a kómá q'āa ba. ¹⁰Nxāasega tu gha X'aiga ba kg'anoa hãas kg'òè sa kg'òè, a wèé za ga qāè-tcaokagu Me, a tu a gha qāè zi tséé zi wèé zi koe tc'áróan kúrú, a Nqari ba q'āan koe càùse ka. ¹¹**A xae a ko còrè,** wèé qarian cgoa tu gha qari-qariè sa, Gam di qarian x'áàm di koe guua ka, qóman xg'aeku koe tu ko qarika téé a tu a qád tcáo, qāè-tcaoan cgoa. ¹²**Xae ko còrè,** Abo ba

a 1:1 x'àè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

tu gha qãè-tcaoa máá sa, Gaam nc̄ee kúrú tua tu kg'ano-kg'anosa ii ba, ãe tcom-tcomsa ne q'õda hãa sa tu ko gataga th̄ee q'õd sa, nc̄ee x'aàn **di x'aian** koe hãa sa. ¹³Ntcùúan di qarian koem kgoara tcg'òd taa, a ãem ncàma hãam Cóm di x'aian koe tséa óa taa hãa, ¹⁴nc̄ee Gam koe ta qgoarakuan úúa hãa ba, chibia ta di qgóoa-máákuan di i.

Krestem díi ii sa h̄ee naka dùu sam kúrú máá taa sa h̄éth̄e e

¹⁵Bóðse tamam Nqarim dis ii sam úúa^b, w̄eé zi gúú zi ka tc'amaka hãas téé-q'oo sa úúa hãa^c ba. ¹⁶W̄eé zi gúú zia Gam koe guu a kúrúea khama, nqarikg'ai koe hãna zi h̄ee naka nqóokg'ai di zi h̄éth̄e e, hòðse ko zi h̄ee naka hòðse tama zi h̄éth̄e e, x'aian di ntcóo-q'ooan h̄ee kana tc̄eè-tcuì-kg'aoan h̄ee kana tc'ãa-cookg'ai-kg'aoan h̄ee kana qarian h̄éth̄e; w̄eé zi gúú zia Gam koe guu a kúrúea, a Gabá kúrú mááea. ¹⁷W̄eé zi gúú zi cookg'ai koem hãna, zi ko w̄eé zi gúú zi Gam koe qgóoa xg'aese. ¹⁸Me Tcúú Me e tc'áróm di ba, nc̄ee kereke ii ba: Tshoa-tshoam ga Me e, tc'ãa a x'ooan koe guu a ghùiea ba, nxãasegam gha w̄eé gúúan koe tc'ãa dis téé-q'oo sa úú ka. ¹⁹**Nqari ba** i ko qãè-tcaokagu, Gam tc'áróa gha cg'oèase **Krestem** koe x'ãe khama. ²⁰Gam dis xgàus di c'áðan koem kò guu a tòókuan kúrú, nxãasegam gha w̄eé zi gúú zi **Krestem** koe guu a xg'ae-xg'ae zi tòóku Gam koe, nqóomkg'ai koe hãna zi gúú zi h̄ee naka nqarikg'ai koe hãna zi h̄éth̄e e.

²¹C'èe x'aè ka tu kò Nqarim cgoa q'aara hãa tu khòe tu u, a tc'èe-kg'ámã tu koe Gam di tu cg'õo-kg'ao tu u, cg'ãe zi tséé zi kúrú tu kòd zi koe. ²²Igabam nc̄eska **Krestem** dis x'oos koe guu a Gam cgoa xg'ae-xg'ae tua, tu Gam koe tòókua, Gam ðim tc'áróm koe guu a^d, nxãasegam gha Gam cookg'ai koe tcom-tcomsa tu ii, a w̄eé za ga kãa chibi iise tòd tu u ka. ²³Igaba i ko qaase, tshoa-tshoases dtcòmã dis koe tu gha w̄eé x'aè ka qarika hãa sa, táá tu gha ntcãa-ntcãaè a qãe tchõàn di nqòðan koe tcg'òðe ka. Nc̄ee qãe tchõàn tu kómã hãa, nqarikg'ai ka nqãaka hãna hãa khòean w̄eé^e ko xgaa-xgaaè e, ra tí Paulo ra gaan ðir tséé-kg'ao ra a.

Paulom di tséa ne kerekes koe

²⁴Nc̄eskar ko ãer ko gatu domka xgàraè zi xgàraku-kg'ám zi ka qãè-tcao. Eè kò Krestem di xgàrakuan koe tcào sar ko tirim cgàam koe guu a cg'oè-cg'oe, Gam ðim tc'áróm domka, nc̄ee kereke sa ii ba. ²⁵Gas ðim tséé-kg'ao bar kúrú, Nqarim máa tea hãa tsééan khamaga ma, Nqarim

b 1:15 *Nqarim dis ii sam úúa* - Gerika sa ko máá: “Nqarim ðim ii Me e,” témé, igabas nc̄ee sa tchãno tamã Naro si i. **c 1:15** *tc'amaka hãas téé-q'oo sa úúa hãa* - Gerika dis kg'ui sa ga Naros koe “tc'ãa a àbãea ba,” ta ma góá kabìe, igabas ko nc̄ees kg'ui sa méé a ko máá: “tc'amaka hãas téé-q'oo sa úúa hãa ba,” témé. **d 1:22** *Gam ðim tc'áróm koe guu a* - Gerika sa ko “tc'áróm cgàam ðim koe guu a” témé. **e 1:23** *nqarikg'ai ka nqãaka hãna hãa khòean w̄eé* - Gerika sa ko máá: “kúrúeas gúús w̄eés nqarikg'ai ka nqãaka hãna sa,” témé.

di kg'uia ner gha cg'oèa hāase máà tu u ka. ²⁶Kuri xu kuri xu, naka qhàò zi ko ma xùriku khama zi kò ncēe zi gúù zi chómmeà, igaba zi ncēeska Nqarim di ne khòè ne x'áfèa hāa. ²⁷Nqari ba kò x'ààkos qguùs chómsea zi gúù zi di sa q'āakagu ne kg'oana, ncēm ko tǎá zi qhàò zi di ne úúa máána hāa sa. Si kò **ncēes kàa sa**, Kreste ba gatu koe hāa si i, ncēe x'ààn di nqòòan ii ba. ²⁸Ncēe xae ko Gam ka xgae-xgae ba, a xae a ko wèém khòè ba tchàno-tchano, a wèém khòè ba wèè q'āan di tc'ēean ka xgae-xgae, nxāasega xae gha kúrú me wèém khòè ba Krestem koe wèè za ga kai ka. ²⁹Ncēes gúùs koer ko qarika tséé, a ko Gam di qarian koe guu a wèè qaria te tséékagu, ncēe ko tíí koe qarian cgoa tséé e.

2 ¹Q'āa méé tu sar ko tc'ēe, nta nooser ko gatu domka hēé, naka ēe Laodikea koe hàna ne hēé, naka wèè ne ēe tíí cgoa qanega xg'ae tama ne hēéthéé domka qarika tséé sa. ²Nxāasega i gha tcáóa ne ntcàmmè ka, ne ncàmkuuan koe guu a cúís gúù sa kúrúè, nxāasega ne gha qguù a cg'oèa hāase kómá q'āa ka, chómsea zi gúù zi Nqarim di zi ne gha gane ka q'āa ka, ncēe Kreste ii zi, ³ncēe Gam koe i wèè qguùn q'āan di tc'ēean di hēé naka tc'ēegan hēéthéé di chómsea hāa ba.

⁴Ncēes gúù sar ko bìrí tu u, cúí khòè ga gha nxāasega tǎá kàa tu u ka, ncôé zi kg'ui zi ntcoekuan di zi ka igaba. ⁵Eētar ma tc'áróa te cgoa gatu koe káà ra a igabar tc'ēea te koe gatu cgoa hàna, a ra a ko qǎè-tcao, gatu di tséé-kg'ámán hēé naka gatu di dtcòmán Krestem di koe qarika téé sa hēéthéer kò bódò khama.

Kreste ba ko cg'oèas kg'òè sa óága

⁶Ke nxāaska, ēe tu ma Jeso Kreste ba ma X'aigam iise séèa hāa khamaga ma méé tu Gam koe kg'òè. ⁷Gam koe méé tu **hiis khama ma** tǒbega naka **nquum khama ma** tshàoa ghùìè; gataga méé tu dtcòmán koe qari-qariè, ēe tu ko ma xgae-xgaea khama, naka tua qǎè-tcao-máákuan cgoa cg'oèa nqáése.

⁸Bódò méé tu, naka i cúí khòè ga tǎá khòèan di xgae-xgaan hēé, naka káà hùì qàe-qaekuan hēéthéé tséékagu naka qáé tu u guu. Khòèan di tc'ēe-kg'ámán hēé naka ncēm nqòóm di qarian hēéthéé ne ko xùri, a Kreste ba xùri tama. ⁹Nqari ba cg'oèa hāase Gam koe x'àèa hāa ke, Gam dim tc'áróm koe, ¹⁰tu Gam koe Gam di cg'oèa kg'òèan máàèa hāa, ncēe wèè qarian hēé naka wèè tc'āa-cookg'aian hēéthéé di Tcúú ii ba. ¹¹Gam koe tu kò gataga q'āe nqāa-qgai khòèa hāa, q'āe nqāa-qgai khòokus khòèan tshàu ka kúrúè tama sa, igaba Krestem ka kúrúèas q'āe nqāa-qgai khòokus koe tu guu a tc'áróm dim cgàam koe tcg'òóea. ¹²Krestem cgoa tu kò tcguù-tcguukus koe kg'ónòè, igaba tu kò Nqarim ncēe Kreste ba x'ooan koe ghùiam di qarian koe dtcòm, a gaas dtcòmms koe guu a **tcguù-tcguukus koe** Gam cgoa ghùìèa. ¹³Gatu di chìbian koe hēé naka gatu dim cgàam di q'āe nqāa-qgai khòèè taman hēéthéé koe tu kò x'óóa hāa, Me

kò Nqari ba Krestem cgoa kg'òèkagu tu u, a gatá di chìbian wèè ga qgóóa máá taa hãa, ¹⁴a kò ãe gatá di chìbian góáèas tcgāya sa tchùua tcg'òó, gaas di x'áè-kg'ámán cgoa, a ba a xgàus koe xgàu ana hãa. ¹⁵**Gaas xgàus** koem kò **Nqari ba tc'ëean di xu** tc'áà-cookg'ai xu qariga xu di ncõo-gàban xhùu cgae xu a qg'aè-cgaekagu xu, a ba a wèém khòèm cookg'ai koe sau-cgaekagu xu, a kò Tàà-kg'aom ii sa x'ái xu.

Krestem cgoa x'óó sa hëé naka Gam cgoa kg'òè sa hëéthëé e

¹⁶Gaa domka méé tu táá cúí khòè ga kgoara máá naka i xgàè-kg'am tu u guu ãe tu ko tc'òó a ko kg'áàs koe, dtcòm-kg'ao ne dis kòès dim cáím ka igaba, kàbam nxoem dis kòès ka igaba, Sabata dim cáím kaga igaba. ¹⁷Ncëea hààko zi gúú zi di sòm-c'ana a, igabagam tc'áró ba Krestem di me e. ¹⁸C'ëe khòèa ne hàna, cg'aré-cg'arese kg'oana a, a moengelean i gha dqòm sa ko qaa. Eë ne bóda hãa gúúan ka ne ko bóð-boose, a ne a ko gane dim cgàam di tc'ëean ka káà hùise tc'amaka bóðse. Táá méé ne téé-q'oos ãe tu úúa sa sèè cgae tu u guu. ¹⁹**Tc'áróm dim** Tcúú ba ne qgóó tama. Wèém tc'áró ba ko Gaam Tcúúm koe guu a kai, a ba a q'amku-q'ooa ba hëé naka qg'áíá ba hëéthëé ka qari-qari a qgóóa xg'aeè, a ba a ko ãem ko ma Nqari ba tc'ëe khama ma kai. **Ke méé tu gane ka nqúu ka hãa.**

²⁰Krestem cgoa tu x'óóa hãa, a nqóóm di qarian koe kgoaraèa hãa. Dùús domka tua ko nxãaska ncëem nqóóm di tu iise kg'òèa máá, a gaam di x'áè-kg'ámán komsana, ncëe ko máá: ²¹“Táá tshàu cgoa qgóó guu! Táá xám guu! Táá cúú-cuuse guu!” ta ko méé e. ²²Ncëe **x'áè-kg'ámán nea** ko gúú zi ka kg'ui ncëe tséékaguè zi ko xg'ara ne gha kaà zi, x'áè-kg'ámán hëé naka xgaa-xgaan hëéthëéa khòèan koe guua. ²³Ncëe ne khòè ne ko nqárian qámseá máá, a ne a ko cg'aré-cg'arese, a gane di tc'áróan koe qgóósea hãa, khama i **ncëe x'áè-kg'ámán** q'áa di tc'ëean koe guua khama ii, igaba i qarian úú tama, cgàam ncàmà hãa sa i gha xgàè di i.

Kàbas kg'òè sa Krestem koe (3–4)

3 ¹Nxãakamaga tu kò Krestem cgoa ghùìèa hãa ne méé tu nxãaska gúú zi tc'amaka hàna zi koe tòón tcáó, ncëe Krestem hàna, a kg'áòm x'òàm Nqarim dim xòè koe ntcõe koe. ²Gúú zi tc'amaka hàna zi koe tu tc'ëea tu tòó, nqóómkg'ai di zi gúú zi ka tamase. ³X'óóa tu hãa, i gatu di kg'òèan Krestem cgoa Nqarim koe chómseá hãa ke. ⁴Ncëè Krestem, ncëe gatu dim kg'òèm kò x'áíse, ne tu gha gatu igaba thëé nxãaska Gam cgoa x'áàn koe x'áíse.

⁵Gúú zi ãe nqóómkg'ai di ii zi méé tu nxãaska x'ooan koe tcãà: cg'áràn hëé, cg'ãè cauan hëé, tshùú zi tc'ëe zi hëé, cg'ãè tc'ëean hëé, naka cëan

hēéthēé e, ncēe kúrúa mááseèa hāa nqárian qámseá máá di i. ⁶Ncēe gúúan domka i ko Nqarim di xgòàn ēe komsana Me tama ne koe hàà ke. ⁷C'ēe x'aè ka tu kò gazi gúù zi ka tc'āà-cookg'aiè, a gazi koe kg'òè. ⁸Igaba méé tu ncēeska gatu igaba wèé gúúan ncēeta ii aagu: xgòàn hēé, c'lee-c'eean hēé, cg'āè tc'ēean hēé, còèkuan hēé, saucgaekaguko kg'uian hēéthēé e; gúúan ncēe wèé méé tu kg'ámá tu koe táá tcg'òó guu. ⁹Táá tshúù-ntcòá-mááku guu, gatu dim tc'áróm ncii ba tu nxòoa tcg'òó hāa, gam di zi tséé-kg'ám zi cgoa ke, ¹⁰a tu a kábam **tc'áró** ba hāna hāa, nxāasega tu gha kába-kábaè, a gatu ka q'āa Me, a bòdse-q'ooan Gaam ēe Kúrú-kg'aom ii di x'áíá hāa ka. ¹¹Gerikan hēé naka Jutan hēéthēé **di q'aa-q'ooa** nea Gam koe hāa tite, q'āe nqāa-qgai khòèa ne hēé kana q'āe nqāa-qgai khòèe tama ne hēé, c'ēe zi qhàò zi di ne hēé, nqúù ka x'āèa khòèan' hēé, qāàn hēé naka qāà taman hēéthēé e, igabam Kreste ba wèé Me e, a ba a wèéan koe ga hàna.

¹²Gaa domka, Nqarim nxará tcg'òóa máásea hāa tu khòè tuè, tcom-tcomsa naka ncām-ncamsa tu, hāakaguse tu thòò-xama-máákua ne, qāèan hēé, naka cg'aré-cg'aresean hēé, naka kgàesase qgóósean hēé naka qád tcáóan hēéthēé cgoa. ¹³Gatu ka c'ēe ne cgoa méé tu tsééa xg'ae, naka ncēè c'ēe khòèan cgoa tu kò c'ēes guu sa úúá hāa ne méé tu qgóóa mááku. Eēm ma Nqari ba ma qgóóa máá tua khamaga ma méé tu gatu igaba gatà ma kúrú. ¹⁴Wèé zi gúù zi ncēe zi tc'amkg'ai koe méé tu ncāmkuan hāa, ncēe ko wèé zi gúù zi cg'oèase qáéa xg'ae e.

¹⁵Krestem di tòókuan méé i tcáóa tu tc'āà-cookg'ai, ncēe tu ma cúúm tc'áróm di ii, a tòókuan koe tciièa khama. Ke tu qāè-tcaoa máá **Me**. ¹⁶Krestem dim kg'ui ba méém gatu koe qguùase x'āè. Xgaa-xgaaku tu naka tchàno-tchanoku wèé tc'ēean cgoa, naka tua Pesaleman hēé, naka ciian hēé, naka tc'ēean di ciian hēéthēé tcáóa tu q'oo koe qāè-tcaoa-máákuan cgoa Nqari ba nxāèa máá. ¹⁷Naka dùús wèés ēe tu ko kúrú sa, kg'uian koe ga igaba kana tsééan koe ga igaba, méé tu wèéa sa ga X'aigam Jesom dim cg'òèem koe kúrú, naka tua Gam koe guu na Nqarim Xòò ba qāè-tcaoa máá.

Khòè zi hēé naka khòè xu hēéthēé e

¹⁸Khòè saoè, gasao di xu khòè xu sao máàse, ncēe i ma X'aigam koe ma kg'anoa hāa khama.

¹⁹Khòè xaoè, gaxao di zi khòè zi xao ncām naka xaoa táá thòò-xamkagu zi guu.

Cóán hēé naka xòò ga ne hēéthēé e

²⁰Cóá tuè, gatu ka xòò ga ne wèé zi gúù zi koe komsana, nxāa sa ko X'aiga ba qāè-tcaokagu ke.

f 3:11 *nqúù ka x'āèa khòèan* - Gerika sa ko "Sekithia" témé.

²¹Cóán ka xõò ga xaoè, táá cóán xgàè guu, naka i nxāasega táá tshùu-tcao guu.

Qāàn hēé naka x'aigan hēéthēé e

²²Qāà tuè, gatu ka q'òðse ga ne nqõóm di ne tu komsana wèé zi gúú zi koe. Ncēe gúúan méé tu kúrú, gaan di tcgáían gatu koe tòóa hāas ka tamase, kana cgómkuan tu gha hòò cgae e domka tamase, igaba méé tu wèé tcáóa tu cgoa kúrú u, X'aiga ba q'áòa hāase. ²³Dùús wèés ēe tu ko kúrú sa méé tu wèé tcáóa tu cgoa tséé, X'aiga ba ko tsééa máá khama, khòem ka tamase. ²⁴X'aiga ba gha ēem Gam di ne khòè ne tòóa máána hāa sa kabì máákus iise máà tu u sa tu q'ana hāa khama. X'aigam Kreste Me e ncēe tu ko tsééa máá ba khama. ²⁵Wèém khòem ēe ko cg'āèan kúrú ba gha suruta kabìè gam di cg'āèan domka, **Nqari ba** khòèan tākase qgóó tama **khama**.

4 ¹X'aiga xaoè, gaxao di qāàn méé xao ēe tchàno ii a qāè ii sa máá, gaxao igaba xao q'ana hāa, X'aiga ba xao nqarìk'gai koe úúa hāa sa ke.

C'ēe x'áè-kg'áma ne

²Gatu di còrèan tu qarika qgóó, naka gaan koe kòrese hāa, naka **Nqari ba** qāè-tcao máá. ³Naka tu gataga còrèa máá xae e, nakam gha nxāasega Nqari ba gaxae di kg'uian nquu-kg'áman xgobekg'ama máá, naka xae Krestem ka chómse tseeguan nxàe, ncēer gaan domka qáèèa a. ⁴**Còrè** nakar nxāasega tchànose nxàea tcg'òó o, ncēe i ko ma qaase khama. ⁵Eē tchàa koe hàna ne méé tu tc'ēegase tséé cgoa, wèém x'áè ba cg'òèase tséékagu na. ⁶Gatu di kg'uian méé i wèé x'áè ka cgómkuan ka cg'òèa hāa, t̃abean cgoa ts̃aubeèa hāase, nxāasega tu gha q'āa, ntama tu gha ma wèém khòè ba x̃oa sa ka.

Còo di zi tsgámkaguku zi

⁷Wèé tchōà nem gha Tigiko ba tíi ka bìrí tu u, ncàm-ncamsam qōe ba, a tcom-tcomsam tséé-kg'ao ba, a gaxae khama ma qāà ba X'aigam koe. ⁸Gaa domkar ko gatu koe tsééa úú me, ntama xae ma hāa sa tu gha nxāasega q'āa ka, me gha gataga gatu di tcáóan ghùì-ghui. ⁹Onesimom cgoam ko síí, tcom-tcomsa, a ncàm-ncamsam qōe ba, ncēe gatu ka c'ēe ba. Wèé zi gúú zi ncēe koe ko kúrúse zi ka tsara gha bìrí tu u.

¹⁰Tíi khama qáèèam Arisetareko ba ko tsgámkagu tu u, me ko Marekom Barenabasem ka qōese ba thēé tsgámkagu tu u (nxāakamaga tu x'áè-kg'áman hòò, ncēè hààm kò ne méé tu qāèse hàakagu me di i).

¹¹Jesom, ncēe ko Juseto ta ma tciìè ba, nxāam igabam ko **tsgámkagu tu u**. Nooa xu Juta^s xu xu u ncēe ko Nqarim di x'aian koe tíi cgoa tsééa

g 4:11 Juta - Gerika sa ko máá: “q'āe nqāa-qgai khòèa xu,” témé.

xg'ae xu, a gataga tí koe kaisa hùikuan úúa hãa xu. ¹²Epaferasem nc̄ee gatu ka c'ēe ba, a Jeso Krestem dim q̄aa ba ko tsgámkagu tu u. Wèè x'aè kam ko qarika còrèa máá tu u, wèéan ēem ko Nqari ba tc'ēe koe tu gha qarika téé, a gha **dtcòmà tu koe** kaia hãa, a wèè tcáóa tu cgoa Gam koe dtcòm ka. ¹³Kaisa tsééan ēem ko gatu hēé naka Laodikea di ne hēé naka Hierapolise di ne koe hēéthēé tcāa tcáó a kúrú koe ra ko gam ka nxàea tseegukagu. ¹⁴Ncàm-ncamsam Lukam naaka di ba hēé, nakam Demase ba hēéthēé tsara ko tsgámkagu tu u.

¹⁵Tíí q̄e ga ne Laodikea koe hàna ne méé tu tsgámkagu, naka Nimefase sa hēé naka kerekes gas dim nquum koe ko **xg'aes** ga sa hēéthēé e.

¹⁶Ncēes tcgāya sa tu ko nxará máàèa xg'ara ne méé tu kúrú nakas gataga thēé kerekes Laodikea di sa nxará máàè si. Naka tu gatu tcgāyas Laodikea koe guua sa nxará.

¹⁷Naka gataga Arekipo ba bìrí naka máá: “Q'ōé méé tsi naka ēe tsi ko X'aigam koe máàèa tsééan xg'ara-xg'ara,” témé.

¹⁸Tíí Paulo ra ko nc̄ee tsgámkagukuan tshàua te cgoa góá máá tu u. Tiri táuan tu tc'ēe-tc'ēese. Cgómkuan méé i gatu cgoa hãa.

1 TESALONIKA NE

Paulom dis tcgāyas tc'āà di sa

Tesalonika ne koe

Téé-cookg'ai sa

Tesalonika ba kò x'áé-dxoom Roma ne di me e, Maketonia koe hàna ba. Paulo ba kò gaa koe xgaa-xgaa, ìem ko Filipi koe guu ka, si kò kereke sa gaa koe tshoa-tshoase (Tsee 17:1-9).

Káí ne qhàò zi di ne kò Juta ne di cauan koe tcāàn tcaoa hāa, a kò Paulom di xgaa-xgaan komsana, igaba ne kò Juta ne tshoa-tshoa a tauan tcāà a ne a ntcoeku. Paulo ba kò Tesalonika koe chùia tcg'òòè, a ba a Berea koe qòò (Tsee 17:10). Gaa koem kò hànaa, a síí Korinta koe tcāà, kam kò Paulo ba gam ka c'èem Timoteom koe tchòàn kóm, Tesalonika koe hànas kerekes di téé-q'ooan ka.

Tc'āà dis tcgāyas Paulom di sa kò Tesalonika ne góá mááèa hāa, gaa koe hāa ne dtcòm-kq'ao nes gha ghùì-ghui tcáó, a sa a ntcàm ne ka. Gane di dtcòmàn hēé naka ncàmkuan hēéthēé di tchòà nem ko qāè-tcaoa máá. Tc'ēe-tc'ēesekagu nem ko, kg'òès ìem kò gane cgoa hāa x'aè kam kò kg'òè sa, a ba a kò nxāaska Krete ba gha n-cáma hàà di zi tēè zi ēe kò ghùìèa hāa zi xqa. C'ēes tēè sa kòò máá: “Dtcòm-kq'aom ncēe kò Krestem hàà tama cookg'ai koe x'óóa hāa ba gha kháé chòò tama kg'òèan úúa?” témé sa. Si kò c'ēes tēè sa máá: “N-cáma ba gha Krete ba gaicara kabise a hàà?” témé. Paulo ba kò ncēm x'aè ba sée a bìrí ne, nqooa hāase méé ne tséé sa, nqòò sa úúa hāase Krete ba gha kabise a hàà di sa.

Qaa-qaa sa kg'uiua ne:

- ncàmku

- Jeso ba ko gaicara kabise a hàà (1:10; 3:13; 4:13–5:11)

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Qāè-tcaoa máákuan hēé naka dqòmkuan hēéthēé e (1–3)

- Nqari ba ko qãè-tcaokagus kg'òè sa (4:1-12)
- Xгаа-xgaan Krestem di hààn di i (4:13-5:11)
- Còo di ghùi-ghui-tcáókua ne (5:12-28)

Qãè-tcaoa-máákuan hěé naka dqòmkuan hěéthěé e (1-3)

Tsgámkaguku zi

1 ¹Paulo ra a, a Silefano^a ba hěé naka Timoteo ba hěéthěé tsara cgoa hãa, xae ko *ncěes tcgãya sa* Tesalonika dis xg'aes ncěe Nqarim gatá ka Xòò ba hěé naka X'aigam Jeso Kreste ba hěéthěé tsara koe hãa sa góá máá, a ko máá:

Cgòmkuan hěé naka tòókuan hěéthěé méé i gatu cgoa hãa, témé.

Tesalonika ne dis kg'òè sa hěé naka dtcòm sa hěéthěé e

²Wěéa tu domka xae ko wěé x'aè ka Nqari ba qãè-tcaoa máá, a ko sixae di còrèan koe gatu ka kg'ui, ³a ko Nqarim gatá ka Xòòm cookg'ai koe wěé x'aè ka tc'ěe-tc'ěese: gatu kúrúa hãa tsééan dtcòmàn di hěé, naka gatu di tsééan ncàmkuan di hěé, naka gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe nqòòan ka tu qarika tées ka hěéthěé e.

⁴Tíí qōe ga tu Nqarim ka ncàm mèa tuè, q'ana xae hãa nxáram tcg'òó tua hãa sa *Gam di tu gha ù ka*. ⁵Sixae di qãè tchòà nea kò gatu koe kg'ui iise cúí hàà tama khama, igaba i kò qarian cgoa hěé, Tcom-tcomsam Tc'ěem cgoa hěé naka kaisa tcoman cgoa hěéthěé hàà. Tu q'ana hãa nta xae kòo ma gatu xg'laeku koe gatu domka kg'òè sa. ⁶A tu a kò hàà sixae hěé naka X'aiga ba hěéthěé di tu serè-kg'ao tu kúrúse. Eèta i kò ma xgàrakuan hãa igaba tu kò Tcom-tcomsam Tc'ěem koe guua qãè-tcaoan cgoa kg'ui ba séèa mááse khama. ⁷A tu a kò ncěem dàòm ka, wěé ne dtcòm-kg'ao ne Maketonia hěé naka Akaia hěéthěé koe hàna ne koe x'ái sa kúrúse. ⁸X'aigam dim kg'uim gatu koe guua ba kò Maketonia hěé naka Akaia koe hěéthěé cúí síí tama, igabaga i kò gatu di Nqarim koe dtcòmàn wěé za ga q'ãaè, nxãasega i gha c'ěe gúù xae gha nxàe sa táá qaase ka. ⁹Gaa nea ko gane ka nxàe, nta tu kò ma hààkagu xae e sa khama. A ne a ko gataga nxàe, nta tu kò ma kúrúa mááseèa hãa nqárian ma tcg'oaragu a Nqarim koe ma kábise sa, a síí kg'òèa hãa a tseegu dim Nqari ba tsééa máá sa, ¹⁰naka tu ma Cóásem nqarikg'ai koe gha guu a hàà ba ma qãà hãa sa, ncěem kò x'ooan koe ghùi ba, Jesom ncěe hààko xgòàn koe ko kgoara ta a ba.

Paulom di tsééa ne Tesalonika koe

2 ¹Tíí qōe ga tuè, q'ana tu hãa, sixae dis dàras gatu xae kò dàra tu ua hãa sa kò kg'amaga di tama sa. ²Hàà tama xae hãa cookg'ai koe

a 1:1 *Silefano* - Silefanom di c'ěe cg'òèa nea Silase e.

xae kò ma Filipi koe xgàràè sa hēé, naka xae kò ma sau-saugase qgóòè sa hēéthēé tu q'ana hãa. Igaba xae kò sixae dim Nqarim koe qaritan hòdò, a qãè tchòàn kgoarasease kg'ui cgoa tu u, ēeta i kò ma kaisa ntcoekuan hãa igaba. ³Sixae di xгаа-xгаа ne kàma, kana cg'urigam dàdm di, kana kàan di tama khama. ⁴Igaba xae ko Nqarim ka tcommèa hãa, a xae a qãè tchòàn xгаа-xgaan dis tséé sa máàèa hãa khama ma kg'ui, khòèan xae gha qãè-tcaokagu ka tamase, igabaga xae gha Nqari ba qãè-tcaokagu ka, ncēe ko tcáóa xae kúrúa bódò ba. ⁵Tu q'ana hãa, wèè x'aè ka xae kò táá qàè-qaekuan di kg'uiian cgoa hàà cgae tu u sa, a xae a kò táá sixae di tsééan kúrú, c'ēe gúù xae gha gatu koe hòdò domka - Nqari ba sixae dim tééa-máá-kg'ao Me e! ⁶Gataga xae kò khòèan ka xae gha dqòmèè sa qaa tama, gatu kaga igaba kana c'ēe khòèan kaga igaba.

⁷Krestem di xae x'áè úú-kg'ao^b xae iise xae ga kò kái gúùan qaa cgae tua hãa, igaba xae kò gatu xg'aeku koe tc'aua xae khòè xae e, khòès gas di cóán ko qãèse q'òés khama ma. ⁸A xae a kò kaisase xgónè tua hãa, domka xae kò kg'ónòsea hãa, táá xae gha Nqarim di qãè tchòàn cúí máà tu u ka, igabaga xae gha thēé sixae di kg'òèan tcg'òóa máá tu u ka, tseegukaga tu kò sixae koe kaisase ncàm-ncamsa tu u khama. ⁹Qanega tu q'ana hãa, tíí qōe ga tuè, sixae di tsééan hēé naka qóm cgoa qgóókuan hēéthēé ka. Nqarim di qãè tchòàn xae kò xгаа-xгаа tu u, a xae a kò ntcúù ba hēé naka koaba ba hēéthēé tséé, táá xae gha gatu ka c'ēean ga qóm ba qgóókagu ka.

¹⁰Gatu hēé naka Nqari ba hēéthēéa gha ncēes gúù sa nxàea tseegukagu, sixae di qgóóse-kg'áma ne kò gatu ***dtcòm-kg'ao tu*** koe q'ano o, a tchàno o, a cúí cg'luri ga úú tama khama. ¹¹Gataga tu q'ana hãa, xae ko ma gatu ka c'ēem wèè ba ma qgóó sa, ēem ko ma cóán ka xòdò ba ma cóán qgóó khamaga ma, ¹²naka xae kò ko ma ntcàm, a korè, a ko Nqarim koe ma qarika bìrí tu u sa hēéthēé e, Nqari ba kg'anoa hãas kg'òè sa tu gha kg'òè ka, ncēe ko Gam di x'aian hēé naka x'áàn hēéthēé koe tcii tu u ba.

¹³Nqari ba xae ko chòdò tamase qãè-tcaoa máá, ēe xae kò kg'ui ba xгаа-xгаа tu u ka tu kò càm tshàua máá me khama. Khòèan koe guua hãam kg'uim iise tamase, igaba Nqarim koe guuam kg'uim iise, ncēm tseeguan kaga ii khamaga ma, ***Nqarim*** ncēe ko gatu ***dtcòm-kg'ao tu*** koe tséé ba. ¹⁴Tíí qōe ga tuè, Jutea koe hàna zi kereke zi Nqarim di zi, ncēe Jeso Krestem di zi koe kúrúsea hãa sa gatu koe thēé kúrúsea. Gatu di ne khòè ne ka tu kò xgàràè, ncēe gane kò ma Juta ne ka ma xgàràè khamaga ma. ¹⁵***Juta ne*** ncēe kò X'aigam Jeso ba hēé naka porofiti xu hēéthēé cg'òo, a xhàiaagu xae e ne, ncēe Nqari ba qãè-tcaokagu tama ne, a ko wèè khòèan cgoa ga ntcoeku ne. ¹⁶Xgáè-kg'am xae e ne ko, nxàasega xae gha táá táá zi qhàdò zi di ne cgoa kg'ui, ne kgoaraè ka. Ncēm dàdm ka i ko

b 2:7 *x'áè úú-kg'ao* - Gerika sa ko “apostolo” témé.

wèè x'aè ka gane di chibian càuse a cg'òè. I ncēeska Nqarim di xgòàn còò dis ka hàà cgae nea.

Paulo ba gaicara Tesalonika ne dàra kg'oana

¹⁷Tíí qōe ga tuè, xòm x'aè-coan xae kò gatu cgoa q'aa-q'aaèa hãa, i kò tc'áróa xae gatu xg'aeku koe kàà a, tc'ēea xae ka tamase. Xae gaa domka kaisase xgónè tua hãa, a ko wèè qaria xae cgoa x'ää máá, gaicara xae ga bóò tu u sa, ¹⁸síí cgae tu u kg'oana xae kò hãa khama. Tíí Paulor tc'áróa kò kái q'oro tc'ēea hãa, síí cgae tu ur gha sa, igabagam kò satana ba xgàè-kg'am xae e. ¹⁹Kháé sa nxãaska sixae dis nqòò sa, kana qàè-tcao sa, kana x'aian dis cába sa, ēe xae gha X'aigam Jesom kò hàà ne xae gha dqòmse cgoa sa dùú saa? Gatu tama tua? ²⁰Tseeguan kaga xae ga dqòmse cgoa tu u, tu ko qàè-tcaokagu xae e.

3 ¹⁻²Eē xae ko ncēes gúú sa qómá máá xaea hãa sa bóò, ka xae kò nxãaska bóòà tcg'òó, sixae ka qōesem Timoteo ba xae gha tsééa úú sa, ncēe sixae khamaga ma Krestem di qàè tchòàn xgaa-xgaa koe Nqarim dim tséé-kg'ao ba, xae gha sixae cuiaga Atene koe hãa ka. Ncēes gúú sa xae kò bóòà tcg'òó, síím gha gatu di dtcòmān koe qari-qari, a korè tu u ka, ³nxãasega i gha táá cúí-kg'áía tu ga ncēe zi xgàraku zi domka tééa dibi ka. Gatu igaba tu qàèse q'ana hãa, ēe zi xgàraku zim Nqari ba kgoara máá taà hãa sa khama. ⁴Eē xae ko qanega gatu cgoa hãa ka xae kò x'aèan cookg'ai koe ga birí tua hãa, hààko x'aè ka ta gha xgàràè sa, si ncēe sa kúrúsea, ēe tu ma q'ana hãa khamaga ma. ⁵Gaa domkar kò, ēer ko bóò si ncēes gúú sa qómá máá tea hãa ka, **Timoteo ba** gatu koe tsééa úú, nxãasega xae gha gatu di dtcòmān ka q'āa ka, qàè-qaeku-kg'ao ba gha c'ēedaoka qàè-qae tu u, i ga kò sixae di tsééan kg'amaga di i khama.

⁶Igabam ncēeska Timoteo ba kabisea hãa, a qàè-tcaokagu xae e ko kg'uian cgoa hààra máá xaea hãa, gatu di dtcòmān hēé naka ncāmkuān hēéthēé di i. Gatagam kò thēé birí xae e, wèè x'aè ka tu ko qàè-tcaoan cgoa tc'ēe-tc'ēese xae e, a bóòà xae xgónèa hãa sa, ncēe xae ma sixae igabaga ma bóòà tu xgónèa hãa khamaga ma. ⁷Tíí qōe ga tuè, gaa domka xae kò gaxae di qómān hēé naka xgàrakuan hēéthēé wèè q'oo koe gatu di dtcòmān ka qgài-qgai tcáóè. ⁸Ncēè X'aigam koe tu kòò qarika tēe, ne xae gha nxãaska ncēeska sònòà dibi a kg'òèan hòò khama. ⁹Nqari ba xaea gha ntama ma tc'ādase gatu domka cām tshàua máá! Kaisase xae ko Gam cookg'ai koe gatu ka qàè-tcao. ¹⁰Koaba ba hēé naka ntcùú ba hēéthēé xae ko qarika còrè, gatu cgoa xae ga xg'ae a bóò tu u sa, nxãasega xae gha ēe gatu di dtcòmān koe tcàoa hãa sa càua máá tu u ka.

¹¹Ke méé tsara ncēeska gatá dim Nqarim, ncēe gatá ka Xòò ba hēé, nakam gatá dim X'aigam Jeso ba hēéthēé tsara dàò ba kg'ónòà máá xae e gatu koe xae gha síí di ba. ¹²Gataga méém X'aiga ba gatu ka c'ēea ne koe hēé naka wèè khòèan koe ga hēéthēé kúrú naka i gatu di

ncàmkuan càuse naka kái, ncēe xae sixae ma ncàm tua hāa khamaga ma. ¹³Nxāasegam gha Nqarim gatá ka Xōò ba gatu di tcáóan qarian máà, tu gha káàn chìbi, a tu a gha Gam cookg'ai koe tcom-tcomsa ii, ēem gha ko gatá dim X'aigam Jeso ba Gam di ne tcom-tcomsa ne wèè ne cgoa hàà ka.

Nqari ba ko qāè-tcaokagus kg'òè sa (4:1-12)

4 ¹Ncēeska còo dis ka, tí qōe ga tuè, sixae koe tu xgae-xgaasea hāa, nta méé tu ma kg'òè naka tua X'aiga ba qāè-tcaokagu sa, si ncēe sa gaas kúrú tu kos ga si i. Igaba xae ko X'aigam Jesom koe dtcàrà a ko korè tu u, a ko máá: ncēes gúú sa méé tu qarika kúrú, témé. ²X'aigam Jesom di qarian ka xae kò x'àè-kg'ámán máà tu u sa tu q'ana hāa khama.

³Ncēea Nqarim ko ma tc'ēe ga a khama, tcom-tcomsakaguè tu gha sa: nxāasega tu gha cg'áràn koe ncèèsea hāa ka, ⁴nakam wèém khòè ba tcom-tcomsa a tcommèa hāam dàòm ka gam dis khòès cgoa kg'òè, ⁵cg'āè zi tc'ēe-kg'ám zi tcáóa ba ka ncàmmèa hāa zi kúrú ka tamase, cg'āè tc'ēe ne khòè ne Nqari ba c'úua hāa ne ko hēé khama. ⁶Nakam gha nxāasega táá cúúm khòèm ga ba ncēes gúús ka gam ka c'ēe ba chibian kúrú cgae guu, kana kàa me guu. X'aiga ba gha ēeta ii chibian wèé ko kúrú ne xgàra ke, ncēe xae nxāakamaga ma birí tua hāa a ma nxàea tseegukagua hāa khamaga ma. ⁷Hàà ta gha q'ano tamase kg'òè kam Nqari ba tcii ta a tama khama, igaba ta gha hàà tcom-tcomsas kg'òè sa kg'òè ka a. ⁸Gaa domkam gha ēe ko ncēe xgae-xgaan xguì ba, khòèm ko méé sa xguì tama, igabam gha ko Nqarim ko méé sa xguì, **Nqarim** ncēe ko Gam dim Tcom-tcomsam Tc'ēe ba máà tu u ba.

⁹Ncēeska gatu ka ncàmkuan ka: qaase tama ia góá xae ga máá tu u sa; Nqarim ka tu nxāakamaga xgae-xgaea hāa, tu ga ma ncàmku sa khama. ¹⁰A tu a ko tseeguan kaga wèè ne dtcòm-kg'ao ne Maketoniam wèém di ne koe ncēe sa kúrú, igaba xae ko dtcàrà tu u, tí qōe ga tuè, kaisase tu gha gatà hēé sa.

¹¹Gataga xae ko thēé korè tu u, kgàea hāas kg'òè sa tu ga kg'òè sa, nakam wèém khòè ba gam di zi tséé zi gam ka kúrú naka baà tshàua ba cgoa tsééa máase, ncēe xae ma x'àè tua hāa khama. ¹²Naka tua gha nxāasega c'ēe ne khòè ne ka tcommè, naka tua táá c'ēe khòèan dtcāàsea hāa guu.

Xgae-xgaan Krestem di hààn di i (4:13–5:11)

¹³Tí qōe ga tuè, tc'ēe tama xae hāa ēe x'ómà hāa ne ka tu gha c'úua hāase hāa sa, nxāasega tu gha táá thòò-tcaoase kg'ae ka, gane ēe nqòòan úú tama ne

khama ma. ¹⁴Ncèè Jesom xg'ao x'óó a x'ooan koe tēea hãa sa ta kòo dtcòm, ne ta ko thēe dtcòm, Nqarim gha gane ēe Gam koe x'óma hãa ne Jesom cgoa óa sa. ¹⁵Ncēea X'aigam dim kg'uim nxàe xae kom ga me e khama, ncēe ko máá: gatá ncēe kg'òèa a qaùu hãa ta cuiškaga ēe x'óma hãa ne ka tc'àà naka síia hãa tite, ēem gha ko X'aiga ba hààm cárn ka. ¹⁶X'aiga ba gha nqarikg'ai koe guu a kiam dòm cgoa xõa, kiam moengelem dim dòm ba hēe naka Nqarim dim nxãàm di q'auan cgoa hēéthēe e, ne gha ēe Krestem koe x'óóa hãa ne tc'àà a ghùìe khama. ¹⁷Nxãaska ta gha gatá ēe kg'òèa a qaùu hãa ta gane cgoa xg'ae-xg'ae a túú-c'òòs q'oo koe hãase ghùìe, a síi X'aigam cgoa tc'áá q'oo koe xg'ae, a ta a gha gaa koe guus ka chòò tamase X'aigam cgoa hãa. ¹⁸Gaa domka mēe tu ncēe kg'uiàn cgoa qgài-qgai tcáóku.

X'aigam di hààn kg'ónòsea máá

5 ¹Tíi qōe ga tuè, ncēe zi gúú zi gha hàà kúrúse x'aèan hēe naka cárn hēéthēe ka xae ga góáa máá tu u sa qaase tama. ²Gatu igaba tu qāèse q'ana hãa, X'aigam dim cárn ba gha ts'ãà-kg'aom ko ma ntcúú ka hàà khama ma hàà cgae tu u sa khama. ³C'ēe ne khòè ne gha máá: “Wèè zi gúú zia qāèse hãa, ta qāè qgái koe hãa,” témé. I gha kúúga cg'ãèan hàà cgae ne, ncààn úúas khòès ábàn di thòòan ka ko kúúga hàà cgaeès khama ma, ne cuiškaga nxanagu ana hãa tite.

⁴Igabaga tu gatu ntcúús q'oo koe hãa tama, tíi qōe ga tuè, me cuiškaga ēem cárn ba ts'ãà-kg'aom ga ma arekagu tua hãa khama ma arekagu tu u tite. ⁵Wéèa tu ga x'ãàm di tu cóá tu u, a koaba di tu cóá tu u khama. Ta ntcúú kana dcúú-qoms di ta cóá ta tama ta a. ⁶Ke mēe ta táá x'óma hãa guu, c'ēe ne khama, igabaga mēe ta kókòda hãa, naka qgóósean úúu hãa. ⁷Eè ko x'óm ne ko ntcúú ka x'óm, ne ko ēe ko nqàre ne ntcúú ka nqàre khama. ⁸Igaba ta gatá koaba di ta a, ke mēe ta qgóósean úúu hãa naka ta dtcòmàn hēe naka ncàmkuan hēéthēe dxúua ta ko ncēea máás gúús khama ma hãa, naka taa kgoarakuan dis nqòò sa tcúúu ta ko ncēea máás cábás khama ma cábá. ⁹Nqari ba Gam di xgòàn ka ta gha xgàràè ka nxárá tcg'òó ta a tama khama, igabaga ta gha gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe kgoarasean hòò ka a. ¹⁰Ncēe kò x'óóa máá ta a ba, ēem ko hàà x'aè ka ta gha nxãasega Gam cgoa xg'ae a kg'òè ka, kg'òèa ta ga hãa kana ta ga x'óóa hãa igaba. ¹¹Ke mēe tu gaa domkaga ncēe tu ko hēe khamaga ma korèku naka hùiku.

Còò di ghùì-ghui-tcáókua ne (5:12-28)

¹²Tíi qōe ga tuè, dtcàrà tu u xae ko, ēe ko gatu xg'aeku koe tséé ne khòè ne mēe tu tcom sa, gane ēe X'aigam koe tc'ãà-cookg'ai tua hãa a

c 5:10 *kg'òèa ta ga hãa kana ta ga x'óóa hãa igaba* - Gerika sa ko máá: “kókòda ta ga hãa kana ta ga x'óma hãa igaba,” témé.

ko tchàno-tchano tu u ne. ¹³Eë ne ko kúru tsééan domka méé tu kaisa tcoman hēé naka ncàmkuan hēéthēé cgoa qgóó ne. Gatu xg'aeku koe méé tu tòókuan cgoa hãa. ¹⁴Tíí qōe ga tuè, dtcàrà tu u xae ko, a ko máá: Eë ko xg'ám-kg'aiate ne tchàno-tchano, ēe ko sau-cgaese ne korè, ēe kg'amka ne hùì, naka wèé ne khòè ne koe qád tcáo ii. ¹⁵Bòd méé tu naka i táá cúí khòè ga c'ēean kúru cgae ana cg'āèan domka cg'āèan kúru cgae e guu, igaba méé tu wèé x'aè ka, gatu ka c'ēe ne hēé, naka wèé khòèan ga hēéthēé tu ga ma qāèan kúrua máá sa x'āà máá.

¹⁶Wèé x'aè ka méé tu qāè-tcaoa hãa, ¹⁷naka tua wèé x'aè ka còrè. ¹⁸Wèé zi xg'aeku zi koe méé tu Nqari ba qāè-tcaoa máá, ncēea gatu kam ma Nqari ba Jeso Krestem koe ma ncàma hãa ga a ke.

¹⁹Táá méé tu **Tcom-tcomsam** Tc'ēe ba xg'àè-kg'am guu, ²⁰naka tua táá porofitan ncoe guu. ²¹Wèés gúù sa méé tu qāèse bóda tcg'òó, naka ēe qāè ii sa qgóóa qari. ²²Qgóóse méé tu wèés gúùs ēe cg'āè iis koe.

²³Nqarim tòókuan di ba méém Gam tc'áró-tc'aro ka kúru tu u naka tu wèé zi dàò zi koe tcom-tcomsa ii: gatu di tc'ēean hēé, naka tcáoan hēé, naka tc'áróan hēéthēé wèé méé i qāèse qgóóè, naka ia táá cúís chibis ga sa úú guu nakam nxāakg'aiga síí gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba hàà. ²⁴Nqarim ncēe tcii tua hãa ba tcom-tcomsa Me e, khamam gha ēem nqòdkagu tua hãa sa kúru.

²⁵Tíí qōe ga tuè, còrèa tu máá xae e. ²⁶Wèé ne dtcòm-kg'ao ne tu tcom-tcomsas x'obèkus cgoa tsgám. ²⁷Ra ko X'aigam di cg'òèan koe dtcàrà tu u, ncēes tcgāya sa méé tu wèé ne dtcòm-kg'ao ne nxará máá sa.

²⁸Gatá dim X'aigam Jeso Krestem di cgòmkuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa.

2 TESALONIKA NE

Paulom dis tcgāyas cām di sa Tesalonika ne koe

Téé-cookg'ai sa

Khòe ne kerekes Tesalonika koe hānas di nea kò kái zi tēè zi úúa hāa Jesom di kabisean ka. C'ēe nea kò Jeso ba nxāakamaga kabisea hāas ka dtcòmā hāa.

Paulo ba kò ncēm tc'ēe ba qāèse nxāea kg'ónò, a ko máá, Krestem qanega hàà tama cookg'ai koes gha ntcoeku sa tēe, me gha khòèm x'áèan komsana tama ba x'áise. I gha cg'āè cauan hēé naka x'áèan úú taman hēéthēé càùse. Paulo ba kò gam di nxará-kg'aoan x'áè, gane di dtcòmān koe ne gha qarika téé sa, qóman hēé naka xháèan hēéthēé di zi x'aè zi ka. Gatagam ko dtcàrà ne, kg'òè sa ne gha tsééa máá sa, Paulom ma gam di ne tséé-kg'ao ne cgoa hēéa khama.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- cg'āè, x'áèan úú tama sa

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne dqom̄ (1)

- Krestem di hàan ka (2)

- Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne dtcàrà, kg'òèa ne ne gha tsééa máá sa (3)

Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne dqòm (1)

Tsgámkaguku zi

1 ¹Tí Paulo ra hěé, naka Silefano^a ba hěé, naka Timoteo ba hěéthěé

xae ko *ncěes tçgãya sa* Tesalonika dis kerekes, ncěe Nqarim gatá ka Xòd ba hěé naka X'aigam Jeso Krete ba hěéthěé tsara koe hãa sa góá máá

²a ko máá: Nqarim gatá ka Xòd ba hěé naka X'aigam Jeso Krete ba hěéthěé tsara koe guua hãa cgòmkuan hěé naka tóókuan hěéthěé méé i gatu goa hãa, témé.

Qãe-tcaoa-máákuan hěé naka còrèan hěéthěé e

³Tí qõe ga tuè, ncěe i ko ma qaase khama méé xae wèè x'aè ka gatu domka Nqari ba qãe-tcaoa máás gúú si i, gatu di dtcòma ne ko kaisase càuse, i ko gataga gatu ka c'ěem wèém koe tu úúa hãa ncàmkuan thěé kai khama. ⁴Gaa domka xae ko Nqarim di zi kereke zi koe gatu di qarika tééan ka hěé naka dtcòmman ka hěéthěé dqòmse, ncěe tu ko xgàraku zi hěé naka xháé zi ncěe kúrúse cgae tua hãa zi hěéthěé koe x'áía hãa a.

⁵Wèè zi ncěe zia ko Nqarim di xgàrakua ne tchàno o sa x'áí, tu gha gazi domka Nqarim di x'aian kg'anoa hãa, ncěe tu gaan domka xgàrasea hãa a. ⁶Nqari ba tchàno Me e, a ba a gha gane èe xgàra tua hãa ne thěé xgàra. ⁷A ba a gha gatu di xgàrasean koe sàakagu tu u, a sixae thěé sàakagu xae e. Ncěe sam gha kúrú, X'aigam Jesom gha Gam di xu moengele xu qari xu goa nqarikg'ai koe guu a hàà ka. ⁸Karùkom c'eeem cgoam gha hàà, a hàà gane èe Nqari ba ko xguù ne hěé naka gane èe gatá dim X'aigam Jesom di qãe tchòàn komsana tama ne hěéthěé xgàra. ⁹Ne gha chòd tamase tòm-tommè, a gha Nqarim cookg'ai koe hěé naka Gam di qarian di x'ààn hěéthěé koe tçg'òdè, ¹⁰ěem gha ko hàà, a hàà Gam di ne tcom-tcomsa ne ka kaikaguè, a ba a thěé wèè ne dtcòm-kg'ao ne ka dqòmëm cím ka. **Tu gha gatu igaba gane xg'aeku koe hãa**, èe xae ko gatu koe nxàea tseegukagus tchòà sa tu kò komsana khama.

¹¹Ncěes noosega xae ko wèè x'aè ka còrèa máá tu u, gatá dim Nqarim gha kúrú tu u, tu Gam dis tciiku sa kg'anoa hãa tu khòè tu ii ka, a wèès gúús tcáóa tu t'ěea hãa sa hěé naka èe tu ko kúrú tsééan dtcòmman di hěéthěé Gam di qarian ka xg'ara-xg'ara ka. ¹²Gataga xae ko còrè, nxàasega i gha gatá dim X'aigam Jesom di cg'òèan gatu koe x'áákaguè ka, tu gha gatu igaba thěé Gam koe x'áákaguè, gatá dim Nqari ba hěé naka X'aigam Jeso Krete ba hěéthěé tsara di cgòmkuan koe guu a.

a 1:1 *Silefano* - Silefanom di c'ěe cg'òèa nea Silase e.

Krestem di hààn ka (2)

X'áèan komsana tamam khòè ba

2 ¹Ncéeska gatá dim X'aigam Jeso Krestem di hààn ka hěé naka gatá di xg'aeàn hàà ta gha xg'ae cgoa Me di ka hěéthěé e: dtcàrà tu u xae ko, tí qōe ga tuè, ²táá méé tu tc'ěea tu koe thamkase ntcāa-ntcāe kana arekaguè guu, porofitan ka, kana xàà zi ka, kana tcgāya zi ncēe ga c'ěedaoka sixae koe guua hāa zi kaga igaba, ncēe ko máá, X'aigam dim cáím ba nxāakamaga hààraa, témé zi. ³Táá hěé naka i cúí khòè ga c'ěem dàòm kaga qàe-qae tu u guu. Eēm cáím ba cuiskaga hààraa hāa tite ke, si gha nxāakg'aiga síí ntcoeku sa hàà, me gha x'áèan komsana tamam khòè ba x'áise, khòèm kaàkaguè gha ba. ⁴Ncēe ba gha wèés gúús ēe ko Nqarim ka tciise sa kana ko dqòmme sa ncoe, a gaas tc'amkg'ai koe kaikaguse. A ba a gha Nqarim dim tempelem koe tcāà a ntcōó, a gabá Nqari me e sa khòè ne bírí.

⁵Tc'ěe-tc'ěese tama tu gáé hāa, ēer kò gatu cgoa hāa kar kòo ncēe zi gúú zi ka bírí tu u sa? ⁶Tu ncéeska q'ana hāa, dùús xgàèa tòó mea hāa sa, nxāasegam gha hàà gam di x'áèan ka x'áise ka. ⁷X'áèan komsana tama di chómsea hāa qaria ne ko ncéeska tséé khama, me gha gaam ēe kò xgàèa tòó o ba qanega gatà hěé, a gha nxāakg'aiga síí dàòm koe tcg'òòè. ⁸Me gha nxāaska ēe x'áèan komsana tama ba hàà x'áise, ncēm gha X'aigam Jeso ba kg'ám q'ooa ba di sònò-q'ooan cgoa dqòma cg'òo, a Gam di x'áàko hààn cgoa cg'òo ba. ⁹Eē **x'áèan úú tama** ba gha satanam di qarian cgoa hàà, a ba a gha kàan di qarian hěé naka x'ái zi hěé naka are-aresa zi gúú zi hěéthěé kúrú, ¹⁰a gha wèè kàakuan cg'áè tséékagu, ncēe gha gane ēe aagusea hāa ne hòakagu u. **Aaguse ne gha**, tseeguan ncàm ne ko xguì khama, ncēe gha kgoara ne e. ¹¹Gaa domkam gha Nqari ba qarís tséés dàòm koe ko tcg'òó ne sa gane koe tsééa úú, nxāasega ne gha tshúú-ntcōan dtcòm ka, ¹²nxāasega ne gha wèéa ne ēe tseeguan dtcòm tama, igaba ko ēe tchàno tamas ka qàè-tcaokaguè ne xgàràè ka.

Qarika tu téé

¹³Igaba méé xae, tí qōe ga tuè, chòò tamase wèè x'áè ka gatu domka Nqari ba qàè-tcoa máá, gatu ncēe X'aigam ka ncàmmeà tu, tshoa-tshoases koe gam kò Nqari ba guu a nxárá tcg'òó tua khama, kgoaraè tu gha ka. Nqari ba kòo tc'ěe, Tc'ěe ba gha tcom-tcomsakagu tu u, tu tseeguan koe dtcòm sa. ¹⁴Me kò ēe xae **kò xгаа-xгаа tu u** qàè tchōàn cgoa ncēes gúús koe tciia óá tu u, nxāasega tu gha gatá dim X'aigam Jeso Krestem di x'áàn q'òò ka. ¹⁵Ke tu ncéeska, tí qōe ga tuè, qarika téé, naka ēe xae kòo kg'ámá xae cgoa xгаа-xгаа tu u zi cau zi hěé, naka ēe xae kòo góá máá tu u sa hěéthěé qgóóa qari.

¹⁶Nqarim gatá ka Xòò ba ncàm taa hãa, a Gam di cgòmkuan koe guu a chòò tama thòò-xama-máákuan máà taa hãa, a qãès nqòò sa máà taa. Gabá hěe naka gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba hěéthěé tsara mée tsara ¹⁷tcáóa tu ghùì-ghui, naka qari-qari tu u, nxãasega tu gha wèé qãè tsééan hěe naka wèé qãè kg'uiian koe hěéthěé hãa ka.

Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne dtcàrà, kg'òèa ne ne gha tsééa máá sa (3)

Còrèa máá xae e

3 ¹Còò dis ka, tíí qōe ga tuè, còrèa máá xae e, nakam gha nxãasega X'aigam dim kg'ui ba qháése qòò naka tcommè, ěe i kò gatu ka ii khamaga ma. ²Khòèan ncēe cg'àè tc'ēe koe còrèa máá xae e, naka xae gha qãè qgái koe hãa. Wèém khòè ba dtcòmà hãas tama si i ke.

³Igabagam X'aiga ba tcom-tcomsa Me e, a ba a gha qari-qari tu u, a ěe cg'àè tc'ēe iim koe kòre tu u. ⁴Nqarim koe xae tcoman úúa hãa gatu ka, ěe xae kò x'áè tu u zì gúù zì tu ko kúrú, a tu a gha qanega kúrú zì di i. ⁵X'aiga ba méém gatu di tcáóan Nqarim di ncàmkuan koe hěe naka Krestem di qarika tééan koe hěéthěé tcéèa úú.

Kg'òèa tu tu tsééa máá

⁶Tíí qōe ga tuè, gatá dim X'aigam Jeso Krestem dim cg'òèm koe xae ko x'áè tu u, wèém dtcòm-kg'aom ěe kg'òès koe kg'amka ii, a ěe xae kò máà mea hãa xgaa-xgaan komsana tamam koe mée tu tééa dìbi sa. ⁷Gatu igaba tu q'ana hãa, nta mée tu ma serè xae e sa ke. Gatu cgoa xae ko hãa ka xae kò kg'amka tama. ⁸Gataga xae c'ēem khòèm di tc'òoan ga suruta me tamase tc'òó ta ga hãa, igaba xae kò ntcùù ba hěe naka koaba ba hěéthěé qarika tséé, a ko khùbu, táá xae gha díim ga ba qóm ba qgóókagu ka. ⁹Ncēes gúù sa xae kúrú hãa, ěeta ii hùian xae gha qaa di qarian xae úú tama domka tamase, igaba xae kò máàse tu u kg'oana, nxãasegas gha x'ái sa ii ka, serè tu gha sa. ¹⁰Eè xae ko gatu cgoa hãa ka xae kò ncēe x'áèan máà tua hãa, a máá: “Ncèè c'ēem khòèm kò tséé tc'ēe tama nem tc'òó tite,” témé khama.

¹¹**Ncēes gúù sa xae ko góá**, gatu ka c'ēe ne kg'òès koe kg'amka ne e, a tsééan kúrú tama, a c'ēe khòèan di tsééan koe tcana tēe, sa xae kóma hãa domka. ¹²X'aigam Jeso Krestem **di cg'òèan** koe xae ko ncēe ne khòè ne x'áèan máà, a ko bìrí ne a ko máá, nqoo-nqoosase mée ne tsééan kúrú, naka nea kg'òèkaguse, témé.

¹³Igaba gatu, tíí qōe ga tuè, táá mée tu qãèan kúrú ka xhōe guu. ¹⁴Ncèè c'ēem khòèm kò ncēes tcgāyas koe xae ko nxàe sa dtcòm tama ne mée tu ěem khòè ba qãèse bóò naka tcg'oaragu, nakam gha nxãasega saucgae.

¹⁵Táá hòrea tu hãam khòem khama ma qgóó me guu, igabaga méé tu gatu ka qõesem khama ma tchàno-tchano me.

Cò di zi tsgámkaguku zi

¹⁶X'aigam tòókuan di ba méém wèé x'aè ka Gam ka tòókuan máà tu u, wèé dàò-kg'áman cgoa. X'aiga ba méém gatu cgoa hãa.

¹⁷Tíí Paulo ra ko ncëe tsgámkagukuan tshàua te cgoa góá máá tu u. Ncëe sa wèés tçgāyas *tiris* koe x'ái si i, ra ko ma góá ga a.

¹⁸Gatá dim X'aigam Jeso Krestem di cgómkuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa.

1 TIMOTEO

Paulom dis tcgāyas tc'āà di sa

Timoteom koe

Téé-cookg'ai sa

Timoteo ba kò qari-kg'ao-coa me e, dtcòm-kg'aom Asia dim nqōóm koe guua ba, a kò Juta dis khòès ka hēé naka Gerika dim khòèm ka hēéthēé ábàèa hāa (Tsee 16:1-3). Paulom cgoam kò xg'ae a tsééan kúrú, a ba a kò Paulo ba qāè tchōàn xгаа-xгаа koe hùì.

Paulom dis tc'āà dis tcgāyas Timoteom di sa ko nqoana zi gúù zi ka kg'ui:

1. Kg'aikas ko tcgāya sa tshúù-ntcōan di xгаа-xgaan ka kg'ui. Ncēe xгаа-xгаа nea kò c'ēe xòè za Juta ne di i, a c'ēe xòè za Juta tama ne di i, a i a ko máá, ncēem nqōóm di zi gúù zi tshúù zi i, témé. Ncēè khòèan kò gaxu di tc'ēe-kg'áma chómsea qgóóa qari ne cúí i gha kgoarakuan hòò o, naka qgóose-kg'áman ncēe c'ēe zi tc'ōo zi tsi tc'óó tama hēé, a sèè taman hēéthēé ko kúrú ne.
2. Tcgāya sa ko kerekes di tsééan ka hēé, naka còrèan ka hēé, naka tséé-kg'ám zi kerekes di xu tc'āà-cookg'ai xu gha kúrú zi hēé naka hùì-kg'ao xu hēéthēé gha kúrú di x'áèan tcg'óó.
3. Còò dis kam ko Timoteo ba bìrfa kg'ónòè, Jeso Krestem dim qāàm qāè bam gha kúrú sa, naka ēem gha ko kúrú zi tséé-kg'ám zi ka hēé naka tāáka zi xg'ae zi dtcòm-kg'ao ne di zi koem gha kúrú zi ka hēéthēé e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- xгаа-xгаа sa
- dtcòm sa
- Nqari-tcáóa ne
- kerekes di xu tséé-kg'ao xu

Tcgāyas q'oo koe hāna zi:

- Tséé-kg'ám zi kerekes di zi hēé naka gas di tséé-kg'aoan hēéthēé e (1–3)
- X'áè-kg'áman Timoteom ko máàè e (4–6)

Tséé-kg'ám zi kerekes di zi hēé naka gas di tséé-kg'aoan hēéthēé e (1–3)

Tsgámkaguku zi

1 ¹Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'áè úú-kg'ao^a ra, Nqarim gatá dim Kgoara-kg'ao ba hēé naka Jeso Kreste ba hēéthēé tsara ma x'áèa khama, ncēe ta Gam koe nqòda hāa ba.

²Timoteo, dtcòman koe tiri tsi cóá tsi tseegu di tsi ra ko *ncēes tcgāya sa* góá máá a ko máá:

Nqarim Abo ba hēé naka Jeso Krestem gatá dim X'aiga ba hēéthēé tsara koe guua hāa cgòmkuan hēé, naka thòd-xama-máákuan hēé naka tòókuan hēéthēé méé i tsáá cgoa hāa, témé.

Tshúù-ntcōan xгаа-xгаа dis dqàèku sa

³Maketonia koer ko qòd kar kò birí tsi, Efeso koe méé tsi hāa sa, naka tsia c'ēe ne khòè ne xgáè-kg'am, táá méé ne táá zi gúù zi tshúù-ntcōan di zi xгаа-xгаа sa. ⁴Tshúù-ntcōan di huwan koe hēé naka chòd tama qhàòkuan khòè ne di ka kg'uian koe hēéthēé méé ne tcg'òose, Nqarim di tsééan dtcòman di koe i káà hùì i ke, a ko mèékuan cúíga ghùì. ⁵Ncēe x'áè-kg'áman koer ko nxàes gúù sa ncàmku si i: q'anos tcáo sa hēé, tchànos tc'ēe-kg'ám sa hēé, naka q'anos dtcòm sa hēéthēé koe guua sa. ⁶C'ēe ne khòè ne ncēe zi gúù zi tcg'oaragua, a káà hùì zi kg'ui zi koe tòósea. ⁷X'áè xгаа-xгаа-kg'aoa ne ne gha kúrú sa ne ko tc'ēe, igabaga ne ēe ne ko kg'ui sa c'úúa hāa. Kgoarasea hāase ne ko gúù zi ka kg'ui igabaga ne dùú sa zi ko méé sa c'úúa hāa.

⁸Q'ana ta hāa x'áèa ne qāè e sa, khòèan kò ko qāèse tséékagu u ne. ⁹Ncēe sa ta thēé q'ana hāa khama: x'áèa nea qāè khòèan kúrúa mááèe tama, a x'áèan ko khóá khòèan hēé, uè khòèan hēéthēé kúrúa mááèe, Nqari-tcáo taman hēé naka cg'áè cauan hēéthēé, tcom-tcomsa taman hēé naka Nqarim ka ko cg'áè gúúan kg'ui ne hēéthēé, kg'áò xòdan hēé naka dxàè xòdan hēé ko cg'òoan hēéthēé, cg'òo-kg'aoan hēé, ¹⁰cg'árà-kg'aoan hēé, gaan khama ma kg'áò khòèan cgoa ko séèkuan hēé, ts'áà-kg'ao xu khòèan di xu hēé, tshúù-ntcōa-kg'aoan hēé, naka khòèan c'ēe gúúan qāè xгаа-xgaan cgoa qòda mááku tama ko kúrú hēéthēé i kúrúa mááèa.

a 1:1 *x'áè úú-kg'ao* - Gerika sa ko “apostolo” témé.

¹¹ *Ncēe qāè xгаа-xгаа ne* ko ts'ee-ts'eekg'aièam Nqarim di qāè tchōàn x'áako koe hòdse, *qāè tchōàn* ncēm máà tea hāa koe.

X'aigam Nqarim di cgómkua ne Paulom koe

¹² Jeso Krestem gatá dim X'aiga ba, ncēe kò qarian máà te bar ko qāè-tcaoa máá, tcom-tcomsa ra a sam kò bóò, a kò nxárá tcg'óò te Gam di tsééa ner gha kúrú ka khama. ¹³ Eētar xg'ao ko ma Nqarim ka cg'āèse kg'ui, a xgáèku-kg'ao ra a, a tshúù-kg'ao ra a, igabagar xg'ao thòò-xama mááè, ncēe zi gúù zir ko c'úùase kúrúa, a dtcòmān úú tama khama. ¹⁴ I kò cgómkuan gatá dim X'aigam di tíí koe ntcāna tcāà, a dtcòmān hēé naka ncāmkuān hēéthēé máà te Jeso Krestem koe.

¹⁵ Kg'uiān ncēea tseegu u, a kg'anoa wèè za ga i ga dtcòmme sa, ncēe ko máá: Jeso Kreste ba nqóómkg'ai koe hààraa, chìbi-kg'ao nem gha hàà kgoara ka, ta ko méé e, ncēe ra tíí gane ka kaisase chìbiga ra a ne.

¹⁶ Tíí koem gha Jeso Kreste ba Gam di qáò tcáoān wèè ga x'ái domkar kò thòò-xama-máákuan hòò, tíí ncēe kò kaisase chìbiga ii ra, nxāasegar gha ēe gha Gam koe dtcòm a chòò tamas kg'òè sa hòò ne koe x'ái sa ii ka.

¹⁷ X'aigam, ncēe tshoa-tshoase-q'oo, a chòò-q'oo úú tama, a x'óó tama, a bóòèa hāa tite ba, ncēe cúí iim Nqari ba méém chòò tamase tcomkuān hēé naka x'áàn hēéthēé máàè. Amen.

¹⁸ Timoteo, tiri cóáè, ncēe x'áè-kg'áma ner ko máà tsi, porofiti xu kò tsáá ka porofita kg'uiān cgoa ko qòòa mááku u, nxāasega tsi gha gaa kg'uiān cgoa qāès ncōo sa x'āà ka. ¹⁹ Qgóóa qari dtcòm sa hēé naka tchānos tcáo sa hēéthēé e. C'ēe ne khòè ne aagu sia, a gatà hēéan ka dtcòm̄s gane di sa chúú-chuua hāa ke. ²⁰ Gane xg'aeku koe tsara ko Humenaioa tsara Alekesantereā tsara hāa, ncēer satanam tshàu q'oo koe tcana hāa tsara, nxāasega tsara gha xгаа-xгааè a Nqari ba táá cg'āèse kg'ui cgoa ka.

Nqari ba dqòmān di x'áè-kg'áma ne

2 ¹ Wèé zi gúù zi cookg'ai koer ko gaa domka dtcàrà tsi, wèè khóèan ga tu gha còrèa máá sa, a còrèa mááku, a c'ēēan téé-q'oo koe còrè, a tu a Nqari ba qāè-tcaoa máá di còrèan còrè sa. ² X'aigam ga hēé naka wèēan ēe tc'amaka hàna zi téé-q'oo zi dian ga hēéthēé méé i còrèa mááè, naka ta gha nxāasega kgàea hāas kg'òès tòókuan di sa kg'òè, Nqari-tcáoase naka qāè qgóósean úúase, wèé zi qgái zi kg'òèa ta di zi koe.

³ Ncēe sa ta kò ko kúrú ne i gha qāè e Nqarim gatá dim Kgoara-kg'aom cookg'ai koe, a i a gha qāè-tcaokagu Me, ⁴ Nqarim ncēe wèém khòèm gha kgoaraè, a tseeguan q'āa sa ko tc'ēe ba. ⁵ Cúím Nqari ba hàna khama, Me gataga cúím Khòè ba hàna, khóèan hēé naka Nqari ba hēéthēé ko xg'ae-xg'ae ba, Khòèm Jeso Kreste ba, ⁶ ncēe kò kg'òèa ba máàna hāa ba, wèé ne khòè ne di kg'òèa nem gha x'ámá kabi ka, a kò gatà hēéan ka qāèm

x'aèm ka Nqarim ka nxárá tcg'òòèas x'ái sa ii ba. ⁷Ra ncēes gúùs domka tséé sa máàèa, Nqarim di kg'uiua ner gha nxàe, a x'àè úú-kg'ao ba ii ka (tshúù-ntcōa tamar hāa a ko tseeguan nxàe), a gha tǎá zi qhàò zi dim xgaa-xgaa-kg'ao ba ii ka, dtcòmàn hēé naka tseeguan hēéthēé koe.

⁸Khòè xu mée xu wèè qgáian koe, tcom-tcomsa tshàuan ghùia hāase còrè sar ko tc'ēe, xgòà naka ntcoeku tamase. ⁹Naka zi thēé khòè zi t'òè-t'òese qāèse hāan ka, sauha hāase naka tcomkuan kg'anoa hāam dàòm ka hēéthēé e, naka tǎá kaisase t'òè-t'òè c'òò guu, kana gautan hēé kana t'òè nxōán hēé kana kái marian ko qaa qgáian hāa guu. ¹⁰Igabaga qāè tséé-kg'áman cgoa mée zi t'òè-t'òese, Nqari-tcáóa zi hāa sa x'áísea hāa zi khòè zi khama ma. ¹¹Khòè sa méés nqooa hāase xgaa-xgaase, wèè tcáóa sa cgoa máàsea hāase. ¹²Ra khòè sa kgoara máá tama xgaa-xgaas gha sa, kanas gha khòèm tc'amkg'ai koe qarían úú sa, igabaga méés nqooa hāa. ¹³Adam ba tc'āà a kúrúèam ga me e, si Efa sa kháóka kúrúèa khama. ¹⁴Me kò Adam tama me e ncēe kò qàe-qaeè ba, igaba dxàes khòè si i ncēe kò qàe-qaeèa, a cg'āèan koe tcana sa. ¹⁵Igabagas gha khòè sa cóán àbà ka kgoaraè, ncēè dtcòmàn hēé, ncàmkuan hēé, q'ano-q'anosean hēé naka qāè qgóósean hēéthēé cgoas kò ko còoka qòò ne.

Kerekes di xu tc'āà-cookg'ai xu hēé naka hùì-kg'ao xu hēéthēé e

3 ¹Kg'uim ncēe ba tseegu me e ncēe ko máá: Khòèm kò kerekes dim tc'āà-cookg'ai ba téé kg'oana nem ko qāès tséé sa tc'ēe, ta ko mée ba. ²Kerekes dim tc'āà-cookg'ai ba méém khòèm c'ēe gúù domka ga chìbi-chìbiè tite ba ii, naka ba cúfs khòès dim khòè ba ii, qgóóse ko ba, tc'ēe-kg'áma ba tchàno ii ba, qāè kg'òò ba, khòè ne ko x'áéa ba koe qāèse hààkagu ba, a khòèan xgaa-xgaa di tcáóan úúa ba, ³kg'áà-kg'ao tama ba, a xgáèku di tama ba, igaba méém tc'aaua hāam khòè ba ii, ncōo di tama ba, mari ncàm tama ba, ⁴gam dim x'áé ba qāèse tc'āà-cookg'iaia hāa ba, a ko gam di cóán kúrú i komsana me ba, a wèè qgáì koe ga qāè qgóósean úúa ba. ⁵(X'áém gam di bam gha ma tc'āà-cookg'ai sam kò c'úua hāa ne ba gha mtama ma Nqarim dis kereke sa ma q'òé?) ⁶Tǎá méém **dtcòmàn koe** kaba ii, naka ba gha nxāasega tǎá bód-bódse, naka dxāwam di xgàrakuan koe cg'áéa tcāa guu. ⁷Khòè ne kerekes ka tchāa koe hàna ne ka tcommèa hāam khòè ba méém ii, naka ba gha nxāasega tǎá sau-cgaekaguè, naka ba tǎá dxāwam dim dàòm koe cg'áéa tcāa guu.

⁸Kerekes di xu hùì-kg'ao xu mée xu gataga tcom-tcomsa xu khòè xu ii, cam kg'ám-tsharà tama xu, kái gōéan kg'áà koe tòóse tama xu, a mari ka cg'áré tcáó tama xu. ⁹Chómsea zi gúù zi dtcòmàn di zi ncēe tseegu ii zi mée xu qarika q'ano-tcáóan cgoa qgóóa hāa. ¹⁰Gataga mée xu kg'aika kúrúa bódè thēé, a ncēè káà chìbi xu u sa i kò bódèa hāa ne mée xu nxāwa kerekes di xu hùì-kg'ao xu kúrúè. ¹¹Khòè zi mée zi gataga tcom-tcomsa zi i, naka tǎá cg'āè zi gúù zi c'ēe ne ka nxàe, igaba mée zi

qgóósean úúa, naka wèé gúúan koe tcommèa hãa. ¹²Kerekes dim hùì-kg'ao ba méém cúís khòès dim khòè ba ii, naka cóáa ba hëé naka x'áéa ba hëéthëé qãèse tc'ää-cookg'aia. ¹³Kerekes di xu hùì-kg'ao xu kò ko gaxu di tsééan qãèse kúrú ne xu ko qãès téé-q'oo sa hòòà mááse, a kgoarasease gaxu di dtcòmman ka kg'ui Jeso Krestem koe.

¹⁴Tcoma ner úúa, hààr gha qháése xg'ae cgoa tsi di i, igabar ko ncëe zi gúú zi góá máá tsi, ¹⁵ncëè ãor kò ko ne tsi gha q'ãa ka, khòèan méé i ntama ma Nqarim di ne khòè ne xg'aeku koe qgóóse sa, ncëe kg'òèa hãam Nqarim dim kereke ba, tseegus di qhùri-c'óá ii, a tshoa-tshoase-q'oo sa ii ba. ¹⁶Ntcoe gham khòè ba káà me e, chómsea zi gúú zi gatá dis dtcòmms di zia kaia hãa sa:

Nqari ba kò khòèan dis iis koe x'áíse,
a **Tcom-tcomsam** Tc'ëem ka tchànóm ii sa x'áíè,
a moengelean ka bóòè,
a qhàò zi di ne koe xgaa-xgaaè,
a nqóómkg'ai koe dtcòmòmè,
a x'ààn koe qàòkaguè.

X'áè-kg'áman Timoteom ko máàè e (4–6)

Tshúù-ntcõa di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu

4 ¹Tcom-tcomsam Tc'ëe ba ko qãèse birí ta a, còò di x'aè ka ne gha c'ëe ne khòè ne dtcòmman aagu, a ne a gha hoàkaguko tc'ëean koe hëé, naka dxāwa tc'ëean di xgaa-xgaan koe hëéthëé máàse sa. ²Ncëe xgaa-xgaaku ne cg'làè cau xu tshúù-ntcõa-kg'ao xu koe guua, ncëe gaxu di tcáóan kùrusam qanom cgoa dàoèa khama ii xu. ³Khòèan xu ko séèkuan cara, a xu a ko x'áèan tcg'òó, táá ne gha c'ëe tc'òo-qhàò ga tc'òó di i, tc'òoan ncëe Nqarim kúrúa hãa a, èe dtcòmmaa a tseeguan q'ana hãa ne gha qãè-tcaoan cgoa tc'òó ka a. ⁴Nqarim kúrúas gúús wèé sa qãè si i, khama i cúí gúú ga xguìè tite, ke méé ta qãè-tcaoan cgoa tc'òó o. ⁵Nqarim dim kg'ui ba hëé naka còrèan hëéthëé cgoa i ko qãè-qãèe ke.

Qãèm tséé-kg'aom Jeso Krestem di ba

⁶Ncëè ncëe zi gúú zi ka tsi kò tsáá ka c'ëe ne q'ãa-q'ãa ne tsi gha Jeso Krestem di tsi tséé-kg'ao tsi qãè tsi i. Gataga méé tsi dtcòmman hëé naka cgáé xgaa-xgaan èe tsi xùria hãa hëéthëé di kg'uian cgoa xáròse. ⁷Dxāwam di huwan káà hùì koe méé tsi tcg'òóse, naka tsia Nqari-tcáóan koe qari-qarise. ⁸Tc'áróa tsi kòèan di zi gúú zi cgoa qari-qari sa cg'árése cgáé si i, igaba Nqari-tcáóa hãase kg'òè sa wèé zi gúú zi koe cgáé si i, ncëes kg'òès koe hëé naka ncëe gha ko hààs kg'òès koe ga hëéthëés nqòòan úúa hãa khama. ⁹Ncëe kg'ui ne tseegu u, a wèé za ga i ga dtcòmòmè sa kg'anoa hãa. ¹⁰Kg'òèa hãam

Nqarim koe ta nqòda ta tòoa, wèe ne khòe ne dim Kgoara-kg'ao ba, gatà hées ka gane èe dtcòma hãa ne di ba. Gaa domka xae ko kaisase tsée a ko xhõe.

¹¹Ncèe zi gùu zi mée tsi khòe ne birí naka gazi ka xгаа-xгаа ne. ¹²Táá hée naka i khòean cg'áré tsi i domka ncoé tsi guu, igaba mée tsi dtcòm-kg'ao ne koe x'ái sa ii, kg'ui-kg'ámá tsi ka hée, qgóose-kg'ámá tsi ka hée, ncàmkuán x'áía tsi ka hée, dtcòma tsi ka hée, naka q'ano-tcáóse kg'òèa tsi ka hée hée e. ¹³Gataga mée tsi **Nqarim di zi Tcgāya zi** nxáran koe hée, khòe ne ghùu tc'èean koe hée, naka khòe ne xгаа-xgaan koe hée hée tòose, nakar nxāakg'aiga sí hàà. ¹⁴Tsáá koe hãas abas, ncèe porofiti xu kò porofitas kg'uis koe tsi guu a máàèa sa, èe xu kò kerekes di xu kaia xu tshàua xu tòò cgae tsi x'aè ka, sa táá hée nakas aaguse cgae tsi guu.

¹⁵Tsée zi ncèe zi koe mée tsi máàse, naka qarika tsée zi, naka gazi koe hãa, naka i nxāasega còoka tséa qòd-q'ooa tsi wèe khòean ka bódè. ¹⁶Tsáá hée naka èe tsi ko xгаа-xгаа sa hée hée mée tsi kòre. Qàd tcáóan cgoa mée tsi kúrú si. Gatà tsi kò hée ne tsi gha tsáá hée naka èe ko komsana tsi ne hée hée kgoara ke.

Dxàe-ntcōa zi hée naka kaia xu hée naka qāan hée hée e

5 ¹Kaiam khòe ba mée tsi táá dqàè guu, igaba mée tsi tsarim xòdm khama ma kg'ui cgoa me, qāè qgóosean cgoa, naka qárl-kg'ao xu tsáá qōea xu khama ma qgóó. ²Kaia zi khòe zi mée tsi tsari zi xòd zi khama ma qgóó, naka dxàe-coa zi tsáá qōea zi khama ma qgóó, q'ano-tcáóan cgoa wèe za ga.

³Dxàe-ntcōa zi, ncèe tseeguan kaga ko hùian qaa zi mée tsi tcomkuán cgoa qgóó. ⁴Igaba ncèe dxàe-ntcōas kò cóán kana tsgōo-coan úúa hãa ne mée i dtcòm s koe ko qaase sa kg'aia xгаа-xgaase, naka gaan di khòean q'òé, naka xòd ga ne hée naka tsgōose ga ne hée hée kúrúa máá, ncèe sa ko Nqari ba qāè-tcaokagu ke. ⁵Dxàe-ntcōas ncèe tseeguan kaga ko hùian qaa a qhàd ga úú tama sa, nxāa sa nqòda sa Nqarim koe tòoa hãa, a sa a ko ntcùú ba hée naka koaba ba hée hée còrè, a ko Nqari ba dtcàrà hùì sim gha ka. ⁶Igabaga dxàe-ntcōas ncèe nqōóm di karean cgoa ko qgóé sa x'óóa hãa, kg'òèas hãa igaba. ⁷Ncèe zi x'áè-kg'ámá zi mée tsi máà ne, naka ne nxāasega c'èe gùu domkaga táá chibi-chibiè guu. ⁸A ncèe c'èem khòem kò gam di qhàdan kúrúa máá tama, kana gam x'áé di ne kúrúa máá tama, nem dtcòmān ntcoea hãa, i qgóose-kg'ámá ba èe dtcòm tamam dian ka cg'āè e.

⁹Dxàe-ntcōas kò 60 kurian nqáea hãa a sa a xg'ao cúim khòem ka sèèa ne cúis gha dxàe-ntcōa zi dis xg'aes koe tcāè. ¹⁰Gataga méés gas di zi tsée zi qāè zi ka q'āaèa, ncèe cóán kaikagu di khama ii zi, khòean qāèse qgóóan ka hée naka c'èe ne dtcòm-kg'ao ne qámsea máán ka hée^b naka qóman koe hàna ne hùian ka hée naka qāè zi tsée zi wèe zi koe tcāan ka hée hée e.

b 5:10 dtcòm-kg'ao ne qámsea máá - es ko Gerika sa máá: “tcom-tcomsa ne di nqàrèan xg'aà,” témés gùu sa.

¹¹Cg'aré zi dxàe-ntcōa zi mée tsi gaas xg'aes koe táá tcāa guu, hēe zi gha a Krestem tc'ēe tama sa kúrú, a zi a gha tcáóa zi tc'ēea sa xùri, a kg'ádò-khoean sèe ke. ¹²A zi a gha gatà hēean ka tc'āà dis nqòòkagukus gazi di sa aagua, a gha ncēm dàm ka xgàrasean óaga cgaese. ¹³Gataga zi ko kàà hùì zi gúú zi koe tcāase, a ko x'áé xu koe qòòdate, kàà hùì zi gúú zi cúí zi koe tamase, igabaga zi ko khòèan c'amate, a ko khòèan di tséean cuiaka koe ga tcāa, a ko kg'ui tama zi ga hāa gúúan ga kg'ui. ¹⁴Gaa domkar ko tc'ēe, cg'aré zi dxàe-ntcōa zi gha sèèe, a cóán úú sa, a x'áéa zi kòre sa, naka zia gha nxāasega táá cg'òo-kg'aoan tshúú gúúan kg'ui di x'aèan máà guu. ¹⁵C'ēe zia nxāakamaga nxana hāa a ko satana ba xùri. ¹⁶C'ēes khòès dtcòm-kg'aos ko x'áéa sa koe dxàe-ntcōa zi úúa ne méés hùì zi, nakas gha nxāasega kereke sa táá tséean ka qómá máàe guu, naka sa dxàe-ntcōa zi tseeguan ka ko hùian qaa zi hùì.

¹⁷Kaia xu ncēe ko kereke zi qāese qòòkagu xu mée xu kaisa tcoman máàe, kaisase qarika ēe ko Nqarim òm kg'uim koe tséé a ko xгаа-xгаа me xu. ¹⁸**Nqarim dis** Tcgāya sa ko máá: “Ghòem kò ko maberean náà gáí a ko dxòò ne mée tsi táá qhòem kg'ám me guu,” témé ke. A sa a ko gaicara máá: “Tséé-kg'ao ba gam di surutan ka kg'anoèa hāa,” témé. ¹⁹Kerekes òm kaim kò ko **cúim khòem ka** chibi-chibiè ne mée tsi táá tseegu iise sèe e guu. Càm kana nqoana khòèan kò ko nxāea tseegukagu u ne cúí mée tsi tseegu iise sèe e. ²⁰Eè ko chibian kúrú xu mée tsi wèè khòèan tcgáí q'oo koe dqàè, naka ne gha nxāasega c'ēe ne gaa koe **x'áí sa bóò naka** bèe.

²¹Nqarim koe hēe naka Jeso Krestem koe hēe, naka nxará tcg'òòèa xu moengele xu hēéthēe cookg'ai koer ko kgoara-tcáoase x'áè tsi, ncēe x'áèan tsi gha qgóóa qari ka. Ncēe zi gúú zi tsi kòò kúrú ne mée tsi khòèan táá táákase qgóó guu, naka gataga táá c'ēe khòèan ncàm naka c'ēean hòre guu.

²²C'ēm khòem tc'amkg'ai koe tsi kò tshàua tsi tòò **a tsi a Nqarim di tséean máà me** kg'oana ne mée tsi táá qháé ii guu. Naka tsia gataga c'ēe ne khòè ne di chibian koe táá tcāa guu. Tsáá ka qgóóse naka q'ano ii.

²³Tsari ncāan di thòòan hēe naka káise tsāan hēéthēe domka mée tsi táá tshàn cúí ga kg'áà guu, igaba mée tsi cg'aré gòe-coan ga tséekagu.

²⁴C'ēe ne khòè ne di chibia ne ko bóòse, a ko xgàrakis cookg'ia ne koe hānas koe úú ne, igaba i ko c'ēe ne khòè ne dian còò ne. ²⁵Gatà iim dàm ka zi ko qāe zi tséé zi bóòse, a ncēè qāese zi kò bóòse tama ne zi chómsea hāa tite.

6 ¹Wèem khòem ēe qāam ii dis joko sa ko tcèè ba méém gam ka q'òòse ba wèè tcoma nem úúa sa x'áí, naka i gha nxāasega Nqarim di cg'òèan hēe naka Gam di xгаа-xgaan hēéthēe táá cg'uri-cg'uriè guu. ²C'ēe ne qāa nea dtcòmān úúa hāa q'òòsean úúa; nxāa ne mée ne táá cúis dtcòmā di ne e domka cg'aré tcoman máà ne guu. Igabaga mée ne

tc'ëe-tc'ëese naka bìrìse naka máá: “Q'òðse ga nea dtcòm-kq'ao ne e, a ncàm-ncamsa ne e thëé, a ko wèè qarìa ne cgoa kúrú, qāà ne ne gha hù ka,” témé. Ncëes gúús domka méé ne kaisase tsééa máá ne.

Tshúù-ntcōan di xгаа-xгааkuan hēé naka tseegu di qguàan hēéthēé e

Ncēe zi gúú zi ka méé tsi khòè ne ntcàm naka xгаа-xгаа. ³C'ëe ne khòè ne ko tǎá zi gúú zi tshúù-ntcōan di zi xгаа-xгаа, a ne a kg'òèkaguko kg'uian gatá dim X'aigam Jeso Krestem di koe dtcòm tama, a gataga xгаа-xгааsean khòèan ga ma Nqari-tcáóase kg'òè di koe dtcòm tama. ⁴Ncēeta ne kò ko hēé ne ne ko bóð-boose, a cúí gúú ga kóma q'āa tama, a ntcoeku a mēeku sa ncàma. Ncēe mēékuan di zi kg'ui zi ko tauan di kg'uian hēé, ncōoan hēé naka còèkuan hēé naka cg'āè zi tc'ëe zi hēéthēé ghù. ⁵Gataga zi ko ncēe zi kg'ui zi mēékuan di zi cg'āè tc'ëe khòèan, ncēe tseeguan ka aaguse cgaeèa koe xòm x'āè di zi xg'ore zi ghù. Ncēe ne khòè ne ko tc'ëea máá, khòèan di Nqari-tcáóa nea qguàan dim dàò me e, ta tc'ëea.

⁶Khòèm kò Nqari-tcáóa hāa nes ko nxāa sa qguùkagu me. Ncēe sa gha kúrú me me qāè-tcao ēem úúa hāas gúús domka khama. ⁷Cúí gúú ga ta nqòómkg'ai koe óa ta ga hāa, a ta a gataga cúí gúú ga nqòómkg'ai koe séèa tcg'òóa hāa tite. ⁸Igabaga ta kò tc'òoan hēé naka qgáian hēéthēé úúa ne ta gha gaan ka qāè-tcao. ⁹Khòè ne ēe qguù kg'oana ne ko dxāwam di qāè-qaekuan koe tcāàse a ne a ko ntcóms tshúù-xam a káà hù zi tc'ëe zi dis koe cg'áéa tcāà. Ncēe zi tc'ëe zi ko khòèan di kg'òèan tshúù-tshuu a zi a ko cg'òo o. ¹⁰Marian di ncàma nea wèè zi cg'āè zi dim tōbe me e khama. C'ëe ne khòè ne ncēe ko marian kaisase qaa ne dtcòmān koe hoàkaguèa a kái thòð-tcaoan óaga cgaeesea.

Qāès ncōos dtcòmān di sa x'āà

¹¹Igaba tsáá, Nqarim di tsi khòè tseè, wèè gúúan ncēe koe qgóéa tcg'oa, naka tchànoan hēé, Nqari-tcáóase kg'òèan hēé naka dtcòmān hēé naka ncàmkuān hēé naka qáò tcáóse hāan hēé naka qāè tcáóase kg'òèan hēéthēé x'āà máá. ¹²Qāès ncōos dtcòmān di sa x'āà. Chòð tamas kg'òè sa qgóóa qari. Gaas kg'òès domkaga a kò ii, ncēe tsi kò tciia óáèa hāa ka, a tsi a ko gaa domka dtcòmā tsi kái ne khòè ne cookg'ai koe nxāea hāa, ncēe ga nxāea tseegukagu u ne. ¹³Nqarim ncēe wèè zi gúú zi ko kg'òèan máām cookg'ai koer ko ncēe x'áèan máà tsi, naka Jeso Krestem cookg'ai koe hēéthēé e, ncēe kò Pontiose Pilatom cookg'ai koe Gam dis dtcòm sa nxāea tseegukagua ba, ¹⁴a ra a ko máá: ncēm x'áè-kq'ám ba méé tsi káà chibi iise, naka chibi-chibiè tìtese qgóóa qari, nakam nxāakg'aiga gatá dim X'aigam Jeso Krete ba sí x'áise. ¹⁵Nqari ba gha kúrú Me Me Gam tòóa hāam x'āèm ka sí x'áise,

Nqarim ncēe tcom-tcomsa a cúísega tc'āà-cookg'ia ba,

Gaam wèé xu x'aiga xu dim X'aiga ba,
a wèé xu nqàrì xu dim Nqari ba.

¹⁶ Gaam cúí Me e ncēe x'óó tite ba,
Gaam ncēe cúú cgaeè titem x'áàm koe x'ãèa ba,
Gaam ncēe cúí khòè ga bód ta ga hãa ba kana bód tite ba.
Gam koe méé i tcoman hēé
naka qarian hēéthēé chòd tamase hãa. Amen.

¹⁷ Ncēem nqóóm koe hàna ne khòè ne qguùà ne méé tsi x'áè-kg'áńan máà naka ne táá kái-kaise guu kana gane di nqòdan tcommè tamas qguùs koe tòó guu, igabaga méé ne gane di nqòdan Nqarim koe tòó, wèé zi gúú zi qàè-tcaokagu ta a ko zi ko tc'ãdase máà ta a ba. ¹⁸ Gaa ne khòè ne qguùà ne méé ne qàè zi gúú zi kúru, naka qàè tsééan kúru ka qguù, naka khaàsa ii, naka ko gúúan q'aa-q'aaku ka tc'ēe. ¹⁹ Ncēem dàòm ka ne gha ko qguùan kúrua mááse, si gha gane dis tshoa-tshoase-q'oo sa hààkom x'aèm ka qari ii, nxãasega ne gha tseegu dis kg'òè sa qgóóa qari ka.

²⁰ Timoteoè, máàèa tsi hãa sa méé tsi kòre. Káà hùì kg'uiian hēé naka ntcoekuan di zi tc'ēe-kg'ám zi hēéthēé méé tsi nxanagu, dxāwam di zi i ke. Gazi ncēe c'ēe ne khòè ne ko c'úùà hãase máá, 'tseegu di tc'ēe e' témé zi. ²¹ C'ēe ne khòè ne kò ncēe tc'ēean dtcòm, a ne a kò dtcòm koe hòà.

Nqari ba méém gam di gómkuan máà tu u.

2 TIMOTEO

Paulom dis tçgāyas cām di sa

Timoteom koe

Téé-cookg'ai sa

Paulom dis tçgāyas cām di sa kò Timoteom ka q'āà-q'aa, cg'árém tcàrà̀m gam dim iise. Paulo ba kò ncēes tçgāyas koe kaisase qád tcáóan ka kg'ui. Timoteo ba kò biríèa hāa, a ba a ntcàmmèa hāa:

- tseegusem gha Jeso Krestem ka nxàea tseegukagu sa,
- a gataga tseeguan qāè tchōà di xgaa-xgaan hēé naka Nciís Qáé-xg'aes dian hēéthēém gha qarika qgóó ka,
- naka ba gam di tsééan kúrú xgaa-xgaan di i naka Nqarim di kg'uian khòè ne máà di hēéthēé e,
- xgàrasean hēé naka ntcoekuan hēéthēé koem kò hàna igaba.

Paulo ba kò Timoteo ba q'āa-q'āa, táá méém tchōà úú cgoa guu káà tc'ēe a kg'amka zi ntcoeku zi (2:23), ncēe qāèan cúí ga kúrú tama zi, igaba ko kg'ama khòèan ēe ko komsana a ko cg'uri-cg'uri zi.

Gatagam kò q'āa-q'āa me, ncēe zi gúù zi wèé zi koe méém Timoteo ba Paulom dis kg'òès ka hēé, naka gam di dtcòmān di tsééan ka hēé, naka qád tcáóan ka hēé, naka ncàm̀kuan ka hēé, naka xgàrasean ka hēéthēé x'áís iise tc'ēe-tc'ēese sa.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- dtcòm sa
- tseegua ne
- xgàrase sa

Tçgāyas q'oo koe hàna zi:

- Xgàrakuan koe méé tsi còoka qōò (1:1–2:13)
- Tshúù-ntcōa di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu (2:14–4:5)
- Paulom dis téé-q'oo sa (4:6–22)

Xgàrakuan koe méé tsi còoka qõò (1:1–2:13)

1 ¹Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'áè úú-kg'ao^a ra, Nqarim ma tc'ëea khama. Tsééar óáèa, hààr gha Nqarim nqòòkagua hãas kg'lòè sa nxàè ka, kg'lòès ncëe Jeso Krestem koe hàna sa.

²Timoteo tsi tiri tsi cóá tsi ncàm-ncamsa tsir ko *ncëes tcgãya sa* góá máá a ko máá:

Nqarim Abo ba hëé naka Jeso Krestem gatá dim X'aiga ba hëéthëé tsara di cgómkuan hëé, thòd-xama-máákuan hëé naka tòókuan hëéthëé méé i tsáá cgoa hãa, témé.

Tcom-tcomsa tsi gha ii dis ghùì-ghui-tcáóku sa

³Nqari bar ko qãè-tcaoa máá, ncëer ko q'anos tcáós cgoa tsééa máá ba, tiri ne tsgõo ne hëéa khama, èer kò ntcúú ba hëé naka koaba ba hëéthëé tiri còrèan koe káise tc'ëe-tc'ëese tsi ka. ⁴Eër ko tcgáí-tshàraa tsi tc'ëe-tc'ëese ner ko bóòà tsi xgónè, nxãasegar gha qãè-tcaoan ka cg'oè cgaeè ka. ⁵Tsaris dtcòmš kàa di tama sar ko tc'ëe-tc'ëese, ncëe xg'ao kg'aia tsáá tsgõos Loises koe hàna sa naka saòs Enikes koe hëéthëé e, ra ncëeska tcoma hãa tsáá koes gataga thëé hàna sa. ⁶Gaa domkar ko tc'ëe-tc'ëe tsi, Nqarim di aban tsi gha c'ees khama ma ntcàm sa. Tiri tshàua ner còrèan cgoa tòó cgae tsia hãa, kg'aiga i gaa aban tsáá koe hàna khama. ⁷Nqari ba q'ád-q'ádsean dim tc'ëe ba máà ta a tama khama, igabam qarian hëé, ncàmkuan hëé naka qgóósean hëéthëé dim tc'ëe ba máà taa hãa.

⁸Ke méé tsi gatá dim X'aigam ka nxàea tseegukaguan ka sau-cgaekaguè guu, kana tíí ka hëéthëé e, ncëe Gam domka qáé-nquus koe hàna ra, igabaga méé tsi Nqarim di qarian koe qãè tchòàn domka tíí cgoa xgàrasean koe hãa, ⁹Gaam èe kgoara taà ba, a kò tcom-tcomsats tciikus cgoa tcii ta a ba, gatá di tsééan domka tamase, igaba Gam di tc'ëean hëé naka Gam di cgómkuan hëéthëé domka, ncëem kò nqõóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koe Jeso Krestem koe máà taa hãa a, ¹⁰i gaa cgómkuan ncëeska gatá koe x'áíèa hãa gatá dim Kgoara-kg'aom Jeso Krestem di x'áísean koe, ncëe kò x'oo sa kaàkagu ba, a ba a káà tites kg'lòè sa óága, ncëe kò hàà qãè tchòàn koe guu a q'uu-q'uuase x'áà sa. ¹¹Ncëe qãè tchòàn dir kg'ui-kg'aor gha ii, a x'áè úú-kg'ao ra ii, a xgaa-xgaa-kg'ao ii kar nxárá tcg'lòòèa. ¹²Gaa domkagar ko ncëe zi gúú zi koe xgàrase. Igabar saucgae tama, q'ana ra hãa Dím koer ko dtcòm sa khama, a tcoman úúa hãa èer máàèa hãa sam gha kòre di qari nem úúa sa, me gha nxãakg'aiga síí èem cáím *Jesom ko hàà* ba tcàà.

¹³Qgóóa qari kg'lòèkaguko kg'uiian èe tsi tíí koe kóma hãa a, naka x'áís iise sèé e, naka xùri dtcòmàn hëé naka ncàmkuan hëéthëé e, ncëe Jeso

a 1:1 *x'áè úú-kg'ao* - Gerika sa ko “apostolo” témé.

Krestem koe hãa a. ¹⁴Gatá koe x'ãèa hãam Tcom-tcomsam Tc'ëem di hùian ka méé tsi qãè gúùan ãe tsi mààèa hãa kòre.

¹⁵Q'ana tsia, wèè ne ncèe Asia dim nqõóm koe hãa ne q'aumana tea hãa sa, gane koe tsara Fugelo tsara Heremogene tsara hàna.

¹⁶X'aigam **Nqari** ba méém Onesiforom dim x'áé ba thòd-xama máá, wèè x'aè kam kòo ghùì-ghui tcáó te khama. A kò gataga qáékuan di táùan tiri ka sau-cgaekaguè tama, ¹⁷igaba ãem ko Roma koe hàà kam kò kgoara tcáó a qaa te, a síí hòò te. ¹⁸X'aiga ba méém kgoara máá me nakam **X'aigam Jesom ko hààm** cáím ka, Gam koe thòd-xama-máákuan hòò - qãèse tsi q'ana hãa, wèè tsééan ãem Efeso koe kúrúia hãa a.

Qãèm ncõo-kg'aom Jeso Krestem di ba

2 ¹Timoteo, tiri cóàè, Jeso Krestem di cgómkuan koe méé tsi qari ii. ²Káí zi gúú zi tsi kò kóm ra kò xгаа-xгаа, ncèe kò kái ne khòè ne ka nxàea tseegukaguè zi. Ncèe zi gúú zi tcom-tcomsa ne khòè ne xгаа-xгаа, ncèe gha gataga kgoana a c'èe ne xгаа-xгаа zi ne.

³Xgàrasean koe **sita** cgoa hãa, qãèm ncõo-kg'aom Jeso Krestem dim khama ma. ⁴Wèém ncõo-kg'aom ãe tsééan koe hãa ba, ãe ncõo-kg'ao tama ne khòè ne di tsééan koe tcàà tama - gam ìm tc'ãà-cookg'aím cúí bam qãè-tcaokagu kg'oana hãa khama. ⁵Ncèè khòèm kò ko qàròs koe qàrò nem tàà-kg'ao ba kúrúè tama khamaga ma, igaba qàròs di zi x'áè-kg'ám zim kò xùria hãa ne cúíga a. ⁶Eè ko xhàrà m koe qarika tséém xhàrà-kg'ao ba méém gam tc'ãà a ko xhàrà m di tc'òoan tc'òó ba ii. ⁷Tc'èe-tc'èese kg'uir ko zi gúú zi, X'aigam **Nqari** ba gha wèè zi ncèe zi koe kómá q'ãan máà tsi ke.

⁸Jeso Kreste ba tc'èe-tc'èese, x'ooan koe ghùìèa hãa ba, Dafitem dis qhàòs koe guua hãa ba. Ncèe sar ko qãè tchòàn koe xгаа-xгаа, ⁹ncèer ko gaan domka xgàrase e, a gaan domka táùan cgoa qáé a síí qáé-nquuan koe tcààèa, chibi-kg'aom khama ma. Igabam Nqarim ìm kg'ui ba qáéèa hãa tite. ¹⁰Gaa domkar ãe nxàrá tcg'òòèa ne khòè ne domka wèè qómán xg'aeku koe qarika tèe, nxàasega ne gha gane igaba Jeso Krestem koe hànas kgoaraku sa hëé, naka chòò tama x'áàn hëéthéé hòò ka.

¹¹Ncèea tcom-tcomsam kg'uim ga me e ncèe ko máá:

“Ncèè Gam cgoa ta kòo x'óóa hãa ne
ta gha gataga thëé Gam cgoa kg'òè.

¹²A ncèè qómán xg'aeku koe
ta ko qarika téèa hãa ne
ta gha gataga Gam cgoa tc'ãà-cookg'aia hãa.
Ncèè c'úù me ta kòo

nem gha Gam igaba c'úù ta a.

¹³A ncèè tcom-tcomsa tama ta kò hãa
nem gha Gabá tcom-tcomsa ii,

cuisgakam c'ùusea hãa tite khama,”
ta ko mée ba.

Tshùu-ntcõa di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu (2:14–4:5)

Tcom-tcomsam tsée-kg'ao ba

¹⁴Khòe ne mée tsi ncēe zi gúu zi tc'ēe-tc'ēesekagu. Nqarim cookg'ai koe mée tsi mēékuan di kg'uian koe dqàe ne, ncēe káà hùì i, a ko ēe ko kóm m ne koe cg'āe tc'ēean cúí ga tcāa a. ¹⁵Wèè tcáóa tsi cgoa kúrú naka Nqarim koe x'áise, kúrúa bòdu sa tsi tààa hãa a tchàno ii sa. Saucgae ga úu tama tsi tsée-kg'ao tsi mée tsi ii, ncēe ko tseeguan dim kg'ui ba tchànose xгаа-xгаа tsi. ¹⁶Káà hùì kg'uian dxāwam di koe tcg'oa, ēe ko gatà ma kg'ui ne gha cg'āe tcáóan ka kaisase cg'oè cgaeè ke. ¹⁷Gane di xгаа-xгаа ne gha q'ombe dis tcìis khama ma tsai-tsaise. Gane xg'aeku koe tsara Humenaio ba hēe naka Fileto ba hēéthēe tsara hàna, ¹⁸ncēe tseeguan koe hòàra hãa tsara, a ko máá, x'ooan koe tēe sa nxāakamaga kúrúsea hãa, témé, a tsara a ko c'ēe ne di dtcòmān cg'ōo. ¹⁹Gatà i ii igabas kò Nqarim dis tshoa-tshoase-q'oo sa qarika téé, gas di kg'uian tc'amà tòò cgaeēase, ncēe kòò máá: “X'aigam **Nqari** ba ēe Gam di ii ne q'ana” témé e, naka “Wèém khòem ēe ko X'aigam **Nqarim** cg'oè tcii ba méém cg'āean cgoa q'aa,” ta ko mée e.

²⁰Kaiam nquum koe i gautan hēe naka seleferan hēéthēe di gāban cúí hãa tama, igaba i hìian hēe naka gómān hēéthēe cgoa kúrúean ga thēe hãa. C'ēea ne cgáé zi tsée zi di i, i c'ēean kg'amka zi tsée zi di i. ²¹A ncēe khòem kò ko cg'āe zi gúu zi kúrúan koe tcg'òose a ko q'ano-q'anose nem gha cgáé tséean dim gāba ba ii, ts'ee-ts'eekg'aièa ba, a ba a q'òosem koe tséean úúa, a kg'òndōsea máána hãa wèè tséean qāem gha kúrú sa.

²²Tcg'oaragu cg'āe zi qgóose-kg'ám zi qári-kg'ao-coan di zi, naka tsia tchànoan hēe, dtcòmān hēe, ncām̄kuan hēe naka tòókuan hēéthēe x'āà máá, gane ēe ko Nqari ba q'anos tcáós cgoa tcii ne cgoa hāase. ²³Táá tchòà úu cgoa guu káà tc'ēe a kg'amka zi ntcoeku zi, q'ana tsi hãa zi ko mēékuan óága ke.

²⁴Nqarim dim qāa ba méém táá mēeku di ii guu, igaba méém wèè khòean koe qāe ii. Gataga méém kgoana naka ko xгаа-xгаа, naka baa tc'aua hãa.

²⁵Gane ēe ko ntcoe me ne méém kgāesase x'áe-kg'ámān máà. C'ēedaokam gha Nqari ba gane di chibian koe tcóosekagu ne, ne gha tseeguan q'āa, ²⁶a ne a gha qāese tc'ēea kabì, a dxāwam dis ntcóm sa nxāa. Ntcóm̄s ncēe dxāwam ka ne kò qgóòea hãa sa, wèes gúus gam ko tc'ēe sa ne gha kúrú ka.

Còo di xu cáim xu

3 ¹Ncēes gúu sa mée tsi q'ana hãa: Còo di xu cáim xu ka i gha cg'āe x'aean hãa sa. ²Khòe ne gha gane ka ncām̄se, a marian ncām̄, a koase, a bòdse, a cgúíku di, a gane di xòdan táá komsana, a táá qāe-

tcaoa mááku, a táá q'ano, ³a táá ncàmku, a táá qgóóa mááku, a c'amku di, a káá qgóóse, a cg'ǎè tcáo, a táá qǎèan ncàm, ⁴a kàaku di, a tchòà úú tama, a bóòsean ka cg'oè cgaèè, a Nqari ba ne gha ncàm x'aè ka kǎrean ncàm. ⁵Nqari-tcáoá ne hãa dis bóòse-q'oo sa ne úúa hãa, igabaga ne gha gaan di qarian xoase. Táá tchòà úú cgoa ne guu. ⁶Gane xg'aeku koe xu c'ée xu hàna hãa, khòè ne ko tc'irì-tc'irì a gane di x'áéan koe tcàà xu, a kg'amka zi khòè zi di tc'íean cgoa qgóé xu, cg'ǎè cauan ka cg'oè cgaèèa zi, a wèè tc'íean cg'ǎè ka qgóó qarièa hãa zi; ⁷wèè x'aèan ncèe kaga ko xгаа-xgaase, igabaga kgoana naka tseeguan bóòda q'ǎa tama zi. ⁸Khòè ne ncèe ne ko tseeguan ntcoe, Janesea tsara Jamberesea tsara kò ma Moshe ba ma ntcoea khamaga ma. X'óó-x'oo tc'íèèa ne khòè ne e, dtcòmān koe cg'ǎa-cg'ana ne. ⁹Igabaga ne cuiskaga nqúú ka qòòda hãa tite. Gane di káá tc'íe ne gha wèém khòèm koe q'anose bóòse khama, *Janesea tsara Jamberesea* tsara ka i kò ma ii khamaga ma.

Còo di x'áè-kg'ámá ne

¹⁰Igabaga méé tsi tsáá wèés gúús ēer ko xгаа-xгаа sa kúrú: kg'òè-kg'ámá te hēé, bīrīsea ra hãa sa hēé, tiri dtcòmān hēé, tiri qád tcáoan hēé, tiri ncàmkuan hēé, qád x'aèan qgóóse a tsééan hēéthéé e. ¹¹*Q'ana tsi hãa* qóm cgoa qgóókuan tiri ka, naka wèè xgàrasean ncèe Antioke koe hēé, Ikonio koe hēé, naka Lusetera koe hēéthéé kúrúse cgae tea hãa ka. Qóm cgoa qgóókuan ncèe koer kò qád tcáoase hãa, igabagam kò X'aiga ba ēe zi gúú zi wèé zi koe kgoara te. ¹²Tseegukaga, wèè ne khòè ne ēe Jeso Krestem koe Nqari-tcáoá hãase kg'òè kg'oana ne gha c'ée ne ka xgàràè. ¹³Ne gha cg'ǎè tc'íe ne hēé naka khòèan ko kàa ne hēéthéé gane di cg'ǎè cauan ka càuse cgaèè. Khòèan ne ko qàe-qae, a ne a ko théé qàe-qaeè khama. ¹⁴Igabaga méé tsi tsáá ēe tsi xгаа-xgaasea hãa, a kaisase dtcòmā hãa zi koe hãa, díín koe tsi xгаа-xgaase zia hãa sa tsi q'ana hãa ke. ¹⁵Cg'ǎré-q'ooa tsi koe tsi kò guu a tshoa-tshoa a ma tcom-tcomsa zi Tcgāya zi *Nqarim di zi* ma q'ana hãa khama, ncèe ko kgoana a qǎè tc'íean q'ǎa di màà tsi zi, Jeso Krestem koe dtcòmā a kgoaraèan di i. ¹⁶Wèés Tcgāya sa Nqarim koe guua hãa, a xгаа-xgaan hēé, naka dqàekuan hēé, naka tchàno-tchanokuan hēé, naka tchànoan ka xгаа-xgaan hēéthéé di tsééan úúa; ¹⁷nxāasegam gha Nqarim dim khòè ba tc'áòda hãa xгаа-xgaasean úú, a gha wèés tséés qǎè sa kg'ónòsea máána hãa ka.

4 ¹Jeso Krestem ko kháóá hàà qhúú a X'aigam khama ma tc'ǎà-cookg'ai nem gha kg'òèa ne hēé naka x'ooa ne hēéthéé bóò q'oo a xgàra. Nqari ba hēé naka Jeso Kreste ba hēéthéé tsara cookg'ai koer ko ncèem x'áè ba máá tsi: ²Nqarim dim kg'ui ba méé tsi xгаа-xгаа, naka tsia qgóóa qari me, x'aè zia ga qǎè zia kana zia ga x'aè zi tshúú zi i igaba, naka khòè ne tchàno-tchano, naka *qaase i ko koe* dqàè ne, naka korè ne. Wèè x'aè ka méé tsi qád tcáoan cgoa xгаа-xгаа ne. ³X'aè ba gha hàà, khòè ne cuiskaga qǎè xгаа-xgaan

komsana tite ba, igaba ne gha gane ko t'ěe zi xùriate, a ne a gha kái xgaa-xgaa-kg'aoan qaara mááse, ncēe gha ěe ne gane kóm kg'oana hãa sa bíri ne e. ⁴Tseeguan ne gha táá komsana, a gha huwan koe tòose. ⁵Igaba méé tsi tsáá wèes téé-q'oos koe qgóóse, naka tsia xháé zi koe qarika téé, naka tséé-kg'aom qãe tchòan di ba kúrú, naka tsaris tséés Nqarim di sa qãese kúrú.

Paulom dis téé-q'oo sa (4:6-22)

⁶X'aè ba hààraa kg'òèa te ko kg'áàèkos dàda-máákus khama ma ntcãè ba, me ncēes kg'òès koer gha guu a xgoaba dim x'aè ba tíi koe hààraa. ⁷Qães ncõ sar x'àà hãa, a qàrò sa xg'ara-xg'ara hãa, a ra a dtcòm sa qgóóa qaria hãa. ⁸Ncēe koe guus kar tààa ra hãa dis cába sa tòoa mááèa, tchànos kg'òè sar kg'òèa hãa khama. X'aigam tchànoan dim Xgàra-kg'ao ba gha **Jesom ko hààm** cámi ka máa te si; igabagam tíi cúí ra máa sia hãa tite, a gha wèe ne ěe qhúim gha ka hãa a ko ncámkuan cgoa qaa Me ne thée máa si.

⁹⁻¹⁰Demase ba aagu tea, ncēm nqóóm **di kqrea nem** ncãma hãa khama, a ba a Tesalonika koe qòda. Me Keresekene ba Galatia koe qòda, me Tito ba Dalemata koe qòda, ke méé tsi qarika kúrú naka qháese hàà cgae te. ¹¹Me Lukam cúí ba tíi cgoa hãa. Mareko ba méé tsi qaa naka hàà cgoa, tiris tséés koem hùian úúa hãa ke. ¹²Tigiko bar Efeso koe tsééa úúa. ¹³Hàà tsi kòo ne, Teroa koer Karepom koe qaùà hãam qgáim cgoa hàà, Tcgáya zi hēéthēé e, kái-kg'aise khòo cgoa kúrúèa hãa zi.

¹⁴Alekesanterem qano tséé-kg'ao ba ěem kúrú cgae tea hãa cg'ãèan ka kaisase thòd-xamkagu tea. Kúrúba ba zi tséé zi domkam gha X'aiga ba xgàra me. ¹⁵Tsáá igaba méé tsi thée q'ãa mea hãa, kaisasem ko gaxae ko kg'ui gúuan ncoe ke.

¹⁶Tc'ãà dim cámi kg'uiar ko máásem ka i kò táá cúí khòe ga tcãà dòm q'oo te, igaba ne kò wèéa ne ga aagu te. Nqari ba méém táá chíbi bóo ne guu. ¹⁷Igabagam kò Nqari ba téé dxùukg'ai te, a qarian máa te, nxãasegam gha Gam dim kg'ui ba tíi koe guu a qãese nxàèe ka, táá zi qhàò zi di ne wèe ne gha qãese kóm me ka. Ra kò gàman kg'ám-q'oo koe kgoaraè. ¹⁸Me gha X'aiga ba wèe zi tséé zi cg'ãè zi koe kgoara te, a gha kgoarasease nqarikg'ai di x'aiàn gam di koe úú te. Chòò tamase méém dqòmè. Amen.

¹⁹Tsgámkagu Perisila khara Akila khara, naka Onesiforom dis x'áé-q'oos di ne hēéthēé e. ²⁰Eraseto ba kò Korinta koe qaù, ra kò Terofimo ba Mileto koe qaù, tsàam kò ko khama. ²¹Kúrú méé tsi qarika naka ncēe ko hààs saos cookg'ai koe hàà.

Ebolo ba hēé, naka Putenese ba hēé, Lino ba hēé, Kelaudia sa hēé, naka tsáá qōe ga xu wèe xu hēéthēéa ko tsgám tsi.

²²X'aiga ba méém tsarim t'ěem cgoa hãa. Cgòmkuàn méé i gatu cgoa hãa.

TITO

Paulom dis tcgāya sa

Titom koe

Téé-cookg'ai sa

Tito ba kò qhàò zi dim dtcòm-kg'ao me e, ncēe kò gam khama ma ko ma tséé ba, a kò Paulo ba Nqarim dim kg'ui ba xгаа-xgaan koe hùì. Paulo ba kò ncēes tcgāya sa Tito ba góá máá, ěem kò Kerete koe qàù mea ka, kereke di tsééa nem gha tc'āà-cookg'ai ka.

Tcgāya sa ko nqoana zi gúù zi ka kg'ui:

1. Kg'aika dis kam ko Tito tséé-kg'ám zi tc'āà-cookg'aim kerekes di xu gha kúrú zi ka kg'ui.
2. Gaiam ko Tito bìría kg'ónòè, ntamam gha ma tǎáka zi xg'ae zi ma kerekes koe xгаа-xгаа sa: kaia xu khòè xu hēé, naka kaia zi khòè zi hēé (ncēe ko hàà dxàe-coa zi xгаа-xгаа zi), qárí-kg'ao xu hēé naka qǎàn hēéthēé e.
3. Còò dis kam ko Paulo Tito ba bìría tchàno-tchano dtcòm-kg'ao ne di tsééan ka: kái-kg'aise méé ne tòókua hǎa naka ncàmkuu hǎa, naka hòreku di i guu, naka ntcoekuan di i guu, naka kerekes koe q'aa-q'aase guu sa.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- tc'āà-còokg'ai sa
- xгаа-xгаа ne
- cgómkuu ne

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Kerekes di xu tc'āà-cookg'ai xu (1)
 - Tǎáka zi xg'ae zi di xгаа-xгаа ne, kerekes koe (2)
 - Tchànoan xгаа-xгаа ne (3)
-

Kerekes di xu tc'ǎà-cookg'ai xu (1)

Tsgámkaguku zi

1 ¹Paulo ra a, Nqarim dir qǎà ra, a Jeso Krestem dir x'ǎè úú-kg'ao^a ra. Tsééa óáèa ra, Nqarim ka nxárá tcg'òòèa ner gha hàà gane di dtcòmàn koe **hùì**, a kúrú ne ne tseeguan q'ǎa, a Nqari-tcáóa hāase kg'òè ka. ²Chòò tamas kg'òès di nqòðàn úúa hāase, ncēm kò Nqarim ncēe tshúù-ntcōa di tama ba, nqòóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koe nqòòkagu **taa** hāa sa. ³Gam qáða tcg'òóa hām x'aèm kam kò Gam dim kg'ui ba **tiri** xгаа-xgaan koe x'ái. Nqarim gatá dim Kgoara-kg'ao ba ncēs tséé sa máà tea, ēem kò ma x'ǎèa hāa khama ma.

⁴Titoè, gatá dis dtcòmš koe tseegu di tsi cóá tsi tiri tsir ko **ncēs tcgǎya sa** góá máá a ko máá:

Nqarim Abo ba hēé, naka Jeso Krestem gatá dim Kgoara-kg'ao ba hēéthēé tsara koe guua hāa cgómkuan hēé naka tòókuan hēéthēé méé i tsáá cgoa hāa, témé.

Titom di tsééa ne Kereta koe

⁵Eē kò xg'ara-xg'araè tama zi gúù zi tsi gha qaù a tchàno-tchano domkar kò Kereta koe qaù tsia, a tsi a ēer ko ma x'ǎè tsia khama ma wèè xu x'ǎé-dxoo xu koe kerekes di xu kaia xu nxárá tcg'òò. ⁶Kerekes dim kaia ba méém kǎà chibim khòè ba ii, cúš khòès dim khòè ba méém ii, gam di cóán méé i dtcòm-kg'ao ii, naka ia táá uàan hēé naka ntcoekuan hēéthēé ka q'ǎaèa hāa guu. ⁷Nqarim di tsééan ko kúrúm khòè me e domka méém kǎà chibi ba ii, táá méém ko dqòmse guu kana xgòà-xgoase guu, kg'ǎà-kg'ao ba méém ii guu, naka ncōo di ii guu, naka táá kàa cgoa qguù di ii guu. ⁸Igaba méém qǎèse ko khòèan hààkagum khòè ba ii, qǎè gúúan ncàmam khòè ba méém ii, qgóóse ko ba, a tchàno ba, a tcom-tcomsa ba, a xaèa kg'ónòsea hāa ba. ⁹Tcom-tcomsam kg'ui ba méém qgóóa qari, ēem ma xгаа-xгааè mea hāa khama, naka baa gha nxāasega c'ēe ne ghùì-ghuin tcáo kómseko xгаа-xgaan cgoa, naka ēe ko ntcoe e ne tchàno-tchano.

¹⁰X'ǎèan ntcoea hāa ne khòè ne kái nea hāa ke, kg'uia xám-kg'ao ne, a kàa-kg'ao ne, kái-kg'aise gane ēe Juta dis dtcòmš koe guua hāa ne.^b

¹¹Nqookaguè méé ne, gúù zi ēe ne ga kò xгаа-xгаа tama zi xгаа-xgaan ka ne ko wèém x'ǎé ba cg'ǎè-cg'ǎè ke, a ko ncēe xгаа-xgaan kúrú, c'ēes gúù sa ne gha kàan cgoa hòða mááse ka. ¹²Gaxu porofiti xu ka c'ēem tc'áró ga kò máá: “Kereta di nea wèè x'ǎè ka tshúù-ntcōa-kg'ao ne e, a cg'ǎè cau ne kg'oo-coa ne e, kúrúa mááse tama nea igaba ne kg'ama tc'óó-kg'ao ne

a 1:1 x'ǎè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé. **b 1:10** ēe Juta dis dtcòmš koe guua hāa ne - Gerika sa ko máá: “ēe q'ǎe nqǎa-qgai khòò-kg'aièa ne dis xg'aes koe hāa ne,” témé.

e,” témé. ¹³Ncêe ko nxàèè sa tseegu si i, ke qarika dqàè ne, naka ne gha nxāasega tchàno dtcòmàn úú, ¹⁴naka nea Juta ne di huwan táá gúú cgáé khama ma sée guu, kana gane êe ko tseeguan ntcoe ne di x'áèè-kg'áman igaba. ¹⁵Gane êe q'ano ne ka i wèè gúúan q'ano o, igaba gane êe cg'áèè tc'êe ne ncêe dtcòm tama ne ka i cúí gúú ga q'ano tama. Gane di tc'êean hêé naka tcáóan hêéthêéa cg'áèè-cg'áèèa. ¹⁶Nqari ba ne q'ana hãa sa ne ko nxàea tseegukagu, igaba ne ko gane di tsééan ka xguí Me. Cg'áèè kg'òd ne e, a komsana tama, a ne a qàè gúúan kúúú kg'ano tama.

Tséé-kg'áma ne tááka zi xg'ae zi di i kerekes koe (2)

Titom ga ko xгаа-xгаа sa

2 ¹Igabaga méé tsi tsáá qàè xгаа-xgaan kg'anoa zi gúú zi ka kg'ui. ²Kaia xu khòè xu xгаа-xгаа naka xu qgóóse, naka tcom-tcomsa ii, naka i tc'êe-kg'áma xu tchàno ii, naka xu dtcòmàn koe hêé naka ncàmkuan koe hêé naka qád tcáóan koe hêéthêé tchàno ii.

³Gataga méé tsi thêé kaia zi khòè zi xгаа-xгаа naka zi kg'òè-kg'áma zi koe qgóóse, naka táá c'amku di ii, naka góéan kg'áà koe káíse tòóse guu, igaba méé zi tchàno gúúan xгаа-xгаа. ⁴Nxāasega zi gha khòè zi gazi ka cg'áré zi xгаа-xгаа, gazi di xu khòè xu hêé naka gazi di cóán hêéthêé méé zi ncàm sa, ⁵naka zia qgóósean úúa hãa, naka q'ano ii, naka zia x'áéa zi qàèse xaèa kg'ónò, naka zia gazi di xu khòè xu máàse, nakam gha nxāasega táá Nqarim dim kg'ui ba cóèè guu.

⁶Gataga méé tsi thêé qáí-kg'ao-coa xu ntcàm naka xu qgóósean úú. ⁷Wéès gúús qàès kúúú koe méé tsi x'ái sa ii. Tsari xгаа-xgaan koe méé tsi x'ái, tcáóá tsi qàè e sa, naka wèè tcáóá tsi cgoa gúúan kúúúan ka hêéthêé e. ⁸Kómseko kg'uiian ncêe ntcoèè tite tséékagu, naka ne gha nxāasega gane êe ko ntcoe e ne sau-cgaekaguè, cúí gúúú tshúúú ga káà a gane gha gatá ka kg'ui i ke.

⁹Qààn méé tsi xгаа-xгаа naka i wèè zi gúú zi koe gaan ka q'òósean komsana, naka qàè-tcaokagu u, naka táá kg'ui-kg'ám-q'oo o guu, ¹⁰naka táá ts'áà cgae e guu. Igaba méé i x'ái, wèè zi dàò zi koe i kaisase tcom-tcomsa a sa, naka ia gha nxāasega Kgoara-kg'aom gatá dim Nqarim di xгаа-xgaan wèè zi qgái zi koe t'òè-t'òe.

¹¹Nqarim di cgómkuane ne x'áísea hãa, a ko wèè ne khòè ne koe kgoarakuan óá. ¹²A i a ko xгаа-xгаа ta a, cg'áèè tcáóan hêé naka nqóóm di zi tc'êe zi hêéthêé ta gha xguí ka, naka taa gha ncêem kámám dim nqóóm koe qgóóse hãase kg'òè, naka tchàno ii, naka Nqari-tcáóá hãa; ¹³êe ta hãa a ko ts'ee-ts'eekg'aièas nqòd sa qàà ka, Nqarim kaim, Kgoara-kg'aom gatá dim Jeso Krestem dis x'áàkos x'áíse-q'oo sa, ¹⁴ncêe kò gatá domka máàsea hãa ba, nxāasegam gha wèè chìbian koe x'ámá

tcg'òò ta a ka, a ba a gha Gam di khòèan q'ano-q'anoa mááse, Gam di gha ii ka, a gha gataga qãè tséèan kúrú koe kaisase máàsea hãa.

¹⁵Ncêe zi gúú zi méé tsi xгаа-xгаа, naka wèè qaria tsi ka khòèan ntcàm naka dqàè e. Táá hêé naka i khòèan ncoè tsi guu.

Tchàno gúùan kúrúa ne (3)

3 ¹Khòè ne tc'êe-tc'êe naka ne gane di xu tc'àa-cookg'ai xu hêé naka gane di xu kaia xu hêéthêé qámsea máá, naka nea komsana, naka nea wèés gúùs qãè sa kúrúan kg'òndsea máá. ²Táá méé ne c'êe khòè ka cg'ãèse kg'ui guu, kana mēéku cgoa a guu, igaba méé ne qãè cau ii, naka qámsea ne hãa sa wèè khòèan koe x'ái.

³C'êe x'aè ka ta kò gatá igaba káà tc'êe ta a khama, a kò komsana tama, a kò hoàkaguè, a ta a kò èe ta ko tc'êe zi hêé, naka tááka zi kare-kg'ám zi hêéthêé kúrú koe tòósea hãa, a kò cg'ãè tc'êean hêé naka chikuan hêéthêé cgoa kg'òè, a ta a kò khòèan ka hòrèèa, a kò thêé hòrekua hãa.

⁴Igabaga èe i ko Nqarim gatá dim Kgoara-kg'aom di qãèan hêé naka ncàmàn hêéthêé x'áise, ⁵kam kò kgoara ta a, èe ta kò gatá kúrú hãa zi gúú zi tchàno zi domka tamase, igaba Gam di thòò-xama-máákuan domka. Kgoara ta am kò kãbase ábàkuan dis xg'aàkus koe hêé naka kãba-kãbakus koe hêéthêé e, Tcom-tcomsam Tc'êem koe guu a, ⁶ncêem kò gatá koe kaisase ntcãà tcana hãa ba, gatá dim Kgoara-kg'aom Jeso Krestem koe guu a. ⁷Ncêes gúùs domka ta Gam di cgòmkuuan ka **Nqarim cookg'ai koe** tchàno ta iise bódèa hãa, a Gam di zi gúú zi kàoa, chòò tama kg'òèan dis nqòò sa úúa hãase. ⁸Ncêe kg'uiua nea tcom-tcomsa a.

Ra ko ncêe zi gúú zi méé tsi qarika nxàe sa tc'êe, naka ne nxãasega èe Nqarim koe tcoma hãa ne kòrese naka nea qãè gúùan kúrúan kgoara tcáóa máá. Ncêe zi gúú zia qãè zi i, a wèè khòèan koe hùian úúa.

⁹Igabaga méé tsi káà hùì ncoekuan hêé naka qhàò zi ko ma xùrikus ka hêé, naka tèèku-kg'ám zi hêé, naka x'áèan di mēékuan hêéthêé téékagu, káà hùì i, a cg'ãa-cg'ana a ke. ¹⁰Khòèm kereke sa ko tsai-tsai q'aa ba méé tsi tc'àa di sa dqàè, naka cam di sa hêéthêé e. Gaa koe guus ka táá tchòà úú cgoa me guu, ¹¹q'ana hãase, èeta iim khòè ba dàòm q'oo koe tcg'oara, a chibiga me e sa, a ba a gaam ga ba gam ka bóòa xguisea hãa.

Còo di x'áè-kg'áma ne

¹²Eèr kò Aretemase ba kana Tigiko ba tsáá koe tsééa úú ne méé tsi qarika kúrú naka Nikopolise koe hàà cgae te, sao kar gha gaa koe hãa sar bìrìsea hãa ke. ¹³Kúrú wèés gúùs èe tsi ga kúrú sa naka Senasem x'áè q'aa-kg'ao ba hêé, naka Apolose ba hêéthêé tsara gatsara dis qòòs ka hùì, naka bóò c'êe gúú ga tsara tcào tama sa. ¹⁴Gatá di khòèan méé i

thēé xгаа-xгаase naka ia qāè gúùan kúrú kgoara tcáóa máá, naka ia gha nxāasega qaase ko zi kúrú, naka ia táá kàà hùis kg'òè sa kg'òè guu.

¹⁵Wèé ne khòè ne ncēe tí cgoa hãa ne ko tsgámkagu tsi. Tsgámkagu méé tsi ēe dtcòmān koe ncām taa ne.

Cgómkuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa.

FILEMONE

Paulom dis tcgāya sa

Filemonem koe

Téé-cookg'ai sa

Filemone ba kò tchànom dtcòm-kg'ao me e, a ba a kò kerekes Kolosa koe hàna ne ka c'ée me e, a ba a kò qāàm Onesimo ta ko ma tcièm dim kaia me e. Ncēem qāà ba kò gam ka q'òdsem koe qgóea tcg'oa, a ba a Paulom cgoa sí xg'ae, ncēe kò qáé-nquuan koe hāa ba. Paulom koem kò guu a dtcòm-kg'ao ba kúrú. Paulom dis tcgāyas Filemone bam kò góá máá sa kò dtcàrà si i, Filemonem koem gha guu a qāàm cgoa gha tséea xg'ae sa, ncēem kò Paulo gam koe tséea kàbia ba, a ba a kò qāese hààkagu me, qgóoa máàeam qāàm cúim khama tamase igaba dtcòmman hāam qōem khama ma.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- qāà
- tséé

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Paulo ba ko Filemone ba dqom̄ (1-7)
- Paulo ba ko Onesimo ba dtcàrà máá (8-25)

Paulo ba ko Filemone ba dqom̄

¹Paulo ra a, Jeso Krestem domka qáèa ra, a gatá ka qōesem Timoteom cgoa hāa,

tsam ko *ncēes tcgāya sa* góá máá tsi tsáá Filemone tsi ncàm-ncamsa tsi, a sitsam cgoa tséé-k'ao ii tsi, ²naka gatá ka qōeses Afia sa hēé, naka Arekipom tí khama ma ncōo-k'ao ba hēé, naka kerekes tsarim nquum koe ko xg'ae sa hēéthéé tu, a ko máá:

³Nqarim gatá ka Xòd ba hēé naka X'aigam Jeso Kreste ba hēéthēé tsara koe guua hāa cǝm̀kuan hēé naka tòókuan hēéthēé méé i gatu cgoa hāa, témé.

⁴⁻⁵Kóm̄r ko, Nqari-tcáóa ne khòè ne wèé ne tsi ma ncàma hāa sa, a ra a ko gataga kóm̄r tsari dtcòm̄an X'aigam Jesom di ka. Gaa domkar ko tirim Nqari ba qāè-tcaoa máá a ra a ko wèé x'aè ka tiri còrèan q'oo koe tc'ēe-tc'ēese tsi. ⁶Q'ana tsi hāa, Krestem koe ta wèés gúús qāè sa máàèa sa. Gaa domkar ko còrè, tsari dtcòm̄an tsi gha c'ēe ne cgoa qarika q'aa-q'aaku sa. ⁷Tíí qōèè, Nqari-tcáóa ne di zi tcáó zi tsi k̄aba-k̄abaa. Tseegukaga i tsari ncàm̄kuan kaisase qāè-tcaokagu tea, a i a qgài-qgai tcáó tea.

Paulo ba ko Onesimo ba kg'uia máá

⁸Nxāatar ga ma Krestem koe kgoarasea xóe a x'aè tsi, tsi ēe ko qaase sa kúrú, ⁹igaba ra gha ncàm̄kuan domka kg'ama dtcàrà tsi tsi kúrú si. Tíí Paulo ra ncēeska kaia, a Jeso Krestem domka qáèèa hāa. ¹⁰A ra a ko dtcàrà tsi tirim cóám̄ domka, ncēer kò qáèèa a táuan koe hāa kar kò gam dim xòd ba kúrú ba, Onesimo ba. ¹¹Kg'aiam kò tsáá koe káà hùì me e, igabam ncēeska tsáá koe ga hēé naka tíí koe ga hēéthēé kaisa hùian úúa hāa.

¹²Tsáá koer ko tsééa k̄abi me, tirim cóám̄ tcáó-c'òáa te di ba. ¹³Qāè tchòàn domkar ncēe táuan koe hàna; gaa domkar kò ncàma hāa, tíí cgoam ga ncēe koe hāa sa, a nxāasega tsáá téé-q'oo koe tsééa máá te. ¹⁴Igabagar cuiskaga cúí gúù ga dtcòm̄ tama tsi hāase kúrú hāa tite. Tc'ēe ra ko, kúrú tsi gha qāèan méé i tcáóa tsi q'oo koe guua hāa sa khama, chùiku ka tamase.

¹⁵C'ēedaokam kò gaa domkaga xòm̄ x'aèan tsáá cgoa q'aa-q'aaèa hāa, nxāasega tsi gha chòd tamase hāa cgoa me ka, ¹⁶qāàm̄ iise tamase, igaba qāà ba nqáéa hāase, ncàm̄-ncamsam qōem khama ma. Ncēè tíí koem cgáé ba ii ka ba gha nta noose tsáá koe cgáé ba ii, tsarim qāàm̄ iise naka gataga X'aigam **Nqarim** koe tsáá qōem iise.

¹⁷A ncēè tsáá ka c'ēem khama tsi kò ko ma sèè te ne méé tsi qāèe hààkagu me, tíí ka tsi ga ko hēé khama. ¹⁸A ncēè c'ēe gúù cg'āèm̄ kò kúrú cgae tsia, kana chìbian úú cgae tsia ne méé tsi tíí tcúú koe qaa a. ¹⁹Tíí Paulo ra ko ncēe gúùan tshàua te cgoa góá máá tsi, a ko máá: “SURUTAR GHA K̄ABI I,” témé. (Cuiskagar tc'ēe-tc'ēesekagu tsi naka máá: kg'òèa tsi cgoa suruta te, ta mééa hāa tite.) ²⁰Eè, tíí qōèè, ncēes gúús qāè sa X'aigam **Nqarim** domka kúrú máá te, naka i gha nxāasega tcáóa te Krestem koe k̄aba-k̄abaè.

²¹Komsana te tsi gha di tcoma ner úúa, a ko nxāata ma góá máá tsi, a gataga q'ana, káían tsi gha kúrú sa dtcàrà tamar hāan cgoa ga.

²²Gataga méé tsi cg'áè-nquan kg'ónòda máá te; gatu di còrèan kar gha máàè tu u sar nqòda hāa ke.

²³Epaferase ba ko tsgámkagu tsi, nc̄ē ra gam cgoa Jeso Krestem domka qáé-nquus koe xg'ae a qáéèa h̄aa ba. ²⁴Xu ko gataga th̄éé tí cgoa ko tséé xu tsgámkagu tsi, Marekoa xu, Arisetarekoa xu, Demasea xu, Luka xu.

²⁵X'aigam Jeso Krestem di cgómkuan méé i gatu dim t'ēem cgoa h̄aa.

HEBERA NE

Tcgāyas Hebera ne góá mááèa sa

Téé-cookg'ai sa

Tcgāyas Hebera ne di sa kò xg'aes dtcòm-kg'ao ne di sa góá mááèa, ncēe kò gane di xgàrasean domka tshoa-tshoa a ko gane di dtcòmān aagu ne. Góá-k'ao ba kò gane di dtcòmān koe ntcām ne, a ko Jeso Kreste ba tseegu dim Nqari Me e sa x'ái. Nqoana gúūan cgoam ko tseeguan x'ái:

1. Jeso ba chōd tamam Cóá Me e Nqarim di ba, ncēe kò tseegu di komsanan xgaa-xgaase ba, Xōdm koe guu a, ēem kò hāa-q'ooa xgàrasean koe. Nqarim dim Cómān iisem, Jeso ba moengelean koe hēé, naka Ncís Qáé-xg'aes di xu porofiti xu hēé, naka Moshem koe ga hēéthēé cgáé Me e.
2. Cām dis kam Jeso ba Nqarim ka nxará tcg'òóèa hāa, chōd tamasem gha peresiti ba ii ka, peresiti xu Ncís Qáé-xg'aes di xu ka cgáé iise.
3. Kaiam Peresitim iisem, Jeso ba tseegu di kgoarasean óágara hāa, me dtcòm-k'ao ba gaa domka chìbian koe hēé, naka q'òdan koe hēé, naka x'ooan koe hēéthēé kgoaraèa. Ncís Qáé-xg'aes di x'aè kas xg'ao kgoaraku sa x'áíè, igabas ncēeska Jesom koe xg'ara-xg'araèa hāa.

Góá-k'ao ba ko dtcòmān di qarian x'ái Iseraele di ne dtcòm-k'ao ne di kg'òèan koe, a ko gam di ne nxará-k'ao ne ncēeta ma ntcām, dtcòmā hāase ne gha qarika téé sa (11 dim tceem koe). A ba a ko 12 dim tceem koe gam di nxará-k'aoan ntcām, gane di tcgáían ne gha Jesom koe qāea tòó, xhái zi hēé naka qóm zi hēéthēé ēe gha hàà cgae ne zi koe.

Qaa-qaasa kg'uiā ne:

- peresiti, chìbi, dàda-mááku, còrè-nquu
- qáé-xg'ae
- dtcòm

- Kreste ba moengele xu ka cgáé Me e (1–2)
- Kreste ba Moshe ba hēé naka Joshuam ka hēéthēé cgáé Me e (3–4)

- Kreste ba peresiti xu ka cgáé Me e (5–7)
- Krestem dis qáé-xg'ae sa Ncíís Qáé-xg'aes ka cgáé si i (8–9)
- Krestem di dàda-máákua ne cgáé e (10)
- Dtcòm sa (11–12)
- Nqari ba ko qàè-tcaokagu zi tséé zi (13)

Kreste ba moengele xu ka cgáé Me e (1–2)

Nqarim dim Cóa ba kaiaam ga Me e

1 ¹Ncíí kuri kam kò Nqari ba kái xu dàdò xu tǎ́áka xu cgoa porofiti xu tséékagu a gatá ka tsgōose ga xu cgoa kg'ui, ²igabagam ncēeska còdò di x'aèan ka ko Gam dim Cóm koe guu a kg'ui cgoa ta a. Gaam ncēm kò Gam koe guu a nqōó ba kúrú, a wèé zi gúú zi dim q'òdò-kg'ao ba kúrú Me ba. ³Nqarim di x'áà-q'ooa nem ko x'ái, a wèé za ga Nqarim khama ii, a ba a ko wèé zi gúú zi Gam dim kg'uim di qarian ka qgóó. Eēm ko **gatá di** chibian koe q'ano-q'anokuan kúrúa xg'ara kam kò tc'amaka hāam Qarim wèém dim x'òàm kg'áòm xèè koe síí ntcóó.

Nqarim dim Cóa ba moengele xu ka kaia hāa

⁴Ncēes ma Gam dis cg'òè sa ma moengele xu di cg'òèan ka tc'amaka hāa khamagam gaxu dis téé-q'ooos ka tc'amaka hāas téé-q'oo sa máàèa.

⁵Gatagam Nqari ba qanega c'ēem moengele ba bìrì naka máá:

“Tsáá tsia Tiri tsi cóa tsi i,

Ra ncēm cárm koe guu a tsarír Xòd Ra a,”

témé ta ga hāa,

kanam Nqari ba qanega c'ēem moengele ba bìrì na máá:

“gam ka Xòd bar gha ii,

me gha Tirim cóa ba ii,”

témé ta ga hāa khama.

⁶igabagam kò Nqari ba ēem ko Gam dim Cóm tc'āà di ba nqōóm koe tsééa óa ka máá:

“Wèé moengelean Nqarim di méé i dqòm Me,”

témé.

⁷Moengele xu kam kòdò kg'ui nem ko máá:

“Nqari ba ko Gam di xu moengele xu kúrú xu tc'āán khama ii,

a Gam di xu tséé-kg'ao xu kúrú xu c'eean di k̄aru t̄aman khama ii,”

témé,

⁸igabam kòdò Cóm ka kg'ui nem ko máá:

“Nqari Tseè,

Tsarís ntcóó-q'ooos x'aian di sa

gha chōò tamase hãa.

Tsari ne khòè ne

Tsi ko tchànóm dxòm cgoa tc'ãã-cookg'ai.

⁹ Eẽ tchàno ii sa Tsi ncàma hãa,

a ãe cg'ãè ii sa hòrea.

Gaa domkam Tsarim Nqari ba, Nqari Tseè,

Tsáá ka c'èe xu nqáea hãase nxará tcg'òó Tsia,

a qãè-tcaoan di nxúian cgoa ntcãã tcúú Tsia hãa,”

témé.

¹⁰ A ba a ko máá:

“X'aigaè,

Tsáá Tsia tshoa-tshoases koe nqōó ba kúrúa hãa,

i nqarikg'aian Tsari tshàuan di tséé e;

¹¹ kaàku i gha,

igabaga Tsi gha Tsáá chōò tamase hãa.

Wèéan ga gha qgáían khama ma cg'aa-cg'anase,

¹² hãaèkom qgáím khama Tsi gha ma kabèa xg'ae e,

i gha qgáían ko ma hãaè a tcg'òòè

i c'èean hãaè khamaga ma kabi-kabiè,

igabaga Tsi gha Tsáá èe Tsi ii khama cúíga ii,

i kuria Tsi chōò tite,”

tam méé.

¹³ Qanegam Nqari ba c'èem moengelem kaga máá:

“Ncèe koe ntcōó Tirim x'òàm kg'áòm xòè koe,

nakar gha nxãakg'aiga sí tsari cg'òo-kg'aosan kúrú

naka i nqàrè-kg'ama tsi dis ntcōó-q'òos koe ntcōó,”

témé ta ga hãa.

¹⁴ Kháé i nxãaska moengelean dùú? **Kg'amaga** xu Nqari ba ko tsééa máá xu tc'èe xu u, ncèe Gam ka tsééa óáèa hãa xu, hàà xu gha khóèan hùu i kgoarasean hòò ka.

Komsanan dis dqàèku sa

2 ¹Gaa domka méé ta ncèe ta kò kóma hãa tchōàn kaisase komsana, naka táá gaan koe tcg'oa na hòèa guu. ²**Gatá ka tsgōose ga xu** kò moengelean ka máàèa hãa tchōà nea kò kaisa qarian úúa, ne kò gane èe kò táá komsana a, a táá xùri i ne kg'ano nea xgàrakuan hòò. ³Ncèè èe ne khòè nea xg'ao xgàrakuan táá nxanagu, ka ta gha nxãaska gatá ntama ma nxanagu u, ncèè ncèeta noose kias kgoarakus **Jesom koe hãas** cgoa ta kò tchōà úú tama ne? Ncèem kò X'aigam **Jeso ba** kg'aia gaas ka kg'uaia

hãa, ne kò ãe kò kóm Me ne gaas ka nxàea tseegukagu sa. ⁴Nqarim igabagam kò thêé kái zi x'ái zi hêé, naka are-aresa zi gúù hêé, naka tãáka qarian hêé, naka Tcom-tcomsam Tc'ëem di zi aba zi ncêe ne kò Gam di ncàman ka máàea hãa zi ka hêéthêé ncêe sa nxàea tseegukagu. Gaa domka méé ta kaisase ncêe tchōàn komsana.

Jeso ba Gam kgoarakuan koe ko úú ta am ga Me e

⁵Nqari ba ncêe ko hààm nqōóm ncêe ta ko gaam ka kg'ui ba moengelean máà naka i tc'ãà-cookg'ai tama khama. ⁶Igabaga i **Nqarim di** zi Tcgāya zi koe c'ëe koe góásea hãa a ko máá:

“**Nqariè**, khòè ba díí baa,
Tsi ko gam ka tc'ëe-tc'ëese,
me khòèm dim cóá ba díí baa,
Tsi tchōà úú cgoa mea?

⁷Xòm x'aè ka Tsi kò
moengelean dis téé-q'oos ka nqāaka hãa sa máà me,
a Tsi a kò x'áàn hêé naka tcoman hêéthêé
dis cábá sa cábákagu me,

⁸a kò wèé zi gúù zi
gam di qarian dòm q'oo koe tòóa hãa,”

témé.

Nqari ba kò wèé zi gúù zi **khòèm** di qarian dòm q'oo koe tòóa hãa, si gam di qarian dòm q'oo koe hãa tamas gúù sa káà si i. Igabaga ncêe i ii khama, wèés gúùs gam di qarian dòm q'oo koe hãa sa ta qanega bód tama. ⁹Igabaga ta ko Jeso ba bód, ncêe kò xòm x'aèan q'oo koe moengelean dis téé-q'oos ka nqāaka hãa sa máàea ba, nxāasegam gha Nqarim di cgómkuan koe guu a wèém khòèm domka x'oo sa xám ka. Me kò x'oo sam kò xgàrasea máá domka x'áàn hêé naka tcomkuan hêéthêé dis cábá sa cábákaguè.

¹⁰Nqarim ncêe ko wèés gúù sa kúrú, si wèés gúù sa Gam domka hãa, ba i kò qāea máána hãa, Jeso bam gha kúrú Me xgàrasean koe guu a kg'ano Meas téé-q'oos koe hãa sa. A ba a kò ncêe sa kúrú, kái ne cóá nem gha kúrú ne x'áàn koe hãa ka. Jeso ba Gaam kgoarakuan koe ko úú nem ga Me e khama. ¹¹Gaam ãe ko khòèan kúrú i tcom-tcomsa ba hêé, naka khòè ne ãe ko kúrúe a tcom-tcomsa ne hêéthêéa cúis x'áé-q'oos di ne e. Gaa domkagam Jeso ba ‘Tíí qōe ga tuè’ ta ma tciia ne ka sau-cgaekaguè tama, ¹²a ko **Nqarim ka** máá:

“Tíí qōe ga ne koer gha Tsari cg'ōèan ka kg'ui;
a ra a gha xg'aes q'ane koe téé a ciiian cgoa dqòm Tsi,”

témé.

¹³A ba a ko gaia máá:

“Nqarim koer gha Tiri tcoman tòò,”

témé.

A ba a ko gaia máá:

“Ncāa ga Ra a,

Nqarim máà Tea hāa ne cóa ne cgoa,”

témé.

¹⁴Cóa nea c'ádan hēé naka cǵaan hēéthēé cgoa kúrúèa hāa ne khòè ne e, khamam kò Gaam igaba thēé khòè ba kúrúse, a ba a kò x'óó, nxāasegam gha x'oos koe guu a x'ooan di qarian úúa hāa ba kaàkagu ka, ncēe dxāwa ii ba, ¹⁵a ba a kò ncēe sa kúrú, nxāasegam gha gane ēe kò wèè kg'òèa ne q'oo koe x'oos bèe koe qáésea hāa ne, gane di q'ádan koe kgoara ka. ¹⁶Tseeguan kagam moengelea nem gha hùì ka hàà tama khama, igabagam Abrahamam ka tsgōose-coa nem gha hàà hùì ka hààraa. ¹⁷Gaa domka i kòo qaase, wèé zi dàò zi koem ga Gam ka qōese ga ne khama ma kúrúè sa, nxāasegam gha Nqarim di tsééan koe kiam peresitim tcom-tcomsa a cǵòmkuuan úúa hāa ba ii ka, a khòè ne dàda-máákuan kúrúá máá, ne nxāasega gane di chìbian koe qǵóóa máàè ka. ¹⁸Gam igabam kò xǵarase, a kúrúá bódè, khamam gha thēé gane ēe ko kúrúá bódè ne hùì.

Kreste ba Moshe ba hēé naka Joshua ba hēéthēé tsara ka cǵáé Me e (3–4)

Jeso ba Moshem ka kaia

3 ¹Gaa domka méé tu, tíí qōe ga tu tcom-tcomsa tuè, ncēe nqarikg'ai di tciikuan koe hāa tuè, Jesom ka t'ēe. Jesom ncēe kò Nqarim ka tsééa tcǵ'òèa hāa ba, a Kiam Peresiti ba ii ba, ncēe ta ko Gam ka gatá di dtcòmān nxāea tseegukagu ba. ²Gaam ēe kò nxará tcǵ'òó Mea hāam koem kò tcom-tcomsa Me e, ēem kò ma Moshe ba ma Nqarim dim nquum wèém koe ma tcom-tcomsa me e khamaga ma. ³⁻⁴Wèém nquu ba khòèan ka tshàòèa hāa, Me Nqari ba wèés gúù sa tshàòea hāa. Me ēem ma nquum dim tshàò-kg'ao ba ma nquum ka kaisa tcomkuuan hòda hāa khamagam Jeso ba Moshe ba nqáéa hāase tcomkuuan hòda hāa. ⁵Moshe ba kò tséé-kg'ao me e, a kò Nqarim dim nquum wèém koe tcom-tcomsa me e, a ba a kò gam di zi tséé zi cgoa Nqarim ka gha hàà kg'luiè zi gúù zi ka nxāea tseegukagu. ⁶Igabagam Kreste ba Nqarim dim nquum koe Gam dim Cóám iise tcom-tcomsa Me e. Ta gatá Gam di ta nquu ta a, ncèè **Nqarim koe** tcoman hēé naka nqòòs ēe ta ko gaas cgoa bóòses koe hēéthēé ta kò qǵóóa qaria hāa ne.

Komsana úú taman dis dqàèku sa

⁷Gaa domka méé tu ēem ko Tcom-tcomsam Tc'ēe ba méé a ko máá:

“Ncēe cáń ka ēe tu kòo dòm̃a ba kóm̃
⁸ ne méé tu táá qari-qari tcáo guu,
 ēe komsanan úú tama ne kò hēé khama,
 ēe ne kòo tchàa-xgóós koe kúrúa bódè ka.
⁹ Ncēe gatu ka tsgóose ga xu kòo kúrúa bódè Te koe,
 a kò 40 kurian sèè a Tiri tsééan bódè.
¹⁰ Ra kò gaa domka ēes qhàò sa xgòà cgaea hãa,
 a Ra a kò máá:
 ‘Gane di tcáoa ne ko wèè x'aè ka hoàkaguè,
 ne Tiri x'àè-kg'ám̃an komsana tama,’
 témé.
¹¹ A Ra a kò gaa domka Tiri xgòàn koe gaise a máá:
 ‘Cuiskaga ne Tiris sãakaguku-q'oos koe tcana hãa tite,’
 témé.”

¹² Q'ana méé tu hãa, tí qōe ga tuè, naka i cúia tu ga táá cg'àè, a dtcòm̃ úú tam̃as tcáo sa úúa hãa guu, ncēe gha kúrú tu u tu kg'òèa hãam Nqarim koe tcg'oa sa. ¹³ Igaba méé tu wèè cáń ka korèku, ‘ncēem cáń ba’ ta i kò ko mééès noose, naka i gha nxãasega táá c'ēe-kg'áia tu ga cg'àèan ka hoàkaguè naka qari-qari-tcúúè guu. ¹⁴ Ncēè Nqarim koe ta kò ko qarika tcom, ncēe ta kò ko kg'aia hēé khama a sí chòd-q'oos koe tcãa ne ta gha Krestem koe xg'aea hãa. ¹⁵ Ncēe i ma **Nqarim dis** Tcgãyas koe ma góásea hãa khama a ko máá:

“Ncēem cáń ka tu kòo Nqarim di dòm̃an kóm̃
 ne méé tu táá gatu ka tsgóose ga xu
 Nqari ba kò komsana tama xu
 khama ma qari-qari tcáo guu,”

témé.

¹⁶ Kháé díi ga nea ēe kò dòm̃a ba kóm̃a hãa igaba kò táá komsana Me ne? Gane ēe kò Egepeto koe guu a tcg'oara hãa ne tama ne gáé kò ii, wèéa ne ncēe kò Moshem ka tc'ãà-cookg'aiaèa hãa ne? ¹⁷ Kháé ba kò Nqari ba díin 40 kurian xgòà cgaea hãa? Gane ēe kò cg'àèan kúrúa hãa ne tama nea gáé kò ii, ncēe i kò gane di tc'áróan tchàa-xgóós koe x'óóku ne? ¹⁸ Kháé ba kò díi ga ne koe gaise, ncēem kò bírí ne a máá, Gam dis sãakagukus-q'oo koe ne cuiskaga tcana hãa tite témé ne? Gane ēe komsana tama ne koe cúí ga a. ¹⁹ Si kò ncēes gúù sa x'ái ta a, dtcòm̃ úú tam̃as domka ne kò táá **sãakagukus-q'oo koe** tcãa sa.

4 ¹ Gam dis sãakaguku-q'oos koe tcãan dis nqòòkaguku sa hãa, ke méé ta q'ana hãa naka i cúia ta ga táá gaa koe tcãan ka tàèè naka kháóka qaùa hãa guu. ² Qãè tchòà ne kò hàà cgae ta a ke, ēe i kò ma sí cgae nea khamaga ma, igaba ēe ne kóm̃a hãa kg'uiua nea kò gane koe cgáé tama, ēe ne ko kóm̃ m ka ne kò táá dtcòm̃ m khama. ³ Ncēe sa ko máá, ēe dtcòm̃a hãa ta gha ēes sãakaguku-q'oos koe tcãa, témé. Nqari ba kò máá:

“Tiri xgòàn koer gaisea hãa,
cuiskaga ne gane

Tiris sãakaguku-q'oos koe tcana hãa tite sa,”

témé khama. Eëta i kò ma Gam di tsééan nxãakamaga nqõóm tshoa-tshoase-q'oo koe ga xg'ara hãa, me kò sana hãa igaba. ⁴7 dim cárn ka i **Nqarim di zi** Tcgãya zi koe c'ée koe góásea hãa a ko máá: “Nqari ba kò 7 dim cárn ka Gam di tsééan wèé koe sana hãa,” témé khama. ⁵A ba a kò gaicara ncëem qgáim koe máá: “Cuiskaga ne Tiris sãakaguku-q'oos koe tcana hãa tite,” témé. ⁶Gane èe kò tc'ää a qãè tchòàn kóm nea kò táá dtcòm, khama ne kò gane di komsana taman domka gaas sãakaguku-q'oos koe táá tcää. Ne c'ée ne hànaa, tcää sa kgoara mááèa hãa ne. ⁷Gaa domkam kò Nqari ba gaicara c'ëem cárn ba tòó, “Ncëem cárn ba” ta ko ma tcièè ba. Káí xu kuri xu qãá q'oo koem kò Dafitem koe guu a kg'ui, ncëe i nxãakamaga **Nqarim di zi** Tcgãya zi koe ma nxàèèa hãa khamaga ma a máá:

“Ncëem cárn ka tu kòo dòmà ba kóm,
ne méé tu táá tcáóa tu qari-qari guu,”

ta ko méé e.

⁸Ncèè Joshuam kò xg'ao sãakaguku-q'oo sa máà nea hãa, nem ga kò Nqari ba táá kãbise a kháóka c'ëem cárn ka kg'uia hãa. ⁹Gaa domkagas Nqarim di ne khòè ne koe Sabata dis sãakaguku-q'oo sa téé-tëe. ¹⁰Díim wèém èe ko Nqarim dis sãakaguku-q'oos koe tcää ba ko gam di zi tséé zi koe sãa khama, èem kò ma Nqari ba Gam di zi koe ma sana hãa khamaga ma. ¹¹Ke méé ta gaa domka ncëes sãakaguku-q'oos koe tcään x'ää máá, naka taa nxãasega táá x'óóku guu, ncëe ne kò gane ma gane di komsana taman domka ma x'óóku khama ma.

¹²Nqarim dim kg'ui ba kg'òèa hãa, a ko tséé khama, a wèé za ga ntcòe-kg'ám ntcàum ka kaisase ts'èè me e, a ko khòèan koe qhàea tcääse, a tcáo sa hëé naka tc'èe ba hëéthéé gáda q'aa, a q'amku-q'oo zi hëé naka tcgaèan hëéthéé q'aa-q'aa, a ba a ko tcáós di cauan hëé naka tc'èe-kg'áman hëéthéé bóda tcg'òó. ¹³C'èes gúùs Nqarim tcgái-q'oo koe chómsega hãas ga sa káá si i, wèés gúùs èe kúrúèa hãa sa nqáman koe téé-tëe a ko tcgái-q'ooa ba koe hòòse, Gaam ncëe Gam koe méé ta xòara mááse ba.

Kreste ba peresiti xu ka cgáé Me e (4:14–7:28)

Jeso ba kaim peresitim tc'amaka hãa Me e

¹⁴Q'ana ta hãa, kaim peresitim tc'amaka hãa ba ta úúa hãa sa, Jesom ncëe Nqarim dim Cóa ba, ncëe kò nqarikg'aian nqáé a Nqarim cookg'ai koe sí hãa ba. Ke méé ta ncëe ta nxàea hãa dtcòmman qarika qgóó. ¹⁵Kaim peresitim

gatá di kg'amkan koe thōò-xama máá ta a tama ba ta úú tama khama, igabaga ta kaim peresiti ba úúa hāa, ncēe kò ēe ta gatá ma kúrúa bódèa hāa khamaga ma wèe za kúrúa bódèe ba, igaba kò táá chibi kúrú ba. ¹⁶Ke méé ta gaa domka kgoarasea hāase Nqarim dis ntcōó-q'oos x'aiian dis koe cúu-cuuse, ncēe cgómkuan hāa koe, nxāasega ta gha gaa koe thōò-xama-máákuan hēe naka cgómkuan hēéthēe hòò, ncēe gha hùì ta a, qaa a ta ko x'aè ka.

5 ¹Wèém kaim peresitim ncēe khòè ne xg'aeku koe guu a nxárá tcg'òòèa ba nxárá tcg'òòèa hāa, khòè nem gha nxāasega Nqarim cookg'ai koe tééa máá, a gane téé-q'oo koe chìbia ne domka aba zi hēe naka dàda-máákuan hēéthēe tcg'òóa máá ne ka. ²Gaam igabam kg'amka me e, khamam ko gane ēe cúí gúú ga c'úúa hāa a ko tsaa ne cgoa tc'ause tséé. ³Gaa domka i ko qaase, khòè ne di chìbian domka hēe, naka gam di chìbian domka hēéthēm gha dàda-máákuan kúrú sa.

⁴I cúí khòè ga ncēes tcomku sa sēea máásea hāa tite, igabam Nqarim ka tcièa hāa, ncēm kò ma Arone ma tcièa hāa khamaga ma. ⁵Krestem igabam kò táá kaim peresiti bam gha kúrú ka kaikaguse, igabam kò nxárá tcg'òòè Gaam ēe ko máá:

“Tiri Tsi Cóa Tsi i;

Ra ncēe cáń koe guu a Tsarir Xōò Ra a,”

témém ka.

⁶Ncēm ko c'ēe qgàì koe kg'ui a ko máá:

“Chòò tamase Tsi peresiti Tsi i,

Meleki-setekem di x'áèan koe guu a,”

témé.

⁷Jesom di kg'òèan nqōómkg'ai di koem kò còrèan hēe naka dtcàràn hēéthēe q'aua kg'aeen cgoa nxàea tcg'òó, Gaam ēe x'ooan koem gha kgoara Me di qarian úúa hāam koe, a ba a kò Nqari bam q'áòa hāa domka komsanaè. ⁸Gatàm kò ma Cóa ba ii, igabam kò ēem ko xgàrasea máás koe guu a komsanan xгаа-xgaase. ⁹Eēm hààraa máána hāa sam ko kúrúa xg'lara kam ko chòò tamas kgoaraku sa wèea ne ēe ko komsana Me ne koe óága. ¹⁰A ba a kò kaim peresiti bam gha ii dis ntcōó-q'oo sa Nqarim ka máàè, Meleki-setekem di x'áèan koe guu a.

Dqàèkus dtcòman aagu di sa

¹¹Káí zi gúú zi xae ga ncēes gúús ka nxàe, igaba xae ga ma bìría tchàno-tchano tu u sa qari si i, kómá tu q'āa tama khama. ¹²Ncēe x'aè ka tu ga kò xгаа-xгаа-kg'ao tu ii, igaba tu ko c'ēem khòèm tseegu dis tshoa-tshoase-q'oos Nqarim di kg'uiian di sa gha gaicara xгаа-xгаа tu u ba qaa. Bìlan tu ko qaa, a qari tc'òoan qaa tama. ¹³Wèém khòèm ēe ko bìlan cgoa xáròè ba qanega cg'áré me e khama, a tchànoan dim kg'ui ba xгаа-xgaan ka kg'anoè tama. ¹⁴Igaba i qari tc'òoan kaia ne di i; nxāakamaga ne kò kúrú xám m khama ne ko ēe qàè ii sa ēe tshúú iis koe q'aa-q'aa.

6 ¹Gaa domka méé ta tc'ää di zi gúú zi ěe ta kò Krestem ka xgaa-xgaase zi tcg'oara guu naka taa còoka kaia qõd. Táá méé ta gaicara tshoa-tshoase-q'oo sa tshào guu: káà hùì zi tséé zi koe tcóósean di sa, naka Nqarim koe dtcòmàn di sa hēé, ²tcguù-tcguukuan ka xgaa-xgaakuan di sa hēé, naka tshàuan tòd cgaekuan di sa hēé, naka x'ooan koe tēean di sa hēé, naka chòd tamas xgàrakus di sa hēéthēé e. ³Nqarim kòo kgoara máá ta a ne ta gha ncēes gúú sa kúrú.

⁴⁻⁶Ka nea ga ntama ma gane ěe kò gane di dtcòmàn aagua hãa ne kabise a gaicara tcóóse? Gane ncēe kò c'ěe x'aè ka Nqarim di x'áàn máàè, a kò nqarig'ai di aban xám, a kò Tcom-tcomsam Tc'ěe ba máàè, a Nqarim dim kg'uim di qāèan hēé naka hààko x'aèan di qarian hēéthēé xám ne, ncēe ko gane di dtcòmàn aagu ne. Thamka tama i hãa, chibian koe tcóósean koe ne gha úúè sa. Nxáata i kò ii ne ne gha ko Nqarim dim Cóa ba gaicara xgàua mááse, a ko saucgae sa tcāà Me khama.

⁷Ncēe nqõóm kò ko gam koe ko ntcāa túú tshàan ko kg'áà, a ěe ko gam koe xhárà ne tc'õoan cgoa hùì nem ko Nqarim koe ts'ee-ts'eekg'aikuan hòd. ⁸Igaba ěem kò dxàman hēé naka tc'ěese tama tsoman hēéthēé ka tsom cgaeè nem káà hùì me e, a ba a cgúfkuan ka tééa mááè, a ba a gha còo dis ka dàdè.

⁹Ncàm-ncamsa tuè, ncēeta xae ga ko ma kg'ui igaba xae cgáé zi gúú zi kgoarasean di zi koe gatu koe kaisa tcoman úúa hãa. ¹⁰Nqari ba tchàno Me e, a cuiskaga ěe tu kúrú hãa tsééan hēé naka ěe tu Nqari ba x'áa hãa ncàmkuhan hēéthēé c'úúa hãa tite. Ncēe tu kò tcom-tcomsa ne kúrúa máána hãa, a tu a ko qanega tsééa máá ne ka. ¹¹Kaisase xae ko tc'ěe, gatu ka c'ěem wèem gha ncēe zi gúú zi koe tcāà tcáo sa, nakam gha nxáakg'aiga còo dim x'aè ba sí hàà, naka tu gha nxáasega ěe tu nqòda hãa zi gúú zi ka cg'oè-cg'oeè. ¹²Kg'amka tu gha ii sa xae tc'ěe tama, igaba xae ko tc'ěe, gane ěe kò dtcòm sa hēé naka qád tcáo sa hēéthēé sara koe guu a Nqarim ka ne nqòðkaguèa hãa zi gúú zi máàè ne tu gha serè sa.

Nqarim dis nqòðkaguku sa tseegu si i

¹³Ěem kò Nqari ba Abrahama ba nqòðkagu, kam kò Gam ka Gam dis cg'òès ka gaise, cúí khóè ga káà a khama Nqarim ka kaia a, gaan kam gha gaise e, ¹⁴a máá: “Tseegukar gha ts'ee-ts'eekg'ai tsi, a kái tsgõo-coan máà tsi,” témé. ¹⁵Me kò Abrahama ba qád tcáoan cgoa qāà, a ba a kò ncēem dàòm ka ěem kò Nqarim ka nqòðkaguèa sa hòd.

¹⁶Khóèa ne ko kuri ěe gaan ka kaia hãan ka gaise, si ko gaise sa ěe ko nxàèè sa qari-qari a wèè ntcoekuan ga kaàkagu khama. ¹⁷Gane ěem ko nqòðkagua hãa^a nem ko Nqari ba qāèse x'ái kg'oana, Gam di tséé-kg'áma

a 6:17 *gane ěem ko nqòðkagua hãa* - Gerika sa ko máá: “gane ěem ko nqòðkagua hãa ne gha máàè e,” témé.

nem cuiskaga kúrúa k̄abi tite sa. Gaa domkam kò Gam dis nqòðkaguku sa gaisean cgoa càù. ¹⁸Nqari ba cuiskaga tshùù-ntcōan nxàe tite. I **Gam di nqòðkagukuan hēe naka gaisean hēéthēea** cam sara gùu sara kúrúa k̄abiè tite sara a. Nqarim koe ta bèea síia hãa, **q̄ã q̄ḡai koe ta gha hãa ka**. Gam di nqòðkagukuan méé i qarika korè ta a, naka ta gha nxãasega cookg'aia ta koe hãas nqòð sa qgóóa qari. ¹⁹Tcáóa ta ko qgóóa tòðs gúús^b khama ta ncēes nqòð sa úúa hãa. Ncēes nqòð sa ko còrè-nquum nqarikg'ai koe hànám q'ane koe síí, qgám q'aa-q'aakom di c'ēe xòèan koe. ²⁰Ncēe Jesom gatá téé-q'oo koe tcana hãa koe, Gam ncēe gatá ka tc'ãa a qòða hãa ba. A ba a kò chòð tamase kaiaam peresiti ba kúrú, Meleki-setekem di x'àèan koe guu a.

Peresitim Meleki-seteke ba

7 ¹Ncēm Meleki-seteke ba kò Salema dim x'aiga ba ii, a kaisase tc'amaka hãam Nqarim dim peresiti me e. Eēm kò Abrahamama ba x'aiga xu ncōos koe tàà, a ko k̄abise kam kò Meleki-seteke xg'ae cgoa me a ts'ee-ts'ee'g'ai me. ²Me kò Abrahamama ba **ēm kò ncōoan koe sēea hãa** gúuan wèé koe cúis tshàu-q'oo sa máà me. Tc'ãa dis kas ko Meleki-setekem dis cg'òè sa nxàeas kò k̄abiè ne máá: “Tchànoan dim x'aiga ba,” témé, me kò gataga Salema dim x'aiga ba ii, si ko nxãa sa máá: “Tòókuan dim x'aiga ba,” témé. ³**Gam ka góósea hãa gúu ga kãa a:** kg'ád xòða ba ka ga hēe kana dxàe xòða ba ka ga hēe kana qhàða ba ka ga hēéthēe e, ábàèam hãa kana x'óóam hãa cam gam úú tama, igabam kò Nqarim dim Cóám khama ii, a ba a chòð tamase peresiti me e.

⁴Tc'ēe-tc'ēese naka bóð ntam ma kaia hãa sa, gatá ka tsgōosem Abrahamam ga ba kò ēem kò ncōos koe tàà a sēea hãa gúuan ka cúis tshàu-q'oos dian máà me koe ga. ⁵Xu kò ēe xu khòè xu Lefim dis x'áé-q'oos di xu, ncēe peresiti ii xu ka i ko x'àèan koe qaase, cúis tshàu-q'oo sa xu gha Iseraele di khòèan (ncēe gaxu di qōean) koe sèè sa, gatà ne ma gane igaba thēé Abrahamam ka tsgōose-coa ne e igaba. ⁶Meleki-seteke ba kò Lefim dis x'áé-q'oos koe guu tama, igabagam kò Abrahamam koe cúis tshàu-q'oo sa sèè, a kò ts'ee-ts'ee'g'ai me, Abrahamam ncēe kò **Nqarim ka gúu zi** nqòðkaguèa hãa ba. ⁷Ntcoekuè tama ia, ēe nqāaka hãa ba ko kuri ēe kaia hãam ka ts'ee-ts'ee'g'aiè sa. ⁸**Peresiti xu** kò ko cúis tshàu-q'oo sa máàè. Igaba xu gha wèé xu peresiti xu x'óó, **Meleki-setekem** cúim oose, si ko **Nqarim dis Tcgāya sa** nxàea tseegukagu, kg'òèam ko hãa sa, témé khama. ⁹Kg'amaga ta ga kg'ui a máá, Lefim ncēe ko **gam ka tsgōose-coa ga ne ka** cúis tshàu-q'oos dian máàè ba kò Abrahamam koe guu a **Meleki-seteke ba** cúis tshàu-q'oo sa tcg'òða máá, témé. ¹⁰Eēm

b 6:19 qgóóa tòðs gúu sa - Gerika sa ko máá: “ankare” témé. Ankare sa skepe sa ko qgóóa tòðs gúu si i.

kòo Meleki-seteke ba Abrahamam cgoa xg'ae kam kò Lefi ba qanega ábàè tama khama, igaba *ncēe tchànose ta kò ko nxàe e*, nem kò gam ka tsgõosem Abrahamam dim tc'áróm koe hãa.

Jeso ba Meleki-setekem khama ii

¹¹ Moshem di x'áèa ne ko máá, peresitian méé i Lefim dis x'áé-q'oos di khòèan ii, témé, *i kò ncēean Aronem di x'áè-kg'áman ga a thée*. Igaba i kò Lefim di peresitian táá gaan di tsééan *chõd tama qgóóa-máákuan óága di* xg'ara-xg'ara, khama i kò ko qaase, c'ëem peresitim Meleki-setekem di x'áèan koe guuam ga hãa sa, Aronem di x'áèan ka tamase. ¹² Ncēè peresiti xu ko ma tòóa xùrikus kò ko kabiè ne méé i gataga thée x'áèan góá kabiè. ¹³ *Gatá dim X'aigam* ncēe zi gúú zi ko Gam ka nxàèè ba táás qhàòs di Me e khama, i qanega cúí khòè ga Gam dis qhàòs koe guu naka altaram koe tséé ta ga hãa. ¹⁴ Q'áasea i hãa khama, X'aiga ba Juta dis qhàòs koe guua hãa sa, me kò Moshe ba ès qhàòs kam ko kg'ui ka táá cúí gúú ga peresiti xu ka nxàe.

¹⁵ Ncēè c'ëem peresitim Meleki-setekem khama iim kò hòðsea hãa, nes ko *ncēe xae ko nxàe sa* qàèse x'áíse: ¹⁶ khòèan di x'áèan kam kò táá peresiti ba kúrú, igaba chõd tamas kg'òès di qarian ka a khama. ¹⁷ *Nqarim dis* Tcgäya sa ko ncēe sa nxàea tseegukagu a ko máá:

“Chõd tamase Tsi Peresiti Tsi i,
Meleki-setekem di x'áèan koe guu a,”

témé khama.

¹⁸ Kg'aika di x'áèa ne kg'amka a, a káà hùì i khama i kò tcg'òòè.

¹⁹ Moshem di x'áèa ne kò táá Nqarim di tsééan xg'ara-xg'ara khama. Igabagam ncēeska Nqari ba cgáés nqòò sa óágara máá taa hãa, ncēe ta gha gaas koe Nqarim koe cúù-cuuse sa.

²⁰ *Nqari ba* kò gaisean tséékagu. C'ëe xu peresiti xu kò táá gaisean cgoa peresitian koe tòòè, ²¹ igabam kò *Jeso ba* gaisean cgoa peresiti ba tòòè, èem kò Nqari ba birí Me a máá:

“X'aigam *Nqari* ba gaisea hãa,
a cuiskaga tc'ëea kãbia hãa tite,
Tsi gha chõd tamase Peresiti Tsi i,”

témé ka. ²² Ncēes gaises domka ta tseegukaga q'ana hãa, Jeso ba gha cgáés qáé-xg'aes èe nxàèèa hãa sa kúrú sa.

²³ X'oo sa kò ko peresiti xu xgáè-kg'am xu táá hãa, *c'ëe xu ko x'óó ne xu kò ko c'ëe xu tòòè khama*. Gaa domkaga xu kò kái xu peresiti xu hàna hãa. ²⁴ Igabam ko *Jeso ba* Gam dis tséés peresitian di sa chõd tamase kúrú, chõd tamasem gha hãa khama. ²⁵ Gaa domkam qarian úúa hãa, wèéa ne èe ko Gam koe guu a Nqarim koe cúù-cuuse nem gha chõd tamase kgoara di i, còrèam gha máá ne kam chõd tamase kg'òèa hãa khama.

²⁶Kg'ano-kg'anosa a, ãeta iim peresitim kaia ba ta ga úú sa: ncêe tcom-tcomsa, a chîbi úú tama, a q'ano, a chîbi-kg'ao ne cgoa q'aa-q'aaèa, a nqarikg'ai ka tc'amaka kaikaguèa ba. ²⁷C'êe xu kaia xu peresiti xu khamam ii tama; i Gam koe qaase tama, wèe cámi kam ga kg'aia gam di chîbian domka dàda-mááku sa kúru a nxáwa khòe ne domka c'êe sa kúru sa. Cúis dàda-mááku sam kò wèe khòean di si i domka cúi q'oro kúru, ãem ko dàda-máákus iise tcg'dòse ka khama. ²⁸Moshem di x'àean koe i ko guu a kg'amka khòean nxára tcg'dòe a kaia peresitian kúru; igabam kò kg'uim gaisean di ba ncêe kò x'àean ka kháoka hàà ba Cóa ba nxára tcg'dó, ncêe ko chòd tamase Nqarim di tséean xg'ara-xg'ara ba.

Krestem dis qáe-xg'ae sa Nciís Qáe-xg'aes ka cgáe si i (8–9)

Kreste ba kaim Peresiti Me e

8 ¹Cgáes gúus ncêe koe xae ko nxàe sa ncêe si i: kaim peresiti ba ta úúa hãa, Qarim wèem dim kg'ám x'òam xòe dis ntcóo-q'oos x'aian dis koe nqarikg'ai koe ntcóoa-ntcòe ba, ²ncêe kaisase tcom-tcomsam còrè-nquum koe Tséé-kg'ao ii ba, tseegu dim nquum Nqarim ka kúruèa ba, khòean ka tamase.

³Wèem peresitim kaia ba nxára tcg'dòèa hãa, nxáasegam gha aba zi hée naka dàda-máákuan ko kúruèe zi kg'oo-coa zi héethée Nqarim koe úú ka. Gatà iim dàòm ka i ko qaase, gataga méem thée gatá dim Peresiti ba **Nqarim cookg'ai koem gha** úús gúu sa úúa hãa sa. ⁴Ncèe nqóomkg'ai koem kò xg'ao hàna hãa, nem ga xg'ao peresiti tama, aba zi ko tcg'dó xu peresiti xu c'êe xua hàna hãa khama, Juta ne di x'àe-kg'áman ko gatá méé domka. ⁵Eè xu ko kúru tséean peresiti dia nqarikg'ai koe ko kúruèan khamaga ii, a gaan di sòm-c'ana a. A ncêe i kò Moshem ka ii khamaga ii. Eè kò xgàuèkom còrè-nquu bam gha Moshe ba kúru dim x'àe ba hàà kam kò Nqari ba q'áakagu me a máá: “Kúru méé tsi nakas wées gúu sa èe tsi kò xàbim tc'amkg'ai koe x'áíèa hãas khama ii,” témé. ⁶Igabagam ncéeska Jeso ba Nqari ba hée naka khòe ne héethée xg'aeku koe téé-tée, a ncèem dàòm ka nciís qáe-xg'aes ka cgáe sa kúrua hãa. A ba a gataga thée gaxu dis tsées ka cgáe sa máàèa hãa. Eè ko Nqari ba kãbas qáe-xg'ae sa kúru, kam kò nciís qáe-xg'aes di zi gúu zi ka cgáe zi **khòe ne** nqòòkagu khama.

⁷Ncèe tc'aa dis qáe-xg'aes kò xg'ao káa chîbi sa ii, nes ga kò xg'ao cámi di sa táa qaaèa hãa khama. ⁸Igabagam kò Nqari ba Gam di ne khòe ne koe chîbian hòd, a ba a kò kg'ui cgoa ne a máá:

“Bòd, x'àe ba gha hàà,

Iseraele di ne khòe ne hée naka Juta di ne khòe ne héethée
cgoar gha kãbas qáe-xg'ae sa kúru ba.

9 Si ncēes qáé-xg'aes k̄aba sa cuiskaga ncíís qáé-xg'aes khama iia hãa tite.

Gane ka tsgōose ga xu cgoar kò kúrúa hãa sa,
ēer kò qgóó x'òà xu a tc'āà-cookg'ai xu, a Egepeto koe tcg'dóó xu ka.
Qáé-xg'aes ēer kò máà nea hãas koe ne ko tcom-tcomsa tama
khama ra kò Tíí X'aiga ra táá nqábé ne.

10 Igaba hààkom x'aèm kar gha Tíí X'aiga Ra
Iseraele di ne khóè ne cgoa kúrús qáé-xg'aes ga si i ncēe sa:
Tc'ēea ne q'oo koer gha Tiri x'áè-kg'ámán tcāà,
a Ra a gha tcáóa ne q'oo koe góá tòó o.
Gane díim Nqari bar gha ii, ne gha Tiri ne khóè ne ii.

11 Me cuiskaga díim ga ba gane xg'aeku koe tēe
naka gam ka c'ēe ba xгаа-xгаа hãa kana bírí mea hãa naka máá,
'X'aiga ba méé tsi q'ana hãa' téméa hãa tite.
Wēea ne ga gha q'āa Tea hãa khama,
cg'árém koe guu a tshoa-tshoa
a síí kaim koe chòò koe.

12 Gane di chibian koer gha thòò-xama máá ne,
a cuiskaga gaicara gane di chibian ka tc'ēe-tc'ēesea hãa tite khama,"
tam méé.

13 Eēm ko máá, ncēes **qáé-xg'ae** sa k̄aba si i, témé kam ko Nqari ba máá,
tc'āà di sa ncíí si i, témé. Si gha gúús ēe ncíí a cg'āa-cg'anasea hãa sa
kháóa cgáéga kaà.

Nqōómkg'ai koe hēé naka nqarikg'ai koe hēéthēé còrèa ne

9 ¹Tc'āà dis qáé-xg'ae sa kò khóèan méé i ga ko ma còrè di x'áè-
kg'ámán úúa hãa, naka còrèèkom qgái ba hēéthēé e. ²Còrè-nquum
cám q'oo ba kò kúrúè, me kò tc'āà dim q'oo ba x'áà-x'aa-kg'ai cgoa
dis gúús ko tòóès gúú sa hēé, tafole ba hēé, naka ts'ee-ts'eekg'aièa hãa
péréan hēéthēé úúa hãa. Me kò gaam qgái ba, 'Tcom-tcomsam qgái ba'
ta ma tciiè. ³Me kò còrè-nquum di tsara q'oo tsara ko q'aa-q'aam qgái ba
hàna, ncēe kò gam qāá koe cám dim q'oo ba úúa hãa ba, me kò gaam
q'oo ba 'Kaisase tcom-tcomsam qgái ba' ta ma tciiè. ⁴A ba a kò gautan
cgoa kúrúèam altaram qāè hímì xg'āò gúúan ko gaam koe dàòè ba hēé,
naka gautan cgoa tcg'áùèam káá-dxoom qáé-xg'aes di ba hēéthēé úúa hãa.
Me kò gaam káá-dxoo ba q'ooa ba koe gautan cgoa kúrúèam kubi-dxoom
tc'ōoan^c kò úúa hãa ba hēé, naka Aronem dim dxòm ncēe kò tōaran ka
tsòm cgaeèa ba hēé, naka tafole di sara nxōá sara tc̄aba sara, ncēe kò
x'áè-kg'ámán gasara koe góá tòóèa hãa sara hēéthēé úúa hãa. ⁵Gaam
káá-dxoom qáé-xg'aes dim tc'amkg'ai koes kò sere-seres cám moengele

c 9:4 tc'ōoan - Gerika sa ko "mana ne" témé.

tsara x'áàn di tsara di sa hàna, Kherubime ta ko ma tcièè tsara, ncèe kò tçgàmà tsara cgoa kò qgóóa-máákuan dis ntcóó-q'oo sa qábìà tcana hãa tsara. Igabaga ta ncèeska ncèe zi gúù zi ka qáòse kg'uia hãa tite.

⁶Wèè zi gúù zia kò ko ncèem dàòm ka kg'ónòdè. Xu kò peresiti xu wèè x'aè ka tchàa dim còrè-nquum, tc'ãa dim q'oo koe tcàa a gaxu di tsééan kúrú. ⁷Igabagam kò ko cãm dim q'oom koe, kaim peresitim cúim ga ba kurim q'oo koe cúí q'oro tcãa. A ba a kò ko **wèè x'aèan ãem ko tcãa ka gabá hée naka khòè ne c'úua hãase kúrúa hãa chìbian hēéthēé domka sí** ko tçg'òó c'áðan cgoa tcãa. ⁸Me kòo Tcom-tcomsam Tc'èe ba ncèem dàòm ka x'ái, kaisase ts'ee-ts'eekg'aièam qgáim koe ko síim dàò ba qanega xgobekg'ammè ta ga hãa sa, còrè-nquum tc'ãa dim hãas noose. ⁹Si ncèe sa x'ái si i ncèem x'aèm koe ko úú ta a sa. A sa a ko x'ái, èe tçg'òòèa hãa zi aba zi hée naka máaku zi hēéthēéa cuiskaga còrè-kg'aom di tcáóan tchàno-tchanoa hãa tite sa. ¹⁰Kg'amaga zi x'áè-kg'ám zi i, tc'òo sa hēé, kg'áa sa hēé naka tãaka zi dàò zi q'ano-q'anosean hēéthēé di zi. A zi a tcáós q'oo di tama zi x'áè-kg'ám zi i, èe x'aè ka cúí kò ko tséé zi, Me gha nxãakg'aiga sí Nqari ba wèè zi gúù zi k̄aba-k̄aba.

¹¹Igabam kò Kreste ba kaim peresitim khama ma hàà, qàè zi gúù zi ncèe hààra hãa zi di ba. A ba a kò còrè-nquum ka kaia a kaisase tchàno iim **còrè-nquum** koe tcãa, ncèe khòè tshàu ka tshòèè naka ncèem nqòómkg'ai di tama ba. ¹²Piri kana ghòè-coan di c'áðan cgoam kò táá tcãa, igabam kò cúí q'oro hēé naka còo di sa hēéthēé Gam di c'áðan cgoa kaisase tcom-tcomsam qgáim koe tcãa, a ãem dàòm ka chòò tamas kgoaraku sa óá. ¹³Ncèè pirian hēé, naka ghòè-xòðan hēéthēé di c'áðan hēé naka ghòè-coan di tháúan hēéthēé kò ko q'ano tama khòèan koe cgáìe a cgàa ba q'ano-q'ano, **i khòèan k̄abise a gaicara X'aiga ba còrè**, ¹⁴ne ia gha nxãaska Krestem di c'áðan nta noose q'ano-q'ano ta a! Gam ncèe kò chòò tamam Tcom-tcomsam Tc'èem ka Nqarim koe káà chìbi iise máàse ba, a kò x'ooan koe ko úú zi tséé zi koe gatá di tcáóan q'ano-q'ano ba, nxãasega ta gha kg'òèa hãam Nqari ba kúrúa máá ka.

¹⁵Gaa domkam **Kreste ba** k̄abas qáé-xg'ae sa ógara hãa, ncèem gaas koe khòè ne hēé naka Nqari ba hēéthēé xg'aeku koe téé-tèe sa, nxãasega ne gha gane èe tciìèa hãa ne nqòòkaguèa hãas gúùs èe x'óóa guuèa sa chòò tamase q'òò ka. Me Kreste ba x'óóa hãa, nxãasega ne gha **gaa ne khòè ne** tc'ãa dis qáé-xg'ae koe kúrúsea hãa chìbian koe kgoaraè ka.

¹⁶Eè x'óóa hãam khòèm ka góá a qàùèa hãas tçgāyas, ncèe gam di kg'uian úúa hãa sa méés x'óóam hãa sa x'ái naka saa nxāwa tséékaguè. ¹⁷Tçgāyas èe x'óóa hãam khòèm di x'áè-kg'ámán úúa hãa sa, èem khòèm kòo x'óó ne cúígas tséé ga si i khama, igaba èem khòèm kg'òèa hãas nooses káà qari si i. ¹⁸Gaa domkas kò tc'ãa dis qáé-xg'ae sa c'áðan ntcāaguè tamas cookg'ai koe káà qari si i. ¹⁹Gaa domkam xg'ao ko Moshe ba èem kò ncãa wèè ne khòè ne wèem x'áè-kg'ám èe x'áèan koe guua hãa

ba xгаа-xгаа xg'ara ne, ghòè-coan hēé, naka pirian hēéthēé di c'áðan sée a tshàan cgoa tcg'omea xg'ae, a qáðm hìim hisopo ta ko ma tciie ba hēé naka ncoàm x'ábà ba hēéthēé tséékagu a tcgāya sa hēé naka wèé ne khòè ne hēéthēé gaan cgoa cgái, ²⁰a ba a máá: “Èem kò Nqari ba x'àè tu u, a máá, qgóóa tu qari témés qáé-xg'ae **sa ko tc'àmà-tcēekg'am** c'áðan ga a ncēe e,” témé. ²¹A ba a kò thēé gaam dàðm èem cúim kaga c'áðan cgoa xgàùèkom còrè-nquu ba hēé naka wèé zi gàba zi èe kò còrèan koe tséékaguè zi hēéthēé cgái. ²²Tseeguan kaga i ko x'àèan koe qaase khama, wèés gúùs gha c'áðan cgoa q'ano-q'anoè sa (igaba zi kò c'èe zi gúù zi c'áðan cgoa q'ano-q'anoè tama), i c'áðan kò ntcāaguè tama ne i chìbian di qgóóa-máákuan káà a.

Krestem dis dàða-mááku sa ko chìbian séèa tcg'òó

²³Gaa domka i kò ko qaase, gúù zi **ncēe nqōómkg'ai koe hàna**, a nqarikg'ai koe hàna zi di sòm-c'ana ii zi ga ncēeta ii dàða-máákuan cgoa q'ano-q'anoè sa. Igabaga zi ko nqarikg'ai koe hàna zi gúù zi **nqōómkg'ai di** dàða-máákuan ka cgáéan qaa. ²⁴Kreste ba kò táá khòèan tshàu ka kúrúèam còrè-nquum, ncēe tseegu dim còrè-nquum nqarikg'ai koe hànam dim sòm-c'ana iim koe tcāà khama, igabam kò nqarikg'ai koe tc'áró sí, a ba a ncēeska gatá domka Nqarim cookg'ai koe hāa. ²⁵Gatagam kò táá nqarikg'ai koe sí, nxāasegam gha téé a gaa koe kái q'oro dàða-máákus iise tcg'òóse ka, ncēem ko kuri kaim peresiti ba hēé khama, èem ko wèém kurim ka kaisase tcom-tcomsam qgáim koe tcāà a c'áðan ncēe gam di tama úú ka. ²⁶Nxāata i kò ii nem ga kò xg'ao nqōóm tshoa-tshoase-q'oo koe ga guu a kái q'oro xgàrasea hāa khama. Igaba ncēe i ii khama, cúí q'orom x'áisea hāa x'aèan chòè-q'oo koe, nxāasegam gha dàða-mááku sa tcg'òóan ka chìbian kaàkagu ka. ²⁷Ncēe i ma khòèm cookg'ai koe ma tòóèa khama, cúí q'oro méém x'óó, naka èes qā q'oo koe xgàràè, ²⁸khamagam kò thēé Kreste ba èeta iim dàðm ka cúí q'oro dàða-máákus iise tcg'òóè, nxāasegam gha kái ne khòè ne di chìbia séèa tcg'òó ka. Me gha kabise a hàà gaicara cām di sa x'áise, hààm gha khòè ne di chìbian séèa tcg'òó dise tamase, igaba gane èe qāà Mea hāa ne koe kgoarasean óá dise.

Krestem di dàða-máákua nea cgáé e (10)

10 ¹X'áè-kg'áman **Juta ne dia** qāè zi gúù zi hààko zi di sòm-c'ana a, a i a gaa zi tc'áró-tc'áro tama a. **Ncēe x'áè-kg'áma** nea cuiskaga Nqarim koe ko cúù-cuuse khòèan chìbian koe chòè tamase kgoara hāa tite. Gaa domka i ko qaase, dàða-mááku zi méé zi wèé x'ae ka kurian ko ma xùriku khama ma kúrúè sa. ²Ncēè Nqari ba ko còrè ne khòè ne kò

xg'ao tseeguan kaga cúí q'oro gane di chìbian koe q'ano-q'anoèa hãa, nxãasega i gha gane di tcáóan táá chìbi-chibi ne ka, ne zi ga kò xg'ao dàòà-mááku zi téékaguèa hãa. ³Igaba zi ko ncēeska ncēe zi dàòà-mááku zi wèém kurim q'oo koe khòè ne gane di chìbian ka tc'èe-tc'èe. ⁴Ghòè-xòòan hēé naka pirian hēéthēé di c'áòà ne cuiskaga khòè ne di chìbian xg'aàra tcg'òòá hãa tite khama.

⁵Gaa domkam kò **Kreste ba** nqõómkg'ai koem ko hàà ka **Nqarim ka** máá:

“Qhàea-mááku zi hēé
naka mááku zi hēéthēé
Tsi kò tc'èe tama,
igaba Tsi kò tc'áró ba máá Te.

⁶ Dàòà-mááku zi dàòèko zi hēé
naka dàòà-mááku zi
chìbian ko tcg'òòá mááè zi hēéthēé
Tsi kò táá qāè-tcao máá.

⁷Ra kò nxãaska máá:
‘Nqariè, ncāa ga Ra a,
Tsáá ko tc'èe sar gha hàà kúrú ka,
ncēe i **Tsari zi** Tcgāya zi koe
Tíí ka ma góásea hãa khama,’ témé,”

tam méé.

⁸Tc'áà dis kam kò máá: “Qhàea-mááku zi hēé naka mááku zi hēé naka dàòà-mááku zi dàòèko zi hēé naka dàòà-mááku zi chìbian ko tcg'òòá mááè zi hēéthēé Tsi kò tc'èe tama, a Tsi a kò táá qāè-tcao máá zi,” témé. A ba a kò ncēe sa nxàe, ēeta zi kòò ma x'áèan koe qaase igaba. ⁹A ba a kò nxãaska máá: “Ncāa ga Ra a, Tsáá ko tc'èe sar gha hàà kúrú ka,” témé. **Ncēe kg'uiian kam** kò ko tc'áà **di zi dàòà-mááku zi** sée a dxuukg'ai za tòó, nxãasegam gha gaa zi téé-q'oo koe hàà **tcg'òóse a Gam dim tc'áróm cgoa** cam dis **dàòà-mááku** sa kúrú ka. ¹⁰Jeso Krestem dim tc'áróm ncēe kò cúí q'oro dàòà-máákus iise tcg'òóèam koe ta ko guu a q'ano-q'anoè, **Nqarim** ncàma hãa sam kò kúrú khama.

¹¹Wèém peresiti ba ko cáman ko ma xùriku khama ma gam di tsééan kúrú, a ko dàòà-mááku zi cúíta ii zi kái q'oro tcg'òó, igabaga zi **ncēe zi dàòà-mááku zi** cuiskaga khòèan di chìbian xg'aàra tcg'òòá hãa tite.

¹²Igabagam kò Kreste ba cúís dàòà-mááku sa chìbian domka tcg'òó, ncēe gha chòò tamase hãa sa, a ba a kò síí Nqarim dim kg'áòm x'òàm xòè koe ntcóó. ¹³A ba a gaam x'aèm ēem koe guu a Gam di ne cg'òo-kg'ao ne gha hàà nqàrèa ba ka nqāaka tcāàè sa qāàa hãa. ¹⁴Gane ēe ko kúrúè a q'ano nem kò cúís dàòà-máákus cgoa chòò tamase kgoara khama.

¹⁵Me ko Tcom-tcomsam Tc'èe ba gatá koe thēé ncēe sa nxàea tseegukagu. Tc'áà dis kam ko Nqari ba máá:

¹⁶ “Hààkom x'aèm kar gha Tíí X'aiga Ra gane cgoa kúrús qáé-xg'aes ga si i ncēe sa: Tiri x'áè-kg'áma ner gha tcáóa ne q'oo koe tcāa, a Ra a gha tc'ēea ne q'oo koe góá tòó o,” témé.

¹⁷A ba a gaicara máá:

“Cuiskagar chibia ne hēé naka gane di zi tséé zi cg'āè zi hēéthēé ka tc'ēe-tc'ēese tite,”

témé. ¹⁸Ncēè ncēe zi guú zi ka i kò khòèan qgóóa máàèa hāa, ne i nxāaska dàòà-máákuan chibian di gaicara qaase tama.

Hààn ta Nqarim koe cùu-cuuse

¹⁹Tíí qōe ga tuè, gaa domka ta ga Jesom di c'áòan domka kgoarasea hāase kaisase tcom-tcomsam qgáim koe tcāa. ²⁰Jeso ba q'aa-q'aakom qgáim ncēe Gam dim tc'áróm iim koe guu a kaḅam dàòm kg'òèan di ba xgobekg'ama máá taa hāa khama. ²¹Ta kaim peresitim Nqarim dim nquu ba tc'āà-cookg'aia hāa ba úúa hāa, ²²ke hààn ta Nqarim koe q'ano-tcáòan cgoa cùu-cuuse, cg'òea hāas nqòòs dtcòmān di sa úúa hāase, tcáò zi chibi bóòsean koe guu a q'ano-q'anoèa^d hāa zi hēé, naka tc'áróan q'ano tshàan cgoa xg'aàèa hāa hēéthēé cgoa. ²³Gaam ēe nqòòkagu taa hāa ba tcom-tcomsa Me e, ke hààn ta nqòòs ncēe ta gatá dis ii sa nxàea hāas koe qarika qgóó, ntcāa-ntcāè tamase. ²⁴Hààn ta gatá ka c'ēe ne ta ga ma ntcāms ka tc'ēe-tc'ēese, naka i gha nxāasega ncāmkuan hēé naka qāè zi tséé zi kúrúan hēéthēé càuse. ²⁵Táá méé ta gatá di xg'ae-q'ooan chòòkagu guu, ncēe ne ko c'ēe ne kuri hēé khama, igaba méé ta korèku, naka ta kaisase gatà hēé, ēem ko ma X'aigam dim cām ba ma cùu ta ko ma bóò me khama ma.

²⁶Ncēè tseeguan ta q'ana hāa igaba ta kò ko hòòga chibian x'āèa máá a ko kúrú, ne i cúí dàòà-máákuan chibian di ga hāa tite, ²⁷igaba q'áò-q'aosas xgàraku sa hēé naka xgóàm c'ee ba hēéthēé cúí ga gha hāa, ncēe gha ntcoe-kg'ao ne cg'òo o. ²⁸Ncēè c'ēm khòèm kò Moshem di x'áè-kg'áman ntcoea hāa, i cām kana nqoana téea-máá-kg'aoan di kg'uian ko ncēes guú sa nxàea tseegukagu, nem ko cg'òòè, thòò-xama mááè tamase. ²⁹Kháé nxāaska ncēè c'ēm khòèm kò Nqarim dim Cóa ba nāa c'āa-c'ana ne? Khòèm ncēe ko qáé-xg'aes di c'áòan cg'āa-cg'ana iise séé ba, ncēm kò gaan ka q'ano-q'anoè e? Khòèm ncēe ko cgómkuan ko máà ta am Tc'ēm koe bóò-boose ba? Tc'ēe naka bóò, nta noose i gha gam di xgàrasean ma kaisase tshúua máá me sa! ³⁰Gaam ēe ko máá: “Tshúuan

d 10:22 *q'ano-q'anoèa* - Gerika sa ko máá: cgái-cgaièa hāa. Ncēe sa ko máá, Jesom di c'áòan ka cgái-cgaièa hāa zi.

kābi máá sa Tiri si i, Ra gha surutaa kābi,” témé ba ta q'ana. Si ko gataga **Nqarim dis Tcgāya sa máá:** “Nqari ba gha Gam di ne khòè ne xgàra,” témé khama. ³¹Nqarim kg'òèa hāam tshàu q'oo koe cg'áéa tcāa sa q'ádò-q'aosas gúú si i.

³²Tc'āā di xu cáń xu ěem kò Nqari ba x'àa ba máa tu u xu ka tu tc'ěe-tc'ěese: xgàrase tu kò a tu a kò kaisas ncōos thòðkas koe hāa, igaba tu kò qarika tēe. ³³C'ěe x'aè ka tu kò ko khòè ne xg'aeku koe cóèè, a ko xgàràè, ne kò c'ěe x'aè ka c'ěe ne khòè ne ncěem dàòm ka qāèse qgòòè tama, tu kò gane cgoa hāa a ko hùì ne. ³⁴Gane ěe qáèèa hāa ne tu kò thòð-tcaoa máá, a tu a kò ěe tu kò gatu di zi gúú zi xhùu cgaeè ka, qāè-tcaoan cgoa séèa mááse e, nqarikg'ai koe tu qāè zi gúú zi chòð tamase hāa zi úúa hāa sa tu q'ana hāa khama. ³⁵Táá méé tu Nqarim koe tu úúa hāa tcoman aagu guu, ncěe kaisas kābi mááku sa úúa hāa a. ³⁶Qarika méé tu tée sa ko qaase khama, nxāasega tu gha Nqarim kò nqòðkagu tua hāa sa hòð ka, ěem ko tc'ěe sa tu kò ko kúrúa xg'ara ne.

³⁷ “Gaam ěe ko hàà

ba gha xòm x'aè-coa q'oo koe hàà,
a āo tite khama.

³⁸Tiri ne khòè ne ěe tchàno ii

nea gha dtcòm̄s ka kg'òè,
igaba ncěè c'ěem khòèm kò ko
dtcòm̄s koe tééa ðibi

ner cuisakaga gaam ka qāè-tcaokaguè tite.”

³⁹Igaba ta gatá khòè ta ěe dtcòm̄s koe tééa ðibia a kaàkaguèa ta tama ta a, igaba ta dtcòm̄ sa úúa hāa a kgoaraèa ta khòè ta a.

Dtcòm̄ sa (11–12)

11 ¹Dtcòm̄ sa ěe tsi nqòða hāa zi gúú zi koe tcoman úú si i, naka ěe hòðse tama zi gúú zi hàna hāa sa q'āa sa hěéthéé e. ²Ncíi kuri di ne khòè ne kam kò Nqari ba gane dis dtcòm̄s domka qāè zi gúú zi nxàe.

³Dtcòm̄s ka ta ko bóða q'āa, wěém nqóò ba Nqarim dim kg'uim ka kúrúèa hāa sa, nxāasegas gha ěe ko hòðse sa ěe hòðse tama zi koe guu a kúrúè ka. ⁴Dtcòm̄s kam kò Abele ba Kainem dis dàða-máákus ka qāès dàða-mááku sa Nqari ba kúrúa máá. A kò gaas koe guu a Nqarim ka tchànóm khòèm iise bóðè, Nqari ba kò gam di zi aba zi ka qāèse kg'ui khama. A ba a ko x'óóam hāa igaba qanega dtcòm̄s koe guu a kg'ui.

⁵Dtcòm̄s kam kò Enoke ba **ncěes kg'òès koe** séèa tcg'òóè, nxāasegam gha táá x'oo sa xám ka, i kò cúí khòè ga táá hòð me, Nqari ba kò séèa tcg'òó mea khama. **Nqarim dis** Tcgāya sa ko nxàea tseegukagu a ko máá, ěem ko séèa tcg'òóès cookg'ai koem kò nxāakamaga Nqari ba qāè-

tcaokagua hãa témé khama. ⁶Dtcòmš ka oosem khòè ba cuiskaga Nqari ba qãè-tcaokagua hãa tite. Wèém khòèm èe ko Nqarim koe hàà ba méém dtcòm, Nqari ba hãa, a ko gane èe ko qaa Me ne suruta kãbi sa khama.

⁷Nqari ba kò qanega bóðè tama zi gúù zi ka Nowa ba q'ãakagu, me dtcòmš ka Nqari ba komsana a araka ba kúrú, gam x'áé di nem gha nxãasega kgoara ka. Me kò **dtcòmš** koe guu a nqõó ba chibi-chibi. A ba a kò dtcòmš koe guu a tchànom iise Nqarim ka bóðè.

⁸Dtcòmš kam kò Abrahamama ba èem kò tcièè ka komsana, a tcg'oa a ba a nqõóm èem gha kháóa hàà q'òdm koe qõð, gatàm kò ma qõdm ko qgái c'úua hãa igaba. ⁹Dtcòmš kam kò nqòðkaguèam kò hãam nqõóm koe cg'áèè-khoem khama ma x'àè. Xgàuèko nquu-coan koem kò x'àè, tsara kò gataga khòè xuku tsara Isaka tsara Jakobea tsara thèé gaa koe ga x'àè, ncèe ko Nqarim koe cúíta iis nqòðkaguku sa hòð tsara. ¹⁰Tshoa-tshoase-q'oo sa úua hãam x'áé-dxoo bam téé a ko qãà khama, ncèe gam ðim kúrú-kg'ao ba hèé naka tshào-kg'ao ba hèéthèé Nqari ii ba.

¹¹Dtcòmš kam kò Abrahamama, èetam kò ma gãesea hãa a cóá úú tite, si Sarahs ga sa cóá ábà tama igaba qarian hòð a cóán úú, Gam èe kò nqòðkagu mea hãa ba tcom-tcomsa Me e sam kò bóða hãa khama.

¹²Ncèem khòèm cúím, ncèe kò x'oos qàè koe hãam, koe ne kò guu a kái ne tsgõo-coa ne hãa, ncèe gane di kái-q'ooan nqarikg'ai di tçonðan hèé, naka tshàa-dxooan-kg'ám di gómán di **nxõá-coan** ncèe nxáráse tite hèéthèé di kái-q'ooan khama noo ne.

¹³Wèé ne khòè ne ncèe ne kò dtcòmš úua hãa a ko x'óó. Eè ne kò nqòðkaguèa zi gúù zi ne kò táá hòð, igaba ne kò nqúù ka zi hãase bóð zi a ne a kò qãè-tcaoa máá zi. Kgoarasea hãase ne kò nxàè, nqõóm koe ne dàra-kg'ao ne e a cg'áèè-khoe ne e sa. ¹⁴Eèta ko méé ne khòè ne ko x'ái, c'èem nqõóm x'áè-q'oo ne gha ba ne ko qaa sa khama. ¹⁵A kò táá nqõóm èe ne kò gaam koe guua hãam ka tc'èe-tc'èese. Gatà ne kò xg'ao hèéa ne ne ga kò xg'ao kãbise ne gha di x'aèan úua hãa khama. ¹⁶Igaba ne kò èem nqõóm ka qãèm nqõóm nqarikg'ai di ba xgónèa. Me ko Nqari ba gaa domkaga gane ðim Nqari ba ta ma tcièèan ka sau-cgaekaguè tama, x'áé-dxoo bam kg'ónòda máá nea hãa khama.

¹⁷Dtcòmš kam kò Abrahamama, èem kò Nqari ba kúrúa bóð me ka, Isaka ba dàða-máákus iise tcg'óó. Me kò gaam èe kò nqòðkaguèa hãa ba gam ðim cóám cúise ábàèa hãa ba dàða-mááku sa kúrú cgoa ka hèé, ¹⁸èetam kò ma Nqari ba bìrí mea hãa a máá: "Isakam koe tsi gha guu a ncèer nqòðkagu tsia hãa tsgõo-coan úú," téméa hãa igaba. ¹⁹Nqari ba èe x'óóa hãa nem gha ghù di qarian úua hãa, sam kò Abrahamama ba bìrísea hãa khama. Si ko ncèe sa c'èem dàòm ka máá, x'ooan koem kò guu a Isaka ba hòð, témé.

²⁰Dtcòmš kam kò Isaka ba hàà gha kúrúse ts'ee-ts'eekg'aikuan Jakobea tsara Esaua tsara nqòðkagu.

²¹Dtcòmš kam kò Jakobe, ěem ko x'óós cookg'ai koe wèè tsara cóá tsara Josefam di tsara ts'ee-ts'eekg'ai, a ba a gam dim dqàbi hìim cgoa qari-qarisea hāase, Nqari ba dqòm.

²²Dtcòmš kam kò Josefa, x'óóm gha di x'aèan ko cúù ka, Iseraele di ne khóè ne dis qòos Egepeto koe ne gha guu a tcg'oa dis ka kg'ui, a ba a kò x'àè-kg'ámán nda méé ne gam di c'óá xgubu-xgubuan úú di máá ne.

²³Dtcòmš ka khara kò Moshem ka xòò ga khara táá x'aigam di x'àè-kg'ámán *wèé xu cóá xu méé xu cg'òòè di* bèe, a khara a kò ěem ko ábàèa xg'ara ka nqoana nxoean chóm me, t'òèm cóá me e sa khara kò bóòà hāa khama.

²⁴Dtcòmš kam kò Moshe ba, ěem ko kai ka, Farom dis cóás dim cóá ba tam gha ma tciìe sa xguì, ²⁵a kò táá xòm x'aèan ka chibian di karean tc'óós koe máàse, igabam kò Nqarim di ne khóè ne cgoam gha xgàràe sa nxárá tcg'òòà mááse. ²⁶Gatagam kò hààkom x'aèm dis máàkus koe tòón tcg'áíá hāa, khamam kò Krete bam gha xgàrasea máá sa birise, a ba a kò ěe sa bóò, si Egepeto di x'aian ka kaia hāas x'ai si i. ²⁷Dtcòmš kam kò x'aigam di xgòàn bèe tamase Egepeto koe tcg'oa, Gaam ěe hòòse tama bam kò qg'óóá qari khama, bóò Mea kò hāa khóè khama ma. ²⁸Dtcòmš kam kò Paseka dis kòè sa kúrú, a c'àðan *méé i nquuan-kg'ám koe* cgàìè di x'aèan tcg'òò, nxāasegam gha moengelem cg'òookus di ba táá tc'āà a ábàèa cóán Iseraele di cg'òo ka.

²⁹Dtcòmš ka ne kò *Iseraele ne* Ncòà Tshàa dim tshàa-dxoo ba tchoaba, c'óòà hāam qgáim koe ko nqáé khama ma, igaba ěe xu kò Egepeto di xu khóè xu tchoaba kg'oana ka xu kò tshàan ka tómmè.

³⁰Dtcòmš ka i kò nxōá di xhàroan Jeriko di cg'láé, ěe ne ko *Iseraele ne 7* cáman nxāma-nxāma ana xg'ara ka.

³¹Dtcòmš kas kò cg'árà-kg'aoš Rahabe sa Nqarim di x'aèan komsana tama ne cgoa táá cg'òòè, ěes kò táá za guu a ko nqóò ba ntcáà tsara khóè tsara tòókuan cgoa qāèse hààkagu ka.

³²Dùú sa ra gha qanega nxàè? Ncēe Giteone ba hēé, Baraka ba hēé, Samsone ba hēé, Jafete ba hēé, Dafite ba hēé, Samuele ba hēé naka porofiti xu hēéthéé kar gha c'ēe gúù nxàè di x'aèa ner úú tama ka, ³³ncēe kò dtcòmš koe guu a x'aian x'āà tàà, a kò ěe tchàno ii sa kúrú, a ěe xu kò nqòòkaguèa sa hòò xu, ncēe kò gāman di kg'ámán tcēekg'am, ³⁴a c'eean di karu taman di xgòàn ts'írí, a ntcàum di kg'ám-c'aman nxanagu xu, ncēe kò kg'amka ii igaba kò kabise a qari-qariè xu, ncēe kò ncōoan koe tàà xu, a kò tǎá nqóó di xu ncōo-kg'ao xu x'āà tàà xu qg'óé xu. ³⁵Khóè zi kò ěe kò x'óóá hāa qhàòan gazi di i x'ooan koe guu a ghùìèa hāa ne koe hòò. C'ēe nea kò kaisase xgàràè igaba ne kò kgoarakuan xguì, nxāasega ne gha ěe ne ko x'ooan koe tēe ka qāès kg'òè sa kg'òè ka. ³⁶C'ēe nea kò ncoiè a ne a kò xg'ámme, a kò thēé táuan cgoa qáèè a qáé-nquuan koe úúè. ³⁷C'ēe ne kò nxōán cgoa xaoè, ne c'ēe ne gáòà q'aaè, ne c'ēe

ne ntcàuan cgoa cg'ōòè. Ghùu khòoan kana piri khòoan ne kò hãa a ko caate. Dxàua ne kò hãa, a kò qóm cgoa qgóókua hãa, a ne a kò tshúùse qgóóè. ³⁸Nqóó ba ko qãèa máá ne tama. Hòàra ne ko te tchàa-xgóóan koe hëé naka xàbian koe hëé naka nxōán dòm q'oo koe hëé naka dqòd hãéan koe hëéthëé e.

³⁹Wèèa ne ga kò Nqari ba qãè-tcaokagu gane di dtcòmàn ka, igaba ne kò táá ãe ne ko nqòdkaguèa hãa sa hòd. ⁴⁰Nqari ba kaisase qãès gúùs c'ëe sa kg'ónòndà máá taa hãa, nxãasega ne gha gane gatá cgoa xg'ae a **Nqarim máa ta kg'oana sa** cg'oèa hãase hòd ka.

Jesom koe tòón tcgáí

12 ¹Ta ncèeta noose kaias túú-c'òòs nxàea tseegukagu-kg'ao ne dis ka nxàma-nxàmaèa hãa, ke méé ta wèès gúùs ãe ga ko xgáè-kg'am ta a sa hëé naka ncèe ko qóm ba qgóókagu ta a zi cg'ãè zi hëéthëé aagu, naka taa ncèe ta máàèa hãas qàrd sa qád tcáóan cgoa qàrd, ²Jesom koe tcgáía ta tòóa hãase, ncèe ko gatá di dtcòmàn tshoa-tshoa a xg'ara-xg'ara ba. Ncèe kò qád tcáóan cgoa xgàukuan koe máàse ba, nxãasegam gha hààkom x'aèm ka qãè-tcaoan hòd ka, a kò táá saucgae ba. A ncèeska Nqarim dis ntcóó-q'oos òm kg'áòm x'òàm xòè koe ntcóóa-ntcòe ba. ³Gaam ncèe kò chibi-kg'ao ne di ntcoekuan domka ncèeta noo thòdan q'oo koe qád tcáóse hãa ba. Gabá méé tu tc'èe-tc'èese, naka tua gha nxãasega táá taju naka xhōen-tcáó guu.

⁴Gatu dis dqùrìs ncèe tu ko chìbian cgoa x'ààkus koe tu qanega c'áda tu ntcāagu tu gha xguìs téé-q'oos koe sí ta ga hãa. ⁵Ghùì-ghui-tcáókuan òm kg'ui ba tu gáé c'úúa hãa? Ncèe ko gatu cgoa **Gam di tu** cóa tu ii khama ma kg'ui, a ko máá:

“Tiri tsi cóa tseè,

táá X'aigam di dqàè kg'ónòkuan ntcoe guu,

naka ãem kò ko dqàè tsi ne táá xhōen-tcáó guu,

⁶X'aiga ba ko gaam ãem ncàma hãa ba dqàèa kg'ónò,

a wèém ãem ko Gam òm cóám khama ma sèè ba xgàra ke,”

témé ba.

⁷Ke méé tu dqàèa kg'ónòkuan koe qád tcáó ii, Nqari ba ko Gam di tu cóa tu iise qgóó tu u ke. Ndakam cóa ba hãa, ncèe xòòm ka dqàèa kg'ónòndè tama ba? ⁸Wèém cóa ba ko dqàèa kg'ónòndè. Gaa domka, ncèè dqàèa kg'ónòndè ta ga tu kò hãa ne, tu nxãaska qãèm dàòm ka ábàè tama tu cóa tu u, cg'áràn koe guu a ábàè tu, a tseegu di tama tu cóa tu u. ⁹Gataga ta wèéa ta ga nqóómkg'ai koe kg'áò xòdan úúa hãa, ncèe ko dqàèa kg'ónòndè ta a, ta ncèes gúùs domka tcom ana hãa. Ka ta gha kháé nxãaska nta noose gatá ka Xòòm tc'èem òm koe máàse a kg'òè? ¹⁰Gatá ka xòd ga ne ko xòm x'aè-coa q'oo koe dqàèa kg'ónòndè ta a, ãe ne ko gane ma tc'èe khama ta gha ii ka, igabaga ãem ko Nqari ba dqàèa kg'ónòndè ta a ne i gatá hùì di i,

nxāasega ta gha Gam di q'ano-tcáóan hòò ka. ¹¹Ncèè c'ěe x'aè ka ta kòo dqàèa kg'ónòè ne i thòòka khama xàm, a qāè-tcaokagu ta a tama. Igaba ne gha hààko x'aè ka gane ěe kò dqàèa kg'ónòèa hāa ne tchànoan dim tc'áróm tòókuan úúa hāa ba máàè.

¹²Gaa domka méé tu x'òàa tu hěé naka qúrùu tu ncěe xhōea hěéthěé qari-qari. ¹³Nqàrèa tu tchàno dàdan kúrúu máá, naka ne nxāasega ěe nqōara ne táá tàèè guu, igaba qāèkaguè.

Nqari ba xguian dis dqàèku sa

¹⁴Wèé qaria tu cgoa kúrú naka wèé khóèan cgoa tòókua hāase x'aè naka tua q'ano-tcáo ii. Q'ano-tcáo tama tu kò hāa ne tu cuiskaga X'aiga ba bòda hāa tite ke. ¹⁵Q'āa méé tu naka i táá cúí khòè ga Nqarim di cgómkuan tcào guu, nakam táá cúím tōbem kg'aum ga ba tsom guu, ncěe gha tshúuan ghùu ba, ncěe gha kái ne kúrú ne cg'uri-cg'urise ba, ¹⁶naka i táá cúí khòè ga cg'árà di ii guu kana Esaum khama cg'āè tcáo ii guu, ncěe kò qgáé-kg'ai dim cóám ii dis téé-q'oo sa cúís gābas tc'ōoan dis domka x'ámágu ba. ¹⁷Ncěe ta ma q'ana hāa khama, ěe koe guus kam kò ts'ee-ts'ee/kg'aièm gha sa qaa; igabam kò táá ěem kúrúu hāa sam gha kúrúu kabi dim dàò ba hòò, gaa domka i kò ts'ee-ts'ee/kg'aikuan xguì me, gatàm kò ko ma wèé tcáoá ba ka tcgái-tshàran cgoa qaa a igaba.

¹⁸Ncěe tu gam koe hààra hāam **xàbì ba Sinai òm xàbim** khama ii tama khama, ncěe gatu ga qgóó a xám ba, ncěe c'eean ko gaam koe k̄aru, me ntcúú sa hěé, dcùú-qom sa hěé, kaim tc'āá ba hěé, ¹⁹nxāàm di ts'oo-q'ooan hěé naka dòm di kg'ui-q'ooan hěéthěé úúa hāa ba. Ncěe khòè ne ko gaam dòm di kg'ui-q'ooan kóm ka ne kò dtcàrà, táá ne gha gaicara c'ěe kg'uia ba ga kóm sa ba, ²⁰ěe ne kò x'áèèa hāa sa kò qómá máá nea hāa khama, ncěe kò ko máá: “Ncèè kg'oo-coa ga ii, a kò ncěem xàbì ba qgóó igaba méé i nxōán cgoa xaoa cg'ōòè,” témé sa. ²¹Eè kòo bóòè sa kò kaisase q'ae-q'aea si i, me kò Moshe ba máá: “Q'aeen kar tcāàèa, a ko cgùru,” témé.

²²Igabaga tu **ěem xàbim koe hàà tama, a Siona** dim koe hààraa, nqarikg'aiian dim Jerusalema ba, kg'òèa hāam Nqarim dim x'áé-dxoo ba. A tu a gataga tcám-tcám moengelean qāè-tcaoa hāase xg'aea hāa koe hààraa. ²³A tu a gataga tc'āà a ábàèa ne dis kerekes koe hààraa, ncěe cg'òèa ne nqarikg'ai koe góá tòòèa ne. A tu a gataga Nqarim koe hààraa, wèé khóèan dim Xgàra-kg'ao ba, a tu a gataga tchàno ne khòè ne^e di tc'ēean koe hààraa. ²⁴A tu a gataga Jesom koe hààraa, k̄abas qáé-xg'aes koe ko Nqari ba hěé naka khòè ne hěéthěé xg'aeku koe ko tòókuan kúrú ba. A tu a gataga c'áòan tsarisea hāa koe hààraa, ncěe ko Abelem di c'áòan ka qāè kg'uian kg'ui i.

e 12:23 tchàno ne khòè ne - Gerika sa ko máá: “xg'ara-xg'araèa ne tchàno ne,” ncěe “Nqarim ko ma tc'ěe ne khama ma kúrúèa ne khòè ne tchàno ne” ta i ga méèè ne.

²⁵Q'āa mée tu naka táá Gam ěe ko kg'ui cgoa tu u ba xguì guu. Ncĕè gane ěem kò nqǒómkg'ai koe hāa a ko kg'ui cgoa ne, ne ko xguì nea kò táá nxanagu Me, ka ta gha nta noose nxanagu Me, Gaam ncĕè nqarikg'ai koe hāa a ko kg'ui cgoa ta a ba? ²⁶Gaam ncĕem ěe x'aè ka kò dōma ba cgoa nqǒómkg'ai ntcāa-ntcāa ba, igabagam ncĕeska nqòòkagu taa hāa, a máá: “Qanega cúí Ra gha nqǒómkg'ai cúí ntcāa-ntcāa tamase nqarikg'aian ga hĕéthĕé ntcāa-ntcāa,” témé ba. ²⁷Ncĕem kg'uim, ncĕe ko máá: “Qanega cúí,” témé ba ko kúrúèa hāa zi gúù zia gha ntcāa-ntcāè a tcg'òòè sa x'ái, nxāasega zi gha gúù zi ntcāa-ntcāè tite zi qaù ka.

²⁸Gaa domka mée ta Nqarim di x'aian, ncĕe cuiskaga ntcāa-ntcāè tite ta máàèa hāas gúù sa qāè-tcaoa máá, naka taà Nqari ba còrè, qāè-tcaokagu Me kom dàòm ka, kaisa tcomkuan hĕé naka q'áòan hĕéthĕé cgoa. ²⁹Gatá òm “Nqari ba dàò ko cg'òos c'ees khama ii” ke.

Nqari ba ko qāè-tcaokagu zi tséé zi (13)

13 ¹Qōekua ne khòè ne khama tu ma ncàmku. ²Táá mée tu c'urù guu, táá za guua hāa khòèan x'áéa tu koe qāèse hàakagua ne; gatà hĕéan ka i kò c'ĕe khòèan c'úùa hāase moengelean cg'áè-khoe iise qāèse hàakagu ke. ³Gane ěe qáé-nquuan koe hàna ne ka tc'ĕe-tc'ĕese naka ěe ne hànas téé-q'oos koe tòòse, naka tua gataga gane ěe xgáèè ko ne tc'ĕe-tc'ĕese, gatu ga ko ma xgàrase khama ma.

⁴Wèé khòèan ka mée i séèkuan tcommè nakam kgàrom séèkuan di ba q'ano ii, Nqari ba gha cg'áràn ko kúrú ne hĕé naka wèè cg'ára qhàòan ga hĕéthĕé ko xgàra ke.

⁵Kg'òèa tu mée i marian ncàm koe tòòsea hāa guu, igaba mée tu wèés gúùs ěe tu úúa hāa sa qāè-tcaoa máá. Nqari ba kò máá:

“Cuiskagar guu tsia hāa tite;

a Ra a gataga cuiskaga aagu tsia hāa tite,”

témé ke. ⁶Gaa domka ta ko kgoarasea hāase kg'ui a ko máá:

“X'aiga ba tirim Hùì-kg'ao Me e,

ra cúí gúù ga bèè tite,

dùú ba ga khòè ba kúrú te?”

témé.

⁷Tc'ĕe-tc'ĕese tu gatu di xu tc'āà-cookg'ai xu, ncĕe kò Nqarim di kg'uian xгаа-xгаа tu u xu. Tc'ĕe-tc'ĕese nta iis kg'òè sa xu kò kg'òè sa naka tua gaxu dis dtcòm sa serè.

⁸Jeso Krete ba Gam cúim ga Me e, ncāaka dim cáim ka hĕé, ncĕem cáim ka hĕé, naka chòò tamase hĕéthĕé e.

⁹Táá mée tu cg'āè na tākā xгаа-xгаа-kg'áman ka hoàkaguè guu. Gatu di tcáóan gha **Nqarim di** cgómkuan ka qari-qariè sa qāè si i ke, tc'òoan di

x'áè-kg'áman komsanan ka tamase, ncēe gane ēe ko tc'ōo o ne koe cúí hùì ga úú tama a. ¹⁰Altara ba ta úúa hāa, peresiti xu ncēe Juta ne ko còrèm qgáim koe ko tséé xu cúí qari ga úú tama, gaam koe xu gha tc'ōo di ba.

¹¹Kaiam peresiti ba ko kg'oo-coan di c'ádan sèe a chìbian dis tcg'òóa-máákus iise kaisase tcom-tcomsam qgáim koe úú, igabaga i ko gaan di tc'áróan x'áém ka tchàa koe dàdè. ¹²Gaa domkagam kò Jesom igaba thēé gataga x'áé-dxoom ka tchàa koe xgàràè, nxāasegam gha Gam di c'ádan koe guu a khòè ne kúrú ne gane di chìbian koe q'ano a tcom-tcomsa ka. ¹³Ke hààn ta nxāaska x'áém ka tchàa koe tcg'oa naka Jesom cgoa xg'ae naka Gam cgoa sau-cgaekaguè. ¹⁴Ncēe koe ta kúúta ta gha hāam x'áé-dxoo ba úú tama, igabaga ta ko hààkom x'áé-dxoo ba qaa khama.

¹⁵Ke hààn ta nxāaska wèè x'áè ka Nqari ba dqòmàn di dàòa-máákuan Jesom koe guu na tcg'òóa máá, dàòa-máákus ncēe cg'òèa ba nxàea tcg'òóan ka ko kg'áms ka kúrúè sa. ¹⁶Naka tua táá qàèan kúrúan hēé naka aukuan hēéthhēé c'urú guu, gatà ii dàòa-máákuan kam ko Nqari ba qàè-tcaokaguè ke.

¹⁷Gatu di xu tc'āa-cookg'ai xu komsana naka gaxu di x'áè-kg'áman koe máàse. Kòre tu u xu ko ke, khòèm gatu ka gha Nqari ba chòà máám khama ma. Komsana xu naka xu nxāasega tsééa xu qàè-tcaoan cgoa kúrú, tshúù-tcaoan cgoa tamase, gatà i kò ii ne i cuisakaga hùì tua hāa tite ke.

¹⁸Còrèa máá xae e, tcáóa xae q'oo koe xae tcoman úúa hāa chìbian xae bóòse tama di i, a xae a ko wèè qgáì koe xae gha qàès kg'òè sa kg'òè sa tc'ēe ke. ¹⁹Ra ko wèè qaria te ka dtcàrà tu u, còrè tu gha sa, nakar gha nxāasega qhàésega kabise a hàà cgae tu u.

Còo di còrèan hēé naka tsgámkaguku zi hēéthhēé e

²⁰Chòò tamas qáé-xg'aes di c'ádan kam kò Nqari ba gatá dim X'aigam Jesom, ncēe kaia hāam ghùu kòre-kg'ao ba x'ooan koe guu a kabì a óága. Ncēm Nqarim tòókuan di ba méém ²¹wèès gúùs qàè sa máá tu u, naka tu nxāasega ēem Gabá tc'ēea hāa sa kúrú. Gataga méém Jeso Krestem koe guu naka tséé zi qàè-tcaokagu Me gha zi gatá koe kúrú. Chòò tamase méém Jeso Kreste ba dqòmàmè! Amen.

²²Tíí qōe ga tuè, ghùì-ghuin tcáó tu u ghas tcgāyas xòm sar góá máá tua hāa, a ko dtcàrà tu u qáò-tcaoa tu gha máá si sa. ²³Gatá ka qōesem Timoteom kgoaraèa hāa sa tu gha q'āa sar ko tc'ēe. Ncèè qhàésem kò ko hàà ner gha gam cgoa síí cgae tu u. ²⁴Wèé xu tc'āa-cookg'ai xu gatu di xu hēé naka wèé ne tcom-tcomsa ne hēéthhēé tu tsgámkagu. Italea di ne ko thēé tsgámkagu tu u.

²⁵Cgómkuan méé i gatu wèè tu cgoa hāa.

JAKOBO

Jakobom dis tcgāya sa

Téé-cookg'ai sa

Jakobom dis tcgāya sa gúù zi kúrú ta ko kg'òèa ta q'oo koe zi di x'àèan úúa hāa. Tcgāyas Jakobom dis ka tsi kò xòmse kg'ui kg'oana ne tsi gha máá: “Ncèè dtcòm tsi kòo ne méé tsi gataga thēé ēe tsi dtcòmā hāa sa kúrú. Kg'uiān hēé naka tséān hēéthēé méé i qōda mááku. Tsaris dtcòm sa méés tsari kg'òèan q'oo koe tséé. Tsaris dtcòm sa méés tsari zi tséé-kg'ám zi koe x'áise.”

Tāāka zi gúù zi kam ko kg'ui: qguù sa hēé naka dxàù sa hēé, kúrúá bódoku sa hēé, qāè tchàno-tchanokuan hēé, tāākase khòè ne qgóó sa hēé, naka tām di tséé-kg'ámān hēé, q'āa di tc'ēean hēé, mēékuan hēé, dqòmsean hēé naka cg'aré-cg'aresean hēé, c'ēe ne bóó a nxàe sa hēé, qáó tcáóan hēé, naka còrèan hēéthēé e.

Qaa-qaasa kg'uiā ne:

- q'āa di tc'ēea ne
- dtcòm sa hēé naka tséé zi hēéthēé e

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Dtcòm sa hēé naka q'āa di tc'ēean hēéthēé e (1:2-8)
- Dxàù sa hēé naka qguù sa hēéthēé e (1:9-11)
- Kúrúá bódokuan hēé naka qāe-qaekuan hēéthēé e (1:12-18)
- Kóm sa hēé naka kúrú sa hēéthēé e (1:19-27)
- Táá méé ta tāākase khòèan qgóó guu (2:1-13)
- Dtcòm sa hēé naka tséé zi hēéthēé e (2:14-26)
- Dtcòm-kg'ao ba hēé naka tām ba hēéthēé e (3:1-18)
- Dtcòm-kg'ao ba hēé naka nqóó ba hēéthēé e (4:1-5:6)
- Tāāka zi x'áè-kg'am zi (5:7-20)

Dtcòm sa hěé naka q'āa di tc'ěean hěéthěé e (1:2-8)

1 ¹Tsgámkagu tu ur ko, tíí Jakobo ra, qāār Nqarim di ra, a X'aigam Jeso Krestem di ra, nxāa ra ko 12 zi qhàò zi, ncēm nqōóm koe tsai-tsaisea hāa zi *ncēes tcgāya sa* góá máá.

²Tíí qōe ga tuè, ndaka x'aè ga igaba tu ko tāaka zi kúrúa bóòku zi cgoa xg'ae igaba méé tu kaisase qāè-tcaoa máá zi. ³Q'ana tu hāa, gatu di dtcòmān di kúrúa bóòkua ne ko qarika-téékagu tu u sa ke. ⁴Igaba méé i **gatu di** qarika téean tchānos tséé sa kúrú, naka tu gha nxāasega wèé za ga tchāno ii, naka kāān chibi ii, naka tua gha c'ěe gúu kaga táá tcàòè guu.

⁵A ncèè gatu ka c'ěem kòo tc'ěean tcào ne méém Nqarim ncèe ko qāè-tcáoase hěé naka cgómaase hěéthěé wèém khòè ba máà ba dtcàrà, nxāaskam gha máàè e ke. ⁶Igaba méém dtcòmān úúa hāase dtcàrà, kái tc'ěe tamase, gaam ēem kái tc'ěe ba tshāan di qhonēan khama ii ke, ncèe ko tc'āān ka xàbùè, a ko kabi-kabise e, ⁷⁻⁸ēem khòèm kái zi gúu zi ko tc'ěe ba kana gam di zi dàò zi koe kgòe tama ba méém táá tc'ěea máá, cúí gúu gam gha X'aigam **Nqarim** koe hòò, ta tc'ěea guu khama.

Dxàu sa hěé naka qguù sa hěéthěé e (1:9-11)

⁹Dtcòm-kg'aom ēe nqāaka hàna ba méém dqòmse, tc'amaka hànas téé-q'oos *ēe Nqarim máà mea hāas* domka. ¹⁰Gataga méém qguùam khòè ba Nqarim cookg'ai koem nqāaka hàna sa q'āa, dcāan di x'aan khamam gha ma kaà ke. ¹¹Cám sa ko kùruan cgoa qaò, a sa a dcāan nqaikagu, i gaan di x'aan tcheè, i gaan di t'òèan kaà khama. Gatagam gha ma qguùam khòè ba ma kaà gam di tsééan koe hāa a.

Kúrúa bóòkuan hěé naka qàe-qaequan hěéthěé e (1:12-18)

¹²Ts'ee-ts'eekg'aièa baa, khòèm ēe ko kúrúa bóòkuan koe qarika téé ba. Ncèè kúrúa bóòkua nem kò tàāa hāa nem gha cábás kg'òèan di sa cábákaguè khama, ncèe Nqarim ēe ncām Mea hāa ne nqòòkagua hāa sa. ¹³Khòèm ēe ko kúrúa bóòè a ko chibian koe tcāàè ba méém táá máá: “Nqari ba ko chibian koe tcāà te,” témé guu. Nqari ba cuiskaga cg'āèan ka chibian koe tcāàè tite, a ba a gataga Gabá cuiskaga khòèan chibian koe tcana hāa tite ke. ¹⁴Igaba i ko khòèan ncèeta iim dàòm ka chibian koe tcāàè: khòè ba ko gam tc'áró-tc'aro di tc'ěean ka cg'āèan koe tcééa úúé, a síí ntcóm̄s koe qaè. ¹⁵I ko nxāaska gam di cg'āè tc'ěean ēe i kòo càuse ne chibian xām, ne i ko chibian ēe kai, a x'ooan óá.

¹⁶Táá méé tu qàe-qaeè guu, tíí qōe ga tu ncām-ncamsa tuè. ¹⁷Wèés kamas cgáé sa hěé, naka wèés abas tchāno sa hěéthěé sara tc'amaka

guua, a ko x̄a Xòòm x'áàn dim koe guu a, nc̄ee Gam koe i cúí gúù k̄abièa ga káà a ba, kana sóman khama k̄abi-k̄abise tama ba. ¹⁸ Gam di tc'ëean koem kò ábà ta a, kg'uim tseeguan dim koe guu a, nx̄aasega ta gha **Gam di ta khòè ta tc'áà di ta ii** ka, Gam ka kúrúèa zi gúù zi koe, tc'áà di tc'òoan xháràm di khama.

Kóm sa h̄éé naka kúrú sa h̄ééth̄éé e (1:19-27)

¹⁹ Q'áa méé tu nc̄ee sa, tíí q̄õe ga tu ncàm-ncamsa tuè. Wèém khòè ba méém qh̄áé ii komsanan koe, naka kg'uian koe ão ii, naka ba ão ii xgòàn koe. ²⁰ Khòèm di xgòà ne Nqarim ko tc'ëe tchànoan koe síí tama khama. ²¹ Gaa domka méé tu cg'áè gúùan kúrúan h̄éé naka cg'áèan kaikaguan h̄ééth̄éé chòokagu, naka cg'áré-cg'arese naka **Nqarim dim** kg'uim gatu koe xháràèa ba hòda mááse, nc̄ee kgoara tu um gha di qarian úúa ba.

²² **Nqarim dim** kg'ui ba ko komsana tu méé tu ii. Kg'ui ba kóm's cúí sa tu kò kúrú, ne tu gha ko qàè-qaese. ²³ Khòèm kò **Nqarim dim** kg'uim dim kóm-kg'ao ba ii, a ba a kúrú-kg'ao ba ii tama nem nc̄eeta iim khòèm khama ii khama: nc̄ee ko ábà cgoaèa bas kg'ái sa bód-kg'áís koe bód ba. ²⁴ Ntcàasem ko xg'ara a qòd, a ba a kúúga c'urù ntam kò ii sa khama. ²⁵ Igaba gaam èe ko tchàno x'áèan koe bód ba, x'áèan nc̄ee kgoara tu u ko o, a ba a ko qgóó qari i ba, nx̄aa ba gha gam di kúrúan koe ts'ee-ts'ee'kg'aiè, nc̄ee **x'áèan** c'urù tamam kóm-kg'ao ba, igaba kúrú-kg'ao ii ba.

²⁶ A nc̄ee khòèm kò bód, dtcòmna nem úúa sa ne, igabam ko gam dim tam ba qgóó tama, a ko tcáóa ba qàè-qaè, ne i gam di dtcòmnan cg'áa-cg'ana di i. ²⁷ Dtcòm's nc̄ee Nqarim gatá ka Xòòm cookg'ai koe q'ano a chibi úú tama sa nc̄ee si i: khàadoma cóán h̄éé naka dx̄àe-ntcòan h̄ééth̄éé gaan di xh̄áéan koe kòre si i, naka nqòóm koe káà cg'urise qgóóse sa h̄ééth̄éé e.

Táá méé ta khòè ne t̄áákase qgóó guu (2:1-13)

2 ¹ Tíí q̄õe ga tuè, gatá dim x'áàkom X'aigam Jeso Krestem koe tu kò dtcòmnan úúa h̄aa, ne méé tu táá t̄áákase khòèan qgóó guu, ² C'èedaokam kòo gautan di tcàà tshàuan h̄éé naka t'òè qgáían h̄ééth̄éé hanam khòè ba gatu dim còrè-nquum koe tcàà, me gataga dx̄auam khòèm cg'áa-cg'ana qgáían h̄ana ba th̄éé hàà cgae tu u, ³ tu kò èe t'òè qgáían h̄ana ba qàèse qgóó, a bìrí me a máá: “Nc̄ee qgáían qàè koe ntcóó,” t̄émé, a tu a èe cg'áa-cg'anasea ba bìrí a máá: “Tsáá méé tsi èe koe t̄éé,” t̄émé, kana máá “Nqàrè-kg'ama te koe gómankg'ai koe ntcóó,” t̄émé. ⁴ Eèta tu kò h̄éé ne tu q'aa-q'aasean xg'aekua tu koe úúa, a tu a nc̄eeska cg'áè tc'èem xgàra-kg'ao ba kúrú h̄aa!

⁵ Komsana tu, tíí q̄õe ga tu ncàm-ncamsa tuè. A Nqari ba gáé nqòómkg'ai koe dx̄aua ne khòè ne nxárá tcg'òó h̄aa tama, dtcòmnan

koe ne gha qguù ka, a ne a gha x'aiian di ne q'òò-kg'ao ne ii, ncëem kò ãe ncàm Mea ne nqòòkagua hãa a? ⁶Igaba tu ko dxàua ne khòè ne sau-cgaekagu. A qguù ne tama ne gáé ãe ko nqãaka úú tu u ne, gane tama nea ncëe ko qáé-nquuan koe úú tu u ne? ⁷A gane tama nea ncëe ko t'òès cg'òès **Krestem di** sa cg'ãèkagu ne, ncëe gatu koe kò **ãe tu ko tcguù-tcguuè x'aè ka** tciie sa?

⁸A ncëe tseegukaga tu kò **Nqarim di** x'aiian di x'àean qgóoa qaria hãa ne, ncëes ko **Nqarim dis** Tcgãya sa mée khama, a ko máá: “Tsáa ka c'ëe ba mée tsi ncàm, ãe tsi ma ncàmsea khamaga ma,” témé, ne tu ko qãese hëé. ⁹Igaba tu kò khòè ne tãakase qgóo ne tu ko chìbian kúrú, a tu a gha x'àean ka bódè, chibi kúrú-kg'ao tu iise. ¹⁰Dìim wèem ãe ko wèe x'àean qgóoa qari, igaba ko cúis qgáis koe tsaa a ba wèean koe ga chibiga me e khama. ¹¹Gaam ãe ko máá: “Táa cg'áràn kúrú guu,” témé ba ko gaicara máá: “Táa cg'òo guu,” témé khama. A ncëe cg'áràn tsi kò kúrú tama ne, igaba tsi kò cg'òo, ne tsi x'àean koe chibi kúrú-kg'ao tsi i.

¹²Dùús wèes ãe tu ko kg'tui a ko kúrús ka mée tu **tc'ëe-tc'ëese**, ncëe gha kgoara tu um x'àè-kg'ám ka tu gha xgàraè sa. ¹³Nqarim kò hàà ko khòè ne di zi tséé zi bódè q'oo, qàè zi i sa kana tshúú zi i sa, nem gaam ãe kò thòò-xama-máákuan úú tamam koe thòò-xama-máákuan x'áí hãa tite khama. Igaba ãe thòò-xama-máákuan úúa hãam khòè ba chibi bódè tite.

Dtcòmòs tséé tama sa x'óóa hãa (2:14-26)

¹⁴Dùú sa i ko hùì, tí qòe ga tuè, ncëe khòèm kò ko máá, dtcòmà nem úúa, témé, igabam tséékagu u tama ne? A gam di dtcòmà nea gha kgoara me? ¹⁵C'èedaokam kò tsáá qòe ba kana tsáá qòes igaba qg'aè-cgaea, a tc'òo úú tama tc'òo ne gha a, ¹⁶me gatu ka c'ëe ba gaa khòèan ka máá: “Tòókuan cgoa qòò, hãa tu gha, a tu a gha tsáú ke,” témé, ãe ko cgáé-q'ooa ne koe qaase gúúan máà ne tamase, ne i ko nxāan dùú sa hùì? ¹⁷Gatà iim dàòm ka i dtcòmān x'óóa hãa, ncëe cúise i kò hàna ne, a tsari tsééan cgoa qòda mááku tama ne.

¹⁸Igabagam gha c'ëem khòè ba xòa a máá: “C'ëe khòè nea dtcòmān úúa, i c'ëean tsééan úúa,” témé.

Ra gha nxāaska tèe a máá: “X'áí te, ntamam gha ma c'ëem khòè ba dtcòmān úú, igabam tsééa ba koe x'áí i tama sa. Nxāaskar gha tífa tiri tsééan koe guu a tiri dtcòmān x'áí tsi,” témé.

¹⁹A dtcòm tsi ko Nqari ba cúí Me e sa?

Qãese tsi ko hëé, igabaga **tsi tcàoa**, dxāwa tc'ëean ga ko dtcòm, a ia a q'áðan ka cgùru khama.

²⁰A x'áíè kg'oana tsia, tsáá káà tc'ëe tsi khòè tsi, tséé tama dtcòmā ne káà hùì i sa? ²¹Ntama ba kò ma Abrahamam gatá ka xòò ba Nqarim koe tchàno iise bódè? Gam di tsééan ka a kò ii, ãem kò ko gam ka cóásem

Isaka ba altaram koe úú ka. ²²Bóò tsi ko, dtcòmà ne kòo gam di zi tséé zi cgoa tsééa xg'ae sa, i kò gam di dtcòmàn tséé zi ka cg'oè-cg'oèè. ²³Si kò **Nqarim dis** Tcgāya sa tseegukaguè, ncēeta kòo mée sa: “Abrahama ba kò Nqari ba dtcòm, Me Nqari ba gam di dtcòmàn ka tchànóm iise séè me,” témé. Me kò Nqarim òm tcàrà ba ta ma tcièè. ²⁴Bóò tu ko, khòè ba ko gam di zi tséé zi koe guu a tchànóm iise bóòè, dtcòmàs ka cúí tamase.

²⁵Rahabes cg'àrà-kg'ao sa kò tǎá za guu a ko nqōó ba ntcàà tsara khòè tsara séè, a sa a tǎám dàòm cgoa ts'àakagu tsara a. A ncēeta hēéan ka sa gǎé kò gataga gas di tsééan koe tǎá tchànòs iise bóòè?

²⁶Tc'èe ba úú tamam tc'áro ba x'óóa hǎa, i gatà iim dàòm ka dtcòmàn ncēe tsééan úú tama a x'óóa hǎa thée.

Dtcòm-kg'ao ba hēé naka tǎm ba hēéthéé e (3:1-18)

Tǎm ba xгаа-xгаа ne

3 ¹Tǎá mée tu wèéa tu ga xгаа-xгаа-kg'aoan kúú guu, tíí qōe ga tuè. Q'ana tu hǎa, sita ncēe ko xгаа-xгаа ta ko hàà kaisase thòòse Nqarim ka xgàràè sa ke. ²Wèéa ta ga ko kái chibian kúú khama. Ncēe c'èem kò cúí chibi ga kúú tama èem ko kg'uis gúús koe nem tchànóm khòè me e, kgoana ko a gam òm tc'árom wèè ba kòre ba.

³Bìian kg'ám-q'oo koe ta ko tóm sa tcǎà, nxǎasega i gha komsana ta a ka. Ncēeta hēéan ka ta ko wèè tc'ároan gaan di ga tchàno-tchano.

⁴Bóò skepe zi gataga, gatà zi ma kaia igaba, a ko kaia tc'áán ka qōòkaguè, igaba zi ko kaisase cg'árém hìim tchàno-tchano òm cgoa nqàriè, a nqàri-kg'aom ko tc'èem xòèm za qōò.

⁵Gatà iim dàòm kam tǎm ba cg'árém gúú me e, igabam ko kaia zi gúú zi ka koase.

Tc'èe naka bóò, kais hìi-kg'ai sa ko cg'árém c'èem ka dàòè sa.

⁶Tǎm igabam c'èe me e, a cg'ǎès òm nqōó me e. Ncēea me ko ma tséé ga a, gatà cg'áé-q'oo koe, a ba a ko wèém tc'árom khòèan di ba cg'ǎè-cg'ǎè. C'ees koem ko wèès kg'òès khòèm di sa tcǎà, a ba a ko chòò tamas c'ees dxǎwam dis ka tcǎà-dòmme.

⁷Khòè ta gha kgoana a xгаа-xгаа wèém kg'oo-coa-qhàò ba hēé, naka tsaràn hēé, naka ncǎà cgoa ko qōòan hēé, naka tshàn q'oo di gúúan hēéthéé e khama, a ta a gataga xгаа-xгаа ana. ⁸Igaba i cúí khòè ga kgoana naka tǎm ba xгаа-xгаа hǎa tite, sǎa tamam cg'ǎè ba, cg'òoko gúúan ka cg'òèa hǎa ba. ⁹Gaam cgoa ta ko X'aigam **Nqarim** Xòò ba dqòm, a ta a ko gaam cgoa Nqarim dis iis koe kúúèa ne khòè ne cgúí. ¹⁰Dqòmkuam hēé naka cgúíkuam hēéthééa ko cúis kg'áms koe tcg'oa. Tíí qōe ga tuè, ncēe sa méés tǎá gatà ii guu. ¹¹A tsàum koe i ga kǎre tshàn hēé naka tsǎu tshàn hēéthéé cúí x'ǎè ka tcg'oa? ¹²Tíí qōe ga tuè, a faia dis hìi sa ga olife di tc'ároan kúú, kana sa ga chòò-kg'om dis hìi sa faia di tc'ároan kúú? Tsǎu tshàa ne cuiskaga kǎre tshàn kúúǎa hǎa tite.

Cám tsara dàò tsara tc'ëean di tsara

¹³Dìi ba tc'ëega baa, a ba a ko kóma q'ãa gatu xg'aeku koe? Gam di kg'õèan qãe ka méém x'ái, gam di tséa ne ko cg'aré-cg'aresean cgoa kúrùe sa, tc'ëean cgoa hëéthëe e. ¹⁴Igaba tu kò gatu di tcáóan koe xgòam tau ba hëe naka cëean hëéthëe úúa ne táá koase guu, naka táá tseguan tshúù-ntcòakagu guu. ¹⁵Gatà ii tc'ëea nea nqarikg'ai koe guu tama, igaba i nqòomkg'ai di i, a khòem di i, a dxāwam di i. ¹⁶Eë tauan hëe naka cëean hëéthëe hàna qgái koe, i gha kómku taman hãa khama, naka wèe cg'àè-qhàòan kúrúan hëéthëe e. ¹⁷Igaba i nqarikg'ai koe guua tc'ëean tc'àà dis ka q'ano o, a cam dis ka gataga tòókuan úúa, c'ëe ne khòe ne ka i ko tc'ëe, a i a komsanan koe hëe naka tc'ëea kabian koe hëéthëe kgoarasea hãa, a cgómkuan ka cg'oèa hãa, a i a ko qãe zi tsée zi di tc'òoan máà ta a, a i a khòe ne tákase qgóó tama, a i a kgoarasease ko qgóóse. ¹⁸Tòókuan di ne khòe ne ncëe ko tòókuan di cgùrian xhàrà ne gha tchànoan tcuù.

Dtcòm-kg'ao ba hëe naka nqóó ba hëéthëe e (4:1–5:6)

Nqóó ba ncàm guu

4 ¹Dùú sa ko ncòoan ghùì, si ko dùú sa x'àakuan ghùì gatu xg'aeku koe? A gatu ko tc'ëe zi gùù zi tama zia, ncëe ko gatu di tc'ároan koe ncòoan ghùì zi? ²Ncóó tu ko, igaba tu úú tama. Cg'òo tu ko, a tu a ko kaisase xaù, igaba tu kgoana naka hòd tite. X'àà tu ko, a tu a ko ncòoan ghùì. Gùù tu úú tama, Nqari ba tu dtcàrà tama domka. ³Dtcàrà tu ko, igaba tu hòd tama, tchàno tamase tu ko dtcàrà khama, èe tu ko hòd gùùan tu gha nxāasega èe tu ko ma gatu tc'ëe khama ma tséekagu ka. ⁴Cg'árà-kg'ao tuè! A c'úúa tua, nqòóm cgoa ncàmkuua ne Nqarim cgoa hòreku si i sa? Nxāaska, ncëe nqòóm di tsi ncàm-khoe tsi kò ii ne tsi Nqarim di tsi cg'òo-kg'ao tsi i. ⁵**Nqarim dis** Tcgāya sa ko máá: “Tc'ëem ncëem Nqarim gatá koe tòóa hãa ba kaisa zi tc'ëe zi ka cg'oèa hãa,” témé. Ncëe kg'ui ne tseegu u, ná? ⁶Igabam ko **Nqari ba** kaisa cgómkuan máà **ta a**. Gaa domkas ko **Nqarim dis Tcgāya sa** ncëeta méé:

“Nqari ba ko èe tcomsea ne ntcoe,
igabam ko èe ko cg'aré-cg'arese ne cgómkuan máà,”
témé.

⁷Ke tu ncëeska Nqarim koe máàse. Dxāwa ba xguì, nakam gha gatu koe guu ná qgóé. ⁸Nqarim koe cúù-cuuse, nakam gha Gam igaba gatu koe cúù-cuuse. Xg'aà tshàua tu, gatu chìbi-kg'ao tuè, naka tu gatu khòe tu cam tc'ëe tu, tcáóa tu q'ano-q'ano. ⁹Tshúù-tcao méé tu, naka kg'ae, naka ntcāà tcgái-tshàra. Gatu di kg'ãèan méé i kabise naka kg'ae ii, naka i gatu di qãe-tcaoan kabise naka tshúù-tcao sa ii. ¹⁰X'aigam **Nqarim** cookg'ai koe méé tu cg'aré-cg'arese nakam gha nxāasega kaikagu tu u.

Tsáá ka c'êe ba xgàra guu

¹¹Táá méé tu gatu ka c'êe ne cgoa cg'ãèse kg'ui guu, tíí qōe ga tuè. Gaam êe ko qōesem cgoa cg'ãèse kg'ui ba kana ko qōese ba xgàra, ba ko x'áèan cgoa cg'ãèse kg'ui, a ko x'áèan xgàra. X'áèan tsi ko xgàra ne tsi gaa x'áèan di tsi tséékagu-kg'ao tsi tama tsi i, igaba tsi x'áèan di tsi xgàra-kg'ao tsi i. ¹²X'áèan hēé naka xgàrakuan hēéthēé dim tcg'òó-kg'ao ba cúí Me e, Gaam êe ko kgoara, a ko kobe di qarian úúa ba. Igaba tsi tsáá díí tsia, ncēe tsáá ka c'êe ba ko xgàra tsi?

Táá koase guu

¹³Hàà tu ncēeska, gatu êe ko máá: “Ncēe cáím ka kana q'uu ka ta gha ncēeta iim x'áé-dxoom koe qōò, a síí gaa koe kuri ba x'áè, a gaa koe síí x'ámágu, a gha nxāasega marian hòò,” témé tu. ¹⁴Igaba tu q'uu ka dim cáím ka i gha gatu di kg'òèan nta ii sa c'úúa hāa. Nqōara-nqāuan khama tu ii khama, ncēe ko xòm x'áè-coa sēé a hāa a, a i a gaia kaà. ¹⁵Khama tu ga ko ncēeta mééa: “X'aigam *Nqarim* kò tc'êe ne ta gha kg'òè, a ta a ncēe sa kana êe sa kúrú,” témé. ¹⁶Ncēe i ii khama, tu ko koase a ko dqòmse. Eēta ii dqòmsean wēé ga cg'ãè e. ¹⁷Gaa domkam wēém khóèm êe qāè gúùan kúrú q'ana, igaba kúrú u tama ba, nxāa ba chibiga me e.

Qguùà khóèan dqàèa ne

5 ¹Hàà tu ncēeska, gatu khóè tu êe qguùà tu, kg'ae méé tu naka xoò, cg'ãè zi ncēe ko hàà cgae tu u zi domka. ²Gatu di qguùà ne ts'óóa hāa, i gatu di qgáían tcg'ãàn ka tc'òóèa hāa. ³Gatu di gautan hēé naka seleferan hēéthēéa ncàbà hāa, i gha gaan di ncàbàn gatu koe x'áf sa ii, a i a gha c'ees khama ma gatu di cgàan tc'óóa xgāá. Gatu di x'aian tu tòóa máásea hāa, còò di xu cáím xu u igaba. ⁴Bòò, surutan gatu di tséé-kg'aoan di i, ncēe gatu di xháràn koe kò tséé e, ncēe tu kò táá suruta a, nxāa nea kg'aea tcg'òóa hāa, i kg'ae-q'ooan êe kòo gaa xháràn khóá ne di X'aigam *Nqarim* qarim wēém tcee-dòm koe tcana hāa. ⁵Nqóómkg'ai koe tu karean koe hēé, naka qāè-tcaoan koe hēéthēé x'áèa. Tsáúkagua tu hāa tcáóa tu, **a tu a gha ghòèan ko ma cg'òòè khama ma xgàraè**, cg'òokus dim cáím ka. ⁶Tchàno khóèan tu ko chibi-chibi a xgàra, a cg'òo, gatu cgoa ne kò ntcoeku tama igaba.

Tááka zi x'áè-kg'am zi (5:7-20)

Qáo tcáóa ne

⁷Gaa domka méé tu qáo tcáo ii, tíí qōe ga tuè, naka i nxāakg'aiga X'aigam di hàà-q'ooan síí tcāà. Bòò, xhàrà-kg'ao ba ko góm ba qāà me xhàrà di tc'òoan tcg'òó. Qáo tcáo cgoa am ko, i nxāakg'aiga síí tc'áà di

túúan hēé naka kháóka di túúan hēéthēé tuu. ⁸Gatu igaba méé tu qád tcáo ii. Qari méé tu ii tcáoá tu koe, X'aigam **Nqarim** di hàà-q'ooa ne cúù u ke. ⁹Tíí qōe ga tuè, gatu ka c'ēea ne cgoa méé tu táá káise kg'ui-kg'uise guu, naka tua gha nxāasega táá xgàràè. Bòd, Xgàrà-kg'ao ba nquu-kg'ám koe hāa!

¹⁰Tíí qōe ga tuè, tc'ēe-tc'ēese porofiti xu ncēe kò X'aigam **Nqarim** cg'òè ka kg'ui xu. Sere-seres iise sèè xu, qád tcáo xu khòè xu u kò ii di sa, ēe xu kòo xgàrase ka. ¹¹Bòd, ts'ee-ts'eekg'aièa xu, ta ta ko ma tcii xu, ēe kò **xgàrakuan di x'aè ka** qarika tééa hāa xu. Jobem di qarika tééa máásean ka tu kómá, a tu a kò X'aigam **Nqari** ba còo dis ka dùú sa kúrúá sa bòd. X'aigam **Nqari** ba thòd-xama-máákuan hēé naka cgòmkuu hēéthēé ka cg'òèa hāa khama.

¹²Igaba wèé zi gúú zi tc'amkg'ai koe, tíí qōe ga tuè, nqarikg'aian cgoa igaba kana nqòómkg'ai cgoa igaba, kana c'ēe gaisean cgoa ga igaba táá gaise guu. Igaba méés gatu dis 'èè' sa, 'èè' sa ii, nakas gatu dis 'ēe-ēe' sa, 'ēe-ēe' sa ii, naka tua gha nxāasega táá xgàrasean koe tcāa guu.

Dtcòmān di còrèa ne

¹³Gatu xg'aeku koem kò c'ēe ba qómān q'oo koe hàna ne méém còrè. A ncèè c'ēem kò qāè-tcaoa hāa ne méém dqòmān di ciian nxāè. ¹⁴A ncèè c'ēem kòo gatu xg'aeku koe tsāa ne méém kaia xu kerekes di xu tcii, naka xu còrèa máá me, naka nxúian cgoa tcgáú me, X'aigam **Nqarim** dim cg'òèm koe, ¹⁵naka i gha dtcòmān di còrèan tsāakom khòè ba kg'òèkagu, nakam gha X'aiga ba ghùì me, a ncèè chìbia nem kò kúrúá hāa nem gha qgóóa mááè e. ¹⁶Ke tu nxāaska biríku gatu di chìbia ne, naka còrèa mááku, naka tua gha nxāasega kg'òèkaguè. Tchànóm khòèm di còrèa ne kaisa qarian úúa, **Nqari ba ko** gaan koe tséé khama. ¹⁷Elija ba kò kg'ama khòè me e, gatá khamaga ma, a ba a kò qarika còrè, túúan gha táá tuu ka, i kò nqòómkg'ai koe túúan táá tuu, nqoana kurian hēé naka 6 nxoean hēéthēé e. ¹⁸Me gaicara còrè, i nqarikg'aian túúan tuukagu, me kò nqòo ba kaisase tc'òoan kúrú.

¹⁹Tíí qōe ga tuè, ncèè gatu ka c'ēem kò tseeguan hòàra guua hāa, me kò c'ēe ba kabi me ne ²⁰méém q'āa, díím wèém ēe ko chìbi-kg'ao ba gam di dàoan hòàm ko koe kabi ba gha ko kgoara me, táám gha tc'ēea ba cgoa ga igaba x'lóóa xgāase ka, a ba a gha kái chìbian gam di qgóóa mááè.

1 PETERE

Peterem dis tcgãyas tc'ãà di sa

Téé-cookg'ai sa

Peterem di ne nxará-kg'ao ne xg'ao gane di dtcòmàn domka kái xgàrakuan hěé naka xháéan hěéthěé q'oo koe hàna.

Petere ba kò ghùì-ghui tcáo ne, a ko máá, Nqarim nxará tcg'òóà hãa ne khòè ne e, témé. A ba a kò Jeso Krestem ka tc'ěe-tc'ěe ne, ncěe Gam di x'ooan hěé, naka x'ooan koe tēean hěé, naka Gam di hààn hěéthěé di nqòòan máà nea hãa ba.

Gane di xgàrase ne ko Jesom ka dcěè. Ncěeta mée ne ma qarika téé naka qáo tcáo. Ncěem nqõóm koe i ko gane di dtcòmàn kúrúa bóòè, igaba ne gha ěem gha Jeso Kreste ba x'áísem cáím ka kãbia máàè e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- xgàrakua ne
- komsana ne
- tcom-tcomsa
- nqòò sa
- kg'òèa hãa nxõá ne

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Nqarim di kgoarakua ne (1:3-12)
- Tcom-tcomsase kg'òèa ne (1:13-2:10)
- Dùú sa mée ne dtcòm-kg'ao ne kúrú xháéan koe ne kò hãa ne (2:11-4:19)
- Cg'áré-cg'aresea ne (5:1-14)

Nqarim di kgoarakua ne (1:1-12)

Tsgámkaguku zi

1 ¹Petere ra a, x'áè úú-kg'aor^a Jeso Krestem di ra, a ra a ko *ncēes tçgāya sa* Nqarim nxará tçg'òóa mááse ne khóè ne góá máá, ncēe tsaj-tsajisea hāa ne, a cg'áè-kg'ao khama x'āèa hāa ne: xg'aekum Ponto dim koe hēé, naka Galatia dim koe hēé, naka Kapatokia dim koe hēé, naka Asia dim koe hēé, naka Bitunia dim koe hēéthéé hāna ne. ²Nqarim Abo ba nxāakamaga q'ana hāase *nxará tçg'òóa mááse tua*, Me ko *Tcom-tcomsam* Tc'ēe ba tcom-tcomsakagu tu u, nxāasega tu gha Jeso Krete ba komsana a Gam di c'áðan cgoa cgáìè ka: Cgómkuan hēé naka tòókuan hēéthéé méé i gatu koe càuse.

Kg'òèas nqòò sa

³Dqòmme méém Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka Xòò ba. Jeso Krete ba x'ooan koe ghùian kam Gam di kaisa thòð-xama-máákuan ka kábase ábà taa hāa, nxāasega *ta gha* kg'òèas nqòò sa *úú* ka. ⁴Ncēe nqòðan ta úúa hāa, nqarikg'ai koe ta gha q'òò ts'eekg'aian di i, kaà tite, a ts'óó tite, a cg'āa-cg'anasea hāa tite e. *Nqari ba* gaa koe tòóa máá tu ana, ⁵gatu ncēe ko dtcòmman koe guu a Nqarim di qarian ka qāèse qgóó a kòrèè tu, nxāakg'aiga tu gha síí kgoarakuan hòò ka, ncēe gha còò di xu x'áè xu ka tseegukaga x'áìè e.

⁶Ncēe gúùan domka tu ko qāè-tcao, gatà i ga ko ma qaase, xòm x'áè-coa ka tu ga ncēeska tāáka zi kúrúá bóòku-ghàò zi ka tshúù-tcaokaguè igabaga. ⁷Gazi di tsééa ne gatu di dtcòmman tseegu ii sa x'ái si i. Gautan igaba, ncēe gha kaàkaguè, ne gha c'eean cgoa kúrúá bóòè. Gataga méé i dtcòmna tu, ncēe kaisase gautan ka qaa-qaasa a, kúrúá bóòè. Nxāaska tu gha Jeso Krestem ko x'áìèm cárn ka dqòmman hēé naka x'áàn hēé naka tcomkuan hēéthéé hòò. ⁸Ncēe bóò Me ta ga tu hāa igaba tu ncàma hāa ba, ncēe tu ncēeska bóò Me tama igaba tu ko Gam koe dtcòm ba, a tu a x'áàko qāè-tcaoan ncēe kg'ui a nxāèè tite cgoa qāè-tcao. ⁹Gatu dis dtcòmms ko qaa sa tu ko hòò khama, ncēe kgoarakuan gatu di tcáóan di sa.

¹⁰Porofiti xu kò ncēe gatu koe gha hààs cgómkus ka porofita, a xu a kò ncēe kgoarakuan koe tcāà tcáó a qarika qaa a. ¹¹Kúrúá xu kò bóò, dùútsa x'áè ka i gha hàà sa, a i a gha ntama hàà sa. Me kò gaxu koe ko hānam Tc'ēem Krestem di ba x'áèan cookg'ai koe nxāea tseegukagu Krestem di xgàrasean ka, naka xùri gha ko x'áàn ka hēéthéé e. ¹²I kò gaxu koe x'áísea hāa, ncēe zi gúú zi xu tsééa mááse tama, a ko gatua tsééa máá tu u sa; gúú zi èe tu ko ncēeska bìrìèa zi, èe ne kò èe qāè tchòàn xgaa-xgaa tu u x'áè ka, ncēe ko nqarikg'ai koe guu a tsééa óàèam Tcom-tcomsam Tc'ēem ka. Moengelean ga ko ncàma hāa, ncēe zi gúú zi i ga kò bóò sa.

a 1:1 x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

Tcom-tcomsas kg'òè sa (1:13–2:10)

¹³Tc'èea tu kg'ónò, naka qgóósea hãa, naka tua gatu di nqòðan cg'oèase úú cgòmkuane koe, ãe tu gha Jeso Krestem kò x'áíse x'aè ka máàè e.

¹⁴Komsanako cóán khama méé tu hëé, naka zi cg'ãè zi tc'èe zi táá tc'ãà-cookg'ai tu u guu, ãe tu kò **Nqari ba** tu c'úùà hãa x'aè ka kg'aia úúà zi.

¹⁵Igaba ãe kò tcii tu um ma tcom-tcomsa ii khamaga ma méé tu ma wèè gúùan ãe tu ko kúrú koe tcom-tcomsa ii. ¹⁶Góásea i hãa a ko máá: “Tcom-tcomsa méé tu ii, Tí Ra tcom-tcomsa Ra a ke,” témèè khama.

¹⁷Ncèè **Nqarim**, ncèe khòèan tãákase xgàra tama, a ko khòèan di zi tséé-kg'ám zi ka khòèan xgàra ba tu kò Abo ta ma tcii ne, méé tu nxãaska **ncèem nqóòmkg'ai koe** tu cg'ãè-khoean khama ma x'ãèas noose Nqari ba q'ádase kg'òè. ¹⁸Q'ana tu hãa, dùús cgoa tu kò kàà hùis kg'òè-kg'áms gatu dis koe x'ámá tcg'òóèa sa, ãe tu kò gatu ka tsgóósea xu koe hòða sa. Seleferan hëé kana gautan hëéthéè khama ii zi gúú zi kaàko zi cgoa tu x'ámá tcg'òóè ta ga hãa, ¹⁹igaba qaa-qaasa c'áðan Krestem di ka a kò ii, ghùu-coam chibi úú tama a q'ano ba. ²⁰Gaam ncèe nxãakamaga nqóòm ko tshoa-tshoases cookg'ai koe kò **Nqarim ka** q'ãaèa ba, igabam kò còo di xu x'aè xu ka hàà x'áfè ba. ²¹Gam koe tu ko guu a Nqarim koe dtcòm, ncèe ko x'ooan koe ghùu Me a x'áàkagu Mea ba, nxãasega i gha gatu di dtcòmàn hëé naka nqòðan hëéthéè Nqarim koe hãa ka.

²²Tseeguan komsana ka tu q'ano-q'anosea hãa, a tu a gatu ka qòesean koe tseegu di ncàmàn úúà, ke tu q'ano-tcáóse qarika ncàmku. ²³Kabase tu ábàèa hãa khama, kaàkom cgùrim koe guu tamase, igaba kaà tamam cgùrim koe guu a: kg'òèa hãa a chòð tamam kg'uim Nqarim dim koe guu a. ²⁴**Nqarim dis Tcgāyas ko méé a ko máá:**

“Wèém khòè ba dcãan khama ii,
i wèè x'áàn gam di, qãáka di zi x'aa zi khama ii.
Dcãa ne ko c'òò,
i x'aan tcheè,

²⁵igabam ko X'aigam dim kg'ui ba
chòð tamase hãa,”

témé khama. Ncèe ba gaam kg'uim ga me e, ncèe tu kò qãè tchòàn koe guu a xgaa-xgaaè ba.

2 ¹Gaa domka méé tu wèè gúùan cg'ãè koe tcg'òóse, naka táá c'èe koe ga kàaku di ii guu, naka táá qãè khòèan khama ko ma kúrúse guu, naka táá tauku di ii guu, naka gataga táá c'èe koe ga cóèku di ii guu. ²Kabase ábàèa cóán khama méé tu ii, **Nqarim di** kg'uian di bílan xgónèa a, kàa úú tama a, gaan koe tu gha nxãasega kai a kgoaraè ka. ³X'aiga ba qãè Me e sa tu xãmà hãa ke.

Kg'òèam nxõá ba hëé nakas tcom-tcomsas qhàò sa hëéthéè e

⁴**X'aigam** koe hàà, kg'òèa hãam nxõá ba, ncèe ko khòè ne ka bóòà xguèè, igaba kò Nqarim ka nxará tcg'òóèa ba, a ba a Gam koe qaa-qaasa

ii. ⁵Ke tu gatu igaba kg'òèa nxōán khama ma tshàòè, naka tua **Tcom-tcomsam** Tc'èem dim nquu ba ii, **gaa koe** tu gha tcom-tcomsa xu peresiti xu ii, a ko Tc'èem di zi dàda-mááku zi kúrú, ncèe ko Jeso Krestem koe guu a Nqari ba qāè-tcaokagu zi. ⁶**Nqarim dis** Tcgāyas q'oo koe i ko máá:

“Bòò, Sione koer ko nxōá ba tòò,
nxará tcg'òòèa a qaa-qaasam nxōám tcúú di ba,
me cuiskaga wèém ãe ko Gam koe dtcòm ba,
sau-cgaekaguè tite,”

témèè khama.

⁷Gatu ãe ko dtcòm tu kam ncèem nxōá ba cgáé me e. Igaba ãe dtcòm tama ne **mée ne ncèe kg'uiian komsana, ncèe ko máá:**

“Nxōám ãe tshàò-kg'ao xu ka bóòa xguìèa ba,
nxāa ba tcúú dim nxōá ba kúrú,”

témé e.

⁸Si ko **c'èe koe gaia máá:**

“Ncèe ba nxōá me e khòè ne gha kúrú ne tcgàba ba,
a khòè ne ko cg'áékagum nxōá me e,”

témé.

Tcgàba ne ko, kg'ui ba ne kò ntcoe khama - si nxāa sa tc'èea ne máàèa hàas ga si i.

⁹Igaba tu gatu nxará tcg'òòèa tu khòè tu u, x'aiga tu u, a peresiti tu u, tcom-tcomsas qhàò sa, Nqarim ka q'òòèa tu khòè tu, nxāasega tu gha cgáé zi gúú zi Nqarim di zi xгаа-xгаа ka, ncèe ko ntcúúan q'oo koe tciia tcg'òò tu u a Gam di are-aresa x'áàn koe tciia óá tu u ba. ¹⁰C'èe x'aè ka tu kò khòè tu tama tu u, igabaga tu ncèeska Nqarim di tu khòè tu u; c'èe x'aè ka tu kò cgòmkuan hòò tama, igaba tu ncèeska cgòmkuan hòòà hāa.

Dùú sa mée ne dtcòm-kg'ao ne kúrú xháéan koe ne kò hāa ne (2:11–4:19)

Nqarim di ne tsée-kg'ao ne khama ma kg'òè

¹¹Ncàm-ncamsa tuè, dàra-kg'aoan hée naka tǎá nqóò koe guua khòèan hééthéé khamar ko ma dtcàrà tu u, cg'ǎè zi tc'èe zi cgàam di zi koe tu gha tcg'òòse sa, ncèe khòèm di tc'èean cgoa ko x'ǎàku zi. ¹²Eèta ne ko ma tǎá zi qhàò zi di ne cg'ǎè zi gúú zi ko kúrú tu khòè tu khama ma tshúú kg'uiian gatu ka kg'ui igaba mée tu gatu gane xg'aeku koe qāèse kg'òè, naka ne nxāasega gatu di zi qāè zi tsée zi bóò, naka Nqari ba ãem gha ko hààm cáám ka x'ǎákagu.

¹³X'aigam **Nqarim** domka mée tu wèè qarian khòèm di koe máàse: x'aiga-dxoom koe ga igaba ncèe tc'amaka hàna ba, ¹⁴kana tc'ǎà-cookg'aian koe igaba, ncèe gaam ka tséea tcg'òòèa a, a ko hàà ãe ko chibian kúrú ne xgàra, a i a ãe ko qāèan kúrú ne dqòm. ¹⁵Nqarim di

ncàma ne gatà ii, qãè gúùan kúrúan ka tu gha ãe kóma q'ãa tama a káà tc'ãe khòèan nqookagu. ¹⁶Kgoarasea ne khòè ne khama méé tu ma kg'òè, igaba táá gatu di kgoarasean kúrú naka i *c'ãe* cg'ãèan qàbi tcãá guu; kg'òè méé tu Nqarim di tu tséé-kg'ao tu iise. ¹⁷Wéè khòèan tu tcom. Gatu ka c'èean tu ncàm. Nqari ba tu q'ád. X'aiga-dxoo ba tu tcom.

Krestem dis xgàrakus dis sere-sere sa

¹⁸Qãàn méé i gaan ka q'òðsean wéè tcoman cgoa komsana; ãe qãè a tc'auan koe cúí tamase, igabaga ãe xgára ne koe ga hēéthēé e. ¹⁹Ncèè c'èem khòèem kò Nqari bam máàsea hãa domka káà chibise xgàràè, a ba a qád tcáo ii, nem gha *Nqari ba* dqòm me. ²⁰Ncèè chibian tu kò kúrú a ko gaan domka xg'ámme, a tu a qád tcáo ii ne tua gha gaan domka dqòmme? Igaba ncèè qãèan kúrú domka tu kò xgàràè, a gaan koe qád tcáo ii nem gha Nqari ba dqòm tu u. ²¹Ncèes gúús domka tu kò tciiea, gatagam kò thēé Kreste ba gatu domka xgàràè khama, sere-sere sam kò guua máá tu u, nxãasega tu gha xùri dàò Me ka,

²² “cúí chibi ga kúrú tama ba,

i ko táá cúí kàaku ga kg'áma ba koe tcg'oa.”

²³Eëm kò còèè kam kò táá còèkuan kàbia máá ne, a ba a kò èem kò xgàràè ka táá birí ne, kàbisem gha a hàà xgàra ne sa, igabam kò ãe ko tchànose xgàra Mem koe máàse. ²⁴Gam ncèè kò gatá di cg'urian tc'áróa ba ka *xgàu* hiis koe xgàma hãa ba, nxãasega ta gha cg'urian x'óóa máá, a ta a gha tchànoan kg'òèa máá ka. Gam di chibian ka tu kg'òèkaguèa hãa. ²⁵Hoàko zi ghùu zi khama tu kò ii, igaba tu ncèeska gatu ðim Kòre-kg'aom koe kàbisea hãa khama, Q'òé-kg'aom gatu di tc'èean di ba.

Khòè zi hēé naka khòè xu hēéthēé e

3 ¹Khòè saoè, gaam dàòm cúím kaga méé sao gasao di xu khòè xu máàse. Ncèè cúí-kg'áia xu ga kò *Nqarim ðim* kg'ui ba dtcòm tama ne, xu ga nxãaska káà kg'uisse gaxu di zi khòè zi di kg'òðan ka kúrúè a dtcòm, ²ncèè nta sao ko ma *Nqari ba* q'ád a tcom-tcomsa ii sa xu kò bóò ne. ³Gasao di t'òèan méé i tc'áróa sao ka tchàa koe táá guu, tóróèa c'òðan hēé, naka gautan cgoa kúrúèa gúùan hãa di hēé, naka *t'òè* qgáian hãan ka hēéthēé koe. ⁴Igaba méé sao tcáoá sao q'oo koe t'òè sao ii, t'òèan chòð tama a, qãè a tc'aua tc'èean di i, ncèè Nqarim tcgái q'oo koe kaisase qaa-qaasa a. ⁵Ncèea gaam dàòm khòè zi tcom-tcomsa zi kg'aika di zi, ncèè kò gazi di nqòðan Nqarim koe tòóa hãa zi kò ma t'òè-t'òese ga a, gazi di xu khòè xu máàsean ka khama. ⁶Sarahs khama méé sao ii, ncèè kò Abrahama ba komsana sa, a sa a kò gas ðim x'aiga ba ta ma tcii me. Ncèè qãè gúùan sao kò kúrú a c'èe gúù kaga q'áòkaguèe tama ne sao gha gas di sao cóá sao ii.

⁷Khòè xaoè, gatà iim dàòm cgoa méé xao gazi cgoa kg'òè naka q'ãa, kg'amka tc'áró zi i sa. Gaxao cgoa zi *Nqarim di* aban kg'òèan di di zi

q'òd-kg'ao zi i ke méé xao tcomkuan cgoa qg'óó zi, nxāasega i gha gakhao di còrèan táá cúí gúu kaga xg'àèè ka.

Qāèan kúrú domka xgàrasea ne

⁸Chòd dis ka méé tu wèè tu ga cúí tc'ée, naka thòd-xama-mááku, naka ncàmku qōekua hāa khòè khama ma, naka cg'ómku di ii, naka cg'áré-cg'arese. ⁹Táá méé tu chìbi sa chìbis cgoa suruta kabi guu, kana cóèku sa cóèkuan cgoa kabi guu; igaba méé tu ts'ee-ts'eekg'aikuan cgoa kabi i; gaan domka tu tcièa hāa ke, nxāasega tu gha ts'ee-ts'eekg'aikuan q'òd ka. ¹⁰**Nqarim dis Tcgāyas ko méé khama a ko máá:**

“Dím wèém ēe gha ko kg'òèan ncàm ba,
a ba a qāè cáman bóòd kg'oana ba
méém gam dim tam ba cg'āè gúuan koe hēé
naka kg'áma ba kàa di kg'uian koe hēéthēé xg'àè.

¹¹Cg'āè gúuan koe méém tcg'oa naka qāèan kúrú,
tòókuan méém qaa naka baa x'āà máá a.

¹²X'aigam di tcg'áa nea ēe tchàno ne koe hàna,
i ko Gam di tceean gane di còrèan komsana,
igaba i X'aigam di kg'áfan
ēe ko cg'āèan kúrú ne cgoa tsééa xg'ae tama,”

témé.

¹³Ncèè qāè gúuan kúrú tu kòo x'āà máá ne i gha dín thòd-thò tu u?

¹⁴Tchànoan kúrú domka tu ga ko xgàrase igaba tu ts'ee-ts'eekg'aièa hāa. Táá méé tu ēe ne ko bèe sa bèe guu, táá q'aekaguè guu. ¹⁵Igaba méé tu tcáóa tu koe Kreste ba X'aigam iise nxará tcg'óó naka dqòm Me. Ncèè c'ēm khòèm kòo ēe tu úúa hāa nqòdan ka tēè tu u ne méé tu wèè x'aè ka xoa me tu gha sa kg'lónōsea máána hāa. ¹⁶Igaba méé tu qámsean hēé naka tcomkuan hēéthēé cgoa ncèe gúuan kúrú, naka tchàno tcáóan úúa hāa, nxāasega ne gha dùús wèés cg'āès ēe ne ko gatu ka kg'uis koe, ēe ko Krestem koe qāèe kg'òèan gatu di ka ko kg'ui ne, saucgae ka. ¹⁷Gatà ma tu ga ko ma qāèan kúrú igaba tu gha xgàrase, ncèè Nqarim kòo tc'ée ne. Ncèes gúú sa cg'áé si i, cg'āèan kúrú domka xgàrasean ka khama. ¹⁸Krestem igabam kò cúí q'oro chibian domka xgàràè khama, tchànom Khòèm iise tchàno tama ne khòè ne domka, Nqarim koem gha nxāasega úú tu u ka. Ncèe kò tc'áróm koe x'ooan koe tcāàè, a Tc'ēm ka kg'òèkaguè ba. ¹⁹Gaam Tc'ēm koe hānasem kò síí ēe qáèèa tc'ēan qáé-nquuan koe xgaa-xgaa. ²⁰Nqari ba xg'ao komsana tama ne di tc'ée e kò ii, ncèem kò Nqari ba **tcóóse ne gha ka** qád tcáóse qāà ne, Nowam ko araka ba tshào x'aè ka. Cg'oròd ne khòè ne 8 ne cúí nea kò **arakam** koe hàà, a tshàam koe guu a kg'òèkaguè. ²¹I gaa tshàan tcguù-tcguukus dis x'ái si i, ncèeska igaba ko kg'òèkagu tu u sa, cg'áé-q'oom di cg'urian xg'àara tcg'òós ka tamase, igabas tchànos tcáós dis dtcàrà si i Nqarim koe. X'ooan koe tées Jeso Krestem dis ka i ko kgoara tu u, ²²ncèe nqarikg'ai koe qòda ba,

a ba a kg'áòm x'òàm Nqarim dim xòè koe hàna, moengelean hěé naka tc'ää-cookg'aian hěé naka qarian hěéthěéa Gam dòm q'oo koe hãa.

Nqari ba kg'òèa máá

4 ¹Ncěem ma Kreste ba Gam dim cgàam koe xgàràea khamaga ma méé tu gatu igaba Gam di tc'ěe-kg'árman úúa, gaam ée cgàam koe xgàràea hãa ba chibian cgoa xg'ara hãa ke. ²Gaa domkagam ncěeska nqóòmkg'ai di kg'òè-q'ooa ba koe cg'ǎè zi tc'ěe zi khóèan di zi kg'òèa máá tama, a ko Nqarim di ncàmán kg'òèa máá. ³Ncěe nqáeam x'aem ka tu kò tc'àda x'aèan kg'òè a ko táá zi qhàò zi di ne ko tc'ěe sa kúrú khama, a ko cg'áràn kúrúate, cg'ǎè zi tc'ěe zi hěé, kg'áà nqáésean hěé, nqàrean hěé, kg'áàè ko zi qgái zi koe hãa sa hěé, naka kúrúa mááse di nqárian dqòmán ncěe ntcoe-ntcoesa hěéthěé e. ⁴Gane cgoa tu kò táá xg'ae a tchõa úú tamas kg'òè sa kg'òè domka ne ko are tu u, a ko gatu ka cg'ǎèse kg'ui. ⁵Igaba ne gha ée x'ooan hěé naka kg'òèan hěéthěé xgàran kg'ónòsea máána hãam **Nqarim** koe xoara mááse. ⁶Ncěes gúús domka i qǎè tchõàn ée x'óóa khóèan koe ga thěé xgaa-xgaaèa hãa khama: nxãasega ne gha cgàam koe khóèan khama ma xgàràe, a ne a gha tc'ěem koe Nqarim **ko ma kg'òè** khama ma kg'òè ka.

⁷Wèé zi gúú zi di chòd-q'ooa ne cúú u. Ke tu q'ano-tcáó naka qgóósea hãa, nxãasega tu ga còrè ka. ⁸Wèé zi gúú zi tc'amkg'ai koe méé tu kaisase ncàmku, ncàmku sa ko kái zi chibi zi qàbia tcãà ke. ⁹Qǎèse méé tu x'áéa tu koe hàakaguku, kg'ui úú tamase. ¹⁰Eem ma Nqari ba tááka dàdan cgoa Gam di cgómkuan máà tua hãa khama méé tu ée zi máàku zi qǎèse tséékagu naka c'ěe ne tsééa máá. ¹¹Ncèè c'ěem khóèm kò kg'ui ne méém Nqarim di kg'uiian **ko kg'uim khóèm** khama ma kg'ui. C'ěem khóèm kò tséé ne méém Nqarim máà mea qarian cgoa tséé, nakam gha nxãasega Nqari ba wèé zi qgái zi koe dqòmè, Jeso Krestem koe. Gam koe méé i chòd tamase dqòmkuan hěé naka qarian hěéthěé hãa. Amen.

Dtcòm-kg'ao tsi i domka xgàrasea ne

¹²Ncàm-ncamsa tuè, thòòkas kúrúa bóòkus ée tu ko xgàràes ka méé tu táá arekaguè guu, c'úúa tuas gúús kúrúse cgae tu u kos khama ma. ¹³Igaba méé tu qǎè-tcao, ncèè tu kò ma Krestem kò ma xgàrasea hãa khama ma xgàrases ka, naka tua gha nxãasega Gam dim x'áàm ko x'áise ka kaisase qǎè-tcao. ¹⁴Krestem dim cg'òèm domka tu kò còèè ne tu ts'ee-ts'eekg'aièa hãa, Tc'ěem x'áàm di ba hěé naka Nqarim di ba hěéthěéa gatu koe hãa khama. ¹⁵Igaba ncèè gatu ka c'ěem kò xgàrase ne méém táá cg'òo-kg'ao ba ii, kana ts'áà-kg'ao ba ii, kana cg'ǎè kúrú-kg'ao ba ii, kana khóè ne di gúúan koe káise tcãàseam khóè ba ii guu. ¹⁶Gaa domka, Krestem di tsi khóè tsi iise tsi kòo xgàràe ne méé tsi táá saucgae guu, igaba méé tsi ée tsi úúam cg'òèm domka Nqari ba dqòm.

¹⁷X'aè ba hààra hãa, xgàrakuan gha Nqarim dim nquum **di ne** cgoa tshoa-tshoa di ba. A ncèè gatá cgoam kò tshoa-tshoa ne sa gha dùú sa kúrúse ée Nqarim di qǎè tchõàn komsana tama ne koe?

¹⁸ “Ncèè tchànóm khòèm koe i kò qari ii kgoaraèm gha sa, ne ia gha nxāaska ēe Nqari-tcáo tamam khòèm koe hēé naka chìbi-kg'aom koe hēéthēé dùú sa kúrúse?”

¹⁹ Gaa domka mée ne, ēem ma Nqari ba tc'ēea khama ko ma xgàrase ne, tcom-tcomsam Kúrú-kg'ao ba mààse, naka nea qāèan kúrú cgoa *còoka qòò*.

Cg'aré-cg'aresea ne (5:1-14)

Kaia ne hēé naka cg'aré ne hēéthēé e

5 ¹Eē gatu xg'aeku koe *hàna xu* kaia xu *kerekes di xu* cgoar ko kg'ui, ncēer tíí thēé gaxu ka c'ēe ii ra. Krestem di xgàrasean tçgáia te cgoa bòda hāa a gha gataga ncēe ko hàà x'áíè x'áàn koe hāa ra, ²*domkar ko kaisase dtcàrà xao o a ko máá*: Ghùu zi Nqarim di zi xao kòre. Q'òé zi, qaase i ko domka tamase, igaba tcáóa xao di tc'ēean domka, ēem ma Nqari ba ncàma hāa khama. Ncēes tséé sa kúrúan di ncàman úúa hāase mée xao kúrú si, surutan qaa tamase. ³Ghùu zi ēe tshàu q'ooa xao koe tcāàèa hāa, kòre zi xao gha ka zi koe, mée xao táá x'aigan kúrúse guu, igaba mée xao gazi koe x'ái sa ii. ⁴Naka xaoa gha nxāasega, ēem ko kaiam Kòre-kg'ao ba hàà ne, kaà tama x'áàn dis cábá sa hòò.

⁵Gatu ēe cg'aré tu mée tu gataga ēe xu kaia xu komsana. Wèéa tu ga mée tu cg'aré-cg'aresean cgoa hāakaguse gatu ka c'ēea ne koe, “Nqari ba ko ēe ko bódse ne xguì igabam ko ēe ko cg'aré-cg'arese ne cgòmkuan máá” ke.

⁶Gaa domka mée tu cg'aré-cg'arese Nqarim dim kaiam x'òàm dòm q'oo koe, nxāasegam gha hààkom x'aèm ka ghùu tu u ke. ⁷Gatu di káise tc'ēe-tc'ēesean wèè ga Gam koe ncemea úú, gatu cgoam tchòà úúa ke.

⁸Gqóósea mée tu hāa naka kókòda hāa. Gatu dim cg'òo-kg'aom dxāwa ba ko kg'aekom gàm khama ma caate ke, a ko c'ēe khóèan qaa, kg'oom gha a. ⁹Xguì me naka dtcòmman koe qarika téé, q'ana tu hāa, ne gatu ka c'ēe ne nqóòmkg'ai koe gatà ii xgàrasean koe hàna hāa ke.

¹⁰Eē tu xòm x'aè-coan xgàrasea hāa qāá koem gha Nqarim wèè cgòmkuan di ba, ncēe ko Gam di chòò tama x'áàn koe Jeso Krestem koe tciia úú tu u ba, Gam ka kàba-kàba tu u, a gha kúrú tu u tu qari, a qarika téé, tchànose. ¹¹Qarian mée i Gam koe chòò tamase hāa. Amen.

Còò di zi tsgámkaguku zi

¹²Silefanom^b di hùikuan cgoar xòmse góá máá tua hāa, ncēer ko máá tcom-tcomsam qōe me e témé ba. Korè tu ur ko a ko nxàea tseegukagu, ncēea Nqarim dis cgòmku tseegu di si i sa. Gaas koe qarika téé.

b 5:12 *Silefano* - Silefanom di c'ēe cg'òèa nea Silase e.

¹³Eẽ Babilone koe hãnas ***kerekes***, ncẽe gatu cgoa nxará tcg'òóèa sa ko tsgám tu u, me ko gataga thée tirim cóám Mareko ba tsgám tu u.

¹⁴Tsgámku tu x'obèkus ncàmkuan dis cgoa.

Tòókuan méé i gatu wèè tu cgoa hãa, Krestem koe hãna tu.

2 PETERE

Peterem dis tcgāyas cáàm di sa

Téé-cookg'ai sa

Ncēes tcgāyas koem kò Petere ba dtcòm-k'g'ao ne tshúù-ntcōan di xu xgaa-xgaa-k'g'ao xu ka q'āa-q'āa, naka cg'āèan gazi xgaa-xgaa zi koe koo guu a tcg'oa zi ka hēéthēé e.

Petere ba kò gam di ne nxárá-k'g'ao ne ntcàm, tseegu di xgaa-xgaan Nqarim di ne gha qgóóa qari ka, tseeguan ncēe kò Jeso ba bóòà hāa a kóma hāa xu khòè xu ka nxàèè e.

Petere ba ko káise gane ēe kò bìrísea, Kreste ba cuiskaga k̄abise tite témé ne ka ko k'g'ui. Kreste ba qanega k̄abise tama, qád tcáo Me e khama: Cúí-k'g'áía ne ga gha kaàkaguè sam Nqari ba tc'ēe tama, igabam ko wèém khòèm gha chibian koe tcóóse sa tc'ēe (3:9).

Qaa-qaasa k'g'uia ne:

- cg'āèa ne

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Dtcòm-k'g'aom di tciìè ne (1)

- Tshúù-ntcōa di xu xgaa-xgaa-k'g'ao xu (2)

- Còò dis hààs Krestem di sa (3)

Dtcòm-k'g'aom di tciìè ne (1)

Tsgámkaguku zi

1 ¹Tíí ra Simone Petere ra a, qāà a x'áè úú-k'g'aor^a Jeso Krestem di ra. **A ra a ko gatú dtcòm-k'g'ao tu ncēes tcgāya sa góá máá.** Gatá dim Nqari ba hēé naka Jeso Krestem gatá dim Kgoara-k'g'ao ba hēéthēé di tchànoan koe tu guu a ncēes dtcòm sa hòòà, ncēe sixae dis dtcòm̄s khamaga ma cgáé ii sa.

a 1:1 x'áè úú-k'g'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

²Cgòmkuan hēé naka tòókuan hēéthēé méé i gatu xg'aeku koe càuse, Nqari ba hēé naka Jesom gatá dim X'aiga ba hēéthēé tu gha gatu ka q'āa ka.

Nqarim dis tciiku sa hēé naka Gam di nxará tcg'òóa máásean hēéthēé e

³Nqari ba Gam di x'ààn koe hēé naka Gam di qāèan koe hēéthēé tciaa óa taa hāa, ta gatá ka q'āa Mea hāa, a Gam di qarian ka kg'òèan hēé naka Nqari-tcáóan hēéthēé di gúúan wèé máàèa hāa. ⁴Ncēm dàòm kam kò kaisase cgáé a kaia zi nqòðkaguku zi máà ta a, nxāasega tu gha gaa zi gúú zi koe guu a Nqarim khama ii^b ka, a tu a cg'āè zi tc'ēe-kg'ám zi koe qgóéa tcg'oa, ncēe nqòòmkg'ai koe hàna hāa a ko x'oos koe úú tu u zi.

⁵Ncēe gúúan domka méé tu qarika tséé naka gatu di dtcòmān koe qāèan càù, naka gatu di qāèan koe q'āan càù, ⁶naka q'āan koe qāè qgóósean càù, naka qāè qgóósean koe qáò tcáóan càù, naka qáò tcáóan koe Nqari-tcáóan càù, ⁷naka Nqari-tcáóan koe gatu ka c'ēean ncāmān càù, naka gatu ka c'ēean ncāmān koe ncāmku sa càù. ⁸Ncēe zi gúú zi tu kò tc'ādase úúa hāa ne zi gha kúrú tu u tu táá káà hùì, igaba tc'áróan kúrú, nxāasega tu gha gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba **qāèse** q'āa ka. ⁹Igaba ncēè c'ēem khóèm kò úú zi tama nem káà tcgáí me e, a ko kg'ama cúúse bóò, a gam di chìbian ncíí koem xg'aàèa sa c'urúa hāa.

¹⁰Gaa domka, tíí qōe ga tuè, qarika tséé naka tua x'ái, **Nqarim** tcii tua hāa a nxará tcg'òóa mááse tua hāa sa^c. Ncēe zi gúú zi tu kò kúrú ne tu cuiskaga cg'áéa hāa tite ke. ¹¹Ncēm dàòm ka tu gha chòò tama x'aian gatá dim X'aiga a Kgoara-kg'aom Jeso Krestem di koe cgáés hàakaguku sa hòò.

Krestem di x'ààn hēé naka Nqarim dim kg'ui ba hēéthēé e

¹²Gaa domkar gha ko wèé x'aè ka ncēe zi gúú zi ka tc'ēe-tc'ēe tu u, q'āa zia tu hāa, a tseeguan ēe tu úúa hāa koe qari-qarièa hāa igabaga. ¹³Tíí kò bóò si tchàno ii sa, ncēm **tc'áróm**^d koer kg'òèa hāas nooser gha tc'ēe-tc'ēe tu u, a ncēm dàòm ka ntcām tu u si i. ¹⁴Xòòm x'aè q'oo koer gha nxōo me sar q'ana hāa, ncēm ma gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba ma q'āa-q'āa tea hāa khama. ¹⁵A ra a gha qarika tséé a bóò, x'óóar ko hāa ne^e tu gha wèé x'aè ka ncēe zi gúú zi ka tc'ēe-tc'ēese sa.

¹⁶Eè xae kò gatá dim X'aigam Jeso Krestem di qarian hēé naka Gam di hàà-q'ooan hēéthēé ka bìrì tu u ka xae kò huwa zi chóà^f tama khama;

b 1:4 *Nqarim khama ii* - Gerikas ka ta ga gataga ncēeta ma góá qābi a máá: “Nqarim di ii-q'ooan tu máàèa,” témé. **c 1:10** *x'ái Nqarim* tcii tua hāa a nxará tcg'òóa mááse tua hāa sa - Gerika sa ko “gatu di tciikuan hēé naka nxará tcg'òókuan hēéthēé qarikagu,” témé. **d 1:13** *tc'áró* - Gerika sa ko tc'áróm ka máá: “xgàuèkom nqu ba,” témé. **e 1:15** *x'óóar ko hāa ne* - Gerika sa ko “qòðar ko hāa ne” témé. **f 1:16** *chóà* - Gerika sa ko “xùrì” témé.

igabaga xae kò tçgáía xae cgoa Gam di kaia x'áàn bóda hãa. ¹⁷Nqarim Abo ba kò koa Me a dqòm Me khama, ãem kò gatà iim dòm ba kaisase tc'amaka hãam x'áàm koe guu a Gam koe hàà ka, a ko máá: “Ncêe ba Tirim Cóa Me e, ncãmàr hãa ba, ncêer Gam koe kaisase qãè-tcaoa hãa ba,” ta ko méé ba. ¹⁸Sixae ka xae ko ncêem dòm ncêe ko nqarikg'ai koe guu a hàà ba kóm, Gam cgoa xae kò tcom-tcomsam xàbim koe hãa ka.

¹⁹Ta porofitian òm kg'ui ba úúa hãa, ncêe tseegukaguèa hãa ba. Qãese tu gha ko hêé, ncêe tcáóa tu tu kò **ncêem kg'uim** koe tòó ne, ntcùús qgáís koe ko x'áà-x'aas lampis khama, i nxãakg'aiga qòò a síf q'uu, Me Q'úú Tçonò ba síf tcáóa tu koe x'áíse. ²⁰Kaisase cgáés gúús q'áa **méé** tu sa ncêe sí i: **Nqarim dis** Tçgãyas koe hàna porofita ne cuiskaga gaan ka nxãesea hãa tite. ²¹Porofita ne qanega khòèan di ncãmàn koe guu ta ga hãa khama; igaba i kò Nqarim di khòèan Tcom-tcomsam Tc'èem ka tcèè-tcuèa hãase kg'ui i.

Tshúù-ntcõan di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu (2)

2 ¹Igabaga i kò gataga thêé tshúù-ntcõa di porofitian khòè ne xg'aeku koe hàna hãa, ncêe i gha gatu xg'aeku koe ma tshúù-ntcõa di porofitian ma hãa khamaga ma. Ncêe gha tshúù-ntcõa di zi xгаа-xгаа zi cg'òoko zi óága xu, a gha X'aigam ncêe x'ámá tçg'òó xua ba xqase xu, a gha gatà hêéan ka kaias cg'ãès qháése gha hàà sa tciia óá cgaese. ²Ne gha káf ne gaxu di zi dàò zi cg'áràn di zi xùri, me gha tseeguan òm dàò ba gaxu domka cg'uri-cg'uriè. ³Ncêe xu porofiti xua hqà-hqàna-tcaoa hãa khama xu gha kúrúa mááseèa zi tchòà zi chòà máá tu u, nxãasega xu gha gatu koe surutan hòò ka. Gaxu di xgàrakua ne nciísega hãa a ko qãà xu, i gaxu di cg'òokuan cùú u, a gha tseegukaga hàà.

⁴Nqari ba kò táá moengelean èe kò chibian kúrú cgòm, igabam kò chòò tamam c'eem q'oo koe xaoa tcàà a, i gaa koe ntcùús di táúan cgoa qáéa ntcòòèa hãa, a hãa a ko xgàrakuan òm cáím ba qãà. ⁵Nqari ba kò gataga táá nciím nqòò ba cgòm, a kò khòè ne èe Nqari-tcáó tama ne koe tshàa ba óága, igabam kò Nowa ba hêé naka c'èe ne 7 ne hêéthéé guu. Nowam ncêe kò tchànoan òm xгаа-xгаа-kg'ao ba ii ba. ⁶A ba a Nqari ba Sodoma ba hêé naka Gomora ba hêéthéé di tsara x'áé-dxoo tsara xgàra, a dàò cg'òo tsara a, tsara tháúan kúrú, a èe gha hàà Nqari-tcáó tama ne khòè ne koe x'ái sa kúrú tsara a, ⁷a kò tchànóm khòèm Lote ba kgoara, ncêe kò cg'ãè cau a x'áé-kg'ám úú tama ne khòè ne di qgóósean ka thòòka xháéan koe hãa ba. ⁸Eèm khòèm tchàno ba kò gane xg'aeku koe x'ãèa hãa, a ba a kò ko cáím xu ko ma q'uu khama ko ma gane di zi tséé zi x'áèan úú taman di zi ka thòò-xamkaguè, ncêem kò ko gane koe bóò a ko kóm zi. ⁹Ncèeta i ko ii nem nxãaska X'aiga ba dtcòm-kg'ao nem gha gane di kúrúa bóòkuan koe ma kgoara sa q'ana hãa, naka gane èe cg'ãè cau nem gha

ma xgàrakuan tòóa máá sa hēéthēé e, me gha nxāakg'aiga síí xgàrakuan dim cáím ba tcāà. ¹⁰Si gha ncēe sa kaisase kúrúse, gaxu ēe cg'āè zi gúú zi tcáóa xu ka ncàmmèa hāa zi ko kúrú xu koe, ncēe gataga **Nqarim di qarian** ntcoea hāa xu.

Ncēe xu xгаа-xгаа-kg'ao xu tshúù-ntcōa di xua ko bód-boose a qari tcúú xu u, a xu a nqarikg'ai di tc'āà-cookg'aian q'ád tama a ko còe e. ¹¹Moengelean ncēe qari, a gaxu ka kaisa qarian úúa hāa igaba i kò táá **ēe tc'āà-cookg'aian** chibi-chibi, a kò gataga táá X'aigam cookg'ai koe còe e. ¹²Igaba xu kò ncēe xu khòè xu qāáka ka di kg'oo-coan ncēe káá tc'ēe khama ma qgóose, ncēe qgóo i gha a cg'ōoè domka xàmmèa hāa a, a xu a ko c'úúa xu hāa gúúan koe còèkuan nxàe. Gaas cg'ōokus ēes cúís **kg'oo-coan dis khama iis** kaga xu gha cg'ōoè. ¹³Eē xu kúrú hāa thòðan domka xu gha thòðan cgoa suruta kabìe. Gaxu di tc'áróan tc'ēea hāa gúúan xu ko cáíman téé-tēe koe kúrú, a xu a ko nxāan ka qāè-tcaokaguè. Khòè ne xu ko hòakagu, a ko gatu cgoa xu kòò tc'óo ne sau-sauga zi gúú zi kúrú. ¹⁴Cg'áràn dim tcgáím cgoa xu ko khòè zi bód, a chìbian kúrú chòðkagu tama, a xu a ko gane ēe **gane di dtcòman koe** qari tama ne cg'āèan dis ntcòms koe tcèea úú, a hòà-hòànan-tcao xu gha sa xгаа-xgaasea hāa. Nxāakamaga xu Nqarim di cgúíkuan dòm-q'oo koe hāa. ¹⁵Tchànoan dim dàò ba xu guua hāa, a hòara hāa, a ko Beorem ka cóásem Balame dim dàò ba xùri, ncēe cg'āè gúúa nem ko kúrú domkam ko surutaè marian ncàma hāa ba. ¹⁶Igabam kò gam di cg'āè cauan q'oo koe, donghim ka dqàèè. Kg'ui tamam kg'oo-coa ba, igaba kò khòèan dim dòm cgoa kg'ui, a porofitim di temean chòðkagu ba.

¹⁷Ncēe xu khòè xua c'óò hāa xu tsgórè xu khama ii, túú-c'òò zi kaiam tc'āám ka ko xàbùèate zi khama xu ii, ncēe ts'ēe-ts'ēes dcùú-qom sa tòóa mááèa hāa xu. ¹⁸Gaxu di kg'áíma ne dqòmsean di kg'uiian ncēe káá hùì ka cg'òea hāa. Xu ko cg'āè zi gúú zi tc'áróm ka ncàmmèa hāa zi tséékagu, a gazi cgoa ēe nxāwaga tshoa-tshoa a ko cg'āèm dàòm koe tcg'oa khòèan gaicara hòakagu.^h ¹⁹Kgoarasean xu ko khòè ne nqòðkagu, ēeta xu gaxu ma cg'ōokus di cg'āè cauan di xu qāà xu u igaba. Dùús wèes ēe ko khòè ba qaria sa ka tàà sa ko gaas dim qāà ba kúrú me khama. ²⁰Ncèè khòèm kò ko nqòóm di cg'āèan nxanagu, gatá dim X'aigam Kgoara-kg'aom Jeso Krestem q'āa ka, a kabise a gaicara gaan ka qgóo a tààè, nem nxāaska ēem kòò tshoa-tshoa kam kò hānas téé-q'oos ka kaisase cg'āes koe hānaa. ²¹Eē khòèan koe i ga xg'ao qāè e, táá i ga tchànoan dim dàò ba q'āa sa, q'āa me naka kabise na gaicara tcom-tcomsam x'āè-kg'áím, ncēe i kò

g 2:14 Cg'áràn dim tcgáím cgoa xu ko khòè zi bód - Gerika sa ko máá: “gaxu di tcgáíma nea cg'áràn ka cg'òea hāa,” témé. **h 2:18** Gerika sa ko máá: “Xu ko tc'áróm ka ncàmmèa hāa zi gúú zi cg'āè zi tséékagu, a ko gazi cgoa hòakagu gane ēe tseeguan dim dàòm koe hòara hāa ne koe nxāwaga tshoa-tshoa a ko tcg'oa xu ne,” témé.

máàèa hãa ba xõasean ka tamase. ²²Ncêe khòèan koe kúrúsea hãa sa ko ncêe kg'uian nxàea tseegukagu, ncêe ko máá: “Haghu ba ko gam di cgõèan koe kãbise, me ko xgùm ãe xg'aàèa hãa ba kãbise a síí gaicara tcoàn koe dibí-dibise,” témé.

X'aigam Nqarim dim cáím ba (3)

3 ¹Ncàm-ncamsa tuè, ncêea ncêeska cáím dis tcgãyas tiris ga si i gatu koe. Wèè sara tcgãya sara ncêer góá hãa sara koer gatu di tc'èean ghùì-ghùia hãa, tc'èe-tc'èe tu u tu q'ano zi gúú zi ka tc'èean ka. ²Ra ko tc'èe, kg'uian ncêe nqáéa hãa x'aè ka kò tcom-tcomsa xu porofiti xu ka kg'uiè hêé naka x'aè-kg'áíman X'aigam Kgoara-kg'aom ka tu kò máàè hêéthêé tu gha tc'èe-tc'èese sa, ncêem kò gatu di xu x'aè úú-kg'ao xu ka máà tu u.

³Kg'aika dis gúús ka méé tu q'ãas gúú saa, còo di xu cáím xu ka i gha c'èe ncõi-kg'aoan x'aíse, ncêe i gha gaan di kg'òèan gaan di tcáóan ncàma hãa zi gúú zi ka qòòkaguè e, i gha ncõi tu u, ⁴a gha tèè tu u a máá: “Gaam ãe kò nqòòkagu tua hãa kãbisem gha a gaicara hàà sa ba ndaa? Gatá ka tsgõose ga xu ncíse x'óóa hãa, igabagas wèés gúú sa qanega ãem kò xg'ao ntcòó a nqòó ba tshoa-tshoase nes ii khamaga ii,” témé. ⁵Q'ãa tc'èease ga ne ko ncêe tseeguan koe tc'irì-tc'irise, ncêe ko máá, ncíí kuri ka i kò nqarìkg'aian hãa, me kò nqòó ba Nqarim dim kg'uim ka kúrúse, a kò tshàan ka kúrúè, naka tshàan cgoa hêéthêé, témé e. ⁶Me kò nqòóm ncíí x'aè di ba gaa tshàan ncêe kaga kaàkaguè, tshàan kam kò tòmme khama. ⁷Ncêe hàna hãa nqarìkg'aian hêé naka nqòó ba hêéthéea gaam kg'uim ncêem cúím kaga c'ee ba tòóa máàèa hãa. A xgàrakuan dim cáím ba hêé naka Nqari-tcáó tama ne gha hàà cg'òoèm cáím ba hêéthêé tòóa máàèa hãa.

⁸Igaba ncàm-ncamsa tuè, táá tu cúís gúús ncêe sa c'urù guu: X'aigam **Nqarim** kam cúím cáím ba 1,000 kurian khama noo, i 1,000 kurian cúím cáím khama noo sa. ⁹X'aiga ba ãem nqòòkagua hãas koe ão tama, ncêe ne c'èe ne ma tc'èea hãa khama, igabam gatu koe qád tcáó Me e. A cúì-kg'áíá tu ga gha kaàkaguè sa tc'èe tama, igabam ko wèém khòèm gha chibian koe tcóóse sa tc'èe.

¹⁰Igabam gha X'aigam dim cáím ba ãem ko ts'ãà-kg'ao ba ma hàà khama ma hàà. Nqarìkg'ai ne gha kiam tcéé-tcêem ka kaàkaguè, zi gha gaan q'oo koe hàna zi gúú zi c'eem ka cg'òoè, me gha nqòó ba hêé nakas wèés gúús ãe gam koe hàna sa hêéthêé dàoa cg'òoè!

¹¹Kháé nxãaska, ncèè wèés gúús kò ko hàà ncêem dàòm ka cg'òoè, ne méé tu nxãaska gatu mta ii tu khòè-x'òà tuas gúú saà? Gatu dis kg'òè sa méés tcom-tcomsa ii naka tu Nqari-tcáó hãa tu khòé tu ii, ¹²èe tu hãa a ko Nqarim dim cáím ba qãà, a ko gaam cáím di hàà-q'ooan qháé-qhae

ka. Cám nc̄ee gaam ka i gha nqarikg'aian c'eean ka dàoa cg'õòè, a tòmmè, i gha nqarikg'ai koe hàna gúuan kùruan ka kgomse ba. ¹³Igaba ta gatá hãa a ko ãem Gabá nqòòkagu taà hãa nqarikg'aian k̄aba h̄ee naka k̄aba nqòók'g'aian h̄ééth̄éé q̄àà, nc̄ee tchànoan x'ãèa hãa koe.

¹⁴Gaa domka tu, ncàm-ncamsa tuè, ãe tu hãa a ko nc̄ee gúuan q̄à ka, wèé qaria tu ka kúrú naka tua q'ano ii, naka k̄àà ch̄ibi ii, naka tua Gam cgoa tòòkuan úúa hãa. ¹⁵Tc'èea tu q'oo koe tu guu naka bóòà q'ãa, gatá dim X'aigam di qád tcáóa nea ko kgoarasean nxàe sa, nc̄em kò ma gatá ka káík'hoem ncàm-ncamsam Paulo ba ma Nqarim ka tc'èean máàèa hãa a kò ma góá máá tu u khamaga ma. ¹⁶Gam di zi tcgãya zi wèé zi ãem góáa hãa zi koem ko nc̄ee zi gúú zi ka tíí ko méés gúús ga sa kg'ui, zi c'èe zi qari gúuan nc̄ee thamkase kóma q'ãàè tama úúa hãa, ne ko c'èe ne, nc̄ee xgaa-xgaase ta ga hãa ne h̄éé naka gane ãe ***dtcòm̄an koe*** qarika téé tama ne h̄ééth̄éé ko qg'urì zi, nc̄ee ne ko nxãakamaga c'èe zi Tcgãya zi ***Nqarim di zi*** ka h̄éé khama, a ko cg'õoku sa óága cgaese.

¹⁷Gaa domka méé tu gatu, ncàm-ncamsa tuè, nc̄ee zi gúú zi tu nxãakamaga q'ana hãa ke, q'õésea hãa, naka tua x'ãè-kg'ám̄ úú tama khòean di tsãan ka táá hoàkaguè, naka gatu dis téé-q'oos nc̄ee tu gaas koe qarika tées koe tcg'òòè guu. ¹⁸Igaba méé tu gatá dim X'aiga a Kgoara-kg'aom Jeso Krestem di cgóm̄kuan h̄éé naka q'ãan h̄ééth̄éé koe kai. Nc̄eeska h̄éé naka chòò tamase h̄ééth̄éé méé i Gam koe dqóm̄kuan hãa! Amen.

1 JOHANE

Johanem dis tcgāyas tc'āà di sa

Téé-cookg'ai sa

Tc'āà dis tcgāyas Johanem di sa cím sara tséé sara kaia sara úúa hāa:

1. Gas di ne nxárá-kg'ao nes ko ntcàm, Jeso Krestem koe ne gha guu a Nqarim cgoa kg'òè ka.
2. Gas di ne nxárá-kg'ao nes ko dqàè, ãe gha ko tshúù-ntcōa di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu xùri ne. Ncēe xu xгаа-xгаа-kg'ao xu kò xгаа-xгаа, ncēem nqōóm di zi gúù zi tshúù zi i sa, Me Jeso ba gaa domka cuiskaga khòè ba iia hāa tite. Eē xu xгаа-xгаа-kg'ao xu kò xгаа-xгаа, kgoaraèa tsi kò hāa ne tsi ncēem nqōóm di zi kg'òè-kg'ám zi koe kgoarasea hāa sa; a xu a kò gataga xгаа-xгаа, tseegu di dtcòma nea nqōóm di dtcòm tama a sa, i gúù méé tama, nta ma tsi ga ko ma kg'òè igaba. Igabam ko Johane x'ái, Jeso Kreste ba kò tseegukaga khòè Me e sa, a ba a ko náà-kg'am a ko máá, wèé ne ãe ko Jesom koe dtcòm, a Nqari ba ncàma hāa ne méé ne gane ka c'èea ne ncàm, témé.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- ncàmku sa
- x'áà ba hēé naka ntcúú ba hēéthēé e
- tseegu sa hēé naka tshúù-ntcōa sa hēéthēé e
- Krestem koe hāa sa

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- X'áà ba hēé naka ntcúú ba hēéthēé e (1–2)
- Nqarim di ne cóá ne hēé naka dxāwam di ne hēéthēé e (3)
- Tseegu sa hēé naka tshúù-ntcōan hēéthēé e (4:1-6)
- Ncàmku di tsééa ne (4:7-21)
- Tààs dtcòm di sa (5)

X'áàn hěé naka ntcùúan hěéthěé e (1–2)**Kreste ba kg'òèam dim Kg'ui Me e**

1 ¹Gaas ěe kò nqǒóm ko tshoa-tshoase koe guu a hàna hãa, ta gaas ka kóma hãa, a tçgáía ta ka bóda hãa, a tshàua ta cgoa qgóó a xáma hãa sa, nxãas ka xae ko xgaa-xgaa tu u, ncĕe kg'òèan dim Kg'ui ba ii sa. ²I kò kg'òèan x'áise; xae kò bóò o, a kò gaan ka nxàea tseegukagu, a xae a kò chòd tama kg'òèan ka xgaa-xgaa tu u, ncĕe kò Abom cgoa hãa a, a kò sixae koe x'áise e. ³Ncĕe xae kò kóm, a bóda hãa sa, gaas sixae ko xgaa-xgaa tu us ga si i, nxãasega tu gha sixae cgoa cúis gúù sa kúrú ta tsééa xg'ae, si gatá dis cúis gúù sa kúrú a tsééa xg'ae sa Abo ba hěé naka Cóásem Jeso Kreste ba hěéthěé di sa ii ka. ⁴Xae ko ncĕes gúù sa góá máá tu u, nxãasega xae gha cg'òèase qàè-tcao ka.

X'áàn hěé naka ntcùúan hěéthěé e

⁵Xae ncĕe tchòàn Gam koe kóma hãa, a ko gaan ka xgaa-xgaa tu u, ncĕe ko máá: Nqari ba x'áà Me e, i Gam koe cúí ntcúú ga káà a, témé e. ⁶Ncĕè Gam cgoa ta cúis gúù sa kúrú hãa a ko tsééa xg'ae, ta ta kòò méé, igaba ta kòò ntcùúan q'oo koe qòò, ne ta ko tshúù-ntcōa, a tseeguan kúrú tama. ⁷Igaba ncĕè x'áàn koe ta kòò qòò, ncĕem ma Gabá x'áàn koe hãa khama, ne ta gatá ka c'ĕe ne cgoa cúis gúù sa kúrú hãa a ko tsééa xg'ae, i ko Gam dim Cóm Jesom di c'áðan wèè chìbian koe q'ano-q'ano ta a. ⁸Ncĕè káà chìbi ta a, ta ta kòò méé, ne ta ko qàe-qaese, i tseeguan gatá koe káà a. ⁹Ncĕè chìbia ta ta kòò nxàea tcg'òò, nem tseegu a tchàno Me e, a ba a gha gatá di tchàno taman koe qgóóa máá ta a, a gha thĕé wèè chìbia ta koe q'ano-q'ano ta a. ¹⁰Ncĕè chìbian ta kúrú tama, ta ta kòò méé, ne ta ko tshúù-ntcōakagu Me, Me Gam dim kg'ui ba gatá koe káà me e.

Kreste ba gatá dim Tééa-máá-kg'ao Me e

2 ¹Tiri tu cóá tuè, ncĕe zi gúù zir ko góá máá tu u, nxãasega tu gha táá chìbian kúrú ka. Igaba ncĕè c'ĕem khòem kò ko chìbian kúrú, ne ta Abom koe Tééa-máá-kg'ao ba úúa hãa: ncĕe Jeso Kreste ii ba, Tchàno-kg'ao ba. ²Gaam ncĕe gatá di chìbian domka dàda-máákus iise tcg'òòèa hãa ba, chìbia ta ta gha qgóóa mááè ka; gatá cúí ta dian ka tamase, igaba thĕé wèém nqǒóm dian kaga hěéthěé e.

³Ncĕè Gam di x'áè-kg'áman ta kò qgóóa qari ne, ta q'ana hãa, q'ãa Mea ta hãa sa. ⁴Ncĕè c'ĕem khòem kò máá, Nqari bam q'ana hãa, témé, igabagam kò Nqarim di x'áè-kg'áman qgóó qari tama nem ěem khóè ba tshúù-ntcōa-kg'ao me e, i tseeguan gam koe káà a. ⁵Igabaga dìim wèém ěe ko Gam dim kg'ui ba qgóóa qarim koe i tseegukaga Nqarim di ncàmkuwan cg'òèase hàna. Ta ncĕes gúùs koe guu a q'ana hãa, Gam koe ta

hãa sa. ⁶Ncêè c'ëem khòèm kò máá, **Nqarim** koem hàna hãa, témé ne i ko qaase, **Jesom** khamam gha ma kg'òè sa.

Kabam x'áè-kg'ám ba

⁷Ncàm-ncamsa tuè, kabam x'áè-kg'ám bar góá máá tu u tama, igaba ncím x'áè-kg'ám me e, ncêe tu kò ncísega tshoa-tshoases koe úúa hãa ba. Me ncêem x'áè-kg'ám ncí ba èe tu kóma hãam kg'uim ga me e. ⁸Ra ko gataga kabam x'áè-kg'ám ba góá máá tu u, ncêe **Krestem** koe hêé naka gatu koe hêéthêé tseegu ii ba, ntcúú sa ko nqáé, i tseeguan di x'ààn ko nxàakamaga x'àà khama.

⁹Khòèm èe ko máá, x'ààn koem hàna hãa, témé, igaba qōese ba hòrea hãa ba, qanega ntcúúan q'oo koe hàna, ncêeskaga igaba. ¹⁰Dím wèem èe qōese ba ncàma ba x'ààn koe hãa, i cúí gúù tcgàbakagu me gha ga káà a. ¹¹Igaba ncêè c'ëem khòèm kò qōese ba hòrea hãa, nem ntcúúan q'oo koe hàna, a ba a ko ntcúúan q'oo koe qōò, a c'úúa hãa ndam ko qōò sa, ntcúú ne tcgáí-q'ooa ba kaàkagua hãa khama.

¹²Tiri tu cóá tuè, Krestem di cg'òèan domka tu chìbia tu qgóóa máàèa hãa domkar ko góá máá tu u.

¹³Abo ga xaoè, Gaam èe tshoa-tshoases koe ga guu a hãa ba xao q'ana hãa domkar ko góá máá xao o.

Qáí-kg'ao xaoè, gaam ncêe cg'áè tc'èe ii ba xao tààa hãa domkar ko góá máá xao o.

¹⁴Cóá tuè, Abo ba tu q'ana hãa domkar ko góá máá tu u.

Abo ga xaoè, tshoa-tshoases koe ga xao guu a q'áa Mea hãa domkar ko góá máá xao o.

Qáí-kg'ao xaoè, xámse xao hãa domkar ko góá máá xao o, me Nqarim dim kg'ui ba gaxao cgoa hãa, xao gaam ncêe cg'áè tc'èe ii ba tààa hãa.

¹⁵Táá nqōó ba ncàm guu kana nqōóm koe hàna zi gúù zi igaba. Ncêè khòèm kò nqōó ba ncàma hãa ne i Abom di ncàmkuam gam koe hãa tama.

¹⁶Wèé zi gúù zi èe nqōómkg'ai koe hàna zia Abom koe guu tama, igaba zi nqōóm koe guua hãa khama; gúù zi ncêe cgàam ka hêé, naka tcgáím ka hêéthêé ncàmmeà hãa zi hêé naka khòèan ko gaan di kg'òèan q'oo koe dqòmse cgoa zi hêéthêé zi. ¹⁷Me ko nqōó ba gam koe hàna zi gúù zi cgoa kaà, igabaga díim wèem èe ko Nqarim ko tc'èe sa kúú ba gha chòò tamase hãa.

Krestem cgoa ko ntcoekum khòè ba

¹⁸Cóá tuè, còo díim x'áè me e. Kóma tu kò hãa, Krestem cgoa ko ntcoekum khòè ba gha hàà sa, ncêeska igaba i Krestem di ntcoeku-kg'aoan káí hààraa. Gaa domka ta q'ana hãa, còo di x'áè e sa. ¹⁹Gatá koe ne tcg'oara hãa, igaba ne kò gatá di ne tama ne e. Ncêè gatá di ne kò ii ne ne ga kò qanega gatá cgoa hãa khama. Igaba **gane di qōòà** nea kò x'ái, cúí-kg'áa ne ga kò gatá di tama sa.

²⁰Igabam Tcom-tcomsam **Tc'ëe** ba gatu koe ntcãa tcãàèa hãa, tu wèè tu **tseeguan** q'ana hãa. ²¹Tseeguan tu c'úúa hãa domkar góá máá tu u tama, igabaga tu q'ãa ana hãa domka a, i gataga tseeguan tshúù-ntcõan úúa hãa káà a khama.

²²Dìí ba tshúù-ntcõa-kg'ao baa? Khòèm èe ko xõase a máá: Jeso ba Krestem tama Me e, ta ko méé me e. Eèta iim khòè ba ko Krestem cgoa ntcoeku - a ko **Nqarim gatá ka** Xòò ba hëé naka Cóáse ba hëéthëé xõase. ²³Dìím wèém èe ko Nqarim dim Cóa ba xõase ba ko **Nqarim gatá ka** Xòò ba thëé xõase. Eè ko Nqarim dim Cómam ka nxàea tseegukagu ba thëé **Nqarim gatá ka** Xòò ba úúa hãa.

²⁴Eè tu tshoa-tshoases koe kómá hãa sa méés wèè x'aè ka gatu koe hãa. Ncèè èe tshoa-tshoases koe tu kómá hãas kò wèè x'aè ka gatu koe hãa ne tu gha nxãaska Nqarim dim Cómam koe hëé naka Xòòm koe hëéthëé wèè x'aè ka hãa. ²⁵Si ncèe sa nqòòkagu taam hãas ga si i: chòò tamas kg'òè sa.

²⁶Ncèe sar ko gane èe qàe-qae tu u kg'oana ne domka góá máá tu u. ²⁷Igabam **Kreste ba Gam dim Tc'ëe ba** gatu koe ntcãa tcana hãa, Me gatu koe wèè x'aè ka hãa, i qaase tama, cúí khòè ga ga xгаа-xгаа tu u sa; ncèem ko ma Gam dim Tc'ëe ba wèés gúù sa ma xгаа-xгаа tu u khamaga ma, i ncèe xгаа-xgaan tseegu u, a tshúù-ntcõa di tama. Ncèem ma xгаа-xгаа tua hãa khamaga méé tu Gam koe wèè x'aè ka hãa.

²⁸Ncèeska méé tu cóá tuè, wèè x'aè ka Gam koe hãa, naka taa gha nxãasega èem kò ko x'áíse ne, kgoarasease hãa, naka táá èem kò ko hàà ne saucgae guu. ²⁹Tchàno Me e sa tu kò q'ana hãa ne tu thëé q'ana hãa dìím wèém èe ko tchànoan kúrú ba Gam ka ábàèa hãa sa.

Nqarim di ne cóá ne hëé naka dxãwam di ne hëéthëé e (3)

3 ¹Tsóágase kaia hãas ncàmku sa ba gáé Abo ba máà taa hãa, ncèe Gam di ta cóá ta gha ii di sa! Ta tseegukaga Gam di ta a! Gaa domkam nqóò ba c'úù taa hãa, Nqari bam c'úúa hãa khama. ²Ncàm-ncamsa tuè, ncèeska ta Nqarim di ta cóá ta a, igaba i qanega nta ta gha ii sa x'áíse tama. Igabaga ta q'ana hãa, èem kò ko x'áíse ne ta gha Gam khama ii sa, èem ma ii khama ta gha ma bóò Me khama. ³Me ko dìím wèém èe ncèes nqòò sa Gam koe úúa hãa ba ko q'ano-q'anose, ncèem ma Gabá ma q'ano ii khama.

⁴Dìím wèém èe ko chìbian kúrú ba x'áèan ko méé sa komsana tama, chìbian kúrú sa x'áèan komsana tama si i khama. ⁵Tu q'ana hãa, **Kreste ba kò** x'áísea hãa sa, nxãasegam gha gatá koe chìbia ta sèèa tcg'óò ka, i Gam koe cúí chìbi ga káà a. ⁶Dìím wèém èe Gam koe hãa ba **wèè x'aè ka** chìbian kúrú tama. Igaba dìím wèém èe ko **wèè x'aè ka** chìbian kúrú ba, bóò Me ta ga hãa kana q'ãa Me ta ga hãa.

⁷Tiri tu cóá tuè, táá hëé naka i cúí khòè ga qàe-qae tu u guu. Gaam èe ko tchànoan kúrú ba tchàno me e, èem ma Gabá ma tchàno ii khamaga

ma. ⁸Gaam ãe ko chìbian kùrú ba dxāwam di me e, dxāwa ba ncìsega tshoa-tshoases koe ga guu a chìbian ko kùrú khama. Me kò Nqarim ðim Cóa ba x'áisea hāa, nxāasegam gha dxāwam di tséean kaàkagu ka. ⁹Ðìim wèem ãe Nqarim ka ábàèa ba **wèé x'aè ka** chìbian kùrú tama, **Nqarim** ðis ii-q'oo^a sa gam koe hāa khama, me cuiskaga **wèé x'aè ka** chìbian kùrú hāa tite, Nqarim kam ábàèa hāa khama. ¹⁰Ncèes gúús ka ne gha Nqarim di ne cóa ne ndaka ne e sa x'áise, ne dxāwam di ne cóa ne ndaka ne e sa: ðìim wèem ãe tchànoan kùrú tama ba, kana ðìim ãe qōese ba ncàm tama ba Nqarim koe guu tama.

Hàa ta ncàmku

¹¹Ncèe tchòan tu tshoa-tshoases koe ga kóma hāa: ncèe ncàmku méé ta di i khama. ¹²Táá méé ta Kainem khama ii guu, ncèe kò dxāwam di ii ba, a ba a kò gam ka qōese ba cg'ōo ba. Ka ba kò dùús domka cg'ōo me? Gam di zi tséé-kg'ám zia kò cg'áè zi i, i kò qōesem dian tchàno o domka a.

¹³Tíí qōe ga tuè, táá tu are guu, ncèe nqōóm kò ko hòre tu u ne. ¹⁴Q'ana ta hāa, x'ooan koe ta tcg'oara hāa a kg'òèan koe tcana hāa sa, gatá ka c'èe ne ta ncàma hāa domka. Ðìim wèem ãe c'èe ba ncàm tama ba x'oos koe hāa. ¹⁵Ðìim wèem ãe gam ka qōese ba hòrea ba, cg'ōo-kg'ao me e, tu q'ana hāa, cg'ōo-kg'ao ba gam ka chòd tamas kg'òè sa úú tama sa.

¹⁶Ncèem dàòm ka ta ncàmku sa q'ana hāa: **Jeso Kreste** ba kò gatá domka kg'òèa ba tcg'òóa máá ta a sa. I ko qaase, gatá igaba ta gha thèé kg'òèa ta gatá ka qōese ga ne domka tcg'òó sa. ¹⁷Ncèè c'èem khòèm kò x'aian úúa hāa, a ba a ko bód me gam ka c'èe ba qarian cgoa qgóókua hāa, igabagam kò tc'èe-tcao naka au me tama, ne i gha ntama Nqarim di ncàmkuan gam koe hāa? ¹⁸Tiri tu cóa tuè, táá méé ta kg'ama kg'áma ta ka cúí kg'ui naka ko ncàmkuan x'ái guu, igaba méé ta tséean cgoa hée naka tseeguan cgoa hèéthèé x'ái i. ¹⁹Ncèeta héean ka ta gha q'ana hāa, tseeguan di ta a sa, si gha ncèes gúú sa Nqarim cookg'ai koe qgài-qgai tcáo ta a. ²⁰Nda koe ga igaba ãe tcáo ta ko chibi-chibi ta a koem Nqari ba gatá di tcáoan ka kaia hāa, a ba a wèé gúúan ga q'ana hāa. ²¹Ncàm-ncamsa tuè, ncèè tcáo ta kò chibi-chibi ta a tama, ne ta Nqarim cookg'ai koe kgoarasease hāa, ²²a ta a gha dùús wèes ãe ta ko dtcàrà sa Gam koe guu a hòd, Gam di x'áè-kg'ámán ta qgóóa qaria, a ta a ko qàè-tcaokagu Me ko gúúan kùrú khama. ²³Me ncèe ga me e Gam ðim x'áè-kg'ám ba: Cóasem Jeso Krestem di cg'òèan koe ta gha dtcòm, naka taa ãem ma x'áè taa hāa khamaga ma ncàmku di ba. ²⁴Ne gane ãe ko Gam di x'áè-kg'ámán qgóóa qari ne Gam koe hāa, Me Gam igaba gane koe hāa. Tcom-tcomsam Tc'èem ãem máà taa hāam ka ta q'ana hāa, gatá koem hāa sa.

a 3:9 ii-q'oo - Gerikas ka i ko máá: “cg'uri,” témèè.

Tseegu sa h  e naka tsh  u-ntc  an h  eth  e e (4:1-6)

Tc'  e xu k  r  a b  d sa

4 ¹Nc  m-ncamsa tu  , t  a tu w  e xu tc'  e xu dtc  m guu, igaba m  e tu kg'aia k  r  a b  d,   e xu tc'  e xu Nqarim koe guua sa. K  a porofitin tsh  u-ntc  an dia nq  omkg'ai koe s  a h  a ke. ²Nc  es g  us ka tu gha Nqarim dim Tc'  e ba q'  a: W  em tc'  em   e ko nx  ea tseegukagu a ko m  a, Jeso Kreste ba cg  am koe guua h  a, ta ko m  e ba Nqarim di me e, ³igabam w  em tc'  em   e Jesom ka nx  ea tseegukagu tama ba Nqarim di tama. Nc  em tc'  e ba Krestem dim ntcoe-kg'aom di me e, nc  e tu k   k  ma h  a me gha h  a ba, Me nc  eska nx  akamaga nq  omkg'ai koe h  na h  a ba.

⁴Tiri tu c  a tu  , gatusa Nqarim di tu u, a tu a *tsh  u-ntc  an di xu porofiti* xu t  a h  a, *Tc'  em*   e gatu koe h  na ba gaam   e nq  omkg'ai koe h  nam ka kaia h  a khama. ⁵Gaxua nq  om di xu u, khama   e xu ko nx  e sa nq  om di si i, me ko nq  o ba komsana xu. ⁶Gat  a Nqarim di ta a. D  im w  em   e Nqari ba q'ana h  a ba ko komsana ta a, me gaam   e Nqarim di tama ba komsana ta a tama. Nc  es g  us ka ta q'ana h  a Tc'  em tseeguan di ba h  e naka tc'  em q  e-q  ekuan di ba h  eth  e e.

Nqari ba nc  mkuan di Me e (4:7-21)

⁷Nc  m-ncamsa tu  , h  an ta nc  mku, nc  mkua nea Nqarim di i, me d  im w  em   e ko c'  e ba nc  m ba Nqarim koe guu a   b  ea, a Nqari ba q'ana h  a ke. ⁸Gaam   e c'  e ba nc  m tama ba Nqari ba c'  u  a h  a, Nqari ba nc  mkuan di Me e khama. ⁹Nc  ea Nqarim ma Gam di nc  mkuan gat   koe x'  a h  a ga a: Gam dim C  am c  i^b bam k   nq  omkg'ai koe ts  ea   a, nx  asega ta gha Gam koe guu a kg'  e ka. ¹⁰Nc  ea nc  mkus ii ga a: Nqari ba ta ko gat   nc  ms tama si i, igabagam Gab  a gat  a nc  m taa h  a, a ba a k   Gam dim C  a ba d  da-m   kus iise tcg'  oa m  a ta a, h  am gha ch  bia ta qg  oa m  a ta a ka. ¹¹Nc  m-ncamsa tu  , nc  e Nqarim k   nc  eta noose nc  m taa h  a ne i ko qaase, gat   igaba ta gha gat   ka c'  e ne nc  m sa. ¹²C  i kh  e ga qanega Nqari ba b  d ta ga h  a, igaba nc  e gat   ka c'  e ne ta k   nc  ma h  a nem Nqari ba gat   koe h  a, i Gam di nc  mkuan gat   koe xg'ara-xg'ara  a.

¹³Nc  es g  us domka ta q'ana h  a, Gam koe ta h  a, Me Gab  a gat   koe h  a sa: Gam dim Tc'  e bam m  a taa h  a domka a. ¹⁴Ta k   b  da h  a, a ta a ko nx  ea tseegukagu, Abo ba k   C  ase ba nq  omkg'ai koe ts  ea   gara h  a sa, h  am gha Kgoara-kg'ao ba ii ka. ¹⁵Nc  e c'  em kh  em k   ko nx  ea tseegukagu, Jesom Nqarim dim C  a ba ii sa, nem gha Nqari ba gam koe

b 4:9 *c  i* - kana "c  ise   b  ea".

hãa, Me gabá Nqarim koe hãa. ¹⁶Ncàmkus ãem Nqari ba gatá koe úúa hãa sa ta q'ana hãa, a ko gaas koe dtcòm khama.

Nqari ba ncàmkuan di Me e, me díim wèem ãe ko ncàmkuan cgoa hãa ba Nqarim koe hãa, Me Nqari ba gam koe hãa. ¹⁷Ncëem dàòm ka **ta ko bód** si ncàmku sa gatá koe xg'ara-xg'araèa hãa sa: xgàrakuan dim cáim ka ta gha kgoarasease hãa, ncëem nqóòm koe ta **Krestem** khama ii khama. ¹⁸Ncàmkuan koe i cúí q'ádò ga kàà a, igabas ko tchànos ncàmku sa wèé q'ádan ga xhàigu, q'ádò sa ko thòdan óa khama. Ncèè c'ëem khòem kò ko q'ádò nem tchànos ncàmku sa úú tama.

¹⁹Ncàmkuan ta úúa hãa, Gabá tc'ãa a ncàm taa hãa domka. ²⁰Ncèè c'ëem khòem kò ko máá: “Nqari bar ncàma hãa,” témé, igabagam kò gam ka qōese ba hòrea hãa nem tshúù-ntcōa-kg'ao me e. Ncèè gam ka qōesem ãem ko bód bam kò ncàm tama nem cuiskaga Nqarim gaam bód ta ga hãa ba ncàm tite. ²¹Ta ncëem x'áè-kg'ám ba Gam koe guu a hòda: Eè Nqari ba ncàma hãa ba méém qōese ba gataga thée ncàm di ba.

Tààs dtcòm di sa (5)

Nqarim dim Cóám koe dtcòma ne

5 ¹Díim wèem ãe ko Jeso ba Kreste Me e sa dtcòm ba Nqarim ka ábàèa, me díim wèem ãe cóán ka xòd ba ncàma hãa ba gha thée ãem khòem di cóán ncàm. ²Ncèè Nqari ba ta kò ncàma hãa a ko Gam di x'áè-kg'ámán kúrú ne ta gha ncëem dàòm ka q'ãa, Nqarim di ne cóá ne ta ncàma hãa sa. ³Ncèè Nqari ba ta kò ncàma hãa ne ta gha Gam di x'áè-kg'ámán qgóóa qari khama, i Gam di x'áè-kg'ámán qóm tama. ⁴Díim wèem ãe Nqarim ka ábàèa ba nqóòm dim tàà-kg'ao me e khama. Si gatá dis dtcòm sa nqó ba ta ko tàà cgoas ga si i. ⁵Díí ba nqóòm dim tàà-kg'ao baa? Gaam ãe ko dtcòm, Jesom Nqarim dim Cóá ba iim cúí me e.

Jeso ba díí Me e sa

⁶Jeso Kreste ba Gaam tshàan hée naka c'ádan héeéthée cgoa hàaram ga Me e. Tshàan cgoa cúim kò hàà tama, igabaga tshàan hée naka c'ádan héeéthée cgoa a. Me **Tcom-tcomsam** Tc'ée ba ko nxàea tseegukagu u, Tc'ée ba tseegu Me e khama. ⁷Nqoana gúua nea ko nxàea tseegukagu khama: ⁸Tc'ée ba hée, naka tshàan hée, naka c'ádan héeéthée e; i ncèe gúuan nqoana ko cúis gúú sa nxàe. ⁹Eès khòè ne ko nxàea tseegukagu sa ta ko dtcòma mááse, igabagas ees Nqarim ko nxàea tseegukagu sa gaas ka kaia hãa; si ncèe sa gaas Gam dim Cóám koem kò nxàea tseegukagus ga si i. ¹⁰Díim wèem ãe ko Nqarim dim Cóám koe dtcòm ba ko Nqarim ko nxàea tseegukagu sa tcáóa ba q'oo koe dtcòm; igaba ncèè c'ëem khòem kò Nqarim koe dtcòm tama nem **Nqari ba** tshúù-ntcōa-kg'ao ba kúrú; Nqarim ko Gam dim Cóám ka nxàea tseegukagu sam dtcòm tama khama.

¹¹Si ncêe sa **Nqarim** ko nxàea tseegukagus ga si i: Chòò tamas kg'òè sam máà taa hãa di sa, si ncêes kg'òè sa Gam dim Cómam koe hãa. ¹²Dím wèém ãe **Nqarim dim** Cómá ba úúa hãa ba kg'òèan úúa hãa, me dím wèém ãe Nqarim dim Cómá ba úú tama ba kg'òèan úú tama.

Chòò tamas kg'òès ka q'ãa sa

¹³Ncêe zi gúù zir ko góá máá tu u, nxãasega tu gha q'ãa, chòò tamas kg'òè sa tu úúa hãa sa. Gatu ncêe Nqarim dim Cómam dim cg'òèm koe ko dtcòm tur ko nxàe. ¹⁴Si ncêe sa Gam koe ta úúa hãas tcoms ga si i: ncêe dtcàrà Me ta kò ko Gam di ncàmman koe guu a nem ko kómín ta a di sa. ¹⁵A ncêe q'ana ta kò hãa, kómín ta am ko sa, dùús wèés ãe ta ko dtcàràs koe, ne ta q'ana hãa, ãe ta ko dtcàrà sa ta ko hòò sa.

¹⁶Ncêe c'èem khòèm kò gam ka qōese ba bóò, me ko x'ooan koe úú me tama chìbian kúrú, ne méém còrè; Nqari ba gha kg'òèan máà me ke. Gane ãe gane di chìbian x'ooan koe úú ne tama ner ko nxàe. Si x'ooan koe ko úú tsis chìbi sa hàna; gaas chìbi sam gha còrèa máá sar nxàe tama. ¹⁷Wèés cg'ãè sa chìbi si i, igaba i chìbian hàna hãa x'ooan koe úú tama a.

¹⁸Q'ana ta hãa, dím wèém ãe Nqarim ka ábàèa ba **wèé x'aè ka** chìbian kúrú tama sa, igabam ko gaam ãe Nqarim ka ábàèa ba kòrese, me gaam ãe cg'ãè tc'èe ii ba thòò-thòo me tite.

¹⁹Q'ana ta hãa, Nqarim di ta a, me wèém nqóò ba ãe cg'ãè tc'èe iim di qarian dòmm q'oo koe hãa sa.

²⁰Ta gataga q'ana hãa, Nqarim dim Cómá ba hààra hãa, a kómína q'ãan di tc'èean máà taa hãa sa, nxãasega ta gha ncêe tseegu ii ba q'ãa ka. Ta Gaam tseegu di iim koe hãa, ncêe Gam dim Cómam Jeso Krete ii ba. Ncêe ba tseegu dim Nqari Me e, a chòò tamam kg'òè Me e.

²¹Tiri tu cóá tuè, kúrú mááseea nqárian koe méé tu xgàè-kg'amse.

2 JOHANE

Johanem dis tcgāyas căm di sa

Téé-cookg'ai sa

Johane ba kò ncēes tcgāyas căm di sa kaim kerekes dim iise góáa hāa, a ba a kò “ncam-ncamsas khòe sa hēe naka cóáa sa hēéthēe” góá máá sia hāa – si ko ncēe sa kereke sa hēe naka gaas kerekes di khòean hēéthēe nxàe.

Johane ba ko ncēes kerekes di ne khòe ne ntcàm, ncàmku ne gha sa, a ba a ko tshúù-ntcōa di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu koe q'āa-q'āa ne.

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Ncàmku di xòea ne (1-6)

- Tshúù-ntcōan di xгаа-xgaan ka dqàeku sa (7-13)

Tsgámkaguku zi

¹*Kerekes dir* kaia ra a,

a ko *ncēes tcgāya sa* khòes^a nxára tcg'òóea hāa sa hēe naka gas di cóan hēéthēe góá máá, ncēer tseeguan kaga ncàma hāa sa; tí ka cúí ncàmmè tama sa, igabaga thēe wèe ne ncēe tseeguan q'ana hāa ne ka ncàmmèa hāa sa, ²tseeguan ncēe gatá *wéé ta ta* koe hāa, a i a gha gatá koe chòe tamase hāa domkar ko máá:

³Nqarim Abo ba hēe naka Gam ka Cóásem Jeso Krete ba hēéthēe tsara koe guua hāa cgómkuan hēe naka thòò-xama-máákuan hēe naka tòókuan hēéthēe méé i gatá koe tseeguan hēe naka ncàmkuan hēéthēe cgoa hāa, témé.

a 1:1 *khòe sa hēe naka gas di cóan hēéthēe e* - ncēe sa ko kereke sa hēe naka kerekes di ne khòe ne hēéthēe nxàe.

Tseegu sa hēé naka ncàmku sa hēéthēé e

⁴Eēr ko kóm, sari cóán^b c'ēea ko tseeguan xùri sa, ēem kò ma Abo ba ma x'àèa hāa khamaga ma, kar kò kaisase qāè-tcao. ⁵Ra ko ncēeska khòè seè, dtcàrà tu u, ncàmku méé ta sa. Kābam x'àè-kg'ám̄ bar góá máá tu u tama, igabagar ko ncíim x'àè-kg'ám̄ ba góá máá tu u, ncēe ta kò tshoa-tshoases koe ga úúa hāa ba. ⁶Si ncàmku sa ncēe si i: Gam di x'àè-kg'ám̄an cgoa ta gha kg'òè si i. Ncēe tu kò tshoa-tshoases koe ga guu a kóma hāa me ko x'àè-kg'ám̄ ba máá, **ncàmku**an cgoa méé tu hāa, témé khamaga ma.

Tshúù-ntcōan di xгаа-xgaan dis dqàèku sa

⁷Káí xu qàè-qaeku-kg'ao xua nqóomkg'ai koe síía hāa khama, ncēe kò Jeso Kreste ba cgāam koe guua hāas ka nxàea tseegukagu tama xu. Gatà ii xu khòè xua qàè-qaeku-kg'ao xu u, a xu a Krestem di xu ncoe-kg'ao xu u. ⁸Gaa domka méé tu q'òése hāa, naka tua gha táá ēe xae kúrúa hāa tséean ka aaguse cgaeè guu, naka tua gha nxāasega cg'òease surutaè.

⁹Díim wèém ēe Krestem di xгаа-xgaan qgóóa qari tama, igabaga ko càua máase e ba Nqari ba úúu tama. Igaba díim wèém ēe ko Krestem di xгаа-xgaan qgóóa qari ba, Abo ba hēé naka Cóásem ga ba hēéthēé úúa hāa. ¹⁰Ncēè c'ēm khòèm kò ko hàà cgae tu u, a ncēe xгаа-xgaan xгаа-xгаа tu u tama ne méé tu táá kgoara máá me nakam nquua tu q'oo koe tcāà guu, kana qāèse hààkagu me guu^c. ¹¹Díim wèém ēe ko qāèse hààkagu me ba ko gam di zi tséé zi cg'āè zi koe tsééa xg'ae cgoa me ke.

Còo di zi tsgámkaguku zi

¹²Káí zi gúù zir úúa hāa, gazi kar ga góá máá tu u zi, igabagar tcgāya ba hēé naka góá hii ba^d hēéthēér ga tséékagu sa tc'ēe tama. Igabagar nqòòan úúa hāa, dàra tu ur gha ta síí xg'ae a chòà di i, nxāasega ta gha cg'òease qāè-tcao ka.

¹³Sáá kíís nxará tcg'òòèa hāas di ne cóá nea^e ko tsgámkagu si.

b 1:4 sari cóán - ncēe sa ko kerekes di ne khòè ne nxàe. **c 1:10** qāèse hààkagu me guu - Gerika sa ko máá, “tsgámkagu me guu,” témé. **d 1:12** góá hii ba - Gerika sa ko c'ēm kg'ui ba tséékagu ncēe ko máá, tcgáù cgoa di gúuan ntcùu u. **e 1:13** Sáá kíís di ne cóá ne - ncēe sa ko Johanem dis kereke sa hēé naka gas di ne khòè ne hēéthēé nxàe.

3 JOHANE

Johanem dis tcgāyas nqoana di sa

Téé-cookg'ai sa

Johane ba kò ncēes tcgāyas nqoana di sa kiam kerekes dim iise góáa hāa, a ba a kò Gaio ta ko ma tciìem tc'āà-cookg'aim kerekes di ba góá máá sia hāa.

Johane ba kò Gaio ba koa, gam di hùian c'ēe ne dtcòm-kg'ao ne di ka, a ba a ko Dioterefese ta ko ma tciìem khòem ka q'āa-q'āa me.

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Gaio ba ko dqòmè (1-8)
 - Dioterefese ba ko ntcoèè (9-10)
 - Demeterio ba ko koaè (11-12)
 - Còo di kg'uia ne (13-15)
-

Gaio ba ko dqòmè

¹**Kerekes dir** kaia ra a,

a ra a ko **ncēes tcgāya sa** tirim ncàm-khoem Gaiom ncēer tseeguan kaga ncàma hāa ba góá máá, a ko máá:

²Tiri tsi ncàm-khoe tseè, còrèar ko máá tsi, wèè zi gúu zi gha tsáá koe qāèse qōò, tsi gha qāèse hāa ka, ncēe i ko ma tcáóa tsi qāèse qōò khamaga ma. ³C'ēe ne dtcòm-kg'ao nea kò hàà, a ne a tseeguan tsáá koe hāa ka nxàea tseegukagu, ēe tsi ko ma tseeguan koe ma kg'òè khamaga ma. Eēr ko ncēes gúu sa kóm kar kò kaisase qāè-tcao. ⁴Tiri ne cóá nea ko tseeguan koe kg'òè sar ko kóm kar ko kaisase qāè-tcao. Ncēes gúu sa nqáéa hāase ko qāè-tcaokagu tes gúu sa kàà si i.

Tsééa xg'ae sa hēé naka ntcoeku sa hēéthéé e

⁵Tiri tsi ncàm-khoe tseè, wèè zi gúu zi ēe tsi ko dtcòm-kg'ao ne kúrúa máá zi koe tsi tcom-tcomsa tsi i, gatà ne ga ma tsáá koe tǎá za guua

ne khòè ne e igaba. ⁶Kerekes di ne khòè ne cookg'ai koe ne kò tsari ncàmkuana ka nxàea tseegukagu. Ncèè Nqari ba ko qāè-tcaokagum caum ka tsi kò ko gane dim dàòm koe qōðkagu ne, ne tsi gha ko qāèse hēé. ⁷**Nqarim dim** cg'òèm domka ne kò **qāè tchòàn ne gha xgaa-xgaa ka** nqòòmkg'ai koe síía hāa, a ne a kò dtcòm-kg'ao tama ne koe táá cúí gúú ga hòða mááse. ⁸Gaa domka i ko qaase, gatà ii khòèan ta gha x'áéa ta koe qāèse hààkagu sa, nxāasega ta gha tseeguan cgoa tsééa xg'ae ka.

Dioterefese ba ko ntcoèè

⁹Kereke sar kò ko góá máá, igabagam kò Dioterefesem ncèè kò gane dim tc'āà-cookg'ai bam gha ii sa ncàma hāa ba, táá komsana xae e. ¹⁰Gaa domka, ncèè hààr kò ko ner gha hàà **kereke sa** tc'ēe-tc'ēe dùúm ko kúrú sa: sixae kam ko cg'āè kg'uian kg'ui. Ncèeta hēéa nea kò tc'ād me tama, khamam kò **nqóó xu koe ko caate ne** dtcòm-kg'ao ne táá qāèse hààkagu. A ba a kò gataga thēé gane ēe kò **c'ēe ne qāèse hààkagu** kg'oana ne xgáè-kg'am, a ba a kerekes koe xhàigu ne.

Demeterio ba ko koaè

¹¹Tiri tsi ncàm-khoe tseè, táá méé tsi ēe cg'āè ii sa serè guu, igaba méé tsi ēe qāè ii sa serè. Dìím wèém ēe ko ēe qāè ii sa kúrú ba Nqarim koe guua. Me dìím wèém ēe cg'āè ii sa ko kúrú ba Nqari ba bòð ta ga hāa.

¹²Wèé ne khòè ne hēé, naka tseeguan tc'áró-tc'aro ga hēéthēéa ko Demeteriom ka nxàea tseegukagu. Xae ko sixae igaba thēé gam ka nxàea tseegukagu, tsi q'ana hāa ēe xae ko nxàe sa tseegu ii sa.

Còo di zi tsgámkaguku zi

¹³Káí zi gúú zi gazi kar ga góá máá tsi zir úúa hāa, igabagar ga góá hìi ba^a tséékagu sar tc'ēe tama. ¹⁴Igabagar nqòðan úúa hāa, qháéser gha xg'ae cgoa tsi di i, tsam gha xg'ae a chòà.

¹⁵Tòókuan méé i tsáá cgoa hāa.

Tsari ne ncàm-khoe nea ko tsgámkagu tsi. Gatà di ne ncàm-khoe ne cg'òèa ne ka tsgámkagu.

a 1:13 góá hìi ba - Gerika sa ko cam dim kg'ui ba tséékagu ncèè ko máá, tsgáú cgoa di gúúan ntcúú u.

JUTA

Jutam dis tcgāya sa

Téé-cookg'ai sa

Tcgāyas Jutam di sa kò góàèa hāa, tshúù-ntcōa di xu xгаа-xгаа-kg'ao xus gha q'āa-q'āa ka. Ncēes tcgāyas koe cúíta iim xg'aeku ba cámm dim Peterem koe hàna. Góá-kg'ao ba ko gam di nxará-kg'aoan ntcàm, “d̀tcòm̀s ncēem Nqari ba cúí q'oro Gam di ne khòè ne máàna hāa sa méé ne x'āà máá sa.”

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- xgàraku sa

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Tshúù-ntcōan di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu (1-16)

- Xгаа-xgaasean qgóóa qari dis dqàèku sa (17-25)

Tsgám̀kaguku zi

¹Juta ra a, Jeso Krestem dir qāa ra, a Jakobom ka qōese ra.

Ra ko gane ēe tciìèa hāa, a Nqarim Abom ka ncàmmèa hāa, a Jeso Kreste ba tòóa mááèa hāa ne **ncēes tcgāya sa** góá máá, a ko máá:

²Thòd-xama-máákuan hēè, tòókuan hēè naka ncàmkuan hēéthēè méé i gatu koe càùse, témé.

Tshúù-ntcōan di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu

³Ncàmm-ncamsa tuè, ēetar kò ko ma wèè qaria te ka kgoarakus ncēe ta xg'aea máána hāas kar ga góá máá tu u sa dqùrì cgae, igabar kò bóò i ko qaase, góá méér naka korè tu u naka tu d̀tcòm̀s ncēem Nqari ba cúí q'oro Gam di ne khòè ne máàna hāa sa x'āà máá. ⁴C'ēe xu khòè xu, ncēe gaxu di xgàrakuan ka i ncíy x'aè ka kg'uièa hāa xua tc'irì-tc'iri tua a xg'aekua tu koe tcana hāa khama. Ncēe xu khòè xu Nqari-tcáo tama xua Nqarim

di cgómkuan qg'urì a cg'áràn kúrú ana hãa, a ko Jeso Krestem gatá ka Q'õðsem cúisega X'aiga ii ba xõase.

⁵Eêta tu ga ma wèè zi gúù zi ncêe zi ka nxãakamaga q'ana hãa, igaba ra kg'ama X'aigam kò ma Gam di ne khòè ne Egepeto koe guu a kgoara, a êes qãá q'oo koe gane êe kò dtcòm tama ne cg'õos ka tc'êe-tc'êe tu u kg'oana hãa. ⁶Moengelean ncêe kò táá gaan di téé-q'ooan qg'óóa qari a kò gaan di x'ãè-q'ooan aagum kò chòð tamase táùan cgoa qáéa ntcóò, i ncêeska igabaga gaa koe ntcùús q'oo koe hãa a ko kaim cárm xgàrakuan di ba qãà. ⁷Sodoma ba hêé, naka Gomora ba hêé, naka êe nxãama-nxãama tsaraa hãa xu x'áé-dxoo xu hêéthêéa kò thêé gatá iim dàòm cúim kaga cg'áràn hêé naka tchàno tamam dàòm ka hêéthêé sèèkuan kúrú, a xu a chòð tamam c'eem dis xgàrakus q'oo koe hãa, c'êe ne koe x'áis iise.

⁸Ncêem dàòm cúim kaga xu thêé ncêe xu **xgaa-xgaa-kg'ao xu tshúù-ntcõa di xu** sòokuri zi úúa hãa, ncêe ko kúrú xu xu gaxu di tc'áróan cg'uri-cg'uri zi, a tc'ãà-cookg'aian xguì, a moengelean còè zi. ⁹Moengele xu ka kaim moengelem Mikaelem igabagam kò dxãwa ba còè bèe, êem kò ko Moshem dim tc'áróm **gha diín ka sèèès** ka ntcoeku cgoa me ka, igabam kò birí me a máá: “Nqari ba méém dqàè tsi,” témé. ¹⁰Igaba xu ko ncêe xu khòè xu wèès gúús êe xu kóma q'ãa tamas koe còèkuan cgoa kg'ui. Kàà tc'êe zi kg'oo-coa zi khama xu ii, a ko êe xu ko xáms ka kg'òè, a xu a ko ncêe zi gúù zi ka kaàkaguè. ¹¹Tsóágase i gáé gha cg'ãè ii gaxu ka! Kainem dim dàò ba xu xùria hãa, a xu a marian di ncàmã ka êem Balame kúrúa hãas cg'ãès khama ii sa kúrúa. A kò qari-qari tcúú êem Kora hêéa khama, a xu a gha êem ma cg'õoèa khamaga ma cg'õoè. ¹²Gatu di kòèan ncàmãkuan di koe xu ko kgoarasea hãase sau-sauga zi gúù zi kúrú, a gaxu cúí xu q'òésea hãa. Kàà tshàa zi túú-c'òò zi tc'áán ka ko wèè za xàbùateè zi khama xu ii, a tc'õoan ko tcuùèm x'aèm ka tc'áróan kúrú tama zi hii zi khama ii, hii zi ncêe tõebea zi cgoa q'òèa tcg'òòèa hãa a nxãakamaga x'óóa hãa zi. ¹³Kõbi-kõbiseko qhonèan tshàa-dxooan di khama xu ii, i gaxu di tsééan ncêe sau-sauga ko x'áise, ncêe **tshàa-dxooan di** xùbuan ko ma tcg'oa khamaga ma. Tcheèko xu tconò xu khama xu ii, ncêe chòð tamase dcúú-qom sa tòóa mááèa hãa xu.

¹⁴Enokem ncêe kò Adam koe guus ka 7 dis qhàòs di ii ba kò ncêe gúúan ka gaxu koe porofita a máá: “Bòò, X'aiga ba ko tcám-tcám **moengelean** Gam di tcom-tcomsa cgoa hàà, ¹⁵a ba a ko hàà wèè ne koe xgàrakuan óága, a wèè ne êe cg'ãè tcáo ne chibi-chibi, gane di zi tséé zi cg'ãè-tcáoan di zi koe, naka êe cg'ãè tcáo ne chibi-kg'ao ne koe hêéthêé e, wèè zi kg'ui zi cg'ãè zi Gam ka ne kg'uia hãa zi domka,” tam méé. ¹⁶Ncêe xu khòè xua ko kg'ui-kg'uisse a ko c'êean ncóó. Gaxu di tcáoan ncàmã hãa cg'ãèan xu ko xùri, a xu a ko qãè tamam dàòm ka kg'áma xu cgoa koase, a ko c'êe ne koe qãè-qãese, nxãasega xu gha qãè-qãe-tcáo ne ne c'êe gúù màà xu ka.

Xgaa-xgaasean qgóó qari dis dqàèku sa

¹⁷Igabaga tu gatu, ncàm-ncamsa tuè, gatá dim X'aigam Jeso Krestem di xu x'áè úú-kg'ao^a xu, ncēe nqáéa hãa x'aè ka nxàea hãa kg'uiian ka tc'ēe-tc'ēese. ¹⁸Bírí tu u xu kò a máá: “Còo di xu cáím xu ka i gha ncoiku-kg'aoan hãa, khóèan ncēe ko gaan di cg'ãè tcáóan ncàma hãa cg'ãèan xùri i,” témé. ¹⁹Ncēea gaa ne khóè ne q'aa-q'aasean ko óága ne ne e, ncēe ēe ne gane tc'ēea hãas ka i ko kg'òèa ne qòòkaguè ne, ncēe **Tcom-tcomsam** Tc'ēe ba úú tama ne.

²⁰Igaba tu gatu, ncàm-ncamsa tuè, gatu di dtcòmàn ncēe kaisase ts'ee-ts'ee/kg'aièa koe tshàoa ghùise, naka tua Tcom-tcomsam Tc'ēm koe còrè, ²¹naka tua Nqarim di ncàmkuian qgóó qari, ēe tu hãa a ko gatá dim X'aigam Jeso Krestem gha cgóm tu u, a chòò tamas kg'òè sa máà tu u sa qãà ka.

²²Gane ēe ko káíse tc'ēe-tc'ēese ne méé tu cgóm; ²³c'ēe ne tu kgoara, c'eean di tshúúan q'oo koe tcg'òóa ne ka; naka tua q'áda hãase c'ēe ne cgóm, igabaga méé tu gane di qgáían ga hòre, ncēe gane di tcáóan ka ncàmmea hãa cg'ãèan ka cg'uri-cg'urièa hãa a.

Dqòmkuian dim cii ba

²⁴**Nqari ba** qarian úúa hãa, qgóó tu um gha, tu táá cg'áé di i. **Gatagam qarian úúa hãa**, kúru tu um gha, tu hàà qãè-tcaoan cgoa káà chìbise Gam di x'ààn cookg'aia koe téé. ²⁵Jeso Krestem gatá dim X'aigam koe méé i guu naka dqòmkuian hēé, x'aian hēé, qarian hēé naka tc'ãà-cookg'aian hēéthēé, gaam gatá dim Nqarim Kgoara-kg'aom cúím koe chòò tamase hãa, nqóm tshoa-tshoase tamas cookg'ai koe guu naka ncēeska hēé naka chòò tamase hēéthēé e. Amen.

XGORE-KG'AI

Chómsea zi gúù zi

xgòre-kg'ai sa

Téé-cookg'ai sa

Chómsea zi gúù zi xgòre-kg'ais Johanem di sa kò góàè, dtcòm-kg'ao ne kò gane di dtcòmman Jeso Krestem koe hàna hãa domka xgàraèm x'aèm ka. Johane ba ko x'áí, Jeso ba wèé zi gúù zi nqóóm di zi Gam dim tshàu q'oo koe qgóóa hãa sa, a ba a gataga nxárá-kg'ao ne nqòòkagu, a ghùighui tcáó ne kg'oana.

Ncēes tcgāyas koem ko Nqari ba Gam di ne khòè ne chómsea zi gúù zi xgòre-kg'aia máá. Káí zi sere-sere zim kò tséékagu, nxāasega ne gha dtcòm-kg'ao ne kómá q'āa, ne c'ēe ne khòè ne táá kómá q'āa ka.

Ncēes tcgāyas koe kaisase cgáém kg'ui ba ncēe me e, ncēe ko máá, Nqari ba gha X'aigam Jeso Krestem koe guu a còò dis ka Gam di cg'ōo-kg'aoan tàà, dxāwam ga ba hēéthēé e, témé ba. A ba a gha Gam di ne khòè ne tcom-tcomsa ne ts'leekg'aian máà - k̄abam nqarikg'aim koe hēé naka k̄abam nqóómkg'ai koe hēéthēém gha kúrú u.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- tàà sa, x'áía ne, qari ne, dqom̄
- Ghùu-coa ba
- moengele ne
- tcgāya sa

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- X'áís xgobekg'am ko sa (1)
- Tcgāya zi 7 zi kereke zi koe ko síí zi (2–3)
- Tcgāyas 7 zi gúù zi tc'àmà ko tcēekg'am cgoaè ko zi gúù zi úúa sa (4–7)
- 7 xu torompita xu (8–11)

- Cg'ao-dxoo ba hēé naka cam̄ kg'oo-coa tsara cg'ōo ko tsara hēéthēé e (12–13)
- Tāáka zi x'ái zi (14–15)
- 7 zi gàba zi Nqarim di xgòàn di zi (16)
- Babilonem dis kòbeku sa hēé, naka kg'oo-coam dis tààè sa hēé, tshúù-ntcōa di xu porofita xu hēé, naka dxāwa ba hēéthēé e (17:1–20:10)
- Còo dis xgàraku sa (20:11–15)
- Kàbam nqarikg'ai ba hēé naka kàbam nqōó ba hēé naka kàbam Jerusalema ba hēéthēé e (21:1–22:5)
- Còo di kg'uia ne (22:6–21)

X'áis xgobekg'am ko sa (1)

Tshoa-tshoa dis nxàe sa

1 ¹Ncēes tçgāya sa ko Jesom nxàea hāa zi gúú zi xgòre-kg'ai. Ncēe zi gúú zi xgòre-kg'ai sam Nqari ba máa Mea, Gam di xu qāà xum gha x'ái, dùú zi gha qháése kúrúse sa ka. Jeso ba kò Gam dim moengele ba Gam dim qāam Johanem koe tsééa úú a ncēe zi gúú zi ka q'āakagu me. ²Ncēes tçgāyas koem ko Johane wèè zi gúú zi ēem ko bóda hāa zi nxàea tseegukagu: Nqarim di kg'uian hēé naka Jesom kò nxàea tseegukagu sa hēéthēé ka. ³Eē ko ncēes tçgāya sa nxárá ba ts'ee-ts'eekg'aièa, ne gataga ēe ko porofitan di kg'uian ncēe komsana, a ko ēe góásea sa qgóóa qari ne ts'ee-ts'eekg'aièa, x'aè ba cúù me e khama.

Johane ba ko 7 zi kereke zi tsgámkagu

⁴Tíía Johane ra ko 7 zi kereke zi nqōóm Asia dim koe hàna zi góá máá a ko máá:

Cgómkuan hēé naka tòókuan hēéthēé méé i gatu cgoa hāa, ncēe hàna, a kg'aiga hàna, a ko kháóa hàam **Nqarim koe guua a**, naka 7 xu Tc'ēe xu koe guuan hēé, ncēe ntcōó-q'oos Gam di x'aian dis cookg'ai koe hàna xu, ⁵naka Jeso Krestem koe guuan hēéthēé e, ncēe Nxàea-tseegukagu-kg'aom tcommèa ba, tc'āà a x'ooan koe ghùìèa ba, a ba a Tc'āà-cookg'aim x'aiga xu nqōómkg'ai di xu di ba.

Gaam ēe ncàm taa ba, a ba a kò c'áda ba cgoa chibia ta koe kgoara taa ba, ⁶a ba a kò x'aian koe hēé naka peresiti ne koe hēéthēé kúrú ta a, Nqarim Gam ka Xòd ba ta gha tsééa máá ka, Gam koe méé i dqòmkuuan hēé naka qarian hēéthēé chòd tamase hāa! Amen.

⁷Bòd, túú-c'òò zi q'oo koem ko hàà, i gha wèè tçgáían bóò Me, ēe gáo Mean ga hēéthēé e. Zi gha wèè zi qhàò zi nqōóm di zi Gam domka kg'ae. Gatà i gha ii. Amen!

⁸“Tíí Ra Alefa Ra a, a Ra a Omega Ra a, *ncēe sa ko máá: tc'āà di Ra a, a Ra a còo di Ra a,*” tam ko X'aigam Nqari ba méé, ncēe hàna, a kg'aiga hàna, a ko kháóa hàà ba, qarim wèé ba.

Johane ba ko Krestem cgoa xg'ae

⁹Tíía Johane ra, gatu ka káikhoe ra, ncēe ko gatu cgoa xgàrakuan Jesom di xgàraèa ra, a ra a gatu khama Nqarim di x'aian dir khòè ra a. Tíí hēé naka gatu hēéthēé méé ta qád tcáo ii, naka ta qarika téé. Nqarim dim kg'ui bar xгаа-xgaaa, a ra a Jesom ka nxāea tseegukagua khamar tshàam ka nxāma-nxāmaèam nqōo-coam Patemose ta ko ma tcièm koe tòòèa. ¹⁰X'aigam *Nqarim* dim cárn kam kò Nqarim dim Tc'ēe ba cg'oè cgae tea, ra kò qāaa te koe c'ēm dòm ba kóm me ko torompitam khama ma q'au, ¹¹a ko máá: “Eē tsi gha bóò sa méé tsi tcgāyas koe góá naka tsia 7 zi kereke zi koe tsééa úú: Efeso koe hēé, naka Semurena koe hēé naka Peregamo koe hēé naka Tiatira koe hēé, naka Saredise koe hēé, naka Filadelefia koe hēé, naka Laodikea koe hēéthēé e,” témé.

¹²Nxāaskar kò tééa kǎbise, ēe ko kg'ui cgoa tem dòm bar gha bóò ka. Eēr ko tééa kǎbise kar kò 7 zi lampi téé-q'oo zi gautan di zi bóò. ¹³Gaa zi lampi zi di téé-q'ooan nqàè koer kò Khòèm dim Cóm khama iim Khòè ba bóò, me qádm qgáí ba hana, a ba a dxùua ba koe gauta dim bàne ba xòóa. ¹⁴Tcúúa ba di c'òda ne kò q'úú u, ghùuan di c'òdan khama ma, a i a tsòán khama ma q'úú u, i Gam di tcgáían karukos c'ees khama ii. ¹⁵Gam di nqàrèa nea kòo tchùuèas qanos khama ma x'áà, ncēe kò c'ees q'oo koe xgài cgaeèa sa, i kò dòm̄a ba tòèko tshàan di ts'oo-q'ooan khama xam̄. ¹⁶Me kò Gam dim x'òàm kg'áò xòè dim koe 7 zi tçon̄ò zi qgóóa, me kò kg'ám̄a ba koe ts'èèm ntcàum cam̄ kg'ám̄ ba tcg'oa, i kò Gam di kg'áían koaba dis cárn̄s x'áà khama ma tcàa.

¹⁷Eēr ko bóò Me kar ko nqàrè-kg'lama ba koe cg'áé, x'óóam khòèm khama ii a. Me Gam dim kg'áò tshàu ba tíí koe tòó, a ba a máá: “Táá q'áò guu. Tc'āà di Ra a, a còo di Ra a ke, ¹⁸a Ra a ēe kg'òèa Ra a, x'óóa Ra kò hāa, igaba bóò, chòò tamase Ra kg'òèa hāa! A Ra a x'ooan di xgobekg'aman qgóóa, naka x'óóa ne khòè ne dim qgám̄ dian hēéthēé e. ¹⁹Góá nxāaska ēe tsi bóóa gúua ne, ncēeska ko kúrúsean hēé naka ncēe zi gúú zi qāa q'oo koe ko hàà kúrúsean hēéthēé e. ²⁰Eē tsi ko bóò Ra qgóóa hāa zi tçon̄ò zi 7 zi hēé naka 7 zi lampi téé-q'oo zi gautan di zi hēéthēea tchòàs chóm̄sea hāas dis x'ái sa ncēe si i: tçon̄ò zi 7 zia moengele xu 7 zi kereke zi di xu u, zi 7 zi lampi téé-q'oo zi 7 zi kereke zi i.”

Tcgāya zi 7 zi kereke zi koe ko síí zi (2–3)

Efeso dis kerekes koe ko qòòs tcgāya sa

2 ¹*Me Jeso ba máá:* Efeso koe hànas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncēea kg'uian Gaam di ga a, ēe 7 zi tçonò zi kg'áòm x'òàm Gam dim koe qgóóa ba, a ba a ko 7 zi lampi téé-q'oo zi gautan di zi xg'aeku koe qōda te ba. Ncēetam ko méé: ²Gatu di zi tséé zi Ra q'ana, ēe tu ko qómse tséé zi hēé, naka gatu di qád tcáóan hēéthēé e. Q'ana Raa, khóèan ēe cg'āè cau tu tchōà úú cgoa tama sa, a tu a kúrúa bóda khòe xu ēe ko máá, x'áè úú-kg'ao^a xu u témé xu, igaba xu gaxu tama xu u, a tu a tshúú-ntcōa-kg'ao xu ii sa hòda hāa. ³Qád tcáóan cgoa tu kò qarika tēe, a tu a kò qóm cgoa qgóókua hāa Tirim cg'òèm domka, a tu a kò táá xhōen-tcáò.

⁴Igabar ko gatu koe c'ēes gúús tshúú sa bód, a gaas ka kg'ui cgoa tu u kg'oana, a ko máá: “Gatu di ncàmkuan tc'āà di tu aagua,” témé. ⁵Tc'ēe-tc'ēese **gatu di ncàmkuan kò kg'aia** hànám qgái ba. Tsóágase tu gáé tshúúse cg'áéa! Tcóóse tu gatu di chìbian koe, naka kúrú tsééan kg'aiga tu kò kúrú u. Gatà tu kò hēé tama ner gha gatu koe hàà, a Ra a gha gatu di lampian gaan di téé-q'ooan koe tcg'òó, ncēé tcóóse tama tu kò hāa ne. ⁶Igaba tu ncēes gúús qāès tééa gha máá tu u sa úúa: Nikolae ne di tsééan tu hòrea, ncēe Tíí ka hòreèa a thēé.

⁷Eē tceean úúa ba méém kóm, Tc'ēem ko kereke zi bìrí sa. Gaam ēe ko tàà bar gha kgoara máá me kg'òèan dis hiis koe tc'òó, ncēe Nqarim dim paradaisim koe hàna sa.

Semurena dis kerekes koe ko qōòs tcgāya sa

⁸**Me Jeso ba máá:** Semurena koe hànás kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncēea kg'uian Gaam di ga a, ēe tc'āà di ba, a còò di ba, ēe kò x'óóa ba, a ba a kg'òè ba. Ncēetam ko méé: ⁹Gatu di xgàrasea ner q'anaa, naka gatu di dxàuan hēéthēé e, igaba tu qguù. Q'ana Raa cg'āè zi gúú zi ēe ko máá Juta ne e témé ne ko méé cgae tu u zi, igaba ne Juta ne tama ne e, si c'ēes xg'aes satanam di si i. ¹⁰Táá cúí gúú ga q'ád guu ēe tu gha hàà ko xgàra máàès gúús ka. Bìrí tu ur ko, dxāwa ba gha c'ēe-kg'áía tu qáé-nquuan koe tcāà, nxāasega tu gha kúrúa bóde ka, tu gha 10 cáman xgàràè. Tcom-tcomsa méé tu ii, x'ooan di xg'aeku koe ga igaba, nakar gha cábás kg'òèan di sa máà tu u.

¹¹Eē tceean úúa ba méém kóm, Tc'ēem ko kereke zi bìrí sa. Gaam ēe ko tàà ba cuiskaga cáàm dis x'oos ka thòò-xamkaguèa tite.

Peregamo dis kerekes koe ko qōòs tcgāya sa

¹²**Me Jeso ba máá:** Peregamo koe hànás kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncēea Gaam ēe ts'èè a cáàm kg'ám ntcàu ba úúam di kg'uian ga a. Ncēetam ko méé: ¹³Q'ana Raa nda koe tu x'āèa sa: satanam dis ntcóó-

a 2:2 x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

q'oos hàna koe e, igaba tu ko Tiri cg'òèan qarika qgóóa, a tu a kò gatu di dtcòman Tíí koe táá ntcoe, Antipasem Tirim tcom-tcomsa iim nxàea-tseegukagu-kg'aom di cáman kaga igaba, ncèe kò satanam x'àèa hãa koe gatu xg'aeku koe ga cg'òèè ba.

¹⁴Igabar ko gatu koe c'èe zi gúú zi cg'orò zi tshúú zi bódò, a gazi ka kg'ui cgoa tu u kg'oana, a ko máá: Khòè ne c'èe ne tu èe koe úúa hãa Balame di xгаа-xgaakuan qgóóa hãa ne, ncèe ko Balake ba x'ái, Iseraele di ne khòè nem gha ntama ma chìbian koe tcàa sa ba, qàe-qae nem ko ne kúrúa mááseèa hãa nqárian dàò máàèa tc'òoan tc'óó, a ne a ko cg'áràn kúrú. ¹⁵Gataga tu c'èe ne úúa hãa Nikolae ne di xгаа-xgaan qgóóa hãa ne. ¹⁶Ke nxàaska tcóóse gatu di chìbian koe! Gatà i kò ii tama ne, Ra gha gatu koe qháése sencgaga hàà, a Ra a hàà ncòoan kúrú gane cgoa, kg'áma Te òim ntcàum cgoa.

¹⁷Eè tceean úúa ba méém kóm, Tc'èem ko kereke zi bìrì sa. Gaam èe ko tàà bar gha chómmea tc'òoan mana di máà, a Ra a gha q'úús nxōá sa máà me, i gaas koe kaba cg'òèan góásea, cúí khòè ga c'úúa hãa a, gaam èe ko sèè sim cúím oose.

Tiatira dis kerekes koe ko qòòs tcgāya sa

¹⁸**Me Jeso ba máá:** Tiatira koe hànas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncèea Nqarim òim Cóm di kg'uian ga a, ncèe Gam di tcgáían karukos c'ees khama ii ba, i Gam di nqàrèan tchùuèas qanos khama ii. Ncèetam ko méé: ¹⁹Gatu di zi tséé zi hée, naka ncàmkuuan hée naka dtcòman hée, naka tséé-kg'áman hée, naka qád tcáoan cgoa qarika téean gatu di héeéthée Ra q'anaa. A Ra a q'ana hãa, kg'aika tu thuu ko ma tséé sa tu nqáèa hãa sa, a tu a ko ncèeska kaisase tséé sa.

²⁰Igabar ko gatu koe c'èe zi gúú zi tshúú zi bódò, a gazi ka kg'ui cgoa tu u kg'oana, a ko máá: Khòès Jesabele sa tu kgoara máána hãa, ncèe ko porofiti si i ta ma tciise sa, si ko xгаа-xгаа a ko Tiri qàn hoàkagau i ko cg'áràn kúrú, a ko tc'òoan ncèe kúrúa mááseèa hãa nqárian dàò máàèa tc'óó. ²¹X'laèa ner máà sia hãa tcóóses gha di i, igabas gas di cg'áràn koe tcóóse tc'èe tama. ²²Khamar gha xaoa tcàa si kgàrom **xháés òim** koe, a Ra a gha èe ko gas cgoa cg'áràn kúrú ne kaisa xgàrasean koe tcàa, gas di zi dàò-kg'ám zi koe ne kò tcóóse tama ne. ²³A Ra a gha gas di cóán x'oos cgoa cg'òo. Zi gha wèè zi kereke zi q'laa Tíí ga Ra a sa, ncèe ko tc'èean hée naka tcáoan héeéthée qaara tcg'óó Ra, a Ra a gha wèè ne èe ne ma tsééa hãa khamaga ma suruta kabi. ²⁴Igabar ko c'èe tu Tiatira koe hàna tu (gatu ncèe gas di xгаа-xgaan xùri ta ga hãa tu, a tu a 'satanam di chómsea hãa' ta ko ma tciie kàan xгаа-xgaase ta ga hãa tu) bìrì a ko máá: Cuiskagar c'èe càa ga dcéékagu tua hãa tite. ²⁵Igaba méé tu èe tu úúa hãa sa qgóóa qari nakar gha nxàakg'aiga síí hàà.

²⁶Eë ko tàà ba, a ba a ko Tíi ko tc'ëe zi tséé zi qgóóa qari, i nxāakg'aiga síi **x'aèa ba** xg'ara bar gha tǎá zi qhàò zi tc'ǎà-cookg'ai di qarian máà, ²⁷⁻²⁸ëer kò ma Tirim Xòòm koe ma qarian hòda khama.

'Qano dim dqàbim cgoam gha tc'ǎà-cookg'ai ne.

Góm di zi gàba zi khamam gha ma cg'àm-cg'am ne.'

Ra gha gataga q'uu tconò sa máà me.

²⁹Eë tceean úúa ba méém kóm, Tc'ëem ko kereke zi bìrì sa.

Saredise dis kerekes koe ko qòòs tcgāya sa

3 ¹**Me Jeso ba máá:** Saredise koe hānas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncēe kg'uiua nea ēe 7 xu Tc'ëe xu Nqarim di xu hēe naka 7 zi tconò zi hēéthēe qgóóam di ga a. Ncēetam ko méé: Gatu di zi tséé zi Ra q'ana. Khòe ne ko máá, kg'òèa tua, témé, igaba tu x'óóa. ²Igaba méé tu tēe naka tua cg'aré zi tséé-coa zi ēe qaùà hāa zi qgóóa qari-qari, gaa zi ēe qaùà zia kaà kg'oana ke. Gatu di zi tséé zir kò bódò ne zi Nqarim tcgái q'oo koe tchàno tama khama. ³Tc'ëe-tc'ëese méé tu nxāaska, ntama tu ma **Nqarim di zi kg'ui zi** hòda a kómaa sa. Qgóóa qari zi naka tua gatu di chibian koe tcóóse naka Nqarim koe kǎbise. Kókò tama tu kò hāa ner gha ts'ǎà-kg'aom khama ma hàà, tu gha táá q'āa, ndakam x'aem kar gha gatu koe hàà sa.

⁴Gatà i ii igaba tu c'ëe ne khòe ne Saredise koe úúa, qanega qgáía ne cg'uri-cg'uri tama ne, a ne a gha q'úúse hānase qòò cgoa Te, kg'anoèa nea khama. ⁵Eë ko tàà bar gha gane khama ma q'úúse hāakagu, a Ra a cuiskaga cg'òèa ba kg'òèan dis tcgāyas q'oo koe tchùua tcg'òóa hāa tite, a Ra a gha cg'òèa ba Tirim Abom cookg'ai koe hēe naka Gam di xu moengele xu hēéthēe cookg'ai koe nxāea tseegukagu. ⁶Eë tceean úúa ba méém kóm, Tc'ëem ko kereke zi bìrì sa.

Filadelefia dis kerekes koe ko qòòs tcgāya sa

⁷**Me Jeso ba máá:** Filadelefia koe hānas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncēe kg'ui nea Gaam ēe tcom-tcomsam di i, a ba a tseegu ii ba, ncēe Dafitem di xgobekg'aman qgóóa ba. Xgobekg'amam kò hāa ne i cúí khòe ga tcēekg'am tama, a tcēekg'amam kò hāa ne i gataga cúí khòe ga xgobekg'am tama ba. Ncēetam ko méé: ⁸Gatu di zi tséé zi Ra q'ana. Bódò, cookg'aia tu koer xgobekg'amseam nquu-kg'ám ba tòóa, ncēe cúí khòe ga tcēekg'am tite ba. Q'ana Raa, cg'aré qarian tu úúa sa. Igabaga tu Tirim kg'ui ba qgóóa qaria, a tu a kò Tirim cg'òè ba táá c'úúse. ⁹Bódò, c'ëe ne ncēe satanam dis còrè-nquus di ner ko máá tu u, ēe ko Juta ne ta ma tciise ne, igaba gane tama ne e, a ne a tshùù-ntcōa-kg'ao ne e. Bódò, kúrú ner gha ne hàà gatu nqàrè-kg'am

koe qòm, a ne a gha q'āa, ncām tuar hāa sa. ¹⁰Tiri x'āè-kg'ámán, ncēe kòo máá, qád tcáóan cgoa méé tu qarika téé, témé tu kò qgóóa qaria, khamar gha gataga kgoara tu u cg'āèan dim cáám koe, ncēe ko wèem nqóóm koe hàà ba, hààm gha ēe nqóómkg'ai koe x'āèa ne kúrúa bóo ka.

¹¹Sencagar ko hàà; ēe tu úúas gúú sa méé tu qarika qgóó, naka i nxāasega táá cúí khòè ga tàà dis cábá sa gatu koe sèèa tcg'òó guu, **ncēe tààa hāam khòèm ko máàè sa.** ¹²Eē ko tàà bar gha nquu ba ko ghùì-ghuim hìi ba kúrú, Tirim Nqarim dim tempelem di ba, me cuiskaga gaia gaa koe tcg'oa tite. Gaam koer gha Tirim Nqarim di cg'òèan góá naka Tirim Nqarim dim x'áé-dxoom di cg'òèan hēéthhēe e, k̄abam Jerusalem di i, ncēe ko nqarikg'ai koe guu a tcg'oa ba, Tirim Nqarim koe guu a, a Ra a gha gataga k̄abas cg'òès Tiri sa gaam koe góá.

¹³Eē tceean úúa ba méém kóm, Tc'ēm ko kereke zi bìrì sa.

Laodikea dis kerekes koe ko qòòs tcgāya sa

¹⁴**Me Jeso ba máá:** Laodikea koe hànas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncēe kg'uíua nea Amene **ta ko ma tciìèm** di i, tcom-tcomsa a tseegum Nxāea-tseegukagu-kg'aom di i, Gaam ncēe Nqarim Gam koe guu a wèè gúúan kúrúa hāa ba. Ncēetam ko méé: ¹⁵Gatu di zi tséé zir q'ana: qgàisa tama tua a kùrusa tama. Oo, kaisaser kòo tc'ēe, qgàisa tu ga ii kana kùrusa ii sa! ¹⁶X'òòsa tu u khama, a kùrusa tama, a qgàisa tama, khama Ra ko kg'ám q'ooa Te koe guu a kgàra tcg'òó tu u. ¹⁷Nxàe tu kò a máá: “Qguùta taa, a ta a qguùan hòòda, a cúí gúú ga tcào tama,” témé khama, igaba tu tshúú qgàì koe tu hāa sa c'úúa, a cgómga tu u, a dxàua, a kàà tcgáí tu u, a gataga qgáí ga hāa tama sa. ¹⁸Dàò bar ko x'áí tu u: Tíí koe tu gautan x'ámá, c'eean cgoa xgōéèa a, naka tua nxāasega qguù; naka tu gataga Tíí koe q'úú qgáían x'ámá ncēe tu gha hāa a, nxāasega i gha sau-cgaean kàà cgae tu u ka, qg'ae-cgaea tu hāa di i. Naka tu gataga Tíí koe tcgáí di nxúìan x'ámá, tcgáí tu koe tu gha tcgàù u, bóò tu gha ka.

¹⁹Wèè ne ēer ncàma hāa ner ko tchàno-tchano a ko dqàèa kg'ónò. Ke tu tcāà tcáó naka gatu di chìbian koe tcóóse. ²⁰Bóò! Ncēe ga Ra nquu-kg'ám koe téé-tēe a ko xg'ám-xg'am. Ncēè c'ēe khòè ko dòma Te kóm a ko nquu-kg'ám ba xgobekg'am ner gha tcāa a tc'òó cgoa a, i tc'òó cgoa Te.

²¹Eē ko tàà bar gha qarian máà, Tíí cgoam gha Tiris ntcōó-q'oos x'aian dis koe ntcōó di i, ncēer ko Tíí ma tàà a Abom Tirim cgoa Gam dis ntcōó-q'oos x'aian dis koe ma ntcōe khama.

²²Eē tceean úúa ba méém kóm, Tc'ēm ko kereke zi bìrì sa.

Tcgāyas 7 zi gúù zi tc'àmà ko tcēekg'am cgoaè ko zi gúù zi úúa sa (4–7)

Nqari ba hēé naka Ghùu-coa ba hēéthēé tsara ko dqòmme

4 ¹Ncēe zi gúù zi qāá q'oo koer kò bód, kar kò nqarikg'ai koe bód, me nquu-kg'ám ba xgobekg'amsea. Me kò torompitam khama xaṁ dòṁ ba, ncēer ko kg'aia kómá hāa ba kg'ui cgoa te a máá: “Qaò naka ncēe koe hàà, nakar x'ái tsi, dùú sa gha ncēe zi gúù zi qāá q'oo koe kúrúse sa,” témé ba. ²Ra gaa x'aè kaga Tc'èem ka tcāàè, ka bód, x'aian dis ntcōó-q'oo sa kò nqarikg'ai koe tòòèa, i c'èe Khòè gas koe ntcōe. ³Eè ko ntcōóa-ntcōem di bódse-q'ooa nea ko t'òès nxōás jasepere di sa hēé naka saredio di sa hēéthēé di sara khama ii, si gaas ntcōó-q'ooos x'aian di sa dòro-qhāóm ka nxāma-nxāmaèa, ncēe kò nxōás t'òès emerelete dis khama ii ba. ⁴Gaas ntcōó-q'ooos x'aian dis koe zi kò 24 zi ntcōó-q'oo zi x'aian di zi nxāma-nxāmaà, xu kò ncēe zi ntcōó-q'oo zi x'aian di zi koe 24 xu kaia xu ntcōóa-ntcōe, a xu a q'úú qgáían hāna, a tcúúa xu koe x'aian di cábán gautan di cábáa. ⁵Gaas ntcōó-q'ooos x'aian dis koe i ko túú-tebean guu a tcg'oa, tcēe-tcēean hēé naka túúan di kg'ui-q'ooan hēéthēé e, i kò x'aian dis ntcōó-q'ooos cookg'ai koe 7 xu karuko xu c'ee-kg'ám xu hàna a ko x'áà, ncēea kò 7 xu Tc'èe xu Nqarim di xu xu u. ⁶Gaas ntcōó-q'ooos x'aian dis cookg'ai koem kò tshàa ba hàna, ts'óó-c'óán di q'ám-q'ooan khama ii ba, q'ám me e kò ii, q'áms nxōás khama ma.

Si kò x'aian dis ntcōó-q'oo sa wèé dxùukg'aia sa koe 4 xu kg'oo-coa xu kg'òèa hāa xu ka nxāma-nxāmaèa, tcgáían gaan dia kò cookg'aian koe hēé naka qāán koe hēéthēé cg'oèa. ⁷Tc'āà dim kg'oo-coa ba kò gām khama ii, cáṁ di ba kò ghòè-coam khama ii, me nqoana di ba khòèan dis kg'áís khama iis kg'ái sa úúa, 4 di ba kò tsāékos xāes khama ii. ⁸I kò ncēe 4 kg'oo-coan wèé ga 6 tcgàmàn úúa, a wèé qgáían gaan di koe kái tcgáían úúa, tcgàmàn ka nqāaka ga hēéthēé e, wèém koaba ba hēé naka ntcúú ba hēéthēé i ko ncēeta ma nxàèan cgoa chòò tama:

“Tcom-tcomsa, tcom-tcomsa, tcom-tcomsa Me e
X'aigam Nqari ba, qarim wèé ba,
ncēe kò kg'aiga hàna ba,
a ba a *ncēeskaga* hàna ba,
a ba a ko hàà ba,”

témé.

⁹A èe i ko gaa kg'oo-coan èe tcoman máà Me, a ko kaikagu Me, a ko qāè-tcoa máá Me, Gaam èe x'aian dis ntcōó-q'ooos koe ntcōóa-ntcōe ba, ncēe ko chòò tamase kg'òè ba, ¹⁰ka xu kò 24 xu kaia xu cg'áé, èe ntcōó-q'ooos x'aian dis koe ntcōóa-ntcōem cookg'ai koe, a dqòm Me, ncēe ko chòò tamase kg'òè ba. Gaxu di cábán x'aian di xu ko tcg'òó a gaas ntcōó-q'ooos x'aian dis cookg'ai koe tòò, a xu a máá:

¹¹ “Kg'ano Tsi ia,
sita di Tsi X'aiga Tsi Nqari Tseè,
dqòmkuana hēé, naka tcoman hēé,
naka qarian hēéthēé Tsi gha mǎàè sa,
Tsáá Tsia wèé zi gúù zi kúrúa hǎa khama,
zi Tsari ncàman ka hàna hǎa, a ko kúrúè,”
témé.

Tcgāya sa hēé naka Ghùu-coa ba hēéthēé e

5 ¹Ra kò bód kg'àòm tshàum koe, Gaam ēe kò x'aian dis ntcōó-q'oos koe ntcōem di ba, Me tcgāya sa qgóóa, q'ooa sa koe hēé naka qǎàa sa koe hēéthēé kò góásea sa, si 7 zi gúù zi tc'àmà kò tcēekg'am zi cgoa tcēekg'ammèa. ²A ra a kò qarim moengele ba bód, me ko kaim dòm cgoa nxàe a ko mǎá: “Dí ba tcgāyas xgobekg'am ka kg'anoèa, naka gaas di gúúan tc'àmà-tcēekg'am si ko q'òaa tcg'òó ka hēéthēé e?” témé. ³Igaba i kò nqarikg'ai koe hēé naka nqóomkg'ai koe hēé naka nqóom ka nqáaka ga hēéthēé koe cúí khòè ga kǎa a, tcgāya sa ga xgobekg'am kana ga bód q'oo si i. ⁴Ra kò kaisase kg'ae, cúí khòè ga kò táá hòdè khama, kg'anoa a tcgāya sa xgobekg'ama ne kana bód q'ooa sa. ⁵Me kò nxáaska kaia xu ka c'ēe ba birí te a mǎá: “Táá kg'ae guu! Bód, Juta dis qhàds dim Gàm ba, Tòbem Dafitem di ba, nxáa ba tàaa. Tcgāya sam gha kgoana a xgobekg'am, naka ēes tc'àmà-tcēekg'am cgoaèa gúúan 7 hēéthēé e,” témé.

⁶X'aian dis ntcōó-q'oo sa hēé naka 4 kg'oo-coan hǎa koe hēé naka kaia xu xg'aeku koe hēéthēé ra kò Ghùu-coa ba bód Me téé-tēe, cg'òoèa hǎa khama ii a, 7 nxáa nem kò úúa, 7 tcgáían hēéthēé e, ncēe kò 7 xu Tc'ēe xu Nqarim di xu ii i, ncēe kò wèém nqóom koe tsééa úúèa xu. ⁷Qòòm kò a síí tcgāya sa sèè, Gaam ēe kò x'aian dis ntcōó-q'oos koe ntcōem dim kg'àòm x'òàm xòè koe. ⁸Eēm ko tcgāya sa sèèa xg'ara, ka xu ko 4 xu kg'oo-coa xu hēé, naka 24 xu kaia xu hēéthēé Ghùu-coam cookg'ai koe cg'láé. Wèéa ne kò zómá^b zi hēé naka gǎba zi qǎè hǎm xg'lǎò gúúan ka cg'òèa zi gautan dí zi hēéthēé qgóóa, ncēe ko tcom-tcomsa ne di còrè ii i. ⁹Xu kò kǎbam cii ba nxàè a mǎá:

“Kg'anoèa Tsi hǎa, tcgāya sa sèèan ka,
a gaas tc'àmà-tcēekg'am cgoaèa gúúan xgobekg'am,
cg'òoèa Tsi kò hǎa khama,
a Tsi a kò khòè ne Tsari c'áòan cgoa
x'ámá tcg'òó a Nqari ba *mǎá*,
wèé zi qhàò zi koe guu a,
naka wèé tǎman koe hēé,

b 5:8 zómá - Gerika sa ko “harepa” témé, cii cgoa dis gúús zómás khama iis ga.

naka wèé ne khòè ne koe hēé,
 naka wèé zi xg'ae zi koe hēéthēé e,
¹⁰ a Tsi a kò kúrú ne ne x'aian di ne peresiti ne e,
 gatá dim Nqari ba ne gha tsééa máá ka,
 ta nqǒómkg'ai koe tc'àà-cookg'ai,"
 ta xu ma nxáè.

¹¹ Kar kò bódò, a ra a kái xu moengele xu di dòman kóm, ncēe kò kaisase kái ii xu, nxáràè tite zi tcám-tcám zi khama noo xu. Ncēe kò x'aian dis ntcōó-q'oo sa hēé naka kg'oo-coan hēé naka kaia xu hēéthēé nxāma-nxāma hāa xu, ¹² xu kò kaia dòm cgoa máá:

“Kg'anoèa baa
 Ghùu-coam ncēe kò cg'òoèa hāa ba,
 qaria nem gha hòd ka,
 naka x'aian hēé,
 naka q'āa di tc'ēean hēé,
 naka kaian hēé,
 naka tcoman hēé,
 naka x'áàn hēé
 naka dqòmkuān hēéthēé e!”

témé.

¹³ Ra kò nxāaska wèé gúūan ēe kg'òèa hāa kóm, ncēe nqarikg'ai koe hēé naka nqǒómkg'ai koe hēé, naka nqǒóm ka nqāaka hēé, naka tshàa-dxooan koe hēéthēé hàna a, wèéan ēe gaan koe hàna a, i ko máá:

“Gaam ēe x'aian dis ntcōó-q'ooos koe ntcōe ba hēé
 naka Ghùu-coa ba hēéthēé
 méé i dqòmkuān máàè,
 naka tcoman hēé,
 naka x'áàn hēé,
 naka qarian hēéthēé e,
 chòd tamase!”

téméè.

¹⁴ I kò 4 kg'oo-coan máá: “Amen!” témé. Xu kò kaia xu cg'áé, a xu a dqòm.

7 zi gúú zi tc'àmà ko tcēekg'am zi

6 ¹ Nxāaskar kò bódò, ēem ko Ghùu-coa ba 7 zi gúú zi tc'àmà ko tcēekg'am zi ka c'ēe sa ko xgobekg'am kar kò 4 xu kg'oo-coa xu kg'òèa hāa xu ka c'ēe ba kóm, me túúm dim dòm cgoa ko kg'ui khama xam a ko máá: “Hàà!” témé. ² Kar kò bódò, q'úúm bìi ba, me ēe qábì mea ba nxòd sa qgóóa, a ko x'aian dis cába sa máàè, a ba a kò tàaa hāase qōd, a gha síf tàà.

³ Eēm ko gaia cámm dis gúús tc'àmà ko tcēekg'am sa xgobekg'am kar kò cámm dim kg'oo-coa ba kóm me ko máá: “Hàà!” témé. ⁴ Me kò nxāaska

c'ëem bìi ba tcg'oa, c'ees khama ma ncoà ba. Gam dim qábì-kg'ao ba kò qarian máàèa, tòókua nem gha nqōómkg'ai koe sèèa tcg'òó di i, nxāasega ne gha khòè ne cg'òoku ka, a ba a kò kaim ntcàu ba máàèa hāa.

⁵Eēm ko Ghùu-coa ba gaia nqoana dis gúùs tc'àmà ko tcēekg'am sa xgobekg'am, kar kò nqoana dim kg'oo-coa ba kóm me ko máá: “Hàà!” témé. Ghùu-kg'air ko kar kò ntcùúm bìi ba hēé naka gam dim qábì-kg'ao ba hēéthéé bód, me qómán ko tc'ād-tc'āo sara gúù sara tshàu q'ooa ba koe qgóóa hāa. ⁶Ra kò nxāaska kg'uim khama xaṁs gúù sa kóm kg'oo-coa xu 4 xu xg'aeku koe guu a, si ko máá: “Cúím cáím di suruta ne gha cúím tshàu-q'oom di péréan máà tsi, i gha cúím cáím di surutan nqoana tshàu-q'oo zi di maberean máà tsi, igabaga táá olife di nxúian hēé naka gōéan hēéthéé *ko kúru hian* cg'òo guu!” témé.

⁷Eēm ko gaia 4 dis gúùs tc'àmà ko tcēekg'am sa xgobekg'am kar kò 4 dim kg'oo-coam dim dòm ba kóm me ko máá: “Hàà!” témé. ⁸Ghùu-kg'air ko kar kò tsāám bìi ba bód. Eē kò qábì meam di cg'òèa nea ko x'oo o, i kò ēe x'óóa ne khòè ne di x'āè-q'ooan ko xùri me, i kò wèéan ga 4 xòèan nqōómkg'ai di koe guu a cúím xòèm koe qarian máàè, ntcàum cgoa i gha cg'òo ka, naka xàbàs cgoa hēé, naka tcìian cgoa hēé, naka qāāka di kg'oo-coan nqōómkg'ai di cgoa hēéthéé e.

⁹Eēm ko gaia 5 dis gúùs tc'àmà ko tcēekg'am sa xgobekg'am kar kò ēe Nqarim dim kg'uim ncēe ne kò nxāea tseegukagua hāam domka cg'òòèa hāa ne di tc'ēean altaram ka nqāaka bód. ¹⁰Kaiam dòm cgoa ne kò q'aua tcg'òó, a máá: “Oo, tc'amaka hàna Tsi X'aiga Tsi Nqari Tseè, tcom-tcomsa a tseegu Tsi, cgóm naka táá āo guu, naka nqōóm di ne khòè ne qháése xgàra, naka sita di c'áòan kabi ēe nqōómkg'ai koe x'āèa hāa ne koe!” témé. ¹¹Me kò wèém khòè ba q'úúm qgái ba máàè, a birìè, cg'árése ne gha qāà^c sa, i nxāakg'aiga síí nxáráse-q'ooan gane ka c'ēe ne qāà ne dian hēé, naka qōese ga ne dian hēéthéé tc'ād, ncēe gha hàà cg'òòè ne, ncēe ne kò ma gane hēéèa khama.

¹²A ēem ko Ghùu-coa ba 6 dis gúùs tc'àmà ko tcēekg'am sa xgobekg'am kar kò bód, me ko nqōó ba kaisase cgùru, si kò cáím sa kabise a ntcùúm qgáím khama ma ntcùú, me kò nxoe ba kabise a c'áòan khama ma ncoà. ¹³Zi kò nqarikg'ai di zi tconò zi nqōómkg'ai koe tcheè, ncēe i ko ma faia dis hìis di tc'áróan kg'oarà ma tcheè khama ma, kaim tc'āám kas kòo ntcāa-ntcāè ne. ¹⁴I kò nqarikg'aiian qabese, tcgāyas ga ma qabèè khama ma, i kò wèé xàbìan hēé naka tshāam ka nxāma-nxāmaèa nqōó-coan wèé hēéthéé ntcāa-ntcāase a téé-q'ooan gaan di koe tcg'oa.

¹⁵Xu kò nxāaska nqōómkg'ai di xu x'aiga xu hēé, naka kaia xu khòè xu hēé, naka tc'āà-cookg'ai xu hēé, naka ēe qguàn hēé naka qarian hēé, naka wèé ne khòè ne *c'ēe ne*, qāà ne kana ēe qāà tama ne gane hēéthéèa

kò nxōán di kòman koe hēe naka xàbian di nxōán koe hēéthēe tcāa a xài.
¹⁶A ne a kò xàbian hēe naka nxōán hēéthēe tcii a ko máá: “Cg'áé cgae ta a, naka chóm ta a tcgái-q'ooa ba koe Gaam ēe x'aian dis ntcōó-q'oos koe ntcōóa-ntcōe ba, naka gataga chóm ta a Ghùu-coam di xgòàn koe.
¹⁷Gatsara di xgòàn dim cárn kaia hāa ba hààraa ke, ka i gha dìn kgoana a q'óá me?”

144,000 khòèan Iseraele di i

7 ¹Ncēes gúús qāá q'oo koer kò 4 moengele xu bód, xu nqōóm di zi huku zi 4 zi koe tééa-tēe, a xu a kò 4 tc'áán nqōómkg'ai di qgóóa hāa, nxāasega i gha táá cúí tc'áá ga nqōómkg'ai koe tc'áá ka, kana tshàa-dxooan koe, kana wèe hiian koe ga igaba. ²A ra a kò moengelem c'ēe ba bód, me ko cárn ko tcg'oa xèe koe guu a ko hàà, a ba a tcāa-tshàus koe x'ái sa úúa, Nqarim kg'òèa hāam di sa, khòè ne koem gha x'áis khama ma tóo sa, me kò kaia hāam dóm cgoa moengele xu 4 xu tcii, ncēe ko qarian máàèa hāa xu, nqōó ba xu gha cg'ōo ka, naka tshàa-dxooan hēéthēe e, ³a ba a ko máá: “Táá nqōó ba cg'ōo guu, kana tshàa-dxooan ga, kana hiian ga igaba, naka ta gha nxāakg'aiga síí x'ái sa tóo, gatá dim Nqarim di tséé-kg'aoran còo koe,” témé. ⁴Ra kò nxāaska ēe kò x'ái sa tóo cgaeèa ne di nxáráse-q'ooan kóm: 144,000 ne khòè ne e, 12 zi qhàò zi Iseraele di ne khòè ne di zi wèe zi koe guu a.

⁵ 12,000 ne kò Jutam dis qhàòs koe guu a x'ái sa tóo cgaeèa,
 ne kò 12,000 ne Rubenem dis qhàòs koe guu a x'ái sa tóo cgaeèa,
 naka 12,000 ne hēe Gatem dis qhàòs koe,
⁶ naka 12,000 ne hēe Aserem dis qhàòs koe,
 naka 12,000 ne hēe Nafetalim dis qhàòs koe,
 naka 12,000 ne hēe Manasem dis qhàòs koe,
⁷ naka 12,000 ne hēe Simonem dis qhàòs koe,
 naka 12,000 ne hēe Lefim dis qhàòs koe,
 naka 12,000 ne hēe Isakarem dis qhàòs koe,
⁸ naka 12,000 ne hēe Sebulonem dis qhàòs koe,
 naka 12,000 ne hēe Josefam dis qhàòs koe,
 naka 12,000 ne hēéthēe Benjamenem dis qhàòs koe,
 nxāa nea kò x'ái sa tóo cgaeèa.

Wèe xu nqōó xu di ne khòè ne

⁹Ncēe zi gúú zi qāá q'oo koer ko bód, kar kò kaias xg'aes khòè ne di sa bód, ncēe cúí khòè kaga nxáràè tite sa, wèe zi qhàò zi koe guu a, naka wèe zi xg'ae zi koe hēe, naka khòè ne koe hēe, naka tam xu koe hēéthēe e. Ne x'aian dis ntcōó-q'oos cookg'ai koe hēe naka Ghùu-coam cookg'ai koe hēéthēe tééa-tēe, a ne a q'úú qgái-dxooan hāna, a hiian di nxāan tshàu q'ooa ne koe qgóóa. ¹⁰A ne a kò kaia dóm cgoa q'aua tcg'òò a máá:

“Kgoarakua ne gatá dim Nqarim koe guua,
ncêe x'aian dis ntcôó-q'ooos koe ntcôóa-ntcôe ba,
naka Ghùu-coam koe hēéthēe e,”

témé. ¹¹Xu kò wèe xu moengele xu x'aian dis ntcôó-q'oo sa hēe naka kaia
xu hēe naka 4 kg'oo-coan kg'òèa kò hāa koe hēéthēe téea nxama-nxama.
Ne kò x'aian dis ntcôó-q'ooos cookg'ai koe tcúúa ne cgoa qámse, a Nqari
ba dqòm, ¹²a máá:

“Amen!
Dqòm kuan hēe
x'áàn hēe
q'āan di tc'ēan hēe
qāè-tcaoa-máákuan hēe
tcomkuan hēe
qarian hēe
naka kaian hēéthēe
méé i chòd tamase
gatá dim Nqarim di ii.
Amen!”

témé.

¹³Me kò kaia xu ka c'ēe ba kg'ui cgoa te a máá: “Dí ga nea ncēe ne,
q'úú qgái-dxooan hāna ne, a ne a nda koe guua?” témé.

¹⁴Ra kò bìrì me a máá: “Kaia hāa tseè, tsáá tsi q'anaa!” témé. Me kò bìrì
te a máá: “Ncēe nea gane ēe kaias xgàrakus koe guua hāa ne ne e. Gane
di qgái-dxooa ne ne xg'aàra hāa, a kúrú u i q'úú u Ghùu-coam di c'ádan
cgoa. ¹⁵Gaa domkaga

ne x'aian dis ntcôó-q'ooos Nqarim dis cookg'ai koe hāa,
a ko dqòm Me,
koaba ba hēe naka ntcúú ba hēéthēe e,
Gam dim tempelem koe hāa a,
Me gha Gaam
ēe x'aian dis ntcôó-q'ooos koe ntcôe ba
hāa cgoa ne
a gha kòre ne^d.

¹⁶Cuiskaga ne gaicara xàbà hāa tite,
a cáma hāa tite.

Cám sa cuiskaga dàò ne tite,
kana c'ēe kùruan ncēe kaisa ga igaba.

¹⁷Ghùu-coa ba gha gane dim Kòre-kg'ao ba ii khama,
x'aian dis ntcôó-q'ooos nqàè koe hāa ba,

d 7:15 hāa cgoa ne a gha kòre ne - Gerika sa ko máá: “Gam dim tente bam gha tc'amkg'ايا
ne koe xgàu,” témé.

a ba a gha chùia úú ne kg'òèan di tshàan di tsgórèan koe,
Me gha Nqari ba wèém tcgái-tshàram
gane di tcgáian di ba tchùua tcg'òó,” tam méé.

7 xu torompita xu (8–11)

7 dis gúús tc'àmà ko tcēekg'am sa ko xgobekg'ammè

8 ¹Eēm ko Ghùu-coa ba 7 dis gúús tc'àmà ko tcēekg'am cgoaè sa xgobekg'am kam kò nqarikg'ai koe qhái-qhái ba xóé, aoaram di nqàè-q'ooan khama noo x'aèa ne. ²Kar ko 7 xu moengele xu ncēe ko Nqarim cookg'ai koe téé-tēe xu bóò, xu ko 7 torompitan máàè.

³Me kò c'ēem moengelem qāè h̄m̄m̄ xg'āò gúúan úúa h̄as gābas gautan cgoa kúrúèa sa qgóóa h̄a ba altaram koe hàà téé, a kò qāè h̄m̄m̄ xg'āò gúúan kái máàè, nxāasegam gha wèé ne ēe tcom-tcomsa ne di còrèan cgoa gautan dim altaram ncēe x'aiian dis ntcōó-q'ooos cookg'ai koe hànám koe tcheè e ka. ⁴I kò qāè h̄m̄m̄ xg'āòs dàà-máákus di ts'énèan hēé naka ēe tcom-tcomsa ne di còrèan hēéthēé ēe kò Nqarim cookg'ai koe tēem moengelem di tshàuan koe guu a qāò. ⁵Me kò nxāaska moengele ba qāè-h̄m̄m̄ xg'āò gúúan úúa h̄as gāba sa sēé, a altaram koe guua c'eean ka cg'òè-cg'oe si, a ba a nqōómkg'ai koe xaoa guu u; i kò túúan di kg'ui-q'ooan hēé naka ts'oo-q'ooan hēé naka túú-tebean hēé, naka nqōóm di cgùru-q'ooan hēéthēé kúrúse.

7 xu torompita xu

⁶Xu kò nxāaska 7 xu moengele xu ncēe kò 7 torompitan qgóóa h̄a xu kg'ónòse, q'aukagu u xu gha ka.

⁷Tc'āà dim moengele ba kò gam dim torompita ba q'aukagu, si kò tsōà sa hēé naka c'ees ncēe kò c'áòan cgoa xg'aea h̄a sa hēéthēé xóé. Si kò nqōómkg'ai koe tcheèè, me kò nqoana xòèan nqōómkg'ai di koe guu a cúím xòè ba dào, me kò gataga nqoana xòèan h̄ian di koe guu a cúím xòè ba dào, i wèé dcāan tsāá ga dào.

⁸Me kò cām̄ dim moengele ba gam dim torompita ba q'aukagu, si kò c'ēes gúú sa tshàa-dxooan koe xaoa tcāàè, kaiam xàbim khama noo sa, ncēe c'eean ko gaas koe dào sa. Me kò nqoana xòèan tshàa-dxooan di koe guu a cúím xòè ba c'áòan kúrú, ⁹si kò nqoana dtcōoan tshàa-dxooan q'oo koe x'āèa h̄a kg'oo-coan dis koe guu a cúís dtcōo sa x'óó, si kò nqoana dtcōoan skepean di koe guu a cúís dtcōo sa kōbèè.

¹⁰Me kò nqoana dim moengele ba gam dim torompita ba q'aukagu, me kò nqarikg'ai koe guu a kaiam tçonò ba cg'áé, a ko x'āà, karuko c'ee-kg'ám̄ khama ma, a ba a kò nqoana xòèan tshàan di koe hēé, naka tshàan di tsgórèan koe hēéthēé cúím xòèm koe guu a tcheè. ¹¹Gaam tçonòm di

cg'òèa ne 'Kg'au' u. Me kò nqoana xòèan koe guu a cúím xòèm tshàan di ba kg'au, i kò gaam tshàam ka kái khòèan x'óó, kg'au me e kò ii khama.

¹²Me kò moengelem 4 di ba gam dim torompita ba q'aukagu, me nqoana xòèan cáms di koe guu a cúím xòè ba kòbèè, me gataga nqoana xòèan nxoem di koe guu a cúím xòè ba kòbèè, me nqoana xòèan tconò zi di koe guu a cúím xòè ba kòbèè, nxāasegam gha cúím xòè ba táá x'áa ka, nqoana xòèan gazi di koe guu a. Me kò gataga nqoana xòèan koaban di koe guu a cúím xòè ba táá x'áàn hòò, i ntcúúan ka gataga ii.

¹³Kar kò nxāaska bóò, a kóm si ko xāe sa ēes ko nqarikg'ai nqàè koe tsāéa te ka kaim dòm cgoa kg'ae a ko máá: “Nqoana xu moengele xu kg'ónòsea máána hāa, torompita ba xu gha q'aukagu ka, khama i gha cg'āè ii, cg'āè ii, cg'āè ii, gane ēe nqōómkg'ai koe x'āèa hāa ne ka,” témé.

9 ¹Me kò 5 dim moengele ba gam dim torompita ba q'aukagu, ra kò nqarikg'ai koe guu a nqōómkg'ai koe tcheèa hāam tconò ba bóò. Me ko chōò-q'oo úú tamam haém di kòmān di xgobekg'aman máàè.

²Chōò-q'oo úú tamam haém dim kòm bam kò xgobekg'am, i kò kaim c'eem di khama ii ts'énèan gaam kòm koe tcg'oa, si kò cáím sa hēé naka nqōóm-nqàè hēéthéé gaam kòm koe tcg'oara hāa ts'énèan ka ntcúúkguè.

³I kò tcòmān ts'énèan koe guu a tcg'oa, a nqōómkg'ai koe hàà, a i a kò nqōómkg'ai koe xg'árian di qarian khama noo qarian máàè. ⁴A i a ko birìè, nqōómkg'ai di dcāa ne i gha táá cg'ōo sa, kana c'ēe gúúan ēe tsāá ga igaba, kana c'ēe hūian ga igaba, gabà méé i khòèan cg'ōo, ncēe Nqarim dis x'ái sa cōoan gaan di koe úú tama a. ⁵Kgoara i kò máàè tama, cg'ōo ne i gha sa, igaba i gha 5 nxoean kaisase xgàè ne sa, i kò gaan di xgàèku-q'ooan xg'árim dian khama xaím, ēe i kò khòèan kaá ne. ⁶Eē xu cáím xu ka i gha khòèan x'ooan qaa, igaba i hòò o tite. X'ooa ne i gha tc'ēe, igaba i gha x'ooan bèe ne a qgóé.

⁷Tcòmān ncēea kò ncōo sa kg'ónòa máàèa xu bìi xu khama ii. Gaan di tcúúan koe i kò gautan cgoa kúrúèa cábán x'aian di khama ii gúúan úúa, i kò gaan di kg'árian khòèan dian khama ii. ⁸I gaan di c'òòan khòès di c'òòan khama ii, i gaan di xōóan gāman di xōóan khama ii. ⁹Gaan di dxùuan koe i kò dxùua tsi koe ko xgàèa máá tsi gúúan úúa, qano cgoa kúrúèa khama ii i, i kò gaan di tcgāmān di ts'oo-q'ooan kái zi bìi kara zi dian khama xaím, ncēe ko ncōoan xàà zi. ¹⁰A i a kò xg'árian di khama ii tsáóan úúa, a i a kòo gaa tsáóan cgoa kaá, a i a tsáóan gaan di koe qarian úúa, khòèan ko 5 nxoean thōò-thōo o. ¹¹Gaan dim x'aiga ba kò chōò-q'oo úú tamam haém dim moengele me e. Gam di cg'òèa ne kò Heberas ka 'Abatone' e, a ba a kò Gerikas ka 'Apolione' ta ma tciìè, **ncēe sa ko 'cg'ōo sa' témé.**

¹²Tc'āà dis cg'āè sa nqàéa hāa, bóò, cáím cg'āèa ne ko qanega hàà, ncēe zi gúú zi qāá q'oo koe.

¹³Me kò nxāaska 6 dim moengele ba torompita ba q'aukagu, ra kò nxāaska dòm ba kóm, gautan dim altaram di xu 4 xu nxāà xu koe guua

ba, ncēe kò Nqarim cookg'ai koe hāa ba. ¹⁴Me ko 6 dim moengelem ncēe ko torompita ba qgóóa ba birí a máá: “Moengele xu 4 xu ncēe tshāam ka iam Eferatese dim koe qáèèa xu méé tsi kgoara,” témé. ¹⁵Xu kò gaxu moengele xu 4 xu cáman kg'ónò máàèa, kgoaraè xu gha a, gaa x'aè kaga, naka nxoe ba hēé, naka kuri ba hēéthēé e. Xu gaa x'aè kaga kgoaraè, nqoana zi xg'ae zi khòè ne di zi koe xu gha guu a cúis xg'ae sa cg'óo ka. ¹⁶Biian qábia hāa xu ncōo-kg'ao xu di nxáráse-q'ooa ne kò 200 milione e, ra kò nxáráse-q'ooa xu kóm.

¹⁷Ncēe ra kò ma tiris x'áfès koe bìi xu ma bóò ga a: qábì-kg'ao xua kò dxùua tsi ko xgàèa máá gúuan úúa hāa, ncēe kò c'eean khama ma ncòà a, a safirean khama ma kaisase tsāá a, a i a salefan khama ma dàmm-tc'ubi i. I kò bìi xu di tcúúan gāman di tcúúan khama ii, i kò c'eean hēé, naka ts'énèan hēé, naka salefan hēéthēé gaxu di kg'áman koe tcg'oa. ¹⁸Nqoana zi xg'ae zi khòè ne di zi koes kò guu a cúis xg'ae sa cg'óoè, ncēe zi xgàraku zi thòòka zi nqoana zi ka: c'eean ka hēé, naka ts'énèan ka hēé, naka salefan ka hēéthēé e, ncēe kò kg'áma xu koe tcg'oa a. ¹⁹Biian di qaria ne kò kg'áman gaan di koe hēé, naka tsáóan gaan di koe hēéthēé hàna khama. Gaan di tsáóa ne kò cg'aoan khama ii, a tcúúan úúa, a i a kò gaan cgoa khòèan thòò-thòo.

²⁰C'ēe ne khòè ne kò gazi xgàraku zi thòòka zi ka táá cg'óoè, igaba ne kò táá gane kúrúa hāa gúuan koe tcóóse, a kò dxāwa tc'eean dqōman táá aagu, naka kúrú mááseèa nqárian hēéthēé e, ncēe gautan cgoa kúrúèa a, seleferan hēé, naka tcg'aian hēé, naka nxóan hēé, naka hìian hēéthēé e, ncēe bóò ga hēé tama a, kana kóm ga hēé tama a, kana qòò ga hēé tama a. ²¹A ne a kò táá tcóóse gane di cg'óokuan koe hēé, naka tsóóan kúrúan koe hēé, naka cg'áràn koe hēé, naka gane di ts'āan koe ga hēéthēé e.

Moengele ba hēé naka tcgāya-coa sa hēéthēé e

10 ¹Ra kò nxāaska c'ēm moengelem kaia qarian úúa ba bóò, me nqarikg'ai koe guu a ko xōa. Túú-c'òòs kam kò qàbièa, a dòro-qbhāo ba tcúúa ba tc'amkg'ai koe úúa. I kòò kg'áia ba cáms khama ma x'áà, i c'òáa ba nquu ba ko ghùì-ghuim hìim karua ko qaòm khama ii. ²Tshàua ba koem kò tcgāya-coa sa qgóóa, xgobekg'amsea kò hāa sa. Gam dim nqàrèmm kg'áò xòè di bam kò tshāam tc'amkg'ai koe tòóa, a dxàe xòè di ba nqóòmkg'ai koe tòóa. ³Kaisam q'au bam kò tcg'óò, gāman di kg'ae-q'ooan khama xam ba. Eēm ko q'au ka zi kò 7 zi kg'ui-q'oo zi túúan di zi kg'uiia ts'oo. ⁴Eè zi ko 7 zi kg'ui-q'oo zi túúan di zi ts'oo, kar kò góá kg'oana, igabar kò nqarikg'ai koe guuam dòmm ba kóm me ko máá: “Tc'àmà-tcēekg'ama tòò èes gúús 7 zi kg'ui-q'oo zi túúan di zi mééa hāa sa naka táá góá si guu!” témé.

⁵Me kò nxāaska moengelem ncēer kò bóò me tshàa tc'amkg'ai koe hēé naka nqóòmkg'ai koe hēéthēé tééa-tēe ba, kg'áò xòè dim tshàu ba

nqarikg'ai koe ghùì. ⁶A ba a Gaam ãe chõd tamas kg'õè sa ko kg'õem cgoa gaise, ncëe nqarikg'ai hëé naka gaa koe hàna gúüan hëé, naka nqõómkg'ai hëé naka gaa koe hàna gúüan hëé, naka tshàa-dxooan hëé naka gaan koe hàna gúüan hëéthëé kúrúa hãa ba, a ba a máá: “Cúí ão ga gha kàà a, ⁷igaba 7 dim moengelem ko hàà gam dim torompita ba q'aukagu xu cáím xu kas gha nxãaska Nqarim dis tchõàs chómsea hãa sa tcg'oa a kúrúse, ãem kò ma Gam di xu qãà xu porofiti xu ma xгаа-xгаа sia khama,” témé.

⁸Me nxãaska dòm ncëer ko nqarikg'ai koe kóma hãa ba gaicara kg'ui cgoa te a máá: “Qõd naka sí ãe xgobekg'amseas tcgãya sa, tshàm tc'amkg'ai koe hëé naka nqõómkg'ai koe hëéthëé tééa-tëem moengelem tshàu q'oo koe sèé,” témé.

⁹Ra kò moengelem koe sí a ra a dtcàrà me, tcgãya-coa sam gha màà te sa, me bìrì te a máá: “Sèè si naka tc'õó si. Kg'au si i gha ii ncãaa tsi koe, igabas gha kg'ám-q'ooa tsi koe kãre ii, dènean khama ma,” témé. ¹⁰Ra kò nxãaska gaas tcgãya-coa sa moengelem tshàu q'oo koe sèé, a tc'õó si, si kò kg'ám-q'ooa te koe dènean khama ma kãre, igaba ãer ko tc'õó sia xg'ara ka i kò ncàa-q'ooa te kg'au. ¹¹Ra kò nxãaska bìrìè a máá: “Gaicara méé tsi porofita, káí ne khòè ne ka hëé, naka káí zi qhàd zi ka hëé, naka káí xu tãm xu ka hëé, naka káí xu x'aiga xu ka hëéthëé e,” témé.

Cám tsara nxàea tseegukagu-kg'ao tsara

11 ¹Ra kò nxãaska qád-q'ooan ko tc'ãd-tc'ãom hìi ba mààè, dqàbim khama kò ii ba, a bìrìè a máá: “Tëe naka sí tempelem Nqarim dim di qád-q'ooan tc'ãd-tc'ão, naka altara ba hëé, naka gaa koe hãa a ko dqòm ne hëéthëé **nxárá**. ²Igaba tempelem ka tchàa koe hànam x'áé ba méé tsi guu, táá méé tsi nxãam di qád-q'ooan tc'ãd-tc'ão guu. Nxãam x'áé ba qhàd zi di ne mààèa hãa ke, zi gha 42 nxoean tcom-tcomsam x'áé-dxoo ba náà. ³Ra gha Tiri tsara nxàea tseegukagu-kg'ao tsara cáím tsara qarian máá, tsara gha saka di qgáían hãa a 1,260 cáíman porofita.” ⁴Ncëe tsara nxàea tseegukagu-kg'ao tsara olife di tsara hìi tsara a, a cáím tsara lampi téé-q'oo tsara a, ncëe wèem nqõóm dim X'aigam **Nqarim** cookg'ai koe tééa-tëe tsara. ⁵A ncèè c'èe khòèan kò thòd-thòo tsara a kg'oana ne i ko c'eean kg'ám-q'ooa tsara koe tcg'oa, a gatsara di cg'õo-kg'aoan cg'õo. Ncëea ãe thòd-thòo tsara a kg'oana khòèan gha ma cg'õoè ga a. ⁶Qarian tsara úúa, nqarikg'aian tsara gha tcëekg'am di i, táá i gha túüan tuu ka, gatsara di porofitan di cáíman ka, a tsara a tshàan koe qarian úúa, kãbi i tsara gha i c'áðan kúrú di i, a tsara a gha nqõo ba xg'ám wèè cg'ãèan cgoa, ãe tsara ga ko ma tc'èe khama ma.

⁷Eë tsara ko Nqarim di kg'uian tseegukagua xg'ara, kam gha qãáka dim kg'oo-coam ncëe chõd-q'oo úú tamam hãém koe ko tcg'oa ba qaru-cgae tsara a, a ba a gha tàà tsara a, a cg'õo tsara a. ⁸I gha gatsara di tc'áróan

kaiam x'áé-dxoom di xg'aekuan koe xóé, ncēe q'āasea ba, a Sodoma ii ba kana Egepeto ii ba, ncēe gatsara dim X'aigam **Nqarim** xgàuèa koe. ⁹Nqoana cáman hēé naka cúim cáim di nqàè-q'ooan hēéthēé ka ne gha khòè ne ncēe qhàò zi koe hēé naka xg'ae zi koe hēé naka t̃am xu koe hēé, naka nqōó xu koe guua ne hēéthēé, gatsara di tc'áróan kg'ama bóò, a gha xguì tc'áman koe tsara gha xòèè sa, ¹⁰ne gha ēe nqōómkg'ai koe x'àèa hāa ne tc'amkg'aia tsara koe qāè-tcao, a ne a gha kōè sa kúrú, a aban tsééa mááku, ncēe tsara porofiti tsara kò ēe nqōómkg'ai koe x'àèa hāa ne qóm ba qgóókagua hāa khama.

¹¹Igaba i kò nqoana cáman hēé naka cúim cáim di nqàè-q'ooan hēéthēé qāá q'oo koe Nqarim koe guua kg'òèan di sòndan tcāà cgae tsara a, tsara kò nqàrèa tsara cgoa tēe a tée, i kò kaisa q'áðan tcāà cgae gane ēe kòò bóò tsara a ne. ¹²Nxāaska tsara kò c'ēm dòm kaisa ba kóm, nqarikg'ai koe guua ba, me ko birí tsara a a máá: “Ncēe koe tsao q'ábà qaò,” témé. Tsara túú-c'òòs cgoa nqarikg'ai koe q'ábà qaò, ne kò gatsara di ne cg'òo-kg'ao ne bóò tsara a.

¹³Gaam x'aèm kam kò nqóó ba kaisase cgùru, me 10 xòèan koe guu a cúim xòèm x'áé-dxoom di ba xùbuse, i 7,000 khama noo khòèan gaam nqōóm di cgùru-q'ooan ka cg'òòè, ne kò c'ēe ne kaisas q'áòs ka tcāèè, a ne a nqarikg'ai dim Nqari ba dqòm.

¹⁴Cám dis cg'āè sa nqáéa hāa, igaba bóò, nqoana dis cg'āè sa ko sencgaga hàà.

7 dim torompita ba

¹⁵Moengelem 7 di ba kò gam dim torompita ba q'aukagu, xu kò kaisase ko ts'oo xu dòm xu nqarikg'ai koe kómse, a xu a ko máá:

“Nqōómkg'ai di x'aia ne
gatá dim X'aigam **Nqarim** di x'aian kúrú,
naka **nqòòkaguèa hāam** Krestem di hēéthēé e,
Me gha chòè tamase X'aiga ba ii,”

témé. ¹⁶Xu kò nxāaska 24 xu kaia xu, ēe kò Nqarim cookg'ai koe gaxu di ntcōó-q'ooan x'aian di koe ntcōe xu kg'áía xu cgoa qámse, a Nqari ba dqòm, ¹⁷a máá:

“X'aiga Tsi Nqari Tsi Qari Tsi wèè Tseè,
ncēe hàna Tsi, a kò kg'aiga hàna Tsi,
qāè-tcaoa xae ko máá Tsi,
kaia qarian Tsari Tsi séèa hāa khama,
a Tsi a tshoa-tshoa a tc'āà-cookg'aia hāa.

¹⁸**Nqōóm di zi** qhàò zia kò xgòà,
igaba i Tsari xgòàn hààraa,
naka ēe x'óóa hāa ne xgàra di x'aèan hēéthēé e.
Tsari ne qāà ne, ncēe porofiti ne hēé

naka tcom-tcomsa ne hēé naka wèéa ne
 ēe ko Tsarim cg'òè ba q'ád ne hēéthēé
 Tsi gha *qāèan cgoa* suruta,
 cg'áréan ga hēé naka kaian ga hēéthēé e.
 A Tsi a gha ēe ko nqōó ba cg'òo ne hàà cg'òo,”

ta xu méé.

¹⁹Me kò nxāaska Nqarim dim tempelem nqarikg'ai koe hàna ba xgobekg'amse, me kò Gam dis qáé-xg'aes dim káá ba bódse Gam dim tempelem q'oo koe, i kò túú-tebean kúrúse, naka ts'oo-q'ooan hēé, kg'ui-q'ooan gaan di hēé, nqōóm di cgùruan hēé naka kaias tsòà sa hēéthēé e.

Cg'ao-dxoo ba hēé naka cámm kg'oo-coa tsara cg'òo ko tsara hēéthēé e (12–13)

Khòè sa hēé naka kái tcúú a kiam cg'aom ncoà ba hēéthēé e

12 ¹Kaia, *a are-aresas* x'ái sa kò nqarikg'ai koe bódse, ncēe khòès kò cámm khama ii qgáfan hàna sa, me kò nxoe ba nqàrèa sa ka nqāaka hàna, si kò x'aiian dis cábás 12 tconòan úúa sa tcúú sa koe hàna. ²Ncāà nes kò úúa, a ábà qàe koe hāa, a ábàn di thòðan úúa, khamas kòo kg'ae. ³Si kò c'èes x'ái sa gaicara nqarikg'ai koe bódse, ka bód, ncoàm cg'ao-dxoom kiam 7 tcúúan hēé naka 10 nxāàn hēéthēé úúa ba hàna, a kò 7 cábàn x'aiian di tcúú ba koe úúa. ⁴Tsáóa ba kò nqoana zi xg'ae zi nqarikg'ai di tconòan di zi koe guu a cúí sa xgàia tgc'òó, a nqóómkg'ai koe tcheèagu. Kam kò nxāaska cg'ao-dxoo ba khòès ēe ábà kg'oanas cookg'ai koe téé, nxāasegam gha gas dim cóa ba ēem ko ábàè kaga tómm ka. ⁵Si kò kg'áóm cóa ba ábà, ncēe ko hàà *nqóóm di zi* qhàò zi wèé zi qano dxòm cgoa tc'āà-cookg'ai ba. Igabam kò gas dim cóa ba ntcàuè, a ba a Nqarim koe úúè, Gam dis ntcōó-q'oos x'aiian dis koe. ⁶Si kò khòè sa bèe a qāáka qgóéa síí, Nqarim x'āè-q'ooan kg'lónòa máá sia hāa koe, ncēe gaa koes gha hāa, a 1,260 cámmán xáròè koe.

Mikaele ba ko cg'ao-dxoom cgoa x'āàku

⁷Si ncōo sa nqarikg'ai koe tēe. Mikaele ba hēé naka gam di xu moengele xu hēéthēéa kò cg'ao-dxoom cgoa x'āàku. Me kò cg'ao-dxoo ba hēé naka gam di xu moengele xu hēéthēé gaxu cgoa x'āàku. ⁸Igabam kò *cg'ao-dxoo ba* tààè, i nxāaska x'āè-q'ooa ba nqarikg'ai koe kaà. ⁹Me kò cg'ao-dxoo ba, cg'aom ncēe ncií, a dxāwa me e ta ko ma tciìè, a satana ii, a wèém nqóóm dim qàe-qaeku-kg'ao ba, nqóómkg'ai koe xaoa guuè, xu kò gam di xu moengele xu gam cgoa ga xaoa guuè.

¹⁰Ra kò nxāaska kiam dòmm ba nqarikg'ai koe kóm, me ko máá:

“Ncēeska i Nqarim di kgoarakuan hààraa,

i Gam di qarian hààraa,
 naka Gam di x'aian hēé,
 naka qarian Gam dim *nqòðkaguèa hāam* Krestem di hēéthēé e.
 Gatá ka qōese ga ne dim chibi-chibi-kg'ao ba xaoa guuèa khama,
 ncēe ko gatá dim Nqarim cookg'ai koe
 koaba ba hēé naka ntcúu ba hēéthēé chibi-chibi ne ba.

- ¹¹ Ghùu-coam di c'áàn cgoa hēé
 naka Nqarim di kg'uian tseegukaguan ka hēéthēé ne tàà mea hāa;
 a kò gane dis kg'òè sa táá tòòá mááse,
 igabaga ne kò x'óóan kg'ónòsea máána hāa.
- ¹² Gaa domka méé tu qāè-tcao, oo nqarikg'aiè,
 naka gatu ēe gaa koe x'àèa hāa tu hēéthēé e!
 Igaba i gha cg'āè ii gatu ka, oo nqóókg'aiè,
 naka tshàa-dxooan hēéthēé e,
 dxāwa ba gatu koe xoana hāa,
 kaisa xgòàn cgoa khama.
 Q'anam hāa gam di x'aèa ne xòm m sa khama!"

tam méé.

¹³ Eēm kò cg'ao-dxoo ba bóò, nqóómkg'ai koem xaoa xòòèa sa, kam kò kg'áòm cóá ba ábà hāas khòè sa qae. ¹⁴ Igabas kò khòè sa tcgàmà tsara kaias xāes di tsara máàè, nxāasegas gha cg'ao ba tsāéa guu, a qāáka sí hāa ka, qgáim kg'ónòas kò mááèam koe, qgáim ncēes kò sí hāa a x'aè ba xáròè ba, kuri tsara hēé, naka kurim nqāè-q'oo hēéthēé e. ¹⁵ Me kò cg'ao ba khòè sa ko xùrise tshàam di khama noo tshàan kg'áma ba koe guu a tcg'òò, nxāasega i gha xgàia tcg'òò si ka. ¹⁶ Igabam kò nqóó ba khòè sa hùì, a ba a kg'áma ba xgobekg'am, a ēem tshàam ncēm ko cg'ao-dxoo ba kg'áma ba koe guu a tcg'òò ba tòm. ¹⁷ Me cg'ao-dxoo ba khòès koe kaisase xgòà, a ba a kò tcg'oa a sí wèè cóáa sa cgoa ga ncōoan kúru, gane ēe ko Nqarim di x'áèan qgóóa qaria ne, a ko wèè x'aè ka Jeso ba tseegukagu ne. ¹⁸ Me kò cg'ao-dxoo ba tshàa-dxooan di góman koe téé.

Tc'āà dim kg'oo-coa ba

13 ¹ Ra kò kg'oo-coa ba bóò, me tshàam koe guu a ko tcg'oa, 10 nxāàn hēé, naka 7 tcúuan hēé, naka 10 cábán x'aian di hēéthēé kò nxāàa ba koe úúa ba, me kò Nqari ba ko cóè cg'òèan wèè tcúúa ba koe úúa. ² Kg'oo-coam ēer kò bóò ba kò q'òèm khama ii, i kò nqàrèa ba bera dian khama ii, i kò kg'áma ba gàman dian khama ii. Me kò cg'ao-dxoo ba gam di qarian hēé naka gam di ntcóò-q'ooan x'aian di hēé naka kaia tsééan di qarian hēéthēé gaam kg'oo-coa ba máà. ³ Si kò gaam kg'oo-coam dis tcúús c'ēe sa cg'āès xg'am sa úúa, x'óóam ga kò hāa sa, igabas kò gaas xg'am sa kaia sa ts'irìa hāa, me kò wèém nqóó ba kaias ares cgoa kg'oo-coa ba xùri. ⁴ Ne kò khòè ne cg'ao-dxoo ba dqòm, qaria bam kò

kg'oo-coa ba máà khama, a ne a kò **gataga** kg'oo-coa ba dqòm, a ko máá: “Dìina kg'oo-coam khama ii? Dìina gha gam cgoa ncōoan kúrú?” témé.

⁵Kg'oo-coa ba kò kg'áman máàè, dqòmsean di kg'uia nem gha kg'ui di i, naka Nqari ba cóèan di hēéthēé e. Me kò qarian máàè, 42 nxoea nem gha gam di tsééan kúrú ka. ⁶Kg'áma bam kò xgobekg'am, a Nqari ba cóè, a cg'òèa ba cóè, a ba a Nqarim x'àèa hãa qgái hēé naka gane ēe nqarikg'ai koe x'àèa hãa ne hēéthēé cóè. ⁷Qaria nem kò máàè, ēe tcom-tcomsa ne cgoam gha ncōoan kúrú di i, a tàà ne e. A ba a kò wèem **nqōóm di zi** qhàò zi tc'amkg'ai koe hēé, khòè ne koe hēé, naka tam xu koe hēé, naka xg'ae zi koe hēéthēé qarian máàè. ⁸Ne gha wèè ne ēe nqōómkg'ai koe x'àèa hãa ne dqòm me, ncēe nqōóm dis tshoa-tshoases koe i kò guu a cg'òèa ne kg'òèan dis tcgāyas koe góàè tama ne, Ghùu-coam ncēe kò cg'òèam dis koe.

⁹Ncēè khòèm kò tcean úúa hãa ne méém kóm:

¹⁰ Ncēè c'ēem khòèm gha qáèès kòo qaase

nem gha qáèè,

a ncēè c'ēem khòèm gha ntcàum cgoa cg'òèès kò qaase

nem gha ntcàum cgoa cg'òèè.

Ncēe sa ko máá, tcom-tcomsa ne khòè ne Nqarim di ne méé ne qarika téé naka dtcòm, témé.

Cám dim kg'oo-coa ba

¹¹Ra kò nxāaska c'ēem kg'oo-coa ba bóò, me nqōómkg'ai koe guu a ko tcg'oa. Ghùu-coam di nxāan khamam kò ma cáim nxāan úúa, a kòo cg'ao-dxoom khama ma kg'ui. ¹²A kò tc'āà dim kg'oo-coam di qarian cgoa hàna baa koe wèè tsééan gam di ga kúrú. A ba a nqōó ba hēé naka nqōómkg'ai koe x'àèa hãa ne hēéthēé kúrú ne tc'āà dim kg'oo-coa ba dqòm, ncēe gam dis xg'aams ncēe x'óóam ga kò hãas xg'ao ts'irì ba. ¹³Me kaia a **are-aresa zi** x'ái zi kúrú, a ba a khòè ne cookg'ai koe nqarikg'ai koe guu a nqōómkg'ai koe hàà c'ee ba kúrú. ¹⁴Gaa zi x'ái zi cgoam kò nqōómkg'ai koe x'àèa ne khòè ne qàe-qae, x'ái zi ncēm kò tc'āà dim kg'oo-coam cookg'ai koe qarian máàèa hãa, kúrú zim gha ka zi. A ba a kò nqōómkg'ai koe x'àèa ne khòè ne birí, kg'oo-coa ba méé ne sere-sere sa kúrúa máá sa, ncēe kò ntcàum cgoa thòò-thòòèa igaba kg'òèa ba. ¹⁵Qaria nem kò máàè, kg'oo-coam dis sere-sere sam gha tc'āán máà, si sònò di i, nxāasegas gha gaam kg'oo-coam dis sere-sere sa kg'ui ka, a gane ēe gaam kg'oo-coam dis sere-sere sa dqòm tama ne kúrú ne cg'òèè ka. ¹⁶Wèè ne khòè nem kò chùì, kg'áò xòè dim tshàum koe kana còoa ne koe ne gha x'ái sa tòò cgaeè ka. (Cg'áren ga hēé naka kaian ga hēé, qguùn ga hēé naka dxàuan ga hēé, kgoarasean ga hēé naka qāan ga hēéthēé e.) ¹⁷Nxāasega i gha táá cúí khòè ga c'èes gúù sa x'ámá kana x'ámágu ka, gaas x'ái sa úú tama a, ncēe kò gaam kg'oo-coam di cg'òèè ii sa, kana cg'òèa ba di nxáràse-q'oo ii sa.

¹⁸Ncēes gúù sa ko tc'ēean qaa. A ncēe c'ēem khòem kò tc'ēega ii ne méém gaam kg'oo-coam dim nxáráse-q'oo ba nxará xg'ae. Khòem dim nxáráse-q'oo me e ke, me gam dim nxáráse-q'oo ba 666 me e.

Tǎáka zi x'ái zi (14–15)

Ghùu-coa ba hēé naka Gam di ne khòe ne hēéthēé e

14 ¹Ra kò nxāaska bódò, a cookg'aia te koe Ghùu-coa ba bódò Me Siona dim xàbim koe tééa-tēe, i kò 144,000 khòean Gam cgoa hàna, ncēe kò còoa ne koe Gam di cg'òèan hēé naka Gam ka xòdm di cg'òèan hēéthēé góásea ne. ²Ra kò c'ēem ts'oom nqarikg'ai koe guua hāa ba kóm, me tòe ko tshàan khama xaṁ, a kaia kg'ui-q'ooan túúan di khama xaṁ. Ncēer kò kómá hāam dòm ba kò harepa cii-kg'ao ne dim khama xaṁ, ne ko gane di harepan cii. ³Ne kò x'aiian dis ntcōo-q'oos cookg'ai koe hēé naka 4 xu kg'oo-coa xu kg'òèa hāa xu cookg'ai koe hēé naka kaia xu cookg'ai koe hēéthēé kàbam cii ba nxáè. Cúf khòe ga kò cii ba táá xгаа-xgaase, ēe 144,000 ne cúf ne ne e kò ii, ncēe kò nqóómkg'ai koe guu a x'ámá tcg'òòèa hāa ne. ⁴Ncēe xua ēe kò táá khòe zi cgoa xóe xu khòe xu u, q'ano iise xu kò qgóósea hāa khama. Ghùu-coa ba xu kò wèe qgáian ēem ko qòd koe xùri. Khòe ne xg'aeku koe xu kò x'ámá tcg'òòèa hāa, tc'āa di tc'áróan Nqarim di iise naka Ghùu-coam dian hēéthēé e. ⁵Gane di kg'árman koe i kò cúf tshúù-ntcōa ga táá hòdè, káà chibi ne e kò ii khama.

Nqoana xu moengele xu

⁶Ra kò nxāaska c'ēem moengele ba bódò, me ko nqarikg'ai nqàè koe ko tsāea te, a chòd tama qāè tchòan úúa, a ko ēe nqóómkg'ai koe x'āea hāa ne koe hēé naka **nqóóm di zi** qhàd zi wèe zi koe hēé, naka wèe zi xg'ae zi koe hēé, naka tàmán koe hēé, naka khòe ne koe hēéthēé nxàe e. ⁷Kaiam dòm cgoam kò máá: “Nqari ba q'ádò naka x'áàkagu Me. Gam di xgàrakuan dim x'aè ba hààraa ke, naka dqòm Me Gaam ēe nqarikg'ai hēé naka nqóókkg'ai hēé, naka tshàa-dxooan hēé, naka wèe qgáian tshàan ko tcg'oa hēéthēé kúrúa hāa ba,” témé.

⁸Me kò c'ēem moengelem cam di ba xùri me, a máá: “Cg'áea baa, cg'áea baa, Babilonem kaia ba, gaam ncēe **nqóóm di zi** qhàd zi wèe zi kúrú zi góéan kg'láa hāa ba, cg'áràn kúrú di i, Nqarim di xgòan ko óága góea ne,” témé.

⁹Me kò nqoana dim moengele ba xùri tsara a, a kaiam dòm cgoa kg'ui a máá: “Ncēe c'ēem khòem kò kg'oo-coa ba hēé naka gam dis sere-sere sa hēéthēé ko dqòm, a x'ái sa còoa ba koe kana tshàua ba koe úúa nem ¹⁰gha gaam igaba thēé Nqarim di xgòan di góéan kg'láa, ncēe qàbukaguè

tama a, a kubis Gam di xgòàn dis koe ntcāaèa a. C'eean cgoa hēé naka salefan hēéthēé cgoam gha tcom-tcomsa xu moengele xu hēé naka Ghùu-coam cookg'ai koe hēéthēé thòð-thòòè. ¹¹I gha gane di thòð-thòòèan di ts'énèan chòð tamase qad, ne sãa di x'aèan úú tama, koaba ba hēé naka ntcúú ba hēéthēé e, gane ēe ko kg'oo-coa ba hēé naka sere-serea ba hēéthēé dqom ne, naka wèém ēe cg'òèa ba dis x'ái sa hòða ne hēéthēé e.”

¹²Ncēe sa ko máá, tcom-tcomsa ne khòè ne Nqarim di ne méé ne qarika téé, témé - gane ēe ko Nqarim di x'aèan hēé naka Jesom di dtcòman hēéthēé qgóóa qari ne.

¹³Ra kò dòm ba kóm me nqarikg'ai koe guua hãa a ko máá: “Ncēe sa góá: Ts'ee-ts'ee'kg'aièa nea ēe ko Nqarim koe x'óó ne, ncēm x'aèm koe guu a,” témé. Me Tcom-tcomsam Tc'ēe ba máá: “Èè, **ts'ee-ts'ee'kg'aièa nea**, sãa ne gha gane di tsééan koe, i gha gane di tsééan xùri ne khama!” témé.

Nqōóm di tcuùè-q'ooa ne

¹⁴Bòòr kò, a cookg'aia te koe q'úús túú-c'òò sa bóð. Gaas túú-c'òòs koe kò ntcōe ba kò Khòèm dim Cóám khama ii, a gautan dis cábás x'aiian di sa tcúúa ba koe úúa, a ba a kò q'āe cgoa dim xgàom ts'èè ba tshàua ba koe úúa. ¹⁵Me kò c'ēem moengele ba tempelem koe guu a tcg'oa, a kiam dòm cgoa gaam ēe kò túú-c'òòs koe ntcōe ba q'au, a ko máá: “Tsarim xgào ba tcāà naka gaam cgoa tcuù, tcuùan dim x'aè ba hààraa hãa, nqōómkg'ai dian ncēe tcuùè ko ne kaisase x'āéa hãa ke,” témé. ¹⁶Me kò nxāaska gaam ēe túú-c'òòs koe ntcōe ba xgào ba nqōómkg'ai koe nqáékagu, me nqóó ba tcuùè.

¹⁷Me kò c'ēem moengele ba tempelem nqarikg'ai dim koe guu a tcg'oa. Gaam igabam kò q'āe cgoa dim xgàom ts'èè ba qgóóa.

¹⁸Me kò c'ēem moengele ba altaram koe guu a tcg'oa, moengelem ncēe c'eean koe qarian úúa ba, me kò gaam ēe kò ts'èèm xgào ba qgóóa ba kiam dòm cgoa tcii, a máá: “Tsarim xgào ba tcāà naka nqōóm di kg'oman di tc'áróan tcuù cgoa me, gaan di tc'áróa ne x'āéa hãa ke,” témé. ¹⁹Me kò moengele ba nxāaska gam dim xgào ba nqōómkg'ai koe nqáékagu, a ba a nqōómkg'ai di kg'oman tcuù, a gōéan ko kúúrùs qgáís ncēe Nqarim di xgòàn di iis koe xaoa tcāà a. ²⁰I kò kg'oman x'áé-dxoom ka tchàa koe náà tòmm-tommè, gōéan ko kúúrùs qgáís koe, i c'áðan gaas qgáís koe guu a tòè, a càùse, a bìi di tóm kgðrean ko téé khama noose síí, 300 kilomitara di qád-q'ooan khama noose.

7 xu moengele xu di zi cg'āè zi chòð di zi

15 ¹Ra kò nxāaska c'ēes kias are-aresas x'ái sa nqarikg'ai koe bóð: moengele xu 7 xu ncēe kò 7 cg'āèan úúa xu - ncēe chòð di i, gaan koe i kò Nqarim di xgòàn chòð khama.

²Ra kò c'èes gúù sa bódò, tshàam ts'óó-c'óán khama ii ba, me c'eean cgoa tcg'omesea. A ra a kò gataga gane ãe kò kg'oo-coa ba tàà hãa ne hëéthëé bódò, **kg'oo-coam** ncëe kò sere-sere sa kúrúa máàea hãa, i kò cg'òea ba nxárase-q'oom ka x'áíea ba. Tshàam qàe koe ne kò téé-tëe, Nqarim máà nea hãa zi harepa zi qgóoa hãase. ³Ne kò Moshem dim cii ba nxàe, Nqarim dim qãa ba, naka Ghùu-coam dim cii ba hëéthëé e, a ko máá:

“Tsari tsééa nea kaia, a are-aresa a.

Oo, X'aiga Tsi Nqari Tseè, Qari Tsi wèè Tseè!

Tsari dàda nea tchàno a tseegu u,

oo, X'aiga Tsi **nqóóm di zi** qhàò zi di Tseè!

⁴Díina gha táá q'ádò Tsi,

oo, X'aiga Tsi Nqari Tseè,

a cg'òea Tsi táá x'áàkagu?

Tsáá Tsia cúisega tcom-tcomsa Tsi i.

Nqóóm di zi qhàò zi wèè zia gha hàà

a Tsáá cookg'ai koe dqóm khama,

tchàno tsééan Tsaria x'áísea hãa khama,”

témé.

⁵Ncëes gúùs qãá q'oo koer kò nqarikg'ai koe tempele ba bódò, xhàro-dxoom ncëe Nqarim ko khòe ne cgoa kg'uim koe, me nqàe koe hànám qgáí ba xgobekg'amsea. ⁶Xu kò gaxu moengele xu 7 xu gaa koe guu a 7 cg'áèan cgoa tempelem koe tcg'oa. Q'úú qgáían tcaàko xu kò hana, a kò gautan di bànean dxùua xu koe qáea. ⁷Me kò 4 xu kg'oo-coa xu kg'òea hãa xu ka c'èe ba nxãaska 7 xu moengele xu gautan di zi gàba zi 7 zi máà, chòò tamase ko kg'òem Nqarim di xgóan ka kò cg'òea hãa zi. ⁸Me kò tempele ba Nqarim di x'àan hëé naka Gam di qarian hëéthëé koe guua ts'énèan ka cg'òe-cg'oeè. I kò cúí khòe ga tempelem koe tcàà tama, i nxãakg'aiga qòò a síí 7 cg'áèan moengele xu 7 xu di chòòkaguè.

7 zi gàba zi Nqarim di xgóan di zi (16)

16 ¹Ra kò nxãaska kiam dòim tempelem koe guua hãa ba kóm, me ko moengele xu 7 xu bìrí a ko máá: “Qòò xao naka nqóómkg'ai koe síí Nqarim di xgóan di zi gàba zi 7 zi ntcãagu,” témé.

²Me kò tc'áà dim moengele ba qòò a síí gam dis gàbas dian nqóómkg'ai koe ntcãagu, zi kò cg'áè a thòò zi chìbi zi khòe ne koe tcg'oa, ãe kò kg'oo-coam dis x'áí sa úúa ne hëé naka gam dis sere-sere sa kòò dqómá máá ne hëéthëé e.

³Me kò càim dim moengele ba gam dis gàbas dian ntcãagu tshàa-dxooan koe, i tshàan kabise a x'óóam khòem di c'áòan khama ii, i kò tshàan q'oo koe hàna kg'òea gúúan wèè ga x'óó.

⁴Me kò nqoana dim moengele ba gam dis gâbas dian ntcāagu tshàa xu koe hēé, naka wèé qgáian tshàan ko tcg'oa koe hēéthēé e, i kò k̄bise a c'áðan kúrú. ⁵Ra kò tshàan dim moengele ba kóm, me ko máá:

“Tchàno Tsi i,
Tsáá ncēe hàna
a kò kg'aiga hàna Tsi,
ncēe tcom-tcomsa Tsi,
xgàrakuan ncēe koe Tsi tchàno Tsi i.

⁶Tcom-tcomsa ne hēé naka porofiti xu hēéthēé
di c'áða ne ne kò ntcāàgua,
Tsi kò c'áðan máà ne ne kg'áà,
ēe ne kòo ma qaa khama
gane di zi tséé zi cgoa,”

tam méé. ⁷Ra kò altara ba kóm, me ko x̄oa a ko máá:

“Èè, X'aiga Tsi Nqari Tsi qari Tsi wèé Tseé,
Tsari xgàrakua ne tseegu a tchàno o,”

témé.

⁸Me kò 4 dim moengele ba gam dis gâbas dian cáms koe ntcāagu, si kò qarian máàè, khòea nes gha c'eean cgoa dàò di i. ⁹Ne kò khòe ne cáms di kùruan kaia ka dàdè, a kò Nqarim di cg'òèan còè, Gaam ēe ncēe zi cg'āè zi di qarian kò úúa hāa ba, a ne a kò táá chibi bòdse a k̄bise a Nqari ba dqòm.

¹⁰Me kò 5 dim moengele ba gam dis gâbas dian kg'oo-coam dis ntcōó-q'oos x'aian dis koe ntcāagu, i kò gam di x'aian ntcúú-ntcuuè. Ne kò khòe ne thòðan ka k̄án tam, ¹¹a ne a nqarikg'ai dim Nqari ba gane di thòðan hēé naka chibian hēéthēé domka còè. A kò táá ēe ne kúrú hāa zi gúú zi koe chibi bòdse.

¹²Me kò 6 dim moengele ba gam dis gâbas dian Eferatese dim tshàam kaim koe ntcāagu, i gaam tshàam di tshàan kaà, nxāasegam gha dàòm cáms ko tcg'oam xòèm di xu x'aiga xu di ba kg'ónòè ka. ¹³Ra kò nqoana cg'āè tc'ēean bód, ncēe ko cg'ao-dxoo ba hēé, naka kg'oo-coa ba hēé, naka porofitim tshúù-ntcōa ba hēéthēé xu kg'ám q'oo koe tcg'oa a, i dqòean khama ii. ¹⁴Tc'ēean ncēea kò dxāwan di i, a kò **are-aresa zi x'ái** zi kúrú, a kò wèém nqōóm di xu x'aiga xu koe síí, nxāasega i gha síí ncōos koe xg'ae-xg'ae xu ka, Nqarim Qarim wèém dim cámm kaim ka.

¹⁵(**Nqari ba ko máá:** “Bód, ts'āà-kg'aom khamar ko ma hàà. Ts'ee-ts'eekg'aièa baa ēe kókòa a qgáia ba qgóóa kg'ónòè ba, táám gha nxāasega qg'aè-cgaease qòdate ka, a ba a khòe ne xg'aeku koe táá saucgaease hāa ka,” témé.)

¹⁶Ncēe tc'ēea nea kò x'aiga xu xg'ae-xg'ae, qgáim ēe ko Hebera dis kg'uis ka Hare-Magetone ta ko ma tcièm koe.

¹⁷Me kò 7 dim moengele ba gam dis gâbas dian tc'áán q'oo koe ntcāagu, me kò kaim dòmm ba tempelem koe guu a tcg'oa, x'aian dis ntcōó-q'oos

koe a máá: “Xg'araa ia,” témé. ¹⁸I nxāaska túú-teben hēé naka ts'oo-q'ooan hēé naka túúan di kg'ui-q'ooan hēé naka nqōóm di cgùruan hēéthēé kúrúse. Ncēes cgùru sa kò kaisase kaia, si qanega gatà iis gúú sa kúrúse tama, khòèan nqōómkg'ai koe tshoa-tshoa a hāa koe ga guu a. ¹⁹Me kò x'áé-dxoom kaia ba nqoana q'oro q'aa-q'aaè, i kò **nqōóm di zi** qhàò zi di x'áé-dxooan cg'áé. Me kò Nqari ba kaia Babilone ba tc'ēe-tc'ēese, a ba a gōéan dis kubis Gam di xgòàn kaia di sa máà me. ²⁰I kò tshàam ka nxāma-nxāmaèa nqōō-coan wèéan ga gàri a kaà, i kò cúí xàbi ga táá hòòse. ²¹I kò kaia tsōàn nqarikg'ai koe guu a khòè ne koe tcheè, 50 qóm-q'oo khama noo qómān kò úúa a. Ne kò khòè ne ncēes gúús cg'āès tsōàn dis domka Nqari ba còè, ncēes cg'āè sa kò kaisase tshúú si i khama.

Babilonem di cg'áé-q'ooan hēé, naka kg'oo-coam dis tààè sa hēé, tshúù-ntcōa di xu porofita xu hēé, naka dxāwa ba hēéthēé e (17–20:10)

Cg'árà-kg'ao sa hēé naka kg'oo-coa ba hēéthēé e

17 ¹Kam kò nxāaska 7 zi gàba zi qgóóa xu moengele xu 7 xu ka c'ēe ba hàà cgae te, a hàà bìrì te a máá: “Hàà nakar hàà kaia cg'árà-kg'aos di xgàrasean x'ái tsi, ncēe káí tshàan tc'amkg'ai koe ntcōe sa! ²Ncēe x'aiga xu nqōómkg'ai di xu gas cgoa cg'áràn kúrúá hāa sa, ne kò nqōóm di ne x'āè-kg'ao ne gas di cg'áràn di gōéan nqàre sa,” témé. ³Kam kò nxāaska tc'ēm koe sēé te, a qāáka úú te. Ra kò khòè sa bóò si ncoàm kg'oo-coam tc'amkg'ai koe ntcōe, ncēe gam koe i kò Nqari ba ko còè cg'òèan cg'òèa hāa ba, me 7 tcúúan úúa naka 10 nxāàn hēéthēé e. ⁴Si kò khòè sa tsāáse ncoàse hāna, a kòo gautan ka hēé, naka t'òè zi nxōá zi ka hēé, naka tcaàko nxōān cgoa kúrúèa qg'aàman ka hēéthēé x'áà. Tshàua sa koes kò gautan dis kubi sa qgóóa, si cg'āè zi gúú zi hēé naka gas di cg'áràn di cg'urian hēéthēé ka cg'òèa hāa. ⁵Gas di còoan koe i kò chómseas gúú sa ko nxàe cg'òèan góásea:

“KAIAS BABILONE SA,

CG'ÁRÀ-KG'AO ZI KA XŌŌ SA

NAKA CG'ĀÈ ZI NQŌÓMKG'AI DI ZI HĒÉTHĒÉ DI SA,”

ta ma góásea a. ⁶Ra kò khòè sa bóò, si tcom-tcomsa ne di c'áòan ka nqàrea hāa, gane ēe Jesom di ne nxàea tseegukagu-kg'ao ne di c'áòā ne.

Èer ko bóò si kar kò kaisase are. ⁷Igabam kò moengele ba bìrì te a ko máá: “Dùús domka tsia area? Ncēes khòès di zi gúú zi chómsea zir gha bìrì tsi, naka ēes qábìā hāam kg'oo-coam 7 tcúúan hēé naka 10 nxāàn hēéthēé úúam di zi hēéthēé e. ⁸Kg'oo-coam ēe tsi ko bóò ba kò hànaa, igabam ncēeska kàà me e, a ba a gha hàà chòò-q'oo úú tamam hāém q'oo koe guu a qad, a gha tcg'oa a sí kaàkaguè. Nqōómkg'ai di ne x'āè-kg'ao

ne, nc̄ee gane di cg'òèan nq̄óm tshoa-tshoasea koe guu a kg'òèan dis tcḡayas q'oo koe góàè tama ne gha are, gaam kg'oo-coa ba ne ko bóò ne. Hānam kò hāa, igabam nc̄eeska káà me e, a gha gaicara hàà khama.

⁹“Nc̄ees *gúú sa tsi kò kóma q'āa kg'oana ne* i ko tc'ēean qaase. 7 xu tcúú xua 7 xu xàbì xu u, nc̄ees ko khòè sa gaxu koe ntc̄oe xu. ¹⁰Gataga xu **7 xu tcúú xu** 7 xu x'aiga xu u. 5 xua kò cg'áé, me c'ēe ba *qanega x'aiga* me e, me c'ēe ba qanega hàà tama - hààm kò nem gha hàà cg'orò x'aè-coan cúí ga hāa. ¹¹Kg'oo-coam nc̄ee kò hànaa ba, a nc̄eeska káà ii ba, nxāa ba 8 di me e, igabam 7 xu ka c'ēe me e, a ba a gha síí cg'òòè.

¹²“I nxāaska 10 nxāàn ēe tsi kò bóò o, nxāan 10 xu x'aiga xu u, nc̄ee qanega x'aian máàè ta ga hāa xu, igaba xu gha hàà cúím aoara ba gaam kg'oo-coam cgoa x'aiga xu gha ii di qarian hòò. ¹³Nc̄ee xua cúís tc'ēe sa úúa, a ko gaxu di qarian hēé naka gaxu di tsééan di qarian hēéthēé kg'oo-coa ba máà. ¹⁴Nc̄oan xu gha Ghùu-coam cgoa kúrú, Me gha Ghùu-coa ba tàà xu, x'aiga xu dim X'aiga Me e, a kaia xu x'aiga xu dim kaia X'aiga Me e khama. Ne gha Gam cgoa hàna ne ēe tciìèa, a nxará tcg'òòèa, a tcom-tcomsa ne ne e,” tam moengele ba méé.

¹⁵A ba a birí te a máá: “Tshāan ēe tsi kò bóò, ēe cg'árà-kg'aos gaan koe ntc̄óo-ntc̄oe e, nxāa nea káí ne khòè ne hēé, naka xg'ae zi hēé, naka nq̄óan di zi qhàò zi hēé, naka tam xu hēéthēé e. ¹⁶Nxāà xu 10 xu ēe tsi ko bóò xu hēé naka kg'oo-coa ba hēéthēéa gha cg'árà-kg'ao sa hòre. Cg'āa-cg'anasekagu si i gha, a qg'aè-cgaekagu si, a gha cgāaa sa kg'oo, a c'eean cgoa dàò si. ¹⁷Nqari ba tcáóa xu koe tcāà ana hāa khama, Gam ko tc'ēe sa xu gha kúrú, a gha cúí tc'ēe ka, a gaxu di x'aian di qarian kg'oo-coa ba máà, i gha nxāakg'aiga síí Nqarim di kg'uian tseegukaguè ka. ¹⁸Khòès ēe tsi ko bóò sa kaia x'áé-dxoo me e, nc̄ee nq̄ómkg'ai di xu x'aiga xu koe qarian úúa ba.”

Babilonem di cg'áé-q'ooa ne

18 ¹Nc̄ee zi gúú zi qāá q'oo koer kò c'ēem moengele ba bóò, me nqarikg'ai koe guu a ko xōa, kaia qarian úúa ba, me kò nq̄ó ba gam di x'áàn ka x'áà-x'aaè. ²Kaia dòm cgoam kò kg'ui a ko máá:

“Cg'áéa baa, cg'áéa baa, Babilonem kaia ba!

Dxāwan x'āèa hāa qgāa nem kúrú,
naka wèè zi tc'ēe zi cg'āè zi di x'āè-q'ooan hēéthēé e,
x'āè-q'ooan wèés tsarás kg'ooè tamas di hēé,
naka x'āè-q'ooan wèém kg'oo-coam kg'ooè tama,
a hòrèam di hēéthēé e.

³**Nq̄óm di zi** qhàò zi wèè zia

gas di cg'áràn di xgòà gōéan kg'áà hāa,
xu nq̄ómkg'ai di xu x'aiga xu gas cgoa cg'áràn kúrú,
xu nq̄ómkg'ai di xu x'ámágu-kg'ao xu qguà hāa,

gas di xaù-q'ooan kaia ka,”
témé.

⁴Ra kò nxãaska c'ëem dòm ba nqarikg'ai koe guu a kóm, me ko máá:

“Tiri tu khòè tuè, tcg'oaragu si,
gas di chìbian koe tu gha táá tcãà ka,
naka tua gha nxãasega táá gas di xgàràèan koe tcãà.

⁵Gas di chibia nea dtcōoa qaòkaguèa khama,
a nqarikg'aian koe ga síía,
Me Nqari ba gas di cg'àè cauan tc'ëe-tc'ëesea hãa.

⁶Kàbise naka máà si,
ëes ko ma gasa máà tua khamaga ma,
naka cím q'oro suruta si gas di tsééan koe.
Cím q'oro cg'oè-cg'oea máá si,
kubis ëes kò cg'oè-cg'oeas koe.

⁷Eës kò ma x'áàkaguse a kàrean máàsea hãa
khama noose xgàra si
naka thòðan máà si.
Tcáóa sa koes ko máá:
'X'aigas dxàe sa ntcōe,
dxàe-ntcōar tama ra a,
cuiskagar thòð-tcaoa hãase kg'aea tite,'

témé khama.

⁸Gaa domka i gha gas di cg'ãèan cúim cím ka hàà:
tcìian hëé naka tshúù-tcaoan hëé, naka xàbàn hëéthëé e.
Si gha c'eean cgoa dàdè,
X'aigam Nqari ba qarian úúa,
ncëe ko xgàra si ba khama,”

tam méé.

⁹Eë xu ko nqōóm di xu x'aiga xu, ncëe kò gas cgoa cg'áràn kúrí, a kòo
nqōómkg'ai di kàrean gas cgoa tc'óó xu, dào-q'ooa sa di ts'énèan bóó ka
xu gha kg'ae, a xu a gha thòðkase kg'ae cgae si. ¹⁰Nqúù ka xu gha téé, gas
di thòðan di q'áðan domka, a xu a gha máá:

“Haò, cg'àè i gha ii!
Cg'àè i gha ii, haò, kiam x'áé-dxoo ba!
Haò, Babilone ba, qarian ðim x'áé-dxoo ba!
Cúim aoaram q'oo koe i tsari xgàrakuan hààraa!”

témé.

Q'úúm biim dim qábi-kg'ao ba

¹¹Xu gha nqōómkg'ai di xu x'ámágu-kg'ao xu kg'ae, a thòðkase kg'ae
cgae si, cúí khòè ga gaxu di gúùan gaicara x'ámá hãa tite khama: ¹²gauta
di gúùan hëé, naka selefera dian hëé, naka t'òè nxōán hëé, naka tcàako

nxōán hēé, naka q'úú qgáían hēé, naka tsāáse ncoà qgáían hēé, naka tcaàko qgáían hēé, naka ncoà qgáían hēé, naka wèè hùì-qhàðan qāè h̀m̀m-xg'āò hēé, naka tcoà di nxāan cgoa kúrúèa zi gúù-qhàò zi wèè zi hēé, naka kaisa marian ko t'òà h̀ian cgoa kúrúèa zi gúù-qhàò zi wèè zi hēé, naka tgc'aian hēé, naka qanoan hēé, naka t'úúán úúá nxōán hēé, ¹³ naka kinamone hēé, naka tsòbèrean hēé, naka qāè h̀m̀m-xg'āò gúúan tgcáúse di hēé, naka tshāán hēé, naka qāè h̀m̀m-xg'āò gúúan hēé, naka gōéan hēé, naka nx̀iian hēé, naka péréan hēé, naka xhàràèa péréan hēé, naka ghòèan hēé, naka ghùuan hēé, naka bìian hēé, naka kara zi hēé, naka qāan hēé, naka khòèan di kg'òèan hēéthéé e. ¹⁴ Ncēeta ne gha méé: “Wèè cg̀urian ncēe sari tcáóan kò xgónèa hāa ne tgc'oa cgae sia. Wèè qguàan hēé naka gúú zi wèè zi t'òè-t'òe si ko zi hēéthééa kaàraa hāa, a cuiskaga gaicara hòdè tite,” témé. ¹⁵ X'ámágu-kg'ao xu ncēe kò ncēe zi gúú zi x'ámágu xu, a kò gaas koe qguù xu, nxāa xua gha gas di thòðan di q'áðan domka nqúù ka téé, a gha kg'ae, a kaisase thòðkase kg'ae cgae si, ¹⁶ a máá:

“Haò, cg'āè i gha ii!

Cg'āè i gha ii, haò, kaim x'áé-dxoom
ncēe q'úús qgáí sa h́anas **khòès khama** ii ba,
tsāáse ncoàse h́ana sa,
a ko gautan ka hēé, naka t'òè nxōán ka hēé
naka tcaàko nxōán ka hēéthéé tcaà sa!

¹⁷ Cúím aoaram ka

i ncāa wèè x'aian ncēe ga cg'āa-cg'anasekaguè!”

témé.

Me gha wèém ch̀i-kg'aom skepean di ba hēé naka q'ábà-kg'ao ba hēé naka skepean ko qòðkagu xu hēé naka wèé xu ēe ko tshàan q'oo koe x'ámágu xu hēéthéé nqúù ka téé. ¹⁸ A gha ēe xu kòo dàò-q'ooa sa di ts'énèan bóð ne q'aua tgc'òó, a xu a gha máá: “Ndakam x'áé-dxoo ba kò ncēem x'áé-dxoom kaim khama ii?” témé. ¹⁹ A xu a kò tcúúá xu koe tsharàn tcheè, ēe xu ko kg'ae, a ko thòðkase kg'ae ka, a ko q'au a ko máá:

“Haò, cg'āè i gha ii,

cg'āè i gha ii, haò kaim x'áé-dxoo ba.

Wèè ne ēe skepe zi tshàan q'oo koe úúá ne gam koe qguàa,
gam di qguàan ka!

Cúím aoaram kam cg'āa-cg'anasekaguè,”

ta xu méé.

²⁰ Qāè-tcaoa tu nqáé si, oo nqarikg'aiè,

oo tcom-tcomsa tuè,

naka x'áé úú-kg'ao xao hēé naka porofiti xao hēéthéé e,

Nqari ba gatu domka xgàrakuan máá sia ke!

²¹ Me kò nxāaska c'ēem moengelem qari ba kaim nxōá-dxoom khama noom nxōá ba ghùì, a ba a tshàam q'oo koe xàbù tcāa me, a máá:

“Gatagam gha ma Babilonem,
kaiam x'áé-dxoo ba ma qarika xàbù tcãàè,
a ba a gha gaia táá hòdè.

²² Ciián harepa cii-kg'ao ne di hēé
naka nxàè-kg'ao ne di hēé,
naka fulutu cii-kg'ao ne di hēé
naka torompita cii-kg'ao ne di hēéthēéa
cuiskaga gaicara sáá koe kómsea hãa tite;
i cúí xom-kg'aoan
ncēe xommè ko zi gúú zi di ga
cuiskaga gaicara sáá koe hòdèsea hãa tite;
i cuiskaga sáá koe
gáí cgoa dis nxōás di gáí-q'ooan kómsea hãa tite.

²³ Cuiskaga i lampian di x'áàn
gaicara sáá koe x'áà hãa tite.
Séè-kg'ao ba hēé naka séèè kos khòè sa hēéthēé khara
di kg'ui-q'ooa ne
cuiskaga sáá koe gaicara kómsea hãa tite.
Sáá koe ko x'ámágu ne khòè nea kò **dqòmse** khama
nqóómkg'ai di ne kaia ne khòè ne e **sa**,
zi kò **nqóóm di zi** qhàd zi wèè zi
sari tsòdan cg'ãè ka hòàkaguè,

²⁴ i kò gas koe porofiti xu hēé
naka tcom-tcomsa ne hēé,
naka wèè ne ēe nqóómkg'ai koe cg'ōoèa ne di c'ádan hēéthēé hòdèse,”
témé.

Káí ne khòè ne ko nqarikg'ai koe Nqari ba dqòm

19 ¹Ncēe zi gúú zi qãá q'oo koer kò khòè ne káí ne dis xg'aes di
kg'ui-q'ooan khama xaìms nxòbo sa nqarikg'ai koe kóm, ne ko
máá:

“Haleluya!
Kgoarakuan hēé
naka x'áà ba hēé
naka qarian hēéthēéa
gatá dim Nqarim di i.

² Gam di xgàrakua ne tseegu a tchàno o khama.
Kaias cg'árà-kg'ao sam xgàra hãa,
ncēe kò nqó ba gas di cg'áràn ka cg'ãè-cg'ãe sa.
Gam di qààn di c'áda nem kãbia máá sia hãa,”
témé. ³Ne kò gaicara q'au a máá:

“Haleluya!

Gas koe guua hãa ts'énèa ne ko chõd tamase qaò,”
témé.

⁴Kaia xu 24 xu hěé naka kg'oo-coa xu kg'õèa hãa xu 4 xu hěéthěéa kò
cg'áé, a Nqari ba dqòm, ncēe kò x'aian dis ntcõó-q'oos koe ntcõe ba. A xu
a kò máá:

“Haleluya! Amen”
témé.

Ghùu-coam dis sée sa

⁵Me kò nxãaska x'aian dis ntcõó-q'oos koe dòm ba guu, a ko máá:
“Gatá dim Nqari ba dqòm,
gatu wèè tu tsée-kg'ao tu Gam di tu,
gatu ēe ko q'ád Me tu,
cg'áréa tu ga hěé naka kaia tu ga hěéthěé e,”
témé.

⁶Ra kò nxãaska khòè ne kái ne dis xg'aes khama xam kg'ui-q'ooan
kóm, si tòèko tshàan di ts'oo-q'ooan khama xam, naka kg'ui-q'ooan kaisa
túúan di hěéthěé e, ne ko q'au a ko máá:

“Haleluya!

X'aigam gatá dim Nqarim
ncēe Qarim wèè ba tc'āa-cookg'aia.

⁷Hàa naka ta qāè-tcao, naka x'áàn máà Me!
Ghùu-coam dis sée sa hààraa ke,
si Gam dis khòè sa kg'ónòsea hãa.

⁸Thamka qgáían q'úús kò máàè,
x'áàko, a q'ano o, hãas gha ka,”

ta ne méé. (Q'úú qgáía ne kò tchàno zi tsée zi i, tcom-tcomsa ne di zi
khama.)

⁹Me kò nxãaska moengele ba bìrí te a máá: “Ts'ee-ts'eekg'aièa nea
gane ēe séèkuan dis tc'õos dqòda dis Ghùu-coam dis koe tcièa ne!” ta ma
góá,” témé. A ba a càù a máá: “Ncēe nea tseegu di kg'uiian Nqarim di i,”
témé.

¹⁰Ncēes gúús kar kò nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé, a ra a dqòm me.
Igabam kò bìrí te a máá: “Táá ēeta hěé guu! Tsáá cgoa gar qāà ra a, naka
tsáá qōe ga ne cgoa ga hěéthěé e, ncēe ko wèè x'aè ka Jesom ka nxàea
tseegukagu ne, ke Nqari ba dqòm! Jesom di nxàea tseegukagua nea
Tc'ēem ka kúrúèa, porofitam gha sa ke,” témé.

Q'úúm biim dim qábi-kg'ao ba

¹¹Ra kò nqarikg'aian bóò i xgobekg'amsea, kar kò q'úúm bìi ba bóò,
Me kò gam dim qábi-kg'ao ba Tcom-tcomsa a Tseegu ii ba ta ko ma tcièe.
A ba a kòo gataga tchànoan cgoa gúù zi bóò a ncõoan kúrú. ¹²Gam di

tcgáia nea kò karukos c'ees khama ii, i Gam di tcúúan koe kái cában x'aian di hana. Gam koe góáseas cg'òè sam kò úúa, ncēe ko cúí khòè kaga c'úúèa hãa, igaba Gam cúím ka q'aaèa hãa sa. ¹³Qádm qgái bam kò hana, c'ádan koe kò tcãàèa ba, i Gam di cg'òèan Nqarim dim kg'ui me e. ¹⁴Ne kò nqarikg'ai di ne ncõo-kg'ao ne xùri Me, a q'úú xu bìi xu qábìia hãa, a thamka qgáian hãna, q'úú a q'ano o. ¹⁵Kg'ám-q'ooa ba koem kò ts'èèm xgào-dxoo ba tcg'oa, gaam cgoam gha **nqóòm di zi** qhàd zi thòd-thò ba, a ba a gha qano dim dxòm cgoa tc'aa-cookg'ai ne, a ba a gha góéan ko kúrùès qgái sa Nqarim Qarim wèém di kaia xgòàn domka náà tòmm-tom. ¹⁶Gam dim qgáim koe hée naka cùbia ba koe héeéthées kò ncēes cg'òè sa góásea:

“X'AIGA XU DIM X'AIGA BA,
NAKA KAIA XU X'AIGA XU
DIM KAIAM X'AIGA BA,”

ta ma góásea hãa.

¹⁷Ra kò nxãaska moengele ba bód, me cáms koe téé-tēe, a ba a kò nqarikg'ai nqáè koe ko tsáéa te zi tsará zi kaim dòm cgoa tcii, a ko máá: “Hàà, naka ta kias dqòa dis tc'òos Nqarim di sa xg'aea máá, ¹⁸naka hàà cgàan x'aiga xu di kg'oo, cgàan tc'aa-cookg'ai xu di hée, naka cgàan qariga xu khòè xu di hée, cgàan bìian di hée, naka bìi qábì-kg'ao xu di hée, naka wèè khòèan di cgàan hée: ēe kgoarasea ne hée naka qãa ne hée, cg'aréan ga hée naka kaian ga héeéthée di i,” tam méé.

¹⁹Ra kò nxãaska kg'oo-coa ba hée naka x'aiga xu nqóóan di xu héeéthée bód, naka gaxu di ncõo-kg'aoan héeéthée e, xu ncõo sa xg'aea máána hãa, bìim dim Qábì-kg'aom cgoa naka Gam di xu ncõo-kg'ao xu cgoa héeéthée e. ²⁰Igabam kò kg'oo-coa ba qgóóè a qáé-nquuan koe tcãàè, naka tshúù-ntcõam porofiti ba héeéthée e, ncēe kò gaam cookg'ai koe **are-aresa zi** x'ái zi kúrú ba. (Ncēe zi x'ái zi cgoam kò gane ēe ko kg'oo-coam dis x'ái sa úúa hãa, a kò gam dis sere-sere sa dqòm ne qàe-qae.) Gatsara cam tsara kò kg'òèa hãase xaoa tcãàè, salefan di c'eean karuko dim tèbem q'oo koe. ²¹Xu kò ēe qaàa hãa xu cg'òòè, bìi ba qábiam kg'ám koe tcg'oara hãam xgào-dxoom cgoa, zi kò wèè zi tsará zi gaxu di cgàan ka xg'áakaguè.

1,000 xu kuri xu

20 ¹Ra kò moengele ba bód, me nqarikg'ai koe guu a ko xõa, a tshàua ba koe chòd-q'oo úú tamam hãém di xgobekg'aman qgóóa, naka kaim táù-dxoo ba héeéthée e. ²Me kò cg'ao-dxoo ba ntcàu, gaam ēem ncím cg'ao ba, a dxãwa ii, a satana ii ba, a ba a 1,000 kurian qáé me, ³a ba a chòd-q'oo úú tamam hãém q'oo koe xaoa tcãà me, a ba a tc'amkg'aia ba koe tc'ámà-tcēekg'am, nxãasegam gha táá gaicara **nqóòm di zi** qhàd zi qàe-qae ka, i nxãakg'aiga sí 1,000 kurian nqáé. (Gaa x'áè qãa q'oo koe i ko qaase, cg'arésem gha kgoaraè sa.)

⁴Kar kò nxāaska x'aian di zi ntcōó-q'oo zi bóò, ncēe gazi koe i kò ēe xgàrakuan di qarian máàa ne ntcōóa-ntcōe zi. Ra kò khòe ne di tc'ēean bóò, ncēe kò Jesom ka nxàea tseegukagua hāa domka hēe, naka Nqarim dim kg'ui ba ne kòo xгаа-xгаа hēéthēe domka ko q'āe tcúúea ne. Kg'oo-coa ba kana gam dis sere-seres igaba ne kò táá dqōma máá, a ne a kò Gam dis x'ái sa cōoa ne koe hēe kana tshàua ne koe hēéthēe táá tòò cgaeè. Kg'òè ne kò, a ne a Krestem cgoa 1,000 kurian tc'āa-cookg'ai. ⁵Ne c'ēe ne khòe ne x'óóa kò hāa ne táá gaicara kg'òè, i nxāakg'aiga síí 1,000 kurian chōò. Ncēe sa x'ooan koe tēes tc'āa di si i. ⁶Ts'ee-ts'ee'g'aièa nea, a tcom-tcomsa ne e, gane ēe x'ooan koe tēes tc'āa dis koe hàna ne! Ncēe ne khòe ne koes cām dis x'oo sa qari úú tama, igaba ne gha Nqari ba hēe naka Krete ba hēéthēe di ne peresiti ne ii, a ne a gha 1,000 kurian Gam cgoa tc'āa-cookg'ai.

Satana ba ko tààè

⁷Eē i ko 1,000 kurian nqáé kam gha satana ba gam dis qáé-nquus koe guu a kgoaraè. ⁸A ba a gha tcg'oa a síí nqōóm di chōò-q'ooan 4 koe hàna zi qhàò zi qàe-qae, **nqōó tsara** Goge ba hēe naka Magoge ba hēéthēe di tsara, a ncōoan xg'ae-xg'aea máá ne. Gane di nxáràse-q'ooa nea tshàam qàe di gómán di nxōá-coan khama noo. ⁹Wèém nqōóm koe ne gha qōòate, a ne a gha síí kgoara-cgae-q'ooos ēe tcom-tcomsa ne di sa nxāma-nxāma, naka ncām-ncamsam x'áé-dxoo ba hēéthēe e. I kò c'eean nqarikg'ai koe guu a hàà dàòà cg'ōo ne. ¹⁰Me kò dxāwam, ncēe kò qàe-qae ne ba, c'eean hēe naka salefan hēéthēe dim tēbem q'oo koe xaoa tcāàè, ncēe kg'oo-coa ba hēe naka tshúù-ntcōan dim porofiti ba hēéthēe tsara hāa koe, xu gha koaba ba hēe naka ntcúú ba hēéthēe chōò tamase thōò-thōè.

Còò dis xgàraku sa (20:11-15)

Tcgāyas kg'òèan di sa hēe naka c'ēe zi tcgāya zi hēéthēe e

¹¹Ra kò nxāaska kaias q'úús ntcōó-q'ooos x'aian di sa hēe naka Gaam ēe kò gaas koe ntcōe ba hēéthēe bóò. Nqōómkg'ai hēe naka nqarikg'ai hēéthēea kò Gam hāa koe guu a bèe, a kò táá gaicara hòòè. ¹²Ra kò ēe kò x'óóa hāa ne bóò, kaia ne hēe naka cg'áré ne hēéthēe e, ne x'aian dis ntcōó-q'ooos cookg'ai koe téé-tēe. Zi kò tcgāya zi hēe naka c'ēes tcgāyas kg'òèan di sa hēéthēe xgobekg'ammè. Ne kò ēe x'óóa hāa ne ēe ne kúrúa hāa zi gúú zi koe guu a xgàràè, tcgāya zi koe i ko ma góásea hāa khama ma. ¹³I kò tshàa-dxooan khòe ne ēe gaan koe x'óóa hāa ne tcg'òò, si x'oo sa hēe naka x'óóa ne khòe ne dis qgái sa hēéthēe sara ēe ko gasara koe hāa ne x'óóa hāa ne khòe ne tcg'òò, me kò wèém khòe ba ēem kúrúa hāas

gúús koe guu a xgàràè. ¹⁴Sara kò x'oo sa hēé naka x'óóa ne khòè ne dis qgái sa hēéthēé sara c'eean dim tèbem q'oo koe xaoa tcāàè. Si ncēe sa cām dis x'oo si i, c'eean dim tèbem di sa. ¹⁵Ncēè c'ēem khòèm di cg'òèan kò kg'òèan dis tcgāyas q'oo koe hòðse naka góásea hāa tama, nem kò c'eean dim tèbem q'oo koe xaoa tcāàè.

Kābam nqarikg'ai ba hēé naka kābam nqóókg'ai ba hēé naka kābam Jerusalema ba hēéthēé e (21–22:5)

21 ¹Ra kò nxāaska kābam nqarikg'ai ba hēé naka kābam nqóókg'ai hēéthēé bódò, tc'āa dim nqarikg'ai ba hēé naka nqóókg'ai ba hēéthēéa kò nqáea hāa khama, me tshāa ba káaraa hāa. ²Ra kò tcom-tcomsam x'áé-dxoom, kābam Jerusalema ba bódò, me nqarikg'ai koe guu Nqarim koe, a ko xōa, a ba a séèè kos khòès khama ii, t'òè qgáfan gas dim khòè ba hāna máána sa. ³Ra kò kaim dòm x'aian dis ntcōó-q'oos koe guua ba kómí, me ko máá: “Bódò, Nqarim di x'áea ne *ncēeska* khòè ne cgoa hāa, Me gha gane cgoa x'āè. Gam di ne khòè ne e gha ii, Me gha Gaam Nqarim ga ba gane cgoa hāa, a ba a gha gane dim Nqari ba ii. ⁴Wèém tcgái-tshàra bam gha tcgáia ne koe tchúu, si gha x'oo sa hēé, naka tshúu-tcaoan hēé, naka kg'aeen hēé, naka thòðan hēéthēé kaà, kg'aika zi gúù zia nqáea hāa khama,” témé.

⁵Me kò Gaam ēe x'aian dis ntcōó-q'oos koe kò ntcōóa-ntcōe ba máá: “Bódò, wèé zi gúù zir ko kúrú zi kaba!” témé. A ba a ko gataga máá: “*Ncēes gúù sa* góá tòò, ncēe kg'uia ne tcom-tcomsa a, a i a tseegu u ke,” témé. ⁶A ba a ko birí te, a ko máá: “Xg'ara i hāa! Tíí Ra Alefa Ra a, a Ra a Omega Ra a, tshoa-tshoase sa hēé naka chòð-q'oo sa hēéthēé e. Eē cáma hāa ner gha tshāan dim dòm koe guu a máà, kg'òèan di tshāan di ba, surutakagu ne tamase. ⁷Eē ko tàà ba gha ncēe zi gúù zi q'òò, Ra gha gam dir Nqari Ra ii, me gha Tirim cóa ba ii. ⁸Igaba ēe q'áò ne hēé, naka ēe tcom-tcomsa tama ne hēé, naka cg'āè cau ne hēé, naka cg'òo-kg'ao ne hēé, naka cg'árà-kg'ao ne hēé, naka tsòò-kg'ao ne hēé, naka kúrú mááse di nqárian ko dqòm ne hēé, naka wèé tshúu-ntcōa-kg'aoan hēéthēé di qgáia ne gha karuko c'eean dim tèbem salefan dim q'oo koe hāa. Ncēe sa cām dis x'oo si i.

Kābam Jerusalema ba

⁹Me nxāaska 7 xu moengele xu, ncēe kò 7 cg'āèan chòð di ka cg'òèa zi gāba zi 7 zi qgóóa xu ka c'ēe ba hàà cgae te a birí te a máá: “Hāà, nakar séèè kos khòè sa x'ái tsi, Ghùu-coam ka dxàe sa,” témé. ¹⁰A ba a kò Tc'ēem koe séé a kaim xàbim qáòm koe úú te, a ba a tcom-tcomsam x'áé-dxoom Jerusalema ba x'ái te, me nqarikg'ai koe guua, Nqarim koe,

a ko xōa, ¹¹ x'áàn Nqarim di úú a, a kò t'òès nxōás jasepere dis khama ma kaisase tçaà, q'úúse q'ám sa tçaàko nxōán q'ám khama ma. ¹² Kaiam xhàrom qád bam úúa, a 12 zi heke-kg'ám zi úúa, a ba a heke-kg'ám zi koe 12 xu moengele xu úúa, i kò gazi heke-kg'ám zi koe 12 zi qhàò zi di cg'òèan Iseraele di xu cóá xu di góáèa. ¹³ Nqoana zi heke-kg'ám zi ko cáms ko tcg'oa xòè za hàna, zi nqoana zi heke-kg'ám zi tcg'ao xòè za hàna, zi nqoana zi heke-kg'ám zi dtcèè xòè za hàna, zi nqoana zi heke-kg'ám zi cáms ko tcheè xòè za hàna. ¹⁴ Me kò xhàrom x'áé-dxoom di ba 12 zi nxōá zi tshoa-tshoas di zi tc'amkg'ai koe tshàoèa, i kò gazi koe 12 cg'òèan hàna, Ghùu-coam di xu x'áè úú-kg'ao xu 12 xu di i.

¹⁵ **Moengelem** ncèe kò kg'ui cgoa te ba ko gautan cgoa kúrùèam qanom tc'äd-tc'áo cgoa di ba qgóóa, x'áé-dxoo bam ko gam di heke-kg'ámán hēé naka gam di xhàroan hēéthēé tc'äd-tc'áo cgoa ba. ¹⁶ X'áé-dxoo ba kò wèé 4 xòèa ba za cúíta noo, i wèé dxùukg'aia ba kò cúíta noo. Me kò gam dim qanom cgoa x'áé-dxoo ba tc'äd-tc'áo, i qád-q'ooa ba 2,400 kilomitar^e khama noo, i dxùukg'aia ba hēé naka cookg'aia ba hēé naka qhùria ba hēéthēé cúíta noo. ¹⁷ Me nxâaska moengele ba xhàro ba tc'äd-tc'áo, i kò qád-q'ooa ba 60 mitara a', khòèan di nxárá-q'ooan ka, ncèem kò moengele ba tséékagu u. ¹⁸ Xhàro ba t'òè nxōán cgoa tshàoèa, jasepere ta ko ma tcièè e, me x'áé-dxoo ba q'ano gautan cgoa kúrùèa, a ts'óó-c'óán khama ma q'ano me e. ¹⁹ Nxōá zi ncèe x'áé-dxoom dim xhàrom gazi tc'amkg'ai koe tshàoèa zi kò wèès nxōá-qhàòs cgoa t'òè-t'òèèa. Tc'áà dia nea kò jasepere e, i cáim dian kò safire e, i nqoana dian kò kalesetone e, i 4 dian kò emerelete e, ²⁰ i 5 dian kò saretonike e, i 6 dian kò saredio o, i 7 dian kò kerisolete e, i 8 dian kò berile e, i 9 dian kò topase e, i 10 dian kò kerisoperase e, i 11 dian kò hiasinte e, i 12 dian kò ametesete e. ²¹ Heke-kg'ám zi 12 zia kò 12 xu tçaàko xu nxōá xu cgoa kúrùèa, si kò wèès heke-kg'ám sa cúim tçaàkom nxōám cgoa kúrùèa. Kaiam dàòm x'áé-dxoom xg'aeku di ba kò q'ano gautan cgoa kúrùèa, a ts'óó-c'óán khama ma q'ám me e.

²² X'áé-dxoom koer kò tempele ba hòò tama, X'aigam Nqarim Qarim wèé ba hēé naka Ghùu-coa ba hēéthēé tsara kò Gam dim tempele ba ii khama. ²³ X'áé-dxoo ba kò x'áàn cáms di kana nxoem di ga qaa tama, x'áàkagu me gha a, Nqarim di x'áà nea kò x'áàn máà me khama, Me kò Ghùu-coa ba gam dis lampi si i. ²⁴ Zi gha **nqōóm di zi** qhàò zi gam di x'áàn koe qōò, xu gha nqōóm di xu x'aiga xu gaxu di x'aian gam koe óá. ²⁵ I kò gam di heke-kg'ámán cáim **chōò q'oo** koe tcèekg'ammè tite, ntcúua ne gha gaa koe káà a khama. ²⁶ X'áàn hēé naka qhàò zi di x'aian hēéthēéa gha gam koe óáè. ²⁷ Cuiskaga i cúí gúú q'ano tama, kana dìim ãe sau-

e **21:16** 2,400 kilomitar - Gerika sa ko máá: "12,000 qád-q'ooa ne," témé. f **21:17** i kò qád-q'ooa ba 60 mitara a - Gerika sa ko máá: "144 qád-q'ooan x'òàm di khama noo," témé.

cgaekagu ko gúúan ko kúrú ba, kana tshúù-ntcōan ko kúrú ba gam koe tcāà tite, igaba ēe gane di cg'òèan Ghùu-coam dis tcgāyas kg'òèan dis q'oo koe góásea ne cúí ne e gha ii.

Kg'òèan dim tshàa ba

22 ¹Kam kò *nxāaska moengele ba* tshàan kg'òèan di úúam tshàa ba x'ái te, me tcāàkos nxōás q'úús khama ii, a x'aian dis ntcōó-q'oos Nqarim dis koe hēé naka Ghùu-coam dis koe hēéthēé guu a ko ²x'áé-dxoom di dàðan x'áéan xg'aeku di koe ntcāna xōa. Si kò kg'òèan dis hii sa wèè dxuukg'aian tshàam di koe hāa, a ko 12 tc'áróan tc'óoan di kúrú, a kò wèém nxoem ka gaa tc'áróan tcg'òó. Gaas hiis di tōara nea kò *nqōóm di zi* qhàò zi kg'òèkagu di i. ³I gaicara cuiskaga cg'úfkuan hāa tite. Si gha x'aian dis ntcōó-q'oos Nqarim di sa hēé naka Ghùu-coam di sa hēéthēé x'áé-dxoom koe hāa, i gha Gam di qāan tsééa máá Me. ⁴Kg'áí ba ne gha bód, i gha cg'òèa ba cōoa ne koe góáse. ⁵Ntcúú nea gaicara hāa tite, ne lampian di x'áàn hēé naka cáms di x'áàn hēéthēé ga qaa tite, X'aigam Nqari ba gha x'áàn máá ne khama. Chòè tamase ne gha x'aiga ne ii.

Jesom di hàà-q'ooa ne (22:6-21)

⁶Me moengele ba birí te a máá: “Ncēe kg'uiua ne tcom-tcomsa a, a tseegu u. Me kò X'aigam, ncēe porofiti xu di xu tc'ēe xu dim Nqari ba, Gam dim moengele ba tsééa tcg'òó, me síf ncēe gha qhāése hàà kúrúé zi gúú zi ka Gam di qāan x'ái,” témé.

⁷*Me Jeso ba máá*: “Bód, qhāeser gha sencgaga síf! Ts'ee-ts'ee kg'aièa baa gaam ēe ko porofitan di kg'uiuan ncēes tcgāyas di qgóoa qari ba,” témé.

⁸Tíía Johane ra gaar kómáa ga ra a, a ra a ncēe zi gúú zi bóda ra. A ēer ko kóm a ko bód zi kar kò moengelem ncēe kò x'ái te ziam nqàrè-kg'am koe cg'áé, dqòm mer gha ka. ⁹Igabagam kò birí te a máá: “Táá ēeta hēé guu! Tsáá khamagar ma qāa ra a, naka tsáá qōea xu porofiti xu khamaga ma hēé, naka ncēes tcgāyas di ne wèè ne ēe ko kg'ui ba qgóoa qari ne khamaga ma hēéthēé e, ke Nqari ba dqòm!” témé. ¹⁰A ba a birí te a máá: “Táá porofitan di kg'uiuan ncēes tcgāyas di tcēekg'am guu, *ncēe zi gúú zi gha hàà kúrúse* x'aèa nea cúú u ke. ¹¹Eē ko cg'āèan kúrú ba méém qanega cg'āèan kúrú, nakam wèém ēe cg'uriga ii ba méém qanega cg'uriga ii, naka ēe ko qāèan kúrú ba méém qanega qāèan kúrú, nakam ēe tcom-tcomsa ii ba méém qanega tcom-tcomsa ii,” témé.

¹²*Me Jeso ba máá*: “Bód, qhāeser gha sencgaga síf, a gha Tiri surutan cgoa síf, a gha síf wèém khóe ba ēem ma tsééa hāa khamaga ma suruta. ¹³Tíí Ra Alefa Ra a, a Ra a Omega Ra a, tc'āà di Ra a, a Ra a còo di Ra a, tshoa-tshoase sa hēé naka chòè-q'oo sa hēéthēé e,” témé.

¹⁴Ts'ee-ts'eekg'aièa nea gane ãe ko qgáa ne xg'aà ne, nxãasega ne gha kg'õèan dis hiis **di tc'áróan tc'õó** di qarian úú, a ne a gha heke-kg'áman koe tcãa a x'áé-dxoom koe síí ka. ¹⁵Tchàa za i haghuan hàna, tsoðkuan ko kúrúan hēé, naka cg'árà-kg'aoan hēé, naka cg'õo-kg'aoan hēé, naka kúrúa mááseèa hãa nqàrian ko còrè ne hēé, naka wèè ne ãe tshúù-ntcõan ncàma hãa a ko kúrú u ne hēéthēé e.

¹⁶“Tíí Jeso Ra Tirim moengele ba tsééa máá tu ua hãa, hààm gha kereke zi koe ncēè zi gúù zi ka nxàea tseegukagua máá tu u ka. Tíí Ra Tõbe Ra a, a Dafitem dir Cóa Ra a, a Ra a kaisase ko x'árà q'uu tconò Ra a thēé,” tam méé.

¹⁷**Tcom-tcomsam** Tc'èe ba hēé naka séè-kg'ao sa hēéthēéa ko máá: “Hàà!” témé.

Naka ãe ko kóm ba méém máá: “Hàà!” témé.

Wèém ãe cáma hãa ba méém hàà, nakam wèém ãe ko tc'èe ba, kg'õèan ðim tshàm surutaè tama ba séè.

¹⁸Wèém khòem ãe ko ncēes tcgāyas di porofitan di kg'uiian komsana ba Ra ko tseeguan bìrí a ko máá: ncēè c'èem khòem kò c'èe gúúan gaan koe càua mááse, nem gha Nqari ba ncēes tcgāyas koe góàea hãa cg'ãèan càua máá me, ¹⁹a ncēè c'èem khòem kò ncēes tcgāyas porofitan dis koe c'èe kg'uiian séèa tcg'òó, nem gha Nqari ba gam di xòèan kg'õèan dis hiis koe hēé, naka tcom-tcomsam x'áé-dxoom koe hēéthēé séèa tcg'òó, ncēes tcgāyas koe góàea a.

²⁰Gaam ãe ko gazi gúù zi nxàea tseegukagu ba ko máá: “Èè, sencgagar gha síí,” témé. Amen. X'aiga Tsi Jeso Tseè, hàà!

²¹X'aigam Jesom di cgòmkuian méé i gatu wèèa tu cgoa hãa.